Lloyd Douglas

Cămaşa lui Hristos

Lloyd C. Douglas

CĂMAŞA LUI CRISTOS

Traducere de Jul. Giurgea
Editura MOLDOVA

Dedicată ca dovadă de apreciere lui Hazel McCann, care s-a întrebat ce s-a ales de CĂMAŞA LUI CRISTOS.

Marcellus, un ofiţer roman, câştigă la zaruri cămaşa lui Cristos. În scurt timp, porneşte în căutarea adevărului despre cămaşa Nazarineanului - o preocupare care îl va conduce către rădăcinile şi esenţa creştinismului şi va înfăţişa cititorului, în culori vii, lumea Romei antice.

O poveste mereu actuală, despre aventură, credinţă şi iubire, despre năzuinţele adânci ale sufletului, dar şi despre mântuirea lui.

De-a lungul acestei aventuri, atât Marcellus, cât şi cititorul sunt siliţi să-şi analizeze credinţa şi să-şi evalueze standardele după care şi-au trăit viaţa.

Primele însemnări despre **Cămaşa lui Christos** sunt cuprinse în **Noul Testament** şi au fost scrise de cei patru evanghelişti: **Matei**, **Marcu**, **Luca** şi **Ioan**.

Cea mai completă şi mai convingătoare descriere îi aparţine lui Ioan (XIX, 23-24), care menţionează că la piciorul Crucii, după ce şi-au împărţit celelalte veşminte, soldaţii romani au tras la sorţi, pentru a nu tăia în bucăţi „*cămaşa cea fără cusătură*".

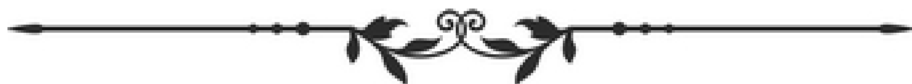
La începutul secolului IV, în anul 326, Sfânta Elena, mama împăratului Constantin al Bizanţului, a plecat în Palestina, în căutarea unor mărturii ale vieţii şi patimilor Mântuitorului. Ea a găsit Sfânta Cruce şi Cămaşa lui Christos - dovezi magice ale existenţei lumeşti a lui Iisus.

Astăzi, **Cămaşa lui Christos** este păstrată în relicvariul Mănăstirii din Argenteuil (Franţa) - loc de sfânt pelerinaj şi semn de netăgăduit că Mântuitorul se află printre noi.

„***Cămaşa lui Christos***", romanul lui Lloyd C. Douglas a rămas de-a lungul anilor un besteller absolut, tipărit în zeci de milioane de de. exemplare, ediţia de faţă fiind cea completă şi definitivă.

Lloyd Cassel Douglas (1877 - 1951) trecuse de cincizeci de ani când şi-a început cariera de scriitor, după ce a fost ani la rând pastor luteran. Şi-a dobândit faima internaţională cu romanele ***Obsesia*** (1929) şi ***Cămaşa lui Cristos*** (1942).

CAPITOLUL I

Din pricină că n-avea decât cincisprezece ani şi era preocupată de gândul de a creşte, intermitenţele ei de gândire mai adâncă erau scurte şi nu prea dese; totuşi în dimineaţa aceasta se simţea copleşită de răspunderi.

Aseară maică-sa, care numai rareori vorbea cu ea despre probleme mai complicate, decât cel mult avantajul de a fi cu mâinile curate şi sufletul liniştit, îi vorbise între patru ochi despre urmările probabile ale îndrăzneţelor declaraţii făcute ieri de tatăl ei în Senat; şi Lucia. Simţindu-se măgulită de încrederea ei, îi răspunsese cu toată convingerea că fără îndoială prinţul Gaius nu va avea posibilitatea să reacţioneze.

Dar, după ce plecase la culcare, Lucia începuse să se alarmeze, Fără îndoială Gaius va putea trece cu vederea ieşirile violente aie tatălui ei împotriva extravaganţelor şi abuzurilor comise de guvernul său, în cazul când n-ar fi avut şi Înainte de asta pricină să fie nemulţumit de familia Gallio. Totuşi mai exista o pricină de nemulţumire, pe care n-o cunoştea nimeni afară de ea însăşi... şi de Diana. De aici înainte toţi vor trebui să fie cu toată băgarea de seamă, căci altfel voi avea motive să se aştepte la grave nemulţumiri.

În dimineaţa aceasta păsărelele se treziră foarte devreme. Încă nu se obişnuise cu zburdălnicia şi ciripitul lor, căci se întorseseră mai devreme decât aveau obiceiul. Primăvara sosise şi se statornicise înainte de sfârşitul lunii februarie. Când se trezi, constată imediat că neliniştea cu care se culcase seara trecută este încă prezentă şi nu s-a risipit din sufletul ei, unde scurma stăruitoare, exact ca o durere de dinţi.

Se îmbrăcă fără să facă zgomot, ca să nu trezească pe Tertia, care dormea în alcovul de alături - după ce se va trezi se va speria, văzând că patul stăpânei sale este deşert - apoi îşi încheie sandalele şi apucă în lungul admirabilului mozaic colorat care ducea din camera ei de dormit într-un salon, de aici în lungul coridorului spre scara impunătoare care cobora în atrium

şi de aici ieşi în peristil, unde se opri şi-şi făcu mâna punte deasupra ochilor ca să se apere de lumina puternică a soarelui.

De un an încoace sau poate chiar de mai demult, Lucia era conştientă că este mai înaltă şi că s-a dezvoltat neobişnuit de repede, dar aci în peristilul pavat cu faianţă se simţea întotdeauna lipsită de importanţă şi foarte mică. Tot ce se găsea împrejurul ei în acest peristil o determina să se simtă mică: coloanele înalte de marmură pe care se sprijinea tavanul, impunătoarele statui, încremenite în tăcerea demnităţii lor, în largul pajiştei bine îngrijite, şi şuviţele argintii ale havuzului care repezea în sus apa proaspătă. Oricât ar îmbătrâni, în mijlocul acestui spaţiu ea se va simţi întotdeauna ca un copil.

Cum era să se simtă mai matură, când trecu în lungul plăcilor colorate, prin faţa lui Servius, al cărui obraz era tot atât de bătucit şi vărgat de creţuri adânci ca şi pe vremeş când ea abia se putea ţine pe picioare, îi făcu un semn cu mâna şi zâmbi, drept răspuns la salutul grav al bătrânului slujitor care-şi apropie lancea de fruntea brăzdată, şi trecu înainte spre pergola acoperită cu vrejuri de viţă, din celălalt capăt al terenului patru-unghiular.

Aici îşi încrucişa braţele pe balustrada de marmură care domina grădinile în formă de terase, boschetele, dulbina pavată cu plăci de mozaic şi de unde se deschidea o impresionantă vedere asupra oraşului şi a fluviului, apoi se întrebă dacă va fi necesar să vorbească şi cu Marcellus. Fireşte, fratele ei se va revolta şi, dacă va încerca să intervină, cu siguranţă gestul lui va agrava şi măi mult situaţia; dar cineva din familie trebuia să fie informat despre relaţiile de acum dintre ei şi Gaius, înainte de a se expune şi altor primejdii. Probabil, îşi zicea Lucia, cu fratele ei nu va avea ocazia să vorbească între patru ochi decât foarte târziu în timpul zilei, deoarece în ajun Marcellus plecase de acasă şi cu siguranţă lipsise toată noaptea, fiind la banchetul tribunilor militari, aşa că nu se va trezi înainte de amiază. Dar va trebui sa hotărască imediat ce va face. În clipa aceasta îşi zise că ar fi fost mult mai bine ca în timpul verii să fi mărturisit lui Marcellus ce s-a întâmplat.

Sunetul stins al unor sandale o făcu să se întoarcă în loc. Decimus, şeful slujitorilor casei, se apropia împreună cu cele două gemene dm Macedonia, care pe palmele mâinilor ridicate în sus aduceau tăvile de argint.

— Stăpâna doreşte, întrebă Decimus şi se înclină adânc, să i se servească prânzul aici?

— De ce nu? răspunse Lucia distrată.

Decimus spuse ceva celor două fete, care se grăbiră să întindă masa, în timpul cât Lucia le urmărea mişcările graţioase, cu zâmbetul pe buze şi cu aceeaşi curiozitate ca şi când ar fi urmărit zbenguiala a doi fluturaşi. Amândouă erau drăguţe şi ceva mai în vârstă decât ea, deşi nu erau atât de înalte; erau sprintene şi îndemânatice Şi se asemănau una cu alta ca două boabe într-o păstaie. Lucia le vedea pentru prima dată în exerciţiul slujbei, căci fuseseră cumpărate abia săptămâna trecută. Probabil Decimus, care se ocupa cu instruirea lor, îşi zisese că acum sunt capabile să se prezinte în faţa stăpânilor. Va fi interesant să le urmărească cum îşi fac datoria, deoarece tatăl ei îi spusese că au fost crescute într-o casă de oameni prosperi şi probabil astăzi se întâmpla pentru prima dată să servească ia masă. Fără a îndrăzni să ridice privirea spre tânăra fată pe care o simţeau că le urmăreşte, continuară să se mişte repede şi fără să facă cel mai mic zgomot. Amândouă sunt extrem de palide, îşi zise Lucia, probabil din cauză că au stat vreme îndelungată captive în cala galerei de sclavi care le-a adus.

Una dintre slăbiciuni, şi principala lui extravaganţă, era să cumpere sclavi de valoare. Familia Gallio n-avea prea mulţi în serviciul ei, deoarece senatorul era convins că este vulgar şi primejdios să te împresori de pâlcuri de sclavi care nu au altceva de lucru decât să mănânce, să umble încruntaţi şi să uneltească, îşi alegea sclavii cu aceeaşi grija ca şi atunci când cumpăra câte o statuie Inimoasă sau alte obiecte de artă. Pe el nu-l interesau licitaţiile publice. Dar când se întorcea câte o legiune dintr-o expediţie militară făcută în regiuni civilizate, ofiţerii care conduceau armata aveau obiceiul să informeze pe unii dintre prietenii lor bogaţi că au câţiva sclavi cu educaţie; bătrânul Gallio cobora în port în ajunul licitaţiei, îi examina, îi întreba despre trecutul lor, îi alegea şi, dacă se întâmpla să găsească vreunul pe care ar fi fost dispus să-l ia în casa sa, oferea un preţ. Nu spunea niciodată membrilor familiei sale ce preţ a plătit pe un sclav, dar se ştia despre el că în astfel de cazuri n-are obiceiul să ile parcimonios.

Majoritatea prietenilor lor aveau neîntrerupte nemulţumiri din pricina sclavilor care-i slujeau; tocmai de aceea erau obligaţi mereu să-i schimbe, să-i vândă şi să cumpere alţii. Tatăl ei însă numai rareori se întâmpla ca să se debaraseze de vreunul, dar şi atunci numai din cauză că un sclav a maltratat pe altul, datorită neînsemnatei autorităţi ce o avea asupra lui. În felul acesta pierduseră acum un an o admirabilă bucătăreasă. Minna se purta grosolan şi crud faţă de ajutoarele de la bucătărie; le copleşea de invective şi le bătea. I se atrăsese atenţia în câteva rânduri asupra urmărilor. Apoi s-a întâmplat că într-una din zile a pălmuit pe Tertia. O clipă Lucia se gândi la bucătăreasa aceasta şi se întrebă unde o fi acum. În orice caz Minna ştia cum trebuie pregătite turtele cu miere.

Trebuia să admiţi că tatăl ei este un bun judecător al firii omeneşti. Evident, sclavii nu puteau să fie în întregime oameni; dar unii dintre ei nu se deosebeau prea mult de oameni. Cum este Demetrius de pildă, care tocmai acum trecea printre coloanele peristilului, cu pasul sprinten şi măsurat. Tatăl ei îl cumpărase pe Demetrius acum şase ani şi-l dăruise lui Marcellus cu ocazia celei de a şaptesprezecea aniversări. Ce zi memorabilă fusese aceasta, când toţi prietenii lor se adunaseră în Forum, ca să-l vadă pe Marcellus -care se bărbierise pentru prima dată în viaţa sa - cum iese din rânduri ca să-şi primească toga albă! Cornelius Capito şi tatăl ei ţinuseră cuvântări, apoi îi puseseră togă, pe umeri. Se simţise atât de mândră şi era atât de fericită, încât inima îi bătea în piept ca un ciocan şi.o ustura în gât, deşi ea nu avea mai mult de nouă ani şi nu prea înţelegea această ceremonie, doar cel mult că de aici înainte Marcellus va trebui să se poarte ca un bărbat, dar uneori, când se întâmpla ca Demetrius să nu fie prin apropiere, uita şi el cum trebuie să se poarte.

Lucia îşi ţuguie buzele frumoase şi pline, apoi zâmbi gândindu-se la relaţiile dintre ei; Demetrius, deşi cu doi ani mai vârstă decât Marcellus, era extrem de respectuos şi niciodată nu-şi uita situaţia lui de sclav; Marcellus era încruntat şi demn, dar uneori uita de rolul lui de stăpân şi devenea absurd, încercând să se poarte faţă de el ca faţă de un prieten intim. În astfel de momente Luciei îi făcea plăcere să-i urmărească cu toată atenţia, căci situaţia era plină de haz. Fireşte, cam

aceleaşi erau şi relaţiile dintre ea şi Tertia; dar asta i se părea cu totul altceva.

Demetrius venise din Corint, unde tatăl său - un armator bogat -făcuse prea pe faţă politica opoziţionistă. Dezastrul familiei lui Demetrius venise pe neaşteptate şi fusese complet. Pe tatăl său l-au executat, pe cei doi fraţi ai săi mai în vârstă i-au dăruit noului legat din Ahaia, maică-sa îşi ridicase viaţa, iar pe Demetrius, care era înalt, cu înfăţişare frumoasă şi atletică, îl aduseseră la Roma, încărcat de lanţuri, deoarece tânărul acesta era nu numai un sclav preţios, dar şi primejdios.

Lucia îşi mai aducea aminte de ziua aceea cu o săptămână înainte de aniversarea lui Marcellus, când tatăl ei îi spusese maică-si că acum un ceas a cumpărat un sclav corintian. Ea rămăsese profund impresionată, dar în acelaşi timp şi speriată.

— Un timp va trebui să fie tratat cu toată bunăvoinţa, spunea bătrânul Gallio, în drumul până la Roma s-au purtat faţă de el fără nici o cruţare. Paznicul său mi-a spus că va fi mai bine să dorm cu un pumnal sub pernă, până când corintianul acesta se va mai linişti. Se spune că ar fi bătut grav pe unul dintre paznicii săi, şi evident aceştia s-au purtat faţă de el fără nici un fel de milă, deşi primiseră ordine să-l aducă la Roma teafăr şi sănătos. Am constatat că sunt foarte mulţumiţi că pot scăpa de el.

— Nu-ţi dai seama c-ar putea să fie primejdios? întrebase soţia lui speriată. Gândeşte-te la primejdiile la care este expus fiul nostru.

— Aceasta este o chestiune care îl interesează numai pe Marcellus, răspunsese tatăl ei. Va fi datoria lui să-i câştige încrederea şi credinţa acestui tânăr. Şi cred că va reuşi. Demetrius n-are nevoie de altceva, decât să fie tratat aşa cum se cuvine. Nu se aşteaptă să fie alintat. Este sclav şi-şi dă seama de situaţia în care se găseşte, deşi i se pare nesuferită, dar se va supune unei discipline omenoase.

Tatăl ei continuase să le spună că, după ce a plătit banii ce i s-au cerut ca preţ şi a semnat documentele, s-a dus el însuşi ca să-l scoată pe Demetrius din celulă, iar după ce au ajuns pe chei i-a scos cătuşele lanţurilor de pe mâini cu cea mai mare grijă, deoarece acestea îi intraseră în carne şi începuseră să sângereze.

— Am apucat apoi înaintea lui, continuase bătrânul, fără să mă mai întorc să văd dacă mă urmează. Plecasem cu cariga şi

Aulus mă aştepta la câţiva metri mai departe de poarta Appia. Hotărâsem să-l iau cu mine, dar după ce ne-am apropiat de cariga mi-am zis că va fi mai bine să-i explic cum va putea ajunge până la vila noastră, venind pe jos.

— Singur! exclamase soţia sa. Nu eşti de părere că procedeul tău a fost imprudent?

— Da, răspunse tatăl ei, dar în nici un caz atât de imprudent ca atunci când i-aş fi adus cu mine înlănţuit, în calitate de captiv. Era liber să fugă şi mi-am zis că nu strică să-i dau posibilitatea să aleagă dacă preferă să trăiască în casa noastră sau să hotărască el însuşi de soarta care-l va aştepta de aici înainte. Am constatat imediat că gestul meu -a lacul să se mai însenineze puţin la obraz. M-a întrebat în greceşte şi într-un fel foarte îngrijit, ceea ce dovedeşte că este un tânăr cu educaţie: „Şi după ce voi ajunge la vila dumneavoastră domnule, ce voi avea de facut?" I-am spus să-l întrebe de Marcipor, care-i va spune ce va avea de făcut. A dat din cap şi a început să învârtească încet lanţurile ruginite cu cătuşele pe care i le desprinsesem de pe mâini. „Aruncă-le!", i-am spus eu, şi urcându-mă în carigă m-am întors acasă.

— Nu cred că vei mai avea ocazia să-l revezi, declară soţia sa, dar în aceeaşi clipă, ca răspuns la cuvintele ei, Marcipor apăru în cadrul uşii.

— Stăpâne, a sosit un tânăr corintian, zise Marcipor, care era şi el din Corint. Spune că face parte dintre sclavii casei noastre.

— Afirmaţia este întemeiată, răspunse bătrânul Gallio, mulţumit de ştirea pe care i-o adusese. L-am cumpărat azi dimineaţă. Va fi în serviciul fiului meu, dar deocamdată Marcellus nu trebuie să afle despre darul acesta pe care i l-am facut. Hrăneşte-l bine, trimite-l să facă baie şi dă-i haine curate. A stat închis vreme îndelungată.

— Grecul a şi făcut baie, stăpâne, răspunse Marcipor.

— Foarte bine, încuviinţă stăpânul. Asta înseamnă c-ai fost prevăzător.

— Eu, stăpâne, nu am nici un amestec în afacerea asta. Coborâsem în grădina de la celălalt capăt şi tocmai eram ocupat cu supravegherea noului boschet de trandafiri, când a apărut grecul acesta. După ce mi-a spus cum îl cheamă şi că aparţine casei noastre, a dat cu ochii de piscină...

— Nu cumva vrei să spui c-a îndrăznit să întrebuinţeze piscina noastră drept baie? întrebă soţia patricianului.

— Îmi pare foarte rău, dar totul s-a întâmplat atât de repede, încât nu l-am mai putut împiedica. Grecul s-a repezit într-un suflet şi din fugă şi-a scos hainele de pe el şi a sărit în apă. Îmi pare rău că s-a întâmplat aşa. Apa va fi scursă imediat şi vom curăţa piscina cu cea mai mare grijă.

— Foarte bine, Marcipor, încuviinţă bătrânul. Dar să nu-l cerţi, ci îl vei preveni să nu mai repete acest gest. Apoi, după ce Marcipor s-a depărtat, a început să râdă.

— Ar fi trebuit să ştie că n-are voie să procedeze în felul acesta, declarase maică-sa.

— Fără îndoială ştia, răspunse bătrânul Gallio, dar n-am nici un motiv să-l condamn. Se vede că era grozav de murdar şi, văzând atâta apă într-un loc, n-a mai ştiut ce face vreme de câteva clipe;

În orice caz este cert, îşi zise Lucia, că Marcipor nu s-a purtat sever faţă de Demetrius, deoarece începând chiar din ziua aceea l-a tratat ca şi când ar fi fost propriul său fiu. De fapt intimitatea dintre ei era atât de strânsă, încât sclavii pe care-i cumpăraseră mai târziu întrebau de multe ori dacă nu cumva Marcipor şi Demetrius sunt înrudiţi.

În clipa aceasta, Demetrius ieşi din nou din casă şi se apropie în lungul aleii pavate, venind spre pergola. Lucia se întrebă care o fi motivul că se apropie. Imediat după aceea se opri în faţa ei şi aşteptă să-i facă semn dacă poate vorbi.

— Da, Demetrius, despre ce este vorba?

— Tribunul, începu el cu demnitate, trimite surorii sale cele mai bune urări de sănătate şi fericire şi o roagă să accepte să prânzească împreună.

Lucia se îmbujora la obraz, dar se reculese imediat şi-i răspunse:

— Spune stăpânului dumitale că sora-sa va fi încântată şi mai spune-i - adăugă ea pe un ton mai puţin ceremonios - că prânzul se va servi aici, în pergola. v

După ce Demetrius se înclină adânc în faţa ei şi, se întoarse să plece, Lucia trecu pe lângă el şi păşi înainte pe aleea pavată. Sclavul o urmă de la cuviincioasă distanţă. După ce ajunseră destul de departe, ca să nu-i poată auzi nimeni, se întoarse spre el şi se opri.

— Cum se face că s-a trezit atât de devreme? întrebă ea pe un ton. care nu era nici perpendicular, nici oblic, ci de-a dreptul orizontal. N-a fost la banchet?

— Tribunul a participat la acest banchet, răspunse Demetrius. Probabil tocmai din pricina asta este atât de nerăbdător să vă vorbească.

— Te rog, Demetrius, nu cumva să-mi spui c-a intrat din nou în vreo încurcătură, zise fata şi încercă să-l privească în lumina ochilor, dar sclavul coborâse pleoapele.

— Dacă va fi cazul, răspunse el cu prudentă, presupun că tribunul va prefera să vă vorbească fără ca sclavul său să fie de faţă. Pot să mă retrag acum?

— Fără îndoială dumneata ai fost acolo, continuă Lucia. Şi când Demetrius dete din cap în semn afirmativ îl întrebă: Prinţul Gaius a fost de faţă? Demetrius se înclină din nou şi fata continuă cu glasul puţin tremurat: Ai... a fost... ai avut prilej să constaţi dacă era bine dispus?

— Foarte bine dispus, încuviinţă Demetrius, până în momentul când a adormit la masă.

— Era beat? întrebă Lucia şi strâmbă uşor din nas.

— Se poate, răspunse Demetrius îngândurat, dar eu nu am căderea să vă dau această informaţie.

— Prinţul s-a purtat amabil faţă de fratele meu? stărui Lucia.

— Cu nimic mai amabil decât de obicei, răspunse Demetrius şi, schimbându-şi greutatea de pe un picior pe altul, întoarse capul şi se uită spre uşă.

Lucia oftă nemulţumită, clătinând din cap şi-şi ţuguie buzele.

— Demetrius, dumneata ai obiceiul să devii uneori foarte ursuz.

— Ştiu, admise el cu părere de rău. Îmi daţi Voie să mă retrag? Stăpânul ar putea...

— Sigur că da, ripostă Lucia. Dar grăbeşte-te! Se întoarse în loc şi cu paşi mărunţi se îndreptă din nou spre pergola. Fără îndoială aseară s-a întâmplat ceva, căci altfel Demetrius n-ar avea această atitudine enigmatică.

În mod instinctiv Decimus înţelese că tânăra sa stăpână este nemulţumită, aşa că se feri din calea ei. Gemenele, care terminaseră cu aşezarea mesei, se opriseră una lângă alta şi aşteptau ordine. Lucia se apropie de ele.

— Cum vă cheamă? întrebă ea, cu glasul uşor marcat de nemulţumirea de adineaori.

— Pe mine mă cheamă Elena, răspunse una dintre ele cu sfială. Pe soră-mea o cheamă Nesta.

— Ea nu poate să vorbească?

— Vă rog, stăpână... este înspăimântată.

Pleoapele cu gene lungi ale ochilor lor tremurară uşor când o văzură că se apropie, şi se uitară la ea speriate, dar fără să se mişte, îşi petrecu câte o mână sub bărbia fiecăreia şi ridicându-le în sus, le zâmbi uşor şi le spuse:

— Să nu vă fie frică. Eu n-am intenţia să vă muşc, zise ea, şi, ca şi când ar fi mângâiat o păpuşă, începu să se joace cu şuviţele de păr scăpate de sub scufiţa Elenei. După aceea se întoarse spre Nesta şi-i desfăcu brâul apoi i-l înnodă cu cea mai mare grijă. Amândouă fetele erau cu ochii plini de lacrimi. Nesta îşi şterse ochii cu dosul mâinii.

— Ei, haide-haide, nu începe să plângi, în casa aceasta nu vă va supăra nimeni, în aceeaşi clipă abandonă tonul de alintare întrebuinţat faţă de ele şi declară cu mândrie: Aparţineţi senatorului Marcus Lucan Gallio. A plătit un preţ mare pentru voi... din pricină că sunteţi fete de valoare şi, pentru că sunteţi de valoare, nimeni nu vă va maltrata... Decimus, strigă ea, întorcând capul peste umăr, poartă de grijă ca acestor fete drăguţe să li se dea câte o tunică nouă; să fie albe şi cu galoane de corale. Apoi una după alta le apucă de mâini şi le examina cu atenţie: sunt curate, declară ea, şi foarte frumoase. E foarte bine. Apoi se întoarse spre Decimus: poţi să te retragi, la şi gemenele cu tine. Vor aduce mâncarea. Fratele meu va prânzi aici, împreună cu mine. Nu va fi nevoie să te mai întorci.

Decimus nu-i fusese niciodată Luciei prea simpatic; nu pentru c-ar fi avut motive să se plângă de el, căci era un slujitor desăvârşit; aproape exagerat de respectuos, un respect ca de gheaţă din care nu lipsea decât foarte puţin pentru a se confunda cu nemulţumirea. Lucia constatase că este mult mai uşor să te înţelegi cu sclavii aduşi din ţări depărtate decât cu cei autohtoni. Decimus se născuse la Roma şi se găsea în serviciul familiei lor cu mult înainte de ziua de care ea-şi putea - aduce aminte. Avea o slujbă de încredere; el se ocupa de cumpărăturile pentru hrana zilnică, stătea de vorbă cu negustorii, vizita pieţele, întâmpina caravanele străine care

aduceau din mari depărtări articole exotice şi mirodenii; era un bărbat foarte priceput care-şi vedea, de treburile lui, nu scotea o vorbă şi se purta cu demnitate, dar cu toate acestea între ei nu era altceva decât un străin.

Faţă de Decimus nu se putea să te simţi atât de atras ca faţă de bătrânul şi credinciosul Marcipor, care era întotdeauna blând şi binevoitor. El conducea afacerile familiei de vreme atât de îndelungată, încât probabil cunoştea mai multe amănunte în legătură cu domeniile lor decât stăpânul său.

După ce Lucia îl concedie, Decimus se înclină cu gravitate şi se îndreptă în partea unde era casa: mersul lui ţeapăn trăda dezaprobarea acestui episod, care era un fel de înfrângere a disciplinei în care el credea şi o exercita cu toată severitatea. Cele două macedonene zâmbiră, arătându-şi dinţii mărunţi, şi luându-se de mână plecară tară să mai aştepte să li se dea ordin. Lucia strigă după ele şi le opri.

— Ia veniţi încoace, porunci ea cu glas sever. Fetele se întoarseră şi se opriră speriate în faţa ei. Băgaţi de seamă, continuă Lucia. Când sunteţi în serviciu, trebuie să fiţi serioase. Lui Decimus nu-i place să vă vadă că vă purtaţi în felul acesta.

Se uitară la ea sfioase pe sub genele lungi şi buzele Luciei tresăriră de un zâmbet îngăduitor care făcu să le strălucească ochii.

— Acum puteţi pleca, adăugă ea, şi glasul îi deveni din nou poruncitor.

Aşezându-se pe banca de marmură din faţa mesei, le urmări cu privirea cum merg drepte ca două săgeţi pe urma lui Decimus, legănându-şi capul la fiecare pas şi imitând în mod desăvârşit mişcările făcute de şeful personalului casei. Luciei îi veni să râdă.

— Ia te uită, murmura ea. Pentru purtarea aceasta ar merita să fie bătute. Apoi eu totul pe neaşteptate deveni gravă şi, încruntând din sprâncene, îşi examina vârfurile flexibile ale sandalelor. Peste câteva clipe trebuia să sosească Marcellus. Până unde va putea merge cu mărturisirile - dacă în general îi va spune ceva - referitor la neplăcuta aventură ce o avusese cu Gaius? Dar, fireşte, înainte de toate va trebui să afle ce incident penibil s-a întâmplat aseară la banchetul tribunilor.

— Bună dimineaţa, fetiţă dragă! zise Marcellus şi, trecându-i mâna sub bărbie, îi prăvăli capul pe spate şi o sărută zgomotos

între sprâncene, apoi îi răscoli părul, în timpul cât Bambo, câinele ciobănesc cu părul negru, o amuşina de zor şi vârgălea din coadă.

— Jos! Amândoi! porunci Lucia, în dimineaţa aceasta eşti neobişnuit de exuberant, tribune Marcellus Lucan Gallio. Credeam că seara trecută ai fost la o serbare.

— O, surioară... şi ce serbare! Marcellus ridică mâna şi cu degetele îşi pipăi capul frumos, acoperit cu părul tăiat scurt şi în inele, apoi făcu o strâmbătură de durere. Ai toate motivele să fii mulţumită că nu eşti tribun şi că nu vei putea fi niciodată. A fost o noapte lungă şi frumoasă.

— Judecând după pungile pe care le ai sub pleoape, îmi vine să cred că a fost şi umedă. Ia Spune-mi şi mie ce s-a întâmplat... sau spune-mi cel puţin partea de care-ţi mai poţi aduce aminte. Lucia feri câinele care se aşezase pe banca de marmură şi Marcellus se aşeză confortabil alături de ea. Apoi începu să râdă cu greutate, aducându-şi aminte de scena din ajun.

— Mi-e teamă că mi-am făcut familia de ruşine. Numai zeii ar putea să ştie ce se va întâmpla de aici înainte. Prinţul mersese prea departe pentru a mai putea înţelege, dar sunt sigur că înainte de terminarea acestei zile se va găsi cineva care să-l informeze.

Lucia se plecă spre el speriată, îi puse mâna pe genunchi şi încercă să se uite în ochii lui tulburi..

— Vorbeşti despre Gaius? întrebă ea cu glasul sugrumat. Haide, Marcellus, spune-mi ce s-a întâmplat?

— E vorba despre un poem, îngână el, o odă: o odă lungă, plicticoasă şi nesăbuit de tâmpită, scrisă anume pentru această ocazie ele bătrânul senator Tuscus, care a ajuns la limita senilităţii unde timpul şi eternitatea încep să se confunde...

— Mi se pare că nici tu nu mai ai mult până să ajungi la această limită, îl întrerupse Lucia. Nu s-ar putea să te grăbeşti puţin?

— Te rog, nu mă zori, fată nerăbdătoare, răspunse Marcellus. Mă simt foarte şubred. Cum ţi-am spus, o odă interminabilă, concepută de bătrânul Tuscus pentru a-şi da importanţă şi care a fost citită de fiul său Antonius, care şi el simte nevoia de bunăvoinţa prinţului căruia îi dedicaseră acest elogiu ditirambic.

— Cred că el s-a simţit plăcut impresionat de această adulaţie, zise Lucia, şi fără îndoială asistenţa l-a aplaudat. Mai ales tu şi Tullus.

— Tocmai aveam intenţia să-ţi vorbesc şi despre efectul pe care l-a făcut, adăugă Marcellus cu greutate. Vreme de patru ceasuri mâncărurile şi băuturile au fost aduse fără întrerupere la masă: am avut şi muzică de alămuri, cu intermitenţe de jonglerii şi vrăjitorii -nu-i vorbă, destul de proaste - câteva discursuri lungi şi plicticoase şi mi se pare chiar o scenă pugilistică. Se făcuse târziu. Cu mult înainte ca Antonius să se fi; ridicat în picioare, crede-mă, dragă surioară, dacă cei care am fost la acest banchet am fi fost liberi să facem ce ne trage inima, ne-am fi întins pe canapele şi am fi adormit, îndrăzneţul Tullus, de sănătatea căruia te interesezi cu atâta solicitudine, era aşezat în faţa mea pe cealaltă parte a mesei şi dormea ca legănat.

— Pe urmă v-a citit oda, stărui Lucia nerăbdătoare.

— Da, pe urmă ne-a citit oda. Şi pe măsură ce Antonius continua să ne debiteze elucubraţiile părintelui său, glasul lui mi se părea că se pierde tot mai departe, trăsăturile obrazului îi deveneau din ce în ce mai tulburi, apoi glasul cadenţat a început să se stingă, ochii mă usturau şi pleoapele mi se îngreuiaseră...

— Marcellus, pentru numele zeilor nemuritori, continuă! strigă Lucia.

— Stai liniştită, fetiţo. Astăzi nu sunt în stare să mă gândesc cu repeziciune. Sunt convins că de aici înainte voi deveni plictisitor pentru întreagă viaţa mea. Mi se pare că oda aceasta a schimbat ceva în structura mea cerebrală, în sfârşit, după ce mă bătuse la cap un timp care mi s-a părut o veşnicie, am încercat să mă reculeg şi, ridicându-mă în picioare, m-am uitat la distinşii prieteni dimprejurul meu. Aproape toţi adormiseră, afară de cei aşezaţi împrejurul mesei de onoare, care încleştau din dinţi ca să-şi poată stăpâni râsetele; Quintus, nesuferitul frate al lui Antonius, se aprinsese la obraz din cauza revoltei. Eu nu-l pot suferi pe obraznicul acesta şi el cunoaşte sentimentele mele de mai demult.

— Dar cu Gaius ce este? ţipă Lucia cu atâta violenţă, încât câinele ciobănesc de lângă ea începu să mârâie. Ce ai făcut de l-ai jignit pe Gaius?

Marcellus începu să râdă, strâmbându-se din pricina durerilor ce le simţea în ţeastă, apoi dete drumul unui hohot de râs isteric.

— Dacă gloriosul prinţ ar fi adormit cu bărbia dublă proptită în piept, liniştit şi cuviincios - cum dormeau şi devotaţii lui prieteni -nenorocitul tău frate ar fi putut suporta această situaţie. Dar prinţul nostru îşi prăvălise capul adânc pe spate. Gura lui - care nu este deloc plăcută la vedere - era larg deschisă. Limba îi scăpase din gură şi nasul plin de negi îi tresărea la fiecare respiraţie şuierătoare. Sala banchetului era tot atât de liniştită ca şi un cimitir şi nu se auzea nimic altceva decât declamaţia lui Antonius şi sforăitul lui Gaius, care se luaseră la întrecere.

— Este revoltător!

— Calificativul acesta este prea blând, draga mea soră. Ar fi bine să dai mai multă atenţie valorii cuvintelor pe care le întrebuinţezi. Ei bine... În momentul fatidic când Antonius tocmai ajunsese la apogeul ditirambilor scrişi de tatăl său, adresând prinţului o diatribă la auzul căreia ar fi roşit chiar zeii din muntele Parnas: „Gaius, izvor nesecat de cunoştinţe! Gaius cu ochii luminaţi de flacăra divină! Când buzele lui Gaius se întredeschid, de pe ele picură înţelepciunea şi dreptatea"... draga mea soră, am simţit că se apropie ceva inevitabil, nu ca un fel de strănutat pe care nu ţi-l poţi stăpâni, ci un uriaş hohot de râs. Nu vreau să afirm că am zâmbit şi că zâmbetul am încercat să mi-l ascund în dosul mâinii: mi-am lăsat capul pe spate şi am început să râd de se cutremura sala. Un hohot sălbatic, întocmai ca râsul unui nebun. Aducându-şi aminte de scena aceasta, Marcellus începu să râdă din nou, cu o veselie care-i cutremura tot trupul. Crede-mă, cu râsul meu am trezit pe toţi cei de la masă... afară de Gaius.

— Marcellus!

Se opri subit, datorită tonului speriat al surorii sale şi uitându-se la ea îi văzu obrazul palid şi sever, ridicat spre el.

— Ce este, Lucia? Nu te simţi bine? întrebă el.

— Sunt speriată! răspunse ea cu glasul stins.

Îi petrecu braţul împrejurul mijlocului şi fata îşi plecă fruntea pe umărul lui.

— Linişteşte-te, Lucia, căci nu avem nici un motiv să ne temem, murmură el. A fost o imprudenţă din partea mea să te

sperii cu vorbele acestea. Credeam că vei face haz de ceea ce-ţi voi spune. Evident, Gaius va fi nemulţumit când va află ce s-a întâmplat; cu toate acestea nu va îndrăzni să-l pedepsească pe fiul lui Marcus Lucan Gallio.

— Bine, dar tu nu ştii că tatăl nostru l-a criticat în faţa Senatului nu mai departe decât ieri? Tu n-ai aflat încă?

— Fireşte c-am aflat. Dar părintele nostru este destul de puternic pentru a se putea păzi, răspunse Marcellus, aproape cu prea multă încredere pentru a putea fi convins de temeinicia acestei afirmaţii. Urmă o lungă tăcere înainte ca soră-sa să înceapă să vorbească, îi simţi trupul tremurând în strânsoarea braţului său.

— Dacă ar fi vorba numai despre asta, zise ea cu glasul domolit, probabil ar trece cu vederea. Dar tu l-ai jignit. Ori afară de asta el este demult supărat pe mine.

— Pe tine! Marcellus o apucă de umeri şi încercă s-o privească în adâncul ochilor. Şi de ce să fie Gaius supărat pe tine?

— Îţi aduci aminte că vara trecută Diana, mama ei şi eu am fost invitate la palatul din Capri... şi în timpul acesta Gaius a venit să-l viziteze pe împărat?

— Da, îmi aduc. Continuă! răspunse Marcellus. Ce s-a întâmplat? Ce ţi-a spus? Ce a făcut?

— A încercat să-mi facă o declaraţie de dragoste.

— Animalul acesta respingător! ţipă Marcellus şi sări în picioare. Îi voi smulge limba ticăloasă din gură. Îi voi scoate ochii cu propria mea mână. De ce nu mi-ai spus până acum?

— Motivul mi l-ai dat tu singur chiar acum, răspunse Lucia abătută. Mă temeam că-i vei smulge limba din gură şi-i vei scoate ochii cu propria ta mână. Dacă fratele meu ar fi fost un tânăr sfios şi lipsit de curaj, i-aş fi spus imediat. Dar fratele meu este vornic, curajos şi neînfricat. Acum, după ce i-am spus, va încerca să ucidă pe Gaius, şi fratele meu, pe care eu îl iubesc atât de mult, va fi condamnat la moarte, şi tot aşa cred că va fi condamnat şi tatăl meu. Mama va fi expulzată sau va fi arestată; averea noastră o vor confisca şi...

— Mama ce a zis despre întâmplarea asta? o întrerupse Marcellus.

— Nu i-am spus nimic.

— De ce nu i-ai spus? Ar fi trebuit să-i spui… Imediat.

— Ea la rândul ei ar fi spus tatălui nostru. Ori asta ar fi fost tot atât de primejdios ca şi când m-aş fi plâns fratelui meu.

— Ar fi trebuit să te plângi împăratului! ţipă Marcellus. Tiberiu nu este un model de virtute, dar cred c-ar fi întreprins numaidecât ceva. El nu ţine prea mult la Gaius.

— Nu fi caraghios! Bătrânul acela aproape nebun? Probabil ar fi avut din nou una dintre obişnuitele lui crize de furie şi ar fi insultat pe Gaius de faţă cu toată lumea; pe urmă s-ar fi liniştit şi ar fi uitat cu totul ce s-a întâmplat. Gaius însă n-ar fi uitat. Tocmai de aceea am preferat să nu fac nici o mişcare. Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat -afară de Diana.

— Diana! Dacă ţi-ai dat seama că secretul tău este atât de primejdios, cum de ai putut să-l divulgi acestei Diana, care este abia o fetiţă?

— Pentru că şi ea se temea de el şi a înţeles motivul pentru care eu nu vreau să rămân singură cu el. Dar trebuie să ştii, Marcellus, că Diana nu este o fetiţă mică. Are aproape şaisprezece ani. Şi te rog să mă ierţi pentru îndrăzneala aceasta, dar va trebui să încetezi de a-i mai răscoli părul şi a o gâdila sub bărbie - când vine la mine în vizită - ca şi când ea ar fi de cinci ani şi tu un moşneag de o sută.

— Îmi pare rău! Nici nu m-am gândit că ea ar putea să se supere din pricina acestor alintări inocente. Până acum m-am gândit la ea ca la un copil, exact cum mă gândesc şi la tine.

— Ei bine, cred c-a sbsit momentul să-ţi dai seama că Diana nu mai este un copil. Dacă o supără mângâierile tale, asta se întâmplă nu pentru că ar avea ceva împotriva lor, ci pentru că tu o iei mai mult în joacă. Lucia păru că ezită, apoi continuă cu glasul blând şi uitându-se la obrazul întunecat al fratelui ei: S-ar putea chiar ca mângâieri le tale să-i facă plăcere... În cazul când ar avea o semnificaţie. Dar eu cred, Marcellus, că ea se simte jignită când te aude că-i spui „iubita mea".

— Nu mi-am închipuit că Diana ar putea să fie atât de susceptibilă, murmură Marcellus. De obicei, când nu-i place ceva, nu ezită să-ţi spună, şi pe un ton destul de violent. A fost destul de îndrăzneaţă ca să ceară să-i schimbe până şi numele.

— Marcellus, ea nu putea suferi numele de Asinia, declară Lucia cu îngăduinţă. Numele Diana este mult mai frumos; tu nu eşti de aceeaşi părere?

— Probabil, răspunse Marcellus şi ridică din umeri. Acesta este numele unei zeiţe tâmpite. Numele celor din ginta lui Asinius este nobil şi are o semnificaţie.

— Marcellus, te rog să nu fii nepoliticos, protestă Lucia. Ceea ce vreau eu să-ţi spun este că probabil Dianei i-ar place să-i spui „iubita mea"... În cazul când...

— Nu. cumva vrei să afirmi că mânza asta este îndrăgostită de mine?

— Sigur că este îndrăgostită şi cred că tu trebuie să fii obtuz dacă n-ai băgat de seamă până acum. Haide, stai lângă mine şi linişteşte-te. Prânzul nostru trebuie să sosească numaidecât.

Marcellus se uită distrat în partea unde era casa, apoi făcu ochii mari şi încruntă din sprâncene, ca după aceea să şi-i frece cu pumnii încleştaţi şi să se uite din nou. Lucia îşi ţuguie buzele şi zâmbi maliţioasă.

— Dragă surioară, gemu el, mi se pare că starea în care mă găsesc este mult mai gravă decât mi-am închipuit.

— Nu este deloc, tribune, răspunse Lucia înveselită. Cele care se apropie sunt două.

— Mulţumesc. Vorbele tale mă fac să mă simt mai uşurat. Dar ia să-mi spui: sunt tot atât de inteligente pe cât sunt de frumoase? întrebă el după ce gemenele se mai apropiară.

— Ar fi prea devreme ca să-ţi poţi forma o părere despre ele. Astăzi este prima lor zi de serviciu. Să nu le sperii, Marcellus, căci şi aşa sunt destul de speriate. Până acum n-au fost niciodată în serviciu.

Linişteşte-te, Bambo! Vino încoace! Aşază-te la picioarele mele şi să nu mai mârâi.

Îmbujorate la obraz din pricina sfielii, cele două macedonene începură să ridice lucrurile de pe tăvile de argint pe care le aduseseră, prefăcându-se că nici nu bagă de seamă că sunt urmărite cu privirea.

— Sunt foarte drăguţe, nu-i aşa? murmură Marcellus. Unde le-a găsit tata?

— Încetează, Marcellus! îi răspunse Lucia cu glasul stins. Apoi, ridicându-se în picioare, se apropie de balustradă şi fratele ei se luă după ea. Se întoarseră amândoi şi se uitară în partea unde era oraşul. Ce a zis Tullus despre fapta săvârşită de tine? întrebă ea pe neaşteptate.

— Ia spune, zise Marcellus, prefăcându-se că n-a auzit întrebarea ei, nu cumva sclavele acestea două au ceva deosebit de te porţi cu atâta consideraţie faţă de ele?

Lucia clătină din cap fără să se uite la el şi oftă.

— Tocmai mă gândeam adineaori, începu într-un târziu, cum m-aş simţi eu oare dacă aş fi în locul lor? Ochii ei trişti se ridicară şi întâlniră privirea întrebătoare a fratelui ei. Nu este deloc imposibil, Marcellus, ca foarte curând să mă pomenesc şi eu într-o situaţie identică cu a lor... Ţie nu ţi-ar face plăcere, nu-i aşa?

— Ce prostii vorbeşti! îi răspunse el, repezindu-şi vorbele prin colţul gurii. Nu trebuie să dramatizezi situaţia. Nu se va întâmpla nimic. Fii liniştită, căci de asta voi avea eu grijă.

— Cum? întrebă Lucia. Cum crezi că vei avea grijă de asta?

— De, răspunse Marcellus cu oarecare ezitare, ce crezi c-aş putea face altceva decât să merg la reptila aceea respingătoare şi să-i cer iertare?

Lucia păru să se mai liniştească şi întinzând mâna i-o puse pe braţ.

— Te rog să faci pasul acesta! stărui ea. Chiar astăzi! împacă-te cu el, Marcellus! Spune-i c-ai fost ameţit. Cred că asta este adevărat, nu-i aşa? Spune-i ceva anume indicat.

— Aş prefera mai curând să fiu biciuit în piaţa publică.

— Da... ştiu. Şi e foarte probabil că vei fi biciuit. Gaius este un om primejdios şi fii sigur că nu te va ierta.

— Ei, asta-i... ce crezi c-ar putea să facă? Tiberiu nu va da voie fiului său adoptiv, care este imbecil, să pedepsească pe un membru al familiei Gallio. Ştie toată lumea că bătrânul împărat îl dispreţuieşte.

- Da... dar cu toate acestea Tiberiu a consimţit să-l numească regent, datorită stăruinţeîor luiiei, Şi lufia este o femeie care se bucura de multă trecere, Dacă se-va pune problema ca bătrânul împărat să ia partea familiei Gallio împotriva lui Gaius, femeia aceasta vicleană îi va împuia urechile, aşa că bietul de el va fi în stare să facă orice pentru a avea linişte. Prin urmare nu-mi vine să cred că el ar putea fi cie partea noastră, lulia nu va ezita să recurgă la toate mijloacele de care dispune.

— Scorpia aceea bătrână... Marcellus se opri tocmai la timp, pentru a nu întrebuinţa o expresie vulgară.

— Gândeşte-te bine ce faci, zise Lucia pe un ton ca şi când s-ar fi simţit mai liniştită. Haide să prânzim. Apoi te vei duce la Gaius şi vei înghiţi hapul acesta amar. Să nu fii zgârcit cu laudele faţă de el. Magul este-l, căci un om ca el este susceptibil faţă de orice adulaţie. Spune-i că este bărbat frumos, că în întreg imperiul nu se găseşte nimenea care să fie mai înţelept decât el. Spune-i că este divin! Dar fii cu băgare de seamă, nu cumva să pufneşti de râs în faţa lui. Gaius ştie de mai demult că-ţi place să faci glume.

Fiind hotărât să primească sfatul surorii sale. Marcellus era nerăbdător să-şi îndeplinească această datorie şi să termine cu ea pentru totdeauna. Prudenţa îi spunea c-ar fi bine să solicite prinţului o audienţă, pe calea obişnuită, şi apoi să aştepte să-i fixeze o zi care să-i convină, dar, simţindu-se tot mai neliniştit de situaţia în care se găsea, luă hotărârea să nu ţină socoteală de eticheta) curţii şi să încerce să vadă pe Gaius fără să-i fi dat întâlnire înainte. Dacă puţin înainte de amiază va apărea la palat, ar putea avea norocul să stea de vorbă singur cu prinţul înainte ca cei interesaţi să-l poată informa despre scena petrecută noaptea trecută.

La ora zece, înviorat de o baie fierbinte şi de vigurosul masaj tăcut de Demetrius, după care urmă un salt în bazinul cu apa rece, tribunul se întoarse în apartamentul său şi, după ce se îmbrăcă cu gnjă, coborî la parter. Văzând că uşa bibliotecii este larg deschisă, se °pri ca să salute pe părintele său, pe care nu-l mai văzuse de ieri. Senatorul, elegant şi cu părul alb, era aşezat la birou şi scria ceva. Ridica privirea, dete din cap, zâmbi uşor şi pofti pe Marcellus să intre.

— Fiule, dacă astăzi eşti liber, mi-ar face plăcere să vii cu mine, sa vedem o pereche de iepe aduse din Hispania.

— Mi-ar face plăcere, tată, dar nu eşti de părere că tot atât de bine le-am putea vedea şi mâine? Am ceva important de făcut şi acest ceva nu poate fi amânat.

În glasul tribunului se simţi un fel de nelinişte care determină pe părintele său să se uite cu atenţie la el.

— Cred că nu este vorba despre nimic grav, zise Gallio, şi-i făcu semn spre un scaun din apropierea biroului.

— Să sperăm că nu va fi, răspunse Marcellus şi se aşeză pe braţul lat al scaunului, oscilând între nehotărâre şi îndemnul de a-i mărturisi adevărul.

— Atitudinea ta, declară tatăl său cu înţeles, trădează un fel de nelinişte. Nu am câtuşi de puţin intenţia să mă amestec în chestiuni care te privesc numai pe tine. Dar probabil aici va fi cazul ca să intervin în interesul tău, nu-i aşa?

— Cred că nu va fi nevoie să intervii, dar în orice caz îţi mulţumesc. Apoi ezită o singură clipă şi, lăsându-se pe scaun, obrazul său grav se întoarse spre distinsul său părinte. Dacă ai timp de pierdut aş putea să-ţi explic despre ce este vorba.

Gallio dete din cap şi, lăsând stilul din mână, îşi împreună braţele şi proptindu-se pe birou se uită la el ca şi când ar fi vrut să-l îndemne. Fiul său îi povesti în toate amănuntele scena petrecută în timpul banchetului, fără să-i ascundă nimic şi fără să se dezvinovăţească. La un moment dat era gata să-i pomenească şi de grijile pe care şi le face Lucia în legătură cu incidentul său, dar după aceea renunţă, zicându-şi că ceea ce a spus părintelui său va fi tocmai de ajuns sa suporte dintr-o dată. La urmă îi mărturisi că are intenţia să meargă la Gaius şi să-i ceară iertare. Senatorul, care până acum îl ascultase în tăcere şi fără să-l întrerupă, de data asta clătină cu violenţă din capul albit şi protestă.

— Nu se poate! Apoi îşi îndreptă trupul şi repetă de câteva ori la rând cu toată energia: Nu… pentru nimic în lume! Nu se poate să faci aşa ceva!

Mirat de această erupţie violentă a tatălui său, căci Marcellus se aşteptase să-l aprobe, îl întrebă:

— Adică de ce să nu se poată, tată?

— Cel mai prost mijloc de a restabili bunele relaţii cu un prieten pe care l-ai jignit este să te duci la el şi să-i ceri iertare, zise Gallio şi, ferindu-şi scaunul uriaş, se ridică în picioare şi-şi îndreptă trupul, cu aceeaşi demnitate ca şi când ar fi vrut să ţină un discurs: Chiar în împrejurările cele mai favorabile, cum ar fi cazul cu un prieten, înjositoarea situaţie în care te găseşti, când te crezi obligat să-i ceri iertare, poate duce la o concluzie tocmai contrară celei la care te aştepţi. Dacă prietenul interesat pretinde să-i ceri iertare, aceasta totuşi nu-l va putea mulţumi şi prietenia lui nu merită să te străduieşti ca să o păstrezi. În cazul lui Gaius, ar fi fatal să-i ceri iertare; de astă dată nu ai de-a face cu un bărbat de onoare, ci cu un ticălos. Pentru un om ca el, generozitatea este dovadă de slăbiciune, şi apelând la generozitatea lui ar însemna să-l jigneşti din nou. Gaius are

toate motivele să-şi teamă puterea. Or, în faţa unui bărbat care se frământă tară încetare din pricină că se simte el însuşi în nesiguranţă, nu trebuie să stai niciodată în defensivă. Iată, îşi va zice el, a sosit ocazia ca să dovedesc tuturor forţa de care dispurf.

— Probabil dumneata ai dreptate! încuviinţă Marcellus.

— Probabil? Sigur că am dreptate, declară senatorul şi, apropiiridu-se de uşă, o închise fără zgomot, apoi se aşeză din nou pe scaun. Dar atât nu este totul, continuă el. Dă-mi voie să-ţi împrospătez în memorie câteva amănunte în legătură cu strania situaţie a familiei imperiale, menite să-ţi explice motivul pentru care Gaius este bărbatul de care trebuie să te fereşti şi să te temi. În primul rând trebuie să ţii socoteală de bătrânul Tiberiu, care aleargă ca un bezmetic prin cele cincizeci de camere ale vilei sale din insula Capri, ca după aceea să rămână melancolic şi abătut; bătrânul acesta este impresionant, dar în acelaşi timp respingător, cu pretenţiile lui de a face necromanţie şi a sta de vorbă cu zeii. Ascultă, fiule, zise Gallio, făcând o digresiune, cred că în pretenţia oamenilor bogaţi sau a regilor este ceva fundamental greşit când încearcă să pară religioşi. Pe zei trebuie să-i laşi în seama celor săraci şi neajutoraţi. Aceasta ar fi singura justificare a existenţei zeilor... Să se ocupe de nenorocirile oamenilor, cărora fără ei viaţa li s-ar părea insuportabilă. Dacă un împărat face atâta caz de religie, acesta este sau sărit sau de rea-credinţă. Tiberiu nu este de rea-credinţă. Prin urmare, dacă este nebun, nu va fi nevoie ca motivul să-l cauţi prea departe. De ani întregi face venin din cauza mamei sale, care i-a cerut să divorţeze de Vipsania, singura fiinţă pe care a iubit-o în toată viaţa lui...

— Mi se pare că el ţine foarte mult la Diana, îl întrerupse Marcellus.

— Sigur că da! Dar de ce? EI ţine la fetiţa aceasta pentru că este nepoata Vipsaniei. Trebuie să admitem că la începutul domniei sale n-a fost un administrator rău. Roma a avut parte de o prosperitate pe care n-o cunoscuse nici în timpul domniei lui Iuliu. Dar, după cum ştii şi tu, din ziua când Vipsania a dispărut din viaţa lui, Tiberiu a pierdut orice interes faţă de administrarea imperiului şi s-a împresurat de ghicitori, de paiaţe, de preoţi şi de cititori în stele. Curând după aceea mintea lui a fost atât de rătăcită de toate prostiile pe care i le

debitau oamenii aceştia, încât s-a învoit să se căsătorească cu lulia, pe care o dispreţuia chiar din timpul copilăriei. Senatorul începu să râdă cu amărăciune. Probabil din cauza asta a renunţat să se mai ocupe de treburile imperiului. Şi-a dat seama că, pentru a putea urî pe lulia în măsura în care trebuie urâtă, este o ocupaţie care-i va răpi tot timpul de care dispune. Prin urmare, avem pe căţeaua de lulia, fără să mai vorbim de netrebnicul ei fiu, pe care l-a născut înainte de a se căsători cu împăratul. Dar Tiberiu nu numai că urăşte pe lulia, dar se şi teme de ea ca de moarte, şi nu fără temei, căci femeia aceasta are mentalitatea bolnăvicioasă a unui asasin, dar în acelaşi timp dispune şi de îndrăzneala necesară asasinului.

— Lucia afirmă că în timpul banchetelor bătrânul împărat nu se atinge niciodată de cupa cu vin înainte ca lulia să guste dintr-însa, interveni Marcellus. Dar ea este de părere că aici ar fi vorba mai mult de un fel de glumă făcută între ei.

— Să ne ferim de a da surorii tale ocazia să interpreteze altfel această situaţie, stărui senatorul, deoarece aici nu este nici un fel de glumă; şi nici Tiberiu nu urmăreşte să facă glume, de vreme ce în faţa uşilor şi ferestrelor dormitorului său stau de strajă o duzină întreagă de gladiatori din Numidia. Ei bine, en cred că toate aceste amănunte preocupă pe Gaius în mod aproape constant. Ştie că împăratul nu este în toate minţile, că situaţia mamei sale este nesigură; prin urmare, dacă luliei i s-ar întâmpla ceva, el presimte că regenţa sa nu va dura vreme mai lungă decât îi trebuie unei galere ca să iasă din port şi să ajungă în Creta, ducând pe bord un prinţ exilat.

— Dacă s-ar întâmpla aşa ceva, cine crezi că ar urma pe Gaius?

— Ei bine... Începu Gallio şi ridică din umeri, încercând să evite răspunsul, aşa ceva nu se va întâmpla. Dacă în vila împăratului va muri cineva, acest cineva nu va fi lulia. De asta poţi fi absolut sigur.

— Dar... hai să zicem, stărui Marcellus. Dacă indiferent din ce motive - accident, boală sau asasinare premeditată - lulia ar fi eliminată şi tot aşa şi Gaius, crezi că Tiberiu ar numi ca urmaş al său la tron pe Asinius Gallus?

— E foarte probabil, răspunse Gallio. Nu este exclus ca împăratul să-şi aducă aminte că este dator să dea Vipsaniei o reparaţie cât de tardivă, onorând pe fiul ei. Gallus n-ar fi o

alegere proastă. Nici un roman nu se bucură de atâta respect ca Pollio, instructorul său. Gallus se va bucura de sprijinul tuturor legiunilor noastre, atât al celor din patrie, cât şi al celor care se găsesc în străinătate. Totuşi, adăugă el mai mult pentru sine însuşi, un militar curajos nu este întotdeauna un împărat înţelept. Un comandant militar nu are de luptat decât împotriva unui grup de duşmani. Pentru asta nu-ţi trebuie decât tactică şi curaj. Un împărat însă se găseşte în permanentă stare de război cu curtenii invidioşi, cu Senatul nedisciplinat şi cu o grupare de proprietari hrăpăreţi. Are nevoie de un simţ special pentru a descoperi conspiraţiile, o minte destul de ageră pentru a dejuca trădarea, un dar firesc pentru făţărnicie şi o piele de rinocer.

— Care să fie destul de groasă ca să reziste unei lovituri de pumnal, adăugă Marcellus.

— Este o ocupaţie extrem de primejdioasă, încuviinţă Gallio, dar nu-mi vine să cred că vechiul nostru prieten Gallus va fi expus acestor primejdii.

— Oare cum s-ar simţi Diana în calitate de prinţesă? zise Marcellus distrat. Când ridică privirea, întâlni ochii tatălui său, care se uita la el fără să înţeleagă.

— Cred că ar însemna să mergem prea departe încercând să vorbim despre fata aceasta, răspunse tatăl său cu glasul liniştit. Pe tine te interesează Diana?

— Nu mă interesează cu nimic mai mult decât pe Lucia, răspunse Marcellus cu voită nepăsare. După cum ştii şi dumneata, ele două sunt nedespărţite. Fireşte, eu am ocazia s-o întâlnesc pe Diana aproape în fiecare zi.

— Este o fetiţă frumoasă şi neobişnuit de vioaie, declară senatorul.

— Frumoasă şi neobişnuit de vioaie, încuviinţă Marcellus, dar nu mai este fetiţă. Trebuie să ştii că are aproape şaisprezece ani.

— Destul de mare pentru a se căsători: la asta faci aluzie? Cred că nici nu s-ar putea să faci o mai bună alegere dacă ea va fi de acord. Este de viţă nobilă. Va să zică împlineşte şaisprezece ani? E de mirare că Gaius nu şi-a dat încă seama de prezenţa ei. Cred c-ar câştiga foarte mult din stima împăratului - şi el are mare nevoie de această stimă - dacă ar reuşi să-i câştige favoarea.

— Ea nu-l poate suferi.

— Serios? Prin urmare a vorbit cu tine despre această chestiune?

— Nu cu mine, căci mie mi-a spus Lucia.

Urmă o lungă tăcere înainte ca Gallio să vorbească din nou, cântărindu-şi fiecare cuvânt.

— Fiule, ţinând seama de actuala tensiune a raporturilor dintre tine,şi Gaius, eu aş fi de părere să te străduieşti ca atenţiile tale faţă de Diana să fie cât mai discrete.

— Eu n-o întâlnesc nicăieri în altă parte decât în casa noastră.

— Chiar în cazul acesta: poartă-te faţă de ea cu toată discreţia. Gaius are spioni în toate părţile.

— Cum? Aici în casa noastră? se încruntă Marcellus şi se uită neîncrezător la tatăl său.

— Şi de ce nu? Nu cumva-ţi închipui că Gaius, fiul lui Agrippa, căruia în toată viaţa lui nu i-a trecut nici un gând cinstit prin minte, şi al Iuliei, care din naştere are urechile în forma găurii de cheie, s-ar sfii să recurgă la aşa ceva? Gallio întinse mâna şi înfăşură pergamentul de pe birou, dându-i în felul acesta să înţeleagă că pentru astăzi a terminat cu lucrul: Cred că despre chestiunea aceasta am vorbit tocmai de ajuns. Cât despre ceea ce s-a întâmplat noaptea trecută, s-ar putea ca prietenii prinţului să-l sfătuiască să nu dea nici o urmare scenei ce s-a petrecut în timpul banchetului. Procedeul cel mai cuminte este să nu faci nimic şi să nu sufli nici o vorbă înainte de a vedea ce întorsătură va lua situaţia. Se ridică în picioare şi-şi netezi faldurile togii: Haide! Vom încăleca şi vom merge până la cantonamentul lui Ismael, ca să vedem iepele pe care le-a adus din Hispania. Cred că-ţi vor plăcea; sunt albe ca laptele, neastâmpărate, inteligente, şi fără îndoială ne va cere pentru ele un preţ mare. Din nenorocire pentru punga mea, Ismael, pungaşul acesta bătrân, ştie că pe mine mă interesează.

Marcellus se molipsi imediat de buna dispoziţie a tatălui său, deoarece Marcus Lucan Gallio îi făcea impresia că pentru el nenorocitul incident cu Gaius este definitiv lichidat. Deschise uşa în faţa senatorului şi-l lăsă să treacă înaintea sa. În atrium îl văzu pe Demetrius, care sta sprijinit de o coloană. Luă repede poziţie de drepţi şi salută cu lancea pe care o ţinea în mână, apoi îi urmă de la o mică distanţă în lungul încăperilor vaste, pentru a ieşi în porticul din partea de apus a vilei.

— Prezenţa lui Demetrius în atrium mi se pare ceva neobişnuit, zise Marcellus cu glasul în şoaptă.

— Probabil s-a postat acolo pentru a speria cu prezenţa lui pe cei care ar fi avut intenţia să se apropie de uşă, răspunse Gallio.

— Crezi c-ar putea să aibă motive întemeiate pentru a-şi lua această măsură de prevedere?

— E posibil. El a fost la banchet împreună cu tine, prin urmare ştie c-ai jignit pe Gaius şi că nu te mai bucuri de favoarea lui. Luând toate aceste amănunte şi cântărindu-le împreună, a ajuns la concluzia că va fi bine să-şi ia măsuri de prevedere.

— Ce ar fi să-l întreb: nu cumva bănuieşte că în casa noastră s-au strecurat spioni ai prinţului? întrebă Marcellus.

Gallio clătină din cap.

— Fiule, dacă se va întâmpla ca el să constate ceva suspect, fii sigur că-ţi va atrage imediat atenţia.

— Cine o fi cel care se apropie, zise Marcellus şi făcu semn tatălui său spre un cavaler care tocmai atunci apăru din Via Aurelia. Mi se pare că ni se face o onoare deosebită. Este Quintus, fiul cel mai tânăr al lui Tuscus! în timpul din urmă prinţul a fost văzut adeseori împreună cu el.

Tânărul tribun, însoţit de un legionar, se apropie repede de ei şi, fără să-i mai salute, scoase un sul aurit din cingătoarea tunicii.

— Am primit ordin de la alteţa-sa prinţul Gaius să predau acest mesaj în mâna tribunului Marcellus Lucan Gallio, zise el cu mândrie. Ajutorul său descălecase şi, luând sulul în mână, urcă scările şi-l dete lui Marcellus.

— Alteţa-sa ar face mai bine dacă ar întrebuinţa curieri care să aibă şi educaţie, declară Marcellus. Aştepţi răspunsul?

— Ordinelor imperiale li se dă ascultare, nu răspunsuri, strigă tânărul Quintus şi, smucindu-şi calul cu violenţă, îl atinse cu pintenii şi se depărta, urmat de legionar.

— Gaius nu-şi pierde vremea, declară senatorul şi se uită mulţumit la mâinile sigure ale fiului său, care scoase pumnalul din brâu şi desfăcu sigiliul sulului. După ce desfăşură documentul, Marcellus îl ţinu în mână plecat, ca să-l poată citi şi tatăl său odată cu el. Gallio îl citi cu glasul în şoaptă.

Prinţul Gaius Dntsus Agrippa către tribunul Marcellus Lucan Gallio: Salut!

Curajul- unui tribun militar nu trebuie risipit în sălile de banchete. Acesta trebuie pus în slujba imperiului, acolo unde îndrăzneala şi curajul sunt apreciate şi folositoare. Tribunului Marcellus Lucan Gallio i se dă ordinul ca înainte de apusul soarelui să se prezinte în faţa legatului comandant al pretorienilor, Cornelius Capito, pentru a lua în primire misiunea ce i se va încredinţa.

Marcellus înfăşură sulul şi-l întinse nepăsător lui Demetrius, care-l băgă imediat în sân, apoi întorcându-se spre părintele său îi spuse:

— Avem timp de ajuns ca să mergem să vedem caii lui Ismael. Senatorul îşi îndreptă trupul cu mândrie, se înclină repectuos în faţa fiului său şi începu să coboare treptele de marmură, apoi, luând în mână căpăstrul calului care se frământa, săltă în şa. Marcellus făcu semn lui Demetrius.

— Ai auzit ce spune mesajul? întrebă el fără să mai ezite.

— N-am auzit nimic, stăpâne, dacă este vorba de ceva confidenţial, răspunse Demetrius.

— Pare puţin maliţios, declară Marcellus. Se vede cât de colo că prinţul vrea să scape de mine.

— Da, stăpâne, încuviinţă Demetrius.

— Uite ce... vina o port eu singur. Prin urmare nu am dreptul să-ţi cer să-ţi primejduieşti viaţa. Rămâne să hotărăşti dacă...

— Voi pleca împreună cu dumneata, stăpâne.

— Foarte bine! Cercetează echipamentul şi-l vei verifica şi pe al tău, adăugă el şi începu să coboare treptele scării, apoi se opri. Trebuie să ştii că vom merge spre moarte.

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius. Veţi avea nevoie de sandale mai rezistente, care să dureze la drum. Să vă cumpăr?

— Da... şi nu uita să iei câteva perechi şi pentru tine. Cere lui Marcipor banii de care vei avea nevoie.

Roibul începu să joace nerăbdător ca să-şi ajungă din urmă tovarăşul de grajd şi cât ai clipi Marcellus ajunse alături de senator, aşa că lăsară caii să meargă în trap de voie.

— Am întârziat ca să stau de vorbă cu Demetrius, îl voi lua cu mine.

— Fireşte că-l vei lua.

— L-am lăsat să hotărască el însuşi ce va face.

— A fost un gest frumos din partea ta.

— L-am prevenit că s-ar putea ca de unde mergem să nu se mai întoarcă viu.

— Ceea ce este foarte probabil, zise senatorul şi privirile i se tulburară. Dar în orice caz poţi fi sigur că pentru nimic în lume nu se va întoarce singur.

— Pentru un sclav, Demetrius are o minte foarte chibzuită, declară Marcellus.

Senatorul nu-i răspunse imediat, dar trăsăturile severe ale obrazului său şi gura încleştată dovedeau că se gândeşte la ceva.

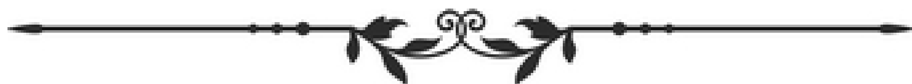
— Fiule, începu el într-un târziu, cred că în Senat n-ar strica să avem câţiva oameni care să dispună de mintea şi curajul sclavului tău Demetrius. Strânse frâul şi calul începu să meargă la pas. Spui că pentru un sclav Demetrius are o minte foarte chibzuită, nu-i aşa? Ei bine, faptul că el este un sclav nu înseamnă câtuşi de puţin că ceea ce gândeşte, ceea ce spune şi ceea ce face ar fi lipsite de importanţă, într-o bună zi sclavii vor răsturna guvernul acesta putred. Dacă ar fi organizaţi, l-ar putea răsturna chiar mâine. Poate îmi vei răspunde că dorinţa lor comună de a fi liberi îi va uni; dar atât nu este de ajuns. Toţi oamenii doresc mai multă libertate decât cea de care se bucură. Ceea ce le lipseşte sclavilor romani este un conducător. La timpul său va apărea şi acesta. Vei avea ocazia să te convingi. După această neaşteptată declaraţie, senatorul făcu o pauză atât de lungă, încât Marcellus presimţi că va trebui să-i răspundă ceva.

— Tată, până acum nu te-am auzit niciodată vorbind în felul acesta. Crezi că o revoltă a sclavilor ar fi posibilă?

— Deocamdată nemulţumirile ce clocesc între ei n-au luat formă concretă, răspunse Gallio. Le lipseşte coeziunea. Dar într-o bună zi va veni şi aceasta, şi toate nemulţumirile se vor integra într-un tot, din care se va ridica cel care-i va conduce; în momentul acela vor avea o cauză pentru care să lupte, o lozincă şi un steag. Trei pătrimi dintre locuitorii acestui oraş au fost sau sunt sclavi. Zilnic forţele noastre expediţionare aduc galere încărcate cu sclavi. Situaţia aceasta are nevoie de un guvern extrem de priceput şi de puternic, ca să poată ţine sub călcâiul său o forţă de trei ori mai mare decât cea de care dispune el însuşi. Dar n-ai decât să te uiţi la guvernul pe care-l avem. Este o găoace găunoasă şi nimic altceva. Nu are nici un suport moral.

E mulţumit să se poată lăfăi în lux, în risipă şi desfrâuri şi nu se ocupă decât de serbările date în cinstea zeilor săi caraghioşi; poporul este condus de un moşneag slab de minte şi de un tânăr beţiv. Prin urmare, fiule, Roma este condamnată să piară. Nu voi încerca să-ţi spun exact ziua şi felul în care Nemesis va sosi... dar în orice caz aceasta este pe drum. Imperiul roman este prea slab şi prea degenerat pentru a putea supravieţui dezastrului.

CAPITOLUL II

La ora trei după-amiază, când Marcellus se prezentă pentru a lua cunoştinţă de hotărârea luată de Gaius în privinţa lui, Cornelius Capito lipsea din pretoriu. Constatarea aceasta i se păru neaşteptată şi semnificativă. Lipsa nejustificată a legatului însărcinat cu comanda pretorienilor şi delegaţia dată de el unui tânăr locţiitor pentru a se ocupa de cazul acesta dovedeau destul de limpede că legatul Capito încearcă să evite o întâlnire neplăcută cu fiul prietenului său din copilărie.

Cei doi Gallio făcuseră ultimele două mile până în oraş mergând la pas în drumul de întoarcere din cantonamentul lui Ismael, unde senatorul renunţă să mai cumpere cele două iepe aduse din Spania la preţul exorbitant pe care-l pretinsese sirianul acesta lacom şi zgârcit, deşi se vedea limpede că evenimentele zilei contribuiseră în mare măsură la temperarea interesului bătrânului Gallio faţă de această afacere.

Gândurile senatorului se concentraseră acum exclusiv asupra posibilităţilor unei întrevederi cu Cornelius. Dacă în Roma se găsea cineva care să fie capabil să tempereze pedeapsa destinată de Gaius pentru fiul său, acesta nu putea fi altul decât comandantul Gărzii pretorienilor şi şef al legaţilor, care se bucura de enormă trecere când era vorba să intervină în favoarea cuiva.

Copleşit de amintirile triste din trecut, bătrânul Gallio începu să rememoreze povestea deplorabilă a decăderii Gărzii pretorienilor, pe care amândoi o cunoşteau pe dinafară, Marcellus o auzise de nenumărate ori în copilăria lui. Dar ca şi când fiul său n-ar fi aflat niciodată despre această tristă întâmplare, senatorul începu de foare departe, în timpul lui Iuliu Cezar, care crease această gardă pentru propria sa siguranţă. Toţi fuseseră oameni curajoşi, aleşi în scopul acesta pe temeiul faptelor săvârşite de ei. Pe măsură ce trecuseră anii, tradiţia Gărzii pretorienilor devenise tot mai bogată. Se clădise un impunător muzeu pentru păstrarea trofeelor luate în timpul

bătăliilor, iar la terestre fuseseră fixate plăci de bronz pe care înscriseseră faptele memorabile din cariera membrilor ei. În timpurile acelea olorioase - căzute demult în desuetudine - când curajul şi integritatea erau preţuite, să fii numit în Garda pretorienilor reprezenta cea mai mare onoare pe care o putea conferi imperiul.

Mai târziu, continuă Gallio nemulţumit, August, a cărui vanitate monstruoasă începuse să-l obsedeze, a conferit favoriţilor săi calitatea de membri de onoare ai acestei gărzi: senatorilor care în mod slugarnic îi aprobau greşelile şi ar fi fost gata oricând să-i moaie curelele sandalelor, frământându-le în saliva propriilor lor guri; bogaţilor care se îngrăşaseră prădând provinciile-; negustorilor de sclavi; intermediarilor care speculau sculpturi şi statui de furat; celor care colectau birurile impuse regiunilor ocupate de armată şi tuturor celor care se pricepeau să aduleze bolnăvicioasa vanitate imperială sau să mulţumească lăcomia lui August. În felul acesta a dispărut gloria de a fi membru al Gărzii pretorienilor.

Tiberiu încercase.să oprească decăderea prestigiului ei, dar numai foarte scurtă vreme. Cornelius Capito, care de nenumărate ori îşi condusese legiunea în lupte care reprezentau adevărată sinucidere, în aşa fel că în jurul numelui său se creaseră adevărate legende - căci ar fi fost imposibil ca paşii unui astfel de om care nu ţinea la viaţă şi lotuşi scăpa aşa de uşor de moarte să nu fie conduşi de zej - fu chemat la Roma pentru a fi numit comandant al Gărzii pretorienilor. Capito nu dorise această demnitate, dar se supusese ordinului primit de la împărat. Ca aceeaşi energie, blândă şi neînfricată, care-i asigurase Victoria pe atâtea câmpuri de bătălie, începu să purifice această instituţie. Dar nu mult după aceea stăruinţele depuse pe lângă Tiberiu determinară pe împărat să intervină pe lângă acest războinic, care nu Ştia ce înseamnă compromisurile, să-şi domolească elanul, dându-i să înţeleagă că nu trebuie să meargă prea departe cu purificarea Gărzii pretorienilor.

— Imediat după aceea bătrânul şi vrednicul nostru prieten Capito, Continuă Gallio, şi-a dat seama de motivele care au determinat pe I iberiu să-l cheme în fruntea gărzii: urmărise să acopere ticăloşiile cu numele lui.

Marcellus prevedea că, după dezgroparea acestor dureroase amintiri ale părintelui său, situaţia va deveni ceva mai penibilă, căci de aici înainte urma să vorbească despre tribunii militari.

— Dacă August s-ar fi mulţumit numai cu nimicirea Gărzii pretorienilor! continuă senatorul. Probabil, dacă ar fi prevăzut rezultatul procedeului său, nici chiar lăcomia lui nesăţioasă nu l-ar fi putut determina să provoace învălmăşeala din ordinul Tribunilor. Dar tu, fiule, ştii foarte bine ce s-a întâmplat.

Da, Marcellus ştia. Ordinul Tribunilor era o distincţie deosebită. Ca să poţi deveni tribun şi să poţi purta insignele acestui ordin, trebuia să te distingi în fapte şi iubire de adevăr. Ca şi Garda pretorienilor, ordinul îşi avea şi el un palat impunător în care se adăpostea. Tribunii care soseau la Roma, ca să-şi petreacă concediul sau pentru a-şi vindeca rănile primite în lupte sau se opreau pentru a primi ordine, aveau la îndemână o bibliotecă şi instalaţiile de băi pe care intendentul palatului, în conformitate cu ordinele primite, le ţinea la îndemâna lor. August a hotărât să extindă privilegiile Ordinului Tribunilor, pentru a include pe fiii senatorilor şi ai contribuabililor care se bucurau de trecere. Nu era nevoie să fi dat ordine şi nici să fi petrecut o singură noapte sub pânză de cort. Dacă tatăl tău avea bani de ajuns şi importată politică, aveai dreptul să porţi uniforma şi să fii salutat.

Lui Marcellus îi făcea plăcere să se gândească uneori că în cazul său situaţia aceasta nu putea fi considerată identică cu a celorlalţi, deoarece el nu fusese până acum o simplă păpuşă. La Academia militară se devotase cu tot sufletul studiului istoriei militare a războaielor trecute, a strategiei şi tacticii. Era atlet desăvârşit şi neîntrecut la aruncarea cu suliţa şi câştigase numeroase premii la concursurile de tragere la ţintă cu arcul. Iar în paloş se bătea tot atât de bine ca orice gladiator de profesiune.

Nu-şi petrecuse nici vacanţele fără folos. Tineretul aristocrat, care avea dreptul să fie numit în ierarhia serviciilor publice, dispreţuia practicarea artelor frumoase. Aveau pretenţii de critici şi cunoscători în pictură şi sculptură, dar s-ar fi simţit foarte stângaci dacă cineva le-ar fi pus în mână o pensulă sau o daltă. Totuşi, spre deosebire de aceştia, Marcellus se interesase, spre mulţumirea tatălui său, de sculptură şi, constatând că are o

înclinare firească spre acest gen de artă, bătrânul îi adusese cei mai buni profesori.

Uneori însă i se întâmpla să se simtă sfios în calitate de tribun militar, mai ales atunci când în palatul tribunilor se arăta câte un adevărat tribun cu obrazul ars de soare şi bătut de vânturi sau bandajat, după lunile grele de serviciu activ petrecute pe câmpul de luptă.

Totuşi - îşi zicea Marcellus - nu s-ar fi putut spune despre el că nu este apt pentru serviciul militar. Era gata în orice moment să primească o însărcinare dacă s-ar fi ivit prilejul. Uneori dorise din tot sufletul ca un astfel de prilej să se ofere. Până acum nu fusese chemat să primească comanda nici unei unităţi; în realitate, un bărbat trebuia să fie nebun ca să o ceară el însuşi. Războiul era o ticăloşie, bună pentru secături cărora le place să-şi zdrăngănească medaliile de pe piept şi să zbiere la inferiorii lor, spunându-le obscenităţi, sau să umble săptămâni de-a rândul fără să se spele o singură dată. Ar fi fost în stare să facă şi el toate acestea dacă i s-ar fi cerut anume. Dar până acum nu-i ceruse nimeni şi, vorbind cu toată sinceritatea, nu se simţise niciodată mândru de titlul pe care-l purta. Uneori, când Decimus i se adresa cu titlul tribun - cum avea obiceiul când venea dimineaţa să-i servească prânzul în pat - îi venea să-l pălmuiască, şi poate l-ar fi pălmuit dacă ar fi avut un motiv mai plauzibil.

O bucată de vreme, după ce senatorul îşi răcori nemulţumirile, călăriră în tăcere.

— Din când în când, continuă Gallio îngândurat, se întâmplă ca bătrânul Capito, exact ca Samson din mitul ebraic, să se ridice şi să pună piciorul în prag. Sper, fiule, că nu va ezita să intervină în interesul tău. Dacă va fi o însărcinare onorabilă, nu voi avea nimic împotrivă, chiar dacă ar fi să te expui la primejdii. Sunt dispus să-ţi dau drumul ca să te bagi în orice primejdie, dar nu să te expun ruşinii. Nu mă îndoiesc că vechiul meu prieten va face astăzi chiar imposibilul pentru a te ajuta. Te rog să te adresezi lui cu toată încrederea.

Tatăl său părea atât de convins de ceea ce spune, încât restul drumului ce-l mai aveau de făcut până la destinaţie li se păru aproape plăcut. Convins că morocănosul şi loialul războinic care ajutase tatălui său să-şi pună pe umeri prima togă albă va avea grijă să nu fie înjosit de lipsa de cumpăt a unui prinţ

viclean şi răzbunător. Marcellus se îndreptă cu sufletul uşor spre impunătorul palat al legatul u i-şef.

Însoţit de Demetrius, care în şa părea el însuşi un cavaler impunător, apucă în lungul străduţelor cotite ce duceau spre piaţa circulară în mijlocul căreia era impunătoarea clădire de marmură, care servea de locuinţă pentru Garda pretorienilor şi a funcţionarilor superiori ai armatei. Pe partea stângă era un vast spaţiu liber în largul căruia se vedeau acum caravane de cămile şi sute de catâri pentru cărat poveri.

Se pregătea plecarea unei armate în lungul drum ce ducea spre Gallia şi piaţa era un furnicar de oameni şi de ofiţeri tineri, îmbrăcaţi în uniforme strălucitoare. Legionarii arătau mulţumiţi, sprinteni şi, probabil, nerăbdători să se vadă cât mai curând plecaţi. Fără îndoială. o astfel de aventură, îşi zise Marcellus, este impresionantă.

Fiind imposibil să pătrundă în piaţă din pricina înghesuielii, fură obligaţi să descalece într-o străduţă din apropiere. Marcellus întinse lui Demetrius căpăstrul calului şi se îndreptă spre pretoriu. Coridoarele largi ale clădirii erau pline de centurioni care aşteptau să primească ordine. Pe mulţi dintre aceştia îi cunoştea. Când îl văzură, zâmbiră şi-l salutară. Probabil îşi închipuiau că şi el a venit pentru un scop identic cu al lor şi tocmai de aceea se simţi înfiorat de mândrie. N-aveai decât să-ţi închipui tot ce pofteşti despre brutalitatea şi josnicia războiului, dar în orice caz nu era lucru de nimic să fii soldat în slujba Romei imperiale, indiferent de rangul pe care-l aveai în armată, îşi tăcu loc cu umerii pentru a putea ajunge în faţa uşii deschise care-da în biroul lui Capito.

— Comandantul este plecat, îi răspunse subalternul care părea grăbit. Mi-a poruncit să vă predau sulul acesta.

Marcellus îi luă din mână sulul cu peceţile groase, apoi ezită un moment, gata să-l întrebe dacă legatul-şef se va întoarce în curând, dar la urmă renunţă la această intenţie; se întoarse în loc şi ieşi din birou, coborî scara impunătoare şi traversă piaţa plină de lume. Văzându-l că se apropie. Demetrius se apropie cu caii şi întinse stăpânului său căpăstrul. Ochii li se întâlniră. La urma urmelor, cred că Demetrius are dreptul să cunoască situaţia în care se găseşte, îşi zise Marcellus.

— Încă n-am desfăcut sulul, declară el şi-i arătă documentul pe care-l ţinea în mână. Haicte, să ne întoarcem acasă.

Senatorul îl aştepta în bibliotecă.

— Ei, ia spune-mi ce a făcut prietenul nostru Capito pentru tine? întrebă el, încercând să-şi ascundă neliniştea.

— Lipsea din birou. M-a servit subalternul său, răspunse Marcellus şi, punând sulul pe masă. se aşeză pe un scaun, până când întâi său scoase pumnalul şi desfăcu nerăbdător sigiliile. I se păru că ochii lui cu pleoapele pe jumătate închise urmăresc vreme îndelungată rândurile pomposului document. La urmă, Gallio îşi drese glasul şi ridică privirea tulburată spre fiul său.

— Ai primit ordin să iei în primire comanda garnizoanei din Minoa, îngână el.

— Unde este situată Minoa?

— Minoa este un port ticălos şi murdar din partea de miazăzi a Palestinei.

— Eu n-am auzit niciodată de numele lui, declară Marcellus. Ştiu despre forturile noastre din Cezareea şi din Joppa, dar nu ştiu nimic despre Minoa. Ce avem noi acolo?

— Acesta este punctul de plecare al unui drum care duce până la Marea Moartă. Majoritatea sării de care avem nevoie vine de acolo, după cum probabil ştii şi tu. Datoria garnizoanei din Minoa este să asigure circulaţia caravanelor în lungul acestui drum.

— Nu pare să fie o ocupaţie prea interesantă, declară Marcellus. Eu mă aşteptam la ceva primejdios.

— De, dragul meu, cred că nu vei rămâne dezamăgit, căci situaţia de acolo este destui de primejdioasă. Beduinii, care ameninţă siguranţa acestui drum al sării, se spune că sunt sălbatici şi cruzi. Dar, din pricină că atacurile le dau în mici grupuri independente unul ele altui şi bine organizate, având ascunzători le în regiunile stâncoase nle deşertului, n-am luat până acum măsurile necesare ca să-i stârpim. Pentru întreprinderea aceasta am fi avut nevoie de cinci legiuni. Senatorul vorbea ca şi când ar fi fost informat în toate amănuntele despre Minoa şi Marcellus îl asculta cu atenţie.

— Vrei să spui că aceşti tâlhari ai deşertului fură sarea caravanelor noastre?

— Nu... ei nu fură sarea. Jefuiesc caravanele care sunt obligate ca la plecare să ducă provizii şi banii necesari pentru plata lucrătorilor întrebuinţaţi la tăiatul sării. Numeroase caravane au plecat în drumul acesta şi nu s-au mai întors

niciodată. Dar nu este numai atâta, continuă Senatorul. În garnizoana fortului Minoa noi n-am întrebuinţat oameni mai de soi. Aceasta este formată în majoritate numai din aventurieri înrăiţi. Mai bine de jumătate dintre aceştia sunt foşti ofiţeri care au căzut în dizgraţie, datorită nesupunerii şi altor nereguli pe care le-au săvârşit. Cealaltă jumătate se compune din instigatori care răspândesc nemulţumirea între legionari.

— Eu mi-am închipuit că imperiul dispune de mijloace mult mai rapide şi mai puţin costisitoare pentru a se debarasa de oamenii incomozi.

— Sunt şi cazuri când un proces public sau un asasinat pol provoca proteste, îi explică senatorul. În astfel de împrejurări este preferabil şi mult mai practic ca pe vinovaţi să-i trimiţi în Minoa.

— Prin urmare, tată, procedeul acesta este un fel de exil! zise Marcellus, care se ridică în picioare şi, plecându-se spre biroul tatălui său, se propti cu pumnii încleştaţi pe tăblie: Poţi să-mi dai şi alte amănunte referitoare la localitatea aceasta înspăimântătoare?

Gallio dete încet din cap.

— Cunosc toate amănuntele în legătură cu ea. Ani de-a rândul eu şi patru colegi ai mei în Senat am supravegheat ceea ce se petrece în acest fort. Făcu o pauză şi se ridică încet în picioare, iar obrazul lui îmbătrânit deveni livid. Cred că acesta este motivul pentru care Gaius Drusus Agrippa... Senatorul pronunţă numele acesta scrâşnind din dinţi - a născocit acest fel de răzbunare împotriva fiului meu, fiind informat că eu ştiu unde te trimite. Ridică braţele deasupra capului şi, încleştând pumnii, bătrânul Gallio se cutremură de revoltă: Dacă aş crede în zei, i-aş implora să-l condamne la chinuri veşnice!

Cornelia Vipsania Gallio, care avea obiceiul să stăruiască ceva mai mult asupra numelui al doilea de fiecare dată când îl pronunţa -deşi nu era decât fiica adoptivă a soţiei lui Tiberiu de care divorţase -ar ti putut să aibă un rol important în societate dacă s-ar fi străduit car de puţin.

Dacă simpla dorinţă a Corneliei ar fi putut determina pe soţul ei să caute graţia împăratului, Marcus Lucan Gallio ar fi pătruns în cercul celor mai intimi prieteni ai împăratului şi orice favoare ar fi dorit pentru el însuşi său pentru familia sa i s-ar ti acordat fără nici un fel ele greutate. Sau dacă Cornelia şi-ar fi dat

osteneală să intre în graţiile insuportabilei bătrâne care era lulia, familia Gallio ar ti avut de tăcut un drum mult mai scurt pentru a putea ajunge la toate onorurile. Dar Corneliei îi lipsea această energie.

Era o femeie încântătoare, deşi aproape împlinise patruzeci de ani; extrem de cultă, graţioasă stăpână a casei, soţie plină de afecţiune, mamă îngăduitoare, dar probabil cea mai leneşă femeie din întregul imperiu. Se spunea că uneori sclavii se găseau de luni întregi în serviciul casei, ca abia mai târziu să poată constata că ea nu este invalidă.

Prânzul şi-l lua la amiază, întinsă în aşternut, iar după-amiezile şi le petrecea în camerele apartamentului ei său în grădina însorită, picuind de somn cu câte o carte în mână şi trecându-şi indiferentă degetele prelungi şi delicate prin ciucurii auriţi ai cingătoare!; toţi oamenii casei dădeau în brânci ca s-o servească, în acelaşi timp toţi ţineau la ea, deoarece era fire blândă şi bună, cu care te puteai înţelege foarte uşor. Afară de asta ea nu dădea niciodată ordine decât atunci când era vorba despre confortul ei propriu. Sclavii - conduşi de priceperea şi loialitatea bătrânului Marcipor său a autoritarului Decimus, când era vorba de cei de la bucătărie - vedeau de întreţinerea casei, tară să aibă nevoie de sfaturile ei şi fără teamă că ea nu va fi de acord cu ceea ce vor face. Era optimistă din fire, probabil din pricină că frământarea implica anumite eforturi, în rare ocazii se întâmpla însă ca ea să rămână consternată de întâmplările nenorocite şi neaşteptate ce interveneau, dar pentru foarte scurt timp, şi în astfel ele cazuri începea să plângă, ca pe urmă să se liniştească.

Ieri însă se întâmplase ceva care tulburase adânc liniştea ei obişnuită. Senatorul ţinuse o cuvântare, şi în timpul după-amiezii Paula Gallus venise la ea în vizită şi o informase despre ceea ce s-a întâmplat. Paula fusese profund consternată.

Cornelia nu se miră câtuşi de puţin când află că celebrul ei soţ şi-a exprimat părerile defavorabile referitoare la felul în care guvernul conduce treburile administrative ale imperiului, deoarece îl auzise de multe ori exprimându-şi aceste păreri în timpul cât se plimba neliniştit pe mozaicul din dormitorul ei; dar cu toate acestea se sperie. aflând că ieri în faţa Senatului a dat frâu liber motivelor sale de nemulţumire. Nu crezu necesar să întrebe pe Paula de-motivele care o lac să pară atât de speriată.

Paula nu dorea ca senatorul Gallio să aibă din pricina asta nemulţumiri cu cei de la curtea împăratului, în primul and Diana nu va mai putea continua strânsa prietenie dintre ea şi Lucia dacă tatăl acesteia va stărui să atace pe Prinţul Gaius. În al doilea rând între ea şi Cornelia exista o veche înţelegere tacită, şti mcurajeze alianţa dintre familiile lor, în momentul când Diana şi Marcellus vor face constatarea romantică şi neaşteptată că există unul Pentru altul.

În momentul când o informă pe Cornelia că senatorul se j aventurează pe un teren primejdios. Paula nu făcu nici o aluzie la] aceste amănunte, dar cu toate acestea merse destul de departe, pentru a-i atrage atenţia că prinţul Gaius - deşi în toate celelalte domenii era un nătâng - este foarte iscusit în născocirea pedepselor destinate celor j care încearcă să-l critice.

— Bine, dar ce pot eu să fac în această împrejurare? gemu: îndurerată Cornelia. Fără îndoială nu-mi vei cere să-i fac reproşuri i pentru discursul pe care l-a ţinut. Soţului meu nu-i place s-audă pe] cineva sfatuindu-l ce poate şi ce nu poate să spună în faţa Senatului.

— Nici pe soţia sa? întrebă Paula şi ridică sprâncenele de J patriciană.

— Cu atât mai puţin pe soţia sa! ripostă Cornelia, între noi există! o înţelegere tacită ca Marcus să-şi exercite profesiunea fără amestecul î meu. Singura mea datorie este să-i conduc casa.

Paula zâmbi sarcastic şi puţin după aceea plecă, lăsând în urma ei! atmosfera care trepida de ameninţări. Cornelia ar fi preferat ca j senatorul să fie ceva mai puţin sincer. Când încerca anume, devenea j un bărbat extrem de amabil. Evident, Gaius era un destrăbălat şi un j nebun, dar la urma urmelor el era prinţul regent al imperiului şi nu era l nevoie să-l invectivezi în adunările publice, căci te pomeneai trecut pe lista neagră. Paula Gallus era o femeie mult mai prudentă ca să admită ca Diana să fie implicată în astfel de afaceri. Dacă situaţia se va agrava, fără îndoială nu vor mai avea ocazia să vadă decât rareori pe j Diana în casa lor. Or, pentru Lucia eventualitatea acestea ar fi o| lovitură destul de gravă şi ar putea influenţa şi viitorul lui Marcellus, i El nu dovedise decât neînsemnate atenţii acestei fete. totuşi Cornelia nu-şi pierduse nădejdea că sfârşitul va fi cel dorit de ea.

Din când în când, dar numai pentru scurtă vreme, îşi tăcea! gânduri din pricina lui Marcellus. Visul ei de totdeauna fusese să vadă pe Marcellus încălecat pe un cal alb, în fruntea unei impunătoare armate, trecând în lungul străzilor, petrecut de aplauzele şi aclamaţiile j unei mulţimi nenumărate de oameni. Evident, o astfel de paradă nu putea să se desfăşoare decât dacă ai trecut prin anumite primejdii, dar j Marcellus nu era laş. Nu-i lipsea altceva decât prilejul pentru a dovedi tuturor din ce fel de aluat este plămădit. Probabil un astfel de prilej nu se va mai oferi de aici înainte. Cornelia plânse îndurerată şi, din cauză că nu avea pe nimeni cu care ar fi putut vorbi despre această chestiune, îşi descarcă sufletul în faţa Luciei. Ea la rândul ei impresionată de deznădejdea fără precedent a mamei sale, încercă s-o liniştească.

Dar astăzi Cornelia scăpase de spaima ce o copleşise în ajun, nu pentru c-ai fi avut motive să creadă că nu are de ce să se teamă, ci din pricină că din punct de vedere temperamental era incapabilă să se concentreze asupra unui subiect, nici chiar atunci când era vorba despre o catastrofă care se apropia.

Pe la ora patru, când Cornelia tocmai începuse să-şi pieptene căţeluşul cu părul zburlit, senatorul intră în luxosul ei salon şi, lăsându-se pe un scaun, se uită întunecat împrejurul său.

— Eşti obosit? întrebă Cornelia înduioşată. Sigur că da. După lungul drum pe care l-ai facut călare. Mi se pare că n-ai fost mulţumit de vederea cailor aduşi din Hispania. Ce s-a întâmplat?

— Marcellus a primit ordin să se prezinte la datorie, răspunse Gallio răstit.

Cornelia lăsă căţelul din braţe şi, plecându-se spre el, îl privi cu interes.

— Nu eşti de părere că s-a întâmplat exact ceea ce trebuia? Am aşteptat zi de zi să intervină ceva. Probabil avem motive să fim mulţumiţi. Va fi obligat să plece foarte departe de noi?

— Da! răspunse senatorul şi dete din cap abătut. Foarte departe. A primit ordin să ia comanda fortului Minoa.

— Comanda! O, ce noroc pentru el. Mînca! Fiul nostru va deveni comandantul unui fort roman la Minoa. Avem toate motivele să fim mândri.

— Nu! draga mea, răspunse Gallio şi scutură din capul albit. N-avem nici un motiv să ne mândrim. Minoa este localitatea unde trimitem oamenii de care dorim să scăpăm pentru

totdeauna. Acolo nu au nimic altceva de lucru decât să se certe şi să se încaiere. Garnizoana este o adunătură de scelerați, porniți mereu pe revoltă. Tocmai de aceea suntem foarte des obligați să schimbăm comandantul. Urmă o lungă pauză în timpul căreia senatorul rămase abătut: de astă dată comisia desemnată de Senat pentru controlarea fortului Minoa n-a fost consultată în privința numirii comandantului. Hui nostru a primit ordinul de plecare direct de la Gaius.

Lămurirea aceasta fu prea dureroasă, chiar pentru o femeie atât de chibzuită, cum era Cornelia, începu să plângă cu hohote; îşi băgă mâinile în părul lucitor care-i cădea pe umeri şi începu să se zbuciume, murmurând reproşuri care deveneau din ce în ce mai articulate. Cutremurată de suspine, țipă la soțul ei, care rămase tot atât de mirat ca şi ea însăşi:

— Marcus, de ce ai săvârşit această faptă? Cum de ai putut aduce nenorocirea aceasta pe capul fiului nostru? Crezi că era atât ele important ca să denunți pe Gaius în fața Senatului cu prețul unui astfel de sacrificiu pentru Marcellus şi pentru noi toți? O, aş ti preferat să fi murit înainte de a se întâmpla ce ni se întâmplă acum!

Gallio îşi plecă fruntea în palme şi nu încercă să-i spună că vina este şi a lui Marcellus. Fiul său avea destule griji, fără să mai fie nevoie şi de reproşurile pe care i le-ar fi făcut Cornelia.

— Unde este acum? întrebă ea cu glasul sugrumat, încercând să se stăpânească. Trebuie să vorbesc cu el.

— Probabil se pregăteşte de plecare, murmură Gallio. Ordinul este să plece imediat la destinație. O galeră îl va duce la Ostia, ele unde mâine dimineață va pleca o corabie pe care se va îmbarca.

— Corabie? Ce fel de corabie? Dacă trebuie să plece, de ce nu pleacă în condițiile cuvenite rangului său? Fără îndoială va putea închiria sau cumpăra un vas, pentru a face călătoria cum se cade s-o facă un tribun.

— Dragă, pentru aşa ceva nu avem timp de ajuns. Vor pleca astă-seară.

— Cine vor? Marcellus şi mai cine?

— Demetrius.

— Preamăriți să fie zeii! oftă Cornelia şi începu din nou să plângă. Dar Marcellus de ce nu vine să mă vadă? îngână ea printre suspine.

— Va veni numaidecât, răspunse Gallio. A dorit să vin en mai întâi, ca să te anunţ. Şi sper că-l vei primi cu acelaşi curaj ca orice matroană romană. Tonul cu care vorbea senatorul devenise aproape sever. Fiul nostru a avut parte de câteva zguduiri neplăcute, dar le-a suportat cu bărbăţie şi cu liniştea caracteristică celor mai bune tradiţii ale noastre. Totuşi cred că nu i-ar face plăcere dacă te-ar vedea câ-ţi pierzi cumpătul din pricina aceasta.

— Să-mi pierd cumpătul! zise Cornelia şi se uită mirată la el. Ştii foarte bine că n-aş fi în stare să fac aş ceva, indiferent de ceea ce ni s-ar întâmpla.

— Draga mea, nu este nevoie ca cineva sa ia otravă, nici să întrebuinţeze pumnalul, pentru a se sinucide. Poţi tot atât de bine să te sinucizi, şi totuşi fiziceşte să rămâi în viaţă. Gallio se ridică în picioare şi, apucând pe Cornelia de mână, o ajută să se ridice şi ea. Şterge-ţi lacrimile, iubita mea, zise el cu blândeţe. Când va veni să te vadă, încearcă şi primeşte-l în aşa fel ca să fie mândru de tine. Probabil de aici înainte îl vor aştepta zile de încercări grele, şi amintirea curajului ce-l vei dovedi acum în faţa lui să-i servească de îndemn în momentele când se va simţi abătut.

— Bine, Marcus, voi încerca. Cornelia îl apucă de braţ şi se strânse lângă el. Trecuse vreme atât de lungă de când nu mai simţiseră nevoia imediată de a sta atât de strânşi unul lângă altul.

După ce Marcellus petrecuse singur o jumătate de oră cu maică-sa - datorie de care la început se temuse - plecă, pentru a sta de vorbă cu soră-sa. Bătrânul Gallio informase pe Lucia, iar aceasta îi trimisese vorbă cu Tertia că-l va aştepta sub pergola din grădină până când va putea să vină s-o vadă.

Înainte de toate însă trebuia să se întoarcă în camera lui, pentru a lăsa perna de mătase pe care maică-sa stăruise s-o ia cu el. Încă un obiect ce trebuia adăugat la povara bagajelor lăsate în grija lui Demetrius, dar ar fi fost lipsă de atenţie din partea lui să refuze acest dar, mai ales ţinând seama de marele curaj cu care primise această nenorocire ce-i lovise pe amândoi. Cornelia plânsese, dar atitudinea ei nu se abătuse câtuşi de puţin de la disciplina pe care şi-o impusese.

Marcellus găsi bagajele adunate în învelitori şi strânse în curele, gata pentru plecare. Demetrius însă nu era nicăieri,

întrebă pe Marcipor care apăruse în cadrul uşii, pentru a vedea dacă au nevoie de prezenţa lui, iar acesta îi spuse cam tară voie că acum un ceas l-a văzut plecând călare în cea mai mare grabă. Marcellus primi această informaţie fără să-şi trădeze mirarea. Era foarte probabil că, deşi târziu, grecul constatase că din echipamentul lor lipseşte ceva şi plecase de acasă, uitând să-şi ceară voie. Ar fi imposibil ca Demetrius să profite de această ocazie pentru a încerca să evadeze. Nu se poate, îşi zise Marcellus. Dar întâmplarea aceasta avea nevoie de o explicaţie, deoarece, dacă ar fi avut nevoie de un obiect despre care a constatat că le lipseşte, n-ar fi strâns bagajele în curele înainte de a se întoarce acasă.

Lucia aştepta sprijinită de balustradă, uitându-se spre Tibrul pe apa căruia se vedeau corăbii cu pânze mici în care se frângeau aproape orizontal razele soarelui şi galere care înaintau atât de încet, încât ai fi zis că nici nu se mişcă, dacă pe marginea lor nu s-ar fi văzut

umbra cu mişcări ritmice ale vâslelor lungi care se propteau în apă şi se ridicau iarăşi. Una dintre galere, ceva mai mică decât celelalte, se îndrepta spre chei. Îşi făcuse mâinile punte peste ochi şi urmărea cu atâta atenţie silueta neagră a vasului, încât nici nu auzi pe Marcellus apropiindu-se.

Se opri lângă ea fără să zică nimic şi înduioşat îşi petrecu braţul împrejurul mijlocului ei feciorelnic. Ridică un braţ şi-l cuprinse şi ea, dar nu se întoarse să se uite la el.

— Nu cumva este galera cu care vei pleca tu? întrebă ea şi-i tăcu semn spre vas. Dacă nu mă înşel, este o triremă şi are prora foarte înaltă. Aceasta este una dintre galerele care ies în calea corăbiilor la Ostia.

— Da, este dintre acelea, răspunse Marcellus, mulţumit că discuţia lor a luat această întorsătură liniştită. S-ar putea să fie chiar galera cu care voi pleca eu.

Lucia se întoarse încet în braţele lui împreunate, ridică palmele catifelate ale mâinilor şi-l mângâie înduioşată pe obraz. Se uită la el şi zâmbi, dar buzele îi tremurau puţin: „încearcă să fie curajoasă", îşi zise fratele ei şi se gândi că probabil atitudinea lui de acum o va face să înţeleagă că este de acord cu purtarea ei.

— Sunt mulţumită că vei lua şi pe Demetrius cu tine, zise ea cu glasul ferm. A cerut el să te însoţească?

— Da, răspunse Marcellus. Apoi, făcând o pauză, adăugă: Da... a dorit să vină cu mine. Câteva clipe rămaseră nemişcaţi unul lângă altul şi degetele fetei se jucau cu şnurul de mătase cu care tunica lui era încheiată la gât.

— Ţi-ai împachetat toate lucrurile de care ai nevoie? Amândoi erau conştienţi de stăpânirea ce şi-o impuseseră în această împrejurare şi se simţeau mulţumiţi.

— Da! răspunse Marcellus, apoi dete din cap şi zâmbi, ca şi când totul s-ar fi desfăşurat în mod normal şi n-ar fi plecat mai departe decât la o vânătoare: Da... draga mea, totul este pregătit pentru a putea pleca. Urmă o pauză ceva mai lungă.

— Evident, ar fi imposibil ca tu să prevezi de acum când te vei întoarce.

— Sigur că nu, răspunse Marcellus, şi după oarecare ezitare adăugă: Cel puţin deocamdată.

Apoi cu totul pe neaşteptate Lucia scoase un ţipăt îndurerat şi, ascunzându-şi obrazul la pieptul fratelui ei, începu să plângă cu sughiţuri domolite. Marcellus îi ţinea strâns trupul cutremurat ele suspine.

— Nu, dragă surioară, murmură Marcellus. Să ne păstrăm cumpătul! Ştiu că nu e uşor, dar va trebui să ne purtăm într-un fel demn de originea noastră de romani.

Trupul Luciei păru că devine rigid şi, lăsându-şi capul pe spate, ridică ochii plini de lacrimi spre el, scăpărând de revoltă.

— Să ne purtăm ca romani! ţipă ea în bătaie de joc. Da, să ne purtăm ca romani! Dar ia spune-mi ce răsplată primesc aceşti romani pentru că sunt curajoşi... pentru că se prefac că este frumos şi nobil să renunţi la tot ce ai... şi că e glorie să suferi şi să mori pentru Roma? Pentru Roma, pe care eu o urăsc din adâncul sufletului! la gândeşte-te ce ţi-a făcut Roma... ţie şi nouă tuturor! De ce nu ne lasă să trăim în linişte? Imperiul roman... ce este acest Imperiu roman? Un uriaş furnicar de sclavi! Nu înţeleg sclavi ca Tertia şi Demetrius; ci ca mine şi ca tine... toată viaţa ne ploconim, ne umilim şi ne linguşim: legiunile noastre prădează şi ucid în toate părţile... şi pentru ce Pentru a face Roma capitala universului, spune lumea. Dar de ce trebuie ca universul întreg să fie condus de un bătrân nebun, ca Tiberiu, şi de un beţiv netrebnic cum este Gaius? Nu pot suferi pe nici unul dintre ei!

Marcellus nu încercă să determine pe soră-sa să-şi oprească avalanşa aceasta de revoltă, căci îşi zise că va fi mult mai bine să se poată răcori şi să termine pentru totdeauna cu ce are de spus. Acum o simţea pierdută în braţele sale şi-i auzea bătăile violente ale inimii.

— Te simţi mai bine? o întrebă el cu glasul binevoitor. Cu obrazul mereu ascuns la pieptul lui, fata dădu din cap. Ridicând în mod instinctiv privirea, dădu cu ochii de Demetrius, care se oprise la depărtare de câţiva metri de ei şi se uita în altă parte. Va trebui să-l întreb ce vrea, murmură el şi-şi desprinse braţele de pe trupul ei. Lucia se întoarse din nou spre fluviu, căci nu voia ca grecul să constate că aproape şi-a pierdut stăpânirea de sine.

— Fiica legatului Gallus vă aşteaptă, stăpâne, îi spuse Demetrius.

— Eu nu pot să mă întâlnesc cu Diana în starea aceasta, zise Lucia cu glasul sugrumat. Mă voi plimba pe aleile grădinii în timpul cât tu vei vorbi cu ea. Apoi, ridicând puţin glasul, adăugă: Demetrius, adu pe Diana aici în pergola. Fără să mai aştepte aprobarea fratelui ei, urcă repede scara circulară care ducea spre boschetele de trandafiri şi spre dulbina havuzului. Luând tăcerea stăpânului său drept o confirmare a ordinului primit, Demetrius plecă să-şi facă datoria, dar Marcellus îl chemă înapoi şi sclavul se întoarse.

— Crezi că ea este informată? întrebă el şi încruntă din sprâncene.

— Da, stăpâne!

— Ce te determină să faci această afirmaţie?

— Fiica legatului Gallus pare c-a plâns, stăpâne. Marcellus tresări şi clătină din cap.

— Nu ştiu ce aş putea să-i spun în această împrejurare, murmură el mai mult pentru sine, dar Demetrius nu făcu nici o încercare pentru a-l ajuta. Totuşi, voi fi obligat să vorbesc cu ea, oftă el resemnat.

— Da, stăpâne, încuviinţă Demetrius şi plecă din nou. Întorcându-se spre balustradă, Marcellus văzu silueta surorii sale care se plimba abătută printre boschetele de trandafiri şi inima îi tresări de milă. Până acum n-o văzuse pe Lucia niciodată atât de mâhnită. Nu era deci de mirare că se ferea ca Diana s-o vadă în starea aceasta. Presimţea că apropiata lui

întrevedere cu Diana va fi neobişnuit de grea. Până acum nu prea avusese ocazia să rămână singur cu ea, nici chiar pentru câteva clipe numai. De astă dată nu numai că vor rămâne singuri, dar se vor găsi amândoi într-o situaţie extrem de dificilă. Nu ştia ce atitudine va trebui să ia în această împrejurare.

O văzu că se apropie, trecând prin peristil, mişcându-se uşoară şi graţioasă, dar fără vioiciunea ei obişnuită. Cum se poate ca Demetrius să-i spună să vină aici în pergola fără ca el s-o însoţească, deşi ea cunoştea drumul pe unde trebuie să apuce. Fir-ar afurisii de Demetrius... În după-amiaza aceasta purtarea lui este cu totul neobişnuită. I-ar fi fost mult mai uşor să iasă în calea Dianei şi s-o salute, dacă ar fi fost şi el de faţă. Marcellus apucă în lungul aleii ca s-o întâmpine. Lucia a avut dreptate: Diana a crescut şi în atitudinea aceasta de astăzi este mult mai drăguţă decât îşi aducea aminte c-ar fi văzut-o vreodată. Probabil ştirile pe care le primise acum alungaseră şi ultimele resturi de adolescenţă din înfăţişarea ei. Dar, indiferent de motivele ce au determinat această schimbare, Diana devenise cu totul pe neaşteptate o femeie matură, îşi simţi inima că începe să bată mai repede. Zâmbetul frăţesc cu care se pregătise s-o întâmpine i se păru nepotrivit, dacă nu lipsit de sinceritate, şi, după ce Diana se mai apropie, privirile lui deveniră tot atât de grave ca şi ale ei.

Întinse amândouă mâinile spre el şi-l privi pe sub genele lungi, încercând să-şi stăpânească lacrimile şi să zâmbească. Marcellus n-o văzuse până acum în felul în care o vedea astăzi şi contactul fugar al mâinilor lor îl tulbură. Uitându-se adânc în ochii ei negri, i se păru că abia acum îşi dă seama de prezenţa ei, de linia fină a trupului ei. de sprâncenele frumoase, de bărbia energică şi totuşi delicată, de buzele ei pline care acum erau întredeschise din cauza spaimei, dincolo de care i se vedeau dinţii strâns încleştaţi.

— Îmi pare bine c-ai venit, Diana, zise Marcellus, care ar fi dorii ca vorbele acestea să fie protectoare, dar nu erau deloc. Ar fi vrut să adauge: „Lucia va veni imediat" - dar nu-i spuse nimic şi nici nu-i dădu drumul de mâini şi se miră că este în stare să stea nemişcată atâta vreme.

— Este adevărat că vei pleca astă-seară? întrebă ea cu glasul stins.

Marcellus se uită în ochii ei şi se întrebă cum de fata aceasta mereu neastâmpărată, veselă şi capricioasă a putut să devină atât de fermecătoare.

— De unde ai aflat? întrebă el. Cine te-a informat atât de repede? Eu am aflat abia acum trei ceasuri.

— Crezi că amănuntul acesta ar putea să aibă vreo importanţă? întrebă ea, apoi se opri, ca şi când s-ar fi gândit ce să-i mai spună. A trebuit să vin, Marcellus, continuă ea cu tot curajul, deoarece ştiam că tu nu vei mai avea timp să vii la mine şi să-ţi iei rămas bun.

— A fost un gest foarte... Era gata să pronunţe cuvântul „amabil", dar presimţi că răspunsul acesta ar fi prea rece şi prea banal şi, uitându-se la Diana, constată că este cu ochii plini de lacrimi. A fost foarte drăguţ din partea ta, zise el înduioşat, şi strângând-o mai tare de mâini o apropie de el. Fata păru că ezită, apoi se supuse.

— Fireşte, n-ar fi trebuit să vin, declară ea cu respiraţia întretăiată, dar timpul este atât de scurt. Prezenţa ta ne va lipsi tuturor. Apoi întrebă, ceva mai sfioasă: Spune, Marcellus, îmi vei trimite veşti despre tine? Şi văzându-l că nu-i răspunde imediat, clălină din cap şi murmură: N-ar fi trebuit să-ţi pun întrebarea aceasta, căci acolo unde te duci tu vei avea destul de lucru. Vom afla unul despre altul datorită Luciei.

— Bine, draga mea, tu nu te gândeşti că mie-mi va face plăcere să-ţi scriu, se grăbi Marcellus să-i răspundă, şi cred că-mi vei scrie şi tu... destul de des... Făgăduieşte-mi că-mi vei scrie!

Diana zâmbi printre lacrimi şi Marcellus îi urmări gropiţele clin obraji cum se adâncesc şi apoi dispar. Inima îi tresări când o auzi întrebându-l în şoaptă:

— Îmi vei scrie chiar astă-seară? Şi-mi vei trimite scrisoarea cu galera care se va întoarce?

— Da, Diana, îţi voi scrie.

— Unde este Lucia? întrebă ea nerăbdătoare şi-şi retrase repede mâinile dintr-ale lui.

— În grădină, pe aleea boschetelor de trandafiri, răspunse Marcellus.

Şi înainte de a-şi putea da seama de intenţia ei, o văzu că se depărtează în fugă. În momentul când ajunse în vârful scării, se opri şi, întorcându-se spre el, îi făcu semn cu mâna. Era gata s-o

strige să-l aştepte, căci vrea să-i mai spună ceva, dar incertitudinea în care se găsea acum îl determină să renunţe. Ce i-ar mai putea spune Dianei? se întrebă el. Ce i-ar putea făgădui şi ce i-ar putea cere să-i făgăduiască? Nu, va fi mult mai bine pentru amândoi să se despartă în felul acesta, îi trimise un sărut şi fata dispăru din vedere. Era posibil. chiar probabil ca de aici înainte să nu mai revadă pe Diana niciodată.

Se îndreptă abătut spre casă, dar se opri brusc şi se întoarse în pergola. Fetele se întâlniseră şi acum se plimbau pe alee, ţinându-se de braţ. Probabil nu va avea ocazia să mai vadă o dată pe sora lui adorată, căci ar fi inutil să mai expună pe Lucia zbuciumului unei noi scene de despărţire.

Rămase mirat când văzu că Demetrius coboară scara. Ce l-a determinat să intre în grădină? se întrebă el. Probabil îi va spune, Iară să-l mai întrebe. Purtarea corintianului acesta credincios era astăzi neobişnuită. Imediat după aceea îl văzu că se apropie cu paşi largi şi milităreşti, din cauza cărora, în timpul vânătorilor, lui Marcellus îi venea greu să se ţină după el. Demetrius părea mulţumit de ceva, chiar mai mult decât mulţumit. Era încântat! Până acum Marcellus nu văzuse încă această expresie pe obrazul sclavului său.

— Vreţi să duc bagajele în port, stăpâne? întrebă Demetrius şi glasul păru că-i tremură de emoţie.

— Da... În cazul când sunt pregătite. Marcellus era gata să-i pună o întrebare, dar la urmă renunţă. Mă vei aştepta pe chei, zise el.

— Vreţi ca mai întâi să cinaţi,stăpâne?

Marcellus dădu din cap, dar în aceeaşi clipă se gândi că şi-a luat rămas bun de la membrii familiei. Toţi suportaseră această despărţire cu un curaj măreţ. Prin urmare ar fi însemnat să le ceri prea mult - atât lor cât şi lui - să mai repete o dată scena de deznădejde unul în faţa altuia.

— Nu, răspunse el răstit. Voi cina pe galeră. Vei face pregătirile necesare, după ce vei ajunge în port.

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius pe un ton din care se putea ghici că este de acord cu hotărârea luată de stăpânul său.

Marcellus îşi continuă încet drumul spre casă. Ar fi avut atâtea de făcut dacă i s-ar mai fi acordat o zi de răgaz. Se gândea în primul rând la Tullus. Va trebui să-i lase câteva rânduri înainte de a pleca.

Când se întâlniră în boschetele de trandafiri, Lucia şi Diana izbucniră amândouă în lacrimi. Apoi începură să vorbească, întrebuinţând fraze intermitente despre posibilităţile de întoarcere ale lui Marcellus; soră-sa, gândindu-se cu spaimă la ceea ce i s-ar întâmpla, iar Diana întrebându-se dacă ar fi posibil ca cineva să stăruiască pe lângă Gaius pentru a-l determina să-şi schimbe hotărârea luată.

— Vrei să spui că probabil tatăl meu ar putea să...

— Nu! răspunse Diana şi clătină energic din cap. Nu tatăl tău! Va trebui să intervenim pe altă cale. Făcu ochii mici şi începu să se gândească.

— Probabil în această chestiune intervenţia tatălui tău ar putea să aibă efect, îi propuse Lucia.

— Nu ştiu ce să zic. Probabil ar avea dacă ar fi acasă. Dar misiunea ce o are la Marsilia ar putea să-l reţină până la începutul iernii viitoare.

— Ţi-ai luat rămas bun de la Marcellus? întrebă Lucia, după ce făcură câţiva paşi pe alee fără să zică nimic. Se uită în ochii Dianei şi zâmbi îngândurată, când constată că se aprinde la obraz. Diana dădu din cap şi o strânse înduioşată de braţ, dar alt răspuns nu-i dădu.

— Cum se face că Demetrius a ajuns atât de repede aici în grădină? întrebă ea pe neaşteptate. A venit la mine ca să-mi spună ca Marcellus se pregăteşte de plecare şi ar vrea să mă vadă. M-am întâlnit cu el, venind încoace, Nu cumva sclavul acesta a venit să-şi ia rămas bun... ca şi când ar fi egal cu tine?

— Mi s-a părut şi mie straniu, admise Lucia. Demetrius n-a vorbit până acum cu mine niciodată, decât cel mult pentru a-mi răspunde la câte un ordin. Crede-mă, Diana, nici eu nu înţeleg tocmai bine. S-a apropiat şi, după ce m-a salutat în felul lui ceremonios, mi-a ţinut o scurtă cuvântare care mi s-a părut pregătită cu cea mai mare grijă. Mi-a spus: „Eu voi pleca împreună cu tribunul. S-ar putea să nu mă mai întorc. Aş dori să-mi iau rămas bun de la sora stăpânului meu şi să-i mulţumesc pentru purtarea binevoitoare ce a avut-o faţă de sclavul fratelui ei. Îmi voi aduce aminte de această bunătate! Apoi a scos din sân un chimir şi dintr-însul inelul acesta...

— Inelul? întrebă Diana neîncrezătoare. Stai liniştită. Dă-mi voie să-l văd şi eu, adăugă ea în şoaptă. Lucia întinse mâna cu degetele răsfirate ca să poată examina inelul mai de aproape,

căci lumina începuse să se tulbure. Este frumos, declară Diana. Ce este emblema aceasta gravată pe el? O corabie?

— Demetrius mi-a spus, adăugă Lucia: „Aş vrea să încredinţez inelul acesta surorii stăpânului meu. Dacă mă voi întoarce, va putea să mi-l dea înapoi. Dacă nu mă voi întoarce, atunci îi va rămâne ei. Părintele meu l-a dăruit mamei mele. Este singurul obiect pe care l-am putut salva din dezastrul familiei noastre".

— Ce situaţie stranie! murmură Diana. Şi ce i-ai răspuns?

— De... ce crezi c-aş fi putut să-i răspund? zise ea pe un ton ca şi când ar fi încercat să se apere împotriva unei acuzări. La urma urmelor el pleacă împreună cu fratele meu şi-şi primejduieşte viaţa. Este şi el om, nu-i aşa?

— Da, este şi el om, încuviinţă Diana. Haide continuă, ce i-ai răspuns? întrebă ea nerăbdătoare.

— I-am mulţumit, răspunse Lucia cu o încetineală care te scotea din fire. I-am spus că face bine - ceea ce este adevărat, Diana - că-mi lasă în păstrare inelul acesta preţios şi mi-am exprimat nădejdea că amândoi se vor întoarce acasă teferi şi sănătoşi, apoi i-am făgăduit să am grijă de inelul pe care mi-l lasă în păstrare.

— Cred c-ai procedat foarte bine, zise Diana după un moment de gândire. Şi pe urmă ce s-a mai întâmplat? Se opriseră amândouă la capătul aleii pavate.

— De, rămăsese nemişcat în faţa mea... aşa că i-am întins mâna.

— Cum se poate! exclamă Diana. Unui sclav?

— Gestul este destul de inocent, încercă Lucia să-i explice. De ce n-aş putea adică să strâng mâna lui Demetrius? El este tot atât de curat ca şi noi; în orice caz mult mai curat decât Bambo, care mereu sare cu labele pe mine.

— Chestiunea, dragă Lucia, nu se pune dacă mâinile lui Demetrius sunt mai curate decât labele lui Bambo... or atâta lucru ştii şi tu. El este sclav şi faţă de oamenii aceştia nu putem fi niciodată destul de prudente. Tonul cu care vorbea Diana părea sever, până în momentul când curiozitatea începu să înlăture indignarea din atitudinea ei. Care va să zică, adăugă ea ceva mai îmblânzită, a dat mâna cu tine.

— Nu, Diana, s-a întâmplat ceva mult mai grav, zise Lucia şi zâmbi, când văzu felul în care Diana se uită la ea. Demetrius mi-

a luat mâna şi după ce mi-a pus inelul în deget mi-a sărutat-o... şi... Ia gândeşte-te şi tu Diana. El pleacă împreună cu Marcellus şi probabil va muri pentru el! Ce puteam să tac? Să-l pălmuiesc?

Diana îşi ridică mâinile şi le puse Luciei pe umeri, apoi o privi în lumina ochilor.

— Da... şi după aceea ce s-a mai întâmplat?

— Crezi că atât nu este de ajuns? spuse Lucia, ferindu-se puţin din calea ochilor cercetători ai Dianei.

— Dimpotrivă, este tocmai de ajuns, răspunse fata. Spune, Lucia, cred că nu ai intenţia să porţi inelul acesta?

— Nicidecum. Nu am nici un motiv ca să-l port. L-aş putea pierde. Şi nu vreau nici să jignesc pe Tertia.

— Tertia este îndrăgostită de Demetrius?

— Este nebună după el. Sărăcuţa de ea, a plâns din pricina lui toată după-amiaza.

— Demetrius ştie?

— Nu-mi vine să cred că nu ştie.

— Pe el nu-l interesează fata aceasta?

— Îl interesează, dar nu în felul în care-o interesează el pe ea. I-am cerut să-mi făgăduiască solemn că-şi va lua rămas bun de la ea.

— Spune, Lucia, nu te-ai gândit niciodată că în taină s-ar putea ca Demetrius să fie îndrăgostit de tine, probabil de vreme mai îndelungată?

— Nu mi-a dat nici un motiv să mă gândesc la o astfel de posibilitate, răspunse Lucia îngândurată.

— Vrei să spui că n-ai avut nici un motiv până astăzi, stărui Diana.

Lucia păru că se gândeşte din nou, întrebându-se ce să-i răspundă.

— Diana, începu ea cu glasul calm, Demetrius este un sclav. Cred că nu e cazul să ne îndoim de această realitate care a fost nenorocirea lui. A avut parte de o educaţie aleasă, într-o casă de oameni bogaţi, şi a fost adus la Roma încărcat de lanţuri de către nişte ticăloşi care nu meritau nici să-i lege curelele sandalelor. Glasul începuse să-i tremure de revoltă: Evident, faptul că aceştia erau romani le dădea tot dreptul. De vreme ce eşti roman, nu e nevoie să mai ştii altceva decât să jefuieşti şi să asasinezi. Nu-ţi dai seama, Diana, că tot ce se găseşte astăzi în Imperiul roman şi ce merită să-ţi reţină atenţia în calitate de

om cult a fost jefuit din Grecia? la spune-mi şi mie: cum se face că noi de preferinţă vorbim limba elenă în loc să vorbim cea latină? Asta se întâmplă că din punct de vedere cultural grecii se găsesc cu câteva leghe înaintea noastră. Singurul lucru în care-i întrecem şi noi este măcelărirea oamenilor.

Diana se întunecă la obraz şi, plecându-se spre Lucia, îşi lipi gura de urechea ei ca să-i spună în şoaptă:

— Trebuie să fii nebună ca să faci astfel de declaraţii... chiar de faţă cu mine! Nu-ţi dai seama că este primejdios? Crezi că familia ta nu are destule nemulţumiri? Sau poate vrei să ne vezi pe toţi expulzaţi... şi băgaţi la închisoare?

Marcellus sta singur, sprijinit de parapetul punţii. Sosise în port abia cu câteva minute înainte de plecarea galerei, apoi se urcase în cabina cu aerul îmbâcsit, pentru a se convinge dacă bagajele lui au fost aduse toate pe bord. Nici nu băgă de seamă c-au ieşit spre mijlocul fluviului, decât după ce coborî pe scară şi se uită împrejurul său. Depozitele şi docurile de pe chei dispăruseră în adâncul întunericului şi zvonul de. larmă al oraşului se stinsese departe în urma lor.

Sus pe vârful unei coline clipeau două puncte luminoase pe care le recunoscu imediat că trebuie să fie grătarele cu cărbuni aprinşi de la cele două capete ale pergolei. Probabil părintele său era acolo şi sta sprijinit de balustradă.

Acum trecuseră de cotitura fluviului şi luminile dispăruseră din vedere, îi făcea aceeaşi impresie ca şi când în momentul acesta primul capitol al vieţii sale s-ar fi terminat şi scribul sigilează primul sul de pergament. Bolta luminată a cerului de deasupra Romei păli şi stelele străluceau acum mai puternic. Marcellus le examina curios, I se păreau ca nişte spectatori muţi ai căror ochi nu erau atât de indiferenţi ca ai unui sfinx, ci se uitau cu calmă atenţie, clipind din când în când pentru a-şi limpezi vederea. Se întrebă: „Oare spectatorii aceştia se pot uita cu simpatie şi admiraţie la ceea ce văd şi, în general, îi interesează spectacolul din faţa lor?"

După o bucată de vreme în auzul lui îşi făcu loc plescăitul ritmic al apei şi ecoul cadenţei şefului de echipaj care bătea în butucul de metal pentru a da măsura când cele şaizeci de vâsle se propteau şi se ridicau din apele fluviului: bang-bang, bang-bang, şi clipocitul stins al picăturilor ce se scurgeau de pe vâsle.

Amintirea familiei, a vieţii şi a dragostei ce rămăsese în urmă se repezi pentru ultima dată asupra lui, ca să-l copleşească de păreri de rău. Ar fi fost bine să fi putut petrece cel puţin un ceas împreună cu Tullus, cel mai bun prieten al său. Tullus nu aflase nici măcar ce s-a întâmplat cu el. Poate înainte de plecare ar fi trebuit să se mai întoarcă o dată la maică-sa. Pe Diana ar fi trebuit s-o sărute. Tot aşa, ar fi fost mai bine să nu fi văzut tristeţea chinuitoare în care se zbătea soră-sa... Bang-bang, bang-bang!

Se întoarse în loc şi-l văzu pe Demetrius stând prin întuneric la picioarele scării care ducea la cabine. Simţi un fel de uşurare când îşi dădu seama de prezenţa credinciosului său sclav, îşi zise că va trebui să vorbească cu el, deoarece loviturile de ciocan ce se urcau din cala galerei făceau să-i zvâcnească sângele în tâmple, îi făcu semn. Demetrius se apropie şi se opri la respectuoasă distanţă în faţa lui. Marcellus ridică amândouă mâinile, ca şi când ar fi tresărit din pricina nerăbdării, şi se uită la el, ceea ce în conformitate cu înţelegerea tacită dintre ei însemna: „Apropie-te fără teamă, ca să putem sta prieteneşte de vorbă". Trupul lui Demetrius păru că se destinde şi, abandonând poziţia de drepţi, se apropie de parapet, alături de Marcellus, unde aşteptă în tăcere şi fără nerăbdare vizibilă ca stăpânul său să-i spună ce are de spus.

— Demetrius, zise Marcellus şi făcu un gest larg cu care îmbrăţişa întreg cerul întins deasupra lor, tu crezi în zei?

— Dacă stăpânul meu doreşte să cred, atunci voi crede, răspunse Demetrius evaziv.

— Nu, te rog, zise Marcellus nerăbdător, fii sincer! Nu te gândi la ceea ce cred eu. Spune-mi părerea ta despre zei. Tu te închini lor?

— Pe vremea când am fost băiat mic, stăpâne, mama noastră ne-a învăţat să apelăm la zei. Era o femeie evlavioasă, în grădina noastră de flori aveam o statuie frumoasă a lui Priapus. Mai văd şi astăzi pe maică-mea cum într-o zi frumoasă de primăvară sta îngenuncheată în fata acestei statui, în mână cu un mic târnăcop şi alături de ea cu un coşuleţ plin de răsaduri. Credinţa ei era că Priapus are puterea de a face plantele să crească... Maică-mea se închina în faţa Atenei în fiecare dimineaţă când eu şi fraţii mei urmam pe profesorul nostru la gimnaziu. Se întrerupse, apoi, văzând semnul de încurajare

făcut de Marcellus, continuă: Tatăl meu oferea zeilor libaţii, în zilele destinate festivităţilor consacrate lor, dar cred că proceda în felul acesta mai mult pentru a face plăcere mamei noastre.

— Ceea ce-mi spui este foarte interesant şi chiar impresionant, zise Marcellus. Totuşi, Demetrius, mi se pare că nu mi-ai răspuns la întrebarea pe care ţi-am pus-o. Astăzi tu crezi în zei?

— Nu, stăpâne!

— Vrei să spui că zeii nu sunt oamenilor de nici un folos? Sau hi general te îndoieşti că zeii ar putea să existe?

— Cred că pentru liniştea sufletului este mai bine ca omul să nu creadă în existenţa lor. Ultima dată când m-am închinat lor s-a întâmplat în ziua când casa noastră a fost prădată. Când tatăl meu a fost legat în lanţuri şi dus, am îngenuncheat alături de maică-mea şi m-am rugat lui Zeus - părintele zeilor şi al oamenilor - ca să-i ocrotească viaţa. Dar fie că Zeus n-a auzit rugăciunea noastră, său dacă a auzit-o n-a avut puterea să ne ajute, fie că. având această putere, n-a vrut să ne ajute. Poate e mai bine să cred că nu ne-a auzit decât să-mi închipui că n-a avut puterea să ne ajute, sau, auzindu-ne, n-a vrut să ne ajute... În după-amiaza acelei zile, maică-mea s-a sinucis de bunăvoie, căci nu mai putea duce povara vieţii cu amărăciunile ei... Din ziua aceea, stăpâne, eu nu m-am mai închinat zeilor. Uneori i-am blestemat, dar nu-mi venea nici mie să cred că blestemele mele s-ar putea prinde de ei. Ca să blestemi zeii e şi prostie, şi zădărnicie.

Marcellus chicoti cu amărăciune. Felul acesta de a dispreţul zeii întrecea orice fel de impietate auzită până acum. Demetrius vorbise fără patimă. Pe el zeii îl interesau atât de puţin, încât i se părea o prostie până şi să-i blestemi.

— Prin urmare nu admiţi c-ar putea să existe o forţă mai presus de înţelegerea oamenilor şi că aceasta conduce universul? întrebă Marcellus şi ridică privirea spre cer.

— În această privinţă, stăpâne, gândurile mele încă nu sunt limpezite, răspunse Demetrius îngândurat. Ar fi greu să-ţi imaginezi lumea fără să crezi c-a existat un creator, dar în orice caz eu nu doresc să accept că faptele săvârşite de oameni sunt inspirate de fiinţe supranaturale. Cred că este mai bine să crezi că oamenii au inventat faptele brutale pe care le săvârşesc fără o intervenţie divină.

— Sunt dispus, Demetrius, să împărtăşesc această părere. Totuşi ar fi o mare uşurare pentru noi oamenii - mai ales atunci când te găseşti în cumpănă grea - să poţi nădăjdui că undeva trebuie să existe o putere generoasă căreia în astfel de împrejurări te-ai putea adresa.

— Da, stăpâne, admise Demetrius şi ridică privirea în sus. Stelele în drumul lor urmează un plan dinainte stabilit. Cred că acestea sunt sincere şi cinstite. Cred în Tibru, în munţii dimprejurul nostru, în turmele de oi, cirezile de vite şi hergheliile de cai. Dacă există zei care le păzesc, aceşti zei sunt sinceri şi cu mintea sănătoasă. Dar dacă cei care călăuzesc destinele oamenilor sunt zeii din muntele Olimp, atunci îţi voi spune că zeii aceştia sunt perfizi şi nebuni.

Probabil dându-şi seama c-a spus mai mult decât ar fi trebuit, Demetrius tăcu şi trupul îi deveni rigid, ceea ce însemna că are intenţia - să-şi vadă de treburile lui. Marcellus însă nu terminase cu el pentru a-i da drumul.

— Probabil îţi închipui, stărui el, că toţi oamenii sunt nebuni.

— Eu n-am de unde să stiu aşa ceva. răspunse Demetrius calm. prefăcându-se că n-a văzut zâmbetul sarcastic al stăpânului său.

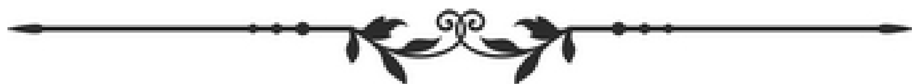
— Prin urmare, zise Marcellus, să ne mărginim numai la Imperiul roman. Crezi că acesta ar putea să nu fie altceva decât o adunătură de nebuni?

— Sclavul dumneavoastră, stăpâne, este dispus să creadă tot ce crede stăpânul său în această privinţă, răspunse Demetrius.

Marcellus îşi dădu seama că această conversaţie filosofică dintre ei este terminată. Constatase mai demult că, atunci când Demetrius este hotărât să-şi reia rolul de sclav, nici un fel de vorbe bune nu-l mai pot determina să revină. Acum rămăseseră unul lângă altul şi se uitau la apa întunecată care fugea pe lângă flancurile galerei.

Grecul are dreptate, îşi zise Marcellus. Aceasta este pacostea Imperiului roman: există o adunătură de nebuni. De aceeaşi boală suferă omenirea întreagă. Este nebună. Dacă există o putere supranaturală care conduce universul, şi asta trebuie să fie nebună. Omenirea este insană. Bang-bang, bang-bang!

CAPITOLUL III

După ce minuscula corabie trecu de grupul insulelor Lapari, tocmai într-o perioadă dintre cele mai primejdioase ale anului, când marea se frământă adânc, şi trecu printre grelele strâmtori ale Messinei, ajunse în ape liniştite şi vântul domolit umfla pânzele de pe catarge; astfel comandantul Manius putu coborî de pe puntea de comandă ca să stea liniştit de vorbă cu pasagerul său.

— Spune-mi ceva şi despre Minoa, stărui Marcellus, după ce Manius îi povestise în toate amănuntele despre numeroasele călătorii pe care le făcuse, de la Ostia la Palermo şi înapoi, de la Ostia în Creta, la Alexandria şi Joppa.

Manius începu să râdă pe sub mustăţile bleojdite.

— Vei avea ocazia să constaţi, Tribune, că nu există nici o localitate care să poarte numele Minoa. Iar când văzu mirarea cu care Marcellus se uita la el, aşteptând o explicaţie, navigatorul acesta cu obrazul ars de soare şi biciuit de vânturi, îi ţinu o scurtă lecţie de istorie, pe care în bună parte pasagerul său o cunoştea de mai demult.

Acum cincizeci de ani legiunile lui August asediaseră vechea cetate Gaza şi o supuseseră, după lungi şi crâncene lupte care costaseră mai multe vieţi decât ar fi meritat această cucerire.

— Poate n-ar fi costat atât, declară Manius, dacă s-ar fi învoit să plătească importanta sumă ce se ceruse pentru întrebuinţarea drumului caravanelor care transportă sarea.

— Dar ce făceau cu beduinii? întrebă Marcellus.

— Tocmai... Împăratul ar fi putut oferi şi beduinilor o despăgubire pentru întrebuinţarea acestui drum, şi totuşi cheltuielile ar fi reprezentat mai puţin decât a costat războiul. Ca să-i putem spune Minoa, la Gaza, am pierdut douăzeci şi trei de mii de legionari.

Manius continuă să-i spună ce ştia. Bătrânul August era furios şi-şi pierduse cumpătul din cauza rezistenţei încăpăţânate a; apărătorilor cetăţii - formaţi dintr-o adunătură de egipteni,

sirieni şi evrei - care nu se speriau de vederea sângelui, nu luau niciodată prizonieri şi erau cunoscători în meşteşugul torturilor de toate felurile. Presimţea că atitudinea lor este o sfidare premeditată a prestigiului roman, pentru care imperiul va trebui să cureţe odată pentru totdeauna acest focar infect care este Gaza. Prin urmare, August decretă că de aici înainte localitatea va deveni o cetate romană şi va purta numele de Minoa; toată lumea se aştepta ca locuitorii oraşului să fie mulţumiţi de binefacerile aduse de un stat civilizat şi vor uita c-a putut să existe cândva o municipalitate atât de infectă, de nesănătoasă, nemulţumită şi mereu pornită pe harţă, cum a fost Gaza.

— Dar Gaza, continuă Manius, a fost Gaza vreme de şaptesprezece secole şi ar fi avut nevoie de ceva mai mult decât un edict al împăratului August ca să-şi schimbe numele.

— Sau obiceiurile, dacă îmi dai voie să mai adaug şi asta, zise Marcellus.

— Sau mirosurile, zise Manius. Probabil ai auzit că limanurile albe ale Mării Moarte sunt întocmai ca steanul de sare alături de un iezer din junglă, împrejurul căruia se adună animalele de toate neamurile şi de toate mărimile pentru a se adapă şi a se încaieră. Asta aşa a fost de când e lumea lume. Uneori câte un animal care se întâmpla să fie mai mare şi mai puternic decât celelalte reuşea să le alunge şi să rămână singur stăpân. Altă dată animalele se însoţeau între ele şi reuşeau să alunge pe uzurpator, ca apoi să înceapă din nou să se încaiere între ele. Prin urmare aceasta ar fi Gaza care te aşteaptă.

— Bine, dar steanul de sare nu este la Gaza, ci la Marea Moartă, zise Marcellus.

— Asta este adevărat, încuviinţă Manius, dar la Marea Moartă nu vei putea ajunge ca să ridici sare fără învoirea celor din Gaza. Vreme îndelungată leul lui Iuda a ţinut departe pe toate celelalte animale, după ce a alungat hienele filistenilor. Uriaşul elefant egiptean a speriat leul, ca la urmă tigrul Alexandru să sară în spinarea elefantului. Dar după fiecare bătălie dobitoacele mărunte s-au apropiat din nou, ca să amuşine leşurile şi pe urmă să se sfâşie între ele, ca cele mai mari să vină iarăşi pentru a le linge rănile.

— Şi ce animal a venit după tigru? întrebă Marcellus, deşi cunoştea dinainte răspunsul ce-l va primi.

— Acvila romană, răspunse Manius. Stoluri nenumărate de acvile care veneau să roadă oasele, dar aici au mai găsit o mulţime de supravieţuitori care n-au fost dispuşi să admifl să li se roadă oasele.

În felul acesta s-a întâmplat ca noi să pierdem douăzeci şi trei de mii de legionari romani pentru a putea pune stăpânire pe steanul de sare.

— O întâmplare foarte interesantă, murmură Marcellus, care până acum nu o auzise încă povestită în felul acesta.

— Tocmai, încuviinţă Manius, dar partea cea mai stranie este urmarea pe care au avut-o aceste lungi bătălii asupra vechii cetăţi Gaza. După fiecare invazie, în cetate mai rămânea câte cineva din armata invadatorilor: dezertorii şi cei care erau prea grav răniţi pentru a se mai întoarce acasă. Aceştia s-au statornicit în Gaza - oameni din felurite neamuri - pentru a-şi continua aici obiceiurile. Căpitanul dădu din cap şi făcu o strâmbătură. Oricine îţi va putea spune despre certurile şi încăierările frecvente din oraşele portuare, cum sunt Rhodesia şi Alexandria, unde populaţia amestecată este formată din oameni de toate culorile şi de toate limbile. Unii afirmă că cel mai insuportabil infern de pe toate literalele mărilor noastre este portul Joppa. Eu însă sunt de părere că Gaza este ultimul loc din toată lumea aceasta unde un om cu mintea întreagă ar fi dispus să trăiască.

— Probabil într-o bună zi Roma va fi obligată să cureţe Gaza din nou, declară Marcellus.

— Este cu desăvârşire imposibil. Iar ceea ce ţi-am spus despre Gaza rămâne valabil pentru întreagă regiunea aceasta, până la Damasc. Chiar dacă împăratul ar trimite toate legiunile pe care Roma. le are disponibile, ar însemna cel mult că s-ar face un masacru cum istoria n-a cunoscut încă niciodată, şi totuşi victoria nu va putea fi permanentă. Un sirian nu poate fi nimicit în mod definitiv. Cât despre evrei... poţi să ucizi un evreu şi să-l îngropi, căci el totuşi va ieşi din mormânt teafăr şi sănătos. Văzând expresia de haz întipărită pe obrazul lui Marcellus, Manius zâmbi şi adăugă: Da, tribune, va ieşi din mormânt urcându-se pe coada târnăcopului cu care i-ai săpat groapa şi va încerca să-ţi vândă giulgiul în care a fost înfăşurat când l-ai coborât în groapă.

— Bine - întrebă Marcellus, care ar fi vrut să afle şi alte amănunte referitoare la sarcina ce-l aştepta - dar garnizoana noastră din fortul Minoa, sau mai bine zis Gaza, nu încearcă să facă ordine în oraş?

— Nu încearcă câtuşi de puţin. Şi n-are nici un amestec în ceea ce se întâmplă în oraş. Fortul nu este în oraş, ci foarte departe spre răsărit, într-un deşert nisipos, presărat cu stânci de calcar şi acoperit de scaieţi. Acolo nu se găsesc mai mult de o mie cinci sute de oameni, trupă şi ofiţeri, deşi ar trebui să fie o legiune. Prezenţa lor acolo se datoreşte intenţiei de a face bandele de beduini să stea la distanţă. Detaşamentele armate pleacă din fort ca să însoţească caravanele şi astfel să nu fie atacate de triburile acestor tâlhari. Dar din când în când, adăugă Manius, se întâmplă ca o caravană să plece la drum fără să se mai întoarcă niciodată.

— Aşa ceva se întâmplă mai des? întrebă Marcellus, închipuindu-şi că întrebarea pe care i-o pune va fi considerată drept motiv de continuare a conversaţiei.

— Ia să fac o socoteală, murmură Manius şi, închizând un ochi, începu să numere pe degetele cioturoase: Anul trecut n-am auzit decât despre patru cazuri similare.

— Numai despre patru, repetă Marcellus îngândurat. Bănuiesc că atunci când se întâmplă aşa ceva înseamnă că dispare şi detaşamentul plecat din fort.

— Evident că dispare, răspunse Manius.

— Şi legionarii sunt duşi şi vânduţi ca sclavi?

— Nu-mi vine să cred. Beduinii nu au nevoie de sclavi şi nici nu vor să-şi bată capul cu ei. Beduinii sunt oameni sălbatici şi cruzi ca vulpile, iar pe urma caravanelor se furişează tot atât de nesimţiţi ca şi şacalii. Când vor să te atace, te lovesc pe la spate şi-ţi înfig între umeri hangerul până la plasele.

— Garnizoana nu încearcă să răzbune niciodată aceste asasinate? Manius clătină din cap şi zâmbi sinistru.

— Garnizoana de acolo, dacă-mi dai voie să-ţi spun adevărul, nu este ce ar trebui să fie. Nimenea nu se interesează de soarta celor dispăruţi. Oamenii nu sunt de ajuns de disciplinaţi, nu au comandanţi care să-şi facă datoria aşa cum ar trebui şi nu se interesează de soarta fortului. Revoltele sunt foarte frecvente şi de fiecare dată este asasinat câte cineva. Nu se poate să ceri

prea mult de la garnizoana unui fort care în marea majoritate a cazurilor îşi varsă sângele pe câmpul de exerciţiu.

În noaptea aceasta Marcellus îşi zise că este de datoria lui să comunice lui Demetrius informaţiile pe care le-a obţinut. Stând amândoi întinşi pe aşternuturile lor din cabină, cu glasul stins făcu corintianului o schiţă a condiţiilor în care foarte curând se vor găsi amândoi, şi-i vorbi pe un ton ca şi când şi sclavul său ar fi responsabil de atitudinea ce o vor adopta amândoi în noua situaţie.

Demetrius ascultă în tăcere povestea lungă pe care i-o debită Marcellus şi, considerând-o drept o povestire lugubră, când termină, îndrăzni să-i spună pe un ton aproape indiferent:

— Stăpânul meu va fi totuşi obligat să ia în primire comanda garnizoanei din fortul acesta!

— Fireşte, răspunse Marcellus, de vreme ce acesta este ordinul pe care l-am primit! Ce altceva aş putea face? Apoi, constatând că de pe celălalt aşternut nu primeşte imediat un răspuns, întrebă din nou: Ce înţelegi cu vorbele acestea?

— Înţeleg, stăpâne, că oamenii din garnizoană sunt nemulţumiţi şi nedisciplinaţi, iar stăpânul meu va cere supunere. Nu este dreptul sclavului său să-i spună cum va putea obţine această supunere; dar cred că pentru stăpânul meu va fi mult mai bine dacă va lua imediat în primire comanda garnizoanei... şi cu toată energia necesară.

Marcellus se ridică într-un cot şi încercă să vadă ochii grecului prin întunericul şi aerul îmbâcsit din cabină.

— Înţeleg ce te preocupă, Demetrius. Acum, după ce cunoaştem atmosfera din acest fort, eşti de părere că noul legat nu trebuie să se gândească la felul în care ar putea să obţină aprobarea celor interesaţi, ci să se prezinte între membrii garnizoanei şi să pocnească pe câţiva inşi în creştetul capului, fără să mai aştepte prezentările.

— Cam în felul acesta m-am gândit şi eu c-ar trebui să procedăm, încuviinţă Demetrius.

— Să le-o retezi chiar de la început, nu-i aşa? La asta te-ai gândit?

— Când vrei să smulgi urzicile din lan, nu pui mâna pe ele în mod delicat, ci o încleştezi bine, ca să poţi smulge urzica cu rădăcină cu tot. Probabil oamenii aceştia trândavi vor fi

mulţumiţi să asculte de un comandant care este atât de priceput şi de energic ca stăpânul meu.

— Vorbele acestea, Demetrius, sunt plăcute la auz.

— Aproape toţi oamenii, stăpâne, apreciază dreptatea şi curajul. Stăpânul meu este om drept... dar este şi curajos.

— Da, Demetrius, dar datorită acestor calităţi stăpânul dumitale a ajuns în situaţia în care se găseşte, răspunse Marcellus râzând. Tocmai pentru c-a fost curajos!

Pentru că nu dorea să discute acest incident şi nici n-ar fi vrut să lase conversaţia neterminată, Demetrius răspunse:

— Aveţi dreptate, stăpâne! dar pe un ton atât de grav, încât Marcellus începu să râdă cu hohote.

Urmă apoi o pauză foarte lungă, aşa că probabil corintianul adormise, deoarece legănatul uşor al corabiei părea că te îmbie anume la somn. Vreme de un ceas, Marcellus rămase treaz şi se gândi la planul pe care i-l sugerase credinciosul său sclav. „Demetrius are dreptate, îşi -zise el. Dacă e să iau în primire comanda acestui fort, atunci va trebui s-o iau din primul moment când voi sosi acolo. În cazul acesta, chiar dacă se va întâmpla să fiu înfrânt, dispariţia mea va fi demnă, decât dacă aş tolera încălcarea disciplinei".

Trecuse demult de amiaza zilei de opt martie când căpitanul Manius făcu manevra necesară pentru a intra cu covată sa în apele portului din Gaza şi se aşternu cu flancul în lungul unui chei care era liber. Ca orice comandant de vas în momentul sosirii, era extrem de ocupat, dar găsi timpul necesar pentru a-şi lua rămas bun de la tânărul tribun, într-o atitudine sumbră, caracteristică unei rude apropiate când se desparte de cel care trage să moară.

Demetrius fu între cei dintâi care coborâră din corabie. Puţin după aceea se întoarse împreună cu cinci sirieni voinici cărora le arătă bagajele pe care trebuiau să le ridice. Pe cheiul murdar al portului nu se vedea nici o uniformă militară, dar cu toate acestea Marcellus nu rămase dezamăgit, căci nu se aşteptase să fie primit de cineva. Cei din garnizoană nu fuseseră înştiinţaţi despre sosirea lui. Prin urmare era obligat să se prezinte la fort fără să fie însoţit de cineva.

Probabil datorită vârstei înaintate şi infirmităţilor de care suferea, în Gaza nimic nu se putea executa cu promptitudine. Trecu un ceas întreg înainte de a se putea găsi catârii de povară

care să ducă bagajele. Tot aşa se pierdu o vreme preţioasă până când le încărcară. Un alt ceas îl pierdură cu traversarea înceată a străzilor înguste şi murdare şi cu liniştirea protestelor celor care împiedicau circulaţia şi trebuiau să se ferească din cale.

Sirienii bănuiră imediat când îi văzură uniforma de tribun care este destinaţia spre care se îndreaptă şi se mulţumiră să murmure, fără să ridice glasul. La urmă ajunse într-o şosea care furnica de oameni şi de praful răscolit de picioarele animalelor. În fruntea convoiului mergea Marcellus, încălecat pe o cămilă condusă de un sirian care mirosea destul de urât şi cu care Demetrius se înţelesese prin semne asupra preţului pe care-l ceruse pentru această expediţie. Târguirea dintre ei distra pe Marcellus, deoarece corintianul, care era om liniştit şi rezervat, începuse să ţipe şi să gesticuleze tot atât de violent ca şi ceilalţi. Fără să cunoască valoarea ce o avea banul aici în Gaza şi nici preţurile ce se obişnuiau pentru serviciile prestate, refuzase cu indignare prima ofertă a sirianului, ca după alte trei propuneri să ajungă apoi la o înţelegere, dar şi de astă dată numai după nenumărate ţipete şi răcnete fioroase. Ar fi fost greu să recunoşti pe Demetrius în rolul acesta nou pe care şi-l asumase.

În depărtare, prin norii de praf galben ce le tăiau vederile, se arătă forma unui uriaş teren dreptunghiular, încins de ziduri înalte de cărămidă uscată în dogoarea soarelui, la fiecare colţ cu câte un turn mai înalt. După ce se mai apropiară, văzură un drapel roman care atârna inert de pe prăjina oblică a unui turn.

O santinelă cu înfăţişare respingătoare se desprinse de lângă un grup de legionari care se aşezaseră pe vine şi, apropiindu-se de poarta cea mare a fortului, o deschise larg şi le făcu semn să intre, fără să-i întrebe nimic. Probabil bădăranul acesta, îşi zise Marcellus, îi confundă cu o caravană care a venit să ceară o escortă. După ce intrară în curtea bătută de soare, o altă santinelă se ridică de pe treptele scării pretoriului şi, apropriindu-se de ei, aşteptă până când cămila lui Marcellus binevoi să-şi îndoaie încheieturile care-i pârâiau. Demetrius, care supraveghease capătul din urmă al caravanei, descăleca de pe catâr şi, apropiindu-se, se opri lângă stăpânul său. Santinela se uită curioasă la ei şi, descoperind insignele tribunului, ridică mâna murdară în care ţinea un paloş ruginit şi salută cu indiferenţă.

— Eu sunt tribunul Marcellus Gallio! Cuvintele acestea răsunară violente şi vibrând de energie. Am primit ordinul să iau comanda acestui fort. Condu-mă la ofiţerul de serviciu.

— Centurionul Paulus nu este prezent, tribune.

— Unde se găseşte?

— În oraş!

— Când centurionul Paulus pleacă în oraş, nu lasă pe nimeni care să-i ţină locul în fort?

— A lăsat pe centurionul Sextus, dar tocmai acum el se odihneşte şi a dat ordine să nu fie tulburat de nimeni.

Marcellus făcu un pas înainte şi se uită în ochii întunecaţi ai legionarului.

— Eu nu sunt obişnuit să aştept oamenii ca să-şi termine somnul de după-amiază, zbieră el. Execută imediat ordinul şi spală-ţi murdăria de pe obraz înainte de a îndrăzni să te mai arăţi în faţa mea! Ce este acesta: un fort roman sau un coteţ de porci?

Santinela clipi de câteva ori din ochi, apoi se retrase câţiva paşi şi dispăru pe uşa de la intrare. Marcellus se plimbă nemulţumit prin faţa acestei intrări şi începu să se frământe tot mai adânc, pe măsură ce trecea timpul. După ce aşteptă câteva minute, urcă treptele scării, urmat de aproape de Demetrius, şi traversă coridorul întunecat, în calea lui ieşi o altă sentinelă.

— Condu-mă la centurionul Sextus! ţipă Marcellus.

— Din ordinul cui? întrebă santinela nemulţumită.

— Din ordinul tribunului Marcellus Gallio, care şi-a asumat comanda acestui fort. Ia-o înainte... şi umblă repede!

În aceeaşi clipă o uşă de alături se deschise şi în faţa lui apăru un bărbat voinic şi bărbos, îmbrăcat într-o uniformă ponosită, cu acvila neagră ţesută pe mâneca dreaptă a tunicii de culoare roşie. Marcellus dădu santinela la o parte şi ieşi în faţa lui.

— Dumneata eşti centurionul Sextus? întrebă el, şi după ce Sextus dete din cap cu indiferenţă adăugă: Prinţul Gaius mi-a dat ordin să iau comanda acestui fort. Porunceşte oamenilor dumitale să-mi aducă bagajele.

— Eeh... las-o mai domol... nu mă lua atât de repede, îngăimă Sextus. Ia să vedem mai întâi ordinul acesta!

— Poftim, răspunse Marcellus şi-i întinse sulul de pergament. Sextus îl desfăşură cu indiferenţă şi-l ridică la ochi ca să-l poată citi, căci coridorul era copleşit de umbră.

— Centurioane Sextus! strigă Marcellus cu glasul răstit, te previn c-ar fi mult mai bine să trecem în biroul legatului-şef pentru a examina acest document, în ţara al cărui cetăţean sunt eu, se obişnuieşte ca oamenii să fie şi curtenitori...

Sextus rânji şi ridică din umeri.

— Acum te găseşti la Gaza, răspunse el aproape cu dispreţ. Vei avea ocazia să constaţi că aici la Gaza noi avem obiceiul să procedăm mai domol şi avem mai multă răbdare decât egalii noştri care se găsesc la Roma şi umblă mai bine îmbrăcaţi decât umblăm noi, adăugă Sextus şi apucă în lungul sălii: Sunt şi eu cetăţean roman.

— De când este centurionul Paulus comandantul acestui fort? întrebă Marcellus, uitându-se în largul camerei în care-l introdusese Sextus.

— Din decembrie. A luat comanda în mod temporar, după moartea legatului Vitelius?

— Din ce cauză a murit Vitelius?

— Eu nu ştiu din ce cauză!

— Prin urmare nu de pe urma rănilor primite? insinua Marcellus.

— Nu, tribune. A fost bolnav. Zăcuse de friguri.

— Nu m-aş mira dacă aţi fi toţi bolnavi, declară Marcellus şi, făcând o strâmbătură de dezgust, îşi scutură mâinile. Apoi, întorcându-se spre Demetrius, îi porunci să stea de strajă lângă bagaje până când vor veni oamenii să le ridice.

Sextus spuse ceva în şoaptă santinelei, care plecă imediat.

— Te voi conduce în camera pe care o vei putea ocupa până în momentul când comandantul Paulus se va întoarce, zise el şi se apropie de ieşire. Marcellus îl urmă. Camera pe care i-o arătă avea un aşternut, o masă şi două scaune, încolo era goală şi tot atât de tristă ca şi o celulă de închisoare. O uşă da spre un mic cabinet.

— Dă ordin să mai aducă un aşternut în vizuina aceasta, porunci el. Sclavul meu va dormi aici.

— Sclavii n-au voie să doarmă în camere destinate ofiţerilor, răspunse Sextus categoric.

— Al meu va dormi!

— Procedeul acesta este contrar ordinelor!

— În fortul acesta nu există alte ordine decât cele date de mine! ripostă Marcellus.

Sextus dădu din cap şi, când ieşi din cameră, colţul gurii i se strâmbă de un rânjet enigmatic.

În seara aceea se petrecu o scenă memorabilă în fortul Minoa. Ani de-a rândul întâmplarea aceasta fu repetată atât de des, încât deveni un fel de legendă.

Însoţit de sclavul său, Marcellus intră în sala de mese, unde ofiţerii mai tineri erau aşezaţi pe scaune. Nu se ridică nici unul în picioare, dar în privirile lor nu era nici o urmă de ostilitate când se întoarseră şi se uitară după el, cum se apropie de masa din mijlocul sălii. Dintr-o singură privire fugară, Marcellus constată că el este cel mai tânăr între cei prezenţi. Demetrius se duse de-a dreptul la bucătărie, pentru a se ocupa de servirea stăpânului său.

Puţin după aceea apăru centurionul Paulus, urmat de Sextus, care probabil îl aşteptase, ca să-l informeze despre ceea ce s-a întâmplat. Când se apropiară de masa din mijlocul sălii, se simţi un fel de mişcare surdă. Sextus, pe un ton nemulţumit, făcu prezentările. Marcellus se ridică în picioare şi era gata să întindă mâna spre centurion, dar acesta se prefăcu că nu vede gestul făcut de el; se înclină uşor, apoi îşi feri scaunul şi se aşeză. Nu era beat, dar se vedea destul de limpede c-a băut. Obrazul lui tras, acoperit de ţepii unei bărbi nerase de trei zile, era buhăit şi aprins; începând să mănânce, constată că-i tremură mâinile murdare. Dar abstracţie făcând de înfăţişarea lui de acuma, se vede"a destul de limpede c-a avut parte de o educaţie aleasă, pe care a uitat-o demult. „Omul acesta ar fi putut să devină cineva!" îşi zise Marcellus.

— Noul legat, ei? îngăimă Paulus cu gura plină. N-am fost înştiinţaţi despre această numire, în orice caz, continuă el şi făcu un gest nepăsător din mână, scoţând din castron o nouă bucată de carne pe care o bagă în gură, despre asta vom putea discuta mai târziu; poate chiar mâine. Vreme de câteva minute mestecă între măsele carnea grasă, apoi sorbi cu lăcomie din cupa de vin indigen, aşezată în faţa lui.

După ce termină de mâncat, Paulus îşi încrucişa pe masă mâinile păroase şi se uită cu insolenţă la tânărul intrus. Marcellus îi înfruntă privirile tulburi, fără să clipească. Fiecare

dintre ei era conştient că în clipa aceasta au început să se cântărească unul pe altul, nu numai în ceea ce priveşte înălţimea şi greutatea - căci în această privinţă erau aproape la fel, cu singura deosebire că Paulus era cu câţiva funzi mai greu şi câţiva ani în plus - ci mai mult pentru a-şi da seama de valoarea şi capacitatea omului în sine. Paulus râse dispreţuitor.

— Gallio... acesta este un nume cunoscut, declară el sarcastic. Nu cumva eşti înrudit cu bogatul Senator?

— Este părintele meu! răspunse Marcellus cu glasul ca de gheaţă.

— O... ho-ho-ho! chicoti Paulus. Care va să zică trebuie să fii unul dintre cei care au pătruns în Ordinul Tribunilor datorită relaţiilor de familie, adăugă el batjocoritor.

Se uită în largul sălii şi conversaţiile celor prezenţi încetară numaidecât.

— Cred că prinţul Gaius ar fi putut găsi un post mai plăcut pentru fiul senatorului Gallio, continuă el, ridicând glasul ca să poată fi auzit şi de ceilalţi. Pe lovis! exclamă el înveselit şi lovi pe Sextus cu palma între spete. Abia acum înţeleg: fiul lui Marcus Lucan Gallio a fost un tânăr care la Roma şi-a făcut de cap. Apoi se întoarse din nou spre Marcellus: Fac prinsoare, tribune, că aceasta este prima însărcinare ce ţi s-a dat până acum.

— Adevărul este acesta, răspunse Marcellus, în sală se făcuse o tăcere ca de cimitir.

— Până acum în viaţa dumitale n-ai dat nici un ordin, nu-i aşa? întrebă Paulus în bătaie de joc.

Marcellus împinse scaunul şi se ridică în picjoare, simţind că ochii tuturor sunt îndreptaţi spre el şi-l urmăresc cu toată atenţia.

— Sunt pe cale să dau un ordin chiar acum, declară el energic. Centurioane Paulus, ridică-te în picioare şi cere-ţi iertare pentru purtarea necuviincioasă faţă de un ofiţer.

Paulus îşi petrecu braţul pe după spătarul scaunului şi rânji:

— Ai dat un ordin nepotrivit, tinere, zis cel. Apoi, uitându-se la Marcellus şi văzându-l că trage paloşul, dădu scaunul peste cap şi sări în picioare: tinere, cred c-ar fi mult mai bine să renunţi la treaba asta.

— Feriţi scaunele şi mesele din cale, porunci Marcellus.

În momentul acela nimeni nu se mai putea îndoi de intenţiile tânărului tribun. El şi Paulus merseseră prea departe unul faţă de altul pentru a mai putea da înapoi. Mesele fură repede împinse spre pereţii sălii şi scaunele aşezate peste ele. Lupta începu.

Spectatorii înţeleseră chiar de la început că Paulus este hotărât să termine repede şi definitiv cu adversarul său. În calitate de comandant al fortului, nu se bucura de nici o autoritate în faţa subalternilor săi, datorită faptului că era fire violentă şi ducea o viaţă dezordonată. Fără îndoială, îşi zisese el, datorită unei victorii prompte, îşi va putea reface prestigiul. Ce va urma după aceea îl interesa prea puţin, deoarece el nu avea nimic de pierdut. Legăturile cu Roma erau foarte anevoioase. Situaţia unui comandant în slujbă este nesigură şi de scurtă durată. La Roma nu se interesa nimeni de ceea ce se petrecea în fortul Minoa. În orice caz era riscant să ucizi pe fiul unui senator, dar cei prezenţi vor depune mărturie că tribunul a fost cel dintâi care a tras paloşul.

Paulus începu imediat să atace, lovind cu violenţă, aşa că fiecare dintre aceste lovituri ar fi putut să despice pe adversarul său în două dacă paloşul lui ar fi căzut acolo unde ar fi vrut el şi n-ar fi întâlnit apărarea lui Marcellus, care chiar de la început acceptase să rămână în defensivă şi să se retragă, până când ajunseră aproape de capătul sălii uriaşe. Ochii tinerilor ofiţeri, care se înşiraseră în lungul peretelui, pândeau cu toată atenţia. Demetrius încleşta pumnii şi se uită speriat la stăpânul său, când constată că este gata să fie strâmtorat într-un colţ al sălii.

Centurionul urmărea pas cu pas pe adversarul său, care se retrăgea şi împărţea lovituri pe stânga şi pe dreapta, întâlnind de fiecare dată paloşul în calea sa. Când constată că Marcellus nu mai are unde se retrage, începu să râdă sinistru, simţindu-se sigur de victoria sa, şi domoli loviturile. Dar în râsul acesta lui Marcellus i se păru că simte un tremur de spaimă şi înţelese că rărirea loviturilor nu se datoreşte certitudinii în victorie, ci faptului că Paulus începuse să obosească. Când ridica paloşul, pe obrazul lui se vedea o tresărire, ceea ce însemna c-au început să-l doară încheieturile braţului. Paulus nu făcuse exerciţii de vreme îndelungată şi viaţa pe care o ducea la Minoa îl moleşise, deoarece aici serviciul era foarte uşor.

Când ajunseră în colţul sălii, Paulus ridică braţul înţepenit, pentru a da o lovitură năprasnică, dar de astă dată Marcellus n-o mai aşteptă, ci-şi repezi paloşul din flanc şi ajunse atât de aproape de gâtul lui, încât Centurionul îşi retrase capul, aşa că lovitura dată de el căzu în gol. În aceeaşi clipă Marcellus se întoarse în loc cu o iuţeală nebănuită şi Paulus fu împins spre colţul sălii.

Tribunul nu încercă să profite imediat de acest avantaj. Obosit de efortul neobişnuit, Paulus respira şuierător şi gura i se strâmbase de spaimă, încetase să mai atace şi, schimbându-şi tactica, păru că-şi aduce aminte de exerciţiile de altădată, în acelaşi timp se dovedi că nu este nici luptător de rând. Marcellus îşi zise că probabil înainte de asta Paulus ar fi putut să fie clasificat printre cei mai buni luptători în arenă.

În timpul acestei lupte Marcellus dădu din nou cu ochii de obrazul lui Demetrius şi constată că trăsăturile lui s-au destins. Asta însemna că în momentul acesta se găseşte în postura cunoscută şi va lupta bazându-se pe îndemânare, nu pe forţa brută. Prin urmare, cu atât mai bine. Până acum Marcellus nu avusese ocazia să se bată cu un adversar care învârteşte paloşul ca pe un topor cu care ar vrea să-l toace bucăţi. De astă dată Paulus lupta cum se cuvine unui centurion roman, nu ca un casap.

Câteva clipe tăişurile paloşelor se auziră zăngănind de fiecare dată când se încrucişau, dar Marcellus începuse să înainteze. O singură dată Paulus se uită împrejurul său, pentru a constata cât loc i-a mai rămas, iar Marcellus se retrase câţiva paşi pentru a-i acorda un avans. Era limpede pentru toţi cei care urmăreau lupta dintre ei că scopul urmărit a fost să-i ofere o nouă posibilitate. Se auzi o exclamaţie de mirare. Atitudinea aceasta a noului legat nu era conformă cu tradiţiile din Minoa, ci le aducea aminte de felul în care la Roma oamenii curajoşi au obiceiul să se lupte unul cu altul. Ochii lui Demetrius străluceau de mândrie. Stăpânul său era bărbat de rasă. „Eugenos!" exclamă el.

Paulus însă nu părea dispus să primească concesii, înainta repede spre adversarul său cu îndrăzneala caracteristică celui care a câştigat teren datorită priceperii proprii şi se strădui să determine pe Marcellus să se retragă din nou. Dar lupta continuă acum, fără să se decidă încă. Paulus încercă toate

loviturile tactice posibile, dar începuse să se simtă epuizat şi apărarea lui devenea din ce în ce tot mai întârziată şi el mai vulnerabil. În două rânduri spectatorii constatară că pentru Marcellus ar fi fost foarte uşor să termine cu el. Dar imediat după aceea îl văzură că face o mişcare neaşteptată, care determină sfârşitul dramatic al acestei lupte.

Pândind ocazia potrivită, îşi repezi vârful lat al paloşului în garda celui pe care se încleştase mâna obosită a lui Paulus şi i-l smulse din mână. Paloşul căzu pe duşumele şi se auzi zdrăngănind. Urmă o clipă de profundă tăcere. Paulus rămase nemişcat. Atitudinea aceasta, îşi ziseră cei dimprejurul lui, îi face onoare, căci, deşi pe obraz i se vedea mirarea pricinuită de această întâmplare neaşteptată, expresia lui nu era a unui laş. Paulus fusese categoric înfrânt, totuşi omul acesta avea calităţi pe care nimenea nu le bănuise încă.

Marcellus se plecă şi, apucând paloşul de vârf, îi făcu vânt cu toată puterea şi-l repezi în aer; paloşul se învârti de câteva ori şi se înfipse în scândurile groase din care era făcută uşa, răbufnind adânc şi tremurând uşor. Urmă o nouă tăcere pe care n-o întrerupse nimeni. Apoi Marcellus întoarse în mână şi paloşul său propriu şi-l repezi spre aceeaşi ţintă. Se auzi din nou răbufnitul scândurilor şi paloşul se înfipse foarte aproape de al lui Paulus.

Cei doi adversari se examinară în tăcere. Apoi Marcellus începu să vorbească cu glasul categoric, dar fără nici o urmă de aroganţă:

— Centurioane Paulus, începu el, aştept să-ţi ceri iertare pentru purtarea dumitale necuviincioasă faţă de un ofiţer.

Paulus îşi îndreptă trupul şi respiră adânc; se întoarse puţin şi examina cercul spectatorilor care se strânseră în jurul lor, dar nu zise nimic, ci-şi încrucişa braţele pe piept şi zâmbi dispreţuitor.

Marcellus trase încet pumnalul din cingătoare şi făcu un pas înainte. Paulus nu se mişcă.

— Centurioane, începu Marcellus din nou, pregăteşte-te de apărare. Cred că ai şi dumneata un pumnal! Te sfătuiesc să-l întrebuinţezi! şi mai făcu un pas spre el: Căci, dacă nu vei executa ordinul pe care ţi l-am dat, te voi ucide.

Situaţia lui Paulus nu era dintre cele mai plăcute, totuşi reuşi să murmure câteva cuvinte de scuză. Ceva mai târziu, vorbind

despre această scenă, Demetrius declară că Paulus nu este un bun orator, judecând după felul în care a vorbit, dar Marcellus fu de părere că această apreciere nu are nici un rost. După ce termină cu ce avea de spus, Marcellus îi răspunse:

— Primesc scuzele dumitale, Centurioane. Urmează acum altceva ce probabil vei găsi de cuviinţă că va trebui să spui colegilor dumitale ofiţeri. Până acum n-am fost prezentat în mod oficial, în calitate de comandant care pleacă, cred că cinstea de a îndeplini această formalitate îţi revine dumitale.

De astă dată păru că Paulus şi-a revenit, deoarece pronunţă formula obişnuită cu glasul plin şi categoric.

— Vă prezint pe tribunul Marcellus Gallio, legatul acestei legiuni şi comandantul acestui fort.

Se auzi un zdrăngănit de paloşe care se ridicară pentru salut: toţi ofiţerii prezenţi îşi scoaseră paloşele, afară de pântecosul Sextus care se prefăcea că-şi strânge centironul.

— Centurioane Sextus, strigă Marcellus cu glasul sever. Adu-mi paloşul!

Ochii celor prezenţi se întoarseră spre Sextus, care se îndreptă ruşinat spre uşa principală şi smulse paloşul înfipt în scândura groasă.

— Adu şi paloşul centurionului Paulus! porunci Marcellus. Sextus se opinti a doua oară şi smulse paloşul din uşă, apoi se apropie cu paşi grei şi abătut. Marcellus luă armele grele şi întinse lui Paulus paloşul, apoi aşteptă să primească salutul lui Sextus. Acesta se execută fără să mai ezite. Paulus salută şi el, înainte de a-şi băga paloşul în teacă.

— Acum vom putea continua cu cina, zise Marcellus cu glasul rece. Aşezaţi mesele la loc. Mâine dimineaţă la ora cinci se va servi masa trupei. Toţi ofiţerii vor fi obligaţi să se prezinte la serviciu proaspăt bărbieriţi. La ora şase se va face o inspecţie, pe terenul de exerciţii, de către comandantul secund Paulus. Deocamdată atât ar fi tot, sfârşi tribunul.

După ce se aşezară din nou la masă, Paulus îşi ceru voie să se retragă şi Marcellus fu de acord. Sextus se luă după el, fără să-şi fi cerut învoire; când îl întrebă cu glasul răstit, nu cumva a uitat ceva, acesta îngână c-a terminat cu mâncarea.

— În cazul acesta vei avea timpul necesar să faci ordine în camerele destinate comandantului, ca să le pot ocupa chiar astă-seară.

Sextus dădu din cap în semn c-a înţeles ordinul şi se îndreptă din nou spre ieşire. Nimeni nu mai avea poftă de mâncare, dar cu toate acestea ofiţerii se străduiră să termine cu cina. Marcellus întârzie în faţa mesei, iar la urmă, când se ridică în picioare, toţi cei din sală îl salutară. Se înclină în faţa lor şi se îndreptă spre ieşire, urmat de Demetrius. Când trecură prin faţa uşii deschise de la camera comandantului, în drum spre încăperea ce le fusese indicată chiar la sosire, constatară că un grup de sclavi se zoreau să pregătească odăile pentru a putea fi imediat ocupate.

Nu mult după aceea veniră oamenii care trebuiau să mute bagajele în apartamentul comandantului. După ce rămaseră singuri, Marcellus se aşeză în faţa biroului său. Demetrius rămase în picioare în faţa lui.

— Ei. Ia să-mi spui, Demetrius, întrebă Marcellus şi ridică privirea spre el, ce te preocupă?

Demetrius îşi apropie lancea de frunte pentru salut.

— Aş vrea să vă spun, stăpâne, că mă simt foarte onorat de faptul că sunt sclavul comandantului din Minoa.

— Îţi mulţumesc, Demetrius, răspunse Marcellus şi zâmbi obosit. Va trebui să mai aşteptăm - pentru a ne putea convinge - cine va comanda în Minoa. Aici oamenii sunt încăpăţânaţi rău. Începutul a fost mulţumitor, dar este mult mai greu să te împaci cu oamenii, decât să te cerţi cu ei.

În timpul primelor zile legionarii fortului păreau morocănos!. Noul legat le dovedise că înţelege să-şi exercite autoritatea cu toată energia, dar deocamdată nu exista nici o dovadă din care ai fi putut deduce că această autoritate va fi acceptată de bunăvoie sau va fi impusă cu sila.

Paulus pierduse o mare parte a prestigiului de care se bucurase, dar trecerea lui în faţa legionarilor era şi acum destul de mare. Executa ordinele cu o atitudine respectuoasă, dar era atât de tăcut şi de întunecat, încât nimeni nu putea bănui ce gânduri clocesc în mintea lui. Fie că rănile mândriei sale nu se vindecaseră încă, fie că premedita o răzbunare, asta urma să se constate abia mai târziu.

Marcellus nu reuşise să-şi formeze încă o părere definitivă despre această problemă, în fiecare noapte Demetrius îşi întindea aşternutul în faţa uşii, pe partea dinăuntru, şi dormea cu pumnalul în mână.

Peste o săptămână tensiunea aceasta păru că s-a mai liniştit puţin, pe măsură ce membrii garnizoanei începeau să se obişnuiască cu noua disciplină. Marcellus dădea ordine scurte şi cerea supunere absolută, nu indiferenţa care până acum fusese destul de bună pentru Gaza, ci executarea promptă şi viguroasă, aşa că oamenii nu mai îndrăzneau să pună întrebări prosteşti şi nici să invoce pretexte ridicole.

Noul comandant crezu de cuviinţă că relaţiile dintre e! şi subalternii lui să-şi urmeze cursul firesc, fără nici un fel de străduinţă din partea lui în scopul acesta. Nu admitea nici un fel de favoritism, îşi păstra demnitatea oficială şi în contactul ce-l avea cu ceilalţi ofiţeri în legătură cu serviciul nu-şi pierdea vremea. Era just, înţelegător şi accesibil, dar extrem de categoric. Foarte curând după aceea întreaga garnizoană simţi efectul sever în noua aplicare a regulamentelor, dar Iară nici un fel de nemulţumire Vizibilă. Legionarii se mişcau sprinteni şi păreau că sunt mândri de uniformele lor îngrijite, înfăţişarea şi moralul ofiţerilor se îmbunătăţise foarte mult.

În fiecare dimineaţă, Paulus, care acum era comandant secund, se prezenta în biroul lui Marcellus pentru a primi ordinele. Nu schimbară nici o vorbă referitoare la întâlnirea lor dramatică. Conversaţia dintre ei se desfăşura în termeni glaciali şi se limita la cea mai severă curtenie oficială. Paulus, îmbrăcat în mod ireproşabil, se prezenta la uşa biroului şi cerea să fie introdus în faţa comandantului. Santinela îl anunţa, iar comandantul îi spunea să introducă pe centurion. Paulus intra şi lua poziţia de drepţi în faţa biroului. Apoi se salutau.

— Va trebui să înlocuim şase cămile de transport, comandante.

— De ce? întrebarea răsună ca un pocnet de bici.

— Una este şchioapă. Două sunt bolnave. Trei sunt prea bătrâne pentru a mai putea face serviciu.

— Înlocuieşte-le!

- Am înţeles, comandante.

Imediat după aceea Paulus saluta şi părăsea biroul. Uneori Marcellus se întreba: oare relaţiile acestea dintre ei vor continua şi de aici înainte în felul acesta? Nu-i venea să creadă, începuse să se simtă singur în situaţia aceasta pe care şi-o alesese pentru impunerea disciplinei. Presimţea că Paulus este un bărbat cumsecade, dar anii de exil îl înăcriseră şi era plictisit de moarte

de zădărnicia felului de viaţă din deşertul acesta. Marcellus îşi zise că, dacă Paulus va arăta o cât de uşoară dispoziţie de a se împrieteni cu el, va primi aceste avansuri ale lui, dar încolo nu va face nici un pas mai departe. Şi nici nu va luă el însuşi această iniţiativă.

Cât despre centurionul Sextus, cu acesta venea foarte rar în contact, deoarece Sextus îşi primea ordinele prin intermediul lui Paulus. Individul acesta uriaş şi morocănos îşi îndeplinea însărcinările cu cea mai mare minuţiozitate, dar părea nemulţumit, în timpul mesei nu spunea niciodată nimic; după ce termina cu mâncarea, făcea o strâmbătură şi-şi cerea voie să plece.

Într-o seară, la zece zile după sosirea la Minoa, Marcellus constată că la masă scaunul lui Sextus a rămas neocupat.

— Unde este? întrebă comandantul şi făcu semn spre scaunul liber.

— Şi-a rupt un picior, răspunse Paulus.

— Când?

— Astăzi după-amiază.

— Cum s-a întâmplat accidentul?

— O aripă a porţii celei mari a căzut peste el, comandante. Marcellus se ridică imediat în picioare şi ieşi din sală. O clipă mai târziu se ridică şi Paulus şi-l ajunse pe coridor, în drum spre camera lui Sextus, şi străbătură distanţa împreună, mergând la pas.

— Ruptura este gravă?

— Osul s-a rupt ca şi când ar fi tăiat pulpa de sus a piciorului. Nu este prea zdrobit.

Pe Sextus îl găsiră întins pe spate, cu fruntea acoperită de sudoare. Se uită la ei şi făcu o mişcare, ca şi când ar fi vrut să-i salute

— Doare rău? întrebă Marcellus.

— Nu doare, comandante, răspunse Sextus şi scrâşni din dinţi.

— Minţi cu tot curajul, ripostă Marcellus. O minciună tipic romană. Sunt convins că nu vei admite că te doare chiar dacă ar fi să te taie bucăţele. Mindirul acesta nu e bun; se leagănă ca un hamac. Va trebui să găsim altul. Ţi-au adus cina?

Sextus clătină din cap şi-i spuse că n-are nevoie de nimic.

— De... să vedem! ripostă Marcellus nemulţumit.

Dimineaţa următoare în timpul inspecţiei, între cei cantonaţi în colturile cafenii din apropierea terenului de exerciţii se răspândi ştirea că noul comandant - cel care aleargă de la un capăt la altul al terenului şi umblă încruntat - s-a dus aseară la bucătăria ofiţerilor şi a supravegheat bucătarul până când a pregătit o ciorbă caldă şi consistentă pentru bătrânul Sextus; apoi l-a mutat într-o cameră mai luminoasă şi a stat până când i-au făcut un pat special pentru el.

Abia în ziua aceasta Marcellus deveni de fapt comandantul fortului Minoa. În aceeaşi seară Demetrius renunţă să-şi pregătească pumnalul pe care îl lua cu el în pat şi să mai încuie uşa de la intrare.

Dimineaţa următoare Paulus feri sentinela din cale şi intră, tară altă ceremonie decât salutul regulamentar. Marcellus îi făcu semn spre un scaun liber şi Paulus se aşeză.

— E cald astăzi, centurioane Paulus, începu Marcellus.

— Aici la Gaza nu suntem obişnuiţi cu vreme plăcută. Clima se potriveşte cu temperamentul oamenilor. Sau este prea cald, sau este prea frig, zise Paulus şi, proptindu-se în spătarul scaunului, îşi băgă mâinile în cingătoare. Evreii vor avea în curând o mare sărbătoare, comandante. Aceasta va dura vreme de o săptămână, când luna va fi plină, în luna căreia ei îi zic Nisan. Probabil ai auzit de asta.

— Nu... n-am auzit încă niciodată, admise Marcellus. Chestiunea aceasta ne interesează şi pe noi?

— Aceasta este săptămâna Paştilor evreieşti, pe care o serbează în amintirea scăpării lor din robia Egiptului.

— Ce au căutat în Egipt? întrebă Marcellus cu indiferenţă.

— În timpul din urmă n-au mai căutat nimic... Afacerea asta s-a întâmplat acum cincisprezece secole..

— O, va să zică aşa. Evreii îşi mai aduc aminte şi astăzi?

— Evreii, comandante, nu uită niciodată nimic, în fiecare an, pe vremea asta, toţi evreii care au posibilitatea să plece la drum se adună în Ierusalim pentru a „mânca Pastile", adică azimele, cum spun ei; mulţi dintre ei se interesează cu această ocazie de serbări organizate în familie, de petreceri, de jocuri, de licitaţii şi tot felul de distracţii. Caravanele vin din mari depărtări pentru a-şi expune mărfurile. Mii de oameni se îndreaptă spre oraş; ei poposesc la poala colinelor ce împresoară cetatea din toate părţile. Este un spectacol foarte colorat, comandante.

— Presupun că l-ai văzut.

— De fiecare dată, comandante, în cei unsprezece ani de când ani fost trimis în fortul acesta, încuviinţă Paulus. Procuratorul Iudeii, care este la Ierusalim - cred că eşti informat că această instituţie este cca mai importantă dintre toate celelalte care se găsesc în Palestina - aşteaptă să i se trimită detaşamente de legionari din toate forturile de la Capernaum, Joppa şi Minoa.

— Prin urmare mulţimea aceea de oameni este turbulentă? întrebă tribunul.

— Nu s-ar putea spune că este turbulentă. Dar de fiecare dată când se adună mai mulţi evrei laolaltă, de obicei lumea vorbeşte despre revoluţie. Dar altceva nu fac, decât cântă, bocesc şi vorbesc despre Ţara Făgăduinţei pe care au pierdut-o. După câte ştiu en, până acum nu s-a întâmplat ca situaţia să degenereze, decât cel mult în câteva manifestaţii de stradă, lipsite de însemnătate. Procuratorul însă este de părere că la astfel de ocazii nu strică să fie văzute cât mai multe uniforme de legionari romani şi să se facă o paradă în apropierea templului, adăugă Paulus şi începu să râdă.

— Vom primi un ordin oficial în scopul acesta?

— Nu, comandante. Procuratorul nu-şi dă osteneala să mai pună un curier pe drumuri. Consideră ca de la sine înţeles ca un detaşament din Minoa să se prezinte.

— Foarte bine, Paulus. Câţi oameni vom trimite şi când vor pleca?

— Vom trimite o centurie întreagă. Drumul până acolo durează trei zile şi vor pleca poimâine.

— Vei lua măsurile necesare în scopul acesta, Paulus. Vrei să iei comanda acestei centurii sau eşti sătul de astfel de spectacole?

— Sătul! Nici pomeneală de aşa ceva! expediţia aceasta este singurul eveniment mai important al anului! Şi dă-mi voie să-ţi spun, tribune, că dacă ne vei însoţi vei avea toate motivele să fii mulţumit.

— Dacă eşti de această părere, atunci voi merge şi eu. Ce echipament vom lua cu noi?

— Echipamentul nu va fi tocmai greu de purtat. Fiind vorba despre o festivitate de gală, vom lua cele mai bune uniforme. Cred că vei avea motive să te mândreşti de oamenii pe care-i

comanzi, căci aici este considerată drept recompensă a vredniciei să fii ales în detaşamentul care pleacă, şi legionarii au şi început să-şi frece armele şi cataramele. Altceva nu vom lua decât proviziile şi corturile pentru popasuri. La Ierusalim suntem cantonaţi îtr barăci confortabile şi mâncarea de cea mai bună calitate ne este oferită de anumiţi oameni bogaţi din oraş.

— Cum se poate? întrebă Marcellus şi ridică obrazul mirat spre el. Nu sunt nemulţumiţi de administraţia romană din Ierusalim?

Paulus râse sarcastic.

— Cei care simt jugul dominaţiei romane sunt oameni din pătura de jos a dominaţiei. Cât despre oamenii bogaţi, dintre care foarte mulţi se ocupă de încasarea birurilor cuvenite lui Tiberiu - din care reţin un sfert şi pentru ei - aceştia sunt obligaţi să plângă şi ei din cauza regatului lor pierdut, dar negustorii aceştia bătrâni şi pântecoşi, precum şi cămătarii, ar rămâne îngroziţi în ziua când ar izbucni o adevărată revoluţie. Vei constata că bătrânii oraşului şi procuratorul nu sunt cu nimic mai buni decât tâlharii de drumul mare, deşi se prefac că n-au cu ce trăi.

— Paulus, ceea ce-mi spui mi se pare nemaipomenit. Eu mi-am închipuit întotdeauna că evreii sunt patrioţi înfocaţi şi duşmani înrăiţi ai imperiului.

— Presupunerea aceasta este întemeiată, comandante, dar numai în ce priveşte poporul de jos. Mai speră şi astăzi că vor reuşi să obţină vechea lor independenţă. Fără îndoială ai auzit şi despre străvechiul lor mit despre Mesia.

— Eu n-am auzit nimic. Ce este asta, Mesia?

— Mesia este liberatorul lor, comandante. În conformitate cu ceea ce au spus profeţii lor, acesta va apărea într-o bună zi pentru a-i organiza ca să-şi poată recuceri libertatea.

—N-am auzit niciodată despre un astfel de mit, declară Marcellus cu indiferenţă. Dar nici nu e de mirare. Pe mine nu m-au interesat niciodată superstiţiile religioase.

— Nici pe mine, adăugă Paulus. Dar în săptămâna Paştilor auzi foarte mult vorbindu-se despre acest Mesia, declară el şi începu să râdă. Vei avea ocazia să vezi pe oamenii aceştia înalţi şi pântecoşi, îmbrăcaţi în levitele lor lucitoare, care-i înfăşoară de la gât până în vârful picioarelor, cum stau cu capetele prăvălite pe spate, cu ochii închişi ridicaţi spre cer, bătâjndu-se

cu pumnul în piept şi plângând după regatul lor pierdut, în timpul cât invocă pe Mesia. Dar în realitate ei nu au nevoie de alt regat decât cel care le poate umple chimirele de bani şi pântecele d.e hrană bună. Nu au nevoie de un Mesia care ar avea intenţia să instige o revoluţie împotriva Imperiului roman, deoarece în cazul acesta ei ar fi cei dintâi care s-ar repezi s-o suprime.

— Ce adunătură de ipocriţi! murmură Marcellus.

— Admit că sunt ipocriţi, dar îţi dau foarte bine de mâncare dacă se întâmplă să te găseşti în casa lor.

O bucată de vreme tribunul nu mai zise nimic, ci clătină din cap dezgustat şi nemulţumit.

— Lumea este plină de ticăloşii, dar aceasta de acum întrece tot ce am auzit până astăzi.

— Ţi-e şi silă să te gândeşti, scrâşni Paulus. Spectacolul acesta mă îndeamnă să trag cuţitul şi să-l înfig în coasta câte unuia care trece în lungul uliţelor cu braţele ridicate spre cer, murmurând rugăciuni, iar după el se ţine lungul convoi al celor săraci, bolnavi, orbi şi ologi care sunt convinşi că, încredinţând cauza lor sfântă acestor ticăloşi farisei, ea se găseşte în mâini bune. Paulus se întoarse într-o parte pe scaun ca să se uite spre uşă şi dădu cu ochii de Demetrius, care sta pe coridor şi-i putea auzi ce vorbesc. Ochii lui Marcellus îl urmăriră:

— Sclavul meu, care este grec, centurioane. nu vorbeşte niciodată. Prin urmare nici să nu te gândeşti c-ar fi în stare să divulge obiectul unei conversaţii dintre noi, declară el cu glasul în şoaptă.

— Ce voiam să-ţi spun, continuă Paulus cu glasul stins. A, da; oricât de revoltătoare ţi s-ar părea această situaţie din Ierusalim, ea nu este ceva neobişnuit. Apoi se aplecă peste birou şi continuă: Fără oamenii bogaţi din provinciile pe care noi le-am supus - oameni a căror lăcomie şi zgârcenie sunt mult mai mari decât patriotismul lor local - Imperiul roman s-ar prăbuşi!

— Fii cu băgare de seamă, Paulus, căci este primejdios să faci astfel de afirmaţii. Teoriile acestea ar putea să-ţi pricinuiască nemulţumiri.

Paulus încruntă din sprâncene şi trupul îi deveni rigid.

— Nemulţumiri, comandante! ripostă el cu amărăciune. De acestea am avut destule! Am fost destul de prost să fiu prea sincer de faţă cu Germanicus. Acesta este motivul - continuă el

cu glasul mai domolit - pentru care, deşi eram legat, am fost trimis la Minoa pentru a deveni centurion. Dar voi continua să afirm sus şi tare că Imperiul roman a fost consolidat şi este şi astăzi susţinut datorită trădării provincialilor bogaţi, care sunt dispuşi să-şi vândă propriul lor popor. Această strategie, fireşte, n-a fost inventată de noi. Roma şi-a însuşit-o de la Alexandru cel Mare. El a luat-o de la persani, care la rândul lor au învăţat-o de la egipteni. N-ai decât să cumperi pe bogaţii unei ţări mai mici... şi gata... ceilalţi îţi vin pleaşcă! Obrazul lui Paulus ardea ca o flacără din cauza revoltei. După ce termină cu această peroraţie, îşi retrase braţele de pe masă şi rămase cu pumnii încleştaţi, iar muşchii maxilarelor începură să-i tresară. Apoi se uită la Marcellus dintr-o parte şi îngână: Măreţia Romei! Mofturi! Eu scuip pe măreţia Romei! Aceasta nu este altceva decât măreţia trădării! Măreţia aurului! Priceperea ticăloasă de a determina oamenii săraci să-şi sară unul altuia în grumaz pe câmpurile de bătălie, câtă vreme cei mari stau ascunşi în vizuina lor şi încasează preţul pentru care i-au vândut. Marele şi superbul Imperiu roman! adăugă Paulus şi lovi cu pumnul încleştat în tăblia mesei. Eu scuip pe acest Imperiu roman!

— Paulus, purtarea aceasta este extrem de imprudentă, răspunse Marcellus grav. Pentru astfel de vorbe magistraţii din Roma te-ar condamna să fii jupuit de viu. Sper că nu ţi se întâmplă prea adeseori să-ţi pierzi firea în felul acesta.

Paulus se ridică în picioare şi-şi săltă din şale cingătoarea lată.

— Nu m-am sfiit să-mi descarc sufletul de faţă cu dumneata, zise el.

— Ce te determină să-ţi închipui că eu nu te voi trăda?

— Faptul că dumneata, tribune, crezi în forţa adevărată care implică şi curaj, răspunse Paulus cu convingere.

Marcellus se uită la el şi zâmbi.

— E de mirare, Paulus, declară el îngândurat, că masele populare nu încearcă să se conducă singure şi să hotărască soarta lor.

— Mofturi! Ce ar putea să facă masele populare? ripostă el cu dispreţ. Nu sunt altceva decât o turmă fără păstor. Ia de pildă pe evreii aceştia. Din când în când se găseşte câte un nebun care să protesteze împotriva nedreptăţii cu care sunt trataţi, sare într-o teleagă oprită în mijlocul drumului şi începe să

vocifereze, dar imediat după aceea dispare şi nimeni nu-i mai ştie de urmă şi nici nu se mai aude de el.

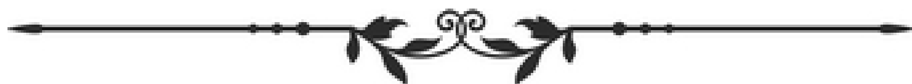
— Cine îl face să dispară? Bogaţii?

— De... nu tocmai. Când e vorba de a face astfel de treburi, ne cheamă întotdeauna pe noi. Se ştie că celor de la Roma nu le plac astfel de instigării; dar cei care strivesc orice mişcare revoluţionară din găoace sunt negustorii bogaţi.

— Ce ticăloşi! exclamă Marcellus.

— Da, tribune, acesta este adevărul, încuviinţă Paulus ceva mai răcorit, dar trebuie să ştii că ticăloşii aceştia din Ierusalim se pricep la vin, dacă se întâmplă să le iasă în cale câte un burduf, şi nu ezită să-l împartă cu legiunile romane; asta pentru a ne îndemna să fim cu ochii în patru de fiecare dată când se întâmplă ca un patriot prea înfierbântat să se văicărească cu prea multă îndrăzneală din cauza regatului pierdut.

CAPITOLUL IV

Prima zi de drum, între Gaza şi Ascalon, fu din cale-afară de obositoare, deoarece drumul este desfundat şi plin de praful răscolit de caravanele care înaintau cu încetineală de melci.

— Mâine drumul va fi mult mai bun, zise Melas, uitându-se înveselit la înfăţişarea grotescă a lui Demetrius, care-şi legase turbanul din nou, înfaşurându-şi-l împrejurul obrazului, aşa că nu i se mai vedeau decât ochii.

— Să sperăm că aşa va fi, murmură corintianul întinzând cu putere de căpăstrul măgăruşului din fruntea caravanei, care ar fi vrut să se repeadă spre o tufa de scaieţi. Dar nu văd cum ar putea să fie. Râmele acestea care merg în faţa noastră se îndreaptă toate spre Ierusalim, nu-i aşa?

— Da, dar de la Ascalon noi vom părăsi drumul acesta şi vom apuca pe o potecă mai scurtă care trece printre munţi, îi explică Melas. Caravanele nu întrebuinţează poteca aceea, deoarece se tem de beduini.

— Dar despre noi ce zici, noi nu ne temem?

— Suntem prea mulţi, aşa că nu îndrăznesc să se apropie.

Melas era un bărbat lat în umeri, cu picioarele crăcănate şi părul roşu; era sclavul lui Paulus, care-l adusese din Tracia, şi drumul acesta îi făcea plăcere. Nu prea avea ocazia să dea informaţii celor dimprejurul său şi, constatând că Demetrius se găseşte într-o situaţie mult mai bună decât a lui însuşi, îi făcuse plăcere să se împrietenească cu sclavul noului legat, despre care toţi cei din fort vorbeau numai de bine.

— Praful nu este răscolit de cămile, deoarece se ştie că acestea când sunt în marş ridică picioarele şi aşază copita pe vârful muşuroaielor de praf; acesta este răscolit de măgăruşii care-şi duc picioarele de-a târâşul. Dar eu nu pot suferi cămilele.

— Eu nu mă prea pricep la cămile, admise Demetrius, care părea dispus să profite de informaţiile ce le putea obţine şi despre care era convins c-ar putea să-i fie de folos.

— Nimenea nu se pricepe, răspunse Melas sentenţios. Alături de o cămilă poţi trăi ani întregi şi, chiar dacă te-ai purtat cu ea cum te-ai purta cu un frate, nu te poţi încrede în ea. Ia uită-te încoace! Şi, ridicând mâna, îi arătă nasul turtit ca o lipie. Cu nasul acesta m-am ales din Gallia, mai acum vreo doisprezece ani. Muştele şi ţânţarii determinaseră pe bătrâna Menephtah, cămila stăpânului meu, să-şi piardă cumpătul. Două zile la rând mi le pierdusem frecând-o cu ulei de măsline. Sta nemişcată şi torcea ca o pisică; pesemne îi plăcea. După ce am terminat, s-a întors spre mine şi m-a pocnit cu copita în obraz.

Demetrius începu să râdă, cum era dealtfel firesc, şi-l întrebă în ce fel s-a răzbunat împotriva cămilei, întrebarea aceasta îi făcea plăcere, deoarece bănuia că sclavul va mai avea ceva de spus.

— Eram atât de furios, de nu vedeam nimic împrejurul meu, continuă Melas, aşa că i-am tras şi eu un picior, dar Menephtah a bănuit ce vreau să fac şi, când am ridicat piciorul, mi l-a şi înhăţat. Ţi s-a întâmplat vreodată să te muşte o cămilă? Trebuie să ştii că un măgar sau un câine, când vrea să te muşte, te previne, aşa că ştii dinainte la ce trebuie să te aştepţi. Cămila însă nu-ţi dă niciodată de ştire. Nimeni nu ştie, afară de ea, că vrea să te muşte. Am zăcut două săptămâni de pe urma muşcăturii lui Menephtah. Mie nu-mi plac cămilele! sfârşi Melas, şi noul său prieten admise că are motive destul de întemeiate ca să nu-i placă.

— Nu se poate să le condamni din cauză că mai încearcă şi ele să se răzbune câteodată, zise Demetrius. Viaţa pe care o duc este foarte grea.

Continuându-şi drumul, Melas păru că se gândeşte nu tocmai mulţumit la această observaţie şi curând după aceea se uită la Demetrius cu coada ochiului şi încercă să-l cântărească.

— Răzbunarea nu este întotdeauna procedeul cel mai indicat. Să luăm de pildă situaţia unui sclav: încercând să se răzbune, nu ajunge la nici un rezultat. Cămilele, măgarii şi sclavii trebuie să ţină seama de stăpânii lor. Iar când văzu că Demetrius nu zice nimic, adăugă: Sau te pomeneşti că nu eşti de aceeaşi părere?

Demetrius dădu din cap fără să zică nimic, deoarece nu dorea să discute despre această problemă.

— Dacă vrei să intri în slujba cuiva, atunci va fi mai bine ca, chiar de la început, să-l serveşti aşa cum se cuvine, zise el.

— Tot aşa am zis şi eu, încuviinţă Melas cu inocenţă atât de vizibilă, încât Demetrius se întrebă dacă nu cumva încearcă să se prefacă, de aceea-şi zise că n-ar strica să afle adevărul.

— Evident, sclavia este cu totul altceva decât atunci când ai intra în slujbă în calitate de libert, începu Demetrius, în cazul când unui libert nu-i place lucrul pentru care este întrebuinţat, poate să plece, ceea ce este mult mai bine decât dacă ar continua să lucreze în silă. Sclavului însă nu-i este dată această alegere.

Melas începu să râdă sarcastic.

— Unii dintre sclavi sunt ca şi măgarii, zise el. Încearcă să-şi muşte stăpânii şi pe urmă iau câteva ciomege pe spinare. Dacă se aşază jos şi nu vor să se mai ridice, îi înjură şi le trag câteva bice şi câteva picioare. Or, purtarea aceasta n-are nici un rost. Alţi sclavi se poartă ca şi cămilele. Ţin la drum şi cară poveri, fără să le pese de felul în care sunt trataţi. Glasul lui Melas deveni metalic, din cauza sforţării pe care o făcea pentru a-şi ascunde nemulţumirea: Şi pe urmă într-o bună zi, probabil când stăpânul va fi beat, îşi lichidează socotelile cu el.

— Şi la urmă ce se întâmplă? întrebă Demetrius. Melas ridică din umeri şi se încruntă.

— În cazul acesta va fi mai bine să se care, conchise el, apoi adăugă: Dar cămila nu are întotdeauna noroc. Din când în când câte un sclav reuşeşte să scape. Acum trei ani - continuă Melas cu glasul stins, deşi rar aveai nevoie de această precauţie, deoarece erau foarte departe la capătul caravanei şi tonul cu care vorbea îi da o înfăţişare de conspirator - acum trei ani, exact cu ocazia drumului pe care-l facem acum, sclavul comandantului Vitelius, un bărbat vesel şi supus cum nu se mai pomeneşte - îl chema Sevanus - a reuşit să evadeze în preziua plecării din Ierusalim. Nimeni nu ştie ce s-a ales de el. Melas se apropie de el şi-şi repezi cuvintele în colţul gurii: Nimeni afară de mine! Sevanus a plecat la Damasc. Mi-a spus să merg şi eu cu el. Uneori mă gândesc c-ar fi fost bine să-l fi ascultat. Plecarea este foarte uşoară, în timpul cât stăm la Ierusalim, suntem mai mult de capul nostru. Ofiţerii fac chefuri şi nu le place să vadă sclavii învârtindu-se prin apropierea lor. Spun că ceea ce văd ar putea să-i abată de la disciplină, şi făcu cu ochiul. La astfel de ocazii centurionilor le place să joace.

Demetrius asculta fără să zică nimic; Melas încercă să se uite în ochii lui pentru a se convinge dacă este prudent să mai continue.

— Fireşte, amănuntul acesta nu este secret, adăugă el şi abandonă atitudinea misterioasă de până acum. Toată lumea din Minoa ştie... afară de ceea ce ţi-am spus adineauri.

Demetrius prevedea c-ar comite o greşeală dacă i-ar pune vreo întrebare din care Melas ar putea deduce că pe el îl interesa această chestiune, dar era curios să afle şi alte amănunte.

— Ce l-a determinat pe acest Sevanus să-şi închipuie că, ajungând la Damasc, ar putea să scape?

Ochii lui Melas se aprinseră din nou.

— Oraşul Damasc se găseşte în Siria. Populaţia de acolo se fereşte de romani mai rău ca de otravă. Se spune că oraşul cel vechi este plin de sclavi romani; trăiesc în văzul lumii şi nu încearcă să se ascundă. Dacă reuşeşti s-ajungi până acolo, poţi trăi tot atât de liniştit ca şi ploşniţa în urechea unui măgar.

Dimineaţa următoare, devreme, caravana plecă din nou la drum, făcându-şi loc printre costişele sterpe ale dealurilor, în lungul unei poteci cotite care uneori se strâmta pe marginea râpelor şi a albiilor secate, aşa că, spre deosebire de marşul din ajun, acum nu puteau înainta decât câte unul, căci nu era loc să meargă îngrămădiţi.

Treceau printr-o regiune deşartă, aproape nelocuită. Ici-colo se vedea câte un grup de capre sălbatice, care aproape nu se puteau distinge dintre stâncile cafenii şi sterpe; se uitau la trecătorii aceştia care îndrăzneau să încalce domeniul lor. Jos în vale ploile de primăvară făcuseră să răsară ici-colo câte un smoc sfios de vegetaţie, care nu putea să dureze. Pe marginea unui izvor cu apă împuţinată, un partal de viorele îşi frânseseră lujerele însetate.

Regiunea aceasta îi făcea lui Demetrius plăcere. Peisajul era trist, dar el totuşi se simţea mulţumit, căci aerul era curat şi se găsea destul de departe de Melas, al cărui subiect de conversaţie începuse să-l neliniştească. Nu se îndoia câtuşi de puţin că el ar vrea să-i propună să evadeze împreună sau poate urmărea să-l atragă într-o uneltire ca după aceea să-l trădeze. S-ar putea ca bănuielile lui să nu fie întemeiate, dar era primejdios să fie amestecat într-o astfel de uneltire. Indiferent

ce fel de păreri ar fi avut el însuşi în această privinţă, fiecare vorbă ce ar fi spus-o lui Melas, acesta ar fi putut-o întrebuinţa ca armă împotriva lui în cazul când el ar fi urmărit ceva anume şi l-ar fi pizmuit pentru privilegiile de care se bucură în calitate de sclav al comandantului. Luă hotărârea ca de aici înainte să fie extrem de prudent de fiecare dată când va vorbi cu el şi - în măsura în care-i va fi posibil - să se ferească de a rămâne singuri. Afară de asta trebuia să se gândească la o mulţime de amănunte nelămurite din seara trecută, pe care le reţinuse din conversaţia desfăşurată între Marcellus şi centurionul Paulus; fusese un rechizitoriu plin de haz, -făcut de doi oameni care nu credeau în zei - din care o bună parte era lipsită de importanţă, dar foarte instructivă.

Târziu, în timpul după-amiezii, caravana se oprise pe marginea unui izvor din partea de miazănoapte-răsărit - proprietatea oraşului Ascalon, care se găsea la distanţă de o milă jumătate - şi Demetrius fu foarte mulţumit când primi ordinul să se prezinte în faţa stăpânului său, deoarece se simţea singur şi abătut. Rămase mirat când constată cât de frumos arată cantonamentul. Ca la un gest magic corturile cafenii răsăriseră în mijlocul câmpului, aşezate în patru rânduri lungi şi drepte. Intendenţa îşi desfăcuse bagajele cu echipamentul de campanie şi aşezase scaunele, mesele şi aşternuturile pe care le. pregătiseră pentru popas. Drapelele fluturau în vânt. Santinelele fuseseră postate la locul lor. Reprezentantul localnic al administraţiei romane, un individ cu nasul lung şi roşu, caracteristic celor care abuzează de vin, se prezentase împreună cu trei negustori evrei şi predaseră comandantului un sul de pergament în care oraşul Ascalon îşi exprima mulţumirea în recunoştinţa (în realitate un neadevăr) pentru că celebra legiune din Minoa a binevoit să accepte modesta, dar spontana ospitalitate a oraşului. Aduseseră cu ei trei burdufuri uriaşe, pline de cel mai bun vin produs în regiune şi, după ce comandantul - în spatele căruia erau înşiraţi toţi ofiţerii centuriei - îi invită să rămână cu ei la cină, le răspunse foarte ceremonios că Minoa se simte tot atât de încântată să se găsească în Ascalon ca şi oraşul Ascalon pentru faptul că i se oferă ocazia să ospăteze pe cei din Minoa, declaraţie care sclavului său i se păru plină de haz.

După ce se termină cina şi îşi îndeplini obligaţiile imediate, Demetrius se întinse pe pământ, în apropierea cortului în care era stăpânul său - un cort impunător, ceva mai mare decât celelalte, eu ciucuri şi draperii de mătase, iar la intrare cu un polog sprijinit pe lănci lungi şi subţiri. Cu mâinile împreunate sub cap, Demetrius se uita la stele, mirându-se de strălucirea lor neobişnuită şi urmărind fără nici o intenţie conversaţia ce se depăna domoală între stăpânul său şi Paulus, care se aşezaseră pe scaune de campanie, sub pologul cortului. Probabil subiectul conversaţiei lor de acum era vizita făcută de demnitarii oraşului care se întorseseră acasă. Paulus, în calitate de filosof amator, vorbea liniştit şi îngăduitor, probabil îndemnat de efectul vinului pe care-l băuse. Demetrius ciuli urechile. În astfel de împrejurări se întâmpla de multe ori ca din imprudenţă omul să-şi dea pe faţă convingerile referitoare ia câte o problemă, iar dacă se va întâmpla ca în general Paulus să aibă convingeri, atunci fără îndoială acestea meritau să fie cunoscute şi de el.

— Evreii, spunea Paulus, sunt un popor ciudat. Amănunt pe care-l admit şi ei şi chiar se laudă cu el; în toată lumea aceasta nu există alt popor care să se asemene cu ei. În primul rând îşi închipuie că ei se bucură de o protecţie divină specială. Dumnezeul lor, Iehova - căci trebuie să ştii că ei an un singur Dumnezeu - nu se ocupă de alţi oameni în afară de evrei. Fireşte, în această credinţă n-ar fi nimic important dacă n-ar afirma că Iehova a creat lumea aceasta şi toate fiinţele ce se găsesc într-însa; totuşi, celelalte neamuri nu înseamnă pentru el nimic; copiii lui sunt evreii. Celelalte neamuri de pe pământ sunt lăsate de capul lor, să se descurce cum se vor pricepe mai bine. Dacă ar admite cel puţin că Iehova este o zeitate locală...

— Bine, Paulus, dar tot aşa procedăm şi noi, nu-i aşa? îl întrerupse Marcellus. lupiter este un fel de guvernator al universului şi are puteri nelimitate, nu?

— Ba deloc; nu este aşa, protestă Paulus, deoarece lupiter nu se interesează de egipteni, dar nici nu are pretenţia că el i-ar fi creat ca să fie ceea ce sunt, şi pe urmă să-i dispreţuiască, din cauză că nu pot fi mai buni. Tot aşa, n-a afirmat niciodată despre sirieni c-ar fi o adunătură de netrebnici din cauză că nu aprind focuri de sacrificii în ziua festivităţilor închinate lui. În acelaşi timp, lupiter n-a făgăduit romanilor că le va da tot ce

poate fi mai bun în această lume şi pentru toată viaţa lor. Ceea ce nu s-ar putea spune.

— Iehova a făcut evreilor această făgăduială?

Demetrius începu să râdă înfundat. Bănuise că stăpânul său nu este destul de bine informat asupra diverselor religii, dar ignoranţa lui completă în acest domeniu i se părea acum plină de haz.

— Sigur că da! continuă Paulus. I-a aşezat într-o grădină în care se găsea un pom ale cărui fructe n-aveau voie să le mănânce. Ei totuşi le-au mâncat, nu din pricină că le-a fost foame, ci pentru că erau curioşi să vadă ce gust au.

— Probabil Iehova a rămas încântat de această curiozitate a lor, mai ales că toate lucrurile bune de care beneficiem astăzi se datoresc curiozităţii cuiva, interveni Marcellus.

— Aşa este, dar pe Iehova fapta lor l-a revoltat şi i-a alungat din grădină în deşert, unde i-a părăsit, ca să ajungă apoi în sclavie, îi explică Paulus. Aici i-a învăţat cum să scape din sclavie şi i-a condus în pustiu, unde le-a făgăduit că le va da o ţară care să fie a lor.

— Şi ţara aceasta este cea de aici! declară Marcellus şi începu să râdă. Ţara Făgăduinţei!

— În toată lumea aceasta nu există nici o bucată de pământ care să fie mai fără valoare ca cel de aici, adăugă Paulus. Dar spre nenorocirea lor astăzi evreii nu mai stăpânesc nici ţara aceasta. Ar fi cât se poate de firesc ca după cincisprezece secole de suferinţe, de sărăcie şi robie aceşti oameni, favorizaţi în mod special de Iehova, să-şi dea seama că poate ar trăi mult mai bine dacă n-ar beneficia de atâta solicitudine divină.

— Probabil asta este în legătură cu acel Mesia despre care mi-ai vorbit zilele trecute. Au pierdut credinţa că Iehova va mai avea grijă de ei şi speră că, atunci când va veni Mesia, el ar putea să le îmbunătăţească soarta. Nu eşti de părere că acesta ar putea să fie motivul pentru care-l aşteaptă? Presupunerea nu prea pare întemeiată. Cred că tot din cauza aceasta noi şi grecii am acumulat atâţia zei. Când un zeu oboseşte şi nu mai poate face nimic, obligaţiile lui trec în sarcina unui zeu proaspăt venit să-i ţină locul. Nu-ţi aduci aminte că într-un rând Zeus s-a retras, cedându-şi locul fiului său Apolo? E un fapt cunoscut de toată lumea.

— Dar nu pentru vreme prea îndelungată, ripostă Paulus. Probabil s-a întâmplat că tocmai atunci timpul să nu fie favorabil, astfel că tânărul Apolo şi-a zis că va trebui să se ocupe de Soare, aşa c-au avut nemulţumiri împreună. Bătrânul Zeus a fost obligat să intervină pentru a îndrepta greşeala săvârşită de tânărul său fiu. Fără îndoială, tribune, o religie de felul acesta este justificată. Zeii noştri se poartă tot aşa cum ne purtăm şi noi, ceea ce este foarte firesc, deoarece noi i-am făcut să fie aşa cum suntem noi. De la o vreme toată lumea pare că s-a plictisit din pricină că bătrânul creator tinde spre dictatură, şi probabil tot aşa s-a plicitisit şi el; prin urmare a luat hotărârea să lase conducerea întreprinderii în sarcina fiului său - fie că va trebui să se ocupe de cultivarea bostanilor, fie că va supraveghea drumul stelelor -dar nu-şi închipuie câtuşi de puţin că urmaşul său va şti cum să procedeze, de aceea intervine mereu şi pe urmă din asta se. Iscă neînţelegerile. Tocmai de aceea religia noastră este atât de comodă, sfârşi Paulus în bătaie de joc.

— Constat că nu eşti exagerat de evlavios, declară Marcellus. Dacă zeii te-ar auzi cum vorbeşti despre ei, nu cred că le-ar face plăcere. Probabil şi-ar zice că te îndoieşti de existenţa lor.

— Ba deloc! Cei care cred în existenţa lor sunt tocmai bărbaţii care se exprimă în felul în care m-am exprimat eu. Zeii sunt autentici, tribune! Unii dintre ei doresc războiul, alţii pacea... o parte dintre ei nu prea ştiu nici ei ce doresc, în afară de sărbătorile ce li se cuvin o dată pe an şi cortegiul celor care defilează în lungul străzilor pentru a-i aclama. Unii dintre ei îţi acordă odihna şi somnul, alţii te determină să-ţi pierzi cumpătul. Pe unii dintre ei trebuie să-i admiri, pe alţii vei fi obligat să-i urăşti. Dar nici unul dintre aceştia nu se simte mulţumit decât atunci când reuşeşte să te înspăimânte şi este convins că te temi de el. Cred că aşa este bine. Aceasta este viaţa... Dar cu evreii este altceva! Ei nu au decât un singur zeu, care este în permanenţă just, întotdeauna bun, înţelept şi iubitor. Fireşte, e încăpăţânat, pentru că şi ei sunt încăpăţânaţi; nu este de acord cu plăcerile, pentru că nici ei n-au avut ocazia să cunoască ce este plăcerea; nu greşeşte niciodată, pentru că nici evreii nu greşesc. Tribune, prin forţa împrejurărilor Iehova este pesimist, pentru că evreii sunt un popor pesimist.

— Fără îndoială acest Iehova crede că este spre binele copiilor săi să îndure lipsuri şi greutăţi, îndrăzni Marcellus să

răspundă, deoarece în felul acesta devin mai rezistenţi; eforturile ce trebuie să le facă elimină grăsimea de prisos a trupului şi-i face să fie întotdeauna gata pentru a reacţiona. Eu cred că intenţia aceasta a lui este salutară, Paulus, şi m-am gândit de multe ori că situaţia Romei ar fi mult mai bună dacă noi, patricienii, am încerca să trăim prin muncă în loc să răpim ceea ce este. al vecinilor noştri.

Conversaţia aceasta ireverenţioasă se întrerupse pentru vreme atât de îndelungată, încât Demetrius îşi zise că probabil au epuizat subiectul, dar nu-l epuizară deloc, deoarece Paulus adăugă:

— Foarte curând această problemă nu se va mai pune pentru Roma. Puterea ei va trece în mâna altuia. Egiptul şi-a avut şi el zilele lui de glorie. A apărut Darius, care o vreme a speriat pe toată lumea şi a călcat pe toţi în picioare. Alexandru cel Mare se zbuciuma din cauză că nu exista nici o ţară pe care ar mai putea-o supune. Dar vin cezarii, care calcă sub roţile carigelor lor moştenirea rămasă de la el; se simt atât de îmbătaţi de puterea lor, încât nu pot admite ca aceşti bieţi evrei să stăpânească şi ei câţiva acri de nisip şi câteva stadii de reptile... Hă... I-i-i-hîl

Demetrius începu să caşte şi el şi-şi zise c-ar fi vremea de culcare.

— Dar foarte curând va apărea din nou cineva, declară Paulus.

— Când? întrebă Marcellus, exact în clipa când şi Demetrius îşi zise că va trebui să-i pună numaidecât această întrebare.

— De... dacă există cu adevărat dreptate, ar fi imposibil ca acesta să nu se abată şi asupra bătrânului Tiberiu şi asupra nebunului pe care l-a adoptat în calitate de fiu al său, răspunse Paulus. Eu cred că acest cineva ar putea să apară chiar mâine sau cel mult la sfârşitul săptămânii viitoare. Ce ai zice, tribune, să mai bem o cupă de vin?

Demetrius se ridică în picioare, aşteptând să fie chemat, şi când auzi glasul stăpânului său se prezentă numaidecât.

— Umple cupa centurionului Paulus, porunci Marcellus.

— Nu... mie-mi ajunge; să nu-mi mai torni!

Şi Demetrius trecu din nou în dosul cortului, ca să aştepte. Conversaţia luă o întorsătură neaşteptată.

— Paulus, începu tribunul, după cât văd, eşti convins că zeii sunt inventaţi de oameni. Dacă întrebarea mea nu ţi se pare prea îndrăzneaţă, spune-mi, ai încercat vreodată să inventezi şi dumneata unul?

Continuându-şi drumul în lungul potecii care şerpuia în fundul unei râpe, aproape fără să se mai gândească la caravana ce se înşirase în faţa lui, îi veni să râdă când îşi aduse aminte de întrebarea aceasta neobişnuită şi de răspunsul absurd pe care-l dăduse Paulus.

— Nu încă, dar cred că nici de aici înainte nu va fi prea târziu. Vrei să inventez unul chiar acum?

— Sigur că da! răspunse Marcellus zâmbind. Presupun că după ce-l vei inventa, veţi semăna unul cu altul ca două picături de apă.

— Nu în întregime, deoarece zeul pe care-l voi inventa eu va fi bun. Deşi nu va avea pretenţia şi nici nu va părea bun, el totuşi va fi bun cu adevărat, îşi va face prieteni câţiva oameni deştepţi - nu este numaidecât nevoie să fie romani, greci sau gali, dar să fie deştepţi şi cinstiţi - cărora le va da câteva însărcinări importante. Unora dintre aceştia le va spune cum trebuie să procedeze pentru a vindeca pe leproşi, altora cum să dea vedere orbilor şi surzilor auzul. Le va explica secretul luminii şi al focului; îi va învăţa felul în care să adune căldura soarelui, pentru a se putea încălzi în timp de iarnă; cum să capteze lumina în timpul zilei pentru a o putea întrebuinţa şi noaptea, şi cum să creeze lacuri în regiunile unde nu este altceva decât pământ deşert şi pustiu. Paulus se oprise, probabil pentru a mai sorbi o gură de vin.

— Foarte bine, centurioane, declară Marcellus îngândurat, în cazul când vei instala undeva pe zeul acesta al tău şi dacă va fi în stare să facă toate aceste minuni, atunci îl voi onora şi eu.

— Probabil ţi-ar face plăcere să asişti la crearea lui, îi propuse Paulus, vorbind cu îngăduinţă.

Demetrius nu se aşteptase ca între ei conversaţia să continue pe tonul grav ce urmă după aceea. Se propti într-un cot şi începu să asculte cu toată atenţia.

— Mă gândesc, centurioane, începu Marcellus cu glasul grav, că zeul acesta al tău pare să fie foarte cumsecade, aşa că s-ar putea gândi la o revizuire a felului în care se desfăşoară viaţa oamenilor în această lume. Iată ce s-ar întâmpla în cazul acesta

cu noi: omul în timpul bărbăţiei sale se străduieşte să săvârşească un număr de fapte bune şi s-ar putea să ajungă la apogeul puterii sale, fiind onorat şi luat ca pildă de ceilalţi semeni ai săi. Urmează apoi declinul; îşi pierde dinţii şi începe să chelească; pasul său devine mai domolit, vederea i se tulbură şi-şi pierde treptat auzul. Declinul acesta începe să-l preocupe şi devine capricios şi irascibil, întocmai ca un dulău bătrân, începe să-şi petreacă timpul într-un colţişor însorit al grădinii, cu o scufiţă de lână pe cap şi înfăşurat într-o pătură, şi stă în calea tuturor, până soseşte vremea de culcare, şi încep durerile la încheieturi şi se trezesc toate nemulţumirile ce-l chinuiesc şi-l fac să se supere pentru orice lucru de nimic. După ce în înfăţişarea lui nu mai rămâne nici o urmă de demnitate şi împrejurul lui nu se mai găseşte nimeni, deschide gura ştirbă şi gâfâie vreme de câteva zile, fără să-şi mai poată da seama de sfârşitul său cu totul lipsit de orice glorie. Ei… ar fi deci cazul ca noul zeu să găsească o soluţie şi în această împrejurare; ce zici, Paulus?

— Am putea să vorbim cu el, se învoi centurionul. Care ar fi felul în care crezi că s-ar putea soluţiona problema?

— Când un roman de categoria noastră, Paulus, ajunge la vârsta indicată, se dă o serbare impresionantă, pentru a-l proclama bărbat. Fărăândoială, în timpul acestei ceremonii ţi-ai dat seama, ca şi mine, că acesta este momentul cel mai impresionant din viaţa pe care o ai de trăit, îmi mai aduc şi astăzi aminte de emoţia ce m-a înfiorat în ziua când toate rudele şi prietenii familiei noastre se adunaseră împrejurul meu în Forum Mii. Tatăl meu a ţinut un discurs, la sfârşitul căruia şi-a exprimat mulţumirea că mă poate proclama civis romanw. Mi se părea că până în clipa aceea nici n-am trăit cu adevărat. Mă simţeam atât de emoţionat, încât ochii mi se umpluserâ de lacrimi. Apoi bătrânul Cornelius Capito a vorbit şi el, debitând un discurs frumos despre dreptul Romei la credinţa, la curajul şi vigoarea mea. Ştiam că bătrânul Capito are dreptul să vorbească în felul acesta şi mă simţeam mândru că este şi el de faţă la această ceremonie. Mi-a făcut semn şi m-am apropiat de el. Tatăl meu şi Capito mi-au pus toga albă pe umeri… şi viaţa a început să se desfăşoare abia din clipa aceea.

Urmă un moment de tăcere. Demetrius se simţi mişcat de evocarea acestor amintiri şi se străduia din toate puterile să

poată auzi, căci bătăile inimii îl împiedicau să asculte, iar Marcellus vorbea cu glasul atât de stins, încât părea că vorbeşte mai mult pentru sine însuşi.

— Eu aş fi de părere ca în momentul acesta de încoronare a carierei unui bărbat, în momentul când ajunge în culme şi puterile lui sunt în plină desfăşurare, după ce şi-a făcut pe deplin datoria, zeul acesta ar trebui să dispună ca să se ţină o nouă adunare, la care să participe toţi cei care cunosc şi onorează pe acest bărbat vrednic. În cazul acesta care dintre noi nu s-ar strădui să devină vrednic şi să aibă parte de o astfel de ceremonie, la care să fie prezent şi poporul, în faţa căruia să se proclame faptele săvârşite de cel sărbătorit şi elogiul său să fie făcut într-un discurs magistral?

— Dar după aceea ce se va întâmpla? întrebă Paulus. Probabil va urma un valedicite din partea celui sărbătorit.

— Dimpotrivă! răspunse Marcellus după o clipă de gândire. Cel sărbătorit va fi mai bine să nu spună nimic, căci nu este nevoie să explice nimănui motivul care l-a determinat să săvârşească faptele sale, de vreme ce acestea au fost vrednice să slujească drept pildă pentru ceilalţi. Se va ridica în picioare şi cei care sunt împrejurul său îi vor lua toga de pe umeri şi o vor păstra; probabil o vor pune mai târziu pe umerii altuia, pentru a-l îndemna să săvârşească fapte îndrăzneţe. Nu uita că purtând o astfel de haină ar însemna să-ţi asumi o mare răspundere.

Ar fi bine ca această ceremonie ordonată de noul zeu să se desfăşoare în timpul unei după-amiezi de primăvară, când lumina începe să pălească. Un cor uriaş să intoneze o elegie, şi în timpul cât atmosfera trepidează de această muzică, în faţa publicului care ascultă respectuos, bărbatul sărbătorit să coboare de pe rostrum şi să se îndrepte cu paşi energici spre soarele coborât în marginea zării, ca pe urmă să dispară şi să nu mai fie văzut de nimeni.

După ce plecase la culcare şi tabăra se liniştise, aşa că în apropiere nu se mai auzea decât pasul cadenţat al santinelelor şi ţăcănitul molcom al paloşelor cu care erau încinşi, Demetrius se gândi îndelung şi adânc la ideea aceasta stranie de a crea un nou zeu care să fie mai bun.

În dimineaţa aceasta, înaintând în lungul potecii şi ţinând în mână frânghia convoiului de măgăruşi, Demetrius se întrebă ce ar fi răspuns oare dacă s-ar fi întâmplat să-i ceară şi lui părerea

în privinţa acestui zeu imaginar. Fără îndoială lumea ar deveni un loc unde s-ar putea trăi mult mai uşor, în cazul când s-ar putea-găsi un mijloc mai bun pentru a distribui oamenilor lumina şi căldura. Şi probabil, cum spusese stăpânul său, viaţa unui bărbat s-ar termina într-un fel mult mai impresionant în cazul când acesta ar dispărea însoţit de acordurile muzicii şi în mijlocul unui spectacol atât de măreţ, în loc să se stingă copleşit de respingătoarele infirmităţi ale bătrâneţii, deşi în realitate, aşa cum se prezentau lucrurile, situaţia puţin spectaculoasă de la sfârşitul carierei unui bărbat se armonizează foarte bine cu incapacitatea sa din ziua când intră în lume. În cazul când Marcellus este de părere că dispariţia omului din viaţă să fie mai demnă, ar trebui să ceară ca şi intrarea lui în lume să fie ceva mai demnă.

Dar toate aceste speculaţii nu sunt altceva decât pierdere de vreme, mai ales atunci când datorită activităţii tale ţi se oferă ocazia să contribui cu ceva la progresul semenilor tăi. Mâi existau şi alte preocupări, mult mai importante decât aceasta. Fără îndoială zeul ideal pe care-l concepuseră Marcellus şi Paulus va face ceva pentru a schimba cruda nedreptate cu care oamenii tratează pe semenii lor. Se simţi indignat de amintirea zilei când uşa casei lor fusese dărâmată de câţiva legionari ticăloşi, iar după ce feriseră din cale pe maică-sa se îndreptaseră spre camera tatălui său adorat, pe care-l legaseră şi-l duseră cu ei pentru a-l condamna la moarte.

Acest zeu nobil - dacă îl va interesa dreptatea - va trebui să apară în astfel de momente şi să declare: „Nu aveţi dreptul să săvârşiţi această faptă!"

Demetrius repetă cuvintele acestea de câteva ori la rând şi cu glasul tot mai puternic, până când pereţii de stâncă ai râpei începură să tremure de ecoul cuvintelor lui.

— Nu aveţi dreptul să săvârşiţi această faptă strigă el cu atâta violenţă, încât Melas, care se găsea departe în faţa lui, întoarse capul şi se uită la el întrebător.

Aproape ajunseseră la capătul drumului. Vreme de un ceas caravana lor urcase din greu coastele unui munte. Când ajunseră pe culmea lui, constatară că la picioarele lor se aşternuse un spectacol impresionant, în apropiere se vedea oraşul Ierusalim, cu turnurile şi cupolele lui care scăpărau în lumina asfinţitului.

— Ce spectacol măreţ! murmură Marcellus.

În timpul zilei Demetrius mersese alături de cămila stăpânului său şi se simţise mulţumit, din cauză că scăpase de neplăcutele obligaţii ce le avusese la capătul din urmă al caravanei, în timpul dimineţii ajunseseră la răscrucea drumului ce iese din această vale, pentru a se înfrăţi cu drumul care urcă din Hebron, în lungul drumului acestuia se vedeau taberele caravanelor oprite în popas, aşa că nu păreau să aibă intenţia de a merge mai departe.

— Ia spune, Paulus, nu ţi se pare straniu că aceste caravane s-au oprit pe marginea drumului? întrebă Marcellus.

— Este zi de sâmbătă, comandante, răspunse Paulus. Evreii nu pleacă la drum în ultima zi a săptămânii. Este împotriva legii.

— Prin urmare nu pot să se mişte din loc.

— Aproape s-ar putea spune că nu pot. În orice caz pot face o mică distanţă până la două mii de picioare şi asta se numeşte „drumul sâmbetei", ia uită-te colo, zise Paulus, şi ridicând braţul îi arătă un crâng de măslini. Până acolo sunt tocmai două mii de urme, şi aceasta este distanţa până unde se poate deplasa un evreu când este surprins de ziua sâmbetei în popas.

— Nu este deloc practic! zise Marcellus.

— Pentru cei săraci nu este, declară Paulus şi începu să râdă. Dar bogaţii, ca de obicei, găsesc şi aici mijlocul să eludeze legea.

— Cum adică?

— Ei bine, în felul lor de a interpreta această dispoziţie a legii, acolo unde cineva dintre ei are o posesiune, locul este considerat drept reşedinţă a lui. Dacă unul dintre bogaţi are poftă ca în zi de sâmbătă să viziteze pe cineva care se găseşte la depărtare de zece leghe, trimite slugile cu o zi înainte şi aşază în lungul drumului, tot din două în două mii de urme, câte un obiect fără valoare, o sanda veche, o oală spartă, o pătură ruptă, şi astfel pregătesc drumul pe care stăpânul lor îl va putea face fără să calce prevederile legii.

— Vorbeşti serios? se miră Marcellus.

— Sigur că da... şi oamenii aceştia procedează tot atât de serios ca şi mine. Crede-mă, evreii aceştia bogaţi îşi dau mai multă silinţă decât orice popor pentru a păstra în aparenţă poruncile legii lor. În acelaşi timp procedează cu toată convingerea. Cel care încearcă să ia astfel de lucruri în glumă

săvârşeşte o mare greşeală. S-au amăgit vreme atât de îndelungată cu gândul, încât au ajuns să creadă că procedează cu toată sinceritatea. Dar, fireşte, evreii bogaţi, adăugă Paulus înveselit, nu sunt singurii care profită de pe urma unei astfel de amăgiri. Toţi oamenii bogaţi care se bucură de trecere, indiferent din ce rasă şi religie ar face parte, suferă de aceeaşi boală a amăgirii de sine. Cred că ar fi tragic să fii om bogat şi să ai o conştiinţă prea scrupuloasă. Până acum jiu m-am gândit niciodată la problema aceasta, dar cred că sofiştii ar trebui să considere amăgirea de sine drept una dintre principalele virtuţi. Nimeni nu ar fi în stare să ia asupră-şi răspunderea repetată a unei situaţii atât de caraghioase pentru a putea umbla pe drumul cel drept decât cel mult un om eu sentimente nobile.

— Paulus... constat că eşti cinic şi înrăit, declară Marcellus. Dar ia să-mi spui ce crezi că-şi vor închipui oamenii aceştia de pe marginea drumului când văd că noi nu ţinem seama de sâmbăta lor?

— Eu cred că fapta noastră nu li se pare deloc neobişnuită. Şi nu-mi vine să cred c-ar fi din cale-afară de mulţumiţi dacă ne-ar vedea că poposim pentru a ne conforma religiei lor. Dimpotrivă, cred c-ar considera drept jignire dacă am încerca să ne conformăm poruncilor acesteia. Ei nu ne cer nimic, nici cel puţin respect. Prin urmare n-avem nici dreptul să-i condamnăm, adăugă Paulus. Cum ai putea să ceri cuiva să aibă o părere bună despre cel care i-a luat libertatea?

Când conversaţia lor ajunse la punctul acesta, Demetrius întoarse privirea, prefăcându-se că examinează caravana care poposise pe coasta unui deal din apropiere, şi se întrebă: nu cumva stăpânul său consideră vorbele acestea ale centurionului drept inoportune şi-şi va zice c-ar fi fost mai bine ca sclavul său să nu-l fi auzit pronunţându-le?

Dimineaţa următoare miliţia din Minoa ridică tabăra în zorii zilei, pentru a-şi continua drumul ce-l mai aveau de facut până la Ierusalim. Demetrius se simţi foarte mulţumit că poate vedea răsăritul soarelui, l se întâmpla pentru prima dată, din ziua când era sclavul lui Marcellus, ca să doarmă într-un loc unde chemarea stăpânului său nu-l putea ajunge. După ce în seara din ajun se opriseră în tabără, legatul împreună cu patru ofiţeri mai în vârstă ai centuriei încălecaseră, pentru a intra în oraş înaintea celorlalţi. Nu luaseră pe nici unul dintre sclavi, afară de

cei care erau însărcinaţi cu paza cămilelor. Demetrius, care avea în grijă paza efectelor tribunului, dormi singur în cortul luxos al acestuia.

Trezindu-se în zorii zilei şi ferind draperia din faţa intrării, rămase mirat de furnicarul de oameni care începuse să se înghesuiască în lungul drumului; caravane de cămile încărcate cu poveri care se mişcau ritmic, ridicând mândre nasul în vânt la fiecare pas pe care-l făceau; şiruri lungi de măgăruşi care duceau tot felul de mărfuri; bărbaţi, femei şi copii care toţi duceau legături de toate formele şi mărimile. Norii de praf răscolit se ridicau spre soare, tremurând pe deasupra lor.

Cu priceperea şi graba datorită unei lungi experienţe, contingentul din Minoa ridică tabăra, înfăşură corturile, împacheta lucrurile împrăştiate şi apucă la drum. Centuria mândră în uniformele ei începu marşul, iar pelerinii se feriră pe marginea drumului de cum auziră sunetul de goarne. Convoiul cu bagaje însă nu putea să înainteze atât de uşor. Măgarii din Minoa care cărau poverile nu aveau drapele, nici gornişti şi nici uniforme, aşa că nu erau consideraţi cu nimic mai presus decât ceilalţi măgari de povară.

Melas, care părea foarte mulţumit că poate informa pe noul său prieten, părea că face haz de străduinţele lui Demetrius de a-şi stăpâni convoiul. Se vedea cât de colo că se bucură de eforturile corintianului. De astă dată el se găsea într-o situaţie mult mai avantajoasă, deşi nu era atât de cult ca sclavul legatului; dar când era vorba de a conduce un convoi de măgari încărcaţi de poveri printre călătorii care nu păreau dispuşi să facă loc, Melas se pricepea cum trebuie să procedeze, întoarse capul şi zâmbi cu superioritate.

Oamenii care plecaseră în drumul acesta erau cu totul altfel decât cei pe care-i puteai vedea cutreierând străzile Romei în zilele de festivităţi. Aceia erau zgomotoşi şi-şi aruncau unul altuia tot felul de invective. Poganii îndrăzneţi nu se sfiau să treacă peste picioarele goale ale copiilor cu roţile grele ale carigelor. Oamenii se îmbrânceau unul pe altul cu nebănuită lipsă de curtenire. Una dintre metodele preferate ale oamenilor care voiau să-şi facă loc era să-şi umple mâinile de noroi şi murdăria adunată pe marginea drumului, ca să arunce în cei care le stăteau în cale. Dar numai foarte puţini îndrăzneau să se împotrivească legionarilor înarmaţi. Roma n-avea nici un motiv

să se mândrească de civilizaţia ei în zilele de festivităţi, când mulţimile defilau în lungul străzilor. Dar cu toată brutalitatea procedeelor sale, în zilele de sărbătoare populaţia era veselă. Oamenii cântau, aclamau şi râdeau. Erau răutăcioşi, neatenţi şi vulgari, dar totuşi exuberanţi.

Între oamenii care formau acest convoi de pelerini însă, nu se auzea nici un râset. Mulţimea aceasta de oameni părea atentă, calmă şi fanatică; glasurile care se topeau într-un fel de murmur gutural păreau că bocesc fără întrerupere şi fiecare se interesa numai de el însuşi, fără să-i pese ce fac cei din apropierea lui. În trăsăturile obrajilor lor se oglindea o seriozitate aproape înspăimântătoare şi un fel de evlavie, gata oricând să treacă la crize de isterie: obraji care păreau că fascinează pe Demetrius, datorită contorsiunilor pe care le făceau. Pentru toate comorile din lume el n-ar fi fost în stare să-şi expună nemulţumirea în felul acesta de faţă cu oameni străini. Dar pesemne evreii aceştia nu se sinchiseau câtuşi de puţin de cei din apropierea lor care puteau să ghicească ce gânduri îi preocupă.

Toate aceste emoţii, îşi zise corintianul, sunt consecinţa vederii cetăţii lor sfinte.

Apoi, cu totul pe neaşteptate, constată că mulţimea a început să se frământe fără nici un motiv justificat. Fiorul acesta trecu întocmai ca o bătaie de vânt pe deasupra oamenilor care se înghesuiau în convoi. Bărbaţii începură să alerge înainte fără să mai ţină socoteală de membrii familiei lor, lăsându-şi legăturile pe care le duceau în grija copiilor supraîmpovăraţi şi grăbindu-se sub influenţa unei atracţii căreia nu i se puteau împotrivi. Departe în fruntea convoiului strigătele păreau că s-au înteţit, împletindu-se într-un chiot care se repeta mereu, ca un fel de semnal magic,menit să determine oamenii să-şi piardă cumpătul.

Fiind incapabil să-şi stăpânească măgăruşii, Demetrius se feri împreună cu ei pe marginea drumului, unde Melas începuse să-i domolească pe ai săi întrebuinţând codoriştea biciului.

— Pocneşte-i peste nări! strigă Melas.

— Eu nu am bici, răspuse Demetrius, îi las în grija ta.

Melas rămase încântat că va putea să-şi dovedească priceperea şi, punând mâna şi pe cealaltă frânghie, se ocupă cu toată priceperea şi de măgăruşii lui Demetrius, care apucă înainte, împreună cu cei care fugeau, să-şi facă loc printre ei,

până când nu se mai putu mişca din pricina înghesuielii. Strâns alături de el mai văzu un grec care-l examina râzând, dar era mai mic de statură şi mai în vârstă decât el. Pe un sclav îl puteai foarte uşor recunoaşte, după lobul urechii care era despicat. Nespălatul acesta se plecă cu neruşinare şi se uită la urechea lui Demetrius şi, după ce se încredinţa că face parte din aceeaşi tagmă, începu să râdă mulţumit.

— Eu sunt din Atena! strigă el ca un fel de prezentare.

— Corint! răspunse Demetrius grăbit. Nu ştii ce se petrece în fruntea convoiului?

— Au început să strige şi să aclame pe un rege. Atât este tot ce am putut înţelege.

— Cunoşti limba lor?

— Foarte puţin. Cuvintele obişnuite pe care le-am putut prinde în timpul drumurilor ce le fac împreună cu caravanele. Noi venim în fiecare an cu o încărcătură de aromate.

— Crezi că în fruntea convoiului se găseşte cineva pe care ar vrea să-l proclame rege al lor? Nu-i aşa?

— Aşa se pare. Toţi vociferează şi strigă, întrebuinţând cuvântul Mesia... Probabil acesta este numele lui.

Demetrius se propti cu umărul.în cei dimprejurul lui şi-şi făcu loc spre marginea drumului, urmat de micul său compatriot. Aici oamenii începuseră să smulgă frunze de palmieri şi să rupă ramuri de mirt şi măslini, fără să ţină socoteală de protestele proprietarilor acestor plantaţii. O luă la fugă şi ajunse în fruntea convoiului, unde începu din nou să-şi facă loc printre oameni. Ridicându-se pe vârful picioarelor, văzu în treacăt obiectul curiozităţii pelerinilor: un tânăr evreu cu părul castaniu şi în capul gol, cu obrazul tras şi frumos, împrejurul lui era un spaţiu pe care oamenii îl lăsaseră liber, pentru ca măgăruşul alb pe care încălecase să poată înainta, în aceeaşi clipă Demetrius presimţi că aclamaţiile acestea erau improvizate şi nu pregătite dinainte, în orice caz înfăţişarea lui n-avea nimic din cea a unui pretendent la tron. Era îmbrăcat într-un stihar cafeniu, fără nici o podoaba, şi o mână de oameni - probabil prietenii săi - se străduiau din toate puterile să-l apere de strânsoarea curioşilor îngrămădiţi împrejurul lui; toţi aceştia erau îmbrăcaţi în haine simple de rurali.

Chiotele mulţimii deveniseră asurzitoare. Se părea că toţi cei din apropiere şi-au pierdut cumpătul. Paulus avusese dreptate

când vorbise în felul în care a vorbit despre manifestaţiile acestor evrei în timpul comemorării scăpării lor din robie, care se serba săptămâna aceasta.

Simţindu-se din nou sigur pe picioare, Demetrius se ridică, pentru a se mai uita o dată la omul acesta care trezise atâta frământare împrejurul său. Ar fi fost greu să admiţi că el este omul indicat să târască mulţimile într-o întreprindere îndrăzneaţă, în loc să primească aclamaţiile în atitudine triumfătoare - sau cel puţin să pară mulţumit -omul încălecat pe măgarul cel alb părea, tocmai dimpotrivă, mâhnit de ceea ce vedea că se întâmplă. Părea că preferă ca lumea să renunţe la această manifestaţie.

— Îl poţi vedea? strigă micul atenian, care fusese împiedicat să mai înainteze din cauza îmbulzelii şi rămăsese ceva mai în urmă.

Demetrius dădu din cap, fără să se întoarcă spre el.

— E bărbat în vârstă? strigă atenianul nerăbdător.

— Nu tocmai, răspunse Demetrius distrat.

— Cum arată?

Demetrius scutură din cap şi-i făcu semn ca să-i dea de ştire că în momentul acesta nu poate să-i răspundă la astfel de întrebări.

— Arată ca un rege? strigă din nou micul atenian şi începu să râdă cu toată îndrăzneala.

Demetrius nu-i răspunse. Adunându-şi hainele împrejurul trupului, încercă să înainteze. Mulţimea care se înghesuia din urmă îl duse aproape pe sus până în apropierea celor care înaintau încet, mergând la pas cu măgăruşul.

Strânşi la mijloc, cei doisprezece oameni care păreau că fac parte din alaiul acestui străin, se uitau miraţi împrejurul lor, văzând această manifestaţie care-i luase pe neaşteptate. Strigau şi ei din toate puterile, dar pe obrajii lor se vedea mirarea amestecată cu dorinţa ca prietenul lor să fie mulţumit de această ocazie măreaţă.

Demetrius înţelese că manifestaţia aceasta este o simplă întâmplare. Ceea ce - în conformitate cu afirmaţiile făcute de Paulus în privinţa sărbătorii Paştilor - este explicabil. Toţi aceşti pelerini, copleşiţi de sărăcie şi îngenuncheaţi, care plecaseră să se închine la altarele lor străvechi, ar fi fost gata să participe la orice mişcare în care presimţeau sâmburele unei revolte

împotriva odiosului lor împilator. Era de ajuns ca cineva să strige Mesia şi ar fi fost gata să treacă la acţiune fără să mai pună întrebări. Cu asta totul se explică, îşi zise Demetrius. Dar încolo, indiferent de cel care provocase frământarea aceasta, era evident că ea nu se bucura de aprobarea anticipată a eroului lor.

Obrazul acestui evreu enigmatic părea întunecat de senzaţia spaimei. Privirile lui resemnate se plecaseră în pământ, ca şi când ar fi fost gata să accepte o inevitabilă catastrofă, şi acum ridicase fruntea ca să se uite spre Ierusalim. Probabil omul acesta este preocupat de răspunderi mult mai grele şi mai importante decât această farsă a încoronării şi nici nu era conştient de tumultul trezit împrejurul său.

Demetrius rămase atât de adâncit în studierea ochilor mari ai acestui tânăr evreu, încât nu-şi mai dădea seama de ţipetele şi înghesuiala din apropierea sa. Începu şi el să înainteze cu paşi mărunţi, împreună cu ceilalţi care-l strâmtorau din toate părţile, astfel că ajunse atât de aproape încât l-ar fi putut atinge cu mâna.

În drum întâlniră un obstacol care determină procesiunea să se oprească în loc. Tânărul încălecat pe măgăruşul alb îşi întinse trupul ca şi când s-ar fi trezit din somn, oftă adânc şi întoarse încet capul. Demetrius rămase cu gura întredeschisă şi se uită la el, simţindu-şi zvâcnirile speriate ale inimii.

Ochii visători i se plimbară pe deasupra acestei mulţimi emoţionate şi păru că în privirile lui clipeşte un fel de milă pentru aceşti împilaţi care-şi închipuiau că într-însul au găsit pe cel care-i va mântui. Toată lumea striga, striga fără încetare, afară de sclavul corintian, care-şi simţea gâtul atât de uscat, încât ar fi fost incapabil să strige, care nu se simţea dispus să strige, care ar fi preferat ca lumea să se liniştească şi să stea supusă. Aici nu era nici locul, nici timpul indicat pentru a striga. Omul acesta nu era unul la care puteai striga sau pe care l-ai fi putut aclama. Liniştea; aceasta era singura atitudine indicată într-o astfel de împrejurare; să stai liniştit şi să te uiţi la el.

Ochii lui visători se plimbară pe deasupra oamenilor, până când se opriră asupra obrazului speriat şi extaziat al lui Demetrius. Probabil, îşi zise el, ochii străinului s-au oprit asupra lui din cauză că el este singurul dintre oamenii aceştia cuprinşi de isterică frenezie care se străduia să nu strige. Tăcerea lui îl

făcea să pară ceva aparte. Ochii calmi ai tânărului părură că încearcă să cântărească pe Demetrius. Nu deveniră mai mari şi nici nu se luminară, dar cu toate acestea simţi că într-un fel oarecare puterea lor a devenit pentru el un fel de atracţie fizică. Ceea ce-i spuneau ochii aceştia era ceva mai mult decât înţelegere, ceva mai puternic decât un sentiment de prietenie, un fel de forţă care te determina să uiţi de toate relele, cum este sclavia şi sărăcia, împreună cu toate celelalte nenorociri care fac parte din soarta omului muritor. Demetrius se simţi înfiorat de privirea aceasta neobişnuită şi, simţindu-şi ochii plini de lacrimi, îşi făcu loc printre oameni şi ajunse pe marginea drumului. Atenianul, care nu-şi mai putea stăpâni curiozitatea, se repezi numaidecât spre el.

— L-ai văzut de aproape? întrebă el.

Demetrius dădu din cap şi, întorcându-se în loc, apucă spre cealaltă parte a caravanei, unde-i aştepta datoria.

— E nebun? stărui atenianul, care se ţinea după el.

— Nu!

— E rege?

— Nu, îngâmă Demetrius, nu este un rege!

— În cazul acesta ce este? întrebă el, nemulţumit de atitudinea corintianului.

— Nu ştiu, murmură Demetrius cu glasul tremurând, dar omul acesta este ceva mult mai important decât un rege.

CAPITOLUL V

După ce ajunseră în Bethania, o suburbie a Ierusalimului, Marcellus şi statul său major coborâră coasta colinei spre oraş. Pe străzi nu prea era circulaţie, deoarece populaţia serba ziua sâmbetei.

Paulus nu exagerase câtuşi de puţin munificenţa Ierusalimului faţă de reprezentanţii imperiului; totuşi tânărul legat din Minoa rămase mirat de splendoarea impunătorului palat al Procuratorului.

Când pe înserate îşi opriră cămilele ostenite în faţa acestui sediu provincial al Romei. Marcellus rămase mut de admiraţie. Nu era nevoie ca cineva să informeze un străin că această clădire masivă este de origine străină, deoarece se vedea destul de limpede că ea nu are nici o legătură cu clădirile sordide din apropierea ei.

Probabil arhitecţii, sculptorii şi decoratorii fuseseră informaţi dinainte că cheltuielile sunt o problemă care pe ei nu-i interesează. Văzând că toate cheltuielile vor fi suportate de evrei, spunea Paulus, împăratul nu fusese câtuşi de puţin parcimonios, ci când Irod, primul procurator al Romei în Palestina, îşi dăduse pe faţă ambiţia de a-şi reclădi în „marmură oraşul care odinioară a fost de cărămidă", August îi răspunsese că va putea merge atât de departe cât pofteşte.

— A şi mers destul de departe, după cum vezi, adăugă Paulus, făcând un gest larg de mândrie, ca şi când palatul acesta ar fi fost clădit de el.

E adevărat că Ierusalimul nu era în întregime din marmură. Majoritatea clădirilor erau urâte, dărăpănate şi aveau nevoie de urgente reparaţii. Dar Irod reclădise templul, dându-i proporţii impunătoare, şi-şi ridicase palatul pe vârful unei coline care era destul de departe de acest sfânt lăcaş, pentru a evita orice incidente.

Clădirea reprezenta un imens pătrat, care fusese ridicat chiar în inima oraşului. Trei terase spaţioase, pavate cu mozaic

meşteşugit împletit şi legate între ele cu scări de marmură, pe ale căror balustrade erau aşezate busturile romanilor eminenţi, plecau din stradă până la intrarea susţinută de coloanele de marmură ale pretoriului. Pe fiecare parte a acestor terase coborau grădini frumoase de flori şi tufişuri ornamentale, alimentate de bazinele cu havuzuri, ale căror ape frământau în aer ca nişte raze de lumină argintie.

— Havuzurile acestea, declară Paulus cu toată discreţia şi vorbind în şoaptă, sunt un fel de adaus venit mai târziu. Au fost instalate abia acum şapte ani de către Pilat. Dispoziţia aceasta a provocat o revoltă violentă, care a determinat toate trupele să vină în ajutorul procuratorului.

— Erai şi dumneata cu aceste trupe, Paulus? întrebă Marcellus.

— Sigur că da. Ne concentrasem toţi aici în Ierusalim şi pot să-ţi spun c-am trecut prin zile emoţionante. Evreii îşi au şi ei cusururile lor, dar nu sunt laşi. Scâncesc şi se văicăresc când este vorba să-şi facă negoţul, dar în luptă ştiu şi ei să moară fără să crâcnească. E adevărat că nu pot suferi războiul şi sunt în stare să meargă până la extrema limită pentru a păstra pacea; dar - amănunt pe care Pontius Pilat nu-l cunoştea încă - există o limită dincolo de care nu se poate să treci când este vorba despre un evreu.

— Haide, continuă povestea cu havuzurile, stărui Marcellus, căci vederea apei îl făcuse să-şi aducă aminte de o baie.

— Acestea au fost făcute datorită soţiei lui Pilat. Petrecuseră mai mulţi ani în Creta, unde Pontius fusese prefect. În această insulă vegetaţia este foarte variată şi soţia lui a rămas dezamăgită când a constatat cât este de aridă regiunea aceasta din Iudeea. L-a rugat să-i facă grădini. Or, grădinile au nevoie de apă. Ca să poţi avea apă din abundenţă, ai nevoie de un apeduct. Construirea apeductelor este foarte costisitoare. Fonduri disponibile nu există, aşa că noul procurator a luat sumele de care avea nevoie din vistieria templului şi...

— Şi atât a fost de ajuns ca să izbucnească revoluţia, completă Marcellus.

— Aşa este, tribune! A durat şapte luni, care au fost pline de groază. Au fost ucişi două mii de evrei şi o mie de legionari romani. Pilat era gata să-şi piardă slujba. Dar cred că Tiberiu ar fi procedat mult mai cuminte dacă pe Pilat l-ar fi transferat în

altă parte. Evreii nu-l vor respecta niciodată, chiar dacă ar fi să rămână o mie de ani în slujba de procurator al Iudeii. Se străduieşte în toate chipurile ca să-i mulţumească, deoarece îşi aduce aminte de ceea ce sunt în stare să facă dacă vor începe din nou. El se găseşte aici pentru a păstra liniştea şi ştie că, dacă va izbucni o nouă revoluţie, cu slujba lui se va termina pentru totdeauna...

— Este de mirare că evreii n-au cerut până acum transferarea lui, zise Marcellus.

— Ei nu doresc câtuşi de puţin ca el să fie transferat, răspunse Paulus şi începu să râdă. Negustorii aceştia bogaţi şi cămătarii care plătesc majoritatea impozitelor şi se bucură de mare trecere ştiu foarte bine că Pilat nu îndrăzneşte să le impună condiţii prea severe. De urât îl urăsc, dar nu le-ar face nici o plăcere dacă ar pleca. Sunt gata să fac prinsoare că, daţ ă împăratul ar numi alt procurator în locul lui, Sanhedrinul ar trimite un protest la Roma.

— Ce este asta Sanhedrin? întrebă Marcellus.

— Corpul legislativ evreiesc. Se spune că nu se ocupă de alte probleme decât de cele religioase; dar adevărul este că, atunci când Sanhedrinul începe să murmure, Pontius Pilat se supune, zise Paulus, şi strigând la oamenii care conduceau cămilele, acestea plecară din nou la drum. Totuşi nu vreau să rămâi cu ideea că Pilat nu înseamnă nimic. Situaţia lui aici este foarte delicată, dar cu toate acestea cred că Pontius îţi va plăcea. Este un bărbat încântător şi ar merita o prefectură mai liniştită.

Îşi continuară drumul şi, trecând pe după colţul palatului, ajunseră în partea unde se ridicaseră barăcile destinate garnizoanei din Minoa. Trei sferturi din terenul dreptunghiular fusese amenajat pentru adăpostirea trupelor, iar din acesta mai puţin de un sfert era ocupat de garnizoana locală. Se vedea că toate barăcile sunt pline şi fremătau ca un roi de albine. Imensul teren de exerciţiu, împresurat de clădiri de piatră cu două caturi, era împestriţat de uniformele legiunilor care sosiseră din toate forturile Palestinei. Drapelele din Cezareea, Joppa şi Capernaum, pe vârful prăjinilor cu acvilele imperiale, dădeau o culoare mai veselă acestui teren plin de soldaţi.

Marcellus rămase încântat de apartamentul pe care i-l arătară şi în care urma să se adăpostească, îl compară cu confortul pe care-l putea oferi membrilor săi Palatul Tribunilor

din Roma, de care nu rămânea prea departe în urmă. Din seara când plecase de acasă, acum se simţea prima dată mai în largul său.

Puţin după aceea apăru Paulus, pentru a se convinge dacă tânărul comandant are tot ce-i trebuie.

— Va trebui să scriu câteva scrisori, zise el. Mâine Vestris va sosi la Joppa şi probabil se va întoarce acasă înainte de sfârşitul acestei săptămâni. Vă aduceţi aminte, tribune, că în ziua când noi am părăsit fortul galera era ancorată în portul Gaza.

— Îţi mulţumesc, Paulus, că mi-ai adus aminte, răspunse Marcellus. Ideea este foarte bună şi voi profita şi eu de ea.

Dianei nu-i mai scrisese din seara aceea când plecase spre Ostia. Cu mare greutate reuşise să-i trimită scrisoarea aceea, căci se simţise profund deprimat. După câteva încercări nereuşite de a-i spune cât de abătut se simte din pricină că este obligat s-o părăsească şi cât este de nerăbdător s-o revadă iarăşi - deşi nu-i venea să creadă că o va mai revedea vreodată - scrisoarea lui se dovedi că nu este altceva decât un fel de despărţire duioasă, fără făgăduieli pentru viitor şi fără temeri pentru prezent. Drăguţa Diana va fi întotdeauna prezentă în gândurile luir aşa că nu era nici un motiv să-şi facă griji din pricina acestei absenţe care putea să dureze.

În drumul până la Gaza, încercase în mai multe rânduri să-i scrie, dar nu reuşise să termine aceste scrisori. Avea atât de puţine lucruri de spus. Va aştepta până în ziua când se va ivi ceva despre care i-ar putea scrie, în preziua sosirTi la destinaţie, compusese o scrisoare pentru familia sa, dar foarte scurtă, şi sfârşise făgăduindu-le că data viitoare le va scrie mai mult.

Primele zile în fortul Minoa fuseseră destul de emoţionante pentru a-i procura materialul necesar unei scrisori, dar obligaţiile lui în calitate de comandant îl ţinuseră mereu ocupat, în seara aceasta va trimite Dianei o scrisoare, îi va spune fără nici un înconjur că situaţia este mult mai favorabilă decât şi-a închipuit el. Îi va explica şi motivul pentru care acum se găseşte în Ierusalim, unde este foarte bine cartiruit. Demnitatea lui, care primise o lovitură atât de grea datorită numirii disciplinare în calitate de comandant al fortului Minoa, care avea o reputaţie atât de proastă, părea acum aproape în întregime satisfăcută. Nu lipsea mult pentru a se mândri de calitatea lui de cetăţean al Romei. Acum putea scrie Dianei cu toată încrederea.

Vreme de trei ceasuri, la lumina a trei opaiţe de piatră fixate pe perete în apropiere de masa lui, îi înşiră toate fazele mai importante din viaţa pe care o ducea la Minoa. Nu-i spuse nici o vorbă despre înfăţişarea aridă şi cu desăvârşire neplăcută a acestui vechi fort şi a împrejurimilor lui şi nici despre impresiile cu care rămăsese în prima zi a sosirii lui:

„Cel care ţinea locul de comandant, scria el, mi s-a părut că este puţin nemulţumit, şi, la sosirea mea, nu prea ospitalier; dar nu mult după aceea şi-a schimbat atitudinea şi astăzi suntem cei mai buni prieteni. Centurionul Paulus a început să-mi devină simpatic. De fapt nu prea stiu ce aş putea face fără el, deoarece cunoaşte tradiţiile fortului în toate amănuntele; el mă informează despre ceea ce trebuie făcut, de timpul indicat şi de felul în care trebuie făcut".

Marcellus se simţea mulţumit că are ocazia să scrie Dianei despre toate aceste amănunte, care acum reprezentau viaţa sa. Îi dădea aproape aceeaşi senzaţie ca şi când ei doi şi-ar fi aparţinut unul altuia şi-i scria exact cum ar scrie soţiei sale un soţ care este plecat de acasă.

După ce va aşterne foile de papirus una peste alta, sulul va fi destul de gros. Dar înainte de a ajunge la capătul scrisorii va fi obligat să-i scrie câteva rânduri venite de-a dreptul din inimă. Doar că nu era tocmai uşor să scrie aceste rânduri.

Stătu vreme îndelungată şi se gândi care ar fi atitudinea cea mai indicată pe care va trebui s-o adopte. Să asculte de propriul său îndemn şi să spună sincer Dianei cât de mult se gândeşte la ea, cât îi este de dragă şi cât de nerăbdător aşteaptă ca despărţirea lor de acum să se termine? Oare n-ar fi un procedeu greşit? Diana este o fată tânără şi plină de viaţă. Este oare just ca să-i dea nădejde că într-o bună zi se va întoarce acasă pentru a o cere în căsătorie? Că el însuşi se gândeşte la această posibilitate? N-ar fi mai bine să-i spună limpede că e foarte probabil să nu se poată întoarce la Roma decât foarte târziu; probabil după ani întregi de absenţă? Evident, Diana cunoştea situaţia reală şi despre Paulus îi spusese c-a fost trimis la Minoa acum unsprezece ani şi că de atunci nu s-a mai întors la Roma. Prin urmare, îşi va putea da seama de dureroasa situaţie în care se găseşte el acum. În cele din urmă Marcellus reuşi să termine scrisoarea, aproape aşa cum ar fi dorit el.

„Ştii foarte bine, Diana, ce mi-ar face plăcere să-ţi spun dacă am fi împreună. De la distanţa care ne desparte - socotind în mile şi cine ştie pentru câtă vreme - este de ajuns să-ţi spun că fericirea ta va fi întotdeauna şi a mea. Tot ce te întristează pe tine, draga mea, mă va întrista şi pe mine. Galera Vestris va sosi curând la Joppa. A vizitat portul Gaza; de aceea sunt nerăbdător să mă întorc la fort, căci probabil acolo voi găsi o scrisoare de la tine. Doresc din toată inima ca acesta să fie adevărul. Demetrius va sosi mâine şi va preda sulul acesta curierului care va merge să întâmpine galera. Vestris va pleca la sfârşitul săptămânii acesteia. Mi-ar face plăcere să pot pleca şi eu la bordul ei".

Demetrius nu fusese până acum niciodată atât de neliniştit. Evident, de fiecare dată când încerca să se gândească la propria sa situaţie, îşi dădea seama că nu are dreptul să aştepte nimic de la viaţa aceasta. Dar pe măsură ce trecea timpul, începea şi el să se resemneze. Era sclav, şi în situaţia aceasta nimic nu se mai putea schimba, în comparaţie cu situaţia oamenilor liberi, soarta lui era extrem de tristă: dar când compara situaţia lui de sclav cu cea a majorităţii populaţiilor îngenuncheate, îşi dădea seama că totuşi a avut noroc.

În casa senatorului Gallio fusese tratat cu toată consideraţia cuvenită unui slujitor, în acelaşi timp viaţa lui devenise atât de strâns legată de a lor, încât libertatea - chiar dacă i s-ar fi oferit - l-ar fi costat mai mult, în ceea ce priveşte întreruperea acestei tovărăşii, decât ar fi meritat libertatea dobândită în schimbul acestui sacrificiu. Cât despre sentimentele sale faţă de Lucia, era pe deplin conştient că acestea nu au nici un rost. Interesul ei nu l-ar fi putut câştiga nici dacă ar fi fost tot atât de liber ca şi o pasăre în zbor. Gândurile de felul acesta îi serviră până acum pentru a se feri de orice imprudenţă şi a-l determina să se resemneze.

Dar astăzi felul acesta de a gândi nu-i mai putea fi de nici un folos. Nu numai că lumea lui minusculă părea răsturnată cu fundul în sus, dar întreaga existenţă omenească i se părea cu desăvârşire zadarnică, lipsită de semnificaţie, deşartă şi un fel de parafrazare a ceva care ar fi avut posibilităţi incomensurabile, dar care acum era în mod iremediabil pierdut.

Încercase să analizeze motivele acestei deprimări ce pusese stăpânire pe el.-în primul rând se simţea abătut din pricină că

era singur. Nu s-ar fi putut spune că Marcellus îl ignoră de când au sosit în Ierusalim, dar pesemne aici sclavii nu erau bine văzuţi în cartierul ofiţerilor, doar cel mult când erau consemnaţi pentru serviciu. Imediat ce terminau acest serviciu, erau obligaţi să plece. Demetrius nu fusese obişnuit cu un astfel de tratament. Vreme îndelungată se ţinuse ca o umbră după stăpânul său, aşa că astăzi atitudinea lui indiferentă faţă de el îl durea tot atât de mult ca şi o rană.

De nenumărate ori îşi zisese că probabil Marcellus suferă tot atât de mult ca şi el, din cauză că este obligat să-l excludă din prietenia lui. Astăzi situaţia lui de sclav i se părea atât de dureroasă, cum nu i se mai păruse încă niciodată din ziua când fusese vândut senatorului Gallio.

Dar zbuciumul lui Demetrius se datora şi altui motiv: amintirea privirii îndurerate a ochilor pe care-i văzuse înainte de a intra în oraş. Stătuse ceasuri întregi şi se gândise la semnificaţia acestei priviri, pentru care la urmă putu găsi o singură definiţie, anume că este privirea îndurerată a omului care se simte singur şi neînţeles. Se vedea cât de colo că micul grup de prieteni care se găseau în apropierea lui, probabil pentru a-l feri de înghesuială, este dezamăgit. Indiferent de ceea ce i-ar fi cerut fanaticii dimprejurul său să facă, dorinţa aceasta a lor reprezenta o greşeală. Asta se putea vedea fără nici o greutate şi era de mirare că ei înşişi nu sunt în stare să-şi dea seama de această realitate. Toată lumea prezentă îi ceruse să se pună în slujba unei cauze care - evident - pe el nu-l interesa câtuşi de puţin. Era un om cu desăvârşire singur, un om ale cărui priviri încercau lacome să descopere undeva un prieten care să-l înţeleagă. Singurătatea acestui om misterios părea că are o legătură neînţeleasă cu singurătatea ce-l chinuia pe el însuşi şi ar fi vrut să-i spună: „Fiecare dintre voi aţi putea face în interesul lumii acesteia ceva dacă aţi vrea, dar nu vreţi să faceţi".

Trecuseră trei zile şi fiecare dintre acestea fusese exact ca şi cea precedentă. Melas părea exagerat de atent şi de dispus să-i arate oraşul cu toate colţurile ce meritau să fie văzute. Datorită situaţiei în care se găseau, majoritatea timpului trebuiau să şi-l petreacă împreună. Servicul era uşor şi îl terminau repede. După cum prevăzuse şi Melas, aici n-aveai de facut altceva decât să-ţi serveşti stăpânul în timpul meselor, să-i scuturi

hainele, dimineaţa să-l ajuţi să-şi îmbrace uniforma complicată şi seara să şi-o dezbrace. Restul timpului erai complet liber.

Prânzul se servea în zorii zilei şi imediat după aceea trupele ieşeau pe terenul de exerciţiu pentru inspecţie. Apoi un mic detaşament al contingentelor prezente se întorcea în barăci, iar ceilalţi - sub comanda ofiţerilor mai tineri şi în frunte cu impunătoarea legiune, îmbrăcată în aceleaşi uniforme, a procuratorului - plecau în oraş pentru a defila în lungul străzilor.

Defilarea aceasta era un spectacol impresionant şi, după ce-şi termina serviciul, lui Demetrius îi făcea plăcere să urmărească parada militară, cu soldaţii în rânduri de câte patru cum cotesc pe după colţ şi se opresc în atitudini rigide, până când drapelele se plecau în faţa pretoriului, ca pe urmă să coboare în josul străzii şi să treacă prin faţa pretenţiosului palat al marelui preot Caiafa, dar de salutat nu salutau nici în faţa acestei reşedinţe şi nici a templului.

În două rânduri Demetrius, însoţit de inevitabilul Melas, urmărise soldaţii. La Roma, în astfel de împrejurări, parada soldaţilor era urmată de sute de oameni în lungul străzilor, dar aşa ceva nu se putea întâmpla aici. Probabil populaţia era prea nemulţumită său ura prea mult Roma. În acelaşi timp se putea ca oamenii să nu aibă energia necesară pentru a putea ţine pas cu soldaţii. Demetrius avusese şi până acum ocazia să vadă oameni săraci îmbrăcaţi în zdrenţe, orbi, cerşetori şi ologi, dar nu văzuse încă niciodată atât de mulţi şi nici în halul de deznădejde în care erau cei pe care-i vedea aici. La el acasă, în Corint, erau destui nenorociţi, dar aceştia puteau fi văzuţi mai mult în regiunea litoralului, unde se găseau porturile. Atena - unde fusese şi el împreună cu tatăl şi cu fraţii săi pe vremea când avea doisprezece ani - îşi avea şi ea sărăcimea ei, dar avea în acelaşi timp parcuri foarte frumoase şi opere de artă. Ierusalimul acesta, care-şi zicea oraş sacru, era înspăimântător la vedere. Străzile lui mişunau de cerşetori şi de mfirmi roşi de boli. Alte oraşe îşi aveau şi ele stigmatele lor, care de multe ori păreau respingătoare. Ierusalimul însă întrecea tot ce s-ar putea imagina! Nu e de mirare că bărbatul acela încălecat pe măgăruşul alb părea atât de singur.

Trupele se întorceau la barăci în lungul străzilor laterale care tăiau piaţa în două, iar negustorii şi samsarii dădeau fuga să le facă loc, deoarece soldaţii treceau mândri şi cu nasul în vânt, ca

şi când ar fi vrut să le spună că legionarilor împăratului puţin le pasă dacă vor călca lumea în picioare. Dacă se întâmpla ca unei cămile să nu-i pese de cei care se apropie şi rămâne culcată în mijlocul drumului, demnitatea Romei nu discuta cu ea dreptul de liberă circulaţie, ci formaţia militară se despărţea în două şi se scurgea pe lângă ea, ca apoi să se împreune iarăşi. Tot aşa când întâlneau în drum câte un convoi de măgari încărcaţi cu poveri. Toţi ceilalţi care se găseau pe stradă se refugiau sub streşinile intrărilor sau în hudiţele laterale.

În drumul de întoarcere treceau şi prin faţa consulatelor romane şi pe lângă un grup de locuinţe ale funcţionarilor, unde legiunea se oprea pentru câteva clipe pentru a saluta emblema imperială şi nicidecum pe reprezentanţii imperiului în Samaria, Decapolis şi Galileea.

— Uită-te cu atenţie la ei când se vor opri ca să salute reşedinţa lui Irod. Merită să-i vezi, îl sfătui Melas.

De fapt merita, în timpul cât Irod se ocupase de raporturile diplomatice dintre Roma şi Galileea, făcuse avere, dar salutul acordat reşedinţei sale reprezenta de-a dreptul o insultă.

— I-am auzit spunând, îi explică Melas, că Irod urmărea să devină procurator. Probabil din pricina asta salutul legiunii lui Pilat începe cu gestul făcut de legionari, când fiecare-şi duce arătătorul la nas. S-ar putea ca acesta să fie un ordin special sau un gest făcut din proprie iniţiativă. Eu n-aş putea să-ţi spun cu certitudine.

După ce ajungeau din nou pe terenul de exerciţiu, legionarii rupeau rândurile şi erau liberi pentru tot restul zilei. Astfel începeau să coboare în grupuri de câte doi şi trei spre cartierul comercial al oraşului, bucurându-se de plăcerea pricinuită de admiraţia trecătorilor faţă de uniformele lor frumoase şi faţă de armele lucitoare, suportând cu superioritate privirile sfioase ale fetelor oacheşe şi nemulţumirea neputincioasă a negustorilor, jecmăniţi cu îndrăzneală şi neruşinare de mărfurile lor.

În timpul după-amiezii majoritatea legionarilor se îndrepta spre arena din partea de miazăzi a oraşului, unde se desfăşurau jocuri sportive - alergări, aruncarea cu discul şi suliţa şi lupte - distracţii inocente care totuşi erau mai bune decât nimic. În imediata apropiere a arenei, dar în interiorul terenului ei, se desfăşurau tot felul de spectacole imaginabile, date de oameni veniţi din mari depărtări, între aceştia erau vrăjitori din India,

pigmei din Africa Centrală şi ghicitori din Siria. Tot aici era instalată şi roata norocului şi alte jocuri care uşurau pe spectatori de ţechinii cîştigaţi cu trudă. Mai erau şi barăci în care se vindeau băuturi calde ca leşia, dar dulci şi de provenienţă îndoielnică, smochine năpădite de muşte şi plăcinte care nu erau plăcute la vedere.

Pentru romanii care erau obişnuiţi de acasă cu distracţii mult mai rafinate în zilele de festivităţi, arena aceasta nu putea fi un loc de atracţie; dar pentru populaţia rurală şi mai ales pentru tineret, spectacolele ce se desfăşurau aici reprezentau un eveniment fără pereche. Pentru părinţii lor, pe care-i interesa mai mult vânzarea articolelor de olărie, a covoarelor, a şalurilor, a pânzeturilor, a sandalelor, a şeilor, a brăţărilor şi podoabelor de piele şi de argint, spectacolul cel mai interesant se desfăşura întotdeauna în cealaltă parte a oraşului, unde era furnicarul negustorilor.

Pentru Marcellus şi statul său major, precum şi pentru ofiţerii din celelalte garnizoane, principala distracţie în afară de aceasta era jocul. După prima zi pe care o petreceau ca să facă vizita de rigoare procuratorului şi consulilor, eventual o plimbare prin oraş, ofiţerii îşi petreceau timpul în somptuoasele lor apartamente.

Vinul părea că nu se mai termină şi ofiţerii făceau uz de el fără nici o sfială, în două rânduri centurionul Paulus nu veni la cină, dar împrejurul meselor din sală, încărcate cu tot felul de bucate, se găseau întotdeauna multe locuri neocupate. Demetrius rămase mulţumit când constată că purtarea stăpânului este mult mai discretă decât a celorlalţi ofiţeri, dar era evident că şi el încerca să-şi alunge plictiseala cu ajutorul singurului mijloc accesibil. Spera că săptămâna | aceasta se va termina fără să dea loc la vreo încăierare. Motivele pentru aşa ceva le aveau la îndemână: vinul, zarurile şi plictiseala. Marcellus n-avea nevoie de prea multă băutură pentru a nu ţine socoteală de ceea ce face. Când era beat, Marcellus devenea morocănos şi susceptibil. Demetrius începuse să numere ceasurile ce mai lipseau pentru a putea pleca din nou. Minoa îşi avea dezavantajele ei, dar era un loc mult mai sigur şi mai plăcut decât Ierusalimul.

Într-una din zile se gândi la tânărul acela care refuzase să devină regele acestei ţări şi se întrebă ce s-o fi ales de el. Vorbi

cu Melas despre subiectul acesta, dar tracianul, care ştia tot ce se întâmplă, nu ştia nimic şi uitase cu totul de înghesuiala ce se desfăşurase în faţa porţilor oraşului.

— Probabil patrulele l-au speriat şi l-au făcut să se.întoarcă din drum, zise Melas.

— S-ar putea să-l fi arestat.

— Asta înseamnă c-a avut noroc, declară Melas şi începu să râdă. Săptămâna aceasta cei care au calitatea să adune mulţimile împrejurul lor se simt întotdeauna mai bine la închisoare decât în lungul străzilor.

— Ştii în ce parte este închisoarea? întrebă Demetrius şi prin minte-i trecu un gând neaşteptat.

Melas se uită la el bănuitor. Nu ştia unde este închisoarea şi nici nu dorea să ştie. Închisorile sunt anume ca să te fereşti de ele. Cei care merg să viziteze pe câte un prieten care se găseşte la închisoare trebuie să fie nebuni. Nici nu-ţi dai bine seama ce se întâmplă împrejurul tău şi te pomeneşti că te-au arestat şi pe tine. Nu, dragul meu, Melas a stat la închisoare tocmai de ajuns ca să-şi poată aduce aminte toată viaţa.

Într-o după-amiază - era a patra zi de la sosirea lor-în Ierusalim -Demetrius plecă singur şi apucă în lungul drumului pe care venise spre oraş şi urcă încet coastele colinei, până la locul unde întâlnise pe tânărul acela singur şi cu ochii rugători. Recunoscu fără greutate punctul unde se oprise, după ramurile rupte şi prăfuite de palmier, aruncate pe jos, vestigii triste ale unei scurte şi îndoielnice glorii.

Întorcându-se până la poala colinei, la marginea oraşului, dădu de o grădină cu cărări bătătorite care şerpuiau printr-o pădure de măslini răsuciţi şi cu crengile strâmbe, ca şi când vreme îndelungată s-ar fi împotrivit şi aceştia, împreună cu evreii, destinului lor vitreg. Se opri aici la umbră vreme de un ceas şi se uită spre oraşul de la picioarele lui. Îşi zise că un oraş care durează de treizeci şi cinci de secole ar putea să aibă ceva mai mult farmec pentru a-ţi reţine atenţia. Dar după o astfel de viaţă nici o parte de lume nu-ţi poate dovedi cu nimic ceea ce a învăţat şi ce a adunat în anii lungi de suferinţă. Ierusalimul ar fi vrut să se bucure de libertate. Dar ce ar fi făcut cu această libertate dacă i s-ar fi acordat? în lumea aceasta toţi doresc mai multă libertate decât cea pe care o au; dar ce ar face şi ce ar deveni dacă ar avea-o?

Să presupunem - deşi aşa ceva nu se poate concepe, dar să presupunem - că evreii vor reuşi să alunge pe romani. Ce se va întâmpla atunci? Vor înceta să se mai certe între ei, vor uita de neînţelegerile proprii şi vor începe să conlucreze pentru prosperarea patriei lor? Marii proprietari şi cămătarii vor veni oare în ajutorul populaţiei sărace? După ce vor alunga pe romani, vor hrăni oare pe cei flămânzi, vor îngriji pe cei bolnavi şi vor curăţa străzile? Acelaşi lucru l-ar putea face şi acum dacă ar fi dispuşi, căci romanii nu i-ar fi împiedicat. Romanii ar fi foarte mulţumiţi să constate astfel de îmbunătăţiri, deoarece unii dintre ei erau obligaţi să trăiască în oraşul acesta.

, Ce putea să fie robia aceasta, împotriva căreia evreii protestau cu atâta violenţă? Fanaticii aceia pe care zilele trecute îi întâlnise în drum, probabil, îşi închipuiau că toate nenorocirile lor se datoresc administraţiei romane, şi dacă ar putea găsi un conducător destul de puternic, acesta îi va putea scăpa de jugul romanilor şi-şi vor întemeia un regat al lor. Credeau că în felul acesta totul se va schimba, dar oare schimba-se-va cu adevărat? în ce măsură o revoluţie ar putea folosi poporului? Imediat ce la conducere se va instala un nou guvern, o mână de oameni mai lacomi şi interesaţi va reuşi să-şi impună voinţa. Probabil tânărul acela singuratic şi trist, venit de la ţară, ştia foarte bine ce se va întâmpla. Mulţimea aceea pestriţă de oameni avea intenţia să-l proclame rege al lor şi să-l instaleze în palatul lui Pilat. Totuşi Ierusalimul va continua să rămână ceea ce a fost până acum. Schimbarea domniilor nu poate folosi poporului.

Demetrius se ridică în picioare şi ieşi din nou în drum, dar rămase mirat când văzu atât de puţini trecători. Totuşi mai erau două ceasuri până la apusul soarelui. Fără îndoială se întâmplase ceva neobişnuit pentru a determina oamenii să dispară din lungul uliţelor. Oraşul însă părea extrem de liniştit. Coborî încet coasta colinei şi continuă să se gândească la ceea ce-l preocupa. Ce guvern ar putea să soluţioneze problemele la care se gândeşte toată lumea? Din cele ce se puteau vedea era sigur că toate guvernele care conduc destinele oamenilor sunt lacome şi hrăpăreţe. Popoarele din toate părţile pământului suportau jugul împilatorilor, până în momentul când puteau deveni destul de puternice pentru a-i alunga, primind în schimb împilarea altor tirani. Focarul nemulţumirilor nu se ascunde

numaidecât în sânul guvernului, ci în imediata lui vecinătate: în interesele tribunului, ale familiei şi ale indivizilor. I-ar fi plăcut să stea de vorbă cu omul acela singuratic, pentru a putea afla de la el ce părere are despre un guvern şi care ar fi posibilitatea de a întrona un fel de libertate care să mulţumească pe toţi.

Prin minte îi trecu gândul neaşteptat că micul şi îndrăzneţul atenian ar putea să ştie unde se găseşte acum omul acesta care a refuzat să devină rege. Grăbi pasul, hotărât să se intereseze de o caravană care adusese mirodenii pentru vânzare.

În partea de jos a oraşului, orice activitate încetase aproape cu desăvârşire. Unde dispăruseră oamenii aceştia? Chiar în piaţă nu se vedeau decât foarte puţini negustori. Se apropie de un negustor grec care-şi păturea un balot de covoare şi-l întrebă ce se petrece şi unde sunt cei care furnicau în această piaţă? Bătrânul negustor îşi mângâie barba şi, în loc de răspuns, se mulţumi să zâmbească. Părea convins că tânărul din faţa lui are intenţia să facă glume.

— S-a întâmplat ceva? stărui Demetrius cu glasul grav. Bătrânul îşi legă balotul şi, urcându-se pe el, începu să respire cu greutate din pricina oboselii. Dar imediat după aceea se uită la concetăţeanul său cu mai mult interes.

— Vrei să-mi spui că n-ai habar de ceea ce se petrece? întrebă el. Nu uita că astăzi este noaptea Paştilor şi toţi evreii s-au retras în casele lor, iar cei care nu au casă s-au retras într-un adăpost.

— Pentru câtă vreme?

— Până mâine dimineaţă. Mâine vor apărea devreme, deoarece ziua aceasta va fi cea din urmă din săptămâna Paştilor şi afacerile vor începe din nou cu şi mai multă înfrigurare. Dar unde ai trăit până acum de nu eşti informat despre situaţie?

— Mă găsesc pentru prima dată în acest oraş, răspunse Demetrius, căruia îi venea să zâmbească de mirarea negustorului. Nu cunosc obiceiul evreilor. Vreme de două ceasuri am fost dincolo, pe coasta dealului, unde se găseşte o grădină de măslini.

— Ştiu, răspunse bătrânul. Aceea este grădina Ghetsimani. Nu prea se găseşte nimic de văzut acolo. Ai fost vreodată pe colina lui Marte din Atena?

— Da, este foarte frumoasă!

— Oamenii aceştia de aici nu ştiu să facă statui. Procedeul acesta este împotriva religiei lor. Tot aşa nu ştiu să sculpteze nimic.

— Templul are o mulţime de sculpturi, ripostă Demetrius.

— Da, dar pe acestea nu le-au facut ei, răspunse bătrânul şi, ridicându-se în picioare, îşi luă balotul pe umăr.

— N-ai vrea să-mi spui unde aş putea găsi o caravană din Atena care să se ocupe cu negoţul de mirodenii?

— Fireşte că pot! Vorbeşti despre Popygos. El este în apropierea Turnului Vechi. Când ai coborât coasta colinei din grădina măslinilor, ai trecut chiar prin faţa lui Popygos. Dar fii cu ochii în patru, căci umblând pe acolo s-ar putea să-ţi dispară chimirul.

— Crezi că Popygos ar fi în stare să jefuiască pe un compatriot al său? întrebă Demetrius.

— Popygos este în stare să jefuiască chiar pe maică-sa. Demetrius zâmbi şi-şi luă rămas bun de la bătrânul negustor, apoi se îndreptă spre partea unde era palatul procuratorului, căci era prea târziu pentru a mai putea merge la negustorul de mirodenii, îl va vizita mâine. Oamenii se aseamănă foarte mult unul cu altul, indiferent din ce parte a lumii ar fi. Evreii urau guvernul, dar tot aşa îl urau şi grecii. Totuşi schimbarea guvernului nu le-ar folosi la nimic. Vina nu era aici. Marea vină o purtau oamenii, din pricină că nu erau în stare să schimbe obiceiurile altor oameni şi nici chiar pe ale lor. Popygos era în stare să jefuiască chiar pe maică-sa, dar Tiberiu nu purta nici o vină din cauza asta. Fără îndoială Tiberiu era un împărat necorespunzător şi un stăpânitor rău; dar, orice ar fi fost împăratul, mama lui Popygos nu s-ar fi simţit în mai multă siguranţă decât acum. Probabil bărbatul acela singur care venise de la ţară ştia acest lucru. El nu dorea să devină rege. Indiferent de cel care este rege, omul trebuie să fie cu ochii în patru şi să-şi păzească chimirul. Lumea avea nevoie de ceva, probabil o nouă concepţie, o nouă morală, şi pe aceasta nu i-o putea oferi un nou rege.

Demetrius nu mai aşteptă să vadă parada militară din dimineaţa următoare. Imediat ce servi stăpânului său prânzul, plecă singur în oraş. Străzile începuseră să mişune de lume. Trebuia să-ţi faci loc cu cea mai mare atenţie pe uliţele din cartierul bazarului, pentru a nu da peste negustorii ambulanţi

care-şi înşiraseră marfa pe trotuarele înguste şi stăteau aşezaţi cu picioarele încrucişate sub ei, deşi nu aveau altceva decât câteva urcioare de pământ. Văzu un maldăr de zdrenţe despre care constată că este o femeie bătrână care avea de vânzare trei ouă şi un pepene. Uliţele erau pline de animale de povară, de pe care se descărcau mărfurile micilor bazare, în toate părţile, mâini uscate ca nişte surcele se întindeau în calea trecătorilor, cerând pomană. Infirmi cu plăgile expuse în văzul lumii boceau, scânceau şi înjurau. Un bătrân fără vedere, cu pieptul ca o scândură şi cu orbitele pline de muşte, cânta o melodie stinsă şi tristă dintr-un bucium vechi.

Uliţa începuse să se îngusteze, devenind tot mai întunecoasă, apoi începu să coboare câteva trepte, ca şi când s-ar fi terminat într-o peşteră. Treptele erau lunecoase şi murdare, pline de cerşetori şi de câini pribegi cărora li se vedeau coastele. Centurionul Paulus spusese că evreii sunt făcuţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Demetrius îşi duse mâna la nas şi se grăbi să scape cât mai repede din mijlocul acestor imagini divine, umblând cu toată grija ca să nu se lovească de ele.

Caravana o găsi fără greutate în apropierea Turnului Vechi, care domina valea Kedronului. Aici era un maidan de unde pleca un drum spre apus. O adiere de aer rece şi binefăcător, după drumul făcut prin bazarul pestilenţial, îi călăuzi paşii. Imediat după aceea auzi pe cineva că-l strigă:

— Ei, adelfos! Şi în faţa lui apăru micul atenian. Demetrius se simţi mulţumit când îl văzu, deşi, dacă s-ar fi găsit în altă parte şi în alte împrejurări, nu i-ar fi făcut plăcere să-l audă spunându-i frate. Îşi strânseră mâinile. Eram sigur că ne vom întâlni din nou. Pe mine mă cheamă Zenos; cred că nu ţi-am spus încă numele meu.

— Pe mine mă cheamă Demetrius. Constat că aici eşti bine instalat.

— Cât se poate de bine. Avem loc de ajuns şi putem vedea tot ce se petrece. Ar fi trebuit să fii aici azi-noapte. A fost o frământare nebănuită! Au arestat pe nazarineanul acela pe care l-ai văzut zilele trecute. L-au descoperit în grădina aceea cu măslini.

— Nazarineanul? N-am auzit de el. Ce a făcut de l-au arestat? întrebă Demetrius cu indiferenţă.

— Cum să nu fi auzit! Tânărul acela care zilele trecute venea spre oraş, încălecat pe un măgar alb.

Demetrius înţelese imediat despre cine vorbeşte şi-i puse o mulţime de întrebări. Zenos se simţi mulţumit că poate să-i dea informaţiile pe care le doreşte. Trupele procuratorului căutau pe tânărul acesta cu numele Isus încă de duminică după-amiază. Noaptea trecută l-au adus în oraş, împreună cu prietenii săi.

— Dar ce a facut? întrebă Demetrius nerăbdător.

— De... se spune c-a fost arestat pentru că instigă poporul şi pentru că urmăreşte să devină rege. Popygos afirma că, dacă se va întâmpla să-l condamne pentru trădare, atunci va sfârşi prost.

— Trădare! Vorbele acestea sunt prostii! exclamă Demetrius revoltat. Omul acesta n-are intenţia să răstoarne guvernul; nici nu urmăreşte nimic împotriva lui şi nici împotriva altui guvern. Trădare? Cred că oamenii aceştia trebuie să fie nebuni.

— Dimpotrivă… nu sunt nebuni deloc, ripostă Zenos. Cei care sunt la conducerea templului erau obligaţi să scape de el într-un fel oarecare, căci altfel le-ar fi stricat toate afacerile. N-ai aflat ce-a făcut în templu în aceeaşi zi în care l-am întâlnit?

— N-am aflat nimic! Ce s-a întâmplat?

— Ce s-a întâmplat! S-au întâmplat destule. Trebuie să ştii că templul este locul unde poporul aduce sacrificii; cumpără animale şi, după ce le înjunghie, le ard: o afacere, foarte neplăcută şi prost mirositoare, dar zeului lor îi place procedeul acesta. Astfel curtea templului - sau cum îi zice - este întotdeauna plină de animale de vânzare. Oamenii aduc bani şi chiar în pridvorul templului sunt aşezaţi zarafii care îi schimbă cu moneda templului. Se spune că aceşti cămătari fac afaceri strălucite, sfârşi Zenos râzând.

— Vrei să spui că în interiorul templului aceluia frumos se vând animale? întrebă Demetrius neîncrezător.

— De vândut se vând într-o curte cu arcade de marmură, răspunse Zenos cu toată convingerea. Curtea este admirabil pavată. Pe pereţi şi pe tavan este cel mai frumos mozaic ce se poate vedea. Nici în Atena nu se poate găsi ceva mai frumos. Curtea aceasta este plină de viţei, de miei şi de porumbei, îţi poţi închipui cum arată, dar nu-ţi vei putea închipui cum miroase. Va trebui să mergi să o vizitezi, ca să te convingi. Ei bine, Isus acesta a venit de la ţară, de undeva din Galileea, şi,

intrând în templu, nu i-a plăcut ce a văzut şi le-a spus că acesta nu este locul unde să poată vinde animale. Probabil a prins pe cineva şi cu tâlhăria, căci pe cămătari şi zarafi i-a alungat din pridvorul templului.

— Ce a făcut? întrebă Demetrius, căruia nu-i venea să creadă. Zenos începu să râdă mulţumit când văzu mirarea compatriotului său.

— Da, dragul meu; poate nu-ţi vine să crezi, căci nu arată ca un bărbat care ar putea să aibă o astfel de îndrăzneală, dar Isus acesta a pus mâna pe un bici şi a început să-i croiască, poc-poc-poc! pe unde-i putea ajunge, fără să mai aleagă. Au fugit buluc. A fost un spectacol fără pereche, în toate părţile vedeai viţeii, preoţii, oile şi zarafii fugind de le sfârâiau călcâiele, iar aerul dimprejurul templului era plin de porumbei speriaţi şi de fulgi. Mesele zarafilor le-a dat peste cap; în toate părţile pe jos erau numai ţechini, drahme şi dinari... monede mari şi mici, bani buni şi bani falsificaţi; grupurile de pelerini alergau în patru labe şi se încăieraseră ca să-i adune de pe jos. Era o plăcere... şi mi-ar fi părut rău dacă n-aş fi fost şi eu de faţă, sfârşi Zenos şi, întorcând privirea, adăugă cu glasul în şoaptă: Uite că vine bătrânul. Astăzi este nemulţumit, deoarece clienţii lui cei mai buni sunt ocupaţi cu acest Isus.

Perdeaua din faţa celui mai impunător cort din tabără se dădu la o parte, ca să facă loc unui bărbat pântecos, cu părul şi barba căruntă, care acum se apropia de ei. Trecuse vreme îndelungată de când Demetrius nu mai văzuse un bărbat îmbrăcat în haine împodobite atât de barbar; împrejurul gâtului avea lanţuri grele de argint care-i ajungeau până la brâu; avea inele în degete şi cercei în urechi, brăţări pe mâini şi pe gleznele picioarelor. Se opri în loc şi se uită la Demetrius, încercând să-l cântărească.

— Este din Corint, îi explică Zenos, întinzând arătătorul. Ne-am cunoscut în timpul drumului.

— Constat că eşti îmbrăcat într-o tunică romană, zise Popygos nemulţumit.

— Stăpânul meu, răspunse Demetrius respectuos, este comandantul fortului Minoa.

— Ar fi fost mai bine, continuă Popygos, dacă garda legionarilor ar fi lăsat în pace pe evrei, ca să se descurce singuri. Toţi cei din Ierusalim care au câţiva gologani de cheltuit

nu se mai gândesc astăzi decât la afacerea asta cu nazarineanul. Acum, după ce s-a amestecat şi guvernul, e sigur că ziua de azi se va pierde de pomană. Iar mâine este ziua sâmbetei, când evreii nu fac nimic.

— În zi de sâmbătă nu se face nici o vânzare, declară Demetrius, ca să zică şi el ceva, şi se uită la compatriotul său.

Bătrânul Popygos îşi răsuci îngândurat mustaţa.

— Eu fac drumul acesta de douăzeci şi trei de ani, zise el, dar de astă dată am vândut marfă mai puţină decât în orice an. Merge din ce în ce mai prost, în săptămâna Paştilor se întâmplă întotdeauna câte ceva care împiedică muşteriii mei să vină şi să-şi cumpere provizia de scorţişoară şi cuişoară. Popygos întoarse cu fundul în sus un coş şi se aşeză pe el, petrecut de clinchetul lanţurilor dimprejurul gâtului, îmi aduc aminte, continuă el întunecat, că până acum oamenii n-au fost niciodată jecmăniţi în felul acesta. N-ai decât să te gândeşti la ceea ce s-a întâmplat duminica trecută în pridvorul templului. Acum câţiva ani oamenii erau foarte mulţumiţi. Cei de la ţară veneau la Ierusalim ca să petreacă sărbătorile Paştilor şi să-şi facă cumpărăturile de care aveau nevoie. De fiecare dată, dacă se întâmpla să fie din cale-afară de săraci, aduceau o colivie în care era un porumbel, iar dacă erau mai cu dare de mână, un miel sau un viţel. Acesta era un fel de dar pentru templu. Preoţii ardeau jertfele acestea sau spuneau numai că le ard. Dar eu totuşi cred că le ardeau, dacă ar fi să judeci după mirosul greu dimprejurul templului. Puţin după aceea însă aceşti slujitori ai templului s-au tâlhărit. Omul de la ţară îşi aducea mielul, pe care preoţii, după ce-l examinau, îi spuneau că are ceva meteahnă la intestine sau ceva de însemnătate mai mică. Prin urmare mielul nu era bun pentru jertfă, de aceea se ofereau să-i dea altul în schimb dacă diferenţa de preţ o va plăti în bani. După ce ajungeau la o înţelegere, mielul cu meteahna era vândut altui naiv.

— Urâtă afacere! exclamă Demetrius. Nu e de mirare că nazarineanul acesta a fost indignat.

— De, indignarea nu este niciodată de folos, în orice caz lui nu-i va folosi prea mult.

— Ce an de gând să facă cu el? întrebă Demetrius. Să-l bage la închisoare?

— Nu prea îmi vine sa cred. Am auzit că aseară a fost dus în faţa marelui-preot pentru a fi judecat, din pricină c-a provocat dezordine în templu, îl acuză c-ar fi spurcat interiorul templului, adăugă Popygos şi începu să râdă. Ca şi când cineva ar putea spurca un templu care este mai rău decât un grajd. Fireşte, au destui oameni de partea lor care să facă mărturie împotriva lui pentru a putea fi osândit, aşa că s-au dus la palatul procuratorului şi l-au scos din aşternut ca să judece întâmplarea aceasta. Pilat le-a răspuns că, dacă şi de astă dată este vorba despre o neînţelegere religioasă, ar fi mai bine să şi-o limpezească între ei. Dar bogătaşii şi cămătarii aceştia bătrâni nu s-au învoit să le scape din mână atât de uşor. I-au spus că acest Isus încearcă să se proclame rege. Pilat nu a crezut totuşi de cuviinţă să intervină şi le-a răspuns să-l biciuiască şi după aceea să-l pună în libertate.

— Şi l-au biciuit? întrebă Demetrius speriat.

— Fireşte că l-au biciuit, şi foarte rău. Apoi cineva dintre oamenii adunaţi a strigat: „Ucide pe galileean!". Pilat l-a auzit şi le-a răspuns: „Dacă omul acesta este din Galileea, duceţi-l să-l judece Irod. El este cel care trebuie să se ocupe de delictele întâmplate în această provincie!"

— L-au dus în faţa lui?

— L-au dus, răspunse Popygos şi dădu din cap. Irod şi-a zis că aceasta este ocazia bine venită ca să-şi bată joc de el pentru a face plăcere fariseilor şi cărturarilor. A poruncit soldaţilor să-l biciuiască din nou, apoi l-a îmbrăcat într-o haină veche de purpură şi s-a prefăcut că i se închină. Un beţivan a împletit o cunună de mărăcini şi i-a pus-o pe creştet în loc de coroană. Dar fariseii şi cărturarii n-au fost mulţumiţi numai cu atât. Au cerut ca Isus să fie condamnat la moarte...

— La moarte! exclamă Demetrius.

— Da! Dar toţi ştiau că nimeni nu are dreptul să condamne pe cineva la moarte decât Pilat. Aşa că s-au întors cu el la palatul procuratorului.

Popygos clătină din cap şi ridică dintr-un umăr.

— Atât este tot ce am putut afla, sfârşi el. Hărăgarul Diophanos a fost de faţă la aceste cazne, dar după aceea a fost obligat să se întoarcă în bazar şi altceva n-a mai putut să-mi spună.

— Probabil judecata mai ţine încă, zise Demetrius nerăbdător.

— Cred c-ar fi mai cuminte să nu te amesteci, îl preveni Popygos. Cel care se amestecă în astfel de treburi niciodată nu sfârşeşte bine.

— S-ar putea ca stăpânul meu să aibă nevoie de mine, răspunse Demetrius. Sunt obligat să plec. Îţi urez drum bun de întoarcere acasă. La revedere, Zenos!

Demetrius grăbi pasul până începu aproape să alerge şi din depărtare văzu o mulţime de oameni adunaţi în faţa intrării principale a pretoriului. Urcă scările în fugă şi se opri la marginea grupului de curioşi care stăteau înghesuiţi.-Evreii bine îmbrăcaţi din apropierea lui se încruntară la el când îl văzură lângă ei. Cei adunaţi aici nu păreau să fie oameni săraci. Procuratorul era aşezat între coloanele pretoriului şi împrejurul său se vedea un număr de legionari din garda palatului. Pe terasa cea mai de sus era un grup dş soldaţi aşezaţi pe patru rânduri, în atitudini rigide, în faţa lor, singur, era acuzatul. Auzi că-i pun întrebări la care dă răspunsuri, dar într-o limbă pe care el n-o putea înţelege. Demetrius îşi zise că aceasta trebuie să fie limba aramaică, deoarece limba aceasta o vorbea şi poporul pe care-l întâlnise în drumul spre Ierusalim. Se mişcă din locul în care se oprise şi înainta pe dreapta până în apropierea lor. Acum putea vedea profilul omului aceluia singur şi trist. Constată că pe creştet poartă cununa de mărăcini despre care pomenise Popygos. Obrazul îi era vărgat de dârele sângelui ce i se scursese de pe frunte. Haina îi fusese coborâtă în jos de pe umeri, aşa că era gol până la brâu şi pe trupul lui se vedeau vânătăile lăsate de bice. Unele dintre acestea sângerau, dar părea că el nu-şi dă seama de rănile sale. Procuratorul îşi continuă repede interogatoriul - indiferent de întrebările ce i le punea - iar acuzatul, care sta cu fruntea în sus, îi răspundea respectuos, dar cu deplină încredere în sine. Din când în când din mijlocul mulţimii se auzea câte un murmur şi toţi se uitau chiorâş şi cu gurile căscate ca să poată auzi.

Demetrius examina cu atâta atenţie obrazul victimei, încât aproape nu-şi dădea seama de ceea ce se petrece în apropierea sa. În clipa aceasta îşi aduse aminte c-ar putea să-l vadă şi pe Marcellus, în primul rând erau postaţi ofiţerii din garnizoanele diverselor forturi, între ei era şi Paulus, care sta drept şi se

legăna uşor. Imediat după el erau legionarii din Minoa. Pe Marcellus însă nu-l văzuse nicăieri.

Procuratorul începuse acum să vorbească cu glasul ceva mai ridicat. Cuvintele tui treziră imediat protestele celor adunaţi în pretoriu. Demetrius îşi schimbă poziţia, pentru a vedea mai bine pe Pilat. De astă dată văzu şi pe Marcellus, împreună cu ceilalţi legaţi, în stânga procuratorului. Se întrebă: oare stăpânul său era conştient de ceea ce se petrece în apropierea lui? Poate cel mult dacă s-ar fi găsit un interpret care să-i explice, altfel ar fi fost imposibil să înţeleagă ceva. Demetrius cunoştea semnificaţia exactă a expresiei întipărite pe obrazul stăpânului său. În clipa aceasta obrazul lui exprima spaimă şi tot atâta plictiseală. Se vedea cât de colo că Marcellus ar fi preferat să fie în altă parte.

Înţelese că se găseşte în mare încurcătură. Atitudinea ostilă a celor din sală părea că l-a intimidat. Se întoarse şi dădu un ordin unui membru din gardă, care se apropie de o uşă a sălii şi imediat după aceea îi aduse un vas mare de argint. Pilat îşi băgă mâinile în apa pe care o conţinea vasul şi lăsă picăturile să i se zvânte de pe degete. Publicul începu să vocifereze din nou, dar de astă dată strigătele lui păreau chiote de triumf. Se vedea limpede că s-a luat o hotărâre şi în acelaşi timp că hotărârea a fost satisfăcătoare pentru cei prezenţi. Demetrius înţelese imediat ce înseamnează pantomima cu vasul de argint. Pilat pronunţase osânda şi-şi spălase mâinile. Cererea poporului fusese ascultată, dar răspunderea o purta el însuşi pentru judecata pronunţată. Procuratorul nu admitea ca mâinile lui să rămână pătate de sângele acestui om. Demetrius era acum convins că stăpânul său a înţeles. Chiar dacă până acum nu înţelesese nimic, vedea totuşi că Pilat a pronunţat o osândă împotriva propriei sale convingeri.

De astă dată Pilat se întoarse spre Marcellus, care făcu un pas înainte şi salută. Schimbară câteva cuvinte, salută din nou, apoi, coborând cele câteva trepte, se apropie de Paulus şi-i dădu instrucţiunile necesare. Acesta se apropie de legionarii din Minoa şi dădu un ordin. Soldaţii înaintară în rânduri de câte doi, făcând un semicerc împrejurul estradei, în frunte cu Marcellus şi Paulus, care venea imediat după el, apoi coborâră în pretoriu în mijlocul publicului, care se despărţi în două ca să le facă loc. Unul dintre soldaţii cei de la urmă se opri şi apucă de capătul

frânghiei ce atârna de mâinile legate ale condamnatului. Probabil îl smucise cu violenţă, deoarece era gata să cadă. Legionarii înaintau cu paşi repezi.

Câţiva dintre cei care erau în pretoriu îi urmară, dar majoritatea se adună în mici grupuri şi începură să vorbească, fluturându-şi bărbile, ca dovadă că sunt mulţumiţi. Demetrius se întrebă care va fi soarta condamnatului. Fusese osândit la moarte; de asta nu mai încăpea nici o îndoială, căci nici o altă osândă n-ar fi putut să mulţumească poporul întărâtat. Probabil îl vor duce în curtea unei închisori, unde va sluji drept ţintă unui grup de arcaşi. Pe cealaltă margine a străzii aştepta un pâlc de oameni cu obrajii palizi şi ochii speriaţi, îmbrăcaţi prost, ca cei de la ţară; se adunaseră grămadă şi păreau că se sfătuiesc între ei dacă va fi bine să-l urmeze sau nu. Peste câteva clipe câţiva dintre ei se urniră la drum, dar păreau că nu se grăbesc deloc să-l ajungă. Fără îndoială aceştia erau prietenii lui Isus.

Ce păcat, îşi zise Demetrius, că, judecând după atitudinea lor, oamenii aceştia par atât de laşi. Fără îndoială cel care pleca spre locul de osândă merita să fie susţinut cu mai mult curaj.

Nu ştia nici el ce să facă: să urmeze convoiul sau să aştepte la barăci până când se va întoarce stăpânul său, dar imediat după aceea apăru Melas şi se apropie de el.

— Ce vor să facă cu el? întrebă Demetrius cu glasul tremurând.

— Să-l răstignească, răspunse Melas.

— Să-l răstignească! exclamă Demetrius speriat. Cum se poate? N-a făcut nimic pentru a merita o astfel de moarte!

— S-ar putea să nu fi facut, încuviinţă Melas, dar acesta este ordinul dat de procurator. Eu cred că Pilat l-a osândit împotriva voinţei sale, deoarece se temea că din pricina lui se vor isca tulburări. Tocmai de aceea a dat această însărcinare celor din Minoa. Nu vrea ca legiunea lui să fie amestecată într-o astfel de afacere. Minoa este destul de departe de Ierusalim şi legionarii acestei garnizoane sunt oameni vânjoşi, sfârşi Melas râzând, căci era mulţumit că face parte şi el din această garnizoană care nu se sperie de puţin sânge.

— Te duci să vezi şi tu cum îl vor executa? Făcu o strâmbătură şi clătină din cap.

— Nici nu mă gândesc, răspunse Melas. Eu n-am ce căuta acolo. Poate ai vrut să mergi? Nu este o vedere care ar putea

să-ţi facă plăcere. Atâta lucru pot să-ţi spun şi eu. Odinioară am avut ocazia să vad o astfel de execuţie... În Gallia. Un legionar înjunghiase pe un centurion. Pentru crima aceasta l-au condamnat să fie crucificat. A durat o zi întreagă şi-i puteai auzi ţipetele de la jumătate de leghe. Stolurile negre de corbi au apărut şi au început să zboare împrejurul lui înainte de a muri, aşa că...

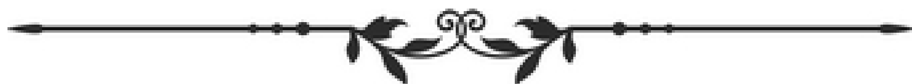
Demetrius făcu un gest de protest şi simţi o tresărire în stomac. Melas începu să râdă şi, întorcând puţin capul, scuipă într-o parte. Apoi se întoarse în loc şi apucă încet spre barăci, lăsând pe Demetrius să hotărască singur ce va face.

Peste câteva minute şi fără să-şi dea seama, apucă şi el pe urma lui. După ce intră în apartamentul stăpânului său, se aşeză pe un trepied şi încercă să se liniştească. Inima îi bătea cu atâta violenţă, încât simţi că începe să-l doară capul.

Se ridică apoi în picioare ca să bea o gură de apă. Se gândi că probabil şi Marcellus ar vrea să bea o gură de apă înainte de a termina cu groaznica însărcinare ce o primise. Umplu un mic urcior şi ieşi, umblând încet, căci nu-i făcea nici o plăcere să plece din tabără.

Din primul moment când se uitase în ochii lui Isus, Demetrius se gândise la el ca la un om care a rămas singur şi pe care nimeni nu-l înţelege; nici chiar prietenii săi apropiaţi. Astăzi va deveni un om care a rămas cu adevărat singur.

CAPITOLUL VI

În dimineaţa aceasta, una dintre cele zece companii ale palatului lipsi de la inspecţie. Marcellus constată imediat că numărul legiunii procuratorului este mai redus, dar n-avu nici un motiv să se gândească mai îndelung la amănuntul acesta. Pe cei din Minoa nu-i putea interesa motivul care a determinat trupele acestea să plece atât de devreme din barăci.

Dar când Iulian, comandantul fortului din Capernaum, care trebuia să ia serviciul în primire, îi anunţă că parada obişnuită în fiecare zi a fost contramandată şi toţi legionarii vor trebui să se întoarcă în barăci, unde vor aştepta ordinele, Marcellus deveni furios. După ce ajunse în apartamentul său, trimise după Paulus, convins că acest izvor nesecat de clevetiri va putea să-i explice misterul.

După o întârziere destul de lungă, centurionul apăru în faţa lui, clătinându-se pe picioare, cu obrazul aprins şi ochii tulburi. Comandantul său se uită la el cu vizibilă nemulţumire şi indicându-i un scaun din apropiere, Paulus se aşeză comod şi aşteptă.

— N-ai putea să-mi spui şi mie ce se petrece? întrebă Marcellus.

— Procuratorul a petrecut o noapte agitată, îngână Paulus.

— După cât văd, tot aşa s-a întâmplat şi cu dumneata, declară tribunul nemulţumit. Ce se pregăteşte... spune-mi şi mie, de cumva nu este ceva ce trebuie păstrat secret?

— Pilat se găseşte într-o mare încurcătură, răspunse Paulus cu limba grea, aşa că vorbele îi ieşeau cu mare greutate din gură. Este nemulţumit de toată lumea. A avut o discuţie cu bătrânul Iulian, care a fost de părere că, dacă omul pe care l-au judecat a fost din Galileea. ar fi trebuit să-l predea autorităţilor de acolo, pentru a fi judecat de tribunalul lui Irod.

— N-ai vrea să fii amabil şi să-mi spui şi mie despre ce vorbeşti? se răsti Marcellus. Pe cine să judece? Şi de ce să-l

judece? începe de la început, deoarece eu nu ştiu nimic despre afacerea asta.

Paulus căscă zgomotos, se frecă la ochi şi începu să-i debiteze o poveste lungă despre evenimentele petrecute noaptea trecută. Un teslar îndrăzneţ, venit de undeva din interiorul Galilei!, a fost arestat pentru tulburarea liniştii publice şi pentru c-a încercat să instige poporul la revoltă. Acum câteva zile îşi permisese acte de violenţă în pridvorul templului, alungase în stradă animalele aduse pentru jertfe, răsturnase mesele zarafilor şi blestemase lăcaşul acela sacru, spunând că nu este casă de rugăciune, ci peşteră de tâlhari.

— Afirmaţia aceasta este destul de întemeiată, dar nu tocmai politicoasă, declară Paulus.

— Fără îndoială, omul acesta trebuie să fi fost nebun, zise Marcellus.

Paulus îşi strâmbă buzele groase şi clătină din cap.

— Omul acesta mi s-a părut neobişnuit. A fost arestat aseară. L-au dus în faţa bătrânului Anna, fostul mare-preot, apoi la Caiafa, actualul mare-preot, şi de acolo la Pilat, la Irod şi...

— După câte văd, eşti bine informat, îl întrerupse Marcellus. Paulus zâmbi cu înţeles.

— Câţiva dintre noi am fost azi-noapte să dăm o raită prin oraşul sacru, ca să-l putem vedea la lumina lunii, recunoscu el. Puţin după miezul nopţii am dat peste o mulţime de oameni care vociferau pe stradă şi ne-am luat şi noi după ei. Era singura distracţie de care ne puteam bucura deocamdată. Dar afară de ăsta eram şi puţin ameţiţi dacă îmi vei îngădui să-ţi spun adevărul, căci pentru asta am plecat l din tabără.

— Sunt convins, zise Marcellus. Te rog, continuă şi spune-mi tot ce mai poţi să-ţi aminteşti.

— Ei bine, l-am însoţit în toate părţile la judecată. Cum ţi-am spus, nu prea eram cu capul limpede ca să putem înţelege despre ce] este vorba, şi majoritatea judecăţii s-a desfăşurat în limba aramaică. Totuşi se vedea destul de limpede că cei din slujba templului şi j negustorii ţin cu orice preţ ca omul acesta să fie osândit la moarte.

— Pentru ceea ce s-a întâmplat în templu?

— Da... pentru ceea ce s-a întâmplat în templu şi pentru că cutreieră regiunile rurale, adunând oamenii împrejurul său şi vorbindu-le.

— Despre ce?

— Despre o nouă religie. Am vorbit cu unul dintre legionarii lui | Pilat care înţelegea această limbă. Mi-a spus că acest Isus stăruia pe lângă popor să adopte această nouă religie care nu prea avea nici o legătură cu templul. O parte dintre învinuirile ce i se aduceau mi s-au părut caraghioslâcuri. Unul dintre martori a jurat c-ar fi auzit pe galileeanul acesta spunând că dacă templul ar fi dărâmat el îl va reclădi în vreme de trei zile. Auzi vorbe! Dar, fireşte, toţi aceştia urmăreau condamnarea acuzatului, în scopul acesta orice fel de mărturie nu putea fi decât bine venită.

— Şi în ce stadiu se găseşte astăzi afacerea asta? întrebă Marcellus.

— Eu mă săturasem de procesul din faţa lui Irod şi m-am întors în tabără înainte de revărsatul zorilor, căci abia mă mai puteam ţine pe picioare. Au luat hotărârea să se mai prezinte o dată în faţa lui Pilat, imediat după ce se va termina prânzul. Probabil acum sunt în pretoriul palatului. Pilat le va îndeplini dorinţa şi - Paulus ezită şi continuă încruntat - dorinţa lor este să fie răstignit. I-am auzit vorbind şi vociferând.

— N-ar fi bine să mergem şi noi la judecată? întrebă Marcellus.

— Pe mine te rog să mă ierţi, căci eu m-am săturat, zise Paulus şi, ridicându-se cu greutate, se îndreptă spre uşă. În prag se lovi piept în piept cu o santinelă din garda palatului care-l salută.

— Procuratorul vă salută, începu el cu glasul metalic. Ofiţerii şi un detaşament de treizeci de legionari din garnizoana fortului Minoa sunt poftiţi să se prezinte imediat în pretoriu. Apoi mai salută o dată şi se retrase, apucând în lungul coridorului, fără să mai aştepte răspuns.

— Oare ce nevoie are Pilat de noi, zise Marcellus şi se uită speriat în ochii centurionului.

— Cred că nu va fi tocmai greu să ghicesc, îngână Paulus. Pilat nu are obiceiul să facă favoruri celor din Minoa. Ne va da o însărcinare care este prea primejdioasă pentru a o încredinţa trupelor din oraş; asta înseamnă că nu doreşte ca legiunea lui să fie amestecată în această afacere. Detaşamentul din Minoa va pleca mâine, aşa că, dacă din cauza faptei săvârşite de noi se vor isca tulburări, nimeni nu ne va mai putea ajunge.

Îşi săltă cingătoarea din şale şi ieşi din odaie. Marcellus rămase câteva clipe nehotărât, apoi se luă după el, căci voia să-i spună să scoată grupul de legionari de care vor avea nevoie. Prin uşa întredeschisă de la sala în care erau cantonaţi centurioni p văzu cum bea cu lăcomie dintr-o cupă uriaşă. Intră repede în sală şi-i spuse nemulţumit:

— Dacă aş fi în locul dumitale, Paulus, zise el sever, aş renunţa să mai beau. Cred că până acum ai băut tocmai de ajuns!

— Iar eu dacă aş fi în locul dumitale, îi răspunse Paulus cu îndrăzneală, aş bea cât m-ar ţine pântecele. Apoi făcu doi paşi spre Marcellus şi se uită la el cu neruşinare: Astăzi vei răstigni un om! zise el. Ai avut până acum ocazia să vezi o răstignire?

— N-am avut! răspunse Marcellus şi clătină din cap. Nici nu ştiu cum se face răstignirea. Va trebui să-mi spui.

Paulus se întoarse încet spre masa pe care burduful fleşcăit se vedea într-o poziţie grotescă. Umplu din nou cupa uriaşă şi o întinse picurând lui Marcellus.

— Îţi voi arăta după ce vom ajunge la locul de execuţie, răspunse el cu glasul sugrumat: Bea vinul acesta! Bea-l tot! Dacă nu-l vei bea, îţi va părea rău. Ceea ce va trebui să facem noi acum nu este treabă pentru un om treaz.

Marcellus întinse mâna fără să mai protesteze şi, luând cupa, o sorbi până la fund.

— Nu numai că fapta aceasta este revoltător de crudă, continuă Paulus, dar în toată înfăţişarea omului acestuia este ceva straniu. Aş prefera să nu am nici o legătură cu executarea lui.

— Te temi că de aici înainte te va urmări amintirea lui? întrebă Marcellus şi, oprindu-se, se uită la el şi zâmbi cu sfială.

— Ei bine, mai ai puţină răbdare şi te vei convinge! răspunse | Paulus şi clătină din cap cu înţeles. Martorii spuneau că în pridvorul templului omul acesta s-a purtat ca şi când ar fi fost la el acasă. Dar afirmaţia aceasta nu este nici pe departe atât de caraghioasă cum ţi s-ar părea. Să fiu afurisit dacă în faţa bătrânului Anna nu s-a purtat ca şi când ar fi fost tot în casa lui. În casa lui Caiafa mi-a făcut impresia că toată lumea este pe banca acuzaţilor, afară de el însuşi, în palatul procuratorului, Isus a fost singurul care nu arăta deloc emoţionat. J Părea c-ar vrea să-ţi spună că şi acesta este al lui. Mi se pare că însuşi Pilat

a simţit ceva. Unul dintre martori a afirmat că acuzatul a spus | despre el însuşi că ar fi rege. Pilat s-a aplecat spre el şi l-a privit cu atenţie, apoi l-a întrebat: „E adevărat că eşti rege?" Bagă de seamă, Pilat nu l-a întrebat: „E adevărat c-ai spus despre tine că eşti rege?", l-a întrebat numai atât: „Eşti rege?", dar nu l-a întrebat nici în bătaie de joc.

— Bine, Paulus, nu-ţi dai seama că toate acestea sunt prostii? Vinul pe care l-ai băut te face să aiurezi, zise Marcellus şi, apropiindu-se din nou de masă, îşi umplu cupa a doua oară. Scoate oamenii, porunci el cu glasul categoric. Cred că vei putea să te mai ţii pe picioare până ce vom ajunge la palat, căci văd că eşti beat mort, adăugă el şi mai bău o cupă, apoi îşi şterse gura cu dosul mâinii. Va să zică aşa... şi ce a răspuns galileeanul la întrebarea pe care i-a pus-o Pilat?

— I-a răspuns că împărăţia lui nu face parte din lumea aceasta, declară Paulus şi făcu un gest enigmatic cu mâna.

— Mi se pare că tu nu eşti numai beat, ci ţi-ai pierdut şi mintea, adăugă Marcellus în silă. Poate va fi mai bine să te culci. Voi raporta că nu te simţi bine.

— Nu, Marcellus, eu nu te voi lăsa singur în această încurcătură. Se întâmpla pentru prima dată ca Paulus să spună comandantului său pe nume.

— Eşti un om cumsecade, Paulus, declară tribunul şi întinse mâna spre el, apoi se apropie de burduful de vin. Paulus îl urmă şi-i luă cupa din mână.

— Ai băut tocmai de ajuns zise el. Te sfătuiesc să pleci fără să mai pierzi vremea, deoarece lui Pilat nu-i face plăcere să ne vadă că sosim târziu, în dimineaţa aceasta a avut plictiseli mai multe decât ar fi avut nevoie. Voi scoate oamenii şi ne vom întâlni în pretoriu.

După ce plecase anume cu întârziere şi pierduse o mulţime de vreme pentru a se informa încotro trebuie să apuce - căci locul execuţiei era pe un teren unde adunau gunoaiele oraşului şi le ardeau -Demetrius nu se aştepta să poată sosi la vreme pentru a vedea crucificarea de la început.

Dar, deşi întârziase, nu se îndemna deloc la drum; se simţea atât de abătut cum nu se simţise niciodată din ziua când fusese luat sclav. Timpul vindecase rănile lăsate de lanţurile ce i le încopciaseră pe mâini, iar tratamentul omeno de care avusese parte în casa lui Gallio îi vindecase rănile din suflet; astăzi însă

îşi zicea că lumea aceasta nu este indicată pentru ca un om civilizat să poată trăi într-însa. Toate instituţiile făcute de oameni sunt întemeiate numai pe minciuni. Tribunalele sunt corupte şi venale. Celui care are dreptate nu i se dă dreptate. Toţi dregătorii imperiului, mici şi mari, pot fi năimiţi. Până şi templele sunt întemeiate numai pe înşelăciune. Poţi să înşiri pe toţi slujbaşii şi demnitarii care se bucură de respectul şi cinstea publică, de la cel dintâi până la cel din urmă, şi nu vei găsi unul între ei care să nu fie vrednic de profundul dispreţ al unui om cumsecade.

Deşi era obişnuit să umble cu paşi întinşi, Demetrius se tara de astă dată fără nici o grabă în lungul drumului desfundat şi răscolit, umblând cu fruntea aplecată, copleşit de gânduri şi îndurerat, întocmai ca un vagabond care rătăceşte fără nici o ţintă. Din când în când gândurile lui păreau că se cer articulate în vorbe, în timpul cât trecea în revistă toate instituţiile acestei lumi ticăloase. Patriotismul! Cât de mult le place poeţilor şi preoţilor să vorbească despre vărsarea sângelui altora! Dar se poate ca şi aceştia să fie în solda cuiva. Bătrânul Horaţiu! Probabil tocmai atunci împăratul August îi trimisese un peplum şi o togă nouă, împreună cu un burduf de vin, în dar pentru c-a scris oda: Dulce et decorum est pro Patria mori! Dar toate acestea nu sunt altceva decât elucubraţii! Cum se poate ca un bărbat sănătos şi cu mintea întreagă să-şi închipuie că este plăcut şi nobil să-şi sacrifice viaţa pentru salvarea lumii? în lumea aceasta nu face să trăieşti, prin urmare face cu atât mai puţin să mori pentru ea. Lumea nu va deveni niciodată mai bună. Să luăm de pildă pe galileeanul acesta îndrăzneţ, care a fost atât de revoltat împotriva corupţiei din pridvorul templului, încât şi-a permis un gest de protestare cu totul lipsit de însemnătate. Fără îndoială nouăzeci şi cinci la sută dintre oamenii săraci şi amărâţi din provincia lui îl vor aplauda pentru această îndrăzneală; dar, când va veni vorba să-şi asume răspunderea, toţi aceşti anonimi, striviţi de jugul împilărilor şi al sărăciei, vor lăsa pe Isus al lor să răspundă singur de faptele sale, în faţa reprezentanţilor unui templu pervers şi ai unui imperiu corupt.

Cât despre credinţă, ce rost mai poate să aibă ca cineva să fie credincios cuiva? Ar fi mult mai bine ca fiecare să-şi urmeze drumul său şi să se apere în felul în care va crede de cuviinţă.

De ce să-ţi; petreci viaţa alergând pe urmele stăpânului roman, care astăzi are încredere în tine, ca mâine să te poată umili? Crezi c-ai merita mai puţin respect dacă ai părăsi pe acest aristocrat? Drumul până la Damasc nu este tocmai greu!

Ziua aceasta fu tristă pentru Demetrius. Până şi cerul era acoperit de nori grei şi cenuşii ca plumbul. În zorii zilei soarele strălucise pe cer, dar de jumătate de ceas încoace întunericul părea c-a început să coboare.

Apropiindu-se de câmpul pe care-l putea recunoaşte din depărtare după dârele de fum ce se destrămau în aer din mormanele de gunoaie aprinse, întâlni foarte mulţi oameni care se îndreptau spre oraş.. Majoritatea acestora erau bine hrăniţi, bine îmbrăcaţi, demni şi îngânduraţi; oameni de vârstă mijlocie şi mai bătrâni, mergând răzleţi, ca şi când fiecare dintre ei ar fi venit singur. Oamenii aceştia, îşi zise Demetrius, sunt cu siguranţă cei vinovaţi de crima ce s-a săvârşit astăzi. Se simţi ceva mai uşurat gândindu-se că partea cea mai grea s-a terminat. Fuseseră de faţă la asasinatul la care contribuiseră şi ei, aşa că acum se puteau întoarce la tarabele şi dughenele lor. Fără îndoială, unii dintre ei se vor opri şi la templu, ca să-şi recite rugăciunile de seară.

După ce trecu de ultimele movile de pe câmp şi rămase mirat de enorma cantitate de gunoaie ce se vedeau îngrămădite aici, poteca urcă spre un deal care fusese ferit de murdării. Demetrius se opri şi, uitându-se în sus, văzu pe coama dealului trei cruci mari, aşezate în rând. Probabil se gândiseră în ultimul moment ca să execute şi doi dintre prietenii galileeanului. Era oare posibil ca, fiind de faţă, aceştia doi să se fi repezit ca să-l apere? Nu se poate, căci acestora le lipsea curajul necesar pentru o astfel de faptă; în orice caz cei care muriseră împreună cu el nu puteau fi cei pe care-i văzuse azi-dimineaţă stând grămadă pe marginea străzii.

Străduindu-se din toate puterile, urcă dealul până la o depărtare de jumătate stadiu de locul supliciului. Aici se opri. Cei doi, pe care nu-i cunoştea, se zbăteau pe cruce, cu mâinile şi picioarele bătute în piroane. Omul cel singur, răstignit pe crucea de la mijloc, sta tot atât de nemişcat ca şi o statuie. Capul i se plecase înainte. Probabil era mort sau leşinase numai. Ar fi dorit din toată inima ca acesta să fie adevărul.

Rămase vreme îndelungată fără să se mişte şi se uită la acest spectacol tragic. Revolta care până aici aproape îl sugrumase începuse să se liniştească. Omul acesta enigmatic îşi pierduse viaţa fără nici un folos. Nu putea inventa nimic ce ar fi putut să justifice curajul lui în această împrejurare. Cei din templu vor continua şi de aici înainte să înşele pe cei care veneau de la ţară ca să aducă un miel de jertfa. Irod va continua să împileze şi să biciuiască pe cei săraci dacă se va întâmpla să stea în calea bogaţilor. Caiafa va condamna şi de aici înainte blasfemiile oamenilor care nu admiteau ca zeii lor să fie scoşi la mezat. Pilat va face dreptate şi-şi va spăla mâinile murdare în vasul de argint. Omul acesta singur plătise un preţ foarte ridicat pentru scurta şi zadarnica sa răzvrătire împotriva ticăloşiei omeneşti. Dar vorbise şi avusese îndrăzneala să se răzvrătească. Foarte curând nimeni nu-şi va mai aduce aminte că el a riscat totul şi că şi-a pierdut viaţa în slujba cinstei. Probabil este mult mai bine ca un bărbat să moară decât să trăiască într-o lume unde se pot întâmpla şi astfel de fapte. Demetrius se simţi din nou copleşit de senzaţia singurătăţii.

Oamenii adunaţi în apropiere nu erau atât de numeroşi cum îşi închipuise el. Nu putu constata nici vreo dezordine, probabil din pricină că legionarii se răzleţiseră printre oameni. După felul în care stăteau proptiţi în suliţe, se putea deduce că nu s-a întâmplat nici un fel de tulburare şi nici nu se aştepta ca cineva să îndrăznească.

Demetrius înainta şi ajunse până la marginea grupului şi constată că numai foarte puţini dintre bogaţii pe care-i văzuse la palatul procuratorului erau de faţă. Majoritatea oamenilor civili erau îmbrăcaţi în haine proaste şi unii dintre ei plângeau. Se vedeau şi câteva femei, învăluite în văluri grele; se adunaseră în grupuri, copleşite de tristeţe şi deznădejde, împrejurul crucilor rămăsese un spaţiu liber, în formă de cerc.

Făcându-şi loc înainte şi uneori ridicându-se pe vârful picioarelor pentru a-şi vedea stăpânul, Demetrius ajunse în apropierea unui legionar care-l recunoscu şi dădu din cap. Acesta îi răspunse la întrebarea pusă cu glasul în şoaptă că tribunul şi ceilalţi câţiva ofiţeri sunt în apropierea crucilor, de cealaltă parte a colinei.

— I-am adus puţină apă, zise Demetrius, arătându-i urciorul. Soldatul zâmbi mulţumit, arătându-şi gingiile ştirbe.

— Ai făcut foarte bine, declară el. Va putea să-şi spele mâinile. Astăzi ofiţerii nu beau apă, deoarece procuratorul le-a trimis un burduf de vin ca să nu-şi piardă firea.

— Omul acesta a murit? întrebă Demetrius.

— N-a murit... adineauri l-am auzit vorbind.

— Ce a spus? L-ai putut înţelege?

— Spunea că-i e sete.

— I-aţi dat apă?

— Nu... dar au înmuiat un burete în oţetul care conţinea şi ceva mirodenii şi i l-au ridicat la gură, dar el s-a ferit. Nu prea înţeleg care poate fi motivul că l-au condamnat, dar am constatat că nu este laş.

Legionarul îşi îndreptă trupul şi, ridicând ochii spre cer, îi spuse că în curând va începe furtuna, apoi se depărta şi se pierdu printre oameni.

Demetrius nu se mai uită la omul singuratic pironit pe cruce. Ieşi dintre oameni şi, făcând un ocol mare, ajunse de cealaltă parte a colinei. Marcellus, centurionul Paulus şi alţi patru sau cinci inşi se aşezaseră roată pe pământ. O ulcică de piele, pentru jocul de zaruri, trecea din mână în mână. Văzând ce se întâmplă, în primul moment se simţi indignat de brutala nesimţire a purtării lor şi mai ales a lui Marcellus. Un bărbat cu cât de puţin simţ de omenie nu poate avea o astfel de purtare, mai ales într-o împrejurare atât de dureroasă ca aceasta, decât cel mult dacă este beat.

Dar acuma, după ce ajunsese aici, Demetrius îşi zise că va trebui să întrebe dacă nu cumva stăpânul său are nevoie de el. Se apropie încet de grupul ofiţerilor care nu-l văzuseră încă. Peste câteva clipe Marcellus ridică privirea şi, dând cu ochii de el, îi făcu semn să se apropie. Ceilalţi se uitară în treacăt la el şi continuară jocul, fără să-i mai dea atenţie.

— Vrei să-mi spui ceva? întrebă Marcellus cu limba încleită.

— Ţi-am adus un urcior de apă, stăpâne.

— Bine ai făcut. Aşază urciorul în apropiere. Voi bea numaidecât. Venise rândul lui să tragă cu zarurile şi, luând ulcica în mână, o scutură cu indiferenţă şi aruncă zarurile.

— Azi e ziua dumitale cu noroc! murmură Paulus. Eu am terminat! şi ridicându-se în picioare îşi întinse trupul uriaş şi-şi împreună mâinile la ceafă. Demetrius, zise el şi-i făcu semn cu

capul, vezi că la picioarele crucii de la mijloc este o cămaşă cafenie de lână. Adu-o încoace, căci aş vrea să mă uit la ea.

Demetrius aduse cămaşa şi i-o întinse. Centurionul o luă în mână şi o examina cu indiferenţă.

— Nu este tocmai de proastă calitate! declară el, ţinând-o în lungimea braţului. A fost ţesută la ţară şi firul este vopsit în mustul cojilor de nuci. El nu va mai avea nevoie de ea. Aş vrea s-o iau eu; ce zici tribune?

— De ce s-o iei? întrebă Marcellus cu indiferenţă. Dacă valorează ceva, atunci s-o jucăm la zaruri, adăugă el şi-i întinse ulcica de piele. Este rândul dumitale. Numărul mare câştigă. Trage!

În partea de miazănoapte se auzi mugetul uriaş al tunetului şi o limbă de flacără ca o scăpărare de pucioasă şerpui printre norii de pe boltă. Centurionul Paulus trase cu zarurile şi acestea căzură în dublă de trei, apoi ridică fruntea şi se uită la cerul de deasupra lui.

— Nu va fi tocmai greu să fii bătut, declară Vinicius, care era aşezat lângă el. Trase şi el şi unul dintre zaruri căzu cu trei, al doilea cu cinci; ulcica trecu pe rând la ceilalţi, fără ca vreunul dintre ei să poată obţine un număr mai mare, până când veni rândul lui Marcellus:

— Dublă de şase! exclamă el. Demetrius ia în grija ta această cămaşă. Paulus i-o întinse numaidecât.

— Să vă aştept aici, stăpâne? întrebă el.

— Aici nu am nevoie de tine. Întoarce-te la barăci şi începe să faci bagajele. Mâine în zorii zilei vom pleca, zise Marcellus şi ridică privirea spre cer. Paulus, treci în cealaltă parte şi vezi ce se întâmplă. Vom avea o furtună năprasnică. Se ridică şi el cu mare greutate şi păru că se leagănă pe picioare. Demetrius se gândi c-ar fi bine să-l apuce de braţ şi să-l spijine, dar îşi zise că din această împrejurare orice dovadă de atenţie din partea lui nu poate să fie bine venită. Indignarea i se liniştise. Se vedea cât de colo că Marcellus se îmbătase, deoarece n-ar fi fost în stare să săvârşească această faptă ruşinoasă fiind cu mintea trează. Un tunet cutremură bolta cerului cu zgomot atât de uriaş, încât li se păru că pământul li se clatină sub picioare. Marcellus întinse o mână şi se propti de crucea de la mijloc. După ce reuşi să se sprijine din nou pe picioare, îşi desprinse

mâna cu care se proptise de cruce şi, văzând că este plină de sânge, şi-o şterse de togă.

În aceeaşi clipă un bărbat pântecos, îmbrăcat într-o bogată levită lucitoare, se apropie de el şi-i spuse cu îndrăzneală:

— Alungă oamenii aceştia de aici! strigă el răstit. Au început să murmure, spunând că furtuna aceasta este judecata zilei de apoi pentru pedepsirea noastră!

Tunetul de adineauri cutremură cerul din nou.

— S-ar putea să fie! răspunse Marcellus fără să ezite.

— Dumneata ai fost însărcinat să păstrezi ordinea! zbieră bărbatul cel pântecos şi ridică pumnul în aer.

— Vrei să opresc furtuna? întrebă Marcellus.

— Să opreşti blasfemiile! Oamenii au început să vocifereze şi afirmă că galileeanul acesta este Fiul lui Dumnezeu!

— S-ar putea să fie! strigă Marcellus. De unde ştii dumneata cine este? şi, plecându-se, încleşta mâna pe mânerul paloşului. Pântecoşii! se retrase repede şi o luă la fugă, spunând că se va plânge procuratorului.

Demetrius trecu de cealaltă parte a dealului, ca să se mai uite o dată la chipul bărbatului singuratic pironit pe crucea de la mijloc, îl văzu că a ridicat ochii spre cerul negru ca păcura. Apoi cu totul pe neaşteptate deschise gura şi ţipă, ca şi când ar fi chemat întrajutor pe un prieten care se găseşte foarte departe.

Un bărbat de vârstă mijlocie, cu barbă şi îmbrăcat în haine ponosite, probabil un rural care era prieten al galileeanului, se desprinse dintre oamenii din apropierea crucii şi apucă în jos pe coasta dealului, ţipând cu glasul ridicat şi cu trupul cutremurat de suspine. Demetrius întinse mâna ca să-l oprească.

— Ce a spus? întrebă el.

Dar omul se smulse din mâna lui şi continuă să alerge, bocindu-se în gura mare, fără să-l poată înţelege ce spune.

Galileeanul, care acum trăgea să moară, plecă ochii şi se uită la lumea din apropierea lui. Buzele i se mişcau. Se uita la oameni cu aceeaşi tristeţe în priviri ca şi în ziua aceea când mulţimea de pelerini întâlnită în drumul Ierusalimului începuse să-l aclame ca rege al lor. Un fulger flutură din nou în largul cerului cutremurat de tunete şi întunericul deveni mai greu.

Demetrius înfăşură cămaşa şi o luă la subsuoară, ţinând-o strâns. Contactul cu ea i se păru că-i uşurează durerea ce-l sugruma. Se gândi că poate Marcellus se va învoi să-i dea lui

cămaşa aceasta. Pentru el ar fi o mulţumire deosebită să poată avea ceva care să-i aducă aminte de tânărul acesta curajos. Ar păstra-o ca pe un lucru de mare preţ. Ca să cunoşti pe un astfel de om şi să poţi afla felul lui de gândire ar fi un privilegiu fără seamăn. Acum, după ce nu va mai exista nici o posibilitate să devii prietenul lui, ar însemna o mare mângâiere să poţi păstra cămaşa pe care a purtat-o.

Ochii i se umplură de lacrimi şi, întorcându-se în loc, începu să coboare coasta dealului. Se făcuse atât de întuneric, încât poteca ce şerpuia la vale nu se mai vedea. Se opri şi se uită înapoi, dar vârful dealului şi crucile fuseseră învăluite de pânza întunericului.

Când ajunse în oraş, străzile erau copleşite de întuneric, deşi abia trecuse de amiază. La ferestrele caselor clipeau luminile opaiţelor. Trecătorii mergeau încet în lungul străzilor, cu făclii în mâini. Glasuri înspăimântate se auzeau chemându-se prin întuneric. Demetrius nu înţelegea ce spun, dar după tremurul acestor glasuri îşi dădea seama că oamenii sunt înspăimântaţi de întunecimea aceasta neobişnuită. Se mira şi el de acest fenomen, dar nu simţea nici deznădejde, nici spaimă. Senzaţia de singurătate în mijlocul unei lumi potrivnice care-l chinuise la plecarea din oraş îl părăsise. Acum nu se mai simţea singur. Strânse cămaşa cu putere la subsuoară, ca şi când aceasta ar fi reprezentat o alinare a tuturor durerilor omeneşti.

Când ajunse la barăci şi intră, văzu că Melas este pe coridor, în faţa uşii deschise a camerei lui Paulus. Demetrius nu se simţea dispus să stea cu el de vorbă şi trecu înainte spre apartamentul stăpânului său, dar Melas se luă după el, în mână cu o făclie aprinsă şi nerăbdător să afle ce spune.

— Va să zică ai fost să vezi nu-i aşa? întrebă taciturnul încruntat, la spune, cum ţi-a plăcut ce ai văzut? Intrară împreună în cameră şi Melas plecă facla, de la flacăra căreia aprinse cele trei opaiţe mari de piatră. Văzând că nu primeşte nici un răspuns la întrebarea pe care i-o pune, îl întrebă din nou: Ce crezi c-ar putea fi întunericul acesta, o eclipsă de Soare?

— De unde vrei să ştiu eu? Până acum n-am auzit vorbindu-se despre o eclipsă care să dureze vreme atât de îndelungată.

— Te pomeneşti că este sfârşitul lumii, declară Melas şi încercă să râdă sinistru.

— Eu n-am pricină să mă tem de nimic, declară Demetrius.

— Crezi că acest Isus ar putea să aibă vreun amestec în fenomenul acesta? întrebă el înspăimântat.

— Nu-mi vine să cred, răspunse Demetrius. Melas se apropie de el şi-l apucă de braţ:

— Te-ai mai gândit la Damasc? întrebă el cu glasul în şoaptă. Demetrius clătină cu nepăsare din cap.

— Dar tu?

— Eu voi pleca în noaptea asta, declară Melas. În ajunul plecării, procuratorul are întotdeauna obiceiul să ofere ofiţerilor un banchet. După ce banchetul se va termina şi voi aduce pe centurion ca să-l întind pe pat - va dormi ca legănat - eu voi pleca. Cred c-ar fi mai bine să mă însoţeşti. Altfel va trebui să aştepţi vreme foarte lungă până când ţi se va oferi un astfel de prilej.

— Eu nu voi pleca! declară Demetrius categoric.

— Nu cumva ai de gând să mă vinzi?

— Fii sigur că nu!

— De cumva îţi vei schimba gândul şi vei vrea să pleci, fă-mi un semn în timpul banchetului, zise Melas şi apucă spre uşă.

Închipuindu-şi c-a plecat, Demetrius desfăşură cămaşa pe care o ţinea subsuoară.

— Ce ai acolo? întrebă Melas care se oprise în prag.

— Cămaşa pe care a purtat-o galileeanul! răspunse Demetrius tară să se întoarcă spre el.

Melas intră din nou în cameră şi examina cu atenţie cămaşa pătată de sânge.

— Cum se face că este la tine? întrebă el cu sfială.

— Este a legatului. Ofiţerii au tras hainele lui la sorţi. Şi a câştigat-o comandantul.

— Nu-mi vine să cred că el ar avea nevoie de ea, zise Melas. Eu în nici un caz n-aş păstra-o. Ar putea să-i aducă nenoroc.

— De ce nenoroci Cămaşa aceasta a aparţinut unui bărbat curajos!

Marcellus se întoarse în tabără cu gândurile răscolite, ameţit de băutură şi sleit de puteri, îşi descinse cingătoarea paloşului şi, după ce-l întinse lui Demetrius, se lăsă pe un scaun.

— Dă-mi o gură de vin, porunci el cu glasul sugrumat. Demetrius se supuse, apoi, lăsându-se într-un genunchi, desfăcu sandalele prăfuite ale stăpânului său în timpul cât acesta duse cupa la gură.

— După ce vei face o baie rece, stăpâne, te vei simţi mai bine, zise Demetrius ca să-l îmbuneze.

Marcellus făcu un efort şi, deschizând pleoapele grele, se uită mirat la sclavul său.

— Ai fost acolo? întrebă el cu greutate. Da, sigur; abia acum îmi aduc aminte. Ai venit şi tu; ca să aduci un urcior cu apă.

— Şi am adus cu mine cămaşa lui, completă Demetrius. Tribunul îşi trecu mâna peste frunte, ca şi cum ar fi încercat să alunge gândurile ce-l preocupau, şi ridică din umeri.

— Te duci la banchet stăpâne?

— Voi fi obligat! îngână Marcellus. Nu se poate ca ceilalţi ofiţeri să ne ia în bătaie de joc. Noi cei din Minoa nu suntem oameni care să se sperie de aşa ceva. Dacă n-aş merge la banchet, toţi ofiţerii... ofiţerii ar spune că legatul din Minoa s-a îmbolnăvit de vedera sângelui.

— Aveţi dreptate! încuviinţă Demetrius. O baie rece şi un masaj vă vor pune din nou pe picioare. V-am scos cealaltă uniformă.

— Bine ai facut! încuviinţă Marcellus. Co... matul din Minoa n-a fost niciodată atât de murdar ca astăzi. Ce este asta? întrebă el şi atinse cu unghia o pată umedă ce se vedea pe toga lui albă. Sânge! Marele Imperiu roman a săvârşit astăzi o faptă măreaţă! A câştigat o victorie sângeroasă! murmură el.

Monologul său deveni incoerent şi începu să se stingă, apoi capul i se plecă înainte tot mai mult, până când bărbia i se propti în piept şi adormi. Demetrius îi desprinse toga de pe umeri şi, muind un prosop în apă rece, îl aşeză pe obrazul buhăit şi pe gâtul stăpânului său.

— Ridicaţi-vă în picioare, stăpâne! zise Demetrius, întinzând mâinile spre el. Vă mai aşteaptă o singură bătălie şi pe urmă veţi putea dormi.

Marcellus se ridică cu greutate şi, sprijinindu-se cu amândouă mâinile pe umerii sclavului său, acesta începu să-l dezbrace de hainele murdare.

— Sunt murdar, murmură el cu glasul stins. Sunt murdar... şi pe dinăuntru şi pe dinafară. Sunt murdar... şi umilit, înţelegi, Demetrius? Sunt murdar şi umilit!

— N-aţi făcut altceva decât aţi executat ordinele pe care le-aţi primit, stăpâne, încercă Demetrius să-l îmbărbăteze.

— Ai fost de faţă? întrebă Marcellus şi încercă să-l privească în luminile ochilor.

— Da, stăpâne. A fost o întâmplare foarte tristă.

— Ce părere ai despre el?

— A fost un bărbat foarte curajos. Păcat că această însărcinare ţi s-a dat tocmai dumitale.

— A doua oară n-aş mai primi-o, indiferent de la cine ar veni! declară Marcellus categoric. Ai fost de faţă când l-a invocat pe Dumnezeul său şi l-a rugat să ne ierte?

— Nu; dar, chiar dacă aş fi fost, eu n-aş fi înţeles limba lui.

— N-am înţeles nici eu, dar mi-au explicat alţii. După ce a pronunţat vorbele acestea, s-a uitat drept la mine. Cred că va trebui să treacă foarte multă vreme ca să pot uita privirea aceasta a lui.

Demetrius îi petrecu un braţ împrejurul mijlocului, ca să se poată ţine în picioare. I se întâmpla pentru prima dată să vadă pe stăpânul său cu ochii plini de lacrimi.

Impunătoarea sală de banchete a palatului era împodobită pentru această ocazie cu emblemele şi steagurile romane şi în lungul pereţilor se vedeau urne pline de flori. Opaiţe uriaşe de piatră, aşezate pe coloanele de marmură, luminau încăperea vastă. O orchestră postată într-un alcov cânta marşuri militare. La masa principală, aşezată pe o estradă, era procuratorul, cu Marcellus şi Iulian pe stânga şi dreapta lui, iar lângă ei erau comandanţii forturilor din Cezareea şi Joppa. Toţi cei prezenţi cunoşteau motivul pentru care lui Marcellus şi Iulian li s-au oferit locuri de onoare. Minoa executase o sarcină neplăcută, iar Capernaum avea motive să fie nemulţumit. Pilat părea întunecat, absent şi cu gândurile rătăcite.

Sclavii palatului fuseseră însărcinaţi cu servirea bucatelor complicate. Ordonanţele ofiţerilor erau înşirate în lungul pereţilor, aşteptând gata să ajute pe stăpânii lor când vor avea nevoie, deoarece, în conformitate cu un obicei recunoscut de multă vreme, invitaţii procuratorului veneau la acest banchet pentru a se îmbăta, aşa că nici unu! dintre ei nu era în stare să meargă prea departe după ce se ridica de pe scaun.

Dintre toţi cei prezenţi, ofiţerii din Minoa erau cei mai gălăgioşi şi mai îndrăzneţi, dar li se trecea cu vederea, deoarece ştiau că ofiţerii aceştia au avut o zi grea. Paulus sosise printre cei din urmă. Cu toate îngrijirile date de Melas, arăta buhăit la

obraz şi se uita încruntat. Veselia celor dimprejurul său îl enerva. O vreme se uită la ei întunecat şi nemulţumit, iar din când în când se trezea din această letargie şi începea să sughiţe. Puţin după aceea, subalternii săi începură să se ocupe de el şi-i turnară un vin neobişnuit de tare, menit să-i pună din nou în mişcare activitatea spirituală, încercă să fie şi el vesel; să cânte şi să chiuie, dar nimeni nu era în stare să înţeleagă ce spune. Puţin după aceea dădu peste cap uriaşa cupă de vin ce o avea în faţa lui şi începu să râdă cu hohote. Centurionul se îmbătase.

Lui Demetrius îi făcea plăcere să constate că stăpânul său îşi păstrează demnitatea. Nu prea vorbea, dar asta se datora şi faptului că nici procuratorul nu era dispus să vorbească. Bătrânul Iulian, care era complet treaz, mânca lacom şi străduindu-se să susţină o conversaţie cu Pilat. Pe măsură ce trecea timpul, ofiţerii de la celelalte mese deveneau tot mai gălăgioşi şi mai dezordonaţi. Râdeau nestăpâniţi, debitau glume grosolane şi din când în când se răsteau unii la alţii.

Uriaşele tăvi de argint, pe care erau îngrămădite fripturi şi fructe exotice, veneau şi plecau fără încetare; carafe de argint, admirabil sculptate, vârsau mereu vinul în cupele uriaşe. Din când în când câte un centurion, care sta întins pe canapeaua din faţa mesei, se căznea să se ridice din nou şi sclavul său se repezea numaidecât spre el ca să-l ajute şi să iasă cu el din sală. După o bucată de timp apăreau iarăşi. Ofiţerul părea că se simte mai bine şi se aşeza din nou la masă, ca să înceapă de acolo de unde s-a oprit. Mulţi dintre invitaţi dormeau, spre nemulţumirea sclavilor lor, care se simţeau umiliţi de purtarea stăpânilor lor. Câtă vreme stăpânul era în stare să mai iasă din sală ca să-şi uşureze pântecele, n-aveau nici un motiv să se simtă umiliţi; dar, dacă se întâmpla să adoarmă, ceilalţi sclavi îşi făceau semne şi începeau să zâmbească batjocoritori.

Demetrius sta în poziţie de drepţi, lângă peretele din imediata apropiere a stăpânului său. Constată mulţumit că stăpânul său nu mănâncă cu lăcomie din bucatele servite, ceea ce dovedea că i-a mai rămas Încă simţul bunei-cuviinţe. Totuşi ar fi preferat ca stăpânul său să pară ceva mai vesel de faţă cu ceilalţi convivi. Ar fi dezastruos dacă cineva şi-ar închipui acum că el stă îngândurat datorită celor petrecute în timpul după-amiezii.

Puţin după aceea procuratorul se mişcă pe scaun şi, plecându-se spre Marcellus, se uită la el întrebător. Demetrius făcu un pas înainte ca să-l audă ce spune.

— Legate, zise Pilat, constat că nu-ţi face plăcere mâncarea. Probabil ai prefera să ţi se servească altceva?

— Vă mulţumesc, nu mi-e foame, răspunse Marcellus.

— Probabil că însărcinarea ce ai avut-o astăzi după-amiază ţi-a tăiat pofta de mâncare? întrebă procuratorul cu indiferenţă.

Marcellus se întunecă la obraz.

— Cred că acesta ar fi un motiv destul de întemeiat pentru a-ţi trece pofta de mâncare.

— Recunosc c-a fost o însărcinare neplăcută, admise Pilat. Nici mie nu mi-a facut plăcere să fiu obligat să dau un astfel de ordin.

— Obligat? Marcellus se întoarse spre el şi-l privi cu îndrăzneală. Omul acesta nu s-a făcut vinovat de nici o crimă, însuşi procuratorul a admis acest adevăr.

Auzind vorbele lui, Pilat încruntă nemulţumit din sprâncene.

— Nu cumva legatul din Minoa are intenţia să discute echitatea sentinţei pronunţate de justiţia imperiului?

— Justiţia imperiului! repetă Marcellus cu dispreţ. Aceasta nu este justiţie! Nimeni nu ştie mai bine decât procuratorul că acest galileean a fost osândit pe nedrept.

— Legate, mi se pare că nu-ţi dai seama de ceea ce vorbeşti, ripostă Pilat cu glasul sever.

— Nu sunt eu cel care a adus vorba despre această chestiune, declară Marcellus, dar de cumva sinceritatea mea vă supără am putea vorbi despre altceva.

Obrazul lui Pilat păru că se mai luminează puţin.

— Ai tot dreptul, legate Marcellus Gallio, să-ţi exprimi părerile, admise procuratorul, cu toate că ştii foarte bine că nu e obiceiul ca cineva să-şi critice superiorul cu atâta îndrăzneală cum ai procedat dumneata.

— Ştiu, răspunse Marcellus respectuos. Este neobişnuit ca cineva să-şi critice superiorul. Dar şi întâmplarea aceasta este neobişnuită. Făcu o pauză şi privi pe Pilat în lumina ochilor: Judecata a fost neobişnuită, sentinţa a fost neobişnuită - şi osânditul a fost şi el un bărbat neobişnuit!

— De fapt a fost un bărbat straniu. Ce părere ţi-ai format despre el? întrebă Pilat şi se plecă spre Marcellus.

Tribunul clătină din cap.

— Nu ştiu ce să zic, răspunse el după oarecare întârziere.

— A fost un fanatic! declară Pilat.

— Fără îndoială! Tot fanatic a fost şi Socrate. Tot aşa Platon. Pilat ridică din umeri.

— Doar nu ai intenţia să afirmi că galileeanul acesta s-ar putea compara cu Socrate şi Platon!

Conversaţia lor se întrerupse înainte ca Marcellus să-i poată da un răspuns. Paulus se ridicase în picioare şi-l striga, spunându-i ceva ce nu putea înţelege. Pilat încruntă din sprâncene, ca şi când întreruperea aceasta nu i-ar fi făcut plăcere, chiar la un banchet ca acesta, unde participanţii pierduseră orice respect faţă de reşedinţa sa. Marcellus tăcu centurionului semn cu mâna ca să-i dea să înţeleagă că nu este dispus să stea cu el de vorbă. Dar Paulus nu se lasă mai prejos şi, ridicându-se în picioare, se apropie de masa de pe estradă, apoi, plecându-se peste ea, îi spuse ceva ce Demetrius nu putu auzi. Marcellus păru că încearcă să-l liniştească, dar centurionul părea încăpăţânat şi deveni agresiv. Cu vădită nemulţumire comandantul se întoarse spre Demetrius şi-i făcu semn.

— Centurionul Paulus vrea să vadă cămaşa, murmură el. Adu-o aici!

Demetrius ezită atât de mult, încât Pilat se uită mirat la el.

— Pleacă imediat şi adu-o! îi porunci Marcellus cu glasul răstit. Părându-i rău că a pus pe stăpânul său într-o situaţie atât de penibilă în faţa procuratorului, Demetrius se strădui să-şi repare greşeala şi plecă în fugă. Alergând în lungul coridorului spre apartamentul legatului, îşi auzi bătăile inimii care zvâcnea speriată. Nu exista nimic ce ar fi putut justifica toanele acestea ale lui Paulus, dar, fiind atât de beat, te-ai fi putut aştepta la orice din partea lui.

Scoase cămaşa pătată de sânge şi sfâşiată şi, luând-o pe braţ, se întoarse în sală. Se simţea ca unul care-şi trădează pe cel mai bun prieten, când admite ca un om beat să-şi bată joc de el, deoarece acest Isus merita cel puţin atâta consideraţie, încât să nu fie luat în bătaie de joc, nici chiar mort fiind, de către o adunătură de beţivi. O clipă se opri în loc şi se întrebă dacă e cazul să se supună sau să urmeze sfatul pe care i-l dase Melas... şi să evadeze.

Marcellus se uită la cămaşă, dar nu întinse mâna după ea.

— Dă-o centurionului Paulus, zise el.

Paulus, care se întorsese la locul său, se ridică legănându-se pe picioare, apoi, întinzând mâna după cămaşă, o ridică de umeri în faţa ochilor şi se apropie cu ea de masa procuratorului. În largul sălii se făcu imediat linişte când se opri cu ea în faţa lui Pilat.

— Iată trofeul! strigă el.

Pilat zâmbi îngăduitor şi se întoarse spre Marcellus, ca şi când ar fi vrut să-i spună că în calitate de legat al fortului Minoa ar fi datoria lui să spună subalternului său cum să se poarte.

— Trofeul! răcni Paulus a doua oară. Minoa prezintă reprezentantului Romei trofeul pe care i l-a adus. Şi, făcând un gest larg în care cuprinse drapelele ce se legănau pe pereţi deasupra mesei procuratorului, îi întinse cămaşa.

Pilat clătină din cap nemulţumit şi-i făcu semn cu mâna că nu-l interesează această farsă de beţivi. Dar Paulus păru că nu se intimidează de acest refuz şi, întorcându-se spre Marcellus, strigă:

— Pe reprezentantul Romei nu-l interesează acest trofeu, îngăimă el. Foarte bine! îl va păstra Minoa. Legatul Marcellus Gallio îl va duce la Minoa. Haide, legate, îmbracă această cămaşă!

— Te rog, Paulus, cred că atât ajunge! stărui Marcellus. Cineva dintre ofiţerii de la masă începu să strige:

— Îmbrac-o! şi imediat după aceea toată sala răsună de urletele celor care se îmbătaseră: îmbrac-o! îmbrac-o! şi băteau cu cupele goale în tăblia meselor, de nu se mai auzea nimic altceva decât un vuiet de larmă sălbatică.

Marcellus înţelese că pentru a putea determina pe beţivii aceştia să se liniştească va trebui să le facă pe voie, aşa că se ridică în picioare şi întinse mâinile după cămaşă. Demetrius îşi îndreptă trupul şi rămase nemişcat, cu braţele împreunate peste cămaşa pe care o ţinea strânsă la piept. Marcellus aşteptă o vreme destul de îndelungată şi respira şuierător. Apoi ridicând mîna, lovi pe Demetrius cu palma peste obraz. Se întâmpla pentru prima dată ca el să-l pedepsească în felul acesta.

Demetrius plecă încet fruntea şi întinse lui Marcellus cămaşa, apoi rămase cu umerii bleojdiţi, până când stăpânul său şi-o trecu peste cap fără să-şi dezbrace toga. Sala se cutremură de hohote şi ofiţerii începură să aplaude. Obrazul tribunului era tras

şi se uita cu ochii rătăciţi la cei dimprejurul său. Apoi se făcu din nou linişte. Ca şi când s-ar fi mişcat prin vis, mâinile lui se frământau stângace ca să potrivească vestmântul la gât şi trupul începuse să-i tremure.

— Să vă ajut, stăpâne? întrebă Demetrius speriat.

Marcellus dădu din cap şi, după ce Demetrius îi ajută să şi-o scoată, se lăsă pe scaun şi i se păru că genunchii i s-au îndoit sub greutatea trupului.

— Ieşi cu ea în curte şi dă-i foc! zise el cu glasul sugrumat. Demetrius salută şi ieşi repede din sală. Melas se oprise în apropierea uşii. Când văzu că Demetrius se apropie, îi aţinu calea.

— Ne vom întâlni la miezul nopţii lângă Poarta Mieilor, suflă el.

— Voi fi acolo, răspunse Demetrius şi se depărta.

— Pari grozav de emoţionat, zise procuratorul în bătaie de joc. Probabil eşti superstiţios.

Marcellus nu zise nimic şi părea că nici n-a auzit vorbele ironice ale lui Pilat, întinse mâna care-i tremura şi, ridicând cupa la gură, sorbi adânc. Ceilalţi ofiţeri, după ce spectacolul neaşteptat se termină, începură să vocifereze din nou şi să râdă.

— Bănuiesc că pentru ziua de astăzi ai trecut prin destule emoţii, adăugă procuratorul pe un ton mult mai îngăduitor. Dacă vrei să te retragi, îţi voi da voie.

— Mulţumesc! răspunse Marcellus cu glasul stins. Dădu să se ridice, dar simţi că picioarele nu-l pot purta şi se lăsă din nou pe scaun. Cei din sală se ocupaseră până acum prea de aproape de el, aşa că n-ar fi vrut să atragă din nou atenţia asupra sa. Slăbiciunea aceasta trecătoare pe care o simţea se va termina în curând, încercă să înţeleagă inerţia aceasta care-l copleşise pe neaşteptate. Astăzi băuse mai mult decât ar fi trebuit şi rfervii lui fuseseră supuşi la o grea încercare. Dar chiar în această situaţie se putea gândi destul de limpede că slăbiciunea şi învălmăşeala gândurilor sale nu se datoresc nici băuturii şi nici întâmplării tragice din timpul după-amiezii. Senzaţia aceasta de inerţie îl copleşise în momentul când îşi băgase braţele în mânecile cămăşii. Pilat îi spusese că este superstiţios, dar, nimic nu putea să fie mai departe de adevăr: el nu era superstiţios. Nimeni nu s-ar fi putut interesa mai puţin decât el de oameni şi

puteri supranaturale. Aceasta fiind realitatea, nici nu se gândise să atribuie acestei cămăşi anumite puteri magice.

Simţi pe Pilat că se uită la el cu o curiozitate plină de dispreţ. Situaţia lui începea de acuma să devină penibilă. Mai curând sau mai târziu tot va fi obligat să se ridice în picioare. Se întrebă: oare dacă va mai încerca o dată va reuşi să se ridice?

În momentul acesta apăru un legionar din garda palatului şi se îndreptă spre masa de onoare. Se opri în faţa procuratorului şi, după | ce-l salută, îi spuse că a sosit corabia Vestris şi căpitanul acesteia ar vrea să predea o scrisoare legatului Marcellus Lucan Gallio.

— Adu-o încoace! porunci Pilat.

— Căpitanul Fulvius, stăpâne, ar vrea s-o predea el însuşi, răspunse legionarul.

— Ce vorbe sunt acestea! Spune-i să-ţi predea scrisoarea. Poartă de grijă să i se dea de cină şi vin de ajuns. Mâine dimineaţă voi sta cu el de vorbă.

— Scrisoarea, stăpâne, adăugă legionarul emoţionat, este de la | împăratul Tiberiu.

Marcellus, care până în momentul acesta ascultase conversaţia lor, fără prea mare interes, ridică privirea şi, plecându-se peste masă, se uită la procurator să vadă ce va răspunde.

— În cazul acesta spune-i să intre! încuviinţă Pilat.

Cele câteva minute de aşteptare părură foarte lungi. Ce fel de scrisoare o fi trimis bătrânul Tiberiu, care este nebun? Imediat după | aceea legionarul apăru din nou în sală, urmat de marinarul cu obrazul biciuit de vânturi şi bărbos. Pilat îl salută cu indiferenţă şi-i făcu semn să predea lui Marcellus sulul de pergament. Căpitanul aşteptă şi procuratorul urmări pe Marcellus cu coada ochiului până când desfăcu sigiliile. Tribunul, cu mâna tremurândă, scoase pumnalul şi desprinse peceţile groase de ceară, apoi desfăşură încet documentul şi-l parcurse cu ochii. După ce-l înfăşură din nou, ridică privirea spre căpitan şi-l întrebă cu indiferenţă.

— Când vei ridica ancora?

În tonul cu care-i puse această întrebare, nu se simţi nimic din ce ai fi putut deduce dacă ştirile primite de la Tiberiu sunt bune sau rele. Indiferent de conţinutul mesajului primit, acesta nu reuşise să-l trezească din apatia ce pusese stăpânire pe el.

— Mâine seară, imediat ce vom ajunge din nou la Joppa.

— Foarte bine, încuviinţă Marcellus cu indiferenţă. Voi fi şi eu gata de plecare.

— Vom pleca un ceas înainte de revărsatul zorilor, adăugă căpitanul. Am făcut toate pregătirile în vederea drumului pe care va trebui să-l faceţi pentru a putea ajunge în port. Vasul se va opri la Gaza, pentru a ridica bagajele pe care doriţi să le luaţi la Roma.

— Cum se face că ai venit la Ierusalim pentru a preda legatului Marcellus Lucas Gallio acest mesaj? întrebă Pilat cu indiferenţă.

— Am fost la fortul din Minoa şi acolo mi-au răspuns că este aici. Căpitanul murmură câteva cuvinte de despărţire şi părăsi sala, împreună cu legionarul care-l introdusese. Fiind incapabil să-şi mai stăpânească nerăbdarea, Pilat se întoarse nerăbdător spre Marcellus.

— Dacă mesajul primit conţine un motiv pentru a te felicita, dă-mi voie să fiu cel dintâi, declară el.

— Vă mulţumesc! răspunse Marcellus evaziv. Dacă sunteţi de acord, eu voi pleca.

— Sigur că da, se învoi Pilat, puţin nemulţumit. Probabil ai nevoie de ajutorul cuiva, adăugă el, când văzu cu câtă greutate se ridică de pe scaun. Vrei să trimit după sclavul dumitale?

Sprijinindu-se cu mâinile pe masă, Marcellus reuşi să se ridice în picioare, în primul moment se întrebă: oare picioarele lui vor reuşi să-l poarte până când va ieşi din sală? încleşta pumnii şi-şi concentra toată puterea de voinţă pentru a se putea mişca. Cu paşi mărunţi, exact ca un infirm, se îndreptă spre uşă atât de nerăbdător, încât uită să mai salute pe Pilat. Se simţi profund uşurat după ce reuşi să treacă pragul şi putu să se proptească cu o mână în peretele coridorului larg. După o bucată de drum, la capătul acelui coridor dădu peste o uşă cu arcadă care ieşea într-o curte spaţioasă. Simţindu-se incapabil de a-şi mai continua drumul, coborî pe pipăite treptele scării, întocmai ca un om bătrân. Când ajunse la cea din urmă, se aşeză cu greutate pe ea, în mijlocul întunericului care învăluise terenul de exerciţii pustiu, şi se întrebă dacă va mai reuşi vreodată să-şi recâştige foiţele.

Vreme de un ceas după aceea încercă în mai multe rânduri să se ridice în picioare, dar fără să reuşească. I se păru straniu

că acum nu se simte înspăimântat de starea în care se găseşte. Inerţia care-i copleşise trupul se manifestase şi spiritualiceşte.

Faptul că exilul acesta care ameninţase să-i distrugă viaţa s-a terminat în mod definitiv nu-i pricinuia nici o mulţumire. Murmura fără încetare: „Marcellus, trezeşte-te! Eşti liber! Vei pleca acasă! Te vei întoarce la familia ta! Te vei întoarce la Diana! Corabia te aşteaptă! Mâine va ridica ancora! Ce s-a întâmplat cu tine, Marcellus?"

Într-un rând atenţia îi fu atrasă de umbra unui bărbat care se apropia, ducând o legătură pe umăr. Umbra aceea se furişa în lungul pereţilor, umblând cu paşi nesimţiţi ca de pisică. Era sclavul lui Paulus. După mişcările făcute de el, se vedea că are intenţia să evadeze. Când trecu pe lângă el, sclavul tresări văzându-l aşezat pe trepte, apoi o rupse la fugă, întocmai ca o sălbăticiune speriată. Lui Marcellus scena aceasta i se păru plină de haz, dar nu zâmbi. Prin urmare Melas va evada. Ce importanţă are! întâmplarea aceasta nu putea să aibă cu nimic mai multă importanţă decât licărirea luminilor de licurici în mijlocul unui hăţiş.

După ce mai trecu o vreme care i se păru foarte lungă, în lungul pavajului de marmură al coridorului se auzi hârşâitul stins al sandalelor celor care ieşeau şi zvon de glasuri. Banchetul se terminase, în primul moment se gândi că ar fi mai bine să le dea de ştire de prezenţa lui pe scară, dar când trecură pe lângă el n-avu puterea necesară pentru a lua o hotărâre. Curând după aceea zvonul de paşi se stinse în lungul coridorului şi întunericul deveni mai greu. Totuşi nu fu în stare să-şi dea seama de singurătatea dimprejurul său. Gândurile lui păreau încremenite. Cu mare greutate se târî până la coloana din dreapta a arcadei şi, sprijinindu-se de ea, adormi adânc.

Vreme de un ceas Demetrius se învârtise de colo până colo prin apartamentul stăpânului său, împachetându-i hainele şi restul echipamentului în vederea drumului ce trebuia să-l facă a doua zi înapoi spre Minoa. Nu simţea nici un fel de remuşcare din pricina gândului că va evada, dar cu toate acestea nu se putea dezbăra cu uşurinţă de obiceiul de a îngriji de stăpânul său. Astă-seară îşi va face datoria pentru ultima dată, ca după aceea să plece în drumul ce-l va duce spre libertate. S-ar putea să fie prins sau va trebui să întâmpine multe greutăţi în drumul său, dar în orice caz de aici înainte va fi liber. Probabil, după ce

Marcellus se va trezi, îi va părea rău de incidentul din sala banchetului şi s-ar putea ca el însuşi să recunoască fără greutate că sclavul său a avut motive temeinice să evadeze.

Încă nu era liber, dar cu toate acestea simţea plăcerea apropiatei libertăţi. După ce legă bagajele în curele, părăsi camera stăpânului său şi se îndreptă spre capătul barăcilor, unde era cantonată centuria din Minoa, şi, intrând în compartimentul său, îşi adună puţinele lucruri pe care le avea şi le băgă într-o desagă. După ce împacheta tot, înfăşură cămaşa galileeanului şi o băgă peste celelalte lucruri.

Procedeul acesta i se păru şi lui neobişnuit, dar moliciunea acestei cămăşi al cărei material fusese tors şi ţesut la ţară avea ceva care-l atrăgea. Când o atingea cu mâna, i se părea că simte un fel de linişte în toată fiinţa, ca şi când contactul cu ea i-ar fi dat o nouă încredere în sine. Îşi aduse aminte de o legendă pe care o auzise în vremea copilăriei lui despre un inel care purta stema unui prinţ. Prinţul îl dăruise unui biet legionar care-l ferise din calea unei săgeţi şi astfel îl scăpase de moarte. La mulţi ani după aceea, găsindu-se în mare strâmtoare, soldatul acesta a întrebuinţat inelul pentru a cere prinţului o audienţă. Nu-şi mai aducea aminte de amănuntele restului întâmplării, dar i se părea că această cămaşă are aceleaşi calităţi ca şi inelul prinţului, îţi inspira încredere şi siguranţă.

Până la Poarta Mieilor avea drum lung de făcut, dar, îndemnat de cele aflate de la Melas în timpul plimbărilor lui, mai fusese o dată pe acolo. Poarta aceasta nu prea era întrebuinţată decât de oamenii care veneau la oraş din satele regiunii de miazănoapte. Dacă cineva se îndrepta spre Damasc şi ţinea să rftj fie oprit de nimeni în drum, Poarta Mieilor îi oferea cea mai bună siguranţă. Fusese curios s-o vadă şi el. Nu se gândea să evadeze, dar ar fi vrut să vadă şi el cel puţin o dată poarta aceasta care se deschidea spre ţara făgăduinţei. Melas îi spusese că e destul de uşor.

Poarta nu era păzită şi regiunea din apropiere părea pustie. Melas nu sosise încă, dar întârzierea lui nu-l făcu să se neliniştească. Probabil el însuşi sosise prea devreme. Se întinse în iarba ;de pe marginea drumului, alături de un turn clădit din piatră de calcar şi aşteptă.

Într-un târziu auzi pârâitul ritmic al curelelor de sandale şi ieşi în drum.

— Nu te-a văzut nimeni când ai plecat? întrebă Melas gâfâind după ce lăsă de pe umăr legătura grea şi se aşeză să se odihnească.

— Nu! în tabără totul era liniştit. Dar pe tine?

— Când am plecat, m-am pomenit cu legatul în drumul meu, răspunse Melas şi începu să râdă. M-a băgat în sperieţi! Mă strecuram încet în lungul pereţilor de la barăci şi când am trecut prin curte am dat peste ei.

— Ce făcea acolo? întrebă Demetrius nerăbdător.

— Sta singur... pe treapta scării... din faţa unei intrări.

— Te-a recunoscut?

— Da... sunt sigur că m-a recunoscut, dar n-a zis nimic. Haide, să plecăm! La ce să ne mai pierdem vremea aici în faţa porţii? Va trebui să ajungem cât mai departe înainte de răsăritul soarelui, zise Melas şi trecu pe sub bolta porţii dărăpănate.

— Nu ţi s-a părut că legatul este beat? întrebă Demetrius.

— Nu... În orice caz nu părea să fie beat din cale-afară, răspunse Melas cu sfială. El a părăsit sala banchetului înaintea celorlalţi; părea ameţit şi arăta ca şi când n-ar fi fost în toate minţile. Eu a trebuit să întârzii, ca să aştept pe beţivanul de stăpânul meu şi să-l întind pe pat, dar au întârziat atât de mult, încât m-am hotărât să plec înainte de întoarcerea lui. Probabil nici nu va băga de seamă că eu lipsesc, în viaţa mea n-am văzut încă niciodată pe centurion atât de beat ca astă-seară.

Îşi continuară drumul prin întuneric, străduindu-se să nu se abată. Melas se împiedică de colţul unei pietre şi trase o înjurătură.

— Spui că ţi s-a părut că nu este în toate minţile.

— Da... era ameţit şi se legăna pe picioare, ca şi când cineva l-ar fi pocnit în moalele capului. Când l-am văzut pe treptele intrării unde se oprise, mi s-a părut că se uită la mine cu ochii rătăciţi. Probabil el nu-şi dădea seama unde s-a oprit.

Demetrius domoli pasul, ca şi când ar fi vrut să se oprească.

— Melas, începu el cu glasul sugrumat, îmi pare foarte rău... dar eu sunt obligat să mă întorc la el.

— Ce, eşti... Grecul se strădui să găsească un epitet cât mai greu cu care să-l apostrofeze. Mi-am dat seama mai demult că trebuie să fii o nătăfleaţă. Ţi-e frică să pleci din serviciul unui individ care n-a ezitat să te pălmuiască în faţa unui grup de ofiţeri, pentru a le dovedi cât este de brav. Bine faci; întoarce-te

la el şi rămâi sclavul lui pentru totdeauna! Cred că nu va fi tocmai plăcut, mai ales acum după ce omul acesta şi-a pierdut mintea.

Demetrius îi întorsese spatele şi se depărtase.

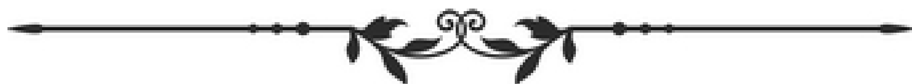
— Noroc la drum, Melas, strigă el fără nici o supărare.

— Ar fi mult mai.bine dacă ai încerca să scapi de cămaşa aceea, răspunse Melas cu glasul cutremurat de revoltă. Datorită acesteia, elegantul tău stăpân şi-a pierdut mintea! A înnebunit din prima clipă când a încercat s-o îmbrace. Lasă-l în pace şi vezi-ţi de treba ta. Omul acesta este urmărit de blestem. Galileeanul s-a răzbunat împotriva lui!

Demetrius nu-l mai ascultă, ci-şi continuă drumul prin întuneric. Melas se luă după el şi-l urmă până la poarta pe sub care trecuseră, străduindu-se să-l oprească.

— Este urmărit de blestem! ţipă el. Este blestemat!

CAPITOLUL VII

În insula Capri iarna era de scurtă durată, dar gerul era întotdeauna cumplit, după cum spunea împăratul Tiberiu, care nu putea suferi frigul. Cerul întunecat îl deprima, şi din cauza umezelii îşi simţea pârâind încheieturile îndurerate. Acesta este locul cel mai pustiu din tot Imperiul roman, îşi zicea el.

Din ziua când trecuse răspunderea administrării imperiului asupra prinţului Gaius, distracţia lui favorită era arhitectura. Construia mereu vile impunătoare care se profilau pe cerul boltit deasupra insulei, dar cu ce scop nici zeii înşişi nu ţi-ar fi putut spune.

Cât era ziua de lungă, primăvara, vara şi toamna, stătea la soare sau în umbra unui cort, dacă se întâmpla să fie prea cald, şi supraveghea pietrarii care lucrau mereu la câte o vilă nouă. Lucrătprii aceştia admirau şi ei clădirile făcute de împărat, deoarece Tiberiu era un arhitect foarte priceput, şi tocmai de aceea îi ascultau sfaturile. Nu admitea niciodată ca pasiunea lui pentru estetică să se manifeste în detrimentul bunului-simţ. Uriaşe cisterne pentru păstrarea apei pe vârful unui munte erau concepute cu priceperea unui instalator cu experienţă şi mascate cu arta caracteristică unui sculptor de geniu.

Deocamdată nouă dintre aceste vile superbe erau complet gata, înşirate pe o porţiune de teren mai ridicată şi despărţite unele de altele cu grădini spaţioase, şi toate dovedeau c-au ieşit din mintea şi punga irascibilului şi bătrânului cezar care ocupa vila lovis. Aceasta le domina pe toate celelalte, ceea ce de altfel confirmau şi farurile înalte ce se ridicau din mijlocul atriumului uriaş şi plyi de ecouri.

Tiberiu nu putea suferi iarna, din cauză că nu avea ocazia să se mai încălzească la soare şi să supravegheze felul în care visurile sale devin realitate. Ştia că nu mai are vreme lungă de trăit şi se revolta văzând că zilele i se strecoară printre degetele înţepenite, întocmai ca nisipul fin al unui ornic, care indică sfârşitul.

Când primele ploi reci aduse de vânturile golfului loveau în uşi şi zgâlţâiau tăbliile ferestrelor vilei sale cu cincizeci de camere, împăratul se retrăgea în singurătatea înveninată de nemulţumire a izolării la care era condamnat din pricina vârstei. Nu mai primea pe nimeni, Rudele n-aveau voie să treacă pragul somptuosului său apartament. Nu primea delegaţiile venite de la Roma şi orice tratative cu reprezentanţii statelor străine erau întrerupte.

Prinţul Gaius însă, pe care împăratul îl dispreţuia, se simţea mulţumit de vremea rea, deoarece atâta timp cât împăratul se găsea în hibernare el era liber să-şi exercite în imperiu puterile cu care fusese învestit şi uneori se întâmpla să şi abuzeze de ele. Tiberiu ştia foarte bine ce se întâmplă şi din pricina asta pufnea şi se frământa neputincios, deoarece -ajunsese la o limită de vârstă, dar nu mai dispunea de energia necesară pentru a-şi exprima multiplele motive de l nemulţumire. Vreme de un ceas cel mult, aceste motive clocoteau adânc în sufletul său, ca pe urmă să se liniştească.

În timpul iernii scurte, nimeni nu avea voie să se apropie de el pentru a-i vedea decrepitudinea decât servitorii care-l îngrijeau şi un grup de medici plictisiţi, care-i înfăşurau ciolanele bătrâne în cataplasme cu oţet aromat şi-i ascultau cu indiferenţă înjurăturile profane.

Dar primele raze ale soarelui primăverii îl determinau să devină numaidecât alt om. Când lumina limpede începea să tremure pe patul său şi-i tăia vederea ochilor inflamaţi, Tiberiu se ridica din pat, îşi desfăşura cataplasmele şi alunga medicii, poruncea să-i aducă tunica, toga, sandalele, boneta şi bastonul, chema cântăreţul din syrinx şi pe | grădinarul-şef şi ieşea încet în peristilul palatului, împărţea porunci repezi cu glasul răguşit şi imediat după aceea totul împrejurul său l părea c-a început să se trezească, împăratul Tiberiu nu fusese din fire înzestrat cu îndelungă răbdare şi nimeni nu se aştepta din partea lui ca la vârsta de optzeci şi doi de ani să se mai schimbe. Acum, după ce primăvara se anunţase în mod oficial cu ţipete şi îndrăzneţe gesticulări făcute cu bastonul, vila lovis începu să se mişte cu o grabă care ar fi înspăimântat chiar pe bătrânul zeu care-i împrumutase numele. Muzicanţii din Macedonia şi vracii din India, barzii din Arhipelagul Ionic şi astrologii din Rhodesia, împreună cu dansatoarele egiptene, se trezeau din somnolenţa

lor hibernală; trebuiau să apară în faţa maiestăţii-sale nemulţumite, care-i întreba cum de-şi permit să trăiască - pe socoteala contribuabililor şi a imperiului secătuit de sărăcie - felul acesta respingător de viaţă trândavă.

Pentru a salva aparenţele, un slujitor era expediat în mare grabă până la vila Dionisos - alesese râzând înveselit numele acestui zeu pentru palatul ocupat de soţia sa - ca să se intereseze de sănătatea împărătesei, amănunt care pe el în realitate nu-l interesa aproape deloc. N-ar fi rămas câtuşi de puţin nemulţumit dacă ar fi aflat că bătrâna lulia nu se simte bine. De fapt într-un rând făcuse toate pregătirile necesare pentru asasinarea acestei bătrâne matroane, dar planul nu reuşise, deoarece împărăteasa, fiind informată de ceea ce se unelteşte împotriva ei, n-a fost de acord cu planul bătrânului ei soţ.

Primăvara sosise de astă dată mult mai devreme decât de obicei şi într-o singură zi toate boschetele înfloriră. Aerul trepîda de ciripitul păsărilor, grădinile erau pline de flori, florile erau pline de zumzetul albinelor şi Tiberiu se simţea extrem de mulţumit. Ar fi dorit ca cineva să împărtăşească această mulţumire a sa, cineva care să fie destul de tânăr pentru a se putea bucura de frumuseţea răspândită împrejurul lui; cine altul ar fi fost indicat pentru o astfel de alegere afară de Diana?

Prin urmare, în aceeaşi după-amiază un curier al palatului trecu apele golfului Neapole şi de aici încalecă şi plecă în mare grabă la Roma. Peste un ceas fu urmat de una dintre luxoasele carigi imperiale căptuşite cu perne, ca dovadă că drumul de la Roma la Capri era greu de făcut şi doamnele erau obligate să plece fără întârziere la drum, deoarece împăratului nu-i făcea plăcere să aştepte. Mesajul trimis Paulei Gallus era scurt şi stăruitor. Tiberiu se interesa dacă ar putea însoţi pe Diana până la Capri, şi în cazul când va fi de acord va trimite imediat după ele. Mai adăugase că o carigă imperială este pe drum, aşa că vor fi obligate să plece imediat ce carigă va sosi la destinaţie.

Odată cu înserarea zilei a treia de la plecarea din Roma, Paula şi Diana coborâră din barca imperială pe cheiul din Capri şi, urcându-se ostenite în luxoasele lectice care le aşteptau, fură duse în susul potecii prăpăstioase ce ducea la vila lovis. Bătrânul împărat le ieşi în cale cu vizibilă mulţumire şi avu fericita inspiraţie să le spună să facă baie şi să se retragă în

apartamentele lor, unde vor putea să se odihnească netulburate până a doua zi la amiază. Paula Gallus primi această invitaţie aproape cu lacrimi de recunoştinţă şi se grăbi să profite de binefacerile ei.

Diana, a cărei rezistenţă fizică nu fusese atât de epuizată, mai întârzie lângă bătrânul împărat, spre marea mulţumire a acestuia; îşi petrecu mâna pe sub braţul lui şi admise s-o conducă în salonul său personal, unde după ce se întinse într-un fotoliu confortabil apropie un scaun şi i se aşeză la picioare, sprijinindu-şi mâinile pe genunchii lui slăbiţi, apoi se uită atât de înduioşată la obrazul brăzdat de creţuri al împăratului, încât bătrânul îşi drese glasul de câteva ori la rând şi-şi şterse nasul coroiat ca ciocul unei acvile.

Este un gest atât de frumos şi amabil din partea lui să-i trimită vorbă c-ar vrea s-o vadă. Şi cât de bine arată! Fără îndoială se simte foarte mulţumit că primăvara a venit din nou. Va putea să se aşeze în fiecare zi la soare, unde probabil va supraveghea clădirea unei noi vile. Ce va clădi anul acesta? Probabil o nouă reşedinţă? Diana ridică ochii plini de zâmbete spre el.

— Da, răspunse împăratul, voi clădi o nouă vilă. O vilă foarte frumoasă, adăugă el şi se uită îngândurat pe deasupra ei. Probabil cea mai frumoasă dintre toate. Aceasta va fi destinată pentru frumoasa şi admirabila Diana. Nu-i mai spuse că acest gând abia acum i-a trecut prin minte, ci o lăsă în credinţa că acum îi divulgă un plan pe care multă vreme îl păstrase secret.

Ochii Dianei străluceau de mulţumire şi, întinzându-se spre el, îi mângâie înduioşată mâna scorojită de bătrâneţe. Apoi cu glasul tremurat îi spuse că este cel mai scump bunic pe care a putut să-l aibă cineva în lumea aceasta.

— Va trebui să-mi ajuţi să fac planul vilei, fetiţa mea, zise bătrânul Tiberiu entuziasmat.

— Acesta este motivul pentru care ai trimis după mine? întrebă Diana.

Bătrânul îşi încreţi buzele într-un zâmbet şi încercă să-i confirme această amăgire, dând uşor din capul slăbit şi alb.

— Despre asta vom mai vorbi şi mâine, zis el.

— În cazul acesta eu voi pleca imediat la culcare, zise Diana şi se ridică în picioare. Bunicule, îmi dai voie ca mâine dimineaţă să prânzesc împreună cu tine?

Tiberiu râse mulţumit.

— Cred că pentru tine ar fi prea mult să-ţi cer un astfel de sacrificiu, protestă el. Tu trebuie să fii foarte obosită, şi eu am obiceiul să prânzesc în zorii zilei.

— Voi veni şi eu! îi făgădui Diana. Apoi întinse mâna şi-l mângâie pe creştet: Noapte bună, maiestate!

Se lăsă într-un genunchi şi-l salută ceremonios, apoi se retrase, rămânând cu faţa mereu întoarsă spre el, şi când ajunse la uşă îşi ţuguie buzele frumoase şi-i trimise un sărut de pe vârful degetelor.

Bătrânul împărat al Romei se simţi foarte mulţumit.

Se făcuse amiază şi razele soarelui dogoreau. De vreme îndelungată Tiberiu n-avusese ocazia să se simtă atât de mulţumit. Fata aceasta veselă îi redase plăcerea de viaţă. De ultima dată când o văzuse devenise neobişnuit de matură şi de încântătoare, în faţa fetei acesteia care trepida de viaţă se simţea aproape ca un adolescent. Dacă Diana i-ar fi spus că i-ar plăcea ca insula Capfi să fie proprietatea ei, bătrânul Tiberiu i-ar fi dat-o fără să ezite.

După ce prânziră se plimbară împreună până la celălalt capăt al esplanadei impunătoare. Diana părea încântată, iar împăratul se ţinea după ea cu paşi mărunţi şi târşâindu-şi tălpile sandalelor în lungul mozaicului. Da, gâfâi el, vor avea loc de ajuns pentru vila cea nouă la capătul din partea aceasta a clădirilor. Nimic nu va putea împiedica vederea admirabilă ce se deschide spre golf. Se opri în loc şi o apucă de braţ ca să se sprijine, apoi ridică bastonul în mâna slăbită şi-i făcu semn spre partea de miazănoapte-apus. În partea aceea va fi mereu bătrânul Vezuviu ca s-o primească în fiecare dimineaţă.

— Vezi acolo cum clipesc în lumină acoperişurile albe ale clădirilor din Pompei şi Herculanum? Iar în cealaltă parte şi în imediata apropiere se vede micul Surrentum. Vei sta la fereastră şi vei putea urmări tot ce se petrece în somnorosul şi micul Surrentum.

Văzând că picioarele bătrânului au început să tremure, Diana îi propuse să intre în foişorul din apropiere care marca limita extremă dinspre răsărit a vilei neocupate Quirinius, unde nu se instalase încă nimeni, împăratul se lăsă cu greutate pe un scaun rustic şi ridicând mâna slăbită îşi şterse fruntea de sudoare. O bucată de vreme nici unul dintre ei nu zise nimic, ci aşteptară ca

moşneagul să-şi recapete respiraţia normală. Obrazul bătrânului tresări şi bărbia începuse să-i tremure uşor, ca şi când ar fi vrut să spună ceva.

— Ai devenit o fată foarte frumoasă, Diana! începu el cu glasul tremurat şi subţire, după ce o examina cu ochii lui slăbiţi. Probabil foarte curând te vei mărita.

Zâmbetul vesel al Dianei îi dispăru de pe obraz şi plecă pleoapele. Scutură din capul cu bucle negre şi printre dinţii încleştaţi îi scăpă un hohot de plâns. Tiberiu respiră şuierător şi bătu cu vârful bastonului în pavajul de mozaic.

— Ei, ce este? întrebă el. Te-ai îndrăgostit de un bărbat nevrednic de tine?

Obrazul Dianei deveni grav şi îi răspunse în şoaptă.

— Da, bunicule, dar nu de unul nevrednic. Cred că ţie-ţi voi putea spune, continuă ea cu ochii plini de lacrimi. Sunt îndrăgostită de Marcellus.

— Foarte bine... adică de ce să nu te îndrăgosteşti? Ce este cu Marcellus? întrebă moşneagul şi se plecă spre ea ca s-o privească în luminile ochilor tulburaţi de lacrimi. Este cea mai fericită alegere. În tot imperiul nu există al doilea bărbat atât de cinstit ca bătrânul Gallio. Te sfătuiesc cu toată stăruinţa să te căsătoreşti cu Marcellus. Afară de asta tu ţii foarte mult la Lucia. Ce te împiedică să te căsătoreşti cu fratele ei?

— Marcellus, murmura Diana deznădăjduită, a fost trimis foarte departe şi probabil va lipsi ani de-a rândul. A fost numit comandant al fortului din Minoa.

— Minoa! exclamă Tiberiu şi tresări, apoi îşi îndreptă trupul slăbit. Minoa! repetă el indignat. Vizuina aceea infectă şi pestilenţioasâ? la să-mi spui şi mie cine a dat ordinul acesta, căci aş vrea să ştiu şi eu!

— Prinţul Gaius! răspunse Diana cutremurată de revoltă.

— Gaius! ţipă împăratul şi după ce se ridică în picioare cu greutate lovi cu bastonul în aer. Gaius! repetă el cu glasul ascuţit. Avortonul acesta beţiv. Nebunul acesta primejdios! Cum de şi-a permis o astfel de ticăloşie faţă de fiul lui Marcus Lucan Gallio? Va să zică la Minoa... Ei bine, vom vedea ce se va întâmpla! şi întinzând mâna uscată o încleşta pe braţul Dianei. Haide, să ne întoarcem acasă; Gaius va avea acum ocazia să afle ceva de la împăratul său.

Sprijinindu-se cu greutate pe braţul ei şi cheltuindu-şi energia cu exclamaţii de revoltă, Tiberiu se îndreptă spre vila lovis; din când în când se oprea în loc şi dădea drumul la câte o avalanşă de imprecaţii atât de neaşteptate, încât Diana se simţea mai mult mirată decât consternată de vorbele pronunţate de el. Mai avusese ocazia să audă şi înainte de asta pe Tiberiu pierzându-şi cumpătul când se întâmpla să fie nemulţumit, dar astăzi era pentru prima dată martora unei scene atât de violente de furie. Se spunea despre el că în astfel de cazuri se poartă ca un nebun adevărat şi că latră cum ar lătra un câine şi chiar se repede să muşte, dar probabil toate acestea erau numai zvonuri lipsite de temei.

Nu vru să asculte de Diana, care-l sfătui să se odihnească puţin înainte de a dicta mesajul către Gaius, şi abia intraseră în peristilul vilei când începu să strige să-i trimită pe scribul şef al palatului. O duzină de slujitori apărură din toate părţile ca şi când s-ar fi grăbit să-l ajute, dar avură grijă să se oprească la oarecare distanţă. Diana reuşi să-l conducă până în atrium, unde-i întinse pe o canapea şi-l lăsă în grija servitorului său, apoi dădu fuga până în camera ei, unde se trânti pe pat şi cu obrazul îngropat în pernă începu să se cutremure de un râs isteric, până când o podidiră lacrimile.

După ce se linişti, luă în mână o oglindă de bronz şi, ştergându-şi obrazul, ieşi pe coridor şi bătu la uşa camerei în care era maică-sa. Văzând că nu-i răspunde nimeni, o deschise şi văzu pe Paula Gallus că tresare şi deschide un ochi somnoros cu care se uită la ea.

— Mamă, începu Diana şi, traversând camera, se aşeză pe marginea patului ei, ce crezi că s-a întâmplat? Va aduce pe Marcellus acasă, adăugă ea cu glasul în şoaptă.

— De, răspunse Paula, care nu se trezise încă pe deplin, mi se pare chiar de la început ţi-ai făcut planul să-l determini să ia această hotărâre, nu-i aşa?

— Fireşte c-am plănuit, totuşi mi se pare nebănuit, stărui Diana.

— S-ar putea să fie, dar numai după ce va da ordinul. Te sfătuiesc să te ţii de capul lui ca nu cumva să uite.

— O, sunt sigură că nu va uita. De astă dată nu va uita. N-am văzut încă pe nimeni atât de revoltat ca el după ce i-am spus.

Mamă... ar fi trebuit să-l vezi şi dumneata. A fost înspăimântător.

— Ştiu, încuviinţă Paula şi căscă somnoroasă. Eu am avut ocazia să-l văd mai demult în starea aceasta.

— Orice s-ar spune despre el, adăugă Diana, sunt convinsă că este un moşneag adorabil.

— Este un bătrân fără minte! murmură Paula.

Diana îşi ascunse obrazul la pieptul ei şi îngână extaziată:

— Marcellus se va întoarce acasă! Gaius va fi revoltat după ce va constata că ordinul dat de el a fost contramandat, dar nu va putea face nimic, nu-i aşa? Apoi, văzând că Paula nu-i răspunde imediat, adăugă: Ce zici, mamă, va putea face ceva?

— Deocamdată nu cred că va putea... răspunse ea pe un ton în care părea că se simte un fel de prevenire. Dar nu trebuie să uităm că Tiberiu este foarte bătrân, draga mea. Are obiceiul să ţipe şi să bată din picioare, ca peste un ceas să uite tot ce s-a întâmplat. Afară de asta s-ar putea să şi moară foarte curând.

— În cazul acesta Gaius va deveni împărat în locul lui? întrebă Diana speriată.

— Draga mea, la întrebarea aceasta nimeni nu ţi-ar putea răspunde.

— El nu-l poate suferi pe Gaius. Ar fi trebuit să-l auzi ce spunea!

— Da, dar astfel de porniri nu dovedesc puterea imperială; sunt simple scene făcute de un om în vârstă. Viitorul împărat va fi ales de Iulia şi de clica ei. S-ar putea ca cel ales să nu fie Gaius. Ei se ceartă adeseori împreună.

— M-am întrebat: nu s-ar putea oare ca Tiberiu să numească pe tata în calitate de succesor al său? Ştiu că ţine la el.

— Despre aşa ceva nu poate fi vorba, zise Paula şi făcu un gest de protest.

— Bine, dar tata este un bărbat de valoare! declară Diana cu toată convingerea.

— Bărbaţii de valoare nu ajung niciodată împăraţi, dragă Diana. Ar fi un procedeu contrar obiceiurilor consacrate. Tatăl tău nu poate fi ales pentru că el nu are priceperea de a înşela lumea şi a se purta ca un făţarnic. Este un om brav şi drept. Dar afară de asta nu este nici epileptic... Cred că ar fi mai bine să dai fuga şi să ai grijă ca ordinul să plece fără amânare.

Diana se depărta câţiva paşi, apoi se întoarse de se aşeză din nou pe marginea patului şi zâmbi misterioasă.

— Ei, haide, dă-i drumul! o încuraja Paula. Mi se pare că este vorba despre un secret, nu-i aşa?

— Mamă, are intenţia să clădească o vilă impunătoare pentru mine.

Paula începu să râdă.

— Acestea sunt prostii! răspunse ea. Până la amiază nu-şi va mai aduce aminte că ţi-a făgăduit aşa ceva. Ca să fiu sinceră, ar fi mai bine să uite. Închipuieşte-ţi că vei fi obligată să trăieşti aici!

— Împreună cu Marcellus, ripostă Diana. Cred că el ar dori ca şi Marcellus să locuiască aici.

— Şi ce să facă aici?

— Despre asta n-am vorbit. Paula o mângâie încet pe mână.

— În orice caz fereşte-te să-i aduci aminte de subiectul acesta. Lasă-l pe el să vorbească. Făgăduieşte-i tot ce-ţi cere, căci el va uita. Tu nu ai nevoie de o vilă aici la Capri. Şi nu cred c-ai vrea ca Marcellus să trăiască în mijlocul acestei atmosfere odioase. Iute de fire cum este, n-ar trece mai mult de o săptămână şi ai rămâne văduvă. Haide, fetiţa mea, pleacă acum! Şi ţine-te de el să expedieze ordinul!

Lucia presimţea că Marcellus trebuie să fie şi el pe bordul acestei corăbii. Trecuse un ceas de când prora neagră a vasului apăruse la cotitura fluviului şi de atunci cele trei rânduri de vâsle aduseseră coca grea în plină vedere, iar ea sta singură în pergola, sprijinită de balustradă şi urmărea manevra cu toată atenţia.

În cazul când Vestris n-a avut întârziere pe drum, ar fi putut să sosească la Ostia de alaltăieri. Bătrânul Gallus le spusese să aibă răbdare, căci de ce supraveghez! cu mai multă nerăbdare oalele puse la foc acestea încep să fiarbă cu atât mai târziu. Drumul de la Joppa era lung şi în drum Vestris era obligată să facă escală în câteva porturi. Dar cu toate sfaturile lui, până şi bătrânul Gallus începuse să se frământe ca vulpea închisă în cuşcă; asta se vedea destul de limpede după felul în care încerca să-şi petreacă timpul.

Întreg personalul vilei aştepta cu nerăbdare să revadă pe Marcellus. Tertia nu-şi mai găsea locul, din două motive: fireşte, era şi ea nerăbdătoare să vadă pe Marcellus, dar era mult mai

nerăbdătoare să revadă pe Demetrius. Ce păcat, îşi zise Lucia, că Demetrius acesta se poartă atât de indiferent faţă de Tertia. Marcipor rătăcea ca o umbră din cameră în cameră pentru a se convinge că totul este în ordine şi aşa cum trebuie să fie. Cornelia comandase draperii noi pentru ferestrele camerei lui Marcellus. Ea singură din toată casa părea cea mai liniştită. Plânsese de mulţumire în ziua când sosise Diana şi venise să le spună ce s-a întâmplat; dar era hotărâtă să aştepte cu toată liniştea.

Cât despre Lucia, ea renunţase la orice prefăcătorie. Tot timpul zilei trecute şi astăzi înainte de amiază, stătuse în pergola şi supraveghease fluviul. Din când în când ieşea să se plimbe printre boschetele de trandafiri care străluceau sub podoaba grea a lunii iunie, dar peste câteva minute se întorcea din nou la postul ei de observaţie din partea de răsărit a pergolei.

După ce corabia începu să urce în susul fluviului, îndreptându-se spre docuri, Lucia nu-şi mai putu stăpâni nerăbdarea. Presimţea că fratele ei trebuie să fie între călătorii corabiei şi probabil era şi el nerăbdător să debarce. Prin urmare nu va trece prea mult până să sosească, în port îl va lua o carigă pentru a-l aduce acasă. Oare senatorul va fi mirat? El nu aştepta ca Marcellus să sosească astăzi; plecase la Ventinus pentru a vedea un grup de cai, deoarece avea intenţia să dăruiască lui Marcellus un cal de călărie cu ocazia întoarcerii lui. Probabil el va sosi înainte de întoarcerea tatălui său.

Păcat că Diana nu va fi acasă pentru a-i ura bun sosit. Bătrânul Tiberiu trimisese din nou după ea, aşa că nu-i rămăsese altceva de făcut decât să-i asculte chemarea.

— Va continua oare şi de aici înainte s-o plictisească în felul acesta? întrebase Lucia.

— Nu trebuie să-l jignească! îi răspunse tatăl ei cu glasul grav. Bătrânul acesta este destul de caraghios pentru a lăsa pe Marcellus din nou la discreţia prinţului în cazul când Diana nu va da urmare cererii lui. Apoi, după ce se mai gândi câteva clipe, adăugă cu glasul stins: Cred că Diana se găseşte acum într-o situaţie foarte delicată. Dar de vreme ce noi n-avem nici o vină în această împrejurare, situaţia aceasta a început să mă preocupe şi să-mi dea de gândit.

— Împăratul cred că nu-i va face nici un rău! exclamă Lucia. Este un bărbat atât de bătrân!

Senatorul murmură ceva neînţeles.

— Un cezar, începu el dispreţuitor, este în stare să comită orice ticăloşie - până în ziua când îşi dă ultima suflare - chiar dacă ar fi să trăiască o mie de ani!

— Nu cred că tu ţii din cale-afară la împăratul Tiberiu, declară ea, îndreptându-se spre uşă, ca să-i dea ocazia să se răcorească. Dar bătrânul se mulţumi să îngâne ceva şi să zâmbească.

Acum se vedea şi pupa corabiei cum se apropie de chei. Lucia trepidase vreme atât de îndelungată din cauza nerăbdării, încât acum abia se mai putea stăpâni. Nu putea nici să mai întârzie aici în pergola. Probabil servitorii se vor mira văzând-o că se îndreaptă spre poarta de intrare a vilei, dar de astă dată era vorba despre un caz special, întorcându-se în casă, traversă odăile până când ajunse la porticul impunător, coborî treptele de marmură şi apucă în lungul aleii străjuite de salcâmi, de acante şi de tufişuri decorative, încărcate de flori. Câţiva sclavi care îngrijeau de grădină ridicară miraţi privirea şi se uitară la ea. La o mică distanţă se vedea poarta de bronz şi Lucia se aşeză pe o bancă de marmură, hotărâtă să aştepte cu toată răbdarea momentul apariţiei fratelui ei.

După o aşteptare care i se păru foarte lungă, din mijlocul străzii pline de circulaţie se desprinse o carigă la care erau înhămaţi doi cai de piaţă şi se îndreptă spre poartă. Alături de poganul care mâna caii, văzu pe Demetrius, stând în picioare, cu obrazul ars de soare, înalt şi zvelt. El o văzu imediat şi apucând poganul de braţ îl opri, apoi îi întinse o monedă şi-i spuse că este liber să plece. Coborî din carigă şi se apropie de ea grăbit, iar Lucia se ridică să-l întâmpine. Obrazul lui i se păru grav, deşi constată că ochii i se luminează când văzu că întinde amândouă mâinile spre el.

— Demetrius! ţipă ea. S-a întâmplat ceva? Unde este Marcellus?

— În port n-am găsit nici o carigă, îi răspunse el. Am venit ca să iau una de acasă.

— Fratele meu nu se simte bine? şi fără să-i dea drumul de mâini încercă să se uite în ochii sclavului. Sclavul păru că devine sfios şi-i răspunse:

— Va trebui să vă spun... că stăpânul meu a facut o călătorie nu... tocmai plăcută... şi nici uşoară.

— O, despre asta este vorba! exclamă ea uşurată. Mi-am închipuit că fratele meu rezistă la drumurile pe mare. În timpul călătoriei a fost bolnav?

Demetrius dădu din cap. Dar vedea limpede că el încearcă să-i ascundă ceva. Privirile Luciei se tulburară.

— Spune-mi, Demetrius, ce s-a întâmplat cu fratele meu? stărui ea.

Urmă un timp de tăcere înainte ca Demetrius să-i poată răspunde.

— În preziua îmbarcării noastre, tribunul a luat parte la o întâmplare foarte tristă, răspunse el, cântărindu-şi fiecare cuvânt. Povestea asta este prea lungă pentru a v-o putea spune acum. Stăpânul este în port şi mă aşteaptă. A fost extrem de deprimat şi nici astăzi nu şi-a revenit pe de-a-ntregul. În timpul drumului cu corabia s-a zbuciumat mereu prin somn.

— A fost furtună? întrebă Lucia.

— Marea a fost tot atât de liniştită ca şi apele unui lac, adăugă Demetrius. Cu toate acestea, stăpânul nu putea dormi şi de mâncat a mâncat foarte puţin.

— N-a fost bună mâncarea?

— Cu nimic mai proastă decât mâncarea de pe orice corabie, dar stăpânul n-a mâncat şi din pricina asta este foarte slăbit... Îmi daţi voie să plec... Imediat, ca să iau cariga cea mare şi să-l aduc?

— Demetrius, mi se pare că încerci să-mi ascunzi ceva, zise Lucia şi se uită la el, încercând sâM determine să-i spună întregul adevăr.

— Fratele dumneavoastră se simte abătut, declară Demetrius. Preferă să nu vorbească prea mult, dar nu-i place să rămână singur.

— : Dar cred că vrea şi el să se întoarcă acasă, nu-i aşa? întrebă Lucia cu toată îndrăzneala.

— Fratele dumneavoastră nu mai vrea nimic, zise Demetrius întunecat. Pot să plec?

Lucia dădu din cap şi, după ce Demetrius salută cu lancea, se întoarse să plece. Lucia se luă după el şi încercă să-şi potrivească pasul după al lui. Sclavul se strădui să rămână în urma ei, apoi se opri.

— Vă rog, luaţi-o înaintea mea, o rugă el cu blândeţe. Nu este frumos ca un sclav să meargă la pas cu sora stăpânului său.

— Acesta este un obicei tâmpit.

— Dar obicei consacraţi Glasul lui Demetrius păru mai răstit decât s-ar fi cuvenit, căci îşi pierduse răbdarea. Obrajii Luciei se aprinseră, şi ochii îi erau plini de lacrimi, aşa că-şi putu da seama că vorbele lui au jignit-o. Vă rog să mă iertaţi! adăugă el. N-am avut intenţia să vă supăr.

— Vina este a mea, admise Lucia şi făcând câţiva paşi repezi o luă înaintea lui. După o bucată de drum, Lucia declară, uitându-se drept înainte: Nu sunt în stare să suport gândul că poate să existe şi o instituţie a sclaviei.

— Întrucât mă priveşte pe mine, mă interesează foarte puţin situaţia socială în care mă găsesc, răspunse Demetrius cu indiferenţă.

De două luni încoace i se întâmpla pentru prima dată să se simtă şi el ceva mai bine dispus. Uitându-se la el pe neaşteptate, Lucia îl surprinse că zâmbeşte. Buzele îi tresăriră şi ei de un zâmbet sfios. Ridicând umerii, începu să meargă cu paşi întinşi, iar Demetrius o urmă, gândindu-se la mişcările ei pline de graţie.

Când ajunse la răscrucea aleii, unde aceasta se despărţea în două, una spre casă şi cealaltă spre grajduri, se opri în loc. Demetrius se opri şi el şi luă poziţie.

— Spune-mi adevărul, începu ea pe un ton care nu era cel obişnuit faţă de un sclav, nu cumva fratele meu are ceva la cap?

Demetrius acceptă această atitudine a ei şi îi răspunse fără sfială:

— Stăpânul meu a trecut printr-o zguduitură puternică. Dar probabil îşi va reveni acum după ce s-a întors acasă. Va face un efort pentru a dovedi că se interesează de ceea ce se petrece împrejurul său. Mi-a făgăduit că aşa va proceda şi cred că se va ţine de vorbă. Dar nu trebuie să vă speriaţi dacă veţi constata că se opreşte în mijlocul unei fraze şi pare că n-a auzit ce i-aţi spus... şi când foarte târziu după aceea vă va pune o întrebare - întotdeauna aceeaşi întrebare - sfârşi el şi întorcând privirea păru că nu vrea să-i spună altceva.

— Ce fel de întrebre?

— Vă va întreba: „Ai fost de faţă?"

— Unde? La ce? întrebă ea mirată.

Demetrius clătină din cap şi păru că rămâne îngândurat.

— Nu voi încerca să vă explic despre ce este vorba, răspunse el. Dar când vă va pune această întrebare îi veţi răspunde: „Nu!". Imediat după aceea se va reculege şi se va mai înviora. Cel puţin în felul acesta s-au desfăşurat întotdeauna conversaţiile dintre noi în timpul cât am fost pe bordul corabiei Vestris. Uneori stătea foarte liniştit de vorbă cu căpitanul... aproape nici nu băgai de seamă că hu se simte bine. Apoi dintr-o dată te pomeneai cu el că întreabă: „Ai fost de faţă?". Iar căpitanul Fulvius îi răspundea: „Nu!". Stăpânul rămânea mulţumit şi declara: „Fireşte... cum era să fii de faţă! E mai bine aşa. Ar trebui să fii mulţumit".

— Căpitanul ştia la ce face aluzie? întrebă Lucia. Demetrius, fără să vrea, dădu din cap.

— Şi mie nu poţi să-mi spui? întrebă ea insinuantă.

— Este... o poveste foarte lungă, îngână el. Probabil vă voi spune... cu altă ocazie.

Făcu un pas spre el şi-l întrebă cu glasul în şoaptă:

— Dumneata ai fost de faţă?

Demetrius dădu din cap fără să vrea şi se feri din calea ochilor ei. Apoi renunţând la atitudinea de până acum începu să vorbească cu ea ca şi când ar fi fost egali.

— Lucia, să nu-l întrebi nimic. Poartă-te faţă de el exact cum te-ai purtat şi înainte de asta. Vorbeşte cu el despre tot ce vrei, dar fereşte-te să-i pomeneşti de Ierusalim. Fii prevăzătoare, deoarece această chestiune este extrem de delicată. E o rană dureroasă, dar probabil se va vindeca. Nu ştiu ce aş putea să-ţi spun... dar rana ace&sta din sufletul lui este foarte adâncă şi dureroasă.

Obrazul Luciei se îmbujorase puţin. Demetrius uzase până la ultima limită de libertatea ce i se acordase: îi spusese pe nume. La urma urmelor... de ce să nu-i spună? Cine ar putea să aibă mai mult drept decât el? Toţi membrii familiei aveau o datorie de recunoştinţă faţă de sclavul acesta devotat.

— Îţi mulţumesc, Demetrius, zise ea cu glasul blând. Ai făcut foarte bine că m-ai învăţat cum va trebui să procedez.

Imediat după aceea Demetrius luă din nou poziţie şi când o salută se uită la ea, dar fără s-o vadă, apoi se întoarse în loc şi se depărta. O clipă Lucia rămase nehotărâtă şi se uită după el cum dispare.

Vreme de un ceas după sosirea lui acasă ar fi fost greu să descoperi o legătură între atitudinea lui Marcellus şi explicaţiile sclavului său. După ce se despărţise de Demetrius, Lucia urcase scările în fugă pentru a duce ştirea aceasta neaşteptată, dar înainte de a putea informa în întregime pe maică-sa, care rămase deznădăjduită, tatăl ei se întoarse acasă. Nu prea aveau ce-şi spune, căci toţi trei se simţeau înspăimântaţi şi năuciţi de ştirea primită despre starea în care se găseşte Marcellus. Se simţeau în aceeaşi stare ca şi când ar fi primit vestea că Marcellus a murit şi acum aşteaptă toţi trei ca trupul lui să fie adus acasă.

Rămaseră deci plăcut miraţi când îl văzură că intră în casă şi atitudinea lui li se păru aceeaşi ca întotdeauna. Era adevărat că arăta foarte slăbit şi cu ochii tulburi; dar hrana bună şi odihna (declară senatorul mulţumit) îi vor reda repede vigoarea şi vioiciunea. Cât despre starea lui morală, informaţiile lui Demetrius se dovediră cu totul neîntemeiate.Ce-l determinase să-i înspăimânte, spunându-le că stăpânul său era abătut şi deprimat, când, tocmai dimpotrivă, Marcellus nu păruse până acum niciodată atât de vioi.

Fără să-şi mai piardă vremea cu schimbarea costumului ce-l avusese pe drum, părea încântat că poate sta cu ei de vorbă. Se aşezaseră în salonul Corneliei şi apropiaseră scaunele unul de altul (cum le spusese Marcellus, deşi el rămăsese în picioare), începuse să se plimbe de colo până colo întocmai ca un animal închis într-o cuşcă şi vorbea repede şi exuberant, luând în mână câte un obiect pe care-l învârtea între degete, sau se apropia de fereastră, dar continuând să le vorbească despre galeră, despre porturile în care s-au oprit, despre ariditatea regiunii Gaza şi despre viaţa primitivă din fortul Minoa. Dacă scena aceasta s-ar fi desfăşurat în alte împrejurări, familia sa poate şi-ar fi închipuit că este puţin ameţit de băutură. Marcellus n-avusese până acum obiceiul să vorbească atât de îndelung şi atât de grăbit. Totuşi se simţeau mulţumiţi că nu este în starea la care se aşteptau ei. Părea emoţionat de întoarcerea casă; aceasta era singura explicaţie, îl ascultau cu atenţie şi cu ochii strălucind de mulţumire. Râdeau de glumele lui şi cu atitudinile lor păreau că vor să-l îndemne să continue.

— Aşază-te pe un scaun, fiule, stărui maicâ-sa înduioşată când constată că face o pauză. Eşti obosit şi nu e nevoie să te osteneşti prea mult.

Astfel Marcellus se aşeză, în timpul cât le povestea o impresionantă întâmplare despre bandiţii care atacaseră drumul sării, şi glasul îi deveni mai puţin strident. Continuă să vorbească, dar mult mai liniştit şi oprindu-se din când în când, ca şi când şi-ar fi ales cuvintele. Puţin după aceea exuberanţa lui silită păru că indică oboseală şi se opri cu totul pe neaşteptate, ca şi când l-ar fi întrerupt cineva. O clipă privirile lui atente şi trăsăturile obrazului părură c-ar fi auzit sau ar fi văzut ceva ce implică o concentrare a tuturor simţurilor. Se uitară la el curioşi şi fiecare dintre ei îşi simţi bătăile speriate ale inimii.

— Ce este, Marcellus? întrebă maică-sa, încercând să-şi stăpânească tremurul glasului. Nu vrei să-ţi aduc un pahar cu apă?

Încercă zadarnic să zâmbească şi clătină din cap aproape imperceptibil, dar în acelaşi timp strălucirea ochilor lui se stinse, în cameră era linişte deplină.

— Probabil, fiule, va fi mai bine să te întinzi puţin, îi propuse tatăl lui, străduindu-se să stea liniştit.

Marcellus păru că nici n-aude vorbele lui. Mâinile începuseră să-i tremure, aşa că şi le împreună încet şi le strânse din toate puterile. Imediat după aceea tremurul încetă şi el rămase cu desăvârşire sleit de puteri şi profund abătut, apoi îşi duse încet mâna la frunte şi întorcându-se spre tatăl său îl examina mirat şi trupul i se cutremură de un oftat adânc.

— Tu... ai fost... ai fost de faţă? întrebă el cu glasul stins.

— N-am fost, fiule, răspunse senatorul cu glasul subţire şi stins, ca al unui om foarte bătrân.

Marcellus chicoti încet şi dădu din mână, apoi clătină din cap ca şi când ar fi încercat să facă haz de naivitatea întrebării sale. Se uită împrejurul său ca şi când ar fi încercat să se convingă ce părere au despre atitudinea lui stranie şi înghiţi zgomotos.

— Fireşte ea n-ai fost; cum era să fii! exclamă el nemulţumit de sjhe însuşi. Tu ai fost tot timpul aici- la Roma, nu-i aşa? Apoi adăugă cu glasul obosit: Cred c-ar fi mai bine, mamă, să merg şi să mă odihnesc.

— Tot aşa zic şi eu, încuviinţă ea cu glasul blând şi încercă să rămână serioasă, ca să nu bage de seamă cât de mult a speriat-o; dar, văzându-l că a rămas cu bărbia proptită în piept şi profund abătut, îşi acoperi ochii cu mâinile şi începu să plângă. Marcellus se uită la ea rugător şi oftă îndurerat.

— Lucia, n-ai vrea să chemi pe Demetrius? întrebă el mâhnit.

Se apropie de uşă cu intenţia de a trimite pe Tertia după el, dar constată că nu mai era nevoie. Demetrius, care probabil se postase pe coridor, intră uşor în cameră şi apropiindu-se de stăpânul său îl ajută să se ridice în picioare.

— Mâine dimineaţă ne vom vedea din nou, murmură Marcellus. Când ieşi din salon, îl văzu că se sprijinea cu toată greutatea pe umărul sclavului său. Lucia gemu îndurerată şi ieşi din cameră. Senatorul îşi plecă fruntea în palme şi nu zise nimic.

Marcus Lucan Gallio ezită-înainte de a lua hotărârea să stea de vorbă între patru ochi cu Demetrius. Senatorul proceda în acelaşi fel faţă de sclavi ca şi faţă de liberţi şi se mândrea de această atitudine a sa; dar în acelaşi timp era convins de necesitatea menţinerii unei discipline severe între ei. De multe ori se simţea nemulţumit când la Lucia constata câte un mic gest de afecţiune - aproape un fel de alintare - în felul de a se purta faţă de Tertia; şi în două rânduri - dar asta se întâmplase foarte demult - atrăsese atenţia fiului său că pentru a avea un sclav bun singurul mijloc este să-l ajuţi să fie mereu conştient de deosebirea socială dintre el şi stăpânul său.

Gallio avea un mare respect faţă de elegantul şi credinciosul corintian al lui Marcellus. Ar fi fost în stare să-i încredinţeze orice misiune şi în orice parte de lume, dar nu depăşise niciodată linia de demarcaţie pe care şi-o impusese cu toată candoarea dintre stăpân şi sclavul său. De astă dată însă trebuia să treacă cu vederea deosebirea socială dintre ei, căci altfel cum ar fi putut să afle motivele adevărate care provocaseră starea spirituală de acum în sufletul fiului său?

Trecuseră două zile de când Marcellus nu mai ieşise din camera sa. Bătrânul se dusese de două ori la el ca să-l vadă şi fusese primit cu sfială şi respect. Această sfială şi amabilitate silită din partea lui Marcellus, teama lui involuntară că va fi compătimit, amestecată cu străduinţa xazibilă de a fi bucuros de vizitele lui, reprezentau o dovadă a prezenţei unei fân i care sângerează la orice contact şi contribuiau ca situaţia dintre ei să

pară penibilă. Gallio nu ştia cum ar putea să vorbească cu fiul său despre această chestiune şi se temea că-i va pune vreo întrebare nelalocul ei. Prin urmare va fi obligat să stea de vorbă cu Demetrius, şi astfel în timpul după-amiezei trimise după el ca să fie adus în bibliotecă.

Demetrius intră şi se opri în poziţie de drepţi în apropierea mesei la care era aşezat senatorul.

— Demetrius, aş vrea să vorbesc cu dumneata în mod serios despre fiul meu. Mă simt profund alarmat. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai spune în toate amănuntele care este motivul că astăzi pare atât de tulburat, şi-i făcu semn spre scaunul din apropierea mesei. Dacă vrei, aşază-te pe scaun, în felul acesta te vei simţi probabil mai la îndemână.

— Vă mulţumesc, răspunse Demetrius respectuos. Mă voi simţi mult mai la îndemână stând în picioare, dacă-mi daţi voie.

— Faci cum vrei, zise Gallio. Dar m-am gândit că vei putea să vorbeşti mult mai liber şi mai firesc dacă vei sta pe scaun.

— Nu, stăpâne, vă mulţumesc, declară Demetrius. Eu nu sunt obişnuit să mă aşez pe scaun de faţă cu superiorii mei. Când stau în picioare, pot vorbi mult mai slobod.

— Aşază-te pe scaun! se răsti Gallio. Nu vreau să te văd stând în picioare în faţa mea şi să te aud că-mi răspunzi în monosilabe la întrebările pe care ţi le pun. Aceasta este o problemă de viaţă şi de moarte! Vreau să-mi spui tot ce trebuie să aflu... şi să-mi spui fără nici un fel de rezervă.

Demetrius aşeză pe duşumele scutul greu de piele bătut cu piroane, îşi propti lancea de coloană şi se aşeză.

— Aşa! exclamă Gallio. Şi acum te poftesc să-mi spui tot! Ce s-a întâmplat cu fiul meu?

— Stăpânul meu a primit ordinul să conducă o centurie de legionari la Ierusalim. Este un fel de tradiţie ca în timpul serbării Paştilor evreieşti detaşamente din toate forturile Palestinei să se prezinte la palatul procuratorului; probabil pentru a păstra ordinea, căci oraşul este plin de tot felul de lume care vine în pelerinaj.

— Ponţiu Pilat este prefectul Ierusalimului, nu-i aşa?

— Da, stăpâne, lui Pilat i se zice procurator. La Ierusalim se mai găseşte şi al doilea guvernator.

— Da... Îmi aduc aminte. Un individ vanitos - Irod - care este un om de nimic.

— Fără îndoială! murmură Demetrius.

— Mi s-a spus că omul acesta pizmuieşte pe Pilat.

— Stăpâne, pe Pilat nimeni n-ar putea să-l pizmuiască. A mers atât de departe, încât admite ca cei de la conducerea templului să-i poruncească. În orice caz, aşa a procedat în împrejurarea despre care vreau să vorbesc.

— Cea care este în legătură cu fiul meu? Gallio îşi împreună braţele la piept şi, plecându-se înainte, se sprijini în coate, pregătindu-se să-l asculte cu toată atenţia.

— Îmi daţi voie să vă întreb, stăpâne, dacă aţi auzit vreodată vorbindu-se despre Mesia?

— N-am auzit! Ce este asta?

— De sute de ani evreii aşteaptă apariţia unui erou care să-i scape de împilatorii lor. Acesta este Mesia care le-a fost făgăduit, în fiecare an, la sărbătoarea Paştilor, cei mai fanatici dintre ei stau la pândă în nădejdea c-ar putea să apară. Uneori şi-au închipuit că au dat de cel care trebuie să-i mântuiască, dar de fiecare dată au greşit. Anul acesta...

Demetrius se întrerupse şi se uită îngândurat pe fereastra deschisă, fără să-şi termine fraza începută.

— Între pelerini a fost de astă dată şi un evreu din Galileea - continuă el - cred c-a avut cam aceeaşi vârstă ca şi mine, dar era un bărbat atât de deosebit de ceilalţi, încât părea în afară de vârstă şi vreme.

— L-ai putut vedea?

— O mare mulţime de oameni, veniţi de la ţară, îl aclamau, încercând să-l convingă că el este Mesia, mântuitorul şi regele lor. Manifestaţia aceasta am văzut-o şi eu, căci s-a întâmplat în ziua când noi am ajuns la destinaţie.

— Spui c-au încercat să-l convingă?

— Pe el, stăpâne, afacerea asta nu-l interesa câtuşi de puţin. Se spunea despre el c-a predicat în faţa unor uriaşe mulţimi de oameni, mai ales în provincia sa; ceea ce spunea el era un apel la cinstea şi bunătatea oamenilor. De politică nu se ocupa câtuşi de puţin.

— Probabil le spunea că administraţia este coruptă, sugeră Gallio.

— Eu nu ştiu de aşa ceva, stăpâne, dar cred c-ar fi putut face această afirmaţie fără să se depărteze de adeyăr.

Creţurile de la coada ochilor lui Gallio se adânciră puţin.

— Bănuiesc, Demetrius, că şi dumneata eşti de părere că guvernatorul este corupt?
— Aţi bănuit exact, stăpâne!
— Probabil ai aceeaşi părere despre toate guvernele.
— Eu nu cunosc decât pe cel al imperiului, răspunse Demetrius.
— Ei bine, conchise Gallio, trebuie să ştii că toate sunt la fel.
— E regretabil, zise Demetrius cu părere de rău.
— Prin urmare, tânărul galileean a refuzat să devină rege şi astfel s-a certat cu admiratorii săi...
— Şi a ajuns în conflict cu guvernul. Evreii bogaţi, temându-se de efectul activităţii lui asupra oamenilor de la ţară, au cerut să fie judecat pentru trădare. Pilat, care-şi dăduse seama că omul este nevinovat, a încercat să-l scape de osândă. Cărturarii şi fariseii însă cereau să-l osândească. Iar la urmă, împotriva propiei sale voinţe, Pilat l-a osândit să fie răstignit pe cruce, continuă el cu glasul stins. Comandantul fortului din Minoa a primit ordinul să.-ducă sentinţa ia îndeplinire.
— Marcellus? îngrozitor!
— Da, stăpâne! Din fericire, în timpul cât s-a facut crucificarea el a fost beat mort. Un centurion şi legionarii din Minoa au avut grijă de asta, dar şi a fost de ajuns de treaz pentru a-şi da seama că răstigneşte un nevinovat... şi de atunci, după cum vedeţi, stăpâne, el n-a mai scăpat de această obsesie. Uneori reuşeşte să uite ce s-a întâmplat, ca puţin după aceea amintirea acestei orori să se repeadă din nou asupra lui, întocmai ca un vis rău. Prin mintea lui începe să se desfăşoare toată întâmplarea, dar atât de vie, încât pentru el este un fel de tortură. Şi i se pare atât de reală, încât îşi închipuie că toată lumea trebuie să fi văzut sau să fi aflat despre scena răstignirii; aşa că-i întreabă dacă au fost şi ei de faţă:.. ca la urmă să-i fie ruşine de această întrebare.
În mintea lui Gallio îşi făcu loc dureroasa înţelegere şi se uită cu ochii mari la Demetrius.
— Oh! exclamă el. Va să zică aşa se explică întrebarea: „Ai fost de faţă?" pe care o repetă mereu.
— Tocmai, stăpâne; dar atât nu este totul, adăugă Demetrius şi câteva clipe ochii lui rătăciră din nou pe fereastră, ca şi când n-ar fi ştiut cum să înceapă. Apoi se întoarse spre senator şi continuă: înainte de a vă spune, stăpâne, ceea ce ar mai fi de

spus, trebuie să vă declar că eu nu sunt o fire superstiţioasă. N-am crezut niciodată în minuni, îmi dau seama că dumneavoastră nu daţi atenţie acestor basme, prin urmare vă va veni foarte greu să admiteţi că ceea ce vă voi spune eu ar putea să fie adevărat.

— Continuă, Demetrius, stărui senatorul şi bătu nerăbdător cu degetele în tăblia mesei.

— Când a plecat spre locul unde trebuia să, fie răstignit, acest Isus din Galileea era îmbrăcat într-o cămaşă simplă, de culoare cafenie, ţesută la ţară. I-au smuls-o de pe el şi au aruncat-o jos. În timpul cât el murea pe cruce, stăpânul meu şi câţiva ofiţeri s-au aşezat în apropiere şi au jucat zaruri. Unul dintre ofiţeri a propus să joace şi cămaşa la zaruri, şi stăpânul meu a câştigat-o. În aceeaşi seară s-a dat un banchet la palatul procuratorului. Toţi băuseră mai mult decât ar fi trebuit. Un centurion a stăruit ca stăpânul meu să îmbrace cămaşa.

— Ce idee respingătoare! murmură Gallio. A îmbrăcat-o?

— Da, a îmbrăcat-o, împotriva voinţei sale. În după-amiaza aceea băuse foarte mult, dar se ţinea destul de bine. Cred c-ar fi putut uita oroarea răstignirii dacă n-ar fi fost această cămaşă. A îmbrăcat-o... şi din clipa aceea n-a mai fost niciodată omul care fusese până atunci.

— Probabil îţi închipui că această cămaşă a fost vrăjită, zise senatorul cu dispreţ.

— Cred că în clipa când a îmbrăcat-o stăpânului meu i s-a întâmplat ceva. Şi-a scos-o repede şi mi-a poruncit s-o distrug.

— Foarte bine! Nu făcea s-o păstrezi.

— Stăpâne, cămaşa aceea este şi astăzi în posesiunea mea.

— N-ai ascultat ordinul? Demetrius dădu din cap.

— Când a dat acest ordin, stăpânul meu nu mai era el însuşi. Mi s-a întâmplat uneori să nu-i ascult ordinele când îmi dădeam seama că sunt împotriva intereselor lui. De astă dată sunt mulţumit c-am păstrat această cămaşă. Dacă ea a pricinuit tulburarea din sufletul stăpânului meu, cred că tot cu ajutorul ei se va putea vindeca.

— Afirmaţia aceasta este absurdă şi-ţi interzic să-i dai ocazie s-o mai vadă! porunci Gallio.

Demetrius nu zise nimic şi văzu că senatorul se ridică în picioare şi începe să se plimbe prin bibliotecă. Curând după

aceea se opri în loc şi-şi trecu o mână peste bărbie, apoi se gândi câteva clipe şi-l întrebă:

— Ia să-mi spui cum crezi că această cămaşă va reuşi să vindece pe fiul meu de infirmitatea de care suferă?

— Eu nu ştiu, stăpâne, cum ar putea să-l vindece, admise Demetrius. M-am gândit foarte mult la acest amănunt. Dar până acum n-am reuşit să-mi formulez o convingere.

Apoi se ridică în picioare şi se uită la senator fără să clipească:

— M-am gândit c-ar fi mai bine să plecăm împreună, undeva departe de Roma, pentru o bucată de vreme. Dacă vom rămâne singuri, s-ar putea să se ivească vreo ocazie. Aici el trebuie să stea mereu în defensivă. Se simte sfios şi ruşinat de starea în care se găseşte. Afară de asta îl preocupă şi altceva ce nu-l lasă să se liniştească. Fiica legatului Gallus se va întoarce foarte curând acasă. Ea îşi va închipui că stăpânul meu se va duce să o viziteze; or, el este speriat de această întâlnire. Nu doreşte ca ea să-l vadă în starea în care se găseşte acum.

— Este uşor de înţeles, declară Gallio. Probabil ai dreptate. Unde crezi c-ar fi bine să plecaţi?

— Nu este obiceiul ca un tânăr cu educaţie să petreacă o bucată de vreme la Atena? în cazul când ar pleca la Atena, fie pentru a asculta cursurile de filosofie, fie pentru a practica un gen de artă, nimeni n-ar avea motive să pună întrebări. Pe fiul dumneavoastră l-a interesat întotdeauna sculptura. Sunt încredinţat că dacă va rămâne aici la Roma nu-l vom putea ajuta decât foarte puţin său aproape deloc. Nu se poate să stea închis în casă, dar el îşi dă seama că nu va fi în stare să-şi primească prietenii. S-ar putea să se răspândească zvonul că s-a întâmplat ceva cu el. Or, un astfel de zvon ar fi penibil, nu numai pentru el, ci şi pentru familie. Dacă sunteţi de acord, stăpâne, eu voi încerca să-l conving să plecăm împreună la Atena. Cred că nu va fi nevoie de prea multă stăruinţă. Aici la Roma el se simte grozav de nenorocit.

— Da... ştiu! murmură Gallio mai mult pentru sine..

— Este atât de nenorocit, continuă Demetrius pe un ton aproape stins, încât am început să mă tem că viaţa lui se găseşte în primejdie. Dacă va mai întârzia aici, la întoarcere s-ar putea ca Diana să nu-l mai găsească în viaţă.

— Crezi că Marcellus ar prefera mai curând să se sinucidă decât să dea faţă cu ea?

— Şi de ce nu? Starea lui de acum este foarte gravă.

— Ai vreun motiv temeinic pentru a crede că el se gândeşte la sinucidere? întrebă senatorul.

Demetrius nu răspunse numaidecât. Scoase din sânul tunicii un pumnal cu mânerul de argint şi-i încercă tăişul pe palma mâinii. Gallio constată că acest pumnal aparţine lui Marcellus.

— Cred că pe el îl preocupă demult gândul acesta, declară Demetrius.

— I-ai luat pumnalul? Demetrius dădu din cap.

— Stăpânul îşi închipuie că l-a pierdut în timpul drumului. Gallio oftă adânc şi, aşezându-se din nou la masă, luă o foaie de papirus şi stilul în mână şi începu să scrie repede şi cu caractere energice. Apoi pecetlui documentul.

— Iată, Demetrius! însoţeşte pe fiul meu la Atena şi poartă de grijă ca el să-şi regăsească echilibrul. Dar cred că nici un bărbat nu poate cere unui sclav o astfel de răspundere, întinse lui Demetrius documentul. Acesta este certificatul tău de mânu mittere. De astăzi înainte vei fi om liber.

Demetrius se uită la certificat fără să zică nimic, îi venea greu să-şi dea seama de semnificaţia lui din primul moment. Era liber! Tot atât de liber ca şi Gallio! De aici înainte va fi stăpânul său propriu. De aici înainte va putea vorbi şi el ca un om liber... până şi cu Lucia. Simţi că Gallio se uită la l cu interes, ca şi când ar fi încercat să-i ghicească gândurile. După o ezitare care păru foarte lungă, dădu senatorului certificatul înapoi.

— Apreciez generozitatea dumneavoastră, stăpâne, zise el cu glasul emoţionat, în alte împrejurări m-aş fi simţit extrem de mulţumit în faţa unui astfel de gest. Pentru orice bărbat, libertatea este lucrul cel mai de preţ ce se poate găsi pe lume. Dar cred c-ar fi o greşeală să schimbăm tocmai acum raporturile dintre stăpânul meu şi sclavul său.

— Vrei să spui că eşti în stare să renunţi la libertatea dumitale pentru a putea ajuta pe fiul meu? întrebă Gallio cu glasul sugrumat.

— Pentru mine libertatea aceasta n-ar putea să fie de nici un folos dacă mi s-ar acorda cu primejduirea posibilităţii de refacere a lui Marcellus.

— Eşti un bărbat vrednic! declară Gallio şi, ridicându-se în picioare, traversă camera şi, apropiindu-se de lada de bronz, deschise un sertar şi în acesta aşeză certificatul de eliberare a lui Demetrius din sclavie, în ziua când vei avea nevoie de el, să ştii că te aşteaptă, declară el. Îi întinse mâna, dar Demetrius se prefăcu că nu vede gestul stăpânului său şi, luând poziţie, îşi duse lancea la frunte şi salută ceremonios.

— Îmi daţi voie să mă retrag, stăpâne? întrebă el pe obişnuitul ton supus dintre stăpân şi sclavul său.

Gallio se înclină cu tot respectul, ca şi când chiar din această clipă ar fi fost un egal al lui.

Nimeni dintre cei care formau personalul casei nu se simţea atât de abătut ca Marcipor, care nu îndrăznea să pună nimănui întrebări, afară de Demetrius, dar Demetrius era tot timpul ocupat. Toată ziua alergase neostenit prin casă şi prin grădină, întrebându-se ce nenorocire s-a putut abate asupra lui Marcellus, pe care-l idolatriza.

Când după această lungă convorbire uşa bibliotecii se deschise, Marcipor, care aştepta în atrium, ieşi în calea lui Demetrius ca să-l întâmpine, îşi strânseră mâinile fără să zică nimic şi intrară împreună într-un alcov.

— Ce s-a întâmplat, Demetrius? întrebă el în şoaptă. Ceva ce ai putea să-mi spui şi mie?

Demetrius întinse braţul şi, apucând pe bătrânul corintian de umăr, îl trase mai aproape de el.

— S-a întâmplat ceva ce va trebui să-ţi spun, murmură el. La miezul nopţii să vii în camera mea. Acum nu am timp de pierdut, deoarece trebuie să merg la el.

După ce vila se linişti şi constată că Marcellus a adormit, Demetrius se retrase în camera sa, care se găsea alături de apartamentul stăpânului său. Imediat după aceea se auzi o bătaie uşoară în tăblia uşii şi Marcipor apăru, îşi apropiară scaunele unul de altul şi începură să vorbească în şoaptă, până când păsărelele se treziră şi se mişcară în lumina albastră a zorilor. Povestea lui Demetrius fu stranie şi foarte lungă. Marcipor îşi exprimă dorinţa de a vedea cămaşa. Demetrius i-o întinse şi bătrânul o examina cu interes.

— Cred că tu nu-ţi închipui despre veşmântul acesta c-ar dispune de o putere neobişnuită? întrebă Marcipor.

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, zise Demetrius. Dacă ţi-aş răspunde afirmativ, ar însemna să fiu nesincer şi ţi-ai putea închipui despre mine că sunt nebun; iar dacă mi-aş închipui că sunt nebun n-aş mai putea fi omul indicat ca să îngrijească de Marcellus care este nebun... şi are nevoie de îngrijirea mea. Prin urmare, îţi voi răspunde că această cămaşă nu are nimic altceva în afară de ceea ce i-a atribuit imaginaţia noastră proprie, întrucât mă priveşte pe mine, eu am văzut pe cel osândit... şi asta este toată deosebirea. Crede-mă, Marcipor, acesta n-a fost un om obişnuit, îţi repet că nu mi-ar veni deloc greu să admit c-a fost de origine divină.

— Demetrius, astfel de vorbe din partea ta mi se par neobişnuite, zise Marcipor cu părere de rău şi se uită cu atenţie la el. Tu eşti cel din urmă dintre oameni despre care mi-aş fi închipuit c-ar fi în stare să spună ceva. Se ridică şi se uită la cămaşă, ţinând-o în lungimea braţului. N-ai avea nimic împotrivă dacă aş îmbrăca-o?

— Nu, pe el nu-l va interesa dacă vei îmbrăca-o! declară Demetrius.

— Ce vrei să spui cu vorbele astea? întrebă Marcipor mirat. Faci aluzie la Marcellus?

— Nu... vorbesc despre cel a căruia a fost. El n-a avut nimic împotrivă ca eu s-o păstrez, iar tu eşti tot atât de cinstit ca şi mine.

— Pe toţi zeii! Demetrius. Mi se pare că tu eşti atins puţin de întâmplarea aceasta stranie, murmură Marcipor. De unde ştii tu că el n-a avut nimic împotrivă ca să păstrezi această cămaşă? Vorbele acestea sunt prosteşti.

— S-ar putea să fie sau să nu fie prosteşti, dar de fiecare dată când pun mâna pe cămaşa aceasta simt efectul pe care-l face asupra mea, îngână Demetrius. Dacă mă simt obosit, contactul cu ea mă odihneşte. Dacă sunt abătut, mă înviorează imediat. Dacă încerc să mă revolt din pricina situaţiei mele de sclav, ea mă linişteşte. Probabil din pricină că de fiecare dată când pun mâna pe ea îmi aduc aminte de curajul şi foiţa lui. Îmbrac-o, Marcipor, dacă vrei. Uite, îţi voi ajuta şi eu.

Marcipor o trase pe mâneci şi se aşeză pe scaun.

— Mi se pare neobişnuit de călduroasă, declară el. Probabil asta se datoreşte imaginaţiei. Mi-ai vorbit de interesul cu care se gândea omul acesta la bunăstarea altora şi... este foarte

firesc ca această cămaşă... care a fost a lui... Marcipor se opri şi zâmbi cu sfială, uitându-se la Demetrius.

— Ei, ce zici? Nu-i aşa că nu sunt atât de nebun pe cât par? întrebă Demetrius râzând.

— Ce ar putea să fie asta!? întrebă Marcipor cu glasul sugrumat.

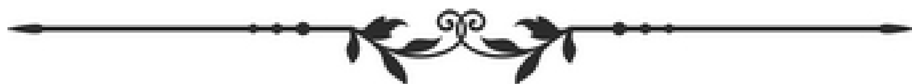
— De, indiferent de ceea ce este, dar se poate constata prezenţa a ceva, răspunse Demetrius.

— O fi împăcarea? întrebă Marcipor, adresându-se lui însuşi.

— Şi încrederea, adăugă Demetrius.

— Ceea ce înseamnă că nu trebuie să te frământi, deoarece totul se va termina cu bine.

CAPITOLUL VIII

La apusul soarelui din ultima zi a lunii pe care Iuliu Cezar, când a revizuit calendarul, a numit-o după numele lui, Marcellus şi sclavul său avură parte să vadă Partenonul în timpul cât făceau drumul din port cu o cari ga dărăpănată, care ar fi meritat să fie aşezată în muzeul de antichităţi din Atena. Demetrius se apropiase cu sentimente împărţite de patria sa.

Dacă starea de spirit a lui Marcellus ar fi fost normală, legatul de odinioară al Legiunii din Minoa şi-ar fi manifestat nemulţumirea faţă de plictiseala ce-l chinuise în timpul acestui drum.

El şi Demetrius se îmbarcaseră pe corabia grecească Clytia numai pentru motivul că doreau să părăsească Roma fără întârziere şi Clytia trebuia să ridice ancora în aceeaşi zi. Nici un fel de motive nu i-ar fi putut altfel determina să ia acest vas, care la început fusese construit pentru transportul de cereale din Grecia spre cetatea imperială şi de la Roma se întorcea înapoi cu balast şi ceva mobilă şi diverse obiecte casnice, destinate funcţionarilor provinciali ai imperiului.

Vasul nu avea cabine pentru călători. Toţi nouă trebuiau să doarmă în aceeaşi sală comună. De asemenea, nu exista decât o singură punte. La proră era o bucătărie descoperită unde cei care-şi plăteau transportul îşi puteau pregăti singuri mâncarea. Articolele alimentare se găseau pe vas şi căpitanul le vindea cu câştig destul de frumos.

În imediata apropiere a bucătăriei se găsea un tare în care erau câţiva viţei, câteva oi şi un coteţ cu găini, în ziua îmbarcării luaseră cu ei şi câţiva porci, dar la două zile de drum, în apropiere de Cythera, un evreu de pe corabie îi cumpărase pe toţi şi-i oferise ca jertfa zeului Neptun, implorându-l să liniştească apele, deoarece el nu este obişnuit cu drumurile pe mare.

Cam pe la mijlocul vasului şi în apropierea catargului principal se găsea un loc liber de formă patru-unghiulară, cu

câteva bănci incomode de lemn, şi acesta servea ca loc de recreaţie. În imediata apropiere o scară rudimentară care cobora în sala comună, luminată şi ventilată de şase strungăreţe minuscule. La cea mai uşoară bătaie de vânt, strungăreţele erau închise, deoarece Clytia nu ţinea să-şi cocoloşească pe cei de la bord. Ar fi fost aproape imposibil să se mai găsească şi alt vas în drumul dinspre Ostia şi Pireu care să ofere atât de puţin confort călătorilor săi.

Singura calitate pe care trebuia s-o recunoşti acestei vechi corăbii era plăcerea de a lua totul foarte uşor. Făcea escală în toate porturile şi întârzia destul de mult; astfel în Corfu se opri trei zile şi trei nopţi pentru a descărca o cantitate de siliciu şi a luă un balot de şaluri de păr de cămilă; patru zile încheiate la Argostoli pentru a lua provizie proaspătă de apă în burdufuri, a debarca un pasager care se săturase de drum şi a încărca un coş cu lămâi. Coborâse chiar până în Creta, far? altă pricină decât să descarce trei blocuri de marmură de Carrara ţi să cumpere o legătură de piei de bivol prost mirositoare, din care se făceau scuturi, în timpul cât fu obligată să aştepte în port, un vas ieşi în larg şi astfel putu să acosteze alături de o galeră legată la chei; mai trecu apoi o săptămână întreagă, până când se saturară şi călătorii şi autorităţile portului şi dădură ordin să părăsească locul, aşa că lunga călătorie a Clytiei se termină.

Dacă Marcellus ar fi fost sănătos, fără îndoială ar fi fost cel dintâi care ar fi protestat împoriva nemulţumirilor acestei călătorii. Dar, în starea de spirit în care se găsea acum, suportă toate aceste nemulţumiri fără nici un efort al voinţei, aşa că Demetrius se alarmă serios din pricina lui. Marcellus nu era omul care să suporte fără protest plictiselile, indiferent de ce categorie ar fi fost, şi corintianul începuse să se gândească tot mai îndelung la indiferenţa tot mai vizibilă a stăpânului său faţă de tot ce se petrece în apropierea lui. El însuşi se simţea uneori atât de chinuit de greutatea drumului acestuia care nu se mai termina, încât ar fi fost gata în orice moment să sară peste parapetul corăbiei.

Străduinţele lui de a trezi interesul adormit al stăpânului său se dovediseră zadarnice. Senatorul avusese grijă să dea fiului său pentru drum o colecţie de cărţi alese cu grijă, în marea majoritate clasici, şi Demetrius încercase cu toată prudenţa să-l îndemne la lectură, dar nu reuşise.

În timpul zilei, cât era vreme frumoasă, Marcellus sta nemişcat şi se uita la apa care fugea pe lângă flancurile corăbiei. Imediat ce-i servea prânzul, ieşea pe bord şi se aşeza pe câte un colac de odgoane şi sta nemişcat, cu coatele proptite în genunchi, cu bărbia sprijinită în palme şi cu privirile pierdute în larg. Demetrius îi lăsă timpul necesar să se aşeze confortabil, ca imediat după aceea să se ia după el, ducând câteva suluri de pergament la subsuoară, şi se întindea şi el în apropiere. Uneori citea câte o pagină-două şi punea câte o întrebare, în astfel de împrejurări Marcellus întorcea capul spre el, părând că se întoarce din mari depărtări, ca să-i dea un răspuns indiferent, dar se vedea limpede c-ar prefera să-l lase în pace.

Deşi principala grijă a lui Demetrius era să-şi înveselească stăpânul, avea şi el destule motive să se frământe, înainte de asta nu i se oferise niciodată ocazia să citească fără întrerupere şi atât de mult. Îl interesa în special opera lui Lucreţiu. Iată, îşi zicea el, un bărbat înţelept.

— Aţi citit vreodată pe Lucreţiu? întrebă el într-o după-amiază pe stăpânul său, alături de care stătuse vreme de un ceas fără să schimbe nici o vorbă unul cu altul.

Marcellus întoarse încet capul spre el şi într-un târziu îi răspunse.

— Fără interes!

— Lucreţiu este de părere că oamenii se zbuciumă din pricină că se tem de moarte, zise Demetrius. El crede că această teamă ar trebui eliminată din preocupările oamenilor.

— Ideea nu este rea, admise Marcellus nepăsător. Apoi, după o lungă pauză, întrebă: Şi cum înţelege să procedeze?

— Plecând de la premisa că nu există viaţă viitoare, îi explică Demetrfus.

— Nu e rău, admise Marcellus, presupunând că premisa aceasta va rămâne acolo de unde ai plecat.

— Vrei să spui, stăpâne, că această premisă ar putea să fie pusă greşit?

Marcellus zâmbi îngândurat, apoi, după o lungă tăcere, începu din nou.

— Pentru unii oameni, Demetrius, teama aceasta este un fel de mângâiere, căci îşi zic că după aceea nu li se poate întâmpla nimic mai înspăimântător decât ceea ce li s-a întâmplat în existenţa lor prezentă. Probabil Lucreţiu n-are nici o dovadă în

sprijinul afirmaţiei că toţi oamenii se tem de moarte. Unii dintre ei îşi caută moartea cu bună ştiinţă. Cât despre mine, eu nu cunosc această teamă; moartea n-are decât să aducă tot ce pofteşte... Dar se pune întrebarea: oare Lucreţiu a avut dreptul să afirme că oamenii se tem de moarte şi ar fi îndrăznit să spună unui bărbat astfel de vorbe?

Lui Demetrius îi păru rău c-a început această conversaţie, dar nu dorea nici s-o întrerupă aşa, dintr-o dată; în orice caz nu într-o împrejurare ca aceasta.

— Lucreţiu admite că orice fel de viaţă este grea, dar se uşurne ză pe măsură ce omul evoluează din starea de sălbăticie, zise Defhetrius, străduindu-se ca această observaţie să pară cât mai optimistă. Marcellus rîse sarcastic.

— Pe măsură ce oamenii evoluează din starea de sălbăticie, va să zică? Dar ce îl determină să-şi închipuie că oamenii ar putea să evolueze din starea de sălbăticie? întrebă el şi făcu un gest de nerăbdare, ca şi când ar fi vrut să elimine această afirmaţie. Lucreţiu nu prea ştia decât foarte puţin din tot ce se întâmplă în Iume. Trăia întocmai ca o cârtiţă în vizuina ei. Ca un urs care în timpul iernii trăieşte din seul său propriu. La vârsta de patruzeci de ani s-a scrântit de cap şi a murit. Evoluarea din starea de sălbăticie! Aceasta este o afirmaţie prostească! Nimic din ceea ce se petrece în viaţa primitivă nu se poate compara cu bestialitatea vieţii pe care o ducem noi astăzi, continuă Marcellus, care, deşi abia adineauri vorbise pe un ton de monolog, de astă dată începu să ţipe. Evoluarea din starea de sălbăticie! strigă el. Tu cunoşti destul de bine adevărul, căci tu ai fost de faţă!

Demetrius dădu abătut din cap.

— A fost o întâmplare foarte tristă, stăpâne, încuviinţă el, dar cred că din pricina asta ţi-ai făcut destule imputări. N-aveai altă alegere.

Marcellus recăzuse în obişnuita sa stare letargică, dar se ridică imediat în picioare şi încleşta din pumni.

— Asta, Demetrius, este minciună, şi tu ştii destul de bine că este minciună. Exista şi altă alegere! Puteam elibera pe galileeanul acela! Aveam cu mine un număr de legionari aduşi din Minoa ca să pot împrăştia adunătura aceea de ticăloşi care ceruseră osândirea lui.

— Pilat te-ar fi adus în faţa Curţii marţiale, stăpâne. Şi în cazul acesta ai fi putut să-ţi pierzi viaţa.

— Viaţa! ţipă Marcellus. Pe aceasta am pierdut-o în orice caz. Dar ar fi fost mult mai bine dacă mi-aş fi pierdut-o în mod onorabil.

— Ei bine, încercă Demetrius să-l îmbuneze, acum ar fi cazul să uităm ce s-a întâmplat. După ce vom sosi-la Atena, stăpâne, vei avea cu totul alte preocupări. Cred că te gândeşti cu plăcere la studiul care te aşteaptă acolo?

Nu primi nici un răspuns. Marcellus se întorsese cu spatele spre el şi se uita din nou în largul mării.

A doua zi după aceea - o imprudenţă pe care mai târziu avu motive s-o regrete - Demetrius încercă din nou să se apropie de stăpânul său, care sta îngândurat, ca să continue conversaţia întreruptă.

— În cartea aceasta, Lucreţiu afirmă că cei care-şi închipuie despre zei că i-ar interesa soarta oamenilor greşesc, deoarece această credinţă nu a folosit oamenilor la altceva decât să le. pricinuiască nenorociri.

— Sigur că da, murmură Marcellus, dar bătrânul acesta a fost un nebun când şi-a închipuit că zeii ar putea să existe cu adevărat. După ce Clytia mai înainta câteva stadii, părând că aproape nu se mişcă din loc, Marcellus adăugă: Lucreţiu a fost nebun, deoarece ştia prea multe din domeniul necunoscutului, îşi petrecea viaţa singur şi se gândea... se gândea mereu... până când într-o bună zi s-a scrântit... Prin urmare, Demetrius, aşa se va întâmpla şi cu mine.

Dacă sufleteşte ar fi fost mai puţin tulburat - fiind şi peste măsură de obosit din pricina drumului - Marcellus s-ar fi simţit încântat de primirea călduroasă a hangiului atenian, deşi această primire nu era câtuşi de puţin un lucru la care nu s-ar fi putut aştepta.

Pe vremea când avea douăzeci de ani, Marcus Lucan Gallio venise la Atena, unde petrecuse o vară pentru a studia la celebra Academie a lui Hiparh şi fusese adăpostit la Domus Eupolis. Stăpânul hanului îşi trata clienţii ca şi când ar fi fost invitaţii săi proprii. Trebuia să fii o persoană foarte distinsă şi recomandată de oameni de încredere pentru a putea fi primit în acest han; dar, după ce reuşeai să fii primit, n-aveai nici un motiv să fii nemulţumit de felul în care te îngrijeau.

Atitudinea aceasta a bătrânului Eupolis faţă de cei care căutau locuinţă nu era un simplu snobism. Atena era mereu plină de străini. Oraşul nu avea mai mult de o sută de hanuri pentru adăpostirea acestora, dar numai douăsprezece dintre ele se bucurau de o reputaţie mai bună. Majoritatea hangiilor era formată din indivizi dubioşi, foşti tâlhari şi sceleraţi, şi tot cam de această categorie erau şi clienţii lor. Pentru a-şi putea păstra reputaţia, Domus Eupolis trebuia să-şi aleagă cu cea mai mare atenţie clenţii pe care-i primea.

Fără îndoială, tânărul Gallio făcuse proprietarului o bună impresie, deoarece, când părăsi Domus Eupolis, bătrânul Georgios tăiase în două o drahmă de argint şi dăduse lui Marcus una dintre jumătăţi, iar de cealaltă legase un răboj, pentru a o putea păstra el însuşi ca mijloc de informaţie.

— Oricine, fiule, va veni în casa mea şi-mi va arăta această jumătate de drahmă va fi bine primit. Bagă de seamă să n-o pierzi.

Sosiră pe înserate şi, după ce intrară în curtea frumoasă a hanului, Marcellus scoase această jumătate de drahmă şi o dădu paznicului care ieşise în calea lor. Imediat atitudinea sclavului deveni respectuoasă. Se închină în faţa lor şi se duse la stăpânul său ca să-i arate talismanul. Proprietarul - un bărbat de vreo patruzeci de ani - se apropie zâmbind de ei şi cu mâinile întinse. Marcellus coborâse din cotiga veche care-l adusese din port şi apropiindu-se de el îi spuse că este fiul lui Gallio.

— Şi cum va trebui să vă spun când stăm de vorbă? întrebă hangiul.

— Eu sunt tribun şi numele meu este Marcellus.

— Tribune Marcellus, amintirea tatălui dumitale se mai păstrează în hanul acesta. Sper că mai este încă în viaţă şi sănătos!

— Aşa este. Senatorul Gallio m-a însărcinat să exprim salutul lui în faţa familiei dumitale. Deşi a trecut vreme foarte lungă din ziua când el a fost pe aici, părintele meu şi-a exprimat nădejdea că salutul lui va mai putea fi împărtăşit lui Georgios.

— Venerabilul meu părinte a murit de zece ani. Dar în numele lui vă urez bună venire la Eupolis. Numele meu este Dion. Casa este a dumneavoastră. Vă rog să intraţi, căci văd că sunteţi obosit.

Apoi se întoarse spre Demetrius.

— Argatul îţi va ajuta să aduci bagajele şi-ţi va arăta unde să dormi.

— Aş prefera ca sclavul meu să poată dormi în apartamentul meu, interveni Marcellus.

— La noi nu se obişnuieşte aşa ceva, răspunse Dion puţin mirat.

— Eu însă procedez în felul acesta, adăugă Marcellus, în timpul din urmă am fost obligat să trec printr-o mulţime de încercări grele şi nu mă simt bine, îi explică el. Nu vreau să rămân singur, aşa că Demetrius va dormi în apropierea mea.

După ce se gândi câteva clipe, Dion ridică din umeri cu părere de rău şi se învoi, apoi pofti pe Marcellus să intre.

— De purtarea lui vei răspunde dumneata, zise Dion în timpul cât urcară treptele terasei.

— Dion, îi explică Marcellus oprindu-se în loc, dacă acest corintian ar fi liber, ar fi o adevărată podoabă pentru un grup de oameni din cea mai aleasă societate. A fost crescut într-o casă de oameni aleşi, are educaţie şi mai presus de orice este un băiat curajos. Prezenţa lui nu va fi un motiv ca celor din familia Eupolis să le pară rău că l-au primit în casa lor.

Împărţirea desăvârşită a spaţiosului andronitis, în care intrară de-a dreptul pe uşa din faţă, păru foarte confortabilă şi plăcuta.

— Dacă vrei, aşază-te p% un scaun, îl pofti Dion, care părea că s-a mai liniştit, în timpul acesta eu voi pleca să vorbesc şi cu ceilalţi membrii ai familiei. După aceea îţi voi arăta apartamentul, căci văd că eşti obosit. Vei rămâne la noi vreme mai îndelungată?

Marcellus făcu un gest nelămurit cu mâna şi-i răspunse:

— Cred că voi întârzia o bucată de vreme. Trei luni, patru sau şase, deocamdată nici eu nu ştiu. Vreau linişte şi am nevoie de două camere cu câte un pat, un mic salonaş şi o odaie pentru lucru. Probabil mă voi ocupa puţin şi de sculptură.

Dion dădu din cap şi-i răspunse că înţelege dorinţa lui şi-i va putea oferi un apartament corespunzător.

— Vei avea vederea spre grădină, adăugă el îndreptându-se spre ieşire. Anul acesta avem câteva specii de trandafiri foarte frumoşi.

După plecarea lui Dion, Demetrius intră în cameră şi se apropie de scaunul pe care era aşezat Marcellus.

— V-a spus, stăpâne, care sunt camerele noastre? întrebă el.

— Ni le va arăta numaidecât, răspunse Marcellus obosit. Rămâi aici până când se va întoarce.

Nu mult după aceea familia lui Dion apăru şi se ridică în picioare ca s-o salute: Phoebe, simpatica soţie a lui Dion care aflase cine este noul sosit, fu cordială, iar Ino, sora văduvă a lui Dion, păru că descoperă o asemănare între Marcellus şi tânărul pe care odinioară îl admirase atât de mult.

— Pe vremea aceea - începu Dion şi pe buze îi tremură un zâmbet resemnat - am crezut că această admiraţie ar putea să ducă la ceva...

— Dar noi grecii nu ne putem simţi bine în nici o altă parte de lume, îi explică Ino, şi Marcellus se întrebă dacă relaţiile dintre părintele său şi femeia aceasta au fost mai mult decât trecătoare.

Nimeni nu se ocupă de Demetrius, căci pesemne Dion le prevenise că tribunul este însoţit de sclavul său.

La prima pauză ce interveni în conversaţia lor, Ino se întoarse spre el şi-l întrebă dacă nu cumva este grec. Demetrius se înclină respectuos şi-i răspunse-afirmativ.

— De unde? întrebă Ino.

— Din Corint.

— Ai fost la Atena şi înainte de asta?

— O singură dată.

— Îţi place să citeşti?

— Uneori citesc şi eu.

Ino începu să râdă îngăduitoare, întorcând privirea spre fratele ei, constată că el nu este de acord cu această conversaţie. De asemenea Marcellus nu părea nici el mulţumit. Demetrius făcu un pas înapoi şi rămase în poziţie de drepţi, exact ca o santinelă. O clipă în jurul, lor se simţi oarecare tensiune, înainte de a începe din nou să vorbească.

În timpul acesta o fată înaltă şi foarte frumoasă apăru în faţa intrării. Probabil fusese plecată undeva, deoarece era înfăşurată într-un şal cu ciucuri atât de strâns împrejurul trupului, încât i se putea distinge silueta graţioasă. Maică-sa întinse cu duioşie braţul spre ea când o văzu că se apropie.

— Este fiica noastră Theodosia, zise ea. Dragă, musafirul nostru este Marcellus, fiul lui Marcus Gallio, despre care ai auzit pe tatăl tău vorbind de atâtea ori.

Theodosia se uită la el şi zâmbi, apoi privirile ei atente se întoarseră spre Demetrius şi-l examinară cu interes, încruntă din sprâncene, dar faptul acesta determină pe Theodosia să se uite la el cu şi mai mult interes. Probabil se întreba care este motivul că nimeni nu i-l prezintă şi nu vorbeşte cu el.

Urmă un moment de tăcere grea. Marcellus n-ar fi vrut să jignească pe Demetrius. Presimţea că n-ar fi frumos să-i spună: „Omul acesta este sclavul meu". Puţin după aceea îşi zise c-ar fi fost mai bine să procedeze în felul acesta în loc să se străduiască să pară prevenitor.

— Acesta este Demetrius, zise el.

Theodosia făcu un pas spre el şi-l privi în luminile ochilor, apoi pe buze îi apăru un zâmbet domolit, care vroia să-i spună că este de acord cu înfăţişarea lui, şi-şi ţuguie buzele. Demetrius se înclină ceremonios în faţa ei. Theodosia păru că ezită, apoi mai făcu un pas şi rămase sfioasă, neştiind ce să facă - femeile nemăritate nu puteau să strângă mâna unui bărbat decât cel mult când ar fi fost vorba de o rudă apropiată - dar întinse totuşi mâna spre el. Demetrius se uită drept înainte, prefăcându-se că n-a băgat de seamă gestul ei.

— Este un sclav, zise tatăl ei.

— Ooo! exclamă Theodosia. N-am ştiut. Apoi se uită din nou în ochii lui Demetrius. De astă dată se uită şi el la ea şi cu un fel de ezitare murmură pe un ton care părea aproape confidenţial: Păcat că trebuie să ne purtăm în felul acesta unul faţă de altul. Sper că nu... Intenţia mea n-a fost... Se opri când văzu pe Demetrius că dă din cap ca şi când ar fi vrut să-i dea să înţeleagă că ea nu are nici o vină.

— Să vă arăt acum apartamentul dumneavoastră! interveni Dion. Marcellus se înclină în faţa femeilor şi urmă pe stăpânul casei, împreună cu Demetrius. Theodosia se uită după ei până când dispărură din vedere. Apoi oftă uşor şi se întoarse spre mătuşa ei ca şi când ar fi vrut să-şi ceară iertare.

— Uită ce s-a întîmplat, murmură Ino cu bunăvoinţă. Tu nu puteai să ştii dinainte că ai de-a face cu un sclav; în orice caz nu era îmbrăcat ca un sclav şi nici nu arată ca un sclav. Prin casa noastră noi nu admitem să circule astfel de oameVii.

— Ar fi fost mult mai bine dacă scena aceasta nu s-ar fi întâmplat, interveni Phoebe nemulţumită. De aici înainte voi fi

mai prudentă. Dacă se va întâmpla să profite de faptul că ţi-a fost prezentat, îl vei pune la locul lui aşa cum se cuvine.

— Crezi că vorbele ce i-au fost spuse adineauri n-au fost destul de grele pentru a-l pune la locul lui? întrebă Theodosia.

— Este adevărat că vorbele au fost destul de grele, încuviinţă Ino şi zâmbi cu înţeles.

Peste o săptămână, Demetrius - care se gândise cu toată încrederea la refacerea morală a stăpânului său - începu să-şi piardă nădejdea.

La sosirea lor în casa Eupolis, Marcellus fusese primit cu atâta căldură - şi el la rândul său fusese atât de recunoscător pentru această primire - încât îşi zise că au făcut un pas înainte spre rezolvarea acestei probleme.

Aspectul locuinţei lor era aproape desăvârşit. Camerele însorite aveau vederea spre grădina plină de flori. Peristilul pavat cu lespezi avea câteva scaune confortabile care păreau că te invită la odihnă şi la citit. Fără îndoială nimeni dintre cei care se interesau de sculptură n-ar fi putut cere un confort mai desăvârşit decât cel pe care ţi-l oferea această locuinţă.

Dar orice străduinţă era zadarnică, deoarece melancolia lui Marcellus era prea adâncă pentru a putea fi risipită. Nu-l interesa nici propunerea lui Demetrius de a vizita Acropole, sau Colina lui Marte, sau alte colecţii de artă şi gliptoteci celebre.

— Ce ai zice să coborâm în agora? întrebă Demetrius într-una din zile. Este întotdeauna interesant să vezi populaţia rurală venind să-şi vândă produsele pe care le are.

— De ce nu mergi dacă-ţi face plăcere? întrebă Marcellus.

— Pentru că nu pot să te las singur, stăpâne!

— Asta este adevărat; nici mie nu-mi place să rămân singur.

Nu se duse nici să vadă Templul lui Hercule, care era pe cealaltă parte a străzii, la cel mult distanţa cât ar bate o săgeată de la locul unde se aşeza el în grădină ca să-şi examineze unghiile. Demetrius se aştepta din partea lui să-l vadă achitându-se într-un fel oarecare de atenţia ce le-o acorda familia Eupolis. Dion venise în două rânduri la ei să-i vadă şi rămăsese mirat văzând că musafirul său este atât de îngândurat şi de tăcut, într-o dimineaţă, Theodosia apăruse la capătul cel mai depărtat al grădinii, iar Marcellus, care o văzuse, plecase din peristil anume ca s-o poată evita.

Demetrius era conştient de motivul care determina pe stăpânul său să se ferească de familia Eupolis. Nu putea prevedea niciodată momentul când va fi copleşit din nou de apatia lui misterioasă, ca să înceapă să asude şi să se oprească în mijlocul unei fraze care să le adreseze întrebarea neaşteptată: „Ai fost de faţă?". Prin urmare de ce să te mai miri că el a încercat să evite o conversaţie cu Theodosia.

E adevărat că nu era abosolut necesar să cultivi relaţiile cu familia stăpânului casei. Mâncarea le-o trimitea în apartamentul lor şi sclavii aveau grijă să scuture şi să cureţe camerele, Demetrius n-avea aproape nimic de lucru, decât să stea şi să aştepte, urmărind în fiecare clipă, şi cât se poate de discret, toate mişcările făcute de stăpânul său. Dar inactivitatea aceasta era chinuitoare şi-l plictisea de moarte.

În dimineaţa zilei a opta luă hotărârea să întreprindă ceva.

— Stăpâne, dacă nu sunteţi dispus să începeţi să modelaţi ceva, aţi fi de acord să încerc eu să întrebuinţez lutul?

— Sigur că da, murmură Marcellus, îmi dau seama că e foarte greu să duci felul acesta de viaţă. Procură-ţi în orice caz lutul de care ai nevoie!

În aceeaşi după-amiază Demetrius aşeză masa grea de modelat în mijlocul camerei şi începu să frământe cu mişcări stângace o mică statuetă. Puţin după aceea, Marcellus se întoarse din peristil, unde stătuse copleşit de obişnuita lui apatie, şi se aşeză pe un scaun din colţul camerei ca să-l vadă ce face. Începu să râdă, nu vesel şi nici de plăcere, dar în orice caz râse. Presimţind că pasiunea pentru modelarea lutului ar putea să aibă un efect favorabil asupra stăpânului său, Demetrius continuă foarte serios să modeleze un bust, la care dacă te uitai îţi venea să te tăvăleşti de râs.

— Dă-mi voie să-ţi arăt cum va trebui să procedezi, zise Marcellus şi se apropie de masă. Înainte de orice, lutul este prea vârtos, începu el cu o uşoară severitate în glas. Adu puţină apă. Dacă în general vrei să te ocupi de modelat, atunci va fi mai bine să procedezi aşa cum trebuie.

De astă dată, îşi zise Demetrius, am reuşit să rezolvăm problema noastră. Se simţea atât de mulţumit, încât, numai cu mare greutate reuşi ca acesta mulţumire să nu i se oglindească şi pe obraz, deoarece ştia că Marcellus nu s-ar fi simţit deloc mulţumit dacă i-ar spune ceva. Toată după-amiaza lucrară

împreună; sau, mai bine zis, de lucrat lucră Marcellus şi Demetrius îl urmări cu privirea, în aceeaşi seară Marcellus mancă cu poftă şi se culcă devreme.

Dimineaţa următoare, după ce prânziră, Demetrius se simţi mulţumit văzând pe stăpânul său că intră în atelier, îşi zise că va fi preferabil să-l lase singur, căci în felul acesta va lucra mai cu plăcere dacă nu va simţi pe nimeni în apropierea lui.

Dar peste jumătate de ceas Marcellus ieşi în peristil şi se aşeză pe un scaun. Era palid ca un mort şi pe frunte i se vedeau broboane de sudoare. Mâinile îi tremurau. Demetrius oftă îndurerat şi încercă să-l evite. Apoi luă hotărârea ca în aceeaşi seară să recurgă la ultimul mijloc ce-l mai avea la îndemână în cazul când toate celelalte încercări vor da greş. Probabil încercarea va fi riscantă, dar nu-i rămânea altă alegere. Starea de deprimare în care se găsea Marcellus ar fi putut deveni fatală, dar în orice caz de aici înainte nu va mai putea continua să rămână în felul acesta. Prin urmare încercarea ce o va face merita orice risc.

După ce stăpânul său plecă la culcare, Demetrius se duse la bucătărie şi întrebă pe Glycon, şeful bucătar, de numele unui ţesător priceput: ar vrea să-i dea să repare o haină a stăpânului său. Glycon îi răspunse numaidecât. Un ţesător priceput? Fireşte! Cine ar putea să fie altul decât bătrânul Beniamin? Stă în apropiere de Teatrul Dionysos. Imediat ce ajungi în vecinătatea teatrului, orice trecător îţi va putea arăta prăvălia lui.

— Numele acesta de Beniamin pare să fie evreiesc, zise Demetrius.

— Este chiar, încuviinţă Glycon, şi bătrânul e un om foarte cumsecade; se spune despre el că este cărturar. Am auzit despre acest Beniamin că dacă nu-i place omul care-i intră în prăvălie nici nu stă de vorbă cu el.

— Probabil nu va fi dispus să stea de vorbă cu un sclav, zise Demetrius.

Toată ziua următoare până la amiază, Marcellus stătu îngrămădit în scaunul din faţa intrării şi se uită indiferent la tufele grădinii, în atelierul din apropiere, Demetrius frământa lutul umed şi sta la pândă, ca să prindă orice mişcare ce s-ar fi auzit din micul peristil. În două rânduri ieşise afară, ca să pună stăpânului său unele întrebări referitoare la încercarea lui de a

modela, în nădejdea că va putea trezi curiozitatea stăpânului său, dar încercările acestea rămăseseră fără rezultat.

Situaţia de acum i se părea atât de gravă, încât îşi zise că a sosit tocmai timpul ca să facă încercarea la care se gândea, îşi simţi inima bătând speriată în momentul când ieşi din atelier pentru a se întoarce în camera sa. Mâinile începură să-i tremure când răscoli fundul de la desaga de pânză de catarg în care păstra cămaşa preţioasă a galileeanului.

Trecuseră săptămâni întregi de când nici el n-o mai văzuse. Pe bordul corabiei Clytia nu fusese nici un moment singur, aşa că această cămaşă, care avusese o influenţă atât de nefastă asupra stării sufleteşti a lui Marcellus, nici nu fusese desfăcută din ziua când plecaseră din Roma.

Aşezându-se pe marginea aşternutului său, Demetrius o desfăcu şi o întinse cu sfială pe genunchi. Nu admisese niciodată că un obiect neînsufleţit ar putea dispune de o anumită forţă. Cei care credeau în puterea magică a unor obiecte fără viaţă înseamnă fie că sunt ei înşişi nebuni, fie că au ajuns într-o stare de emotivitate care-i face să devină victime ale imaginaţiei lor înfierbântate. Nu putea suferi nici pe cei care aveau obiceiul să poarte câte o pietricică în buzunare în credinţa că aceasta le poartă noroc. Era foarte mulţumit să constate că, deşi este sclav, mintea lui totuşi nu este înlănţuită de astfel de superstiţii.

Adevărul era - indiferent de ceea ce se va întâmpla de aici înainte - că de fiecare dată când punea mâna pe cămaşa aceasta a galileeanului începea să se simtă mai liniştit şi nu se mai frământa din pricina spaimei; la început, când constatase pentru prima dată această senzaţie, îşi zisese că efectul acesta ar putea fi explicat şi cu ajutorul simţurilor cunoscute. Cămaşa aceasta fusese purtată de un bărbat neobişnuit de curajos şi în mod implicit păstrase ceva din această virtute. Demetrius îl văzuse în timpul cât fusese judecat; era liniştit şi sigur de sine, deşi vedea că toată lumea este împotriva lui; cei dimprejurul lui vociferau să fie osândit la moarte şi în apropiere nu se găsea nici unul dintre prietenii săi. Atât oare nu ar fi fost de ajuns ca această cămaşă a lui să devină un simbol de energie şi curaj?

În ultimele săptămâni Demetrius n-avusese nici un fel de ocupaţie care să-l reţină, aşa că putuse să se gândească în linişte şi ajunsese la explicaţia logică a propriei sale atitudini

faţă de veşmântul acesta sfâşiat de ghimpii mărăcinilor; era un simbol de forţă morală, exact cum şi inelul pe care-l avusese el de la maica-sa fusese un simbol de duioasă afecţiune.

Dar în clipa aceasta, ţinând cămaşa în mâinile care nu-i mai tremurau, i se păru că teoria aceasta a lui nu este tocmai atât de sigură cum şi-a închipuit el la început. Această cămaşă galileeană, ţesută la ţară, dispunea de o forţă ce nu putea fi explicată cu argumente logice. De fapt ar fi fost îndrăzneală să încerci să explici efectul ce-l exercita asupra emoţiilor sale.

Aşezând-o pe braţ, Demetrius se apropie cu toată încrederea de uşa deschisă. Marcellus întoarse încet capul şi se uită la el, pe obraz, cu o expresie de calmă întrebare. Apoi ochii i se căscară înspăimântaţi şi obrazul său deveni un fel de mască a spaimei şi mirării, înghiţi de câteva ori în mod convulsiv, trupul i se frânse peste braţul scaunului şi i se contractă, văzând motivul pentru care el se găsea în starea de acum.

— Am aflat adresa unui ţesător priceput, stăpâne, începu Demetrius cu glasul liniştit. Dacă nu vei avea nimic împotrivă, aş vrea să-i duc această cămaşă ca s-o repare.

— Ţi-am spus - începu Marcellus, care se străduia din toate puterile ca să poată vorbi - ţi-am poruncit să distrugi obiectul acesta. Glasul îi deveni ţipător: Ia-o de aici! Arde-o! Şi cenuşa s-o îngropi! Apoi, ridicându-se în picioare, se retrase până în colţul cel mai depărtat al peristilului, legănându-se pe picioare întocmai ca un invalid, apoi, înfăşurându-şi un braţ împrejurul unei coloane, adăugă: Nu mi-aş fi închipuit că eşti în stare să faci aşa ceva, Demetrius, când Cunoştea! foarte bine pricina deznădejdii inele. Iar acum apari în faţa mea cu acest obiect care mă obsedează, ca să-mi aduci aminte de tot ce s-a întâmplat. Cred că ai mers prea departe cu neascultarea şi indiferenţa ta. Eu te-am tratat întotdeauna ca pe un prieten, tocmai pe tine care eşti sclavul meu. Dar acum am terminat cu tine! Te voi vinde în piaţă! Cutremurat de revoltă, Marcellus se lăsă pe banca de piatră din apropierea lui şi adăugă: Pleacă! Nu mai pot suporta! gemu el cu glasul stins. Lasă-mă singur şi pleacă!

Demetrius se retrase cu paşi înceţi şi intră din nou în casă, unde clătină din cap. Încercarea lui dăduse greş. Făcuse exact gestul pe care n-ar fi trebuit să-l facă. Încercarea pregătită încet şi cu mare greutate pentru a vindeca pe Marcellus nu dăduse

nici un rezultat. Dimpotrivă, acum se simţea mult mai rău, aşa că aproape nu mai era nici o posibilitate să-şi revină.

După ce ajunse din nou în odăile lui, Demetrius se aşeză, ţinând strâns în braţe cămaşa, şi se întreba ce va avea acum de facut, l se părea straniu că supărarea lui Marcellus nu-l speriase deloc, ci rămăsese foarte liniştit, iar ameninţarea lui că-l va duce în agora ca să-l vândă nu era decât o simplă erupţie datorită enervării, căci ştia că Marcellus nu va face aşa ceva. În acelaşi timp i-ar fi fost imposibil să considere cuvintele stăpânului său drept o jignire, deoarece era conştient că, mai mult decât oricând, Marcellus are nevoie de el.

Deocamdată însă era mai bine să nu facă nimic. Marcellus va avea nevoie de timp pentru a se putea reculege, în starea de acum ar fi zadarnic să încerce să discute cu el. În acelaşi timp ar fi zadarnic să-i ceară iertare. Va fi deci mult mai bine dacă pentru câtăva vreme îl va lăsa în pace.

Aşeză cămaşa împăturită peste celelalte lucruri ce le avea în voluminoasa lui desagă şi, ieşind uşor pe uşa din faţă, apucă printre cireşii aleii care da în drum. Fiind preocupat de propriile sale gânduri, nu băgă de seamă că Theodosia este în foişorul grădinii decât după ce ajunsese prea aproape de ea pentru a se mai putea feri. Fata îşi îndreptă trupul şi lăsând cusătura ce o avea în mână îi făcu semn. Se simţea destul de abătut pentru ca acest semn de prietenie să i se pară binevenit, deşi n-ar fi vrut să dea loc la nemulţumiri părinţilor ei. Se vedea destul de limpede că Theodosia aceasta este o fată încăpăţânată şi obişnuită să ignore obiceiurile consacrate ale celor din tagma ei socială.

Se apropie cu sfială de foişor şi se opri la o mică distanţă pentru a asculta ce vrea să-i spună. N-ar fi vrut să intre amândoi în vreo încurcătură; în orice caz Theodosia aceasta era foarte drăguţă, îmbrăcată în pephim-ul ei alb şi încinsă cu un brâu cu paftale de argint, peste frunte cu o panglică roşie care-i scotea în evidenţă culoarea obrazului, iar în picioare avea sandale brodate cu mărgele care păreau atât de fragile, încât aproape îţi venea să crezi că nu pot sluji scopului pentru care sunt destinate.

— Cum se face că pe stăpânul dumitale nu-l întâlnim niciodată? întrebă ea, şi-i zâmbi prieteneşte. Nu cumva l-am jignit cu purtarea noastră? Nu este de acord cu procedeele

noastre? Spune-mi, te rog, deoarece sunt nerăbdătoare să cunosc şi eu motivul.

— Stăpânul meu nu se simte bine, răspunse Demetrius grav.

— Aici trebuie să mai fie şi un alt motiv, declară Theodosia şi clătină din capul cu părul negru. Constat că şi dumneata eşti tulburat, prietene. Ar fi zadarnic să tăgăduieşti. Eşti speriat din pricina stăpânului dumitale. Nu-i aşa?

Se vedea destul de limpede că fata aceasta este obişnuită să facă întotdeauna numai ceea ce-i place ei. Era o fire atât de vioaie, încât îi treceai cu vederea până şi îndrăznelile. Demetrius rămase mirat când se pomeni că-i răspunde fără nici o reticenţă.

— Este adevărat! încuviinţă el. Sunt atât de speriat din pricina lui, încât nici nu mă simt în stare să-ţi spun ce este.

— Nu te-am putea ajuta cu ceva? întrebă Theodosia nerăbdătoare şi se uită la el cu toată simpatia.

— Nu! răspunse Demetrius abătut.

— Purtarea lui mi s-a părut şi mie neobişnuită, în seara când aţi sosit, mi-a făcut impresia că ar încerca anume să se ferească de ceva. Vedeam că nu-i face plăcere să stea de vorbă cu noi. Cred că ai văzut şi dumneata, încerca să fie amabil, dar părea nerăbdător să scape cât mai repede de prezenţa noastră. Nu cred că atitudinea aceasta s-ar putea datora faptului că nu i-am fost simpatici. Părea că se teme de ceva, dar sunt convinsă că nu se ascunde din calea autorităţilor, deoarece casa noastră nu este locul indicat pentru ca un fugar să se poată ascunde.

Demetrius nu-i răspunse imediat, deşi Theodosia făcu o pauză destul de lungă, pentru a-i da ocazia să vorbească. Se gândea adânc şi în timpul acesta asculta supoziţiile fetei, apoi îşi zise că probabil Theodosia ar putea să-i dea un sfat de folos dacă ar şti despre ce este vorba, în orice caz pentru ea era mult mai bine să cunoască adevărul decât să-şi închipuie despre Marcellus c-ar putea să fie un scelerat, în acelaşi timp era conştient că din privirile ochilor lui fata aceasta a ghicit că este gata să-i spună adevărul, căci îi zâmbi ca să-l încurajeze.

— Haide, Demetrius, murmură ea cu toată încrederea. Spune-mi ce este şi fii sigur că eu nu te voi trăda.

— Este o poveste lungă, răspunse el abătut. Şi ar fi o imprudenţă ca fiica lui Eupolis să fie văzută stând atât de îndelung de vorbă cu un sclav. Apoi continuă mai mult în şoaptă.

Tatăl dumitale a fost chiar de la început nemulţumit, văzându-te că încerci să fii amabilă faţă de mine.

Theodosia îşi ţuguie buzele şi rămase îngândurată.

— Nu-mi vine să cred că ne-ar putea urmări cineva, zise ea, uitându-se cu atenţie în partea unde era casa. Dacă vei ieşi repede în stradă, ca şi când ai avea un scop anume, şi vei coti pe după primul colţ spre dreapta şi tot la dreapta pe după cel care urmează, vei ajunge în apropierea unui zid înalt care împrej mu ieste grădina din dosul templului vechi ce se găseşte acolo. După ce ai ajuns, vei intra în grădină şi mă vei aştepta.

Demetrius clătină din cap cu îndoială.

— De obicei preoţii sunt aproape întotdeauna iscoade. Cel puţin aceasta este constatarea pe care am făcut-o despre cei de la Roma şi tot aşa şi despre cei din Corint. Probabil nici aici la Atena nu sunt altfel. Cred că templul ar fi ultimul loc pe care cineva l-ar putea alege pentru o conversaţie discretă. Probabil am da pricină şi-şi vor închipui c-am venit să uneltim ceva.

Theodosia se îmbujora uşor la obraz şi-i zâmbi şăgalnic.

— Nu ne vor bănui de nici o uneltire, îi făgădui ea. De asta voi avea eu grijă, în grădina aceea se vor aşeza doi prieteni buift, care n-au intenţia să pună otravă în mâncarea prefectului, ci vin ca să-şi spună unul altuia vorbe plăcute.

Inima lui Demetrius tresări, dar cu toate acestea se încruntă.

— Nu eşti de părere, întrebă el prevăzător, că exagerezi încrezându-te atât de mult în cinstea unui sclav?

— Ba da. Dar acum te rog pleacă repede şi voi veni şi eu pe urma dumitale, răspunse Theodosia.

Impresionat de perspectiva acestei întâlniri, la care totuşi se gândea cu spaimă, Demetrius se supuse. Atitudinea gravă a Theodosiei îl făcea să bănuiască aproape cu certitudine că aici nu poate fi vorba de o simplă cochetărie şi nici nu se putea îndoi de sinceritatea privirilor ei când se uitase la el. În sfârşit, va vea ocazia să constate dacă în realitate pe ea o interesează Marcellus său vrea să-şi petreacă o după-amiază, împărtăşindu-se şi de o mică aventură, în acelaşi timp se putea foarte bine ca ea să urmărească şi una şi alta.

Apropiindu-se de zidul vechi al grădinii, îşi trase peste urechi bandajul cenuşiu de pe frunte, ca să nu se vadă că el nu are dreptul să stea de vorbă cu o femeie liberă, înfăţişarea lui părea destul de îndrăzneaţă, dar nu nepotrivită pentru o întâlnire de

felul celei de acum. Intrând pe poarta deschisă, se îndreptă spre celălalt capăt al grădinii şi se aşeză pe o bancă de marmură din apropierea unui boschet. Un preot bine hrănit, îmbrăcat într-o rasă cafenie, se uita la el nepăsător şi continua să smulgă buruienile de pe marginea aleii.

Nu trebui să aştepte prea mult, deoarece o văzu că apare din interiorul templului, legănându-se în mers şi umblând cu fruntea sus.

Demetrius se ridică în picioare ca s-o aştepte. Acesta era un vechi obicei, de care nu se putea dezbăra aşa dintr-o dată, şi atitudinea lui părea rigidă.

— Aşază-te pe bancă! zise ea în şoaptă. Şi nu te uita la mine atât de grav.

Auzind cuvintele ei, nu se sfii să zâmbească, deoarece ordinul acesta i se păru plin de haz. Fata se aşeză alături de el şi-i întinse amândouă mâinile. Preotul îşi văzu de buruienile lui şi le întoarse spatele, zâmbind cu înţeles. Apoi păru că ezită şi, lăsând sapa din mână. tăie un trandafir frumos şi apropiindu-se de ei îi privi întrebător. Apoi ochii lui mici şi încrucişaţi îi cercetară cu atenţie, ca la urmă să zâmbească aproape sinistru şi întinse Theodosiei trandafirul. Fata îi mulţumi şi, ridicând trandafirul la obraz, inhala parfumul cu lăcomie. Preotul se retrase imediat, deşi curiozitatea lui părea tot atât de nedomolită.

— Ia-mă de mijloc, murmură Theodosia fără să-şi desprindă trandafirul de pe obraz, şi ţine-mâ strâns, ca şi când ai proceda serios.

Demetrius se supuse, dar atât de delicat şi totuşi cu atâta pricepere, încât preotul se întoarse definitiv la buruienile lui. Imediat după aceea plecă ducându-şi sapa de-a târâşul şi dispăru sub intrarea chiliilor templului, lăsându-i singuri în grădină.

Cu părere de rău Demetrius îşi retrase braţul, când simţi că Theodosia îşi îndreptă trupul, şi se uită la ea dintr-o parte:

— Nu cumva ticălosul acesta ne urmăreşte şi acum din dosul unei firide pe care noi n-o putem vedea?

— Nu-mi vine să cred, răspunse Theodosia cu îndoială şi zâmbi uşor.

— Mai bine să ne păzim, zise Demetrius şi o strânse mai aproape de el.

Fata se sprijini pe braţul lui fără să mai protesteze.

— Ei. acum te rog să începi de la început şi să-mi spui tot ce ştii despre afacerea asta, zise ea nerăbdătoare. Tribunul se teme de ceva... sau de cineva. Ce este? Sau cine este?

Lui Demetrius îi venea greu să înceapă. Căldura trupului fetei care sta strânsă lângă el începuse să-l preocupe.

— Te-ai purtat foarte amabilă faţă de mine, începu el cu glas stins.

— Mi-ar fi făcut plăcere să am şi eu un frate, murmură ea. Haide, să zicem că-mi eşti frate - mă gândesc la dumneata cum m-aş gândi la un frate adevărat - ca şi când te-aş cunoaşte de vreme foarte îndelungată. Făcu un efort şi, după ce se reculese, Demetrius începu să-i spună ce s-a întâmplat, dar nu de la început, ci de la sfârşit.

— Marcellus se teme de o anumită cămaşă: o cămaşă cafenie ţesută în casă şi pătată de sânge, purtată de un bărbat pe care l-au osândit la răstignire. Omul acesta a fost nevinovat şi Marcellus ştie.

Fu o poveste lungă, aşa cum o prevenise chiar de la început, dar Demetrius îi spuse totul, începând de la Minoa şi drumul spre Ierusalim. Din când în când Theodosia îl întrerupea ca să-i pună câte o întrebare.

— Spune, Demetrius, ce avea acest Isus de vi s-a părut atât de neobişnuit? Spuneai că ţi s-a părut un bărbat singur şi îndurerat în timpul cât grupul pelerinilor încerca să-l proclame rege al lor; ce a făcut pentru a putea fi admirat de atâţia oameni?

Demetrius fu obligat să admită că el nu ştie.

— E foarte greu să dai o explicaţie, îngână el. Părea mâhnit din pricina oamenilor acestora. S-ar putea, Theodosia, ca vorbele mele să nu fie întemeiate, dar oamenii aceştia arătau ca nişte copii rătăciţi care, plângând, îi cereau ceva.

— Ceva ce el nu le putea da? întrebă ea îngândurată.

— Tocmai! încuviinţă Demetrius, îi cereau ceva ce el nu le putea da, deoarece ei erau prea mici şi prea nepricepuţi pentru a putea înţelege ceea ce le lipseşte. Probabil afirmaţia pe care o voi face acum ţi se va părea nebunească: îţi făcea impresia că acest galileean a venit de undeva dintr-o ţară foarte îndepărtată, unde oamenii sunt de obicei sinceri şi buni şi niciodată nu se ceartă între ei; de undeva unde străzile sunt

curate, unde nimeni nu se gândeşte să asuprească pe semenii săi, unde nu sunt cerşetori, nici tâlhari, nici încăierări, nici tribunale, nici închisori, unde nu este armată şi nu există nici bogaţi, nici săraci.

— Trebuie să ştii că o astfel de ţară nu există nicăieri! oftă Theodosia.

— În timpul judecăţii - voi reveni foarte curând şi asupra acestei chestiuni - l-au întrebat dacă este rege, iar el a răspuns că domnia lui nu este din lumea aceasta.

Theodosia tresări şi, ridicând privirea speriată, se uită la el.

— Doar n-ai pretenţia să afirmi c-ai putea să crezi astfel de vorbe, murmură ea dezamăgită. Nu arăţi deloc a om care să fie în stare...

— Aşa este! încuviinţă el. Nici eu nu ştiu ce să cred despre acest Isus. N-am văzut niciodată pe cineva care să se poată asemăna cu el. Atât e tot ce pot eu să-ţi spun.

— Este tocmai de ajuns, ripostă fata. Mă temeam că-mi vei spune despre el că este un zeu.

— Presupun că nu crezi în zei, zise Demetrius şi încercă să zâmbească.

— Sigur că nu cred! Haide, continuă cu ce s-a mai întâmplat. N-ar fi trebuit să te întrerup.

Demetrius o ascultă. Uneori părea că vorbeşte numai pentru sine însuşi când îi înşiră tragica întâmplare din ziua aceea, trecând prin aceleaşi emoţii pe care le încercase în după-amiaza cu întunecimea aşternută deasupra Ierusalimului. Theodosia asculta tăcută, dar bătăile inimii i se acceleraseră şi ochii îi deveniseră tulburi.

— N-a încercat nici măcar să se apere? întrebă ea cu glasul stins. Demetrius clătină din cap şi continuă să-i spună despre felul în care cămaşa lui a fost jucată la zaruri şi despre ceea ce s-a întâmplat în aceeaşi seară când pe Marcellus l-au obligat s-o îmbrace.

Când termină cu ce avea de spus, soarele coborâse spre asfinţit. Theodosia se ridică încet în picioare şi, luându-l de braţ, se apropiară împreună de templu.

— Bietul Marcellus, oftă ea; va trebui să găsim ceva care să-i facă o puternică impresie, pentru a-l putea determina să nu se mai gândească la întâmplarea asta tragică.

— Am încercat tot ce mi-a trecut prin minte, declară Demetrius. Dar de astă dată cred că şi-a pierdut pentru totdeauna încrederea în mine.

— Despre cămaşa aceasta îşi închipuie că este vrăjită? Demetrius nu-i răspunse la această întrebare; Theodosia îl smuci de braţ şi-l obligă să se oprească, apoi se uită în ochii lui, încercând să ghicească la ce se gândeşte.

— Tu nu se poate să crezi aşa ceva! Sau poate mă înşel? întrebă ea.

— Pentru bietul meu stăpân, Theodosia, cămaşa aceasta e vrăjită. Este convins că aşa trebuie să fie - cel puţin aşa pare - după urmările pe care le-a avut asupra lui.

— Dar tu ce crezi? Şi ţie ţi se pare că este vrăjită? Demetrius se feri o clipă din calea ochilor ei.

— Răspunsul pe care ţi-l voi da ar putea să ţi se pară caraghios. Pe vremea când eram copil mic şi alergam prin curte, dacă se întâmpla să cad şi să mă lovesc intram în casă şi mă repezeam în braţele mamei. Nu mă întreba niciodată unde m-am lovit şi ce am făcut, nici nu mă certa, spunându-mi să fiu mai cu băgare de seamă. Mă ridica în braţe şi mă strângea la piept până când încetam să mai plâng, aşa că uitam de toate. Probabil genunchiul julit mă mai durea şi după aceea, dar durerea mi se părea mai suportabilă, sfârşi el şi, plecând fruntea, văzu ochii blânzi ai Theodosiei ridicaţi spre el: Trebuie să ştii că maică-mea îmi ţinea întotdeauna partea, indiferent de ceea ce aş fi făcut.

— Continuă, zise fata, căci eu te ascult.

— M-am gândit de multe ori - se întrerupse ca să-i poată da o explicaţie: sclavii se simt profund abătuţi din pricina singurătăţii în care trăiesc. M-am gândit de multe ori că pentru oamenii maturi ar trebui să existe un loc unde să se poată duce pentru a se linişti şi unde să găsească aceeaşi îmbărbătare ca şi copilul mic pe care maică-sa îl ia în braţe ca să-l liniştească, îţi voi spune acum că pentru mine cămaşa aceasta nu este vrăjită... dar...

— Cred că te înţeleg, Demetrius.

Peste câteva clipe se despărţiră, plecând aşa cum sosiseră. Demetrius ieşi pe poarta zidului vechi. Ceea ce vorbise despre cămaşă i se părea tot atât de straniu şi lipsit de realitate, ca şi când şi-ar fi petrecut un ceas în lumea viselor. Zgomotul

circulaţiei îl trezi imediat la realitate de cum apucă pe după colţul zidului. Se gândi şi-i veni să zâmbească la timpul lung pe care-l petrecuse ţinând în braţe pe adorabila Theodosia, fără să se fi gândit nici un moment la frumuseţea ei. Presimţea în acelaşi timp că ea nu este supărată din pricina că s-a purtat faţă de ea ca faţă de o soră. Povestea lui Isus - chiar aşa cu intermitenţe cum o ştia el însuşi - avusese calitatea să-i facă să uite interesul firesc pe care l-ar fi simţit unul faţă de altul. Probabil întâmplarea epică a acestui galileean, chiar dacă nu erai în stare s-o înţelegi în întregime, avea marea calitate de a ridica valoarea unei prietenii la înălţimi nebănuite.

Marcellus îşi da acum destul de limpede seama că a sosit momentul pentru o acţiune decisivă. Viaţa în aceste condiţii umilitoare nu mai putea continua. Nu fusese în întregime de acord cu părintele său, care-şi închipuise că petrecând un timp în Atena - fără să aibă nici o preocupare şi nici răspunderi sociale - va scăpa de indispoziţia care-l chinuieşte. Astăzi însă ştia cu certitudine că va fi obligat să poarte toată viaţa aceasta îngrozitoare povară.

Evident, timpul va putea şterge din amintirea lui imaginea tulbure a tragicei întâmplări care-l obseda. Va încerca să se ocupe de studiile care-i vor face plăcere, va încerca să lucreze ceva şi să-şi stăpânească gândurile care rătăceau mereu, scăpând din puterea voinţei lui.

Dar vedea că este zadarnic să încerce câtă vreme pe el nu-l interesa nimic. Din ziua când sosise la Atena, nu numai că tensiunea nervilor săi nu se domolise, ci, dimpotrivă, se simţea tot mai rău cu fiecare zi ce trecea. Spaima de a se pomeni faţă în faţă cu oameni cu care va trebui să stea de vorbă se adâncise, aşa că acum devenise un adevărat chin. Îi era teamă să iasă din casă şi se ferea până şi din calea grădinaritor.

De astă dată îşi pierduse cu desăvârşire cumpătul. Fără să-şi dea seama şi fără să vrea, se făcuse de râs în faţa credinciosului său sclav. Ar fi imposibil ca de aici înainte Demetrius să-l asculte şi să-l respecte cu aceeaşi răbdare şi respect ca până acum.

Astăzi îl acuzase şi-l ameninţase în gura mare. Procedând în felul acesta, mâine poate ar fi în stare să comită cine ştie ce faptă nebunească. Va fi mult mai bine să termine odată cu situaţia aceasta, înainte de a pricinui altora o nouă nenorocire.

Familia sa va fi adânc mâhnită când va afla ce s-a întâmplat, dar moartea unei fiinţe dragi este în orice caz mai uşor de suportat decât umilinţa. Stând aşezat în peristil cu obrazul proptit în palme, se gândi la toate fiinţele care i-au fost dragi. I se păru că vede pe Lucia, aşezată cu picioarele sub ea şi citind. Făcu o ultimă vizită în biblioteca distinsului său părinte. Era convins că tatăl său nu va fi nemulţumit din cale-afară când va primi ştirea despre moartea lui tragică; probabil se va simţi mai uşurat, văzând că această chestiune dureroasă este terminată în mod definitiv. Apoi intră în camera mamei sale şi rămase mulţumit când constată că ea doarme liniştită. Se simţi mulţumit şi de faptul că această despărţire imaginară nu va trebui udată cu lacrimi.

Îşi luă rămas bun de la Diana. Erau împreună în pergola, ca în după-amiaza aceea când el plecase spre Minoa. O strânse în braţe, dar cu oarecare sfială, deoarece presimţea că acum nu se va mai întoarce, prin urmare n-ar fi corect din partea lui să-i făgăduiască ceva. Totuşi, acum o ţinea în braţe şi o săruta.

Demetrius îl amăgise în privinţa pumnalului pe care-l cumpărase în insula Corfu. Îşi închipuise că pumnalul cu mânerul de argint, pe care-l purtase ani de-a rândul, s-a pierdut pe bordul galerei Vestria, dar nu-i venea să creadă. Probabil speriat din pricină că-l văzuse mereu abătut, Demetrius îi luase pumnalul. Totuşi el făcuse gestul acesta cu cea mai bună intenţie. Tocmai de aceea nu-i pusese întrebări şi admisese chiar că pumnalul s-a rătăcit pe undeva. La Corfu îşi cumpărase altul, care nu era atât de frumos, dar putea face aceeaşi slujbă. A doua zi după plecarea din Corfu, dispăru şi pumnalul acesta. Lui Marcellus nu-i venea să creadă că vreunul dintre călători ar putea fura pumnalul cu totul lipsit de valoare. Prin urmare, trebuia să fie la Demetrius; în această privinţă nu mai încăpea nici un fel de îndoială. Probabil, dacă ar fi căutat în desaga cu lucrurile sclavului său, le-ar fi găsit pe amândouă.

Era tot atât de probabil ca Demetrius să le fi aruncat peste bord, dar el era atât de cinstit în tot ce făcea, încât nu-i venea să creadă în această eventualitate. Probabil el le păstra până în ziua când va crede că nu este nici o primejdie să i le restituie.

Desfăcându-şi cingătoarea tunicii, o dezbrăcă şi, intrând în odăiţa lui Demetrius, văzu că desaga în care-şi avea lucrurile este pe pat. Mâinile începură să-i tremure când se apropie de

ea, căci nu era tocmai uşor să te simţi atât de aproape de moarte.

Se opri! Prin urmare... obiectul acela trebuia să fie aici! Se retrase câţiva paşi şi se sprijini de perete. Asta înseamnă că Demetrius prevăzuse gestul pe care el îl va face acum! Peste pumnalele furate aşezase cămaşa aceea! încleşta din pumni şi gemu de revoltă. Dar va scoate pumnalele din desagă odată cu obiectul acesta!

Se opinti odată din toate puterile ca să se poată mişca şi, apropiindu-se de pat, întinse o mână care începuse să-i tremure. Sudoarea îi curgea şiroaie de pe frunte şi picioarele i se păreau atât de slăbite, încât abia-l mai puteau duce. Apoi, cu o mişcare violentă repezi mâna în jos, ca şi când ar fi încercat să prindă o fiinţă vie.

O vreme, care i se păru foarte lungă, rămase nemişcat, cu mâna încleştată pe veşmântul de care se temuse şi pe care nu-l putea suferi. Apoi se aşeză pe marginea patului şi trase încet cămaşa spre el. Se uită la ea fără să înţeleagă nimic; o ridică în lumină şi se frecă încet cu ea pe braţul gol. Nu putea să-şi dea seama de senzaţia pe care o simţea, dar era cert că în această clipă ceva neobişnuit provocase o transformare în sufletul său. Neliniştea i se domolise. Se ridică în picioare, ca şi când s-ar fi trezit dintr-un vis, şi luând cămaşa pe braţ ieşi în peristil. Se aşeză pe scaun şi şi-o întinse pe genunchi, netezind-o încet cu mâna. Simţi o ciudată mulţumire; o neînţeleasă senzaţie de uşurare, o eliberare de tot ce-i preocupase până acum. De pe suflet i se ridicase o mare povară. Nu mai simţea teama de până acum. Lacrimile fierbinţi îi tulbură vederea şi i se scurseră în lungul obrazului.

La urmă se ridică din nou de pe scaun şi duse cămaşa în odăiţa lui Demetrius, unde o aşeză cum o găsise. Copleşit de acesta senzaţie de mulţumire, în primul moment nu ştiu ce ar putea face. Intră în atelier şi, când văzu statueta caraghioasă a lui Demetrius, începu să râdă. Casa i se părea că nu-l mai poate cuprinde, aşa că-şi puse toga şi ieşi în grădină.

Tot în grădină-l găsi şi sclavul său după ce se întoarse acasă.

Demetrius se apropiase cu un fel de spaimă, deoarece cunoştea destul de bine pe Marcellus pentru a-şi putea da seama că nu va mai fi în stare să îndure şi alte umilinţe.

Intră încet şi se uită în camera stăpânului său, iar de aici trecu în atelier. Apoi ieşi în peristil şi se opri în loc, cu sufletul încremenit de spaimă, în aceeaşi clipă îl văzu că se plimbă prin grădină. Se apropie repede de el şi din primul moment îşi dădu seama de marea schimabre prin care a trecut.

— Te simţi mai bine, stăpâne! Nu-i aşa? întrebă Demetrius şi se uită la el neîncrezător.

Buzele lui Marcellus tresăriră de un zâmbet.

— Am fost o vreme îndelungată foarte departe de tine, Demetrius, răspunse el cu glasul tremurat.

— Da, stăpâne! Cred că nu mai e nevoie să-ţi spun cât mă simt de mulţumit că acum te-ai întors. Ce aş putea face în interesul dumitale?

— Mi se pare c-ai pomenit ceva despre un ţesător priceput; unul care să poată repara cămaşa aceea.

Ochii lui Demetrius se luminară.

— Da, stăpâne!

— După ce vom termina cu cina, adăugă Marcellus, ne vom duce împreună până la el.

Apoi se îndreptă spre casă şi Demetrius îl urmă, simţindu-şi sufletul plin de mulţumire. Când ajunseră în peristil, nu se putu stăpâni, ci ridică ochii spre el şi-l întrebă:

— Îmi dai voie să te întreb, stăpâne, ce s-a întâmplat? Ai pus mâna pe cămaşa aceasta?

Marcellus dădu afirmativ din cap şi zâmbi cu sfială.

— M-am gândit mereu că aşa se va întâmpla, stăpâne.

— De ce? Poate ai avut şi tu aceeaşi senzaţie neobişnuită când ai atins-o cu mâna?

— Da, stăpâne!

— Ce fel de senzaţie anume?

— Ce fel de senzaţie anume? o stranie energie - specifică şi inerentă - se desprinde dintr-însa de fiecare dată când pun mâna pe ea.

— Nu eşti de părere că este imprudent să faci o astfel de afirmaţie? întrebă Marcellus.

— Ba da, stăpâne. Vorbele mele ar putea să pară lipsite de judecată. M-am străduit să înţeleg ce poate fi această energie. După cum ştii, stăpâne, eu l-am văzut murind. A fost foarte curajos! Probabil en am investit această cămaşă cu admiraţia pe care am simţit-o faţă de curajul său. Când mă uit la ea, mă

ruşinez din pricina grijilor pe care mi le fac şi aş vrea să fiu şi eu curajos şi să...

Făcu o pauză, neştiind cum să mai continue.

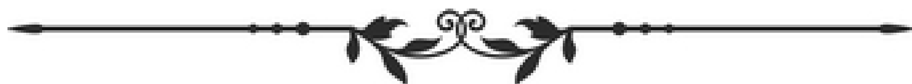
— Şi asta explică enigma după părerea ta? stărui Marcellus.

— Da, stăpâne, îngână Demetrius. Probabil o explică.

— Cred că este ceva mai mult decât atât, Demetrius, şi tu ştii despre ce este vorba!

— Da, stăpâne!

CAPITOLUL IX

În zorii zilei următoare, când se trezi, Marcellus rămase extaziat, după ce constată că nu mai simte povara care-l oprimase vreme atât de îndelungată. Abia acum îşi dădea seama pentru prima dată de semnificaţia deplinei libertăţi.

Oprindu-se în faţa uşii deschise de la camera credinciosului său sclav, al cărui zbucium fusese tot atât de greu ca şi al lui însuşi, constată mulţumit că mai doarme încă. Era foarte bine aşa; Demetrius merita această odihnă şi merita şi să-i ceara iertare pentru felul în care se purtase faţă de el.

Din ziua când la vârsta de cincisprezece ani îşi făcuse convalescenţa după o boală grea de care suferise, Marcellus nu avusese ocazia să mai simtă profunda semnificaţie a vieţii. Temperatura ridicată îl lăsase sleit de puteri şi slăbit fiziceşte; dar îşi aducea aminte că în timpul acelei convalescenţei toate simţurile lui fuseseră neobişnuit de treze. Mai ales în toate zvonurile mai limpezi, toate mirosurile mai insinuante şi mai puternice, pentru a-i aduce aminte de miresmele pe care le cunoscuse.

Înainte de aceea auzise păsările ciripind şi şuierând, fiecare în felul ei, dar i se părea caraghios să afirmi despre ele că ar cânta. De astă dată însă îşi dădu seama că ele cântă cu adevărat într-un fel de cor. Atmosfera era saturată de mireasma florilor de fân cosit, de mirosul dulceag al caprifoilor, al iasomiei şi al narciselor, ca şi când ar fi încercat să cânte un imn de slavă pentru întoarcerea lui în viaţă şi la plăcerile pe care i le oferea. Câte o răbufneală uşoară de vânt cu miros de frunze veştede şi pământ jilav îl făcea să se trezească la realitate, aşa că se simţea mulţumit c-a reuşit să scape de contactul mai intim cu aceste două elemente.

În timpul celor câteva zile de convalescenţă din tinereţea sa, Marcellus se simţise profund impresionat de legătura existentă între el şi toate fiinţele dimprejurul său. Se simţea mai liniştit şi mai încrezător, constatând că este atât de strâns integrat în

toate elementele firii. Dar pe măsură ce-şi recâştiga puterile această stranie sensibilitate încetă să mai funcţioneze. Culorile şi miresmele îi mai făceau şi astăzi plăcere, tot aşa cântecul fluid al păsărilor şi zumzetul gâzelor din ierburi, dar sentimentul înţelegerii faţă de intenţia lor se destrămase în timpul preocupărilor de altă natură şi al jocurilor de copil ce urmaseră după aceea. Nu se aştepta nici să mai guste acelaşi extaz trecător. Probabil senzaţia aceasta nu era accesibilă decât în momente când rezistenţa fizică a individului este aproape sleită şi când fragilitatea se înfrăţeşte cu alte lucruri tot atât de fragile şi trecătoare, cum este ciripitul păsărilor şi unda parfumului de lăcrămioare.

În dimineaţa aceasta însă se simţi din nou copleşit de luciditatea senzaţiilor de odinioară care-i umpleau sufletul de o stranie mulţumire. Trupul şi sufletul îi trepidau de acelaşi extaz.

În timpul nopţii plouase şi frunzele uriaşilor sicomori luceau vesele, reflectând scăpărările aurului din soare. Atmosfera era saturată de mireasma trandafirilor învioraţi. Probabil pe o astfel de dimineaţă, îşi zise Marcellus, şi-a scris Aristofan celebra apostrofă Păsările Atenei.

Fără îndoială cele întâmplate în după-amiaza zilei din ajun contribuiseră la provocarea acestor multiple reacţii. Imediata consecinţă a contactului cu cămaşa fusese un sentiment de spaimă şi mirare, după care urmase o mulţimire hotarnică cu extazul. Dar tensiunea lui nervoasă se prelungise atât de mult, încât destinderea bruscă pe care o simţise i se păruse sinonimă cu o epuizare aproape totală, în aceeaşi seară se culcase fără să cineze şi dormise ca legănat.

Când deschise ochii, simţindu-se pe deplin treaz, în suflet cu o senzaţie de purificare şi primenire, simţise dorinţa să-şi împreuneze mâinile şi să mulţumească unei fiinţe binevoitoare căreia îi datorează acest nepreţuit dar pe care i-l făcuse. Aşezat în boschetul de trandafiri, îşi repetă în gând numele tuturor zeilor şi zeiţelor clasice care ar merita această ofrandă de recunoştinţă. I se făcuse un dar nepreţuit, dar cel de la care venise darul acesta trebuia să rămână anonim. Pentru prima dată în viaţa sa Marcellus se gândi cu pizmă la naivii care sunt în stare să creadă în zei. El însă era incapabil să creadă în existenţa lor.

Dar această experienţă neaşteptată dintre el şi cămaşă nu era un incident pe care ar fi putut să-l elimine cu un simplu: „Nu înţeleg ce poate să fie... prin urmare va fi mai bine să consider problema aceasta drept ceva definitiv terminat."

Nu... de astă dată era vorba despre o problemă care se cerea elucidată. Marcellus începu să se gândească adânc, înainte de toate, cămaşa aceasta era simbolul ruşinoasei întâmplări petrecute în Ierusalim. Omului care o purtase nu i se putea imputa nici un fel de crimă. Fusese judecat pe temeiul mărturiilor mincinoase, osândit pe nedrept şi la o moarte ruşinoasă, îşi suportase durerea şi umilinţa cu răbdare vrednică de admirat. Dar oare cuvântul „răbdare" putea să fie cel indicat? Galileeanul mai avea şi altceva afară de răbdarea care implică curaj şi bărbăţie. Acest Isus nu numai că suportase cu răbdare umilinţele şi chinurile prin care trecuse, dar despre el se putea spune că şi-a privit în faţă tragicul destin fără să clipească! A ieşit cu bună-ştiinţă în calea lui ca să-l întâmpine!

Pe urmă, în noaptea aceea, la palatul procuratorului, după ce se trezise din beţia care-l toropise toată ziua, începuse să-şi dea seama de oroarea sfidătoare a faptei lui, când executase osânda asupra omului acesta ca şi când ar fi fost un criminal de rând. În timpul banchetului dat de Pilat, ticăloşia acestei purtări se repezise asupra lui ca o vâltoare de ape. Nu fusese de ajuns că se asociase cu laşii şi sceleraţii care răstigniseră pe acest Isus, ci admisese să-şi bată joc de acest erou mort, îmbrăcând cămaşa lui pătată de sânge pentru plăcerea unei adunături de beţivi. Nu e de mirare că chinuitoarea amintire a rolului pe care-l jucase el însuşi în această crimă l-a chinuit şi i-a otrăvit sufletul! Acesta era singurul amănunt care putea fi înţeles. Şi din pricină că această cămaşă era mijlocul cu care fusese până acum torturat era firesc să se gândească la ea cu o spaimă aproape frenetică şi hotarnică cu nebunia.

În timpul după-amiezii de ieri, contactul cu această cămaşă i-a vindecat rănile din suflet. Cum va putea să aprecieze acesta întâmplare neaşteptată? Probabil era o problemă mult mai simplă decât îşi închipuia el şi dificultatea de a o înţelege se datora lui însuşi. El se temuse de această cămaşă, pentru că ea simboliza marea greşeală pe care o săvârşise şi nenorocirea sa proprie. Dar de astă dată, determinat de un îndemn irezistibil, pusese mâna pe ea şi obsesia se destrămase! Efectul ce urmase

după aceea fusese el de ordin pur subiectiv sau cămaşa aceasta poseda în realitate şi o forţă supranaturală?

Această supoziţie părea absurdă şi contrară oricărei logici! în acelaşi timp era şi potrivnică principiilor în mijlocul cărora fusese crescut. Pentru a putea admite o astfel de teorie, ar fi trebuit să renunţe la toate convingerile întemeiate pe raţiune de până acum, că există o dreptate permanentă în acest univers şi astfel să devină o victimă a superstiţiilor.

Nu... el nu putea şi nici nu va consimţi la o astfel de renunţare. Cămaşa aceasta nu avea nici un fel de forţă supranaturală! Ideea aceasta nu putea fi altceva decât un rezultat al imaginaţiei. Vreme îndelungată simbolizase crima şi pedeapsa lui. Remuşcările lui se scurseseră vreme îndelungată ca nisipul printr-un ornic, iar acum ajunseseră la sfârşit, prin urmare sosise vremea ca să uite fapta pe care a săvârşit-o. Contactul cu cămaşa nu însemna altceva decât c-a sosit sfârşitul ispăşirii lui morale. El nu va admite că aceasta este învestită cu puteri supranaturale!

Astăzi se va duce să caute ţesătorul care să i-o repare, în felul acesta va putea dovedi c-o respectă şi o venerează. Pentru el nu reprezenta altceva decât un veşmânt care merita să fie tratat cu recunoştinţă şi respect! Da, va merge atât de departe! Şi ar fi dispus oricând să admită cu toată sinceritatea că venerează această cămaşă!

Demetrius se apropie de el, gata să-i ceară iertare pentru întârziere.

— Îmi pare bine c-ai putut să dormi, răspunse Marcellus şi zâmbi. Ai avut multă bătaie de cap din pricina mea. Datorită nenorocirii care m-a lovit, m-am purtat fără nici o consideraţie faţă de tine. Dar tu, Demetrius, ai fost înţelegător şi ai avut îndelungă răbdare, îmi pare rău de felul în care te-am tratat, mai ales ieri. Îmi pare foarte rău!

— Vă rog, stăpâne! îl opri Demetrius. Sunt foarte mulţumit că vă simţiţi din nou bine!

— Cred că astăzi am putea pleca de acasă, pentru a găsi pe ţesătorul dumitale ca să repare cămaşa.

— Da stăpâne! Îmi daţi voie să merg la bucătărie şi să vă aduc prânzul?

— Mai zăboveşte puţin. Spune, Demetrius, cu toată sinceritatea, crezi că această cămaşă ar putea dispune de puteri supranaturale?

— Acesta este un mister de nepătruns, stăpâne, răspunse Demetrius, accentuând fiecare cuvânt. Mi-am zis că poate dumneata vei reuşi să elucidezi această problemă, îmi dai voie să te întreb la ce concluzie ai ajuns?

Marcellus clătină din cap.

— Cu cât mă gândesc mai îndelung la această problemă, răspunse el cu glasul domolit, mi se pare cu atât mai complicată. Apoi se ridică în picioare şi se îndreptă spre casă.

— De, stăpâne, începu Demetrius, care se luă după el, nu ne cere nimeni ca noi să înţelegem această problemă. Sunt o mulţime de lucruri în viaţă pe care nu este numaidecât nevoie ca noi să le înţelegem. Problema ce ne preocupă acum ar putea să facă parte dintre acestea.

În faţa intrării principale a Teatrului Dionysos, care era în aer liber, erau câteva mici dughene care vindeau articole mărunte de care spectatorii puteau să aibă nevoie: dulciuri, evantaie şi perniţe. La celălalt capăt era mica prăvălioară a lui Beniamin, ceva mai încolo de vecinii săi negustori, în faţa uşii prăvălioarei lui nu se vedea nici o indicaţie din care s-ar fi putut constata cu ce se ocupă; nimic altceva decât numele ars cu fierul roşu într-o scândură de cipres, care-ţi dădea să înţelegi că dacă nu ştii că Beniamin este ţesător - cel mai vechi şi mai priceput din toată Atena - asta însemna că nu faci parte dintre clienţii care ar merita atenţia lui.

În interiorul prăvăliei aerul era cald şi înecăcios. Deşi spaţiul era foarte redus, în afară de două războaie - dintre care unul era cel mai mare pe care-l văzuse Marcellus până acum în toată viaţa lui - mai era o roată de tors uriaşă, o depanatoare şi baloturi mari de material brut; coşuri pline cu coconi de mătase, baloturi de bumbac şi saci burduşiţi cu lână.

Partea cea mai mare a prăvăliei era ocupată de o masă mare, pe tăblia căreia Beniamin sta cu picioarele încrucişate sub el, ocupat cu tivirea mânecii unei haine frumoase. Era înspăimântător de slab şi de cocârjat, iar capul lui pleşuv părea prea mare pentru trupul lui puţin. Barba albă îi atârna până pe piept, iar haina ponosită cu care era îmbrăcat nu dovedea câtuşi de puţin că ar fi un ţesător priceput. Pe peretele din dosul lui era

un rând de poliţe, pline de suluri de pergament, care după aspect dovedeau că au fost foarte des întrebuinţate.

Beniamin nu ridică privirea înainte de a termina firul din ac; dar după aceea îşi îndreptă trupul şi făcând un fel de strâmbătură, care ţinea loc de zâmbet, se uită la noii săi clienţi, încreţindu-şi nasul şi ridicând buza superioară, întocmai ca o cămilă căreia i-au pus o povară prea grea pe spinare. Afară de ochii lui lucitori ca nişte mărgele, căzuţi adânc în orbite, Beniamin părea bătrân ca şi Iehova şi - judecând după felul în care se uita la ei - tot atât de supărat ca şi el.

Marcellus înainta cu îndrăzneală, urmat de Demetrius.

— Veşmântul acesta, zise el ridicând cămaşa într-o mână, are nevoie să fie reparat.

Beniamin îşi ţuguie buzele rigide ca nişte curele şi, umezindu-şi degetul mare, încercă să însăileze un nou fir în ac.

— Am şi altceva de lucru, răspunse el cu glasul gutural, decât să mă ocup de găurile din hainele vechi. Apoi ridică acul în lumină şi încercă să-i nimerească urechea: Du-te la cel care ţese pânze de corabie, adăugă el nemulţumit.

— Probabil n-ar fi trebuit să vin la dumneata şi să te supăr cu acest lucru de nimic, încuviinţă Marcellus fără să se tulbure, îmi dau seama că veşmântul acesta nu prea are nu ştiu ce valoare, dar este o amintire şi mi-am zis că va fi mai bine să-l dau ca să-l repare cineva care se pricepe.

— Va să zică este o amintire! Bătrânul Beniamin întinse mâna uscată ca o surcea şi, luând cămaşa, o pipăi cu degete de expert. O amintire! Şi cum de a ajuns să fie o amintire? întrebă el şi se uită încruntat la Marcellus. Tu eşti roman, nu-i aşa? Veşmântul acesta este tot atât de evreiesc ca şi cele Zece Porunci.

— Este adevărat, admise Marcellus îngăduitor. Eu sunt roman şi cămaşa aceasta a aparţinut unui evreu.

— Probabil un prieten al dumitale, ripostă Beniamin cu glasul plin de amărăciune şi ironie.

— Nu propriu-zis un prieten. Dar a fost un evreu cumsecade şi curajos, pe care-l respectau toţi cei care l-au cunoscut. Cămaşa lui a ajuns în mâinile mele şi aş dori ca să fie tratată cu respectul cuvenit. Marcellus se plecă spre el şi-l văzu că zgârâie cu unghia îngălbenită o pată întunecată ce se vedea pe ţesătura cafenie.

— Probabil a murit luptând... Îngână bătrânul Beniamin.

— A murit de moarte năprasnică, dar nu luptând, răspunse Marcellus. A fost un om paşnic pe care l-au răpus duşmanii săi.

— Mi se pare că eşti bine informat despre ceea ce s-a întâmplat cu el, murmură Beniamin. Dar nu este treaba mea să te întreb cum a ajuns în posesiunea dumitale. Este de la sine înţeles că nu poţi avea nici un amestec în moartea acestui evreu, căci altfel n-ai ţine atât de mult la cămaşa aceasta veche care a fost a lui. Apoi adăugă cu glasul ceva mai îmblânzit: Ţi-o voi repara şi nu te va costa nimic.

— Îţi mulţumesc, răspunse Marcellus cu glasul rece, dar prefer să plătesc cât costă. Când să vin s-o iau?

Beniamin nu-i răspunse. Obrazul lui îmbătrânit se întoarse spre fereastră şi, ridicând cămaşa în amândouă mâinile, o examina în lumină, întoarse capul peste umăr şi făcu semn lui Marcellus să se apropie.

— Ia uită-te, rogu-te. Este ţesută dintr-o singură bucată, fără nici o cusutură. Nu există decât o singură localitate unde se ţese în felul acesta. Departe, în vecinătatea lacului Ghenizaret din Galileea. Beniamin îşi flutură barba îngândurat. Au trecut ani întregi de când n-am mai văzut un veşmânt făcut în Galileea. Cred că această cămaşă trebuie să fie făcută undeva în regiunea Capernaum.

— Cunoşti această regiune? întrebă Marcellus.

— Da, sigur o cunosc; eu mă trag din neamul samaritenilor, care trăiesc ceva mai spre miazăzi, aproape de frontieră, declară Beniamin şi începu să râdă cu înţeles. Cei din Galileea şi cei din Samaria n-au fost niciodată prea buni prieteni. Galileenii sunt oameni evlavioşi care-şi pierd partea cea mai mare a timpului în sinagogi, iar când pleacă la Ierusalim în pelerinaj îşi lasă turmele fără păstor şi ţarina fără păzitor. Cu pelerinajele acestea şi jertfele pe care le fac au ajuns foarte săraci. Samaritenii nu se interesează prea mult de templu.

— Din ce cauză? întrebă Marcellus.

Beniamin îşi trecu picioarele subţiri peste marginea mesei şi rămase în această atitudine, pregătindu-se să-i dea o lungă explicaţie.

— Fără îndoială, începu Beniamin, ai auzit de Ilie Proarocul. Marcellus clătină din cap şi Beniamin se uită la el cu părere de rău; apoi probabil îşi zise că nu face să-şi mai piardă Vremea cu

el, aşa că-şi ridică din nou picioarele pe masă şi aşezându-se în poziţia iniţială încercă înc-o dată să-şi însăileze firul în ac.

— Ilie acesta a fost un zeu al Samariei? întrebă Marcellus. Bătrânul lăsă acul din mână şi se uită la el cu dispreţ.

— Îmi vine greu să cred că în capul cuiva, fie el chiar roman, a putut să se adune atâta ignoranţă. Pentru evrei - fie din Samaria, Iudeea, Galileea sau dintre seminţiile care s-au împrăştiat - nu există decât un singur Dumnezeu! Ilie a fost un mare profet. Eliseu, care a moştenit hainele lui, a fost şi el un mare profet. Trăiau în munţii Samariei, cu mult înainte de clădirea marilor temple şi de toată frământarea aceasta pe care o fac preoţii. Samaritenii s-au închinat întotdeauna şi au adus jertfe pe altarele ridicate în crângurile de pe coamele munţilor.

— Procedeul acesta mi se pare cât se poate de logic, răspunse Marcellus mulţumit.

— De, murmură bătrânul, vorbele acestea nu reprezintă un compliment pentru credinţa noastră, deşi îmi dau seama că ai încercat să fii amabil.

Marcellus începu să râdă şi Beniamin îşi frecă nasul lung şi coroiat cu arătătorul, apoi zâmbi şi el.

— Tinere, constat că eşti o fire blândă, zise el.

— Asta depinde de ceea ce mi se întâmplă, răspunse Marcellus, care n-ar fi vrut ca bătrânul să-şi închipuie despre el că este un slăbănog. Dumneata eşti mai în vârstă decât mine cu foarte mulţi ani.

— Aşa va să zică; de aceea-ţi închipui că un oni mai în vârstă are dreptul să fie nepoliticos.

— Probabil în această chestiune suntem amândoi de aceeaşi părere, încuviinţă Marcellus.

Beniamin se plecă adânc asupra lucrului cu care era ocupat şi începu să râdă domolit.

— Cum te cheamă, tinere? întrebă el, după ce făcu o pauză, far? să ridice privirea spre el; şi când Marcellus îi răspunse îl întrebă din nou: cât ai de gând să stai la Atena?

Lui Demetrius această întrebare i se păru extrem de importantă. Acum, după ce starea lui Marcellus se schimbase, probabil el se va gândi să se întoarcă la Roma cât mai curând posibil. Până acum nu-i vorbise despre intenţiile sale şi nici nu-i dădu să înţeleagă că se gândise la această problemă.

— Nu ştiu deocamdată, răspunse Marcellus. Probabil câteva săptămâni. Aici sunt o mulţime de lucruri pe care aş vrea să le văd.

— De când eşti aici în oraş? întrebă Beniamin.

Marcellus se întoarse întrebător spre Demetrius, care răspunse în locul lui.

— Ai fost pe Colina lui Marte? continuă bătrânul.

— Nu, răspunse Marcellus cu sfială.

— Dar la Acropole?

— Nu l-am vizitat încă.

— N-ai văzut nici Partenonul?

— Încă nu l-am văzut.

— Huhâm! Bine, dar ce ai făcut în timpul acesta?

— M-am odihnit, răspunse Marcellus, în timpul din urmă am făcut două călătorii lungi şi obositoare.

— Un tânăr sănătos ca dumneata nu are voie să se odihnească, zise Beniamin în bătaie de joc-. Va să zică două călătorii, ei? Constat că-ţi place să călătoreşti? Pe unde ai umblat?

Marcellus încruntă din sprâncene. Bătrânul acesta părea că nu mai termină cu întrebările.

— Am venit de la Roma, declară el, în nădejdea că informaţia aceasta va fi tocmai de ajuns.

— Aceasta este o călătorie, declară Beniamin ca să-l îndemne.

— Iar înainte de plecare am facut drumul până la Roma cu o galeră care a plecat din Joppa.

— O, va să zică din Joppa! zise Beniamin şi continuă să coasa cu toată atenţia, dar glasul lui păru că tremură de nerăbdare, în cazul acesta ui fost şi ia Ierusalim. Câtă vreme a trecut de atunci?

Marcellus îşi tăcu socoteala şi-i dădu răspunsul cerut.

— Va să zică aşa! încuviinţă Beniamin, în cazul acesta ai fost chiar în timpul săptămânii Paştilor. Am aflat că acolo s-ar fi petrecut lucruri neobişnuite.

Demetrius tresări şi-şi schimbă greutatea trupului de pe un picior pe altul, apoi se întoarse speriat spre stăpânul său. Beniamin se uită la e! pe sub sprâncene şi-l văzu.

— N-ar fi nimic de mirare, răspunse Marcellus evaziv. Oraşul era plin de tot felul de oameni, aşa că se putea întâmpla tot ce

pofteşti, sfârşi ei şi, săltându-şi brâul, făcu un pas înapoi: n-aş vrea să te mai reţin din lucru.

— Întoarce-te mâine... Înainte de apusul soarelui, zise Beniamin. Cămaşa te va aştepta gata. Vom bea împreună un pahar cu vin... dacă vei fi dispus să primeşti ospitalitatea casei mele modeste.

Marcellus ezită înainte de a răspunde şi se uită repede la Demetrius, care clătină din cap aproape imperceptibil, ca şi când ar fi vrut să-i spună că va fi mai bine să se ferească de riscul de a fi obligat să-i povestească tragica întâmplare prin care a trecut.

— Eşti foarte amabil! răspunse Marcellus, dar nu ştiu dacă mâine nu voi fi ocupat cu altceva, în cazul când nu voi putea veni, voi trimite după cămaşa aceasta. Spune-mi cât să-ţi plătesc pentru reparaţie? Băgă mâna în partea dinăuntru a tunicii, dar Beniamin continuă să coasă ca şi când nu l-ar fi auzit. Imediat după aceea însă ridică privirea şi se uită la el îngândurat, ca şi când ar fi vrut să-l întrebe ceva.

— Mi se pare, începu el cu glasul domolit şi netezind cămaşa aşezată alături de el, că nu eşti dispus să vorbeşti despre evreul acesta.

Viircellus păru că nu se simte deloc la îndemână şi abia aştepta să plece, dar totuşi îi răspunse.

— Este o întâmplare tristă.

— Toate întâmplările cu evrei sunt triste, încuviinţă Beniamin. Pot să te aştept mâine?

— Da, se învoi Marcellus împotriva voinţei.

— Aşa e foarte bine! îngână bătrânul şi ridicând mâna uscată adăugă: Pacea să fie cu tine!

— Mu... mulţumesc! răspunse Marcellus care nu ştia tocmai bine dacă n-ar trebui să ureze şi el pace bătrânului evreu. Dar probabil din punct de vedere social ar însemna să facă o greşeală: Rămâi cu bine! zise el într-un târziu, considerând că va fi mai prudent să nu mai continue.

După ce ieşiră din prăvălie, Marcellus şi Demetrius se uitară unul la altul întrebători şi trecură de cealaltă parte a drumului, unde se vedea teatrul pustiu.

— Ce bătrân caraghios! zise Marcellus. Nu ţin câtuşi de puţin să-l revăd. Nu cumva o fi nebun.

— Dimpotrivă, răspunse Demetrius. Este un bătrân înţelept.

— Eşti de părere că aş săvârşi o greşeală dacă mâine aş trece din nou pe la el?

— Da, stăpâne! Va fi mai bine ca acum să uiţi ce s-a întâmplat.

— La urma urmelor nu e nevoie să mai vorbesc despre ceea ce s-a întâmplat la Ierusalim. I-aş putea răspunde fără nici un înconjur că nu doresc să mai discut acesta chestiune. Felul în care vorbea îţi făcea impresia că are intenţia să repete declaraţia ce o va face ziua următoare: Cred că în felul acesta nu va mai avea motive să stăruiască.

— Da, stăpâne, nu va mai avea motive, încuviinţă Demetrius, dar cu toate acestea el va găsi motive. Beniamin nu este omul care ar putea să renunţe atât de uşor.

Îşi continuară drumul pe lespezile printre care crescuse iarba şi, după ce ajunseră pe estradă, Marcellus întrebă:

— Spune, Demetrius, eşti informat despre datinile şi obiceiurile acestor evrei?

— Despre obiceiurile lor ştiu foarte puţine amănunte, stăpâne.

— Bătrânul Beniamin mi-a spus : „Pacea să fie cu tine!". Ce ar fi trebuit să-i răspund? Există o formulă anume în scopul acesta?

— Cred că formula „Rămâi cu bine" este corectă, răspunse Demetrius.

— Pe aceasta am întrebuinţat-o şi eu! ripostă Marcellus, care păru c-a început să se gândească la altceva.

— Da, stăpâne, încuviinţă Demetrius, ferindu-se să revină asupra reminiscenţelor dureroase ce-l preocupau.

Se întoarseră din nou spre intrarea teatrului.

— M-ar interesa să aflu ce ştie bătrânul acesta despre Galileea, zise Marcellus îngândurat.

— Vă va spune mâine.

— Bine, dar eu n-am intenţia ca mâine să merg din nou la el! Nu vreau să mai discut despre această chestiune. Vreau să-mi alung pentru totdeauna din minte întâmplarea aceasta!

— Este o hotărâre cum nu se poate mai înţeleaptă! încuviinţă Demetrius.

Această hotărâre categorică păru că se confirmă imediat. După ce ieşiră din clădirea Teatrului Dionysos şi trecură prin agora, Marcellus se opri în faţa tarabelor, ca să schimbe câteva

cuvinte cu fetele venite de la ţară şi să împartă dinari de aramă copiilor speriaţi care se adunaseră împrejurul lor. Apoi urcară Colina lui Marte şi petrecură un ceas în acest loc sacru, unde marii bărbaţi ai Eladei erau aşezaţi în atitudini împietrite.

Apucând pe o alee lăturalnică, Marcellus se aşeză pe o bancă de marmură, iar Demetrius se opri la o mică distanţă. Amândoi păreau îngânduraţi. După un timp de tăcere, Marcellus ridică mâna şi-i făcu semn spre busturile mutilate.

— Demetrius, începu el, adineauri m-am gândit că între aceştia nu există nici un războinic. Voi grecii sunteţi buni luptători când este vorba despre aşa ceva; dar eroii care au fost eternizaţi în marmură şi se găsesc în grădinile voastre publice sunt oameni paşnici. Ia gândeşte-te la Forul din Roma. Acolo vezi pe Sylla, Antoniu, Scipio, Camillus, Iuliu, August... toţi cu coifuri pe cap, cu platoşă şi încinşi cu paloşul! Dar uită-te la şirul acesta de greci care urcă spre culmea colinei! Socrate, Epicur, Herodot, Solon, Aristotel, Polibiu! între aceştia nu există nici un războinic.!

— Aşa este... dar toţi par că s-au întors din război! răspunse Demetrius în glumă.

— Da... aceasta este o faptă pe care am săvârşit-o noi! declară Marcellus nemulţumit. Bravele noastre legiuni romane formate dintr-o adunătură de ignoranţi! Câteva clipe rămase îngândurat, apoi continuă cutremurat de revoltă: Ascultă, Demetrius, să fie afurisiţi toţi cei care poartă război împotriva monumentelor! Prezentul poate fi al romanilor, datorită cuceririlor prin forţă, dar trecutul nu poate să le aparţină lor. O naţiune care poartă război împotriva istoriei altei naţiuni nu merită decât dispreţ şi este formată dintr-o adunătură de laşi. Cred că nu a fost nevoie de prea mult curaj pentru a veni pe această colină ca să retezi urechile lui Pericle! Fac prinsoare că nespălatul vandal care a venit aici ca să-şi ascută paloşul de nasul lui Hipocrat n-a ştiut nici să citească şi nici să scrie. Ar fi imposibil ca o naţiune să aibă simţul demnităţii când ea nu respectă cuvântul şi opera oamenilor de geniu care a dat acestei lumi toată înţelepciunea şi frumuseţea pe care o stăpâneşte astăzi!

Se ridică în picioare cutremurat de indignare şi, trecând pe cealaltă parte a aleii, se opri în faţa bustului lui Platon.

— Bărbatul acesta, de pildă, nu are naţionalitate şi nu are nici patrie. Nu aparţine nici unei rase. Nici o ţară din lumea aceasta nu poate afirma că-i aparţine ei şi nu poate nici să-l distrugă! Marcellus se opri pe neaşteptate în mijlocul acestei peroraţii şi o clipă nu mai zise nimic; apoi se întoarse spre Demetrius şi-l privi în lumina ochilor.

— Îţi aduci aminte, Demetrius, de vorbele pe care le-a spus galileeanul acela despre el însuşi?

— Da, îmi aduc, răspunse Demetrius şi dădu din cap. Spunea că împărăţia lui nu este din această lume. Dar nimeni n-a înţeles ce vrea să spună.

— S-ar putea, continuă Marcellus cu glasul visător, ca într-o bună zi să-i ridice şi lui un monument ca acesta al lui Platon... Haide, să plecăm! Ai uitat c-am luat hotărârea ca astăzi să fim veseli! Dar în realitate am început să aiurim ca nişte bătrâni filosofi.

Se făcuse târziu până când să ajungă din nou la han. Când clădirea apăru în faţa lor, Marcellus declară că va fi obligat să facă o vizită familiei Eupolis.

— Ar fi trebuit să merg la ei mai demult. Pe toţi zeii, îmi vine să cred că n-am mai văzut pe nici unul dintre ei din seara când am sosit în casa lor.

— Vor fi foarte mulţumiţi să te vadă, stăpâne. S-au interesat de nenumărate ori de starea în care te găseşti, răspunse Demetrius.

— Mă voi opri la ei, declară Marcellus categoric. Intră în apartamentul nostru şi voi veni şi eu imediat.

După ce se despărţiră, Demetrius îşi zise că această revedere, după o intermitenţă atât de îndelungată, va fi foarte interesantă pentru membrii familiei Eupolis. Probabil Theodosia va simţi nevoia să-i povestească şi lui ce s-a întâmplat.

Pe urmă se întrebă ce-şi va închipui despre el însuşi după această vizită, mai ales că-i mărturisise toate spaimele lui în legătură cu starea în care fusese stăpânul său. Dar acum Marcellus, despre care îşi închipuiau că trebuie să fie în camera lui copleşit de deznădejde, se ducea la ei să-i vadă, ca şi când niciodată în viaţa lui n-ar fi avut pricină să-şi facă gânduri negre. Nu cumva Theodosia îşi va închipui că toată povestea pe care i-a debitat-o a fost o născocire a lui proprie? Dar nu se poate să-şi

închipuie aşa ceva! Nimeni n-ar fi în stare să născocească o astfel de întâmplare.

Puţin după aceea unul dintre sclavii de la bucătărie veni să-l anunţe că tribunul va cina împreună cu familia. Ieşind în peristilul casei, Demetrius zâmbi mulţumit şi se întrebă despre ce vor putea vorbi în timpul cinei. Presimţea că în această împrejurare va fi nevoie şi de oarecare tact.

Dimineaţa următoare, Marcellus îmbrăcă o tunică grosolană şi se aşternu la lucru, în faţa mesei de modelat, ca orice sculptor de profesie. Demetrius se învârti în apropierea lui pentru a-i fi de folos, până în momentul când îşi dădu seama că astăzi stăpânul său nu-i va cere altceva decât cel mult să stea liniştit sau să plece de acasă, îi ceru deci voie să plece la plimbare.

Theodosia aşezase o ţintă vopsită în culori vii în apropierea zidului şi începuse să tragă cu arcul spre ea de la depărtare de un stadiu. Arăta foarte drăguţă în tunica ei cu mâneci scurte şi cu o şuviţă de păr negru scăpată de sub banda roşie cu care se legase împrejurul frunţii. După ce se mai apropie, Demetrius rămase mirat văzând-o că întrebuinţează un arc destinat numai pentru bărbaţi, dar, deşi nu-l întindea în întregime, săgeţile ei se înfigeau răbufnind puternic în ţintă, ceea ce dovedea o vigoare neobişnuită pentru o fată de seama ei. Tot aşa săgeţile erau bine îndreptate. Demetrius îşi zise că Theodosia, dacă ar fi căutat anume, putea provoca accidente grave cu săgeţile acestea care aveau vârful de os.

Fata îi zâmbi şi-l întrebă dacă are să-i dea vreo indicaţie. Vorbele ei le interpretă drept încurajare pentru a se apropia de ea, dar pentru a nu da ocazia la nemulţumiri, Demetrius se opri în mijlocul aleii prunduite.

— Cred că tragi foarte bine la ţintă şi rezultatul este foarte bun, răspunse el. Sunt convins că nu ai nevoie de nimeni care să-ţi dea lecţii.

Se aprinse uşor la obraz şi scoase o nouă săgeată din tolba proptită de zid. Demetrius îşi dete seama că fata a rămas nemulţumită de vorbele lui, aşa că nu mai ţinu socoteală de urmări şi se îndreptă spre ea.

— Nu cumva eşti prea ocupat pentru a putea sta de vorbă cu mine? întrebă fata fără să se uite la el.

— Tocmai mă gândeam să-ţi fac acesta propunere, zise Demetrius. Dar după cum bine ştii, aici nu se poate să stăm de vorbă.

Săgeata plecă din arc susurând şi se înfipse în ţintă.

— În cazul acesta, zise Theodosia, ne vom întâlni tot acolo unde ne-am întâlnit şi rândul trecut.

Demetrius plecă repede şi făcu un mare ocol pentru a ajunge în grădina templului. Fără îndoială hierofanţii erau ocupaţi cu îndeletnicirile lor obişnuite, căci prin apropiere nu se vedea nimeni. Inima începu să-i bată mai repede când văzu pe Theodosia ea se apropie. Constatarea că este tratat de această fată ca un egal era o senzaţie cu totul nouă, pe care nu ştia cum ar fi trebuit s-o interpreteze. Avea nevoie şi dorea prietenia Theodosiei, dar care ar fi fost felul cel mai indicat pentru a primi această prietenie pe care ea i-o oferise? Nu va avea oare nemulţumiri din pricina acestor întâlniri cu un sclav ca el? Rămânea să constate dacă această prietenie reprezintă o onoare sau numai riscul de a o compromite.

Theodosia se aşeză lângă el fără să-l mai salute şi-l examina de aproape, aşa că-i putu vedea scăpărările aurii în adâncul ochilor negri.

— Spune-mi ce s-a întâmplat în timpul cinei? întrebă el repede, ca să poată scăpa cât mai curând de această preocupare.

— A fost ceva cu totul neobişnuit, nu-i aşa? în întrebarea ei nu se simţi nici un fel de maliţiozitate: Am putut constata că este complet vindecat.

Demetrius dădu din cap.

— Mi-am zis că poate-ţi vei închipui despre mine că toată întâmplarea pe care ţi-am povestit-o a fost născocită de mine. Nu te-aş fi condamnat deloc.

— Dimpotrivă, Demetrius, am crezut tot ce mi-ai spus şi mai cred şi acum. A intervenit ceva. S-a întâmplat ceva extrem de important.

— Este adevărat, în timpul absenţei mele de acasă a descoperit cămaşa şi s-a apropiat de ea, fiind în altă stare sufletească. Imediat ce a pus mâna pe ea, oroarea ce l-a obsedat l-a părăsit. Noaptea trecută a dormit bine. Astăzi s-a purtat exact cum se purtase înainte de accidentul pe care l-a

avut. Cred că acum este pe deplin vindecat. Dar nu încerc câtuşi de puţin să înţeleg motivul acestei vindecări.

— Fireşte... toată ziua nu m-am gândit la altceva decât la asta, recunoscu Theodosia. În cazul când el a suferit din cauza acestei cămăşi, atunci nu mai încape nici o îndoială că tot ea l-a vindecat în momentul când a văzut-o din nou sub un alt aspect. S-ar putea ca acesta să fie adevărul. Eu în fiecare seară îmi însemnez câteva lucruri de care vreau să-mi aduc aminte. Dacă s-ar întâmpla ca cineva să citească o pagină din aceste însemnări, unde mă simt fericită şi mă bucur de viaţă, şi-ar face cu totul altă imagine despre mine dacă ar citi şi pagina următoare a papirusului, unde va constata că sunt o fată cinică, stoică, indiferentă şi cu sufletul plin de amărăciune. Tu şi s aţi avut o mulţime de amintiri în legătură cu această ă. Ale tale au fost triste, dar n-au avut nici o urmare; ale lui Marcellus au avut efecte dureroase asupra lui.

Se opri şi se uită la el pentru a constata dacă este de acord cu această concluzie. Demetrius dădu din cap ca s-o îndemne să continue.

— Mi-ai spus că acest Isus i-a iertat pe toţi pentru faptele lor şi că Marcellus a fost profund impresionat de cuvintele lui. Probabil când a pus din nou mâna pe cămaşa lui, impresia pe care i-a făcut-o a fost atât de puternică, încât a uitat de toate remuşcările ce l-au chinuit. Nu eşti de părere că această presupunere este destul de întemeiată?

— Da... dar eu cred că, după primul şoc pricinuit de contactul cu ea, această revelaţie care l-a scăpat de obsesia ce l-a chinuit ar fi trebuit să-l lase într-o anumită stare de exaltare. Este adevărat că un timp după aceea mi s-a părut extaziat, dar starea aceasta a fost de scurtă durată. În timpul zilei de ieri s-a purtat ca şi când nu şi-ar mai fi adus aminte că până acum nu s-a simţit bine.

— S-ar putea ca el să-şi ascundă emoţiile, zise Theodosia. Probabil el se simte mult mai impresionat decât îţi închipui.

— Nu are nici un motiv să se ferească de mine. A fost atât de adânc impresionat de această întâmplare, încât alaltăseară aproape s-a indignat în momentul când am încercat să i-o explic cu argumente logice.

— Probabil din cauza asta nu vrea să mai discute despre ea. Îşi închipuie că problema aceasta este prea complicată pentru

voi doi, aşa că se fereşte să mai vorbească despre ea. Spui că în primul moment a fost extaziat, dar după aceea s-a purtat ca şi când n-ar fi intervenit nimic. Eu cred că procedeul acesta este foarte firesc. Nu se poate să trăieşti mereu pe culmile munţilor.

Privirile Theodosiei rătăciră în depărtări şi glasul îi deveni melancolic.

— Într-un rând când mă simţeam neobişnuit de tristă şi abătută, mătuşa mea Ino mi-a spus că viaţa este întocmai ca un drum pe care-l faci pe jos, la mari depărtări; în lungul câmpiilor întinse drumul este uşor şi banal; dar când începi să urci coastele munţilor devine mai greu, şi după ce ai ajuns pe culme, în faţa ochilor ţi se aşterne o privelişte măreaţă - te simţi exaltat şi ochii ţi se umplu de lacrimi - îţi vine să cânţi şi ai vrea să ai aripi! Dar nu poţi întârzia pe culme, căci trebuie să-ţi continui drumul, şi începi să cobori pe cealaltă parte, dar eşti atât de adânc preocupat de primejdia prăpastiei de la picioarele tale, încât uiţi cu totul de mulţumirea ce ai avut-o în timpul cât te-ai oprit pe culme.

— Cât de frumos ai încercat să explici această senzaţie, Theodosia, zise Demetrius cu glasul blând.

— Eu vorbeam despre explicaţiile pe care mi le-a dat mătuşa Ino.

— Îmi pare rău c-ai avut momente de singurătate şi deprimare! zise Demetrius şi, fără să-şi dea seama de gestul pe care-l face, ridică mâna şi-şi pipăi cicatricea albă ce se vedea pe sfârcul urechii lui. Nu mi-aş fi închipuit c-ai putea să fii tristă. Vrei să-mi vorbeşti despre asta.

Ochii ei urmăriseră cu toată atenţia gestul pe care-l făcuse.

— Nu toţi sclavii îşi au sfârcul urechii despicat, zise ea îngândurată. Situaţia în care te găseşti este tragică. De asta pot să-mi dau şi eu seama, în lumea aceasta este o mare nedreptate când un bărbat ca tine este obligat să trăiască în calitate de sclav. Dar, când stai să judeci bine, oare între situaţia de sclav şi situaţia în care mă găsesc eu este atât de mare deosebire? Eu sunt fiica unui hangiu. Cât despre dumneata, Demetrius, cred că n-are nici o importanţă c-ai fost crescut într-o casă de oameni prosperi care ţi-au împărtăşit o educaţie aleasă, de vreme ce s-au găsit câţiva scelerați care te-au dus în sclavie, prin urmare iată realitatea! Urmez eu la rând. Deşi părintele meu este un bărbat integru, cunoscător al

clasicilor şi al tuturor artelor, un bărbat respectat de concetăţenii săi ca şi părintele său Giorgios, este totuşi un hangiu. Probabil situaţia mea ar fi fost mult mai plăcută dacă nu m-ar fi obişnuit să-mi fie dragi lucrurile care sunt mai presus de situaţia noastră.

— Bine, Theodosia, toate acestea sunt privilegii care contribuie şi ele cu ceva la semnificaţia vieţii pe care o duci, zise Demetrius ca s-o îmbuneze. Ai atâtea motive ca să te simţi mulţumită: cărţile, muzica, tinereţea exuberantă, veşmintele frumoase...

— N-am unde mă duce ca să îmbrac veşmintele acestea frumoase, răspunse ea cu amărăciune, şi tinereţea mea exuberantă nu-mi poate folosi la nimic. Dacă fiica unui hangiu vrea să se simtă mulţumită, va trebui să se conformeze tradiţiilor. Trebuie să fie gălăgioasă, îndrăzneaţă şi să nu se sperie de meschinării, în cazul acesta se va putea împrieteni cu tineri din clasa ei socială. Ascultă, Demetrius, uneori încep să cred că nu voi fi în stare să mai suport, zise ea şi ochii i se tulburară de lacrimi.

Îşi trecu braţul împrejurul mijlocului ei şi rămaseră vreme îndelungată fără să-şi mai spună nimic. Apoi fata îşi îndreptă trupul şi se uită la el cu ochii treji.

— De ce nu încerci să evadezi? întrebă ea cu glasul în şoaptă. Dacă aş fi bărbat, eu aş evada.

— Unde te-ai duce? întrebă el şi zâmbi îngăduitor.

Theodosia făcu un gest care ar fi vrut să-i dea să înţeleagă că amănuntul acesta este de o importanţă secundară.

— În orice parte, murmură ea abătută. Probabil în Sicilia. Se spune că Sicilia este o ţară foarte frumoasă.

— Sicilia este o ţară de tâlhari şi de ucigaşi. Trebuie să ştii, Theodosia, că viaţa în ţările frumoase este mult mai grea decât în alte părţi de lume. Singurele locuri - după câte ştiu eu - unde poţi trăi în linişte sunt regiunile aride, unde nu creşte nimic şi unde pe nimeni nu-l aduce cupiditatea.

— De ce nu la Damasc? într-un rând mi-ai pomenit despre localitatea aceasta; îţi mai aduci aminte?

— În localitatea aceea aş muri de urât.

— Ai putea să mă iei şi pe mine, zise fata şi începu să râdă, pentru a-i da să înţeleagă c-a fost o glumă, dar curând după aceea tăcură din nou. Trezindu-se din adâncul gândurilor,

Theodosia se ridică în picioare şi netezindu-şi banda de pe frunte îi spuse că va trebui să plece. "

Demetrius se ridică şi se uită după ea cum se îndepărtează cu mişcări graţioase, apoi dădu drum slobod gândurilor sale. Începuse să se îndrăgostească de Theodosia şi fata aceasta generoasă îi acordase prietenia şi încrederea ei. Probabil va fi mult mai bine ca de aici înainte să evite aceste convorbiri intime dintre ei, dacă se va putea, fără s-o jignească. Era o fată fermecătoare şi duioşia ei părea impresionantă. Libertatea cu care-i mărturisea toate gândurile şi inocenţa purtărilor ei îl impresionau într-un fel cu totul neobişnuit.

Până acum devotamentul lui fusese dedicat în întregime numai Luciei. Astăzi, când se gândea la ea, Lucia îi făcea aceeaşi impresie ca şi o relicvă. Theodosia era aici lângă el, dar nu va abuza de încrederea şi singurătatea ei. N-avea nici un mijloc ca s-o ajute. Erau amândoi destul de mâhniţi, fără să-şi mai facă unul altuia făgăduieli pe care nu le vor putea respecta. El era sclav, dar nu tâlhar.

Era încă foarte devreme şi n-avea nimic special de făcut; Marcellus n-avea nevoie de prezenţa lui. Probabil nu dorea să fie reţinut de nimeni în timpul cât făcea încercări cu lutul de modelat; în acelaşi timp era tot atât de probabil că avea nevoie de singurătate pentru a-şi putea formula în linişte teoriile preconcepute despre fenomenele supranaturale.

Ieşind din grădina templului, Demetrius coborî în jos pe strada care devenea din ce în ce mai zgomotoasă pe măsură ce se apropia de agora. Traversă piaţa imensă, savurând variata aromă a produselor rurale: pepeni pârguiţi, alune prăjite şi napi copţi; de aici ajunse în mijlocul unui grup de oameni şi se opri ca să asculte diversele limbi pe care le vorbeau, apoi se apropie de un bard rătăcitor fără vedere, care cânta alături de câinele său credincios; ceva mai încolo, sub porticului unui teatru părăsit, văzu un ghicitor împrejurul căruia se adunaseră curioşii; când dădu să plece din nou, fu trântit de pe trotuar de un legionar ameţit, care avea nevoie de mult loc pentru a putea trece cu încărcătura de vin ce o avea în pântece. Nu ştia ce să mai facă înainte de a se întoarce acasă.

Îşi aduse aminte c-ar putea inventa un pretext oarecare pentru a vizita pe bătrânul Beniamin. Cumpără un coşuleţ de

smochine coapte şi se îndreptă spre casa ţesătorului; după ce ajunse, se opri alături de masa de lucru a bătrânului.

— Prin urmare el a luat hotărârea să nu vină? întrebă Beniamin, fără să ridice privirea de pe lucrul cu care era ocupat. Ai venit prea devreme, încă n-am terminat. După cum vezi, chiar acum lucrez la cămaşa aceea.

— N-am venit după cămaşă, zise Demetrius şi-i întinse coşuleţul cu smochine. Ziua e lungă şi n-am nimic de lucru, aşa c-am ieşit să mă plimb. Nu vrei câteva smochine?

Beniamin îi făcu semn să pună coşuleţul pe masă în apropierea lui, apoi luă o smochină şi o mestecă încet, fără să ridice privirea. Peste câteva clipe înghiţi, ca să poată vorbi:

— Te pomeneşti că te-ai gândit: „Ia să duc câteva smochine ovreiului aceluia bătrân şi morăcănos", sau ţi-ai zis: „Aş vrea să pun bătrânului Beniamin câteva întrebări; îi voi duce coşuleţul acesta de smochine, aşa că-şi va închipui c-am trecut pe la el din întâmplare, şi i-am adus fructele acestea numai ca să-i fac plăcere"?

— Smochinele acestea sunt foarte bune, zise Demetrius.

— Sigur că sunt, declară Beniamin şi întinse mâna ca să-şi mai ia una. Ia şi dumneata, îl pofti el cu gura plină. De ce n-ai fost de acord ca astăzi să vină din nou la mine să stăm de vorbă? Te temeai că voi stărui să-mi vorbească despre bietul evreu care a murit răstignit. La urma urmei de ce să nu vorbească? Fără îndoială un tânăr şi mândru roman nu poate să se teamă de întrebările pe care i le-ar pune un bătrân ţesător - pe deasupra un ţesător evreu - aici în oraşul Atena, care este într-o ţară cucerită?

— Cred că este cazul ca răspunsul la această întrebare să ţi-l dea chiar stăpânul meu. Nu mi-a spus că sunt slobod să vorbesc cu dumneata despre această chestiune, zise Demetrius.

— Admit că spui adevărul, dar şi dintr-însul numai foarte puţin, zise bătrânul şi zâmbi. N-aş putea afirma că eşti exagerat de amabil. Dar la urma urmelor de ce să nu vorbim împreună cu toată sinceritatea? Ai venit la mine ca să mă întrebi ceva. Haide, întreabă-mă! Pe urmă te voi întreba şi eu. Ne vom pune întrebările pe faţă şi vom da răspuns pentru răspuns. Crezi că felul acesta de a proceda nu este destul de echitabil?

— Mi se pare că n-am înţeles tocmai bine despre ce este vorba, răspunse Demetrius evaziv.

— De... În primul rând am constatat ieri că, în momentul când ţi-ai dat seama că eu sunt informat despre ceea ce s-a petrecut la Ierusalim în săptămâna Paştilor, ai rămas mirat. Bănuiesc că acum ai vrea să afli în ce măsură sunt informat despre ceea ce s-a întâmplat acolo. Sunt dispus să te luminez, cu condiţia să-mi răspunzi mai întâi la câteva întrebări pe care ţi le voi pune eu. Beniamin ridică privirea şi se uită la el cu înţeles, apoi zâmbi, în primul rând îţi voi pune una mai uşoară. Cred că la Ierusalim ai fost împreună cu stăpânul dumitale; spune-mi, ai avut ocazia să vezi pe galileeanul care a fost răstignit?

— Da, l-am văzut, răspunse Demetrius fără să ezite.

— Foarte bine! Ce fel de om era? întrebă Beniamin şi, lăsând lucrul din mână, îşi plecă trupul înainte şi aşteptă nerăbdător. Tu eşti un tânăr prea inteligent pentru un sclav, dar mai eşti şi păgân.

Galileeanul acela avea ceva, anumite însuşiri care să-l deosebească de ceilalţi oameni? Ai reuşit să te apropii de el? L-ai auzit vorbind?

— Pe galileean l-am văzut pentru prima dată în dimineaţa zilei când am intrat în Ierusalim. Se îndrepta spre oraş, însoţit de o mare mulţime de oameni. Nu mi-am dat seama tocmai limpede de ceea ce se petrece, deoarece eu nu înţelegeam limba pe care o vorbeau; dar mi s-a spus că mulţimea aceea de oameni veniţi de la ţară voiau să-l proclame rege al lor. Toţi strigau: „Mesia! Mesia!" Mi s-a spus că oamenii aceştia aşteaptă mereu ca să se ivească un erou pentru a-i elibera din sclavia politică şi că acest erou va fi Mesia. Astfel mulţimea care-l însoţea striga Mesia şi aşternea în calea lui crengi de palmieri şi de laur, ca şi când ar fi fost regele lor.

Beniamin îl asculta cu atenţie şi gura cu buzele subţiri şi îmbătrânite îi rămăsese deschisă.

— Continuă! îl îndemnă el când văzu că Demetrius s-a oprit.

— Mi-am făcut loc printre oameni şi am reuşit să mă apropii de el, aşa c-aş fi putut să-l ajung cu mâna. Trebuie să ştii că mi s-a părut un bărbat impresionant, deşi era îmbrăcat în haine simple...

— În veşmântul acesta? întrebă Beniamin şi ridică în mâna tremurândă cămaşa şi o arătă lui Demetrius, care dădu din cap şi continuă.

— Se vedea destul de limpede că lui nu-i făcea plăcere cinstea pe care i-o atribuiau oamenii aceştia; ochii lui păreau îngânduraţi şi trişti, şi felul în care se uita împrejurul său dovedea că se simte singur şi părăsit de toată lumea.

— Hulii! Ia stai o clipă, prietene. Beniamin se îndreptă spre poliţa pe care erau înşirate sulurile de papirus, alese unul dintre ele şi găsi pasajul pe care-l căuta şi-l citi cu glas adânc şi stins: „...un bărbat al durerilor... care a cunoscut tristeţea..." Vorbele acestea sunt ale profetului Isaia. Continuă te rog. L-ai auzit vorbind?

— Nu l-am auzit... În ziua aceea nu l-am auzit.

— Ooo! Va să zică l-ai revăzut?

— Da, l-am revăzut la câteva zile după aceea... când în pretoriul palatului a fost judecat pentru trădare.

— Ai fost şi tu acolo? Demetrius dădu din cap.

— Cum s-a purtat în faţa procuratorului? A spus că este nevinovat şi şi-a cerut iertare? întrebă Beniamin.

— Nu; era foarte liniştit. N-am putut înţelege ce a răspuns, dar şi-a primit osânda fără să protesteze.

Cu mâinile tremurânde bătrânul Beniamin îi întinse vechiul său pergament:

— Ascultă, prietene! Şi întâmplarea aceasta face parte din profeţia lui Isaia: „A fost învinuit şi biciuit, dar nici n-a deschis gura ca să se apere", zise ţesătorul şi se uită la el.

— De vorbit a vorbit, declară Demetrius, care începu să-şi aducă aminte, dar foarte liniştit şi cu toată încrederea; atitudinea aceasta a lui a părut şi ea neobişnuită, deoarece fusese biciuit crunt.

Beniamin începu din nou să citească din pergamentul său cu glasul tremurat: „A fost biciuit pentru păcatele noastre... şi datorită suferinţelor lui noi ne-am mântuit".

— Ale cui păcate... ale evreilor? întrebă Demetrius mirat.

— Isaia a fost un profet al evreilor, prietene, răspunse Beniamin şi el a prorocit sosirea unui Mesia evreu.

— Prin urmare, suferinţele acestui Mesia nu interesează pe alte neamuri? stărui Demetrius, în cazul când acesta ar fi adevărul, atunci eu nu cred că Isus a fost Mesia! înainte de a muri, el a iertat pe legionarii romani care-l pironiseră pe cruce!

Beniamin tresări şi ridică privirea spre el.

— Cum se face că tu ai aflat vorbele acestea? întrebă el.

— Mi le-au repetat cei care au fost în apropierea lui, declară Demetrius. Toţi cei dimprejurul crucii le-au putut auzi.

— Faptul acesta mi se pare cu totul neobişnuit! murmură Beniamin. Dar numaidecât după aceea se trezi din adâncul gândurilor ce-l copleşiseră şi adăugă: Acum n-ai decât să mă întrebi ceea ce te interesează!

— Cred că mi-ai şi răspuns la întrebările pe care voiam să ţi le pun. Mi-am închipuit că vei putea să-mi spui ceva în legătură cu Mesia şi mi-ai spus. În conformitate cu ceea ce se spune în scripturi, el trebuia să apară în calitate de erou al poporului evreiesc. Dar bărbatul pe care l-am văzut eu nu părea dispus să devină eroul celor care-l aclamau. Am constatat că el a rămas profund mâhnit când a văzut oamenii dimprejurul lui că stăruie să devină regele lor. În faţa judecăţii a declarat că el are o împărăţie, dar împărăţia lui nu face parte din lumea aceasta.

— Dar din care face parte... dacă nu din aceasta? se răsti bătrânul Beniamin.

— Tu eşti cu mult mai înţelept decât mine. Prin urmare, dacă tu nu ştii, ar fi zadarnic să-ţi închipui că un sclav, care este şi păgân, ar putea să-ţi dea vreo explicaţie, zise Demetrius.

— Ai devenit sarcastic, tânărul meu prieten.

— Dimpotrivă, sunt cât se poate de sincer, dar mă simt şi dezorientat. Cred că pe acest Isus îl interesa toată lumea! Şi că era mâhnit din cauza sorţii tuturor oamenilor! Demetrius se opri şi murmură cu sfiajă: Probabil mi-am îngăduit să vorbesc fără nici o sfială!

— Ai tot dreptul să vorbeşti în felul acesta, încuviinţă Beniamin. Eu sunt evreu, dar cred că Dumnezeul nostru este părinte al tuturor oamenilor. Prin urmare se poate foarte bine ca atunci când va apărea Mesia - pentru a domni asupra evreilor - el va face dreptate pentru toţi.

— Mi-ar plăcea să pot studia şi eu aceste vechi profeţii, zise Demetrius.

— La urma urmelor, de ce să nu le studiezi, răspunse Beniamin şi ridică din umeri. Sunt aici la îndemână. Eşti om inteligent. Timp ai de ajuns şi de lucru ai foarte puţin; încearcă şi le citeşte!

— Cum să le citesc?

— Aş putea să te ajut şi eu, răspunse Beniamin prevenitor. Apoi îşi trecu picioarele peste marginea mesei şi se ridică: Te

rog să mă ierţi, adăugă el fără nici o legătură cu ceea ce vorbiseră până acum: A sosit vremea să-mi pregătesc mâncarea de amiază. Apoi, fără să-şi ia rămas bun şi fără să-i mai spună ceva, se apropie de uşa din fundul prăvăliei şi dispăru.

Probabil Beniamin terminase cu lucrul pentru ziua aceasta, deoarece masa cea mare din mijlocul atelierului era neocupată. O uşă din colţul cel mai îndepărtat, pe care Marcellus n-o văzuse prima dată când intrase în atelier, fiind în dosul războiului celui mare, sta acum larg deschisă. Marcellus se apropie numaidecât de ea.

Tocmai contrar aspectului din atelier, unde toate păreau valvârtej. locuinţa lui Beniamin, deşi simplă, era mobilată cu gust. Covorul de culoare portocalie întins pe jos era foarte frumos. Avea trei scaune confortabile şi câteva taburete, un aşternut pe care erau o pereche de coburi de păr de cămilă care ţineau loc de perne şi un dulap încins cu cercuri de metal; pe ambele părţi ale ferestrei erau rafturi adânci, pline de suluri de pergament.

O altă uşă, care era în faţa celei pe unde intrase, da într-o curte pavată cu lespezi. Traversa camera, închipuindu-şi că bătrânul îl aşteaptă în curte. Rămase mirat văzându-l cât pare de înalt în levita lui lungă de culoare neagră şi în cap cu tichia din care atârna un ciucure, începuse să aştearnă masa în peristilul acoperit cu vrejuri de viţă.

— Sper că n-am venit la vreme nepotrivită, începu Marcellus.

— În Atena nimeni nu poate sosi la vreme nepotrivită când se întâmplă să treacă pragul unei uşi deschise. Eşti binevenit! zise el şi-i arătă un scaun din apropierea mesei, acoperit cu un covor, apoi luă de pe o tavă două cupe de argint şi le aşeză pe masă.

— Nu ştiam că locuieşti în aceeaşi casă în care ai atelierul, zise Marcellus, neştiind ce i-ar putea spune.

— Locuiesc aici din două motive, răspunse Beniamin după ce puse un cuţit antic alături de pâinea de orz. Este mult mai comod şi mult mai prudent. În oraşul acesta nimeni nu-şi părăseşte prăvălia tară să fie păzită.

— Tot aşa şi în celelalte oraşe pe care le cunosc, ripostă Marcellus.

— Care anume? întrebă Beniamin şi, ferind scaunul, se aşeză în faţa lui.

— De pildă Roma. Oraşul acesta este plin de sclavi şi toţi sunt nişte tâlhari care nu ţin socoteală de dreptul la proprietate.

Beniamin începu să râdă cu glasul sugrumat.

— Sclavul este din fire prădalnic, zise el nepăsător, îţi vine în casă şi pleacă cu cele mai bune sandale pe care le ai, deşi singurul lucru pe care i l-ai luat este libertatea. Ridică cupa în mână şi se înclină în faţa lui Marcellus. Să bem în cinstea zilei când omul nu va mai fi proprietatea altui om?

— Cu toată plăcerea! răspunse Marcellus şi, ridicând cupa la gură, constată că vinul este foarte gustos. Părintele meu spune că va veni vremea când Roma va plăti foarte scump faptul c-a adus oamenii la sclavie cu puterea armelor.

— El nu este de acord cu sclavia? în cazul acesta presupun că în casa lui nu se găsesc sclavi?

Beniamin părea preocupat de tăiatul feliilor de pâine. Marcellus se aprinse la obraz când auzi vorbele lui cu înţeles.

— Dacă s-ar da un edict pentru abolirea sclaviei, tatăl meu ar ti printre cei dintâi care l-ar aproba. Evident, în situaţia actuală...

— Fireşte, tatăl dumitale ştie că măsura aceasta este nedreaptă, adăugă Beniamin. Dar ceilalţi din aceeaşi castă socială o practică. Prin urmare este de părere că e mult mai bine să fie nedrept decât excentric.

— Dacă îmi dai voie să vorbesc în numele părintelui meu, interveni Marcellus, atunci îţi voi spune că el n-a formulat până acum niciodată o astfel de teorie. Este un bărbat integru şi generos. Sclavii din casa lui sunt bine trataţi, în casa noastră probabil au hrană şi adăpost mai bun...

— Sunt dispun să te cred, îl întrerupse Beniamin. Au mâncare mai multă decât ar putea avea dacă ar fi liberi. Evident, în această privinţă situaţia lor este identică cu a cailor şi câinilor pe care-i aveţi. Dar chestiunea se pune în felul următor: oare oamenii şi dobitoacele fac parte din aceeaşi categorie? Nu există între ei nici o deosebire în ceea ce priveşte valoarea? Dacă poţi cumpăra un măgar de povară cu zece drahme, iar un bărbat sănătos la trup poate fi obţinut cu doi talanţi de argint, deosebirea dintre valoarea lor este numai cantitativă? Din acest punct de vedere sclavia omenească reprezintă pentru mine un fel de oroare. Este o jignire a măreţiei spiritului omenesc, căci dacă e să judeci pe orice om că este de aceeaşi calitate ca şi un animal de povară, atunci nu mai există nici un fel de demnitate

omenească. Eu. Beniamin, sunt convins că toţi oamenii au fost creaţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu!

— Aceasta este o concepţie iudaică?

— Da, este!

— Evreii bogaţi au şi ei sclavi, nu-i aşa? întrebă Marcellus ca şi când nu l-ar fi interesat din cale-afară cum şi în ce fel îi va răspunde Beniamin, dar acesta se uită la el cu toată atenţia şi păru că încearcă să se gândească la ceva.

— Ai pus degetul exact pe una dintre nemulţumirile noastre! exclamă el. Evreii mărturisesc că oamenii sunt creaţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Prin urmare Dumnezeu este părintele lor din punct de vedere spiritual. O astfel de afirmaţie poate avea valoare numai dacă admit că toţi oamenii sunt fiii lui Dumnezeu. Fie că sunt toţi... fie că nu este nici unul dintre ei! Eu, Beniamin, sunt de părere că toţi sunt fiii lui Dumnezeu! în cazul acesta când voi robi un om, punându-l în rândul dobitoacelor din ţarină, toate afirmaţiile mele rămân fără valoare.

Marcellus îşi frânse pâinea şi admise că nu este just ca un om să robească pe alt om. Nu este admisibil să înjoseşti pe un om, cobcrându-i atât de adânc să i se pară că nu este mai bun cu nimic decât în animal.

— Cât despre asta, declară Beniamin şi tăcu un gest cu mâna ca şi când ar fi vrut să elimine această idee, nu cred că ai putea lua caracterul divin al unui sclav, chiar dacă îl cumperi şi-l înhami la plug între un măgar şi un bou. În această împrejurare el nu are dreptul să aleagă. Nu este el însuşi care înjoseşte omenirea, ci cel care l-a cumpărat. Nimic nu-I opreşte să creadă şi după aceea că Dumnezeu este părintele său spiritual. Dumneata însă nu poţi crede. Să luăm de pild? pe grecul acela frumos care te urmează în toate părţile. Sclavia nu l-a împiedicat să fie unul dintre fiii lui Dumnezeu, dacă vrea să se considere ca atare; dar robindu-l pe el te-ai apropiat de animale, deoarece aceasta este concepţia dumitale despre valoarea omului.

- Eu nu sunt tocmai tare în filosofie, răspunse Marcelus cu indiferenţă. Probabil după ce voi petrece o bucată de vreme aici în Atena, piimbându-mă pe Colina lui Marte şi urmărind păienjenişul sofistic al...

— Vei reuşi să legi nisipul cu o frânghie, îl întrerupse Beniamin pe acelaşi ton. Dar subiectul despre care vorbim noi este ceva mai mult decât o simplă teorie. Este o problemă de imediată actualitate. Să luăm de pildă marele Imperiu roman, care-şi trimite armatele în toate părţile pentru a jefui şi îngenunchea micile naţiuni, pentru a duce în sclavie pe cei mai buni dintre fiii acestor înlănţuiţi de butucii corăbiilor infecte, iar pe cei mai în vârstă să-i pună la muncă silnică pentru a putea plăti biruri nedrepte, într-o bună zi imperiul roman se va prăbuşi…

Tatăl meu este de aceeaşi părere, interveni Marcellus. El afirmă că datorită sistemului sclaviei romanii încep să devină din zi în zi tot mai nepăsători, mai graşi şi mai trândavi şi că va veni ziua…

— Da, va veni şi ziua, dar nu din pricina asta, declară Beniamin. Romani i vor fi zdrobiţi, dar nu din pricină că sunt prea graşi, ci din pi iema că şi-au închipuit că toţi oamenii sunt animale. Subjugând alte popoare, au renunţat la propria lor demnitate în calitate de oameni. Nu este de mirare că zeităţile romane au devenit subiectul de glumă şi de batjocură al tuturor oamenilor care au cât de puţină minte. Ce nevoie mai aveţi de zei dacă vă închipuiţi că oamenii sunt ca vitele pe care le poţi duce de frânghie? Prin analogie, de ce să te gândeşti la zei când câinele dumitale nu se gândeşte la ei?

Beniamin făcu o pauză pentru a umple din nou cupele din faţa lor. Se vedea că este emoţionat, deoarece îi tremurau mâinile.

— Eu sunt evreu, dar asta nu înseamnă că religia altor popoare nu mă interesează. A fost o vreme când zeităţile dumneavoastră romane au fost privite cu respect. Pentru străbunii dumneavoastră lovis a însemnat ceva. A venit apoi timpul când Iuliu Cezar a ajuns zeu; mult mai important decât lovis. Şi numai cei împilaţi au continuat să mai creadă în zeităţile clasice, în puterea cărora era răsăritul soarelui şi ploile, care răsplăteau şi pedepseau, care domoleau vânturile în calea marinarilor şi dădeau rod viilor. Dar ia să-mi spui şi mie, dacă-mi dai voie să te întreb, ce a determinat pe Cezar să-şi bată joc de religia romană? Fireşte, asta s-a întâmplat în momentul când romanii au avut o forţă militară destul de puternică pentru a subjuga alte neamuri, cumpărând şi vânzând sclavi pe care-i

duceau ca pe vite, în cirezi. Datorită acestui procedeu, au recunoscut că oamenii - inclusiv ei înşişi - nu au nici o asemănare cu Dumnezeu. Vanitosul şi superbul Cezar a fost un zeu destul de corespunzător pentru ei în ziua când s-a decretat că toţi oamenii sunt animale.

— Nu cred că s-a găsit vreun joman cu mintea întreagă care ar fi putut să admită că Iuliu Cezar a fost zeu, protestă Marcellus.

— În intimitatea sufletului său n-a admis, încuviinţă Beniamin. Cred că nici Cezar n-a crezut c-ar fi posibil aşa ceva.

— Prin urmare eşti de părere că, dacă romanii ar aboli sclavia, s-ar putea gândi cu mai mult respect la vechile zeităţi şi că datorită cultului faţă de aceştia ar putea deveni mai nobili?

Beniamin începu să râdă sarcastic.

— Acest „dacă" face ca întrebarea dumitale să pară ridicolă!

— Întrucât mă priveşte pe mine, continuă Marcellus pe un ton din care se vedea că s-a plictisit de acest subiect, nu mă interesează zeii, fie că sunt clasici, fie că sunt contemporani.

— Cum îţi explici existenţa universului? întrebă Beniamin.

— Nu mi-l explic deloc, răspunse Marcellus, şi nici nu m-am gândit până acum că s-ar putea găsi cineva care să-mi pună o astfel de întrebare. Apoi, dându-şi seama că riposta aceasta a lui este mai curând lipsită de politeţe decât hazlie, adăugă repede: Aş fi dispus să cred în existenţa unei fiinţe supranaturale dacă cineva ar putea să se impună în această calitate. Prezenţa acesteia ar limpezi o mulţime de enigme. Ieri spuneai că poporul din care faci parte - samaritenii - se închină în faţa altarelor din munţi. Poate aş fi eu dispus să procedez în felul acesta dacă nu-mi va cere nimeni să personific răsăritul soarelui şi copacii.

— Noi nu personificăm obiectele ce le vedem împrejurul nostru, îi explică Beniamin. Credem într-un singur Dumnezeu - un duh -creator al tuturor lucrurilor.

— Am auzit undeva spunându-se, declară Marcellus îngândurat, că evreii aşteaptă să apară un mare conducător, un erou şi un rege, care-i va scăpa de robie şi va întrona o pace durabilă. Samaritenii cred în apariţia lui?

— Fireşte! răspunse Beniamin. Toţi marii noştri profeţi au prorocit venirea lui Mesia.

— De când îl aşteptaţi să sosească?

— De multe secole.

— Şi mai credeţi şi astăzi că va veni? Beniamin îşi mângâie barba îngândurat.

— Credinţa aceasta uneori devine exuberantă şi extatică, altă dată se domoleşte, în timpuri de restrişte naţională se vorbeşte foarte mult despre venirea lui Mesia. Când încep greutăţile vieţii şi persecuţiile, evreii au încercat să găsească între ei înşişi pe câte cineva care să dea dovadă de puteri mesianice.

— Şi până acum n-a găsit pe nimeni care să dispună de aceste puteri? întrebă Marcellus.

— Pe cel adevărat nu l-au găsit încă, răspunse Beniamin şi păru că începe din nou să se gândească. Este un amănunt foarte ciudat continuă el. În vreme de lipsuri grele, când se simte nevoia de un conducător, poporul emoţionat care nu ştie încotro să mai apuce, nu aude decât glasurile stridente ale celor cărora nu le lipseşte îndrăzneala şi refuză să asculte glasul înţeleptului, care, fiind înţelept, prin firea lui însăşi este sfios şi cumpătat. Adevărul este c-am avut mulţi pretendenţi pentru rolul mesianic. Dar aceştia au apărut şi au dispărut, întocmai ca meteorii.

— Dar cu toate aceste dezamăgiri evidente mai păstraţi credinţa că Mesia va trebui să apară?

— Va apărea, murmură Beniamin. Evident, fiecare generaţie îşi închipuie că problemele ce i se pun sunt destul de grele pentru a justifica sosirea lui. Din ziua ocupaţiei romane vechile profeţii s-au bucurat de un interes mereu în creştere în faţa maselor. Până şi templul părea că aşteaptă apariţia lui Mesia.

— Părea! exclamă Marcellus şi ridică din sprâncene.

— Templul este forte mulţumit de situaţia în care se găseşte, murmură bătrânul. Imperiul roman stoarce vlaga populaţiei sărace, dar se fereşte să supună la biruri grele pe preoţi şi pe cei bogaţi. Cred că i cei care conduc templul s-ar simţi stingheriţi dacă ar apărea Mesia, deoarece el probabil ar introduce anumite schimbări.

Beniamin părea că vorbeşte numai pentru el însuşi, deoarece nu se strădui să explice musafirului său la ce face aluzie.

— Probabil va alunga negustorii care vând săracilor animale de jertfă la preţuri exagerate? întrebă Marcellus fără să ezite.

— Cum se face că dumneata eşti informat despre această ticăloşie?

— Despre asta s-a vorbit şi la Ierusalim, răspunse Marcellus cu indiferenţă. Mi se pare că au fost anumite proteste în această privinţă.

— Anumite proteste? întrebă Beniamin, ridicând dintr-o sprânceană. Fără îndoială protestele au fost destul de energice pentru a putea fi auzite chiar de un roman care se găsea numai în trecere prin acel oraş. Ce ai făcut acolo, dacă-mi dai voie să te întreb?

— Am fost trimis cu o misiune oficială, răspunse Marcellus şi, ridicându-se în picioare, îşi netezi faldurile togii. Dar îmi dau seama că nu trebuie să abuzez de ospitalitatea dumitale, sfârşi el cu amabilitate. Ai fost extrem de binevoitor şi-ţi rămân îndatorat. Poţi să-mi dai cămaşa?

Beniamin ieşi din cameră, dar se întoarse aproape imediat, în lumina domolită, Marcellus examina cămaşa pe care i-o aduse.

— Este reparată foarte bine, declară el. Nimenea n-ar putea bănui c-a fost sfâşiată.

— Afară de dumneata, îl întâmpină Beniamin cu glasul grav. Marcellus se feri din calea ochilor bătrânului care se uita la el. Petele acestea... am încercat să le şterg, dar n-am reuşit. Nu mi-ai spus nimic despre acest biet evreu. Spuneai c-a fost un bărbat curajos şi c-a murit din vina duşmanilor săi. Nu cumva a fost din Galileea?

— Cred că a fost, răspunse Marcellus şi se frământă pe loc. Împături apoi cămaşa şi luând-o pe braţ îi întinse mâna.

— Nu cumva l-a chemat Isus? întrebă Beniamin în şoaptă.

— Da, acesta a fost numele lui, admise Marcellus fără să vrea. Cum se face că dumneata cunoşti acest nume?

— Am aflat această întâmplare de la un vechi prieten cu numele Popygos, care este negustor de mirodenii, în săptămâna Paştilor el a fost la Ierusalim. Spune-mi, zise Beniamin, cum ai ajuns în stăpânirea acestei cămăşi?

— Crezi că amănuntul acesta ar putea să aibă vreo importanţă? întrebă Marcellus cu mândrie.

Beniamin se înclină umil şi-şi frecă mâinile una de alta.

— Te rog să mă ierţi pentru curiozitatea mea, murmură el. Dar eu sunt om în vârstă şi n-am pe nimeni, iar în oraşul acesta sunt foarte departe de ţara mea. Sulurile mele de pergament,

care reprezintă istoria rasei mele şi cuvintele marilor profeţi, sunt pentru mine ca pâinea şi sarea. Acestea reprezintă opaiţul de la picioarele mele, care-mf luminează drumul. Acestea sunt moştenirea mea. Îndeletnicirea de toate zilele nu înseamnă nimic pentru mine. Îmi dă de lucru şi-mi procură hrana cea de toate zilele; dar sufletul şi viaţa mea stau ascunse şi se hrănesc cu cuvântul scris, care este întocmai ca merele de aur dintr-o grădină de argint. Glasul lui Beniamin devenise extatic şi obrazul lui îmbătrânit strălucea de mulţumire.

— Eşti un om cu noroc, zise Marcellus, îmi place şi mie să citesc scrierile clasice rămase nouă de la marii înţelepţi... Platon, Pitagora, Parmenide...

Beniamin zâmbi îngăduitor şi clătină din cap.

— Da-da... datorită lucrărilor acestora ai învăţat să citeşti, dar acestea nu te-au învăţat cum trebuie să trăieşti. Cei care vorbesc limba ebraică învaţă să înţeleagă cuvântul viu. Uite ce, dragă prietene, din toate aceste profeţii se desprinde o nădejde, într-o bună zi Mesia va apărea în faţa oamenilor şi va domni asupra lor. Numele lui va fi Mântuitotul cel adevărat şi împărăţia lui nu va avea sfârşit. Nu este hotărâtă o zi anume când va veni...dar cu toate acestea va veni! Prin urmare să nu te miri că mă interesez cu atâta nerăbdare de acest Isus, despre care foarte multă lume a crezut că este Mesia.

— Mi-ar face plăcere să cunosc mai bine aceste profeţii, zise Marcellus după ce rămase câteva clipe îngândurat.

— Şi de ce adică să nu le cunoşti? întrebă Beniamin şi ochii lui adânci se luminară. Mie-mi face plăcere să mă gândesc la ele şi ţi le-aş explica cu dragă inimă, deşi ar fi mult mai bine dacă le-ai putea citi singur.

— Limba ebraică este grea? întrebă Marcellus. Beniamin zâmbi şi ridică din umeri.

— De... nu este mult mai grea decât limba greacă, pe care constat că o vorbeşti foarte bine. Evident, este mult mai grea decât limba latină.

— De ce „evident"? ripostă Marcellus şi încruntă din sprâncene.

— Te rog să mă ierţi, se scuză Beniamin. Probabil limba greacă cere un efort mai mare, deoarece scriitorii greci... Bătrânul se opri şi se uită la el cu sfială.

— Gândirea scriitorilor greci este mai adâncă, interveni Marcellus ca să-l ajute. Asta voiai să spui? Sunt de aceeaşi părere.

— N-am vrut să te jignesc, îngână Beniamin. Roma îşi are poeţii, satiricii şi eulogiştii ei. Cicero al dumneavoastră are multe studii interesante, dar puţin cam naive. Acestora le place să culeagă fiori, dar nu se avântă niciodată printre stele.

Beniamin luă un sul de pergament şi-l întinse pe masă:

— Ascultă prietene! „Când mă uit la cer, faptă a mâinilor tale, la lună şi la stelele pe care tu le-ai creat, mă întreb ce este omul ca să-ţi poţi aduce aminte de el?".

— Cuvintele acestea mi se par pesimiste, deşi sunt destul de întemeiate, îl întrerupse Marcellus.

— Ai răbdare, dă-mi voie să-ţi citesc şi ce urmează! stărui Beniamin. „L-ai creat pe el ca să fie ceva mai prejos decât îngerii şi i-ai făcut parte de cinste şi măreţie". O, este atâta bogăţie în înţelepciunea ebracică! Va trebui să te străduieşti s-o cunoşti.

— Deocamdată voi fi obligat să mă mulţumesc numai cu părţile alese, pe care din când în când vei avea bunăvoinţă să mi le explici, răspunse Marcellus. Acum am început să lucrez sculptură şi preocuparea aceasta implică toată atenţia mea. Apoi scoase o punguliţă de mătase în care erau câteva piese de argint şi o puse pe masă: Te rog să primeşti arginţii aceştia pentru repararea cămăşii pe care ţi-am adus-o.

— Ţi-am spus că nu vreau să fiu plătit pentru această reparaţie, declară Beniamin categoric.

— Atunci vei împărţi aceşti bani săracilor, ripostă Marcellus.

— Îţi mulţumesc! zise Beniamin şi se înclină în faţa lui. M-am gândit acum că dacă te interesează istoria evreilor - şi eşti prea ocupat pentru a învăţa limba ebraică de-a dreptul - ai putea să îngădui ca sclavul tău grec pe care-l ai să vină la mine şi să înveţe. Aş fi foarte mulţumit să-l ajut, căci este om inteligent.

— Da, este adevărat că Demetrius este inteligent şi ar putea învăţa această limbă, îmi dai voie să te întreb cum de ai făcut acesta constatare?

— A venit astăzi la mine şi a întârziat vreme de un ceas.

— Nu mai spune! Şi cu ce scop a venit la dumneata? Beniamin ridică din umeri, dar nu-i răspunse la întrebare.

— A trecut pe aici şi, neavând de lucru, a intrat la mine; mi-a adus un coşuleţ de smochine şi mi-a pus câteva întrebări.

— Ce fel de întrebări?

— Probabil îţi va spune el dacă-l vei întreba, răspunse Beniamin. Dumneata eşti stăpânul lui, nu-i aşa?

— Gândurile lui nu le stăpânesc eu, ripostă Marcellus. Probabil ţi-ai închipuit despre mine că sunt mai brutal decât sunt în realitate.

Bătrânul Beniamin zâmbi aproape binevoitor, clătină din cap şi puse mâna uscată pe umărul lat al tribunului.

— Nu, fiule, eu nu-mi închipui că eşti un om brutal, declară el cu blândeţe. Din nenorocire eşti reprezentantul unui sistem brutal. Dar probabil nu ai nici o vină din pricina asta.

— S-ar putea întâmpla ca în ziua când va apărea Mesia al dumneavoastră, va găsi o soluţie şi pentru această situaţie, răspunse Marcellus, care se simţea jignit de atitudinea bătrânului şi de cuvintele pe care le pronunţase.

— Spune-mi, rogu-te, după răstignirea lui Isus câtă vreme ai mai întârziat în Ierusalim, întrebă Beniamin, care-l însoţi până în pragul uşii.

— Am părăsit oraşul dimineaţa următoare înainte de răsăritul soarelui şi ne-am întors acasă, răspunse Marcellus.

— Ooo, exclamă Beniamin şi-şi mângâie barba albă. În cazul acesta n-ai mai auzit nimic... despre el?

— Ce puteam să mai aud? El murise.

— Murise - bătrânul păru că ezită - eşti sigur că el murise?

— Da, sunt sigur! declară Marcellus.

— Ai fost de faţă? Ochii cavernoşi ai lui Beniamin se îndreptară spre el ca şi când ar fi aşteptat un răspuns categoric, dar acesta părea că întârzie să vină.

— L-am văzut murind, încuviinţă Marcellus. I-au străpuns inima cu o suliţă înainte de a-l coborî de pe cruce.

Spre mirarea lui văzu că obrazul încreţit al lui Beniamin se luminează de un zâmbet mulţumit.

— Îţi mulţumesc, prietene! zise el încântat, îţi mulţumesc, pentru că mi-ai spus cuvintele acestea.

— Nu mi-am închipuit că dureroasele mele cuvinte ar putea să-ţi pricinuiască o astfel de mulţumire, zise Marcellus speriat. Acest Isus a fost un bărbat curajos care merita să trăiască. Totuşi pari mulţumit de ştirea că a murit pe cruce!

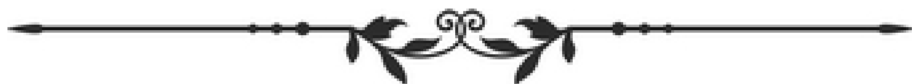
— Au umblat tot felul de vorbe! îi explică Beniamin. Un fel de zvonuri care spuneau că legionarii au plecat înainte de moartea lui şi că pelerinii galileeanului l-ar fi coborât de pe cruce şi l-ar fi readus la viaţă.

— De, din întâmplare eu ştiu că toate zvonurile acestea sunt minciuni! declară Marcellus categoric. Cei care l-au răstignit au fost destul de beţi în ziua aceea, dar ei au ucis pe galileean şi când au plecat el era mort! Acestea nu sunt vorbe pe care le-aşi fi auzit de la alţii. Eu ştiu cu toată certitudinea!

— Fiule, ceea ce-mi spui este foarte important, zise Beniamin cu glasul tremurând de emoţie. Sunt mulţumit c-ai venit astăzi la mine! Sper că te voi vedea şi de aici înainte destul de des. Apoi ridică mâna slăbită deasupra capului lui Marcellus: „Domnul Dumnezeul nostru să te binecuvânteze şi să te păzească. Chipul lui să lumineze în calea ta şi să-ţi îndrepte paşii în drumurile ce le vei face. Ca cel fără de început să reverse darul său asupra ta şi pacea să-ţi fie dată ţie", psalmodie bătrânul.

Urmă o lungă tăcere înainte ca Marcellus să se mişte. Se simţi năucit şi nu ştia ce va trebui să facă: apoi se înclină respectuos în faţa lui Beniamin şi fără să mai zică nimic traversă prăvălia cu paşi înceţi şi ieşi în stradă asupra căreia coborâseră umbrele serii.

CAPITOLUL X

Acum, după ce Diana putea să se întoarcă de la Capri în orice moment, familia Gallio presimţi că va fi nevoie să inventeze o explicaţie care să justifice plecarea neaşteptată a lui Marcellus.

Fără îndoială Tiberiu aflase că Vestris a sosit, aducând pe Marcellus, care era cel mai important dintre călătorii care fuseseră pe bord. Diana va fi nerăbdătoare să-l vădani va avea toate motivele să creadă că tot atât de nerăbdător aşteaptă şi el întoarcerea ei ia Roma.

Lucia era de părere să-i spună că Marcellus s-a întors acasă atât de bolnav, încât au crezut de cuviinţă că o schimbare a climei este imediat necesară, deşi Diana probabil se va interesa de ce fel de boală suferă şi se va întreba în ce măsură clima din Atena ar putea să fie preferabilă celei din Roma.

Cornelia propuse să-i răspundă că la Atena se găsesc medici mult mai buni decât la Roma. Probabil cu această explicaţie Diana se va simţi mulţumită, dar în realitate o astfel de explicaţie n-avea nici un rost, de vreme ce toată lumea ştia că cei mai buni medici din Atena au fost deportaţi la Roma.

— Nu se poate, interveni senatorul Gallio cu glasul categoric; amândouă greşiţi. Când eşti obligat să dai cuiva o explicaţie, nici o născocire nu te poate servi mai bine decât adevărul. Prin urmare i-l vom spune. Dacă Diana şi fiul meu se iubesc unul pe altul, aşa cum spuneaţi voi, ea are dreptul să ştie ce s-a întâmplat şi este datoria noastră să-i spunem. Nu va fi prea greu de vreme ce îi vom spune adevărul.

După ce pronunţă aceste cuvinte care păreau definitive, senatorul se ridică în picioare, pregătindu-se să părăsească odaia soţiei sale, dar în aceeaşi clipă fiică-sa îl opri.

— Să presupunem că această informaţie va trebui să i-o dau eu, începu Lucia cu toată prevederea; ce aş putea să-i spun din ceea ce s-a întâmplat?

Tatăl ei făcu un gest de nepăsare, pentru a-i da să înţeleagă că întrebarea ei este lipsită de importanţă.

— Îi vei putea spune că fratele tău a primit ordin să conducă operaţia de răstignire a unui revoluţionar evreu; de pe urma acestei întâmplări s-a ales cu o puternică zdruncinare a nervilor şi din pricina asta a fost copleşit de o melancolie adâncă, astfel c-am crezut de cuviinţă să-l trimitem undeva pentru a nu fi obligat să se gândească mereu la această întâmplare.

— Prin urmare nu trebuie să-i pomenesc nimic depre chinuitoarele crize de remuşcare, nici despre obsesia şi nici despre întrebarea aceea stranie pe care o pune mereu, chiar fără să vrea?

— Huihium... despre asta nu-i vei spune nimic, zise senatorul. Nici nu este nevoie. Va fi de ajuns să-i spui că Marcellus se simte abătut şi deprimat.

— Diana nu se va mulţumi cu această explicaţie, răspunse Lucia. Va rămâne dezamăgită şi indignată. Abstracţie făcând de faptul că ei se iubesc, nu trebuie să uităm că ea a intervenit în favoarea lui pentru a-l rechema din exil. Afară de asta i se va părea straniu ca un tribun roman să rămână atât de tulburat din pricina executării unui condamnat.

— În această privinţă suntem cu toţii de acord, admise senatorul. Nu am câtuşi de puţin pretenţia că eu înţeleg situaţia. Fiul meu n-a fost niciodată lipsit de curaj, prin urmare nu este obiceiul lui să se îmbolnăvească la vederea sângelui.

— Probabil va fi mult mai bine, interveni Cornelia, dacă nu-i vom pomeni nimic despre această înspăimântătoare răstignire şi-i vom spune fără înconjur că Marcellus a dorit să se ocupe de sculptură şi să asculte o serie de conferinţe, ca...

— Şi această dorinţă a fost atât de irezistibilă, încât n-a putut să mai întârzie câteva zile pentru a se întâlni cu ea, căreia i se datoreşte întoarcerea lui acasă, ripostă Lucia sarcastică.

Maică-sa oftă şi mai făcu o împunsătură în broderia la care lucra, apoi admise că propunerea ei, dacă stai să te gândeşti bine, nu este decât un caraghioslâc, afirmaţie cu care soţul şi fiica ei se declarară de acord.

— La plecare mi-a făgăduit că va scrie Dianei, adăugă Lucia.

— Ei bine, nu se poate să aşteptăm scrisoarea lui, răspunse senatorul. Până atunci ar putea să treacă săptămâni întregi. Diana va dori să afle adevărul acum. Eu zic că va fi mult mai bine să i-l spui. În orice caz ea te va descoase şi va afla, chiar fără să vrei tu. O fată care este destul de inteligentă pentru a

putea obţine concesii de la bătrânul nostru îţnpărat, care este un om înrăit, va trage anumite concluzii din ceea ce vede, indiferent de ceea ce-i vei spune tu.

— Dacă-l iubeşte cu adevărat, ganguri Cornelia, atunci îi va trece cu vederea orice.

— Fără îndoială! încuviinţă soţul ei şi se îndreptă spre ieşire.

— Mi se pare că voi n-o cunoaşteţi pe Diana destul de bine, îi preveni Lucia. Ea nu este pregătiră pentru a putea înţelege astfel de situaţii. Ea îl idolatrizează pe tatăl ei, care este în stare să ucidă un om cu aceeaşi uşurinţă cu care altul ar ucide un şoarece. Nu cred că ea ar fi în stare să ierte pe cineva pentru o slăbiciune de care a dat dovadă.

— Nu mă aşteptam la astfel de cuvinte din partea ta, Lucia, zise maică-sa după ce senatorul plecă, îi vine omului să creadă că nu ţii la fratele tău. Doar nu-ţi închipui despre fratele tău că ar putea să fie un bărbat fără voinţă?

— Nu ştiu nici eu ce să cred, murmură Lucia abătută. Ce ai putea crede într-o astfel de împrejurare? întrebă ea şi, acoperindu-şi ochii cu palmele mâinilor, clătină din cap. Am pierdut pe Marcellus, mamă, îngână ea printre lacrimi. Era atât de îndrăzneţ şi atât de voinic! L-am iubit atât de mult! Mi se rupe inima când mă gândesc la el!

Dar dacă problema ce se punea în legătură cu informarea Dianei părea atât de complicată, ea totuşi era destul de simplă în comparaţie cu cea care se puse în după-amiaza zilei următoare, când apăru un centurion îmbrăcat în uniformă de gală ca să predea un sul impresionant adresat lui Marcellus. Centurionul le spuse că va aştepta răspunsul şi că dimineaţa următoare va sosi cariga imperială cu care vor trebui să plece.

— Fiul meu nu este acasă! răspunse senatorul. S-a îmbarcat pe o corabie şi a plecat la Atena.

— Ce nenorocire!

— Bănuiesc că eşti informat despre conţinutul acestui mesaj? întrebă Gallio.

— Da, stăpâne, căci conţinutul nu este secret, împăratul a numit pe tribunul Marcellus în calitate de comandant al gărzii palatului. Suntem cu toţii foarte mulţumiţi!

— Îmi pare extrem de rău, centurioane, că fiul meu lipseşte de acasă. Probabil voi putea trimite împăratului un mesaj cu ocazia întoarcerii dumitale la Capri. Gallio rămase câteva clipe

îngândurat: Sau mai bine nu... Voi pleca eu ca să-i explic situaţia.

— Foarte bine, încuviinţă centurionul. Sunteţi de acord să plecăm mâine în zorii zilei?

Astfel plecară a doua zi împreună, deşi drumul de la Roma până la Napoli, făcut în goana cailor, nu putea să fie nici o plăcere, îşi zise senatorul. Dar afară de asta nici misiunea în care plecase acum nu-i făcea plăcere; deşi era obişnuit cu tehnica discuţiilor contradictorii, convorbirea cu împăratul nu putea oferi nici o plăcere, deoarece Tiberiu era nervos şi senatorul n-avea nici un motiv justificat pentru a se prezenta în faţa lui. Caii alergau în galop în lungul drumului desfundat şi cariga uriaşă se legăna ca o barcă; ceasurile treceau încet, pe senator îl durea capul. Judecând situaţia din toate punctele de vedere, drumul nu fu deloc plăcut, şi la miezul nopţii, când sosi la vila din Capri, nu era în stare să se mai gândească la altceva decât cel mult la posibilitatea de a se odihni.

Fu primit de căpetenia sclavilor, care-l conduse într-un impunător apartament, unde Gallio se aşeză pe un scaun, simţindu-se cu desăvârşire sleit de puteri. Doi sclavi macedoneni veniră să-i despacheteze lucrurile şi să-i aştearnă patul. Un alt sclav îi pregăti baia, în timpul cât un uriaş din Nubia îngenunche în faţa lui ca să-i desfacă curelele sandalelor. Imediat după aceea veni un sclav din Tracia, care aduse un urcior de vin rece. Căpetenia sclavilor apăru din nou.

— Împăratul doreşte să vă primească, anunţă el respectuos.

— Acum? întrebă Gallio şi făcu o strâmbătură de nemulţumire.

— Vă rog, stăpâne, împăratul a dat ordin ca tribunul Marcellus să fie imediat introdus în faţa lui după sosire. Când a fost informat că în locul lui a venit senatorul Gallio, împăratul a declarat că este dispus să vă primească fără întârziere.

— Foarte bine! oftă Gallio. Făcu semn nubianului să-i lege din nou sandalele, apoi se ridică ostenit şi urmă pe sclavul care-l conduse spre somptuosul apartament al împăratului.

Bătrânul Tiberiu era aşezat în capul oaselor şi împrejurul lui erau câteva perne în care-şi proptise trupul şubred, iar în cap avea o scufiţă de lână căzută pe o ureche, în jurul lui se frământau mai mulţi slujitori care se prefăceau că ar vrea să-l servească.

— Ieşiţi afară! strigă împăratul când văzu pe senator că apare; sclavii se retraseră respectuoşi, afară de cel care îl însoţise pe Gallio. Pleacă şi tu! ţipă împăratul şi sclavul se întoarse în loc şi se retrase spre uşă.

Împăratul ridică privirea şi se uită sfidător la Gallio.

— Ce înseamnă toate acestea? cloncăni bătrânul. Am conferit o mare onoare fiului tău, care n-a făcut nimic pentru a o merita, ca pe urmă să aflu c-a părăsit Roma fără să fie autorizat, în calitate de părinte ai venit să-mi explici? Ei bine, începe! Este tocmai timpul să vină cineva şi să-mi explice!

— Maiestate, începu Gallio, înclinându-se adânc în faţa lui, fiul meu va fi profund mâhnit când va afla că, fără să fi vrut anume, cu purtarea lui a supărat pe împăratul său căruia îi datorează atât de mult.

— Să nu vorbim despre asta! ţipă împăratul ce glasul ascuţit. Continuă cu explicaţiile, dar vezi să fie cât mai scurte. Vreau să mă odihnesc. Toţi cei de aici au fost nişte nebuni când m-au trezit din somn numai pentru atâta lucru... şi tot un nebun ai fost şi tu când le-ai dat voie să mă trezească. Un bărbat de vârsta ta ar trebui să fie şi el demult în pat. Ai făcut un drum greu. Eşti obosit. Ce stai în faţa mea ca o santinelă! îţi poruncesc să te aşezi pe scaun. Eşti om bătrân... foarte bătrân. Aşază-te pe scaun înainte de a cădea de pe picioare!

Gallio se aşeză mulţumit pe scaunul comod din apropierea patului de aur masiv al împăratului, apoi constată că nemulţumirea imperială s-a liniştit.

— Cum spune şi maiestatea-voastră, este prea târziu pentru a vă putea da explicaţii mai amănunţite. Fiul meu Marcellus a fost numit legat al legiunii din fortul Minoa...

— Da-da... Toate acestea eu le ştiu! se zborşi Tiberiu. Am revocat ordinul dat de imbecilul acela de la Roma şi am adus pe fiul tău acasă. Ce s-a întâmplat după aceea?

— La Minoa a primit ordinul să se prezinte la Ierusalim pentru păstrarea ordinii în săptămâna Paştilor evreieşti. O grupare revoluţionară mai mică a încercat să provoace tulburări. Conducătorul acesteia a fost judecat pentru trădare şi osândit să fie răstignit.

— Răstignit, ei? în cazul acesta conducătorul a fost cu siguranţă om primejdios.

— Mie mi s-a spus despre el cu totul altceva, maiestate. Omul acesta a fost un tânăr evreu aproape necunoscut, inofensiv şi foarte blând, căruia îi plăcea să trăiască în pace cu toată lumea; era originar dintr-o provincie de la hotarul imperiului... mi se pare din Galileea. Se spune c-ar fi jignit pe cei de la conducerea templului.

— Ei, comedie! exclamă Tiberiu şi se plecă spre el ca să-l poată auzi mai bine. Ce a făcut anume?

— Oamenii aceştia, stăpâne, au obiceiul să vândă animale de jertfă chiar în incinta templului. Preoţii cer credincioşilor preţuri mari pentru aceste animale şi realizează câştiguri importante. Galileeanul acesta s-a revoltat din cauza înşelătoriei lor şi a sacrilegiului pe care aceasta îl reprezintă, aşa c-a pus mâna pe un bici şi a lovit preoţii şi animalele, alungându-i din Templu şi...

— Hi-hi-hi! chicoti bătrânul Tiberiu atât de ascuţit, încât căpetenia sclavilor băgă capul prin deschizătura uşii şi se uită înăuntru. Vino încoace, netrebnicule! Adu un urcior de vin pentru senatorul Gallio! Vom bea şi noi vin! Hi-hi-hi! Va să zică galileeanul acesta blând şi iubitor de pace a pus mâna pe bici şi a alungat preoţii în stradă, ei? Nu e de mirare că l-au crucificat! Asta înseamnă că nu i-a lipsit îndrăzneala. Dar ce amestec a avut fiul tău în afacerea asta?

— El este cel care a primit ordinul să răstignească pe tânărul evreu şi datorită acestui spectacol sângeros s-a îmbohu.it. Gallio se opri şi sorbi încet vinul, în timpul cât moşneagul bolborosi ceva neînţeles în cupa pe care sclavul i-o ţinea la gură.

— S-a îmbolnăvit? întrebă Tiberiu şi zâmbi sarcastic. S-a îmbolnăvit de la stomac?

— S-a îmbolnăvit de la cap. Dacă vă interesează, maiestate, aş putea să vă povestesc cum s-au petrecut lucrurile, adăugă Gallio, iar după ce Tiberiu dădu din cap în semn de încuviinţare începu să-i vorbească despre deprimarea lui Marcellus, despre purtarea lui neobişnuită şi hotărârea de a-l trimite la Atena, unde-şi închipuise că va găsi alte distracţii la care să se gândească şi să poată uita trista întâmplare la care fusese martor.

— De, murmură Tiberiu. Dacă fiul tău este atât de sensibil încât nu poate suporta mirosul sângelui cald, atunci nu vom stărui să primească însărcinarea de a îngriji de siguranţa persoanei noastre. Am aflat de la tânăra fiică a lui Gallus că este

un bărbat curajos, în faţa ei se bucură de mare stimă, şi l-am adus acasă numai pentru a-i face ei plăcere, şi tot din pricina aceasta l-am numit şi comandant al gărzii palatului nostru. Pentru ea e mult mai bine că această slăbicune a lui s-a manifestat înainte de a avea motive să se simtă umilită din cauza purtării lui în anumite împrejurări şi de faţă cu alţii.

Pentru Gallio cuvintele fură prea grele pentru a le putea suporta tară să protesteze.

— Maiestatea-voastră mă pune într-o situaţie delicată, declară el cu îndrăzneală. Ar fi o necuviinţă din partea mea să fiu de altă părere; totuşi împăratul meu m-ar considera meschin şi laş dacă n-aş încerca să apăr pe propriul meu fiu împotriva unei astfel de afirmaţii.

Obrazul lui Tiberiu dispăru în fundul cupei, unde lui Gallio i se păru că întârzie vreme îndelungată. La urmă se ridică şi-l văzu că respiră cu greutate.

— Bine - hac - foarte bine! Haide, începe! zise moşneagul şi-şi şterse bărbia umedă cu dosul mâinii. Apără pe fiul tău!

— Marcellus, maiestate, nu este un slăbănog. Este un tânăr mândru şi curajos, vrednic de calitatea lui de cetăţean al Romei şi de titlul său de tribun. Nu pot înţelege în întregime cum de a putut rămâne atât de impresionat de răstignirea acestui evreu, decât că...

— Continuă! Decât ce?

— El este convins că galileeanul nu s-a facut vinovat de nici o crimă şi că n-a meritat o pedeapsă atât de severă, însuşi procuratorul a declarat că este nevinovat şi a încercat să-l scape.

— Ca pe urmă să-l condamne la moarte? Ce fel de dreptate împarte imperiul, acolo, în Ierusalim? Cine este astăzi prefectul - târâtoarea aceea respingătoare... cum îi zice... Irod?

— Da, l-au judecat în faţa lui Irod... dar de osândit l-a osândit Pilat din Pont. Pilat este procuratorul Palestinei.

Tiberiu pufni în râs, începu să tuşească şi-şi stropi cu salivă mâneca halatului de mătase cu care era îmbrăcat.

— Pilat din Pont! exclamă împăratul aducându-şi aminte. Zăpăcitul acela care a construit afurisitul de apeduct. Nevastă-sa avea nevoie de grădini. Pentru acestea îi trebuia apă. A jefuit visteria templului ca să construiască un apeduct. Tâmpitul! A determinat pe evrei să se revolte. Am pierdut o mie de legionari

pentru a putea linişti pe revoltaţi. Dacă se va mai repeta o dată, vom lăsa pe Pilat să se descurce singur cu evreii lui. N-am niciodată o idee prea bună despre caraghiosul acesta care se lasă dus de nas de o femeie, împăratul se opri ca să respire. Este un caraghios care se teme de soţia sa. Gândindu-se la cuvintele acestea, Tiberiu făcu pe senator să tresară când îl auzi că pufneşte într-un hohot de râs ascuţit, caracteristic omului beat: Eşti liber să râzi şi tu, Gallio, adăugă împăratul: Se teme de soţia sa! Un caraghios care se teme de o femeie! Hi-hi-hi!

Gallio zâmbi cu amabilitate, dar nu vru să participe la veselia zgomotoasă a împăratului, provocată de propria sa glumă. Tiberiu era beat, dar după ce se va trezi din acesta beţie ar putea să-şi aducă aminte.

— Şi şarpele acela de Irod! împăratul încleşta pumnii şi-şi frecă ochii înlăcrimaţi. Cunoaştem destul de bine perfidia lui. O lipitoare scârboasă care s-a ghiftuit cu sângele concetăţenilor săi. Gallio... eu am purtat război în multe ţări. Am robit multe popoare. Am condamnat la moarte pe curajoşii apărători ai acestora, şi cu toate c-am poruncit ca războinicii lor să fie măcelăriţi, i-am respectat totuşi pentru vrednicia lor. Dar acest Irod! Acest orb care sfâşie cadavrele. Această hienă care se preface că reprezintă interesele concetăţenilor săi, dar vine să-mi lingă tălpile sandalelor pentru a obţine concesii în propriul său interes... ce fiinţă josnică! Da, ştiu că este în interesul imperiului să avem astfel de ticăloşi în slujbe înalte în toate provinciile supuse de noi, care să-şi vândă şi să-şi trădeze propriu! lor popor. Epuizat de această lungă peroraţie, Tiberiu mai sorbi o gură de vin, îşi linse buzele, tuşi şi îngână: Nu pot suferii trădătorii!

— M-am întrebat de multe ori, începu Gallio care-şi zise că va irebui să răspundă ceva la ceea ce spusese împăratul, dacă este cu adevărat în interesul imperiului ca noi să atribuim slujbe importante unor sceleraţi ca Irod care să administreze provinciile supuse. Este prudent gestul acesta? Şi care este utilitatea unui astfel de procedeu? Pe supuşii noştri îi putem jefui, dar de amăgit nu-i vom putea amăgi niciodată. Nemulţumirea lor mocneşte încet şi pe ascuns, dar asta nu înseamnă că este înlăturată, şi la prima ocazie va izbucni.

— De, n-au decât să ne urască, murmură Tiberiu, căci de folosit tot nu le va folosi la nimic. Imperiul roman nu are nevoie

să fie iubit. Nu cere decât supunere, supunere imediată şi fără crâcnire. Glasul împăratului deveni ţipător: N-au decât să ne urască! Să ne urască toată lumea! şi-şi încleşta pumnii uscaţi de bătrâneţe. Sclavul din apropierea lui îi netezi perna ca să-l liniştească, dar se feri ca fript când simţi că împăratul a repezit cotul ciolănos spre el.

Curând după aceea capul îmbătrânit şi greu i se plecă pe piept. Căpetenia sclavilor se întoarse şi se uită rugător la Gallio, care se ridicase pe jumătate de pe scaun, întrebându-se dacă n-ar fi mai preferabil să se retragă. Tiberiu se trezi, înghiţi de câteva ori cu greutate şi făcu o strâmbătură.

— Gallio, începu el, mi se pare că ne-am rătăcit foarte departe, începusem să discutăm despre fiul tău. A răstignit pe evreul acela nevinovat şi nedreptatea aceasta l-a făcut să se îmbolnăvească, nu-i aşa? Deşi au trecut câteva săptămâni de la această întâmplare, el continuă să nu se simtă bine. Foarte ciudat! Cum ai putea să explici întâmplarea aceasta?

— Este un caz misterios, oftă Gallio. Dar mai este un amănunt, despre care n-am vorbit încă şi priveşte cămaşa acestui evreu.

— Hâh? Tiberiu se aplecă spre el, îndemnat de curiozitate. Cămaşa? Ce este cu cămaşa?

În primul moment Gallio se întrebă cum ar putea proceda mai cu prudenţă pentru a-i putea spune despre ce este vorba, şi aproape îi păru rău c-a făcut aluzie la acest amănunt.

— În drumul acesta fiul meu a fost însoţit de un sclav grec care este toarte inteligent. Da la el am aflat această parte din întâmplarea de la Ierusalim. Se pare că, după ce galileeanul a fost răstignit cămaşa smuisă de pe el a fost aruncată ia picioarele crucii, şi fiul meu împreună oi.: alţi ofiţeri ca să-şi treacă timpul, au jucat-o la zaruri. Marcellus " câştigat-o.

Tiberiu se lăsase pe perne, căci era plictisit de această poveste banală şi era gata să aţipească din nou.

— În aceeaşi seară în palatul procuratorului s-a dat un banchet, continuă Gallio. După cât spune sclavul, fiul meu nu părea câtuşi de puţin mulţumit, dar n-a constatat nimic neobişnuit la el, nici înainte şi nici după răstignire. Băuse mult, dar încolo purtarea lui era normală, în timpul banchetului, unul dintre ofiţerii veniţi cu el din Minoa, care băuse mai mult decât ar fi trebuit, s-a apropiat de Marcellus şi a stăruit să îmbrace

cămaşa galiieeanului. Gallio se opri şi bătrânul întoarse ochii spre e! ca şi când ar fi aşteptat să continue.

— Ei, şi a îmbrăcat-o? stărui el nerăbdător. Gallio dădu din cap:

— Da, dar din clipa aceea n-a mai fost omul de altădată.

— Alia, abia acum începe să devină interesant! Nu cumva fiul tău îşi închipuie că evreul acela a blestemat această cămaşă?

— Ar fi toarte greu să vă pot spune, maiestate, ce-şi închipuie fiul meu. El nu vorbeşte aproape deloc.

În ochii moşneagului se aprinse o lumină neaşteptată de înţelegere.

— Aha! Mi se pare c-am început să înţeleg. Acesta este motivul pentru care l-ai trimis la Atena. Acolo va putea consulta astrologii, prezicătorii şi pe toţi cei care sunt în legătură cu morţii! Dar de ce l-ai trimis la Atena? în Rhodesia se găsesc necromanţi mult mai pricepuţi. Sau mai bine-i trimitea! aici la mine. Nu există în nici o parte de lume oameni care să fie în această privinţă mai înţelepţi decât rhodesianul meu: Telemah!

— Nu, maiestate, pe Marcellus nu l-am trimis la Atena ca să stea de voi bă cu prezicători. Am stăruit ca să plece pentru o bucată ele vreme peptru a nu fi obsedat de gândul că va fi obligat să-şi revadă prietenii în această stare de spirit.

— Prin urmare cămaşa acestui evreu mort este vrăjită? întrebă Tiberiu şi-şi supse buzele, căci posibilitatea aceasta părea destinată anume pentru el. Evreii sunt un popor neobişnuit; oameni foarte evlavioşi care cred într-un singur Dumnezeu. Evident, galileeanul acela a fost un fanatic religios dacă a intrat în conflict cu cei de la conducerea templului; probabil era întemeitorul unei noi religii, pe care o propovăduieşte.

— Aţi auzit vreodată despre Mesia, maiestate? întrebă Gallio, împăratul căscă încet gura şi ochii apoşi i se dilatară.

— Da, răspunse el cu glasul sugrumat. Cel care trebuie să vină. Îmi spune Telemah că el îl aşteaptă mereu. Cel care trebuie să vină şi să întemeieze o nouă împărăţie. Bătrânul începu să chicotească, dar fără nici un fel de veselie. O împărăţie, spune Telemah; o împărăţie care nu va avea niciodată sfârşit; iar conducerea acestei împărăţii va rămâne în seama lui. Telemah afirmă că această profeţie se găseşte în scripturi. L-am lăsat să vorbească tot ce pofteşte, căci el e om în

vârstă. Spune că va veni ziua când acest Mesia va domni şi asupra Romei! Hi-hi-hi! Ce să-i fac; e om în vârstă; dacă ar fi fost mai tânăr, aş fi dat poruncă să fie biciuit pentru neruşinarea lui. Un Mesia, murmură bătrânul Tiberiu pentru sine, şi o împărăţie. Uf! Ce voiai să spui referitor la acest Mesia?

— Nimic altceva, stăpâne, decât că în mijlocul populaţiei rurale s-a răspândit credinţa că acest galileean ar fi Mesia pe care-l aşteptau să vină.

— Ce face? strigă Tiberiu. Gallio, nu se poate ca tu să crezi aşa ceva!

— Eu nu sunt evlavios, stăpâne.

— Ce vrei să spui când afirmi că nu eşti evlavios? Doar crezi în zei, nu-i aşa?

— În acest domeniu, maiestate, eu nu mi-am format nici o convingere. Zeii sunt foarte departe de sfera preocupărilor mele. stăpâne.

Tiberiu se întunecă la obraz şi clătină din cap.

— Probabil senatorul Gallio ne va spune foarte curând că nu crede ca împăratul său să fie de origine divină!

Gallio plecă fruntea şi se gândi la răspunsul pe care va trebui să i-l dea.

— Ce zici de asta? stărui împăratul nerăbdător. Este împăratul de origine divină sau nu este?

— Dacă împăratul îşi închipuie că este de origine divină, răspunse Gallio cu îndrăzneală, atunci nu mai are nevoie ca unul dintre supuşii săi să-i confirme această credinţă.

Răapunsul acesta îndrăzneţ fu atât de neaşteptat, încât în primul moment Tiberiu nu găsi cuvintele potrivite pentru a-l pune la locul lui. Se uită la el îndelung, apoi îşi umezi buzele uscate.

— Gallio, constat că eşti un bărbat slobod la gură, dar cu toate acestea sincer, murmură el. Mi-a facut plăcere să stau de vorbă cu tine. Acum te poţi retrage şi mâine dimineaţă vom continua această conversaţie. Ne pare rău că fiul tău nu poate primi însărcinarea pe care i-am ales-o.

— Noapte bună, stăpâne! zise Gallio.

Se retrase spre uşă dar atitudinea lui păru atât de abătută, încât trezi mila bătrânului împărat, care strigă după el.

— Mai zăboveşte! Vom găsi o altă însărcinare pentru fiul admirabilului nostru Gallio. Lasă-l să studieze arta şi să doarmă

în timpul conferinţelor filosofice. Lasă-l să câştige cunoştinţe în domeniul logicii şi al metafizicii. Pe toţi zeii! în palatul acesta se simte nevoie nu numai de a asculta în faţa uşilor închise şi a te bate cu paloşul. Fiul tău va fi sfetnicul nostru. Ne va ţine conferinţe savante. Suntem sătul de sfaturile oamenilor bătrâni. Marcellus îşi va expune vederile lui tinereşti asupra misterelor. Prin urmare Gallio... vei informa pe fiul tău despre hotărârea luată de noi.

— Maiestatea-voastră este foarte binevoitoare faţă de mine, murmură Gallio recunoscător. Voi informa pe fiul meu despre generoasa hotărâre pe care aţi luat-o, stăpâne. Probabil această însărcinare va reuşi să-l vindece de suferinţele prin care trece acum.

— În sfârşit - şi bătrânul căscă zgomotos - chiar dacă nu-l va vindeca, asta nu va avea nici o importanţă. Toţi filosofii sunt scrântiţi la cap.

Încercă să râdă, apoi se lăsă uşor între perne, şi printre buzele subţiri îi scăpă pufăitul respiraţiei ostenite, împăratul Romei adormise.

Fiind informat de căpetenia sclavilor că maiestatea-sa imperială nu s-a trezit încă, senatorul prânzi în camera lui şi plecă să facă o plimbare. De ani întregi nu mai vizitase insula Capri; asta se întâmplase cu ocazia inaugurării palatului villa Iovis, când întreg Senatul participase la festivităţile care fuseseră impresionante mai mult datorită risipei decât somptuozităţii lor. Deşi era informat despre extravagantele clădiri din acesta insulă, totuşi nu-şi putuse imagina de la distanţă măreţia acestor lucrări. Pentru a putea admite aşa ceva, trebuia să vii aici şi să le vezi. Tiberiu putea foarte bine să fie şi nebun, dar în orice caz era un arhitect desăvârşit.

Înaintând cu paşi sprinteni în lungul aleii pavate cu mozaic în partea de răsărit a esplanadei, Gallio se abătu spre un foişor, şi aşezându-se la umbră, se uită visător la dâra de fum albastru ce se răsucea leneşă pe deasupra Vezuviului. Fără să-şi dea seama de motive, înfăţişarea sinistră a acestui pisc de munte îi aduse aminte de Imperiul roman, care era şi el o forţă gigantică ţinută sub presiune; din când în când pe gura lui se revărsa fum de pucioasă şi zgură topită. Căldura aceasta nu era dintre cele care te încălzesc şi te înviorează şi nici lava aceasta nu reprezenta un îngrăşământ pentru pământ, căci Vezuviul nu se pricepea la

altceva decât să distrugă. Cei care trăiau în apropierea lui erau mereu cu frica în sân.

Situaţia aceasta se potriveşte şi Imperiului roman, îşi zise Gallio. „Lasă-i să ne urască! Să ne urască toată lumea!" spusese bătrânul Tiberiu. Cu mult înainte de apariţia cezarilor, aceeaşi trufie nebunească abătuse nenorocirea asupra perşilor, a egiptenilor şi a grecilor. Nemesis îşi bătuse joc de trufia aceasta a lor şi-i îngenunchease, reducându-i la sclavie.

Gallio se întrebă dacă va mai fi în viaţă când se va produce prăbuşirea imperiului? Ce planuri o fi urzit această Nemesis în privinţa Romei? Ce fel de dinastie nouă va veni la domnie? Cine se va ridica - şi până unde - pentru a putea dărâma ceea ce clădiseră cezarii? Noaptea trecută beţivul de Tiberiu păruse aproape înspăimântat de misterioasele profeţii ale prorocilor evrei. „Cel care va veni". Fireşte!... Tiberiu presimţea apropierea dezastrului. Se poate prea bine ca bătrânul acesta superstiţios să nu se fi gândit niciodată la motivele care-l determină să se intereseze atât de mult de vrăji şi preziceri şi de prostiile pe care i le înşirau despre drumul stelelor, dar motivul adevărat nu putea să fie altul decât acesta. Tiberiu vedea cum imperiul se apropie de sfârşit. „Cel care va veni!" în orice caz cineva va veni şi va lua asupra lui conducerea imperiului, dar acest cineva nu va fi un evreu. Ar fi imposibil! Ar fi chiar caraghios!

Preocupat de gândurile acestea negre, Gallio nu băgă de seamă că Diana se apropie decât în momentul când se opri în faţa lui, înaltă, zveltă şi trepidând de viaţă. Zâmbi şi cu un gest graţios îi întinse mâna.

Se întâmpla pentru prima dată ca cei doi să poată sta de vorbă, deoarece până acum nu avuseseră ocazia decât cel mult să se salute în treacăt în timpul vizitelor pe care le făcea Luciei, îşi aducea aminte că până nu demult ea fusese o fată mică şi sfioasă care nu prea vorbea de faţă cu el, dar aflase despre ea că este foarte vioaie şi uneori îndrăzneala ei mergea până la insolenţă. De câtăva vreme încoace, constatând o apropiere din ce în ce mai asiduă între fiul său şi fiica lui Gallus, începuse să-i acorde mai multă atenţie. Totuşi în această dimineaţă i se păru că până acum n-a văzut-o niciodată. Diana crescuse şi trupul ei luase graţia şi sinuozităţile unei femei. Era foarte frumoasă. Gallio nu se miră deloc că fiul său s-a îndrăgostit de fata aceasta.

Se ridică în picioare şi, înclinându-se adânc în faţa ei, rămase plăcut impresionat de energia cu care-i strânsese mâna. Ochii ei gravi, cu gene lungi şi îndreptate spre sprâncenele frumos arcuite, se uitau la el fără să clipească. Banda roşie cu care era legată împrejurul frunţii îi punea în valoare părul negru, aproape albastru, nobleţea frunţii de patriciană şi albul obrazului uşor îmbujorat. Gallio se uită în ochii ei cu sinceră admiraţie. Ochii aceştia aveau ceva specific feminin, dar erau tot atât de curajoşi şi de încrezători ca şi ochii unui bărbat: o moştenire care probabil i-o lăsase tatăl ei. Gallus era un bărbat încântător şi dispunea de un farmec neîntrecut, dar dincolo de farmecul şi amabilitatea lui se simţea o forţă ascunsă, întocmai ca arcurile unei capcane deschise care este gata să se închidă la cea mai mică atingere. Zâmbetul încrezător al Dianei şi energia cu care-i strânsese mâna avură darul să câştige imediat respectul senatorului, şi prin minte îi trecu gândul că fermecătoarea fiică a lui Gallus dispune de toate mijloacele necesare pentru a-şi impune voinţa şi orice încercare de a proceda altfel va întâmpina împotrivirea ei categorică.

— Îmi dai voie să mă aşez lângă dumneata, senatore Gallio? întrebă Diana şi buzele ei pline şi feciorelnice se înfiorară de un zâmbet, dar glasul ei melodic păru neobişnuit de grav.

— Te rog, draga mea, răspunse Gallio, care constată numaidecât mlădierea graţioasă a trupului ei când se aşeză pe scaunul din faţa lui. Tocmai mă gândeam că poate vom avea ocazia să stăm de vorbă împreună.

Diana zâmbi ca să-l încurajeze, dar nu răspunse nimic, iar Gallio începu să vorbească liniştit, cântărindu-şi fiecare frază.

— Acum câteva zile Marcellus s-a întors acasă din lunga lui călătorie, dar era bolnav şi deprimat. Ţi-a fost recunoscător - cu toţii îţi suntem recunoscători, dragă Diana - pentru generoasa ta intervenţie, datorită căreia a putut să se întoarcă la Roma. Marcellus va ti nerăbdător să i se ofere ocazia ca să-ţi mulţumească. Dar el nu este deocamdată în stare să-şi reia activitatea obişnuită. L-am trimis la Atena, în speranţa că o schimbare a mediului ar putea să-i alunge melancolia ce l-a copleşit.

Gallio făcu o pauză. Se aşteptase ca vorbele lui să fie primite cu o exclamaţie involuntară de mirare şi regret, dar Diana nu

zise nimic: sta în faţa lui şi-l asculta cu atenţie, urmărindu-i mişcarea buzelor şi expresia ochilor.

— Trebuie să ştii, adăugă el, că Marcellus a trecut printr-o puternică zguduitură a nervilor.

— Da... ştiu, răspunse fata şi dădu din cap.

— Nu mai spune! Ce ştii?

— Tot ce ai spus împăratului.

— Bine, dar împăratul nu s-a trezit din somn.

— Pe el nu l-am văzut încă, răspunse Diana. Informaţiile le-am primit de la Nevius, pe care l-am întâlnit adineauri.

— De la Nevius?

— Acesta este căpetenia sclavilor.

Gallio îşi trecu mâna peste obraz şi se gândi că acest Nevius are obiceiul să se amestece unde nu-i fierbe oala. Diana înţelese numaidecât gestul făcut de el.

— Cred că tu în orice caz ai avut intenţia să-mi spui, nu-i aşa? întrebă ea. Nu este cazul să-ţi închipui că Nevius umblă cu vorbe. Cred că sunt obligată să fac această afirmaţie pentru apărarea lui. Este un slujitor extrem de discret şi uneori e foarte greu să afli de la el ce se petrece la palat.

Buzele senatorului se contractară şi umerii începură să-i tremure spasmodic, datorită râsului liniştit; era gata s-o întrebe dacă nu cumva s-a gândit să-şi ia o slujbă în administraţia imperiului, unde astfel de calităţi sunt necesare şi apreciate; d r problema pe care o discutau era prea importantă pentru a putea face glume. Expresia obrazului i se schimbă imediat.

— De vreme ce eşti informată despre ceea ce s-a întâmplat cu Marcellus, nu va mai fi nevoie să-ţi repet scena aceea penibilă.

— Totul mi se pare extrem de straniu, zise Diana şi întoarse privirea în altă parte. După câte spune Nevius, boala de care suferă Marcellus se datoreşte unei execuţii. Ochii ei luminoşi se întoarseră încet şi cercetară obrazul grav al senatorului: Cred totuşi că aici trebuie să mai fie ceva. Marcellus a avut şi înainte ocazia să vadă cruzimi sângeroase. Cine n-a văzut astfel de scene? Luptele din arenă nu sunt destul de sângerose? Cum se poate ca Marcellus să ajungă în starea aceasta numai din pricină că a fost obligat să execute pe un osândit, indiferent cine a fost acesta şi ce fel de osândă i s-a dat! El a văzut şi înainte de asta oameni murind.

— Diana, aici este vorba despre o răstignire, îi spuse senatorul cu glasul liniştit.

— Care este o osândă dintre cele mai înfiorătoare; de asta nu mă îndoiesc câtuşi de puţin. Nevius mi-a spus că toată lumea a fost convinsă despre nevinovăţia celui osândit. Dar pentru această osândă Marcellus nu are nici o răspundere. Judecata n-a fost condusă de el şi nici n-a avut vreun amestec în pedeapsa ce s-a dat acestui om. Admit că el regretă c-a trebuit să se supună ordinului primit, dar ar fi zadarnic să se mai frământe din pricina asta, de vreme ce evreul acela şi aşa nu va mai putea fi înviat. Eu cred că în afacerea asta se ascunde un mister. Nevius mi-a povestit despre o cămaşă vrăjită şi despre o întunecime în timpul după-amiezii, despre profeţiile cu venirea unui Mesia sau ceva asemănător. Nu cumva Marcellus îşi închipuie că a contribuit la executarea unui om de importanţă neobişnuită? Te pomeneşti că din pricina asta se zbuciumă?

— Diana, voi încerca să-ţi spun puţinul pe care-l cunosc în legătură cu întâmplarea aceasta şi vei putea să tragi singură concluziile pe care le vei găsi de cuviinţă, întrucât mă priveşte şi pe mine, voi recunoaşte că n-am fost în stare să găsesc nici o soluţie logică pentru a putea explica această problemă. De secole întregi profeţii iudaici au prorocit venirea unui erou care va elibera poporul lor. Acest erou şi conducător va restaura împărăţia evreilor. Profeţia aceasta, după cât spune Tiberiu, care cunoaşte destul de bine problemele acestea oculte, însă merge foarte departe şi prevede că regele acesta va stăpâni teritorii mult mai vaste decât cele ale săracei şi oropsitei Palestina.

— Prin urmare eroul acesta va fi ca un fel de cezar?

— Cel puţin ca un cezar, încuviinţă Gallio şi zâmbi sarcastic. Ei bine, s-a întâmplat ca un mare număr de evrei să-şi închipuie şi să creadă că acest galileean, pe care cei de la conducerea templului şi procuratorul imperiului l-au judecat pentru trădare, blasfemie şi erezie, ar fi însuşi Mesia a cărui venire le-a fost profeţită...

— Dar fără îndoială, interveni Diana, Marcellus nu poate să creadă astfel de vorbe! Ar fi cel din urmă om din lume despre care mi-aş putea închipui aşa ceva.

— Este adevărat, încuviinţă Gallio. Marcellus nu e din fire superstiţios. Dar după cât afirmă Demetrius, care a fost de faţă

în timpul execuţiei, toată întâmplarea asta pare stranie. Atitudinea acestui evreu în timpul judecăţii a fost, ca să nu zic altfel, cel puţin neobişnuită. El afirmă că în pretoriu toţi cei prezenţi păreau că sunt vinovaţi de ceea ce se petrece, afară de el însuşi; tot aşa, în timpul cât a fost pironit pe cruce, purtarea lui a fost eroică. Demetrius este un om care judecă cu toată liniştea şi n-are obiceiul să debiteze minciuni.

— Ce părere ai despre cămaşă? întrebă Diana.

— Nu ştiu ce aş putea să-ţi răspund la acesta întrebare, admise senatorul. Marcellus trecuse printr-o încercare grea în timpul acelei zile. Era nervos şi se simţea ruşinat şi abătut. Probabil starea lui se datora numai imaginaţiei. Dar când a îmbrăcat cămaşa aceea, ceva s-a întâmplat cu el! S-ar putea ca această problemă să nu ni se pară posibilă, dar cu toate acestea suntem obligaţi să recunoaştem efectul pe care l-a avut. Fără îndoială, vei zice că este caraghios să-ţi închipui c-ar putea fi vrăjită şi sunt de aceeaşi părere. Toate prostiile acestea cu puteri supranaturale mi se par nesuferite. Eu nu pot admite că lucrurile neînsufleţite ar dispune de o energie ascunsă care să fie mai presus de înţelegerea omenească. Cât despre legenda cu Mesia, pe mine nu mă interesează astfel de lucruri. Că acest galileean a fost osândit pe drept său pe nedrept, aceasta este o problemă aparte, astăzi definitiv închisă, şi nu poate avea nici un fd de legătură cu mine. Dar după ce vom elimina din ceea ce ne preocupă toate aceste consideraţii, fie ca imposibile, fie pentru că sunt închise, rămâne faptul cert că Marcellus suferă, şi din pricina asta ar putea să-şi piardă mintea. Acesta este singurul fapt real pe care nimeni nu-l poate tăgădui, sfârşi Gallio şi, ducându-şi mâna la fruntea brăzdată de vârstă, oftă îndurerat.

— Nevius mi-a spus că împăratul ar vrea să aducă pe Marcellus la Capri în calitate de sfetnic al palatului, zise Diana după o scurtă tăcere. Cred că noi nu putem fi de acord cu această idee, nu-i aşa?

— Îmi vine greu să-mi imaginez pe Marcellus în rolul acesta de sfetnic, admise senatorul. El nu se interesează de informaţiile din domeniul ştiinţelor ce preocupă pe împăratul Tiberiu.

— Crezi că el totuşi va accepta această numire?

— De, răspunse Gallio şi tăcu un gest deznădăjduit cu mâna. cred că lui Marcellus nu-i va rămâne altă alegere. Deocamdată

va putea să mai întârzie la Atena. Dar după ce se va întoarce acasă va fi obligat să asculte de ordinul împăratului, fie că-i va face plăcere, fie că nu-i va face.

Diana făcu o mişcare subită şi se aplecă spre el; trăsăturile obrazului i se contractaseră de spaimă.

— Spune-i să nu se întoarcă acasă! Nu trebuie să vină aici! zise ea cu glasul în şoaptă şi se ridică în picioare. Gallio se uită la ea speriat şi tară să înţeleagă ce vrea să spună, apoi se ridică şi el: Va trebui să-ţi spun ceva, adăugă Diana şi luându-l de braţ îi arătă un şir de prăjini pe vârful cărora se legănau mici steguleţe. Acesta este terenul pe care împăratul va ridica o vilă nouă. A început să lucreze la planurile ei şi după ce va fi terminată mi-o va dărui mie.

Gallio se uită la ea înmărmurit.

— Ţie? Vrei să spui c-ai fi dispusă să trăieşti aici, strivită de pumnii acestui moşneag crud şi nebun?

Ochii Dianei se umpluseră de lacrimi. Clătină din cap şi întoarse privirea, dar nu-i dădu drumul de braţ.

— Propunerea aceasta mi-a făcut-o în ziua când l-am rugat să readucă pe Marcellus din exil, îi spuse ea cu glasul înecat de suspine. Nu a fost propriu-zis o condiţie pentru a revoca ordinul, dar acum atitudinea lui pare să indice că în realitate a fost. Mi-am închipuit că va uita ce mi-a spus. De obicei uită de toate. Dar de astă dată am toate motivele să cred că n-a uitat şi că are intenţia să meargă până la capăt. Tocmai de aceea ar vrea să aducă pe Marcellus aici. Aceasta va fi vila în care ne vom instala noi.

— Ei bine, la urma urmelor de ce să nu vă instalaţi? zise Gallio ca s-o liniştească. Sau poate nu-i adevărat că tu şi Marcellus sunteţi îndrăgostiţi unul de altul?

Diana dădu din cap şi plecă fruntea.

— Dacă va veni aici la Capri, va avea o sumedenie de nemulţumiri, zise ea cu glasul stins. Apoi ştergându-şi ochii se uită la Gallio: îţi voi spune totul. Dar te rog să nu intervii, în timpul din urmă, Gaius a venit de două ori la Capri. Îmi cere să mă căsătoresc cu el. Împăratul nu-mi dă voie să mă întorc acasă. Am trimis mamei mele o scrisoare, dar ştiu că scrisoarea mea nu i-a fost predată. Aici sunt urmărită...

— Îi voi spune să vină imediat latine! declară Gallio revoltat.

— Nu... te rog, nu acum, căci nu e momentul! protestă Diana şi-şi încleşta amândouă mâinile pe braţul lui. Probabil vom găsi un alt mijloc pentru a putea pleca de aici. Nu se poate s-o expun unei astfel de primejdii pe mama.

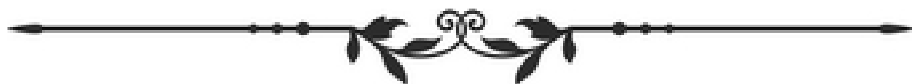
— Bine, Diana, dar în astfel de condiţii nu se poate să mai stai aici!

— Te rog să nu spui nimic şi nici să nu intervii! repetă ea şi începu să tremure.

— Ai un motiv să te temi de ceva? întrebă Gallio.

— Mă tem de Gaius! răspunse ea cu glasul în şoaptă.

CAPITOLUL XI

După răsăritul soarelui din ziua a şaptea a lunii septembrie, un negustor din piaţă care aducea fructe şi legume pentru Casa Eupolis le aduse ştirea că Veslris a fost văzută la intrarea în rada portului Pireu.

Fiind sigur că i-au sosit scrisori din Roma şi pentru că nu era dispus să aştepte predarea lor întârziată prin intermediul tetrarhiei din Atena, Marcellus luă o carigă de piaţă şi coborî împreună cu Demetrius în port.

De obicei locul sclavului era alături de cel care mâna caii carigei, dar de un timp încoace Demetrius şi stăpânul său începuseră să vorbească unul cu altul numai în limba aramaică, or asta nu era o limbă uşoară şi de fiecare dată când spuneau câte ceva pronunţau cuvintele cât mai limpede posibil şi-şi supravegheau în mod reciproc mişcările buzelor, în dimineaţa acestei zile se aşezaseră alături în partea dinapoi a carigei şi, dacă s-ar fi întâmplat ca cineva să-i vadă, n-ar fi bănuit că unul dintre aceşti doi tineri este stăpânul celuilalt. De fapt conversaţia era condusă de Demetrius, care uneori critica accentul greşit al stăpânului său.

De câteva săptămâni încoace, în fiecare dimineaţă, Demetrius seducea la Beniamin, unde sta toată ziua şi făcea lecţii până târziu după-amiază. Bătrânul ţesător nu ceruse să fie plătit pentru serviciile sale de pedagog. Spunea că lui îi face plăcere să-l ajute. Dar, pe măsură ce treceau zilele, Demetrius începuse să devină de folos în prăvălia lui Beniamin şi învăţase cu uşurinţă să toarcă la roată şi să depene. Seara, când se întorcea acasă, Demetrius se străduia să împărtăşească din învăţătura primită şi lui Marcellus, care, pentru a nu rămâne dator lui Beniamin, îi dăruise două baloturi de bumbac adus din Egipt. La început bătrânul nu voise să le primească, îi mai dăduse şi câţiva saci de lână din Cipru, unde miţele oilor păreau anume tăcute pentru clima aspră.

Beniamin, care n-avea obicei să spună amabilităţi, se simţise obligat ca peste o lună de la începerea lecţiilor să declare că Demetrius face progrese nebănuite în studiul limbii aramaice. Demetrius îi răspunse că are dreptate, dar meritul este al celui care îi dă lecţiile, iar Beniamin, ca să nu rămână mai prejos, declarase că cel mai bun mijloc de a învăţa ceva este să explici şi altuia ceea ce ai învăţat. Marcellus primea iniţierea în limba aramaică în mod indirect, dar învăţa cu tragere de inimă, deşi Demetrius se ţinea de capul lui şi-l plictisea mai rău decât un tiran.

În drumul spre Pireu începură să discute foarte animaţi despre cele Zece Porunci, pe care Marcellus le aproba, iar Demetrius afirma că nu sunt drepte. Din când în când îşi apăra punctul de vedere cu atâta entuziasm, încât îşi uita de limba aramaică şi vorbea greceşte, aşa că stăpânul său începea să râdă.

— Opreşte-te! striga Marcellus. Nu se poate să vorbeşti în limba aceasta păgână despre cele Zece Porunci ale evreilor.

— Bine, stăpâne, gândeşte-te că poruncile acestea nu sunt juste. Una dintre ele spune: „Să nu furi!" Foarte bine! dar nu există nici o poruncă în această lege care să spună oamenilor bogaţi să fie generoşi faţă de cei săraci ca astfel aceştia să nu se gândească să-i fure. „Să nu râvneşti ceea ce este al aproapelui tău!" Şi porunca aceasta este foarte bună! Dar este just oare să ceri săracului să nu râvnească ceea ce are bogatul şi să nu atragi atenţia acestuia că nu trebuie să fie egoist?

— Tu judeci Tablele Legii din punctul de vedere caracteristic sclavului, zise Marcellus. Eşti subiectiv. Singurul punct unde eu nu pot fi de acord cu cele Zece Porunci este acolo unde vorbeşte despre sculptură. E cert că acest Iehova nu este binevoitor faţă de artă.

— Porunca aceasta a fost dată pentru a-i împiedica să-şi facă idoli, îi explică Demetrius.

— Ştiu, dar ce ai putea avea împotriva idolilor? Aceştia sunt uneori foarte frumoşi. Oamenii de jos sunt obişnuiţi să se închine la ceva; prin urmare e mult mai bine ca celui căruia i se închină să fie frumos şi artistic. Bătrânul Zeus n-a protestat în ziua când sculptorii greci au facut un grup de zei în marmură. Pe Colina lui Marte sunt vreo patruzeci, între statuile de acolo este şi una dedicată „Zeului Necunoscut".

— Oare ce o fi zis Zeus de asta? se întrebă Demetrius.

— Probabil a râs, răspunse Marcellus. Trebuie să ştii că uneori râde şi el. Eu sunt de părere că aceasta este marea greşeală a lui Iehova. El nu râde niciodată.

— Probabil el nu crede că lumea aceasta ar fi plină de haz, ripostă Demetrius.

— Asta este treaba lui, răspunse Marcellus nepăsător. De vreme ce el este cel care a creat-o, ar fi putut s-o facă mai veselă.

Demetrius nu-i dădu nici un răspuns.

— Cred că asta este cea mai mare prostie pe care am pronunţat-o în toată viaţa mea! adăugă Marcellus după o clipă de gândire.

— Eu n-aş merge atât de departe pentru a face o astfel de afirmaţie, zise Demetrius calm. Apoi începură amândoi să râdă. Studiul limbii aramaice contribuia ca menţinerea relaţiilor severe dintre stăpân şi sclav să pară dificilă.

Căpitanul Fulvius zbiera la sclavii care asudau sub greutatea poverilor ce trebuiau descărcate; se uită mirat la Marcellus când îl văzu că se urcă pe punte, apoi îl recunoscu şi se repezi în calea lui ca să-l salute.

— Va să zică te-ai vindecat! strigă el mulţumit, îmi pare foarte bine. Aproape nu te-am mai recunoscut. M-am gândit de foarte multe ori la dumneata. Ai fost grav bolnav!

— Probabil am abuzat de multe ori de răbdarea dumitale, răspunse Marcellus. Dar acum totul e în ordine şi aşa cum trebuie să fie, îţi mulţumesc!

— Ia te uită, şi Demetrius! exclamă căpitanul şi spre mirarea lui Marcellus întinse mâna spre el. N-am uitat încă serviciul pe care mi l-ai făcut după ce am plecat din Joppa.

— Despre asta nu mi-ai spus nimic, interveni Marcellus şi se uită întrebător la Demetrius.

— Ceva cu totul lipsit de importanţă, stăpâne, murmură Demetrius.

— Lipsit de importanţă! protestă Fulvius. Omul acesta mi-a salvat viata şi acum afirmă că serviciul n-are importanţă. Pentru vorbele acestea ai merita să fii pus în lanţuri! Apoi se întoarse spre Marcellus: Erai prea grav bolnav, tribune, pentru ca să te poată interesa o astfel de întâmplare, aşa că nu ţi-am mai spus ce s-a întâmplat. Un sclav nebun care se găsea înlănţuit în cală

a fost apucat de furii şi în timpul nopţii a reuşit să-şi scoată obezile tocmai în momentul când ne găseam în faţa intrării portului din Alexandria; s-a furişat pe punte cu o ghioagă în mână cu care voia să-mi zdrobească ţeasta. Dar Demetrius al dumitale a intervenit tocmai la timp.

— Sunt foarte mulţumit, căpitane, că s-a întâmplat să fiu prin apropiere, zise Demetrius.

— Tot atât de mulţumit sunt şi eu, răspunse căpitanul, în sfârşit, ce să vă mai spun... este o adevărată plăcere să vă pot vedea pe amândoi. Legate, ţi-am adus nişte scrisori. Am rugat pe tribun să le ia când a plecat cu mesajul pe care ţi-l adresează împăratul, dar este un tânăr înfumurat şi mi-a răspuns că n-a venit la Atena ca să facă drumuri ca băiat de alergătură.

— Un mesaj de la împărat? întrebă Marcellus neliniştit.

— Încă nu l-ai primit va să zică? Probabil te-ai întâlnit în drum cu tribunul acesta înfumurat. Nu vrei să mai zăboveşti şi să frângi pâinea împreună cu mine, aici pe bord?

— Mi-ar face plăcere, căpitane Fulvius, dar cred că va trebui să plec imediat. Tribunul acesta probabil mă aşteaptă.

— Sigur că da! Acum fără îndoială tună şi fulgeră. Este un individ care-şi ia slujba în serios; în acelaşi timp îşi dă mare importanţă şi-i place să împartă ordine, oftă Fulvius abătut. Şi nu voi putea scăpa de el vreme de cel puţin şase săptămâni de aici înainte, căci are un mesaj şi pentru Pilat din Pont, iar drumul de întoarcere la Roma îl va face tot cu Vestris.

— N-ai putea să-l arunci peste bord? întrebă Marcellus.

— Aş putea foarte bine, răspunse Fulvius, zâmbind. Dar soţia mea mă aşteaptă să sosesc la Ostia, pe la începutul lui decembrie. Legate, nu s-ar putea să renunţi la Demetrius pentru ziua de astăzi ca să mâncăm împreună?

Marcellus era gata să se învoiască, dar ezită.

— Dacă vrei, Fulvius, ţi l-aş putea trimite mâine. Cred că de astă dată va fi mai bine să se întoarcă împreună cu mine. Probabil mesajul trimis de împărat va schimba ceva din planurile pe care ni le-am făcut.

— Îţi mulţumesc, căpitane Fulvius, zise Demetrius. Dacă voi fi liber, voi veni.

Marcellus era mult mai nerăbdător decât caii înhămaţi la carigă să se întoarcă în oraş, deoarece aceştia trebuiau mereu să se ferească pe marginea drumului pentru a trece în faţa

cotigelor şi a convoaielor de cămile încărcate cu poveri, or el tocmai acum era preocupat de plăcerea ce i-o va face citirea scrisorilor aduse de Fulvius, pe care nu le putea citi în timpul drumului.

Desfăcu sulul de pergament al tatălui său şi constată mulţumit că acesta conţine şi câteva rânduri de- la maică-sa şi de la Lucia. Scrisoarea Dianei - de care se miră că este adresată din Capri - ar fi citit-o cea dintâi dacă situaţia de acum ar fi fost indicată pentru o astfel de lectură. Marcellus înfăşură sulul pe care-l ţinea în jnana şi-şi zise că-i va face mai multă plăcere să-l poată citi în linişte.

— Se pare că fiica lui Gallus, după ce a sigilat scrisoarea, a desfăcut-o din nou, murmură el mai mult pentru sine însuşi decât pentru Demetrius, care se uita la el, în timpul cât examina sulul de pergament.

— Mi se pare că aşternutul de ceară, pus pe deasupra se deosebeşte puţin la culoare, zise Demetrius.

Marcellus examina mai cu atenţie sulul, şi cu vârful pumnalului desprinse aşternutul de ceară prins pe deasupra.

— Ai dreptate, murmură el. Scrisoarea a fost deschisă de cineva.

— A fost deschisă de o femeie, căci se cunosc urmele degetelor, adăugă Demetrius.

Se încruntă nemulţumit şi băgă sulul sub tunică, apoi începu să citească scrisoarea tatălui său. Fusese la Capri pentru a explica împăratului motivul plecării fiului său şi se întoarse abia acum acasă, spunea senatorul.

„Trebuia să fac numaidecât acest drum, deoarece tu abia ajunseseşi în largul mării - continua scrisoarea - când a sosit un mesaj în care erai numit..."

— Demetrius, cred-că merită să afli ce spune scrisoarea aceasta! zice Marcellus, împăratul m-a numit comandant al Gărzii palatului din Capri. Probabil despre asta va fi vorba şi în cel care a sosit acum. Comandant al Gărzii din Capri! Ce ocupaţie crezi c-ar putea avea un comandant al Gărzii din Capri?

Intimitatea relaţiilor imediate dintre el şi stăpânul său indica nu numai emanciparea sa, ci şi eventualitatea unui reproş dacă va ezita să uzeze de privilegiul de a vorbi cu stăpânul său ca de la egal la egal.

— Cred că datoria lui va fi să guste ciorba înainte de a o gusta împăratul şi să doarmă cu un ochi dechis fără să se dezbrace de uniformă.

— În timpul cât sclavul său va fi obligat să doarmă cu amândoi ochii deschişi, adăugă Marcellus. Cred că ai dreptate. Insula aceasta este un viespar de zavistii şi uneltiri. Nu cred ca acolo viaţa omului să valoreze mai mult decât un dinar găurit...

Ridică scrisoarea din nou şi continuă să citească, din ce în ce tot mai încruntat.

— Eu nu voi primi această însărcinare, zise el şi ridică privirea, deoarece tatăl meu îmi spune că acum împăratul şi-a schimbat gândul. Ia să-ţi citesc: „L-a interesat foarte mult ceea ce i-am putut spune despre neplăcuta aventură de la Ierusalim. Iar când i-am spus că multă lume consideră drept Mesia pe evreul care a fost răstignit... Marcellus se întrerupse pe neaşteptate şi se uită la Demetrius. Cum de a putut afla despre această întâmplare? întrebă el mirat.

— L-am informat eu, răspunse Demetrius fără să ezite. Senatorul Gallio mi-a cerut să-i povestesc în toate amănuntele acesta întâmplare. Mi-am zis că în interesul dumitale, stăpâne, el va trebui să cunoască adevărul... mai ales că tocmai atunci nu erai în stare să-l informezi de-a dreptul.

— Asta este adevărat, admise Marcellus nemulţumit. Cred că nu i-ai vorbit şi despre cămaşa galileeanului.

— Dimpotrivă, stăpâne. Din cauza acestei cămăşi te-ai îmbolnăvit şi, dacă nu i-aş fi pomenit despre ea, povestea pe care i-am înşirat-o n-ar mai fi avut nici un înţeles.

— Şi vrei să spui că vorbindu-i şi despre cămaşă, această poveste a fost mai uşor de înţeles?

— Nu, stăpâne, eu n-am crezut aşa ceva şi e foarte probabil că tocmai partea aceasta, care mi se pare esenţială, va rămâne şi de aici înainte acoperită de mister.

— Mai bine să terminăm cu scrisoarea, zise Marcellus şi continuă să citească cu glasul ridicat: „împăratul m-a ascultat cu tot interesul, deoarece el dispune de informaţii vaste în domeniul tuturor religiilor. Cunoaşte foarte multe amănunte despre profeţiile mesianice ale evreilor. De aceea doreşte să-ţi continui studiile la Atena, mai ales în domeniul religios, ca pe urmă să te întorci la Capri în calitate de sfetnic al curţii". Sfetnic

al curţii! exclamă Marcellus şi începu să râdă sarcastic, dar Demetrius nu păru dispus să râdă. Ce zici.

Demetrius, afacerea asta nu ţi se pare plină de haz? stărui el. Eşti în stare să mă vezi în rolul omului care ar ţine conferinţe în faţa menajeriei de acolo?

— Nu, stăpâne, răspunse Demetrius cu glasul grav, nuc posibilitatea aceasta nu mi se pare deloc c-ar putea să aibă ha?.. Dimpotrivă, mi se pare un dezastru dintre cele mai grave!

— Vrei sa spui că m-aş plictisi?

— Mai mult decât atât, declară Demetrius iară să ezite. Dacă vrei; să vă spun părerea mea, situaţia aceasta ar fi umilitoare. Despre împăratul Tiberiu se spune că este împresurat de un mare număr de cititori în stele, de ghicitori, necromanţi, şi de tot felul de netrebnici care exploatează slăbiciunea lui. Pentru stăpânul meu ar fi o situaţie penibilă să fie considerat la fel cu aceştia.

Marcellus deveni tot atât de grav ca şi corintianul său.

— Crezi că-mi va cere ca oamenilor acestora să le explic superstiţiile despre care vorbesc cei slabi de minte?

— Da. răspunse Demetrius şi dădu din cap. Probabil vrea să afle şi alte amănunte în legătură cu cămaşa.

— Bine dar aceasta nu este o superstiţie! protestă Marcellus.

— Pentru noi nu este, dar după ce împăratul Tiberiu şi prezicătorii lui vor începe să discute între ei această problemă este cert că dintr-însa nu va mai rămâne altceva.

— Pari foarte impresionat, Demetrius! zise el cu bunăvoinţă.

— Da, stăpâne, nu mi-ar face deloc plăcere să constat că această cămaşă este luată în bătaie de joc de bătrânul acela respingător şi de toată adunătura aceea de năuci ce se găsesc în apropierea lui.

Marcellus se prefăcu indignat.

— Nu-ţi dai seama, Demetrius, că felul în care vorbeşti despre împăratul Romei ar putea fi considerat drept lipsă de respect? Zâmbiră amândoi şi Marcellus continuă să citească scrisoarea tatălui său:

..Nu-mi vine să cred fiule, că această însărcinare ar putea să-ţi facă plăcere, împăratul este un om cu mintea stranie şi gândurile mereu rătăcitoare, în orice caz acesta este un ordin dat de el şi nu-ţi rămâne altceva de făcut decât să te supui. Din fericire ţi s-a îngăduit să întârzii în Atena o bucată de vreme

pentru a-ţi continua studiile. Toţi suntem nerăbdători să te vedem din nou la Roma, dar eu te sfătuiesc să nu-ţi grăbeşti întoarcerea acasă."

Despre Diana nu-i scria nimic. Faptul acesta i se păru straniu, deoarece fără îndoială ea fusese la vila lovis în timpul cât tatăl său a fost primit de împărat în audienţă. Abia aştepta să poată citi scrisoarea ei. Se simţea neliniştit la gândul că ea se găseşte acum în această insulă sinistră. Cineva deschisese scrisoarea ei, ceea ce înseamnă că este urmărită în tot ce face. Prin minte îi trecu gândul că insula Capri nu este locul unde Diana s-ar fi putut simţi în siguranţă.

Casa Eupolis părea în mare fierbere. Nu se întâmpla ca să sosească în fiecare zi un tribun, îmbrăcat în strălucitoare uniformă, care să aducă un mesaj al împăratului şi toată casa, care de obicei părea calmă, se cutremura acum ca de friguri.

Dion, grav ş cu obrazul scăldat în sudoare, se plimba pe alee când cariga hodorogită intră pe poartă.

— Va trebui să te grăbeşti, Marcellus, îl rugă el cu glasul speriat când îi văzu că se opresc în apropierea lui. A sosit un mesaj al împăratului! Tribunul care l-a adus a început să zbiere că dacă nu te vei întoarce imediat ne va raporta tetrarhului.

— Linişteşte-te, Dion, zise Marcellus. Tu nu porţi nici o vină. Apoi dădu drumul carigei şi-şi continuă drumul în lungul aleii, trecând pe lângă un grup de argaţi din serviciul grădinii, care se uitară la el cu respect şi simpatie. Theodosia şi mătuşa Ino se opriseră în foişor alături de Phoebe, care părea emoţionată. Tribunul se plimba mândru prin faţa intrării.

Marcellus recunoscu imediat pe Quintus Lucian! Prin urmare acesta era.motivul pentru care făcuse atâta gălăgie. Acesta era Quintus, favoritul prinţului Gaius. Fără îndoială misiunea ce i se încredinţase de astă dată nu-i făcuse nici o plăcere. Nemulţumirea aceasta explică şi felul în care se purtase pe bordul galerei. Cu siguranţă, Gaius se simţea profund jignit din cauză că bătrânul din Capri contramandase ordinul dat de el fără să-i spună nimic şi-l revocase din demnitatea de comandant al fortului Minoa. De astă dată împăratul expediase pe netrebnicul de Quintus cu un mesaj, şi acestei dispoziţii nu i se putuse împotrivi nici Quintus şi nici Gaius.

— Cară vreme va fi obligat trimisul împăratului ca să te aştepte? ţipă ci ovipă ce Marcellus se apropie urmat de Demetrius, care venea la o mică depărtare de stăpânul său.

— Nu m-a informat nimeni că va trebui să stau la pândă ca să aştept un mesaj al împăratului, ripostă Marcellus, încercând să se stăpânească. Dar acum, tribune Quintus, după ce am sosit, te poftesc să-ţi îndeplineşti însărcinarea ce ţi s-a dat cu curtenirea pe care un roman are dreptul s-o ceară unui ofiţer de acelaşi rang ca şi el.

Quintus murmură ceva neînţeles şi-i întinse sulul aurit al împăratului.

— Aştepţi vreun răspuns? întrebă Marcellus.

— Da, dar te sfătuiesc să nu mă faci să aştept prea mult. Mesagerii împăratului nu sunt obişnuiţi să-şi piardă vremea prin hanuri greceşti.

Tonul cuvintelor lui era încărcat de atâta dispreţ, încât aluzia părea transparentă. Demetrius făcu un pas înainte şi se opri în poziţie de drepţi. Marcellus păli, dar nu-i dădu nici un răspuns.

— Voi trece în camera mea, Quintus, ca să citesc mesajul şi să fac răspunsul. Vei putea să aştepţi - sau să vii mai târziu - cum pofteşti. Apoi se întoarse în loc şi înainte de plecare se adresă lui Demetrius în şoaptă: „Tu să nu te mişti de lângă el!"

După ce Marcellus dispăru în interiorul casei, Quintus se apropie agale şi oprindu-se în faţa lui Demetrius zâmbi batjocoritor.

— Tu eşti sclavul lui? întrebă el şi-i făcu semn cu capul în partea unde dispăruse Marcellus.

— Da, stăpâne.

— Cine este fata aceea frumoasă din foişor? întrebă Quintus, repezindu-şi cuvintele prin colţul gurii.

— Este fiica lui Eupolis, răspunse Demetrius calm.

— Nu mai spune! în cazul acesta voi putea face cunoştinţă cu ea în timpul cât va trebui să aştept.

Trecu pe lângă Demetrius şi traversă mândru pajiştea care-l despărţea de foişor, făcând la fiecare pas câte o mişcare arogantă cu capul acoperit de coiful pe care-l purta. Dion, cu obrazul palid şi înspăimântat, se îndreptă spre foişor, iar Demetrius îl urmă cu paşi înceţi.

Încălţat în sandale elegante, cu picioarele depărtate unul de altul şi cu mâinile proptite în şolduri, Quintus se opri în faţa fetei

şi o examina cu îndrăzneală. Apoi zâmbi neruşinat, fără să ţină socoteală de cei prezenţi, şi o întrebă:

— Cum te cheamă? întrebă el cu glasul răstit.

— Este fiica mea, interveni Dion, frecându-şi mâinile cu umilinţă.

— Asta înseamnă că eşti un bărbat fericit dacă ai o fată atât de frumoasă. Va trebui numaidecât s-o cunosc mai de aproape, zise Quintus şi întinse mâna după ea. Fata se feri din calea lui şi se uită la el speriată. Eşti sperioasă, ei? şi începu să râdă cu dispreţ. De când au devenit fetele hangiilor greci atât de sfioase de nu îndrăznesc să mai zâmbească?

— Te implor, tribune! începu Dion cu glasul tremurând. Casa Eupolis s-a bucurat întotdeauna de cea mai bună reputaţie. Nu se poate-a jigneşti pe fiica-mea.

— Nu se poate... ei, nu mai spune! ripostă Quintus batjocoritor. Şi cine eşti tu de-ţi permiţi să sfătuieşti pe trimisul împăratului ce poate şi ce nu poate să facă? Plecaţi de aici! ţipă el întinzând braţul spre Phoebe şi Ino. Tot aşa şi tu! Plecaţi toţi!

Palidă ca o moartă, Phoebe făcu câţiva paşi împreună cu Ino, care o ţinea de susuori. Dion nu se mişcă şi începu să gâfâie din pricina furiei neputincioase, dar se retrase numaidecât când văzu că duşmanul său întinde mâna după pumnalul ce-i atârna din cingătoare.

— Tu, sclavule, ce cauţi aici? zbieră Quintus când dădu cu ochii de Demetrius.

— Stăpânul meu mi-a poruncit să nu mă mişc de lângă dumneata. Apoi se adresă Theodosiei: Cred că ar fi mai bine să urmezi pe Dion în casă.

Cu obrazul aprins ca o flacără, Quintus îşi smulse pumnalul din teacă şi se repezi spre el. Demetrius făcu un salt şi-l apucă de încheietura mâinii cu dreapta, înainte de a-l putea lovi, iar pumnul stângii pocni pe tribun în plin obraz. Lovitura răbufni ca un mai, şi Quintus, care nu se aşteptase la surpriză, se clătină pe picioare. Înainte de a-şi putea veni în fire, Demetrius îl mai pocni o dată cu pumnalul încleştat al stângii peste gură. Cu dreapta îl strângea de încheietura mâinii ca într-o menghină, aşa că scăpă pumnalul. Loviturile începuseră să se descarce una după alta şi cu atâta repeziciune, încât Quintus rămase zăpăcit. Acum începuse să împartă lovituri orbeşte, în timpul cât

Demetrius îl strângea tot mai de aproape şi-i cară pumn după pumn în obrazul buhăit.

Quintus începu să gâfâie şi Demetrius presimţi că nu va mai fi nevoie să-l pocnească decât o singură dată sub fălci pentru a-l scuti de a mai continua lupta cu trimisul împăratului, dar se simţi copleşit de o dorinţă nestăpânită de a vedea până când va putea stâlci nesupărat obrazul tribunului, înainte de a-l lăsa lungit, încăierarea devenise sângeroasă şi pumnii lui Demetrius erau plini de sânge de fiecare dată când se ridicau de pe orbitele şi nasul zdrobit al lui Quintus, care acum nici nu încerca să se mai apere. Speriat şi orbit de sângele care-i curgea din abundenţă, cedă terenul pas cu pas, până când ajunse alături de tulpina unui pin uriaş de care se propti cu o mână. Printre buzele terciuite îi scăpă un scâncet:

— Pentru fapta asta vei muri, îngână el înecat de suspine.

— Foarte bine, scrâşni Demetrius printre dinţii încleştaţi. Dacă e să mor pentru că te-am pedepsit... Şi întinzând braţul îl apucă de cureaua coifului şi cu cealaltă mână continuă să-l piseze în obraz. Apoi se uită la el şi se retrase un pas ca să-i poată repezi pumnul.încă o dată cu sete sub falcă. Genunchii lui Quintus se îndoiră şi trupul i se întinse moale pe pajiştea grădinii.

În timpul cât se desfaşurase lupta, familia Eupolis se retrăsese la o mică distanţă, dar de astă dată Dion, cu obrazul palid ca de mort, se apropie speriat şi întrebă:

— L-ai ucis?

Demetrius respira şuierător şi-şi examina pumnii striviţi şi însângeraţi, apoi clătină din cap.

— Ne vor băga pe toţi la închisoare, gemu Dion.

— În primul rând să nu încerci să fugi de acasă, îl sfătui Demetrius. Tu n-ai nici o vină. Asta se poate dovedi cu uşurinţă, sfârşi el şi se îndreptă spre camera stăpânului său.

— Ce aş putea face pentru individul acesta? întrebă Dion.

— Adu-i o găleată de apă şi un prosop. Se va trezi foarte curând, iar dacă se va întâmpla să mai aibă poftă de încăierare, trimite după mine, dar spune-i că, dacă mă va obliga să-l buşesc, a doua oară îl voi ucide.

Ostenit peste măsură, Demetrius trecu prin peristil fără să se oprească, deşi văzu că Marcellus este aşezat la masă şi scrie, aşa că nici nu ridică obrazul spre el.

— Demetrius! strigă el. Împăratul îmi porunceşte să plec în Palestina şi să adun toate informaţiile posibile privitoare la galileean. Glasul lui vibra de mulţumire: Crezi că ar fi putut să se întâmple şi altceva care să-mi facă atâta plăcere? Tiberiu ar vrea să ştie ce este adevărat din zvonurile care circulă în legătură cu acest Isus, despre care se spune c-ar fi fost Mesia, întrucât mă priveşte pe mine, această chestiune nu mă interesează câtuşi de puţin. Eu aş vrea să aflu numai ce fel de bărbat a fost. Ce noroc neaşteptat pentru noi, Demetrius! Vom continua cu mai multă sârguinţă studiul limbii aramaice cu bătrânul Beniamin. La începutul primăverii vom putea pleca în Galileea! Semnă pergamentul, lăsă stiloul din mână, feri scaunul şi ridicându-se în picioare se uită la obrazul palid al lui Demetrius, la te uită; ce naiba ai făcut? întrebă el.

— Tribunul acela! răspunse Demetrius ostenit. Marcellus se schimbă la faţă.

— Doar nu te-ai bătut cu Quintus!

— N-aş putea spune exact că m-am bătut, răspunse Demetrius. A insultat familia... În special pe Theodosia... şi l-am pedepsit.

— Judecând după pumnii însângeraţi, cred că l-ai pedepsit destul de grav. Dar... ascultă Demetrius... afacerea asta este primejdioasă! Un sclav grec nu poate proceda în felul acesta - mai ales faţă de un tribun roman - chiar dacă se întâmplă ca acesta să merite o astfel de pedeapsă!

— Da, stăpâne, ştiu! Voi fi obligat să fug. Dacă aş rămâne aici, vei încerca să mă aperi şi asta ar însemna să ai nemulţumiri din pricina mea. Te rog, n-ar fi mai bine să plec imediat?

— Va trebui să pleci numaidecât! stărui Marcellus. Dar unde vrei să pleci? Unde ai putea pleca?

— Nu ştiu, stăpâne. Voi încerca să mă refugiez la ţară şi să ajung în munţi înainte de a se răspândi vestea despre ceea ce s-a întâmplat.

— În ce stare se găseşte Quintus? întrebă Marcellus speriat.

— Se va reface! răspunse Demetrius. N-am avut asupra mea nici o armă. I-am umflat ochii şi s-au închis; i-am umflat şi buzele, dar gura i-a rămas deschisă, şi când l-am lovit pentru ultima dată de câteva ori în nas l-am simţit că este terciuit.

— A plecat?

— Nu, este tot aici, căci nu s-a putut ridica de pe jos. Marcellus oftă şi-şi trecu mâinile prin păr.

— Du-te, spală-te pe mâini şi împachetează-ţi câteva lucruri pentru drum. Apoi trecu pe lângă el şi intrând în cameră deschise lădiţa şi scoase dintr-însa un pumn de talanţi de aur şi argint pe care-i băgă într-o pungă de mătase, împreună cu câteva monede mai mărunte. După aceea se întoarse din nou în peristil şi se aşeză la masă, luă stiloul în mână, scrise o pagină, o pecetlui cu inelul pe care-l avea în deget, o făcu sul şi o sigila şi pe dinafară. Când apăru Demetrius, îi întinse pergamentul împreună cu punga.

— Aici Demetrius vei avea bani de ajuns ca să te poţi ajuta deocamdată... Documentul acesta este certificatul tău de mânu mittere, aşa că nu vei mai fi sclav. Eu voi mai întârzia în oraş până în primăvară; probabil până la idele lui Martie. Pe urmă voi pleca la ierusalim. Nu-ţi pot spune dinainte câtă vreme voi fi obligat să cutreier regiunile interioare ale Palestinei, dar în orice caz toată vara, dacă nu chiar ceva mai mult. Pe urmă va trebui să mă întorc la Capri şi să mă prezint în faţa împăratului. De asta nu voi scăpa, deşi nu-mi face nici o plăcere, dar mă voi feri de nemulţumiri.

— Aş prefera să te pot însoţi, stăpâne! declară Demetrius.

— Absenţa ta îmi va lipsi, Demetrius, dar prima ta datorie este să scapi cât mai repede de primejdie, încearcă şi dă-mi de ştire în ce parte te găseşti imediat ce vei putea. Adu-ţi aminte că eu voi aştepta cu nerăbdare să aflu că nu ţi s-a întâmplat nimic. Dă-mi de ştire dacă vei avea nevoie de ceva. Dacă vei fi prins, voi putea pune totul în mişcare pentru a putea obţine libertatea ta!

— Ştiu, stăpâne! declară Demetrius cu glasul tremurând de emoţie. Eşti extrem de bun faţă de mine. Banii aceştia îi voi luă... dar de certificatul de libertate nu am nevoie, adăugă el şi puse sulul de pergament pe masă. Dacă m-ar prinde şi l-ar găsi la mine, şi-ar putea închipui că m-aţi răsplătit pentru c-am pedepsit pe Quintus. Apoi luă poziţie şi salută cu suliţa. Rămâi cu bine, stăpâne! Îmi pare rău că sunt obligat să plec. S-ar putea să nu ne mai vedem niciodată!

Marcellus îi întinse mâna.

— Umblă sănătos, Demetrius, zise el cu glasul sugrumat, îmi vei lipsi foarte mult. Mi-ai fost un prieten credincios şi mă voi gândi mereu la tine.

— Te rog, stăpâne, să explici Theodosiei motivul pentru care n-am putut să-mi iau rămas bun de la ea, zise Demetrius.

— Există ceva între voi doi? întrebă Marcellus interesat.

— Numai ceva... nimic mai mult, admise Demetrius.

Îşi strânseră mâinile tară să mai zică nimic şi Demetrius dispăru repede, trecând printre tufişurile de trandafiri ale grădinii.

Marcellus intră încet în casă, închise lădiţa în care-şi păstra banii şi ieşi pe uşa din faţă. Văzu că Dion se apropie palid la obraz şi speriat.

— Aţi aflat? întrebă el gâfâind.

— Ce face acum? întrebă Marcellus.

— S-a ridicat în capul oaselor... dar să vezi obrazul lui... te apucă groaza. Spune că ne va pedepsi pe toţi, adăugă Dion şi Începu să tremure de spaimă.

— Spune-mi ce s-a petrecut în realitate?

— Tribunul s-a purtat foarte necuviincios faţă de Theodosia. Sclavul dumitale a protestat şi tribunul s-a repezit la el cu pumnalul în mână. Imediat după aceea Demetrius al dumitale l-a dezarmat şi a început să-l lovească cu pumnii în obraz. L-a bătut crâncen. Nici nu mi-am închipuit că sclavul acesta atât de blând ar fi în stare se devină atât de sălbatic. Pe tribun nici nu-l mai poţi recunoaşte. Sclavul dumitale s-a ascuns?

— A plecat, răspunse Marcellus şi văzu pe Dion că răsuflă uşurat. Trecură împreună prin boschetele de trandafiri şi găsiră pe ouintus aşezat şi proptii cu spatele de tulpina pinului unde căzuse; începuse să se şteargă pe obraz cu o cârpă care era plină de sânge. După ce reuşi să deschidă pleoapele umflate, se uită la ei furios.

— După ce mă voi duce la tetrarh şi voi spune ce mi s-a întâmplat, tu vei fi băgat la închisoare, iar ceilalţi vor fi executaţi.

— Ce vrei să-i spui tetrarhului, Quintus? întrebă Marcellus şi zâmbi sarcastic. Şi cam ce crezi că-ţi vor răspunde cei de la tetrarh ie după ce le vei spune c-ai insultat o fată cumsecade şi ai încercat să loveşti cu pumnalul pe un sclav care a sărit în ajutorul fetei, iar acesta te-a dezarmat şi te-a bătut cu mâna

goală până când n-ai mai fost în stare să te ridici în picioare? Du-te, Quintus, la palat! continuă Marcellus în bătaie de joc. Dă-le şi lor ocazia să te vadă cum arăţi după bătaia ce ţi-a dat-o un sclav grec. Tetrarhul îţi va spune că este destul de ruşinos pentru un tribun roman să se încaiere cu un sclav, chiar dacă iese victorios. Haide, ne vom duce împreună până la palat. Te voi însoţi şi eu, Quintus, căci pentru nimic în lume n-aş vrea să scap o astfel de ocazie.

Quintus continuă să-şi şteargă obrazul umflat.

— De concursul tău n-am nevoie, murmură el.

— Dă-mi voie, stăpâne, să-ţi ajut să te ridici în picioare dacă te simţi mai bine, interveni Dion.

— Propunerea aceasta mi se pare binevenită, încuviinţă Marcellus. Fără îndoială Dion nu are nici o obligaţie faţă de tine pentru c-ai încercat să te porţi ca un derbedeu în casa lui, dar, dacă va vrea să te adăpostească până în momentul când te vei simţi dispus să te arăţi în faţa oamenilor străini, eu te-aş sfătui să primeşti propunerea lui. Am aflat că vrei să pleci poimâne cu galera Vestris. Prin urmare va fi mult mai bine să stai aici, ca să nu te vadă nimeni în ce hal eşti, şi să nu pleci decât în momentul când vasul va fi gata să ridice ancora. În cazul acesta nimeni dintre cei care sunt la tetrarhie nu va avea ocazia să afle ce ai păţit şi nici nu va putea să-şi bată joc de tine cu prima ocazie când va merge la Roma.

— Voi cere ca sclavul tău să fie biciuit până când trupul îi va ti rupt panglici! îngână Quintus.

— Probabil îţi va face plăcere să-l biciuieşti chiar tu! ripostă Marcellus. Vrei să-l chem aici?

Zilele treceau una după alta, triste, reci şi plictisitoare. Marcellus începu să-şi dea seama ce loc important ocupase până acum sclavul său corintian în viaţa lui nu numai din punctul de vedere al serviciilor pe care i le făcuse, ci chiar ca prieten şi tovarăş. Pentru el Demetrius devenise un fel de a doua personalitate, iar acum când nu-l mai vedea în apropierea sa se simţea rătăcit şi dezorientat.

De la plecarea lui nu se întâmplase nimic deosebit, în fiecare dimineaţă mergea la bătrânul Beniamin pentru lecţiile de limbă aramaică pe care acesta i le dădea făcând mai mult conversaţie. La amiază se întorcea la han şi restul zilei, cât mai ţinea lumina, şi-l petrecea în atelier, cioplind fără tragere de inimă şi fără

inspiraţie un bust de marmură, care cu fiecare zi ce trecea, semăna tot mai puţin cu Diana Gallus. În orice caz se putea distinge că reprezintă o patriciană romană, şi una destul de frumoasă; totuşi nimeni n-ar fi putut bănui că reprezintă pe Diana.

Probabil - îşi zicea Marcellus - amănuntul acesta se datora faptului că imaginea Dianei i se destrămase. din amintire şi se pierdea din ce în ce tot mai departe şi devenea mai tulbure. Primise de la ea două scrisori. Prima, care venise de la Capri, fusese scrisă în grabă. Era informată despre ordinul împăratului care admisese ca el să-şi continue studiile la Atena şi după aceea să plece la Ierusalim şi de acolo în regiunile de miazănoapte ale Palestinei, pentru a aduna informaţii despre tânărul şi misteriosul evreu.

Despre ea însăşi îi spunea că împăratul a stăruit să mai zăbovească vreme de câteva săptămâni la Capri şi, având în vedere concesiile ce i le făcuse, a luat hotărârea să-i facă pe voie. Bătrânul a fost foarte amabil faţă de ea; se simte singur, aşa că va mai sta cu el.

A doua scrisoare i-o trimisese de acasă, dar şi aceasta părea că este scrisă ca şi când curierul ce trebuia s-o ducă ar fi aşteptat în faţa uşii şi cineva s-ar fi aplecat peste umărul ei ca să vadă ce scrie. Scrisoarea era amabilă şi plină de nerăbdare pentru a afla veşti de la el, dar îi lipsea elanul şi duioşia la care s-ar fi aşteptat destinatarul, îţi făcea impresia că dragostea lor a fost amânată pentru mai târziu, când se va putea desfăşura în mai multă libertate. Marcellus citi această scrisoare de mai multe ori la rând şi o cântări frază cu frază, pentru a se convinge dacă nu cumva Diana îşi luase toate măsurile de prevedere pentru cazul când scrisoarea ei va fi deschisă de cineva sau poate a început să ţină la el mai puţin decât până acum. Se putea să fie şi una şi alta, dar tot atât de bine se putea să fie întemeiate ambele supoziţii. Cuvintele aşternute în această scrisoare nu semănau a murmur de dragoste. Erau blânde... dar aproape imperceptibile, şi această constatare îi adânci şi mai mult senzaţia de singurătate.

Tocmai de aceea ştirea că i-a sosit o scrisoare de la Demetrius fu pentru el o surpriză neaşteptată, în timpul nopţii se aşternuse un strat uşor de zăpadă şi cerul era înnorat. Marcellus întârziase vreme îndelungată în faţa ferestrei,

întrebându-se dacă n-ar fi oare mai bine ca astăzi să nu meargă la Beniamin. Dar luimna era prea slabă pentru a se putea ocupa de sculptură. În acelaşi timp bătrânul ţesător îl va aştepta să apară. Ieşind din casă, tot atât de mohorât ca şi vremea de afară, se îndreptă spre prăvălia lui Beniamin, unde, de cum intră, bătrânul îl primi cu ochii strălucind de mulţumire.

— Ţi-a sosit o scrisoare! îl anunţă Beniamin.

— Ei comedie! şi cum de a venit pe adresa dumitale?

— Mi-a fost adresată mie ca să ţi-o predau dumitale. A fost adusă de un sclav care a sosit cu o caravană şi mi-a fost adusă de Zenos, sclavul acela guraliv care este în slujba prietenului meu Popygos. După cum vei putea constata, Demetrius se găseşte la Ierusalim. Atât este tot ce am citit din scrisoare. Sclavul dumitale e un tânăr prevăzător. Temându-se că dacă-ţi va trimite scrisoarea de-a dreptul dumitale aceasta ar putea fi desfăcută de cineva şi astfel îi vor da de urmă, a trimis-o pe numele meu, zise Beniamin şi începu să râdă când îi întinse sulul de pergament: De astă dată vei avea ocazia să pui în practică cunoştinţele pe care le ai din domeniul limbii aramaice. Este scrisă într-o limbă foarte aleasă, adăugă el cu mândrie.

Marcellus apropie un scaun de masa de lucru, desfăcu capătul sulului de papirus şi începu să citească cu glasul ridicat, ca uneori să se oprească şi să facă apel la ajutorul lui Beniamin, care se simţea mulţumit că-l poate ajuta.

Cinstite stăpâne (începu Marcellus) îţi scriu această scrisoare în ziua Sabatului evreiesc, în camera de la mansardă a unei case vechi cu vederea spre Kedron, la o mică depărtare de cartierul templului.

Camera aceasta o împart cu unul Stefanos, un grec de aceeaşi vârstă cu mine, căruia evreii îi zic Ştefan. Este un tânăr inteligent, ştie tot ce se petrece şi este amabil. În momentul acesta este plecat de acasă pentru motive pe care numai el le cunoaşte; probabil aceleaşi care noaptea trecută l-au determinat să lipsească de acasă până aproape de zorii zilei.

Am sosit la Ierusalim abia acum trei zile. Probabil vei fi curios să afli felul în care am plecat din Atena. Având toată încrederea în prietenia lui Fulvius, am coborât într-un suflet până în port şi urcându-mă pe bordul galerei i-am spus starea desperată în care mă aflu. Fulvius m-a ascuns în cală şi, după ce galera a ieşit în largul mării, a doua zi m-a scos pe punte, unde rnă

puteam plimba în toată libertatea. Am avut cu noi un călător important care bolea de pe urma unui accident ce-l avusese la obraz. Nu s-a mişcat nici un pas din cabină până când am părăsit portul Alexandria. Când m-a recunoscut, a poruncit lui Fulvius să mă pună în obezi, dar căpitanul a refuzat, spunându-i că eu mi-am plătit călătoria, ceea ce nu era adevărat, deşi mă oferisem să-i plătesc. Fulvius a informat pe acest distins călător că dacă are ceva de împărţit cu mine, după ce vom ajunge în portul următor, este liber să ceară autorităţilor arestarea mea.

Odată cu ;uderea nopţii am ancorat în golful Gaza, şi Fulvius, fără să ştie cineva, a luat o luntrită şi m-a condus până la ţărm. După ce mi-am cumpărat puţine merinde, m-am îndreptat spre Ierusalim, întrebuinţând acelaşi drum pe unde am trecut prima dată împreună cu centuria plecată din fortul Minoa. Într-o vale, cam la zece leghe spre miazănoapte de Ascalon, am fost prins de beduini, care nu mi-au făcut altceva decât m-au jefuit şi m-au lăsat să-mi văd de drum. Vremea a fost foarte friguroasă şi eu eram subţire îmbrăcat. Regiunea aceasta, după cum ştii, este foarte puţin locuită. Oamenii sunt săraci şi bănuitori faţă de străini, începuse să-mi placă laptele cald de capră şi boabele de porumb trecute prin râşniţă; într-una din zile, când m-au prins într-o grădină de legume, m-au alungat cu pietre. Am constatat că ouăle crude sunt bune la gust dacă vrei să le sorbi din găoace şi că o vacă ostenită nu se supără să-şi împartă căldura trupului cu un călător care caută adăpost în grajdul ei. Vitele din Iudeea sunt ospitaliere, în ultima noapte, înainte de terminarea drumului în care plecasem, am fost foarte mulţumit că m-au îngăduit să dorm în grajdul unui han din satul Betleem. Dimineaţa hangiul mi-a trimis cu argatul o strachină de ciorbă fierbinte şi o bucată de pâine de orz. Argatul mi-a spus că tradiţia hanului acestuia este să ajute drumeţii săraci. Am constatat că pe colţul bucăţii de pânză în care era înfăşurată pâinea este brodată imaginea unui peşte. M-a mirat această constatare, deoarece văzusem că şi pe uşa grajdului este aceeaşi imagine, arsă cu fierul roşu. După ce am ieşit din Betleem, la două răscruci de drumuri am descoperit din nou desenul acesta, făcut în colbul drumului, şi mi-am zis că acest desen criptic probabil a fost lăsat de cineva care a trecut înainte, pentru ca cel care va trebui să vină după el să-şi poată da seama în ce parte a apucat. Dar pentru că nu ştiam ce

înseamnă şi nici nu mă interesa din cale-afară, nu m-am mai gândit la el.

După ce am ajuns la Ierusalim, flămând şi cu picioarele umflate, m-am hotărât să caut casa unui ţesător, unde aş putea găsi ceva de lucru în schimbul hranei şi al unui aşternut în care să mă odihnesc. Am avut mare noroc în această privinţă. În prăvălia lui Benyosef am fost primit cu bunăvoinţă de Stefanos, care lucra acolo. Aflând că sunt grec, după ce i-am spus că în prăvălia din Atena a lui Beniamin, pe care el îl cunoştea, am învăţat să torc şi să depăn, m-a dus la Benyosef, care mi-a dat numaidecât de lucru. Simbria este mică în raport cu valoarea lucrului la care mă pricep, dar tocmai de ajuns ca deocamdată să am din ce să trăiesc. Stefanos m-a poftit să dorm în aceeaşi cameră cu el.

Evident, el se interesează de mine în primul rând că sunt grec. Familia lui este de origine din Filippi; străbunicul său s-a refugiat la Ierusalim după ce Macedonia a fost subjugată. Am constatat că în părţile acestea sunt sute de greci care s-au refugiat la Ierusalim pentru acelaşi motiv, între ei se găsesc foarte puţini care să ştie carte şi Stefanos, care este un cunoscător al clasicilor, simte nevoia să poată vorbi cu cineva care să aibă cunoştinţe din acelaşi domeniu. Mi s-a părut că este foarte mulţumit când la întrebarea care mi-a adresat-o i-am răspuns că şi eu cunosc puţin literatură elenă din ceea ce învăţasem mai demult.

În prima seară pe care am petrecut-o împreună, după ce am terminat cu cina şi am început să vorbim despre diferite subiecte în legătură cu soarta tristă a grecilor, Stefanos a desenat pe o bucăţică de papirus conturul unui peşte şi mi-a întins-o peste masă, uitându-se întrebător la mine.

I-am răspuns că nu înţeleg ce înseamnă acest simbol, deşi până acum l-am întâlnit de două ori în drumul meu. După aceea m-a întrebat dacă n-am auzit niciodată vorbindu-se despre Isus galileeanul. I-am răspuns că am aflat despre el, dar numai foarte puţine amănunte, şi că m-ar interesa să mai aflu şi altceva. Mi-a spus că cei care cred în învăţăturile acestui Isus sunt atât de crâncen persecutaţi, încât nu îndrăznesc să se întâlnească pentru a identifica pe ceilalţi care profesează aceeaşi credinţă. Nu mi-a spus cum de au ajuns să întrebuinţeze

acest mijloc de a se recunoaşte unul pe altul. Isus n-a fost pescar, ci teslar.

Stefanos mi-a mai spus că acest Isus a propăvăduit libertatea pentru toţi oamenii. „Nu se poate ca un sclav să nu participe la susţinerea unei astfel de idei", spunea el. I-am răspuns că învăţătura aceasta mă interesează şi pe mine şi mi-a făgăduit că la prima ocazie îmi va da şi alte informaţii despre acest Isus.

Am constatat că prăvălia lui Benyosef nu este numai atelierul unui ţesător, ci şi locul de întâlnire pe ascuns a celor care au fost prietenii lui Isus. Situaţia mea aici în prăvălie este atât de neînsemnată şi de inocentă, încât oamenii aceştia gravi şi speriaţi, care nu vin nici să vândă, nici să cumpere, ci să stea de vorbă pe şoptite cu Benyosef, aproape n-au luat cunoştinţă până acum de existenţa mea. (Beniamin ar începe să râdă dacă aşa ceva s-ar întâmpla în apropierea războiului său).

Ieri a venit un bărbat înalt şi foarte bine legat, care purta o barbă mare şi a vorbit în şoaptă vreme de un ceas cu Benyosef, iar alţi doi mai tineri îl aşteptau în colţul prăvăliei fără să zică nimic. Stefanos mi-a spus că sunt galileeni. Celui voinic îi zice „Marele Pescar" şi celor doi mai tineri, care par că sunt fraţi, „Fiii Tunetului". Marele Pescar este un bărbat de o forţă neobişnuită şi fără îndoială trebuie să fie conducătorul acestei grupări, deşi nu am pretenţia să înţeleg care ar putea fi motivul că s-au constituit într-o grupare aparte şi că se întâlnesc pe ascuns, mai ales acum după ce Isus a murit şi cauza lor este pierdută. Toţi se poartă ca şi când s-ar strădui să-şi ascundă o teamă nemărturisită, care totuşi nu pare să fie teamă, ci mai curând un fel de aşteptare, îţi fac impresia că au descoperit un lucru de mare preţ, pe care încearcă să-l ascundă.

Astăzi după-amiază a apărut în prăvălie un bărbat de la ţară, înalt şi simpatic la vedere, pe care l-au primit foarte bine. Am bănuit că nu avuseseră ocazie de multă vreme să-l mai vadă. După ce am terminat cu lucrul zilei şi eu am plecat împreună cu Stefanos ca să ne întoarcem acasă, am constatat că omul acesta este amabil şi că toţi ţin la el, iar Stefanos mi-a spus că este Barsabas Justus, originar din Galileea, localitatea Seforis.. Mi-a mai spus că Isus a ales doisprezece inşi, dintre prietenii săi, ca aceştia să-i fie ucenici. Unul dintre aceştia, cu numele Iuda din Iscariot, este cel care a vândut pe Isus cărturarilor. După arestarea învăţătorului său, s-a spânzurat din pricina mustrărilor

de conştiinţă. Cei unsprezece ucenici s-au sfătuit între ei ca să aleagă pe altul care să-i ţină locul, dar ce i-a determinat să procedeze în felul acesta, după ce Isus a murit, Stefanos n-a putut să-mi spună.

Au ales pe doi dintre cei care urmaseră pe Isus în toate părţile Palestinei pe unde a propovăduit în faţa poporului şi au văzut faptele stranii săvârşite de el, despre care Stefanos mi-a făgăduit să-mi vorbească şi mie în ziua când va crede de cuviinţă. Bănuiesc că el ar vrea înainte de toate să se convingă dacă sunt vrednic de încrederea lui. Unul dintre cei doi, cu numele Matei, a fost ales pentru a înlocui pe Iuda, vânzătorul, iar al doilea este Barsabas Justus.

V-aş sfătui, stăpâne, ca atunci când veţi veni la Ierusalim să vă informaţi despre viaţa lui Isus, ar fi foarte bine să faceţi cunoştinţă cu un bărbat ca Barsabas Justus. Procedeul acesta însă nu va fi tocmai uşor. Toţi aceşti prieteni ai lui Isus sunt de aproape supravegheaţi şi urmăriţi pentru orice încercare ce ar face-o în scopul de a răspândi învăţătura lui Isus şi de a păstra amintirea lui. Cei de la conducerea templului sunt conştienţi că în învăţătura lui se ascunde grăuntele unei revoluţii împotriva religiei recunoscute. Tot aşa, cei din intimitatea procuratorului şi-au dat seama că pe măsură ce lumea va uita mai curând pe acest Isus, va fi cu atât mai posibil ca sărbătorile Paştilor din anul acesta să se desfăşoare fără să dea naştere la tulburări politice.

În ultimele trei zile m-am gândit îndelung la un plan care să-ţi dea posibilitatea să ajungi în Galileea fără să atragi atenţia cuiva. Ai putea veni la Ierusalim în calitate de specialist, amator al ţesăturilor produse în războaiele rurale. Vei avea grijă să spui tuturor că astfel de produse sunt foarte apreciate la Roma. Interesează-te de astfel de produse prin dughenele din piaţă şi plăteşte-le bine. Aici nu sunt considerate drept produse care să aibă prea mare valoare, dar ar putea deveni în cazul când te vei lăsa înşelat zdravăn de câţiva negustori, în oraş veştile se răspândesc repede.

Căutând după astfel de ţesături, vei ajunge în mod firesc şi la dugheana lui Benyosef, iar aici vei aduce vorba despre o călătorie pe care ai intenţia s-o faci până la Capernaum în căutarea acestor produse. Te vei interesa şi de o călăuză care să te însoţească în această regiune.

Dintre toţi galileenii care vizitează dugheana, cred că cel mai indicat pentru această însărcinare ar fi Barsabas Justus. Cel căruia îi zic Marele Pescar este prea preocupat de ceea ce face în oraş, indiferent despre ce ar fi vorba. Fiii Tunetului sunt încărcaţi de prea multe obligaţii, aşa că singur Barsabas Justus este mai liber. Fără îndoială acesta este omul care te-ar putea servi... dacă vei reuşi să-l convingi.

Părerea mea este că toţi aceştia se vor răspândi prin regiunile învecinate pentru a nu fi în Ierusalim în săptămâna Paştilor, deoarece garda procuratorului stă la pândă şi galileenii vor evita orice tulburare inutilă. Ar fi preferabil să soseşti în Ierusalim cel puţin cu o lună înainte de sărbătorile Paştilor. Primăvara se apropie şi regiunea rurală va fi o feerie de culori. Va fi în acelaşi timp mult mai prudent dacă te vei preface că nu mă cunoşti, chiar dacă ne vom întâlni faţă în faţă, căci, dacă nu mă înşel, până atunci Stefanos se va convinge că sunt un om de încredere şi ar fi o adevărată nenorocire dacă ar bănui că noi doi urmărim ceva anume. Stephanos ştie că eu am mai fost la Ierusalim şi înainte de asta. Dacă voi reuşi să pun la cale o întâlnire secretă între noi, mă voi simţi cât se poate de mulţumit şi vom sta de vorbă, dar totuşi sunt convins că va fi mult mai bine să te prefaci că nu mă cunoşti. Dacă voi constata că nu este nici o primejdie să stăm împreună de vorbă, voi născoci ceva şi-ţi voi da de ştire unde ne putem întâlni.

Marcellus ridică privirea şi se uită la Beniamin, apoi zâmbi.

— Tânărul acesta ar fi trebuit să fie evreu! declară bătrânul. Are o minte foarte ageră şi este viclean.

— Da, încuviinţă Marcellus cu indiferenţă; constat că studiul limbii aramaice i-a fost de mare folos. Este priceput. Propunerea pe care mi-o face este destul de bună; dumneata ce părere ai în această privinţă?

— Eu, prietene, mă îndoiesc c-ar putea fi din cale-afară de înţeleaptă. Acesta este un joc pe care eşti obligat să-l joci cu cea mai mare băgare de seamă. Evreii n-au nici un motiv să se încreadă în romani, şi încrederea lor va fi greu de câştigat.

— Crezi că aş putea să mă prezint în faţa lor ca negustor? întrebă Marcellus cu îndoială.

— Cel mai bun mijloc pentru a te informa, îi propuse Beniamin şi clipi din ochi, ar fi să intri în bazarul lui David Sholem şi să cumperi ceva; apoi vei trece drumul şi ceea ce ai

cumpărat vei încerca să vinzi lui Aaron Barjona, zise ţesătorul şi amândoi începură să râdă.

— Uite ce, să vorbim serios, zise Marcellus. Crezi că voi putea să ajung în Galileea primind una dintre propunerile lui Demetrius?

— Nu cred că vei reuşi! răspunse Beniamin.

— Nici dacă aş oferi omului aceluia o simbrie mai mare? Beniamin clătină din cap.

— Nici chiar pentru o simbrie mai mare! Acest Barsabas Justus ar putea să aibă multe de împărtăşit, dar sunt sigur că nu va avea nimic de vânzare.

— Prin urmare mă sfătuieşti nici să nu mai încerc.

Bătrânul se strădui în mai multe rânduri să-şi înşire firul în ac, strâmbându-se şi uitându-se dintr-o parte, iar la urmă reuşi. Zâmbi triumfător şi dintr-o singură mişcare a degetelor făcu nodul.

— Cred că nu strică să încerci, murmură el. S-ar putea ca aceşti galileeni să fie mult mai proşti decât ne închipuim noi.

CAPITOLUL XII

Prânziră fără să schimbe nici o vorbă, la umbra unui smochin uriaş din marginea drumului, şi se aşternură la odihnă.

Justus se întinsese pe iarbă, cu mâinile împreunate sub capul zbârlit, şi se uita printre frunzele dese la cerul senin de aprilie; după încruntătura dintre sprâncene, părea că se gândeşte la ceva.

Marcellus se aşezase cu spatele proptit de tulpina smochinului şi se gândea că s-ar simţi mult mai bine dacă acum ar fi în altă parte. Era nemulţumit şi plictisit. Prevederile pesimiste ale bătrânului Beniamin, privitoare la succesul călătoriei sale prin Samaria şi Galileea, se dovediseră întemeiate.

Sosise la Ierusalim acum două săptămâni şi procedase exact aşa cum îi scrisese Demetrius, îşi luase o cameră la cel mai bun han din oraş, o casă veche şi încăpătoare cu o grădină în faţă, situată pe coasta colinei din drumul spre Betania şi spuse hangiului că-l cheamă Marcellus Lucan; cutreierase apoi toate bazarurile, în căutarea ţesăturilor şi a îmbrăcămintei făcute în Galileea. Intra din dugheană în dugheană şi admira cu naivitate mărfurile ce i se arătau şi cumpărase fără să ezite şaluri şi levite, plătind preţurile care i se cereau şi prefecându-se că este încântat de ele. Iar când negustorii îi spuneau că nu mai au astfel de mărfuri, le răspundea că asta se datoreşte lipsei lor de prevedere.

După aceea se odihni vreme de câteva zile, aşezându-se în umbra boschetelor din grădină, ca să citească cartea profetului Isaia - pe care Beniamin i-o dăruise la plecarea din Atena - şi aşteptă cu răbdare ca printre negustori să se răspândească ştirea despre cumpărăturile pe care le-a făcut. Ii venea greu să ştie că este atât de aproape de Demetrius şi totuşi să nu se poată vedea cu el. La urmă îşi zise că probabil şi-a făcut un plan prea complicat pentru a putea ajunge în Galileea, deşi nu era nevoie; ar fi fost mult mai bine să meargă de-a dreptul la

Beriyosef şi să-i spună c-ar vrea să vorbească cu cineva care a cunoscut pe Isus în timpul activităţii sale. Dar îşi zise că procedeul acesta ar putea să-l nemulţumească pe Demetrius, aşa că renunţă şi aşteptă ca timpul să-şi facă efectul dorit.

În după-amiaza zilei a cincea din a doua săptămână de la sosire se duse la Benyosef şi intră în dugheană foarte calm, pentru a face impresia că are intenţia să cumpere ceva, deoarece constatase că aici la Ierusalim cel care vine să cumpere câte ceva de la un negustor, se străduieşte întotdeauna ca acesta să nu-i poată ghici intenţia şi în scopul acesta recurge la orice pretext. Unii intrau spunând că şi-au dat întâlnire cu un prieten, alţii veneau să întrebe în ce parte se găseşte uliţa cutare, iar când dădeau să plece se opreau în treacăt şi întindeau mâna spre marfa care-i interesa. Dar cu astfel de pretexte totuşi nu puteai amăgi pe nimeni. Cu cât cumpărătorul părea mai indiferent, cu atât mai multă atenţie se învârtea şi negustorul împrejurul lui. Se vedea limpede că în oraşul sacru afacerile nu se puteau face decât în felul acesta, deoarece dacă spuneai de la început ce urmăreşti puteai fi bănuit pa urmăreşti cu totul altceva.

Când intră pe uşa deschisă a dughenei, Marcellus cuprinse interiorul dintr-o singură privire, pentru a constata dacă Demetrius este prezent. După lunga despărţire dintre ei, îşi zise că nu va fi din cale-afară de uşor să se întâlnească cu el faţă în faţă şi să se prefacă indiferent ca faţă de orice străin. Constată că în dugheana aceasta plină de tot felul de lucruri nu poate să fie şi Demetrius, dar nu ştia dacfi se simte mulţumit sau dezamăgit de această absenţa, deoarece în realitate se temuse de revederea dintre ei.

Pocnetelor spetelor celor două războaie vechi se domoliră şi încetară în momentul când se îndreptă spre venerabilul ţesător despre care bănuia că trebuie să fie Benyosef. Chiar dacă prezenţa unui tânăr roman în dugheana lui l-ar fi speriat, bătrânul evreu nu se trăda. Rgmase aşezat în faţa războiului în atitudine amabilă, dar fără să pară umil. Din câteva cuvinte, Marcellus îi explică motivul pentru care a venit. Benyosef îşi legănă barba lungă şi albă. apoi îi răspunse că tot ce lucrează el este numai pentru clienţi care vin şi comandă ceea ce lipseşte, dar nu are nimic de vânzare. Dacă doreşte să-i tacă îmbrăcăminte, îi va face cu plăcere şi de bună calitate. Ţesături

de casă se găsesc şi în bazare, dar mult mai bine ar fi dacă marfa acesta ar încerca să şi-o procure din regiunile rurale. Spunându-i aceste cuvinte, repezi suveica printre firele de urzeală şi lovi o dată cu jugul spetei de se cutremură tot războiul la care lucra. Acesta era un semn că, în ceea ce-l priveşte, convorbirea este terminată.

În apropierea lor erau patru bărbaţi, care în primul moment părură că se interesează de ceea ce spune străinul intrat în prăvălie, iar un băieţaş de vreo doisprezece ani, cu părul negru, se opri din hârjoana cu un căţei, ca să-l poata auzi. Unul dintre aceştia era un tânăr grec, cu obrazul simpatic şi era aşezat la războiul din apropierea celui la care lucra Benyosef. Marcellus îşi zise că acesta ar putea să fie Stefanos, prietenul lui Demetrius.

Dincolo de războaie, lângă perete, erau aşezaţi doi bărbaţi care semănau unul cu altul; unul dintre ei să fi tot avut treizeci de ani, dar celăîaî: părea mult mai tânăr. Amândoi erau arşi de soare şi îmbrăcaţi în haine simple, ţărăneşti, iar sandalele pe care le aveau în picioare dovedeau că sunt obişnuiţi să facă lungi drumuri pe jos. Probabil acestea erau cei cărora li se zicea Fiii Tunetului, deşi această poreclă, judecând după înfăţişarea lor blajină, nu li se potrivea deloc, mai ales cehii mai tânăr care avea nişte ochi foarte expresivi şi putea trece mai curând drept un mistic decât un instigator.

Ai jviinilea, care se aşezase în colţul odăii pe un butoi răsturnat cu fundul în sus, părea să aibă vreo şaizeci de ani. Judecând după hainele cu care era îmbrăcat şi după felul în care-şi purta părul şi barba, în care se vedeau fire cărunte, probabil era şi el ţăran, înfăţişarea lui de om obişnuit să-şi petreacă vremea în soare şi vânt dovedea că nu se simte bine când este obligat să stea între patru pereţi, în timpul scurtei convorbiri cu Benyosef, începu să-şi netezească încet barba cu dosul mâinii şi ochii i se opreau când asupra ţesătorului, când asupra acestui tânăr roman, care cine ştie din ce motive nemărturisite ar vrea să cumpere ţesături rustice.

Imediat ce se uită la el, Marcellus îşi zise că acesta ar putea să fie cel despre care Demetrius îi spusese că este Marele Pescar. Era destul de voinic. Dar imediat după aceea îşi dădu seama, după atitudinea în care sta pe fundul butoiului şi zâmbetul liniştit cu care se uita împrejurul său, că, dacă Marele Pescar este un bărbat energic şi un fel de conducător al grupării

din care face parte, omul acesta păros din apropierea lui trebuie să fie cu totul altcineva, probabil Barsabas Justus.

Acum, după ce amândouă războaiele începuseră din nou să pocnească din spete, Marcellus se întrebă dacă acesta ar putea fi momentul potrivit pentru a se interesa de o călăuză; dar îşi zise că de vreme ce Benyosef îi spusese că ceea ce caută el s-ar putea găsi mai curând în regiunile rurale, probabil întrebarea lui nu va părea nelalocul ei. Datorită unei inspiraţii neaşteptate, îi întreabă - fără să se adreseze cuiva anume, în limba aramaică, dacă ar putea găsi pe cineva care să-l însoţească în regiunile din partea de miazănoapte, osteneală pentru care ar plăti cât i s-ar cere, presupunând că omul care va veni cu el cunoaşte destul de bine această regiune.

Benyosef se opri o clipă şi păru că se gândeşte, dar nu răspunse nimic. Cel mai în vârstă dintre fraţi clătină din cap, iar cel mai tânăr se uită la el şi dincolo de el, ca şi când nici n-ar fi auzit întrebarea pe care a pus-o. Grecul care putea să fie Stefanos întoarse încet capul şi se uită la cel care sta în colţul odăii.

— Tu ai putea să pleci, Justus, zise el. Mi se pare că spuneai că ai de gând să te duci până acasă?

— Câtă vreme vrei să întârzii? întrebă Justus, după ce se gândi îndelung la ce va putea să-i răspundă.

— Două săptămâni, poate trei... sau chiar o lună, răspunse Marcellus, străduindu-se să nu pară exagerat de mulţumit. După ce voi ajunge acolo şi voi constata că mă pot orienta singur, vei fi liber să mă părăseşti dacă ai şi altă treabă, adăugă el.

— Când vrei să pleci la drum? întrebă Justus, care părea că se interesează mai de aproape de această chestiune.

— Cât mai curând posibil. Ce-ai zice dacă am pleca poimâine?

— Poimâine este Sabatul, interveni Benyosef cu părere de rău, ziua rânduită pentru odihna domnului Dumnezeul nostru.

— Vă rog să mă iertaţi că am uitat, murmură Marcellus.

— Voi romanii, tinere, nu respectaţi niciodată zilele de odihnă? întrebă Benyosef, abuzând de dreptul său în calitate de gazdă.

— Romanii se odihnesc mai mult decât ne odihnim noi, declară Justus, simţindu-se încurajat de zâmbetul binevoitor cu care Marcellus primise îndrăzneala bătrânului ţesător.

— În orice caz nu mai mult decât te odihneşti tu! ripostă Benyosef, întorcând ochii mici spre Justus.

Începură să râdă cu toţii. Până şi cel mai tânăr dintre fraţi întoarse privirea şi zâmbi. Justus ieşi din dugheană şi se aşeză pe o laviţă din apropierea intrării. Marcellus dădu din cap spre ceilalţi şi îl urmă. Tot aşa şi băieţaşul care se aşeză lângă Justus şi-i cuprinse genunchii cu braţele.

Justus începu să vorbească despre pregătirile ce trebuie făcute în vederea plecării, dar cu o pricepere la care Marcellus nu s-ar fi aşteptat din partea lui. Vor avea nevoie, spunea el, de câţiva măgăruşi care să care poverile şi echipamentul pentru popasuri, deoarece satele mai mărunte prin care vor fi obligaţi să treacă nu le vor putea oferi adăpost. Patru măgăruşi vor fi tocmai de ajuns nu numai pentru purtarea echipamentului, ci şi a lucrurilor pe care le va cumpăra.

— N-ai vrea să cumperi pentru mine aceşti măgăruşi şi lucrurile de care crezi că vom avea nevoie în popasuri, căci fără îndoială te pricepi şi vei reuşi să cumperi mai ieftin decât mine? întrebă Marcellus şi-şi scoase punga. De ce sumă crezi că vei avea nevoie?

— Vrei să mă însărcinezi pe mine să cumpăr lucrurile de care avem nevoie pentru drum? întrebă Justus.

— De ce nu? îmi faci impresia că eşti om cinstit, zise el, dar, văzându-l că încruntă uşor din sprâncene, adăugă: Dacă ai fi necinstit, nu cred că Benyosef ar fi dispus să te primească în casa lui.

Justus se uită la el cu coada ochiului, dar nu întoarse capul.

— Ce ştii despre Benyosef şi despre casa lui? întrebă el bănuitor. Marcellus ridică din umeri.

— Am auzit vorbe bune despre el, răspunse Marcellus cu indiferenţă. Benyosef ţine această dugheană de vreme îndelungată.

— Asta nu înseamnă nimic, ripostă Justus. Se găsesc şi pungaşi care an dughene de vreme tot atât de îndelungată. Iar când văzu pe Marcellus că dă din cap şi răspunde „Ai dreptate!", adăugă: Măgăruşii nu va fi nevoie să-i cumpărăm, îi vom putea închiria, împreună cu un băiat care să aibă grijă de ei. Tot aşa vom închiria şi corturile şi tot ce ne lipseşte.

— Vrei să te îngrijeşti de toate acestea? întrebă Marcellus şi se ridică în picioare. Vom pleca în prima zi din săptămâna viitoare. Cât îmi ceri pentru slujba pe care mi-o vei face?

— Treaba aceasta o voi lăsa în seama dumitale, declară Justus. După cum ai auzit adineauri pe Stefanos spunând, eu vreau să mă întorc acasă. Mă voi duce până la Seforis, în Galileea. Drumul acesta nu-mi va pricinui nici un neajuns. Pentru mine timpul n-are nici o-valoare, îmi vei da mâncare şi adăpost şi îmi vei cumpăra o pereche de sandale noi.

— Eu am de gând să-ţi dau ceva mai mult decât atât, zise Marcellus.

— În cazul acesta îmi vei da şi un veşmânt nou, răspunse Justus şi, ridicând braţul, îi arătă mâneca sfâşiată a hainei cu care era îmbrăcat.

— Cu plăcere! răspunse Marcellus, apoi îl întrebă în şoaptă: Iartă-mă dacă te întreb... şi păru că ezită... Eşti evreu, nu-i aşa?

Justus începu să râdă, apoi dădu din cap şi-şi trecu mâna prin barbă.

Când se despărţiră, înţeleşi ca a doua zi după Sabat să se întâlnească la Poarta Damascului înainte de răsăritul soarelui, Marcellus rămase încredinţat că drumul în care va pleca a început cu bine. Justus era un om cumsecade şi fără îndoială îi va da toate informaţiile de care va avea nevoie. Era exact omul căruia îi face plăcere să-şi povestească amintirile.

Simţindu-se mulţumit de felul în care a reuşit să-şi pregătească plecarea, se îndreptă spre piaţa care era ca un furnicar şi trecu prin faţa tarabelor şi a şetrelor în care erau negustorii, apoi se opri ca să asculte ţipetele şi protestele violente ale celor care se târguiau pentru câţiva peşti sau câte o pulpă de viţel. Aerul se cutremura de larmă şi toţi se înjurau unul pe altul şi făceau aluzii ireverenţioase privitoare la originea celui cu care stăteau de vorbă. Insultele formulate cu glasuri răstite erau trecute cu"vederea şi uitate numaidecât, ceea ce dacă s-ar fi întâmplat în barăcile unde erau cantonaţi legionarii romani ar fi provocat o vărsare de sânge, în faţa unei şetre unde se oprise ca să asculte ţipetele ce se încrucişau pentru nişte rinichi de berbec, rămase mirat când văzu în apropierea lui pe băieţaşul din dugheana lui Benyosef.

După ce se sătură de spectacolul şi larma din piaţă, apucă spre hanul în care se adăpostise. Până acolo drumul fu destul de

lung. După ce urcă treptele scării spre odaia lui, se opri şi se întoarse în loc, apoi se uită spre oraş. Băieţaşul de la Benyosef tocmai cobora spre celălalt capăt al străzii. Rămase mai mult înveselit decât nemulţumit de faptul c-a fost urmărit. Dar adevărul era că oamenii aceştia aveau tot dreptul să se informeze despre el, în măsura în care vor avea posibilitatea. Probabil voiau să ştie unde este adăpostit. Dacă s-ar fi întâmplat să fie găzduit de procurator, atunci orice legătură dintre ei şi el s-ar fi terminat.

În aceeaşi seară, după cină, se aşeză în grădină, în mână cu sulul de pergament pe care i-l dăduse Beniamin; când ridică privirea, constată că Stefanos s-a oprit în faţa sa.

— Putem vorbi înpreună între patru ochi? întrebă Stefanos pe greceşte.

Se îndreptă spre colţul cel mai îndepărtat al grădinii şi Marcellus îi făcu semn să se aşeze.

— Ai rămas mirat că n-ai văzut pe Demetrius, începu Stefanos. La două săptămâni după ce ţi-a trimis scrisoarea, a avut nenorocul să se întâlnească pe stradă şi a fost recunoscut de tribunul acela cu care a avut conflictul la Atena. Nu s-a luat nici o măsură pentru a fi arestat, dar Demetrius şi-a zis că tribunul ar putea să încerce să se răzbune împotriva lui. În cazul acesta prietenii săi din dugheana lui Benyosef ar fi putut să fie acuzaţi, şi noi n-avem nici un mijloc pentru a ne apăra.

— Spune-mi, Stefanos, unde a plecat Demetrius? întrebă Marcellus profund impresionat de acesta veste.

— Nu ştiu, stăpâne. S-a întors acasă şi a aşteptat să mă întorc şi eu. Am stat de veghe şi am vorbit aproape toată noaptea. Câţiva dintre prietenii noştri se întâlniseră în taină jos în atelierul lui Benyosef. La un ceas înainte de revărsatul zorilor am coborât şi noi. Luîndu-şi rămas bun de la toţi, Demetrius a plecat înainte de răsăritul soarelui. După ce va trece primejdia, se va întoarce din nou în cazul când tribunul va părăsi oraşul. Dacă vrei, îmi vei lăsa o scrisoare pentru el; sau mai târziu vei putea să-i dai de ştire pe adresa mea dacă se va întâmpla să găseşti pe cineva care să fie om de încredere şi s-o aducă. Mi-a spus că vei sosi şi m-a rugat să-ţi explic motivul pentru care lipseşte. Nimeni dintre ceilalţi nu ştie, adăugă Stefanos cu glasul în şoaptă: Demetrius m-a informat şi despre motivul care te determină să vizitezi Galileea.

— Ce ţi-a spus anume? întrebă Marcellus şi încercă să descifreze obrazul grecului.

— Mi-a spus totul, răspunse Stefanos şi se uită la el fără să clipească. Ţinea să fie sigur că în drumul acesta vei fi însoţit de Justus şi probabil şi-a dat seama că în această afacere aş putea interveni şi eu, într-un fel oarecare. Când a început să-mi spună motivul pentru care te interesezi de Isus - după multă ezitare şi multe lacune - am stăruit să-şi descarce sufletul şi mi-a mărturisit adevărul. Dar în mine poţi avea toată încrederea, deoarece eu nu te voi trăda în faţa celorlalţi.

Marcellus nu se simţi în stare să-i răspundă nimic la acesta mărturisire. Se uită la el şi rămase îngândurat.

— Cei din dugheana lui Benyosef probabil bănuiesc ceva, deoarece după plecare am fost urmărit.

— Tânărul Filip este nepotul meu, stăpâne, îi explică Stefanos. Trebuia să aflu unde locuieşti. De Filip nu trebuie să te temi. El nu va sufla nici o vorbă. Nimeni dintre cei din dugheană nu vor afla despre această întâlnire a noastră. Înainte de amiază m-am temut că Ioan te-ar putea recunoaşte, dar pesemne nu te-a recunoscut; el este o fire visătoare.

— Cum ar fi putut să mă recunoască? întrebă Marcellus.

— Ioan a fost de faţă la răstignire" Probabil vă aduceţi aminte de tânărul care încerca să liniştească pe mama lui Isus.

— Ce grozăvie! Ea a fost de faţă? Marcellus plecă ochii în pământ şi-şi duse mâinile la frunte."

— Da, a fost de faţă, încuviinţă Stefanos. Am fost şi eu de faţă. Te-am recunoscut imediat ce ai intrat în dugheană, deşi te aşteptam să apari. Cred că din pricina lui Ioan nu e nevoie să-ţi faci nici o grijă, deoarece el nu şi-a adus aminte.

— Ai fost foarte amabil. Pot să te servesc cu ceva?

— Da, stăpâne, răspunse grecul şi continuă cu glasul în şoaptă: Ai cămaşa la dumneata?

Marcellus dădu din cap.

— Poţi să mi-o arăţi şi mie?

— Sigur că pot! răspunse Marcellus. Vino cu mine!

Acum. erau de trei zile pe drum, dar numele lui Isus nu fusese încă pomenit nici o singură dată. Deşi părea naiv, Justus era totuşi extrem de discret. Zâmbetul inocent ce-i tremura mereu pe buze îţi dădea să înţelegi că este gata să-ţi îndeplinească orice dorinţă. Se străduia în toate chipurile să-şi

dovedească respectul cuvenit unui tânăr roman care mai este şi bogat, dar încolo toate nădejdile că va începe să vorbească de bunăvoie despre ceea ce-l interesează pe el se dovediră fără nici un temei. Aceasta fu ocazia când constată că sunt şi lucruri pe care nici chiar un roman bogat şi bine îmbrăcat nu le poate -. mpăra nici cu bani, nici cu vorbe bune şi nici cu ameninţări; unul dintre acestea era şi povestea lui Isus.

Lui Marcellus nu-i trecuse până acum niciodată prin minte că în calitate de cetăţean al Romei va avea şi ocazii când această calitate nu-i va putea folosi la nimic sau va reprezenta chiar o piedică în calea scopurilor pe care le urmăreşte. Dacă erai roman şi mai aveai şi bani, în toate părţile lumii puteai obţine tot ce pofteşti. Toate porţile şi uşile se deschideau larg în calea ta, mesele se întindeau, străinii pe care-i întâlneai în drum coborau din carigele de piaţă ca să-ţi cedeze locul lor, în dughene negustorii dădeau în brânci ca să te servească, lăsând pe ceilalţi clienţi să aştepte. Dacă soseai în port cu întârziere, corabia te aştepta; dacă nu era decât o singură cabină, dar şi aceasta ocupată, bogatul evreu care o plătise ţi-o ceda fără să protesteze. Când făceai cuiva semn să se oprească, se oprea, iar când îi făceai semn să plece, pleca.

Dar dacă se întâmpla să pleci la drum şi să cutreieri micile provincii din partea de miazănoapte a Ierusalimului sub pretextul că vrei să cumperi ţesături de casă, dar în realitate pentru a te informa despre un teslar sărac care trecuse odinioară prin aceste regiuni, calitatea de cetăţean roman se dovedea o piedică şi banii pe care-i aveai nu-ţi puteau folosi la nimic.

Planul pe care Marcellus şi-l făcuse la început nu i se păruse greu de executat. Barsabas Justus, îşi zise el, va fi încântat de însărcinarea aceasta şi se va simţi mulţumit că va putea vorbi despre eroul său. Probabil îşi va închipui că va putea să-l convertească şi pe el. Îi va face cunoştinţă cu oamenii de la ţară care au cunoscut de aproape pe acest galileean. Aceştia îl vor pofti în casele lor pentru a-i arăta ţesăturile pe care le au şi chiar înainte de a se aşeza pe scaun vor începe să-i vorbească despre faptele lui extraordinare şi despre întâmplările prin care a trecut.

Dar constată că nimic din toate acestea nu se întâmplă. Este adevărat că oamenii pe care îi întâlnea în micile hanuri îl salutau

respectuoşi, iar după ce pleca din nou la drum şi trecea prin câte un sat îi arătau lucrurile pe care le aveau, dar despre Isus nu scoteau nici o vorbă. Erau curtenitori, ospitalieri şi prietenoşi; dar, deşi i se întâmplase ca de multe ori să fie tratat ca străin în locuri unde nici nu s-ar fi aşteptat, nu se simţise până acum niciodată atât de singur ca între oamenii aceştia. Toţi aveau cunoştinţă despre ceva, dar în faţa lui nimeni nu pomenea nimic. Justus îl introducea în câte o casă şi celor care îl întâmpinau le spunea motivul pentru care a venit; oamenii se grăbeau să-i arate lucrurile cele mai bune şi cele mai frumoase, făcute la război. Dar imediat după aceea stăpânul casei schimba o privire fugară cu Justus şi ieşeau împreună din cameră, ca puţin după aceea să iasă din casă şi nevasta, lăsându-l împreună cu câte o mătuşă şi cu copiii, aşa că-şi dădeau seama c-a plecat şi ea după soţul ei ca să stea împreună de vorbă cu Justus.

Însăşi atmosfera acestei regiuni părea saturată de mistere. De pildă în toate părţile pe unde trecea vedea imaginea peştelui săpată în scoarţa unui sicomor sau trasă cu vârful toiagului în pulberea drumului, mâzgălită cu o bucată de var nestins pe zidurile de piatră care împresurau gospodăriile sau săpată cu cuţitul în tăblia câte unei mese de la hanurile unde se opreau. Demetrius îi spusese că această imagine este simbolul noii credinţe propovăduite de Isus.

A doua zi de la plecare, în nădejdea că va putea determina pe Justus să vorbească, îl întrebase ca din întâmplare:

— Ce înseamnă imaginea aceasta a peştelui pe care o întâlnim în toate părţile?

Iar Justus îi răspunse:

— În părţile acestea peştele este hrana noastră cea de toate zilele. Marcellus rămăsese nemulţumit de răspunsul acesta evaziv şi luă hotărârea să nu-l mai întrebe nimic.

Proptit de tulpina unui smochin, Marcellus examina obrazul ars de soare a lui Justus şi se întrebă la ce s-o fi gândind şi cât are de gând să mai stea aşa nemişcat ca să se uite spre cer. Justus nu părea că şi-a dat seama de neliniştea călătorului său.

Se ridică în picioare şi se apropie de măgăruşii pe care conducătorul lor îi lăsase să pască în timpul cât el sta întins la umbră. Văzând că frâul măgăruşului din fruntea convoiului este atât de scurt încât îl sângerase la gură, i-l trecu peste urechile

lungi şi, după ce i-l scoase, se aşeză în iarbă şi cu vârful pumnalului făcu alte găuri pentru catarame, îndeletnicirea aceasta nu i se păru uşoară, deoarece pielea f râu lu i era veche şi uscată: înainte de a i-l pune din nou pe cap, tânărul se trezi şi se uită la el curios.

— Vino încoace, mă tâmpitule! strigă Marcellus. Nu admit să chinuieşti animalele acestea. Scoase apoi din chimir un ban de aramă şi întinzându-i-l îi spuse: Intră în casă ceea de colo sau ia-le la rând pe toate şi adu puţină alifie, dar să nu vii fără ea.

După ce tânărul coborî în josul potecii, Marcellus mângâie măgăruşul pe nasul catifelat şi se întoarse spre Justus, care acum se ridicase în capul oaselor şi se uita la el zâmbind.

— Constat că-ţi plac animalele, zise el binevoitor.

— Da, răspunse Marcellus, îmi plac anumite animale. N-aş putea spune că măgăruşii îmi plac în mod deosebit, dar nu-mi place să văd că sunt chinuiţi. Vom fi obligaţi să supraveghem pe netrebnicul acesta care nu este bun de nimic.

Marcellus se aşeză lângă el, conştient că din momentul acesta Justus a început să-l judece cu totul altfel.

— Îţi plac florile? întrebă Justus după o lungă tăcere, care i se păru şi lui că a devenit penibilă.

— Sigur că da, răspunse Marcellus, adică de ce să nu-mi placă?

— Regiunea aceasta este plină de flori de câmp. Tocmai acesta este anotimpul când înfloresc. Foarte curând vor începe căldurile şi toate se vor veşteji. Anul acesta sunt mai multe decât alte daţi, zise el şi făcu un gest larg cu mâna spre costişele dealurilor din apropierea lor: ia uită-te ce bogăţie de culori!

Marcellus se uită în partea pe care i-o indica degetul cioturos al călăuzei sale, în timpul cât glasul blând al lui Justus îi tremura în auz, numindu-i toate florile câmpului dimprejurul lor: muşeţel albastru şi alb, traista ciobanului, cu petalele liliachii ca un email transparent, vărgat cu vinişoare de purpură, salvie albă, betunii, campaniile albe şi trei specii de mărgărite.

— Cred că eşti un mare iubitor al naturii, zise Marcellus.

— Asta numai de doi ani încoace, înainte treceam pe lângă flori fără să le văd, aşa cum se întâmplă cu aproape fiecare dintre oameni. Evident, cunoşteam plantele necesare pentru existenţă, cum este inul, grâul, ovăzul, secara, orzul şi trifoiul.

La flori nu m-am prea gândit decât după ce m-am împrietenit cu un bărbat care ştia toate tainele lor.

Justus se întinsese din nou în iarbă şi glasul lui blând se modula atât de visător, încât Marcellus rămase cu gura căscată şi se întrebă, nu cumva de astă dată galileeanul va începe să vorbească despre prietenul său pierdut?

— El cunoştea toate florile, adăugă Justus şi clătină din cap, ca şi când amintirea ce-i rămăsese despre el ar fi fost neştearsă.

Marcellus se gândi să-l întrebe dacă prietenul său a murit sau a părăsit regiunea de vreme ce vorbeşte despre el la trecut, dar renunţă, zicându-şi că nu este nevoie să devină prea stăruitor.

— Judecând după felul în care vorbea despre ţie, îţi venea să crezi că toate florile sunt prietenele lui. Într-una din zile s-a întors spre noi, cei care-l însoţeam, şi ne-a spus să ne oprim, apoi ne-a arătat un partal plini de crini: „Uitaţi-vă cât de bogate sunt straiele lor! spunea el. Dar nici nu torc şi nici nu ţes. Nici regele Solomon n-a purtat straie atât de frumoase".

— Probabil prietenul dumitale a fost un iubitor al frumuseţii. Dar n-a avut simţ practic! El nu era un adept al muncii fără preget?

— Dimpotrivă, se grăbi Justus să-i răspundă. Era de părere că oamenii trebuie să fie sârguitori, dar spunea că pierd prea multă vreme gândindu-se numai la ei înşişi şi la trupurile lor, la haine şi la hrană, la bunuri pe care să le adune în jitniţe şi la bani.

— Nu cred să fi fost un bărbat îndestulat, declară Marcellus şi zâmbi, ca vorbele lui să nu pară prea severe; dar Justus, care se uita la cer, nu-i văzu zâmbetul şi vorbele lui îl făcură să se întunece la obraz.

— Nu era bărbat trândav şi ar fi putut să aibă tot ce pofteşte, declară Justus cu glasul categoric. De meserie era teslar şi încă unul foarte îndemânatic. Era o plăcere să te uiţi la el când întrebuinţa sculele tăioase. Lemnul în mâna lui lua înfăţişare de părea că aşa a crescut în pădure. De fiecare dată când te duceai la el, găseai atelierul plin de oameni care veneau să-I vadă lucrând. Avea un fel al său de a se purta faţă de copii... faţă de animale şi faţă de păsări, zise Justus, apoi zâmbi mâhnit şi oftă. Când pleca de la atelier ca să se întoarcă acasă, era întodeauna însoţit de copii şi de câini. Totul era la" îndemâna lui, dar cu toate acestea el nu cerea nimic pentru el. Spunea mereu că-i pare rău de oamenii care se zbat şi-şi fac griji, de cei care se

zbuciumă şi înşală pentru a aduna cât mai multe bunuri. Dar după ce le adună sunt obligaţi să stea de strajă ca hoţii să nu le fure, molia să nu le strice şi nici rugina să nu le mănânce.

— Probabil a fost un excentric dacă n-a ţinut să aibă şi el ceva, declară Marcellus îngândurat.

— Totuşi niciodată nu şi-a închipuit despre sine însuşi c-ar fi sărac! adăugă Justus şi ridicându-se într-un cot păru ceva mai animat. Omul acesta avea duhul adevărului, ceea ce nu s-ar putea spune despre mulţi semeni de-ai noştri.

— Ceea ce spui mi se pare neobişnuit, zise Marcellus şi se uită în ochii lui până când Justus zâmbi.

— Nu tocmai atât de neobişnuit, dacă stai să te gândeşti bine. Iubirea de adevăr face mai mult decât bogăţiile pământului. Când cineva se întâmplă să iubească, adevărul mai mult decât bunurile pământeşti, ceilalţi oameni se adună împrejurul lui. Aproape toată lumea ar vrea să fie cinstită, dar duhul adevărului nu-l poţi avea câtă vreme inima ţi-e plină de poftele trupului şi de lăcomia faţă de bunurile pământeşti. Acesta este motivul pentru care oamenii se adunau împrejurul acestui teslar şi ascultau învăţăturile lui: omul acesta stăpânea duhul adevărului. În apropierea lui nu simţeau nevoia de a se feri şi nici de a se preface şi nici să mintă. Prezenţa lui îi determina să se simtă tot atât de mulţumiţi şi de slobozi ca nişte copii.

— Toată lumea se simţea în felul acesta când se apropia de el?

— Aproape toată lumea, răspunse Justus şi dădu din cap. Uneori se întâmpla ca oamenii care nu-l cunoşteau să încerce să-l amăgească în legătură cu ei - şi zâmbi ca şi când şi-ar fi adus aminte de ceva - dar trebuie să ştii, stăpâne, că duhul adevărului pe care-l poseda omul acesta era atât de desăvârşit, încât ar fi fost zadarnic să-i spui minciuni sau să te prefaci că eşti altfel decât ai fi cu adevărat. Nu reuşeai nici cu vorba, nici cu fapta şi nici cu purtările. Şi imediat ce oamenii şi-au dat seama de acesta realitate au renunţat la orice prefăcătorie şi au început să spună de bunăvoie adevărul. Pentru mulţi dintre ei situaţia aceasta părea cu. totul nouă şi le dădea o senzaţie de libertate. Acesta este motivul, stăpâne, pentru care toţi ţineau la el. Nu erau în stare să-i spună minciuni, aşa că-i spuneau adevărul şi spunând adevărul se simţeau mult mai mulţumiţi.

— Aceasta este o concepţie cu totul nouă! declară Marcellus. Probabil prietenul dumitale, Justus, era un filosof. Cunoştea scrierile clasicilor?

O clipă Justus nu ştiu ce să-i răspundă şi clătină din cap.

— Nu-mi vine să cred, răspunse el. Dar el le ştia toate.

— Probabil printre oamenii bogaţi nu avea prieteni, dacă el nu era de acord cu adunarea de bunuri! zise Marcellus.

— Ai fi rămas mirat dacă ai fi putut vedea ce de bogaţi veneau la el ca să-l asculte! declară Justus. Îmi aduc aminte că într-un rând un tânăr bogat l-a ascultat o după-amiază întreagă; înainte de plecare s-a apropiat de el şi l-a întrebat cu sfială: „Cum aş putea să câştig şi eu ceea ce ai tu?"

Justus făcu o pauză lungă şi privirile îi rătăciră în altă parte, aşa că Marcellus se întrebă dacă nu cumva a început să se gândească la altceva.

— Şi ce i-a răspuns teslarul dumitale la acesta întrebare?

— I-a răspuns că el este prea adânc preocupat de posesiunea bunurilor sale. „Dăruieşte toate ale tale şi urmează-mă!"

— Şi l-a ascultat?

— Nu l-a ascultat, dar i-a răspuns că i-ar face şi lui plăcere dacă uifi în stare să procedeze în felul acesta. A plecat profund abătut şi tuturor ne-a părut rău de el, deoarece ni s-a părut un tânăr extrem de cumsecade. Justus clătină din cap şi zâmbi îngândurat: Cred că atunci i s-a întâmplat pentru prima dată ca să-şi dorească şi el ceva ce n-a putut să obţină.

— Teslarul acesta pare că a fost un bărbat cu totul neobişnuit, zise Marcellus. A avut aceeaşi mentalitate ca orice visător, ca un poet sau un artist. Nu cumva se interesa de desen sau de sculptură?

— Evreii nu desenează şi nici nu se ocupă de sculptură.

— Serios? În cazul acesta personalitatea lor cum se manifestă?

— Se mulţumesc să cânte şi să povestească basme.

— Ce fel de basme?

— În cea mai mare parte legende ale poporului nostru; despre faptele oamenilor noştri mari. Până şi copiii mici cunosc tradiţiile şi profeţiile neamului nostru, zise Justus şi zâmbi ca şi când ar fi vrut să-i spună ceva confidenţial: Am un nepot, stăpâne, pe care-l chemă Iona. I-am dat numele acesta din pricină că s-a născut cu un picior răsucit, ca şi bătrânul Iona

despre care se vorbeşte în Cărţile Regilor... cel care a fost fiul lui Saul. Iona al nostru a împlinit şapte ani. Ar trebui să-l auzi pe el vorbind despre facere, despre potop şi despre exod.

— Despre ce exod? întrebă Marcellus şi încercă să-şi aducă aminte.

— Nu ştii nimic despre asta? întrebă Justus mirat, dar îngăduitor.

— Ştiu ce înseamnă cuvântul acesta, răspunse Marcellus. Exod înseamnă plecare sau un drum de ieşire, dar nu-mi aduc aminte de întâmplarea la care te referi, întrebuinţând cuvântul acesta.

— Credeam că toată lumea trebuie să ştie despre scăparea poporului nostru din robia Egiptului.

— Despre asta este vorba! se miră Marcellus. Eu nu ştiam că aceasta a fost o scăpare. Profesorii noştri de istorie afirmă că evreii au fost alungaţi din Egipt.

— Afirmaţia aceasta este un neadevăr ruşinos! protestă Justus indignat. Faraonul a încercat să-i ţină pe străbunii noştri în robie pentru a le lucra pământurile şi a le ridica monumentele.

— În sfârşit... faptul n-are importanţă, căci realitatea şi aşa nu o vom putea schimba, zise Marcellus. În această privinţă sunt dispus să cred ceea ce spui dumneata dacă vei vrea să mă informezi.

— Te va informa micul Iona după ce vom ajunge la Sepforis. Este un băiat inteligent, adăugă Justus şi păru că nemulţumirea lui s-a liniştit.

— Da, micul Iona este tot ce avem. Soţia mea se odihneşte de mulţi ani. Fiică-mea, Rebecca, este femeie văduvă. Pentru noi Iona este o mare mângâiere. Probabil ştii ce înseamnă să ai în casă un copil bolnav şi olog. Este ceva mai bine îngrijit decât unul sănătos şi toţi se ocupă numai de el, probabil pentru a-l face să uite. De aceste privilegii Iona continuă să se bucure şi astăzi, deşi acum este vindecat.

— Vindecat? Vorbeşti despre piciorul lui? se miră Marcellus. Cutele de la tâmple părură că i se adâncesc când dădu din cap în semn de încuviinţare, dar Justus nu ridică nici de astă dată privirea. Se vedea limpede că nu doreşte să-l mai audă punându-i şi alte întrebări. Puţin după aceea păru că s-a trezit

din adâncul gândurilor, căci zâmbi şi întinzând braţele în sus, se ridică în picioare.

— A sosit vremea să ne urnim la drum dacă vrem să ajungem la Sychar pe la apusul soarelui, zise el. În această localitate nu se găseşte un han unde să ne putem adăposti. Va trebui să poposim peste noapte în apropierea fântânii lui Iacob. Ai auzit vreodată despre Iacob? întrebă el cu inocenţă.

— Nu cred să fi auzit ceva, admise Marcellus. Apa fântânii este atât de bună?

— Nu este cu nimic mai bună decât apa altor fântâni, dar aceasta este un fel de miezuină care durează de secole întregi.

Apucară din nou la drum. Tânărul adună măgăruşii care începuseră să pască umblând după scaieţi şi-i porni. Justus se întoarse în loc şi făcându-şi mâinile punte peste ochi se uită în lungul drumului pe unde trecuseră. Curiozitatea lui Marcellus se trezi imediat. Nu se întâmpla pentru întâia dată ca Justus să se oprească în loc şi să se uite în urmă. De fiecare dată când ajungeau la o răscruce de drumuri, el se oprea şi se uita în toate părţile. Totuşi nu părea că s-ar teme de vreo primejdie. Mai curând îţi venea să crezi că în părţile acestea şi-a dat o întâlnire cu cineva. Marcellus era gata să-l întrebe dacă acesta este adevărul, dar la urmă îşi zise că nu este o chestiune care să-l poată interesa pe el.

Mai bine de trei ceasuri făcură drum prin colb fără să întâlnească prea mulţi drumeţi şi aproape fără să vorbească. Ziua se apropia de sfârşit. La depărtare de vreo jumătate milă văzură un crâng de sicomori şi printre copaci câteva căsuţe mărunte.

— Acestea sunt casele din marginea localităţii Sychar, zise Justus şi se îndemnă la drum.

Puţin după aceea ajunseră la un mic grup de case joase, spoite în alb şi cu acoperişurile aproape orizontale, între acestea, pe marginea drumului era fântâna istorică. Din apropierea ei se desprinseră două femei şi plecară, ducând pe umeri urcioare mari cu apă. A treia tocmai atunci se apropia şi Justus îşi domoli mersul, pentru a-i da timp ca să scoată găleata grea şi să-şi umple urciorul. Femeia se uită nepăsătoare în partea lor, lăsă ulciorul din mână şi făcu ochii mari, ca abia după aceea să înceapă a scoate găleata, îşi umplu urciorul în mare

grabă, stropindu-se cu apa din găleată pe picioare, apoi îl ridică ia umăr şi se îndreptă spre grupul de case din apropiere.

— Mi se pare că am speriat-o, zise Marcellus. Nu-mi vine să cred c-am arăta atât de primejdios!.

— Nu s-a speriat! declară Justus cu glasul liniştit.

Fântâna era largă. Ghizdul de piatră dimprejurul ei nu era prea înalt, dar destul de lat pentru a te putea aşeza comod pe el. Justus, care părea îngândurat, se aşeză pe marginea ghizdului, cu spatele spre grupul căsuţelor din apropiere. După ce Marcellus stătu câteva clipe uitându-se împrejurul său, se aşeză şi el de cealaltă parte a ghizdului şi aşteptă cu răbdare ca să se urnească din nou la drum. Cu ochii urmări femeia care se depărta repede, până când dispăru din vedere.

Dar imediat după aceea apăru din nou, de astă dată fără urcior şi apucă în fugă spre casa cea mai apropiată; nu trecu mult şi din casă ieşi împreună cu o altă femeie mult mai tânără şi mai frumoasă. Se opriră alături şi se uitară cu atenţie spre fântână, apoi se apropiară încet, oprindu-se din când în când ca să se uite una la alta şi să schimbe câte o vorbă, ca şi când ar fi fost speriate.

— Justus, femeia de adineauri vine încoace şi mai aduce cu ea încă pe una, dar mi se pare că nu vin după apă, zise Marcellus.

Justus tresări şi întoarse capul în partea de unde veneau femeile. Apoi se ridică în picioare şi se îndreptă spre una dintre ele care se repezi numaidecât înainte. Schimbară câteva cuvinte împreună şi văzu pe Justus că începe să clatine din cap. Femeia cea mai tânără ridică ochii frumoşi şi miraţi spre el şi păru că stăruie, aşa că Justus clătină din cap cu energie, ca şi când ar fi vrut să protesteze. La urmă întoarse capul încet spre Marcellus, iar privirea femeii se îndreptă numaidecât spre el. Probabil Justus le spusese să nu mai stăruiască, indiferent de subiectul despre care vorbeau.

La urmă, femeia cea mai în vârstă se depărta de ei şi se întoarse încet în casă; Justus se încruntă la faţă, ca şi când s-ar fi învoit la ceva fără să vrea şi apucă din nou spre fântână. Din atitudinea lui se vedea totuşi că are de gând să mai vorbească cu ea. Probabil va vorbi imediat ce se va oferi ocazia să se apropie de ea, fără să trezească curiozitatea acestui roman.

După ce Justus despacheta obiectele de care aveau nevoie în timpul popasului şi întinse cortul pentru noapte între doi sicomori stufoşi, îşi spuse ceva în legătură cu obligaţia de a coborî în sat ca să aducă pâine, deşi Marcellus ştia că au pâine de ajuns pentru a le ajunge de cină, aşa că înţelese că adevăratul scop este să vorbească din nou cu femeia aceea, căci se vedea destul de limpede din atitudinea lui că preferă să plece singur.

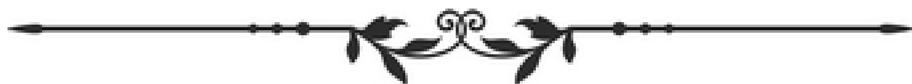
Obosit de lungul drum pe care-l făcuseră şi simţindu-se nemulţumit de atitudinea misterioasă a călăuzei sale, Marcellus se întinse pe covorul aşternut de Justus în faţa cortului, ca să urmărească soarele cum coboară peste vârfurile copacilor, poleind acoperişurile caselor din sat.

De ce o fi vrând Justus să vorbească între patru ochi cu femeia aceasta? Despre ce voiau să vorbească? Probabil despre ceva grav. Dar cum se poate ca ei doi să aibă de discutat secrete?Galileeanul era mort, prin urmare nimeni nu mai avea motive să persecute poporul pentru învăţăturile şi faptele lui; tot aşa nici pentru amintirile pe care oamenii aceştia le păstrat despre el.

Marcellus se simţea jignit. Nu se poate ca Justus să-şi închipuie despre el că a venit în această regiune săracă pentru a pricinui nemulţumiri oamenilor acestora. Nu-i dăduse nici un temei care să justifice neîncrederea ce o dovedea faţă de el!

Fără îndoială, dacă Justus nu are încredere în el, atunci îi va cerceta bagajul pentru a descoperi ceva suspect, în cazul când va scotoci printre lucrurile lui, va avea o mare surpriză, căci pe fundul sacului de bagaje este un veşmânt de origine galileeană, dar va avea grijă ca pe acesta să nu-l găsească.

CAPITOLUL XIII

Soarele aproape asfinţise, când după un drum obositor de o zi întreagă în faţa lor apăru localitatea Cana. Plecaseră din satul Nain, unde Justus stăruise să se oprească pentru o zi întreagă pentru a sărbători ziua sâmbetei şi astfel Marcellus fusese obligat să petreacă una dintre cele mai plicticoase şi mai lungi zile ce le cunoscuse în viaţă.

În dimineaţa acelei zile Justus se dusese la sinagogă. Dacă l-ar fi poftit şi pe el, Marcellus l-ar fi însoţit bucuros, căci simţea nevoia de oarecare variaţie, deoarece în Nain nu era nimic de văzut şi nimic de făcut. Dar Justus plecase spunândii-i că pentru mâncarea de amiază proviziile sunt tocmai de ajuns, aşa că nu va trebui să-şi facă nici o grijă.

După ce petrecu o după-amiază care i se păru că nu se va mai termina niciodată, se întinse în faţa cortului şi constată că Justus se întoarce însoţit de o femeie mai în vârstă şi de un tânăr înalt şi cu obrazul grav. Veneau încet, discutând foarte serioşi. La depărtare de un stadiu se opriră şi continuară să vorbească vreme îndelungată.

La urmă femeia şi tânărul, care probabil era fiul ei, se întoarseră spre sat şi plecară alături, iar Justus se apropie îngândurat. Marcellus îşi zise c-ar fi o copilărie din partea lui să fie nemulţumit din pricină că el refuză să-i facă cunoştinţă cu prietenii lui din părţile acestea. Când se întâmpla să găsească ceva marfa, nu ezita să-l pună în contact cu oamenii, dar îi da să înţeleagă destul de limpede că relaţiile dintre el şi aceştia sunt întemeiate numai pe interese reciproce.

În realitate el nu dorea câtuşi de puţin să cunoască pe femeia aceea cu părul cărunt şi nici pe tânărul de care se sprijinea cu atâta dragoste, dar cu toate acestea ar fi fost imposibil să nu se simtă puţin nemulţumit de străduinţa lor de a-l elimina dintre ei. În realitate înţelegerea dintre el şi Justus fusese să-l conducă la casele unde se puteau găsi ţesături de vânzare, dar nu se obligase câtuşi de puţin să-l prezinte oamenilor drept prieten al

său. În acelaşi timp n-avea de unde să ştie şi nici nu trebuia să bănuiască despre el că ţesăturile acestea nu-l interesau câtuşi de puţin, ci tocmai dimpotrivă, el ar fi preferat să cunoască şi să stea de vorbă cu oamenii care au cunoscut pe Isus.

După ce ajunse în faţa cortului, Justus dădu din cap spre el şi. aşezându-se pe iarbă, privirile i se întoarseră spre culmile munţilor ce se vedeau în depărtare. Din când în când Marcellus îi arunca priviri fugare, dar constată că el nu se gândeşte la cei din apropierea lui. Ar fi !ost greu să afirmi dacă atitudinea aceasta face parte dintre obiceiurile Sabatului său dacă are şi alte motive pentru a tăcea.

În dimineaţa zilei următoare se trezi foarte devreme şi-i spuse că vor trebui să plece la drum. Prânziră în grabă. Porunci băiatului care conducea animalele de povară să se grăbească, deoarece în timpul acestei zile vor fi obligaţi să facă drum lung. Soarele începuse să dogorească, dar tânărul mergea înainte cu paşi întinşi, îndemnându-şi măgăruşii. Marcellus se simţi foarte mulţumit când pe la amiază Justus se abătu din drum şi le tăcu semn spre un crâng de măslini din apropiere.

— N-ai vrea să ne odihnim şi să mâncăm? întrebă el.

— Sigur că vreau! răspunse Marcellus respirând cu greutate şi ţtergându-şi fruntea de sudoare. Crezi că această Cana este o localitate atât de interesantă, încât să merite să alergăm în felul acesta, pentru a ajunge astăzi până acolo?

— Îmi pare rău că te-am zorit aşa la drum, răspunse Justus. Nu ţi-ar:, spus motivul marşului acestuia grăbit, deoarece voiam ca la sfârşitul acestei zile să-ţi fac o surpriză. Acolo în Cana este o tânără femeie care în timpul serii iese în zăvoi şi cântă.

— Nu mai spune! îngână Marcellus obosit. Sper că felul ei de a cânta merită osteneala ce ne-am dat-o.

— Cântă foarte bine! zise Justus, care începuse să despacheteze proviziile. Locuitorii din Cana cinează devreme, apoi se adună cu toţii, tineri şi bătrâni, în apropierea izvorului unde această fată infirmă cântă imnurile preferate de poporul nostru. Membrii familiei şi vecinii o aduc cu o targa, apoi se adună împrejurul ei şi o ascultă cum cântă până începe să coboare întunericul.

— Ceea ce-mi spui mi se pare neobişnuit, declară Marcellus, pipăindu-şi pulpele îndurerate. Cum de este infirmă? Aş vrea s-o

văd şi eu, dar, dacă vom continua marşul nostru în acelaşi timp, până diseară voi fi şi eu tot atât de infirm ca şi ea.

Justus îşi dădu seama că Marcellus glumeşte, şi zâmbi, apoi frânse o bucată de pâine de secară, îi dădu lui jumătate şi se aşeză în iarbă.

— Miriam este o fată încântătoare, zise el şi începu să mestece cu lăcomie. Cred că acum trebuie să aibă vreo douăzeci şi doi de ani. Acum şapte ani a avut un atac de paralizie. În orice împrejurare o astfel de boală reprezintă o mare nenorocire; pentru Miriam însă a fost o calamitate, deoarece ea era o fată pricepută la tot felul de petreceri şi ea era cea care se ocupa întotdeauna de copiii satului. Acum însă nu mai poate umbla. Dar afară de asta nenorocirea abătută asupra ei i s-a părut atât de grea, încât se simţea cutremurată de revoltă şi toată ziua bocea, aşa că părinţii ei nu ştiau ce ar mai putea face ca s-o liniştească.

— Presupun că pe oamenii aceştia îi cunoşti destul de bine. zise Marcellus, pe care întâmplarea aceasta nu-l interesa din cale-afară.

— Pe vremea aceea nu-i cunoscusem încă, zise Justus, dar foarte curând după aceea întâmplarea lui Miriam s-a răspândit foarte departe. Vreme de trei ani încheiaţi a stat în pat fără să se mişte, cutremurată de nemulţumire şi cu sufletul înveninat de nenorocirea ce se abătuse asupra ei, aşa că nu voia să stea de vorbă cu nimeni care ar fi încercat s-o îmbuneze. Pe măsură ce trecea timpul, primea tot mai rar pe prietenele ei în camera în care zăcea; sta nemişcată cu durerea ei şi se gândea numai ea ştie la ce, ca orice om bolnav.

— Şi acum a început să cânte? Ce s-a întâmplat cu ea?

— A început să cânte! încuviinţă Justus, apoi după o clipă de gândire adăugă: Amănuntele acestei întâmplări nu le cunosc. Dar nici nu-mi vine să cred că le-ar putea cunoaşte cineva. Miriam refuză să vorbească despre schimbarea prin care a trecut, iar părinţii ei spun că nu ştiu nici ei. Când au venit oamenii şi i-a întrebat, le-au răspuns doar atât: „Întrebaţi pe Miriam".

— Probabil spun adevărul când afirmă că nu ştiu ce s-a întâmplat, zise Marcellus, care începuse să-l asculte cu mai mult interes. Fără îndoială că nu pot să aibă nici un motiv de a refuza

să explice cărei împrejurări se datoreşte îmbunătăţirea stării în care se găseşte fiica lor.

Justus dădu de câteva ori din cap fără să zică nimic.

— S-ar putea ca nici Miriam să nu cunoască adevărul, adăugă Marcellus, nădăjduind că povestea acestei fete nu se va termina cu atât. Probabil ea a constatat că nemulţumirea din sufletul ei s-a risipit... dar în acelaşi timp s-ar putea admite că s-a împăcat cu gândul acestei nenorociri. Făcu o pauză pentru a-i da lui Justus ocazia să spună ceva, dar văzând că el nu zice nimic adăugă: Probabil într-o dimineaţă s-a trezit mai liniştită şi şi-a zis: „Cu purtările mele am făcut pe toţi cei dimprejurul meu să se simtă nemulţumiţi. De aici înainte mă voi preface că sunt mulţumită. Voi fi veselă şi voi cânta." în acelaşi timp se poate ca ea să fi luat această hotărâre după ce a constatat că orice altă soluţie s-a dovedit zadarnică.

— Se poate, răspunse Justus îngândurat.

— Totuşi nu pari convins de temeinicia acestei supoziţii? întrebă Marcellus după o lungă tăcere.

— Nu ştiu ce să zic, răspunse Justus şi clătină din cap. Una dintre prietenele ei pe care n-o mai văzuse de doi ani trebuia să se mărite. Părinţii ei au stăruit să meargă şi ea la nuntă, dar Miriam a refuzat; a plâns îndurerată toată ziua. Dar în aceeaşi seară, când părinţii ei s-au întors de la ospăţ, au constatat că este mulţumită şi c-a început să cânte.

— Asta este ceva nemaiauzit! exclamă Marcellus. Dar cel puţin are glas ca să poată cânta în faţa oamenilor străini?

— Vei putea să constaţi... după ce o vei auzi, răspunse Justus. Iar mâine vei putea să mergi la ea. Naomi, care este mama ei, ţese foarte frumos. Te voi însoţi la ea. S-ar putea să găseşti şi câteva lucruri care să te intereseze. Dacă te simţi destul de odihnit, atunci vom putea să ne urnim din nou.

Îşi ridicară cortul la marginea micului orăşel Cana, apoi cinară repede şi plecară spre centrul oraşului, trecând pe lângă oameni care toţi păreau că se îndreaptă în aceeaşi direcţie. Găsiră vreo cincizeci de inşi care se aşezaseră roată împrejurul izvorului, a cărui apă gâlgâia în zăcătoarea cu pereţii de cărămidă.

— Probabil cei din Cana întrebuinţează această apă pentru băut? întrebă Marcellus după ce se aşezară pe un colţ mai depărtat de pajişte.

— Este apă termală, răspunse Justus. Regiunea este plină de astfel de izvoare, adăugă el şi se aşezară pe iarbă cu picioarele încrucişate sub ei.

— Nu cumva apa aceasta are putere vindecătoare? întrebă Marcellus.

— Lumea aşa spune, dar nu cei din Galileea. Străinii din mari depărtări vin să se scalde în apele acestor izvoare.

— Care va să zică localitatea aceasta este vizitată şi de străini?

— Aici nu vin prea mulţi. Cei mai mulţi străini se duc în Tiberiada, unde este lacul Ghenizaret. Este un oraş mult mai mare şi mai bogat. Pe aici este obiceiul ca numai oamenii bogaţi să se scalde în apele izvoarelor termale.

— Cum se poate aşa ceva? întrebă Marcellus. Oamenii săraci nu cred în puterea vindecătoare a izvoarelor termale?

Justus începu să râdă. Râsul lui adânc şi contagios făcu pe cei din apropierea lor să râdă şi ei, căci între cei prezenţi se găseau foarte mulţi care cunoşteau pe uriaşul cu glasul blând care era originar dii localitatea învecinată Sepforis. De astă dată Marcellus păru că n descoperit ceva nou şi cu totul necunoscut în atitudinea lui Justin Părea mai vesel decât i se păruse până acum. Nici n-ar fi bănuit această calitate judecând după atitudinea lui gravă şi vorbele chibzuite.

— Oamenii săraci nu suferă de bolile ce pot fi vindecate de apa acestor izvoare, îi explică Justus. Apele acestea sunt întrebuinţate numai de oamenii bogaţi, obişnuiţi cu mâncare bună şi vin din belşug. Galileenii nu suferă de pe urma bolilor provocate de astfel de abuzuri.

Aluzia aceasta a lui păru foarte subtilă, mai ales că nu era îmbibată de nici o nemulţumire. Marcellus aprecie râsul inocent al celor dimprejtirul lor care ascultau despre ce vorbesc şi se simţi destul de bine între ei. Presimţea că se va putea înţelege cu aceşti oameni, care îl vor primi cu mulţumire în mijlocul lor.

— Ideea aceasta, Justus, este cu desăvârşire nouă şi foarte întemeiată, răspunse el. Până acum nu m-am gândit la acest amănunt, dar este cert că băile termale sunt destinate pentru oamenii îmbuibaţi şi iubitori de vinuri alese. Acum, după ce ai pomenit despre afacerea asta, îmi aduc aminte c-am auzit vorbindu-se ceva despre oraşul Tiberiada care este pe ţărmul lacului Ghenizaret.

— Multă lume îi zice Marea Galilei!, încuviinţă Justus, dar între aceştia nu sunt galileeni. Cei din apropierea lor păreau cu ascultă mai cu atenţie şi întinseseră capetele spre ei.

— Lacul este mare? întrebă Marcellus?

— Destul de mare pentru a deveni primejdios pe vreme de furtună. Uneori este răscolit de vânturi grele.

— În apele lui se pescuieşte?

Justus dădu din cap cu indiferenţă, şi un bărbat mai în vârstă aşezat în faţa lor întoarse capul ca şi când ar fi vrut să spună ceva. Marcellus întâlni privirea lui şi ridică din sprâncene pentru a-l îndemna să vorbească.

— Pescuitul este una dintre puţinele plăceri pe care şi-o poate permite şi populaţia săracă, zise străinul. Toată lumea dimprejurul lor începu să râdă.

— Ce fac oamenii, ies la prinsul peştelui? întrebă Marcellus.

— Da, murmură Justus, i-au prins - i-au prins de multă vreme pe toţi, aşa că n-au mai rămas. Cei dimprejurul lor începură din nou să râdă. Marcellus constată atitudinea binevoitoare a acestor oameni faţă de el; aceasta probabil se datora faptului că venise aici împreună cu Justus, pe care toţi îl cunoşteau, dar afară de asta şi faptului că astăzi vorbea destul de bine limba aramaică.

— Totuşi continuă să pescuiască şi astăzi, repetă el cu inocenţă. Un glas subţire ca de copil se auzi de la celălalt capăt al rândului.

— Într-un rând au prins foarte mulţi peşti! strigă tânărul.

— Ssst! se auzi admonestaţia blândă a rudelor din apropierea lui. Privirile tuturor se întoarseră spre izvorul în apropierea căruia aşezaseră o targa pe care o aduseră de dincolo de uliţă. Fata era aşezată în capul oaselor şi cu trupul proptit între perne, în braţele goale şi frumos formate ţinea o harfa mică. Instinctul sculptorului făcu pe Marcellus să tresară. Fata avea un obraz frumos, de formă ovală şi palid, ceea ce dovedea grelele suferinţe prin care trecuse; privirile ochilor mari şi cu gene lungi însă nu erau tulburi. Părul ei despărţit de o cărare pe creştet încadra o frunte impunătoare. Buzele i se modulară într-un zâmbet când privirile i se plimbară pe deasupra oamenilor. Pe urma celor care aduceau targa veneau doi bărbaţi, pe umeri cu două capre de lemn, pe care puteau aşeza targa destul de sus ca să poată fi văzută de toată lumea. O tăcere adâncă se

aşternu pe deasupra oamenilor, iar Marcellus, care rămase impresionat de acest spectacol, îşi zise c-ar fi mai bine ca fata să nu înceapă să cânte. Imaginea aceasta i se părea desăvârşită şi ar fi fost păcat să mai adauge ceva, căci probabil i-ar fi tulburat armonia.

Miriam înfiora uşor coardele harfei cu degetele lungi şi albe. Obrazul ei îşi schimbă înfăţişarea. Veselia trecătoare a trăsăturilor ei dispăru şi deveni un fel de extaz. Părea că a părăsit pe toţi cei dimprejurul ei şi acum pluteşte într-o lume de vis. Ochii luminoşi i se îndreptară în sus şi într-înşii se reflecta viziunea unei lumi depărtate. Apoi din nou atinse uşor coardele harfei.

Glasul ei de contralto era neobişnuit de adânc şi plin de rezonanţe. Primele note, abia perceptibile, începură să crească şi să ia amploare, până când deveniră ca un dangăt de clopot. Marcellus simţi că ceva îl sugrumă şi o emoţie neînţeleasă îi tulbură privirile. Cântecul fetei se ridica în sus, vibrând întocmai ca o bătaie de aripi:

Aşteptat-am cu răbdare pe Domnul… şi plecatu-s-a spre mine ca să asculte suspinarea mea!

împrejurul lui Marcellus toţi stăteau cu capetele plecate şi cu frunţile proptite în palme; ascultătorii păreau că suspină întocmai ca nişte copii care îşi reţin respiraţia pentru a nu tulbura pe cei din apropierea lor. El însuşi se uita la fata care cânta, copleşit de extaz şi cu ochii plini de lacrimi pe care nu şi le putea stăpâni.

Dat-a putere gurii mele să intoneze cântece noi de slavă! continuă Miriam.

Justus întoarse încet ochii spre Marcellus. Obrazul lui era strâmbat de emoţie şi ochii plini de lacrimi. Marcellus se întinse spre el şi punându-i mâna pe braţ dădu din cap în semn de înţelegere. Apoi privirile mulţumite li se întoarseră din nou spre fata care cânta.

Răspunsu-i-am Lui: Facă-se voia Ta, Doamne, stăpâne al meu! Căci scris este în cartea legii despre mine că voi face voia Ta, Doamne! Şi legea ta este închisă în sufletul meu!

Imnul se termină şi mulţimea din apropiere respiră adânc. Oamenii se întorceau unul spre altul şi zâmbeau, incapabili să-şi exprime altfel emoţia. După o scurtă pauză, Miriam începu să cânte din nou. Marcellus încercă să găsească expresiile indicate

pentru a caracteriza imnul acestei fete, iar în sufletul său se alternau în mod instinctiv propriile sale emoţii. Ultimele versete se terminară în momentul când lumina soarelui se stinse în zare:

Tu ai dat lumină celor care rătăcesc prin întuneric şi stau în umbra morţii; Tu ai călăuzit drumurile lor spre împăcare şi liniste!

Înserarea cobora repede. Oamenii ridicară targa lui Miriam şi plecară. Cei care o ascultaseră se împrăştiară tăcuţi şi ieşiră în drum. Marcellus rămase mulţumit când constată că Justus nu-l întreabă dacă i-a plăcut felul în care a cântat Miriam şi dacă se simte impresionat de această întâmplare neobişnuită.

Casa lui Ruben şi a lui Naomi, care se găsea la marginea dinspre miazănoapte a orăşelului, era mai încăpătoare decât majoritatea caselor din Cana. Clădirea, cu pereţii spoiţi în alb, era departe de drum în umbra unor sicomori uriaşi, în curtea spaţioasă din faţă erau pomi roditori care tocmai acum înfloriseră; pe ambele părţi ale casei erau grădini cu viţă de vie.

Cu mare greutate Marcellus reuşise să-şi domolească dorinţa de a vizita această casă, unde spera să cunoască pe fata infirmă, cu obrazul în extaz şi cu glasul de aur. Justus păruse nepăsător faţă de cele două case la care se opriseră în drum; dacă nu şi-ar fi dat seama că ar comite o imprudenţă, ar fi cumpărat toate obiectele ce i se ofereau.

— Vino să vorbim mai întâi cu Miriam, zise Justus, deschizând poarta de ostreţe, căci o văd aşezată în foişor.

Trecură în lungul pajiştii îngrijite şi se îndreptară spre foişorul acoperit, unde Miriam sta singură. Era îmbrăcată într-o rochie albă cu mânecile largi şi brodată la gât cu mărgele de coral. Dar nu purta nici o podoabă, decât un lănţişor de argint împrejurul gâtului, de care atârna un peştişor făcut din scoică de sidef. Pe o masă din apropierea ei era o cutioară plină cu suluri de pergament. Sta cu fruntea plecată şi urmărea cu atenţie medalionul de dantelă la care lucra. După ce se mai apropiară, ridică fruntea şi recunoscând pe Justus, îi zâmbi în semn de bun venit.

— O, Barsabas Justus, nu e nevoie să-mi dai nici o explicaţie, zise ea după ce-i prezentă pe Marcellus şi încercă să-i spună că pe el îl interesează ţesăturile făcute în Galileea. Toată lumea din Cana este informată, adăugă ea şi uitându-se la Marcellus zâmbi. Ne simţim cu toţii impresionaţi de această vizită; nu se

întâmplă prea adeseori ca în părţile acestea să vină oameni străini şi să facă cumpărături.

Glasul ei adânc avea o mlădiere pe care Marcellus n-o putea defini decât cel mult că este tot atât de sinceră şi entuziastă ca şi zâmbetul ei. Constatase de multe ori că, atunci când face cunoştinţă cu femei tinere, acestea se simt copleşite de un fel de impetuozitate neaşteptată şi vorbesc cu glasul ascuţit şi ţipător, ca şi când ar fi la mari depărtări. Glasul lui Miriam însă era tot atât de domolit şi de firesc ca şi o apă lină care se mlădiază încet şi fără să facă nici un efort.

— Naomi este acasă? întrebă Justus.

— Este în casă. Vrei să te duci la ea? Cred că ea şi tata te aşteaptă.

Justus plecă, şi Marcellus îşi zise că probabil ar trebui să-l urmeze. Dar înainte de a se decide, Miriam îi indică un scaun.

— Te-am auzit cântând, începu el. A fost tot…Se opri pentru a putea găsi calificativul indicat.

— Cum se face că dumneata vorbeşti limba aramaică? întrebă fata cu glasul blând.

— N-o vorbesc tocmai bine, răspunse Marcellus. Totuşi, continuă el cu mai multă încredere în sine, cred că nici compatrioţii dumitale n-ar fi în stare să definească felul în care cânţi. M-am simţit profund impresionat!

— Sunt mulţumită că mi-ai spus aceste cuvinte. Miriam dădu la o parte perniţa pe care era prins medalionul de dantelă la care lucra şi se uită la el cu ochii inocenţi. M-am întrebat ce-ţi vei putea închipui despre mine. Te-am văzut că erai împreună cu Justus. Până acum n-am cântat niciodată în faţa unui roman. Nu m-aş fi mirat deloc dacă ai fi făcut haz, dar în orice caz m-aş fi simţit îndurerată.

— Cred că în interiorul acestor provincii noi romanii ne bucurăm de o reputaţie destul de proastă, zise Marcellus.

— Sigur că da, răspunse Miriam. Singurii romani pe care-i putem vedea în Cana sunt legionarii, care trec în lungul drumului atât de mândri şi atât de dispreţuitori (îndreptându-şi umerii, încercă să imite mişcările ostaşilor), ca şi când ar vrea să spună… dar se opri: Probabil va fi mai prudent să nu-ţi spun ce cred eu.

— O, ştiu foarte bine ce par că ar vrea să spună, interveni Marcellus şi ţuguindu-şi buzele completă gândul lui Miriam: Iată-ne, am sosit... noi care suntem stăpânii voştri atotputernici!

Râseră amândoi şi Miriam luă din nou lucrul în mână. Urmărind cu atenţie mişcările acului, îl întrebă.

— Spune, mai există mulţi romani ca dumneata?

— Foarte mulţi! Nu am câtuşi de puţin pretenţia că eu aş fi unicul.

— Până acum n-am vorbit niciodată cu un roman. Dar mi-am închipuit că toţi sunt la fel, căci seamănă unul cu altul.

— Da, dar numai când sunt îmbrăcaţi în uniformă. Totuşi sub coifurile şi dincolo de scuturile lor sunt şi ei oameni ca toţi ceilalţi, cărora nu le face nici o plăcere să bătătorească străzile şi drumurile ţărilor străine. Ar fi mult mai fericiţi dacă ar fi la ei acasă, împreună cu familiile lor, şi ar cosi în grădină sau ar scoate caprele la păscut.

— Îmi face plăcere să te aud spunând aceste cuvinte, zise Miriam. Este o senzaţie atât de neplăcută când oamenii nu-ţi sunt simpatici şi e atât de greu să nu-ţi faci gânduri urâte despre romani. Acum îmi voi aduce aminte că foarte mulţi dintre ei ar prefera să fie acasă şi să vadă de grădină şi de caprele pe care le au. Sper că acestora li se va da ocazia să-şi vadă dorinţa împlinită, adăugă ea şi zâmbi cu sfială. Dumneata ai grădină acasă?

— Da... avem şi noi o grădină.

— Dar, fără îndoială, capre nu ai.

— Pentru acestea n-avem loc. Noi trăim în oraş.

— Aveţi cai?

— Da.

— În Galileea caii au nevoie de mai mult loc decât caprele. Nu vrei să-mi povesteşti ceva despre casa dumitale? întrebă fata.

— Cu plăcere! Familia noastră este compusă din părinţii noştri, Lucia şi eu.

— În timpul cât lipseşti de acasă, grădina este îngrijită de părintele dumitale?

—Nu... grădina nu o îngrijeşte el însuşi, răspunse Marcellus după o clipă de ezitare. Când fata ridică privirea spre el şi-l examina printre genele lungi, o întrebă: Aici te distrezi bine?

Fata dădu din cap în semn de încuviinţare.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama că aveţi un grădinar, zise ea. Probabil aveţi şi o servitoare, nu-i aşa?

— Da, admise-Marcellus cu indiferenţă.

— Aceştia sunt sclavi? întrebă Miriam pe un ton ca şi când ar fi căutat anume să nu-l jignească.

— Sunt sclavi, răspunse Marcellus cu sfială, dar te asigur că în casa noastră sunt foarte bine trataţi.

— De asta sunt convinsă, zise ea cu glasul blând. Dumneata n-ai fi în stare să fii crud faţă de cineva. Câţi sclavi aveţi?

— Nu i-am numărat niciodată. Probabil vreo doisprezece. Stai... cred că sunt mai mulţi. Poate vreo douăzeci!

— Trebuie să fie o senzaţie stranie să ştii că eşti stăpânul unor fiinţe omeneşti, declară Miriam. Când nu-i scoateţi la lucru, îi ţineţi închişi?

— Cum să-i ţinem închişi? exclamă Marcellus şi ridică fruntea. Sunt liberi să meargă în toate părţile unde poftesc.

— Serios? se miră fata. Nu se întâmplă niciodată să fugă?

— În orice caz nu se întâmplă prea des, căci n-au unde se duce.

— Ce situaţie penibilă! exclamă Miriam, înlănţuiţi, poate s-ar simţi mai bine. În cazul acesta ar putea să evadeze. Dar, aşa cum sunt, pentru ei întreaga lume aceasta nu este altceva decât o vastă închisoare.

— La asta nu m-am gândit până acum, răspunse Marcellus îngândurat. Dar cred că şi pentru ceilalţi oameni lumea aceasta nu reprezintă altceva decât o închisoare. Există cineva care să fie în întregime liber? În ce constă libertatea pentru oameni?

— Libertatea este adevărul! se grăbi Miriam să-i răspundă. Adevărul reprezintă pentru toţi libertate! Dacă n-ar fi aşa, Marcellus Gallio, ce s-ar mai alege de mine? Ţara mea este supusă de străini. Din pricina infirmităţii mele, libertatea de care mă bucur este extrem de limitată, dar sufletul meu se simte liber.

— Asta înseamnă că eşti o fiinţă cu noroc. Eu aş fi în stare să sacrific orice pentru a mă putea bucura de o libertate care să nu fie dependentă de condiţiile exterioare. Concepţia aceasta este a dumitale? Probabil se datoreşte faptului că ai suferit atât de mult?

— Nu, dimpotrivă! răspunse Miriam şi cJătină categoric din cap. Suferinţele mele m-au determinat să mă simt nenorocită.

Eu n-am contribuit cu nimic pentru a obţine această senzaţie de libertate. Ea mi-a fost dăruită.

Marcellus nu zise nimic în timpul cât ea făcu o puază. Probabil îi va explica această senzaţie. Apoi cu totul pe neaşteptate obrazul fetei se lumină şi se întoarse spre el cu o expresie deosebită de cea de adineauri.

— Te rog să mă ierţi din pricină că încerc să mă informeaz despre dumneata, începu ea. Eu stau toată ziua nemişcată şi în apropierea mea nu se întâmplă nimic nou. Este o adevărată plăcere să poţi vorbi cu cineva despre ceea ce se întâmplă în lumea din afară. Vorbeşte-mi despre sora dumitale, Lucia. Este mai tânără decât dumneata?

— Mult mai tânără.

— Mai tânără decât mine?

— Cu şase ani mai tânără, îi răspunse Marcellus şi zâmbi când o văzu că se uită mirată la el.

— Cine ţi-a spus ce vârstă am?

— Justus.

— Cum de s-a întâmplat să-ţi spună?

— Înainte de a ajunge la Cana, mi-a vorbit despre felul dumitale de a cânta. Mi-a spus că nici n-ai bănuit că poţi cânta, până într-o zi... când ai constatat că ai glas şi ai început să cânţi. Spunea că asta s-a întâmplat cu totul pe neaşteptate. Cum îţi explici lucrul acesta... de cumva nu este un secret?

— Este un secret, răspunse ea cu glasul stins.

Cei din casă apărură pe după colţ; în frunte venea Naomi cu braţele încărcate de cămăşi şi de şaluri; după ea venea Ruben şi Justus. Marcellus se ridică în picioare şi fu prezentat. Ruben păru că ezită înainte de a strânge mâna întinsă spre el. Naomi, care probabil se simţea încântată de atitudinea vizitatorului lor, zâmbi mulţumită. Asemănarea dintre mamă şi fiică se putea vedea fără greutate. Naomi avea aceleaşi gropiţe în obraji.

— Pe vremea asta mergeam în fiecare an la Ierusalim ca să petrecem sărbătorile Paştilor, zise ea şi înşiră ţesăturile pe spătarul unui scaun. Dar anul acesta nu vom merge. Tocmai de aceea am atâtea lucruri disponibile.

Marcellus încercă să ia o atitudine de negustor. Ridică în mână o cămaşă de culoare cafenie şi o examina cu interes de cunoscător.

— Aceasta, declară el, este o cămaşă tipic galileeană. Nu are nici o cusătură. Este foarte bine lucrată. Fără îndoială ai multă experienţă în ţeserea acestui fel de veşminte.

Expresia de pe obrazul lui Naomi păru că-l determină să continue fără nici o sfială. Presimţi că nu strică să dea dovadă că este un cunoscător în domeniul ţesăturilor de casă, deoarece în felul acesta va putea să servească şi lui Justus un fel de indicaţie pentru a-l linişti.

— Un ţesător din Atena, pe care-l cunosc, mi-a vorbit despre cămăşile ţesute în felul acesta. El mi se pare este samaritean şi cunoaşte foarte bine ţesăturile din Galileea, continuă el şi se întoarse spre Justus, care se uita la el întrebător, ca şi când s-ar fi străduit să-şi aducă aminte de ceva. Imediat după aceea obrazul i se lumină.

— Acum câteva săptămâni, în atelierul lui Ben Iosif lucra un tânăr grec. L-am auzit spunând c-a lucrat în atelierul unui ţesător din Atena pe numele de Beniamin, de la care a învăţat limba aramaică. Nu cumva este acelaşi ţesător?

— Ba da, este chiar el! încuviinţă Marcellus, pre făcând u-se mulţumit de această coincidenţă, în Atena este un bărbat pe care-l respectă toată lumea. Este în acelaşi timp cărturar priceput, adăugă el, şi începu să râdă. Lui Beniamin îi face plăcere să vorbească limba aramaică cu orice client despre care bănuieşte că o cunoaşte.

— Cu siguranţă tovărăşia dumitale i-a făcut plăcere, zise Justus. Am constatat că întrebuinţezi foarte multe cuvinte cunoscute în graiul samaritenilor.

— Aşa este! încuviinţă Marcellus şi luând în mână un şal se întoarse din nou spre Naomi. Lâna din care este facut e de bună calitate, zise el. Este recoltată aici în Galileea?

— Chiar de la oile crescute în madbra noastră, răspunse Ruben, cu mândrie.

— Madbra? întrebă Marcellus. Va să zică în deşert? Justus începu să râdă.

— Nu înţelegi, Ruben? întrebă el. Când samaritenii întrebuinţează cuvântul madbra, înţeleg deşertul. Apoi se întoarse spre Marcellus. Când e vorba despre madbra, noi înţelegem păşune. Pentru deşert noi avem expresia bara.

— Mulţumesc, Justus! Asta înseamnă c-am mai învăţat ceva, şi îşi concentra din nou atenţia asupra şalului: Este foarte frumos colorat.

— Cu sucul murelor din ţarina noastră, răspunse Naomi.

— Dacă aş fi ştiut mai de mult că pe acest Beniamin îl cunoşti, ţi-aş fi vorbit şi despre tânărul grec Demetrius, care este un tânăr foarte cumsecade, interveni Justus. Într-una din zile a plecat cu totul pe neaşteptate. Avusese nu ştiu ce neînţelegeri şi era fugar.

Marcellus ridică mirat din sprâncene, dându-i astfel să înţeleagă că acum are altceva de vorbit.

— Aş dori să cumpăr şalul şi cămaşa aceasta, declară el. Să vedem ce mai aveţi aici, spuse şi începu să răscolească printre ţesături în nădejdea că purtarea lui n-a fost prea bruscă în momentul când a refuzat să vorbească despre Demetrius.

Imediat după aceea Justus ieşi în vie şi Rubens se luă după el.

— De ce nu-i arăţi lui Marcellus Gallio brâile acelea frumoase, mamă? întrebă Miriam.

— Îmi dai voie să le văd şi eu? stărui Marcellus.

Naomi plecă şi Marcellus continuă să cerceteze ţesăturile cu exagerat interes.

— Marcellus, începu Miriam pe un ton confidenţial. Ridică ochii şi întâlni privirea ei îndreptată spre el.

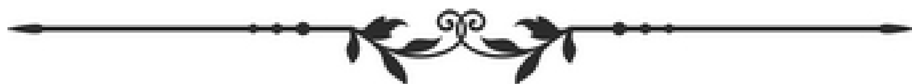
— De ce i-ai spus lui Justus minciuni? întrebă ea cu glasul în şoaptă.

— I-am spus minciuni? răspunse Marcellus prefăcându-se mirat.

— Despre grecul acela. Am constatat că nu eşti dispus să vorbeşti despre el. Spune-mi adevărul, cine eşti? Căci nu pari să fii negustor. Despre asta sunt convinsă. Am constatat că nu te interesează ţesăturile mamei mele. Miriam aşteptă să-i răspundă, dar Marcellus încă nu reuşise să se reculeagă: Spune-mi, stărui ea cu glasul blând, ce faci aici în Galileea, de cumva nu este un secret? încercă să înfrunte zâmbetul ei provocator, prefăcându-se nepăsător.

— Este un secret, răspunse el.

CAPITOLUL XIV

Restul zilei Justus se purtă amabil faţă de el, dar părea îngândurat, începuse să se îndoiască de bunele lui intenţii. Ieri, în timpul cât fuseseă în casa lui Ruben, aflase câteva fapte mărunte şi judecându-le în mod separat păreau lipsite de importanţă, dar cântărindu-le Împreună începuseră să i se pară suspecte.

Marcellus, a cărui conversaţie în limba aramaică părea să fie influenţată de dialectul samaritean, admisese fără să ezite că îl cunoaşte pe bătrânul Beniamin, care era şi el din Samaria.

Demetrius, frumosul sclav grec care fusese acum de curând în atelierul lui Beniosef, cunoştea şi el pe bătrânul Beniamin; lucrase chiar în atelierul lui şi limba aramaică pe care o vorbea era plină de expresii samaritene. Fără îndoială între Marcellus şi sclavul acesta fugar trebuia să existe oarecare legătură, deşi romanul acesta afirma că nu-l cunoaşte şi se prefăcuse că nu-l interesează plecarea lui neaşteptată din atelierul lui Beniosef. Era cert că Marcellus este informat despre acest amănunt şi nu doreşte să discute despre el. Toate aceste fapte dovedeau că nu mai poate avea încredere în el.

Ieri după apusul soarelui Justus plecase să se plimbe singur în lungul drumului, dându-i destul de limpede să înţeleagă că nu doreşte să fie însoţit de el. Marcellus se întrebă dacă se cuvine oare să meargă singur la izvor. Dar dorinţa lui nedomolită de a mai auzi o dată pe Miriam cântând îl determină să nu mai ezite.

Întreg oraşul era de faţă şi aşezat roată când sosi şi el, aşa că se opri mai la o parte. Nimeni nu-l băgă în seamă, deoarece Miriam se apropia cu targa ei şi ochii celor prezenţi erau îndreptaţi spre ea. Se aşeză jos şi se simţi înfiorat de aceeaşi emoţie ca şi în seara din ajun. Acum. după ce vorbise cu ea, cântecul lui Miriam i se părea că are o semnificaţie mai profundă. Se simţise atras într-un mod straniu de fata aceasta şi presimţea că prezenţa lui o interesa şi pe ea. Sentimentele lor reciproce nu reprezentau o simplă simpatie trecătoare, în

atitudinea lui Miriam nu constatase nimic provocator. Ea nu dorea altceva decât să devină prietena lui; or, asta era un fel de dovadă de apreciere, deoarece îl considera destul de inteligent pentru a putea înţelege rostul cordialităţii ei spontane.

Stând ascuns în umbră şi simţindu-se când liniştit, când emoţionat de vibrarea adâncă şi încrezătoare a glasului ei, începu să-şi dea seama de realitatea credinţei ce o punea în mişcare. Scepticismul lui înnăscut deveni un fel de nostalgie neaşteptată, când o auzi cântând:

Adăposti-mă-voi sub scutul aripilor tale... Mi-am împietrit inima... Trezeşle-te, măreţia mea! Trezeşte-te, harfa mea, ca laudă să-i cânt Lui!

Justus îi spuse fără înconjur că dimineaţa următoare ar vrea să plece devreme spre Sepforis, unde are ceva de lucru.

— Când ne vom întoarce, vom trece din nou prin Cana? întrebă Marcellus.

— Dacă doreşti, vom trece, răspunse Justus, dar aici am văzut pe toţi cei care an ţesături de vânzare.

Prin urmare nu mai era nimic de adăugat. Marcellus nu găsi nici un pretext menit să explice dorinţa lui de a se întoarce la Cana. Nu putea nici să-i spună: „Aş vrea să mai vorbesc o dată între patru ochi cu Miriam". Era obligat să plece şi s-o lase să se întrebe ce o fi urmărind el cu acesta călătorie prin Galileea. Dacă ar fi avut ocazia să mai stea o dată cu ea de vorbă, poate i-ar fi spus întregul adevăr.

După ce Miriam cântă şi ultimul imn, el întârzie în umbră până când oamenii se împrăştiară. Constată că Justus s-a apropiat de membrii familiei lui Ruben şi că pleacă împreună. La nevoie ar putea să treacă înaintea oamenilor acestora, care înaintau foarte încet, şi astfel să-şi ia rămas bun de la Miriam. Probabil se va bucura că şi-a adus aminte. Dar îşi zise că purtarea aceasta n-ar putea să fie cea mai indicată într-o astfel de împrejurare şi amândoi s-ar simţi sfioşi unul faţă de altul. Fără îndoială Ruben şi Naomi împărtăşeau părerea lui Justus, care probabil le spusese că drumurile acestui roman prin Galileea sunt suspecte. După ce mai întârzie o vreme până când oamenii se depărtară, Marcellus se simţi deprimat şi singur, aşa că se întoarse încet în micul lor cantonament, făcându-şi reproşuri că le-a dat ocazie, fără nici un motiv temeinic, să-l bănuiască. Ar fi fost mult mai bine dacă ar fi spus lui Justus fără

nici un ocoliş motivul pentru care doreşte să viziteze Galileea. Fireşte, în cazul acesta Justus ar fi refuzat să-l călăuzească; dar situaţia de acum i se părea insuportabilă. Se simţea profund deprimat şi ar fi fost în stare să facă orice sacrificiu pentru a putea sta astă-seară de vorbă cu Demetrius. Dacă ar fi fost împreună, el ar fi găsit de mult mijlocul datorită căruia ar fi putut câştiga încrederea acestor galileeni.

Era aproape de amiază şi nu schimbaseră nici o vorbă împreună de mai bine de un ceas. Justus, care mergea în fruntea convoiului, se opri ca Marcellus să-l poată ajunge, îi făcu semn spre o casă ce se vedea pe coasta unei coline umbrite.

— Ne vom opri la casa aceea, zise el, deşi se poate ca Amasia şi Debora să fi plecat la Ierusalim. Ei ţes straiţe foarte frumoase, pe care le vând bazarelor în timpul săptămânii Paştilor.

O femeie voinică şrmai în vârstă ieşi din curte şi se apropie de ei după ce intrară pe poartă, apoi se lumină la obraz când îl recunoscu pe Justus. Nu, Amasia nu este acasă. El a plecat la Ierusalim.

— Şi tu, Debora, cum de n-ai plecat? întrebă Justus.

— Fără îndoială ştii, oftă femeia. Eu nu doresc să mai văd oraşul sacru. N-ar fi plecat nici Amasia dacă n-ar fi trebuit să vând straiţele pe care le aveam, întoarse apoi privirea întrebătoare spre Marcellus şi Justus îl prezentă, explicându-i motivul pentru care s-mi oprit la casa ei. Debora zâmbi şi-i spuse cu părere de rău că nu le-a mai rămas nimic de vânzare. Amasia luase cu el tot ce avea gata. N-a mai rămas nimic altceva decât un covoraş pentru întrebuinţat sub şa, pe care l-am făcut pentru micul Gaspar, adăugă ea. Aş putea să vi-l arăt.

Se îndreptară împreună spre casă şi Debora le arătă un covoraş gros de lână, foarte frumos lucrat şi în culori vii.

— Gaspar va putea să se lipsească de covorul acesta dacă vreţi să-l luaţi, zise femeia şi le făcu semn spre un măgăruş cu părul argintiu care păştea la umbra unui copac.

— Probabil Gaspar acesta este favoritul dumneavoastră, zise Marcellus.

— Gaspar este o pacoste pentru casa noastră. Eu m-am îngreuiat prea mult pentru a-l putea încăleca şi Amasia spune că în convoi nu vredniceşte nici nutreţul pe care-l mănâncă.

— N-aţi vrea să-l vindeţi? întrebă Marcellus.

— Nu v-ar fi de nici un folos, răspunse Debora cu toată sinceritatea.

— Cât mi-aţi cere pe el? stărui el.

— Spune, Justus, cât crezi că face? întrebă femeia.

Justus se apropie de măgăruş şi âpucându-l de coamă, îl determină să ridice capul din iarbă şi-l cercetă în gură.

— De, dacă în realitate valorează ceva, deşi mă îndoiesc de această posibilitate, doar cel mult dacă l-ai da unui copii ca să se joace cu el, atunci ai putea să ceri cel mult doisprezece până la cincisprezece ţechini.

— Nu cumva are obiceiuri proaste? întrebă Marcellus.

— Poate obiceiul de a mânca, răspunse Debora.

— Dar crezi că nu va fugi?

— De asta să n-ai nici o grijă. Pentru el ar fi un efort prea mare ca s-o rupă la fugă. La vorbele acestea începură cu toţii să râdă, afară de Gaspar, care plecă fruntea în pământ.

— Sunt dispus să-ţi ofer cincisprezece.ţechini pentru măgăruş şi pentru covor, zise Marcellus.

Debora îi răspunse că este mulţumită şi adăugă că mai are şi o şa şi un frâu care au fost special făcute pentru Gaspar. I le aduse imediat. Şaua era bine făcută şi frâul frumos împodobit cu piele roşie, iar pe cureaua de pe frunte avea un clopoţel.

— Primeşti douăzeci şi cinci de ţechini pentru toate? întrebă Marcellus.

Debora ridică şaua şi o puse în spatele măgăruşului peste covoraş, apoi strânse chinga sub pântec şi o încatărămă. Marcellus scoase banii şi, uitându-se la ei, Justus începu să râdă. Marcellus se simţi încântat, văzându-! mai înveselii decât până acum.

Lui Gaspar părea că nu-i face plăcere să se despartă de păşune, d n r nu pai u câtuşi de puţin nemulţumit că va fi obligat să plece de la Debora, care-l însoţi până la poartă.

Târziu în aceeaşi după-amiază sosiră în marginea micii localităţi Septbris care era tipic galileeană. Toată lumea făcea semne şi saluta pe Justus. văzându-l că se apropie grăbit. Curând după aceea ajunseră în piaţa publică, pe care o întâlneau în toate părţile pe unde treceau. Un băieţaş care se juca împreună cu un grup de copii în apropierea fântânii cu ghizdul de cărămizi se repezi spre Justus şi începu să strige mulţumit. Era un băieţaş frumos cu părul negru buclat şi un

obraz inteligent, Justus se întoarse spre el şi ridicându-l de subsuori îl strânse în braţe înduioşat. Apoi îi dădu drumul şi întorcându-se spre Marcellus îi spuse cu mândrie:

— Acesta este Iona al meu, strigă el, deşi nu mai era nevoie să-i explice cine este.

Băiatul mai strânse o dată pe bunicul său, apoi îşi desprinse mâinile de pe el. căci văzuse măgăruşul.

— Este al tău? întrebă el.

— Probabil ţi-ar face plăcere să-l încaleci? întrebă Marcellus. Iona se urcă în şa şi Marcellus scurtă curelele scărilor, iar în timpul acesta împrejurul lor se adună un grup de copii care începură să ţipe mulţumiţi. Justus se oprise în apropierea lor, netezându-şi btffba încruntat şi zâmbind.

— Cum îl cheamă? întrebă Iona după ce Marcellus îi dădu frâul în mână. Din pricina emoţiei, glasul băieţaşului devenise ţipător.

— Gaspar, răspunse Marcellus. Dacă vrei, n-ai decât să-l păstrezi. Acum este măgăruşul tău.

— Al meu! ţipă Iona şi se uită neîncrezător la bunicul său.

— Dumnealui, lămuri Justus, este prietenul meu Marcellus Ganîo. Dacă-ţi spune că măgăruşul este al tău, atunci aşa trebuie să fie. Apoi, întorcându-se spre Marcellus în timpul cât copiii se minunau de -lorocul lui Iona, îi spuse: Ceea ce ai făcut acum este o generozitate neaşteptată.

— Snune. bunicule, el face parte dintre noi? întrebă Iona şi întinse arătătorii! spre binefăcătorul său.

Cei doi bâibaţi se uitară repede unul la altul; unul nu ştia ce să răspundă, iar celălalt aştepta cu sfială.

— Trebuie să faci parte dintre noi, declară Iona, căci altfel nu se poate să-ţi împărţi în felul acesta ceea ce ai!

Marcellus se uită din nou la Justus, dar acesta nu răspunse nici de astă dată nimic.

— Eşti om bogat? întrebă Iona cu îndrăzneală.

— La o astfel de întrebare nimeni nu poate răspunde afirmativ, Iona, declară Marcellus râzând, în timpul cât Justus îngână un fel de scuză pentru îndrăzneala nepotului său.

— Trebuie să fii bogat, stărui Iona, de vreme ce împărţi cu alţii ceea ce ai. Ţi-a spus Isus să procedezi în felul acesta? întrebă el şi întinse capul ca să-l poată examina mai de aproape. Ai cunoscut pe Isus, nu-i aşa? Bunicul nu ţi-a spus că Isus mi-a

îndreptat piciorul, aşa că acum mă pot folosi de el şi pot umbla şi alerga împreună cu ceilalţi copii?

Copiii dimprejurul lor se liniştiră. Marcellus îşi dădu seama că va fi obligat să dea un răspuns de faţă cu copiii aceştia, dar nu ştia ce să le spună. După o lungă tăcere, îngână:

— Da... bunicul tău mi-a spus, Iona, ce s-a întâmplat cu piciorul tău. Îmi pare bine că eşti vindecat. E foarte bine aşa!

— Ar fi bine să plecăm, interveni Justus cu glasul emoţionat. Casa mea este foarte aproape de aici. Vino! Aş vrea să-ţi prezint pe fiică-mea.

Marcellus nu se lăsă rugat. Apucară în susul drumului şi, pe măsură ce înaintau, numărul celor dimprejurul lor devenea tot mai mare. Ştirea despre sosirea lui Justus se răspândise în sat. Oamenii ieşeau din case şi se uitau la ei miraţi; copii de toate vârstele se apropiau ca să-i însoţească. Un băieţaş mai mic, olog de un picior, se tara în cârje şi obrazul lui luminos cerceta mirat procesiunea. Când îl văzu, Justus ieşi pe marginea drumului şi-l mângâie pe creştet.

La urmă ajunseră în faţa căsuţei modeste. Curtea dimprejurul casei era foarte curată. Pe marginea potecii care ducea până la intrare erau două rânduri de lalele. Rebeca, o matroană cu glasul blând în vârstă de vreo treizeci şi cinci de ani, ieşi în calea lor, mirată de îngrămădeala ce-i împresura. Justus, de cum intră în curte, îi explică ce s-a întâmplat şi în glasul lui tremură o amabilitate neobişnuită când prezentă pe Marcellus.

— N-ar fi trebuit să procedaţi în felul acesta, murmură ea, deşi ochii îi străluceau de mulţumire. Acesta este un dar prea scump pentru un băieţaş de vârsta lui.

— Mă consider pe deplin răsplătit, răspunse Marcellus şi zâmbi. Constat că măgăruşul este apreciat.

— Ia uită-te, mamă! strigă Iona gesticulând cu mâinile. Este al meu!

Rebeca dădu din cap şi zâmbi, iar grupul de copii îşi continuă drumul pe urma eroului nostru.

— Aceasta este o zi de mare mulţumire pentru Iona, zise Rebeca, însoţindu-i în interiorul casei ei modeste.

— Da, aşa este! încuviinţă Justus oftând şi se lăsă pe un scaun. Este o zi de mulţumire pentru el, dar cred că Iona este prea tânăr pentru a putea lua asupra lui o astfel de răspundere.

— Dimpotrivă, eu cred că este destul de mare, replică Marcellus. Trântorul acesta de măgăruş este anume menit să fie al unui băieţaş. Iona se va împăca destul de bine cu el.

— Cât despre asta, sunt şi eu de aceeaşi părere, răspunse Justus şi, netezindu-şi barba îngândurat, dădu de câteva ori din cap şi murmură mai mult pentru sine: Ar fi să aştepţi prea mult de la un copil. Apoi se lumină pe neaşteptate la obraz şi se adresă fiicei sale: Rebeca, pentru Marcellus Gallio vom ridica un cort în apropierea casei. De mâncat va mânca aici în casă împreună cu noi.

— Sigur că da, tată, se grăbi Rebeca să răspundă şi se întoarse zâmbind spre Marcellus. Nu cumva sunt şi feluri de mâncăruri pe care nu ai voie să le mănânci? întrebă ea. Apoi, văzând că Marcellus se uită la ea fără să înţeleagă, îi explică: Eu nu cunosc obiceiurile romanilor şi mi-am închipuit că şi pe ei religia îi opreşte de la anumite mâncări, cum ne opreşte pe noi religia noastră.

— O, nu! Despre aşa ceva nu poate fi vorba, răspunse Marcellus cu amabilitate. Religia noastră nu incomodează pe nimeni... nici chiar pe mine.

Regretă imediat această declaraţie lipsită de seriozitate, mai ales când văzu efectul pe care-l făcu asupra stăpânei casei.

— Cu vorbele acestea vrei să spui că n-aveţi nici un fel de religie? întrebă Justus cu glasul grav.

— N-avem religie! protestă Marcellus. Zeii noştri se văd în toate colţurile, până şi acolo unde nu te aştepţi.

— Probabil vorbeşti despre idoli! îl corectă Justus.

— Vorbesc despre statui, lămuri Marcellus. Unele dintre acestea sunt foarte bine făcute. Majoritatea lor au fost importate din Grecia. Grecii sunt foarte pricepuţi la sculptură.

— Şi poporul dumitale se închină la aceste statui? întrebă Justus mirat..

— Aşa se pare, şi cred că unii dintre ei cred în aceste zeităţi cu toată convingerea, răspunse Marcellus, care nu se simţea mulţumit de aceste întrebări care i se puneau.

— Bine, dar cred că dumneata nu te închini acestor idoli, stărui Justus.

— Sigur că nu! răspunse Marcellus râzând.

— Prin urmare nu crezi în nici un fel de putere supremă? întrebă Justus, care părea mirat şi speriat.

— Recunosc, Justus, că toate teoriile pe care le-am auzit în legătură cu această problemă pentru mine n-au fost de ajuns de convingătoare. Aş fi foarte mulţumit dacă aş descoperi o religie în care să pot crede cu toată convingerea.

Presimţind că subiectul acestei conversaţii va fi destul de greu, Rebeca se frământă pe scaun şi zâmbi cu sfială.

— Îngăduiţi-mi să plec ca să pregătesc mâncarea, căci presimt că trebuie să fiţi flămânzi.

— Justus, nu am câtuşi de puţin intenţia să te jignesc, continuă Marcellus după ce Rebeca ieşi din odaie. Am constatat că eşti un om religios care crede cu toată convingerea şi a fost o imprudenţă din partea mea să vorbesc cu atâta nepăsare despre un astfel de subiect.

— Nu face nimic, răspunse Justus îngăduitor. Ţi-ai manifestat dorinţa de a crede. Or, asta înseamnă ceva. Nu se spune că în viaţă cei care caută vor găsi? Eşti un bărbat bine intenţionat. Eşti un om cu sufletul bun şi meriţi să ai o religie.

Marcellus nu găsi ce să-i răspundă, aşa că tăcu şi aşteptă continuarea conversaţiei începute. Peste câteva clipe Justus îşi propti palmele mâinilor uriaşe pe genunchi ca să-i dea să înţeleagă că vor continua altă dată, apoi ridicâpdu-se în picioare se apropie de uşă.

— Haide, Marcellus, să ridicăm cortul, zise el cu glasul blând. Se întâmpla pentru prima dată ca să-i spună Marcellus fără să mai adauge şi numele de Gallio.

Puţin după terminarea cinei, la care datorită noilor lui preocupări nu luase parte, Iona apăru în faţa intrării cortului cafeniu al lui Marcellus şi se opri cu mâinile proptite în şolduri şi pe obraz cu o expresie gravă. Se vedea destul de limpede că evenimentele din timpul zilei contribuiseră ca el să devină mai matur decât fusese până acum.

Marcellus, care se aşezase la o măsuţă pliantă ca să scrie, lăsă stilul din mână şi se uită la el mirat, apoi zâmbi, îşi închipuia, fără nici un temei de altfel, că ştie ce fel de gânduri preocupă acum pe Iona. În primul moment băiatul acesta se simţise copleşit de senzaţia celor întâmplate, glasul îi devenise ţipător şi mişcările maşinale; dar acum, după ce toţi copiii se întorseseră la casele lor şi pe Gaspar îl băgase în grajdul liber împreună cu vaca pe care o aveau şi-i adusese o sarcină de trifoi proaspăt cosit, emoţia prin care trecuse era domolită.

Probabil începuse să-şi dea mai limpede seama de situaţia lui de acum în calitate de proprietar şi stăpân al unui măgăruş, fiind singurul copil din Sepforis care putea afirma că are un măgăruş. Nici chiar bunicul său nu avea. În astfel de împrejurări, îşi zise Marcellus, atitudinea lui la vârsta de şapte ani este cât se poate de normală.

— Ia spune, ai avut grijă ca să-l adăpi şi să-i dai de mâncare peste noapte? întrebă el, vorbind ca de la egal la egal.

Iona îşi ţuguie buzele şi dădu din cap.

— Nu vrei să intri şi să te aşezi pe un scaun?

Iona intră şi, după ce se gândi o clipă, se aşeză pe jos şi-şi încrucişa picioarele sub el.

— Cum s-a purtat Gaspar în timpul plimbării? A fost cuminte? Iona dădu de câteva ori din cap şi rămase cu ochii plecaţi în pământ.

Marcellus nu ştia ce să-i mai spună, dar ar fi dorit să înceapă o conversaţie.

— N-a muşcat şi nic"i n-a zvârlit pe nimeni? Sau te pomeneşti că s-a culcat în mijlocul drumului cu şaua pe el şi a început să doarmă.

Iona clătină din cap fără să ridice privirea spre el şi făcându-şi limba ghemotoc începu să şi-o plimbe de la o falcă la alta.

Nu mai vorbise de ani întregi cu copii şi acum îşi dădu seama că nu este atât de uşor să stai de vorbă cu ei cum îşi închipuise el.

— Îmi pare bine că eşti mulţumit, declară el. Mai ai să-mi spui ceva privitor la această chestiune?

Iona ridică obrazul întunecat spre el şi dădu din cap, apoi înghiţi cu greutate.

— Toma mi-a cerut să-l las şi pe el să încalece, îngână el cu glasul stins.

— Ceva mă face să-mi închipui că ai refuzat, zise Marcellus.

Iona dădu din cap cu părere de rău.

— Din pricina asta, dacă aş fi în locul tău, eu nu mi-aş face nici o grijă. Pe Toma îl vei putea lăsa să încalece mâine. Probabil nici el nu şi-a închipuit că-i vei împrumuta măgăruşul chiar din prima zi. Acest Toma ţi-e prieten bun?

— N-ai văzut pe băiatul acela care umblă în cârje?

— Cel pe care bunicul tău l-a mângâiat pe creştet? Iona dădu din cap.

— În cazul acesta totul se va limpezi de la sine, adăugă Marcellus binevoitor. Va avea.destule ocazii ca să încalece, în cazul când întâmplarea aceasta te nemulţumeşte atât de mult, de ce nu dai o fugă până la Toma acasă să-i spui că-i vei da măgăruşul mâine dimineaţă dacă va vrea.

— Mâine el va pleca, răspunse Iona abătut. Va pleca împreună cu maică-sa. Ei nu locuiesc în satul acesta, ci în Capernaum. Au venit ia Sepforis numai din pricină că bunica lui este bolnavă. Ea a şi murit, aşa că se vor întoarce acasă.

— Păcat că s-a întâmplat aşa, încercă Marcellus să-l îmbuneze. Dar tu nu ai nici o vină. Dacă situţia aceasta te nemulţumeşte, ar fi bine să vorbeşti şi cu bunicul tău. Ia spune, Iona, tu ai dormit vreodată sub cort?

Iona clătină din cap şi păru că s-a mai luminat la obraz.

— Mai avem un pat pe care l-am putea întinde. Du-te şi vorbeşte cu bunicul tău despre întâmplarea asta cu Toma şi cere voie mamei tale să dormi aici în cort împreună cu mine.

Iona zâmbi mulţumit şi plecă fără să întârzie.

Ar fi fost imposibil să nu audă conversaţia lor, deoarece Justus sta la fereastra deschisă, nu mai departe de doi paşi de cortul în care se găsea el. Peste câteva clipe auzi vibraţia adâncă a glasului blând al uriaşului şi glasul sfios al nepotului său. Fiind curios să afle cum se va termina această chestiune, lăsă stilul din mână şi ascultă.

— Când Isus a spus oamenilor să-şi împartă lucrurile pe care le au, el s-a adresat în primul rând bogaţilor, nu-i aşa bunicule?

— Da, el s-a adresat celor care au mai mult decât le trebuie şi ceea ce au pot să împartă şi altora.

— Marcellus este bogat?

— Da... şi mai ales este un om foarte bun.

— Isus i-a spus şi lui să-şi dăruiască lucrurile pe care le are?

Urmă o lungă tăcere, în timpul căreia Marcellus îşi reţinu respiraţia.

— Eu, Iona, nu ştiu dacă i-a spus sau nu. Dar se poate să-i fi spus. Se făcu din nou tăcere, pe care la urmă o întrerupse băieţaşul.

— Bunicule, care este motivul că Isus n-a vindecat piciorul lui Toma?

— Eu nu ştiu, nepoate. Dar probabil lui Isus nu i-a spus nimeni că Toma este olog de un picior.

— Păcat, se auzi glasul băiatului. Ar fi fost mai bine dacă i-ar fi (ras cineva.

— Da, oftă Justus. În cazul acesta, pentru tine situaţia de acum ar fi fost mult mai uşoară, nu-i aşa?

— Sunt mulţumit că mie Isus mi-a îndreptat piciorul, murmură Iona.

— Da...e foarte bine, răspunse Justus. Faţă de tine Isus a fost foarte bun! Ştiu că şi tu ai fi gata să faci orice pentru Isus dacă ţi s-ar oferi ocazia, nu-i aşa?

— Bunicule, eu nu sunt în stare să fac nimic pentru Isus, protestă Iona. Cum aş putea să fac?

— De, dacă se va întâmpla să afli despre Isus că n-a făcut ceva pentru că nu i-a spus nimenea; ceva ce ar fi fost dispus să facă dacă ar fi fost informat; ceva ce ar face chiar astăzi dacă s-ar întâmpla să mai fie aici...

— Vrei să spui să fac eu ceva în interesul lui Toma? se auzi glasul subţire al lui Iona.

— Nu te-ai gândit că poate ai putea face şi tu ceva pentru Toma? Micul Iona începu să plângă, iar după suspinele intermitente ce se auzeau din interiorul camerei înţelese că Justus şi-a ridicat nepotul pe genunchi. Nu mai auzi apoi nici o vorbă. Peste jumătate de ceas sau chiar mai bine, Iona, cu ochii roşii şi abătut, apăru la intrarea cortului.

— Voi dormi cu bunicul, zise el cu părere de rău, căci m-a poftit şi el.

— Foarte bine, Iona! încuviinţă Marcellus. Bunicul tău nu te-a văzut de vreme îndelungată. Mâine, dacă vei vrea, poţi să vii să te joci aici în cort.

Iona nu se mişcă din faţa intrării şi păru că se gândeşte.

— Nu te superi dacă voi da pe Gaspar? întrebă el, făcând un mare efort.

— Probabil lui Toma? întrebă Marcellus.

Iona dădu din cap fără să ridice fruntea.

— Eşti convins că vrei să i-l dai?

— Nu... eu nu vreau să i-l dau.

— În cazul acesta, Iona, tu eşti un băiat căruia nu-i lipseşte curajul! declară Marcellus.

Probabil vorbele lui de apreciere părură prea impresionante pentru Iona, deoarece plecă imediat. Marcellus îşi descheie curelele sandalelor şi se întinse în aşternut imediat ce se făcu

întuneric. Acest Isus, fără îndoială, fusese un bărbat de o forţă morală extraordinară. Acum e mort şi îngropat de mai bine de un an, dar efectul învăţăturilor lui asupra casei lui Justus fusese atât de puternic, încât şi nepotul său, care era un copil, se resimţea de această învăţătură. Făcu o comparaţie care-l determină să rămână îngândurat. I se părea că acest Isus a luat în mână o medalie şi un ciocan cu care a bătut imaginea spiritului său în aurul din Galileea, transformându-l în moneda împărăţiei lui. Omul acesta ar fi trebuit să trăiască. Să i se dea posibilitatea să convertească mai multă lume. Datorită spiritului său, dacă i s-ar fi dat posibilitatea să se desfăşoare în plenitudinea lui, ar fi putut să transforme această lume într-un loc unde oamenii bine intenţionaţi ar fi putut să trăiască mulţumiţi. Dar Isus era mort. Un mic grup de ţărani săraci din Galileea îşi va mai aduce aminte de el vreme de câţiva ani şi după aceea lumina se va stinge. Ce păcat! Micul Iona va dărui măgăruşul său lui Toma, dar despre fapta aceasta nu va afla nimeni afară de cei din Sepforis. Miriam va continua să cânte imnurile ei înaripate, dar numai pentru micul orăşel Cana. Împărăţia lui Isus Însă aparţine universului întreg! Totuşi moneda Bătută de el n-avea curs decât în sătuleţele din Galileea. Mâine va scrie lui Demetrius despre această chestiune.

Marcellus îşi termină prânzul, stând singur la masă. Rebeca se aşezase în apropiere, dar nu zicea nimic. Făcuse câteva observaţii banale şi ea îi răspunsese destul de amabilă, dar numai în monosilabe: Iona şi bunicul său au prânzit mai devreme, împreună. Nu crede că vor întârzia prea mult.

După ce mancă, Marcellus se întoarse în cort şi continuă scrisoarea pe care o începuse pentru Demetrius; scria greceşte, fără să se gândească la felul în care i-o va expedia. Toţi cei care avuseseră intenţia ca în primăvara aceasta să facă un drum la Ierusalim erau demult plecaţi.

Puţin după aceea Justus apăru ia intrarea cortului. Marcellus îi făcu semn să intre şi uriaşul se aşeză pe un scaun de campanie.

— De, începu Marcellus, întrerupând lunga tăcere dintre ei, mi se pare că micul Iona a săvârşit o faptă generoasă... care i-a sângerat inima, îmi pare rău că i-am pricinuit această nemulţumire.

— Nu-ţi face imputări, Marcellus. Ar putea să iasă bine. Fireşte, băiatul este prea tânăr pentru a-l supune la o încercare atât de grea. Va trebui să mai aşteptăm, pentru a vedea cum se poartă. Ziua aceasta va fi pentru Iona o zi memorabilă dacă va fi în stare să-şi dea seama de importanţa ei, zise Justus cu mândrie, dar se vedea că se simte tulburat.

— Să-şi dea seama de importanţa ei! repetă Marcellus. Eu cred că şi-a dat seama. N-a dat măgăruşul băiatului care este olog? Doar nu-ţi închipui că-i va părea rău de gestul pe care l-a făcut şi că va cere lui Toma să i-l dea înapoi?

— Nu... eu nu mă gândesc la asta! Dar toţi copiii s-au adunat grămadă şi i-au spus lui Iona că este un băiat de treabă. Ar fi trebuit să-i auzi. La urmă Toma a plecat împreună cu maică-sa. Toma încălecase, iar maică-sa mergea alături de el şi plângea de mulţumire. Şi toate femeile care au însoţit-o până în drum au început să vorbească despre Iona şi să spună: „Ce faptă frumoasă şi vrednică. Eşti un băiat generos!" Justus oftă adânc. Eu cred că au procedat greşit. Dar nu puteam să le ocărăsc din pricina asta! Aşa că am plecat.

— Bine, Justus, gândeşte-te că este firesc ca vecinii să laude pe Iona pentru fapta pe care a săvârşit-o. A fost un mare sacrificiu pentru un copil ca el. Nu eşti de părere că merită toată l uda?

— Merită laudă, încuviinţă Justus, dar nu în mod exagerat. Cum spuneai adineauri, fapta aceasta l-a costat un mare sacrificiu. Are dreptul să se împărtăşească de mulţumire sufletească. Ar fi mare păcat dacă în loc de această mulţumire nu i-ar rămâne decât trufia. Nu există deşertăciune mai primejdioasă pentru caracterul unui bărbat decât posibilitatea de a se mândri cu faptele sale. N-are decât să se mândrească cu puterea, cu priceperea, cu vigoarea, cu înfăţişarea şi rezistenţa sa, deoarece acestea sunt slăbiciuni de care suferim cu toţii. Dar când un bărbat este vanitos, datorită faptelor bune pe care le-a săvârşit, aceasta este o mare tragedie. Nepotul meu este foarte tânăr şi lipsit de experienţă. Caracterul lui ar putea fi cu uşurinţă alterat de acesta trufie, chiar înainte de a-şi putea da seama ce s-a întâmpalt cu el.

— Înţeleg ce vrei să spui! declară Marcellus. Sunt de acord cu dumneata. Întâmplarea aceasta va contribui la fermitatea caracterului lui Iona mai mult decât te-ai putea aştepta de la un

copil de vârsta lui sau va face dintr-însul un închipuit. Haide, Justus, să plecăm de aici înainte ca vecinii să aibă ocazia să-şi exercite influenţa nefastă asupra lui. Îl vom lua şi pe el cu noi. Ce zici de asta?

Privirile lui Justus se luminară. Dădu din cap de câteva ori în semn de încuviinţare.

— Voi vorbi cu maică-sa, răspunse el. Vom strânge apoi bagajele şi vom pleca fără întârziere.

— Va fi foarte bine. Mi-am zis că poate vei stărui ca Iona să rămână acasă... pentru a te convinge până unde va fi în stare să meargă cu ispăşirea.

— Nu, căci n-ar fi loial să-l expun la această ispăşire, protestă Justus. A procedat foarte bine, prin urmare este timpul ca noi să-i întindem o mână de ajutor, în această împrejurare, prietene, avem şi noi anumite obligaţii.

— Ai dreptate, răspunse Marcellus şi începu să facă sul scrisoarea pe care o terminase. Eu port răspunderea pentru că am băgat pe Iona în această afacere şi mă voi strădui să-l scap înainte ca purtarea lui să aibă şi alte urmări.

Justus nici nu intră bine în casă când Iona apăru la intrarea cortului, pe obraz cu zâmbetul sfios al celui care este obligat să poarte o povară.

— Ei, Iona! strigă Marcellus. Am auzit c-ai ajutat pe Toma să plece la drum. Ai procedat foarte bine; la urma urmei tu n-ai nevoie de măgăruş. Ai cele mai bune picioare ce pot fi găsite în această localitate. Preocupat cu păturirea învelitorilor pe care le băga în străiţele convoiului, continuă să vorbească în felul acesta şi mai mult pentru sine însuşi. Un băiat care înainte de asta a fost infirm şi mai târziu a fost vindecat trebuie să se simtă atât de mulţumit, încât niciodată nu va dori să încalece!

— Da, dar Gaspar a fost un măgăruş foarte frumos! răspunse Iona muşcându-şi buzele. Toată lumea spune că nu înţelege cum de am fost în stare să renunţ la el.

— Nu trebuie să te intereseze ce spune lumea, ripostă Marcellus. Nu admite ca alţii să-ţi tulbure plăcerea faptei pe care ai săvârşit-o. Tu eşti un băiat vrednic şi atât ajunge. Şterge-ţi nasul şi dă-mi o mână de ajutor ca să strâng cureaua aceasta.

Justus sosi tocmai la timp pentru a putea auzi ultimele cuvinte şi încercă să zâmbească.

— Iona, începu el, te vom lua cu noi pentru câteva zile. Maică-ta a început să-ţi împacheteze câteva lucruri de care vei avea nevoie.

— Pe mine? Plec şi eu cu voi? ţipă Iona şi se repezi pe după cort chiuind de mulţumire.

Justus şi Marcellus se uitară unul la altul.

— Fapta pe care am săvârşit-o acum, este destul de brutală, zise Marcellus.

— Rănile primite de la un prieten nu dor prea rău, răspunse Justus. Iona se va reface fără greutate. Acum are din nou la ce să se gândească de vreme ce a auzit că-l vom lua cu noi.

— Ia spune, Justus, încotro ne vom duce acum?

— M-am gândit să mergem mai întâi la Capernaum.

— Drumul acesta cred că va mai putea aştepta. S-ar putea să ne întâlnim cu Toma şi cu Gaspar. Cred că n-avem nevoie ca astăzi să ne mai întâlnim o dată cu ei. Mai bine să ne întoarcem la Cana. O întâlnire cu Miriam lui Iona nu poate decât să-i folosească.

Justus îşi netezi barba, încercând să-şi ascundă un zâmbet.

— Probabil tot aşa îţi va folosi şi dumitale, îndrăzni el să-i răspundă. Dar nu eşti de părere că-ţi risipeşti timpul? În Cana am văzut tot ce se găseşte de vânzare.

Marcellus, care continua să bage lucrurile din cort într-un coş de nuiele, îşi îndreaptă trupul pe neaşteptate şi privi pe Justus drept în luminile ochilor.

— Cred c-am cumpărat toate ţesăturile de care am nevoie, declară el cu îndrăzneală. Ceea ce am aflat despre acest Isus mă face să doresc şi alte informaţii referitoare la el. Nu ştiu dacă vei vrea să-mi faci cunoştinţă cu câţiva oameni care l-au cunoscut... şi care ar fi dispuşi să-mi vorbeasă despre el.

— Va fi foarte greu, răspunse Justus fără ezite. Oamenii din părţile acestea n-au nici un motiv întemeiat ca să-şi închipuie c-ar putea sta de vorbă cu romani şi să le vorbească fără nici o sfială. Li se va părea neobişnuit ca un bărbat care face parte din neamul dumitale să se intereseze de Isus. Probabil nu ştii că romanii l-au osândit la moarte. De asemenea, nu ştii că legionarii - mai ales cei din Ierusalim - pândesc orice ocazie ce s-ar ivi pentru a le confirma bănuiala că adepţii lui Isus au început să se organizeze.

— Spune, Justus, nu cumva îţi închipui despre mine c-aş putea să fiu o iscoadă? întrebă Marcellus.

— Nu, eu nu-mi închipui că ai putea fi o iscoadă. Nu ştiu, Marcellus, ce ai putea să fii, dar am toată încrederea că nu ai intenţii rele faţă de noi. Aş fi dispus să-ţi spun şi eu unele amănunte despre Isus.

— Îţi mulţumesc, Justus, zise Marcellus şi scoase din sânul tunicii scrisoarea ce o făcuse pentru Demetrius. Spune-mi, cum aş putea trimite această scrisoare la Ierusalim?

Justus încruntă din sprâncene şi se uită bănuitor la sulul de pergament.

— La Capernaum există un fort roman, murmură el. Fără îndoială comandantul fortului are curieri care pleacă şi se întorc tot la două-trei zile.

Marcellus îi întinse sulul de pergament şi-i făcu semn spre adresă.

— Nu vreau să expediez această scrisoare cu ajutorul celor din fortul Capernaum şi nici al administraţiei procuratorului din Ierusalim, zise Marcellus. Scrisoarea aceasta va trebui trimisă cu un om de încredere, care s-o predea grecului Stefanos din dugheana lui Ben Iosif.

— Prin urmare cunoşti pe sclavul Demetrius, se dumiri Justus. Tot aşa mi-am închipuit şi eu.

— Da… este sclavul meu.

— M-am gândit şi la asta.

— Serios! Ei bine, ia să-mi spui la ce te-ai mai gândit? Cred că va fi mai bine să limpezim situaţia de vreme ce am ajuns aici.

— M-am întrebat care ar putea fi scopul ce-l urmăreşti cu această călătorie în Galileea, declară Justus şi păru că se mai înseninează puţin.

— În sfârşit, acum ştii, nu-i aşa?

— Nu sunt tocmai sigur c-aş şti, zise Justus şi puse mâna pe braţul lui Marcellus: Spune-mi doar atât: Ai văzut vreodata pe Isus, l-ai auzit vorbind?

— Da, l-am auzit, dar n-am putut înţelege ce spune. Pe vremea aceea nu cunoşteam limba în care vorbea.

— Ai învăţat limba aramaică pentru a putea culege informaţii despre el?

— Da, alte motive n-aş fi avut s-o învăţ.

— Îngăduie să-ţi mai pun o întrebare, zise Justus cu glasul în şoaptă: Faci parte dintre noi?

— Iată motivul pentru care am venit în această provincie. Vreau să-mi dau seama de realitate. Eşti dispus să-mi stai într-ajutor?

— În măsura puterilor mele, încuviinţă Justus, şi în măsura capacităţii dumitale de înţelegere.

Marcellus rămase mirat.

— Vrei să afirmi că în învăţătura aceasta sunt şi anumite mistere pe care eu nu sunt destul de inteligent pentru a le putea înţelege? întrebă el nerăbdător.

— Eşti destul de inteligent, ripostă Justus. Dar pentru a putea înţelege pe Isus nu este nevoie exclusiv de inteligenţă. Ceea ce-ţi voi spune eu despre el va trebui să accepţi cu inima şi să ai credinţă.

— De mine credinţa se apropie numai cu mare greutate, răspunse Marcellus încruntat. Eu nu sunt superstiţios din fire.

— Cu atât mai bine, răspunse Justus. Cu cât vei fi obligat să plăteşti un preţ mai mare, vei aprecia cu atât mai mult ceea ce ai obţinut. Apoi se ridică în picioare şi scoţându-şi tunica începu să smulgă grăbit ţăruşii cortului. Despre asta vom vorbi mai tîrziu, adăugă el. Este tocmai timpul să plecăm la drum dacă vrem să ajungem la Cana până la apusul soarelui. Apoi cu totul pe neaşteptate păru că i-a trecut ceva prin minte, căci îşi îndreptă trupul. Aşa va fi mult mai bine, zise el. Vom pleca la Nazaret! Este mult mai aproape decât Cana. În orăşelul acesta s-a născut Isus. Maică-sa mai trăieşte şi astăzi acolo. Când va afla că dumneata, care eşti roman, ai văzut pe fiul ei şi te-ai interesat atât de mult încât vrei să afli şi alte informaţii despre el, îţi va spune tot ce doreşti!

— Nu, te rog! Nu vreau să mă întâlnesc cu ea! protestă el. Apoi, văzând mirarea zugrăvită pe obrazul lui Justus, adăugă: Presimt că ea nu va fi dispusă să vorbească despre fiul ei cu un roman.

Primele trei mile Iona le făcu alergând când în fruntea, când înapoia micii caravane, întocmai ca un căţeluş care se zbenguieşte: arunca cu pietricele spre vitele care păşeau şi intra în holdele de pe marginea drumului. Dar, după ce soarele se urcă sus pe cer, entuziasmul lui se mai domoli. Acum se mulţumea să meargă alături de bunicul său cu paşi întinşi şi

simţindu-se mai bărbat decât era în realitate. După ce mai făcu o bucată de drum, luă pe bunicul său de mână şi-l determină să umble mai încet, deoarece începuseră să-l doară picioarele. Preocupat de subiectul conversaţiei lor importante. Justus nu-şi dăduse seama de oboseala nepotului său; dar, când îl văzu că se împiedică şi e gata să cadă, se opriră la umbră şi descărcară poverile măgăruşilor, apoi le împărţiră în aşa fel ca cel mai mic să fie liber pentru a putea luă un călăreţ. Iona nu protestă când văzu că-l ridică în şa.

— Ar fi fost bine să fi păstrat şaua aceea frumoasă, oftă el.

— Nu, n-ar fi fost bine, zise Marcellus. Când dăruieşti ceva, e mai bine să-ţi iei gândul de la ce ai dăruit şi să nu-ţi pară rău.

— Băiete, prietenul nostru are dreptate, încuviinţă Justus. Măgăruşul acesta te va putea duce şi fără şa frumoasă. Să plecăm la drum şi, când soarele va dogorî deasupra capetelor noastre, ne vom opri ca să mâncăm ceva.

— Mie mi-e foame chiar acum! declară Iona

— Şi mie mi-e foame, interveni Marcellus, şi în timpul cât strânse chinga se adresă lui Justus cu glasul în şoaptă: Nu uita că el este copil şi nu trebuie să fii sever.

— Cred că ai fi fost încântat de învăţăturile lui Isus, declară Justus amabil. Ai o inimă bună, Marcellus. De câte ori l-am auzit vorbind despre bunătatea omenească! Pentru el nu putea să existe nimic mai meschin decât bunătatea subliniată de meschinărie. Cea mai ticăloasă faptă pe care ar putea-o săvârşi un bărbat faţă de sine însuşi sau faţă de aproapele lui este un dar pe care-l face cu părere de rău. Este foarte greu pentru un bărbat cu sufletul neprihănit să dăruiască ceva ce n-ar trebui dăruit, ci aruncat. Cred, prietene, că această parte din învăţătura lui Isus nu-ţi va veni prea greu s-o accepţi!

— Probabil ai o părere prea bună despre mine, Justus, protestă Marcellus. Eu în toată viaţa mea n-am dăruit nimic ce ar fi putut să mă facă mai sărac decât am fost înainte de aceea. Nu am dăruit nimic din ceea ce mi-am dorit sau ce am preferat să păstrez. Cred că Isus a renunţat la tot ce a avut.

— Tot ce a avut! încuviinţă Justus. Nu mai avea nimic, decât hainele de pe el. Spunea că, dacă un bărbat are două haine, pe una se cade s-o dăruiască altuia, în ultimul an cât a fost împreună cu noi, a avut o cămaşă bună. Probabil ar fi dat-o şi pe

aceasta altuia dacă această cămaşă nu i-ar fi fost dată şi lui în împrejurări cu totul neobişnuite.

— N-ai vrea să-mi divulgi şi mie ce s-a întâmplat? întrebă Marcellus.

— În Nazaret trăia o femeie nenorocită despre care umbla vorba că este vrăjitoare. Era mică de statură şi urâtă la vedere; umbla întotdeauna singură, n-avea prieteni şi era veşnic nemulţumită, într-o zi, de Sabat, vecinii au auzit pocnind spata războiului la ea în casă şi s-au dus să-i spună că în felul acesta încalcă legea. Dar Tamar n-a vrut să asculte de ei şi oamenii s-au dus şi au pârât-o la cărturari, care au venit în dimineaţa Sabatului următor şi, găsind-o că ţese, i-au stricat războiul, care era singurul ei mijloc de existenţă. Probabil restul întâmplării ţi-l poţi închipui cu uşurinţă, conchise Justus.

— Tamar a avut noroc cu Isus, care era un teslar priceput, zise Marcellus. Dar ce au zis autorităţile templului când au constatat că el vine în ajutorul lui Tamar? Nu l-au învinuit şi pe el că se asociază cu cei care calcă Sabatul?

— Dimpotrivă, l-au învinuit. Asta s-a întâmplat pe vremea când rabinii încercau să găsească motive de acuzare împotriva lui. Oamenii au stăruit de multe ori să vorbească în sinagogile satelor, şi faptul acesta nu putea să fie pe placul rabinilor, care chemau mereu poporul să aducă jertfe. Isus a vorbit despre prietenia şi ospitalitatea faţă de oameni străini şi despre săracii care trebuie ajutaţi.

— Rabinii nu erau adepţi ai prieteniei şi ai milei? întrebă Marcellus.

— Ba da, erau. Şi considerau ca ceva de la sine înţeles ca în această privinţă toată lumea să Fie de acord.

— Cel puţin în teorie dacă nu altfel, zise Marcellus.

— Da, exact! Numai în teorie! Dar în privinţa adunării fondurilor pentru susţinerea sinagogilor erau de acord şi în practică. Vorbeau mereu numai despre bani, aşa că nu le mai rămânea timp pentru a putea vorbi şi despre lucruri din domeniul spiritual.

— Haide, continuă şi spune-mi ce s-a întâmplat cu Tamar, îl întrerupse Marcellus. Isus i-a reparat războiul şi în semn de recunoştiinţă ea i-a ţesut o cămaşă.

— Tocmai! Pe aceasta a purta-o până la moarte.

— Ai fost de faţă... când a murit? întrebă Marcellus.

— N-am fost... pe vremea aceea eu eram la închisoare, răspunse Justus, care părea că nu este dispus să vorbească despre această chestiune.

Dar, la stăruinţele lui Marcellus, îi povesti pe scurt ce s-a întâmplat. Câteva zile înainte de a fi judecat pentru trădare şi tulburarea liniştii publice, Isus alungase samsarii şi cămătarii din templu. Câţiva dintre prietenii săi au fost arestaţi şi băgaţi la închisoare, fiind acuzaţi c-au adunat de pe jos câţiva bani ce fuseseră risipiţi. Acuzarea a fost nedreaptă, stărui Justus, dar cu toate acestea am fost ţinuţi în închisoare vreme de două săptămâni.

— Când ne-au eliberat din închisoare, adăugă el abătut, totul se terminase. Cămaşa, după cât am auzit, a fost jucată la zaruri de legionarii romani care au luat-o cu ei. Ne-am întrebat de multe ori: ce s-o fi ales de cămaşa aceasta? Pentru ei nu avea nici o valoare.

Se făcuse amiază şi poposiră în mijlocul unui crâng, unde era şi un izvor şi un partal de iarbă pentru păscut. Măgăruşii fură descărcaţi de poveri şi le puseră piedicile. Desfăcură merindele: un burduf de vin, un coş de pâine, o legăturică de peşte afumat, un urcior plin cu sirop de orz şi un coşuleţ de smochine pârguite. Pentru Iona întinseră o pătură pe iarbă şi, după ce se sătură, băiatul ostenit de drum adormi numaidecât. Justus şi Marcellus se întinseră în iarbă şi continuară să vorbească cu glasurile domolite.

— S-a întâmplat ca uneori oamenii neprevăzători să se înşele asupra atitudinii lui faţă de afaceri, spunea Justus. Cei care erau împotriva lui răspândiseră zvonul că el este împotriva neguţătorilor şi că nu respectă înţelegerile negustoreşti, obişnuite între oameni.

— La asta m-am gândit şi eu, declară Marcellus. S-a vorbit foarte mult despre stăruinţele lui de a determina oamenii să renunţe la ceea ce au. Mi-am zis că aceasta este o cerere exagerată, în cazul când cineva începe să împartă străinilor tot ce are, cum va putea să mai îngrijească de familia lui?

— Îngăduie să-ţi dau o pildă, într-una din zile subiectul acesta a fost discutat în faţa lui Isus şi el l-a explicat spunându-le o parabolă. El avea obiceiul să vorbească mai întotdeauna numai în pilde: Un bărbat care avea o vie trebuia să culeagă strugurii deoarece aceştia erau copţi. Ieşind în piaţă, a întâlnit un pâlc de

oameni care-şi pierdeau vremea şi i-a întrebat dacă nu cumva au nevoie de lucru. Oamenii i-au răspuns că sunt gata să lucreze până seara în schimbul unui dinar.

— Asta este o simbrie destul de mare, zise Marcellus.

— Aşa este! Dar strugurii trebuiau culeşi imediat, aşa că omul nu putea să stea cu ei la tocmeală. Prin urmare s-a învoit. Pe la amiază şi-a dat seama că va avea nevoie de mai mulţi lucrători. A coborât din nou în piaţă şi a întrebat pe cei care aşteptau acolo cât îi cer ca să lucreze în vie până după apusul soarelui. Lucrătorii i-au răspuns că lasă la aprecierea lui cât să le dea. În sfârşit, pe înserate, când s-au întors lucrătorii din vie, a plătit celor care-i ceruseră un dinar, atât cât se învoiseră. După ei au venit cei care lucraseră numai în timpul după-amiezii şi-i spuseseră că le va plăti atât cât va crede el de cuviinţă.

— Prin urmare ce a făcut? întrebă Marcellus nerăbdător.

— A dat fiecăruia dintre ei câte un dinar. A dat câte un dinar până şi celor care nu lucraseră mai mult de un ceas.

— Probabil din pricina aceasta între lucrători s-a iscat o neînţelegere.

— Aşa s-a şi întâmplat. Cei care lucraseră toată ziua au început să protesteze revoltaţi. Dar stăpânul viei le-a răspuns: V-am plătit atât cât mi-aţi cerut. Aşa ne-a fost înţelegerea! Oamenii aceştia n-au cerut nimic, ci au avut încredere în bunăvoinţa mea.

— Admirabil! exclamă Marcellus. Când cineva se târguieşte cu tine şi cu mare greutate ajungi cu el la o înţelegere, nu are nici un drept la bunăvoinţa ta şi nici nu eşti obligat să te porţi generos faţă de el. Dar dacă se întâmplă ca cineva să lase la aprecierea ta ceea ce se cuvine să-i plăteşti s-ar putea să te coste întotdeauna mai mult decât face.

— Tocmai! încuviinţă Justus. Când ai de-a face cu cineva care se târguieşte şi încearcă să profite de situaţia în care te găseşti, ai dreptul să-i plăteşti cu cântăreală dreaptă. Dar dacă se întâmplă să lase la aprecierea ta cât va trebui să-i dai, aceluia va trebui să-i cântăreşti cu prisosinţă.

— Eu, Justus, sunt de părere că, dacă oamenii s-ar înţelege unul cu altul în felul acesta, pieţele n-ar fi atât de pline de larmă, nu-i aşa?

— Şi toată lumea ar fi mai mulţumită, adăugă Justus. N-ar mai fi nevoie să plăteşti biruri pentru întreţinerea poliţiei care să

păzească ordinea. Şi după ce procedeul acesta ar fi adoptat de toată lumea nu ar mai fi nevoie nici de armată. Astfel populaţia ar scăpa de o mare povară care o apasă. După ce s-ar obişnui cu felul acesta de viaţă mai îmbelşugată, ar fi foarte puţin probabil ca oamenii să revină la vechile obiceiuri.

O vreme nu mai zise nici unul nimic, ci rămăseseră amândoi îngânduraţi.

— Evident, procedeul acesta pare foarte puţin practic, deoarece experienţa aceasta ar face-o foarte puţini şi ar fi dăunătoare pentru ei. Marea majoritate îşi va bate joc de ei şi-i va exploata, considerându-i laşi şi incapabili de a-şi apăra drepturile pe care le au.

— Este adevărat! încuviinţă Justus. Ar fi jefuiţi de tot ce au, dar ideea aceasta măreaţă nu le-o va putea lua nimeni. Să nu uiţi, Marcellus, că ideile sunt ca şi sămânţa. Nu reprezintă nimic dacă vrei să te răsplătească imediat. Dar dacă o vei semăna şi o vei uda...

— Este acelaşi lucru ca şi când cu totul pe neaşteptate ar apărea un binefăcător al omenirii şi ar aduce o mână de seminţe necunoscute, pe care, dacă oamenii le vor cultiva, se vor bucura de mulţumire şi de belşug.

— Aşa este, încuviinţă Justus. Dar cu mâna aceasta de grăunţe nu vor putea ajunge prea departe decât dacă le vor semăna şi treiera de mai multe ori la rând. Isus a vorbit şi despre asta. O parte dintre aceste seminţe nu vor răsări niciodată, altele vor cădea între mărăcini şi vor fi năpădite de pălămidă. Unele vor cădea pe pământ sterp şi păsările cerului vor veni şi le vor mânca. Numai foarte puţine vor rodi.

— Spune, Justus, crezi cu adevărat că o astfel de teorie se va putea afirma şi va putea rodi în mijlocul acestei lumi pline de păcate? întrebă Marcellus pe un ton cât se poate de serios.

— Da... cred! Cred pentru că şi el a crezut! răspunse Justus. Spunea că va avea acelaşi efect ca şi dospeala din pâine; va creşte încet, pe nesimţite, dar imediat ce va începe să crească nimic nu o va mai putea opri. Nimeni nu va fi în stare nici s-o oprească, nici s-o ţină sub obroc şi nici s-o înlăture.

— Dar cum se poate ca teoria aceasta să se manifeste tocmai aici... În Galileea, care este atât de săracă şi atât de departe de centrele mai populate ale aşezărilor omeneşti? se miră Marcellus.

— De, răspunse Justus, undeva tot trebuia să se manifeste! După câteva clipe de gândire se întoarse spre Marcellus şi zâmbi cu sfială: Crezi că această sămânţă ar fi putut printre rădăcini şi ar fi putut să crească mai cu uşurinţă dacă ar fi căzut pe străzile Romei?

— Probabil întrebarea aceasta nu mai are nevoie de un răspuns, zise Marcellus.

Justus se întinse spre nepotul său şi-l mângâie pe obrazul oacheş.

— Acum să plecăm la drum... ca să ajungem la Cana, zise el şi se ridică în picioare.

Peste câteva minute plecară din nou. Justus mergea în fruntea convoiului şi continuă să-şi înşire amintirile.

— Am făcut de atâtea ori drumul acesta împreună. Isus ţinea la Cana mai mult decât la orice oraş din Galileea.

— Mai mult decât la Nazaret? întrebă Marcellus.

— În Nazaret el n-a fost apreciat niciodată aşa cum merita, răspunse Justus. Ştii foarte bine cum se întâmplă. Nimeni nu poate fi profet în ţara lui. Nazarinenii spuneau despre el: „Cum se poate ca omul acesta să fie un înţelept? Nu-l cunoaştem noi destul de bine cine este?"

— Se vede că nu aveau prea mult respect faţă de propria lor valoare, ripostă Marcellus şi începu să râdă.

— Este cât se poate de firesc, adăugă Justus. A crescut alături de ei. Dar nu le-a reproşat niciodată că nu urmează învăţăturile lui, cum le urmau cei din Cana şi Capernaum. S-a întâmplat ca la Cana să-şi dovedească pentru prima dată puterea neobişnuită, despre care vei auzi vorbindu-se. Presupun că nu te-a informat nimeni despre ceea ce s-a întâmplat acolo cu ocazia unei nunţi?

— N-am auzit nimic, răspunse Marcellus. Ce s-a întâmplat?

Fu o poveste mai lungă, şi după amănuntele asupra cărora stăruia Justus înţelesese că aici ar putea să fie vorba despre ceva important. Anna, fiica lui Harif şi a Rafilei, trebuia să se căsătorească. Harif era de meserie olar, om vrednic şi sârguincios, dar nu se putea spune despre el c-ar fi bogat, astfel că cheltuielile cu ospăţul Annei reprezentau pentru el o sumă destul de mare. Cu toate acestea, Harif îşi dăduse toată silinţa ca fiică-sa să aibă o nuntă aşa cum se cuvine. Anna avea o

mulţime de prieteni, iar Rafila şi Harif tot atâtea rude. Prin urmare au poftit pe toţi aceştia şi toţi au venit să se ospăteze.

— Tu ai fost de faţă, Justus?

— Nu... Asta s-a întâmplat înainte de a cunoaşte pe Isus. Ştirea despre ceea ce s-a întâmplat în ziua aceea s-a răspândit repede şi foarte departe. Nu mă sfiesc să-ţi spun că în ziua când am auzit nu mi-a venit nici mie să cred c-ar putea să fie adevărat.

— Te rog, continuă! îl îndemnă Marcellus.

— Isus a sosit printre cei din urmă. Ritualul căsătoriei fusese îndeplinit şi majoritatea nuntaşilor erau demult la masă. Bietul Harif se zbuciuma din pricină că n-avea vin de ajuns pentru atâţia oameni. Cineva a pomenit lui Isus despre nemulţumirea lui.

Justu făcu o jumătate stadiu de drum fără să mai zică nimic.

— Poate e prea devreme ca să-ţi spun întâmplarea aceasta, murmură el. Nu vei putea crede vorbele mele. Nici eu n-am putut crede la început. Isus s-a ridicat de la masă şi a intrat într-o odăiţă de alături. Pe fereastra acesteia a văzut în curtea din dos a lui Harif câteva vase de pământ şi a poruncit slugilor să le umple cu apă şi pe urmă să le ducă nuntaşilor. Puţin după aceea a intrat şi el în odaia unde erau nuntaşii şi s-a aşezat din nou la masă. Când slujitorii au turnat oamenilor în ulcele ca să bea, apa se prefăcuse în vin.

— Nu, Justus, aşa ceva nu se poate! protestă Marcellus. Povestea aceasta nu serveşte cu nimic viaţa şi întâmplările prin care a trecut Isus.

— Am prevăzut, prietene, că nu eşti încă pregătit pentru a putea crede ceea ce-ţi voi spune! zise Justus cu părere de rău.

— Eu sunt de părere că pentru vinul acesta s-ar putea găsi o explicaţie mult mai apropiată de adevăr, interveni Marcellus. Hai să zicem că Isus apare între nuntaşi; este o personalitate strălucitoare şi toată lumea îl admiră. Astfel până şi apa pe care o beau de faţă cu el li se părea că are gust de vin. În felul acesta s-ar putea explica povestea răspândită în legătură cu ceea ce s-a întâmplat la nuntă.

— Bine, Marcellus, să fie aşa cum spui, consimţi Justus. Nu mă supăr din pricină că n-ai crezut vorbele mele. În înţelepciunea şi bunătatea lui Isus vei putea crede chiar fără să crezi în temeinicia acestei întâmplări.

Îşi urmară drumul pe coasta colinei până când ajunseră în culme, fără să mai continue conversaţia întreruptă. Justus se opri şi făcându-şi mâinile punte peste ochi se uită în lungul potecii care şerpuia până departe; gestul acesta al lui era obişnuit, dar Marcellus nu şi-l putea explica. Uneori îşi zicea că probabil Justus are o întâlnire cu cineva în părţile acestea. Astăzi îl va întreba ce urmăreşte; dar la urmă îşi zise că va fi mai bine să renunţe, până când Justus se va decide să-i spună de bunăvoie.

În timpul cât se opriră pe culmea colinei ca să aştepte convoiul cu poverile şi să apuce înaintea lor, Marcellus întrerupse tăcerea:

— Justus, mi se pare că despre Miriam mi-ai spus că într-o zi când părinţii ei erau plecaţi de acasă la o nuntă, unde fusese poftită şi ea, dar refuzase să se ducă, şi în ziua aceea şi-a dat seama că poate cânta.

— Da, încuviinţă Justus. Aceasta a fost nunta Annei.

— La această nuntă Isus a sosit foarte târziu, completă Marcellus.

— Da! răspunse Justus şi se uitară unul la altul cu înţeles.

— Oare ce l-o fi obligat să întârzie? se întrebă Marcellus.

— Mi-am pus şi eu această întrebare, adăugă Justus cu glasul liniştit.

— Crezi că el a poruncit lui Miriam să nu spună nimănui ce s-a întâmplat în după-amiaza aceea?

— Se poate să fie aşa.

— Spune, Justus, ai auzit vreodată vorbindu-se despre Isus că el ar fi atribuit cuiva un dar neaşteptat... şi pe urmă să-i fi poruncit să nu pomenească nimănui despre ceea ce s-a întâmplat?

— Da! răspunse Justus. Despre astfel de întâmplări au rămas o mulţime de dovezi.

— Cum îţi explici faptul acesta? întrebă Marcellus care ar fi vrut să afle părerea lui.

— Isus era încredinţat că orice faptă neobişnuită expusă în faţa publicului devine jignitoare. Dacă ar fi fost posibil, Isus ar fi preferat ca toate faptele lui să se desfăşoare în secret, într-un rând, când o mai e mulţime se adunase împrejurul lui pe coasta unei coline ca să-l audă vorbind, le-a spus: „Când faceţi fapte bune, păstraţi-le în taină şi nu vânturaţi ştirea despre fapta

voastră ca lumea să afle şi să vă laude: Când miluiţi pe cineva, feriţi-vă ca să nu ştie stânga ce a săvârşit dreapta voastră. Nimeni să nu afle decât Tatăl vostru cel din ceruri, căci numai el vă va răsplăti".

— Ce a vrut să spună, când a afirmat că tatăl îi va răsplăti... dacă nu va afla nimeni despre milostenia lor? Să luăm, de pildă, cazul lui Iona; dacă n-ar fi aflat nimeni că el şi-a dăruit măgăruşul copilului aceluia olog. crezi că el ar fi putut să fie răsplătit în taină?

— Sigur că da! răspunse Justus. Dacă nimeni n-ar fi aflat despre darul acesta, inima lui Iona ar fi fost plină de mulţumire. N-ai fi avut ocazia nici să-i auzi spunând că ar fi fost mai bine să păstreze şaua aceea a Fui Gaspar.

— Bine. dar nepotul tău nu putea săvârşi această faptă fără ca cineva să afle despre ea, protestă Marcellus.

— Este adevărat, încuviinţă Justus. Dar asta n-a fost greşeala lui Iona. ci nenorocirea lui.

— Este de părere că radiaţia aceea neobişnuită care tremură împrejurul lui Miriam se datoreşte faptului că ea a păstrat taina ce i-a fost încredinţată? în cazul ei, ea este cea care a beneficiat de darul pe care l-a primit de la altcineva care i i-a făcut.

— Ştiu! încuviinţă Justus. În cazul când cel care beneficiază nu spune nimănui, înseamnă că cel care a făcut darul este răsplătit în inima lui. În felul acesta cel care a primit darul îl ajută ca să fie răsplătit.

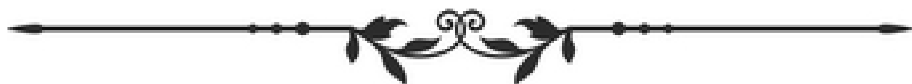
— Dar astăzi, după ce Isus a murit, continuă Marcellus şi se întoarse spre el, Miriam este liberă să divulge secretul păstrat până acum, nu-i aşa?

Justus îşi netezi barba îngândurat.

— S-ar putea să nu fie liberă, murmură el. Dacă ar fi l-ar divulga.

SFÂRŞITUL VOLUMULUI I

CAPITOLUL XV

La Cana ajunseră prea târziu pentru a o mai putea auzi pe Miriam cântând, dar Marcellus îşi zise că probabil e mai bine aşa, deoarece Iona era atât de ostenit şi de somnoros, încât abia-şi mai putea ţine capul drept.

Abia terminaseră cu ridicarea corturilor şi culcarea băiatului, după ce se spălară de praful adus de pe drum şi mâncară ceva frugal, când în apropierea lor se auzi freamăt de glasuri: oamenii din sat se întorceau la vetre de la întâlnirea lor obişnuită împrejurul izvorului pe deasupra căruia tremura lumina lunii.

Justus ieşi în drum şi apucă la vale. Marcellus se simţea ostenit şi se întinse în aşternut, dar puţin după aceea auzi pe Justus că stă de vorbă cu cineva. Nu trecu mult şi-l văzu că intră în cort. Aflase de la olarul Harif că Iusuf, fiul lui Benoni, va pleca dimineaţa următoare la ierusalim, aşa că fără îndoială ar putea să ducă şi scrisoarea către Demetrius.

— Foarte bine, încuviinţă Marcellus şi, după ce-i întinsese sulul, scoase punga şi-i desfăcu baierele: Cât crezi c-ar trebui să-i dau pentru această osteneală?

— Eu zic că zece ţechini vor fi tocmai de ajuns, răspunse Justus şi pe obrazul lui tremură o lumină de mulţumire, probabil din pricină c-a putut constata că Marcellus îi predă scrisoarea fără să ezite. Prin urmare nu putea fi nimic primejdios pentru gruparea lor. Probabil Iusuf trebuie să sosească imediat, adăugă el. Harif îl va informa, căci casele lor sunt foarte aproape una de alta.

— Te rog să vorbeşti cu el, zise Marcellus. M-a toropit somnul şi aş prefera să dorm.

De fapt adormi imediat, dar după o bucată de timp în conştiinţa lui îşi făcu loc un murmur de glasuri ce se auzeau în apropiere. Se ridică într-un cot şi pe sub aripa ridicată a cortului văzu, la lumina lunii, pe Justus, împreună cu un tânăr oacheş cu părul zbârlit, bine legat la trup şi cu picioarele încrucişate sub el.

Iusuf, fiul lui Benoni, îi povestea cu glasul gutural pricina pentru care trebuia să plece la Ierusalim: voia să vadă târgul de cămile ce se ţinea în fiecare an după sărbătorile Paştilor. Numeroase caravane, după ce vindeau mărfurile aduse, vindeau şi cămilele, deoarece negustorii erau de părere că sunt mai câştigaţi dacă le vând în loc să se întoarcă cu ele acasă fără a duce poveri pentru care să fie plătiţi. O cămilă de trei ani sănătoasă şi puternică o puteai cumpăra la cel mult optzeci de ţechini, spunea Iusuf. De astă dată făcuse planul să cumpere tocmai şase. În oraşul Tiberiada le va putea vinde cu o sută de ţechini de cap, poate chiar cu mai mult. El face în fiecare an drumul acesta. Va duce bucuros scrisoarea lui Justus şi o va preda grecului aceluia care lucrează în dugheana lui Ben Iosif. Iar când Justus îl întrebă cât îi cere, Iusuf îi răspunse că nu cere nimic, deoarece nu va avea nevoie de nici o osteneală.

— Trebuie să ştii că scrisoarea aceasta nu este a mea, îi explică Justus. O trimite tânărul roman Marcellus Gallio, care a venit în părţile acestea ca să cumpere ţesături. Doarme în cortul acesta de aici.

— O, va să zică despre acesta e vorba. Maică-mea a pomenit ceva despre el. Mi se pare straniu că omul acesta se interesează de ţesăturile noastre, care nu au nimic deosebit. Până acum nimeni nu şi-a închipuit despre ele c-ar putea să aibă o valoare. Ei bine... dacă scrisoarea este a lui şi nu a ta, va trebui să-mi plătească opt ţechini.

— Îţi va da zece, zise Justus, şi Marcellus auzi clincătul banilor pe care-i prăvăli în palma întinsă a lui Iusuf.

— Opt îmi ajung, protestă Iusuf. Pe ceilalţi doi păstrează-i tu.

— Eu n-am făcut nimic pentru ca să mi se cuvină, protestă Justus. Sunt ai tăi. Şi cred că romanul ţine ca să-ţi dea zece.

Iusuf începu să râdă... dar într-un fel nu tocmai plăcut.

— De când au devenit romanii atât de darnici? murmură el. Sper că în această scrisoare nu va fi nimic neobişnuit. Mi-au spus cei care ştiu că în închisoarea din Ierusalim colcăie păduchii. Ce zici de asta, Justus? Tu eşti bine informat, ca orice om păţit, zise Iusuf şi începu să râdă singur de gluma lui sinistră. Primăvara trecută ai petrecut şi tu vreo două săptămâni acolo.

Marcellus nu putu auzi răspunsul lui Justus, care probabil se mulţumise să zâmbească sau să se încrunte auzind vorbele lui Iusuf.

— Poţi avea toată încrederea în omul acesta, declară Justus. Este un bărbat bine intenţionat. Trebuie să ştii, Iusuf, că nu toţi romanii sunt netrebnici. Cred că atâta lucru ai fi putut constata şi tu.

— Aşa este, consimţi Iusuf. A mers vorba că fiecare evreu îşi are romanul său. Din întâmplare al meu este unul cu numele Hortensius.

— Vorbeşti despre centurionul din Capernaum pe al cărui sclav Isus l-a vindecat de paralizie? Ce fel de afaceri ai cu el, Iusuf!

— Puţin după întâmplarea aceasta cu sclavul său, i-am vândut patru cămile. Trei dintre ele i le-am vândut cu câte o sută, iar pe a patra i-am spus că i-o las cu şaizeci de ţechini, deoarece are bolfe la picioare. „De şchiopătat nu şchiopătează? Cât ai dat pe ea?" întrebă el. I-am răspuns c-am plătit-o cu optzeci de ţechini, dar n-am ştiut că bolfa este în stare atât de gravă decât după ce am făcut cu ea două zile de drum. „Acum pare vindecată", zice el. I-am răspuns că acum este odihnită. Dar va începe să şchiopăteze din nou dacă va face un drum lung cu o povară cât de mică. Centurionul mi-a spus: „Vorbele acestea n-ar fi trebuit să mi le spui. Nu cumva cunoşti pe Isus?" I-am răspuns că-l cunosc. „Mi-am închipuit că aşa trebuie să fie! Haide să facem paguba pe din două. Îţi voi da şaptezeci de ţechini". Eşti foarte generos, zic eu, apoi l-am întrebat dacă şi el cunoaşte pe Isus. „Nu-l cunosc, zice el, dar într-un rând l-am auzit vorbind". Apoi l-am întrebat ca şi când am fi fost de o seamă. „Nu cumva faci parte dintre noi"? Ei începuse să numere banii şi nu mi-a răspuns la întrebare. Dar când mi-a întins punga - asta s-a întâmplat acum patru ani şi arătam mult mai tânăr decât acum - mi-a spus: „Continuă să urmezi învăţăturile lui Isus, tinere! Nu vei deveni bogat niciodată, dar nu vei fi nici sărac!"

— Îţi mulţumesc, Iusuf, că mi-ai vorbit despre întâmplarea asta, zise Justus. Înţelegi ce s-a întâmplat acolo? Hortensius a auzit pe Isus vorbind despre felul în care oamenii trebuie să se poarte unul faţă de altul. Probabil s-a întrebat dacă există cineva care este în stare să-i urmeze învăţătura. Tu i-ai spus

adevărul privitor la cămila care suferea de bolfe, aşa că a început să creadă în puterea lui Isus.

Iusuf începu să râdă.

— Prin urmare îţi închipui că această cămilă ar putea să aibă vreo legătură cu vindecarea sclavului său?

— Şi de ce să nu aibă? ripostă Justus, care-şi zise că este rândul său să râdă. Probabil centurionul şi-a zis că cel care este în stare să determine un hăitaş de cămile să spună adevărul referitor la o bolfă, acela va fi în stare să vindece şi bolile de care suferă oamenii. Dar - şi de astă dată glasul lui Justus deveni solemn - e cert că Hortensius a crezut, şi a crezut cu toată convingerea! în ziua aceea, Iusuf, eu am fost de faţă. Centurionul era un bărbat impunător şi îmbrăcat în uniformă de gală. Apropiindu-se, s-a înclinat în faţa lui Isus cu tot respectul şi i-a spus că sclavul său este pe moarte, aşa că-l roagă să-l vindece: „Nu va fi nevoie să te osteneşti trecând pragul casei mele, stăpâne", spune el. „Dacă vei zice ca slujitorul meu să se vindece, atât va fi de ajuns". Isus a rămas mulţumit, căci aşa ceva nu se întâmplase niciodată înainte de aceea. Nimenea dintre noi nu putea fi atât de categoric în credinţa sa. Isus i-a răspuns: „Mare este credinţa ta. Întoarce-te în drumul tău, căci făcutu-s-a ţie aşiJderea dorinţei tale!"

— Şi după aceea - se spune - toţi cei care erau adunaţi împrejurul lui Isus au plecat în goană spre casa lui Hortensius.

— Aşa este, încuviinţă Justus, dar fiecare dintre ei spunea altceva despre ceea ce a văzut. Unii spuneau că sclavul vindecat al lui Hortensius a ieşit în poartă ca să întâmpine pe stăpânul său. Alţii spuneau că l-au găsit vindecat şi aşezat pe marginea patului său de suferinţă. Un altul spunea că în momentul când centurionul s-a întors acasă l-a găsit punând şaua pe cal pentru a pleca la Capernaum. Cred că ştii foarte bine cum se răspândesc zvonurile. Eu însă cred că nimeni dintre oamenii aceia care s-au repezit spre casa centurionului pentru a vedea ce s-a întâmplat n-a putut să pătrundă în curţile lui.

— Bine, dar în aceeaşi zi sclavul s-a vindecat de boala de care a suferit, nu-i aşa? întrebă Iusuf.

— Este adevărat că s-a vindecat! declară Justus. L-am auzit afirmând el însuşi acest adevăr. Dar să lăsăm asta! Spune-mi, crezi că Hortensius va fi numit comandant al fortului Capernaum acum după ce bătrânul Iulian a fost numit în locul lui Pilat?

— Galileea nu va avea un astfel de noroc! murmură Iusuf cu părere de rău. Toată lumea iubeşte pe Hortensius. Este un om drept şi ar fi binevoitor pentru cauza noastră. Dar ticălosul acela de Irod va interveni ca locul de comandant să fie dat altuia, care să fie mai accesibil pentru ticăloşii decât Hortensius. Pe mine mă miră cum de trândavul acela bătrân care este Iulian a putut să fie numit procurator ai Palestinei!

— Probabil tocmai din pricină că Iulian este un trândav, cei de la conducerea templului au cerut să le fie dat procurator, răspunse Justus. Cu cât el va fi trândav şi mai nepăsător, cu atât puterea preoţilor se va desfăşura mai nestânjenită. Va lăsa pe Caiafa să facă tot ce pofteşte. Sunt şi vremuri, Iusuf, continuă Justus îngândurat, când oamenii slabi, trândavi şi nehotărâţi - dar bine intenţionaţi - devin şi lasă ca nedreptăţile şi persecuţiile să se desfăşoare neîmpiedicate. Adevărul este că în mâinile lui Pilat cauza noastră şi noi, care suntem în slujba ei, ne-am fi simţit mult mai în siguranţă.

— Ştie cineva ce s-a ales de Pilat? întrebă Iusuf.

— Am aflat c-a fost trimis din nou în Creta. Acolo clima este mult mai favorabilă. Circulă zvonul că Pilat din Pont ar fi bolnav. Nu a mai apărut în public de mai bine de un an.

— Asta înseamnă că din ziua răstignirii! se dumiri Iusuf. Vrei să spui că Pilat nu s-a mai arătat din ziua aceea?

— Aşa spune toată lumea. Ben Iosif este de părere că boala lui Pilat ar fi de ordin spiritual.

— În cazul acesta schimbarea aerului nu-i va fi de nici un folos, zise Iusuf. Harif spune c-ar fi auzit despre mutarea comandantului din Minoa la Capernaum.

— Imposibil! Aşa ceva n-ar îndrăzni să facă nimeni! declară Justus. Pe Isus l-a răstignit Legiunea din Minoa.

— Da, ştiu, răspunse Iusuf. Nici mie nu-mi vine să cred c-ar putea fi altceva decât un zvon. Harif nu mi-a spus de unde a aflat această ştire. I-a spus cineva că Paulus din Minoa ar putea să devină noul nostru comandant. Dacă aşa se va întâmpla, atunci vom fi obligaţi să fim mult mai prevăzători decât am fost înainte de asta.

Justus oftă adânc şi se ridică în picioare.

— Nu vreau să te mai ţin de vorbă, Iusuf. Ai de făcut drum foarte lung. Salută pe Ben Iosif din partea mea şi tot aşa pe cei care s-au întors în oraş acum după ce sărbătorile Paştilor s-au

terminat. Şi uită-te cu atenţie - adăugă el punându-i mâinile pe umeri - în lungul drumurilor, căci nimeni nu ştie dinainte ziua şi ceasul... Glasul lui adânc se stinse în şoaptă. Apoi îşi strânseră mâinile şi Iusuf se depărta.

Când Justus intră cu paşi uşori în cort, găsi pe Marcellus întors cu spatele spre ieşire, prefăcându-se că doarme. Rămase treaz vreme îndelungată şi se gândi la vorbele pe care le auzise. Prin urmare nici lui Pilat nu-i fusese tocmai uşor. Îşi spălase mâinile în vasul de argint, dar sângele galileeanului nu se desprinsese de pe ele. Va să zică bătrânul Iulian a fost numit procurator în locul lui, ceea ce înseamnă că de aici înainte Caiafa va face tot ce va voi. Iulian nu va afla şi nu-l va interesa, chiar dacă va afla despre persecuţiile dezlănţuite împotriva micului grup de oameni care voiau să păstreze neştearsă amintirea lui Isus. Nu va trece mult până când Ben Iosif şi misterioşii săi vizitatori vor fi obligaţi să renunţe la întâlnirile lor. Şi probabil Paulus va fi trimis aici în Galileea anume ca să păstreze ordinea. S-ar putea de asemenea ca faţă de oamenii aceştia să nu se poarte atât de crud cum îşi închipuie ei. Paulus nu era un scelerat. El fusese obligat să participe la răstignirea lui Isus. Dar asta nu înseamnă că el a fost de acord cu osânda ce i s-a dat. Nu este exclus ca el să se intereseze de soarta prietenilor din Galileea ai lui Isus. Dar ei nu-i vor acorda niciodată încrederea lor. Însăşi prezenţa lui li se va părea înspăimântătoare, după cât se putea vedea destul de limpede din vorbele pronunţate de Justus. Un bărbat care s-a făcut vinovat de pironirea pe cruce a acestui Isus, pe care ei l-au adorat, nu va putea să se bucure niciodată de încrederea lor, indiferent de felul binevoitor în care se va purta de aici înainte faţă de ei şi de puţinii care au crezut în învăţătura lui.

Marcellus îşi dădu acum seama că partea de vină pe care a avut-o el în această întâmplare ar putea fi iertată de Miriam când va constata sincerul său interes faţă de viaţa lui Isus. Fusese destul de naiv ca să-şi închipuie că Miriam - care era o fată cu calităţi excepţionale - ar putea să compare valoarea credinţei lui în faptele săvârşite de Isus şi că aceasta ar putea să precumpănească faţă de greşeala pe care a săvârşit-o înainte de asta. Presimţea totuşi că Miriam ar fi dispusă să-l ierte. Pentru o fată ca ea iertarea aceasta era firească, dar afară de asta ea ţinea la el. Probabil nu va fi obligat nici să-i

mărturisească tot ce s-a întâmplat. Va fi de ajuns să-i spună c-a fost de faţă la judecarea lui Isus şi că l-a văzut murind. După felul în care va reacţiona în timpul cât îi va face această mărturisire, va putea constata dacă mai e nevoie să-i dezvăluie şi partea ce a avut-o el în această ruşinoasă întâmplare.

Astăzi însă îşi dădea seama că o astfel de conversaţie cu Miriam nu s-ar putea imagina. Până şi Justus, ale cărui vederi erau atât de largi şi căruia era convins că-i poate face orice mărturisire, se revoltase când auzise că un ofiţer din Minoa ar putea să fie trimis pentru păstrarea ordinii în Galileea. „Nu vor îndrăzni să facă aşa ceva!" protestase el, scrâşnind din dinţi.

Nu va putea să spună nimic lui Miriam. Probabil va fi mult mai prudent din partea lui să se ferească de a rămâne singur cu ea.

Olarul Harif, de la care cei din Cana îşi obţineau toate informaţiile, se trezise în zorii zilei preocupat de gândul că Ruben îi spusese c-ar avea nevoie de câteva vase pentru păstrat vinul. Deşi până la culesul viilor mai aveau de aşteptat trei luni încheiate, astăzi ar fi fost tot atât de bine ca în oricare altă zi să întrebe pe Ruben ce ar dori să-i facă. În acelaşi timp lui Ruben îi va face plăcere să afle că Barsaba Justus a sosit aseară la Cana împreună cu nepotul său - cel care se născuse infirm, dar astăzi era tot atât de sănătos ca oricare alt băiat din satul lor - şi cu tânărul roman care pentru motive neînţelese cumpără ţesături de casă la preţuri mai bune decât cele pe care le pot obţine în târgul din Ierusalim. Afară de asta îi va putea spune că Iusuf, fiul lui Benoni, a fost însărcinat de Marcellus să-i ducă o importantă scrisoare la Ierusalim. După ce-i va comunica toate aceste ştiri, îi va mai spune că în dimineaţa aceasta Justus are de gând să aducă pe nepotul său ca să vadă pe Miriam.

Astfel se întâmplă că spre amiază, când cei trei vizitatori intrară în curtea bine îngrijită a lui Ruben, în loc să facă familiei o surpriză, constatară că sosirea lor este aşteptată.

Presimţind că micului Iona îi va face plăcere să aibă un tovarăş de joacă, Miriam trimisese după nepotul ei Andrei, care avea nouă ani şi stătea ceva mai în interiorul provinciei. Marta, mama văduvă a lui Andrei, fusese poftită şi ea, astfel că femeia se simţi mulţumită, deoarece în ultimele luni nu avusese ocazie să mai vadă pe Justus. Ar fi vrut să-i pună o mulţime de întrebări.

Se adunaseră cu toţii într-un foişor împrejurul lui Miriam, care şi de astă dată era ocupată cu veşnica ei broderie. Arăta foarte bine în dimineaţa aceasta şi obrazul îi radia de mulţumire, aşa că lui Marcellus i se păru mai drăguţă decât înainte de asta. După ce se salutară şi-i prezentă pe cei care abia sosiseră - cu o spontaneitate care tăcu pe Marcellus să-şi simtă zvâcnirea grăbită a sângelului prin vine - se aşezară pe scaune în apropierea ei. Miriam întinse mâna delicată spre Iona şi-i zâmbi, aşa că băieţaşul se apropie de ea cu toată încrederea.

— Iona, tu trebuie să fii un băiat foarte voinic, zise ea, dacă eşti în stare să ţii pas cu oamenii aceştia pentru a face lungul drum de la Sepforis până aici.

— Majoritatea drumului l-am făcut călare pe un măgăruş, răspunse el cu mândrie, apoi adăugă cu încredere: Eu am avut un măgăruş mult mai frumos; îl chema Gaspar, şi întinse un deget spre Marcellus fără să se întoarcă spre el. El mi-a dat pe Gaspar, iar eu l-am dat lui Toma din pricină că el este infirm.

— O, ce faptă vrednică de laudă ai săvârşit! exclamă Miriam. Ochii îi fugiră pe deasupra lui Iona, ca să se oprească asupra lui Marcellus cu o privire care-i încălzi sufletul, de la el trecură la Justus, care sta întunecat, ca şi când ar fi vrut s-o prevină. Cred că Toma are nevoie de un măgăruş, adăugă ea, înţelegând ce vrea să spună Justus. Fără îndoială te-ai simţit foarte mulţumit de gestul pe care l-ai făcut faţă de el.

Iona zâmbi melancolic, îşi aşeză un picior cafeniu peste celălalt şi tvâru că se gândeşte la răspunsul pe care va trebui să i-l dea. Miriam fcânui Sa ce se gândeşte şi-şi zise c-ar fi mult mai bine să schimbe vorba.

— Andrei, strigă ea, de ce nu iei cu tine pe Iona ca să-i arăţi iepuraşii? Avem câţiva mici de tot, Iona, care n-au făcut încă ochi.

Propunerea ei fu primită cu entuziasm şi, după plecarea copiilor, Naomi se întoarse spre Marcellus.

— Ce este povestea asta cu măgăruşul? întrebă ea zâmbind. Marcellus mişcă din picioare şi-şi zise c-ar fi fost mai bine să-l fi trimis şi pe el să vadă iepuraşii.

— Cred că Iona v-a spus tot ce ar fi de spus în legătură cu această întâmplare. Am găsit un măgăruş leneş, la care nu ţinea nimenea, şi l-am dat lui Iona. În vecini era un băiat olog şi Iona a crezut de cuviinţă să-i dăruiască lui măgăruşul pe care-l primise

de la mine. Ne-am zis că fapta aceasta a lui este foarte frumoasă, mai ales pentru un băiat de şapte ani cât are el.

— Dar n-am vrea ca din cauza asta să devină închipuit, interveni Justus categoric. Chiar acum se simte adânc impresionat de fapta lui.

— Nu uita, Barsaba Justus, protestă Miriam, că Iona nu este decât un copil.

— Sigur că este copil! interveni Marta.

— Ştiu, murmură Justus netezindu-şi barba, dar n-aş vrea să devină un răsfăţat, Miriam. Dacă ţi se va oferi ocazia, te rog să vorbeşti cu el despre această chestiune... Ei, ia să ne spui, Ruben, ce recoltă vei avea anul acesta în via ta?

— Va fi mai bună decât în ceilalţi ani, Justus, răspunse Ruben şi se ridică încet de pe scaun. Nu vrei să vii cu mine în vie ca să vezi butucii?

Plecară împreună şi puţin după aceea Naomi îşi aduse aminte că are ceva de lucru la bucătărie. Mătuşa Marta dădu din cap şi zâmbi, spunând c-ar putea să dea şi ea o mână de ajutor. Miriam plecă fruntea spre broderie după ce le văzu că trec de colţul casei.

— M-ai preocupat foarte mult, Marcellus, zise ea cu glasul blând după o lungă tăcere, pe care nici unul dintre ei nu era dispus s-o întrerupă spunând o banalitate.

— După cum vezi, am dorit să trec din nou pe aici, răspunse Marcellus şi-şi apropie scaunul pe care era aşezat.

— De vreme ce eşti aici, zise Miriam şi uitându-se în ochii lui îi zâmbi, despre ce vrei să vorbim mai întâi?

— Mă interesează foarte mult viaţa teslarului aceluia care a făcut atâtea fapte în interesul neamului tău.

Ochii lui Miriam străluciră de mulţumire.

— Am presimţit că acesta va fi răspunsul pe care mi-l vei da! exclamă ea.

— Cum se poate să fi presimţit? întrebă Marcellus.

— O, răspunse ea cu îndrăzneală, din o mulţime de lucruri mărunte pe care le-am cântărit laolaltă. Tu nu te pricepi la ţesăturile rurale şi, dacă e să judeci bine, nici bătrânul Justus nu se prea pricepe. Nu ştii nici să te târguieşti când e vorba de preţ. Prin urmare se vedea limpede c-ai venit în Galileea pentru alte motive.

— Este adevărat, dar ce te-a determinat să-ţi închipui c-aş putea să mă interesez de viaţa lui Isus?

— Faptul c-ai ales pe Justus să te călăuzească. El a trăit în apropierea lui Isus tot atât de mult ca oricare altul, afară de Simon şi Zevedeu, tinerii aceia doi care au fost nedespărţiţi de el. Dar prezenţa ta aici m-a pus pe gânduri, adăugă ea şi începu să râdă domolită. Romanii sunt priviţi cu bănuială, aşa că n-am înţeles motivul pentru care Justus s-a învoit să te aducă aici. Pe urmă am constatat că pe grecul care a lucrat în atelierul lui Ben Iosif îl cunoşti. Probabil acesta a pus la cale întâlnirea cu Justus, căci nu se poate ca aici să fie o simplă întâmplare. Cei care se întâlnesc în dugheana lui Ben Iosif sunt foştii prieteni ai lui Isus. Prin urmare toate aceste amănunte le-am adunat împreună şi...

— Şi ai ajuns la concluzia că eu m-am învoit cu Justus să mâ călăuzească pentru ca în felul acesta să pot obţine informaţii referitoare la Isus, adăugă Marcellus. Ei bine, deducţia este exactă, deşi trebuie să-ţi spun că Justus cunoaşte o mulţime de amănunte pe care n-a fost dispus să mi le spună şi mie.

— I-ai spus lui Justus care este motivul că te interesează viaţa lui Isus? întrebă Miriam şi, uitându-se în ochii lui, aşteptă să-i răspundă.

— Nu în întregime, răspunse Marcellus, după câteva clipe de ezitare. Dar el nu se îndoieşte de bunele mele intenţii.

— Probabil că dacă ai spune lui Justus fără nici o reticenţă care sunt motivele ce te-au determinat să te interesezi de Isus, ar deveni şi el mai comunicativ, îi propuse Miriam; dar când văzu că Marcellus nu se grăbeşte să-i răspundă, adăugă: Sunt şi eu foarte curioasă să cunosc aceste motive.

— Miriam, aceasta este o poveste foarte lungă, murmură Marcellus.

— Eu ani vreme de ajuns ca să te pot asculta, răspunse ea. Începe şi spune, Marcellus.

— Acum un an am primit ordin să plec la Ierusalim... În interes de serviciu, începu el cu glasul nesigur.

— Dar nu pentru a cumpăra ţesături, interveni ea când constată că s-a oprit.

— Eram în serviciul guvernului, continuă Marcellus. N-am stat în oraş mai mult de câteva zile. În timpul acesta în oraş era mare frământare din pricina arestării unui galileean care era acuzat de trădare. Am fost de faţă la judecarea lui şi omul a fost

osândit la moarte. Se vedea limpede că este nevinovat, însuşi procuratorul a tăcut această afirmaţie. M-am străduit în toate chipurile ca să uit ce s-a întâmplat. Totul dovedea că Isus a fost un om excepţional. Prin urmare, astă-primăvară, când mi s-a oferit din nou ocazia să vin la Ierusalim, am luat hotărârea să petrec câteva zile în Galileea şi să aflu ceea ce se va putea afla în legătură cu el.

— Ce te-a impresionat atât de adânc în legătură cu Isus? întrebă Miriam cu glasul tremurând de încredere.

— Curajul lui, care părea pornit din convingere; cel puţin aşa cred, zise Marcellus. Toţi erau împotriva lui: guvernul, cei de la conducerea templului, negustorii, cămătarii şi toţi cei care reprezentau puterea banului. Nimeni nu s-a ridicat să-l apere. Prietenii săi îl părăsiseră. Totuşi în faţa acuzărilor necruţătoare - deşi cauza lui era pierdută şi ştia că-l aşteaptă moartea sigură - am constatat că nu se teme de nimic. Urmă o pauză în timpul căreia păru că se gândeşte: Ar fi fost imposibil să nu rămâi impresionat în faţa unui astfel de om. Simţeam un irezistibil îndemn să aflu ce fel de bărbat a fost şi cum a trăit, conchise Marcellus şi făcu un gest din care putea să înţeleagă că a terminat ce are de spus.

— Ceea ce mi-ai spus nu este tocmai mult, cum afirmai la început, declară Miriam cu ochii plecaţi asupra broderiei. Mă mir ce te-a determinat să nu mărturiseşti motivul chiar de la început. Poate ai omis să povesteşti lui Justus ceva din ceea ce mi-ai spus mie acum?

— Nu, răspunse Marcellus, în linii generale i-am spus cam acelaşi lucru.

— Mi se pare că adineauri spuneai că mărturisirile nu le-ai facut în întregime! Acesta a fost răspunsul pe care mi l-ai dat la întrebarea pe care ţi-am pus-o.

— În sfârşit... ceea ce am spus lui Justus este tocmai de ajuns. Probabil va fi necesar să mai adaug că interesul meu faţă de această chestiune este pe deplin sincer, declară Marcellus, în orice caz Justus pare mulţumit. Sunt câteva întâmplări prin care a trecut Isus, dar el refuză să mi le spună şi mie, deoarece îşi închipuie că eu nu sunt încă destul de pregătit pentru a mi le putea spune. Ieri i-a părut rău că mi-a spus întâmplarea aceea cu nunta, la care nuntaşii au băut apă şi au crezut că este vin.

— N-ai crezut vorbele lui! zise Miriam şi zâmbi. Nu mă mir deloc. Probabil Justus are dreptate. Dumneata nu erai pregătit să auzi o astfel de întâmplare. Obrajii i se îmbujorară uşor când adăugă: Şi cum s-a întâmplat de a început să-ţi vorbească despre nunta Annei?

— Eu crezusem că vom putea ajunge la Cana tocmai la timp pentru a te putea auzi cântând, răspunse Marcellus cu entuziasm şi mulţumit că a schimbat subiectul conversaţiei, în mod firesc de aici am ajuns să discutăm despre constatarea dumitale neaşteptată că poţi să cânţi. Justus îmi spusese de mai înainte că asta s-a întâmplat tot în ziua unei nunţi. Când am stăruit, a admis că întâmplarea aceasta neobişnuită a intervenit chiar în aceeaşi zi.

— Apa prefăcută în vin ţi s-a părut probabil ceva mai mult decât ai fi în stare să crezi că s-a întâmplat, zise Miriam şi începu să râdă cu bunăvoinţă. Nu mă miră deloc. Dar cu toate acestea ai crezut în constatarea mea neaşteptată că sunt în stare să cânt. Cântecul mi-a transformat întreaga viaţă. Trebuie să ştii, Marcellus, că imediat după această constatare am devenit cu totul altă persoană. Eram un temperament bolnăvicios, abătut, sătul de viaţă, neliniştit şi lipsit de cumpăt. Dar astăzi, după cum vezi, sunt fericită şi mulţumită. Crezi că asta este mai uşor de crezut decât că apa a fost prefăcută în vin?

— Prin urmare, Miriam, aş putea să cred că în cazul tău s-a întâmplat o minune?

— Crezi ce vrei, răspunse ea după o clipă de ezitare.

— Ştiu că preferi să nu vorbeşti despre această chestiune, zise el, aşa că nu-ţi voi mai pune întrebări. Dar, presupunând că Isus a spus o vorbă care ţi-a dat darul să cânţi, de ce n-a pronunţat şi cuvântul care ţi-ar fi dat facultatea de a umblă? Se spune că el a îndreptat piciorul micului Iona.

Miriam lăsă broderia din mână şi-şi împreună braţele pe piept, apoi încruntă din sprâncene şi se uită îngândurată la Marcellus.

— Eu nu sunt în stare să-ţi explic cum mi-a venit darul acesta de a cânta, dar nu-mi pare rău că sunt infirmă, zise ea. Probabil oamenilor din Cana cântecele pe care le cânt aşezată în targa cu care mă poartă le folosesc mai mult decât le-ar folosi dacă aş fi teafără fiziceşte. Toţi îşi au grijile, durerile şi amărăciunile lor.

Dacă aş fi fost teafără, probabil şi-ar fi zis: „Pentru Miriam este uşor să cânte şi să se bucure. Ea n-are nici o grijă şi nu-i lipseşte nimic. Dar noi ce pricină am putea avea ca să cântăm?"

— Eşti o fată curajoasă! declară Marcellus. Miriam clătină din cap.

— Nu cred să fiu vrednică de laudă, Marcellus. A fost o vreme când infirmitatea mea a fost un mare chin, deoarece eu am contribuit ca să mi se pară chin. A fost un chin nu numai pentru mine, ci şi pentru părinţii şi toate prietenele mele. Astăzi, când nu mai este chin, a devenit un fel de binecuvântare. Oamenii sunt foarte buni faţă de mine. Astăzi vin şi mă vizitează. Îmi aduc mici daruri. Şi, cum spunea adeseori Isus, este mult mai plăcut să dai decât să primeşti. Eu am avut noroc, prietene. Trăiesc în mijlocul unei atmosfere îmbuibate de dragoste. Oamenii din Cana sunt certăreţi, dar cu mine nu se ceartă niciodată. Faţă de mine se poartă cât se poate de cuviincios.Ce zici, nu-i aşa că sunt bogată? întrebă ea şi-i zâmbi.

Marcellus nu-i răspunse, dar, ascultând de un îndemn neaşteptat, întinse mâna cu palma deschisă spre ea, iar Miriam îşi aşeză mâna în palma lui cu aceeaşi încredere ca un copil.

— Ascultă, Marcellus, vrei să-ţi mai spun o întâmplare neobişnuită? întrebă ea cu glasul liniştit. Fără îndoială Justus ţi-a spus că după ce Isus a săvârşit câteva fapte neobişnuite prin satele din Galileea s-a răspândit vestea în toată provincia, şi în toate părţile pe unde se ducea era urmat de mari mulţimi de oameni; sute şi mii de oameni îl urmau în lungul drumurilor pe care le făcea în fiecare zi. Oamenii care lucrau în ţarină lăsau sapa şi alergau în drum ca să-i vadă când trec; apoi se amestecau şi ei printre aceştia şi uneori lipseau cu săptămânile de acasă, dormind în aer liber şi expuşi foamei şi frigului. Dar nimic altceva nu-i interesa decât să fie în apropierea lui Isus, într-una din zile tocmai se pregătea să intre în Ierihon. N-ai fost până acolo, nu-i aşa? Nu puteai să fii, deoarece ai venit încoace, trecând prin Samaria. Ierihonul este unul dintre oraşele mai mari din Iudeea. Era urmat, ca de obicei, de o mare mulţime de oameni şi, când s-a răspândit vestea că se apropie, toţi oamenii au ieşit în strada mare. Pe vremea aceea vameşul din Ierihon era un bărbat cu numele Zaheu...

— Un grec? interveni Marcellus.

— Nu... el era ismaelit. Numele lui adevărat era Zăceai, dar fiind în slujba administraţiei romane... Miriam se opri sfioasă şi obrazul i se îmbujora puţin, dar Marcellus zâmbi cu înţelegere şi-i spuse:

— Nu e nevoie să-mi explici. Funcţionarii provinciali au obiceiul să-şi schimbe numele imediat ce obţin câte o concesie de la stăpânii lor. Astăzi este obiceiul să-ţi iei un nume grecesc, deoarece este mult mai distins şi mai sigur decât un nume roman. Cred că ştiu ceva despre Zăceai, zis Zaheu, chiar fără să-l cunosc. Trebuie să fie un vameş ticălos; unul care nu respectă pe nimeni, nici pe cei de la guvern şi nici pe conaţionalii săi, când este vorba de câştigul său propriu. Astfel de oameni avem în toate părţile imperiului. Nu se poate, Miriam, să stăpâneşti un imperiu fără ca în slujbele principale din interiorul provinciilor să nu întâlneşti sceleraţi. Crezi că bătrânul Tiberiu ar fi putut stăpâni Spania şi Aquitania fără ajutorul unor bărbaţi de acolo care au trădat pe proprii lor concetăţeni? Fără asta nu se poate. Dacă funcţionarii provinciali ar fi oameni cinstiţi, imperiul s-ar duce de râpă. Te rog să mă ierţi că te-am întrerupt... şi pentru că ţi-am ţinut această lungă peroraţie. Vorbeşte-mi despre Zaheu.

— Era foarte bogat. Populaţia din Ierihon se temea de el şi-l ura. Avea spioni în faţa tuturor uşilor pentru a descoperi orice uneltire de rebeliune. Toţi cei care protestau împotriva guvernului erau loviţi de biruri grele, iar dacă continuau să fie nemulţumiţi erau acuzaţi de trădare. Zaheu îşi clădise un palat impunător pe vârful unei coline din partea de miazăzi a Ierihonului, unde trăia ca un prinţ. Acolo avea grădini şi havuzuri şi zeci de servitori care să-l slujească.

— Dar n-avea nici un prieten, zise Marcellus.

— Nici dintre cei bogaţi, nici dintre cei săraci; dar lui Zaheu nu-i păsa de asta. Pe cei care-l urau, el îi dispreţuia, în sfârşit... În ziua cu pricina, aflând că Isus se îndreaptă spre Ierihon, Zaheu a ieşit în oraş ca să-l vadă şi el, cel puţin în trecere. Mulţimea curioşilor era atât de înghesuită, încât a coborât din carigă şi s-a aşezat într-un loc de unde putea vedea nesupărat. Un legionar l-a recunoscut şi l-a ajutat să încalece în furca crengilor unui copac, deşi ceilalţi oameni nu avuseseră voie să urce în copaci. Puţin după aceea Isus a apărut la capătul străzii, urinat de mulţimea care-l însoţea, şi s-a oprit în apropierea

copacului acestuia. A strigat pe Zaheu, spunându-i pe nume, deşi nu se văzuseră niciodată, şi l-a întrebat:

— Nu s-ar putea ca astăzi să cinez împreună cu tine în casa ta?

— Şi ce a zis poporul din Ierihon despre fapta asta? întrebă Marcellus.

— A rămas indignat, fireşte, zise Miriam. Până şi prietenii cei mai apropiaţi ai lui Isus s-au simţit mâhniţi. Zaheu era cel mai ticălos om din oraş şi dintre toţi Isus îl alesese tocmai pe el. Unii dintre ei spuneau: „Nici galileeanul acesta nu este mai bun decât preoţii templului, care se dau mereu în vânt de dragul oamenilor bogaţi".

— Cred că lui Zaheu nu i-a păsat de nemulţumirea lor, zise Marcellus.

— S-a simţit foarte măgulit şi a coborât din copac şi a mers alături de Isus, legănându-se mândru în mers cu mulţimea de oameni care mergeau pe urma lor. După ce au ajuns în faţa proprietăţii lui, a dat poruncă oamenilor ca să intre în grădină şi să aştepte.

— Până când el şi musafirul său vor cina, zise Marcellus. Probabil oamenilor nu le-a făcut nici o plăcere aşteptarea asta.

— Oamenilor nu le-a făcut, căci se simţeau jigniţi, dar cu toate acestea au aşteptat şi s-au uitat după Isus, care a intrat în impunătoarea clădire de marmură a lui Zaheu. După ce au aşteptat vreme de aproape un ceas, Zaheu a ieşit din casă şi le-a făcut semn. Oamenii aşezaţi în grădină s-au ridicat în picioare şi s-au apropiat ca să-l poată auzi ce le va spune; arăta profund tulburat şi şi-au dat imediat seama că s-a întâmplat c£va cu el. Pe obrazul lui nu se mai vedea mândria şi îndrăzneala. Isus se oprise ceva mai la o parte în apropierea lui, stând grav şi fără să zică nimic. Lumea aştepta şi fiecare om îşi ţinea respiraţia şi se uita la obrazul neobişnuit al lui Zaheu. Imediat după aceea a început să vorbească, umilit şi abătut. Spunea că a hotărât ca jumătate din averea lui s-o împartă săracilor pentru a se putea hrăni, iar celor pe care i-a năpăstuit le va restitui tot ce le-a luat.

— Bine... dar ce s-a întâmplat? întrebă Marcellus. Ce i-a spus Isus?

Miriam clătină din cap.

— Nu ştie nimeni ce i-a spus, murmură ea; apoi, întorcând privirea în altă parte, adăugă mai mult pentru ea însăşi: Poate

nu i-a spus nimic. Sau poate s-a uitat în.ochii lui fără să clipească, până când Zaheu a putut să-şi vadă imaginea aşa cum ar fi trebuit să fie el în realitate.

— Cuvintele acestea mi se par stranii, zise Marcellus. Cred că nu te înţeleg pe deplin.

— Foarte mulţi au avut ocazie să treacă prin această senzaţie, răspunse Miriam cu glasul domolit. Când Isus te privea în luminile ochilor... Se opri pe neaşteptate şi-şi plecă trupul pentru a se putea uita la el din apropiere. Marcellus, continuă ea cu glsul stins şi impresionat, dacă te-ai fi întâlnit vreodată cu Isus faţă în faţă şi te-ar fi privit în luminile ochilor până când începeai să-ţi dai seama că nu mai poţi scăpa din puterea lui, nu ţi-ar fi venit deloc greu să crezi că el putea face orice... orice ar fi vruţi Dacă ţi-ar fi poruncit: „Aruncări cârjele în care te sprijini!", le-ai fi aruncat. Sau dacă ar fi zis: „Plăteşte banii pe care i-ai furat!",i-ai fi plătit celor care aveau dreptul să-i primească.

Închise ochii şi se propti din nou în pernele patului. Mâna care rămăsese tot într-a lui Marcellus începuse să tremure uşor.

— Iar dacă ar fi zis: „Acum vei putea cânta imnuri de mulţumire", îndrăzni Marcellus, ai fi cântat?

Miriam nu deschise ochii, dar buzele îi tresăriră de un zâmbet. Imediat după aceea îşi îndreptă trupul şi-şi retrase mâna, îşi netezi părul şi se uită la el ca şi când ar fi vrut să-i dea să înţeleagă că acum ar prefera să vorbească despre altceva.

— Vorbeşte-mi despre grecul acela care a lucrat în atelierul lui Ben Iosif, îi propuse ea. Probabil Isus îl interesează şi pe el, căci altfel cei care se întâlnesc acolo n-ar fi avut încredere în el.

— Îmi va veni foarte uşor să vorbesc despre Demetrius, zise Marcellus, deoarece el este cel mai bun prieten al meu. Ca înfăţişare este înalt, de forţă atletică şi frumos. Ca inteligenţă este foarte vioi şi bine informat şi dispune de temeinice cunoştinţe în domeniul clasicilor. Cât despre fondul sufletesc, este credincios şi plin de curaj.

Despre felul lui de a se purta îţi voi spune că n-am aflat despre el niciodată să fi săvârşit vreo faptă nedemnă de un bărbat. Marcellus făcu o pauză, apoi continuă cu toată energia: În ziua când am împlinit şaptesprezece ani, tatăl meu mi l-a dăruit de ziua naşterii.

— Spui că-ţi este cel mai bun prieten! se miră Miriam. Cum de se poate aşa ceva? El nu se simte nemulţumit de situaţia lui de sclav?

— Miriam, cred că este firesc să nu ceri unui bărbat ca să fie mulţumit de sclavie; dar după ce ai fost odată sclav nu-mi vine să cred că libertatea ce ţi se va oferi ar putea să-ţi fie de prea mare folos. Eu am oferit lui Demetrius această libertate. Este liber să vină şi să plece unde vrea.

— Probabil eşti un stăpân foarte îngăduitor, zise Miriam cu glasul blând.

— Nu întotdeauna. Câteodată - dar mai ales anul trecut - s-a întâmplat de foarte multe ori ca Demetrius să se simtă nefericit din pricina purtărilor mele. Eram capricios, neliniştit, abătut şi bolnav.

— Din ce cauză? întrebă Miriam. Crezi c-ai putea să-mi spui şi mie?

— Prefer să nu-ţi spun astăzi, când mă simt atât de mulţumit, răspunse Marcellus. Afară de asta, acum sunt vindecat. Şi nu vreau nici să te întristezi din pricina mea.

— Vei face cum vei vrea, încuviinţă fata. Dar cum s-a întâmplat ca Demetrius să lucreze în atelierul lui Ben Iosif?

— Aceasta este o poveste lungă, Miriam.

— Constat că toate întâmplările prin care ai trecut sunt lungi, ripostă ea uşor nemulţumită.

Marcellus se prefăcu că tresare şi zâmbi.

— În cazul acesta îţi voi spune mai pe scurt. Am fost împreună ia Atena. Fără să aibă el vreo vină, ci numai pentru c-a luat apărarea unor oameni nevinovaţi, Demetrius s-a bătut cu cineva care avea o importantă situaţie oficială, dar care nu-şi dăduse seama că sclavul acesta grec ar fi în stare să doboare un taur cu o singură lovitură de pumn. A fost o bătaie meritată, deşi unilaterală şi de scurtă durată. Totuşi ne-am zis că va fi mult mai prudent ca el să nu piardă timpul înainte de a mări cât mai mult distanţa dintre el şi închisoarea din Atena. Astfel a ajuns la Ierusalim şi pentru că se pricepea puţin la tors şi la depănat...

— Dar meseria aceasta unde a învăţat-o? întrebă Miriam, care începuse din nou să brodeze.

— În atelierul unui ţesător din Atena, începuse să înveţe limba aramaică cu ajutorul acestui bătrân şi în timpul pauzelor încercase să devină şi el de folos.

— Spune, Marcellus, tot la acelaşi ţesător ai învăţat şi tu limba aramaică? întrebă ea.

— Da, la acelaşi.

— Ai învăţat şi să torci şi să depeni?

— Nu, răspunse Marcellus, numai aramaică aşa cum o vorbesc acum.

— Aceasta în vederea călătoriei de acum prin Galileea, zise Miriam. Şi după ce vei afla tot ce doreşti să afli despre Isus ce vei face?

— În această privinţă n-am luat încă nici o hotărâre, răspunse Marcellus cu oarecare sfială. Va trebui să mă întorc la Roma, deşi plecarea mea nu este urgentă. Fireşte, aş vrea să-mi revăd familia şi prietenii, dar...

Miriam făcu câteva împunsături mărunte înainte de a ridica Fruntea şi a-l întreba cu glasul aproape stins:

— Dar ce?

— Ceva mă determină să presimt că acolo la Roma mă voi simţi cu lotul străin, declară el. Mă simt profund impresionat de învăţăturile propovăduite de acest vrednic galileean despre relaţiile dintre oameni. Mi se par atât de juste şi de chibzuite. Dacă acestea se vor putea răspândi în mase mai largi, nu este exclus ca acestea să schimbe structura lumii. Şi noi va trebui să avem o lume nouă, Miriam. Situaţia de acum nu va putea continua, în orice caz nu va dura multă vreme de aici înainte!

Miriam lăsă broderia din mână şi începu să-l asculte cu toată atenţia. Până acum nu-l auzise încă niciodată vorbind atât de grav.

— În timpul ultimelor zile pe care le-am petrecut în părţile acestea, am început să judec lumea cu totul din alt punct de vedere, continuă el. Nu pentru că înainte de asta nu m-aş fi gândit la nedreptăţile ce le-am văzut împrejurul meu, la risipa şi la întâmplările tragice din viaţă. Dar aici, în mijlocul acestei regiuni liniştite, stau treaz în timpul nopţii şi mă uit la stele, ca imediat după aceea să-mi aduc aminte de Roma, de lăcomia şi îmbuibarea ei, de sărăcia şi degradarea în care se zbat oamenii, de deznădejdea celor care zac în temniţele umede, de cei care sunt legaţi de butucii galerelor şi asudă la muncile silnice. Şi

totuşi Roma stăpâneşte lumea, împăratul este un zăpăcit. Prinţul regent este un scelerat. Ei guvernează universul. Armatele lor împilează milioane de oameni! Făcu o pauză, îşi şterse fruntea de sudoare, apoi murmură: Iartă-mă, dragă prietenă, că te plictisesc cu astfel de vorbe.

— Cât ar fi de frumos dacă asupra acestei lumi ar stăpâni Isus!

exclamă Miriam.

— Imposibil! protestă Marcellus.

— Poate totuşi nu este atât de imposibil, răspunse Miriam liniştită.

Se uită în ochii ei pentru a se convinge dacă vorbeşte în mod serios şi rămase mirat de sinceritatea gravă a trăsăturilor ei.

— Nu se poate să vorbeşti serios, îngână el. Afară de asta, Isus este mort.

— Eşti sigur de ceea ce spui? întrebă ea fără să ridice privirea.

— Admit că învăţăturile lui trăiesc şi că acestea ar trebui răspândite cât de mult printre oamenii dispuşi să le urmeze.

— După ce te vei întoarce la Roma ai intenţia să vorbeşti despre el prietenilor tăi?

Marcellus oftă:

— Îşi vor închipui despre mine că sunt nebun.

— Crezi că tatăl tău îşi va închipui despre tine că eşti nebun?

— Sunt convins că aşa se va întâmpla. Părintele meu este un bărbat drept şi generos, dar dispreţuieşte pe cei care se gândesc la religie. S-ar simţi plictisit şi nemulţumit dacă ar constata că eu discut astfel de lucruri cu prietenii noştri.

— Nu eşti de părere c-ar putea să-şi închipuie despre tine că eşti un tânăr curajos?

— Curajos! Nicidecum. Şi-ar închipui despre mine că felul în care procedez este lipsit de tact.

Justus şi Ruben apărură împreună din vie şi păreau preocupaţi de subiectul conversaţiei lor desfăşurate în şoaptă.

— Câtă vreme vei mai întârzia aici, Marcellus? întrebă Miriam fără să-şi ascundă curiozitatea. Voi mai avea ocazia să te revăd, hai să zicem, mâine?

— Nu mâine. După cât mi-a spus Justus, mâine vom pleca la Capernaum. Aş vrea să cunosc un moşneag cu numele Natanail. Ai auzit vreodată despre el?

— Sigur că da! Moşneagul acesta îţi va plăcea. Dar vei mai trece prin Cana înainte de a te întoarce la Ierusalim?

— Mi-ar face plăcere.

— Te rog! Şi acum îngăduie-mi să vorbesc singură cu Justus, vrei?

— Justus, începu Marcellus după ce-l văzu că se apropie, eu voi coborî în sat şi te voi aştepta acolo până când te vei întoarce.

Întinse lui Ruben mâna şi acesta i-o strânse cu bunăvoinţă. Fără îndoială Justus îi vorbise în mod favorabil despre el.

— La revedere, Miriam, zise el şi se întinse după mâna ei. Mă voi întoarce săptămâna viitoare.

— La revedere, Marcellus! răspunse fata. Eu te voi aştepta. Bărbosul galileean din apropierea lor constată că se uită îndelung

unul Ja altul. Ruben încruntă uşor din sprâncene, ca şi când situaţia aceasta i-ar fi fost neplăcută. Probabil nu era de acord ca fiica lui să înceapă să sufere din nou. Acest tânăr roman va pleca în drumul lui şi va uita, dar Miriam îşi va aduce mereu aminte.

— Prin urmare vă veţi întoarce tot pe aici, se adresă Ruben lui Justus după ce Marcellus dispăru din vedere.

— Aşa se pare, răspunse Justus şi zâmbi.

— Îngăduie să spun lui Naomi că vei rămâne ca să frângi pâinea împreună cu noi, zise Ruben.

După ce rămaseră singuri, Miriam făcu semn lui Justus să se aşeze pe scaunul din apropierea patului ei.

— De ce n-ui spui lui Marcellus tot ce s-a întâmplat? întrebă ea. Pe el chestiunea aceasta îl interesează foarte mult şi cunoaşte atât de puţine amănunte. A fost la Ierusalim şi a participat la procesul din palatul procuratorului, a auzit pronunţarea osândei şi ştie c-a fost răstignit. Atât este tot. Pentru el povestea lui Isus s-a terminat în ziua aceea. De ce nu i-ai spus?

— Am intenţia să-i spun, Miriam, în momentul când va fi pregătit pentru a asculta ceea ce-i voi spune. Dacă aş încerca să-i spun acum, el nu mă va putea crede, zice Justus şi venind mai aproape de ea adăugă în şoaptă: Mi-am închipuit că probabil îi vei spune tu.

— Puţin a lipsit să-i spun. Pe urmă m-am întrebat dacă nu cumva ai motive - pe care eu nu le cunosc - pentru a păstra secretul acesta. Cred că Marcellus are acum dreptul să afle tot ce s-a întâmplat. Este de părere că e mare păcat că nu s-a luat până acum nici o măsură pentru a răspândi învăţăturile lui Isus. Nu s-ar putea să-i vorbeşti despre activitatea ce se desfăşoară la Ierusalim, la Joppa şi în Cezarea? El nici nu bănuieşte ce se petrece acolo.

— Bine, încuviinţă Justus. Îi voi spune totul.

— Îi vei spune chiar astăzi! stărui Miriam.

— Spune, fata mea, zise Justus şi ridică ochii miraţi spre ea, nu cumva îţi vei pierde cumpătul de dragul acestui străin?

Miriam făcu câteva împunsături repezi cu acul înainte de a ridica fruntea ca să uite în ochii lui tulburaţi.

— Pentru mine Marcellus nu este deloc străin, răspunse ea cu glasul blând.

După ce intră în cort fără nici un gând anume, Marcellus începu să aleagă şi să aşeze ţesăturile pe care le cumpărase, întrebându-se ce va face cu ele. Acum când nu mai avea nici un motiv să se prefacă în faţa oamenilor că-l interesează astfel de mărfuri, cele cumpărate până astăzi nu puteau să mai aibă nici o valoarea pentru el. Prin minte îi trecu gândul - şi acesta îi făcu plăcere - că ar putea să le ducă pe toate lui Miriam. Ea va fi mulţumită să le poată împărţi săracilor.

Ridică în mână o levită neagră şi o examina la lumină. Era făcută din lână de bună calitate şi bine ţesută. O plătise cu douăzeci de ţechini. Cincisprezece ar fi fost tocmai de ajuns, dar femeia care i-o vânduse era săracă. Afară de asta ţinuse să facă şi lui Justus o impresie favorabilă, străduindu-se să se dovedească generos faţă de prietenii săi.

Se aşeză apoi pe marginea patului, ţinând veşmântul în mână şi începu să se gândească la valoarea lui. Dacă ar fi fost să judeci ceasurile de lucru pe care le întrebuinţase şi priceperea cu care îl ţeşuse femeia, făcea cam vreo treizeci de ţechini. Dar nu în localitatea Sepforis, unde trăia femeia aceasta şi unde astfel de articole nu erau căutate, în satul ei putea să valoreze cel mult doisprezece ţechini. Un străin ar fi oferit cincisprezece, dar el îl plătise cu douăzeci, căci pentru el atât valorase, deşi acum nu mai valora nimic.

Îl va da lui Miriam, care nu are nevoie de el, prin urmare tot aşa nu va valora nimic până când îl va dărui cuiva căruia să-i trebuiască. Imediat după aceea veşmântul va începe să aibă din nou valoare, dar nici atunci nu se va putea determina. Dacă cel care-l va primi se va simţi îndemnat ca după ce-l va îmbrăca să-şi spele mâinile, să se spele pe obraz şi să-şi repare sandalele rupte - contribuind astfel şi el la încrederea pe care i-o acordă oamenii - veşmântul acesta ar putea să aibă o valoare mai mare decât cea plătită pentru el. Dar dacă se va întâmpla ca cel care-l va primi să fie un trântor şi un netrebnic, fără îndoială îl va vinde şi va lua foarte puţin pe el, căci un om care se respectă nu va fi dispus să cumpere veşmântul unui vagabond, care probabil este plin de insecte. Făcând teorii de felul acesta, ai putea să-ţi pierzi o zi întreagă, gândindu-te la fluctuaţia valorii obiectelor.

De câteva zile încoace Marcellus începuse să se gândească cu totul altfel la problema proprietăţii, în conformitate cu ceea ce aflase de la Justus, Isus a vorbit adeseori despre răspunderea pe care o an cei care stăpânesc bunuri pământeşti. Bunurile adunate pot deveni cu uşurinţă un fel de ameninţare pentru cel care le stăpâneşte: focul şi furtul; posibilitatea de a fi distruse de molii şi rozătoare, toate sunt motive de teamă şi nelinişte. Oamenii au destule griji, chiar fără să mai adauge altele, adunând bunuri trecătoare. Astfel de griji îţi schimbă şi caracterul. Până şi haina pe care o ţii în dulap nu numai că este un obiect fără folos care nu poate sluji nimănui, ci reprezintă un motiv care contribuie la tulburarea vieţii pe care o duci. Or, viaţa trebuie apărată împotriva acestui fel de primejdii. Ce ar putea să folosească omul, spusese Isus, chiar dacă ar fi să câştige" toai comorile pământului, dacă-şi va pierde sufletul? Speriat de aceas." afirmaţie, Marcellus întrebase:

„— Ce a înţeles Isus când a vorbit despre importanţa de a-i i mântui sufletul şi viaţa? El a dovedit că nu-l interesează prea nun, dacă el însuşi îşi va pierde viaţa! Ar fi putut să şi-o mântuie dacă ar fi făgăduit lui Pilat şi celor de la conducerea templului că se va întoarce acasă şi se va feri să mai vorbească poporului despre convingerile sale."

„— De, stăpâne, încercă Justus să-i explice, s-ar putea ca atunci când Isus a vorbit despre viaţa omului să nu se fi gândit tocmai la ceea ce te preocupă pe dumneata acum. Trebuie să ştii că în ziua când Isus a fost răstignit ej nu şi:a pierdut viata,

dar şi-ar fi pierdut-o dacă s-ar fi pocăit şi s-ar fi întors acasă, înţelegi ce vreau să-ţi spun, Marcellus?"

„— Nu... n-aş putea să-ţi răspund că înţeleg. Ca să vorbeşti despre viaţă în felul acesta înseamnă să jonglezi cu definiţia recunoscută a acestui cuvânt. Eu sunt de părere că atunci când cineva este mort înseamnă că şi-a pierdut viaţa; probabil şi-a pierdut-o în slujba unei cauze bune şi probabil va continua să mai trăiască o vreme în amintirea celor care l-au cunoscut, au crezut într-însul şi l-au apreciat. Dacă vorbirea noastră de toate zilele poate avea şi ea o semnificaţie, atunci trebuie să recunoşti că unul care a murit înseamnă că şi-a pierdut viaţa."

„— Nu este numaidecât necesar să şi-o piardă, răspunse Justus. Şi nu o va pierde atâta timp cât sufletul său este încă viu. Isus spunea că nu trebuie să ne temem de lucrurile care ucid trupul, ci să ne temem numai de acelea care ucid sufletul." Apoi, văzând că Marcellus ridică din umeri nemulţumit, continuă: „Trupul nu are o însemnătate deosebită: este numai un vehicul, un fel de unealtă în slujba sufletului", zise el şi începu să râdă când constată felul în care Marcellus se uita la el. „Probabil acum îţi închipui că acestea nu sunt altceva decât vorbe de nebun?", adăugă el şi începu să râdă îngăduitor.

„— Fireşte! Şi sunt convins că tot aşa îţi închipui şi dumneata!"

„— Admit că nu este atât de uşor să crezi ceea ce-ţi spun eu."

Marcellus se oprise în mijlocul drumului - căci era în drum de la Sepforis spre Cana - şi începuse să-i ţină o cuvântare care i se păruse şi lui destul de lungă:

„— Justus, începu el, va trebui să-ţi spun cu toată sinceritatea că deşi sunt dispus să cred în subtila filosofic a lui Isus, prietenul dumitale mort, sper totuşi că de aici înainte nu vei mai încerca să faci afirmaţii ca cea de adineauri. Am un sincer respect faţă de felul de a judeca al omului acestuia şi respectul acesta n-aş vrea să-l pierd."

Se aşteptase ca Justus să rămână nemulţumit de cuvintele lui, dar uriaşul se mulţumise să dea din cap şi să zâmbească îngăduitor.

„— N-am vrut să te jignesc cu aceste cuvinte ale mele", adăugă Marcellus.

„— Cuvintele pe care mi le-ai spus nu mă nemulţumesc deloc, răspunse Justus cu amabilitate. Vina o port eu singur. Am mers prea repede, fără să ţin socoteală de starea în care te găseşti, şi ţi-am oferit pâinea când dumneata aveai neyoie de lapte."

Lasă din mână levita neagră şi luă un şal alb cu ciucuri. Nu-şi putea imagina pe maică-sa purtând acest şal, dar cu toate acestea femeia care i-l vânduse fusese mândră de felul în care-l lucrase, în satul acela de la frontiera Samariei unde se oprise îşi aducea aminte că femeia n-a putut să se despartă decât cu mare greutate de el. Ar fi fost mai bine să i-l fi dat înapoi, deoarece pentru ea şalul acesta avea mult mai mare importanţă decât pentru oricare altul. Astfel de lucruri niciodată nu trebuie vândute şi nici cumpărate.

Marcellus se simţi înfiorat de aceeaşi părere de rău ca uneori la banchetele din Roma, unde se serveau vinuri răcite cu gheaţă adusă de curieri speciali din regiunile din miazănoapte, şi de multe ori aceşti curieri mureau pe drum din pricina oboselii şi a grabei. Nici un om cinstit nu trebuia să bea astfel de vinuri. Procurarea lor costa un preţ prea mare.

În sfârşit... toate aceste cumpărături le va da lui Miriam, care le va întrebuinţa cu folos. Dar oare ce va zice Miriam când va constata că aceste obiecte lucrate cu atâta grijă de conaţionalii ei nu merită nici cel puţin să fie păstrate de cumpărătorul lor?

„— Acestea sunt daruri, îi va răspunde el, şi oamenii care le vor primi vor putea să le folosească."

În cazul acesta ea ar avea dreptul să-i răspundă, dar probabil Miriam nu-i va răspunde:

„— Cum ar putea să fie daruri, Marcellus, când în realitate sunt lucruri fără valoare de care vrei să scapi?"

Dar, presupunând că Miriam i-ar da acest răspuns, ar putea şi el să adauge:

„— De vreme ce oamenii pe care-i interesează aceste lucruri vor fi dispuşi să le primească, vor fi daruri; nu eşti de aceeaşi părere?"

„— Nu, dragul meu, va zice ea; nu vor putea fi niciodată daruri. Ascultă Marcellus..." şi va începe să-i explice ce părere a avut Isus despre darurile pe care le faci semenilor tăi.

Începu să împăturească sulul şi să-l aşeze peste celelalte lucruri, apoi ridicând privirea văzu în faţa intrării cortului un

bărbat înalt şi oacheş, cu obrazul tras, care se uita la el şi zâmbea. Marcellus îl pofti să intre. Omul se aşeză pe un scaun de campanie, îşi încrucişa picioarele lungi şi-i spuse că pe el în cheamă Harif.

— Fără îndoială ai venit să vorbeşti cu Justus, zise Marcellus amabil. Este în casa lui Ruben. Dacă vrei să revii în timpul după-amiezii, cred că-l vei putea găsi.

Harif dădu din cap, dar nu se mişcă; începu să-şi legene piciorul ridicat în aer, apoi îşi propti coatele pe genunchi şi se uită pe rând la obiectele din cort, la grămada de ţesături din apropierea lui şi la străinul acesta venit din Roma.

— Mi se pare că am auzit pe Justus vorbind despre dumneata, zise Marcellus, presimţind că dacă Harif are intenţia să mai stea va fi obligat să-i spună ceva. Dacă nu mă înşel, eşti olar şi faci vase pentru apă şi pentru păstrat vinul, blide şi alte lucruri pentru casă.

Harif dădu din cap şi zâmbetul îi deveni mai larg.

— Ia spune, aici este obiceiul să întrebuinţezi pentru păstrarea vinului aceleaşi vase pe care le întrebuinţezi şi pentru apă? întrebă Marcellus.

— Da, stăpâne, răspunse Harif cu mândria caracteristică meseriaşului priceput. Multă lume procedează în felul acesta. Apa sau vinul este acelaşi lucru. Tot aşa şi uleiul. Se întrebuinţează acelaşi fel de vas.

— Bine, dar cred că după ce ai întrebuinţat un vas pentru ulei nu-l vei mai putea întrebuinţa şi pentru vin, zise Marcellus, convins că aceste cuvinte sunt întemeiate.

— Nu... căci n-ar fi acelaşi lucru, încuviinţă Harif. Vinul ar avea gust de ulei.

— Cred că tot aşa s-ar întâmpla şi cu apa pe care ai păstra-o într-un vas în care a fost vin, continuă Marcellus. Apa ar avea gust de vin.

Harif încetă să-şi mai legene piciorul şi se uită cu coada ochiului spre uliţa din apropiere, iar creţurile subţiri dimprejurul tâmplelor sale părură că s-au mai adâncit. Marcellus îşi zise că acum probabil se întreabă dacă poate discuta cu el această chestiune. Olarul se întoarse spre el şi-l întrebă:

— Justus ţi-a spus?

— Da!

— Şi ai crezut? întrebă Harif.

— Nu! răspunse Marcellus categoric. M-ar interesa să aflu ce crezi dumneata în această împrejurare.

— Uite ce, stăpâne, lucrurile s-au întâmplat în felul următor: la ospăţul fiicei mele Anna terminasem vinul, dar când a sosit Ii| us a prefăcut apa în vin. Nu ştiu cum a procedat. Singurul lucru pe care-l ştiu este că a făcut vin din apă.

— L-ai gustat?

— Da, stăpâne, în viaţa mea n-am băut un astfel de vin, nici înainte, nici de atunci încoace.

— Ce fel de vin a fost, un vin vârtos şi parfumat?

— Nu, stăpâne, răspunse olarul, gândindu-se cum să-i explice. Era un vin uşor şi avea mireasmă de floare.

— Roşu? întrebă Marcellus.

— Nu. era alb, răspunse Harif.

— Alb ca apa?

— Da, stăpâne! Privirile lui Harif întâlniră zâmbetul lui Marcellus, apoi se pierdură departe. Vreme îndelungată nici unul dintre ei nu mai zise nimic.

— Am aflat că toată lumea ţinea la Isus, zise Marcellus.

— Acesta este adevărul, stăpâne! încuviinţă Harif. În ziua aceea a sosit târziu. Ar fi trebuit să fii de faţă ca să vezi cum l-au primit şi să auzi cum l-au salutat. Partea cea mai mare dintre ei s-a ridicat de la masă şi s-a îngrămădit împrejurul lui. Aşa se întâmpla în toate părţile pe unde trecea. Nimeni nu mai da atenţie celor din apropierea lui.

— Spune, Harif, în vasele acelea ai ţinut vreodată vin? întrebă Marcellus.

— Da, stăpâne, admise Harif. Marcellus dădu din cap şi zâmbi.

— Bine, îţi mulţumesc că mi-ai spus, zise el. Eram aproape sigur că aceasta va fi explicaţia, apoi se ridică în picioare, îmi pare bine c-ai venit, Harif. Vrei să-i spun lui Justus cate vei întoarce?

Harif nu se ridică nici de astă dată. Pe obrazul lui tremura un fel de sfială.

— Dacă nu s-ar fi întâmplat decât atât şi dacă nu s-ar fi întâmplat decât o singură dată, declară el fără să ţină socoteală de atitudinea lui Marcellus, care se aşeză din nou pe marginea patului şi încercă să-şi concentreze atenţia asupra cuvintelor ce

i le va spune: Dar începând din ziua aceea, continuă Harif, întâmplările neobişnuite au venit una după alta.

— Tot aşa am auzit şi eu, zise Marcellus. Dă-mi voie să te întreb: ai fost martor la vreuna dintre aceste întâmplări neobişnuite sau numai le-ai auzit de la alţii? Trebuie să ştii că întâmplările neobişnuite sunt întotdeauna exagerate când ţi le spune altul.

— Ţi-a povestit vreodată cineva, întrebă Harif, despre felul în care Isus a hrănit o adunare de cinci mii de oameni, deşi nu avea cu el altceva decât un coşuleţ de pâine şi doi peşti?

— Nu... dar te rog să-mi povesteşti dumneata, zise Marcellus nerăbdător.

— Probabil Justus îţi va povesti dacă-l vei ruga. El a fost de faţă şi a văzut cum s-au petrecut lucrurile.

— Ai fost şi dumneata de faţă, Harif?

— Da, dar eu mă găseam departe, la marginea grupului de oameni adunaţi împrejurul lui.

— Spune-mi numai ce ai putut vedea? M-ar interesa foarte mult părerea dumitale în această împrejurare. Unde s-a desfăşurat întâmplarea aceasta?

— Asta s-a întâmplat la scurtă vreme după nunta noastră. Isus începuse să cutreiere satele şi să vorbească oamenilor, care îl urmau în număr mare în toate părţile unde se ducea.

— Pentru a-l asculta ce spune? întrebă Marcellus.

— Îmi parte pentru asta, dar mai ales pentru că se spunea despre el că vindecă toate bolile şi dă vedere orbilor...

— Crezi că aşa ceva se poate... să dea vedere orbilor?

— Da, stăpâne! declară Harif. Am văzut chiar eu un om care vede tot atât de bine ca şi dumneata.

— Îl cunoşti de mai demult?

— Nu, stăpâne, admise Harif. Dar vecinii lui spuneau că a fost orb de foarte mulţi ani.

— Pe ei i-ai cunoscut... Înţeleg pe vecinii lui?

— Nu, stăpâne, căci oamenii aceia erau din împrejurimile localităţii Sihar.

— Astfel de mărturii nu cred c-ar putea să aibă valoare prea mare în faţa unui pretoriu; dar fără îndoială trebuie să ai motive temeinice pentru a putea crede... În sfârşit, continuă, te rog, cu povestea despre ospătarea oamenilor care au fost împreună cu Isus.

— Ei era urmat în toate părţile de mare mulţime de oameni, continuă Harif fără să se simtă nemulţumit din pricina îndoielii ce o vedea la el. Uneori era greu să-i poţi stăpâni. Fiecare dintre oamenii aceştia ar fi vrut să fie de fiecare dată destul de aproape pentru a putea vedea ce se petrece; dar nimeni nu putea prevedea când se va întâmpla ceva. Nu este un lucru de nimic - se întrerupse Harif şi se uită la el -să vezi că unul dintre vecinii noştri care a crescut împreună cu ceilalţi copii din sat şi care a lucrat la bancul de teslar începe să vorbească cum n-a vorbit încă nimeni înainte de el; apoi să vezi un moşneag din primele rânduri cum stă şi ascultă cu gura căscată şi mâinile proptite după urechi ca să poată auzi ce spune, şi după aceea să înceapă să chiuie şi să joace: „Aaah! Acum aud, aud, aud!" numai pentru că Isus, în timpul cuvântării sale, a întins un deget spre el. Isus nu s-a oprit, ci doar a întins un deget spre el, şi atât a fost de ajuns ca moşneagului să i se redea auzul.

— Harif, ai văzut vreodată pe Isus săvârşind astfel de fapte?

— Nu, stăpâne! Dar sunt mulţi din cei care l-au văzut; oameni pe a căror vorbă te poţi întemeia şi dumneata.

— Bine, consimţi Marcellus îngăduitor, începe şi spune-mi despre felul în care a hrănit cei cinci mii de oameni, întâmplarea asta spui c-ai văzut-o?

— Asta s-a întâmplat la Capernaum în felul următor: se dusese vestea despre o mulţime de lucruri neobişnuite şi lumea se adunase în mare număr; toţi se frământau şi strigau, deoarece nu se găsea nimeni care să-i stăpânească şi începuseră să se înghesuie şi să se calce unul pe altul în picioare.

— E de mirare că pentru păstrarea ordinii n-au chemat legionarii, mai ales că în Capernaum există şi un fort.

— Aşa este... Printre oamenii aceştia se găseau şi mulţi legionari, dar nu cred că preoţii şi cărturarii oraşului să fi dorit ca cineva să păstreze ordinea. Probabil îşi închipuiau că se va întâmpla ceva, vreun accident sau ceva asemănător, pentru a putea aresta pe Isus din pricină c-a tulburat liniştea.

— El n-a avut împrejurul său un grup de prieteni care să fi cerut poporului să nu se frământe?

— Ba da, stăpâne, Isus avea mulţi prieteni buni. Dintre aceştia a ales doisprezece inşi care să fie ucenicii săi. Dar aceştia nu aveau atâta autoritate pentru a putea stăpâni o astfel

de adunare, în realitate toţi păreau ca şi-au pierdut cumpătul şi nu ştiau ce să mai facă. Eu şi Ruben plecasem la Capernaum, cum plecaseră toţi ceilalţi, pentru a vedea ce s-a întâmplat. Când am sosit noi, am găsit poporul frământându-se în piaţa oraşului. Eu nu mai văzusem în toată viaţa mea o astfel de îngrămădeală, împrejurul nostru erau bărbaţi şi femei cu copii bolnavi în braţe, pe care lumea îi împingea din toate părţile cu violenţă; orbi şi bolnavi pe jumătate goi, pe care prietenii lor îi aduseseră cu targa; printre aceştia erau şi leproşi, dar nimeni nu ţinea socoteală de suferinţele acestora.

— Mă mir cum de nu s-a gândit nimeni să-i aresteze, zise Marcellus.

— De, stăpâne, când se întâmplă ca un lepros să iasă la drum, nici un legionar nu îndrăzneşte să pună mâna pe el şi să-l aresteze. Afară de asta nu se poate să condamni nici pe bieţii leproşi, deoarece toţi veniseră cu nădejdea că se vor vindeca.

— Isus a vindecat şi leproşi? întrebă Marcellus, al cărui glas era plin de îndoială.

— Da, stăpâne... În sfârşit, când Isus a băgat de seamă că nu poate să mai liniştească mulţimea, a început să se îndrepte încet spre ţărmul lacului. Câţiva dintre ucenicii săi plecaseră înainte ca să tocmească o Corabie. Astfel, înainte ca oamenii să-şi fi putut da seama de ceea ce se întâmplă, Isus împreună cu cei doisprezece ucenici ai săi au început să se îndepărteze de ţărm.

— Nu eşti de părere că gestul acesta a fost exagerat?

— A încercat mai întâi să vorbească oamenilor, dar zgomotul era atât de mare, încât nimeni nu-l putea auzi. De altfel oamenii îngrămădiţi împrejurul lui nu veniseră ca să-l asculte vorbind, ci pentru a vedea ceva neobişnuit. Nu făcuseră loc nici pentru a putea trece infirmii, orbii şi cei bolnavi pe care-i aduseseră cu targa. Afară de asta tocmai atunci Isus primise şi veşti rele. Unul dintre cei mai buni prieteni ai săi, pe care Irod Antipa îl băgase la închisoare, fusese decapitat. Ştirea aceasta i-o aduseseră tocmai în momentul când Isus încerca să liniştească mulţimea. Prin urmare nu se poate să-i faci o vină din pricină c-a încercat să se depărteze.

— Tocmai dimpotrivă, Harif, declară Marcellus. Faptul că aflase o veste tristă justifică purtarea lui. Noroc că s-a găsit o

corabie prin apropiere. Probabil lumea s-a revoltat şi a început să vocifereze?

— Fiecare dintre ei s-a purtat în felul său, răspunse Harif. Unii au început să ameninţe cu pumnii şi să blesteme. Alţii clătinau din cap şi plecau. Alţii plângeau. Unii nu s-au mişcat din loc şi nici n-au zis nimic, ci se uitau după corabia care devenea din ce în ce tot mai mică.

— Dumneata şi Ruben ce aţi făcut?

— Ne-am zis că va fi mai bine să ne întoarcem acasă. Apoi cineva dintre oameni a băgat de seamă că vasul se îndreaptă spre ţărmul din partea de miazănoapte. S-a ridicat un chiot uriaş şi oamenii s-au repezit în fugă spre locul unde trebuia să ancoreze. Probabil cei din corabie căutau un loc de unde se puteau apropia mai cu uşurinţă de ţărm, prin apropiere de Betsaida.

— La ce depărtare putea să fie localitatea aceasta?

— Pentru corabie, care mergea de-a dreptul, vreo şase mile, dar pentru cei care alergau în lungul ţărmului şi trebuiau să facă ocol puteau să fie vreo nouă. Regiunea din partea aceea este în cea mai mare parte a pământului deşert. Dar toţi au plecat şi era un spectacol jalnic să-i vezi târându-se printre colţurile de stâncă şi printre scaieţii uscaţi de arşiţă. Trecuse demult de amiază până să putem da de urma lor.

— Isus n-a fost nemulţumit când a constatat că oamenii an dat de urma lui?

— Nu... dar am băgat de seamă că era mâhnit, murmură Harif. Obrazul lui era trist. Poporul care venise la el era acum ostenit şi nu se mai îmbrâncea, căci drumul pe care-l făcuse reuşise să-l liniştească, zise el şi râse domolit.

— Nu i-a certat pentru felul în care se purtaseră la Capernaum?

— Nu, stăpâne; vreme îndelungată n-a spus nimic. Oamenii s-au întins pe pământ ca să se odihnească. Justus mi-a spus după aceea că Simon a stăruit pe lângă Isus ca să vorbească oamenilor, dar el a aşteptat până când s-au adunat toţi cei care veniseră la el, deoarece unii dintre ei veneau cu tărgile în care erau bolnavii; mai erau şi cei infirmi, care rămăseseră departe în urmă. Nu a scos nici o vorbă până când s-au apropiat toţi. Apoi s-a ridicat în picioare şi a început să vorbească. Nu ne-a ocărât din cauză că l-am urmărit atât de departe şi nici n-a pomenit

nimic, aşa cum s-ar fi cuvenit, despre felul necuviincios în care ne purtasem. Ne-a vorbit spunându-ne cum trebuie să ne purtăm unul faţă de altul, căci toţi suntem membrii aceleiaşi familii. Oamenii tăceau şi nu se auzea nimic altceva decât glasul lui Isus, îmi aduc aminte că împrejurul lui se adunaseră atunci cam la cinci mii.

Bărbia lui Harif începuse să tremure şi-şi drese glasul. Marcellus se uită cu atenţie la expresia obrazului său.

— Eu, stăpâne, nu sunt omul care ar putea plânge prea uşor, adăugă el cu glasul sugrumat. Dar în cuvintele care le pronunţa a fost ceva care te făcea să-ţi simţi ochii plini de lacrimi. Toţi cei din apropierea lui nu erau acum altceva decât un grup de copii neputincioşi şi osteniţi... În faţa nostra el singur părea bărbat chibzuit, iar ceilalţi nu erau altceva decât nişte copii fără minte, certăreţi, pizmoşi şi egoişti. Glasul lui se ridica liniştit şi ţi se părea un balsam aşternut pe o rană. În timpul cât el vorbea mi-am zis: „Până în această clipă eu n-am trăit cu adevărat. N-am ştiut cum trebuie să trăiesc. Vorbele omului acestuia sunt dătătoare de viaţă!" Mi se părea că însuşi Dumnezeu a coborât din cer ca să vorbească oamenilor! Toţi erau profund emoţionaţi. Pe obrazurile chinuite ale celor dimprejurul meu lacrimile curgeau şiroaie.

Harif îşi şterse ochii cu dosul palmelor.

— Puţin după aceea Isus a tăcut şi a făcut semn unora care se găseau în apropierea lui, oameni care veniseră de foarte departe şi aduseseră cu ei un bolnav. Aceştia au ridicat targa şi au aşezat-o la picioarele lui Isus. L-am văzut că se uită la bolnav şi-i spune ceva. Bolnavul s-a ridicat în picioare. Şi tot aşa ne-am ridicat şi ceilalţi, ca şi când vorbele lui Isus ne-ar fi ridicat pe toţi, şi ne-am minunat de ceea ce vedeam cu ochii. Harif zâmbi şi se uită la Marcellus cu ochii rugători ca ai unui copil. Crezi ceea ce-ţi spun eu acum, stăpâne?

— E foarte greu de crezut, Harif, răspunse Marcellus cu glasul blând. Dar sunt convins că dumneata crezi ceea ce mi-ai spus. Probabil se poate găsi o explicaţie a acestei întâmplări.

— Se poate, stăpâne, admise Harif cu amabilitate. Pe urmă au venit alţii, foarte mulţi, care s-au oprit în faţa lui Isus pentru a fi vindecaţi de bolile lor, dar acum nu se mai îmbrânceau, ci aşteptau să le vină rândul, zise el, apoi ezită şi adăugă sfios: Dar

cred că va fi mai bine să nu te plictisesc cu vorbele mele de vreme ce şi aşa nu crezi ce-ţi spun.

— Spuneai că-mi vei povesti felul în care a hrănit pe oamenii aceştia, stărui Marcellus.

— Da, stăpâne. Se făcu târziu după-amiază. Eu mă simţeam atât de mişcat de ceea ce văzusem şi auzisem, încât nici nu băgasem de seamă că mi s-a făcut foame. Ruben şi eu ne-am dat seama că aici, în mijlocul deşertului, nu vom putea găsi nimic de mâncare, aşa că înainte de a pleca ne-am oprit în faţa unei tarabe din Capernaum şi am cumpărat o pâine şi peşte afumat. Dacă am fi fost împreună cu alţi oameni, am fi scos merindea aceasta şi am fi mâncat. Dar acum, după ce am simţit foamea, mi-a fost ruşine să mănânc de faţă cu oamenii aceştia adunaţi împrejurul meu, deoarece, cum ţi-am spus, Isus ne spusese că toţi suntem membrii aceleiaşi familii, şi cum am fi putut împărţi ceea ce aveam cu ceilalţi flămânzi? Aş fi fost dispus să împart cu cel din apropierea mea, dar abia aveam atât ca să-mi poată ajunge mie. Prin urmare n-am mâncat, şi tot aşa n-a mâncat nici Ruben.

— Fără îndoială, printre oamenii de acolo erau mulţi care se gândeau în felul acesta, zise Marcellus.

— Ucenicii se adunaseră împrejurul lui Isus şi-i spuneau să dea drumul poporului pentru a se duce prin satele din apropiere ca să-şi cumpere merinde. Ceva mai târziu Justus mi-a spus că Isus a clătinat din cap şi le-a răspuns că poporul va fi hrănit. Ucenicii păreau speriaţi şi îngânduraţi. În apropierea lor era un băieţaş care i-a auzit ce vorbesc. Avea cu el un coşuleţ nu tocmai mare, în care-şi adusese mâncarea; tocmai de ajuns cât îi trebuia unui copil. S-a apropiat de Isus şi i-a întins coşuleţul, spunând că el ar vrea să împartă mâncareî lui cu ceilalţi.

Ochii lui Marcellus se aprinseră şi-şi plecă trupul spre el ca să-poată auzi mai bine.

— Continuă! zise el. Ceea ce-mi spui este extraordinar.

— Da, stăpâne, este extraordinar. Isus a luat coşuleţul şi l-a ridicat deasupra capului ca oamenii să-l poată vedea. Apoi le-a spus că băiatul acesta ar vrea să-şi împartă merindea cu toţi ceilalţi oameni A ridicat ochii spre cer şi a mulţumit lui Dumnezeu pentru daru băiatului, împrejurul nostru, stăpâne, se făcuse linişte adâncă. Isus i început să frângă pâinile în bucăţi

mici şi peştele l-a făcut fâşii şi pe toate acestea le-a întins ucenicilor săi, spunându-le să le împărţi poporului.

— Probabil oamenii au început să râdă? întrebă Marcellus.

— Nu, stăpâne... N-am râs, deşi aproape toţi au zâmbit gândindu-se că această uriaşă mulţime de oameni ar putea fi hrănit? cu aproape nimic, cum s-ar spune. Ţi-am pomenit adineauri că mie mi-a fost ruşine să scot merindea pe care o aveam, dar acum? prinsesem curaj, aşa că, scoţând pâinea şi peştele, am rupt câte c bucată şi am dat-o celui de lângă mine!

— Admirabil! exclamă Marcellus. A fost mulţumit?

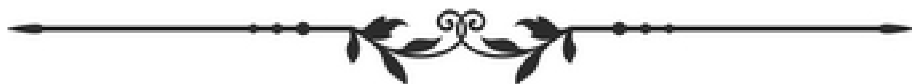
— Avea şi el ceva merinde, zise Harif, apoi continuă grăbit. Dai între cei de faţă erau foarte mulţi care nu aduseseră nimic cu ei. Îr ziua aceea Isus i-a hrănit pe toţi. După ce au terminat de mâncat, an umplut vreo douăsprezece coşuri cu ceea ce prisosise.

— Pesemne, în afară de dumneata şi Ruben, printre cei adunaţi fuseseră şi alţii mai prevăzători care aduseseră cu ei merinde din belşug, zise Marcellus. Ar fi fost imposibil să meargă în mijlocul deşertului cu coşurile goale. Povestea aceasta, Harif, mi se pare neobişnuită!

— Crezi, stăpâne, ceea ce ţi-am spus? întrebă Harif mulţumit.

— Da, cred! Şi cred că s-a întâmplat o minune! Atitudinea lui Isus a determinat pe oamenii aceia zgârciţi să se poarte frăţeşte unul faţă de altul. Adevărul este că ai nevoie de un bărbat cu însuşiri excepţionale pentru a face o familie înţelegătoare dintr-o adunare de oameni atât de deosebiţi unul de altul. Nu sunt în stare să înţeleg în ce fel a vindecat pe cei bolnavi, dar cred că pe oameni i-a hrănit. Şi-mi pare bine, Harif, c-ai fost dispus să-mi spui.

CAPITOLUL XVI

Acum erau în drum din Cana spre Capernaum. Poteca îngustă pe unde umblau urca din ce în ce tot mai sus, iar uneori cobora adânc în văi, ca totuşi să urce mereu spre platourile acoperite de verdele măslinilor care se întâlneau cu azurul cerului şi se amestecau printre norii albi şi nemişcaţi.

Drumul era foarte obositor şi făceau dese popasuri pentru a se odihni; pe măsură ce umbrele se întindeau mai departe spre răsărit, cei doi bărbaţi urcau tot mai din greu coastele prăpăstioase ale munţilor, lăsând caravana foarte departe în urma lor. Nu mai aveau mult ca să ajungă sus pe creste. Justus îi spusese că vor poposi sub peretele unei stânci pe care o vedeau de două ceasuri în faţa lor. În apropiere, spunea el, este un izvor şi păşune grasă şi spera să găsească locul neocupat. Cunoştea bine această regiune şi poposise de multe ori în apropierea acestei stânci, împrejur se deschidea o vedere impresionantă care-i făcuse plăcere şi lui Isus.

În timpul acestui drum prin Galileea, Marcellus dăduse foarte puţină atenţie frumuseţilor naturale pe lângă care trecea. Până acum peisajul i se păruse lipsit de importanţă şi fusese mereu preocupat de scopul adevărat pentru care pornise la drum. Pe el nu-l interesase până acum această provincie, cu ţarinele pline de bolovani, cu viile mărunte şi căsuţele adormite între împrejmuirile joase de piatră. Pe el îl interesase numai bărbatul acela misterios care înaintea lui bătătorise aceste drumuri cotite, urmat de miile de oameni care se ţineau de el oriunde se ducea.

În timpul acestei zile moleşitoare cu urcuşul ei obositor, nu putea să-şi imagineze nici numărul, nici dispoziţia acestor oameni care îl urmaseră. Probabil majoritatea oamenilor venise din mari depărtări, deoarece populaţia acestei regiuni nu era deasă. Nu era uşor nici să-şi imagineze freamătul acestei mulţimi care se îmbrâncea şi ţipa în jurul lui. Galileenii pe care-i

întâlnise până acum nu i se păruseră entuziaşti şi nici expansivi, ci mai curând calmi şi neîncrezători.

Femeia aceea bătrână şi ostenită care se sprijinise în sapă când trecuseră adineauri prin faţa grădinii ei se repezise oare şi ea din bucătărie, lăsând ciorba de amiază pe foc, pentru a se amesteca printre oamenii care porniseră la drum împreună cu el? Bărbatul acela cu barbă, probabil soţul ei, care este în livadă şi trage brazde de fân cu coasa moştenită de la părinţii lui, o fi alergat oare şi el gâfâind ne urma oamenilor care treceau şi şi-o fi facut loc printre ei ca să poaîă vedea chipul lui Isus?

Era aproape de necrezut că populaţia acestei provincii liniştite şi adormite a putut fi trezită din letargia ei seculară şi transpusă într-o stare de emoţie efervescentă, însuşi Justus, când se gândea la ce s-a întâmplat, clătina din capul zburlit şi spunea că este mai presus de înţelegerea lui. Îţi vine să crezi, spunea Justus. că ai trecut printr-o serie de minuni, deoarece foarte mulţi oameni ajunseseră într-o stare de isterie şi povesteau tot felul de întâmplări neobişnuite, dintre care unele n-au putut fi controlate niciodată. Atmosfera trepida de zvonuri năstruşnice. Se spunea că s-au găsit câţiva nazarineni care au afirmat că Isus, pe vremea când era copil de seama lor, a luat în mană o bucată de lut pe care l-a frământat şi a făcut din el câteva păsărele, far după aceea le-a dat viaţă şi au zburat numaidecât. Astfel de poveşti poţi auzi destule, dar ele n-au contribuit la altceva decât să tulbure ideea pe care oamenii şi-au făcut-o despre el şi să-l prezinte, mai ales în faţa oamenilor cu judecată, drept un farsor.

Dar mulţimile entuziaste ale miilor de oameni care urmaseră pe Isus zi de zi, indiferente faţă de foame şi lipsuri, întreagă Galileea cunoştea adevărul, deoarece întreagă Galileea fusese martor. Puteai să ai motive cât de întemeiate pentru a te îndoi de unele dintre aceste minuni, dar totuşi de aceasta nu te puteai îndoi, căci o vedeai cu ochii. Mica Galilee, cu obiceiurile ei patriarhale şi primitive, cu dialectul atât de caraghios încât toată Iudeea făcea haz pe socoteala lui, se trezise pe neaşteptate. Renunţase la ocupaţiile obişnuite. Toată lumea vorbea de-a valma. Cămilele rămăseseră înhămate la roţile de irigaţie. Uşile rămăseseră deschise, sculele aruncate pe jos. Plugurile uitate în brazde. Focurile aprinse în vetre. Toată lumea plecase de acasă pe jos, călare, în cotigi său în cârje. Invalizii care nu puteau fi

lăsaţi singuri erau întinşi pe tărgi şi-i luau cu ei la drum. Nimic nu mai interesa afară de tânărul acesta, care era de-ajuns să te privească în luminile ochilor, pentru a te face să te simţi bine, sau ruşinat, sau să simţi că te sugrumă ceva şi că ai vrea să te bucuri şi tu de vigoarea şi de puritatea lui ca de floare.

Acum strălucitoarea lumină se stinsese. Oamenii se împrăştiaseră. Marele învăţător murise. Galileea recăzuse din nou în vechea ei somnolenţă şi devenise aceeaşi regiune uitată de care nu se ocupa nimeni. Probabil înşişi galileenii îşi dădeau seama că sunt condamnaţi să trăiască în uitare, după ce trecuseră printr-o stare de înfrigurare neobişnuită.

Marcellus ar fi dorit să constate ce a mai rămas din învăţăturile lui Isus printre oamenii aceştia. Fireşte, puteai avea toată încrederea în unii dintre ei - cei care-l cunoscuseră mai de aproape şi care-i datorau partea cea mai mare din mulţumirea lor - aşa că aceştia îşi vor aduce aminte de el până în ziua când vor muri, cum ar fi cazul cu Miriam. Oare mai pot fi şi alţii ca fata aceasta? Justus îi spusese că unii dintre galileenii aceştia s-au schimbat atât de mult, încât parcă s-au născut din nou. O parte dintre ei, care trăiseră cu mare greutate, învăţaseră meserii noi. Cerşetorii începuseră şi ei să lucreze şi astfel să trăiască din munca lor. Alţii care fuseseră ruşinea comunităţii reuşiseră să ajungă oameni respectaţi. Femei despre care toată lumea ştia că sunt cu sufletul plin de otravă ajunseseră să fie de o bunătate despre care vorbea toată lumea. Dar probabil majoritatea celor care-l cunoscuseră nu aveau puterea să mai respecte învăţăturile lui. În această privinţă va fi obligat să mai ceară lui Justus şi alte informaţii.

Ajunseseră acum pe culme şi la fiecare pas pe care-l făceau vederea devenea tot mai largă. Departe, spre miazănoapte, se vedea un lanţ de munţi cu crestele acoperite de zăpadă. Ceva mai încolo se vedeau sclipind în lumina asfinţitului turnurile şi cupolele unui oraş mai mare. Nu avea nevoie să mai întrebe ce oraş este, deoarece bănuia că trebuie să fie Tiberiada. Marcellus grăbi pasul pentru a putea merge alături de Justus, care se apropia de marginea din partea de miazănoapte a platoului şi întorcea capul când spre dreapta când spre stânga, uitându-se cu atenţie în toate părţile, ca şi când s-ar fi aşteptai să întâlnească pe cineva aici.

Cu totul pe neaşteptate Marcellus simţi că i se taie respiraţia când văzu că în faţa lui se aşterne priveliştea lacului despre care de atâtea ori fusese vorba în timpul conversaţiilor ce le avusese cu călăuza sa până acum. Partea cea mai mare din viaţa luf Isus se desfâşurase împrejurul acestei mări interioare. Justus se aşeză pe pământ, simţindu-se ostenit, şi-şi încrucişa braţele pe piept, uitându-se mulţumit la peisajul din faţa sa. Marcellus se întinse ceva mai la o parte şi se propti în coate. Departe, în fundul zării, se vedea o pânză mică ele corabie, în lungul ţărmului se înşirau căsuţe cu acoperişurile joase, care alergau până la marginea apei.

După o lungă tăcere, Marcellus păru că se trezeşte.

— Va să zică aceasta, este Marea Galileii! murmură el.

Justus dădu încet din cap. Apoi făcu semn spre cea mai depărtată aşezare omenească ce se putea vedea.

— Acela de colo este Capernaum, zise el. Până acolo sunt opt mile.

— Cred că de lacul acesta, Justus, trebuie să te lege multe amintiri duioase, zise Marcellus. Spune-mi, continuă el şi făcu un gest în care îmbrăţişa toată regiunea, atitudinea oamenilor din părţile acestea s-a schimbat mult datorită învăţăturilor lui Isus?

— Ar fi greu de spus, răspunse Justus. Ei nu vorbesc prea multe despre el. Li-e frică, deoarece fortul roman este în imediată apropiere. Punând întrebări, ai putea foarte uşor să te alegi cu nemulţumiri grave. Eu nu sunt informat despre altceva decât despre ceea ce s-a întâmplat prietenilor mei. Cât vom fi în părţile acestea, voi încerca să vizitez pe unii dintre ei.

— Voi putea să-i văd şi eu? întrebă Marcellus.

— Numai pe foarte puţini dintre ei. Te voi duce ca să cunoşti pe bătrânul Bartolomeu, aşa cum ţi-am făgăduit. El cunoaşte o întâmplare pe care aş vrea să ţi-o povestească. După ce-l voi asigura că nu este nici o primejdie, va consimţi să-ţi spună tot ce ştie, zise Justus şi, întorcându-se spre el, prin minte îi trecu ceva şi zâmbi: Poate te va interesa să afli cum s-a întâlnit Bartolomeu cu Isus prima dată. Într-o dimineaţă bătrânul se aşezase în grădiniţa lui de smochini tocmai când Isus însoţit de Filip trecea prin faţa casei lui. Isus i-a făcut semn cu mâna şi i-a spus pe un ton mulţumit: „Pace fie cu tine, Nataiiail ".

— Cum adică, nu-l chema Bartolomeu? întrebă Marcellus mirat.

— Tocmai aceasta este partea hazlie a întâmplării, răspunse Justus râzând. La noi nu este obiceiul ca oamenilor în vârstă să le spui pe nume. Nu cred că bătrânul Bartolomeu să fi auzit pe cineva spunându-i Natanail de mai bine de douăzeci de ani. Cum se poate ca acest tânăr străin să-şi permită o astfel de îndrăzneală faţă de el?

— S-a simţit jignit? întrebă Marcellus şi zâmbi.

— S-ar putea să nu se fi simţit jignit, dar în orice caz a rămas mirat. A chemat pe Isus să vină la el, probabil cu intenţia de a-i spune câteva cuvinte în legătură cu îndrăzneala lui. Mie mi-a spus Filip ce s-a întâmplat. Spunea că bătrânul Bartolomeu arăta foarte sever în timpul cât Isus s-a apropiat de el. Pe urmă a făcut ochii mari şi privirile i s-au îmblânzit. Apoi a zâmbit şi l-a întrebat: „Va să zică cunoştea! numele meu? " - .Da!" i-a răspuns Isus, .căci numele acesta înseamnă Harul lui Dumnezeu şi ţi se potriveşte, deoarece eşti un israelit integru".

— Probabil bătrânului i-au făcut plăcere cuvintele acestea, zise Marcellus.

— Da, i-au făcut şi astfel a devenit ucenicul său.

— Vrei să spui că a plecat de acasă şi a urmat pe Isus?

— Da. Întâmplarea aceasta are ceva cu totul neobişnuit. Bătrânul îşi ocupase de vreme îndelungată scaunul din grădină şi începuse să se gândească că viaţa lui este pe terminate. Dar cu toate acestea a plecat de acasă şi a urmat pe Isus şi vreme de aproape trei ani n-a lipsit de lângă el.

— Puterile i-au revenit? întrebă Marcellus neîncrezător.

— Nu, a rămas acelaşi moşneag, îi venea greu să poată ţine pasul cu ceilalţi. Ostenea repede şi gâfâia în mers, ca orice alt om în vârstă.

— Dar totuşi a continuat.

— Da... Bartolomeu a continuat. Nimeni altul n-ar fi îndrăznit să-i spună Natanail, dar Isus i se adresa întotdeauna numai în felul acesta şi lui Bartolomeu îi făcea plăcere.

— Probabil Isus îi spunea în felul acesta pentru a-l îndemna să meargă înainte, zise Marcellus. Se poate de asemenea ca bătrânul să se fi simţit mai tânăr, datorită faptului că-l auzea întrebuinţând numele acesta.

— De! Bartolomeu nu era singurul care se credea tânăr şi fără experienţă alături de Isus. Justus se întunecă la obraz şi-şi netezi barba, cum făcea întotdeauna când încerca să-şi aducă

aminte de ceva: cu excepţia lui Ioan, toţi prietenii mai apropiaţi şi ucenicii lui Isus au fost mai în vârstă decât noi cu foarte mulţi ani. Uneori când dispărea dintre noi pentru a se putea odihni vreme de un ceas se întorcea ca să ne spună: „Haideţi, copii, căci a sosit vremea să plecăm la drum", dar nimeni nu zâmbea şi nici nu i se părea straniu auzindu-l că întrebuinţează astfel de cuvinte.

— Se considera superior celorlalţi? întrebă Marcellus. Justus păru că se gândeşte la răspunsul ce va trebui să i-l dea.

— Nu... nu se considera superior. Era sociabil. Simţeai dorinţa de a te apropia cât mai mult de el, ca şi când ai fi aşteptat să te ocrotească. Cred că acesta a fost motivul pentru care lumea se îngrămădea în jurul lui atât de strâns, încât de multe ori nu avea loc nici să se mai mişte.

— Probabil pentru el situaţia aceasta a fost foarte grea, zise Marcellus. Nu arăta niciodată obosit?

— Arăta foarte, foarte obosit! răspunse Justus. Dar cu toate acestea nu protesta niciodată. Uneori oamenii se propteau cu umărul în cei din apropierea lor şi-şi făceau loc, dând pe alţii cu violenţă la o parte, dar nu l-am auzit niciodată ocărând pe cineva... Nu ţi s-a întâmplat niciodată să vezi câte un cârd de puişori care se urcă unul peste altul ca să poată ajunge sub aripile cloştii? Cloşca pare că nici nu vede ce se întâmplă, ci se mulţumeşte să-şi înfoaie penele ca ei să poată intra la căldură. El avea aceeaşi atitudine, iar în privinţa raporturilor dintre noi şi el, acestea erau aceleaşi ca dintre puişori şi cloşcă.

— Foarte straniu, murmură Marcellus îngândurat. Totuşi cred că înţeleg ce vrei să spui, adăugă el pe un ton ca şi când ar fi vorbit de la mare distanţă.

— Ar fi imposibil! declară Justus. Îţi închipui că înţelegi, dar ar fi trebuit să cunoşti pe Isus pentru a putea înţelege ceea ce vreau să-ţi spun. Unii dintre noi erau destul de bătrâni pentru a putea fi tatăl lui, dar cu toate acestea în comparaţie cu el eram exact ca nişte puşori. De pildă pe Simon, care între ceilalţi ucenici a fost întotdeauna un fel de conducător. Sper că după ce te vei întoarce la Ierusalim vei av ocazie să-l cunoşti. Simon acesta este un bărbat foarte puternic şi priceput. De fiecare dată când se întâmpla ca Isus să lipsească dintre noi, Simon era cel pe care-l consideram întotdeauna ca fiind mai marc şi superior nouă, aşa că dacă aveam nevoie de ceva ne adresam

lui. Dar după ce Isus revenea între noi, şi Justus zâmbi clătinând din cap, Simon devenea din nou un băieţaş, neajutorat şi mic de tot. Un fel de puişor!

— Dar Bartolomeu... părea şi el un puişor.

— De, zise Justus, probabil, dar nu în aceeaşi măsură. Bartolomeu nu-şi exprima părerile cu aceeaşi uşurinţă cum făcea Simon când Isus lipsea dintre noi. El nu era obligat să se gândească atât de departe ca Simon. E de mirare să te gândeşti câte greutăţi a întâmpinat omul acesta. A fost de faţă şi la Cina cea de taină, când Isus a fost vândut cărturarilor şi fariseilor. Dar când a sosit ştirea că învăţătorul a fost arestat, lovitura a fost prea grea pentru el. S-a îmbolnăvit grav şi l-au întins în pat. Până când să se facă din nou bine, totul se terminase. Justus oftă adânc şi obrazul îi tresări de durere. Totul se terminase, murmură el cu glasul stins şi cu buzele tremurând.

— Cred că acum trebuie să fie infirm, zise Marcellus cu intenţia de a-l face să nu se mai gândească la aceste dureroase amintiri.

— Este cam tot aşa cum a fost. Nu pare mai bătrân şi nici nu este mai slăbit decât a fost, zise Justus şi zâmbi. Astăzi Bartolomeu este preocupat de o idee neobişnuită, îşi închipuie că nu va mai muri niciodată. Când e vreme frumoasă, stă toată ziua în grădina lui de smochini.

— Şi probabil se uită în lungul drumului în nădejdea că Isus va apărea din nou şi va intra în curtea lui, zise Marcellus.

Justus se uita în partea de miazăzi a lacului. Când îl auzi ce spune, se întoarse repede spre Marcellus şi se uită la el cu atenţie. Vreme de câteva clipe, care făcură pe Marcellus să se simtă puţin speriat, îl examina fără să zică nimic, apoi se întoarse din nou spre lac.

— Este exact ceea ce-şi închipuie bătrânul Bartolomeu, murmură el. Stă cât e ziua de lungă şi-l aşteaptă, uitându-se în lungul drumului.

— Prin mintea oamenilor bătrâni trec gânduri neobişnuite.

— Nu este nevoie să devii bătrân pentru ca prin minte să-ţi treacă gânduri neobişnuite, zise Justus.

Caravana, care urcase şi ultimul pripor, apăru pe marginea platoului. Micul Iona se apropie în fugă şi se cuibări la picioarele lui Justus.

— Când ne vom aşeza la cină, bunicule? gâfâi el.

— Imediat, nepoate, răspunse Justus cu blândeţe. Du-te şi ajută băiatului să descarce bagajele. Venim şi noi numaidecât. Micul Iona plecă fără să mai-întârzie.

— Astăzi băiatul pare mulţumit, zise Marcellus.

— Mulţumirea lui se datoreşte lui Miriam, îi explică Justus. Ieri a avut o lungă convorbire cu Iona. Cred că nu va mai fi nevoie să ne facem griji din pricina lui.

— Conversaţia lui Miriam cu el aş fi vrut s-o aud şi eu.

— Iona nu pare dispus să vorbească despre felul în care au stat de vorbă, dar am văzut că este profund impresionat. Ai constatat aseară cât era de liniştit!

— M-am întrebat ieri dacă în toată lumea aceasta ar mai putea să existe o femeie care să se asemene cu Miriam, zise Marcellus grav.

— În Capernaum mai este o femeie văduvă, răspunse Justus. Probabil vei avea ocazia s-o cunoşti. Timpul în cea mai mare parte şi-l petrece împreună cu oamenii foarte săraci care au bolnavi în casă. O cheamă Lidia. Poate te-ar interesa să cunoşti întâmplarea ei.

— Spune-mi-o! stărui Marcellus şi ridicându-se într-un cot se uită la e l cu toată atenţia.

— A fost măritată cu Ahira, care a murit pe vremea când ea era încă tânără. Nu cunosc obiceiurile din ţara dumitale, dar în părţile acestea situaţia unei văduve este foarte tristă. Nu mai iese în lunie. Lumea spune că Lidia a fost odinioară cea mai frumoasă din Capernaum. Ahira fusese un bărbat extrem de bogat şi casa pe care o avea era în raport cu averea lor. Puţin după moartea lui, Lidia s-a îmbolnăvit de o boală gravă femeiască şi a slăbit mereu, până când tinereţea şi frumuseţea de pe obrazul ei an dispărut cu totul. Familia ei era înspăimântată. Aduseseră cu mari cheltuieli pe cei mai buni doctori ce i-au putut găsi. Aceştia au trimis-o la multe izvoare cu apă vindecătoare. Dar acestea n-au putut s-o vindece de boală care o măcina. Nu mult după aceea a început să se simtă atât de rău, încât abia se mai putea târî prin camera ei de suferinţă. În timpul acesta începuseră să circule zvonurile despre faptele neobişnuite ale lui Isus, care vindecase tot felul de bolnavi.

Justus se opri şi păru că se gândeşte la felul în care ar putea să continue această poveste. Marcellus aştepta nerăbdător.

— Cred că va fi mai bine să-ţi spun, continuă Justus, că pentru cei bogaţi nu era întotdeauna uşor să se apropie de Isus. Săracii însă nu aveau nimic de pierdut. Majoritatea acestora veneau la el ca să-i ceară mila şi nu se fereau de înghesuială, pentru a putea ajunge în apropierea lui, dacă se întâmpla să aibă ceva de folosit. Oamenilor bogaţi, fie bărbaţi, fie femei, le venea foarte greu să renunţe la mândria lor obişnuită şi să se amestece printre oamenii aceia gălăgioşi care-l urmau în toate părţile. Lui Isus îi părea rău de această situaţie. De multe ori consimţea să stea de vorbă, târziu, noaptea, cu oameni de seamă, tocmai atunci când el ar fi avut cea mai mare nevoie de odihnă.

— Oameni care ar fi dorit să-şi primească vindecarea fără să afle nimeni? întrebă Marcellus.

— Fără îndoială... dar cunosc şi câteva cazuri când oameni cu mare trecere care nu sufereau de nici o boală au poftit pe Isus în casele lor pentru a sta cu el de vorbă vreme îndelungată, într-un rând l-am aşteptat în faţa porţii de la casa lui Nicodim ben Gorion, cel mai bun avocat din această regiune, până când începuseră să cânte cocoşii de ziuă. Nicodim nu era bolnav, cel puţin fiziceşte, după cât ştiam noi.

— Nu s-ar putea ca el să fi prevenit pe Isus să-şi înceteze activitatea? întrebă Marcellus.

— Nu cred! în noaptea aceea Nicodim l-a însoţit până la poartă. Isus vorbea cu el pe un ton foarte grav. Când s-au despărţit, fiecare dintre ei a întins mâna şi a pus-o pe umărul celuilalt. La noi aşa ceva nu se întâmplă decât între oameni egali. În sfârşit, cum îţi spuneam adineauri, ar fi fost foarte greu ca o femeie din lumea aleasă şi care este şi bogată să se amestece printre oamenii aceia care se igrărnădeau în jurul lui Isus.

— E uşor de înţeles, încuviinţă Marcellus.

— Într-un rând când Isus vorbea în piaţa publică din Capernaum, un om bogat cu numele Iair şi-a făcut loc printre oameni şi s-a apropiat de Isus. Când au auzit cine este, oamenii i-au făcut loc ca să poată trece. Se vedea că este profund emoţionat. S-a dus de-a dreptul la Isus şi i-a spus că fetiţa lui trage să moară şi l-a rugat să vină fără întârziere până la el. Fără să-l întrebe nimic, Isus s-a învoit şi au plecat împreună în lungul străzii mari, iar pe urma lor se ţinea mulţimea sporită de

oamenii care ieşeau din toate hudiţele. Când au trecut pe lângă casa Lidiei, ea s-a uitat la ei de pe fereastră şi a văzut pe Iair - pe care-l cunoştea - că merge la pas cu Isus.

— Tu unde erai, Justus? întrebă Marcellus. Mi se pare că tu cunoşti foarte bine aceste amănunte.

— Din întâmplare eu mă găseam în aceeaşi stradă în care era casa Lidiei şi am plecat şi eu împreună cu mulţimea. Tocmai adusesem vorbă lui Simon, în casa căruia cineva se îmbolnăvise grav. Mama nevestei sale se aşternuse la pat şi începuse să se simtă foarte rău. În momentul când s-a întâmplat ceea ce-ţi spun acum, eu eram tot de aproape de Isus cum sunt acum de dumneata. Nu-mi vine să cred că Lidia ar fi îndrăznit să se apropie dacă n-ar fi văzut pe Iair. Probabil prezenţa lui i-a dat curaj. Şi-a adunat toate puterile şi coborând treptele casei s-a repezit în mijlocul mulţimii de oameni, şi-a făcut loc printre ei şi cu mare greutate a reuşit să ajungă până aproape de Isus. Probabil în momentul acela n-a îndrăznit să meargă mai departe, căci în loc să încerce să vorbească cu el a întins mâna şi l-a apucat de veşmânt. Fără îndoială a rămas speriată şi din cauza acestei îndrăzneli, aşa că s-a întors în loc şi a plecat repede ca să iasă dintre oamenii care se înghesuiau.

— Nu s-a găsit nimeni care să atragă atenţia lui Isus asupra ei? întrebă Marcellus.

— Înghesuiala era prea mare, lumea ţipa şi totul s-a petrecut foarte repede, aşa că ea a avut vreme de ajuns ca să dispară. Dar Isus s-a oprit numaidecât şi s-a uitat împrejurul său. „Cine a pus mâna pe mine?", a întrebat el.

— Vrei să spui că el a simţit mâna Lidiei, deşi-l apucase numai de veşmânt? se miră Marcellus.

Justus dădu din cap şi continuă.

— Simon şi Filip i-au atras atenţia că lumea dimprejurul lui se înghesuie, aşa că, chiar fără să vrea, oamenii s-au atins de el. Dar Isus nu s-a mulţumit cu această explicaţie. Şi în timpul cât a stat aşa s-a auzit ţipătul chinuit al femeii. Lumea s-a despărţit în două ca să se poată apropia de el. Momentul acesta a fost probabil foarte greu pentru Lidia, căci până acum trăise o viaţă de schimnicie şi de astă dată era obligată să se arate în văzul tuturor. Oamenii au tăcut imediat.

Adunându-şi amintirile şi povestindu-le în felul acesta, glasul lui Justus aproape se stinsese.

— În vremea aceea am văzut multe întâmplări impresionante, adăugă el, dar nici una n-a fost atât de mişcătoare. Lidia s-a apropiat încet cu trupul frânt de mijloc şi-şi acoperise ochii cu palmele. A îngenuncheat în faţa lui Isus şi a mărturisit că ea a fost cea care l-a apucat de haină. Apoi a ridicat ochii spre el şi în timpul cât lacrimile îi curgeau pe obraz, a strigat: „Învăţătorule! M-am vindecat de boala de care am suferit!"

Copleşit de emoţia acestei întâmplări, Justus se opri şi-şi şterse lacrimile, apoi făcu un efort ca să-şi poată stăpâni glasul şi continuă:

— Toţi cei de faţă au rămas profund impresionaţi. Până şi Isus, care întotdeauna era foarte stăpânit, era atât de mişcat, încât ochii i s-au umplut de lacrimi când a plecat fruntea şi s-a uitat la Lidia. Marcellus... femeia aceea ridicase obrazul în sus şi se uita la el ca şi când s-ar fi uitat în lumina orbitoare a soarelui. Trupul i se cutremura de suspine, dar obrazul ei radia de mulţumire. Era un spectacol mişcător!

— Te rog, continuă, zise Marcellus când constată că Justus s-a oprit.

— A fost o scenă extrem de duioasă, adăugă el cu glasul stins. Isus a întins amândouă mâinile spre ea şi a ajutat-o să se ridice în picioare. Apoi, ca şi când ar fi vorbit cu un copil care a venit la el plângând, i-a spus: „Linişteşte-te, fiica mea, şi pleacă în pace. Credinţa ta te-a mântuit!"

— Aceasta este cea mai frumoasă povestire pe care am auzit-o până acum, declară Marcellus cu convingere.

— Nici en nu-mi pot da seama ce m-a determinat să-ţi povestesc această întâmplare, îngână Justus. N-aveam nici un motiv să-mi închipui că vei putea să crezi despre Lidia că s-a vindecat numai datorită faptului că a pus mâna pe veşmântul lui Isus.

Apoi aşteaptă curios să vadă ce va mai spune Marcellus.

Era mai presus de orice îndoială că povestea ce i-o spusese acum a fost impresionantă; ca să crezi în temeinicia ei, asta era cu totul altceva. Marcellus încerca întotdeauna să explice aceste mistere ale galileeanului întemeiat pe judecata sănătoasă. Se vedea că întâmplarea aceasta cu Lidia l-a impresionat, dar fără îndoială va încerca şi de astă dată să-i dea o explicaţie firească. Răspunsul pe care-l aştepta întârzie atât de mult, încât Justus,

care-l urmărea cu toată atenţia rămase mirat când văzu gravitatea zugrăvită pe obrazul lui. Dar rămase cu atât mai mirat când auzi pe Marcellus spunându-i cu toată convingerea:

— Cred... Justus, fiecare cuvânt pe care mi l-ai spus!

Abstracţie făcând de faptul că se simţea foarte obosit, în seara aceea Marcellus nu reuşi să adoarmă decât cu mare greutate. Ceea ce îi spusese Justus despre Lidia reuşise să-i trezească în amintire strania influenţă ce o avusese cămaşa asupra lui. Trecuse vreme îndelungată de când nu mai încercase să-şi analizeze sentimentele în legătură cu această întâmplare.

Inventase diverse motive pentru a putea explica efectele ce le avusese cămaşa asupra lui. Dar rezultatul acesta nu fusese nici concludent şi nici mulţumitor, deşi îl acceptase, părându-i mult mai puţin tulburător decât ar fi admis că ea ar putea să aibă o putere supranaturală.

Întâmplarea lui, dacă voiai s-o judeci în mod obiectiv, începuse cu o puternică zguduitură a nervilor. Vederea răstignirii era tocmai de ajuns pentru a lăsa răni adânci în sufletul oricărui om cinstit. Dar era mult mai grav dacă tu însuţi ai condus această răstignire. Iar faptul că cel răstignit a fost un om nevinovat contribuia ca întreaga această afacere să ţi se pară o revoltătoare crimă. Amintirea aceasta reprezenta un chin fără sfârşit şi mult mai dureros decât o rană deschisă. Nu e deci de mirare că rămăsese atât de deprimat de ceea ce văzuse, încât întreaga lui structură morală părea tulburată.

Urmase după aceea noaptea banchetului din palatul procuratorului, când în stare de beţie consimţise să îmbrace cămaşa pătată de sânge. Probabil remuşcările care-l chinuiau din cauza tragediei întâmplate în timpul zilei ajunseseră la limita maximă, aşa că nu putea să mai suporte greutatea unei noi ticăloşii. Simţise cum îl cutremură un val de scârbă faţă de sine însuşi ca rezultat al forţei răzbitnătoare ce se ascundea în această cămaşă şi al revoluţiei împotriva acestei noi jigniri.

Vreme îndelungată suferise de pe urma acestei obsesii. Cămaşa era vrăjită. Se încrâncena pielea când se gândea la ea. Pentru el devenise simbolul crimei şi al ruşinii, pe care nu le mai putea uita.

A urmat apoi memorabila lui vindecare din după-amiaza aceea la Atena. Tulburarea lui mintală ajunsese în stare de efervescenţă şi nu mai putuse suporta. Singurul mijloc ce-i mai

rămăsese pentru a scăpa era sinuciderea. Dar în momentul critic aceeaşi cămaşă i-a oprit mâna.

Vreme de câteva ceasuri după aceea n-a mai fost în stare să se gândească la nimic. Când încerca să-şi explice ce s-a întâmplat cu el, gândurile i se risipeau numaidecât. În realitate se simţea atât de uşurat, simţindu-se eliberat de povara melancoliei ce-l chinuise, încât nici nu-i venea să analizeze motivele acestei eliberări. Orice ar fi încercat să spună ar fi fost o strădanie tot atât de zadarnică şi inutilă, ca şi când ai fi încercat să reconstitui fragmentele unui vis pe care l-ai uitat demult.

Trebuia să vină şi timpul când îşi va putea explica eliberarea, exact cum îşi explicase şi motivul decăderii lui. Cămaşa fusese motivul principal în ambele împrejurări. Dar în realitate cămaşa aceasta avea oare vreo legătură cu aceste două întâmplări? Nu cumva speculaţiile lui porneau dintr-un punct de vedere absolut subiectiv?

Explicaţia părea sănătoasă şi indicată. Sufletul lui primise o rană şi la urmă aceasta se vindecase. Fireşte, ceasul vindecării sosise exact după-amiaza aceea la han, când el luase hotărârea să termine în mod definitiv cu toate chinurile. Presimţea că aceasta ar fi deducţia întemeiată. Natura se revoltă Întotdeauna împotriva lucrurilor care totuşi îşi continuă evoluţia lor normală. Un copac, de pifdă, poate să-şi legene ani de-a rândul crengile pe deasupra unui zid fără să facă un progres vizibil, într-o bună zi te pomeneşti că zidul se prăbuşeşte, nu pentru motivul că acest copac ar fi cumulat o energie subită, ci pentru că străduinţa lui îndelungă de apărare şi eliberare a ajuns la capăt. Copacul înlănţuit vreme îndelungată s-a eliberat. Natura a ieşit biruitoare. Marcellus se mulţumi cu această explicaţie. Analogia cu zidul şi copacul îi tăcu plăcere, o plăcere atât de mare, încât încerca să o aplice şi altor faze ale problemei sale. Nu exista nici un motiv anume pentru a recurge la explicaţii supranaturale. Dar, dând creierului ocazia să-şi reia funcţiunile sale normale, va încerca să reziste supoziţiilor neîntemeiate. Pentru o minte sănătoasă nu putea să fie firesc ca să admită existenţa forţelor supranaturale. Oricât ar ti dovezile de evidente, mintea - în mod automat şi involuntar - va continua procesul ele eliminare a acestei concepţii, exact cum rădăcinile unui copac elimină piedica ce le stă în cale.

Rămase treaz în aşternut până târziu după miezul nopţii, străduindu-se să cântărească aceste noi argumente relative la cămaşă în raport cu ceea ce se întâmplase Lidiei, dar nu ajunse nici un pas mai departe. Datorită unui îndemn neaşteptat, spusese lui Justus că este convins de autenticitatea acestei întâmplări. Nu avea nici un motiv să se îndoiască de sinceritatea acestui om cumsecade, dar iară îndoială trebuia să existe şi o explicaţie. Probabil boala de care suferea Lidia ajunsese la sfârşit şi nu mai avea nevoie decât de această emoţie excepţională pentru a se termina, încercă să se convingă pe sine însuşi că aceasta este explicaţia şi şi-o repetă de mai multe ori în gând, ca la urmă să renunţe la ea ca la ceva cu totul lipsit de valoare şi somnul puse încet stăpânire pe toate simţurile lui.

Tresări prin somn şi, ridicându-se încet într-un cot. se uită pe sub aripa cortului, şi în lumina albastră şi tulbure dinaintea zorilor văzu un bărbat voinic şi înalt, cu o barbă lungă, stând în picioare. Lumina era prea slabă pentru a putea vedea trăsăturile acestui străin.

În atitudinea lui nu era nimic furiş. Sta drept şi părea că încearcă să identifice pe cei care sunt în interiorul cortului, dar văzând că nu reuşeşte plecă fără să mai întârzie.

Imediat ce dispăru, Marcellus se aşeză pe marginea patului, îşi încălţă sandalele, se încinse şi ieşi din cort.Vizita aceasta neaşteptată nu-l speriase câtuşi de puţin. Fără îndoială omul acesta nu putea ti nici hoţ, nici un vagabond care ar fi urmărit să atace cortul. Era foarte probabil că el se înţelesese cu Justus să se întâlnească în părţile acestea şi că în drum fusese oprit de ceva. Găsindu-i adormiţi, probabil luase hotărârea să aştepte o bucată de vreme înainte de a da faţă cu el.

Explicaţia părea întemeiată, deoarece ieri, când sosiseră aici, Justus cercetase regiunea cu toată atenţia pentru a se convinge dacă este aşteptat de cineva, deşi acesta era un obicei al său ca să cerceteze regiunea cu privirea de fiecare dată când ajungeau pe vârful unei înălţimi de unde vederea se deschidea mai largă; tot aşa, când ajungeau la câte o răscruce de drumuri, se întorcea şi se uita înapoi şi tresărea când auzea deschizându-se câte o uşă în apropierea lui.

După ce ieşi din cort, ponstată că este prea întuneric pentru a cerceta terenul în căutarea misteriosului vizitator. Se îndreptă încet pre marginea de miazănoapte a platoului, unde se oprise

ieri împreună cu Justus. Departe în răsărit descoperi clipirea tulbure a lacului şi-i albastrul începuse să se desprindă din zarea cenuşie care se limpezea şi ea, descoperind o panglică subţire şi albă ce tremura în înălţimi. Degete transparente păreau că se întind de dincolo de piscurile acoperite de zăpadă şi reped un smoc de dâre de aur în sus. Marcellus se aşeză ca să urmărească revărsatul zorilor.

La o depărtare de vreun stadiu văzu şi pe vizitatorul său nocturn, care aştepta şi el cu faţa spre răsărit, tară să-şi dea seama că este observat de cineva care s-a aşezat în apropierea lui. Probabil fascinat de peisajul ce se pregătea în răsărit, sta nemişcat şi cu mâinile uriaşe trecute împrejurul genunchilor. După ce lumina se mai limpezi, Marcellus constată că drumeţul este prost îmbrăcat şi nu are la el nici o legătură. Probabil era originar din părţile acestea şi de meserie pescar, judecând după căciula trasă adânc peste urechi, care era caracteristică marinarilor.

Pentru a nu-i da impersia că încearcă să-l spioneze, Marcellus tuşi zgomotos. Străinul întoarse capul încet, apoi se ridică în picioare şi se apropie. După aceea se opri şi aşteaptă ca tânărul roman să înceapă vorba.

— L Cine eşti dumneata? întrebă Marcellus. Şi ce cauţi?

Noul sosit zâmbi şi-şi trecu mâna prin barbă, apoi îşi smulse căciula din cap şi parul în inele i se prăvăli pe umeri.

— Hainele acestea m-ascund mai bine decât mi-am închipuit eu, răspunse el râzând.

— Demetrius! exclamă Marcellus şi sărind în picioare îşi strânseră mâinile. Demetrius, cum de ai reuşit să dai de urma mea? Ai întâmpinat vreun neajuns pe drum? Nu cumva eşti urmărit? De unde ai luat hainele acestea ponosite? Eşti flămând?

— Ieri după-amiază am aflat în Cana c-ai plecat spre Capernaum. N-am avut prea multe neajunsuri şi nici nu sunt urmărit. Hainele, adăugă Demetrius şi ridică braţele ca să-i arate mânecile peticite în coate, nu crezi că sunt destul de bune.pentru un vagabond? De mâncat am mâncat aseară foarte bine. Băiatul care păzeşte măgăruşii mi-a ajutat să-mi pregătesc mâncarea şi mi-a dat o pătură.

— De ce n-ai venit la mine şi de ce nu m-ai trezit?

— Voiam să te văd singur, stăpâne, înainte de a-l întâlni pe Juştus.

— În cazul acesta continuă şi spune-mi ce ai de "spus, căci el s-ar putea trezi imediat, stărui Marcellus.

— Stefanos ţi-a vorbit despre fuga mea din Ierusalim...

— Ai mai fost pe acolo? îl întrerupse Marcellus.

— N-am fost, stăpâne. Am reuşit să trimit lui Stefanos o scrisoare şi mi-a răspuns, descriindu-mi în toate amănuntele întâlnirea pe care aţi avut-o Împreună, răspunse Demetrius şi-şi examina stăpânul din cap până în picioare. Arăţi foarte bine, stăpâne, deşi mi se pare c-ai mai pierdut ceva din greutate.

— Datorită marşului pe care l-am făcut, îi explică Marcellus. Drumurile pe jos fac bine torsului. Continuă cu ce ai să-mi spui, căci prea mult timp nu vom avea.

Demetrius încearcă să-i spună cât mai pe scurt.|Fugise la Joppa în nădejdea că-l va putea întâlni la debarcare. Vreme de câteva zile dusese lipsă de mâncare şi de adăpost, căci în docuri nu găsise de lucru şi trebuia să fie prudent.

— Într-o dimineaţă am văzut un om în vârstă ducând de-a târâşul o legătură de piei crude, continuă el. Mă simţeam atât de deznădăjduit, încât m-am repezit şi am luat: pieile acestea prost mirositoare în spinare şi le-am dus până în uliţă. Bătrânul evreu mergea alături de mine şi murmura fără întrerupere. Când am lăsat povara de pe umeri, bătrânul mi-a oferit doi bani de aramă. N-am vrut să-i primesc, spunându-i ca el nu mi-a cerut să-i duc povara aceasta. Bătrânul m-a întrebat pe urmă cât îi cer să-i duc pieile până la celălalt capăt al străzii care mergea în lungul ţărmului şi unde avea o tăbăcărie. I-am răspuns că sunt gata să i le duc în schimbul unei străchini de mâncare.

— Nu te,întinde la amănunte, Demetrius, ci termină mai repede, stărui Marcellus.

— Amănuntele acestea, stăpâne, sunt importante. Bătrânul ar fi vrut să ştie din ce parte a Samariei sunt originar. Probabil a constatat că aramaică noastră este plină de expresii samaritene. Pe el îl chema Simon. Vorbea destul de slobod şi era amabil, aşa ca mi-a pus o mulţime de întrebări, l-am spus ca am lucrat pentru bătrânul Beniamin din Atena şi am constatat că este mulţumit, deoarece el aflase despre Beniamin. Pe urmă i-am spus că am lucrat şi pentru Beniosef din Ierusalim. A rămas încântat. După ce am iajuns la el acasă, care era în apropierea

tăbăcăriei, m-a poftit să fac baie şi mi-a dat rufe curate. Tot el mi-a dat şi hainele acestea, sfârşi Demetrius zâmbind.

— Îţi voi da haine ceva mai bune decât acestea, căci, după cum ştii, eu sunt un negustor de îmbrăcăminte, zise Marcellus. Am de toate şi din toate mai multe decât mi-ar trebui. Şi ce este cu Simon acesta?

— S— a interesat de mine din pricină că i-am spus c-am lucrat pentru Ben Iosif, apoi m-a întrebat dacă sunt şi cu unul dintre ai lor. I-am răspuns că sunt, adăugă Demetrius şi cercetă obrazul stăpânului său. Înţelegi ce vreau să spun? întrebă el cu îndrăzneală.

Marcellus dădu din cap cu îndoială.

— Eşti cu adevărat? întrebă el cu glas nesigur.

— Încerc să fiu, răspunse Demetrius. Nu este atât de uşor. Poate nu ştii că oamenii aceştia n-au voie să se încaiere. Trebuie să te resemnezi... aşa cum s-a resemnat şi el.

— Dar cred că ai dreptul să te aperi, nu-i aşa? protestă Marcellus.

— El nu s-a apărat, răspunse Demetrius cu glasul liniştit. Marcellus tresări îndurerat şi ridică fruntea.

— Amănuntul acesta îmi va veni întotdeauna greu, mai greu decât ce aş fi eu în stare să suport, în dimineaţa aceea când am plecat din Ierusalim, am-făgăduit lui Stefanos că mă voi strădui din toate puterile să respect poruncile, dar la un ceas după aceea mi-am călcat cuvântul. Simon Petru, cel care este conducătorul ucenicilor şi.căruia îi zic Marele Pescar, m-a botezat chiar în zorii acelei zile, de faţă cu toţi ceilalţi, în dugheana lui Beniosef, şi...

— Te-a botezat? Mirarea lui Marcellus păru atât de caraghioasă, încât Demetrius trebui să zâmbească, deşi se strădui să rămână serios.

— M-a botezat cu apă. Îţi toarnă apa în creştetul capului sau te bagă întreg în apă, după cum le vine mai uşor, apoi îţi spun că eşti purificat în numele lui Isus. Asta înseamnă că faci parte dintre ei şi ca vei fi obligat să urmezi învăţăturile lui Isus. Demetrius clătină-din cap cu părere de rău şi adăugă: Dar înainte de a mi se usca părul de pe creştet m-am şi încăierat cu cineva.

Marcellus încercă să-l liniştească, dar nu se putu stăpâni să nu râdă.

— Ce s-a întâmplat?

Demetrius începu să-i spună ce a facut. Legionarii au obiceiul să oprească oamenii pe care-i întâlnesc în drum şi le poruncesc să care bagajele pe care le au. O matahală de soldat a ieşit în calea lui Demetrius şi i-a cerut să-i ducă legătura pe care o avea, dar el a refuzat. Soldatul a încercat să-l lovească cu suliţa, dar el s-a ferit din cale, aşa că legionarul s-a repezit la el a doua oară.

— I-am luat suliţa din mână şi am rupt-o, continuă Demetrius:

— Probabil dându-i cu ea în cap, insinua Marcellus.

— N-a fost nici prea rezistentă, stăpâne. Mă mir şi eu cum se face că imperiul nu dă oamenilor acestora arme mai bune.

Marcellus începu să râdă cu hohote.

— Şi ce s-a mai întâmplat? întrebă el.

— Nimic altceva. N-am mai întârziat. Acum după ce mi-am călcat cuvântul, crezi că mai am dreptul să mă consider creştin? Sau eşti de părere că va trebui să mă botez din nou?

— Nu ştiu ce ţi-aş putea răspunde, murmură Marcellus. Ce înseamnă cuvântul acesta creştini

— Acesta este noul nume al celor ce cred în învăţăturile lui Isus. Lui Isus ei îi spun Cristos, ceea ce înseamnă Unsul Domnului.

— Cuvântul acesta este de origine grecească; or, toţi oamenii aceştia care fac parte din grupare sunt evrei, nu-i aşa?

— Nici vorbă de aşa ceva, stăpâne. Mişcarea aceasta se răspândeşte repede şi a ajuns foarte departe. Simon tăbăcarul mi-a spus că sunt cel puţin trei sute de oameni din această mişcare concentraţi în Antiohia.

— Extraordinar! exclamă Marcellus. Crezi că Justus este informat?

— Sigur că este informat!

— Demetrius, ştirile acestea sunt neaşteptate. Eu mi-am închipuit că mişcarea aceasta este zadarnică de vreme ce cauza a fost pierdută. Cum ar putea această învăţătură să mai trăiască după ce Isus a murit?

Demetrius se uită în ochii speriaţi ai stăpânului său.

— Nu ştii... Justus nu ţi-a spus, stăpâne? întrebă Demetrius mirat.

Se întoarseră amândoi în momentul când auziră chiotul unui copil.

— Cine este băieţaşul acesta? întrebă Demetrius când văzu pe Iona că se apropie de ei în fugă.

Marcellus îi explică în câteva cuvinte. Băieţaşul îşi domoli mersul şi se uită întrebător la străinul din faţa lui.

— Bunicul spune să vii să prânzeşti, zise el după ce se apropie de Marcellus, dar uitându-se cu atenţie la străinul îmbrăcat în haine peticite. Dumneata prinzi peşte? întrebă el. Ai barcă? Poţi să mă iei şi pe mine cu barca?

— Pe omul acesta îl cheamă Demetrius, îi explică Marcellus. Ei nu este pescar şi nu are nici o barcă. Tot aşa căciula pe care o are în cap a împrumutat-o de la cineva.

Demetrius zâmbi şi plecă odată cu ei, când văzu pe Marcellus că ia băieţaşul de mână şi se îndreaptă spre cort. Iona se întorcea din când în când şi se uita la străinul acesta, care venea cu paşi domoliţi după ei.

Justus aţâţase focul în apropierea cortului şi sta chircit în faţa lui; când ridică privirea, zâmbi în semn de bună venire, rară să pară mirat de apariţia lui.

— Poţi să-ţi dau şi eu o mână de ajutor? întrebă Demetrius.

— Mulţumesc, totul este pregătit, răspunse Justus. Aşezaţi-vă şi eu vă voi servi.

Demetrius se înclină în faţa lui şi se feri din cale. Imediat după aceea veni şi Justus, şi pe masa improvizată din câteva lădiţe de împachetat le aşeză tingirile cu peştele fiert şi câteva turte dospite cu miere. Iona făcu semn cu capul spre Demetrius şi se uită întrebător la Marcellus.

— De ce nu se aşază ca să mănânce împreună cu noi? întrebă el. În primul moment Marcellus nu ştiu ce i-ar putea răspunde.

— Nu-ţi face nici o grijă din pricina lui Demetrius, tinere, zise el. Lui îi place să stea în picioare, când mănâncă.

Dan imediat după aceea îşi dădu seama că răspunsul său a fost o greşeală. Justus, care se aşezase în faţa lui, se întunecă la obraz, în privinţa sclaviei el îşi avea ideile lui definitive. Este destul de trist, părea că-şi zice el, că Demetrius este sclavul lui Marcellus, dar să mai accentuezi situaţia aceasta dintre ei este exagerat şi insuportabil.

Iona întoarse capul peste umăr şi, în mână cu bucata de turtă din care muşcase, făcu semn spre Demetrius, care se chircise în

apropierea focului în mână cu tingirea şi începuse să mănânce cu pofta.

— Omul acela de colo, bunicule, stă în picioare, strigă ei cu glasul subţire de copil. Nu ţi se pare caraghios?

— Nu, murmură Jus tus, nu mi se pare caraghios. Spunând vorbele acesiea se ridică de la masă şi se opri alături de Demetrius.

Marcellus îşi zise că nu este necesar să dea importanţă acestui incident şi începu să vorbească cu Iona pentru a-l determina să se gândească la altceva.

Demetrius se uită la obrazul întunecat al lui Justus şi zâmbi.

— Nu e nevoie să te mai gândeşti la situaţia aceasta, a raporturilor dintre sciav şi stăpân, îi spuse el cu gias stins. Stăpânul meu este un om cumsecade şi plin de atenţii. El şi-ar sacrifica viaţa cu plăcere pentru mine, exact cum mi-aş sacrifica-o şi eu pentru el. Dar sclavii nu mănâncă la aceeaşi masă cu stăpânii. Aceasta este regula.

.....Regulă lipsită de omenie murmură Justus cu glasul adânc. O regulă care trebuie eliminată. Am avut cu totul altfel de idei despre Marcellus Gallio.

— N-are nici n importanţă, zise Demetrius cu glăsui liniştit. Dacă vrei ca sclavia să mi se pară mai uşoară, te rog să nu te mai gândeşti la asta.

Auzind cuvintele lui, obrazul lui Justus se mai însenină puţin. Ar f] fost zadarnic să,se supere din pricina unei situaţii care nu-l interesa. pe el. Dacă Demetrius se simţea mulţumii de situaţia lui, el nu mai avea nimic de adăugat.

După ce mâncară, Justus duse o strachină de peşte şi tânărului care supraveghea măgăruşii convoiului. Iona se luă după ei şi părea că se mai gândeşte şi acum la episodul de adineauri.

— Bunicule, Marcellus Gallio nu tratează pe Demetrius cu nimic mai bine decât tratăm noi pe tânărul acesta care păzeşte măgăruşii, zise ei cu glasul subţire şi ascuţit.

Justus încruntă din sprâncene, dar nu încercă să-i explice. În timpul acesta Demetrius se apropiase de stăpânul său. şi mustaţa, care-i crescuse, tresări de un zâmbet.

— Stăpâne, cred c-ar fi mai bine pentru toată lumea dacă eu aş pleca singur la Capernaum. Ne vom întâlni în după-amiaza acestei zile dacă-mi vei spune locul unde să te aştept.

— Foarte bine, consimţi Marcellus. Întreabă pe Justus unde va vrea să poposească. Dar eşti sigur că va fi prudent să te arăţi în Capernaum? După cum bine ştii, acolo este un fort.

— Voi fi cu ochii în patru, stăpâne, îi făgădui Demetrius.

— Ia banii aceştia, îi spuse Marcellus şi-i puse în palmă o mână de monede. Şi ocoleşte fortul cât mai departe!

Demetrius, care n-avea de cărat nici un bagaj, coborî repede serpentina ce şerpuia pe coasta muntelui şi ajunse în vale. Era cald. Îşi dezbrăcase levita şi o împăturise subsuoară împreună cu căciula. Ţărmul lacului în partea aceasta era deşert şi ne.locuit. Se dezbrăcă numaidecât şi băgându-se în apă începu să zburde şi să se dea peste cap întocmai ca un delfin, apoi începu să înoate, simţindu-se mulţumit de baia aceasta rece şi sărată. După ce ieşi din apă, îşi trecu degetele prin păr şi soarele fierbinte i-l usca, înainte de a ajunge până la hainele lăsate grămadă pe ţărm.

Oraşul Tiberiada lucea alb în lumina soarelui de amiază. Palatul de marmură al lui Irod Antipa era cam la jumătatea înălţimii colinei, destul de departe de celelalte reşedinţe impunătoare ai căror pereţi reflectau lumina orbitoare. Lui Demetrius i se păru că vede valurile de căldură cum tremură împrejurul acestor clădiri şi se simţi mulţumit că nu este obligat să locuiască într-însele. Nu invidia câtuşi de puţin pe Irod că se poate bucura de privilegiul de a-şi petrece vara în această localitate. Dar probabil familia lui plecase undeva într-o regiune mai răcoroasă, lăsând în urmă o armată de servitori, ca să se certe, să asude şi să fure, până când dogoarea se va mai domoli odată cu sosirea toamnei.

Ajunsese acum în micul orăşel, pe care-l traversa mergând pe marginea lacului unde văzu o mulţime de bărci trase pe ţărm şi tarabele negustorilor duhneau a peşte sărat. Din când în când curioşii, aşezaţi cu picioarele încrucişate sub ei în pragul, dughenelor, se uitau miraţi după el. Aerul era greu de mirosul fructelor putrede şi al uleiului rânced, care clocotea în tingirile de pe foc. Trecuseră câteva ceasuri de când prânzise şi făcuse drum lung.

Se opri în faţa unei ospătarii, dar bucătarul oacheş îl ameninţă cu lingura de lemn pe care o ţinea în mână, când îl văzu îmbrăcat în zdrenţele lui de vagabond, cu căciula jumulită în cap şi în mână fără nici o legătură.

— Vezi-ţi de drum, netrebnicule, strigă el. Pentru tine, nu se găseşte nimic!

Demetrius îşi sună banii în palmă şi se strâmbă la el.

— N-ai de vânzare ceva hrană pe care n-ar mânca-o nici câinele? întrebă Demetrius.

Individul soios zâmbi numaidecât, apoi ridică umerii şi-şi feri coatele cu mişcarea caracteristică evreului, pe care el nu-l putuse suferi niciodată şi care este în stare să dea în brânci imediat ce aude clinchetul banilor. Cât ai clipi, se poartă ca şi când ai fi prietenul, fratele şi stăpânul lui. Dacă aveai bani puteai să-l copleşeşti de înjurături şi să-l brutalizezi. Nu-l interesa câtuşi de puţin, şi zâmbetul îi devine mai larg de vreme ce te-a simţit că eşti dispus să cheltuieşti.

— La mine nu este tocmai atât de rău, stăpâne, răspunse el şi cu degetul mare al mâinii îi făcu semn spre taraba de alături; mirosul acesta care infectează aerul vine de la vecinul de alături care prăjeşte ceva în ulei. Apoi, ridicând un ceaun afumat de pe pirostrii, amestecă într-însul cu lingura şi sugându-şi buzele adulmecă aerul: Este delicios! declară el.

În clipa aceasta un legionar, cu uniforma boţită şi ochii umflaţi, se apropie din partea unde era lacul şi se propti cu un cot în tejghea, adulmecând aerul îmbibat de grăsimi arse. Uniforma lui era plină de pete. Probabil adormise acolo unde căzuse în seara din ajun, şi acum se trezise răscolit de foame în pântece. Se întoarse spre Demetrius şi se uită la el încruntat.

— Vrei un castron din ciorba asta gustoasă, centurioane? îl pofti ospătarul. Ciorbă de miel cu tot felul de mirodenii. Un castron mare costă numai doi bani de aramă.

Lui Demetrius îi veni să râdă. Va să zică „centurioane"! Ce-l împiedicase pe negustorul acesta să meargă chiar mai departe şi să-i spună „legate"? Dar probabil el ştia dinainte până unde poate să meargă când vrea să măgulească pe cineva. Legionarul îi trase o înjurătură şi-şi trecu mâna vâscoasă peste fruntea împrejurul căreia era legat cu o bandă murdară. Ospătarul luă în mână un castron şi făcu un semn rspititor spre Demetrius, care se încruntă şi clătină din cap.

— Mie nu-mi trebuie aşa ceva, răspunse el şi dădu să plece.

— Mie poţi să-mi dai! zise legionarul şi-şi scoase punga fleşcăită în care nu se mai găsea nici un ban.

Obrazul ospătarului se făcu prelung, dar nu îndrăzni să refuze cererea acestui legionar fără parale. Ridică din umeri resemnat şi, după ce umplu pe jumătate un castron, îl puse pe masa murdară din apropierea legionarului.

— Afacerile merg atât de prost, scânci el.

— Tot atât de proastă este şi ciorba ta, zise legionarul după ce sorbi o lingură plină. Nici sclavului aceluia nu-i trebuie ciorba asta.

— Sclav, stăpâne! se miră bucătarul şi proptindu-se de masa înaltă se uită după Demetrius, care cobora în josul drumului. Are o pungă plină de bani! Şi după sunetul lor trebuie să fie bani buni. Fără îndoială i-a furat de la cineva!

Legionarul lăsă lingura din mână şi buzele i se strâmbară de. un rânjet. Când după o noapte de absenţă un legionar se întorcea în fort. aducând cu el un deţinut, justificarea absenţei devenea mai uşoară.

— Ei, mă... sclavule! Ia vino încoace! strigă el.

Demetrius se opri şi se întoarse în loc, păru că se gândeşte, apoi se apropie din nou. Ar fi zadarnic ca aici în apropierea fortului să încerce să fugă.

— Pe mine m-ai chemat? întrebă el cu glasul liniştit.

— Ia să-mi spui cum se face că eşti singur aici în oraşul Tiberiada? întrebă legionarul şi-şi trecu palma peste bărbia ţepoasă. Unde este stăpânultău? Doar nu vrei să afirmi că nu eşti sclav când ai urechea spintecată!

— Stăpânul meu se găseşte în drum spre Capernaum. Pe mine m-a trimis înainte ca să găsesc un loc potrivit pentru a putea poposi.

Răspunsul i se păru destul de întemeiat şi legionarul îşi mai scoase o lingură de ciorbă din castron şi o duse la gură.

— Cine este stăpânul tău, străine? Şi ce face la Capernaum?

— Un cetăţean roman care face negoţ.

— Acestea sunt vorbe! Ce fel de marfă ar putea găsi un cetăţean roman în Capernaum?

— Ţesături de casă, răspunse Demetrius. Scoarţe şi veşminte din Galileea.

Legionarul râse cu dispreţ şi începu să râcâie fundul castronului cu lingura.

— Eu ştiam că sclavii greci se pricep să mintă mai bine; murmură el. Probabil îţi închipui despre mine că sunt prost. Un

sclav îmbrăcat în zdrenţe să caute un loc potrivit de popas pentru un roman care merge tocmai la Capernaum ca să cumpere îmbrăcăminte!

— Şi cu atâţia bani la el, interveni ospătarul cu glasul ascuţit. Trebuie să fie un tâlhar.

— Taci, porcule! zbieră legionarul. Te-aş luă şi pe tine dacă n-ai fi atât de murdar. Apoi se ridică, An picioare, îşi trase banda de pe frunte pe o ureche, îşi săltă cingătoarea, râgâi o dată zgomotos şi făcu semn lui Demetrius să-l urmeze.

— Care este motivul că sunt oprit în stradă? întrebă Demetrius.

— Asta nu te priveşte! răspunse legionarul răstit. După ce vom ajunge la fort, n-ai decât să spui ce vei avea de spus. Apoi se smuci din umeri şi apucă întins în lungul străzii, fără să se mai intereseze dacă Demetrius îl urmează sau nu.

Demetrius ezită un moment, dar la urmă îşi zise c-ar fi imprudent să încerce s-o rupă la fugă pe o stradă unde te puteai întâlni la fiecare pas cu patrule. Se va duce la fort şi va încerca să dea de ştire, lui Marcellus.

La marginea oraşului Tiberiada se vedeau clădirile de piatră cenuşie ale cantonamentului pe coasta unei coline aride. La mijlocul dreptunghiului clădirilor se vedea inevitabilul pretoriu. Legionarul se îndreptă spre poarta grea de lemn. O santinelă se grăbi să o deschidă şi intrară într-o curte fără copaci şi prăjită de dogoarea soarelui, apoi trecură printre două rânduri de corturi cafenii care acum erau neocupate, deoarece legiunea se găsea în sala de mese. Puţin după aceea ajunseră în faţa intrării destul de impunătoare a pretoriului. O santinelă cu părul cărunt le făcu loc să treacă.

— Ia sclavul acesta în primire şi bagă-l la închisoare!

— Cum te cheamă? întrebă santinela. Demetrius îi spuse.

— Lucan... cetăţean roman.

— Unde locuieşti?

— La Roma.

Santinela se uită la legionar cu îndoială şi lui Demetrius i se păru că omul acesta mai în vârstă ezită să-l primească.

— De ce este învinovăţit? întrebă santinela din nou.

— Bănuială de furt, răspunse legionarul. Bagă-l la închisoare şi mai târziu va explica celor în drept cum de aleargă în lungul

drumurilor, departe de stăpânul său, îmbrăcat în haine de pescar şi cu punga plină de bani.

— Scrie-i numele pe tabla de gresie, zise santinela. Centurionul este la masă.

Legionarul învârti tibişirul în mână, apoi îl întinse lui Demetrius.

— Poţi să-ţi scrii numele, sclavule? întrebă el nemulţumit.

Cu toată situaţia delicată în care se găsea, lui Demetrius îi veni să râdă. Se vede limpede că nici unul dintre romanii aceştia nu ştia să scrie, în cazul când nu ştiau să scrie, nu vor şti nfrci să citească. Luă tibişiru! în mână şi scrise pe tăbliţa de gresie:

„Demetrius, sclavul grec al lui Lucan, un roman care se găseşte la Capernaum".

— Pentru un sclav numele acesta este cam lung, zise legionarul. Dacă se va întâmpla să fi scris altceva...

— Am scris numele stăpânului meu.

— În cazul acesta ia-l în primire, porunci legionarul şi plecă.

Santinela bătu cu suliţa în lespezile coridorului şi imediat apăru un legionar mai tânăr, care făcu lui Demetrius semn cu capul ca să-l urmeze. Apucară în lungul coridorului şi coborâră o scară îngustă care ducea spre închisoare, în cadrul strungăreţelor de la uşi apărură obraji bărboşi; în majoritate obraji de evrei şi câţiva beduini încruntaţi.

Pe Demetrius îl îmbrânci într-o celulă cu uşa deschisă de la celălalt capăt al coridorului. O firidă îngustă şi perpendiculară, făcută în peretele exterior al celulei, lăsa să intre o dâră slabă de lumină. Din zidul gros atârna un lanţ greu cu cătuşele ruginite. Legionarul nu dădu lanţului nici o atenţie şi ieşi din celulă şi după ce trânti uşa trase zăvorul.

Demetrius se aşeză pe marginea laviţei şi se întrebă cât va trebui să treacă până va fi cercetat, în aceeaşi clipă se gândi că legionarul beat ar fi putut să bănuiască ceva, şi în cazul acesta dacă i-a şters numele de pe tabla de gresie, ar putea să rămână aici, uitat pentru totdeauna. Poate ar fi bine ca la prima ocazie să încerce să evadeze, în cazul când totuşi va fi judecat repede, până unde va putea merge cu mărturisirile? Ar fi greu să explice misiunea ce o avea Marcellus în Galileea. Fără îndoială bătrânul legat Iulian primise ordine să cureţe cât mai repede provincia de creştini. Nimeni n-ar putea spune care va fi atitudinea lui în

cazul când va afla că şi Marcellus s-a asociat cu aceşti ucenici ai lui Isus.

După ce ochii i se mai obişnuiră cu lumina slabă a celulei, Demetrius descoperi e poliţă pe care era o strachină şi o oală de pământ. Acum un ceas îi fusese foame,dar de când îl băgaseră în celula aceasta începuse să-i fie sete. Se apropie de uşă şi se lăsă pe vine, căci firida uşii nu era făcută pentru un om mai înalt de statură, şi uitându-se dincolo de coridor întâlni o pereche de ochi întrebători ai unui roman, cu obrazul încadrat în firida celulei din cealaltă parte a coridorului. Ochii trebuiau să fie ai unui tânăr de aceeaşi vârstă cu ei şi păreau înveseliţi.

— Când ni se dă de băut şi de mâncat? întrebă Demetrius, vorbind cu el latina vulgata.

— De două ori pe zi, răspunse tânărul cu amabilitate; ar fi trebuit să vii devreme: o dată după răsăritul soarelui şi o dată la apusul soarelui. Lăudaţi fie zeii, mâine nu voi mai fi obligat să mănânc- în celulă! Voi pleca astăzi după-amiază. Săptămâna mea s-a terminat.

— Eu nu pot să aştept după apă până la apusul soarelui, îngână Demetrius.

— Fac prinsoare pe zece sesterţi că vei fi obligat să aştepţi până când ţi-o vor aduce, răspunse romanul şi-şi îndreptă trupul, aşa că acum nu i se mai vedea decât tăbliţa de identificare, prinsă de un lănţişor petrecut împrejurul gâtului.

— Din ce legiune faci parte? întrebă Demetrius, văzând că vecinul său este dispus să vorbească.

— Legiunea a şaptesprezecea, care este aici în fort.

— Şi cum se face că nu eşti în închisoarea aceasta împreună cu oamenii civili în loc să fii în arestul legiunii?

— Arestul este supraîncărcat, răspunse legionarul râzând.

— S-a întâmplat vreo rebeliune?

— N-a fost rebeliune, răspunse legionarul. Au făcut o petrecere. Legatul Iulian a fost transferat la Ierusalim. Noul legat a adus cu el cincizeci de legionari de la fortul pe care-l comandase înainte de asta ca să-l păzească pe drum. În timpul praznicului a curs vin din belşug, dar tot aşa a curs şi sânge, deoarece detaşamentul sosit din Minoa era format din oameni cârcotaşi...

— Din Minoa! exclamă Demetrius. Va să zică noul legat este tribunul Paulus?

— Da, acesta este! răspunse legionarul. Dar e foarte sever. Bătrânul Iulian proceda mai cu blândeţe. Acesta nu-ţi trece nimic cu vederea. Cât despre încăierare, n-a fost nimic grav: câteva crestături de cuţit şi câteva nasuri stâlcite. Unul din Minoa a rămas fără o bucată de ureche. I-am retezat-o chiar eu, adăugă el cu sfială, dar nu este prea grav rănit. Ştia şi e! că asta s-a întâmplat fără să vreau anume să-l rănesc. Apoi făcu o scurtă pauză şi adăugă: Constat că şi pe tine te-a crestat cineva la ureche.

— Asta nu este o simplă întâmplare, răspunse Demetrius, şi râse şi el când văzu legionarul că zâmbeşte, închipuindu-şi c-a făcut o glumă reuşită.

— Ce ai făcut? Ai încercat să evadezi? întrebă el.

— Nu... plecasem la Capernaum ca să întâlnesc pe stăpânul meu.

— Va veni şi te va scoate de aici. Nu-ţi face nici o grijă din pricina asta. Stăpânul tău este roman?

— Da, răspunse Demetrius, dar el nu ştie că sunt aici, apoi adăugă cu glasul în şoaptă: Nu s-ar putea să-i dai de ştire? Ţi-aş da bucuros ceva pentru această osteneală.

Legionarul începu să râdă batjocoritor.

— Asta este vorbă mare pentru un sclav. Cât ai vrea să-mi dai? Probabil doi dinari?

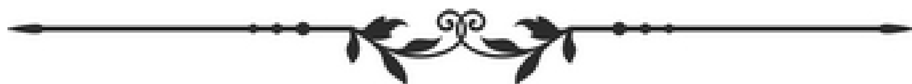
— Ţi-aş da zece ţechini.

— Dimpotrivă, nu-mi vei da nimic, deoarece eu nu am nevoie de astfel de bani, tinere.

— Banii nu i-am furat, protestă Demetrius. Mi i-a dat stăpânul meu.

— În cazul acesta n-ai decât să-i păstrezi! se răsti legionarul şi se întunecă la faţă, apoi dispăru din faţa firidei.

CAPITOLUL XVII

Evident, ar fi fost o copilărie să afirmi că ai toată încrederea în sinceritatea lui Natanail Bartolomeu şi în acelaşi timp să te îndoieşti de temeinicia afirmaţiilor lui în legătură cu furtuna la care fusese martor.

De asemenea n-ai fi putut spune nici că bărbatul a fost o victimă a halucinaţiilor sale. El nu era un astfel de om. Dar afară de asta nu era nici mincinos şi nici prost.

În conformitate cu ceea ce spunea el, în timpul cât se aşezase împreună cu Marcellus în grădiniţa lui de smochini, Isus liniştise o furtună dezlănţuită pe Marea Galilei!: a poruncit vântului să se oprească şi vântul s-a supus imediat poruncii lui. Isus a vorbit şi furtuna a încetat. Bartolomeu făcu o mişcare cu degetul ca o surcea: Uite aşa!

Întâmplarea aceasta nu era auzită de la altcineva, căci fusese el însuşi în corabie. Văzuse şi auzise tot ce s-a întâmplat în timpul nopţii aceleia. Chiar dacă n-ai fi crezut vorbele Sui, bătrânul Bartolomeu nu s-ar fi simţit jignit, deoarece el ştia că-ţi spune numai adevărul.

Terminase cu ceea ce avea de spus. Bătrânul ucenic începu să-şi facă vânt mişcând uşor din mână, după ce-şi desfăcu încheietoarea tunicii la gât, ferind din cale barba lungă şi albă. Marcellus nu mai îndrăzni nici să întrebe, nici să mai spună nimic, ci sta şi se uita întunecat la mîinile sale împreunate, simţind privirile întrebătoare ale lui Justus oprite asupra lui. Presimţea că ei aşteaptă amândoi ca să spună ceva, aşa că, după o lungă tăcere care începuse să pară grea, murmură:

— Mi se pare ceva neobişnuit! Nu ştiu ce să zic!

Întâmplarea aceasta dramatică îi fusese povestită cu toată bogăţia de amănunte caracteristică oamenilor în vârstă, dar fără nici un entuziasm. Bătrânul Bartolomeu nu încercase nici să-l convingă, nici să-l convertească. Justus îl rugase să le spună cum s-a petrecut această furtună şi el le spusese. Probabil pentru el aceasta fusese prima ocazie când putuse vorbi despre

ea în toate amănuntele. Tot aşa se întâmpla pentru prima dată să vorbească despre această furtună unui om care n-a auzit niciodată despre ea.

În dimineaţa aceea, puţin după plecarea lui Demetrius, mica lor caravană coborâse încet poteca ce şerpuia în jos; ocoliseră cartierul puţin populat al litoralului din mica localitate Tiberiada, unde palatele funcţionarilor provinciali scoteau şi mai mult în evidenţă sărăcia şi murdăria cartierului de pe marginea lacului, apucaseră în lungul ţărmului, iar de aici ocoliseră vechiul fort şi puţin după aceea ajunseseră la marginea oraşului Capernaum.

Lui Iona îi făgăduiseră un scurt răgaz pentru a vizita pe Toma şi pe Gaspar; apucară deci pe o străduţă laterală şi după ce se informară de la mai mulţi trecători se opriră în faţa casei, unde fură bine primiţi. La stăruinţele lui Toma şi ale maică-si, pe Iona îl lăsară la ei, cu înţelegerea ca ziua următoare să vină şi să-l ia. Toţi admiseră că Gaspar a recunoscut pe Iona, deşi cei mai în vârstă îşi ziseră că probabil şi bucăţica de zahăr care vreme de două ceasuri se topise în palma fierbinte a băieţaşului putea să aibă şi ea o parte de contribuţie la atitudinea măgulitoare a lui Gaspar faţă de Iona.

După ce ieşiră din nou în strada mare, se îndreptară spre centrul comercial al oraşului, care avusese un rol atât de important în povestirea amintirilor lui Justus. Se opriseră câteva clipe în faţa casei în care sta Lidia, şi Justus propusese să-i facă o scurtă vizită, dar Marcellus stărui să renunţe, deoarece era aproape de amiază şi vizita aceasta poate n-ar fi fost la locul ei.

Piaţa îi făcu impresia că a mai văzut-o cândva. Sinagoga - a cărei arhitectură, ca o sfidare, părea mai mult romană decât evreiască, fapt care este explicabil deoarece cheltuielile fuseseră suportate de centurionul Hortensius - îşi întindea treptele de marmură în formă de evantai în partea de miazănoapte a uriaşului teren dreptunghiular, exact aşa cum şi-o închipuise şi Marcellus; de pe treptele acestei scări vorbise Isus miilor de oameni adunaţi împrejurul său. La această oră nu era aproape nimeni, afară de cerşetorii care băteau cu câţuile lor în caldarâmul străzii ca să atragă atenţia trecătorilor; toată lumea care avea o casă unde să se adăpostească plecase ca să mănânce de amiază.

Marcellus rămase eu impresia c-a mai trecut de nenumărate ori pe aici. În realitate era atât de preocupat cu identificarea

locurilor pe unde trecea, încât uitase cu totul că aici ar fi trebuit să se întâlnească cu Demetrius. Justus îi adusese aminte, şi, auzindu-l ce spune, Marcellus se uitase speriat împrejurul său. Ar fi o situaţie foarte neplăcută dacă pe Demetrius l-ar fi arestat pentru cine ştie ce motive. Nu se simţea câtuşi de puţin dispus să viziteze pe bătrânul Iulian, mai ales în - situaţia lui de acum. Justus reuşi să-l mai liniştească puţin, spunându-i că s-a înţeles cu Demetrius să se întâlnească la hanul bătrânului Şalum, unde trebuiau să poposească; el însă se întrebă ce l-a putut determina pe Demetrius ca până acum să nu se arate?

— Probabil n-a înţeles ce i-am spus, zise Justus.

— Se poate, încuviinţă Marcellus, dar totuşi nu-mi vine să cred. Demetrius este întotdeauna atent când primeşte instrucţiuni de felul acestora.

Coborâră spe ţărmul lacului, lăsând pe băiatul de la caravană de strajă, şi văzură mulţimea de bărci trase pe prundul lacului. Justus fusese de părere c-ar fi mai bine să prânzească în apropierea apei. După ce aşteptară vreo jumătate de ceas ca să apară şi Demetrius, îşi luară merindea şi se îndreptară spre miazănoapte, deşi Marcellus mai nădăjduia că va întâlni pe credinciosul său servitor la han. Hanul lui Ben Şalum era o ospătărie liniştită, cu o curte încăpătoare pentru primirea călătorilor care soseau cu propriile lor caravane. Dar aici nimeni nu văzuse un sclav grec de statură înaltă. Despachetară legăturile şi ridicară cortul la umbra a doi sicomori uriaşi, apoi plecară ca să vadă pe bătrânul Bartolomeu, care stătea ceva mai încolo, pe o străduţă laterală de la marginea oraşului.

Bătrânul îşi terminase povestea pentru care venise ca s-o audă. La început le povestise câteva episoade care nu avuseseră nici o legătură cu furtuna, decât că se întâmplaseră în aceeaşi zi. În seara zilei aceleia Isus se simţise extrem de ostenit. Atât de ostenit încât a continuat să doarmă şi au fost obligaţi să-l trezească în momentul când au constatat că mica lor corabie se va duce la fund. Pentru a justifica osteneala aceasta neobişnuită, Bartolomeu se crezuse obligat să le spună şi ce s-a întâmplat în timpul zilei.

Din când în când, în timpul acestei lungi povestiri, glasul slăbit şi adânc al bătrânului, care sta cu barba albă proptită în piept, devenea un fel de murmur stins şi-ţi făcea impresia că Bartolomeu a plecat de lângă tine şi de lângă Justus pentru a se

reinte gra în marea mulţime a oamenilor adunaţi pe ţărmul deşert al lacului, o mulţime gălăgioasă, flămândă şi obosită, care la urmă, impresionată de cuvintele învăţăturii lui Isus, începe să se considere drept o mare familie ai cărei membri consimt să-şi împartă hrana cu ceilalţi.

„— Un băieţaş cuminte şi îmbrăcat în haine curate, continuă bătrânul Bartolomeu, un nepot al Lidiei, care nu avea copii şi-şi petrecea tot timpul în casa ei, la plecare luase un coşuleţ cu merinde." Apoi trezindu-se pe neaşteptate din reveria sa, Bartolomeu îşi aduse aminte de vizitatorii săi şi începu să vorbească lui Marcellus despre vindecarea miraculoasă a acestei femei; Justus nu făcu nici o încercare pentru a-i atrage atenţia că tânărul roman este informat despre această întâmplare. După ce termină cu Lidia şi Iair, a cărui fetiţă fusese vindecată în aceeaşi zi, bătrânul revenise din nou la minunata întâmplare din deşert, când Isus hrănise mulţimea cu trei pâini şi doi peşti.

— Probabil băieţaşul se aşezase la picioarele învăţătorului, zise el întorcând privirea în altă parte. Probabil nu se mişcase tot timpul de lângă el, deoarece, în momentul când Isus a declarat că va trebui să cinăm, el s-a ridicat în faţa lui ca şi când ar fi ieşit din pământ şi a întins spre el coşuleţul în care-şi avea merindea.

Bartolomeu avu nevoie de vreme foarte îndelungată pentru a le povesti despre acest ospăţ neobişnuit: felul în care a frânt pâinea, împărţirea rezervelor puţine pe care le aveau unor oameni cu totul străini, felul în care s-a purtat faţă de oamenii în vârstă şi faţă de copii, duioşia lui faţă de ei... ca imediat după aceea ritmul povestirii lui să se accelereze. Răbufneli de vânt îngheţat începuseră să scuture buruienile uscate din apropierea lor şi din partea de miazănoapte -răsărit se apropiau nori negri de furtună şi, făcând un gest larg cu mâna, le arătă cum norii negri începuseră să întunece cerul, în depărtări se auzea glasul stins al tunetului. Oamenii se ridicaseră în picioare şi adunându-şi neamurile laolaltă au început să alerge grăbiţi. Toţi se îndreptau acum spre casă.

Întunericul cobora repede; printre norii negri fluturau scăpărări de fulgere şi vântul tulbura apele lacului, repezind valurile furioase spre ţărmul pârjolit de dogoarea soarelui. Filip a fost de părere să se îndrepte spre satul Betsaida, care se găsea

la o depărtare de două mile. Simon Petru spunea că ar fi mai bine să tragă corabia pe ţărm şi să se adăpostească sub pânza mare a catargului. După ce fiecare dintre ei a făcut o propunere, Isus le-a răspuns că se vor îmbarca repede şi se vor întoarce din nou la Capernaum.

— Spunea că n-avem nici o pricină să ne temem de ceva, continuă Bartolomeu, dar noi cu toate acestea eram înspăimântaţi. Unii dintre ucenici au încercat să discute cu el. Eu însă n-am zis nimic. Oamenii bătrâni sunt mai sfioşi, declară el şi, întorcându-se spre Marcellus, adăugă: în caz de primejdie este mult mai bine ca oamenii bătrâni să stea liniştiţi, căci ei şi aşa nu pot fi de nici un folos.

— Eu am fost de părere că oamenii în vârstă pot fi de mult folos în orice împrejurare, răspunse Marcellus cu amabilitate.

— Asta tinere, se poate, dar nu pe vreme de furtună! declară Bartolomeu. Un bătrân poate să-ţi dea un sfat de folos când este aşezat la umbra unui smochin într-o după amiază însorită... dar nu pe vreme de furtună".

Corabia era adăpostită într-un ghiol şi cu mare greutate înfruntaseră valurile furioase şi reuşiseră să treacă peste parapet. Sleit de puteri, Isus se întinsese pe o bancă de la pupă, unde l-au acoperit cu o bucată de pânză udă. Punând mâna pe vâsle, ucenicii au reuşit să scoată corabia în larg. Dar după aceea au fost obligaţi să coboare de pe catarg pânza pe care o întinseseră, deoarece furtuna începuse să se dezlănţuie cu toată furia. Nici unul dintre ei n-avusese încă ocazia să se găsească în larg, pe vreme de furtună. Corabia era purtată pe coama valurilor ca o găoace de nucă, pentru a fi apoi repezită ca în adâncuri de prăpăstii; potopul apelor răscolite se repezea asupra lor, smulgându-le uneori vâslele din mână. Coca corabiei se umplea de apă văzând cu ochii. Renunţaseră la orice încercare şi la vâsle nu mai trăgeau decât patru inşi. Ceilalţi scoteau apa, care totuşi creştea mereu-şi ameninţa să-i acopere. Isus continua să doarmă liniştit!

Justus interveni în povestirea lui Bartolomeu când acesta făcu o pauză şi-şi şterse fruntea de sudoare, ca şi când şi-ar fi adus aminte de efortul uriaş din noaptea aceea, când golea apa din corabie cu o găleată, şi începu să-şi facă vânt cu o frunză de palmier.

— Probabil te-ai gândit că Isus ar trebui să se ridice de pe laviţă şi să vă dea o mână de ajutor? întrebă Justus şi zâmbi înveselit.

Obrazul moşneagului tresări din pricina părerilor de rău.

— De, probabil unii dintre noi ne-am gândit că, după ce ne-a băgat în primejdia asta, n-ar strica să pună şi el mâna pe o găleată şi să ne ajute. Evident, adăugă el grăbit, nimeni nu era în stare să mai judece cu mintea liniştită. Furtuna începuse să ne zguduie cumplit şi ne găseam între moarte şi viaţă. Iar noi toţi eram sleiţi de puteri şi cu membrele paralizate de un fel de osteneală care te face să respiri şuierând şi să simţi arsuri pe gât.

— Apoi l-aţi strigat ca să se trezească! zise Justus nerăbdător.

— Da! L-am strigat, zise moşneagul şi se întoarse spre Marcellus: M-am apropiat de el şi l-am trezit. „Învăţătorule!" am ţipat eu. „Corabia se duce la fund! Ne vom îneca! Nu te interesează?" Bătrânul îşi propti bărbia în piept şi oftă îndurerat. „Eu sunt cel care a spus învăţătorului vorbele acestea".

După o clipă de tăcere, Bartolomeu oftă adânc şi continuă: Isus s-a trezit şi s-a ridicat în picioare, şi-a întins braţele lungi şi puternice, apoi şi-a trecut degetele prin părul ud.

— Nu s-a speriat? întrebă Marcellus.

— Isus nu se speria niciodată! ripostă Bartolomeu nemulţumit. S-a ridicat şi s-a îndreptat spre partea dinainte a corabiei bălăcind prin apă, cu braţele ridicate în aer ca să-şi păstreze echilibrul, până a ajuns la catargul principal. Urcându-se pe scara grosolană de lemn, a rămas o clipă ţinându-se cu un braţ de catarg. Apoi a ridicat amândouă braţele în sus şi s-a uitat la valurile ce se încălecaţi unul peste altul şi a început să vorbească. Dar glasul lui nu era răstit. Noi ne uitam la el înspăimântaţi. Vorbea nu cu glas răstit sau poruncitor, ci domol, întocmai cum ai vorbi cu un animal speriat: „Linişte! Linişte! repeta el. Domoleşte-te!"

Felul în care vorbea Bartolomeu reuşise să facă pe Marcellus să aştepte cu respiraţia întretăiată şi să-şi simtă bătăile speriate ale inimii. Se plecă spre el şi cercetă curios obrazul moşneagului.

— Ce s-a întâmplat apoi? întrebă el.

— Furtuna s-a terminat! răspunse Bartolomeu.

— Dar nu imediaţi Bartolomeu ridică braţul slăbit şi cu mâna uscată făcu un gest de oprire.

— Uite ciyal declară el.

— Şi pe cer au răsărit stelele! adăugă Justus.

— De asta nu-mi aduc aminte, murmură Bartolomeu.

— Filip spunea c-au răsărit stelele, stărui Justus cu glasul liniştit.

— Se poate, încuviinţă Bartolomeu şi dădu din cap. Dar eu nu-mi aduc aminte.

— Unii spuneau că şi corabia s-a zvântat imediat, adăugă Justus şi clipi din ochi, ca şi când ar fi ştiut dinainte că bătrânul îl va contrazice.

— Asta este o afirmaţie greşită. Unii dintre noi au continuat să scoată apa cu găleţile tot drumul până la Capernaum. Indiferent de cel care a făcut această afirmaţie, dacă a fost cu noi a ajutat şi el la găleţi.

— Cum v-aţi simţit după această întâmplare neobişnuită? întrebă Marcellus.

— Nu prea aveam ce zice, deoarece toţi ne simţeam ca năuciţi, împrejurul nostru fusese un muget uriaş şi acum totul se liniştise. Apa care se legăna încă înspumată era adormită ca apa unei dulbine. Eu însă simţeam o adâncă împăcare în toată fiinţa. Probabil cuvintele adresate furtunii de Isus ne liniştiseră şi pe noi şi ne întăriseră în inima noastră...

— El ce a făcut după aceea? întrebă Marcellus.

— S-a întors şi s-a aşezat pe banca de la capătul din urmă al corăbiei, răspunse Bartolomeu, şi şi-a strâns levita împrejurul trupului, căci era ud până la piele. Peste câteva clipe a ridicat ochii şi s-a uitat la noi, apoi a zâmbit abătut şi ne-a întrebat ca pe nişte copii: „De ce v-aţi speriat în felul acesta?" Dar nimeni n-a îndrăznit să-i răspundă. Probabil nici n-aştepta ca noi să-i răspundem ceva. Imediat după aceea s-a întins din nou şi punându-şi o mână sub cap în loc de pernă a adormit.

— Eşti sigur c-a adormit? întrebă Justus.

— Nu... dar sta foarte liniştit şi cu ochii închişi. Probabil se gândea la ceva. Noi ne-am adunat în partea de la mijlocul corăbiei şi ne-am uitat unul la altul. Toţi credeau c-a adormit din nou şi nu îndrăzneau să vorbească, îmi aduc aminte de Filip c-a întrebat în şoaptă: „Ce fel de om este acesta de până şi vânturile şi valurile ascultă de vorba lui?"

Povestea se terminase. Marcellus, pentru care fusese anume repetată, ştia că acum aşteaptă să afle ce va spune, fie că va crede, fie că nu va crede în temeinicia ei. Stă pe scaun cu trupul plecat adânc înainte, uitându-se în palmele mâinilor împreunate. Nu se poate ca bătrânul Bartolomeu să-i fi înşirat minciuni, în acelaşi timp Bartolomeu părea un om pe deplin chibzuit. Dar, pe toţi zeii, ar fi imposibil să crezi că o astfel de întâmplare este posibilă. Un bărbat să vorbească cu furtuna! Să vorbească valurilor dezlănţuite cum ar fi vorbit cu un cal nărăvaş! Şi furtuna să asculte de vorbele lui! Nu se poate... Aşa ceva este imposibil! Simţi ochii binevoitori ai lui Justus că se opresc asupra lui întrebători. Puţin după aceea îşi îndreptă trupul şi clătină din cap.

— Mi se pare ceva neobişnuit! murmură el cu glasul stins. Cu totul neobişnuit!

După-amiaza era pe terminate când căpitanul cu părul cărunt al gărzii coborî la subsol ca să elibereze pe legionarul care retezase o bucată din urechea colegului său de la Minoa. Demetrius se apropie de strungăreaţă tăiată în uşa celulei, imediat ce auzi că se trag zăvoarele, în nădejdea că va auzi conversaţia ce se va desfăşura între ei privitoare la eliberare, dar n-auzi nimic. Nici unul dintre ei nu scoase nici o vorbă. Uşa grea a celulei se deschise larg şi legionarul ieşi pe coridor. Comandantul gărzii plecă împreună cu el în largul coridorului întunecat. Târşâitul surd al sandalelor se stinse.

Puţin după aceea, în toată închisoarea se auzi un freamăt stins, uşile începură să se deschidă, lanţurile zdrăngăneau, se auzeau glasuri răguşite; ţăcănitul străchinilor şi al oalelor, plăcutul clipocit al apei. Sosise vremea când deţinuţilor trebuie să li se dea mâncare şi freamătul ce se auzea era ca şi pocnetul de copite, plescăitul urechilor de la capetele ce se scutură, nechezatul şi mugetul molcom al animalelor flămânde. Gura şi gâtul lui Demetrius erau uscate-, iar limba i se făcuse ca o curea. Capul începuse să-l vâjâie. Nu-şi aducea aminte să fi fost până acum atât de însetat. Nici chiar în ticăloasa închisoare de pe fundul gaierei care odinioară îl dusese înlănţuit de butuc din Corint până la Roma nu suferise atât de cumplit din pricina lipsei de apă.

Veneau atât de încet cu mâncarea, încât i se părea că niciodată nu vor mai ajunge până la capătul de dincoace al

coridorului. Singura lui nădejde era că apa nu se va termina înainte de a ajunge la celula lui. Nu dorea nimic altceva decât apă! Hrana nici nu l-ar mai interesa dacă ar veni să-i dea o gură de apă... acum, imediat.

Într-un târziu ajunseră şMn faţa uşii lui, traseră zăvorul şi o deschiseră larg. În prag apărură doi sclavi sirieni, murdari şi cu urechile despicate. Cel care era mai mic de statură, dar bine legat şi voinic, băgă o ulcică în găleata cu ciorbă, care era aproape goală, şi-i tăcu semn spre strachina de pe poliţă. Demetrius, care nu era în stare să se mai gândească la altceva decât la setea care-l chinuia, aştepta în mână cu ulcica pentru a-i da apă. Întinse mâna după strachină şi sirianul murdar îi turnă într-însa un cauc de varză prost mirositoare. Apoi scotoci într-o desagă murdară şi, scoţând o bucată de pâine mică şi neagră, o puse pe laviţă. Pâinea se auzi răbufnind în scândura laviţei, ca şi când ar fi fost un bolovan.

Se feri din cale şi ieşi pe coridor ca să facă loc celui mai înalt, care purta pe umăr un urcior uriaş cu apă. Aproape înnebunit de sete, Demetrius ridică oala spre el. Sirianul rânji ca şi când s-ar fi simţit mulţumit că-şi va bate joc de un sclav grec, înclină puţin urciorul şi de la înălţimea aceasta dădu drumul unei şuviţe de apă, care, deşi nimeri în oala lui Demetrius, în violenţa căderii îl stropi pe haine şi în oală nu rămase mai mult de o lingură. Imediat după aceea sirianul se îndreptă spre uşă ca să plece.

— Dă-mi apă! zise Demetrius cu glasul sugrumat.

Sirianul rânji, aplecă din nou urciorul şi restul apei i-l vărsă pe picioare. Apoi se retrase râzând în bătaie xde joc, mergând de-a-ndăratelea, ca să ajungă la ieşire.

Deşi oala pe care Demetrius o ţinea în mână era de pământ, ea totuşi părea destul de grea. şi în mâna unui om chinuit de sete, cum era el acum, putea deveni o armă primejdioasă. Demetrius ridică mâna şi-l pocni cu ea în creştetul capului; lovitura fu atât de violentă, încât cu siguranţă i-ar fi crăpat ţeasta dacă aceasta n-ar fi fost acoperită cu un aşternut de păr des şi bătucit.

Sirianul scăpă de pe umăr urciorul, care căzu şi se făcu ţăndări, apoi trase din brâul murdar un pumnal ruginit şi făcu un pas înainte.

Demetrius nici nu s-ar fi gândit să întrebuinţeze drept armă o strachina de ciorbă fierbinte, dar n-avea nimic la îndemână, aşa

ca puse mâna pe ea şi o repezi în obrazul sirianului, apoi îl mai pocni o dată în creştet şi, ridicând de jos un ciob greu din urciorul spart, îl iovi peste mâna în care ţinea pumnalul.

Văzând c-a rămas dezarmat, sirianul se retrase încet spre coridor. unde tovarăşul său cel lat în umeri, neavând loc să intre în celulă, aşteptase ca să vadă cum se va termina încăierarea. Demetrius profită de această intermitenţă pentru a ridica pumnalul. După ce se deschise drumul, cel de pe coridor era gata să se repeadă, dar când constată că şi deţinutul este înarmat se retrase repede şi încercă să închidă uşa.

Cât ai clipi, Demetrius îşi dădu seama că asta ar însemna să fie prins ca într-o capcană şi eventual ucis de o suliţă pe care ar putea-o arunca asupra lui prin strungăreaţă de la uşă. Se propti într-însa cu toată puterea şi reuşi să iasă pe coridor. Impresionaţi de lupta încinsă în apropiere, ceilalţi deţinuţi începură să vocifereze şi să chiuie, aşa că larma făcută de ei determină pe comandantul gărzii să coboare scara de piatră, însoţit de trei soldaţi. Se opriră la depărtare de câţiva paşi. Unul dintre cei care veniseră fu de părere să se repeadă Între ei şi să-i despartă, dar căpitanul întinse braţul şi-l opri. Nu se întâmpla să vezi în fiecare zi o luptă cu pumnalul în mână, şi de fiecare dată când doi furioşi se reped unul la altul în felul acesta lupta merită să fie văzută.

În spatele strâmt al coridorului, cei doi adversari începuseră să se învârtească roată, cântărindu-se unul pe altul. Sirianul, care era cel puţin cu o palmă mai mic decât Demetrius, dar mult mai greu decât el, se lăsase pe vine ca să sară. Gardianul cel mai tânăr îşi scoase punga şi o goli în palmă:

— Fac prinsoare pe doi ţechini şi nouă dinari că porcul acesta de sirian va învinge; camarazii lui clătinară din cap. Grecul li se părea mult inferior. Pumnalul era arma favorită a sirienilor, mai ales când a,vea tăişul întors ca o seceră. Preferinţa lor era să se strecoare în spatele duşmanului şi să i-l înfigă sub coaste, ceva mai spre dreapta ele la umărul stâng. Pentru aşa ceva era nevoie de un cuţit lung. Demetrius cunoştea destul de bine lupta cu pumnalul, dar nu întrebuinţase niciodată un cuţit anume menit să înjunghii oamenii pe ia spate.

Arma pe care o avea în mână părea că este prea lungă pentru spaţiul redus în care se găseau şi nu se simţea nici la îndemână. Sirianul cel înalt rămăsese undeva în întunericul

coridorului, departe în urma tovarăşului său. Văzând curiozitatea cu care gardienii urmăresc lupta, cel care ataca îşi zise că va trebui să termine repede. Acum erau foarte aproape şi pumnalele lor scăpărau scântei de fiecare dată când se încrucişau. Demetrius se retrăgea mereu şi sta în defensivă. Gardienii r se feriră din cale, ca să aibă mai mult loc. Imediat după aceea ritmul luptei se acceleră, deoarece sirianul văzu că pe mâneca levitei lui Demetrius apare o dâră de sânge ceva mai sus de cot. Nu trecu mult şi pe dosul mâinii sirianului se văzu o crestătură adâncă; îşi scutură repede braţul ca să elimine sângele, dar mişcarea lui nu fu destul de promptă. O lovitură.se opri pe osul clavicular în imediata apropiere a carotidei. Făcu un pas înapoi. Demetrius îl urmări de aproape, încercând să profite de"acest avantaj şi îi mai răni o dată în aceeaşi mână.

— Păzea, grecule! strigă comandantul. Sirianul cel înalt, care stătuse în fundul coridorului, se plecă subit şi ridică un ciob al urciorului spart, pe care se pregătea acum să-l arunce în capul lui Demetrius. Acesta se lăsă numaidecât pe vine şi ciobul îi trecu sfârâind pe lângă ureche.

— Ajunge! strigă comandantul din nou şi, apucând pe Demetrius de umăr, îl dădu la o parte; cei trei gardieni ridicară lăncile gata să le arunce.

— Ieşiţi afară, ticăloşilor! porunci comandantul.

Sirienii nu îndrăzniră să se împotrivească, rar cel mic de statură aruncă pumnalul însângerat când apucă în lungul coridorului, escortat de gardieni. După ce ajunseră în coridorul de la parter, căpitanul ieşi cu ei în curte. Aici aduseră apă şi după ce spălară rănile combatanţilor le legară provizoriu. Demetrius puse mâna pe un urcior de apă şi sorbi adânc. Tăietura ce o avea pe braţ era adâncă şi dureroasă şi-l ustura şi julitura de pe tâmpla unde fusese scrijelit de ciobul urciorului aruncat de sirianul cel înalt, dar acum, după ce-şi astâmpărase setea, nimic nu-l mai putea interesa.

Căpitanul dădu ordin să-l urmeze şi intrară din nou în pretoriu, iar de aici urcară o scară de marmură şi ajunseră la etajul de sus. Santinela informă gardianul din faţa unei uşi impunătoare că Namius, căpitanul gărzii, ar vrea să vorbească cu legatul. Acesta dispăru, ca să se întoarcă numaidecât şi să le facă semn. Grupul intră în sala impunătoare a pretoriului,

luminată de opaiţe uriaşe ce atârnau din tavan, spânzurate de lanţuri meşteşugit lucrate.

Rănile lui Demetrius zvâcneau, dar totuşi nu era atât de grav rănit, încât să nu-i vină să zâmbească în momentul când văzu scena ce se desfăşura în faţa ochilor săi. Paulus, aşezat în faţa lui Sextus la masa uriaşă şi plină de sculpturi de pe estradă, ţinea în mână ulcica de piele în care scutura zarurile. Prin urmare Paulus, care fusese transferat în slujba de legat al fortului din Capernaum, îşi adusese şi tovarăşul de joc. Gardienii şi deţinuţii se apropiară, conduşi de două santinele în uniforme strălucitoare. Paulus ridică privirea plictisită spre ei, apoi îşi concentra atenţia asupra jocului. Scutură zarurile şi le dădu drumul pe tăblia poleită a mesei, apoi ridică din umeri. Sextus zâmbi, luă ulcica în mână, scutură zarurile şi le dădu drumul, ca după aceea să se uite la ele încruntat. Paulus începu să râdă şi se propti în spătarul scaunului. Centurionul Sextus se întoarse spre cei care intraseră în sală.

— Ce s-a întâmplat, Namius?.întrebă legatul şi începu să caşte.

— Sirienii au atacat pe deţinutul acesta grec, stăpâne.

— Pentru ce l-au atacat? întrebă Paulus nemulţumit. Căpitanul Namius nu ştia exact ce s-a întâmplat, dar sirienii coborâseră la subsol pentru a împărţi deţinuţilor hrana şi s-au încăierat cu grecul acesta, pe care l-au adus astăzi.

— Vino mai aproape, grecule, zise Paulus, şi după ce se uită la el făcu ochii mici, ca şi când ar fi încercat să-şi aducă aminte de ceva. Demetrius făcu un pas înainte şi se încruntă ca să-şi poată stăpâni zâmbetul. Sextus se aplecă peste masă şi murmură ceva. Ochii lui Paulus se luminară. Dădu apoi din cap şi zâmbi nepăsător.

— Căpitane, scoate deocamdată pe aceşti sirieni din sală, porunci el. Vreau să vorbesc cu grecul acesta. Apoi aşteptă până când gardienii Ieşiră cu ei. Eşti rănit grav, Demetrius? întrebă legatul cu bunăvoinţă.

— Nu, stăpâne, răspunse Demetrius. Dar în aceeaşi clipă i se păru că pereţii sălii au început să se învârtească împrejurul lui şi în faţa ochilor îi coborî o pânză de întuneric, aşa că imaginea lui Paulus se destramă ca într-o ceaţă, îl auzi că dă un ordin, apoi simţi că cineva a aşezat un scaun lângă el şi-i ajută să se aşeze. O santinelă îi puse o cupă de vin în mână. Imediat după aceea

slăbiciunea îi trecu şi reuşi să îngâne: îţi mulţumesc, stăpâne! dar glasul lui păru stins.

— Ia spune, Demetrius, cum se face că tu eşti aici în închisoarea fortului? întrebă Paulus. Dar va fi mai birie să lăsăm amănuntul acesta pentru mai târziu... Unde este stăpânul tău?

Demetrius îi spuse.

— Aici la Capernaum! exclamă Paulus. Şi ce l-a adus pe admirabilul tribun Marcellus în tristul şi evlaviosul nostru oraş?

— Stăpânului meu îi plac ţesăturile făcute în Galileea. A cutreierat toată regiunea pentru a găsi astfel de obiecte.

Paulus încruntă din sprâncene şi se uită la Demetrius cu atenţie.

— S-a vindecat... Înţeleg de cap?

— Da, stăpâne... s-a vindecat definitiv, răspunse Demetrius.

— Am auzit spunându-se...

Paulus nu termină fraza, crezând că Demetrius o va completa. Acesta nefiind obişnuit să stea pe scaun în faţa superiorilor săi se ridică cu greutate în picioare.

— Vreme de câteva luni, tribunul a fost bolnav. Se simţea adânc deprimat. A plecat însă la Atena şi acolo s-a vindecat.

— Spune, Demetrius, care este motivul că s-a simţit atât de deprimat? întrebă Paulus. Apoi, văzând că nu-i răspunde imediat, adăugă: Eu cunosc motivul?

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius.

— Ceva s-a întâmplat cu el în momentul când la banchetul procuratorului a îmbrăcat cămaşa aceea!

— Da, stăpâne, i s-a întâmplat ceva.

— Îmi aduc aminte. Efectul asupra lui a fost cu totul neobişnuit. Trupul i se cutremură, ca şi când ar fi vrut să scape de această amintire. Şi acum să revenim la tine... Pentru ce te-au adus aici?

Demetrius îi explică din câteva cuvinte şi când Paulus îl întrebă cum de au ajuns la încăierare îi spuse că a cerut sirianului apă şi acesta n-a vrut să-i dea.

— Chemaţi pe căpitanul Namius! porunci Paulus.

O santinelă ieşi din sală şi se întoarse aproape imediat cu gardienii şi cei doi sclavi sirieni. Namius îi raportă felul în care s-a desfăşurat încăierarea pe coridorul închisorii.

— I-am oprit imediat ce am văzut că unul dintre sirieni pune mâna pe un ciob al urciorului de apă şi-l aruncă asupra grecului.

— Scoate-l în curte şi porunceşte să-i tragă treizeci şi nouă de bice, zise Paulus. Pe porcul celălalt bagă-l în arest şi dă-i mâncare pe sponci ca să nu se îngraşe.

— Dar cu grecul ce să fac, stăpâne? întrebă Namius.

— Du-l să se culce şi cheamă felcerul să-i îngrijească rănile. Namius dădu un ordin şi gardienii plecară cu ceilalţi doi.

— Acum pot să plec, stăpâne? întrebă Demetrius.

— Da... Împreună cu căpitanul. Sau... mai zăboveşte. Tu, Namius, poţi pleca. Te voi chema mai târziu. Paulus se uită după el până când ajunse la uşă, apoi se uită în largul sălii şi adăugă cu glasul domolit: Puteţi să plecaţi toţi. Tot aşa şi tu, Sextus, adăugă el, întorcând capul peste umăr. Vreau să vorbesc cu Demetrius între patru ochi.

În drumul de întoarcere la han nu schimbară aproape nici o vorbă. Justus se gândea la ceva şi părea uşurat, ca şi când convorbirea avută în timpul după-amiezii cu Bartolomeu ar fi contribuit la înviorarea lui, aşa că mergea cu paşi întinşi.

Cât despre Marcellus, el se simţea impresionat şi tulburat de povestea pe. care i-o spusese bătrânul ucenic al lui Isus. Până acum nu-şi putuse face o idee limpede în legătură cu acest Isus, despre care bătrânul Bartolomeu îi spusese: „Pe omul acesta l-am auzit vorbind cu furtuna şi cu valurile... care l-au ascultat", deşi el ar fi fost dispus să elimine această afirmaţie ca pe ceva imposibil. Dar dovezile despre puterea neobişnuită a lui Isus se îngrămădeau una după alta şi i se confirmau din toate părţile.

Paşii i se domoleau, pe măsură ce gândurile îl răscoleau tot mai adânc, aşa că Justus, care-şi da seama de starea lui de acum, se întoarse spre el, zâmbi îngăduitor şi apucă înaintea lui.

Partea cea mai grea în toată afacerea asta era că, de vreme ce -ai admis că în afirmaţiile ce i se făceau ar putea să fie şi un sâmbure de adevăr, ai fi fost lipsit de judecată să fixezi o limită până la care vei admite să mergi cu încrederea. Ar fi fost copilărie să afirmi: „Da, cred că Isus a săvârşit această faptă extraordinară, dar nu cred c-a săvârşit-o pe cealaltă.

Unele dintre faptele lui puteau fi explicate cu ajutorul judecăţii sănătoase, cum ar fi, de pildă, povestea naivă pe care i-o debitase Harif în legătură cu nunta din ziua aceea. Nu era greu să ţi-o explici. În acelaşi timp trebuia să ţii seama şi de efectul prezenţei lui Isus asupra nuntaşilor, care-l iubeau, îl admirau şi aveau încredere în el. Nu oricine ar fi fost în stare ca

să dea apei aceleia gust de vin. Dacă prefacerea apei în vin ar fi fost singura dovadă despre puterea neobişnuită a lui Isus, amănuntul acesta n-ar mai fi reprezentat o problemă. Dar mai era şi constatarea neobişnuită a lui Miriam, care şi-a dat seama că poate cânta; această constatare o făcuse în aceeaşi zi cu întâmplarea din casa lui Harif. În cazul când acceptai temeinicia întâmplării cu Miriam, ori de asta nu te puteai îndoi, căci dovada era evidentă, atunci tot aşa puteai crede şi minunea întâmplată în casa lui Harif. Afară de asta, nu trebuia uitat nici felul în care fusese hrănită mulţimea aceea compusă din cinci mii de oameni. Puteai să-ţi explici cu uşurinţă şi pe aceasta datorită apelului adresat de Isus acestor oameni când Se spusese că toţi oamenii sunt fraţi şi fac parte dir.tr-o singură familie. Aici nu era nevoie să faci nici o concesie, decât cel mult să admiţi formidabila personalitate a lui Isus, ceea ce nu era câtuşi de puţin greu de vreme ce tu însuţi crezi în această personalitate. Tot aşa Demostene reuşise să obţină minuni de vitejie datorită discursurilor sale. În astfel de împrejurări insufiarea curajului şi a sentimentului de cinste nu putea fi considerată drept o minune.

Mai era şi micul Iona. Toţi locuitorii din Sepforis ştiau despre el că s-a născut infirm. Erai liber să-ţi închipui că Isus a masat piciorul băieţaşului până când i-a îndreptat dislocaţia, şi, dacă acestea ar fi toate faptele extraordinare ale lui Isus, explicaţia pe care le-o găseşti ar fi destul de mulţumitoare. Toţi locuitorii din Sepforis însă credeau că el a săvârşit o minune, căci încrederea oamenilor simpli în întâmplări supranaturale nu cunoaşte nici o margine. Or, adevărul este că ei preferă să creadă ceea ce este imposibil de crezut.

În acelaşi timp mai era şi Lidia, care se vindecase de o boală ce o chinuise ani de-a rândul numai datorită c-a pus mâna pe hainele lui Isus. Totuşi, întemeiat pe propriile sale experienţe, n-ar fi putut afirma că este imposibil. Se grăbise să declare lui Justus că este dispus să creadă fiecare cuvânt ce i-l spusese în legătură cu această întâmplare şi-şi închipuise c-a sosit- momentul să afle şi ceea ce s-a întâmplat în ziua cu furtuna. Dacă admiteai că puterea supranaturală a lui Isus poate vindeca bolile sufleteşti şi cele trupeşti ale oamenilor datorită numai contactului cu cei suferinzi, nu s-ar putea oare să admiţi că prin analogie a reuşit să liniştească şi furtuna? Din moment ce-i atribui puteri supranaturale, cum vei putea îndrăzni să faci o

listă a faptelor pe care le va putea şi a celor pe care nu le va putea săvârşi? Totuşi întâmplarea aceasta cu furtuna părea exagerată! Aici nu era vorba despre o adunare de oameni care să cedeze stăruinţelor lui. Era vorba despre o furtună; or, aceasta este neînsufleţită şi neînţelegătoare! Dacă şi în cazul acesta vei admite că Isus a avut o astfel de putere, atunci vei fi obligat să admiţi şi că Isus a fost de origine divină.

— Mi-am îngăduit să rog pe Şalum să ne frigă un peşte, îi spuse Justus în momentul când Marcellus tocmai se îndrepta spre cort. Vom cina la han. În felul acesta nu vom fi obligaţi să mâncăm bucatele pe care le-aş putea pregăti eu.

— Foarte bfne, răspunse Marcellus îngândurat. Despre Demetrius ai aflat ceva?

— N-am aflat... deşi am întrebat de el şi la han.

— Eu aproape am uitat de el, declară Marcellus. În după-amiaza acestei zile am fost preocupat de alte gânduri.

— Dacă Demetrius a fost arestat, cred că ne va da de ştire, încercă JiiStus să-i liniştească. Vei afla foarte curând pe unde umblă. Nu mă îndoiesc că în schimbul unei despăgubiri îl vor elibera, indiferent de ceea ce a făcut. Sclavii care valorează ceva nu sunt ţinuţi prea mult în închisoare. Vrei să mergem şi să mâncăm, stăpâne?

Sala hanului n-avea mese decât cel mult pentru zece-doisprezece oameni, dar era rânduită cu pricepere şi gust. Din cauză că lumina hanurilor din micile oraşe era primitivă, călătorii mâncau devreme. Cei trei farisei bogaţi al căror cort fusese ridicat în timpul după-amiezii în crângul de sicomori erau aşezaţi la o masă din mijlocul sălii. Doi centurioni din garnizoana fortului se aşezaseră în apropierea unei ferestre din partea de răsărit şi, în aşteptarea mâncării, începuseră să bea vin. Şalum, hangiul cărunt şi scurt în picioare, îi conduse spre o masă din colţul sălii şi se ploconi adânc după ce Justus îi spuse cine este cu el.

— Este şi el creştin? întrebă Marcellus după ce hangiul se depărta.

Justus clipi de câteva ori şi se uită la el mirat.

— Da, răspunse el cu glasul stins, ca şi când ar fi vrut să-i spună să fie cu băgare de seamă, şi se uită împrejurul său.

— Mi se pare n-ai bănuit că eu cunosc cuvântul acesta, nu-i aşa? murmură Marcellus.

Justus nu-i răspunse, ci-şi împreună mâinile pe piept şi se uită în grădina de afară.

— Calificativul acesta l-a aflat Demetrius la Joppa, îi explică Marcellus.

— Trebuie să fim circumspecţi, îl preveni Justus. Fariseii de obicei au inimă mică şi urechi foarte mari.

— Aceasta este un fel de zicătoare? întrebă Marcellus râzând.

— Da, răspunse Justus, dar nu una pe care ai putea-o repeta în gura mare, şi frânse una dintre pâinile mici aşezate pe masă. Apoi adăugă cu glasul ceva mai ridicat: Şalum pregăteşte pâine foarte bună. Ia şi dumneata!

— Treci adeseori pe aici?

— De un an şi jumătate încoace, astăzi am intrat pentru prima dată în hanul acesta, răspunse Justus. Ultima dată când am fost aici, sala hanului era plină. Toţi ucenicii erau de faţă, dar mai venise şi altă lume, iar în faţa intrării erau sute de inşi. Şalum a dat o cină pentru Isus. Dar a hrănit şi pe cei de afară.

— Care va să zică pe vremea aceea nu trebuia să vă ascundeţi?

— Nu, pe vremea aceea nu era nevoie. Preoţii începuseră să uneltească împotriva trecerii de care se bucura Isus în fata poporului, dar încă nu se dăduseră pe faţă împotriva lui.

— Mi se pare straniu, zise Marcellus, că atâta vreme cât Isus a fost în viaţă şi reprezenta o ameninţare pentru interesele preoţilor nimeni nu încerca să păstreze faptele lui în secret. Iar astăzi, când este plecat şi mort, nu poţi vorbi despre el decât în şoaptă.

Justus îl privi în luminile ochilor şi zîmbi. Păru că vrea să răspundă ceva, dar se opri, căci un slujitor mai în vârstă apăru cu mâncarea: un peşte fript pe un fund de lemn, o strachină de găluşti cu smântână, un castron de smochine fierte în zeama lor şi un urcior de vin. Mâncarea era bună şi ei flămânzi.

— În seara aceea ai fost în apropierea lui Isus? întrebă Marcellus după ce gustă bucatele.

— Nu, eu eram aşezat lângă Matei, în partea dinspre uşă.

— Isus unde era aşezat? întrebă Marcellus.

— Pe scaunul pe care eşti aşezat dumneata. Marcellus tresări.

— Pe scaunul acesta n-ar trebui să se mai aşeze nimeni! Privirile lui Justus se îmblânziră şi, văzând sentimentul de respect al lui Marcellus, îi zâmbi în senin de aprobare.

— Prietene, vorbeşti cum ar vorbi un creştin, murmură el, apoi după câteva clipe de tăcere adăugă: Ţi-a făcut plăcere ceea ce ţi-a povestit bătrânul Bartolomeu?

— Ceea ce mi-a spus Bartolomeu mi era menit să-mi facă plăcere, răspunse e-l. Trebuie să recunosc că mă simt tulburat. Bartolomeu este un moşneag cumsecade şi sunt convins că el crede fiecare cuvânt din ceea ce mi-a spus.

— Bine, dar dumneata nu crezi? strigă Justus.

— Bartolomeu a tăcut o declaraţie care este menită să arunce oarecare lumină asupra acestei întâmplări, îţi aduci aminte că spunea că s-a simţit împăcat şi liniştit când Isus a început să vorbească cu furtuna? Probabil în momentul acela s-a liniştit furtuna din sufletele oamenilor. Isus s-a adresat spaimei ce pusese stăpânire pe ei şi. auzind cuvintele lui, oamenii s-au simţit liniştiţi.

— Pe dumneata te mulţumeşte această explicaţie? întrebă Justus şi se uită cu atenţie la el.

— Nu mă mulţumeşte deloc! admise Marcellus. Dar ascultă, Justus, nu se poate să ceri lui Isus să liniştească furtuna!

— Şi de ce nu? ripostă Justus cu glasul blând.

— De ce nu! Bine, dar nu-ţi dai seama că în cazul acesta ar fi trebuit să fie mai mult decât om ca să facă aşa ceva? Nu înţelegi că săvârşind o astfel de faptă ar fi devenit un fel de zeu?

— De... şi să zicem că a devenit...

— În cazul acesta rămân foarte multe amănunte care-şi aşteaptă explicaţia. Dacă accepţi că Isus este divin, un fel de zeu, crezi că el ar fi admis să fie arestat şi în timpul nopţii să fie târât de la un pretoriu la altul, să fie bătut şi batjocorit? Dacă ar fi fost zeu, ar fi admis să fie osândit la moarte şi pironit pe cruce? Un zeu, ia gândeşte-te, care a fost răstignit, iar astăzi este mort şi îngropat!

Vreme de câteva clipe Justus nu zise nimic, ci se uită cu atenţie în ochii lui Marcellus. Apoi îşi plecă trupul spre el, îl apucă de mâneca tunicii şi-l trase mai aproape, ca să-i spună ceva la ureche.

— Nu, Justus, aşa ceva nu se poate! protestă Marcellus. Eu nu sunt tâmpit. Aşa ceva nu cred şi nici dumneata nu poţi crede!

— Nu înţelegi că eu l-am văzuţi repetă Justus, fără să se tulbure. Marcellus înghiţi de câteva ori în sec şi clătină din cap.

— De ce ţii să faci astfel de afirmaţii de faţă cu mine? întrebă el răstit. Din întâmplare eu ştiu că această afirmaţie nu este adevărată. Poate vei reuşi să determini pe alţii să te creadă, dar nu pe mine! Ascultă, Justus, n-am avut câtuşi de puţin intenţia să vorbesc despre această întâmplare dureroasă, dar trebuie să ştii că eu l-am văzut murindl Am văzut pe unul dintre legionari înfigându-i suliţa adânc în inimă! L-am văzut când i-au coborât trupul de pe cruce şi era mort, ca orice om care a murit.

— Amănuntul acesta îl ştie toată lumea, ripostă Justus cu glasul liniştit. A fost osândit la moarte şi aşezat în mormânt. Iar în dimineaţa zilei a treia a înviat şi a fost văzut piimbându-se printr-o grădină.

— Justus, trebuie să fii nebun! Astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată.

— Fii prudent! îl admonesta Justus. Ceea ce vorbim noi acum nu trebuie să audă nimeni.

Feri strachina din cale şi, încrucişându-şi braţele, Marcellus se propti cu coatele pe masă şi se uită la el. Mâinile începuseră să-i tremure.

— Dacă-ţi închipui că Isus este în viaţă, murmură el, atunci unde poate să fie acum?

Justus clătină din cap, ridică mâinile amândouă şi, făcând un gest de deznădejde, oftă.

— Eu nu ştiu unde este, răspunse el îngândurat, dar ştiu că trăieşte. După o clipă de tăcere adăugă: Eu aştept în orice moment să-l văd, continuă el şi păru că obrazul i se laminează. De fiecare dată când se deschide o uşă, la fiecare răscruce de drumuri, la fiecare colţ de stradă şi pe orice culme de munte ce se arată în calea mea.

Marcellus se uită la el cu ochii mari şi dădu din cap.

— Am băgat de seamă că aştepţi mereu să întâlneşti pe cineva, zise el. Dacă vei continua să judeci în felul acesta, să ştii că-ţi vei pierde mintea. Nici unul dintre ei nu mai zise nimic. Marcellus întoarse privirea spre uşă: Vrei să spui că nu te-ar mira deloc dacă Isus ar apărea acum aici în sala hanului şi ar cere lui Şalum să-i dea de mâncare?

Buzele lui Justus se înfiorară de. un zâmbet uşor când văzu obrazul lui Marcellus ridicat spre el, exact ca obrazul inocent al unui copil care nu este în stare să înţeleagă.

— Nu! răspunse el cu convingere. Nu m-ar mira câtuşi de puţin. Recunosc că prima dată când l-am văzut m-am simţit cutremurat de spaimă. Cum spui şi dumneata, astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată. Par imposibile. Dacă s-ar fi întâmplat să fiu singur, m-aş fi îndoit şi eu de capacitatea mea de percepţie şi poate mi-aş fi închipuit că mi-am pierdut mintea.

— Unde s-a întâmplat asta? întrebă Marcellus pe un ton atât de grav, ca şi când ar fi aşteptat să-i răspundă ceva ca să poată crede.

— În atelierul lui Ben Iosif; ne adunasem câţiva inşi la vreo zece zile după ce Isus a fost osândit la moarte. Mâncaserăm ceva frugal împreună. Soarele apusese, dar noi nu aprinsesem încă lumina. Toţi vorbiserăm destul de mult despre el şi unii afirmau că ar fi apărut din nou şi că l-ar fi văzut. Mie nu-mi venea să cred, deşi n-am zis nimic.

Auzisem o mulţime de veşti care se contraziceau una pe alta. În dimineaţa zilei a treia câteva femei s-au dus să viziteze mormântul, dar l-au găsit gol; una dintre ele care venise înaintea celorlalte spunea c-a văzut pe Isus plimbându-se prin grădină şi că ar fi vorbit cu ea.

— Fără îndoială femeia a avut halucinaţii, declară Marcellus.

— Tot aşa mi-am zis şi eu la început, admise Justus. Pe urmă a sosit vestea că doi bărbaţi l-au întâlnit pe drum şi l-au poftit să mănânce împreună la han.

— Au fost oameni de încredere?

— Eu nu i-am cunoscut. Unul dintre ei era Cleopa şi văr cu Alfeu. Numele celuilalt nu l-am auzit niciodată.

— Nu cred că o astfel de mărturie ar preţui ceva.

— Gândul acesta mi-a trecut prin minte, zise Justus. Câţiva dintre ucenici spuneau că l-au văzut în aceeaşi noapte apărând în mijlocul odăii în care erau adunaţi. Dar ei se simţeau grozav de chinuiţi şi mi-am zis că probabil aceasta a fost o simplă închipuire, mai ales când auzi atâtea întâmplări ciudate...

— Este firesc! încuviinţă Marcellus. Când astfel de poveşti încep să circule, halucinaţiile încep să apară, în sfârşit... zi înainte! Eraţi adunaţi în casa lui Ben Iosif...

— Ioan tocmai spunea cum arăta şi ce i-a spus...

— Vorbeşti despre tânărul acela visător pe care l-am văzut şi eu?

— Da... despre acela, încuviinţă Justus fără să se simtă tulburat de întrebarea lui. După ce a terminat ce avea de spus, Toma s-a ridicat în picioare şi şi-a exprimat părerea, care în realitate era şi părerea mea: „Nu cred nici un cuvânt din tot ce ne-ai spus! protestă el. Şi nici nu voi crede până în ziua când îl voi vedea cu ochii mei şi voi pipăi cu mâinile mele rănile de pe trupul lui".

— Asta înseamnă că nu i-a lipsit îndrăzneala, declară Marcellus. Ioan s-a simţit jignit de vorbele lui?

— Eu nu ştiu dacă s-a simţit sau nu, răspunse Justus îngândurat. Dar n-a avut nici vreme să ne spună că este jignit. Isus a apărut în faţa ochilor noştri... şi se oprise în picioare alături de Toma.

— Nu se poate... Justus!

— Ba da... şi pe buzele lui tremura acelaşi zâmbet îndurerat pe care toţi îl cunoşteam atât de bine.

— Arăta ca un spectru?

— Nu... dar părea mai slăbit. Se puteau vedea urmele chinurilor prin care trecuse. Pe frunte i se vedeau urmele prelungi ale rănilor pricinuite de ghimpii de mărăcini. A întins mâinile spre Toma...

— V-aţi adunat cu toţii împrejurul lui? întrebă Marcellus cu greutate, căci îşi simţea gâtul uscat.

— Nu... Mi se pare că toţi am rămas înmărmuriţi. Cred că n-aş fi fost în stare să mă mişc, chiar dacă aş fi încercat. S-a făcut tăcere adâncă şi Isus a ridicat palmele mâinilor spre Toma şi a zâmbit. „Pipăie-le!", a zis el cu glasul blând. Toma se simţea umilit şi acoperindu-şi faţa cu mâinile a început să plângă ca un copil.

Sala hanului se golise şrîntunericul coborâse. Şalum se aprppie de ei şi-i întrebă dacă-i mai poate servi cu ceva. Marcellus tresări speriat de cuvintele lui şi reveni la realitate.

— Am povestit prietenului meu câte ceva despre Isus, declară Justus.

— Da, da, încuviinţă Şalum. Într-un rând, când mi-a făcut cinstea să treacă pragul casei mele, a stat pe scaunul acela pe care eşti aşezat acum dumneata, stăpâne.

— În timpul cinei nu s-a ridicat în picioare ca să spună ceva? întrebă Marcellus.

— Ne-a spus o parabolă, răspunse Şalum. Cineva dintre cei de faţă a întrebat ce înţelege când spune „aproapele meu", cum scrie şi în legea noastră. Isus a început să ne spună despre un bărbat care plecase din Ierusalim până în Ierihon - drumul acesta este primejdios -şi, fiind atacat de beduini, aceştia i-au luat hainele, l-au jefuit şi l-au rănit, lăsându-l aproape mort în marginea drumului. Puţin după aceea a apărut un preot, dar a trecut pe lângă el, deşi-l văzuse, şi şi-a continuat drumul. A venit apoi un levit, care s-a oprit şi s-a uitat la el, dar şi acesta şi-a văzut de drum. La urmă a apărut un samaritean - despre oamenii aceştia, stăpâne, noi nu prea avem păreri bune - şi, după ce a legat rănile omului, l-a luat pe măgarul său şi l-a dus la un han. „Care dintre aceşti oameni poate fi „aproapele" pentru cel care fusese atacat de tâlhari?", a întrebat Isus.

— Cred că răspunsul n-a fost greu de dat, zise Marcellus. Dacă aş fi fost şi eu de faţă, i-aş fi pus o altă întrebare. Am fost informat că Isus n-a fost niciodată de acord ca oamenii să se încaiere între ei, indiferent de pricinile ce i-ar îndemna să facă aşa ceva. Să zicem că samariteanul acesta ar fi sosit în momentul când călătorul a fost atacat de beduini; ce ar trebui să facă : să sară în ajutorul lui sau să aştepte până când tâlharii îl vor jefui şi-şi vor vedea de drumul lor?

Şalum şi Justus se uitară unul la altul, aşteptând fiecare ca celălalt să răspundă.

— Isus avea obiceiul să vindece rănile, nu să le pricinuiască altora, răspunse Justus cu glasul solemn.

— Crezi că răspunsul acesta, stăpâne, este de ajuns pentru întrebarea pe care ai pus-o?

—Nu, căci acesta nu este un răspuns. Haide, Justus, să plecăm, deoarece s-a întunecat. Se ridică în picioare, apoi se adresă hangiului: Peştele a fost bine pregătit, Şalum. Mâine la amiază ne vei pregăti din nou un peşte.

Justus luă felinarul pe care-l adusese Şalum şi apucă înainte prin curtea îngrijită a hanului, apoi, după ce intră în cort, aprinse pe al lor, care era mai mare, şi-l atârnă de stâlpul de la mijloc. Marcellus îşi desfăcu curelele încălţămintei, se descinse şi se întinse pe pat, urmărind pe Justus cum îşi pregăteşte aşternutul.

— Şi ce s-a întâmplat după ce Toma i-a văzut rănile? întrebă Marcellus.

— Ben Iosif a umplut o strachină de ciorbă şi a întins-o lui Isus, răspunse Justus şi se aşeză pe marginea patului. Avea o bucăţică de peşte, un colţ de pâine şi un fagure de miere. Isus le-a luat din mâna lui şi a început să mănânce.

— Prin urmare, nu era numai duh, zise Marcellus.

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, declară Justus cu îndoială. A,mâncat mâncarea... sau în orice caz a gustat-o. Întunericul începuse să se lase repede. Filip le-a spus c-ar fi bine să aprindă un opaiţ. Andrei era aşezat în apropierea uşii de la odaia de alături, aşa c-a ieşit şi s-a întors cu un amnar şi cu iască. Bătrânul Ben Iosif a ieşit în calea lui cu opaiţul. Andrei l-a aprins, dar în aceeaşi clipă au constatat că Isus nu mai este între ei.

— Dispăruse? întrebă Marcellus şi se ridică în picioare.

— Nu ştiu, răspunse Justus. În odaie se făcuse întuneric greu. Probabil ieşise pe uşă. Dar nimeni n-auzise uşa nici deschizându-se, nici închizându-se.

— La sosire intrase pe uşă?

— Nu ştiu. Eu nu l-am auzit când a intrat. Am constatat cu totul pe neaşteptate că este în faţa mea, oprit în apropierea lui Toma. În clipacând flacăra opaiţului a început să pâlpâie, am băgat de seamă că nu mai este acolo.

— Ce crezi că s-a putut întâmpla?

— Nu ştiu! răspunse Justus şi clătină din cap. Urmă o lungă tăcere.

— De atunci l-ai mai văzut? întrebă Marcellus. Justus dădu din cap.

— L-am mai văzut o dată, încuviinţă Justus, cam la o lună după aceea. Dar în timpul acesta fusese văzut şi prin Galileea. În noaptea când Isus a fost judecat, s-a întâmplat ceva foarte trist, în timpul cât a stat în faţa lui Anna, Simon Petru a aşteptat în curte, unde legionarii aprinseseră un foc. O slujitoare a întrebat pe Petru: „Eşti şi tu unul dintre prietenii galileeanului acestuia?". Şi Petru s-a lepădat de el, răspunzându-i: „Nu-l cunosc!".

— Eu mi-am închipuit că Petru este conducătorul ucenicilor lui Isus, zise Marcellus.

— Tocmai aceasta este partea tristă. De obicei Petru era o fire îndrăzneaţă şi nu se ferea de primejdie, în noaptea aceea

însă purtarea lui n-a fost aşa cum ar fi trebuit. A urmat convoiul din depărtare, când l-au scos pe Isus şi l-au dus la palatul procuratorului, iar el a aşteptat pe cealaltă margine a străzii în timpul cât a durat judecata. Nu ştiu unde a plecat după ce s-a pronunţat osânda şi legionarii s-au îndreptat cu el spre Golgota; tot aşa nu ştiu unde şi-a petrecut noaptea şi ziua următoare. L-am auzit vorbind despre ceea ce s-a întâmplat şi se simţea chinuit de remuşcări, aşa că s-a întors acasă.

— Prin urmare, Petru n-a fost de faţă când ucenicii şi-au închipuit c-au văzut pe Isus.

— N-a fost... dar Isus le-a spus să informeze şi pe Simon Petru.

— Isus ştia că Simon Petru s-a lepădat de el?

— Fireşte că ştia! Tocmai de aceea ţinea ca el să fie informat că totul este în ordine. Ziua următoare.fraţii Zevedeu şi Toma au luat hotărârea să-l însoţească pe bătrânul Bartolomeu până acasă. L-au ridicat în spinarea unui măgăruş şi au plecat cu el în Galileea, unde au întâlnit pe Petru, care se zbuciuma din pricina părerilor de rău. I-au spus şi lui ce s-a întâmplat. A vrut să se întoarcă în cea mai mare grabă la Ierusalim, dar ei l-au sfătuit să mai aştepte, deoarece se răspândise ştirea despre reapariţia lui Isus şi preoţii iscodeau în toate părţile. Dugheana lui Ben Iosif era supravegheată, în aceeaşi noapte au plecat cu toţii ia pescuit, în zorii zilei, înainte de răsăritul soarelui, s-au urcat în barcă şi s-au îndreptat spre ţărmul din partea de răsărit. Bartolomeu mi-a spus că erau osteniţi de lunga veghe din timpul nopţii şi degeraţi din pricina ceţei, când, cu totul pe neaşteptate, au auzit plescăitul puternic al apei după ce ajunseseră cam la două sute de coţi departe de ţărm. Simon Petru sărise în apă şi începuse să înoate, în aceeaşi clipă au văzut şi pe Isus, stând în picioare pe ţărm şi aşteptând. A fost o întâlnire duioasă între ei, căci Simon Petru nu-şi mai putea găsi astâmpăr.

— Şi ce s-a întâmplat după aceea, întrebă Marcellus nerăbdător. A dispărut din nou ca şi rândul trecut?

— N-a dispărut numaidecât. Au pus o oală pe foc la marginea apei şi au fiert peşte. A stat cu ei şi a vorbit vreme de un ceas, acordând cea mai mare atenţie lui Simon Petru.

— Despre ce an vorbit?

— Despre obligaţiile ce le vor avea de aici înainte şi despre răspândirea învăţăturilor lui. Le-a făgăduit că va reveni din nou,

dar nu le-a spus ziua şi ceasul.Vor trebui să aştepte şi să privegheze. După ce au mâncat, unul dintre ei a propus să meargă împreună la Capernaum. Ridicaseră barca pe ţărm şi, apropiindu-se de ea, an început să se opintească pentru a-i da drumul în apă. Toţi intraseră în apă afară de Isus, care rămăsese pe ţărm. Bartolomeu era în partea dinapoi a bărcii şi se străduia să întindă o pânză pe catarg. După ce au trecut peste parapetul bărcii, s-au întors în partea unde rămăsese Isus, dar el nu mai era pe ţărm.

— Dar mai târziu a apărut din nou?

— Ultima dată când.a apărut am fost şi eu de faţă, declară Justus. Asta s-a întâmplat pe vârful unui munte din Iudeea, la vreo câteva mile spre miazănoapte de Ierusalim. Nu trebuie să uit să-ţi spun că în vremea aceea ucenicii şi prietenii lui Isus erau de aproape supravegheaţi. Când se întâmpla să ţinem câte o adunare, nu ne puteam întâlni decât târziu noaptea şi în locuri întunecoase. Cărturarii şi fariseii de la templu aveau la îndemâna lor pe toţi legionarii procuratorului pentru a supraveghea orice mişcare. Aici în Galileea Irod Antipa şi legatul Iulian dăduseră ordine ca să fie osândiţi la moarte toţi cei pe care-i vor auzi chiar numai că pronunţă numele lui Isus.

— Credeau şi ei că Isus a înviat? întrebă Marcellus.

— Probabil nu credeau. Nu ştiu ce să zic. Dar fără îndoială îşi dădeau seama că n-au reuşit să-l înlăture, îşi închipuiseră că poporul îl va uita foarte curând şi se va întoarce din nou la vechile lui preocupări, dar foarte curând au băgat de seamă că Isus pusese temeîia unei mişcări care s-a adâncit.

— Nu înţeleg ce vrei să spui. Despre ce fel de mişcare este vorba?, întrebă Marcellus.

— În primul rând, veniturile templului au scăzut în mod simţitor. Sute de oameni care aveau obiceiul să aducă jertfe nici nu mai intrau în sinagogile ale căror preoţi persecutaseră pe Isus. Nu au avut loc nici un fel de tulburări şi nici autorităţile nu recurseseră încă la violenţe. Dar în toate târgurile din Iudeea, Samaria şi Galileea negustorii care-şi închipuiseră că se vor pune bine cu autorităţile, denunţând pe cei care erau adepţii învăţăturilor lui Isus, şi-au dat seama că afacerile lor au început să meargă prost. Creştinii începuseră să se adreseze numai celor care făceau parte din mişcarea lor. Se vedea limpede că ei sunt în legătură unii cu alţii şi că se întâlnesc în taină. Puţin

după aceea s-a publicat un edict, care oprea toate întrunirile adepţilor lui Isus. Astfel am hotărât să nu ne mai întâlnim unul cu altul până când timpurile se vor mai linişti.

— Câţi creştini puteau să fie pe vremea aceea în Ierusalim? întrebă Marcellus. Probabil vreo zece-doisprezece.

— Cam vreo cinci sute, care s-au dat pe faţă. Într-o după-amiază, cam la cinci săptămâni după răstignirea lui Isus, Alfeu a venit la mine acasă şi mi-a spus că Simon Petru a convocat o adunare. La o săptămână după aceea trebuia să ne adunăm pe vârful unui munte, departe de orice drum, într-un loc unde odinioară ne odihniserăm de multe ori când Isus se întâmpla să fie împreună cu noi. Ştiind că este primejdios să fim văzuţi în lungul drumurilo r mai mulţi împreună, am plecat despărţiţi. Era o dimineaţă senină. Când am plecat pe poteca ce şerpuia în lungul holdelor pentru a ajunge la locul de întâlnire, în lumina limpede a dimineţii am văzut câţiva oameni care apucaseră înaintea mea, dar n-am putut recunoaşte pe nici unul dintre ei afară de Simon Petru, care era foarte înalt. După ce poteca a început să urce costiş, am ajuns pe bătrânul Bartolomeu, care se sprijinea în toiag şi părea obosit.

— Făcuse drumul pe jos din Capernaum până la Ierusalim? întrebă Marcellus mirat.

— Ca să facă drumul acesta a avut nevoie de o săptămână, răspunse Justus. Dar părea că pentru el coasta muntelui va fi prea grea de urcat. L-am sfătuit să nu se mai străduiască, deoarece inima lui ar putea să nu reziste, dar n-a vrut să mai asculte. Aşa că i-am întins mâna şi ne-am continuat urcuşul în lungul potecii, care la fiecare cotitură devenea tot mai greu. Din când în când vedeam pe ceilalţi care apucaseră departe înaintea noastră şi umblau răzleţiţi. Ajunseserăm până la jumătatea coastei când Bartolomeu s-a oprit şi întinzând toiagul l-am auzit că spune: „ia uită-te colo! În vârful stâncii!". Am ridicat privirea şi am constatat că era acolo şi ne aştepta. Era îmbrăcat în veşmânt alb şi lumina soarelui tremura pe deasupra lui atât de puternic, încât îţi lua vederile. Se oprise în vârful stâncii din culmea muntelui şi aştepta.

— Ai rămas înspăimântat?

— Nu înspăimântat... ci nerăbdător să ajung cât mai repede la destinaţie. Bartolomeu a stăruit să-l las singur. Spunea că vă încerca să urce coasta fără ajutorul meu, dar el, bietul, era

aproape mort de oboseală, aşa că nu m-am mişcat de lângă el. Când am ajuns, în sfârşit, pe platou şi am intrat într-un crâng, am văzut amândoi pe Isus cu braţele întinse în semn de binecuvântare. Ucenicii erau îngenuncheaţi împrejurul lui. Simon îşi acoperise obrazul cu palmele uriaşe şi-şi plecase fruntea, încât aproape atingea pământul. Bătrânul Bartolomeu era atât de (sleit de puteri, încât nu putea să mai facă singur un pas. A căzut în genunchi. Tot aşa şi eu, deşi ne găseam la depărtare de cel puţin o sută de paşi de ceilalţi. Ne-am plecat frunţile la pământ. Glasul lui Justus păru că se stinge, cutremurat de emoţie. Marcellus aşteptă în tăcere ca să se reculeagă.

— Puţin după aceea, continuă Justus, am auzit murmur de glasuri şi, când am ridicat privirea, am constatat că Isus nu mai este între ei. Plecase!

— Cum se poate, Justus? Unde crezi c-a plecat? întrebă Marcellus speriat.

— Nu ştiu, prietene. Singurul lucru pe care-l ştiu este că Isus e viu şi-l aştept mereu să-l văd apărând în calea mea. Uneori mi se pare că încep să devin conştient de prezenţa lui, ca şi când ar fi în apropierea mea. Justus încercă să zâmbească şi ochii îi erau plini de lacrimi. Senzaţia aceasta te face să fii cinstit şi sincer, adăugă el. Nu te simţi ispitit să înşeli sau să amăgeşti pe nimeni, nici să spui minciuni, nici să jigneşti pe cineva când presimţi că Isus trebuie să fie în apropierea ta.

— Eu cred că nu m-aş simţi deloc în largul meu, declară Marcellus, dacă aş fi mereu conştient că sunt supravegheat de o prezenţă invizibilă.

— Nu se poate să ai o astfel de senzaţie când această prezenţă invizibilă te-ar ajuta să te aperi împotriva ta însuţi, Marcellus. Este o mare satisfacţie să ştii că cineva este mereu în apropierea ta, ca să-ţi îndrepte paşii pe drumul cel drept.

Justus se ridică pe neaşteptate în picioare şi se apropie de intrarea cortului. Printre tulpinile copacilor se vedea legănându-se lumina unui felinar.

— Se apropie cineva? întrebă Marcellus şi se ridică de pe marginea patului.

— Vine un legionar! îngână Justus.

— Probabil aduce ştiri despre Demetrius, zise Marcellus şi se apropie şi el de intrarea cortului. Un legionar înalt de statură se opri în faţa lor.

— Am adus un mesaj, anunţă legionarul, de la legatul Paulus pentru tribunul Marcellus Lucan Gallio.

— Tribunull îngână Justus cu glasul sugrumat de spaimă.

— Legatul m-a însărcinat să vă transmit salutările lui, adăugă legionarul ceremonios, şi doreşte ca bunul său prieten, tribunul Marcellus, să poftească până la fort în calitate de invitat al său pentru astă-seară. Dacă eşti de acord, stăpâne, să vii chiar acum, aş putea să-ţi luminez drumul.

— Foarte bine! răspunse Marcellus. Voi fi gata de plecare peste câteva minute. Te rog să mă aştepţi la poarta hanului.

Legionarul îşi duse suliţa la frunte în semn de salut, apoi ieşi din cort şi plecă.

— Pesemne Demetrius este în siguranţă! zise Marcellus mulţumit.

— Şi eu mi-am trădat poporul! gemu Justus şi se aşeză pe marginea patului. Am dat prietenii mei în mâinile vrăjmaşului lor!

— Nu, Justus... nu este ceea ce-ţi închipui! zise Marcellus şi-i puse o mână pe umăr. Situaţia aceasta ar putea să te neliniştească, dar, crede-mă, eu nu sunt o iscoadă. Mai curând s-ar putea afirma că eu sunt prietenul tău şi al poporului tău. Aşteaptă-mă aici până mâine la amiază, când mă voi întoarce.

Justus nu-i răspunse nimic, ci rămase cu obrazul proptit în palme până când ecoul paşilor lui Marcellus se stinse departe. Petrecu o noapte lungă de veghe, chinuit de păreri de rău şi remuşcări. Când primele scăpărări ale zorilor se arătară la marginea cerului, galileeanul îşi adună puţinele lucruri pe care le avea, ieşi în strada pustie şi apucă la drum; trecu pe lângă fortul vechi şi ajunse în piaţă. Vreme îndelungată rămase aşezat pe treptele de marmură ale sinagogii şi, după ce răsări soarele, se îndreptă spre căsuţa unde-i lăsase pe Iona.

Mama lui Toma era în bucătărie şi pregătea prânzul.

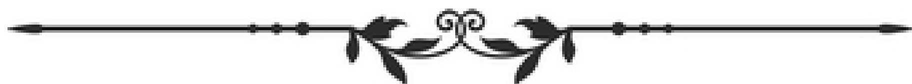
— Ai venit devreme, zise ea. Nu mă aşteptam să vii atât de dimineaţă. Cred că nu ţi s-a întâmplat nimic, adăugă femeia şi se uită la el cu atenţie.

— Aş vrea să plec la drum cât se va putea de repede, răspunse el.

— Dar unde este tânărul roman şi caravana cu care ai venit?

— Vor mai zăbovi în oraş, răspunse Justus. Iona va pleca imediat, împreună cu mine, ca să ne întoarcem acasă.

CAPITOLUL XVIII

Paulus fusese numit abia de o săptămână comandant al fortului din Capernaum, dar începuse să-şi dea seama că această numire nu-i va face nici o plăcere.

Aşteptase mai bine de doisprezece ani ca într-un fel oarecare să poată scăpa din fortul Minoa. Era ruşinos să-ţi petreci timpul în fortul de acolo şi însăşi administraţia imperiului încerca prin toate mijloacele să-ţi dea să înţelegi că în calitate de centurion al fortului Minoa te găseşti într-un fel de exil.

Clădirile fortului erau urâte la vedere şi dărăpănate, echipamentul prost, clima insuportabilă. Pământul dogorit de soare nu avea un copac, o floare şi nici un firicel de iarbă, nici cel puţin buruieni. Atmosfera era permanent încărcată de praful gălbui şi coroziv. Ar fi fost imposibil să fii curat oricât te-ai fi străduit şi, după ce treceau câteva luni de viaţă la Minoa, nici nu te mai interesa dacă eşti curat sau nu.

Legionarii garnizoanei erau trândavi, certăreţi, murdari şi rău nărăviţi. Din pricină că nu aveau nimic de lucru afară de rarele şi sângeroasele incursiuni împotriva beduinilor, disciplina nu putea fi respectată cu severitate şi ordinele se executau cu indiferenţă.

Distracţii nu se găseau de nici un fel şi nici posibilitatea de a-ţi trece timpul cu ceva folositor. Când nu puteai să mai suporţi plictiseala şi lipsa de confort, plecai la Gaza şi te îmbătai de nu te mai puteai ţine pe picioare şi în astfel de împrejurări era adevărat noroc dacă se întâmpla să nu te încaieri cu cineva.

Cât despre cartierele oraşului, care era cunoscut în toată lumea datorită murdăriei şi ticăloşiei, pe străzile de la margine netrebnici din mai multe rase zbierau şi se înjurau în toate limbile, iar cei mai tineri erau purtători de boli primejdioase, aşa că orice trecător se expunea să fie jefuit la lumina zilei şi atacat de aceşti derbedei. Gaza îşi avea păcatele ei, pe care toată lumea le cunoştea. Dar avea un port cu cheiuri şi docuri încăpătoare. Micile corăbii de coastă erau legate la bintele

cheiurilor, iar galerele de război ancorau la,intrarea portului. Coborai în port şi făceai o plimbare pe cheiurile largi; urmărind vasele care plecau şi veneau, aşa că-ţi dădeau senzaţia că mai păstrezi contactul cu lumea din afară. Uneori comandanţii vaselor veneau ca să-şi petreacă noaptea în fort; altă dată veneau ca să vadă militarii pe care i-au cunoscut la Roma şi întârziau până când vasul lor îşi luă încărcătura.

Numirea neaşteptată a lui Paulus în calitate de legat al fortului Capernaum fusese primită cu mare bucurie. EI nu trecuse niciodată prin părţile acelea, dar auzise vorbindu-se despre farmecul calm al acestui oraş. Bătrânul Iulian fusese de multe ori pizmuit pentru slujba de comandant al fortului acestuia.

În primul rând, fortul era la o depărtare de cel mult un ceas de drum făcut călare de oraşul Tiberiada, reşedinţa bătrânului Irod Antipa, care era un om de nimic, dar foarte bogat. Paulus ştia dinainte că vederea acestei reptile nu-i va face nici o plăcere; de obicei funcţionarii provinciali de teapa lui nu-i inspirau decât dispreţ, căci îi ştia că su.nt în stare să-ţi lingă tălpile picioarelor şi să-şi vândă chiar pe sora lor pentru un zâmbet ce tremură pe obrazul unui roman; dar în casa lui Irod erau de multe ori primiţi şi ospătaţi oameni care, deşi îl dispreţuiau, erau totuşi obligaţi să dea dovadă de respect faţă de demnitatea lui de tetrarh al Galileii şi Pereii.

Despre- Capernaum toată lumea spunea că este un oraş frumos, împresurat în toate părţile de costişele verzi ale munţilor, cu crestele acoperite de zăpadă. În interior era o mare, populaţia era supusă şi ascultătoare. Despre oamenii aceştia se spunea că sunt profund întristaţi din pricina răstignirii lui Isus, dar nemulţumirea lor nu degenerase niciodată în violenţe. Fără îndoială, cu timpul această nemulţumire se va domoli şi ea. Procedeul bătrânului Iulian - care avea obiceiul să plătească oameni care să iscodească împrejurul oamenilor liniştiţi pentru a descoperi uneltiri inexistente, afişarea edictelor draconice, biciuirea şi închisorile - nu folosise la altceva decât să determine pe oamenii aceştia simpli să ţină şi mai mult unul la altul. Evident, dacă pescarii aceştia încăpăţânaţi îi vor pricinui nemulţumiri din cauza cultului lor, va fi obligat să-i pedepsească şi el sau să se expună unor nemulţumiri din partea lui Irod. Prezenţa lui acolo implica păstrarea ordinii.

Dar acum, după ce se instalase, constată că liniştea din împrejurimi este mai mult decât ceea ce ar fi îndrăznit să ceară el. Zeii păreau că au poruncit anume în timpul nopţilor să nu se audă nici un zgomot. În primele zile de la sosirea lui, Paulus nu fu în stare să aprecieze această linişte, aşa cum ar fi meritat în realitate. Preocuparea de a se instala într-un apartament cu totul nou şi plăcerea pricinuită de aranjarea acestui apartament de către Irod fură singurele lui gânduri imediate întrebuinţa baia luxoasă a apartamentului său şi se gândea cu bunăvoinţă la bătrânul Iulian, căruia niciodată nu-i fusese de nici un folos.

Fortul fremăta de activitate. Un contingent destul de important din Minoa îl însoţise pe drum. În palatul procuratorului din Ierusalim se dăduseră obişnuitele festivităţi din săptămâna Paştilor, deşi Paulus părea preocupat şi tăcut, deoarece abia aştepta ca totul să se termine şi el să se poată întoarce acasă. Garda din Minoa îl însoţise la Capernaum nu numai pentru a-l apăra împotriva atacurilor în timpul drumului, dar şi pentru a atribui o importanţă instalării lui în noua slujbă. După ceremonia la care Irod fusese reprezentat de un delegat, se dăduse un banchet şi se serviseră vinuri alese şi din belşug. Banchetul fusese destul de zgomotos: câteva capete sparte, nasuri turtite, iar neînţelegerile mai grave fuseseră limpezite cu cuţitul în mână. Sala pretoriului se umplu a doua zi de acuzaţi cu obrajii stâlc"iţi şi hainele rupte; umpluse arestul şi debitase câteva înjurături neobişnuite între legionarii din Capernaum; apoi, mulţumit de felul în care-şi făcuse datoria din prima zi de la instalare, se dusese să se culce, umflat în pântece de mâncare şi băutură bună.

Ziua următoare, contingentul din Minoa plecase acasă... afară de Sextus. În ultimul moment, presimţind că se va plictisi stând singur, poruncise bătrânului Sextus să mai zăbovească împreună cu el chiar numai pentru un timp cât de scurt. După ce plecară cei din Minoa, asupra fortului se aşternu o linişte stranie şi neaşteptată, în prima seară, după ce Sextus plecase la culcare, Paulus se apropie de fereastră şi începu să urmărească tremurul luminii de lună pe apele lacului. Liniştea era atât de profundă, încât afară de sforăitul greu al lui Sextus nu se auzea nici un zgomot. Probabil făcuse o greşeală când reţinuse pe Sextus aici, la Capernaum. În realitate el nu era omul indicat să-ţi ţină tovărăşie într-o astfel de împrejurare.

Ce ar putea găsi aici ca să-şi treacă vremea mai uşor? Oraşul dormea adânc. Farm lia lui Irod era plecată. Oraşul Tiberiada era pustiu. Dacă acesta este felul de viaţă pe care va fi condamnat să-l ducă în Capernaum, atunci ar fi fost mult mai bine să rămână la Minoa.

Zilele treceau una după alta şi el se aşeza la lucru pentru un ceas sau două, dar timpul nu se mai termina. Ieşea apoi în faţa fortului şi se plimba prin curtea spaţioasă, apoi se oprea lângă cadranul solar şi citea inscripţia laconică de pe soclul de marmură: Tempus fugit. Făcea o strâmbătură şi se întorcea spre Sextus ca să-i spună:

— Se vede limpede că bătrânul Vergiliu n-a fost niciodată în Capernaum.

Peste o săptămână Paulus se simţea atât de neliniştit, încât îşi zise că va fi obligat să inventeze un pretext oarecare pentru a pleca la Ierusalim, deşi ultima dată când vizitase oraşul nu-i făcuse nici o plăcere. Probabil din pricină că nesuferitul de Quîntus, pe care-l trimiseseră de la Roma ca să inspecteze comandamentele forturilor din Palestina, prea încerca să-şi dea importanţă în toate părţile. Paulus, care din fire nu ierta pe nimeni, nu avusese încă niciodată prilej să dispreţuiască pe cineva atât de repede şi atât de categoric ca pe omul acesta. Quintus era vanitos, închipuit şi mândru ca un păun cu coada smulsă; era şi insolent, şi prost crescut, cu un cuvânt un dobitoc cu care nu merita să stai cu el de vorbă. Paulus nu-l putea suferi. Dar probabil până acum el s-o fi întors la Roma. Probabil tot el purtase vina că vizita din anul acesta la Ierusalim nu-i făcuse nici o plăcere.

Era târziu după-amiază. Soarele coborâse în asfinţit. Paulus şi Sextus scuturau vechea ulcică de piele în sala de şedinţe a pretoriului şi aruncau zarurile pe masa lustruită. Sextus căsca de-i pârâiau fălcile şi se freca la ochi cu pumnii încleştaţi.

— A sosit vremea de culcare, zise Paulus. Cred c-ar fi bine să aprindem lumina. Bătu din palme. Un legionar apăru în faţa uşii. Paulus îi făcu semn spre opaiţele de piatră; legionarul salută şi se grăbi să asculte ordinul-.

— Nouă! strigă legatul şi întinse ulcica spre prietenul său, care picotea de somn.

În momentul acesta, bătrânul Namius intră împreună cu cei trei sclavi. Lui Paulus i se păru c-a mai văzut pe grecul acesta

înalt de statură, dar trebui ca Sextus să-i aducă aminte. Demetrius! Lui îi plăcuse întotdeauna sclavul acesta, deşi părea că-şi dă aere de superioritate. Era o fire mândră, dar nu se putea să nu-l respecţi pentru caracterul lui. În acelaşi timp îşi aduse aminte că în palatul procuratorului văzuse un edict care făgăduia o recompensă celui care va prinde pe sclavul grec al tribunului Marcellus Gallio. Edictul spunea că sclavul acesta a atacat în Atena un cetăţean roman şi se crede că este ascuns undeva în Ierusalim. Prin urmare, acum era aici în faţa lui. Cineva îl prinsese şi-l arestase. Dar imediat după aceea îşi dădu seama că Demetrius a fost arestat fiind bănuit de ceva. Se vede c-a rătăcit din loc în ioc, căci era prost îmbrăcat. Avea şi bani. În închisoare se încăierase cu sceleraţii aceştia sirieni din pricină că n-au vrut să-i dea apă. Deocamdată atât. Paulus ar fi dorit să afle ceva în legătură "cu Marcellus, despre care se spusese c-a înnebunit sau că este pe cale să înnebunească, şi rămase încântat când află că prietenul său se găseşte undeva prin apropierea oraşului. Dar înainte de a elibera pe Demetrius va trebui să afle ce este cu acuzaţia împotriva lui. Dacă era adevărat c-a atacat şi lovit un cetăţean roman, nu putea să-i dea drumul cu atâta uşurinţă. Paulus îi pofti pe toţi afară din pretoriu, inclusiv pe Sextus, căruia invitaţia aceasta nu-i făcu nici o plăcere, şi începu să-l descoasă.

— Ascultă, Demetrius, ce ai de spus în legătură cu acuzaţia împotriva ta:, că eşti fugar din pricină c-ai atacat un cetăţean roman în oraşul Atena? Nu-ţi dai seama că această acuzaţie este foarte gravă?

— Acuzaţia este întemeiată! răspunse Demetrius fără să ezite. Am crezut că este necesar să pedepsesc pe tribunul Quintus cu toată severitatea.

— Quintus! exclamă legatul. Vrei să spui c-ai lovit pe Quintus? întrebă e! şi, plecându-se peste masă, ochii începură să-i strălucească. Spune-mi tot ce s-a întâmplat!

— Da, stăpâne... Quintus a intrat în hanul Eupolis ca să predea tribunului un mesaj trimis de împărat. În timpul cât a aşteptat răspunsul s-a purtat extrem de ireverenţios faţă de fata hangiului. Familia aceasta este foarte respectată în Atena şi fata nu era obişnuită să fie tratată de nimeni ca şi când ar fi fost o dezmăţată. Tatăl ei era de faţă, dar i-a fost frică să intervină ca nu cumva să-i bage pe toţi la închisoare.

— Prin urmare, ai-sărit tu în ajutorul fetei, nu-i aşa?

— Da, stăpâne!

— Nu ştii c-ai putea fi condamnat la moarte chiar numai pentru că ai ridicat mâna împotriva unui tribun roman? întrebă Paulus cu severitate; iar când văzu pe Demetrius că dă încet şi cu părere de rău din cap încruntătura dispăru de pe obrazul legatului şi-l întrebă pe un ton confidenţial: la spune, ce i-ai făcut?

— L-am lovit cu pumnul în obraz, stăpâne, recunoscu Demetrius. Şi după ce l-am lovit o dată mi-am dat seama c-am comis o faptă care poate fi pedepsită eu moartea, prin urmare nu mai puteam să-mi agravez situaţia dacă...

— Vrei să spui că l-ai mai lovit o dată, insinua Paulus şi se uită la el cu interes: El ţi-a răspuns la lovituri?

— Nu, stăpâne! Tribunul nu se aşteptase la prima lovitură şi nu se pregătise nici pentru a doua.

Paulus făcu ochii mari şi se uită la el curios:

— L-ai lovit în obraz?

— De nenumărate ori, stăpâne, răspunse Demetrius.

— L-ai lungit pe jos?

— Da, stăpâne; apoi i-am apucat de jugul coifului şi l-am pisat cu pumnul până când n-a mai putut deschide ochii. Eram din cale-afară de furios.

— Da, înţeleg, nici nu se putea să nu fii, declară Paulus şi-şi ridică palmele mâinilor la gură pentru a-şi stăpâni ceva ca un râgâit: Ce ai făcut după aceea?

— Am plecat fără să mai întârzii, stăpâne. În port era o galeră care trebuia să ridice ancora. Căpitanul era un prieten al meu. Tribunul Quintus era şi el pe bord şi poate m-ar fi arestat, dar căpitanul m-a ajutat să scap cu o luntrită imediat ce am ajuns în raza portului Gaza. De aici am plecat pe jos spre Ierusalim.

— Căpitanul nu ştia că pentru fapta lui ar putea să fie pedepsit? se răsti Paulus. Cum îl cheamă?

— Nu-mi aduc aminte de numele lui, stăpâne, răspunse Demetrius după câteva clipe de ezitare.

— Fără îndoială, acum ai spus o minciună, dar cu toate acestea meriţi laudă pentru loialitatea ta, declară Paulus. Prin urmare, ai plecat spre Ierusalim. De ce?

— Pentru că stăpânul meu trebuia să sosească şi,el foarte curând în oraşul acesta.

— Ce-ai făcut acolo?

Demetrius îi spuse c-a lucrat în atelierul unui ţesător şi Paulus începu să-l asculte din nou cu interes.

— Am aflat că în oraş ar exista un ţesător în casa căruia se întâlnesc adepţii lui Isus. Cum îl chema pe ţesătorul tău?

— Ben Iosif, stăpâne!

— Tocmai aceasta este! Nu cumva ai fost şi tu printre ei, Demetrius? Te pomeneşti că şi tu faci parte dintre - cum îşi zic unul altuia - creştini?

— Acesta este adevărul, stăpâne, răspunse Demetrius cu îndrăzneală. Nu unul dintre cei mai devotaţi, dar în orice caz cred şi eu ceea ce cred ei.

— Nu se poate, Demetrius! protestă legatul. Tu eşti om cu mintea sănătoasă! Doar nu vrei să afirmi că eşti în stare să crezi astfel de prostii în legătură cu apariţia lui Isus, cu învierea lui şi cu afirmaţiile c-a fost văzut în mai multe rânduri şi în diverse locuri.

— Ba da, stăpâne! răspunse Demetrius. Eu sunt convins că afirmaţiile acestea sunt întemeiate.

— Bine... ascultă-mă! zise Paulus şi se ridică în picioare, în ziua aceea ai fost de faţă şi l-ai văzut murind!

— Da, stăpâne! Sunt convins că a murit şi sunt convins c-a înviat!

— L-ai văzut? întrebă Paulus cu glasul tremurând. Demetrius clătină din cap şi legatul începu să râdă.

— Nici n-aş fi bănuit c-ai putea fi omul care să poata crede în astfel de poveşti, declară el categoric. Oamenii care au murit nu mai învie niciodată. Numai nebunii sunt în stare să-şi închipuie aşa ceva. Paulus se aşeză din nou şi se propti în spătarul scaunului. Tu însă nu eşti prost! Ce te determină să crezi această poveste?

— Eu am auzit această întâmplare de la unul care l-a văzut; un bărbat cu mintea sănătoasă, care n-ar fi în stare să mintă pentru nimic în lume. Demetrius se întrerupse, deşi se vedea limpede c-ar mai avea ceva de spus.

— Foarte bine; continuă! îi porunci legatul.

— Pe mine nu m-a mirat din cale-afară! adăugă Demetrius. N-a existat niciodată un bărbat care s-ar fi putut compara cu el. Sunt convins că ţi-ai dat seama de faptul acesta, stăpâne. Avea

ceva ce n-a avut nimeni înainte de el, niciodată. Nu-mi vine să cred, stăpâne, c-ar fi fost un om obişnuit.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea? Nu cumva vrei să afirmi c-a fost mai mult decât un om? Doar nu-ţi închipui despre el c-a fost un zeu? Nu se poate ca tu să crezi aşa ceva!

— Dimpotrivă, stăpâne! răspunse Demetrius categoric. Eu cred că a fost şi că este un zeu!

— Nu vorbi prostii! N-ai aflat încă ştirea că noi suntem în căutarea celor care fac astfel de afirmaţii despre galileeanul acesta? întrebă Paulus şi începu să se plimbe impetuos prin faţa mesei. Aş vrea să-ţi dau drumul de dragul stăpânului tău, dar - se opri şi-l ameninţă cu degetul - va trebui să dispari din Galileea şi să nu aud c-ai mai vorbit despre Isus. Şi dacă se va întâmpla vreodată să spui cuiva despre Quintus ceea ce mi-ai spus mie acum, să ştii că voi da ordin să fii biciuit! Ai înţeles? Te voi dezbrăca până la piele şi te voi biciui pe trupul gol.

— Mulţumesc, stăpâne! răspunse Demetrius recunoscător. Îmi pare foarte rău că l-am lovit.

— În cazul acesta nu-ţi meriţi liberarea, murmură Paulus. Tocmai de aceea-ţi dau drumul, şi când colo tu îmi spui că-ţi pare foarte rău. Afară de asta, crezi că omul acela mort a înviat! Trebuie să fii nebun! declară el şi bătu din palme. Un gardian apăru în sală: la pe grecul acesta şi du-l să se culce. Cheamă felcerul ca să-i lege rănile. Dă-i mâncare bună şi un pat. I se va da drumul din închisoare.

Demetrius făcu o strâmbătură de durere când ridică braţul ca să-l salute şi dădu să plece.

— Încă ceva! strigă Paulus adresându-se gardianului. După ce vei termina cu grecul te vei întoarce aici. Vreau să duci un mesaj la hanul lui Şalum. Prin urmare, grăbeşte-te!

Marcellus rămase mulţumit când constată că înaintarea în grad a lui Paulus nu-i schimbase câtuşi de puţin caracterul, aşa că reuşiră fără greutate să-şi refacă prietenia de altădată.

Sclavii aşezaseră o masă mai mică în apartamentul luxos mobilat al legatului şi o tavă de argint cu un coşuleţ de prăjituri, nişte fructe şi un clondir de vin. Paulus, proaspăt bărbierit, pe umeri cu o togă luxoasă şi împrejurul frunţii cu o bandă de mătase care accentua părul lui cărunt şi scurt, arăta foarte distins. ÎJ primi în pragul intrării şi-l îmbrăţişa cu toată căldura.

— Bine ai venit, Marcellus! exclamă el. Şi bine ai venit în Galileea! Deşi, dacă ai cutreierat această regiune, probabil cunoşti provincia mai bine decât mine.

— Paulus, este o adevărată plăcere să te pot vedea din nou! răspunse Marcellus. Primeşte urările mele de succes şi de mulţumire în noua slujbă pe care o ai! Ai fost foarte amabil c-ai trimis după mine!

Paulus îi petrecu un braţ împrejurul mijlocului şi-l conduse până la masă, apoi se aşeză şi el pe scaunul din faţa lui.

— Aşază-te pe scaun, zise el şi umplu cupele. Să bem pentru plăcerea acestei revederi. Şi să-mi spui ce te-a determinat să vii în mica şi liniştita mea Galilee.

Marcellus zâmbi, apoi ridică cupa la înălţimea ochilor şi, uitându-se la amfitrionul său, înclină din cap.

— Voi avea nevoie de cel puţin o oră, Paulus, ca să-ţi pot spune scopul venirii mele în părţile acestea, declară el şi gustă vinul. Este o poveste lungă şi puţin fantastică. Ca să nu pierzi vremea îţi voi spune că împăratul a dat ordin să vin în această provincie şi să mă informez mai de aproape despre galileeanul pe care noi l-am răstignit pe cruce.

— Cred că pentru tine a fost o întâmplare tragică, zise Paulus întunecat. Îmi pare şi astăzi rău că în noaptea aceea de la banchetul procuratorului te-am pus într-o situaţie atât de penibilă. N-am avut ocazia să te mai vad, căci altfel ţi-aş fi cerut iertare. Dacă eşti de părere că nici acum nu este prea târziu, îţi voi spune ce s-a întâmplat. Am fost în stare de beţie.

— Toţi am fost în starea aceasta, adăugă Marcellus! Eu nu sunt câtuşi de puţin supărat din pricina asta.

— Când ai părăsit sala de banchet ani constatat că aceasta nu s-a întâmplat din cauză c-ai fost beat. În momentul când ai îmbrăcat cămaşa mortului s-a întâmplat ceva cu tine. Până şi eu, care eram beat, am putut face această constatare. Pe toţi zeii! Mi-am închipuit că în momentul acela ai văzut o stafie! Ridică cupa şi sorbi adânc, apoi încercă să se recuieagă şi se însenină la obraz: Dar de ce să ne aducem aminte de aceste întâmplări neplăcute? Ai fost bolnav vreme îndelungată. De asta am aflat şi am fost mâhnit. Dar acum constat că te-ai făcut bine. Sunt foarte mulţumit! Arăţi foarte bine, Marcellus! Haide, bea, prietene. Aproape nici n-ai gustat vinul şi e foarte bun.

— Este vin indigen? întrebă Marcellus şi mai sorbi o dată din cupă.

Paulus începu să râdă; apoi fâcu o strâmbătură şi-şi îndreptă trupul, uitându-se la el cu superioritate.

— Strălucitul meu patron, începu el pe un ton sarcastic, ilustrul meu superior, neostenitul Irod Antipa, tetrarh al (palileii şi jefuitorul săracilor, cel care linge tălpile oricărui roman mai de seamă, a avut bunăvoinţa să-mi trimită acest vin. Dar, deşi Irod duce o viaţă ticăloasă, vinul acesta totuşi este de viţă nobilă. Apoi, abandonând tonul de superioritate sarcastică, Paulus adăugă cu glasul schimbat: Până acum n-am avut ocazia să beau vin indigen. Bine că mi-am adus aminte. Oamenii din părţile acestea au răspândit o întâmplare cu Isus al nostru, despre care spun că la o nuntă a servit un vin foarte rar, pe care l-a obţinut recitând nişte descântece în faţa unui vas cu apă. Circulă o mulţime de basme de acestea. Probabil le-ai auzit.

Marcellus dădu din cap, dar fără să aprobe cinismul lui.

— Da! răspunse el cu convingere. Le-am auzit şi eu. Sunt întâmplări greu de explicat şi greu de înţeles.

— De înţeles! ripostă Paulus. Cred că n-ai intenţia să-mi spui c-ai încercat să le înţelegi! Avem şi noi la Roma destule legende de felul acestora, dar nu se găseşte nici un om cu mintea întreaga pentru a le crede.

— Da, Paulus... ştiu, încuviinţă Marcellus cu glasul liniştit. Aş prefera să fiu cel din urmă care să le creadă, dar...

În timpul acestei pauze semnificative, Paulus se ridică în picioare şi, ca să-şi facă de lucru, turnă vin în cupe. Ridică tava pe care erau prăjiturile, dar Marcellus refuză să se servească, aşa că se aşeză din nou pe scaun.

— Sper că nu ai intenţia să-mi spui că aceste poveşti în legătură cu galileeanul ar putea fi crezute? zise el calm.

— Paulus, trebuie să ştii că acest Isus a fost un bărbat neobişnuit.

— Sunt de acord! Nu s-ar putea afirma despre el c-a fost un bărbat obişnuit! Avea un curaj fără precedent şi un fel de măreţie specifică. Dar cred că nu vei admite că omul acesta a putut să preschimbe apa în vin!

— Nu ştiu ce să zic. Paulus! răspunse Marcellus cu glasul stins. Am văzut un copil care se născuse infirm; astăzi este tot atât de sprinten şi de sănătos ca oricare alt copil.

— De unde ştii că s-a născut infirm? întrebă Paulus.

— Tot satul ştie. Nu înţeleg ce i-ar fi putut determina să inventeze o astfel de poveste anume pentru a mi-o debita mie. Faţă de mine s-au purtat bănuitori chiar de la început. Adevărul este că bunicul băiatului a fost călăuza mea, dar n-a vrut să-mi vorbească despre afacerea asta.

— Fii sigur că în cazul acesta s-ar putea găsi o explicaţie logică a întâmplării, declară Paulus. Oamenii din părţile acestea sunt tot atât de superstiţioşi ca şi sclavii noştri din Tracia. Mai afirmă că omul acesta a înviat şi că a fost văzut!

Marcellus dădu îngândurat din cap.

— Afirmaţia aceasta este ridicolă! protestă Paulus. Ar fi trebuit să se mulţumească cu poveşti ca cea cu prefacerea apei în vin şi vindecările bolnavilor, zise Paulus şi sorbi cu zgomot din cupă. Apoi se încruntă văzând că Marcellus a început să învârtească între degete piciorul cupei şi stă cu privirile rătăcite în gol: Tu ştii destul de bine că astăzi galileeanul este mort! declară el mulţumit. Nimeni nu va putea să te convingă, nici pe tine, nici pe mine, c-ar fi înviat! Apoi, ferindu-şi toga, îşi întinse antebraţul musculos pe masă: Eu am înfipt suliţa în pieptul lui uite atât de adânc!

Marcellus ridică privirea, dădu din cap şi plecă ochii din nou fără să zică nimic. Paulus se întinse peste masă şi pocni cu pumnul încleştat în tăblie de se auzi pârâind.

— Pe toţi zeii, Marcellus, constat că tu crezi c-a înviaţi zbieră el. Urmă o tăcere grea şi îndelungată. Marcellus tresări şi ridică privirea încet, fără să pară impresionat de izbucnirea neaşteptată a legatului.

— Nu ştiu ce să cred, Paulus, răspunse el cu glasul liniştit. Evident, în faţa acestor afirmaţii am simţit şi eu aceeaşi reacţie pe care o simţi tu acum; dar trebuie să ştii, prietene, că în afacerea asta se ascunde un mare mister, în cazul când tot ce se spune este o simplă născocire, cei care răspândesc aceste zvonuri, primejduindu-şi viaţa. ar trebui să fie nebuni; cu toate acestea nu vorbesc cum ar vorbi nebunii. Nu au nimic de câştigat, ci totul de pierdut când afirmă că l-au văzut şi l-au întâlnit.

— Cu asta sunt de acord, declară Paulus mai îmblânzit; se ştie că fanaticii nu pun nici un preţ pe viaţa lor; dar gândeşte-te, Marcellus - oricât de greu ar ti de înţeles - nu se poate ca un

bărbat mort să se ridice din mormânt! Bărbatul care ar ti mai tare decât moartea ar putea...

— Exact! interveni Marcellus. Ar putea face orice! Ar putea înfrunta orice forţă de pe pământ. Dacă l-ar interesa, din toată lumea aceasta ar face o împărăţie care să fie numai a lui!

Paulus ridică cupa la gură şi bău lacom, stropind cu vin masa.

— Afirmaţiile acestea mi se pare stranii, murmură el ameţit. Nu ştiu dacă-ţi aduci aminte, dar în timpul cât l-au judecat a fost vorba şi despre o împărăţie. Pilat l-a întrebat, deşi cred că întrebarea lui a fost absurdă, dacă este rege. Paulus începu să râdă. El i-a răspuns că este şi am constatat că Pilat a rămas şi el mirat de răspunsul lui. Adevărul este că în primul moment toţi au rămas năuciţi, mai mult de îndrăzneala calmă a acestui răspuns. În noaptea banchetului eu am vorbit cu Vinicius şi spunea că galileeanul le-a explicat că împărăţia lui nu este din lumea aceasta, dar... asta nu explică nimic. Sau poate tu eşti de altă părere?

— De... dacă aş face eu această afirmaţie, cu siguranţă n-ar avea nici un fel de importanţă, răspunse Marcellus. Dar când un bărbat care şi-a pierdut viaţa şi a fost în stare să se întoarcă, indiferent de locul unde a fost, acesta ar putea să aibă o împărăţie oriunde pofteşte.

— Vorbeşti fleacuri, Marcellus, zise Paulus în bătaie de joc. Eşti musafirul meu şi sunt obligat să mă port politicos. Dacă acesta este adevărul - ca un bărbat mort să aibă undeva o împărăţie, unul care a înviat din morţi, bagă de seamă, eu ştiu că aşa ceva nu se poate întâmpla, dar dacă ar fi să se întâmple - atunci aş prefera ca cel care o are să fie acest Isus decât s-o aibă Quintus sau bătrânul Iulian său Pilat sau chiar năucul de Gaius, guşterul bătrânei lulia. Apoi începu să râdă zgomotos de propria lui îndrăzneală: Sau chiar bătrânul Tiberiu. Pe toţii zeii, în ziua când nebunul de Tiberiu va muri, fac prinsoare că va rămâne mort şi îngropat! Bine că mi-am adus aminte să te întreb: ai intenţia să te întorci la Roma şi să spui zăpăcitului acestuia ceea ce ai aflat referitor la galileeanul nostru? Să ştii că el te va crede şi vorbele tale îl vor băga în sperieţi.

Marcellus râse îngăduitor şi-şi zise că, deşi beat, legatul îi spusese câteva cuvinte care meritau să fie cântărite cu toată liniştea.

— Paulus, ideea aceasta nu este rea. declară el. Dacă se va întâmpla să avem un împărat care va putea să supravieţuiască tuturor celorlalţi, cred că ar fi extraordinar ca lumea să aibă un stăpânilor care să strălucească pentru faptele lui bune şi nu pentru cele rele.

Obrazul legatului se limpezi şi Marcellus, presimţind interesul lui, încercă să discute mai pe larg această idee.

— Gândeşte-te, Paulus, la zvonurile acestea care circulă în legătură cu Isus. Se spune despre el c-a redat orbilor vederea, dar nu s-a auzit despre el c-ar fi poruncit să fie orbiţi cei cu vedere. Se spune despre el c-a schimbat apa în vin, dar nimeni nu afirmă c-ar fi prefăcut vinul în apă. A facut pe un copil infirm să umble, dar n-a făcut infirm din unul sănătos.

— Admirabil! încuviinţă Paulus, împăraţii au distrus şi au jefuit lumea. Ei au orbit oameni care au avut vedere, au făcut infirmi din oameni sănătoşi şi i-au distrus. Apoi făcu o pauză şi murmură mai mult pentru sine: Lumea ar rămâne mirată dacă ar constata că are un guvern care să se intereseze de orbi, de bolnavi şi de infirmi? Pe toţi zeii! Mi-ar face plăcere să ştiu că toate poveştile acestea despre galileeanul nostru sunt întemeiate!

— Vorbeşti serios, Paulus, sau glumeşti? întrebă Marcellus.

— De, vorbesc şi eu tot atât de serios în măsura care este serioasă problema despre care vorbim; când te gândeşti că tot ce se spune nu poate să stea în picioare, răspunse el şi încruntă din sprâncene. Dar... ascultă, Marcellus, nu crezi că mergi prea departe cu afacerea asta a lui Isus fără să ţii seama de propriul tău interes?

Marcellus nu-i răspunse altceva decât îşi ţuguie buzele. Paulus zâmbi, ridică din umeri şi-şi umplu din nou cupa. După atitudinea lui se vedea că ar prefera să renunţe la acest episod al subiectului pe care-l discutau.

— Şi ce se mai-spune despre el în interiorul acestei provincii? întrebă el nepăsător. După cât văd, ai încercat să culegi informaţii.

— S-a mai întâmplat ceva în Cana cu o fată care a constatat că poate să cânte. Oamenii sunt convinşi că şi această întâmplare i se datoreşte lui Isus.

— A învăţat-o să cânte?

— Nu. Dar într-o zi fata a constatat că este în stare să cânte. Sunt încredinţaţi că fapta aceasta se datoreşte lui Isus. Eu am auzit-o, Paulus. După cât sunt eu în stare să-mi dau seama, n-am întâlnit şi n-am auzit încă nimic ce s-ar putea asemăna cu felul ei de a cânta.

— Nu mai spune! Va trebui să-i spun şi tetrarhuiui. zise Paulus mirat. Probabil ştii ca este datoria mea să informe? pe acest bSînin scelerat. Probabil o va invita ca să cânte la un banchet pe care-l va da.

— Nu. Paulus, te rog, să nu faci aşa ceva! protestă Marcellus. Fata aceasta s-a bucurat de o educaţie aleasă. Dar afară de asta este şi infirmă şi nu părăseşte niciodată satul ei.

— Va să zică i-a dat glasul, dar a lăsat-o infirmă, ei? întrebă Paulus şi începu să râdă. Cum îţi explici fapta aceasta?

— Eu nu încerc să mi-o explic; n-am facut altceva decât că te-am informat. Dar sper cu toată sinceritatea că nu vei pomeni nimic lui Irod despre fata asta. S-ar simţi grozav de străină în palatul lui dacă ceea ce am auzit despre bătrânul acesta desfrânat este adevărat.

— Dacă ceea ce ai auzit este revoltător, zise Paulus, atunci fii sigur că este adevărul. Dar dacă tu ţii atât de mult la creştinii aceştia, s-ar putea ca lor să le fie de folos dacă una dintre fetele lor ar cânta pentru vulpoiul acesta bătrân.

— Nu! ripostă Marcellus speriat. Ea şi familia ei Îmi sunt prieteni. De aceea te rog să n-o umileşti invitând-o să cunoască pe Irod Antipa şi nici pe altcineva din familia lui.

Paulus admise că sunt toţi o adunătură de scelerați, inclusiv ticăloasa de Salomeea, care este fiică-sa. Aceasta este o căţea primejdioasă, vinovată de mai multe asasinate şi o desfrânată notorie, începu să râdă revoltat, ea apoi să adauge că toate aceste însuşiri le-a obţinut cu mijloace destul de oneste, ţinând seama de tată! ei - dacă este tată! ei adevărat - care nu respectă nici Sanhedrinul, şi de marna ei, a cărei origine este tot atât de puţin cunoscută ca şi a unei pisici. Începu să râdă dispreţuitor şi luă o gură de vin ca să elimine gustul de silă ce i-l lăsaseră amintirile acestea. Marcellus se întunecă la obraz, dar nu zise nimic. Imediat după aceea sjmţi pe Paulus că se uită la el binevoitor, dar în privirile lui tremurau o mulţime de reproşuri.

— Nu ştiu dacă tu, Marcellus, îţi dai seama că interesul pe care-l dovedeşti astăzi faţă de creştini într-o bună zi ar putea să-

ţi pricinuiască neajunsuri, îmi dai voie să-ţi vorbesc despre situaţia aceasta tară să consideri câtuşi de puţin c-aş avea intenţia să te jignesc?

— Adică de ce să nu-ţi dau voie, Paulus? răspunse Marcellus prevenitor.

— De ce? Pentru că ar putea să ţi se pară impertinenţă. Avem acelaşi rang în armată. Prin urmare, n-am nici un drept să-ţi dau sfaturi şi cu atât mai puţin să te previn.

— Să mă previi? întrebă Marcellus şi ridică uşor din sprâncene. Mi se pare că nu sunt în stare să înţeleg ce vrei să spui.

— Dă-mi voie să-ţi explic! Presupun că ştii ce s-a întâmplat de un an încoace aici în Palestina. Vreme de câteva săptămâni după răstignirea galileeanului părea că întâmplarea aceasta este definitiv închisă. Conducătorii acestei mişcări s-au împrăştiat şi majoritatea dintre ei s-au întors în părţile acestea. Oamenii cu trecere din Ierusalim au rămas mulţumiţi. Din când în când se auzea că Isus a fost văzut în diverse locuri după ce a murit, dar nimeni dintre oamenii chibzuiţi n-a luat poveştile acestea în serios. Se aşteptau ca întâmplarea aceasta tragică să fie uitată foarte curând.

— Ca pe urmă să învie din nou, completă Marcellus văzând că Paulus îşi umple din nou cupa.

— Cuvântul „înviat" nu mi se pare cel mai potrivit. Povestea aceasta n-a murit niciodată. Grupuri de adepţi ţineau întruniri pe ascuns în diferite localităţi. Vreme de câteva luni n-a răsuflat nimic despre aceste întâlniri. Autorităţile n-au dat atenţie zvonurilor, închipuindu-şi că n-au importanţă nici în privinţa temeiniciei şi nici a proporţiilor. Pe urmă, într-o bună zi, preoţii şi-au dat seama că sinagogile lor nu mai sunt căutate şi credincioşii nu-şi mai plătesc birurile bisericii. Tot aşa negustorii au constatat că afacerile lor merg din ce în ce mai prost, în Ierihon mai bine de jumătate de populaţie nu mai face nici un secret din faptul că s-a asociat cu grupările acestea secrete, în Antiohia creştinii fac propagandă aproape făţişă şi numărul lor creşte în fiecare zi. Tot aşa mişcarea aceasta nu mai poate rămâne ceva indiferent şi fără nici un scop pentru populaţia săracă şi asuprită, cum s-a crezut la început. Nimeni nu cunoaşte numărul exact al adepţilor ce se găsesc în Ierusalim, dar cei de la conducerea templului nu-şi mai găsesc locul din

cauza revoltei şi spaimei, aşa că stăruiesc pe lângă procurator să ia măsuri drastice. Bătrânul Iulian este hărţuit în fiecare zi de cărturari şi de farisei, care i-au dat limpede să înţeleagă că nu-i rămâne altă alegere decât fie că va acţiona, fie că-şi va da demisia din slujba pe care o are.

— Ce crede c-ar putea întreprinde împotriva mişcării? întrebă Marcellus.

— De, răspunse Paulus şi făcu un gest cu mâinile, cred că este de la sine înţeles că o astfel de mişcare nu poate fi îngăduită. Unui vizitator care este numai în trecere prin această regiune s-ar putea ca această mişcare să i se pară inocentă; totuşi pentru oamenii aceia bogaţi şi cu trecere din Ierusalim, ea nu reprezintă altceva decât trădare, instigare la revoltă, blasfemie şi o dezintegrare a disciplinei recunoscute. Iulian nu este de acord ca într-o bună zi să se pomenească cu o revoltă care să provoace vărsări de sânge, aşa că o bucată de vreme a luat situaţia mai mult în glumă, dar cei de la conducerea templului par că şi-au pierdut răbdarea.

— Bine... dar eu cred că oamenii aceştia nu pot avea nimic împotriva învăţăturilor lui Isus, interveni Marcellus. El a propovăduit buna înţelegere, dragostea şi cinstea între oameni. Cei care conduc destinele Palestinei nu sunt de acord ca oamenii să se poarte cuviincios unul faţă de altul?

— Marcellus, ştii foarte bine că nu este vorba despre asta, ripostă Paulus nerăbdător. Creştinii aceştia nu sunt de acord să încheie afaceri conform vechilor obiceiuri, ci încearcă din ce în ce tot mai mult să se protejeze unul pe altul. De pildă, chiar aici, în micul oraş Capernaum, dacă n-ai imaginea unui peşte gravată pe uşa intrării, vei face mult mai bine dacă nu vei mai deschide dugheana deloc, ci te vei apuca de altceva. Apoi se uită la obrazul prietenului său şi zâmbi: Cred că bănuieşti ce înseamnă peştele acesta?

Marcellus dădu din cap în semn de încuviinţare.

— Afacerea asta nu este ceva de care am putea face haz! declară Paulus. Şi sunt obligat să te previn cu toată seriozitatea că, de ce vei avea legături mai puţine cu aceşti creştini, va fi cu atât mai bine - şi se opri ca să termine pe un ton aproape imperceptibil - pentru noi toţi.

— Dar pentru mine în special... cred că asta ai intenţia să-mi spui, completă Marcellus.

— Vei proceda cum vei crede de cuviinţă, declară Paulus şi făcu un gest: Crede-mă, nu-mi face nici o plăcere să-ţi spun astfel de vorbe. Dar n-aş vrea să aflu că din pricina asta vei avea nemulţumiri. Trebuie să ştii că te vei expune şi primejdiei fără să-ţi dai seama ce se întâmplă! Când va începe represiunea, să ştii că situaţia va deveni gravă. Faptul că eşti tribun roman nu va putea însemna lucru mare după ce se va declara furtuna. Vom fi obligaţi să pornim războiul împotriva creştinilor şi nu va ţine nimeni socoteală cine sunt şi ce au facut! De ce nu pleci de aici înainte de a fi arestat? Ia-ţi sclavul şi pleacă până mai poţi pleca!

— Pentru a fi sincer, îţi voi spune că nici nu ştiu unde este, zise Marcellus.

— Ei bine... eu ştiu unde este, adăugă Paulus şi începu să zâmbească. Doarme undeva aici în fort.

— Este deţinut?

— Nu este deţinut... dar adevărul este c-ar trebui să fie. Legatul începu să-i spună râzând ce s-a întâmplat în timpul după-amiezii. Ia să-mi spui dacă ai avut ocazie să vezi pe Quintus după ce l-a zdropşit?

Marcellus, care făcuse mare haz de ceea ce-i spusese Paulus despre aventura lui Demetrius, clătină din cap şi-i răspunse:

— L-am văzut imediat după aceea. Dar poţi fi sigur că ceea ce a primit a fost mai mult decât ar fi fost în stare să ducă.

— Sunt foarte mulţumit c-am putut afla realitatea, deoarece eu n-am nici un respect faţă de acest Quintus şi ceea ce a păţit nu mă nemulţumeşte câtuşi de puţin. Demetrius al tău este liber să plece, dar sper că nu va întârzia în această provincie; în orice caz, nu în circumscripţia mea legislativă. Dar nici tu, Marcellus! Ia gândeşte-te la situaţia lui: este urmărit pentru c-a atacat un tribun; afară de asta, se ştie despre el că este în contact cu gruparea creştină din Ierusalim. Poate fi arestat pentru oricare din aceste două motive, în acelaşi timp se poate presupune că tu eşti informat despre amândouă aceste înfăţişări ale situaţiei. Cu un cuvânt, asta înseamnă că ai ocrotit un criminal şi un creştin, iar raporturile tale de prietenie cu unii dintre aceşti creştini nu pot să fie nici ele spre folosul tău. Ce ai de gând să faci în această privinţă?

— Mi-am zis că voi mai întârzia câteva săptămâni aici în Palestina înainte de a mă întoarce la Roma. Deocamdată nu mi-m făcut nici un plan definitiv, declară Marcellus.

— Eu cred c-ar fi mai bine să-ţi faci-anumite planuri! ripostă Paulus cu severitate. Situaţia în care te găseşti este mult mai riscantă decât ţi-ai putea închipui. Cred că galileenilor acestora nu le va sluji la nimic devotamentul tău faţă de ei. Îţi spun cu toată sinceritatea: toţi sunt expuşi să fie arestaţi şi cât mai curând. Te sfătuiesc, prin urmare, să-ţi faci cât mai repede bagajul, chiar mâine dimineaţă, şi să traversezi regiunea pentru a coborî spre Joppa, unde vei lua prima corabie ce se îndreaptă spre Roma.

— Îţi mulţumesc, Paulus, pentru sfatul pe care mi-l dai, răspunse Marcellus cu indiferenţă. Aş putea vorbi acum cu Demetrius?

— Faptul că sclavul tău grec este un băiat distins şi că ţi-e prieten nu poate impieta asupra obiceiurilor instaurate aici în fort. Te sfătuiesc să aştepţi până mâine dimineaţă pentru a putea vorbi cu el.

— Voi face aşa cum vrei, răspunse Marcellus fără să se tulbure. Paulus se ridică de la masă, clătinându-se pe picioare.

— Să mergem la culcare, zise el ceva mai domolit, şi ne vom întâlni mâine înainte de răsăritul soarelui ca să luăm masa împreună. Pe urmă, dacă ţii să pleci numaidecât, eşti liber, îţi voi da şi o mică escortă, formată din legionari care cunosc drumurile scurtate printre munţi, pentru a te însoţi până la Joppa fără să te expui nici unei primejdii.

— Paulus, eu nu voi pleca la Joppa, declară Marcellus categoric. Nu voi părăsi nici Palestina până în ziua când voi obţine toate informaţiile referitoare la învierea acestui galileean.

— Şi cum crezi că vei reuşi? întrebă Paulus. Probabil stând de vorbă cu câţiva pescari naivi?

— Acesta este un fel de a vorbi, răspunse Marcellus fără să se considere jignit. Eu însă voi încerca să stau de vorbă cu conducătorii lor.

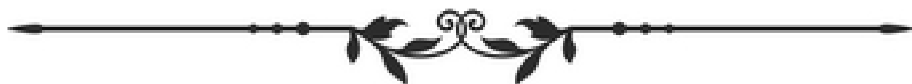
— Tocmai acum aceştia nu sunt aici, declară Paulus. Majoritatea lor au plecat la Ierusalim.

— În cazul acesta voi pleca şi eu la Ierusalim!

Câteva clipe Paulus rămase cu dinţii încleştaţi şi se gândi la ce va putea să-i răspundă, împrejurul buzelor îi tremură un zâmbet sarcastic.

— Dacă mâine vei pleca la Ierusalim, declară el pe un ton semnificativ, vei putea ajunge tocmai la timp pentru a-i vedea pe toţi în închisoare. Aşa că, de cumva se va întâmpla să nu fii mai prudent decât pari astăzi, vei avea parte cfe o mulţime de neajunsuri, sfârşi el şi bătu din palme ca să vină un gardian: Condu pe tribun în camera sa! porunci el. Apoi zâmbi tot atât de vesel ca şi înainte de asta şi-i întinse mâna: Sper că te vei odihni bine. Ne vom vedea mâine dimineaţă.

CAPITOLUL XIX

Ajunseră în oraş tară nici un incident, la două ceasuri înainte de apusul soarelui. Garda de la Poarta Damascului nu întrebă pe Marcellus nici cum îl cheamă şi nici ce fel de mărfuri aduc măgăruşii osteniţi din convoi. Se vedea destul de limpede că Ierusalimul nu este în stare de alarmă.

Drumul de la Capernaum până aici îl făcuseră în mare grabă, mai ales ţinând seama de faptul că-l făcuseră pe jos. Plecaseră în zorii zilei şi nu se opriseră nici în timpul cât soarele dogorea ca un cuptor, şi orice călător prudent se retrăgea la umbră, aşa că reuşiseră să facă dumui acesta în trei zile.

Fiind informaţi de Paulus, care-i prevenise despre apropiata acţiune violentă ce va începe împotriva creştinilor, Marcellus se aştepta ca în drum să întâlnească grupuri de legionari insolenţi şi ţărani speriaţi, dar constată că drumurile sunt liniştite şi slobode, iar oamenii îşi vedeau de treburile lor mărunte fără să fie speriaţi. Dacă este adevărat că în curând se va dezlănţui împotriva lor un atac concentric, planul acesta Încă nu fusese dat pe faţă.

Plecarea din Capernaum se desfăşurase fără nici un incident. După ce sosiră în zorii zilei la cortul din curtea hanului, constatară că Justus a dispărut. Şalum nu ştia ce s-a întâmplat. Când se opriră în faţa căsuţei unde stătea mama lui Toma, aceasta nu le putu spune altceva decât că Justus şi Iona au plecat spre Sepforis acum un ceas. În primul moment Marcellus îşi zise că se va luă după ei pentru a-l linişti pe Justus, dar, aducându-şi aminte de vorbele lui Paulus că în împrejurările de acum galileenii aceştia vor fi mult mai în siguranţă dacă nu se va apropia de ei, plecă la drum, deşi se simţea profund nemulţumit, căci pentru el pierderea încrederii lui Justus însemna un mare sacrificiu. Se gândi să se oprească în Cana şi să-şi ia rămas bun de la Miriam, dar renunţă şi la gândul acesta.

În prima seară de drum, după ce se opriră în popas la o distanţă de cinci leghe într-o luncă din partea de miazăzi a oraşului Cana.

Marcellus ceru lui Demetrius să-i povestească tot ce ştie în legătură cu creştinii din Ierusalim, dar mai ales amănuntele referitoare la învierea lui Isus. Grecul se dovedi gata să-i spună tot ce ştie în această privinţă. După felul în care vorbea, părea cert că el nu se îndoieşte câtuşi de puţin de temeinicia informaţiilor privitoare la învierea lui Isus.

— Bine, Demetrius, ştii foarte bine că aşa ceva este imposibil! protestă Marcellus după ce văzu c-a terminat ce are de spus.

— Da, stăpâne, ştiu! admise Demetrius.

— Şi cu toate acestea crezi!

— Da, stăpâne!

— Toată afacerea asta n-are nici un înţeles! murmură Marcellus nemulţumit. Când admiţi că o faptă ca asta este imposibilă şi în acelaşi timp declari că eşti convins de temeinicia ei înseamnă că aceste afirmaţii se contrazic una pe alta, prin urmare n-au nici o valoare.

— Te rog să mă ierţi, stăpâne, interveni Demetrius; eu nu discut şi nici nu întrebuinţez argumentele. M-ai întrebat şi eu ţi-am răspuns; atâta tot. Eu nu stăruiesc să crezi cuvintele mele. Şi admit că tot ce ţi-am spus nu are nici un fel de înţeles.

— Prin urmare, toată povestea aceasta este absurdă, conchide Marcellus, apoi, lăsând sclavului său timp de ajuns ca să-i poată răspunde, adăugă: Tu ce părere ai?

— Nu, stăpâne, povestea aceasta nu este absurdă; ea este adevărată, repetă Demetrius. Aşa ceva nu se poate întâmpla, dar cu toate acestea s-a întâmplat.

Dându-şi seama că o conversaţie ca aceasta nu putea duce la nici un rezultat, Marcellus îi spuse noapte bună şi se prefăcu c-a adormit.

În timpul zilei următoare şi în cea de-a treia continuară să discute împreună această chestiune, dar fără să ajungă la nimic pozitiv. După moartea sa, Isus fusese văzut. Astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată şi nici nu se pot întâmpla. Totuşi el a fost văzut; nu o dată, ci de mai multe ori, şi nu de către un singur om, ci de mai mulţi. Demetrius fu tratat drept nebun, dar el acceptă aceste invective fără să protesteze şi păru dispus să

schimbe subiectul conversaţiei. Marcellus îi mai spuse c-a fost înşelat şi luat în bătaie de joc de ceilalţi, dar el se mulţumi să dea din cap şi să zâmbească. Marcellus părea că şi-a pierdut cumpătul. Ar fi vrut să discute acest subiect şi Demetrius să-şi apere punctul său de vedere dacă acesta exista în realitate, şi cu toată convingerea. Ar fi fost imposibil să stai de vorbă cu un om care. dacă-i spuneai că e nebun, dădea liniştit din cap şi admitea că aşa este.

— Nu mi-aş fi închipuit pentru nimic în lume, Demetrius, ca un bărbat cu mintea sănătoasă cum eşti tu să devină atât de superstiţios, declară Marcellus, sîrăduindu-se ca vorbele lui să pară sarcastice.

— Ca să-ţi spun adevărul, stăpâne, răspunse Demetrius, sunt şi eu mirat de starea în care mă găsesc.

Îşi continuară drumul, Marcellus mergând la o mică distanţă, cutremurat de indignare Împotriva sclavului său. care i se părea mai încăpăţânat decât un catâr, apoi cu totul pe neaşteptate îşi dădu seama ca în realitate ei nu este indignat împotriva lui Demetrius, ci a lui însuşi. Se opri în loc şi se uită la el, ca din zâmbetul răspândit pe obrazul lui Demetrius să constate că aceasta a ghicit la ce se gândeşte, îşi continuă drumul la pas cu el şi o vreme nu mai zise nimic.

— Iartă-mă, Demetrius, zise el cu părere de rău; mi se pare că am procedat fără nici o consideraţie faţă de tine.

Demetrius se uită la el şi zîmbi.

— Eu înţeleg destul de bine starea sufletească în care te găseşti, stăpâne. Am trecut şi eu exact prin aceeaşi situaţie ceas de ceas şi zi de zi. Nu este atât de uşor să primeşti drept adevăr o situaţie pe care judecata dreaptă o consideră imposibilă.

— În sfârşit, hai să renunţăm la judecata sănătoasă şi dreaptă pentru a putea privi această întâmplare ca adevărată. Să admitem c-ar putea să existe un bărbat de origine divină care, dacă ar vrea, s-ar putea prezenta în faţa împăratului Tiberiu fără nici o teamă şi i-ar cere să-i cedeze tronul.

— El nu va avea nevoie de tronul împăratului, răspunse Demetrius, în cazul când ar fi un astfel de om, ar fi cerut scaunul de procurator al lui Pilat. El vrea să ajungă la stăpânirea lumii pe altă cale: nu detronând pe împărat, ci reformând lumea. Legea

lui nu se va întrona începând de sus, printre cei mari, ci va pleca de jos, de la oamenii simpli.

— Vorbă să fie! ripostă Marcellus în bălaiei de joc. Oamenii simpli! Ce te determină să-ţi închipui că aceştia ar fi capabili să formeze un guvern echitabil? Să luăm, de pildă, pe aceşti câţiva pescari fricoşi, dar evlavioşi: la ce fel de îndrăzneală te-ai putea aştepta din partea unor oameni ca ei? Gândeşte-te că, chiar în ziua când Isus al lor era ameninţat să fie osândit la moarte, nici unul dintre ei n-a îndrăznit să-i ia apărarea, în afară de doi său trei dintre ei, toţi ceilalţi l-au lăsat să plece singur spre locul de osândă!

— Este adevărat, stăpâne, încuviinţă Demetrius, dar asta s-a întâmplat înainte de a şti că Isus va fi în stare să se ridice din morţi.

— Faptul că Isus s-a ridicat din morţi nu va contribui cu nimic pentru ca viaţa lor să pară mai sigură decât înainte de asta.

— Tocmai dimpotrivă, stăpâne, -Isus le-a făgăduit viaţa de veci, răspunse Demetrius. Le-a spus că el a călcat moartea nu numai în interesul său propriu, ci pentru toţi cei care cred într-însul.

Marcellus se opri în loc şi, băgându-şi mâinile în cingătoare, se uită la sclavul său fără să înţeleagă.

— Vrei să afirmi despre caraghioşii aceştia de pescari c-ar putea să-şi închipuie că vor trăi în veci? întrebă el.

— Da, stăpâne, în veci... şi împreună cu el, răspunse Demetrius cu glasul liniştit.

— Afirmaţia aceasta este ridicolă! ripostă Marcellus.

— Pare ridicolă, stăpâne, încuviinţă Demetrius. Dar dacă ei cred sincer în temeinicia ei fie că ea este adevărată fie că nu, faptul acesta nu va putea schimba câtuşi de puţin atitudinea lor. Când un bărbat se consideră mai tare decât moartea, atunci n-are motive să se mai teamă de nimic.

— În cazul acesta ce-i determină să se mai ascundă? întrebă Marcellus, închipuindu-şi că această întrebare este destul de logică.

— Sunt obligaţi să-şi îndeplinească misiunea, stăpâne. Nu se poate să-şi pună viaţa în joc fără să se gândească. Datoria lor este să răspândească învăţăturile lui Isus cât mai mult. Fiecare dintre ei se aşteaptă să fie ucis mai curând sau mai târziu, dar

amănuntul acesta este lipsit de importanţă. Viaţa lor va continua totuşi în altă parte.

— Demetrius... tu eşti în stare să crezi toate caraghioslâcurile acestea? întrebă Marcellus cu părere de rău.

— Uneori, răspunse Demetrius, când sunt împreună cu ei, le cred. Apoi plecă ochii în pământ şi-şi continuă drumul, răscolind colbul cu picioarele. Dar nu este tocmai uşor, murmură el mai mult pentru sine.

— Sunt convins că nu poate fi uşor! încuviinţă Marcellus.

— Da, stăpâne, dar faptul că o idee pare greu de. Înţeles nu înseamnă numaidecât că trebuie s-o respingi, în viaţă suntem împresuraţi din toate părţile de fapte pe care nu le putem înţelege, zise el şi întinse braţul spre costişele dealurilor printre care treceau şi care erau pline de flori. Nimeni nu ne obligă să înţelegem toate aceste culori şi forme pe care le vedem răspândite în toate părţile, dar nici n-am fi în stare. Rămâne totuşi certitudinea că ele sunt reale.

— Problema aceasta cade în afara preocupărilor noastre, protestă Marcellus. Mai bine să rămânem la subiectul ce ne interesează fără să ne abatem. Sunt de acord că viaţa însăşi este un fel de mister. Continuă cu argumentele pe care ai început să mi le debitezi.

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius şi zâmbi. Prin urmare, ucenicii lui Isus cred cu toată sinceritatea că lumea aceasta va fi eventual condusă în conformitate cu învăţăturile lui. Asta înseamnă că va fi întemeiat un guvern universal, care să se sprijine pe buna învoire dintre oameni. Toţi cei care vor crede şi vor mărturisi această credinţă vor trăi în veci. Nu este uşor să crezi că vei putea trăi în veci; atâta lucru recunosc şi eu.

— Şi nu este nici tocmai uşor să admiţi că lumea ar putea fi condusă după principiul bunei învoiri dintre oameni, adăugă Marcellus.

— Deocamdată, continuă Demetrius, lumea este condusă de împărat cu ajutorul forţei, ceea ce de asemenea nu este uşor. Mii de oameni sunt obligaţi să-şi sacrifice viaţa pentru a putea susţine acest sistem de guvernare. Germanicus conduce o expediţie în Aquitania şi făgăduise legaţilor săi bogăţii în prăzi şi sclavi pe care-i vor lua în cazul când vor asculta ordinele lui şi îşi vor pune viaţa în primejdie. Oamenii aceştia îşi vor încerca norocul. Mulţi dintre ei vor muri şi nu vor primi nici un fel de

răsplată pentru curajul lor. Isus făgăduieşte viaţă pe veci celor care-l vor urma şi-l vor asculta pentru a sălăşlui buna înţelegere între oameni. Ucenicii săi cred într-însul şi...

— Şi-şi încearcă şi ei norocul! îi întrerupse Marcellus.

— Da, stăpâne, dar cred că, încercându-şi norocul, procedeul lor nu este cu nimic mai riscant decât al legiunilor care urmează pe Germanicus, zise Demetrius. Credinţa aceasta în Isus nu este uşoară, dar cu toate acestea asta nu înseamnă c-ar fi prostie... Te rog să mă ierţi că-mi permit această îndrăzneală de faţă cu stăpânul meu.

— Continuă, Demetrius! încuviinţă Marcellus. Constat că reuneşti foarte bine în această argumentaţie, ţinând seama şi de materialul de care dispui. Spune-mi, tu crezi că vei putea trăi în veci... filând o formă spectrală?

— Nu! răspunse Demetrius şi clătină din cap. Voi trăi în altă parte. El are o împărăţie care nu face parte din lumea aceasta.

— Şi crezi cu adevărat că ar putea să existe această împărăţie, exclamă Marcellus şi se uită cu atenţie la obrazul grav al sclavului său ca şi când acum l-ar fi văzut pentru prima dată.

— Uneori cred! răspunse Demetrius.

Vreme de câteva minute nici unul dintre ei nu mai zise nimic. Apoi, oprindu-se în loc, grecul se uită la expresia de pe obrazul stăpânului său şi zâmbi cu toată încrederea.

— Credinţa aceasta nu se poate asemăna cu actul de proprietate al unei case în care am putea trăi cu deplin drept de stăpânire. Seamănă mai mult cu o serie de scule cu care un bărbat poate să-şi clădească o casă. Sculele acestea valorează exact atât cât eşti în stare să faci cu ajutorul lor. Dacă le laşi din mână, nu mai au nici o valoare, până în momentul când le vei întrebuinţa din nou.

Soarele aproape asfinţise în momentul când Demetrius ajunse la dugheana lui Ben Iosif, deoarece pierduseră vreme lungă făcându-şi loc pe străzile mărunte şi aglomerate care duceau spre hanul unde Marcellus se oprise la sosirea lui în Ierusalim. Echipamentul şi mărfurile aduse din Galileea trebuiau descărcate şi depozitate, măgăruşii predaţi stăpânului lor, căruia trebuiau să-i plătească pentru timpul cât îi întrebuinţaseră. Marcellus era nerăbdător să facă o baie să să-şi schimbe hainele. După ce termină cu stăpânul său şi el însuşi

încercă să-şi dea o înfăţişare mai omenească, Demetrius plecă să întâlnească pe prietenul său Ştefan.

Pentru că drumul pe care apucase trecea prin faţa dughenei lui Ben Iosif, îşi zise că va trebui să intre; era posibil ca prietenul său să nu fi plecat încă. Uşa din faţă era închisă şi zăvorâtă. Trecu în cealaltă parte, la intrarea care da în locuinţa familiei, bătu la uşă. dar nici aici nu-i răspunse nimeni. Faptul i se păru straniu, deoarece bătrâna Sara nu pleca niciodată de acasă, mai ales în timpul cinei.

Fără să înţeleagă ce s-a întâmplat, Demetrius se îndreptă spre casa dărăpănată în care se adăpostise odinioară împreună cu Ştefan. Dar şi aici uşile erau încuiate şi toată lumea părea plecată. Ceva mai încolo, în strada aceasta trăia un tânăr evreu cu numele Ioan Marcu, un om cumsecade, împreuna cu mama lui, care era văduvă, şi cu o drăguţă şi tânără verişoară, pe care o chema Rhoda. Se hotărî să meargă la el şi să se informeze, deoarece Marcu şi Ştefan erau buni prieteni, deşi uneori se întrebase dacă nu cumva Ştefan s-a împrietenit cu el din pricina acestei fete.

Rhoda tocmai închidea portiţa de oStreţe, căci era gata de plecare şi pe braţ ducea un coş plin de provizii. Îl salută mulţumită şi Demetrius constată că este mai drăguţă decât i se păruse înainte, în timpul cât el lipsise din oraş, fata părea c-a devenit mai matură.

— Unde sunt ceilalţi? întrebă el după ce-i spuse c-a găsit toate uşile încuiate.

— Va să zică nu, ştii? întrebă Rhoda şi, dându-i coşul, se depărta de poartă. Acum cinăm cu toţii împreună. Va trebui să vii cu mine.

— Cine cinează împreună? se miră Demetrius.

— Creştinii! Simon a început acest obicei de mai multe săptămâni. Au închiriat casa aceea veche unde Natan ţinea un bazar, în fiecare seară ducem provizii şi le împărţim cu ceilalţi. Mai bine zis, declară ea şi ridică din umeri, unii dintre noi aduc mâncare şi o împart cu ceilalţi.

— Nu pare să fie tocmai plăcut, declara Demetrius.

— De... afacerea asta n-a ieşit aşa cum şi-a imaginat-o Simon, răspunse Rhoda şi ridică fruntea.

Mergeau repede şi Demetrius fu obligat să întindă pasul pentru a se ţine de Rhoda, care mergea cu paşi mărunţi şi

grăbiţi ca şi când s-ar fi gândit nerăbdătoare la ceva. Demetrius îşi zise că va fi mai bine să nu stăruiască cu întrebările privitoare la ceea ce-i spusese.

— Ce face Ştefan? întrebă el şi zâmbi cu înţeles.

— Vei avea ocazie să-i vezi imediat, răspunse fata. Aşa că nu va mai fi nevoie să-ţi spun eu.

— Ascultă, Rhoda, începu Demetrius cu glasul grav, mi se pare că rumeneala aceasta din obrajii tăi ar vrea să-mi spună că în absenţa mea aici s-a întâmplat ceva. În cazul când este ceea ce-mi închipui eu, atunci sunt foarte mulţumit în interesul vostru comun.

— Probabil vrei să ştii mai multe decât ar trebui, unchiule Demetrius. Nu se poate ca eu şi Ştefan să fjm prieteni fără să...

— Nu-mi vine să cred, o întrerupse Demetrius. Când veţi face nunta? Crezi că voi mai avea timp ca să-ţi ţes o faţă de masă până atunci?

— Dar numai pentru una mică, răspunse ea şi-i zâmbi.

Îi făgădui că mâine dimineaţă va începe lucrul dacă Ben Iosif îi va da un război, apoi se gândi la întâlnirile acestea de fiecare zi dintre prietenii săi creştini.

— Câţi oameni se întâlnesc acolo, în sala aceea? întrebă el.

— Te vei mira văzându-i. Uneori sunt câte trei sute, altă dată chiar mai mulţi. Foarte mulţi dintre ei şi-au vândut avutul de la ţară şi acum trăiesc aici în oraş; sunt o adevărată colonie. Cel puţin o sută ele inşi mănâncă în mod permanent la Ecciesia.

— Ecciesia! se miră Demetrius. Acesta este numele pe care l-aţi dat adunării? Este un nume grecesc. Majoritatea dintre cei de acolo sunt evrei, nu-i aşa? Cum se face c-aţi dat acest nume adunării voastre?

— Ştefan, răspunse Rhoda cu mândrie, a fost de părere că numele acesta este cel mai indicat pentru o astfel de adunare. Afară de asta, aproape o treime dintre creştini sunt greci.

— De, este o plăcere neaşteptată să constaţi că evreii şi grecii se pot înţelege imul cu altul cel puţin în această privinţă, zise Demetrius. Va să zică aici este vorba despre o singură şi fericită familie? adăugă el şi păru că se gândeşte la ceva.

— Este o familie destul de mare, nu-i vorbă, zise Rhoda, apoi, ca şi când ar fi vrut să uite acest calificativ, continuă grăbită: Majoritatea lor iau lucrurile în serios, Demetrius. Dar sunt şi de cei care tulbură liniştea.

— Se ceartă între ei, nu-i aşa? Cred că nu vor putea ajunge prea departe cu această nouă idee; care necesită bună înţelegere.

— Tot aşa spune şi Ştefan, încuviinţă Rhoda. Este şi el dezamăgit şi convins că ideea aceasta de a face pe toţi creştinii să trăiască într-o singură colonie, ca o familie, este greşită. Ar fi fost mai bine să fi stal la vetrele lor şi să-şi fi văzut de îndeletnicirile obişnuite.

— Şi care este pricina neînţelegerilor? întrebă Demetrius.

— Aceeaşi veche poveste, oftă Rhoda. Voi, grecii, sunteţi zgârciţi, bănuitori şi foarte susceptibili în ceea ce priveşte drepturile ce le aveţi şi...

— Iar voi, evreii, lacomi şi înşelători, o întrerupse Demetrius şi zâmbi.

— Noi nu suntem lacomi! protestă Rhoda.

— Nici noi, grecii, nu suntem zgârciţi! ripostă Demetrius şi începură amândoi să râdă.

— Este un spectacol de ţi-e mai mare dragul, adăugă Rhoda. Bietul Simon, el leagă mari nădejdi de această Ecciesia. Aseară mi-a părut atât de rău de el, încât eram gata să plâng. După cină ne-a ţinut o cuvântare foarte serioasă, şi cu această ocazie a repetat cuvântul lui Isus care cerea oamenilor sa se iubească unul pe altul, chiar şi pe cei care nu se poartă frumos faţă de ei; ne-a spus că toţi suntem egali în faţa lui Dumnezeu şi că toţi suntem copiii lui, indiferent de originea noastră. Dar fie că mă vei crede, fie că nu. În timpul cât vorbea, un bătrân de ia ţară, cu numele Anania, s-a ridicat în picioare şi a ieşit din sală.

Demetrius nu găsi ce să-i răspundă. Se simţea nemulţumit de faptul că o idee atât de frumoasă este banalizată de nişte oameni nepricepuţi şi slabi. Rhoda păru c-a ghicit la ce se gândeşte.

— Te rog să nu-ţi închipui că oamenii nu ar avea încredere în Simon, continuă ea. El se bucură de mare trecere printre ceilalţi şi toţi cred într-însul. Când trece pe stradă, oamenii bătrâni care stau la fereastră îl roagă să se oprească şi să stea de vorbă cu ei. Ştefan spune că de multe ori scot paturile cu bolnavii pe care-i au în casă pentru ca atunci când trece.pe lânga ei să întindă mâna şi să-i atingă pe frunte, în acelaşi timp. Demetrius, nici nu bănuieşti cât ţine ia Ştefan. De multe ori mă gândesc că dacă i s-ar întâmpla ceva lui Simon... Rhoda păru că ezită.

— Ar putea să rămână Ştefan conducător? întrebă.Demetrius.

— El este destul de priceput în scopul acesta! declară fata. Dar să nu-i pomeneşti de ceea ce vorbim noi acum. Pentru et ar însemna o mare nenorocire dacă lui Simon i s-ar întâmpla ceva.

Ajunseseră în apropierea vechiului bazar. Văzură câteva femei care intrară cu coşurile pe mână. Câţiva bărbaţi se opriseră în faţa uşii deschise. Prin apropiere nu se vedea nici un legionar. După toate probabilităţile, creştinii puteau veni şi pleca neîmpiedicaţi de nimeni.

Rhoda intră în sala mare, pustie şi prost luminată, plină de bărbaţi, femei şi copii care se aşezaseră ia mesele lungi şi aşteptau să li se dea mâncare. Ştefan se apropie şi zâmbi mulţumit.

— Adel fus Demetrius! exclamă el şi-i întinse amândouă mâinile. Unde i-ai întâlnit, Rhoda?

— Te căuta pe tine, răspunse ea cu glasul înduioşat.

— În cazul acesta, haide, căci Simon ar) vrea să te vadă. Ai mai slăbit, prietene, după cât vad. Ce ţi-au facut?

Demetrius făcu o strâmbătură de durere când Ştefan îl scutură de braţ.

— Am avut un mic accident, răspunse el, şi nu sunt pe deplin vindecat.

— Cum s-a întâmplat? întrebă Rhoda. Văd că ai o tăietură destui de adâncă şi pe încheietura mâinii.

Demetrius nu mai avu nevoie să răspundă, căci Ştefan făcu semn fetei şi clătină din cap.

— Mi se pare că din nou te-ai încăierat cu cineva, zise ea cu glăsui- în şoaptă. Nu ştii că creştinii nu trebuie să se încaiere? Apoi zâmbi şi întorcându-se spre Ştefan adăugă: Ei nu se mânie pe nimic. Dar Ştefan era prea preocupat de propriile sale gânduri pentru a se mai putea gândi la aluzia ei. Făcu semn Im Demetrius ca să-l urmeze.

În drumul de întoarcere, conversaţia dintre ei păru silită şi intermitentă. Ioan Marcu şi maică-sa apucaseră înainte. Cei doi tineri greci, înalţi, îi urmau împreună cu Rhoda. Fata se simţea, mică şi umilă între ei şi după tăcerea loi înţelese c-ar prefera să poată să stea de vorbă între patru ochi. Nu se simţea nemulţumită din pricina asta. Era atât de îndrăgostită de Ştefan, încât orice ar fi făcut el i se părea bine făcut, deşi de astă dată

vedea limpede că ar vrea s-o excludă din prietenia lui cu Demetrius.

După ce se opriră în faţa porţii şi-i urară noapte bună. amîndoi se îndreptară repede spre locuinţa lor, mergând la început tăcuţi şi flecare dintre ei aşteptând să înceapă celalalt. Ştefan încetini pasul.

— Ei, ce zici de asta? întrebă el fără nici un înconjur. Spune-mi părerea ta sinceră.

— De, nu sunt tocmai sigur...

— Eu cred că eşti. Ai avut ocazia să vezi Ecclesia noastră în plină acţiune, ripostă Ştefan, în căzui când nu eşti tocmai sigur de impresia pe care ţi-a făcut-o, atunci fără îndoială îţi închipui că noi am apucat pe un drum greşit.

— Foarte bine, declară Demetrius râzând. Dacă eşti convins că aceasta este părerea mea, de ce nu te decizi să-mi spui care este părerea ta? Tu ai avut mai multă posibilitate să-ţi formezi o părere în această chestiune. Până acum n-am avut ocazia să văd Ecclesia voastră făcând altceva decât mâncând. La ce altceva mai poate folosi? Mă simt obligat, Ştefan, să-ţi spun că, dacă mi s-ar fi încredinţat sarcina să formez un grup a cărui coerenţă să fie întemeiată pe nemărginită credinţă şi curaj, eu aş fi dat afară pe câţiva dintre ei pe care i-am văzut astă-seară.

— Iată partea gravă! declară Ştefan. Tocmai aici este toată greşeala. Isus a poruncit să răspândim învăţăturile lui indiferent de greutăţile, lipsurile şi primejdiile la care ne vom expune, dar noi n-am reuşit să facem altceva decât să înfiinţăm o ospătărie gratuită şi un ioc de trândăveală pentru toţi cei care sunt dispuşi să declare: „Cred în învăţătura ta!"

— Fără îndoială intenţia lui Simon a fost bună, zise Demetrius, presimţind că va trebui să spună ceva.

— A fost admirabilă! Dacă toţi cei care au vreo legătură cu Ecclesia ar avea îndrăzneala şi bunătatea-lui Simon, această instituţie s-ar putea bucura de un mare prestigiu. La început el s-a gândit să organizeze un grup de oameni care să se dedice în întregime operei de propagandă şi a crezut că, trăind unul în apropierea celuilalt, apropierea aceasta ar putea să le servească de îndemn, îţi aduci aminte ce făceau în dugheana unde stăteau ceasuri întregi de vorbă. Simon a. vrut să lărgească cercul acesta, să atragă-într-însul şi alţi oameni devotaţi ale căror idei în duh şi faptă să fie omogene.

— Dar cercul prevăzut de el a devenit ceva mai mare decât ar fi trebuit? zise Demetrius.

Ştefan se opri în loc şi clătină din cap.

— Ideea aceasta a fost de la început greşită, declară el abătut. Simon a anunţat pe toţi că orice creştin care îşi va putea vinde bunurile ce le are şi produsul acesta îl va aduce la conducătorii Ecclesiei va fi întreţinut de aceasta pe toată viaţa sa.

— Indiferent dacă a avut avere mare sau una cu totul neînsemnată? întrebă Demetrius.

— Tocmai! Dacă aveai o gospodărie la ţară sau o vie, puteai s-o vinzi, probabil cu mai puţin decât făcea, şi banii să-i aduci lui Simon. Dacă n-aveai nimic altceva decât câţiva pui, o capră şi un măgăruş, îi vindeai pe aceştia şi aduceai suma pe care ai primit-o. Iar după aceea urma ca toţi să trăiască împreună în dragoste frăţească.

Ştefan începu să-i înşire nemulţumit toate consecinţele acestei nenorocite experienţe. Zvonul s-a răspândit repede că orice familie îşi va putea asigura existenţa intrând în Ecclesiea. Simon s-a simţit mulţumit de numărul mare al celor care mărturiseau pe faţă că sunt creştini, în timpul unei consfătuiri din dugheana lui Ben Iosif, care a ţinut aproape toată noaptea, nu mai ştia ce să facă de mulţumit, văzând că împărăţia lui a crescut aţâţ de mult.

— În noaptea aceea s-a hotărât ca Simon să rămână şi de aici înainte conducătorul Ecclesei. Ceilalţi ucenici trebuiau să plece ca să pună bazele unor instituţii similare la Joppa, Cezareea şi Antiohia. Astfel a plecat Ioan, Iacob, Filip, Alfeu, Matei şi toţi ceilalţi, adăugă Ştefan, făcând un gest în care îi includea pe toţi. Simon, după cum bine ştii,este din fire impetuos şi, când îi trece prin minte câte o idee. se ţine morţiş de ea şi nu vrea să mai asculte de nimic.

— În felul acesta Ecclesia a crescut mai mult decât ar fi trebuit! declară Demetrius.

— Da, dar numai ca număr. Familii numeroase care nu avuseseră aproape nimic au venit ca să ducă viaţă de trândăvie, să cânte imnuri şi să recite rugăciuni, la al căror conţinut nici nu se gândeau, deoarece nu-i interesa aitceva decât că aveau mâncare de ajuns şi se puteau distra.

— Şi ceilalţi care au avut averi pe care le-ai! lichidat cum s-au împăcat cu situaţia aceasta?

— De, dragul meu, asta este o altă înfăţişare a problemei. Aceştia au început să se uite de sus la ceilalţi. Cu cât ai contribuit cu o sumă mai mare la susţinerea Ecclesiei, începi să crezi că ai cu atât mai multe drepturi să te amesteci în conducerea acestei instituţii, răspunse Ştefan şi zâmbi abătut. Nu mai departe de azi-dimineaţă, un bătrân neruşinat, care se supărase din pricina vorbelor pe care i Se spusese Simon, a fost dovedit că a înşelat Ecclesia şi, în faţa dovezilor aduse, a fost cuprins de o furie atât de cumplită, încât a avut un atac. Puţin după aceea a murit! Probabil pe Simon îl vor face răspunzător de asta.

— Începutul nu este deloc încurajator, zise Demetrius.

— Dar nu este numai atât! oftă Ştefan. Mai este şi cina asta de fiecare zi! Numeroşi negustori vin la aceste întruniri şi-şi aduc şi mâncarea cu ei; pentru asta merită toată lauda, deşi scopul lor adevărat este să-şi câştige un fel de trecere faţă de ceilalţi membri şr să-şi facă printre ei viitori clienţi. Cu un cuvânt, Ecclesia începe să devină exagerat de populară.

— Ce ar fi de făcut? întrebă Demetrius nedumerit. Ştefan clătină din cap şi-şi domoli mersul.

— Ascultă, Demetrius, înainte ca Ecclesia să înceapă a primi pensionari în sânul ei, comunitatea creştină din Ierusalim reprezenta o forţă. Oamenii continuau să-şi vadă de treburile lor din care-şi câştigau existenţa, străduindu-se să se poarte cinstit unii faţă de alţii şi dornici să trăiască în conformitate cu poruncile lui Isus. Seara se adunau împreună pentru a se îmbărbăta unul pe altul. Simon le vorbea şi le cerea să facă eforturi şi mai mari. Le repeta cuvintele lui Isus şi le da putere nouă. În astfel de împrejurări era măreţ. Ştefan se opri din nou şi se uită abătut ia prietenul său. Astă-seară l-ai auzit şi tu vorbind şi ai văzut cât se străduieşte să determine oamenii să-şi uite micile nemulţumiri, să fie iertători unii faţă de alţii şi să trăiască în bună înţelegere unul cu altul. Nu ştiu dacă ai băgat de seamă zâmbetul acela care-i juca pe obraz când a facut apei la ei, îndemnându-i să fie mai generoşi cu darurile pe care le fac Ecclesiei? Ei bine... acesta nu este Simon, cel pe care i-am cunoscut noi odinioară când înflăcăra sufletele Oamenilor şi-i determina să sacrifice totul pentru cauza Cristosului nostru. Ce

ruşine! exclamă şi, tiecându-şf mâinile prin pâr, clătină din cap deznădăjduit. Iată pentru ce a suferit Isus răstiginirea, pentru ce a mărit şi a înviat!

— Cu Simon ai vorbit despre afacerea asta? întrebă Demetrius după un timp de tăcere.

— De o vreme încoace n-am mai vorbit. Mai acum vreo două săptămâni, când neînţelegerile dintre greci şi evrei ameninţau să devină violente, câţiva dintre noi i-au întrebat dacă pot să-l ajute cu ceva, aşa că a numit pe şapte dintre noi care să supravegheze dreapta împărţire a hranei şi a îmbrăcămintei între membri. Dar trebuie să ştii, Demetrius, că pentru mine valoarea lui Isus în această lume este mult mai presus decât să-mi îngădui să înjosesc cultul meu faţă de el, ascultând ponoasele oamenilor rău năräviţi care se ceartă Între ei din pricină că veşmântul pe care l-a primit Ben Issacher este de mai bună calitate decât cel pe.care l-a primit Nicolas Thimonide.

Demetrius făcu o strâmbătură de dezgust şi spuse prietenului său c-ar face mai bine dacă s-ar feri de astfe! de meschinării.

— Exact aceasta este şi intenţia mea! declară Ştefan. Astă-seară am luat hotărârea ca niciodată de aici înainte să nu mai merg la aceste întruniri ale lor.

— E foarte posibil ca bătrânul Iulian să rezolve e! însuşi aceste dificultăţi ale Ecclesiei, declară Demetrius. Ai auzit ceva despre atacul care se pregăteşte? Stăpânul meu afirmă că foarte curând procuratorul va începe persecutarea creştinilor din oraş.

Ştefan începu să râdă cu amărăciune.

— Dacă procuratorul va mai întârzia puţin, Ecclesia se va împrăştia ea singură, aşa că nu va fi obligat să-şi mai facă gânduri din pricina ei. Ia spune, acum, după ce a vizitat Galileea ce părere are stăpânul tău. romanul, despre Isus?

— Este profund impresionat. Ştefan. Ii vine greu sa creadă că Isus a înviat, dar îl consideră drept cel mai mare bărbat care a existat vreodata. Ar vrea să vorbească cu tine. A fost profund impresionat când ţi-ai exprimat dorinţa să vezi cămaşa şi a constatat că eşti atât de emoţionat de vederea ei.

— Cred c-o mai are şi acum, murmură Ştefan. Crezi că-mi va da voie s-o mai văd o dată, Demetrius? în timpii! din urmă s-au petrecut atâtea lucruri care m-au deprimat. Ştii că în noaptea

aceea, când am pus mâna pe cămaşă, ceva s-a întâmplat cu mine? Nu sunt în stare să-ţi explic ce anume, dar...

— Vino cu mine la han! zise Demetrius nerăbdător. Cred că este încă treaz şi-i va face plăcere să te vadă. Probabil nu strică să staţi de vorbă unul cu altul.

— Eşti sigur că nu se va supăra dacă mă voi duce la el? întrebă Ştefan cu sfială.

— Sunt sigur că-i va face plăcere. Va fi folositor pentru amândoi să puteţi sta de vorbă.

Luând această hotărâre, Ştefan începu să meargă cu paşi întinşi alături de Demetrius.

— Ai de gând să-i pomeneşti ceva tribunului despre Ecclesia?

— Nici nu mă gândesc! ripostă Demetrius. Cred că Marcellus este pe cale să devină şi ei creştin. Este obsedat de întâmplarea lui Isus şi nu mai vorbeşte despre nimic altceva. În cazul când se va decide să devină creştin, să ştii că va deveni un bun creştin şi unul curajos; de asta poţi fi sigur! Dar nu va fi nevoie să-i vorbim despre incidente care nu i-ar face plăcere, în cazul când ar află că unii dintre adepţii acestei credinţe nu sunt altceva decât nişte trântori care se ceartă între ei, probabil nu va mai fi dispus să se coboare la nivelul lor şi nici să-şi facă de lucru cu ei.

— Acestea sunt cuvinte grele, prietene, zise Ştefan.

— Nu mi-a făcut nici o plăcere să le întrebuinţez, ripostă Demetrius. Dar eu îl cunosc destul de bine pe tribun. E, adevărat că a fost crescut ca păgân, dar este totuşi foarte prudent în privinţa tovărăşiilor sale.

Pe Marcellus îl găsiră singur şi citind, îi primi cu entuziasm şi în special îi interesa Ştefan, care încercă să se scuze pentru această vizită întârziată.

— Nimeni n-ar putea să-mi facă mai multă plăcere venind la mine, Ştefan, răspunse el amabil şi-i oferi un scaun. Stai şi tu, Demetrius. Cred că pentru voi doi a fost o mare plăcere să vă puteţi revedea.

— Călătoria pe care ai făcut-o în Galileea, stăpâne, a fost interesantă? întrebă Ştefan cu sfială.

— Interesantă... dar în acelaşi timp tulburătoare, răspunse Marcellus. Justus mi-a fost bună călăuză. Am auzit multe întâmplări stranii. Este foarte greu să le crezi... şi tot atât de greu să nu le crezi. Făcu o pauză; aşteptând ca Ştefan să spună

ceva, dar el se simţea sfios în faţa acestui orăşean, aşa că rămase cu privirea întoarsă în altă parte şi se mulţumi să dea din cap.

— Bătrânul Natanail Bartolomeu mi s-a părut un om foarte simpatic, continuă Marcellus.

— Da, zise Ştefan după o lungă tăcere.

Demetrius începuse să se neliniştească şi-şi zise că va trebui să vină în ajutorul prietenului său.

— Mi se pare că lui Ştefan i-ar face plăcere să mai vadă o dată cămaşa, zise el.

— Cu multă plăcere! răspunse Marcellus. Vrei să mergi şi să i-o aduci, Demetrius?

Vreme de câteva minute cât întârzie în camera de alături, Marcellus şi Ştefan nu schimbară nici o vorbă. Demetrius se întoarse şi aşeză cămaşa împăturită pe genunchii prietenului său. Ştefan o netezi uşor cu vârfurile degetelor şi buzele începură să-i tremure.

— N-ai vrea să te lăsăm vreme de câteva minute singur? întrebă Marcellus cu glasul lui blând. Eu şi Demetrius am putea să ieşim puţin în grădină.

Ştefan păru că nici n-a auzit cuvintele lui. Ridică încet cămaşa şi o strânse la piept cu amândouă mâinile, apoi se uită la Marcellus şi după aceea la Demetrius, iar în privirile lui părea că străluceşte o lumină nouă.

— Aceasta a fost cămaşa învăţătorului meu! declară el pe un ton ca şi când s-ar fi pregătit să ţină o cuvântare. Pe aceasta a purtat-o când a vindecat pe cei bolnavi şi a mângâiat pe cei mâhniţi. A purtat-o pe vremea când a vorbit oamenilor adunaţi împrejurul său într-un fel cum nici un bărbat nu vorbise înainte de el. Tot pe aceasta a purtat-o şi în ziua când a plecat să moară pe cruce pentru mine, care nu sunt altceva decât un umil ţesător! Ştefan se uită cu îndrăzneală la Marcellus. Şi pentru tine, care eşti un tribun bogat. Apoi se întoarse spre Demetrius: Şi pentru tine, care eşti sclav!

Marcellus îşi încleşta mâinile pe braţele scaunului şi-şi plecă trupul înainte, apoi se uită mirat la grecul acesta, care renunţase la sfiala de până acum, pentru a face o mărturisire de credinţă atât de impresionantă.

— Tu, tribune Marcellus, ai ucis pe stăpânul meu! continuă Ştefan cu îndrăzneală.

— Ştefan! Te rog! îl rugă Demetrius.

Marcellus ridică mâna spre sclavul său ca să-l liniştească.

— Continuă, Ştefan! porunci el.

— A fost o faptă care se poate ierta! adăugă Ştefan şi se ridică în picioare, căci n-ai ştiut ce faci şi-ţi pare rău. A fost ucis de cei de la conducerea templului şi de procurator. Dar nici ei n-au ştiut ce fac. Lor însă nu le pare rău şi mâine ar fi în stare să săvârşească din nou aceeaşi faptă. Făcu un pas spre Marcellus, ridicându-se în picioare, ca şi când ar fi aşteptat un ordin: Tu, tribune Marcellus Gallio, vei putea să te pocăieşti pentru fapta pe care ai săvârşit-o! El te-a iertat pentru fapta ta! Eu am fost de faţă! L-am auzit spunând că te iartă! Apropie-te de el! Căci el trăieşte! Eu l-am văzut!

Demetrius era acum în imediata lui apropiere şi încerca să-l liniştească. Luându-i încet cămaşa din mână, îl conduse spre scaunul său. Se aşezară toţi trei şi urmă o lungă tăcere.

— Iartă-mă, stăpâne! zise Ştefan cu părere de rău şi-şi duse o mână la frunte. Mi-am permis să vorbesc mai mult decât ar fi trebuit.

— Nu trebuie să-ţi faci nici un reproş, Ştefan, răspunse Marcellus cu glasul sugrumat. Cuvintele tale nu m-au jignit.

Urmă o vreme de tăcere lungă şi grea pe care nici unul dintre ei nu păru dispus s-o întrerupă. Ştefan se ridică în picioare.

— S-a făcut târziu, zise el. Noi va trebui să plecăm. Marcellus întinse mâna spre el.

— Sunt mulţumit, Ştefan, c-ai venit la mine, declară el. Vei fi binevenit şi de aici înainte... Demetrius, mâine dimineaţă voi avea nevoie de tine aici la han.

Cutremurat până în adâncul fiinţei şi incapabil să-şi explice această situaţie, Marcellus rămase nemişcat vreme de un ceas, uitându-se la peretele din faţa lui. Într-un târziu se simţi copleşit de osteneală şi întinzându-se pe pat, adormi. Puţin înainte de revărsatul zorilor fu trezit de glasuri răstite şi de ţipete însoţite de răcnete sălbatice şi de lovituri violente, în hanuri se întâmpla destul de des să fii trezit, la orice oră din zi şi din noapte, de ţipetele câte unui sclav

care era bătut cii vergi; dar zgomotul de acum părea că vine din curte şi tot hanul se cutremura.

Marcellus îşi trecu picioarele peste marginea patului şi, apropiindu-se de fereastră, se uită în curte, îşi dădu imediat

seama de ceea ce se întâmplă: sosise ziua răzbunării bătrânului Iulian. O duzină de legionari cu echipamentul de război adunase cu brutalitate pe toţi sclavii din casă într-un colţ al curţii. Fără îndoială alţii pătrunseseră înăuntru şi urmăreau pe cei care încă nu se treziseră din somn. De la parter se auzeau ţipete şi răbufneli, uşi care se spărgeau şi lovituri. Puţin după aceea pe scară se auzi lipăitul sandalelor şi uşa camerei lui Marcellus se deschise larg.

— Tu cine eşti? întrebă un soldat cu glasul brutal.

— Sunt cetăţean roman, răspunse Marcellus calm. Şi cred c-ar. fi mai bine să fii mai cuviincios când intri în camera unui tribun.

— Astăzi nu avem timp să fim cuviincioşi, stăpâne, răspunse legionarul, căci suntem în căutarea creştinilor.

— Nu mai spune! ripostă Marcellus. Şi legatul Iulian îşi închipuie că pentru nenorociţii aceştia merită să vă deranjaţi şi să faceţi o astfel de larmă în zorii zilei.

— Legatul n-are obiceiul să-mi spună ce-şi închipuie, răspunse legionarul şi.nu e nici obiceiul ca soldaţii să-l întrebe aşa ceva. Eu execut ordinele, stăpâne. Vom aduna pe toţi creştinii din oraş. Dumneata nu eşti creştin şi-mi pare rău că te-am deranjat, sfârşi el şi ieşi pe coridor.

— Stai! strigă Marcellus. De unde ştii că eu nu sunt creştin? Nu se poate ca un tribun roman să fie şi e! creştin?

Legionarul începu să râdă, ridică din umeri, îşi feri de pe frunte coiful de metal şi se şterse de sudoare cu mâneca tunicii.

— Eu n-am vreme de glume, stăpâne. Te rog să mă ierţi, spuse şi, salutând cu suliţa, apucă pe coridor.

Ţipetele de afară începuseră acum să se liniştească. Probabil evacuarea se terminase.Un grup de sclavi speriaţi se aşezaseră în apropierea zidului şi-şi frecau membrele învineţite de lovituri. Ceva mai departe de ei erau câţiva călători prost îmbrăcaţi care se -adăpostiseră în hanul acesta. Soţia în vârstă a hangiului Levi se oprise în apropierea lor. Era palidă şi capul îi tremura de spaimă. Marcellus se întrebă dacă nu cumva tremură mereu în felul acesta sau tremură numai când este speriată.

Un centurion înalt şi elegant se opri în faţa lor şi, scoţând un sul de pergament, îl desfăşură în toată lungimea şi cu glasul sonor începu sa citească un edict. Frazele edictului erau pompoase şi spuneau că nu M admite ca cei care biasfemiază şi

se numesc creştini să mai ţină adunări. De aici înainte nimeni nu va mai avea voie să pomenească, nici în public, nici pe ascuns, numele lui Isus Galileeanul, despre care se ştie c-a fost găsit vinovat de trădare, blasfemie şi jigniri aduse conducătorilor oraşului Ierusalim. Toţi vor trebui să considere acest edict drept primul şi ultimul avertisment. Nesupunerea va fi pedepsită cu snoartea.

După ce înfăşură din nou sulul, centurionul dădu un ordin şi se îndreptă spre poartă, iar legionarii îl urmară. Peste câteva clipe un bătrân slujitor cu părul alb, căruia îi picura sângele din tâmplă, scurgându-i-se pe umărul gol, se lăsă moale şi căzu grămadă la picioarele zidului. O sclavă tânără îngenunche lângă el şi începu să bocească. Un grec bărbos se aplecă şi, punând urechea pe pieptul bătrânului, îi ascultă inima, apoi se îndreptă şi clătină din cap. Patru sclavi ridicară trupul inert şi plecară spre chiliile slujitorilor, iar ceilalţi îi urmară abătuţi. Nevasta hangiului se întoarse în loc şi capul i se mişca fără încetare. Făcu semne spre un târn care căzuse pe jos. Un sclav cocoşat se apropie şi ridicându-l începu să măture lespezile aleii, în afară de el. În curte nu mai rămăsese nimeni. Marcellus se întunecă la obraz şi se depărta de fereastră.

— Ce curaj din partea bătrânului Iulian, murmură el în silă. Imperiul roman are toate motivele să se mândrească de faptele lui!

Se îmbrăcă şi cobori în curte. Levi îl întâmpină la picioarele scării, plbconindu-se şi frecându-şi mâinile, îşi exprimă nădejdea că tribunul n-a fost tulburat de zgomotul de adineauri. Poate doreşte să i se servească prânzul imediat? Marcellus dădu din cap.

— De aici înainte nu vom mai avea atâtea neajunsuri din pricina acestor creştini, se grăbi Levi să asigure pe muşteriul său roman, pentru a-i da să înţeleagă că e! este de acord cu măsurile luate de procurator.

— Oamenii aceştia ţi-au pricinuit vreun neajuns? întrebă Marcellus cu indiferenţă.

Levi ridică umerii şi, întorcând mâinile cu palmele în sus şi cu degetele răschirate, îi răspunse zâmbind:

- Nu este de ajuns că procuratorul nu poate să-i sufere? întrebă ei cu toată discreţia.

— Eu nu te-am întrebat de asia, declară Marcellus. Creştinii aceştia care au fost maltrataţi astăzi în hanul dumitale ţi-au dat vreun motiv ca să te plângi de ei? Au obiceiul să fure, să mintă şi să se încaiere? Se îmbată? Sunt certăreţi? Spune-mi ce fel de oameni sunt?

— Ca să vă spun adevărul, stăpâne, declară Levi, eu n-am nici un motiv să mă plâng împotriva lor. Sunt oameni liniştiţi, credincioşi şi cinstiţi. Dar, cum spune şi procuratorul, stăpâne, nu se poate să tolerăm blasfemii.

— Blasfemii? Afirmaţia aceasta este o copilărie! se răsti Marcellus. Ce ştie şi ce-l interesează pe procurator blasfemii Ie? Spune, Levi, ce blasfemiază oamenii aceştia?

— Nu respectă templul, stăpâne.

— Cum ar putea respecta templul când el însuşi nu se respectă pe sine?

Levi ridică din umeri şi continuă să zâmbească cu sfială.

— Religia poporului nostru, stăpâne, trebuie apărată, murmură el cu glasul onctuos.

Marcellus făcu o strâmbătură şi ieşi în grădina însorită, unde constată că fata care bocise la capul mortului începuse -să aştearnă masa pentru el. Era cu ochii roşii de plâns, dar cu toate acestea se mişca sprintenă şi atentă. Nu ridică privirea când simţi că Marcellus s-a aşezat pe scaun.

— Moşneagul acela a fost rudă cu dumneata? întrebă el cu blândeţe.

Fata nu răspunse, dar ochii i se umplură de lacrimile care începură să i se scurgă în lungul obrajilor. Apoi plecă, probabil la bucătărie, ca să-i aducă prânzul. Levi se apropie de masă.

— Ce legătură este între fata aceasta şi moşneagul acela care a fost ucis? întrebă Marcellus.

— A fost tată! ei, răspunse Levi speriat.

— Şi ai fost în stare să-i ceri să se ocupe de serviciu?

Levi îşi repezi umerii, coatele şi palmele mâinilor în sus cu un gest de apărare.

— Serviciul face parte dintre obligaţiile ei, stăpâne! Eu nu am nici o vină că tatăl ei a fost ucis.

Marcellus se ridică în picioare şi se uită la ei cu dispreţ.

— Şi mai îndrăzneşti să faci paradă de religia poporului dumitale! Col eşti de ticălos, Levr! zise e! şi se apropie de ieşire.

— Vă rog, stăpâne, vă voi servi chiar eu, stărui Levi. Îmi pare rău că v-am jignit cu purtarea mea! Se îndreptă repede spre bucătărie, târşâindu-şi papucii. Marcellus se aşeză din nou la masă şi se întrebă dacă nu cumva o va pălmui din pricină că a dat ocazie acestui incident penibil.

Demetrius se sculase în zorii zilei pentru a trece pe la Ecclesia înainte de a merge la han, unde trebuia să se ocupe de stăpânul său. Se strădui să se îmbrace fără a trezi pe prietenul său, despre care ştia că a petrecut o noapte zbuciumată, dar Ştefan se trezi şi se frecă la ochi.

— Voi veni la tine pe înserate, zise Demetrius cu glasul în şoaptă, ca şi când prietenul său ar fi tot adormit şi n-ar vrea să-l trezească. Te voi găsi aici?

— Voi fi la Ecclesia, îngână Ştefan.

— Mi-am închipuit că nu vei mai trece pe acolo.

— Demetrius, nu sunt în stare să părăsesc pe bătrânul Simon. Acum, după ce toţi au plecat cu diverse însărcinări, el a rămas singur.

Ieşi din casă în vârful picioarelor şi se îndreptă spre vechiul bazar, unde îşi închipuia că va găsi pe Simon şi va putea sta de vorbă cu el. I se părea o purtare aproape lipsită de loialitate faţă de Ştefan din cauză că nu-i pomenise despre această întâlnire, dar Marcellus stăruise să păstreze cel mai mare secret. Ar fi vrut să se întâlnească cu Simon, şi Demetrius trebuia să pună la cale această întâlnire dacă va avea posibilitatea. Seara trecută nu avusese ocazie să vorbească cu Simon. Probabil în dimineaţa aceasta va putea să-l găsească singur înainte de a începe activitatea zilei.

Ecclesia începuse să se mişte. Aşternuturile păturile erau adunate. Copii zbârliţi şi pe jumătate îmbrăcaţi, de toate vârstele, alergau de colo până colo; cei mici plângeau, moşnegii se feriseră din cale şi-şi netezeau bărbile lungi, uitându-se întunecaţi împrejurul lor. Femeile alergau în bucătărie şi înapoi, aducând străchinile la mesele pe care le aşterneau bărbaţii. Demetrius se apropie de grupul cel dintâi pe care-l întâlni în calea lui şi întrebă de Simon. Unul dintre aceştia semită împrejurul său şi-i făcu semn. Simon se oprise mai la o parte în apropierea unei ferestre şi citea un sul vechi de pergament. Până şi în această atitudine uriaşul galileean avea o măreţie neobişnuită. Dacă ar fi fost ajutat de oameni curajoşi, Simon

acesta ar fi putut să joace un rol important, îşi zise Demetrius. Omul acesta dispunea de o imensă vitalitate şi era o personalitate impresionantă pentru rolul de conducător. Nu era deci de mirare că oamenii ţineau ca ei să pună mâinile pe bolnavii lor.

După ce se apropie, Demetrius aşteptă să fie recunoscut. Simon ridică privirea, dădu din cap şi-i făcu semn.

— Învăţătorule, stăpânul meu - Marcellus Gallio - doreşte să vorbească cu tine când vei fi dispus, declară Demetrius.

— Cel care a plecat în Galileea împreună en Justus? întrebă Simon. În căutarea ţesăturilor de casă, căci aşa spunea?

— Stăpânul meu a cumpărat o mare cantitate de astfel de ţesături, răspunse Demetrius.

— Şi ce a mai facut? întrebă Simon cu glasul adânc.

— S-a interesat foarte mult de viaţa lui Isus, Învăţătorule!.

— Cred că se interesa şi înainte de plecare, murmură Simon, uitându-se în ochii lui Demetrius. Acesta a fost principalul său scop pentru care a plecat în Galileea.

— Da, Învăţătorule, admise Demetrius, acesta a fost principalul său scop pentru care a plecat în Galileea. Problema îl interesează foarte mult... dar astăzi are o mulţime de nedumeriri. Este adăpostit în hanul lui Levi. Pot să-i spun că eşti de acord să vorbeşti cu el între patru ochi?

— Voi vorbi cu el mâine în timpul după-amiezii, răspunse Simon. Şi dacă doreşte să fie numai singur cu mine îi vei spune că ne vom întâlni în partea de miazănoapte a oraşului, pe câmpul căpăţânilor, care se numeşte Golgota. Acolo va apuca pe poteca ce şerpuieşte în lungul câmpului până sus pe coama colinei, care se găseşte exact la mijloc.

— Cunosc locul, stăpâne!

— În cazul acesta îi vei arătă drumul. Spune-i să vină singur, zise Simon, apoi înfăşură sulul şi, fără să se mai ocupe de Demetrius; murmură o rugăciune şi se îndreptă spre mesele din mijlocul sălii. Cineva făcu semn celor de la mese şi nu se mai auzi nimic, afară de plânsul liniştit al unui copil. Cei care erau aşezaţi pe scaune se ridicară în picioare. Cu glasul puternic şi adânc, Simon începu să citească:

Poporul care înainta prin întuneric u văzut în faţa lui o lumină mare. Asupra celor care sălăşluiesc în întuneric străluceşte

lumina. Căci între noi s-a născut un copii Nouă ni s-a dat un fiu y i pe umerii acestuia este întemeiată stăpânirea lumii.

La intrarea sălii se auzi un zvon de larmă şi toate privirile celor de faţă se îndreptară speriate spre uşă. Se auziră câteva ordine răstite. Oamenii înspăimântaţi rîu avură nevoie să.aştepte prea mult Iară să ştie ce se întâmplă. Uşile fură date de perete şi o centurie de legionari pătrunse înăuntru, desfăşurându-se întocmai ca o vâltoare de ape. Cu lăncile în mână, ţinându-le la înălţimea umărului, împinseră creştinii speriaţi spre fundul săiii. Unii dintre cei mai în vârstă căzură în brânci, dar fură ridicaţi cu violenţă în picioare şi azvârliţi Între ceilalţi care se îngrămădiseră în lungul peretelui din fund.

Demetrius, care rămăsese în apropierea ferestrei departe de ceilalţi, văzu tot ce se întâmplă. Trupa continua să se scurgă în sală. Simon însă rămase nemişcat; acum era singur, căci toţi ceilalţi se îngrămădiseră pe lângă peretele de la spatele lui. Centurionul dădu un ordin şi legionarii se opriră. Se apropie cu paşi întinşi de Simon şi zâmbi batjocoritor. Erau de aceeaşi înălţime şi amândoi - specimene impunătoare de virilitate.

— Prin urmare, tu eşti cel căruia i se zice Pescarul? întrebă centurionul răstit.

— Eu sunt, răspunse Simon cu îndrăzneală. De ce ai venit aici să tulburi o adunare de oameni paşnici? A comis careva dintre noi vreo crimă? Dacă a comis, atunci luaţi-i şi duceţi-! să fie judecat.

— Se va face aşa cum doreşti, se răsti centurionul. Dacă vrei să fii judecat pentru blasfemie şi trădare, procuratorul îţi va face pe voie... Luaţi-i de aici!

Simon se întoarse în loc şi se uită la oamenii deznădăjduiţi. Fiţi mulţumiţi! strigă ei, şi nu vă împotriviţi! Eu mă voit întoarce din nou între voi!

— Asta nu se va întâmpla! strigă centurionul.

Ca răspuns la ordinul lui, doi legionari voinici se apropi ară şi, apucându-l fiecare de câte o mână, îl întoarseră în loc şi se îndreptară cu el spre ieşire. Ceilalţi legionari strâmtorau mulţimea oamenilor speriaţi, care nu îndrăzneau să se mai mişte. Centurionul porunci să se facă tăcere. Femeile speriate acoperiră cu palmele mâinilor gurile copiilor care ţipau. Apoi scoase un sui şi citi edictul procuratorului. prin care acesta

interzicea de aici înainte orice adunare a celor care blasfemiazâ şi se numesc creştini.

Demetrius începu srVşi facă încet loc în lungul peretelui spre uşa de la intrare şi astfel putu auzi câteva fragmente din edictul citit de centurion. Clădirea trebuia să fie evacuată imediat. Toţi cei care vor mai fi găsiţi prin apropierea acestei case vor fi arestaţi. Numele lui Isus, cel care a blasfemiat şi a fost osândit pentru trădare, nu va fi îngăduit nimănui să-l pomenească de aici înainte.

— Ieşiţi afară! zbieră centurionul. Plecaţi la casele voastre! Şi să nu vă mai interesaţi de pescarul vostru! Pe acesta nu-l veţi mai vedea de aici înainte!

Ajungând în apropierea uşii, unde-şi dădu seama că centurionul a terminat ce avea de spus şi că trupele vor ieşi din sală, Demetrius se grăbi spre ieşire şi, ajungând în stradă, trecu de cealaltă parte, o luă la fugă şi intră într-o stradă laterală, de aici pe o hudiţă strâmtă, coti în strada următoare, îşi domoli mersul şi se îndreptă spre hanul lui Levi. Aici totul părea liniştit. Intră în curte, urcă scara ce ducea spre camera lui Marcellus şi auzi pe Levi, care se uita după el, că-l strigă.

— Stăpânul tău a plecat, zise el.

— Nu ştii unde a plecat? întrebă Demetrius neliniştit.

— Cum aş putea să stiu aşa ceva? răspunse Levi. Presupunând că probabil Marcellus i-o fi lăsat în camera lui vreo însemnare, îşi ceru voie să intre. O sclavă greacă făcea ordine. Fata îl recunoscu şi zâmbi sfioasă. Spunându-i ce caută, începură amândoi să caute.

— Ai văzut în dimineaţa aceasta pe stăpânul meu? întrebă Demetrius.

Fata clătină din cap.

— Acum câteva ceasuri am trecut prin mare spaimă, zise ea. Demetrius stărui să-i spună ce s-a întâmplat şi fata începu să-i vorbească despre descinderea ce se desfăşurase în zorii zilei. Demetrius se apropie de fereastră şi se gândi vreme îndelungată la impresia Ce a făcut-o stăpânului său acest incident. Fără îndoială trebuie să fie revoltat. Probabil va încerca să intervină. Nu era exclus ca el să meargă la bătrânul Iulian şi să protesteze împotriva acestor procedee. De ce se gândea mai îndelung la această posibilitate, i se părea tot mai plauzibilă. Intervenţia aceasta era destul de primejdioasă, dar Marcellus

era o fire violentă şi nu-i lipsea ciH-ajul. La urma urmelor, cuvântul unui tribun are oarecare greutate.

Se întoarse în loc şi întâlni privirea fetei îndreptată spre el. Ochii ei păreau prietenoşi, dar gravi. O văzu că întoarce capul spre uşă, apoi se apropie de el şi-l întrebă cu glasul în şoaptă:

— Faci şi tu parte dintre noi?

Demetrius dădu din cap şi fata îi zâmbi în semn de aprobare. Imediat după aceea începu din nou să scuture aşternutul şi să aşeze păturile, ca şi când s-ar fi temut să nu fie surprinsă de cineva că-şi pierde vremea.

— Astăzi va fi mai bine să nu te arăţi pe stradă, zise ea fără să se întoarcă spre el. Coboară la bucătărie, căci acolo vei fi în mai multă siguranţă.

— Îţi mulţumesc! răspunse Demetrius. Ideea aceasta nu e rea. Afară de asta mi-e şi foame, şi dădu să iasă din cameră. Când trecu pe lângă ea, fata întinse mâna şi-l apucă de braţ.

— Stăpânul tău ştie că faci parte dintre noi? întrebă ea în şoaptă, în primul moment nu ştiu ce ar trebui să-i răspundă, aşa că-i zâmbi enigmatic, lăsând-o să-şi închipuie ce va crede de cuviinţă, şi părăsi camera. Bătrânul Levi, care era întotdeauna prezent, îl întâmpină în capul scării şi, zâmbindu-i, îi spuse fără nici o legătură cu ceea ce-l interesa că astăzi este o dimineaţă frumoasă.

— Admirabilă, răspunse Demetrius, care înţelese imediat că bătrânul este nerăbdător să afle ce s-a întâmplat.

— Stăpânul dumitale ţi-a lăsat vreo ştire? întrebă Levi amabil.

— Mi-a spus să prânzesc şi să-l aştept până când se va Întoarce:

— Foarte bine, încuviinţă Levi. Du-te la bucătărie şi vei fi servit. Apoi, făcând câţiva paşi spre uşă, se opri din nou şi zise: Cred că străzile oraşului sunt liniştite.

— Azi, dimineaţă devreme, când am părăsit casa în care am dormit, era linişte, răspunse Demetrius laconic.

După ce mancă un blid de lapte cu pâine şi câteva smochine coapte, începu să se plimbe nerăbdător prin bucătărie. Nimeni dintre slujitorii hanului nu părea dispus să stea de vorbă. Fata care-l servise în ajun plângea, îşi zise că va merge până la palatul procuratorului şi va aştepta la distanţă, căci presimţea că Marcellus trebuie să fie acolo, în altă parte nu putea să fie.

După ce-şi termină prânzul, pe care i-l servi Levi cu dezgustătoare slugărnicie, Marcellus începu să se simtă neliniştit din pricina lui Demetrius, căci îşi închipuia că probabil a avut o nemulţumire pe drum, altfel ar fi trebuit să sosească demult.

Nu ştiu în ce parte locuieşte Ştefan, dar fără îndoială cei din dugheana lui Ben Iosif îi vor putea spune. Pe urmă se gândi că şi dugheana lui Ben Iosif va fi fost călcată de legionari. Fără îndoială, ei fuseseră informaţi că dugheana este locul de întâlnire al ucenicilor lui Isus, aşa că pe toţi cei care i-au găsit acolo i-au arestat.

instinctul prudenţei părea că ar vrea să-i spună să se ferească de acest focar al primejdiei, în cazul când Demetrius a fost arestat va fi mai bine să aştepte până când se va restabili ordinea. Până atunci va putea afla unde se găseşte sclavul său şi va încerca să-l scape.

Hangiul Levi îl determină să ia o hotărâre, începuse să se plimbe de colo până colo prin curte, când bătrânul apăru în cadrul uşii; nu zise nimic, ci se uită la el cu ochii mărunţi şi lucitori, apoi se întoarse în loc şi intră în sala hanului, de unde apăru imediat aducând un scaun, ca şi când ar fi vrut să-i spună că, dacă-şi cunoaşte interesul, va fi mai bine ca astăzi să nu se mişte din han. Marcellus se întunecă la obraz şi fără să se mai uite la el se îndreaptă spre poartă şi ieşi în stradă.

Pentru a putea ajunge la dugheana lui Ben Iosif trebuia să traverseze o bună distanţă prin piaţa care furnica de lume şi de aici să treacă printre căsuţele mărunte ale sărăcimii care se înghesuiau una într-alta în lungul hudiţelor. Văzu un grup de oameni care gesticulau şi vorbeau de-a valma. Domoli pasul şi auzi că sala de întrunire a creştinilor a fost călcată şi evacuată de autorităţi. Pe conducători i-au băgat la închisoare. Pescarul Simon a fost decapitat.

Marcellus se grăbi din nou la drum. La o mică distanţă, în stradă, unde era dugheana lui Ben Iosif, văzu adunată o mulţime de oameni care se frământau. În apropierea lor se oprise un grup de legionari care probabil aşteptau ordinele, deoarece stăteau în poziţie de repaus, proptiţi în suliţe. Cineva, care se găsea în mijlocul grupului de oameni, ţinea o cuvântare înflăcărată. După ce ajunse destul de aproape, recunoscu glasul celui care vorbea.

Era Ştefan, cu capul gol şi îmbrăcat în levită cafenie, pe care o purta în timpul lucrului; se vede că fusese scos din dugheană pentru a fi interogat. Lumea încruntată din jurul lui părea dispusă să-l asculte în linişte, pentru a-i da ocazia să-şi dovedească el însuşi vinovăţia pentru care a fost osândit.

Marcellus, care era mai înalt decât toţi ceilalţi spectatori, începu să se uite curios la cei care se îngrămădiseră împrejurul lui. Imediat ghici ce fel de oameni sunt. Cei noi veniţi dintre ei erau bine îmbrăcaţi şi după înfăţişarea prosperă făceau parte din clasa negustorilor şi a cămătarilor, între ei se vedea, ici-colo, şi câte un rabin mai tânăr. Frunţile tuturor erau încruntate, dar păreau că ascultă cu cea mai mare atenţie.

Ştefan vorbea fără să ezite. Se oprise curajos în mijlocul cercului de oameni care se închisese împrejurul său şi ridicase braţele în sus, ca şi când ar fi făcut apel la judecata lor calmă, dar nu la mila lor. Nu era sfidător, dar nici speriat.

Ceea ce spunea nu era o cuvântare menită să trezească emoţia oamenilor ignoranţi, ci o necruţătoare acuzaţie împotriva conducătorilor oraşului Ierusalim, care, spunea el, n-au fost de acord să schimbe starea nenorocită în care se zbate populaţia.

— Voi vă consideraţi drept poporul ales! continuă el cu îndrăzneală, înaintaşii voştri au scăpat dintr-o robie ca să intre în alta şi să ducă jugul secole de-a rândul, aşteptându-şi mereu Mântuitorul, dar voi niciodată n-aţi ascultat cuvântul marilor voştri învăţaţi când au apărut în faţa voastră ca să vă propovăduiască cuvântul adevărului. De nenumărate ori din mijlocul poporului vostru s-au ridicat oameni inspiraţi, dar toţi aceştia au fost huliţi şi batjocoriţi, nu de poporul împilat şi sărăcit, ci de oameni ca voii Din mijlocul publicului se ridică un murmur de proteste.

— Pe care dintre profeţi, întrebă Ştefan, nu l-au persecutat părinţii voştri? De astă dată aţi devenit vânzătorii şi ucigaşii celui mai drept dintre aleşii poporului vostru!

— Asta este blasfemie! protestă cineva dintre ascultători.

— Voi! strigă Ştefan cu glasul tremurător şi făcu un gest în care cuprinse pe toţi cei dimprejurul său, voi care afirmaţi c-aţi primit Tablele Legii din mâna îngerilor, spuneţi-mi cum aţi respectat aceste legi?

Un murmur adânc de proteste se ridică din mijlocul mulţimii, dar nimeni nu se mişcă pentru a-l ataca. Marcellus se întrebă

cât va mai trebui să treacă pentru ca- aceşti oameni furioşi să se repeadă împotriva celui care-i batjocorea în felul acesta.

Din marginea cea mai depărtată a grupului care se frământa neputincios, cineva ridicase o piatră de caldarâm pe care acum o aruncă asupra lui. Cel care o aruncase ţintise bine, deoarece piatra lovi pe Ştefan în umărul obrazului şi-l făcu să se clatine pe picioare. Cu o mişcare involuntară ridică mâna şi-şi şterse sângele care apăru numaidecât. A doua piatră aruncată cu furie îl lovi în cotul braţului. Apoi se ridică un chiot şi Marcellus îşi închipui că este.un protest împotriva acestei nelegiuiri, dar imediat după aceea îşi dădu seama că glasurile guturale ale oamenilor protestează împotriva cuvintelor pe care le auziseră, nu împotriva lapidării. Când a treia piatră îl lovi în plin obraz, chiotele de aprobare ale spectatorilor se ridicară furtunoase. Alte două pietre aruncate nu-şi atinseră ţinta, deoarece trecură peste capul lui Ştefan şi loviră în mulţimea din cealaltă parte. Fariseii şi cărturarii din cealaltă margine începură să se înghesuie unul într-altul şi să se calce în picioare, alergând să se adăpostească în lungul pereţilor şi pe sub garduri. Ştefan încercă să-şi acopere capul cu braţele şi se dădu înapoi, dar pietrele curgeau acum fără întrerupere.

Centurionul crezu că e momentul să dea acum un ordin şi soldaţii se puseră în mişcare îmbrâncind lumea, fără să ţină socoteală de nimic pentru a-şi face loc şi a se apropia. Marcellus, care era în apropierea unui soldat înalt şi voinic, se luă după el şi-l văzu că pocneşte în obraz pe unul din rabinii care nu se feri destul de repede din cale pentru a-i face loc să treacă. Acum legionarii făcuseră roată în mijlocul semicercului spectatorilor şi închiseră drumul cu suliţe întinse. Pietrele începură să cadă mai repede şi Marcellus constată că incidentul acesta nu poate să fie improvizat. Fruntaşii care erau de faţă nu aruncau cu pietre, dar fără îndoială pregătiseră dinainte această lapidare, căci oamenii care aruncau pietrele erau pricepuţi în această meserie şi nu greşeau ţinta.

Ştefan căzuse acum în genunchi şi se sprijinea în coate, iar cu o mână care-i era însângerată încerca să-şi acopere capul. Cealaltă îi atârna fără putere, căci probabil îi era ruptă. Mulţimea începuse acum să mugească întocmai ca fiarele. Marcellus tresări, părându-i-se c-a mai auzit mugetul acesta şi la

spectacolele din Circus Maximus. Îşi făcu loc spre legionarul cel înalt, care, după ce se uită la el, îl lăsă să treacă.

Mai mulţi tineri din mijlocul mulţimii îşi ziseră, probabil, că acesta este momentul când vor trebui să intervină şi ei în operaţia de lapidare. Centurionul se prefăcu că nu-i vede când trecură pe sub şirul de suliţi întinse. Lui Ştefan, care acum se întinsese nemişcat, nu-i mai puteau face nici un rău şi cu contribuţia lor puteau cel mult să dovedească celor de faţă că sunt şi ei de acord să-şi asume partea de răspundere în săvârşirea acestei crime.

Marcellus simţi un junghi în inimă. Nu putea face nimic. Dacă bătrânul Iulian ar fi fost de faţă, poate ar fi protestat, dar pe centurionul acesta ar fi fost zadarnic să-l denunţe. El nu făcea altceva decât să execute ordinele primite de la alţii. Bietul Ştefan era mort său îşi pierduse cunoştinţa, dar demnitarii oraşului continuare să-l lapideze.

În imediata apropiere a lui Marceilus, de cealaltă parte a cercului spectatorilor, se oprise un tânăr cărturar în cap cu o tichie cu ciucur, probabil un cercetător al Talmudului. Era mic de statură, dar bine legat. Sta cu pumnii încleştaţi şi obrazul îi era contractat de revoltă. Fiecare piatră ce lovea în trupul inert al victimei era însoţită de o mişcare de aprobare din partea lui. Marcellus se uita cu atenţie la obrazul lui livid şi se miră că un tânăr inteligent este în stare să se bucure de această brutalitate omenească.

Imediat după aceea, un bărbat gras şi impunător îşi făcu !oc pe sub suliţele legionarilor şi, scoţându-şi levita luxoasă, o întinse tânărului. Un altul tot atât de impunător îl urmă şi se dezbrăcă, iar după ce-şi predă şi el levita începură amândoi sa se opintească pentru a smulge o piatră din caldarâm. Marcellus se plecă spre cel care ţinea levitele în braţe şi-l întrebă cu severitate:

— Ce rău ţi-a facut ţie omul acesta?

Omuleţul se întoarse şi se uită cu îndrăzneală în ochii lui Marcellus. Avea un obraz pi în de răutate, dar se vedea că nu este prost. Obrazul lui strâmbat de revoltă nu putea fi uitat cu uşurinţă.

— Omul acesta a blasfemiat! zbieră el..

— Ce legătură ar putea să aibă blasfemia cu asasinatul? murmură Marcellus. Mi se pare că eşti cărturar şi probabil vei putea să-mi explici şi mie.

— Dacă vei vrea ca mâine să vii la Betsamidraş, prietene, răspunse omuleţul, mulţumit că poate să-şi vânture priceperea, te voi lămuri. Vei întreba de Saul... din Tars, adăugă el cu mândrie. Sunt şi eu un cetăţean roman ca şi tine, stăpâne.

Pietrele nu mai cădeau acum. Lumea începuse să se liniştească. Tânărul întinse celor doi fruntaşi levitele şi încercă să-şi facă loc cu umărul printre oamenii care se răriseră. Legionarii mai ţineau şi acum suliţele întinse, dar se frământau pe loc ca şi când ar fi fost nerăbdători să plece. Centurionul sta de vorbă cu un evreu bărbos îmbrăcat într-o impunătoare levita neagră. Lumea diraprejurul lor se împrăştia grăbită.

Lui Marcellus, care sta cu ochii pironiţi asupra trupului zdrobit al curajosului grec, i se păru că vede o uşoară tresărire. Ştefan începuse să se ridice încet într-un cot. Un fior de gheaţă tremură pe deasupra mulţimii când îl văzură că s-a ridicat în genunchi. Obrazul lui plin de sânge se îndreptase în sus şi pe buzele zdrobite îi tremura un zâmbet. Apoi pe neaşteptate ridică o mână, ca şi când ar fi strâns mâna cuiva care a coborât spre el.

— Îl văd! strigă el cu glasul triumfător. Îl văd! Iisuse, stăpâne al meu... Ia-mă la tine! Apoi ochii i se închiseră, capul i se plecă pe piept | şi Ştefan se prăbuşi pe grămada de bolovani.

Spectatorii înspăimântaţi se întoarseră imediat în loc şi plecară. Nimeni nu se opri ca să mai întrebe ceva. Începură să dispară ca j alungaţi de spaime. Marcellus îşi simţea inima bătând în piept şi limba îi era uscată. Cu toate acestea i se păru c-a fost copleşit de o senzaţie neobişnuită. Ochii îi erau plini de lacrimi, dar obrazul îi strălucea de lumina unui zâmbet neaşteptat.

Se întoarse în loc şi se uită în ochii speriaţi ai legionarului care-i J făcuse loc să se apropie de el.

— Asta a fost o întâmplare cu totul neobişnuită, stăpâne! îngână soldatul.

— Mult mai neobişnuită decât ai putea să-ţi închipui! exclamă Marcellus.

— Aş fi fost în stare să jur că grecul a murit! Părea că a văzut pe J cineva care coboară ca să vină în ajutorul lui!

— A şi văzut pe cineva care a venit în ajutorul lui! strigă Marcellus extaziat.

— Probabil pe galileeanul acela care a murit pe cruce? întrebă legionarul neliniştit.

— Galileeanul acela, prietene, n-a murit! declară Marcellus. Este mai viu decât oricare dintre cei care au fost aici de faţă!

Cutremurat până în adâncul fiinţei şi cu buzele tremurând, Marcellus plecă împreună cu cei care se împrăştiau. Gândurile îi alergau vârtejuri în timpul cât înainta, împins de cei care se îngrămădeau pe urma lui. Dar la primul colţ de stradă se opri şi se întoarse înapoi. De Ştefan nu se mai interesa acum nimeni. Legionarii procuratorului coborau în rânduri de câte patru în josul străzii. Nici unii! dintre foştii prieteni ai lui Ştefan nu se arătase încă. Era prea devreme pentru a îndrăzni să se apropie de el.

Se lăsă într-un genunchi alături de trupul zdrobit şi, întinzând mâna, îi netezi părul însângerat de pe creştet şi se uită la obrazul împietrit al lui Ştefan. Pe buzele lui se mai vedea şi acum zâmbetul de adineauri.

Într-un târziu, bătrânul Ben Iosif ieşi şchiopătând din dugheana lui. Era cu ochii roşii şi umflaţi de plâns. Se apropie sfios şi se opri la depărtare de câţiva paşi. Marcellus ridică fruntea şi uitându-se la el îi tăcu semn. Bătrânul se apropie palid de spaimă. Plecându-se spre trupul mortului, se sprijini cu palmele în genunchi şi se uită la obrazul împietrit, apoi se uită întrebător la Marcellus, dar fără să-l recunoască.

— Ce moarte fioroasă, stăpâne! scânci Ben Iosif.

— Ştefan nu este mort! declară Marcellus. A plecat împreună cu Isus.

— Te rog, Stăpîne, nu-ţi bate joc de credinţa noastră! zise Ben Iosif. Pentru noi, cei care credem în Isus, ziua aceasta este foarte tristă.

— Adu-ţi aminte că el a făgăduit celor care cred într-însul că nu vor muri niciodată, ci vor trăi în veci.

Ben Iosif dădu încet din cap şi se uită neîncrezător în ochii lui Marcellus.

— Da... dar tu nu crezi într-însul! îngână el.

Marcellus se ridică în picioare şi puse mâna pe braţul subţire al bătrânului, apoi îi răspunse.

— S-ar putea, Ben Iosif, ca Isus să nu vină niciodată după mine, răspunse el cu glasul liniştit, şi tot aşa s-ar putea să nu vină niciodată după tine... dar după Ştefan a venit. Du-te şi adu un bărbat mai tânăr care să-mi ajute să ridicăm trupul şi să-l ducem în dugheana ta.

Palizi de spaimă, vecinii se adunară împrejurul trupului zdrobit al lui Ştefan, pe care-l întinseră pe masa de lucru a lui Ben Iosif. Toţi plângeau. Rhoda părea deznădăjduită. Unii dintre cei de faţă se uitau bănuitori la Marcellus, închipuindu-şi despre el c-ar putea să fie o iscoadă, trimisă anume ca să vadă ce vor face. Dar acum nu era momentul să le explice că şi e! face parte dintre ei. Puţin după aceea văzu pe Demetrius că s-a oprit în apropierea lui şi-i spuse să nu se mişte din atelier, ci să încerce să fie oamenilor de folos. Luând pe bătrânul Ben Iosif de braţ, se duse cu el în colţul cel mai depărtat al atelierului.

— Aici eu nu vă pot ajuta cu nimic, zise el şi puse câţiva bani de aur în mâna ţesătorului, dar aş vrea să te rog ceva. După ce Justus se va întoarce la Ierusalim, spune-i c-am fost de faţă când Ştefan a fost primit în împărăţia lui Isus şi mai spune-i că sunt convins că tot ce mi-a povestit în timpul cât am cutreierat Galileea împreună este adevărul adevărat.

Lui Simon, ziua aceasta cât stătu pe întuneric şi frecat în obezi i se păru foarte lungă. La amiază îi aduseseră un colţ de pâine mucedă şi un urcior de apă; dar nu mâncase, deoarece era prea adânc mâhnit în sufletul lui pentru a putea mânca.

În primul ceas după arestarea lui, din celulele de alături se auziră glasuri batjocoritoare care întrebau cum îl cheamă, ce crimă a săvârşit şi când va trebui să moară. Făceau glume obscene, vorbind despre f ziua când ei vor fi executaţi şi-şi băteau joc de el, spunând că este f atât de speriat, încât nici nu îndrăzneşte să le răspundă. Dar nu le răspunsese nimic şi la urmă ceilalţi deţinuţi se saturară să-l mai batjocorească.

Laviţa de lemn pe care se aşezase slujea şi de pat. Era mai lată decât o laviţă obişnuită, dar nu se putea întinde pe ea şi nu putea nici să se proptească cu spatele de perete. Poziţia aceasta era obositoare, aşa că uneori încerca să-şi întindă trupul uriaş, dar fără să reuşească. Pereţii celulei erau umezi şi tot aşa şi lespezile. Guzganii uriaşi ieşeau din cotloanele lor şi-i ciuguleau sandalele. Cătuşele grele îi tăiau mâinile.

Se gândi c-ar putea suporta mai cu uşurinţă caznele la care este supus şi ar înfrunta moartea cu mai multă îndrăzneală dacă ar şti că lasă în urma sa o organizaţie de oameni îndrăzneţi, care să ducă înainte sarcina ce-i fusese încredinţată lui. Evident, săvârşise greşeli şi probabil procedase greşit şi când întemeiase Ecclesia. Fără îndoială încă nu sosise timpul pentru întemeierea unei astfel de organizaţii. Fusese prea nerăbdător. Ar fi trebuit să lase mişcarea să crească încet şi nesimţit, cum creşte dospeala în pâine, aşa cum spusese Isus.

Ce se va alege de aici înainte, se întrebă el, de cauza creştinilor când toţi adepţii sunt împrăştiaţi şi majoritatea lor stau ascunşi? Cine va fi conducătorul lor? Filip? Nu... Filip este un tânăr curajos şi credincios, dar lui îi lipseşte îndrăzneala necesară. Conducătorul lor va trebui să fie îndrăzneţ. Ioan? Nu! Iacob? Nici acesta. Amândoi aveau pregătirea necesară pentru un conducător, dar le lipsea autoritatea. Mai rămânea Ştefan... El ar fi fost conducătorul indicat, dar nu aici în Ierusalim. Evreii vor stărui ca cel care-i va conduce să fie israelit şi probabil vor avea dreptate, deoarece tradiţia creştină aparţine poporului evreu.

Cum de Mântuitorul a îngăduit să se întâmple o astfel de catastrofă? Sau poate şi-a schimbat planul de la început pentru propagarea învăţăturilor lui? Sau şi-a pierdut încrederea în conducătorul pe care l-a ales? Simon încercă să-şi aducă aminte de ziua când Isus îi spusese: Simone, eu te voi boteza şi-ţi voi zice ţie Petru: Petru cel de stâncă! „Pe această stâncă voi clădi casa mea!" Simon închise ochii şi clătină din cap, gândindu-se la mulţumirea adâncă ce o simţise în ziua aceea şi o compară cu deznădejdea situaţiei în care se găseşte acum.

După ce se lăsă noaptea, veni un gardian în mână cu o torţă fumegândă şi trase zăvoarele fiecărei uşi, iar al doilea umplu urcioare le de apă din celule. Văzând că n-a mâncat pâinea pe care o adusese la amiază, gardinaul nu-i mai dădu alta, dar nici nu zise nimic. Probabil condamnaţii la moarte nu aveau obiceiul să mănânce decât foarte puţin.

În timpul cât se împărţi hrana se auzi zăngănit de lanţuri şi târşâit de picioare, dar acum în închisoare era linişte deplină. Simon se simţi toropit de somn şi, proptindu-şi umerii şi ceafa de perete, adormi. Puţin după aceea avu un vis neobişnuit, din pricină că nu părea să fie vis, deşi ştia că nu poate fi nici

realitate, în vis se ridică în picioare şi se uită mirat la cătuşele care-i scăpaseră de pe mâini şi acum erau deschise pe laviţa din faţa lui. Îşi îndreptă trupul şi ascultă. Nu se auzea nimic altceva decât respiraţia ritmică a celorlalţi deţinuţi. Până acum nu i se întâmplase încă niciodată să aibă un vis atât de limpede şi de amănunţit.

Se ridică în picioare şi întinse braţele. Apoi făcu câţiva paşi spre uşa celulei, pipăindu-şi drumul prin întuneric în lungul lespezilor de pe jos. I se păru straniu că nu aude tălpile sandalelor-târşâindu-se pe piatră, cum se întâmpla de obicei, încolo visul i se părea cât se poate de real. Întinse mâna şi o propti în uşa grea şi bătută în piroane. Uşa se feri din calea mâinii lui, scârţâind în ţâţâni, întinse din nou mâna spre ea şi uşa se deschise mai larg în faţa lui. Mai făcu un pas... şi încă unul. N-auzise până acum niciodată despre un astfel de vis! Era treaz şi-şi putea auzi bătăile inimii şi zvâcnirea sângelui în tâmple, dar cu toate acestea ştia că el doarme pe laviţa din apropierea peretelui.

Se propti cu mâna de peretele umed şi înainta cu băgare de seamă fără să facă zgomot. La capătul lungului coridor, o dâră slabă de lumină îşi făcea loc printre grinzile groase. Când se apropie, poarta se deschise singură atât de încet şi de nesimţit, încât Simon înţelese că nu poate să fie realitate. Trecu pragul porţii şi începu să umble mai repede, în lumina slabă a zorilor văzu doi paznici care stăteau aşezaţi pe lespezi, cu braţele împreunate împrejurul genunchilor, cu bărbia proptită în piept şi adormiţi. Nici unul dintre ei nu se mişcă, îşi continuă drumul spre porţile grele de la intrare şi văzu numaidecât lacătul uriaş cu care erau închise. Se aşteptase ca în timpul visului acestea să fie larg deschise, dar aripile porţii nu se mişcară, întinse mâna spre metalul rece şi se opinti o dată, dar poarta nu se mişcă.

În aceeaşi clipă înţelese că visul s-a terminat şi că se va trezi în celula lui cu mâinile ferecate în cătuşe, începuse să simtă răcoarea, îşi strânse veşmântul împrejurul trupului şi se miră că mişcările mâinilor nu-i sunt împiedicate de nimic. Se uită împrejurul său speriat de tulburarea ce pusese stăpânire pe el. În aceeaşi clipă, ochii i se opriră pe o portiţă mai mică tăiată în poarta cea mare şi constată că aceasta este larg deschisă. Simon trecu şi imediat după aceea poarta se închise singură în

urma lui. Ajunsese în stradă. Acum umbla mai zorit. La o răscruce se lovi de un stâlp ascuns în întuneric. Fără îndoială zguduitura această neaşteptată îl va face să se trezească. Se opri în loc şi ridicând fruntea în sus văzu stelele strălucind pe cer şi începu să râdă de mulţumire. Era treaz! Fusese slobozit din închisoare!

Ce să facă acum? Unde să meargă? Grăbi pasul şi se îndreptă spre dugheana lui Ben Iosif, dar constată că este cufundată în întuneric. Se întoarse în loc şi plecă spre Ioan Marcu. O dâră slabă de lumină se vedea la o fereastră a catului de sus. Bătu la poarta de ostreţe. După puţină aşteptare, printr-o strungăreaţă văzu obrazul înspăimântat al Rhodei, care o rupse la fugă spre uşa deschisă a casei.

— Este Simon! o auzi strigând speriată. Simon s-a întors din morţi.

Apoi se apropie din nou de poartă şi, după ce trase zăvorul, o deschise larg. Ochii îi erau umflaţi de plâns, dar obrazul îi strălucea de mulţumire. Ridică braţele amândouă şi-l strânse cu putere la piept.

— Simon! exclamă ea plângând. Isus te-a înviat din morţi! Ai văzut pe Ştefan? Se întoarce şi el?

— Spune, Rhoda, Ştefan a murit? întrebă Simon abătut.

Braţele i se desprinseră de pe trupul lui şi căzu grămadă cutremurată de durere. Simon se aplecă spre ea şi o ridică în braţe înduioşat, apoi o duse şi o dădu în grija lui Marcu.

— Am auzit că te-au ucis, zise Marcu.

— Nu m-au ucis, răspunse Simon. Dar porţile închisorii s-au deschis în calea mea şi am ieşit.

Intrară încet în casă cu Rhoda, care plângea deznădăjduită. Odaia era plină de creştini. Ochii lor trişti se deschiseră larg şi obrajii chinuiţi li se făcură prelungi când îl văzură, căci îşi închipuiseră despre el c-a murit, îi făcură loc să treacă fără să zică nimic. Simon se opri în mijlocul lor şi constatară că a trecut printr-o schimbare neobişnuită, căci din prezenţa lui simţeau că se desprinde o demnitate şi o forţă nouă. Ridică încet braţul şi oamenii îşi plecară frunţile.

— Să ne rugăm Domnului! începu Petru cel de stâncă.

Binecuvântat fie Domnul, cel care a dat viaţă nouă nădejdilor noastre. Copleşiţi de durerea acestei zile, să ne bucurăm de încercarea prin care a trecut credinţa noastră, care este mai

preţioasă decât aerul şi care ne va face să fim vrednici de marea cinste când Mântuitorul nostru se va întoarce între noi!

După ce se plimbase vreme de un ceas prin faţa palatului procuratorului, Demetrius se simţi copleşit de griji şi nu fu în stare să mai aştepte. Probabil greşise în momentul când îşi închipuise că Marcellus va veni la Iulian pentru a interveni în favoarea creştinilor persecutaţi.

Prin urmare renunţă să mai aştepte şi se îndreptă grăbit spre dugheana lui Ben Iosif. Deşi era încă destul de departe de destinaţie, în drumul său întâlni oameni bine îmbrăcaţi şi cu obrajii încruntaţi, care probabil se întorceau acasă de la un spectacol ce nu le făcuse plăcere. Când văzu razele soarelui frângându-se pe scuturile unui grup de soldaţi care se apropia, Demetrius intră într-o hudiţă şi-şi continuă drumul făcând un ocol.

Deşi edictul procuratorului interzicea de aici înainte întrunirile creştinilor, constată că în dugheana lui Ben Iosif sunt adunaţi cel puţin o duzină de oameni împrejurul unui mort. Demetrius constată mirat că între aceştia este şi stăpânul său, ca şi când ar fi stat de pază. Îşi făcu loc printre oamenii care stăteau întristaţi. Rhoda căzuse în genunchi în apropierea mortului şi plângea înecată de suspine. I se părea imposibil ca Ştefan, cu care stătuse de vorbă abia acum câteva ceasuri, să fie mortul acesta cu trupul zdrobit.

Deupă ce-şi mai reveni puţin în fire, Marcellus îl trase la o parte.

— Tu, Demetrius, vei rămâne aici împreună cu ei şi le vei ajuta să-l îngroape, zise el. Prezenţa mea nu poate decât să-i înspăimânte.

Ei nu sunt în stare să înţeleagă motivul pentru care mă interesez de ei şi sunt bănuitori. Mă voi întoarce la han.

— Ai fost de faţă când s-a întâmplat ticăloşia aceasta, stăpâne? întrebă Demetrius.

— Dat, dar s-a întâmplat ceva mai mult decât ceea ce se poate vedea aici, îţi voi spune mai târziu!

După ce aşezară pe Ştefan la loc de odihnă fără ca pe drum să mai fie supăraţi de cineva, Demetrius se întoarse acasă împreună cu Ioan Marcu, zicându-şi că foarte curând se va putea întoarce la han, unde-i aştepta Marcellus. Dar Maria, mama lui Marcu, şi Rhoda stăruiră atât de mult sa mai întârzie împreună

cu ele, încât nu îndrăzni să le părăsească. După ce terminară cu cina şi se făcu noapte, începură să sosească prietenii familiei, la început câte unul, apoi în grupuri de câte doi şi trei, până ce odăile din partea de jos se umplură de oameni. Nici unul dintre ei nu încercă să vorbească celorlalţi cu glasul ridicat. Oamenii vorbeau în şoaptă despre o viziune pe care Ştefan o avusese înainte de a muri, dar nimeni nu fusese atât de aproape de el pentru a putea şti exact ce s-a întâmplat. Demetrius nu dăduse atenţie deosebită acestui murmur de glasuri. Singură Rhoda părea curioasă să afle despre ce este vorba.

Apoi, spre marea mirare a celor de faţă, sosi Simon, care părea mult mai impunător şi mai impresionant decât fusese înainte. Părea că nu este dispus să le vorbească în amănunt despre felul în care scăpase din închisoare, dar, abstracţie făcând de emoţiile prin care trecuse, această scăpare îl făcuse să devină cu totul alt om şi părea chiar că a devenit mai înalt şi mai voinic decât fusese până acum. Toţi presimţeau într-însul o forţă nouă şi se sfiau să înceapă vorba cu el sau să-i pună întrebări. Li se păru straniu când îl auziră spunând că de aici înainte vor trebui să-i zică Petru.

Demetrius făcu semn lui Ioan Marcu şi-i spuse să poftească pe Simon Petru să se adăpostească în casa lui, deoarece el i-ar ceda bucuros camera lui şi se va duce să doarmă la han. După ce se înţeleseră în felul acesta, Demetrius plecă, fără ca ceilalţi să-l bage în seamă. Era aproape miezul nopţii când ajunse la han şi bătu ta uşa lui Marcellus, pe care-l găsi treaz şi cu un sul în mână. Statură, vorbind în şoaptă, până se revărsă de ziuă, fără să ţină seama de raporturile dintre sclav şi stăpân tot timpul cât discutară evenimentele întâmplate în timpul zilei.

— Sunt şi eu creştin! declară Marcellus, după ce-i spuse felul în care a fost lapidat Ştefan, iar lui Demetrius i se păru că face această declaraţie cu mai multă mândrie decât atunci când spunea „sunt şi eu roman!", I se păru straniu s-audă pe Marcellus Gallio făcând această mărturisire de credinţă şi atitudine, care era cu totul străină de educaţia şi temperamentul său.

Imediat după-amiază Demetrius îl însoţi până la marginea câmpului pustiu care se numea Golgota. Nici unul dintre nu auzise nimic şi, după ce se mai apropiară, simţiră în aer fumul acru al gunoaielor aprinse, în depărtare se vedea o colină

acoperită de iarbă verde, întocmai ca o oază în mijlocul deşertului.

— Îţi mai aduci aminte de locul acesta, stăpâne? întrebă Demetrius şi se opri.

— Foarte tulbure, murmură Marcellus. Sunt convins că singur nu l-aş fi putut găsi. Tu îţi aduci aminte de el destul de limpede, Demetrius?

— Da, destul de limpede, în ziuă aceea eu am sosit târziu. De aici putem vedea crucile şi mulţimea adunată la picioarele lor.

— Eu ce făceam când ai sosit? întrebă Marcellus.

— Jucai zaruri împreună cu ceilalţi ofiţeri.

— Pentru cămaşă?

— Da, stăpâne!

O bucată de vreme nici unul dintre ei nu mai zise nimic.

— Nu l-am văzut când l-au pironit pe cruce, adăugă Marcellus cu glasul sugrumat. Paulus m-a dat la o parte. M-am simţit foarte mulţumit că nu va trebui să fiu martor la acest spectacol. Am trecut de cealaltă parte a colinei, dar, crede-mă, amintirea acestei scene este destul de dureroasă.

— Iată poteca, stăpâne, zise Demetrius. Eu mă voi întoarce la han şi te voi aştepta. Sper că nu vei aştepta zadarnic, dar totuşi nu-mi vine să cred că Simon Petru va veni la această întâlnire.

— Cred că va veni, declară Marcellus. Astăzi Simon Petru este mai sigur că nu va fi arestat decât a fost în timpul zilei de ieri. Atât procuratorul, cât şi cei de la conducerea templului încearcă să convingă poporul că nu există nici un motiv moral sau juridic care să justifice credinţa creştinilor. După ce au arestat pe conducătorul lor cu intenţia de a da o pildă tragică celorlalţi, astăzi, când au constatat că victima lor a părăsit zidurile închisorii, se simt cu toţii năuciţi. Nici bătrânul Iulian şi nici Irod nu vor încerca să explice poporului această întâmplare. Probabil vor ajunge la concluzia că, cu cât se va vorbi mai puţin şi nu se va mai lua nici o măsură împotriva Marelui Pescar, va fi cu atât mai bine pentru toţi cei interesaţi. Eu cred că Simon Petru va veni la întâlnirea pe care mi-a dat-o, afară de cazul când, datorită celor întâmplate ieri, a uitat.

Petru nu uitase. Marcellus îl văzu de departe cum se apropie cu paşi largi şi fruntea sus, ceea ce dovedea că este cu gândurile limpezite. Bărbatul acesta are calităţi de conducător, îşi zise Marcellus.

Dar când Marele Pescar ajunse în apropierea colinei încetini pasul şi rămase cu umerii bleojdiţi. Se opri şi cu mâna tremurândă îşi şterse fruntea. Marcellus, când îl văzu că începe să urce, se apropie ca să-l întâmpine. Petru întinse mâna uriaşă spre el, dar nu zise nimic. Se aşezară pe iarba din apropierea gropilor adânci în care fuseseră înfipte crucile şi rămaseră vreme îndelungată tăcuţi.

Într-un târziu, Petru păru că se trezeşte din dureroasa lui meditaţie şi se uită cu ochii tulburi la Marcellus, apoi plecă fruntea în pământ ca şi când i-ar fi ruşine de ce-i va spune.

— În ziua aceea eu n-am fost de faţă, declară e! cu glasul adânc şi gutural. În ceasul durerii lui, eu n-am fost lângă el! şi pieptul i se cutremură de un suspin adânc.

Marcellus nu ştia ce să-i răspundă şi nici dacă aşteaptă să-i spună ceva. Uriaşul galileean sta cu palmele ridicate în sus, copleşit de o durere atât de. adâncă, încât orice încercare de a-l linişti ar fi reprezentat o necuviinţă. În aceeaşi clipă se întoarse spre Marcellus şi-l examina cu interes, ca şi când abia acum l-ar fi văzut pentru prima dată.

— Sclavul tău grec mi-a spus că te interesează povestea lui Isus, începu el grav. Mi s-a mai spus că în timpul zilei de ieri ai fost foarte amabil şi că te-ai ocupat de vrednicul nostru Ştefan. Ben Iosif este de părere că tu împărtăşeşti credinţa creştinilor. E adevărat, Marcellus Gallio?

— Sunt convins că Isus este de origine divină, răspunse Marcellus. Cred că este viu şi că are o mare putere. Dar mai am multe de învăţat despre el.

— Credinţa ta, fiule, a ajuns chiar acum destul de departe! zise Petru mulţumit, în calitate de roman, felul tău de viaţă se deosebeşte foarte mult felul de viaţă pe care l-a propovăduit Isus. Fără îndoială ai săvârşit multe fapte rele în viaţă şi va trebui să te căieşti, pentru ca astfel să cunoşti mila lui fără hotar. Dar nu-ţi voi putea cere să te căieşti înainte de a-ţi spune faptele rele pe care le-am săvârşit eu. Orice păcate ai fi săvârşit, acestea nu pot fi comparate cu lipsa mea de credinţă, care totuşi mi-a fost iertată. A fost cel mai bun prieten al meu, dar în ziua când a avut nevoie de mine am jurat că nu l-am întâlnit niciodată în drumul meu.

Petru îşi acoperi ochii cu palmele mâinilor şi plecă fruntea. Rămase vreme îndelungată în această atitudine, apoi ridică fruntea din nou.

— Spune-mi acum ce ştii despre Isus.

Marcellus nu-i răspunse imediat, dar când începu să vorbească glasul lui aproape nu se putea înţelege. Se auzi pe sine spunând ca şi când ar fi vorbit cineva cu totul străin de el:

— Eu sunt cel care l-a răstignit!

Soarele coborâse demult spre asfinţit până să termine ce aveau să-şi spună unul altuia şi să se îndrepte din nou spre oraş. Vreme de două ceasuri, Marcellus ascultase povestea din care înainte de asta nu aflase decât fragmente şi în mod intermitent, când sufleteşte nu era pregătit pentru a le putea aprecia.

Simţeau acum prezenţa unei stranii legături între ei, dar Petru, preocupat de amintirile lui referitoare la Marele său învăţător, îi spuse că acum nu poate să-i mai intereseze altceva decât viitorul, îşi făcuse planuri îndrăzneţe despre activitatea ce o va desfăşura de aici înainte. Ar fi vrut să plece la Joppa, în Cezareea şi probabil la Roma.

— Tu ce vei face, Marcellus? întrebă el provocator.

— Eu mă voi întoarce acasă!

— Ca să faci împăratului raportul pe care-l aşteaptă?

Petru îşi puse mâna uriaşă pe genunchii lui Marcellus şi se uită cu atenţie în ochii lui.

— Până unde vei merge cu mărturisirile referitoare la Isus? întrebă el.

— Îi voi spune împăratului că Isus, despre care am crezut că este mort, e şi astăzi viu şi că se străduieşte să întemeieze o împărăţie nouă.

— Tânărul meu frate, pentru aşa ceva vei avea nevoie de mult curaj, împăratului nu-i va face plăcere să afle că va fi întemeiata o nouă împărăţie. Pentru îndrăzneala ta ar putea să te pedepsească.

— Se va întâmpla ceea ce va trebui să se întâmple! răspunse Marcellus. Dar în orice caz eu îi voi spune adevărul.

— Te va întreba ce dovadă ai că Isus este viu. În cazul acesta ce-i vei putea răspunde?

— Îi voi spune cum a murit Ştefan şi-i voi vorbi despre viziunea pe care a avut-o. Sunt convins că Ştefan a văzut în faţa lui pe Isus.

— Împăratul Tiberiu îţi va cere o dovadă mai întemeiată decât este aceasta.

Marcellus rămase îngândurat. Vorbele lui Petru erau justificate; o astfel de afirmaţie nu va putea avea prea mare valoare în faţa unuia care nu este dispus să creadă. Tiberiu va începe să râdă când îl va auzi că va face astfel de afirmaţii, cum ar fi râs dealtfel oricare altul. Senatorul Gallio îi va răspunde: „Ai văzut un om murind uitându-se la Isus. Dar ce te face să crezi că ceea ce a văzut el a fost Isus? Aceasta este singura ta dovadă pe care te întemeiez! când afirmi ca galileeanul tău este viu? Spui că el a săvârşit minuni, dar tu însuţi n-ai văzut nici una".

— Haide, să plecăm, zise Petru şi se ridică în picioare.

Plecară alături fără să-şi mai spună nimic, deoarece fiecare dintre ei era preocupat de propriile sale gânduri. Foarte curând după aceea ajunseră în mijlocul străzilor pline de circulaţie. Petru spusese că se va întoarce în casa lui Ioan Marcu. Marcellus trebuia să se întoarcă la han. Trecură prin faţa templului. Soarele dispărea în zare şi treptele de marmură, care în timpul zilei erau pline de cerşetori, acum rămăseseră aproape pustii.

Un biet olog cu picioarele strâmbe şi răsucite sta aşezat pe treapta cea mai de jos a scării şi întinse căţuia spre ei, cerându-le pomană cu glasul răguşit. Petru încetini pasul şi se opri. Marcellus apucase câţiva paşi înainte, dar se opri şi se întoarse înapoi când văzu că Petru s-a oprit şi că stă de vorbă cu cerşetorul.

— De când eşti în starea aceasta, prietene? întrebă Petru.

— Chiar din ziua naşterii, stăpâne! scânci ologul. Fie-ţi milă, stăpâne, şi ajută-mă cu ceva!

— Eu nu am bani, răspunse Petru, apoi continuă cu glasul grăbit. Dar ceea ce am îţi voi da! Şi întinzând,braţele pe deasupra ologului speriat îi porunci: în numele lui Isus, ridică-te şi umblă!

Apucându-l de amândouă braţele, îl ajută să se ridice în picioare, şi acesta păru că încearcă să-şi păstreze echilibrul, scoţând sunete stinse din gât ca şi când ar fi încercat să râdă şi să plângă în acelaşi timp; pipăi drumul cu tălpile sandalelor, făcând paşi mărunţi şi nesiguri, ca şi când acum ar fi încercat pentru prima dată să umble, dar de umblat umblă cu adevărat. Acum începuse să chiuie!

Numaidecât după aceea împrejurul lui se adunară câţiva oameni. Vecinii din apropiere care-l cunoşteau îşi făcură loc pentru a putea ajunge mai aproape de el şi a-i pune întrebări. Petru apucă pe Marcellus de braţ şi-şi continuară drumul, mergând în tăcere, într-un târziu îndrăzni să-l întrebe cu glasul tremurând:

— Petre, cum ai reuşit să săvârşeşti această faptă?

— Cu puterea duhului lui Isus.

— Bine... dar aşa ceva nu se poate! Omul acesta a fost olog din naştere şi în toată viaţa lui n-a făcut un singur pas.

— De aici înainte va putea umbla, zise Petru cu glasul solemn.

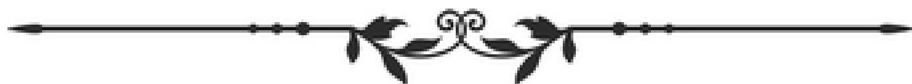
— Spune-mi, Petre, ştiai dinainte că ai această putere? îl imploră Marcellus. Ai mai săvârşit până acum o astfel de faptă?

— Nu fapte ca acestea, răspunse Petru. Sunt din ce în ce tot mai profund conştient de prezenţa lui. Trăieşte în mine. Puterea aceasta nu este a mea, Marcellus. Este duhul lui.

— Probabil el nu va apărea niciodată decât în inima oamenilor, se dumiri Marcellus.

— Da! zise Petru. El va sălăşlui în inima oamenilor... şi le va da puterea duhului său. Dar atât nu este tot! El va coborî din nou printre oamenii.

CAPITOLUL XX

Era ştiut de toată lumea că în timpul nopţii Roma este oraşul cel mai zgomotos din tot imperiul, dar trebuia să fi petrecut un an de linişte în provinciile de la hotar pentru a-ţi putea da seama în întregime de zgomotul care te împresoară din toate părţile.

În afară de cele două celebre artere de circulaţie care treceau prin Forum - Via Sacra şi Via Nova - care erau pavate cu blocuri de marmură adusă din Numidia, toate celelalte străzi erau pavate cu pietre de mărimea prunelor până la mărimea unei rodii.

Pentru a evita aglomeraţia în lungul acestor străzi înguste şi cotite şi a celor care se încrucişau cu ele, acum un secol se dăduse o ordonanţă care interzicea circulaţia vehiculelor de transport de la răsăritul până la apusul soarelui, cu excepţia carigelor imperiale şi a paradelor oficiale din zilele consacrate festivităţilor.

În timpul zilei, străzile din cartierul comercial furnicau de lumea care circula pe jos şi printre aceştia treceau cei privilegiaţi, călare şi lectice, dar după apusul soarelui toate aceste străzi începeau să se cutremure de vuietul roţilor ferecate şi grele care treceau în lungul pavajelor prost făcute şi desfundate, provocând un zgomot asurzitor, petrecut de scârţâitul strident al osiilor neunse, de pocnetul bicelor şi de ţipetele celor care încercau să-şi facă loc; zgomotul acesta care te scotea din minţi nu înceta decât în zorii zilei următoare. Situaţia dura noapte, de noapte cât era anul de lung.

Dar în timpul nopţilor de vară -cu lună plină, când începeau lucrările de construcţii şi toţi cei care făceau cărăuşie încercau să profite de lumină, vuietul larmei în Roma ajungea la maximum. Mii de oameni care nu puteau să doarmă din pricina căldurii ieşeau în stradă şi, cu ţipetele şi urletele lor, amplificau mugetul asurzitor al circulaţiei. Negustorii ambulanţi ţipau în gura mare, lăudându-şi marfa; trubadurii cântau din liră şi

băteau tobele; convoaie de cămile încărcate de mărfuri treceau prin mijlocul mulţimii care vocifera, văzându-se călcată în picioare şi cu hainele rupte în tifnpul învălmăşelii; care grele cu piatră de construcţie treceau, împingând lumea sub streşinile caselor şi în hudiţele laterale. Toate nopţile din Roma erau insuportabile, dar când erau nopţi cu lună acestea deveneau şi primejdioase pentru populaţie.

Cu mult înainte ca galera lor plecată din Ostia să treacă de cotitura fluviului pentru ca în faţa ei-să apară întreaga panoramă a oraşului în timpul unei strălucitoare nopţi înstelate de iunie; în auzul lui Marcellus îşi făcu loc mugetul infernal al oraşului, cu o putere cum nu-şi aducea aminte să o fi auzit înainte de asta; ar fi fost imposibil să suporţi un astfel de zgomot, fără să fii dinainte pregătit, după ce ai petrecut o lună în largul mării liniştite.

Pentru el zvonul acesta de larmă asurzitoare avea o semnificaţie cu totul nouă. El simboliza urletul furios al oamenilor care se iau la întrecere pentru a îndeplini totul în felul cel mai vulgar, dar care în schimbul sudorii şi al zbuciumului pe care-l pun la contribuţie nu sunt niciodată răsplătiţi aşa cum se cuvine şi cu toate acestea nu ştiu ce va să zică răgazul, n-au nevoie nici de linişte şi probabil niciodată nu vor avea parte de pace.

Galera acostă uşor la chei, pentru a fi întâmpinată de un roi de hamali care zbierau cât îi lua gura. Demetrius fu cel dintâi dintre călătorii galerei care coborî pe ţărm şi se întoarse aproape imediat cu o jumătate de duzină de liberţi oacheşi din Tracia, care ridicară numeroasele legături ce le aveau şi le aşezară într-o cotigă, iar el şi stăpânul său luară o carigă de piaţă cu care să ajungă până acasă. Imediat după aceea fură învăluiţi de şuvoiul circulaţiei, aşa că nu mai puteau înainta decât la pas. Marcellus, care era nerăbdător şi plictisit de drum propuse să plătească celui care-i ducea şi să-şi continue drumul pe jos.

Uitase cu desăvârşire cât de ticăloasă şi nesuferită este mulţimea care populează străzile. Când stă îngrămădită, nu mai are nici un fel de judecată; este incapabilă să-şi dea seama că înghesuiala este zadarnică şi că, dacă fiecare şi-ar aştepta rândul, ar putea trece mult mai uşor şi ar putea înainta. Până şi

fiarele junglei adunate la vaduri de ape în timp de noapte sunt mult mai prevăzătoare decât mulţimea anonimă a străzii.

Marcellus îşi aduse aminte de cuvintele pe care le pronunţase ele faţă cu cinicul Paulus şi-i veni să râdă. Împărăţia bunei învoiri între oameni, spusese el, nu va veni de la cei care sunt în fruntea treburilor ţării şi nu va fi impusă nici de cei care stau pe tronuri. Ea se va statornici cu ajutorul poporului de jos. Prin urmare, iată poporul despre care a vorbit! Nu-i rămânea altceva de făcut decât să se urce într-o cotigă şi să explice acestui popor ce este împărăţia bunei învoiri între oameni. Acestora va trebui să le spună să se iubească unii pe alţii, să fie înţelegători pentru a îndeplini astfel legea propovăduită de Cristos. Dar va trebui să procedeze cu toată băgarea de seamă, căci oamenii aceştia sunt gata în orice moment să ridice o mână plină de noroiul din şanţ şi să te împroşte; oamenii de jos nu sunt dipuşi să lase ca cineva să-i ia în bătaie de joc.

Scena revederii între membrii familiei Gallio, la un ceas după aceea, fu clipa cea mai fericită pe care o cunoscuse în viaţă. Acum un an când Marcellus părăsise casa părintească, slăbit, tulburat şi cu privirile rătăcite, cei trei membri ai familiei îl jeliseră ca şi când ar fi fost mort. E adevărat că de atunci primiseră din când în când o scrisoare de la el, în care le spunea că se simte bine, dar din aceste scrisori lipseau amănuntele referitoare la felul de viaţă pe care-l duce şi din conţinutul lor nu transpărea decât o vagă dorinţă de a se întoarce acasă. Printre rânduri puteau citi că starea lui sufletească este mereu tulbure. Astfel prezenţa lui li se păruse foarte depărtată, nu numai ca distanţă, ci chiar ca amintire. Scrisoarea pe care o primiseră de la el acum o lună spunea la sfârşit: „Sunt pe urmele unui mister pe care împăratul m-a însărcinat să-l elucidez. Misterele fac parte din preocupările lui. Dar acesta de acum ar putea să devină cu uşurinţă ceva mult mai important decât o simplă trecere de vreme". Senatorul clătinase din cap şi oftase în timpul cât înfăşurase sulul de pergament pe care-l ţinea în mână.

Dar acum Marcellus se întorsese; fiziceşte arăta tot atât de bine ca un gladiator; moraliceşte era refăcut şi trepida de energie juvenilă şi entuziasm.

În afară de asta, ceva din personalitatea lui se schimbase de asemenea, atribuindu-i o neînţeleasă radiaţie. În toată

înfăţişarea lui se vedea o forţă nouă, un fel de energie contagioasă care înviorase pe toţi ai casei. Această forţă se ghicea în mişcările mâinilor lui, în glas şi în priviri. La început membrii familiei nu-l întrebară ce poate fi, nici nu-i dădură să înţeleagă că au constatat la el un fel de schimbare şi nici între ei nu discutară acest amănunt. Dar se vedea limpede că trecuse printr-o prefacere care i-a atribuit un fel de distincţie pe care nu erau în stare să şiTo explice.

În seara precedentă, senatorul lucrase până târziu în biblioteca sa. După ce termină de scris şi adună obiectele de pe masă, dădu să se ridice în picioare, cînd auzi zvonul unor paşi care i se părură cunoscuţi.

Lăsând pe Demetrius în stradă ca să aştepte sosirea bagajelor, Marcellus - pe care paznicii porţii îl recunoscură şi rămaseră încântaţi - intră în atrium şi ajunse în faţa uşii de la biblioteca tatălui său care era întredeschisă. Intră fără să mai ezite şi-l cuprinse în braţe, strângându-l cu putere, aşa că bătrânului aproape i se tăie respiraţia. Deşi senatorul era bărbat înalt şi pentrţu vârsta lui foarte viril, vigoarea tribunului aproape îl copleşi cu exuberanţa ei neobişnuită.

— Fiul meu! Fiul meu! îngână el de câteva ori la rând. Te-ai făcut bine! Eşti din nou voinic! Eşti din nou viu! Lăudaţi fie zeii!

Marcellus îşi lipi obrazul de al tatălui său şi-l bătu cu palma pe spate.

— Da, tată! exclamă el. Sunt mai viu decât am fost până acum în toată viaţa mea. Iar tu constat că întinereşti cu fiecare zi ce trece! Sunt mândru că sunt fiul tău!

Lucia, care era în camera ei, tresări prin somn, se ridică în capul oaselor, feri păturile de mătase ale patului, ascultă din nou cu gura căscată, şi inima începu să-i bată mai grăbită.

— Ooo! Tertia, trezeşte-te! Dă-mi repede hainele şi leagă-mi sandalele. A sosit Marcellus.

Coborî în fugă până în bibliotecă şi se repezi în braţele fratelui ei, iar când acesta o ridică de subsuori şi o sărută, fata începu să ţipe.

— O, Marcellus! Te-ai făcut din nou bine!

— Dar tu, draga mea surioară... Constat c-ai devenit foarte frumoasă! Ai mai crescut, nu-i aşa? Cu vârful degetelor îi netezi părul lucitor şi negru, apoi adăugă: Părul tău este adorabil!.

Senatorul îi cuprinse pe amândoi în braţe şi rămaseră miraţi, căci bătrânul n-avea obiceiul să-şi manifeste sentimentele în felul acesta.

— Haideţi, zise el cu glasul blând, să mergem la maică-ta!

— E foarte târziu! zise Marcellus. Crezi că ia această oră o putem trezi?

— Sigur că da! interveni Lucia.

Se luară de braţ şi ieşiră toţi trei împreună, în atriumul copleşit de umbră se adunase un mic grup de slujitori mai bătrâni cu părul răscolit şi ochii umflaţi de somn, căci se întrebaseră în ce stare va fi Hui stăpânului şi moştenitorul său, căci ultima dată când fusese acasă li se păruse atât de tulburat sufleteşte.

— Ei... Marcipor! exclamă Marcellus şi strânse mâna întinsă spre ei. Ce faci Decimus?

Nu se întâmpla prea adeseori ca bătrânul acesta rigid şi tăcut să iasă din calmul lui obişnuit, dar cu toate acestea acum începuse să zâmbească şi întinsese mâna spre tânărul său stăpân.

— Ce faci, Tertia! strigă Marcellus întorcându-se spre fata tânără şi zveftă care tocmai cobora scările.

Toţi se apropiară de el şi pe bătrânul Servius îl bătu pe umăr, iar gura fără dinţi a acestuia începu să tremure şi în lungul obrazului bătrân şi zbârcit lacrimile începuseră să-i picure una după alta.

— Bine ai venit! Bine ai venit, stăpâne. Zeii să te aibă în paza lor! îngână moşneagul.

— Dar tu, Lentius! strigă Marcellus. Ce fac caii mei?

Şi când Lentius îi răspunse că Istar a fătat o mânză care acum a împlinit trei luni - declaraţie care-i făcu pe toţi să râdă mulţumiţi, ca şi când ar fi facut o glumă pe socoteala cuiva - Marcellus îi determină pe toţi să râdă cu hohote, când îi porunci: Lentius, să-mi aduci mânza aici! Vreau s-o văd numaidecât!

În atrium se adunaseră acum cel puţin zece dintre slujitorii casei şi toţi trepidau de mulţumire. Până acum nu se semnalase Încă niciodată o astfel de lipsă de disciplină în casa lui Gallio. Slujitorii care îmbătrâniseră în serviciu şi umblau atenţi şi pe vârful picioarelor se pomeniră râzând nestăpâniţi chiar aici în atrium de faţă cu senatorul, care zâmbea şi el.

Marcellus îi făcuse să le strălucească ochii, strigând pe nume pe cei mai mulţi dintre ei. Cele două gemene din Macedonia sosiră şi ele, ţinându-se de mână şi îmbrăcate la fel, aşa că nici nu le puteai deosebi una de alta. Îşi aduse aminte că le-a mai văzut o dată acum doi ani, dar nu-şi mai aducea aminte de numele lor. Se întoarse spre ele şi cu el odată privirile tuturor se opriră asupra lor, aşa că fetele se simţiră stânjenite.

— Voi, fetelor, sunteţi surori? întrebă el.

Întrebarea aceasta li se păru tuturor plină de haz şi atriumul trepida de râsul mulţumit al celor prezenţi.

— Decimus, porunci senatorul şi râsul se stinse. Peste un ceas ne vei servi o masă! în sala cea mare, de banchete! Vei scoate serviciul de aur! Marcipor, dă poruncă să se aprindă toate luminile! în toată vila şi în grădină!

Marcellus se repezi la primul etaj; întâlni pe Cornelia pe coridor în faţa uşii de la camera ei şi o cuprinse în braţe. Nu erau în stare să-şi spună nici o vorbă, ci rămaseră îmbrăţişaţi. Cornelia îl mângâie pe creştetul capului cum ar-fi mângâiat un copil şi începu să plângă în timpul cât senatorul se retrase mai la o parte şi se uita la ei cu ochii tulburi, mângâindu-şi ciucurul de mătase de la cingătoare.

Presimţind că Marcellus şi maică-sa, care era o fire emotivă, vor avea nevoie de câteva clipe ca să stea singuri, Lucia întârziase la picioarele scării pentru a vorbi cu Decimus despre banchetul ce trebuia să urmeze.

Toţi slujitorii ceilalţi plecaseră după treburile lor şi până şi curelele de la sandale li se părea că pârâie mulţumite, ca şi când şi-ar fi zis că aceasta este o ocazie unică şi că este plăcut să fii în slujba unei astfel de case.

— Să nu pregătiţi prea multă mâncare, Decimus. Veţi da la masă fructe proaspete, o friptură rece şi vin... şi prăjituri cu nuci dacă se vor găsi. Dar să nu prepari nimic acum. Senatorul este obosit şi toropit de somn, aşa că va adormi înainte de a termina cu pregătirea unor bucate mai complicate şi calde. Vei servi în sala cea mare, aşa cum ţi-a poruncit, şi vei scoate tacâmurile de aur. Spune lui Rhesus să taie un braţ de trandafiri, dar de cei roşii. Cele două gemene vor servi pe fratele meu. Şi nu...

Făcu ochii mari când văzu pe Demetrius că intră în atrium: înalt, ars de soare şi frumos. Dădu drumul lui Decimus şi, ridicând braţul, salută în semn de bun sosit iar mâneca largă îi

fugi până din sus de cot, descoperindu-i braţul frumos. Decimus, căruia nu-i scăpa nimic, se întunecă la obraz.

Demetrius se apropie cu paşi sprinteni de ea şi oprindu-se la o mică distanţă se înclina adânc, apoi îşi duse vârful suliţei la frunte pentru obişnuitul salut. Dar Lucia se repezi spre el şi-l apucă de amândouă braţele arse de soare.

— Îţi mulţumesc, bunul meu Demetrius, zise ea cu glasul blând. Ai adus pe Marcellus acasă sănătos şi voinic. Poate mai voinic decât a fost înainte de asta.

— Pentru asta n-aveţi nici un motiv să-mi mulţumiţi, răspunse el. Tribunul n-a avut nevoie de nimeni ca să-l aducă acasă. Acum este pe deplin refăcut. Demetrius ridică privirea şi se uită la ea cu admiraţie, îngăduiţi-mi să spun surorii tribunului că arată foarte... foarte bine!

— Dacă eşti de această părere! răspunse Lucia şi începu să se joace cu boabele de chihlimbar ale şiragului ce-l purta la gât, ca şi când ar fi vrut să-l oprească să meargă mai departe. Ar fi inutil, Demetrius, să te întreb cum te simţi. Ai trăit momente emoţionante împreună cu tribunul. Ochii ei examinau o rană recentă ce o avea pe partea de sus a braţului. Demetrius plecă ochii şi zâmbi. De unde te-ai ales cu tăietura aceea îngrozitoare? întrebă ea curioasă.

— Am avut o întâlnire cu un sirian, răspunse Demetrius. Or, se ştie că oamenii aceştia nu prea sunt amabili.

— Cred că i-ai dat o lecţie despre felul în care se poartă grecii, zise Lucia. Ia spune-mi... l-ai ucis?

— Un sirian nu poate fi ucis, răspunse Demetrius cu indiferenţă. Oamenii aceştia mor numai de bătrâneţe.

Lucia ridică din umeri, ceea ce însemna că vrea să termine cu glumele, apoi obrazul îi deveni grav.

— Spune-mi ce s-a întâmplat cu fratele meu? întrebă ea. Pare neobişnuit de bine dispus.

— Dacă-i veţi mai lăsa vreme să răsufle, probabil vă va spune el însuşi, răspunse Demetrius.

— Până şi tu pari cu totul altfel. Te-ai schimbat Demetrius.

— Sper că schimbarea este în bine.

— Ceva vă face pe amândoi să arătaţi cu totul altfel, declară Lucia. Ce s-a întâmplat? Probabil lui Marcellus i s-a dat o slujbă mai importantă?

Demetrius dădu mulţumit din cap.

— Noua lui însărcinare îl va expune din nou primejdiei? întrebă ea cu glasul speriat.

— Da, este sigur că-l va expune! răspunse el cu mândrie.

— Nu pare să-şi facă griji din pricina asta. Nu l-am văzut încă niciodată atât de mulţumit. Chiar din primul moment toată casa a fost răsturnată cu susul în jos datorită mulţumirii lui.

— Ştiu. Am auzit şi eu slujitorii, zise Demetrius şi zâmbi.

— Sper că incidentul acesta nu-i va determina să se abată de la disciplină. Ei n-au obiceiul să-şi permită astfel de libertăţi: totuşi nu cred că strică dacă se bucură cel puţin de astă dată.

— Probabil că nu, încuviinţă Demetrius. Nu le va strica să fie cel puţin de astă dată mulţumiţi.

Lucia ridică din sprâncene.

— Cred că nu m-ai înţeles, zise Lucia şi se uită la el.

— Tot aşa cred şi eu, răspunse el. Aţi uitat că şi eu sunt sclav?

— N-am uitat! zise fata şi ridică fruntea cu mândrie. Dar mi se pare că tu ai uitat.

— Nu vreau să fiu impertinent, adăugă Demetrius cu părere de rău. Dar subiectul despre care vorbim acum e foarte grav: disciplină, sclavie, stăpânire, relaţiile dintre oameni... dar cine are dreptul să spună altora când pot să fie mulţumiţi?

Lucia încruntă sprâncenele şi se uită la el.

— De... să sperăm că bunătatea dovedită de fratele meu faţă de slujitori nu ne va obliga să ne pierdem autoritatea faţă de ei, ripostă ea indignată.

— Nu-mi vine să cred şi nici nu e nevoie! declară Demetrius. El crede într-un fel de autoritate cu totul de altă natură; asta este totul. Probabil aceasta este mult mai folositoare decât ordinele date cu glasul răstit. Este mai plăcută pentru toţi şi drept rezultat oamenii te slujesc mai cu tragere de inimă.

Marcellus se apropie de capul scării şi o strigă.

— Îmi pare rău, Demetrius, c-am fost atât de violentă, zise Lucia şi dădu să plece. Suntem atât de mulţumiţi că v-aţi întors acasă!

Se uită în ochii ei şi-şi zâmbiră, apoi ridică suliţa la frunte şi o salută. Fata îşi ţuguie buzele şi făcu un gest:

— De astă dată... nu e nevoie să mă saluţi.

Marcipor, care sta în alcovul de alături şi aştepta ca această conversaţie să se termine, se apropie imediat ce Lucia urcă

scara. Plecă alături de Demetrius şi ieşiră împreună în peristilul luminat de lună.

— Vindecarea aceasta a lui... este extraordinară! începu Marcipor. Ce s-a întâmplat cu el?

— Îţi voi spune cu toate amănuntele la prima ocazie ce se va oferi; poate chiar în timpul acestei nopţi dacă va fi posibil. Marcellus este credincios convins. A cutreierat toată Galileea.

— Dar tu? întrebă Marcipor. Tu n-ai fost împreună cu el?

— N-am fost tot timpul. Am petrecut mai multe săptămâni în Ierusalim. Despre ce s-a întâmplat acolo voi avea multe de povestit. Marcipor... Galileeanul trăieşte!

— Da... despre asta am auzit şi noi.

— Noi? Cine sunt aceştia, „noi"? întrebă Demetrius şi apucând pe Marcipor de braţ îl opri în loc.

— Creştinii din Roma, răspunse Marcipor şi zâmbi, văzând pe prietenul său că se uită la el mirat.

— Prin urmare la Roma s-a auzit atât de repede?

— De acum câteva luni... ştirea a fost adusă de negustori din Antiohia.

— Şi tu cum ai aflat?

— Vorbele acestea circulau prin pieţele Romei. Decimus, căruia îi place întotdeauna să-şi bată joc de greci, a fost încântat când a putut să-mi spună că la Roma au sosit câţiva negustori superstiţioşi din Antiohia care afirmă că un teslaY evreu ar fi înviat din morţi. Aducându-mi aminte de vorbele pe care mi le-ai spus despre omul acesta, m-am străduit să aflu ceva mai mult decât ce putusem afla de la el.

— Şi te-ai dus la cei din Antiohia ca să vorbeşti cu ei?

— M-am dus chiar a doua zi. Vorbeau fără nici o reticenţă şi ceea ce mi-au spus mi s-a părut convingător. Ei au auzit vestea de la unul Filip, care a fost martor ocular la săvârşirea mai multor minuni, încercând să se convingă de adevăr, unul dintre negustorii aceştia a plecat la Ierusalim şi aici a vorbit cu un bărbat în care avea toată încrederea şi care i-a spus c-a văzut pe Isus după ce a înviat din morţi. Toate acestea, adăugate la ceea ce mi-ai spus tu însuţi, m-au determinat să cred.

— Prin urmare eşti şi tu creştin! zise Demetrius şi ochii îi străluciră. Va trebui să-i spui tribunului. Va fi încântat de această veste.

Obrazul lui Marcipor deveni grav.

— Deocamdată nu-i voi putea spune, Demetrius, încă nu mi-am limpezit în minte ce voi face. Decimus a crezut că este datoria lui să informeze pe senatorul Gallio despre mişcarea aceasta nouă şi i-a descris-o drept o revoluţie împotriva autorităţilor recunoscute.

— Senatorul a luat în această privinţă vreo măsură?

— După cât ştiu, încă n-a luat, dar cred că este firesc ca sentimentele lui faţă de creştini să nu fie binevoitoare! Mişcarea aceasta el o pune în legătură directă cu accidentul fiului său. Prin urmare, dacă Marcellus va afla că aici la Roma există o mare grupare creştină, s-ar putea să se asocieze şi el la,această mişcare. Hotărârea aceasta a lui ar fi primejdioasă. Creştinii se întâlnesc pe ascuns. Patrulele legionarilor au început să se intereseze de locurile lor de întâlnire. N-ar fi bine ca noi să provocăm o ruptură între tată şi fiul său.

— Bine, Marcipor, încuviinţă Demetrius. Nu vom spune tribunului, dar el cu toate acestea va afla; de asta poţi să fii sigur. Cât despre ruptura dintre el şi părintele său, cred că aceasta este inevitabilă. Marcellus nu va renunţa la credinţa lui şi nu-mi vine să cred că pe senator am putea să-l convingem despre adevăr. Oamenii în vârstă n-au obiceiul să-şi schimbe părerile. Dar trebuie să ştii, Marcipor, că această cauză nu va aştepta până în ziua când oamenii încăpăţânaţi şi în vârstă îşi vor schimba convingerile. Întâmplarea aceasta a lui Isus este nădejdea noastră că într-o zi în lumea aceasta vor fi întronate libertatea şi justiţia. Şi dacă în general vor fi întronate, atunci pregătirea în scopul acesta va trebui să înceapă chiar acum!

— Ai dreptate, răspunse Marcipor. Dar cu toate acestea nu mi-ar face plăcere să constat că Marcellus a jignit pe părintele său. Senatorul nu mai are mult de trăit.

— Un caz similar s-a întâmplat şi lui Isus, continuă Demetrius. Mie mi-a fost spus de galileeanul care a auzit această conversaţie. Un tânăr care se întrebase dacă n-ar fi oare de datoria lui să adopte pe faţă acest nou fel de a trăi a venit la Isus şi i-a spus: „Părintele meu este om în vârstă şi cu vederi învechite. Noua religie ar fi pentru el de-a dreptul o jignire, îngăduie-mi să îngrop mai întâi pe părintele meu şi după aceea voi veni şi te voi urma."

— Vorbele acestea ale lui mi se par destul de chibzuite, încuviinţă Marcipor, care avea şaizeci şi şapte de ani...

— Isus n-a fost de această părere, spuse Demetrius. Sosise demult timpul pentru o schimbare categorică a credinţei şi purtării oamenilor. Credinţa aceasta nouă nu poate să aştepte plecarea oamenilor bătrâni şi cu convingeri învechite, în realitate, oamenii aceştia bătrâni sunt de mult morţi. Prin urmare, vor putea fi îngropaţi de alţii, care sunt tot atât de morţi ca şi ei.

— A spus el vorbele acestea? întrebă Marcipor.

— De... În orice caz a spus ceva asemănător.

— Din partea unui om care a fost o fire atât de blândă, cuvintele acestea mi se par cam brutale.

Demetrius îşi trecu înduioşat braţul pe sub al bătrânului corintian.

— Marcipor... să nu facem greşeala de a ne închipui că propovăduirea ideii de pace şi bună înţelegere între oameni a lui Isus ar fi o problemă sfioasă şi timidă, care poate aştepta pe fiecare pentru a se decide şi că se fereşte din drum pentru a se ascunde până când toate celelalte preocupări vor trece. Oamenii care au aprins această torţă şi o duc înainte vor avea de înfruntat multe primejdii. Chiar acum ei sunt biciuiţi şi "aruncaţi în temniţe. Unii dintre ei au fost masacraţi.

— Da, ştiu, murmură Marcipor. Unul dintre negustorii din Antiohia mi-a spus că a văzut pe un tânăr grec bătut cu pietre şi omorât de mulţimea adunată pe străzile Ierusalimului. Numele acestuia era Ştefan. Nu cumva ai auzit despre el?

— Ştefan, răspunse Demetrius abătut, a fost cel mai bun prieten al meu.

Marcellus încă nu-şi terminase prânzul când apăru Marcipor ca să-i spună că senatorul Gallio este în bibliotecă şi-l înştiinţează că i-ar face plăcere să stea de vorbă cu fiul său imediat ce va fi dispus.

— Spune părintelui meu că peste câteva minute mă voi prezenta la ei, spuse Marcellus.

Ar fi preferat să mai amâne pentru câteva zile conversaţia serioasă dintre el şi tatăl său. Pentru senator va fi greu să asculte lunga lui poveste cu răbdarea şi respectul cuvenit. Câteva minute se opri în picioare în faţa ferestrei deschise şi începu să cureţe o portocală, pe care n-avea intenţia s-o mănânce, şi se întrebă care ar putea fi felul cel mai favorabil

pentru a-i prezenta pe Isus Galileeanul. deoarece în cazul de fată rolul va fi nu numai de avocat, ci şi de acuzat în cauză.

Marcus Lucan Gallio nu era omul care s-ar fi mulţumit să discute numai superficial această problemă. Faima lui în Senat era întemeiată pe abilităţile lui reale de a adânci problemele pe toate feţele şi ştia dinainte ce concesii ar putea face, pe cine va fi obligat să măgulească şi cum trebuie să împace interesele contradictorii.

Dacă, de pildă, era ferm convins că în toate timpurile şi în toată lumea apa tinde întotdeauna spre terenuri mai joase, ar fi fost zadarnic să te mai străduieşti spunându-i că într-o anumită zi şi într-o anumită ţară s-a găsit un bărbat care cu un singur gest a determinat cursul unei ape să apuce la deal în loc să curgă la vale. El n-avea nici răbdare, nici timp de risipit cu poveşti care erau împotriva legilor naturii. Cât despre „minuni", însuşi cuvântul acesta i se părea o jignire. Pentru nimic în lume n-ar fi fost dispus să asculte astfel de poveşti şi cu atât mai puţin ar.fi fost dispus să stea de vorbă cu oameni care cred în temeinicia lor. Datorită faptului că toate religiile sunt întemeiate pe fiinţe şi fapte supranaturale, senatorul nu numai că dispreţuia toate religiile, dar până şi oamenii religioşi îi inspirau un fel de silă. Oricine îndrăznea să mărturisească de faţă cu ei astfel de credinţe era considerat fie ignorant, fie lipsit de scrupule. Un bărbat cu cât de puţin bun-simţ, dacă devine exponentul unei religii, trebuie supravegheat, deoarece este limpede că încearcă să profite de cei slabi sufleteşte care au încredere într-însul datorită evlaviei lui. Unii oameni, în conformitate cu părerea lui Gallio, sunt dispuşi să creadă că un bărbat evlavios trebuie să fie numaidecât şi cinstit, deşi realitatea a dovedit că evlavia şi integritatea sunt două noţiuni care nu au nici un fel de legături una cu alta. Este firesc ca bătrânul Servius să invoce mereu zeităţile sale. Putea să ierte şi pe bătrânul Tiberiu pentru interesul ce-l dovedea faţă de orice religie, deoarece bătrânul acesta avea o scrântealâ la cap. Dar astfel de scuze nu le-ai putea acorda unui bărbat sănătos şi cult.

Acum un an când sosise acasă, tratase pe Marcellus cu toată îngăduinţa. Trecuse printr-o puternică zguduitură şi judecata lui fusese tulburată în mod provizoriu. Datorită acestei situaţii, el nici n-ar fi fost în stare să înşire tatălui său astfel de absurdităţi. Dar acum era refăcut atât fiziceşte, cât şi sufleteşte. În

dimineaţa acestei zile va fi obligat să debiteze părintelui său o întâmplare neaşteptată despre un bărbat care a vindecat tot felul de boli; un bărbat care, după ce a fost răstignit, s-a ridicat din morţi şi a fost văzut de mai mulţi inşi. Fără îndoială, vorbele lui vor revolta pe senator şi nu va ezita să-i spună scârbit: „Mai taci, băiete! Nu-ţi dai seama că vorbele acestea nu sunt altceva decât prostii!"

Prevederile lui Marcellus în privinţa felului în care părintele său va primi ceea ce-i va spune se dovediră în întregime exacte. Conversaţia lor fu penibilă pentru amândoi. Chiar din primul moment Marcellus simţi ostilitatea senatorului. Avusese intenţia să înceapă cu judecarea şi osândirea nedreaptă a lui Isus în nădejdea că în felul acesta va reuşi să câştige simpatia tatălui său faţă de galileeanul persecutat pe nedrept, dar Gallio îl întrerupse numaidecât.

— Fiule, întâmplarea aceasta am mai auzit-o, prin urmare nu e nevoie să mi-o repeţi, ripostă Gallio cu indiferenţă. Povesteşte-mi despre drumul pe care l-ai făcut în provincia unde s-a născut omul acesta.

Prin urmare, Marcellus începu să-i vorbească despre drumurile pe care le-a făcut împreună cu Justus; despre micul Iona, al cărui picior infirm fusese îndreptat; despre Miriam, căreia i se dăduse darul de a cânta; despre Lidia, care a fost vindecată numai datorită faptului că s-a atins de veşmântul lui Isus; despre Natanail Bartolomeu şi furtuna de pe Marea Galilei!, timp în care tatăl său se uita la el pe sub sprâncenele încruntate fără să zică şi tară să-l întrebe nimic.

La urmă ajunse să-i vorbească şi despre învierea lui Isus. Cu glasul tremurând de emoţie îi repetă tot ce aflase referitor la apariţiile lui repetate şi în diverse locuri, iar în timpul acesta buzele senatorului tresăriră şi se strâmbară de dispreţ.

— Tot ceea ce-ţi spun eu, tată, pare de necrezut, admise Marcellus, dar cu toate acestea sunt convins că este numai adevărul adevărat.

Un moment se întrebă dacă poate pomeni tatălui său despre vindecarea ologului de către Petru, minunea pe care o văzuse el însuşi. Dar îşi dădu seama că ar fi mai mult decît ceea ce bătrânul său părinte ar fi în stare să suporte. Probabil i-ar răspunde că s-a autosugestionat datorită poveştilor debitate de ceilalţi în privinţa minunilor pe care afirmau că le-au văzut. Sau

cel mult senatorul i-ar fi răspuns fără să ezite: „Acestea, fiule, sunt minciuni şi mie să nu-mi spui că le-ai văzut tu însuţi în realitate!"

— Şi pentru a crede aşa ceva, declară tatăl său cu dispreţ, ţi-a fost de ajuns mărturia unor pescari superstiţioşi.

— Nu mi-a fost uşor să cred, răspunse Marcellus, şi nu încerc câtuşi de puţin să te conving şi pe tine despre temeinicia afirmaţiilor mele. M-ai întrebat să-ţi spun ce am aflat despre Isus şi ţi-am spus numai adevărul. Eu cred că galileeanul acesta mai este şi astăzi viu. Îmi închipui despre el că trebuie să fie o persoană eternă, de origine divină, ale cărei puteri nu le-a avut până acum nici uirrege şi nici un împărat. Mai cred că va veni şi vremea când el va stăpâni lumea!

Gallio începu să râdă cu amărăciune.

— Ai intenţia să-i spui bătrânului Tiberiu că acest Isus va stăpâni întreaga lume?

— Cred că nu va fi nevoie ca vorbele acestea să le spun şi lui Tiberiu. li voi spune că Isus, cel care a fost osândit la moarte şi a fost pironit pe cruce, este încă în viaţă şi împăratul va putea să tragă concluzia pe care o va crede de cuviinţă.

— Probabil nu va strica să fii prevăzător în privinţa vorbelor ce le vei pronunţa de faţă cu acest bătrân nebun, îl preveni Gallio. Tiberiu este nebun tocmai îndeajuns pentru a te crede, şi în cazul acesta informaţiile pe care i le vei da nu sunt deloc menite să-i facă plăcere. Nu-ţi dai seama că ar fi în stare să te pedepsească pentru c-ai îndrăznit să-i debitezi o astfel de poveste?

— Altceva nu-mi poate face decât cel mult să mă ucidă, răspunse Marcellus cu glasul liniştit.

— Probabil nu-ţi va putea face altceva, admise Gallio, dar chiar o pedeapsă atât de uşoară cum este moartea, pentru un tânăr ambiţios cum eşti tu, ar putea să prezinte anumite inconveniente.

Marcellus se strădui să zâmbească auzind gluma sinistră a tatălui său.

— Ca să-ţi spun adevărul, tată. mie nu mi-e frică de moarte, deoarece dincolo de moarte mai există şi o viaţă viitoare.

— De. fiule, aceasta este o nădejde străveche, încuviinţă Gallio şi dădu din mână îngăduitor. Pe pietrele funerare ale mormintelor inscripţia aceasta a fost gravată mereu de trei mii

de ani încoace. Dar singurul neajuns al acestei nădejdi este faptul că până acum nimeni n-a reuşit să-i dovedească temeinicia. Până astăzi nimeni n-a dat nici un semn de viaţă de dincolo de moarte. Şi nici nu s-a întors nimeni ca să ne spună ce este acolo.

— Isus s-a întors! declară Marcellus.

Gallio oftă adânc şi clătină din cap. După un timp de tăcere grea feri scaunul, se ridică în picioare şi ocoli biroui uriaş, iar Marcellus se ridică să-l întâmpine.

— Fiule, începu el şi-i puse amândouă mâinile pe umeri, du-te la împărat şi spune-i tot ce-ai aflat despre profetul acesta galileean. Repetă-i cuvintele înţelepte ale acestui Isus. Sunt cuvinte întemeiate şi cred că lui Tiberiu îi va face plăcere să le audă dacă le va asculta. Bătrânul te va crede şi, cu cât vor fi mai imposibile, lui îi vor face, exact ca ţie, cu atât mai multă plăcere. După părerea mea, cred că atât va fi de ajuns.

— Să nu-i pomenesc nimic despre învierea lui Isus? întrebă Marcellus cu tot respectul.

— De ce să-i pomeneşti? ripostă Gallio. Fii prevăzător şi gândeşte-te la situaţia în care te găseşti. Ai fost amestecat într-o aventură neobişnuită şi fără să ai nici o vină; eşti obligat să informezi pe împărat despre ceea ce s-a întâmplat. El este nebun de mai bine de zece ani şi întreaga Romă cunoaşte adevărul în această privinţă. S-a împresurat de tot felul de filosofi, de ghicitori şi cititori în stele, care sunt toţi nişte smintiţi. Unii dintre ei sunt escroci, alţii nebuni de legat. Dacă vei spune şi lui Tiberiu ceea ce mi-ai spus mie, nu vei fi altceva decât o nouă maimuţă pentru menajeria lui.

Cuvintele părintelui său i se părură destul de grele, dar cu toate acestea Marcellus se strădui să zâmbească; tatăl său înţelese că vorbele lui au început să-şi facă efectul, aşa că adăugă cu glasul rugător:

— Fiule, dacă te vei strădui şi tu, să ştii că te aşteaptă un viitor strălucit; dar asta nu se va întâmpla în cazul când vei merge înainte pe drumul pe care ai pornit. Nu ştiu dacă tu îţi dai seama ce tragedie te aşteaptă, nu numai pe tine, ci pe noi toţi. Pentru maică-ta va ti o lovitură înspăimântătoare, tot aşa pentru soră-ta şi părintele tău, dacă ar afla că prietenii noştri vor spune despre tine că ţi-ai pierdut mintea şi că ai devenit şi tu unul dintre nebunii înţelepţi din jurul împăratului. Şi ce va zice Diana?

continuă el? Fata aceea adorabilă este îndrăgostită de tine! Nu te interesează dragostea ei?

— Dimpotrivă, tată, mă interesează, răspunse Marcellus. Îmi dau seama că va rămâne profund decepţionată din pricina mea, dar nu-mi rămâne altă alegere. Am încleştat mâinile amândouă pe coarnele acestui plug pentru a desţeleni pământul şi nu mă pot opri fără să trag brazda până la capăt.

Gallio făcu un pas înapoi şi, proptindu-se de birou, zâmbi.

— Înainte de a lua hotărârea să renunţi la ea, aşteaptă să ai ocazia să vărevedeţi.

— Adevărul este că eu sunt nerăbdător s-o revăd.

— Vei încerca să vorbeşti cu ea acolo, înainte de a vorbi cu Tiberiu?

— Da, în cazul când va fi posibil!

— Ţi-ai facut pregătirile de plecare?

— Da, tată, de asta s-a îngrijit Demetrius. Vom pleca astă-seară. Până la Ostia cu o galeră, iar de acolo la Capri cu Cleo.

— Foarte bine, declară Gallio ceva mai mulţumit şi bătu pe Marcellus cu palma pe spate. Vino să ne plimbăm puţin prin grădină. N-ai vizitat până acum nici grajdurile.

— Încă un moment, tată, îl opri Marcellus, uitându-se grav la el. Probabil tu în această clipă te simţi mulţumit văzând că totul a fost pus la cale în conformitate cu dorinţa ta; eu însumi aş fi foarte mulţumit dacă aş fi liber să urmez sfatul tău.

— Liber? se miră Gallio şi se uită în ochii fiului său. Ce vrei să spui?

— Eu voi fi obligat să informez pe împărat despre învierea lui Isus.

— Ei bine, în cazul când eşti obligat să vorbeşti şi despre asta, consimţi Gallio în mod brusc, îl vei informa ca despre un zvon care circulă în regiunea rurală. Nu va fi nevoie să-i spui lui Tiberiu că În crezi ceea ce ai auzit. Dacă îi vei spune că nişte pescari afirmă că l-ar fi văzut, asta înseamnă că nu te-ai sustras de la obligaţia pe care ai avea-o. Tu nu ştii nimic de asta. Tu nu l-ai văzut!

— Da, dar am cunoscut un bărbat care l-a văzut! declară Marcellus. Şi pe acesta l-am văzut uitându-se la el.

— Şi pentru tine amănuntul acesta este o dovadă? întrebă Gallio în bătaie de joc.

— În această împrejurare, da! Am văzut un tânăr grec care a murit lapidat pentru credinţa lui de creştin. A fost un tânăr curajos, gata să-şi sacrifice viata pentru credinţa lui. Eu l-am cunoscut şi am avut toată încrederea în el. Când toată lumea l-a crezut mort, s-a ridicat, a zâmbit şi a strigat: „Văd că se apropie Şi eu sunt convins că l-a vâzut!”

— Cuvintele acestea nu eşti obligat să le spui şi lui Tiberiu! declară Gallio nemulţumit.

— Da, tată! Dar, de vreme ce eu am auzit şi am văzut această scenă, ar însemna să fiu un laş dacă n-aş confirma-o. Deoarece şi eu sunt creştin, tată, şi mi-ar fi imposibil să procedez altfel!

Gallio nu zise nimic. Cu fruntea plecată în pământ se întoarse în loc şi ieşi din bibliotecă cu paşi înceţi fără să se mai uite înapoi.

Chinuit de păreri de rău pentru dezamăgirea pricinuită tatălui său, Marcellus ieşi din casă şi se îndreptă spre pergola unde era sigur că Lucia îl aştepta. Fata îl văzu venind şi se repezi în calea lui. Îl apucă cie braţ şi-l conduse mulţumită spre locul lor favorit.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea şi-l scutură nerăbdătoare de braţ. Aţi avut o discuţie?

— Mi se pare că l-am jignit cu purtarea mea.

— Sper că n-ai vorbit cu el despre afacerea aceea din Ierusalim din pricina căreia te-ai îmbolnăvit.

— Nu, draga mea... dar i-am vorbit despre omul acela şi aş fi mulţumit să-ţi pot vorbi şi ţie.

— Îţi mulţumesc, drăguţul meu frate, zise Lucia în bătaie de joc, dar eu nu sunt dispusă să ascult nici o vorbă! Este tocmai timpul să uităm ce s-a întâmplat! Vino încoace, Bambo!... Haide, Marcellus, alinfă-l puţin. Aproape nu te mai recunoaşte! Se uită la el, apoi adăugă: Nici eu nu te mai recunosc. De aici înainte tu nu vei mai fi niciodată mulţumit? Astă-noapte toţi ne-am închipuit că eşti pe deplin refăcut. Eram atât de mulţumită, încât am stat trează ceasuri întregi şi m-am gândit la tine fericită. Dar acum constat că eşti trist şi întunecat.

— Îmi pare rău, surioară, răspunse Marcellus şi-i petrecu braţul împrejurul mijlocului. Să mergem şi să vedem trandafirii... Haide, Bambo!

Bambo se ridică în picioare şi admise să-l mângâie pe creştetul capului.

De săptămâni întregi împăratul nu se mai simţise bine. Pe la începutul lui aprilie, pentru a dovedi cât este de rezistent, bătrânul plecase să viziteze vila neterminată de ia capătul extrem din partea de răsărit a dealului şi fusese surprins de o ploaie torenţială, aşa că răcise şi urmările acestei răceli minaseră vitalitatea lui nu prea rezistentă.

În alte împrejurări, Tiberiu nu s-ar fi expus unei astfel de primejdii sau. chiar dacă s-ar fi expus, s-ar ti aşternut la pat şi ar ti chemat medicii palatului care să-l înfăşoare în cataplasme şi să-l îngrijească cum se vor pricepe mai bine.

De astă dată însă împăratul, care-şi închipuia c-a intrat în faza a doua de tinereţe sau în orice caz a doua vârstă a copilăriei, ud până la piele, întârziase împreună cu Diana între pereţii umezi ai vilei, ca pe urină să se întoarcă în palatul său, prefăcându-se că ploaia aceasta i-a făcut plăcere şi nu dăduse voie nimănui să se apropie de el, deşi se vedea limpede că a răcit; strănutase chiar în obrazul căpeteniei sclavilor în timpul cât îi spunea că este sănătos, teafăr.

Personalul palatului era convins că vina acestei nebunii şi a multor altora pe care le comisese împăratul cade în sarcina tinerei fiice a lui Galius.

Frumoasa Diana devenise acum pentru ei o problemă. În primele săptămâni de la sosirea ei de anul trecut, toţi cei din Capri - cu excepţia bătrânei lulia, care tăcea venin din pricina geloziei - se bucuraseră văzând influenţa binefăcătoare ce o exercita asupra lui Tiberiu. Slăbiciunea lui pentru Diana făcuse adevărate minuni. Se străduia ca un copil ca să-i facă plăcere, devenise mai temperat nu numai în băutură şi mâncare, ci şi în felul de a vorbi. Numai rareori se întâmpla acum să-l poţi vedea complet ameţit de băutură. Crizele lui de furie deveniseră mai rare şi mai puţin violente. Când era nemulţumit, mai arunca şi acum cu obiectele din apropierea sa după slujitori, dar trecuse vreme îndelungată de când nu-l mai auziseră lătrând şi nici nu mai muşcase pe nimeni, în acelaşi timp, deşi înainte de asta îi umilise de multe ori din pricină că ieşea din palat şi se plimba prin grădină îmbrăcat ca ultimul dintre vagabonzi, astăzi stăruia să fie bărbierit aproape în fiecare dimineaţă şi dorea să fie îmbrăcat cu îngrijire.

Toţi cei care ţineau la împărat şi erau în contact cu el nu puteau decât să se bucure cu toată sinceritatea de această

schimbare; or, aceştia reprezentau aproape pe toţi cei care locuiau în insula Capri: funcţionarii, rapsozii, medicii, dansatorii, grădinarii, vierii, croitorii.

sculptorii, cititorii în stele, istoricii, poeţii, bucătarii, paznicii, teslarii, pietrarii, preoţii şi cel puţin trei sute de slujitori, sclavi şi liberţi. Cu cât împăratul va putea trăi vreme mai îndelungată, era cu atât mai bine pentru interesele lor proprii; şi cu cât se va simţi mai mulţumit, cu atât mai uşoară va fi sarcina lor.

Prin urmare, era firesc ca Diana să se bucure de simpatia tuturor. Poeţii din anturajul palatului scriau ode în care îi slăveau frumuseţea şi cu oarecare discreţie blândeţea şi bunătatea ei, căci în realitate Diana era o fire capricioasă şi nu se sfia niciodată să-şi exprime gândurile când era nemulţumită de ceva.

Dar pe măsură ce trecea timpul, şoaptele deveneau tot mai dese că împăratul îşi epuizează ultima energie ce i-a mai rămas. Se ţinea mereu de fustele ei de la răsăritul soarelui până pe înserat, indiferent de vreme, alergând pe cărările parcului său urcând treptele vilei celei noi, care şi astăzi arăta tot cum arătase cu şase luni în urmă, deşi cel puţin o sută de meşteri lucrau zilnic la ea de dimineaţa până seara, în fiecare zi. Nimic nu i se părea destul de bun şi desăvârşit. Mozaicul de pe pereţi era stricat şi refăcut de nenumărate ori, pereţii interiori dărâmaţi şi reclădiţi, într-una din zile, moşneagul declarase nemulţumit că nu-i vine să creadă că vila aceasta va mai putea fi terminată, declaraţie care, deşi făcută cu indiferenţă, risca să devină un fel de profeţie justificată.

Vreme îndelungată Diana se bucură de multă simpatie. Deşi nimeni nu putea afirma cu certitudine - deoarece ea era mult mai prudentă decât să se încreadă în cineva care se găsea în interiorul acestui cuibar de intrigi, de clevetiri şi uneltiri - toată lumea era convinsă că este reţinută aici la Capri împotriva propriei ei voinţe. Convingerea aceasta era confirmată şi de faptul că, de fiecare dată cu ocazia vizitelor ce i le făcea maică-sa tot la câteva săptămâni, ea plângea deznădăjduită când se apropia timpul de întoarcere la Roma. Fără îndoială era o favoare să te bucuri de toate atenţiile împăratului şi de devotamentul acestuia, dar, cu toate acestea, când acest devotament devine o preocupare neîntreruptă începi să te saturi şi simţi nevoia de variaţie.

Puţin după aceea, o legendă referitoare la Diana începu să se formeze încet şi să ia proporţii, în timpul unor libaţii, căpetenia sclavilor, fiind ameţit, spusese comandantului gărzii că frumoasa fiică a legatului Galius este îndrăgostită de fiul senatorului Gallio, dar dragostea aceasta a ei nu are nici un rost de vreme ce tânărul tribun s-a scrântit la cap şi a fost expediat la hotarele imperiului. Nu trecu prea mult şi această ştire a ajuns la cunoştinţa tuturor celor care erau în apropierea palatului.

Dar nimeni nu se interesa atât de mult de planurile Dianei ca bătrâna lulia, care reuşise să controleze conţinutul fiecărei scrisori pe care o trimitea sau o primea tânăra fată. Se mai spunea că lulia face copii după toate acele scrisori şi le predă lui Gaius, deoarece de fiecare dată când controla scrisorile Dianei trimitea şi ea un curier special la Gaius cu un sul de pergament în care era raportul.

În timpul iernii Gaius nu fusese la Capri, dar, fiind informat despre boala împăratului, venise pe la sfârşitul lui aprilie împreună cu o suită şi întârziase vreme de o săptămână sub pretextul că se interesează de starea împăratului, dar în realitate se îmbăta în fiecare seară la strălucitoarele banchete organizate de Tiberiu în cinstea lui.

La astfel de ocazii împăratul, care abia mai putea să-şi ţină capul drept, aţipea şi se trezea, ca să adoarmă din nou, rânjea ca un cap de hârcă şi iarăşi adormea, tristă caricatură a puterii imperiale, în dreapta lui, dar fără să-i acorde nici o atenţie, era aşezată bătrâna lulia, boită şi cu perucă, încărcată de podoabe de aur şi pietre scumpe, dar cu înfăţişare înspăimântător de cadaverică, şi făcea goange lui Gaius, care era aşezat lângă ea.

Nici unul dintre cei cincizeci de sicofanţi care participau la aceste banchete nu îndrăznea să facă vreun semn sau să zâmbească văzând această sinistră pantomimă, la care împăratul sta pe jumătate adormit, iar împărăteasa cu gesturi respingătoare mângâia broderiile de aur de pe mâneca tunicii prinţului, dar el rămânea indiferent la aceste alintări ale ei şi se pleca adânc peste masă pentru a arunca priviri leşinate de dragoste Dianei, care era aşezată de cealaltă parte a împăratului, zgâindu-se la ea cu ochii de broscoi, deşi ea se uita la el cu aceeaşi indiferenţă ca şi un trecător care s-a oprit să citească epitaful de pe o veche piatră funerară.

În taină, spectacolele acestea făceau plăcere tuturor participanţilor, afară de Celia, frumoasa soţie cu cap de pasăre a lui Quintus şi nepoata bătrânului Seianus, care de vreme îndelungată era prietenul şi sfetnicul bătrânului Tiberiu. Celia nu-şi mai găsea locul din pricina spaimei pe care nu era în stare să şi-o mai ascundă. Ar fi fost gata s-o ucidă pe Diana dacă ar fi constatat că ea acordă cea mai mică atenţie lui Gaius, dar în acelaşi timp se simţea nemulţumită şi de indiferenţa cu care primea atenţiile prinţului. La urma urmelor, ce-şi nchipuie că este această tânără fiică a lui Galius de umblă cu nasul în vânt? Ar fr mai bine să înveţe cum să se poarte Între oameni, într-o bună zi moşneagul acesta decrepit, pe care-l duce de nas cum duci câinele de lanţ, va muri, şi atunci ce va mai putea însemna ea aici la curte?

Celia petrecu o săptămână zbuciumată. Din ziua când Quintus fusese trimis din Roma într-o misiune importantă pentru interesele imperiului, ea devenise centrul interesului prinţului, atenţii pe care le primise cu o graţie desăvârşită, bucurându-se de preferinţa lui stângace şi inocentă. La început toţi îşi închipuiseră că această preferinţă se datoreşte lui Gaius de a se pune bine eu bătrânul Seianus, despre care se ştia că ţine cu mână fermă băierile pungii imperiale. Dar pe măsură ce trecuse timpul şi vizitele prinţului la vila ei deveniseră zilnice, atenţiile lui i se urcară la cap şi bruscase pe multe dintre prietenele ei, care înainte de asta fuseseră destul de prudente pentru a-i trece cu vederea aceste atitudini, dar abia aşteptau momentul când vor putea să se răzbune împotriva ei. Celia îşi închipuise că prinţul va găsi alte motive pentru a ţine pe Quintus departe de Roma, dar acum se răspândise zvonul că soţul ei se va întoarce acasă. Iar drept culme a decepţiilor, acum Gaius îşi concentrase toate atenţiile asupra Dianei.

În ajunul plecării din Capri, Celia pusese la cale o întrevedere intimă între ea şi prinţul Gaius - deşi la Capri nu putea să se desfăşoare nici un fel de conversaţie între patru pereţi fără ca până în seara aceleiaşi zile să nu ştie toată lumea ce s-a întâmplat - şi cu ochii plini de lacrimi îi ceru să-i explice motivul indiferenţei dovedite faţă de ea în timpul din urmă.

— Eu mi-am închipuit că mă iubeşti, scânci ea.

— Când ai nasul roşu, cum aş putea să te iubesc? murmură el. Cred că ar fi mult mai bine dacă ai înceta să te mai faci din nou de rîsul lumii.

— Nu s-ar putea ca pe Quintus să-l trimiţi din nou la Roma?

— Pe dobitocul acela care zbiară ca măgarul la iesle? se răsti Gaius, i-am dat o însărcinare diplomatică şi în loc să-şi vadă de treaba lui este bătut în curtea unui han grecesc de către un sclav, care n-avea nici o armă asupra lui.

— E:u nu cred nimic din vorbele acestea! protestă Celia cu glasul ascuţit. Este o minciună pe care cineva a pus-o în circulaţie pentru a-l discredita. Eu mi-am închipuit că eşti prietenul lui Quintus.

— Cum se poate să-ţi închipui aşa ceva? Quintus n-are alt prieten decât oglinda în care se admiră. Dacă ar fi fost prietenul meu, nici nu m-aş fi gândit să mă apropii de soţia lui.

Cel ia începu să plângă cu sughiţuri:

— Ai ţinut la mine, ţipă ea, până în momentul când ai venit aici şi ai constatat rotunjimile trupului fetei lui Gallus! Dar se vede destul de limpede că ea te dispreţuieşte. Ce neruşinată este!

— Te previn să te fereşti să-i faci vreun rău! scrâşni Gaius şi o smuci cu violenţă de braţ. Va fi mai bine s-o uiţi pe fata aceasta chiar acum şi, după ce se va întoarce soţul tău, să te mulţumeşti numai cu el. Apoi începu să râdă revoltat: Tu şi Quintus vă potriviţi foarte bine.

— Nu se poate să mă umileşti în felul acesta! ţipă ea cutremurată de furie. Cum vei îndrăzni să te mai arăţi în faţa lui Seianus după ce-i voi spune că te-ai purtat faţă de mine ca faţă de o desfrânată?

Craius ridică din umeri.

— Dar tu cum vei îndrăzni să te arăţi în faţa lui ca să-i spui astfel de vorbe? rânji el.

După această întrevedere, Celia încercă să se consoleze plecând să facă o vizită împărătesei, o obligaţie socială de care-şi aduse aminte pe neaşteptate şi de care majoritatea vizitatorilor, apucaţi de frigurile plecării, uitaseră să se achite.

Bătrâna lulia fu foarte amabilă şi Celia, care era furioasă şi cu ochii umflaţi de plâns, deveni în mâinile ei o victimă uşoară imediat ce încerca s-o descoasă, spunându-i vorbe de simpatie.

— Bietul Gaius! oftă Iulia. Este atât de impresionabil! Şi trăieşte atât de singur! În acelaşi timp este copleşit de griji! Trebuie să fii îngăduitoare faţă de el, draga mea. Afară de asta, cred că este şi îndrăgostit de fiica lui Gallus. Sunt convinsă c-ar fi o căsătorie reuşită. Gallus este foarte iubit de armată atât la Roma, cât şi în interiorul imperiului. De fapt Gallus este însăşi armata. Şi în cazul când fiul meu va urma la tron va avea nevoie de bunăvoinţa legiunilor. Afară de asta, după cât ai putut constata, împăratul ţine atât de mult la Diana, încât căsătoria ei cu Gaius va contribui şi ea la asigurarea viitorului fiului meu în vederea succesiunii la tron.

— Bine, dar Diana nu-l poate suferi! protestă Celia. Toată lumea poate constata fără nici o greutate că ea-l dispreţuieşte

— Ei bine, asta se datoreşte faptului că-şi închipuie că este îndrăgostită de fiul lui Gallio, cel care este pe jumătate nebun, ripostă Iulia şi zâmbi enigmatic. Dar îi va trece şi asta. Probabil, dacă vei fi şi tu de acord să te răzbuni pe Diana, atunci te vei strădui să nu dezminţi zvonul că Marcellus este nebun. Spunându-i aceste cuvinte, împărăteasa o sărută pe obraz şi-i făcu semn că poate să plece.

După ce părăsi vila Dionysos, Celia îşi şterse furioasă buzele şi se îndreptă spre palatul Iovis, unde invitaţii aşteptau lecticele pentru a coborî coasta muntelui până la barca imperială care aştepta la chei. Mai trăgea nădejde că lui Gaius îi va părea rău de lipsa lui de curtenie faţă de ea şi în drumul de întoarcere îi va acorda ca şi până acum toate atenţiile lui.

— Unde este prinţul? întrebă ea, prefăcându-se mulţumită şi oprindu-se lângă verişoara ei Lavinia Seianus.

— El nu se va întoarce împreună cu noi la Roma! răspunse Lavinia şi zâmbi maliţioasă. Cred că ar dori să stea de vorbă cu Diana iară să fie şi ceilalţi vizitatori de faţă.

— Mare lucru de capul ei! N-are decât să stea dacă-i face plăcere! ripostă Celia nemulţumită.

— Nu fi tocmai atât de sigură de această întrevedere! se amestecă Minia, sora Laviniei, care sta de. vorbă cu Olivia Varus, aşezată în lectica de lângă ea.

— Marcellus este aşteptat să sosească, adăugă Olivia.

— Nici asta nu-i va face deosebită plăcere, se zborşi Celia. Marcellus este nebun! Acesta a fost motivul pentru care a trebuit să părăsească Roma.

— Acestea sunt prostii! ripostă Lavinia. Marcellus a fost trimis de împăratul Tiberiu pentru a face anumite cercetări în Atena sau în altă parte; crezi că împăratul ar fi putut să încredinţeze această misiune unui nebun?

— Şi de ce să nu i-o încredinţeze? chicoti Minia.

— Cine ţi-a spus vorbele acestea, Celia? întrebă Olivia.

— Împărăteasa! răspunse Celia cu glasul impresionant. Nu cred că ceea ce mi-a spus ar putea fi secret.

— Tot aşa nu cred nici eu, încuviinţă Lavinia. Se poate ca înainte de asta să fi fost... dar astăzi nu mai este.

— Ce te interesează pe tine aşa ceva? întrebă Minia melancolică.

— Pentru că... eu ţin la Marcellus, răspunse Lavinia, şi tot aşa ţin şi la Diana. Este destul de trist că se colportează astfel de zvonuri. Dar afară de asta eu nici nu cred c-ar putea să fie adevărat.

— Nu înţelegi că mi-a spus chiar împărăteasa? se răsti Celia.

Lavinia ridică din sprâncene, făcu o strâmbătură şi dădu din umeri.

— Mă întreb ce motive o fi avut să-ţi spună astfel de vorbe? zise ea.

Trecuse bine de amiază când corabia Cleo apăru în faţa insulei şi peste un ceas acostă la chei. Ziua fusese senină şi Marcellus nu văzuse încă apele golfului Napoli atât de albastre. Demetrius rămase în port pentru a supraveghea transportarea bagajelor la vila Iovis.

Marcellus luă o lectică şi fu urcat în susul scării cu treptele de marmură; traversă terasele, apoi alte trepte şi alte terase, admirând mulţumit luxul şi risipa de care se împresurase bătrânul împărat în această insulă. Bătrânul n-avea decât să fie nebun, dar în orice caz era un artist.

După ce ajunseră pe platou văzu oraşul de basme al lui Tiberiu -dominat de masiva clădire a Palatului Iovis - strălucind alb în lumina soarelui de iunie. Bătrânii filosofi cu trupul uscat şi preoţi pântecoşi se odihneau în umbra foişoarelor, iar în lungul aleilor prunduite ce împresurau dulbinele se plimbau alţi oameni în vârstă, mergând cu frunţile plecate şi cu mâinile împreunate la spate. Oare toţi sfetnicii împăratului sunt oameni bătrâni? se întrebă el. Cu siguranţă acesta trebuie să fie adevărul. Lui Marcellus i se păru c-a îmbătrânit şi el, gândindu-se că va fi

obligat să contribuie la sporirea numărului acestor moaşe ambulante.

Rămase uimit şi mulţumit când constată că i se cer atât de puţine explicaţii referitoare la motivul pentru care a venit, îşi spuse numele unuia care conducea o patrulă şi fu lăsat să treacă, iar acesta trimise vorbă comandamentului gărzii, care sosi imediat şi-l însoţi în lungul peristilului uriaş până în atriumul răcoros şi cu tavanul înalt, unde puţin după aceea apăru căpetenia sclavilor şi-l salută cu tot respectul cuvenit.

Împăratul, care acum se odihneşte, îi spuse el, va fi informat despre sosirea tribunului. Până atunci tribunul, dacă-i va face plăcere, este rugat să intre în apartamentul ce i-a fost pregătit.

— Prin urmare am fost aşteptat? întrebă Marcellus.

— Sigur că da, stăpâne, răspunse Nevius. Maiestatea-sa a fost informat despre sosirea la Roma a tribunului Marcellus.

Apartamentul în care fu introdus era foarte luxos şi avea un peristil aparte care da spre grădina plină de flori. O jumătate de duzină de sclavi din - Nubia îi pregăteau baia. Apoi intră un macedonean înalt de statură cu un clondir de vin şi pe urma lui un altul, care aduse o tavă mare de argint încărcată de fructe neobişnuite.

Marcellus ieşi în peristil şi încruntă din sprâncene îngândurat, împăratul îi făcea o primire impunătoare. Rangul pe care-l avea îi da dreptul să fie tratat cu o anumită curtenie, dar atenţiile acestea neobişnuite aveau nevoie de o explicaţie specială. Era măgulitor să fie primit în felul acesta, dar în acelaşi timp se vedea limpede că primirea aceasta urmăreşte ceva. Demetrius sosise şi hamalii aduseseră bagajele. Căpetenia sclavilor apăru din nou ca să-l anunţe că baia îl aşteaptă.

— Şi în momentul când veţi fi dispus, stăpâne, adăugă Nevius, fiica lui Gallus vă va primi în grădina vilei proprii.

Se oferiră ca să-l însoţească, dar după ce se informă în ce parte se găseşte vila preferă să meargă singur. Vila Dianei? Ce nevoie poate să aibă Diana de o vilă în insula Capri? Nu cumva şi-a dorit o vilă? Sau poate ideea aceasta aparţine bătrânului Tiberiu?

După ce se mai apropie, încetini pasul în mod involuntar şi admiră graţia şi simetria clădirii. Era o clădire mare, dar nu-i făcea impresia de masivitate. Coloanele dorice ale porticului nu erau greoaie; sculpturile de piatră erau fine şi delicate ca o

dantelărie. Părea o uriaşă casă de păpuşi şi-ţi sugera ideea că a fost făcută de un meşter ingenios numai din zahăr.

Fu întâmpinat de un paznic, care-l conduse în lungul atriumului cu pereţii pustii şi cu tavanul albastru pe care erau prinse stele de aur; de aici trecură în peristil, unde găsiră o mulţime de lucrători ocupaţi cu ornamentarea şi cizelarea pereţilor de marmură; oamenii se uitară la el cu bunăvoinţă şi mirare. Dincolo de perisţil se vedea grădina proiectată în terase. Paznicul îi făcu semn spre partea de miazăzi, unde era pergola, şi se retrase. Marcellus îşi continuă drumul cu paşi întinşi şi înfiorat de nerăbdare şi mulţumire.

Diana sta cu coatele proptite de balustrada de marmură şi se uita în largul mării. Pesemne îl aştepta şi auzindu-i paşii se întoarse încet în loc şi rămase cu coatele proptite pe marginea balustradei, uitându-se la el cu ochii mari şi speriaţi. Marcellus înţelese imediat semnificaţia acestei priviri: se întreba dacă s-o fi vindecat complet de boala care-l chinuise şi dacă întâlnirea aceasta a lor nu va fi ceva ce să-i înstrăineze unul de altul. Părea puţin speriată şi, fără să vrea, ridică mâna şi cu dosul palmei îşi acoperi gura.

Marcellus n-avu vreme să examineze cu atenţie rochia în care era îmbrăcată, peplumul graţios de mătase albă tivit la gât cu o mătase de culoare roşu-închis, mânecile largi şi despicate prinse în copci de aur, cingătoarea lată care-i îmbrăţişa strâns şoldurile, banda de perle roşii dimprejurul frunţii din care scăpase o şuviţă de păr negru; dar, abstracţie făcând de toate acestea, Diana prin ea însăşi era o fată încântătoare, în absenţa lui, fata aceasta se dezvoltase şi devenise o femeie plină de graţie, îşi aducea aminte că înainte de plecare fusese o fată adorabilă, aşa că de multe ori în nopţile lui de veghere se întrebase dacă nu cumva a încercat s-o idealizeze, exagerându-i calităţile, dar acum putea să-şi dea seama că este mult mai frumoasă decât şi-o închipuise el. Obrazul strălucea de mulţumire.

Fata înainta încet ca să-i iasă în cale. legănându-şi faldurile peplumului în ritmul mersului ca de regină; buzele îi erau întredeschise şi zâmbetul îi devenea tot mai accentuat pe măsură ce se apropia, întinse mâinile amândouă spre el, examinându-l mereu cu aceeaşi atenţie şi speranţă în priviri.

— Diana! exclamă el. Scumpa mea, Diana! şi apucând-o de mâini se uită extaziat în ochii ridicaţi spre el.

— Va să zică e adevărat că te-ai întors la mine, Marcellus? murmură ea.

O strânse mai aproape de el şi fata se supuse îmbrăţişării lui, apoi ridică o mână şi i-o trecu peste obraz. Pleoapele i se închiseră încet şi Marcellus o sărută pe ochi. Mâna îşi făcu loc împrejurul gâtului său şi se strânse mai tare alături de el când îi simţi buzele lipite de gura ei. Respiră repede de câteva ori, auzindu-i bătăile inimii alături de a ei, şi rămaseră vreme îndelungată îmbrăţişaţi.

— Eşti adorabilă! murmură Marcellus în extaz.

Oftă mulţumită şi-şi culcă obrazul pe pieptul lui. Începuse să tremure. Apoi se desprinse din braţele lui şi, depărtându-se puţin, ridică privirea şi-l examina cu ochii umezi.

— Vino să ne aşezăm pe o bancă, zise ea cu glasul blând. Avem mult de vorbit împreună.

Până şi timbrul glasului ei se schimbase. Părea mai adânc şi mai bogat în rezonanţe. Marcellus o urmă până la banca de marmură, de unde aveau o vedere încântătoare spre mare; după ce se aşezară, Diana se întoarse spre el şi-I examina îngândurată.

— Ai văzut pe împărat? Văzându-l că se uită la ea şi clatină distrat din cap, ca şi când întrevederea cu împăratul ar fi fost o problemă de importanţă secundară, adăugă pe un ton ceva mai grav: Aş fi mult mai mulţumită clacă n-ai fi obligat să vorbeşti cu el. Ştii foarte bine cât este de excentric. Curiozitatea lui faţă de vrăjitorii şi minuni, faţă de stele şi duhuri o cunoşti destul de bine. De un timp încoace aceasta a devenit pentru el un fel de obsesie. Sănătatea lui este în declin. Nu doreşte să mai vorbească despre altceva decât despre probleme din metafizică.

— Nu este deloc de mirare! răspunse Marcellus şi se întinse după mâna ei.

— Uneori, cât e ziua de lungă şi până târziu noaptea, continuă ea cu glasul adânc care făcea ca fiecare cuvânt să pară confidenţial, se frământă bietul de el din pricina acestor probleme, iar înţelepţii dimprejurul lui stau roată şi vorbesc ceasuri întregi, iar el se străduieşte să-i asculte ca şi când ar fi obligat anume.

— Probabil se pregăteşte apropierea morţii, insinua Marcellus. Pleoapele Dianei tremurară.

— A aşteptat cu nerăbdare să te întorci, îşi închipuie, probabil, că tu îi vei spune ceva nou. Bătrânii aceştia, zise ea şi făcu un gest de nerăbdare, storc ultima vlagă dintr-însu! şi-i scot din fire. Abuzează de el şi fără nici un fel de milă. Cel mai meschin dintre toţi este Dodinius, prezicătorul. De fiecare dată când răsare lună nouă, taie o oaie şi îndeplineşte un ritual religios, apoi afirmă c-a avut o revelaţie. Nu ştiu cum procedează.

— Cred că numără excrescenţele de pe coarnele mielului şi examinează intestinele. Dacă un anumit nod al intestinelor este îndreptat spre răsărit, asta indică răspuns afirmativ la întrebarea pe care ai pus-o şi te costă cinci sute de sesterţi.

— În sfârşit, îl întrerupse Diana ca şi când n-ar. fi interesat-o amănuntele, e cert că acesta este felul în care procedează ticălosul de Dodinius. Se spune că uneori a făcut preziceri întemeiate. Dacă se întâmplă să vină furtuna, el ştie întotdeauna înaintea tuturor.

— Probabil simte schimbarea atmosferică în încheieturile sale îmbătrânite, zise Marcellus.

— Tu eşti un sceptic înveterat, Marcellus, răspunse fata şi se uită ia el dintr-o parte. Nu trebuie să vorbeşti în batjocură despre oamenii aceştia care se bucură de atâta prestigiu. Cea mai reuşită prezicere a lui Docliniiis a fost ziua când a declarat, a doua zi după moartea lui Aemieus Seneca, că ei este în viaţă, deşi în ajun se primise raportul că bătrânii! poet a murit. Cum a facut această precizare numai zeii ar ti în stare să-ţi spună; dar este adevărat că Seneca a căzut în comă letargică şi a doua zi s-a trezit, după cum probabil ştii şi tu.

— Nu te-ai gândit că el probabil s-a înţeles cu Seneca să se prefacă mort? întrebă Marcellus şi zâmbi sarcastic.

— Dragul meu, dacă Aenneus Seneca ar fi vrut să fie în înţelegere cu cineva, sunt convinsă că n-ar fi ales pe prostul de Dodinius, răspunse Osana şi încercă să devină serioasă. Acum vreo zece zile afirma c-a avut o revelaţie din care deduce că împăraţii! nu va muri niciodată, l-a fost foarte greu să convingă şi pe împărat despre temeinicia acestor preziceri, fiind o mulţime de dovezi care au calitatea să-l convingă tocmai de contrariul, afirmaţiilor lui. Totuşi maiestatea-sa pare extrem de

preocupat de acest subiect. Ar prefera să-l creadă pe Dodinius şi în fiecare dimineaţă primul lui gând este să trimită după el ca să-i mai repete o dată revelaţia pe care a avut-o, iar Dodinius, reptila aceasta neruşinată, îl asigură că în această privinţă nu poate exista nici o îndoială. Spune drept: nu este ruşinos să vezi că ultimele zile ale împăratului sunt tulburate în felul acesta în loc să-l lase să moară liniştit?

Marcellus întoarse privirea şi dădu din cap cu indiferenţă.

— Uneori, dragul meu, continuă Diana cu glasul impulsiv şi se plecă spre el, mi-e ruşine de situaţia aceasta care mă condamnă să trăiesc aici împresurată de oamenii aceştia ticăloşi, care se îngraşă din înşelăciune şi minciună. Tot ceea ce poţi auzi în această insulă populată de nebuni sunt vorbe cărora nici un om cu mintea întreagă n-ar putea să le dea crezare. Şi acum, ca şi când bietul împărat n-ar fi auzit destule prostii cu care i-au împuiat capul, ticălosul de Dodinius încercă să-l convingă că va trăi în veci.

Marcellus nu zise nimic, ci continuă să se uite îngândurat spre largul mării. Imediat după aceea reveni la realitate şi, întorcându-se spre ea, îi petrecu un braţ împrejurul umerilor.

— Nu ştiu, Marcellus, ce vei avea să-i spui împăratului, zise Diana, supunându-se îmbrăţişării lui, dar sunt convinsă că ceea ce-i vei spune va fi întemeiat. Probabil te va întreba ce crezi despre prostia pe care i-a spus-o Dodinius. Pentru a-i putea răspunde vei avea nevoie de oarecare tact.

— Nu ai putea să-mi dai un sfat? întrebă Marcellus.

— Cred că tu vei ştii ce trebuie să-i spui. Tiberiu este un moşneag sleit de puteri. În acelaşi timp nu s-ar putea nici spune despre el c-ar avea temperament de erou. Dar a fost o vreme când el era curajos şi voinic. Probabil dacă îi vei vorbi despre această epocă el îşi va aduce aminte. Pe vremea când era tânăr şi viguros nu s-a temut de moarte, deşi avea pentru ce să trăiască, zise Diana şi cu vârfurile degetelor păru că ar vrea să deseneze ceva pe mâneca tunicii lui Marcellus. De ce trebuie numaidecât ca omul acesta bătrân şi ostenit să trăiască în veci? Ai crede mai curând c-ar trebui să se simtă fericit că poate scăpa de povara vieţii, pentru a părăsi pe toţi curtenii aceştia care aleargă după favoruri şi pe profeţii săi năuci. Şi a-şi găsi locul de odihnă în uitare.

Marcellus se aplecă spre ea şi o sărută, simţind un fior cum îi fuge în lungul trupului când constată că ea nu-i răspunde la sărut.

— Te iubesc, adorata mea! murmură el cu patimă.

— Dacă mă iubeşti, atunci ia-mă de aici, răspunse ea în şoaptă. Du-mă undeva unde nu sunt nebuni, unde nimeni nu vorbeşte despre prostii metafizice, unde pe nimeni nu-l interesează viitorul şi nici trecutul şi nimic altceva decât ceea ce se întâmplă acum. Vrei, Marcellus? întrebă ea şi se strânse mai aproape de el. Împăratul doreşte ca noi să trăim aici. De aceea a clădit această vilă îngrozitoare. Dar eu nu pot să rămân aici, zise Diana şi glasul începu să-i tremure. Sunt incapabilă să mai stau aici. Altfel voi înnebuni şi eu. Îşi apropie buzele de urechea lui şi-i spuse în şoaptă: Nu s-ar putea să fugim din această insulă? Crezi c-am putea închiria o barcă?

— Nu, draga mea, răspunse Marcellus. Te voi lua cu mine, dar noi nu vom deveni doi fugari. Va trebui să mai aşteptăm şi să nu ne expunem exilului.

— De ce nu? întrebă Diana. Să plecăm undeva... departe, foarte departe... să avem o căsuţă mică şi o grădiniţă... pe marginea unei ape limpezi, ca să putem trăi în linişte.

— Planul este foarte frumos, draga mea, încuviinţă Marcellus. Dar te-ai plictisi foarte curând şi te-ai simţi singură şi neliniştită. Afară de asta, eu am de îndeplinit o misiune, pe care n-o voi putea îndeplini în mijlocul unei grădiniţe pline cu flori. Dar afară de asta suntem obligaţi să ţinem socoteală şi de familiile noastre.

Simţi trupul Dianei cum se destinde în braţele lui şi înţelese c-a început să se gândească.

— Bine, voi avea răbdare, îi tăgădui ea, dar să nu mă laşi să te aştept prea mult. Aici nu sunt în siguranţă.

— Nu eşti în siguranţă? se miră Marcellus. Ce te face să te temi? Înainte de a-i putea răspunde tresăriră amândoi şi se depărtară unul de altul, căci auziră lipăit de sandale. Uitându-se în partea unde era vila, Marcellus văzu paznicul care-l îndreptase încotro trebuie să apuce pentru a putea ajunge în pergola.

— Tiberiu este prea slăbit şi prea preocupat de alte gânduri pentru a fi în stare să mă protejeze, declară Diana cu glasul stins. Împărăteasa se va amesteca din ce în ce tot mai mult în

viaţa pe care am duce-o noi aici. În această insulă înspăimântătoare. Gaius vine adeseori la Capri şi are lungi consfătuiri cu ea.

— Porcul acela a îndrăznit să te plictisească din nou? o întrerupse Marcellus.

— Până acum am reuşit să mă feresc de a rămâne singură cu el, răspunse Diana. Dar bătrâna Iulia se străduieşte din toate puterile ca...

Paznicul se oprise la o mică distanţă.

— Ce este, Atreus? întrebă Diana întorcându-se spre el.

— Împăratul este dispus să-l primească pe tribunul Marcellus Gallio, răspunse respectuos.

— Foarte bine, încuviinţă Marcellus. Voi veni imediat. Paznicul salută şi se depărta cu paşi rigizi.

— Când şi unde ne vom putea întâlni, iubita mea? întrebă Marcellus şi cu părere de rău se ridică în picioare. Probabil în timpul mesei?

— Nu cred că va fi posibil, împăratul va dori ca să fii toată seara la dispoziţia lui. După ce vei fi liber, trimite-mi un mesaj în apartamentul meu din vila Iovis. În cazul când nu va fi prea târziu, voi coborî în atrium. În caz contrar ne vom întâlni aici în pergola.

Diana îi întinse mâna şi Marcellus i-o sărută înduioşat.

— Acest Atreus este sclavul tău? întrebă el. Diana clătină din cap.

— De acasă n-am adus decât două cameriste, răspunse ea. Toţi ceilalţi care mă servesc fac parte dintre slujitorii palatului Iovis. El mă urmează în toate părţile unde mă duc.

— Este om de încredere? întrebă Marcellus speriat. Diana ridică din umeri şi zâmbi cu îndoială.

— În cine ai putea avea încredere când te găseşti în cuibarul acesta de uneltiri? Atreus este respectuos şi serviabil. Nu ştiu dacă ar fi în stare să se expună primejdiei din pricina mea. Tot aşa nu ştiu dacă nu s-a dus acum la bătrâna Iulia ca să-i spună că tu m-ai sărutat. Nu sunt sigură de nici una dintre aceste două alternative. Diana se ridică în picioare şi-şi petrecu braţul pe sub al lui. Pleacă acum, zise ca în şoaptă. Bietul bătrân te aşteaptă... Şi el nu prea-are multă răbdare. Când vei fi liber, întoarce-te la mine.

Marcellus o cuprinse în braţe şi o sărută.

— Nu mă voi gândi la nimic altceva decât la tine! murmură el.

Ultima dată când Marcellus văzuse pe împărat, dar şi atunci de ia mare distanţă, se întâmplase acum unsprezece ani, în prima zi de Ludi Florales. Aceasta fusese ultima dată când publicul avusese ocazia să-l mai vadă în timpul festivităţilor oficiale.

Îşi aducea aminte de el ca de un bărbat auster, cu părul cărunt, cu trăsături energice şi de statură impunătoare, care nu dâdea decât foarte puţin atenţie patricienilor îngrămădiţi împrejurul său în loja imperială şi cu atât mai puţină spectacolului ce se desfăşura în arenă. Expresia de indiferenţă ce se oglindea pe obrazul lui nu-l mirase câtuşi de puţin, deoarece toată lumea ştie că Tiberiu, căruia niciodată nu-i plăcuseră mulţimile adunate grămadă şi extravaganţa serbărilor oficiale, a început să devină neobişnuit de morocănos. Bărbaţii mai în vârstă, cum era senatorul Gallio, care-şi mai aduceau aminte de înspăimântătoarea risipă a lui August şi erau de acord cu economiile realizate de Tiberiu, care adusese o epocă de prosperitate încă necunoscută în Roma, urmăreau melancolia crescândă a împăratului cu o simpatie plină de regrete. Tânăra generaţie, care nu aprecia virtuţile sănătoase ale împăratului, tocmai dimpotrivă, îl considera drept un bătrân zgârcit, care încerca să tulbure plăcerea altora şi-i dorea moartea cu toată sinceritatea.

În această privinţă, bătrânul Tiberiu nu le satisfăcuse dorinţa în întregime, dar în schimb tăcu un gest care era destul de aproape de ceea ce ar fi preferat ei: puţin după aceea se retrase în reşedinţa sa din insula Capri, unde trăia atât de departe şi de străin de treburile statului, încât această recluziune putea fi considerată echivalentă cu o abdicare.

De atunci trecuse vreme îndelungată. Marcellus se opri, îmbrăcat în uniforma de gală, în mijlocul atriumuiui spaţios şi întunecat şi aşteptă să fie introdus în dormitorul imperial, îşi închipuise că va vedea un bărbat foarte bătrân, dar pentru nimic în lume nu s-ar fi aşteptat să aibă o întrevedere cu omul acesta, care era atât de bătrân încât părea că într-însul nu mai pâlpâie decât o slabă scânteie de viaţă, dar care în realitate, imediat ce începu să vorbească, păru că dispune de inepuizabile rezerve fizice şi spirituale.

Pe împărat îl găsi proptit între perne, împuţinat la trup şi cu trăsăturile tulburi, deoarece soarele coborâse spre apus şi dormitorul lui era plin de umbre, în patul uriaş părea că n-a mai rămas dintr-însul nimic viu decât ochii cavernoşi, care întâmpinară pe Marcellus de cum intră pe uşă şi-l urmări până la scaunul uriaş cu spătarul rigid pe care se aşeză. Capul de pe pernă părea-o hârcă acoperită cu un pergament boţit. Gâtul era uscat şi galben. Printre firele de păr alb şi rărit care-i acopereau tâmplele se vedea o arteră umflată care bătea încet, întocmai ca o vâslă în mâna unui barcagiu ostenit care se străduieşte să ajungă la ţărm. Mâna uscată care-i indică scaunul aşezat foarte aproape de pat părea gheara unei acvile bătrâne.

— Maiestate! murmură Marcellus şi se înclină adânc în faţa lui.

— Aşază-te pe scaun, murmură Tiberiu nemulţumit. Sperăm c-ai aflat ceva despre cămaşa aceea vrăjită! şi respiră şuierător. Ai lipsit de acasă vreme destul de lungă pentru a putea descoperi râul Stix şi grădinile Edenului evreiesc. Probabil te-ai întors călare pe calul troian, cu lâna de aur aşternută sub şa!

Bătrânul întoarse capul pentru a se convinge ce efect a făcut această glumă acidulată asupra lui, aşa că Marcellus, închipuindu-şi că împăratului i-ar face plăcere să-l vadă că-i apreciază umorul, îndrăzni să zâmbească.

— Cuvintele mele ţi se par caraghioase? murmură Tiberiu.

— Nu mi se par deloc dacă maiestatea-voastră a vorbit în serios, răspunse Marcellus grav.

— Tinere, noi suntem întotdeauna serioşi! Apoi, proptindu-şi cotul ascuţit în aşternut, se apropie de marginea patului. Părintele tău mi-a înşirat o poveste despre răstignirea unui galileean nebun în Ierusalim. Pilat, care mereu are câte o neînţelegere cu evreii, ţi-a dat ordin să răstigneşti pe fanaticul acela şi întâmplarea aceasta ţi s-a urcat la cap. Bătrânul îşi umezi buzele uscate. Bine că mi-am adus aminte. Cum stai acum cu capul?

— Mă simt foarte bine, maiestate, răspunse Marcellus mulţumit.

— Hâhum! Afirmaţia aceasta o fac toţi nebunii. De ce sunt mai nebuni, cu atât mai mult susţin că se simt mai bine. Tiberiu rânji într-un fel respingător, ca un nebun când se găseşte în faţa celuilalt. Probabil acum îţi închipui că împăratul tău este nebun.

— Oamenii nebuni nu fac glume, maiestate! ripostă Marcellus. Tiberiu îşi ţuguie buzele care acum arătau ca gâtul unui pungi strânse în băieri şi, încruntând din sprâncene, se gândi la răspunsul acesta liniştitor.

— De unde ştii că nebunii nu fac glume? întrebă el. Tu nu i-ai putut vedea pe toţi şi nici nu s-ar putea spune că unul ar putea să semene cu celălalt. Dar, şi păru că s-a înfuriat, ce te determină să risipeşti timpul împăratului tău cu astfel de nimicuri? începe şi spune ce ai de spus! Sau, mai bine, aşteaptă puţin. Ni s-a spus că sclavul tău grec a atacat cu mâna goală pe fiul lui Tuscus. Este adevărat?

— Da, maiestate, admise Marcellus, este adevărat! A avut motive temeinice, dar acesta nu este un motiv care să înlăture vina sclavului meu şi îmi pare foarte rău de incidentul care s-a întâmplat în Atena.

— Eşti un mincinos! murmură Tiberiu. De aici înainte nu vom mai crede nimic din ceea ce ne spui. Dar, haide, spune-ne mai întâi întâmplarea asta!

Ochii maliţioşi ai bătrânului deveniră mai lucitori în timpul cât Marcellus îi povesti extraordinarul episod petrecut în grădina casei Eupolis, iar când ajunse la faza cu obrazul zdrobit al lui Quintus de pumnii grecului, furiosul împăratul se aşezase din nou întrun cot şi obrazul îi strălucea de mulţumire.

— Mai păstrezi şi astăzi pe sclavul acesta? chicoti Tiberiu. Ar fi trebuit să-l condamne la moarte. Cât îmi ceri pe el?

— Aş prefera să nu-l vând, maiestate, dar sunt gata să-l pun la dispoziţia maiestăţii-voastre pentru timpul cât...

— Pentru timpul cât vom mai trăi? completă moşneagul. Câteva săptămâni, nu-i aşa? Sau poate pentru vreme mai îndelungată.! Probabil împăratul tău nu va muri niciodată! şi întinse bărbia ascuţită spre el ca să-l provoace. Vorbele acestea ţi se par caraghioase, nu-i aşa?

— Se poate ca un bărbat să trăiască veşnic! declară Marcellus.

— Acestea sunt mofturi! îngână Tiberiu. Ce ştii tu despre astfel de lucruri!

— Galileeanul acela, maiestate, răspunse Marcellus cu glasul liniştit va trăi în veci.

— Cel pe care l-ai ucis tu? Va trăi în veci? Cum îţi explici această posibilitate?

— Gâlileeanul a înviat, maiestate!

— Nu vorbi astfel de prostii! Probabil nu l-ai răstignit aşa cum ar fi trebuit. Părintele tău mi-a spus că erai beat. Ai stat lângă el până la urmă... Îţi mai aduci aminte ce s-a întâmplat?

Da, Marcellus rămăsese până la urmă. Un centurion înfipsese suliţa adânc în inima celui răstignit ca să fie sigur de moartea lui. Nimeni nu se putea îndoi c-a murit. A treia zi după aceea a înviat şi a fost văzut de mai multe ori la rând de către diferite grupuri de oameni.

— Imposibil! ţipă Tiberiu. Unde este acum?

Marcellus nu ştia unde este, dar ştia că acest Isus este viu; a cinat împreună cu prietenii săi pe ţărmul lacului din Galileea; a apărut în casele oamenilor. Tiberiu se propti în amândouă coatele şi se uită la el, iar bărbia începuse să-i tremure în mod convulsiv.

— Pe unde trece se văd urmele paşilor lui în colbul drumului, conchise Marcellus. Apare pe neaşteptate. Vorbeşte, mănâncă şi-şi arată rănile care nu ştiu din ce motive nu se vindecă. Când intră nu are nevoie să deschidă uşa. Oamenii au o senzaţie stranie că cineva a apărut între ei şi, când se uită împrejurul lor, dau cu ochii de el.

Tiberiu se întoarse spre uşă şi bătu din palmele îmbătrânite şi uscate. Căpetenia sclavilor se strecură înăuntru fără zgomot şi imediat, ca şi când n-ar fi avut nevoie să facă drum prea lung.

— Aprinde lumina... prostule! strigă moşneagul cu glasul ascuţit. Apoi se întinse pe pat, păru că dârdâie de frig şi-şi trase învelitorile peste umeri. Continuă! murmură el. Va să zică nu deschide uşa, ei?

— Doi bărbaţi înaintau singuri în lungul unui drum într-o după-amiază. destul de târziu, vorbind despre el, continuă Marcellus cu glasul domolit. Imediat după aceea şi-au dat seama că merge la pas cu ei. L-au poftit să cineze împreună într-un han, care este la douăsprezece mile departe de Ierusalim.

— Prin urmare nu era o stafie! interveni Tiberiu.

— Nu era o stafie. Dar de data aceea n-a mâncat. A frânt pâinea, a murmurat o rugăciune şi s-a făcut nevăzut. La câteva minute după aceea a intrat într-o casă din Ierusalim; îşi găseşte prietenii aşezaţi împrejurul mesei şi cirieazä cu ei.

— Prin urmare se poate arăta în orice parte, ei? întrebă Tiberiu şi păru că se gândeşte la ceva. Apoi adăugă mai mult

pentru sine: Probabil n-ar apărea dacă ar constata că cei dinăuntru sunt bine păziţi.

Dar, văzând că Marcellus nu răspunde nimic la cuvintele lui, moşneagul stărui: Ce zici de asta?

— Cred că paza nu l-ar putea împiedica, îndrăzni Marcellus să-i răspundă. El merge unde-i place. El dă vedere orbilor şi surzilor auzul. A vindecat leproşi, paralitici şi demenţi. Eu, maiestate, n-am crezut niciodată nici una dintre aceste afirmaţii până în momentul când mi-a fost imposibil să mă mai îndoiesc de temeinicia lor. El poate face orice!

— În cazul acesta de ce a admis să-l condamne la moarte? întrebă bătrânul Tiberiu.

— Maiestatea-voastră, cunoaşteţi învăţăturile multor religii şi vă veţi aduce aminte că evreii au obiceiul să ofere jertfe de sânge pentru crimele săvârşite. Se crede că acest galileean s-a oferit pe sine însuşi pentru ispăşire.

— Ce crime a săvârşit el? întrebă Tiberiu.

— Nici una, maiestate! El a vrut să ispăşească pentru păcatele oamenilor.

— Huâhum! Aceasta este o idee ingenioasă! exclamă Tiberiu şi ridicând ochii în tavan păru că se gândeşte. Pentru toate păcatele; păcatele tuturor! Şi după ce, a făcut această ispăşire se ridică din morţi şi se plimbă slobod. În sfârşit... dacă el este în stare să ispăşească păcatele lumii întregi, atunci s-ar putea presupune că el ştie ce fel de păcate sunt şi cunoaşte şi pe cei care le-au săvârşit. O personalitate cosmică, nu-i aşa? Ştie ce se întâmplă în lume. Crezi că eşti destul de prost ca să crezi aşa ceva?

— Eu cred maiestate, începu Marcellus foarte liniştit, subliniind cu grijă fiecare cuvânt pe care-l pronunţa, că acest Isus poate face tot ce vrea să facă oricând, oriunde şi pentru oricine crede el de cuviinţă.

— Până şi pentru împăratul Romei? întrebă Tiberiu şi, după tonul pe care-i pusese întrebarea, părea că-i recomandă să fie prudent cu ce va spune.

— S-ar putea presupune, stăpâne, că Isus ar putea să apară oricând în fata împăratului, dar dacă se va întâmpla să apară se va apropia de el cu bunătate şi maiestatea-voastra va simţi o mare mulţumire.

Tiberiu rămase vreme îndelungată fără să zică nimic şi gândindu-se la aceste apariţii şi dispariţii înainte de a-i cere şi alte informaţii în legătură cu ele.

— Este absurd să crezi că cineva s-ar putea face vizibil sau invizibil după cum îl trage inima! Ce se întâmpla cu el când devenea invizibil? Se destrăma în aer?

— Stelele, stăpâne, nu au nevoie să se destrame în aer, zise Marcellus.

— Prin urmare, admiţând argumentul invocat de tine, am putea presupune că omul acesta se găseşte aici în cameră, dar noi nu-l putem vedea.

— În orice caz, maiestatea-voastră nu are nici un motiv să se teamă de ceva, declară Marcellus. Pe Isus nu-l interesează tronul împăratului.

— De, acesta este un fel de a vorbi, tinere! murmură Tiberiu. Nu-l interesează tronul împăratului, ei? Dar ce-şi închipuie individul acesta că este el?

— El îşi închipuie că este fiul lui Dumnezeu! răspunse Marcellus calm.

— Dar tu ce părere ai? întrebă Tiberiu şi se uită drept în ochii lui.

— Eu cred că este de origine divină, că ar putea veni să revendice stăpânirea lumii pentru a întemeia o împărăţie şi că împărăţia lui nu va avea sfârşit.

— Eşti un tâmpit! îţi închipui că el va fi în stare să dărâme Imperiul Roman? strigă bătrânul.

— În ziua când Isus va ajunge să stăpânească lumea, maiestate, nu va mai exista Imperiul Roman. Imperiile vor fi distruse demult, căci se vor distruge între ele înainte de sosirea lui. El a profeţit această decădere. Când lumea aceasta va ajunge să fie sleită de puteri datorită războaielor civile, sclaviei, urii şi trădărilor dintre oameni, el va veni şi va întemeia împărăţia ce se va sprijini pe pace şi bună învoire.

— Vorbele acestea sunt prostii! ţipă Tiberiu. Lumea aceasta nu poate fi condusă pe temeiul bunei învoiri dintre oameni.

— A încercat vreodată cineva, maiestate? întrebă Marcellus.

— Sigur că n-a încercat! Tu trebuie să fii nebun! Dar tu eşti prea tânăr pentru a putea fi atât de nebun! şi împăratul începu să râdă în silă. Nu s-a întâmplat niciodată ca cineva să debiteze atâtea prostii în faţa noastră. Noi suntem împresuraţi de

înţelepţi, care sunt nişte bătrâni caraghioşi şi-şi pierd vremea inventând tot felul de poveşti stranii. Dar tu i-ai întrecut pe toţi. Nu vrem să mai auzim nimic!

— În cazul acesta, maiestatea-voastră îmi dă voie să mă retrag? întrebă Marcellus şi dădu să se ridice în picioare, împăratul întinse mâna şi-l opri.

— Ai văzut pe fiica lui Gallus? întrebă el.

— Da, maiestate!

— Ştii că ea te iubeşte şi te aşteptat de-doi ani să te întorci acasă?

— Da, maiestate!

— A fost profund mâhnită din cauză că acum un an, când te-ai întors la Roma, ţi-a fost ruşine să te întâlneşti cu ea din pricina bolii de care sufereai. Iar de astă dată te întorci la ea cu capul plin de astfel de năzbâtii! la spune, tu, care eşti atât de extaziat de bunătatea şi buna învoire între oameni, ce crezi că-şi va închipui acum Diana despre tine? Sau poate ai informat-o şi pe ea despre sminteala de care suferi?

— N-am vorbit cu ea, stăpâne, despre galileeanul acesta, răspunse Marcellus mâhnit.

— S-ar putea ca fericirea acestei fete să nu însemne nimic pentru tine, dar pentru noi înseamnă totul. Glasul împăratului părea aproape înduioşat. Cred că a sosit timpul să te porţi faţă de ea aşa cum se cuvine. Prin urmare, te poftesc să termini cu prostiile acestea!

Marcellus rămase nemişcat şi cu privirile tulburi când împăratul se uită la el curios, dar nu-i răspunse nimic.

— Ai toată libertatea să te hotărăşti. Glasul lui slăbit deveni ţipător şi tremura de nemulţumire. Sau vei înceta cu poveştile acestea despre Isus şi-ţi vei lua Jocul ce ţi se cuvine în calitate de tribun roman şi fiu al unui onorabil şi respectat senator, sau vei renunţa la fiica lui Gallus. Noi nu vom consimţi să se căsătorească cu un nebun. Ce ai de spus acum?

— Maiestatea-voastră îmi îngăduie să mă mai gândesc? întrebă Marcellus cu glasul tremurând.

— Câtă vreme? întrebă Tiberiu.

— Până mâine la amiază.

— Bine, aşa să fie! Mâine la amiază, în timpul acesta nu vei avea voie să te întâlneşti cu Diana. O femeie îndrăgostită nu are minte. Probabil ai reuşit s-o convingi să se căsătorească cu tine.

Asta ar însemna ca mai târziu să regrete. Hotărârea ce o va lua nu va fi la îndemâna fiicei lui Gallus. Ci la îndemâna ta, tinere, căci tu vei purta toată răspunderea acestei situaţii. Atât ajunge! Acum poţi să te retragi!

Năucit de întorsătura aceasta neaşteptată a situaţiei şi concedierea aceasta brutală, Marcellus se ridică în picioare şi, înclinându-se în faţa, se întoarse spre uşă, dar moşneagul ridică mâna şi-l opri din nou.

— Mai zăboveşte! Mi-ai vorbit despre toate, dar nu mi-ai vorbit despre cămaşă. Vorbeşte-mi şi despre asta înainte de a pleca, deoarece s-ar putea ca noi să nu ne mai vedem.

Aşezându-se din nou pe scaun, Marcellus începu să-i vorbească cu glasul liniştit despre felul în care s-a vindecat datorită acestei cămăşi;, îi vorbi şi despre minunata vindecare a Lidiei, care pusese mâna pe veşmântul lui Isus. După ce constată c-a reuşit să capteze atenţia împăratului, îi vorbi şi despre celelalte întâmplări misterioase petrecute în împrejurimile oraşului Capernaum, despre bătrânul Natanail Bartolomeu, şi Tiberiu ascultă cu interesul caracteristic oamenilor bătrâni când aud ceva despre alţi bătrâni şi ascultă toate amănuntele referitoare la furtuna dezlănţuită pe lacul Galileii. La episodul când treziseră pe Isus în momentul când furtuna ameninţa să-i înece, moşneagul se ridică în capul oaselor. Dar când auzi că Isus a trecut prin apa care umpluse corabia şi urcându-se pe punte s-a sprijinit cu o mână de catarg şi a început să vorbească valurilor cum ar fi vorbit cu un cal speriat...

— Aceasta este minciună! ţipă împăratul şi se lăsă din nou între perne, iar când văzu că Marcellus a tăcut se răsti la el: Haide, continuă! Aceasta este o minciună, dar o minciună cu totul nouă. Îţi vom face această concesie. Sunt foarte mulţi zei care se pricep să răscolească furtunile, dar văd că acesta se pricepe să le domolească... Şi pentru că veni vorba, ia să-mi spui ce s-a ales de cămaşa aceea vrăjită?

— O mai am şi astăzi, maiestate!

— O ai aici cu tine? Ne-ar face plăcere s-o vedem şi noi.

— Voi trimite s-o aducă, maiestate.

Căpetenia sclavilor primi ordinul să cheme pe Demetrius. Peste câteva clipe apăru: un tânăr înalt, frumos şi grav. Marcellus se simţi mândru de el, în acelaşi timp şi puţin speriat,

deoarece se vedea limpede că prezenţa lui interesează pe împărat.

— Acesta este grecul care zdrobeşte tribunii romani cu mâna goală? îngână Tiberiu. Nu... lasă-l să răspundă el! se adresă împăratul lui Marcellus, care încercase să formuleze un răspuns.

— Prefer să mă bat cu arme, maiestatea-voastră, răspunse Demetrius cu îndrăzneală.

— Şi care este arma ta favorită? strigă Tiberiu. Paloşul? Pumnalul?

— Adevărul, maiestate, răspunse Demetrius.

Împăratul încruntă din sprâncene, începu să râdă şi se întoarse spre Marcellus.

— Ia te uită, vlăjganul acesta este tot atât de nebun ca şi tine! zise el. Apoi se întoarse spre Demetrius. Ne-am gândit ga te păstrăm aici în calitate de paznic al nostru personal, dar... Şi începu să chicotească. Ideea nu e rea! Va să zică adevărul, ei? Nimeni altul din această insulă nu ştie cum să întrebuinţeze o astfel de armă. Prin urmare vei rămâne!

Expresia de pe obrazul lui Demetrius nu se schimbă. Tiberiu dădu din cap spre Marcellus, care-i spuse:

— Du-te şi adu cămaşa galileeană! Demetrius se înclină adânc şi plecă.

— Ce crezi, ce fel de minime se va întâmpla cu împăratul? întrebă împăratul pe un ton trufaş.

— Nu ştiu, maiestate, răspunse Marcellus grav.

— Probabil eşti de părere că ar fi mai bine să nu facem această încercare? întrebă Tiberiu pe un ton de totală indiferenţă, dar imediat după aceea tuşi ca să-şi dreagă glasul.

— Nu mi-aş îngădui să sfătuiesc pe maiestatea-voastră ce ar trebui să facă, declară Marcellus şi se uită la el speriat.

— Dacă ai fi în locul nostru... Începu Tiberiu, dar glasul lui păru că se stinge.

— Aş ezita, răspunse Marcellus.

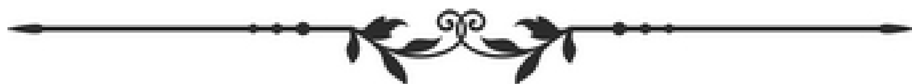
— Eşti un prost superstiţios! ripostă împăratul.

Demetrius apăru în cameră cu cămaşa cafenie împăturită pe braţ. Ochii lui Tiberiu, căzuţi în fundul capului, se îndreptară spre ea. Marcellus se ridică în picioare şi, luând cămaşa din mâna lui Demetrius, o întinse moşneagului.

Împăratul întinse curios mâna după ea, apoi şi-o retrase încet şi cu sfială, o băgă repede sub învelitoarea de mătase şi înghiţi de câteva ori în sec.

— Ia-o de aici! murmură el cu glasul speriat.

CAPITOLUL XXI

Mulţi romani de origine nobilă şi cu situaţii importante s-ar simţi mulţumiţi şi mândri dacă împăratul i-ar fi poftit să prânzească împreună cu el în apropierea patului său, dar cu toate acestea invitaţia pe care o primi Diana în dimineaţa aceea o determină să se simtă abătută.

Numărase fără întrerupere ceasurile ce o mai despărţeau de întâlnirea ce o avea cu Marcellus în dimineaţa următoare. Era atât de îndrăgostită de el, încât nimic altceva n-o mai interesa. Dar acum această întâlnire fericită trebuia amânată sau probabil va fi obligată să renunţe cu totul la ea în cazul când convorbirea de seara trecută în dormitorul împăratului se terminase prost.

Diana luase în mână o broderie, amăgindu-se cu gândul că va lucra, şi aşteptase până după miezul nopţii, ascultând zvonul de paşi de pe coridoare în nădejdea că Marcellus îi va trimite vorbă. La urmă îşi zise că probabil Marcellus este de părere că acum va fi prea târziu pentru a o deranja. Se zbătuse în aşternut toată noaptea şi fu foarte mulţumită când constată că se face ziuă; se aşeză la fereastră şi aşteptă nerăbdătoare şi extaziată momentul când va putea părăsi vila lovis ca să se îndrepte spre pergola.

În timpul acesta sosi mesajul împăratului, încercând să-şi ascundă dezamăgirea în faţa Slujitori lor, Diana se pregăti să asculte chemarea bătrânului Tiberiu, în timpul cât cameristele îi ajutară să se îmbrace în hainele luminoase, care contribuiau întotdeauna la înveselirea moşneagului, încercă să-şi imagineze ce s-a putut întâmpla în timpul serii. Probabil împăratul hotărâse să dea lui Marcellus o însărcinare care ar fi însemnat imobilizarea lui în această insulă blestemată. Ştiind că ea este nerăbdătoare să plece cât mai curând, nu era exclus ca Marcellus să fi refuzat această însărcinare. Astfel ea, care trebuia să fie profund obligată împăratului pentru atenţiile ce i le acordase, era acum chemată în faţa lui Tiberiu pentru a interveni între ei.

Presimţirea îi spunea că prânzul acesta în apartamentul împăratului ar putea să se termine într-un fel care ei nu-i va face plăcere.

Trimisese pe Atreus să informeze pe tribun că este în imposibilitate să meargă la întâlnire; se examina în oglindă, străduindu-se să zâmbească, şi se îndreptă spre dormitorul imperial.

— Sunteţi extrem de amabil, maiestate, că-v-aţi gândit la mine! exclamă ea când se opri în faţa lui. Sper că nu v-am făcut să aşteptaţi ca să vă fie prea foame.

— Noi am prânzit de acum un ceas, ripostă Tiberiu îmbufnat şi înghionti cu cotul sub coastă pe căpetenia sclavilor, care încerca să-i aşeze pernele. Toarnă suc de portocale într-o cupă pentru fiica lui Gallus... şi pleacă! Plecaţi toţi, să nu vă mai văd împrejurul meu!

— Nu te simţi bine, maiestate? întrebă Diana.

— Nu încerca să faci glume cu noi, fato! se răsti împăratul. Termină odată şi pleacă! se răsti el la Nevius! închide uşa!

— Crezi c-aş putea face ceva în interesul tău? întrebă Diana după plecarea slujitorilor.

— De... vom vedea! Tocmai de aceea te-am chemat!

— Mă voi strădui din toate puterile, maiestate. Diana ţinea cupa în amândouă mâinile ca să nu se bage de seamă c-a început să tremure şi se uită la el înspăimântată.

— Am avut o lungă convorbire cu nebunul acela tânăr şi frumos, începu Tiberiu şi-şi trecu trupul uscat spre marginea patului uriaş, uitându-se în ochii speriaţi ai Dianei. Spuneai că bătrânul Dodinius este scrântit. În comparaţie cu Marcellus, bătrânul acesta este o adevărată torţă prin întuneric.

— Îmi pare foarte rău, murmură Diana. Ieri am stat cu el de vorbă vreme de un ceas şi am constatat că vorbeşte destul de chibzuit.

— Probabil n-ai discutat cu el despre singurul subiect care-l preocupă. Ştii că afirmă cu toată convingerea că Isus este în viaţă, că este de origine divină... şi că vrea să stăpânească întreaga lume?

— O, nu se poate, maiestate! îl imploră Diana speriată.

— N-ai decât să-l întrebi! Dar nici nu va fi nevoie să-l întrebi! Este de ajuns să pronunţi cuvântul „Isus"... şi vei vedea ce-ţi va răspunde!

— Cred că este firesc, maiestate... Încercă Diana să-l îmbuneze, ca el să-ţi vorbească despre evreul acela mort de vreme ce acesta a fost motivul pentru care l-ai trimis în Palestina.

— Bietul evreu!... Ei comedie! ţipă Tiberiu. Dar galileeanul acesta a înviat! A cutreierat regiunea! A fost văzut umblând, stând de vorbă cu oameni şi mâncând împreună cu ei! Afirmă că şi acum se plimbă slobod în toate părţile! Că este în stare să apară unde vrea şi unde pofteşte!

— Probabil nu l-au ucis, zise Diana.

— Sigur că l-au ucis! se răsti Tiberiu.

— Şi Marcellus îşi închipuie c-a înviat din morţi? El l-a văzut?

— Nu... dar el crede zvonurile acestea. Afirmă că acest Isus este divin şi că va stăpâni asupra lumii fără ajutorul armatei.

Diana clătină din cap îndurerată.

— Eu mi-am închipuit că el este complet refăcut, declară ea dezamăgită. Dar după aceste afirmaţii îmi dau seama că starea lui este mai gravă decât înainte! Ce avem de făcut?

— De... În cazul când aici este ceva de facut vei fi obligată să faci tu singură. Ne dai voie să-ţi spunem că interesul nostru faţă de acest tânăr nebun se datoreşte numai grijii pe care ţi-o purtăm ţie? L-am adus din foitul Minoa numai de dragul tău. Tot de dragul tău i-am găsit o însărcinare departe de metropolă pentru a-i lăsa timpul necesar să se vindece. Constatăm acum că l-am trimis tocmai acolo unde n-ar fi trebuit, dar este prea târziu să mai putem repara această greşeală. Este conştient că are o importantă obligaţie faţă de tine. Afară de asta te iubeşte. Probabil vei avea destulă trecere în faţa lui pentru a-l determina să renunţe la galileeanul acesta.

Bătrânul făcu o pauză, clătină încet din cap şi adăugă:

— Nu ne vine să credem că vei reuşi să faci ceva. Trebuie să înţelegi, draga mea, că el este convins de ceea ce spune!

— În cazul acesta de ce să nu-l lăsăm să creadă ce pofteşte? întrebă Diana. Eu îl iubesc fără să ţin socoteală de credinţa lui şi de nimic. Pe mine nu va încercă să mă supere cu ideile lui nebuneşti, mai ales dacă îi voi spune că nu mă interesează.

— Da, dar aici este vorba despre ceva mai mult decât atât, fata mea! declară Tiberiu cu glasul sever. Nu se pune problema ca şi când Marcellus ar fi cutreierat Palestina şi ar fi aflat această poveste stranie numai datorită întâmplării şi ar fi crezut

în temeinicia ei. În cazul acesta ar fi putut-o considera ca una dintre minunile pe care le auzi mereu şi nu s-ar mai fi gândit la ea. Dar, după cât am constatat, el se consideră obligat să facă ceva pentru răspândirea acestei convingeri. El a răstignit pe acest Isus şi-şi închipuie că are de plătit o datorie.

Această datorie este mult mai mare şi mult mai importantă decât cea pe care o are faţă de tine!

— A spus chiar el vorbele acestea, maiestate? întrebă Diana, simţindu-se profund jignită.

— Nu... vorbele acestea nu mi le-a spus. Dar, din nenorocire, tânărul tău Marcellus este un bărbat integru şi cu voinţa tare. Situaţia acesta îi va pricinui o mulţime de nemulţumiri şi credem că tot aşa ţi le va pricinui şi ţie. El se crede obligat să participe la această mişcare în numele lui Isus.

— Mişcare! exclamă Diana şi se uită la el mirată.

— Nimic ajtceva... dar în această mişcare se ascunde sâmburele unei revoluţii. În toate provinciile noastre din Palestina se găsesc mii de oameni care propovăduiesc învăţăturile acestui Isus, despre care se spune că este Cristos - Unsul Domnului - şi toţi se numesc creştini. Mişcarea aceasta se întinde, a ajuns în Macedonia şi a coborât în toată Mesopotamia; progresează încet, dar câştigă forţă în adâncime.

Diana asculta, uitându-se la el cu ochii mari şi nu-i venea să creadă.

— Vrei să spui că oamenii aceştia vor încerca să răstoarne imperiul? întrebă ea speriată.

— Nu cu forţa. Dacă s-ar găsi câţiva descreieraţi îndrăzneţi care să se urce într-o cotigă şi să strige populaţiile acelea subjugate, cerându-le să pună mâna pe arme şi să se ridice împotriva împilatorilor lor, ei ştiu că încercarea aceasta ar fi zadarnică. Dar în cazul acesta este vorba despre un om care nu dispune de o armată şi nici nu are nevoie de ea; n-are planuri politice şi nu doreşte un tron; n-are slujbe de împărţit partizanilor săi; n-a luat parte niciodată la războaie; n-a purtat în viaţa lui un paloş şi nu are nici un merit care să-l recomande pentru a fi conducătorul acestei mişcări, decât... şi glasul lui Tiberiu se stinse în şoapte: decât că dă orbilor vederea şi vindecă infirmii; iar după ce a fost ucis din cauză c-a tulburat liniştea publică, s-a ridicat din morţi ca să spună oamenilor:

„Urmaţi-mă pe mine şi eu vă voi slobozi pe voi!" Prin urmare, de ce să nu-l urmeze dacă vor crede într-însul?

Moşneagul începu să chicotească îngândurat.

— Curajul este de mai multe feluri, fata mea, murmură el. Dar cel mai primejdios dintre toate este îndrăzneala oamenilor care nu au, nimic de pierdut.

— Sigur crezi că Marcellus face parte dintre creştini? întrebă Diana.

— Sigur că face parte dintre creştini! Nu încearcă nici cel puţin să tăgăduiască! A avut îndrăzneala să afirme în faţa noastră că Imperiul Roman este condamnat să piară!

— Ce vorbe înspăimântătoare! exclamă Diana îngrozită.

— De!... astfel de vorbe, ca să nu zic mai mult, sunt cel puţin primejdioase, murmură Tiberiu. Şi dacă este de ajuns de imprudent ca asttci de declaraţii să le facă de faţă cu împăratul său, va fi cu atât mai puţin prudent în declaraţiile ce e va face de faţă cu altă lume.

— Ar putea să fie judecat pentru trădare? întrebă Diana.

— Da... dar pe el nu-l interesează aşa ceva. Tocmai aici rezidă marea prmiejdie pe care o reprezintă această idee nouă a galileeanului. Cei care cred şi au adoptat această idee sunt ca nişte obsedaţi. Isus acesta a fost judecat pentru trădare, osândit şi răstignit. Dar s-a ridicat din morţi şi el va avea grijă de toţi cei care şi-au ; pierdut viaţa pentru că au urmat învăţăturile lui. Oamenii aceştia nu se tem de nimic, prin urmare închipuie-ţi că începe o astfel de mişcare întemeiată pe această idee; ar însemna că nu i se va putea împotrivi nimeni.

— Bine, dar ce ar putea Marcellus să câştige profeţind prăbuşirea Imperiului Roman? întrebă Diana mirată. Ideea aceasta mi se pare cu desăvârşire absurdă.

— Nu cumva îţi închipui că Imperiul Roman ar putea să dureze pentru totdeauna? ripostă Tiberiu.

— N-aş putea afirma că până acum mi-am pus această întrebare, admise Diana.

— Aşa este... probabil nu te-ai gândit, murmură bătrânul distrat. Apoi se întinse în aşternut şi vreme de câteva clipe rămase cu privirile îndreptate spre tavan. Ar fi interesant, continuă el pentru sine, ar fi interesant să poţi urmări evoluţia acestei mişcări. În cazul în care va continua în acelaşi ritm ca şi până acum, nimic nu o va mai putea opri. Dar nu va mai

continua ca până acum. După ce va mai trece o vreme se va domoli imediat ce situaţia adepţilor va deveni mai sigură. În momentul acela, crezându-se destul de puternici, vor încerca să-şi dicteze condiţiile, vor începe rivalităţile pentru slujbe şi prăzi... aşa că puterea li se va urca la cap datorită bogăţiilor pe care au reuşit să le jecmănească şi îşi vor închipui că stau călare pe situaţie. Cu totul pe neaşteptate Tiberiu începu să chicotească ascuţit: Hi-hi-hi! Un creştin călare pe situaţie va fi exact ca oricare altul când este călare! Această armată a lui Isus va trebui să facă drumul pe jos pentru, a putea ajunge destul de departe ca să poată face ceva!

, Diana asculta cu milă şi spaimă murmurul bătrânului. Un timp vorbise destul de chibzuit, dar acum îşi pierduse din nou busola. Ştia că fazele acestea de melancolie ale lui sunt urmate imediat de scene de revoltă. Se pregăti să se ridice în picioare pentru a-l întreba dacă se poate retrage. Moşneagul îi făcu semn să nu se mişte.

— Marcellus al tău va avea o nouă întrevedere cu noi astăzi la amiază, adăugă el liniştit. I-am spus că nu vom admite să te căsătoreşti cu un bărbat care este amestecat în această primejdioasă mişcare a lui Isus. Dacă el se va devota în mod definitiv acestei mişcări, fapt de care noi nu ne îndoim câtuşi de puţin, îşi va pierde prietenii şi-şi va pierde şi viaţa. Dacă vrea, n-are decât, dar nu vom admite să te târască şi pe tine împreună cu el. I-am spus că va fi obligat sa aleagă între tine şi credinţa lui. L-am informat de asemenea că, dacă nu va renunţa la mişcarea aceasta creştină imediat, te vom căsători cu prinţul Gaius.

— O, nu, te rog, maiestate! îl imploră Diana.

— Recunosc, chicoti moşneagul, că Gaius îşi are micile lui greşeli, dar va face din tine o prinţesă! S-ar putea ca această căsătorie să nu ţi se pară ideală, dar credem că te vei simţi mai mulţumită în calitate de prinţesă decât de soţie a unui nebun îndrăgostit de o fantomă.

— El ce a zis când i-aţi spus că mă veţi căsători cu Gaius? întrebă ea cu glasul înspăimântat.

— Ne-a cerut să-i dăm răgaz până astăzi ta amiază ca să se poată gândi în linişte, răspunse moşneagul şi se ridică într-un cot pentru a constata efectul pe care-l vor face cuvintele lui. Dar

zâmbetul îi dispăru de pe buze când văzu durerea zugrăvită pe obrazul fetei.

— Va să zică i-a trebuit timp ca să se poată gândi, repetă ea cu glasul înecat de durere, dacă este în stare să mă anbadoneze pentru a fi dată lui Gaius!

— Da... şi părerea noastră este că el te va abandona! Fără să se gândească la iubirea lui pentru tine, fetiţa mea, de dragul lui Isus ai său, zise Tiberiu şi ridică degetul uscat în faţa ei. Prin urmare, acum vei înţelege ceea ce am vrut să-ţi spunem când ţi-am atras atenţia că aceasta mişcare creştină nu este un lucru de nimic! Cei care cred în învăţăturile galileeanului vor renunţa la toate! Pe Marcellus nu-l interesează nimic. Nici chiar tu însăţi!

— În cazul acesta cred că nu va mai fi nevoie să vorbesc cu el, declară Diana deznădăjduită, întrevederea aceasta n-ar putea aduce mulţumire nici unuia dintre noi.

— Totuşi merită să încerci. I-am cerut să ne tăgăduiască chiar aseară că nu va încerca să vorbească cu tine înainte de a lua o hotărâre şi-i vom trimite vorbă că l-am dezlegat de această făgăduială. Probabil o convorbire cu tine îl va ajuta să ia o hotărâre.

Diana se ridică în picioare şi se apropie de uşă.

— Să nu-i pomeneşti nimic despre intenţia mea de a te căsători cu Gaius, căci nu trebuie să afle că tu eşti informată.

Se aşezaseră unul lângă altul pe banca de marmură a pergolei şi stăteau tăcuţi, uitându-se la marea liniştită aşternută la picioarele lor. Nu mai aveau decât un singur ceas până la amiază şi Marcellus trebuia să plece, deoarece avea o urgentă întâlnire cu un bătrân, şi oamenii bătrâni, oricare ar fi defectele lor, ţin foarte mult la punctualitate.

Părea că fiecare dintre ei spusese tot ce avea de spus. Diana, epuizată de emoţie, îşi proptise fruntea de umărul lui Marcellus. Din când în când respiraţia i se întretăia de câte un suspin şi braţul lui Marcellus se strângea mai cu putere împrejurul mijlocului ei, ca şi când ar fi încercat s-o apere.

Acum trei ceasuri, când se întâlniseră aici, Diana îşi închipuise că are toate motivele să creadă că dragostea lor va rezolva tară nici o greutate problema ce li se pusese. Marcellus, cu vorbele lui blânde, dar curajoase, contribuise ca amândoi să rămână tulburaţi. Acum nimic nu-i mai putea despărţi; absolut nimic! Diana era într-un fel de extaz. Nimic nu-i va mai putea

nemulţumi! Câtă vreme vor rămâne unul lângă altul, restul lumii nu-i interesa. Imperiul putea să cadă sau să rămână neschimbat! Isus putea săvârşi fapte bune şi conduce oamenii prin bună învoire, dar chiar dacă nu va reuşi în misiunea lui şi lumea aceasta va continua să sângereze şi să sufere de foame, cum a sângerat şi a suferit şi până acum, ei îşi aparţin unul altuia şi nimic nu-i va mai putea despărţi. Ridică obrazul dornic spre ei ca s-o sărute, li simţea inima bătând alături de a lui. Erau acum un singur trup şi o singură fiinţă.

— Vino, Diana, zise el cu respiraţia întretăiată, să ne aşezăm pe bancă şi să vorbim despre planurile noastre de viitor.

Se aşezară strâns unul lângă altul, conştienţi de această apropiere, până în momentul când Diana se feri puţin şi clătină din cap. Ochii îi erau aprinşi, dar linia buzelor ei părea energică.

— Te rog... Marcellus, începu ea cu glasul tremurând, vorbeşte-mi! Va trebui să luăm o hotărâre în privinţa celor ce vei spune împăratului. El ar vrea ca eu să fiu fericită şi ştie că te iubesc. N-ar fi mai bine să-l rogi să-ţi dea o însărcinare la Roma?

— Bine, dar adu-ţi aminte că el ar vrea ca tu să trăieşti aici, răspunse Marcellus.

— Probabil vom reuşi să-l convingem să renunţe la gândul acesta, zise Diana. Vila mea nu este terminată. Bolnav cum este, Tiberiu ştie că nu va fi în stare să mai supravegheze lucrările. Din pricina asta cred că este nemulţumit. Va fi încântat când va constata că nu este obligat să se mai ocupe de ea. Să-i spunem c-am vrea să ne întoarcem la Roma cel puţin pentru -lin timp şi să ne căsătorim? S-ar putea să consimtă.

— S-ar putea, încuviinţă Marcellus şi glasul lui păru că vine de la mari depărtări. Nu poţi prevedea niciodată ce va zice împăratul despre anumite lucruri pe care i le spui.

— După aceea, continuă Diana cu entuziasmul caracteristic tetelor, acolo vei putea face tot ce pofteşti, îţi vei relua vechile prietenii şi te vei duce la Palatul Tribunilor...

Marcellus încruntă din sprâncene.

— Ei... Ia să-mi spui şi mie ce ai împotriva Palatului Tribunilor? întrebă Diana. Înainte de asta îţi. petreceai acolo o bună parte din vreme, în sala gimnaziului şi la piscine.

Marcellus îşi propti coatele pe genunchi şi se uită îngândurat la degetele împreunate.

— Asta s-a întâmplat pe vremea când nu ştiam cu câte sacrificii a fost clădit palatul acesta, răspunse el.

— O, dragul meu, dar de ce nu renunţi să te mai gândeşti la lucruri pe care nu le mai poţi îndrepta şi pentru care nu ai nici o răspundere? îl imploră Diana. Îţi pare rău că blocurile de marmură au fost aduse cu ajutorul sclavilor. Tot ei au adus şi marmura pe care suntem aşezaţi acum... şi marmura întrebuinţată la clădirea casei tale părinteşti. Suntem de acord că este destul de rău că unii oameni se găsesc în stare de sclavie, dar ce am putea face noi, care suntem singuri, pentru a schimba această situaţie?

Marcellus oftă adânc şi clătină din cap. Apoi, cu totul pe neaşteptate, se întoarse şi se uită la ea cu obrazul schimbat şi cu ochii aprinşi.

— Diana, sunt nerăbdător să-ţi vorbesc despre un bărbat, un bărbat cu totul neobişnuit...

— Dacă acesta este bărbatul pe care-l cred eu, răspunse Diana şi extazul de pe obraz i se şterse, aş prefera să nu-mi vorbeşti despre el. Ţi-a pricinuit atâtea nenorociri, încât cred c-a sosit timpul să nu te mai gândeşti la această întâmplare.

— Foarte bine, se învoi Marcellus, şi zâmbetul din priviri i se stinse. Voi face aşa cum vrei tu, declară el şi nu mai zise nimic.

Diana se apropie repede de el ca şi când i-ar fi părut rău.

— N-ar fi trebuit să-ţi răspund în felul acesta, zise ea în şoaptă. Haide, vorbeşte-mi despre el!

Marcellus se aşteptase la această eventualitate, îşi pregătise dinainte tot ceea ce ar fi putut să spună Dianei în momentul când va crede c-a sosit timpul să-i vorbească despre Isus. Nu va fi tocmai uşor s-o facă să înţeleagă. Toate instinctele ei se vor revolta împotriva afirmaţiilor lui. Se va strădui din toate puterile să contrazică dovezile ce le va invoca. Chibzuise cu toată prudenţa fiecare cuvânt pe care i-l va spune despre Isus, prezentându-l drept Mântuitorul oamenilor, care a venit pe lume ca să-i scape de împilatorii lor. Dar acum, când simţea trupul Dianei atât de aproape de al său, renunţă să mai întrebuinţeze frazele pe care şi le pregătise şi se hotărî să-i spună cu vorbe mult mai simple, începu să-i vorbească despre Iona şi măgăruşul său.

— Eu cred că n-ar fi trebui să vă purtaţi în felul acesta faţă de bietul băieţaş! zise ea când află cu câtă părere de rău a renunţat Iona la măgăruşul său pentru a-l da lui Toma.

— A fost o încercare grea pentru micul Iona, dar asta a făcut din el un bărbat curajos şi gata de sacrificiu, admise Marcellus.

— Şi ce i-a determinat să dorească tocmai atunci ca Iona să devină curajos şi gata de sacrificiu? întrebă Diana, care ar fi vrut să-l facă să înţeleagă că, dacă este dispusă să asculte povestea galileeanului, o face totuşi cu anumite rezerve şi va pune şi unele întrebări. Eu sunt de părere, continuă ea cu naivitate, că micul Iona ar fi fost mult mai simpatic în rolul lui de băieţaş.

Admiţând că poate calificativul de „bărbat curajos" n-a fost cel mai indicat, încercă să-i explice atitudinea copiilor faţă de Isus, împrejurul căruia se adunau în atelierul lui de teslar, aşa cum îi spusese Justus, şi cum în fiecare seară când se întorcea acasă copiii şi câinii îl însoţeau de la atelier până în faţa casei.

— Îmi pare bine că era însoţit şi de câini, zise Diana. Din ceea ce am auzit despre bunătatea lui mi-am închipuit că probabil câinii nu s-ar fi simţit bine în apropierea lui. Dar în aceeaşi clipă constată că îndrăzneala ei nu-i face plăcere, deoarece tresări ca şi când l-ar fi pălmuit.

— Bunătatea lui nu era negativă, Diana, căci nu era nici meschin şi nici slăbănog, îmi dai voie să ţi-l descriu? întrebă Marcellus şi se întoarse spre ea.

— Te rog, murmură Diana îngândurată. Apoi ridică mâna şi îndreptându-i cheotorile tunicii ridică privirea ispititoare, aşteptându-l cu buzele întredeschise. Marcellus înghiţi în sec şi o mângâie uşor pe obraz. Ea oftă şi se cuibări din nou la pieptul lui.

Începu apoi să-i vorbească despre Miriam, despre toate amănuntele referitoare la nunta din Cana şi despre constatarea făcută în aceeaşi zi de Miriam că poate să cânte.

— Înainte de aceea, Miriam nu putuse cânta niciodată?

— Nu, deoarece înainte de aceea nici nu dorise să cânte.

— Şi ai vorbit cu ea, ai auzit-o cântând? Cred că ţie ţi-a fost simpatică. Era frumoasă?

— Foarte frumoasă!

— Era evreică?

— Da.

— Uneori evreicele sunt foarte frumoase, admise Diana. Păcat c-a fost infirmă!

— Pe ea n-o supăra infirmitatea de care suferea. Darul pe care-l avea era singurul amănunt ce putea să aibă importanţă.

— Isus de ce n-a vindecat-o de această infirmitate?

— Vorbele tale îmi dau să înţeleg că-ţi închipui despre el c-ar fi putut s-o vindece, continuă Marcellus mai cu îndrăzneală.

— În orice caz, încercă Diana să protesteze, tu îţi închipui că el ar fi putut, nu-i aşa? N-am făcut altceva decât am repetat propriile tale cuvinte. f

— Miriam este de părere că poate fi de mai mult folos oamenilor nenorociţi din orăşelul în care trăieşte, suferind ea însăşi de o infirmitate...

— Şi este în stare să cânte, deşi poartă povara acestei infirmităţi? interveni Diana. Trebuie să fie o fată superioară.

— N-a fost o fată superioară, ripostă Marcellus, în orice caz nu înainte de a trece prin această întâmplare neobişnuită.

— Ea l-a iubit pe Isus?

— Da... toată lumea l-a iubit.

— Cred că înţelegi sensul acestei întrebări.

— Nu... nu-mi vine să cred. Ea nu l-a iubit în felul acesta. Diana îşi frecă îngândurată obrazul de mâneca tunicii lui Marcellus.

— Isus n-a iubit pe nimeni? murmură ea.

— El a iubit pe toată lumea, răspunse Marcellus.

— Probabil el şi-a închipuit că este greşit să iubeşti o singură persoană mai presus decât pe toate celelalte.

— Cred că pentru el ar fi fost greşit să procedeze în felul acesta. Trebuie să ştii, Diana, că el n-a fost un bărbat obişnuit. Avea puteri nebănuite şi presimţea că viaţa lui aparţine tuturor.

— Ce fapte a mai săvârşit? De astă dată întrebarea Dianei indica o curiozitate neobişnuită. Mi-ai vorbit despre piciorul micului Iona şi despre glasul lui Miriam...

— Va trebui să-ţi spun şi despre întâmplarea cu Lidia.

Dar înainte de a vorbi despre vindecarea Lidiei numai datorită faptului c-a pus mâna pe vestmântul lui Isus, Marcellus îşi zise că va fi mai bine să-i pomenească despre fazele propriilor sale constatări în legătură cu cămaşa galileeanului. Diana se indignă când auzi ce s-a întâmplat în noaptea aceea

tragică în palatul procuratorului, unde Paulus stăciiise să îmbrace cămaşa.

— Bietul Isus suferise tocmai de ajuns! protestă ea. Nu aveau dreptul să-şi bată joc de veşmintele lui! Fusese atât de curajos... şi nu făcuse nimănui rău!

Îndemnat de simpatia ei înţelegătoare, Marcellus continuă să-i vorbească despre după-amiaza aceea din Atena, când, deznădăjduit de starea lui sufletească, luase hotărârea să se sinucidă.

— Cred, draga mea, că-ţi va veni greu să înţelegi cum poate ajunge cineva la hotărârea de a-şi ridica viaţa.

— O, dimpotrivă! răspunse Diana şi clătină din cap, Nu-mi vine L ieu deloc să înţeleg această situaţie, în anumite împrejurări sunt sigură c-aş putea să iau şi eu o astfel de hotărâre.

— Când începi să te gândeşti ia sinucidere... Înseamnă că te simţi chinuitor de singur, murmură Marcellus.

— Probabil tocmai din pricina asta eu sunt în stare să înţeleg, zise Diana. Eu ştiu ce înseamnă să fii singur.

Marcellus îi spuse după aceea cum. a descoperit cămaşa printre lucrurile lui Demetrius şi despre efectele ce le-a avut asupra lui. Diana ridică privirea spre el şi ochii îi erau plini de lacrimi.

— Ar fi zadarnic să încerc să-ţi explic, continuă el. Am luat această cămaşă în mână şi ea mi-a vindecat rănile ce le purtam în suflet.

— Probabil uşurarea aceasta se poate atribui faptului c-ai ştiut că ea a aparţinut unui bărbat care a fost şi el singur, zise Diana.

— Mi se pare straniu... că exact aceasta a fost şi senzaţia mea în momentul când am luat cămaşa în mână. Un fior neobişnuit, o senzaţie binefăcătoare mi-a înfiorat trupul şi mă simţeam cu totul alt om. Tensiunea dureroasă s-a liniştit. Viaţa mi se părea din nou că merită să fie trăită, sfârşi el şi se uită cu atenţie în ochii ei gravi. Nu stiu dacă eşti în stare să crezi ceea ce-ţi spun.

— Da, dragul meu... cred! Şi, cunoscând starea ta sufletească datorită aceleiaşi cămăşi, nu mă surprinde deloc! zise Diana, apoi tăcu o clipă şi uitându-se la el adăugă: Spune-mi acum ce s-a întâmplat cu Lidia?

Povestea lungă a Lidiei fu întreruptă de o mulţime de digresiuni. Diana fu de părere că Lidiei i-a trebuit mult curaj pentru a putea trece printre oamenii aceia îngrămădiţi împrejurul lui Isus. Cuvintele acestea ale ei îl determinară pe Marcellus să se întrerupă pentru a-i putea descrie felul în care se purtau oamenii aceştia; felul în care îşi părăseau uneltele de plugărie şi treburile din casă pentru a-l urma zile de-a rândul în lungul drumurilor, umblând pe jos şi dormind pe pământul gol, osteniţi şi flămânzi, cu gândul de a se putea găsi în apropierea lui Isus.

Diana îl asculta cu cea mai mare atenţie, cu ochii în extaz şi buzele întredeschise în timpul cât povestea galileeanului se desfăşura, apropiindu-se de sfârşit.

— Şi tu crezi cu toată convingerea că el este şi acum viu?

Marcellus dădu din cap şi imediat după aceea începu să-i vorbească despre cazurile când el a fost văzut.

— Şi crezi cu adevărat că Ştefan l-a văzut? întrebă Diana cu glasul sugrumat de spaimă.

— Îţi vine atât de greu să crezi, draga mea, după tot ce ţi-am spus până acum?

— Eu aş vrea să cred ceea ce crezi şi tu, Marcellus, întinse braţele după ea şi o sărută.

— Cuvintele acestea, iubita mea, sunt de extremă importanţă pentru mine după ce ţi-am spus această întâmplare, zise el înduioşat. Cunoscând dinainte părerea ce o ai despre lucruri supranaturale, nici n-aş fi crezut să fii atât de înţelegătoare.

— Da, dar aici este vorba despre altceva! răspunse Diana şi, îndreptându-şi trupul, se uită la el. Eu m-am temut că situaţia ta de acum ar putea să aibă o influenţă asupra vieţii tale şi a mele. Este o întâmplare foarte frumoasă, Marcellus, un mister încântător. Să-l lăsăm în starea în care se găseşte. Nu va fi nevoie ca noi să-l înţelegem, nu este aşa? Să ne facem un plan de a trăi unul pentru altul, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Aşteptă vreme îndelungată răspunsul lui. Obrazul i se făcuse prelung şi privirile îi rătăciseră departe în zare. Cu degetele delicate Diana îi făcu un semn pe dosul mâinii.

— Draga mea, întâmplarea aceasta a influenţat felul meu de viaţă! declară Marcellus categoric. Nu se poate ca de aici înainte eu să trăiesc ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic!

— Ce ai de gând să faci? întrebă Diana cu glasul tremurând.

— Încă nu ştiu! răspunse el mai mult pentru sine. Dar îmi dau seama că am de îndeplinit o misiune, încă nu mi s-a limpezit în minte... ce va trebui să fac, dar mi-ar fi imposibil să continui să trăiesc şi de aici înainte cum am trăit înainte de asta, chiar dacă aş încerca. Mi-ar fi imposibili Apoi cu o gravitate pe care n-o întâlnise încă la el, începu să-i descrie profunda prefacere ce s-a operat în sufletul său datorită evenimentelor prin care trecuse. Acesta nu era un mărunt eveniment care contribuise exclusiv la efervescenţa micii provincii Galileea. Era un eveniment de importanţă universală. Vreme de mii de ani oamenii de jos de pe suprafaţa întregului pământ au trăit fără nădejde, îngenuncheaţi de griji, împilaţi şi flămânzi. Pe toţi aceştia conducătorii puternici ai altor imperii i-au îngenuncheat, jefuit şi i-au asasinat.

— Gândeşte-te numai la ceea ce am făcut noi! exclamă el indignat. Imperiul Roman a îngenuncheat jumătate dintre popoarele lumii! Noi am crezut că este foarte frumos să subjugăm popoarele acestor mici state. N-ai decât să te uiţi la sculpturile şi basoreliefurile care pomenesc despre faptele eroice ale împăraţilor, ale prinţilor, ale patricienilor şi prefecţilor, ale legaţilor şi tribunilor care au măcelărit mii de oameni fără a fi avut altă vină decât că n-au fost-în stare să se apere nici pe ei şi nici ţara lor! Ne-am închipuit că faptele acestea reprezintă gloria imperiului, că reprezintă curaj şi îndrăzneală! „Lupte şi oameni vă cânt!", acesta este versul cu care începe poemul epic al lui Publius Vergilius Nasso. Este impresionant, nu e aşa?

Diana, draga mea, continuă el cu glasul grav, pe bordul galerei care m-a adus acasă am început să mă gândesc la splendorile Romei, la monumentele din Forum, la palatele de marmură şi mi-am adus aminte că toate aceste splendori impresionante au fost furate de la alte popoare care erau mai culte decât noi, fie clădite din sudoarea acestor oameni îngenuncheaţi şi flămânzi! în momentul acela m-am revoltat Împotriva acestor obiecte de artă! Şi m-am revoltat şi împotriva a ceea ce numim noi eroism.

— Bine, Marcellus, tu nu-ţi dai seama că ar fi zadarnic să te zbuciumi din pricina asta de vreme ce situaţia tot nu o vei putea schimba?

Clocotul de revoltă din sufletul lui Marcellus începuse să se domolească, dar adăugă cu sângeroasă ironie:

— Roma invincibilă! Care trăieşte în trândăvie şi desfrânare, pentru care plătesc popoarele din Aquitania, Anglia, Spania, Gallia până jos în Creta, în sus până la Capodocia, Pont şi Tracia, unde copiii mici ţipă de foame. Da, fi cert că bravii noştrii romani vor lua în bătaie de joc pe Isus, care nu are arme. Vor spune despre el că este un slăbănog, deoarece singurul sânge pe care l-a vărsat până acum a fost sângele său propriu. Dar va veni şi timpul, draga mea, când Isus va fi mai tare decât eil

— În cazul acesta tu ce vei face? întrebă Diana şi oftă obosită.

— Pentru moment nu sunt sigur decât de ceea ce nu voi face, declară Marcellus cu patimă. Nu voi mai intra ca să trândăvesc în palatul tribunilor din Roma, prefăcându-mă c-am uitat că există un bărbat care este în stare să mântuiască lumea! Cu ticăloşia aceasta ani terminat! Am scăpat de o astfel de ruşine care mă întinează!

— Ai intenţia să te desparţi de toţi vechii tăi prieteni şi, şi să te însoţeşti cu nenorociţii aceia de sclavi? întrebă Diana.

— Sclavii nenorociţi suntem noi, draga mea, răspunse Marcellus cu părere de rău. Nenorociţii aceia care urmează pe divinul galileean sunt în drum spre libertate!

— Vrei să spui că se vor însoţi împreună şi se vor revolta?

— S-ar putea, Diana, ca ei să poarte lanţuri şi de aici înainte pe trupurile lor, dar sufletele lor nu vor fi înlănţuite!

— Cred că tu nu ai de gând să treci în tabăra lor! zise Diana, care se făcuse palidă la obraz.

— Eu am trecut demult în tabăra lor! murmură Marcellus.

Cât ai clipi, Diana se ridică în picioare şi dădu drum slobod sentimentelor ei de revoltă.

— În cazul acesta pe mine mă vei scoate din această combinaţie! ţipă ea. Îngropându-şi obrazul în palme, continuă cu respiraţia întretăiată: Dacă ţii să-ţi distrugi viaţa... să devii un proscris... de care toată lumea să-şi bată joc... asta este treaba ta, dar...

Tot atât de repede cum se ridicase în picioare, Diana se lăsă din nou pe bancă şi începu să plângă cu hohote, apoi îi petrecu braţele împrejurul gâtului.

— Marcellus, ceea ce spui tu nu este altceva decât o himeră! gemu ea înecată de suspine, încerci să clădeşti o lume nouă din oameni şi lucruri care nici nu există. Ştii foarte bine că ceea ce-ţi

spun eu este adevărat. Dacă oamenii nu vor mai purta războaie, dacă oamenii vor trăi în felul în care i-a învăţat Isus, dacă oamenii vor fi cinstiţi şi îngăduitori unul faţă de altul, abia atunci va putea răsări o lume nouă! Nimeni nu va mai fi ucis! Copiii cei mici vor avea mâncare de ajuns! Da... dar oamenii nu sunt creaţi pentru a trăi în felul acesta! S-ar putea să vină şi vremea când oamenii vor înceta să se mai nedreptăţească unii pe alţii, buruienile vor fi stârpite, leii nu vor mai ucide şi nu vor mai fi sângeroşi, dar asta nu se va întâmpla în timpul cât noi vom mai fi în viaţă! De ce să ne zbuciumăm pentru astfel de lucruri? De ce să nu primim viaţa aşa cum se prezintă? De ce să ne sacrificăm viaţa fără nici un folos? zise Diana şi lipi obrazul ud de lacrimi de umărul lui. Marcellus, zise ea îndurerată, nu-ţi dai seama că felul tău de a te purta îmi frânge inima? Nu te interesează ce simt eu?

— Draga mea, răspunse Marcellus cu glasul sugrumat, mă interesează atât de mult, încât aş prefera să mor decât să te văd că te zbuciumi din cauza mea. Eu nu sunt liber să aleg... În ce parte va trebui să apuc. Şi nici nu-mi este îngăduit să ezit în faţa unei astfel de alegeri.

După această declaraţie părea că nu mai au nimic de adăugat. Se apropia amiaza şi Marcellus era obligat să se prezinte în faţa împăratului. Diana ridică obrazul şi se uită la cadranul solar. Ochii îi erau plini de lacrimi şi buclele de pe fruntea ei păreau umede. Marcellus îşi simţi sufletul chinuit de milă când se uita la obrazul ei aprins. Diana zâmbi îngândurată

— Cred că sunt înspăimântătoare la vedere, oftă ea. Marcellus o sărută pe ochi.

— Nu-l face să aştepte, murmură ea abătută, întoarce-te la mine în timpul după-amiezii, imediat ce vei fi liber, ca să-mi spui cum s-a terminat.

O strânse în braţe şi constată că buzele îi tremură când se plecă spre ea s-o sărute.

— Fericirea noastră, Marcellus, a fost prea mare pentru ca să poată dura. Pleacă, dragul meu, nu mai întârzia. Voi încerca să înţeleg. Ştiu că situaţia aceasta a fost şi pentru tine tot atât de grea ca şi pentru mine. Te voi iubi întotdeauna. Apoi adăugă în şoaptă: Sper că Isus al tău va avea grijă de tine şi te va păzi.

— Crezi ceea ce ţi-am spus despre el? întrebă Marcellus cu blândeţe.

— Da, iubitule... cred tot ce mi-ai spus!

— În cazul acesta sunt convins că el va avea grijă şi de tine.

Căpetenia sclavilor îl aştepta în atrium şi-l conduse de-a dreptul în "apartamentul imperial. Deschizându-i uşa se feri respectuos, iar după ce intră Marcellus închise fără zgomot uşa în urma lui.

În timpul cât traversă camera, bătrânul Tiberiu, care-l aştepta proptit între perne, se uită la el cu obrazul întunecat. Marcellus se înclină adânc şi după aceea rămase în atitudine rigidă, aşteptând ca împăratul să-i facă semn. Vreme îndelungată împăratul îi examina trăsăturile obrazului.

— Se vede limpede, începu împăratul cu glasul liniştit, că te-ai decis pentru Isus al tău. Am fost convinşi că aceasta va fi hotărârea ta.

Marcellus plecă fruntea, dar nu zise nimic. Urmă o nouă tăcere care păru grea de ameninţări.

— În cazul acesta nu va fi nevoie să-mi spui nimic, murmură Tiberiu. Eşti liber să te retragi!

Un moment Marcellus păru că ezită.

— Pleacă! zbieră împăratul. Tu eşti un smintit! Glasul slăbit al bătrânului deveni ţipător: Eşti un smintit!

Dându-şi seama de revolta inexplicabilă a împăratului, care părea că nu se mai poate stăpâni, se retrase mergând de-a îndărătelea spre uşa care se deschise la perete.

— Tu eşti un smintit! zbieră Tiberiu din nou. Vei muri pentru nebunia ta! Glasul lui slăbit deveni mai adânc în momentul când repetă din nou. Eşti un smintit, dar un smintit curajoşi

Rămase năucit de violenţa acestui incident neaşteptat şi se îndreptă cu paşi înceţi şi nesiguri spre atrium, unde căpetenia sclavilor îl aştepta şi, după ce se înclină în faţa lui, îi făcu semn spre peristilul uriaş. Marcellus se uita la el mirat.

— Dacă sunteţi gata, stăpâne, lectica vă aşteaptă pentru a vă duce până la debarcader. Bagajul pe care l-aţi adus a plecat înainte şi a fost trecut în barca imperială.

— Nu sunt încă gata de plecare! răspunse Marcellus răstit. Mai am o întâlnire înainte de a pleca!

Căpetenia sclavilor zâmbi cu indiferenţă şi clătină din cap.

— Ordinul maiestăţii-sale este să plecaţi imediat...

— Nu s-ar putea să schimb câteva cuvinte cu sclavul meu înainte de a pleca? Unde este? întrebă Marcellus.

— Grecul, stăpâne, se găseşte deocamdată arestat. A protestat cu atâta violenţă împotriva celor care au împachetat şi expediat bagajele, încât a fost necesar să intervenim.

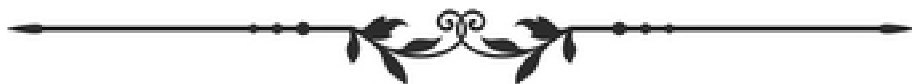
— S-a încăierat cu cineva?

— Unul dintre sclavii din Nubia, stăpâne, şi-a revenit în simţiri numai cu mare greutate. Sclavul acesta grec este violent... extrem de violent! Dar nubienii îl vor învăţa cum trebuie să se poarte.

Căpetenia sclavilor se înclină din nou cu exagerat respect şi-i făcu semn spre lectica luxoasă. Patru sclavi oacheşi din Tracia se opriseră rigizi în apropierea ei şi aşteptau să apară călătorul care trebuia să plece. Marcellus păru că ezită, în aceeaşi clipă, un detaşament din garda palatului se înşiră uşor la spatele lui.

Umblaţi sănătos, stăpâne! zise căpetenia sclavilor. Şi vă doresc un drum plăcut!

CAPITOLUL XXII

Probabil se dăduse ştire celor care plecau, deoarece imediat ce călătorul acesta întârziat se urcă pe bord, cei înşiraţi în faţa parapetului, în momentul când sclavii lăsară lectica de pe umeri, începură să se împrăştie. Patricienii de pe bord păreau nemulţumiţi, deoarece în calitate de senatori nu erau obişnuiţi să aştepte sosirea unui tribun întârziat.

Eleganta galeră imperială se desprinse încet de chei şi călătorii -probabil vreo zece sau chiar mai mulţi - se aşezară în luxoasele scaune de pe bord sub un umbrar de culori vesele. Cele două rânduri de vâsle se mişcau domol şi cu eleganţă în ritmul cadenţei ce se auzea din cală: Bang-bang! O pânză de culoarea purpurii se urcă încet pe catarg tremurând uşor; apoi îşi zise că va trebui să ajute sclavilor de la vâsle şi plesni cu violenţă înainte de a se întinde.

Marcellus îşi găsi un scaun ceva mai departe de ceilalţi călători şi se uită melancolic spre cheiurile din Puteoli, care era de cealaltă parte a golfului. Puţin după aceea apăru un grup de nubieni înalţi, aproape goi, purtând tăvi de argint pe palmele - mâinilor ridicate deasupra capetelor rase şi măslinii şi se împrăştiară printre călători. Mâncarea de amiază, oferită de împărat, fu generoasă, dar lui Marcellus nu-i era foame.

Presupunând că Augusta îşi va continua drumul cu viteza de acum, ar fi putut ajunge la Roma poimâine târziu, după-amiază. Pentru prima dată în viaţă, Marcellus nu simţea nici o dorinţă de a se întoarce acasă. Va fi obligat să le dea tot felul de explicaţii. Tatăl său se va simţi jignit, dezamăgit şi deznădăjduit; maică-sa va începe să plângă; Lucia va încerca să pară înţelegătoare, dar mai mult din milă faţă de el. Încercă să-şi imagineze conversaţia ce o va avea cu Tullus. Relaţiile dintre ei erau foarte strânse şi întemeiate pe încredere reciprocă. Ce vor avea să-şi spună unul altuia când se vor întâlni acum? Tuilus îl va întreba, probabil cu indiferenţă, ce a facut în ultimii doi ani. Există oare vreun răspuns pe care i l-ar putea da?

Pe măsură ce se apropia înserarea, hotărârea lui de a nu se întoarce la Roma începu să se limpezească tot mai mult. Pe la asfinţiţii! soarelui se apropie de puntea comandantului şi se informă dacă, înainte de a ajunge la Ostia, Augusta se va opri în vreun port intermediar; i se răspunse că galera nu se va opri nici chiar la Ostia.

În timpul cinei i se făcu foame. Odată cu înserarea începu să se simtă o adiere uşoară de vânt şi cei de pe covertă coborâră. Marcellus intră în cabina sa şi, deschizând desaga cea mare, scoase cămaşa galileeană şi o împături cât putu de strâns, apoi o băgă în chimirul de piele şi-i strânse cu o curea. Chimirul era greu.

În seara plecării din Roma, tatăl său trimisese pe Marcipor la galera care aştepta în,port, cu un dar pe care i-l făcuse de plecare. Fiind preocupat de alte gânduri, Marcellus nu-l deschisese decât după ce el şi Demetrius trecură pe bordul lui Cleo. Rămase mirat când văzu conţinutul. Ca şi când i-ar fi părut rău de neînţelegerea dintre ei, senatorul îi trimitea o sumă neobişnuit de importantă în piese de aur de unităţi mari. Marcellus rămase impresionat de generozitatea tatălui său, dar în acelaşi timp şi întristat, deoarece i se părea că senatorul ar vrea să-i spună că de aici înainte fiul său este liber să-şi urmeze drumul.

Scoţându-şi toga, Marcellus o băgă în desagă în locul cămăşii şi legă desaga la loc. După ce termină se întinse pe pat şi aşteptă să treacă timpul. Gândurile i se concentraseră asupra Dianei, pe care acum o pierduse. Din când în când se uita la ornicul din apropierea patului, întorsese cupa cu nisipul de patru ori până acum. Dacă socoteala pe care o făcuse va fi exactă, Augusta trebuia să ajungă în apropiere de Capua-eam pe la miezul nopţii.

În momentul când Marcellus se îndreptă spre pupă încins cu chimirul greu pe sub brâul cu care-şi strânsese tunica, pe punte nu era decât un singur soldat care făcea de gardă în partea dinapoi a vasului. Santinela nu-i dădu prea multă atenţie când îl văzu că se propteşte de parapetul vasului. Probabil călătorul acesta neliniştit ieşise din cabină pentru a urmări stelele, în cazul acesta o atenţie dovedită faţă de el ar putea să fie recompensată la debarcare.

Prin întuneric se văzu clipind o lumină cam la depărtare de o milă.

— Acesta, stăpâne, este farul din Capua, îi spuse santinela.

— Da, răspunse Marcellus cu indiferenţă.

— Nu preferaţi să vă aduc un scaun, stăpâne?

— Ba da.

Apa nu era tocmai rece. Marcellus îşi dădu drumul în mare cu picioarele întinse ca sa nu facă zgomot. Trecu vreme îndelungată până când auzi că santinela dă alarma şi se simţi mulţumit. Probabil pierduse vreme pentru a găsi tribunului un scaun confortabil, Imediat după aceea se auziră şi alte glasuri, în cala vasului, loviturile comandantului sclavilor de la vâsle încetaseră. Augusta nu putea să fie mai departe de două stadii, dar acum nu se mai vedea dintr-însa nimic altceva decât un şir de lumini de la feştilele opaiţelor, iar prora se topise în întuneric.

Marcellus se îndrepta spre ţărm şi începu să înoate cu nădejde ca să ajungă la Capua. După ce făcu o bucată de drum se întoarse pe spate şi încercă să distingă silueta vasului. Dar nu se vedea nimic altceva decât felinarul de pe catargul principal. Probabil Augusta plecase din nou la drum fără să se mai intereseze de el.

Acesta fu cel mai lung exerciţiu de înot pe care-l făcuse până acum. Hainele îl stânjeneau în mişcări şi pachetul cu monedele de aur i se părea greu. În primul moment îşi zise c-ar fi mai bine să-şi scoată tunica din mătase, dar gândul de a sosi la Capua îmbrăcat numai în cămaşa subţire şi în subucula îl făcu să renunţe, încercă să-şi descheie curelele sandalelor, dar nu reuşi. Lumina farului părea c-a devenit mai puternică. Numai de n-ar fi o simplă halucinaţie, mai ales acum când începuse să simtă oboseala.

La urmă, apa care se frământa în valuri adânci deveni mai lină şi valurile se prelungiră, lovind încet în partea unde era ţărmul, pe care se auzeau- clipocind şi frângându-se în diguri. Apucă ceva mai spre stânga pentru a se feri de stânca pe care se ridicau farul şi docurile. Lupta din greu împotriva valurilor care se frământau sub stâncile ţărmului şi se repezeau din nou spre larg. Pieptul începuse să-i gâfâie şi simţea arsuri pe gât. Un val îl repezi până în apropierea ţărmului, iar când se retrase, simţi pământul sub picioare. Se propti din toate puterile şi reuşi să se menţină pentru a nu fi târât din nou spre larg. Sleit de

puteri îşi continuă drumul pe marginea golfului şi se adăposti sub clemele pe care erau întinse la uscat năvoadele pescarilor. Dinţii îi clănţăneau de frig Se gândi c-ar trebui să se bucure de reuşita evadării acesteia, dar în realitate era complet indiferent faţă de ce se va întâmpla de aici înainte.

După ce-şi stoarse apa din haine începu să facă mişcări repezi cu braţele pentru a se încălzi, apoi îşi continuă drumul pe, aşternutul de nisip în care i se înfundau picioarele, până când găsi o ridicătură care mai păstra încă o parte din căldura soarelui absorbită în timpul zilei.

Aici îşi petrecu restul nopţii, dormind intermitent şi aşteptând revărsatul zorilor. Când răsări soarele, întinse cămaşa galileeană pe nisip ca să se usuce. După ce se zvântă, o îmbrăcă peste tunică şi se simţi mai înviorat. Imediat după aceea plecă la drum, mulţumit că este Încă în viată.

Se opri în faţa bordeiului unui pescar, dar pescarul şi soţia lui, amândoi oameni în vârstă, se uitară la el bănuitori şi răspunseră că n-au nimic de mâncare, Intră în sat şi la un han pentru marinari găsi o bucată de pâine neagră şi o strachină de ciorbă. Câţiva consumatori se îngrămădiră împrejurul lui şi-i puseră.tot felul de întrebări la care el nu se grăbi să le dea un răspuns satisfăcător. Când deschise chimirul ca să plătească mâncarea, veniră mai aproape şi ochii le străluciră de lăcomie văzând banii pe care-i scoate; dar, de vreme ce era mai înalt de statură decât ei şi nici nu păru speriat de atitudinea lor, nici unul dintre ei nu îndrăzni să-l oprească.

Trecu prin satul cu casele mărunte şi murdare şi apucă în lungul unui drum prăfuit ce se îndrepta spre răsărit. Drumul era pustiu, sandalele din picioare începuseră să i se usuce şi, cum în timpul cât înotase ca s-ajungă la ţărm îşi pierduse banda dimprejurul frunţii, nimeni n-ar fi putut bănui că este un tribun.

Chimirul frumos, din piele, nu se potrivea cu înfăţişarea lui de acum, aşa că-l ascunse în sânul tunicii. Se opri în primul sat, care era la o depărtare de trei mile, şi pentru câţiva bani de aramă cumpără o desagă veche din piele de capră în care deşertă banii, iaf după ce plecă din nou la drum chimirul îl aruncă în fundul unei fântâni părăsite.

Înainte de a ajunge în satul următor se opri şi-şi scoase, tunica, o înfăşură împrejurul pachetului de bani care, noaptea trecută aproape îl înecase şi cu zece sesterţi îşi cumpără altă

tunică de pânză de la un hangiu, în curtea căruia tocmai întinseseră rufele spălate pe o frânghie. Hangiul şi soţia sa rămăseseră atât de mulţumiţi de suma pe care o luaseră, încât după ce plecă pufniră amândoi în râs. Tunica de culoare cafenie era veche şi purtată, dar în bună stare şi curată.

Soarele se ridicase sus pe cer şi el ducea cămaşa galileeană păturită pe braţ. Se opri în câteva rânduri să se odihnească la umbră, pe marginea râuleţului ce cobora repede de pe coastele munţilor Apenini din zare. Nu-şi făcuse încă nici un plan, dar nu se simţea deprimat şi nici singur. Dimpotrivă, era mulţumit şi împăcat cu sine însuşi. Regiunea era foarte frumoasă. Copacii erau încărcaţi de frunze şi între crengile lor păsărelele începuseră să-şi clădească cuiburile, iar pe ţărmul râuleţului cu apa limpede florile de câmp străluceau în frumuseţea lor fragilă. Marcellus oftă mulţumit şi se miră de uşurinţa cu care i se desfăşurau acum gândurile, fără să fie preocupat de nici o grijă, îi venea să râdă gândindu-se la înfăţişarea lui de acum. Îşi trecu mâna peste bărbie şi se întrebă dacă în satul cel mai apropiat va găsi un brici. Dar chiar dacă nu va găsi, faptul acesta nu putea să aibă nici o importanţă, în noaptea aceasta dormi în aer liber şi se acoperi cu cămaşa lui Isus în loc de învelitoare şi, în momentul când simţi că-l toropeşte somnul, îşi aduse aminte de vorbele pe care Justus i le spusese despre Isus: „Fiarele pădurii îşi au vizuinile lor, iar păsările cerului îşi au cuiburile, dar Isus n-a avut niciodată un loc unde să-şi odihnească trupul ostenit." Se înveli mai strâns şi se ghemui, sub cămaşă; nu era grea şi-i ţinea o căldură plăcută. Adormi, gândindu-se la Diana, fără să se simtă abătut. Dimineaţa următoare se trezi odihnit, făcu o baie în apa râuleţului de munte şi mancă un pumn de fragi.

Pietrele care indicau distanţa pe marginea drumului purtau inscripţia că drumul acesta duce în satul apropiat Arpino. Marcellus încercă să-şi aducă aminte dacă a auzit vreodată pomenindu-se despre Arpino. Pepeni de Arpino! Auzise ceva despre pepenii aceştia mici şi zemoşi şi tocmai acum era sezonul lor.

Drumul devenise mai larg şi părea mai bine îngrijit. Gardurile erau în bună stare. Pe ambele părţi ale drumului se vedeau vii, cu aracii pe care se căţăraseră vrejurile încărcate de strugurii încă verzi, însăşi circulaţia părea mai aglomerată. Ajunse în regiunea unde se cultivau pepenii şi culturile se întindeau la

mari depărtări, în lungul câmpului se vedeau bărbaţi şi femei, toţi cu mijlocul plecat şi adunând pepenii copţi, pe care-i încărcau în cotige pentru a fi transportaţi.

În apropierea unei porţi deschise, Marcellus se aşeză pe zidul de piatră şi urmări activitatea din apropierea lui. Localitatea din vârful acestei coline părea aşezată pe un platou, lipsit în partea de răsărit de stâncile care urcau până sus spre culmile munţilor. Satul, sau ceea ce putea vedea dintr-însul, era format din grupuri de case dreptunghiulare îngrămădite una lângă alta. Ceva mai la o parte, pe o înălţime, se vedea acoperişul de olane al unei vile impunătoare, împresurate de grădini, care, probabil, erau ale proprietarului acestor terenuri.

După ce se odihni puţin, Marcellus se ridică în picioare cu gândul să intre în sat. Supraveghetorul care sta în faţa porţii deschise şi însemna pe o tăbliţă de gresie ce o ţinea în căuşul braţului cotigele încărcate care ieşeau, văzându-l că pleacă, îl strigă să se oprească şi-l întrebă dacă are nevoie de lucru.

— Ce fel de lucru? întrebă Marcellus curios. Supraveghetorul îi făcu semn cu degetul mare spre holdele de pepeni.

— Doi sesterţi pe zi... aşternut şi hrană, răspunse el întunecat.

— Bine, dar e aproape de amiază, declară Marcellus. Probabil un singur sesterţ va fi de ajuns. Eu n-am mai lucrat până acum la culesul pepenilor.

Supraveghetorul îşi propti tăbliţa de gresie în şold, scuipă îngândurat în colbul drumului şi se uită la el neştiind ce să-i răspundă, în timpul cât el se gândea în felul acesta, Marcellus puse mâna pe unul dintre coşurile de nuiele din apropierea porţii şi dădu să plece în partea unde erau lucrătorii.

— Ia stai, străine! strigă supraveghetorul. Ştii să citeşti şi să scrii? Marcellus dădu din cap.

— Dar la socoteli te pricepi?

— Da... mă pricep şi la socoteli.

— Kaeso are nevoie de un scrib.

— Cine este acest Kaeso? întrebă Marcellus cu indiferenţă. Supraveghetorul îşi îndreptă trupul şi se uită la el mirat. Apoi făcu un gest în care îmbrăţişa toată regiunea, îi spuse că este proprietarul acestor terenuri de cultură care se văd în toate părţile şi-i făcu semn spre acoperişul vilei dintre copacii grădinii.

— Du-te până acolo şi cere să vorbeşti cu Kaeso. Spune-i că te-a trimis Ibiscus. Dacă nu te va primi în calitate de scrib, te vei întoarce aici şi vei lucra la culesul pepenilor.

— Aş prefera să lucrez împreună cu ceilalţi oameni, zise Marcellus.

Supraveghetorul se uită la el şi clipi din ochi, dar nu -ştia ce să-i răspundă şi cum să-i explice.

— Un scrib este mai bine plătit şi i se dă mâncare mai bună, declară el într-un târziu şi se uită mirat la drumeţul din faţa lui.

— Aşa o fi, încuviinţă Marcellus cu indiferenţă, dar totuşi aş prefera să culeg pepeni.

— Bine, străine, pentru tine este tot una dacă câştigi doi sesterţi sau dacă vei câştiga zece? se răsti supraveghetorul.

— Simbria nu mă interesează prea mult, admise Marcellus, şi nici nu ţin să câştig zece sesterţi în loc de doi. Dar aici peisajul este foarte frumos şi trebuie să fie plăcut să lucrezi în aer liber, având în faţa ochilor munţii aceştia atât de înalţi.

Ibiscus îşi făcu mâna punte deasupra ochilor, se uită la lanţul de munţi ce se vedeau dincolo de Arpino, încruntă din sprâncene, ridică din nou fruntea, zâmbi şi-şi trecu mâna peste bărbie.

— Te pomeneşti că eşti nebun, ce zici? întrebă el grav, iar când Marcellus îi răspunse că nu-i vine să creadă aşa ceva supraveghetorul îi porunci să meargă la vilă.

Kaeso era un bărbat pe care-l caracteriza obişnuita insolenţă specifică oamenilor mici de statură care sunt bogaţi şi se bucură de o anumită autoritate. Era mic şi îndesat.la trup, putea să aibă cincizeci de ani, obrazul îi era ras complet, era luxos îmbrăcat, părul îl purta scurt şi îngrijit şi avea nişte dinţi foarte frumoşi şi albi care-ţi atrăgeau numaidecât atenţia. Se vedea limpede că a re obiceiul să zbiere la oameni şi, după răspunsurile lor timide, să-i copleşească de invective.

Marcellus aşteptă cu răbdare în timpul cât bărbatul acesta pretenţios se plimbă de colo-până colo prin atrium, vociferând împotriva scribilor în general şi celui care tocmai plecase din serviciul său în special. Toţi sunt la fel, necinstiţi, trândavi şi nepricepuţi. Nici unul dintre ei nu merită să facă umbră pământului. De fiecare dată când trecea prin apropierea lui Marcellus se oprea şi se uita la el belicos.

La început Marcellus îi asculta erupţiile fără să se sinchisească, dar văzând că nu mai termină nu mai putu răbda să nu zâmbească. Kaeso se opri şi se încruntă la el, Marcellus începu să râdă înveselit.

— Ce ai găsit de râs în vorbele mele? zbieră Kaeso şi-şi repezi bărbia înainte.

— Vorbele acestea mă fac să râd, răspunse Marcellus. Probabil n-aş râde dacă mi-ar fi foame şi aş avea numaidecât nevoie de lucru. Presupun că în felul acesta vorbeşti cu toţi cei care vin aici şi nu au posibilitatea să-ţi răspundă.

Kaeso rămase cu gura căscată şi se uită la el ca şi când nu i-ar ti venit să creadă ce a auzit.

— Continuă... nu te opri, adăugă Marcellus şi făcu un gest de indiferenţă. Nu te sinchisi de mine, căci sunt dispus s-ascult până când vei termina. Nu te superi dacă mă voi aşeza pe un scaun? Am umblat pe jos de la răsăritul soarelui şi sunt ostenit.

Se aşeză pe un scaun elegant şi oftă uşurat, Kaeso se apropie de el şi se propti în picioare.

— Cine eşti tu, străine? întrebă el.

— De, răspunse Marcellus şi zâmbi, deşi întrebarea pusă în felul acesta nu merită nici un răspuns, îţi voi spune că sunt un drumeţ fără ocupaţie. Omul dumitale Ibiscus a stăruit să vin aici şi să mă ofer în calitate de scrib. Dându-mi seama că pentru întreprinderea dumitale sezonul acesta este cel mai aglomerat, mi-am zis că nu va strica să-ţi dau o mână de ajutor vreme de câteva zile.

Kaeso îşi trecu degetele scurte şi boante prin părul cărunt şi se aşeză pe o bancă din apropierea lui.

— Dar în loc să mă laşi să-ţi spun motivul pentru care am venit, îi dai înainte şi nu mai termini. Privirile îi fugiră în largul atriumului: Dacă-mi dai voie să-ţi spun adevărul, atunci îţi voi spune că probabil nu meriţi să locuieşti într-o vilă atât de elegantă. Judecând după felul în care te porţi faţă de străini, pari că nu faci parte din casa aceasta, într-un mediu atât de desăvârşit ar trebui să fii curtenitor şi să trăieşti în bună înţelegere cu toată lumea.

Kaeso rămase năucit de îndrăzneala acestui străin şi ascultă mirat cuvintele lui neruşinate.

— Astfel de vorbe nu se poate să mi le spui mie! zbieră el. Adică cine-ţi închipui că eşti? Vii şi mă jigneşti în propria mea casă, deşi arăţi ca un vagabond... ca un cerşetor!

— Eu nu sunt cerşetor, răspunse Marcellus cu glasul liniştit.

— Ieşi afară! zbieră Kaeso.

Marcellus se ridică în picioare, zâmbi, se înclină în faţa lui, ieşi în peristilul deschis şi coborî treptele de marmură ale scării impunătoare urmărit de Kaeso, care ieşi până în porticul vilei. Trecu prin grădină şi se apropie din nou de poarta unde aştepta Ibiscus, presimţind că un sclav înalt din Macedonia s-a luat după el. Supraveghetorul se uită la el curios.

— Kaeso n-a avut nevoie de tine? întrebă el.

Marcellus clătină din cap, puse mâna pe un coş şi intră în holda de pepeni, apoi se opri alături de primul grup de lucrători. Oamenii se uitară la el nemulţumiţi. Un moşneag îşi îndreptă trupul şi facil o strâmbătură de durere pipăindu-şi şalele.

Marcellus le spuse că ziua este foarte frumoasă, iar bătrânul îi răspunse că este mai ales pentru j unghiuri le din şale. Ceilalţi lucrători murmurară ceva, iar o fată întunecată la obraz se uită la el şi-i spuse c-ar fi mai bine să lucreze ceva şi pe urmă va putea să le spună cât este ziua de frumoasă, îi răspunse că are dreptate, aşa că fata îi zâmbi cu inocenţă, apoi scoţându-şi tunica de pe el, o pături şi o aşeză pe pământ lângă desaga pe care şi-o scosese de pe umăr şi începu să lucreze şi el.

— Nu o lua atât de repede, îl preveni moşneagul, căci Kaeso nu-ţi va plăti nimic mai mult chiar dacă vei cădea în brânci.

— Dar Ibiscus va începe să zbiere la noi că ne pierdem vremea, adăugă un individ ciolănos care era în cealaltă parte.

— Pepenii aceştia sunt foarte frumoşi! zise Marcellus şi se opri din lucru ca să-şi şteargă sudoarea de pe frunte. Este adevărată plăcere să lucrezi aici... căci nu este dat tuturor să se bucure de soare, de cerul albastru, de vederea acestor munţi impunători şi de cei mai frumoşi...

— Ia mai isprăveşte! strigă lucrătorul din cealaltă parte.

— Isprăveşte şi tu! ţipă fata cea încruntată. Lasă-l să vorbească. Are dreptate: pepenii sunt foarte frumoşi!

Din cine ştie ce pricină, toţi lucrătorii începură să râdă, pe diferite glasuri şi părură c-au devenit mai veseli. Puţin după aceea văzură că supraveghetorul se desprinde de lângă poartă şi intră în holda de pepeni, aşa că oamenii începură să se mişte

mai repede. Se opri alături de Marcellus, care ridică privirea întrebătoare spre el. Ibiscus îi făcu semn în partea unde era vila.

— Vrea să vorbească cu tine, zise el nemulţumit.

Marcellus dădu din cap, ridică în braţe coşul cu pepeni, dădu drumul câtorva în coşul bătrânului, dădu şi fetei, care se însenină la obraz, iar pe cei de pe fundul coşului îi dădu lucrătorului care-l luase în bătaie de joc. Omul încercă să zâmbească recunoscător.

— Te mai întorci? întrebă moşneagul cu glasul subţire.

— Cred că mă voi întoarce, stăpâne, răspunse Marcellus. Lucrul este plăcut şi tot aşa tovărăşia.

— Ce-i cu tine, moşule? Ai devenit şi tu stăpâni întrebă lucrătorul cel tânăr. Ceilalţi începură să râdă înveseliţi, dar fata nu păru mulţumită de gluma aceasta.

— Ce s-a întâmplat, Metella? întrebă glumeţul. Fata se întoarse supărată spre el.

— Nu s-ar putea ca un străin să se poarte cuviincios faţă de noi fără să fie luat în bătaie de joc! răspunse ea.

Când Marcellus dădu să plece, îi făcu semn de bun rămas şi fata se îmbujora la faţă. Ochii celorlalţi îl urmăriră cum se îndepărtează împreună cu Ibiscus, care nu scoase nici o vorbă.

— Oamenii aceştia nu sunt plătiţi ca să facă glume şi să trândăvească, murmură Ibiscus întorcându-se spre el.

— În felul acesta culeg mai mulţi pepeni, răspunse Marcellus. Oamenii lucrează mai cu tragere de inimă când sunt mulţumiţi. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, zise Ibiscus. Eu n-am văzut încă oameni care să lucreze şi să fie mulţumiţi. Cred că nu strică să te grăbeşti, deoarece lui Kaeso nu-i place să aştepte.

— Probabil şi lui îi place tot atât de mult să aştepte pe cât îmi place mie să mă grăbesc, răspunse Marcellus nepăsător.

— Nu cunoşti pe Kaeso, ripostă supraveghetorul şi râse sarcastic. El nu are obiceiul să se poarte frumos faţă de oameni şi nici faţă de animale.

— Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin, declară Marcellus şi, luând desaga pe umăr, se opri în mijlocul drumului şi se mai uită o dată spre zarea munţilor, apoi apucă la deal în partea unde era vila.

Când fu introdus, Marcellus îl găsi la masa lui de lucru. Kaeso se prefăcea că este ocupat şi nu ridică ochii spre el. După ce

aşteptă o bună bucată de vreme fără ca să-i dea nici o atenţie, se apropie de fereastră şi se uită în grădină.

— Spuneai că eşti scrib? începu Kaeso cu glasul răstit.

— Eu n-am spus aşa ceva, răspunse Marcellus şi se întoarse încet spre el. Omul dumitale m-a întrebat dacă ştiu să citesc, să scriu şi să fac socoteli. La asta mă pricep şi eu, dar nu sunt scrib de meserie.

— Huîhum! Şi cât Îmi ceri?

— Vei constata cât merită slujba pe care ţi-o fac. Eu sunt dispus să primesc cât vei crede că este cu dreptate să-mi plăteşti.

— Celui care a plecat i-am dat zece sesterţi şi de mâncare.

— Aceasta este o simbrie de batjocură, zise Marcellus. Dar dacă nu poţi plăti mai mult...

— Aici nu este vorba despre ceea ce pot şi ceea ce nu pot! ripostă Kaeso cu mândrie, ci este vorba cât eşti dispus să primeşti!

— Nu-mi vine să cred că un om mândru şi bogat ar fi în stare să ceară unui străin să-şi piardă timpul de pomană slujindu-l pe el. Acum un ceas mi-ai spus că sunt cerşetor, şi vorba aceasta mi-ai spus-o pe un ton care-mi dădea să înţeleg că nu ai nici o consideraţie faţă de cerşetori. Probabil că nu te-am înţeles bine.

Kaeso se propti cu coatele în tăblia mesei şi, ridicând ochii, întâlni privirea indiferentă a lui Marcellus. Părea că se pregăteşte să-i dea un răspuns violent, dar se răzgândi imediat şi-şi schimbă atitudinea.

— Îţi voi da douăzeci de sesterţi, murmură el, dar trebuie să ştii că la mine nu merge să trândăveşti, nici să faci greşeli şi nici... ţipă el cu glas răguşit.

— O clipă, te rog, interveni Marcellus. Dă-mi voie să-ţi spun ceva. Ai prostul obicei să zbieri la oameni. Nu cred că poţi câştiga ceva de pe urma faptului că încerci să terorizezi pe cei care nu se pot apăra. Acesta este un simplu obicei, dar un obicei prost, şi mie nu-mi face nici o plăcere; prin urmare când vei vorbi cu mine vei fi atât de bun să te laşi de obiceiul acesta al dumitale.

Kaeso îşi trecu dosul mâinii peste bărbie.

— Până acum nimeni n-a îndrăznit să vorbească cu mine pe tonul acesta! zise el cu glasul domolit. Şi nu ştiu ce mă, determină să suport.

— Sunt gata să-ţi explic, declară Marcellus şi, proptindu-se cu amândouă mâinile pe tăblia mesei, se plecă spre el şi zâmbi îngăduitor. Ai adunat o mare avere, dar cu toate acestea nu te simţi mulţumit, îţi mai lipseşte ceva… ceva ce ţi-ar face plăcere dacă ai poseda. Nu eşti sigur ce poate fi anume… dar îţi închipui că eu ştiu. Acesta este motivul care te-a determinat să trimiţi după mine, Kaeso, ca să revin aici.

— Am trimis după tine pentru că am nevoie de un scrib.

— Ei bine, eu nu sunt scrib, răspunse Marcellus şi dădu să plece. Afară de asta ai început din nou să zbieri. Dacă-mi vei îngădui, prefer să mă întorc în holda de pepeni, unde am nişte oameni cu care mă înţeleg foarte bine.

— Cu care te înţelegi foarte bine? Lucrătorii aceia care adună pepenii? Toţi sunt nişte trântori şi nişte tâlhari.

— Nu cred să fie din fire aşa cum spui, declară Marcellus cu convingere. Purtarea lor se datoreşte greutăţilor şi sărăciei în mijlocul căreia trăiesc… Ar putea fi oameni străduitori şi foarte cumsecade, exact cum ai putea să fii şi tu un bărbat încântător dacă te-ai dezbă ra de obiceiul de a teroriza lumea.

— Ascultă tinere, se răsti Kaeso. Nu cumva ai de gând să mergi la oamenii aceia şi să te apuci să le spui că sunt neomenos trataţi?

— Nici nu mă gândesc, deoarece omul care lucrează din greu în fiecare zi din zori şi până în seară pentru trei sesterţi ştie că este prost tratat şi nu are nevoie să-i mai spună şi altul.

— Va să zică au început să se plângă, nu-i aşa?

— Mie nu mi s-au plâns. În momentul când am plecat dintre ei, păreau destul de bine dispuşi.

— Huâhum! Dar ce motive aveau să fie atât de bine dispuşi? întrebă Kaeso şi, ferind scaunul din cale, se ridică în picioare.

Apropiindu-se de un dulap din colţul camerei, scoase o coală mare de papirus şi un braţ de suluri. Le trânti pe masă şi întinzând degetul îi făcu semri spre ele.

— Aşază-te pe scaun! porunci el. Ia stilul în mână şi-ţi voi spune ce să răspunzi la aceste scrisori. Sunt comenzi de la negustori şi de la casele mari din Roma pentru pepeni, struguri şi pere. Mi le vei citi şi-ţi voi spune ce trebuie să le răspunzi. Dar, bagă de seamă, eu nu ştiu să citesc, dar ştiu ce spun în scrisorile lor!

Nu era dispus să mai discute cu el, dar în schimb ar fi vrut să vadă ce întorsătură va lua întâlnirea aceasta neobişnuită, aşa că se aşeză la masă şi începu să citească cu glasul ridicat. Kaeso părea mulţumit ca un copil. Erau comenzi pentru-pepeni. Cotigi întregi de pepeni. Cotigi nenumărate de pepeni din Arpino! Recolta o vindea cu preţ mare. Erau şi comenzi anticipate pentru a fi executate în luna august, când se culegeau strugurii. Imediat după aceea Marcellus dădu de o scrisoare în limba elenă şi începu s-o citească şi pe aceasta.

— Scrisoarea este în greceşte? Eu nu înţeleg limba aceasta. Ce spune? După ce Marcellus i-o traduse, îl întrebă pe un ton care i se păru respectuos: Scrii şi greceşte? Foarte bine! zise el şi-şi frecă mâinile mulţumit, căci va fi plăcut să afle şi alţii că el îşi poate permite să plătească un scrib care este cărturar. După ce termină scrisoarea declară ca din întâmplare: îţi voi găsi o tunică de mai bună calitate.

— Mulţumesc, eu am o tunică de mai bună calitate, răspunse Marcellus fără să ridice privirea spre el.

— Nu cumva-ţi plac florile? întrebă Kaeso după ce terminară lucrul. Iar când Marcellus dădu din cap în semn de încuviinţare, adăugă: Scribul are voie să se plimbe prin grădina vilei şi să viziteze grajdurile în cazul când îţi vor plăcea caii.

— Eşti foarte amabil, răspunse Marcellus îngândurat Antonia Kaeso era cel puţin cu zece ani mai tânără decât soţul ei. Dacă n-ar fi avut gura ţuguiată şi sprâncenele încruntate, ar fi putut trece drept o femeie drăguţă, deoarece avea siluetă distinsă şi elegantă, obraz cu trăsături fine şi glasul plăcut. Marcellus o întâlni printre boschetele de trandafiri cu un coş pe braţ şi în mână cu foarfecele de grădină. Constată numaidecât că femeia aceasta este o fiinţă oprimată.

La salutul lui îi răspunsese cu indiferenţă şi-l întrebă dacă el este noul scrib al soţului-ei. Marcellus îi răspunse afirmativ şi adăugă că se simte mulţumit de vreme ce a găsit de lucru într-un mediu atât de pitoresc. Femeia se uita la el cu ochii zâmbitori şi-l privi dintr-o parte, dar fără ca zâmbetul acesta să-i lumineze şi trăsăturile obrazuluui.

— Probabil te referi la grădina de flori şi la vederea muntelui, răspunse femeia.

— Da, sunt foarte frumoase! zise Marcellus şi dădu să plece, aducându-şi aminte că permisiunea de a se plimba prin grădină

nu includea şi o conversaţie cu stăpâna casei, dar enigmatica soţie a lui Kaeso încercă să-l reţină.

— Cum te cheamă, scribule? Soţul meu nu mi-a spus.

— Marcellus Gallio.

— Este şi un senator cu numele Gallio.

Începuse să taie boboci de trandafir cu lujere lungi şi-i îngrămădea în coş. Marcellus se plecă şi încercă să-i aranjeze.

— Asta este adevărat, răspunse el.

— Eşti rudă cu el, întrebă femeia? şi continuă să manevreze foarfecele.

— Poate un scrib umil să fie rudă cu un senator? ripostă el.

— Nu-mi vine să cred, spuse ea cu indiferenţă. Dar tu nu eşti un scrib umil. Eşti patrician, zise ea şi-l privi în luminile ochilor. Asta se vede după glasul, după trăsăturile obrazului şi după atitudine. Buza de sus îi tremură şi descoperi un şir de dinţi frumoşi când întinse foarfecele spre el. Uită-te la mâinile dumitale. Acestea nu sunt obişnuite să îndeplinească nici un fel de lucru. Nu te speria, adăugă ea şi ridică din umeri, căci eu nu te voi trăda, dar tunica de mătase în care eşti îmbrăcat ar putea totuşi să te trădeze. Nu eşti de părere că este riscant să umbli îmbrăcat în felul acesta? Te-am văzut cu cealaltă tunică chiar azi-dimineaţă de la fereastra camerei mele, Unde ai găsit-o? întrebă ea prefăcându-se că examinează florile. De ce umbli travestit în felul acesta, Marcellus Gallio? Eşti sigur că nu eşti nici un fel de rudă cu senatorul?

— Este părintele meu.

— Sunt convinsă că spui adevărul, încuviinţă femeia şi întorcând obrazul spre el zâmbi. Dar de ce-mi spui cuvintele acestea?

— Pentru c-am constatat că-ţi face plăcere să ţi se.spună adevărul şi pentru că prefer şi eu să ţi-l spun. N-am încercat să amăgesc pe soţul tău. Dar adevărul este că el nu m-a întrebat cum mă cheamă.

— Sunt sigură că ţi-ar face plăcere dacă el n-ar afla numele tău adevărat.

— Da, ar fi mai bine ca el să nu afle!

— Cred că procedezi greşit, zise ea sarcastic, deoarece în felul acesta lipseşti pe Appius Kaeso de o mare plăcere. Pentru el ar fi o plăcere nebănuită să ştie că scribul pe care-l are este fiul unui senator.

— Probabil nu înţelegi pe Kaeso aşa cum ar trebui, încercă Marcellus s-o îmbuneze.

— Eu nu înţeleg pe Kaeso! exclamă ea. Pe toţi zeii, aceasta este singura mea ocupaţie: să înţeleg pe Kaeso!

— Omul acesta are nevoie să fie tratat într-un fel cu totul deosebit, adăugă Marcellus. Kaeso este enorm de mândru de puterea ce o are asupra acestor oameni din Arpino. Ei îl ascultă din pricină că se tem de el. Ar avea chiar mai multă putere asupra lor dacă s-ar strădui ca oamenii aceştia să-l şi iubească şi numai după aceea să-l asculte.

— Îţi poţi imagina pe Kaeso făcând ceva ca oamenii dimprejurul său să-l poată iubi? întrebă ea sarcastică.

— Da, eu îmi pot imagina şi această situaţie, adăugă Marcellus liniştit. Dacă am reuşi să-l convingem, schimbarea lui de atitudine ar putea contribui în mare măsură la îmbunătăţirea situaţiei din această regiune. N-ai fi dispusă să-mi dai o mână de ajutor?

— Acum este prea târziu! declară femeia. Kaeso nu va mai putea câştiga simpatia oamenilor... Indiferent de ceea ce ar face în interesul lor. În acelaşi timp nu trebuie să uiţi că lucrătorii din Arpino sunt oameni răi şi ignoranţi.

— E adevărat că sunt ignoranţi! încuviinţă Marcellus. Şi oamenilor ignoranţi nu se poate să le ceri să fie respectuoşi. Se bârfesc unul pe altul, deoarece fiecare dintre ei se dispreţuieşte pe el însuşi... şi nu e deloc de mirare. Chiar azi-dimineaţă m-am gândit la soarta lor. Oamenilor acestora ar trebui să li se facă instalaţii de băi. Ca să se scalde în apa acestui râuleţ de munte, care este rece ca gheaţa, nu poate fi nici o plăcere. N-ar.fi greu să se construiască o piscină încăpătoare şi în timpul zilei soarele ar încălzi apa. În apropiere este o carieră de piatră, aşa că oamenii ar putea să-şi construiască piscina între culesul pepenilor şi al strugurilor, când nu au nimic de lucru. Pentru asta nu le lipseşte altceva decât încurajarea.

— Se vede că nu cunoşti pe cei din Arpino! protestă soţia lui Kaeso.

— Dacă sunt mai răi decât oamenii din alte părţi, atunci trebuie să existe un motiv special, zise Marcellus. Ce motiv ar putea să fie?

— Dar de ce te interesezi de astfel de lucruri, Marcellus Gallio? Un băiat drăguţ de vreo zece ani se apropia de ei. Nu era

nevoie să mai întrebe cine este. Asemănarea dintre el şi maică-sa era evidentă.

— Probabil fiul dumitale? întrebă Marcellus şi zâmbi.

— Da, Antoniu, murmură femeia şi oftă extaziată. Este lumina ochilor mei. Ar vrea să se facă sculptor. Tată-său însă nu este de acord şi nici nu admite să-i aducă un preceptor. Trăieşte singur şi nu se simte deloc mulţumit... Vino încoace, Antoniu, să faci cunoştinţă cu Marcellus Gallio, noul nostru scrib.

— Am aflat că-ţi face plăcere să modelezi, zise Marcellus după ce băiatul salută nepăsător. N-ai vrea să-mi arăţi şi mie la ce lucrefei?

Antoniu făcu o strâmbătuţă de nemulţumire.

— Te pricepi la aşa ceva? întrebă el cu aceeaşi sinceritate care caracteriza şi pe maică-sa.

— Cred că mă pricep tocmai de ajuns pentru a-ţi putea da câteva indicaţii.

Antoniu nu avu răbdare să aştepte până a doua zi, aşa că după cină veni în camera lui Marcellus ca să-i arate modelul la care lucra: doi gladiatori care se pregătesc de luptă. Aşeză scândura pe masa lui Marcellus şi făcu un pas înapoi, spunându-i că încercarea lui nu este tocmai reuşită.

— Nu este nici rea, Antoniu, îi răspunse Marcellus. Compoziţia este bine făcută. Gladiatorul din partea aceasta mi se pare ca înaintează cu prea multă îndrăzneală. Ce nume le-ai dat?

Bănuind că vrea să facă glume, Antoniu începu să râdă şi-i răspunse că nu le-a dat încă nici un nume.

— Ca să poţi lucra cu tragere de inimă va trebui să le dai şi o personalitate, zise Marcellus şi se uită la el grav. Să-i consideri drept oameni reali şi să cunoşti toate amănuntele în legătură cu ei. Haide să ne ocupăm mai întâi de unul dintre ei; eşti de acord?

Apropie un scaun şi se aşezară unul lângă altul în faţa modelului.

— Să zicem că cel din partea aceasta este unul cu numele Cyprius. Legionarii l-au luat din Creta, au dat foc casei lui, i-au luat vitele, pe soţia şi pe fiul său i-au ucis - un băiat cam de vârsta ta - şi l-au adus la Roma, înlănţuit de butucul din fundul unei galere. A fost un luptător cu paloşul, prin urmare l-au lăsat să aleagă fie că va lupta în arenă, fie că va trage la vâsle în

fundul unei galere. A preferat arena, aşa că acum îşi pune în joc viaţa şi nădăjduieşte că va reuşi să ucidă pe adversarul său, pe care nu l-a văzut încă niciodată.

— Mi se pare că ceea ce-mi spui nu este altceva decât născocire, zise Antoniu nemulţumit.

— Sigur că nu este altceva... dar acesta este felul în care se dau luptele în arenă. Acum să luăm pe celălalt. Acesta este un sclav din Tracia, îl cheamă Galenzo. A avut un partal de pământ, o viişoară, câteva capre şi trei copii mici. Când au sosit legionarii, soţia lui a încercat să-l ascundă într-o căpiţă de fân. Dar oamenii aceştia au omorât-o de faţă cu copiii ei, iar pe Galenzo l-au pus în lanţuri. S-a apărat cu atâta înverşunare, încât legionarii l-au vândut unui pretor care avea nevoie de un gladiator pentru serbările zeiţei Isis. De astă dată Cyprius şi Galenzo se vor lupta împreună pentru ca spectatorii să poată face prinsoare pe cel care va câştiga lupta şi va reuşi să ucidă pe celălalt. Tu pe cine vei face prinsoare, Antoniu? Eu aş pune o sută de sesterţi pe Galenzo. Nu-mi place atitudinea lui Cyprius.

— Eu nu m-am gândit să fac prinsoare, răspunse Antoniu fără nici un entuziasm. Apoi se uită la Marcellus şi-l întrebă: Ţie nu-ţi plac luptele, nu-i aşa?

— Nu-mi place felul acesta de lupte.

— Probabil nu te-ai luptat încă niciodată? zise Antoniu sfidător. Poate ţi-ar fi şi frică să lupţi.

— Se poate, admise Marcellus, fără să se tulbure din pricina îndrăznelii băiatului.

— Îmi retrag cuvintele acestea, îngână Antoniu. Nu cred că ţi-ar fi frică să lupţi. Fac prinsoare că ştii să lupţi. Ai luptat vreodată?

— Am luptat, darnu în arenă.

— Ai omorât până acum pe cineva?

Marcellus încercă să evite răspunsul, dar Antoniu îşi dădu seama că întrebarea lui nu poate avea decât un singur răspuns. Ochii începură să-i strălucească în aşteptarea unei întâmplări emoţionante.

— Adversarul tău a luptat bine?

— Aceasta nu este o amintire plăcută, răspunse Marcellus. Urmă un timp de tăcere şi la urmă adăugă: Aş fi preferat să-ţi alegi un alt subiect pentru modelul tău. Acesta nu mă interesează din cale-afară -şi se uită în ochii băiatului - dar tot

aşa nu te interesează nici pe tine. Tu nu ţii la astfel de scene şi nu-ţi fac plăcere; dacă ai fi obligat să te baţi cu cineva, ţi s-ar face rău la stomac. Nu-i aşa?

Antoniu îşi făcu limba ghemotoc şi îşi explora partea inferioară a fălcii, apoi dădu încet din cap.

— Cred că nu este numai atât, dar mi-ar fi frică să mă bat cu cineva admise el. Probabil acesta este motivul pentru care desenez lupte şi modelez gladiatori. Este un fel de prefăcătorie. Mie-mi lipseşte curajul şi mi-e ruşine să recunosc adevărul, sfârşi, el şi-şi propti bărbia în piept.

— Probabil exagerezi, şi realitatea este cu totul alta, încercă Marcellus să-l îmbuneze. Curajul este de mai multe feluri, Antoniu. Tu ai ales felul cel mai preferabil... de a spune adevărul. Or, pentru a spune ce mi-ai spus abia adineauri îţi trebuie mai mult curaj decât atunci când ai face adversarului tău câteva cucuie în cap.

Antoniu ridică fruntea şi păru că s-a mai luminat la obraz.

— Nu vrei să începem un alt model? îi propuse băiatul.

— Ba da, voi încerca să mă gândesc la ceva, menit să ne facă plăcere amândurora. Vino mâine dimineaţă la mine. Şi, dacă vei vrea să-mi împrumuţi puţin lut, probabil voi reuşi să schiţez ceva şi-ţi voi arăta modelul pe care l-am făcut.

Antoniu începu să râdă mulţumit. Marcellus făcuse o piscină de formă pătrată. Din loc în loc, pe parapetul de piatră se vedeau aşezaţi bărbaţi, femei şi copii care făceau baie. Unul dintre ei era un moşneag uscat cu o barbă lungă, trecută peste umăr. Un copil în patru labe era gata să cadă în apă. Maică-sa se apropia de el în fugă. Picioarele mari şi vânjoase ale unui înotător se vedeau din apa nemişcată în care sărise cu capul în jos.

— Cred că modelul acesta nu l-ai putut termina numai în dimineaţa aceasta! zise Antoniu.

— Nu... căci am lucrat la el aproape toată noaptea. După cum vezi nu este decît schiţat. Vom avea nevoie de mai mulţi oameni care să fie aşezaţi pe marginea piscinei şi de cei care au sărit în apă. Vrei să completezi modelul acesta?

— Cred că mi-ar face multă plăcere, răspunse Antoniu.

— Poţi să mai adaugi şi alte amănunte. Să-l transpui pe o scândură mai mare ca să-i poţi da modelului amploare şi vei face un fundal, îţi aduci aminte de stânca albă din apropierea

podului unde apa începe să se strângă într-o baltă? Ai putea să introduci stânca împreună cu podul şi salcâmii ce se găsesc în apropiere. În cazul acesta, toată lumea îşi va da seama unde este piscina pe care o reprezintă.

— M-am gândit şi eu că n-ar strica s-avem o astfel de piscină prin apropiere.

După o săptămână petrecută în casa lui Kaeso, Marcellus reuşea să-şi termine lucrul de fiecare zi imediat după amiază. Antoniu apărea în atrium şi începea să se plimbe nerăbdător prin faţa uşii deschise a bibliotecii. Kaeso constatase apropierea dintre el şi scribul său şi se simţise în parte mulţumit.

— Mi s-a spus că te ocupi de fiul meu şi-l ajuţi să se distreze, se adresă el lui Marcellus. Dacă-ţi vine greu, să ştii că nu ai nici o obligaţie de soiul acesta. Ai destul de lucru în timpul cât eşti obligat să stai la masă şi să scrii.

Marcellus îi răspunse că-i face plăcere să-şi petreacă timpul împreună cu Antoniu, că băiatul are însuşiri artistice şi că ar trebui încurajat. Kaeso încercă să-şi bată joc de artă în cazul când este considerată drept o profesiune din care să trăieşti şi de aici urmă o discuţie.

— Nu cred că un bărbat vrednic ar fi în stare să-şi piardă vremea jucându-se cu noroiul, zise Kaeso cu dispreţ.

— Ca lutul, îl corectă Marcellus fără să se supere. Lutul de modelat. Intre lutul acesta şi noroi este tot atâta deosebire câtă ar fi între pepenii de Arpino şi pepenii obişnuiţi. Se întâmplă de multe ori ca un bărbat să dorească să creeze ceva frumos. Antoniu ar putea să devină un sculptor de valoare.

— Sculptor! ţipă Kaeso. Şi la ce poate folosi un sculptor?

Marcellus nu-i răspunse la această întrebare. Se mulţumi să zâmbească şi, după ce adună lucrurile de pe masă împreună cu hârtiile, le băgă într-un sertar. Zâmbetul acesta trezi curiozitatea lui Kaeso şi. când îi ceru să se explice, îi spuse că îndemânarea lui Antoniu se datoreşte, probabil, temperamentului înnăscut.

— Tu, Kaeso, ai reuşit să-ţi creezi o întreprindere prosperă. Fiul tău nu cred că va mai avea nevoie să aducă vreo îmbunătăţire acestei întreprinderi. Prin urmare, ar vrea să creeze şi el ceva. Ambiţia aceasta a moştenit-o de la tine. Dar constat" că eşti nemulţumit din cauză că-şi manifestă o dorinţă care iniţial a fost a părintelui său.

Kaeso zâmbi mulţumit şi aşteptă ca Marcellus să continue, aşa că-i făcu pe voie. Numeroşi sculptori au fost obligaţi să rabde de foame înainte de a ajunge cunoscuţi şi a putea câştiga ceva cu arta lor. Antoniu nu va fi obligat să rabde de foame. Tatăl său este un om bogat şi se va mândri cu priceperea fiului său. Numele lui Appius Kaeso este cunoscut în comerţ. Probabil tot aşa Antoniu Kaeso ar putea să ajungă celebru în domeniul său artistic.

— Cred că nu ai intenţia ca Antoniu să fie nemulţumit şi să ajungă un ratat când ai avea toate motivele să te mândreşti cu el. Acordă-i puţină atenţie şi vei constata că ai un fiu iubitor şi entuziast, îl sfătui Marcellus.

— Băiatul acesta a fost întotdeauna nepăsător şi înfumurat, ca şi maică-sa, declară Kaeso şi se uită la el nemulţumit.

— Îngăduie-mi să fiu de altă părere, Antoniu este un tânăr extrem de bun, adăugă Marcellus. Dacă te interesează dragostea lui, nu va fi greu să o câştigi. De ce nu vrei să vii cu mine şi să vezi ce lucrează?

Murmurând că pe el nu-l interesează astfel de nimicuri, Kaeso îl însoţi totuşi până în camera lui Antoniu. Se opriră în faţa modelului şi nu ziseră nimic; Antoniu se aştepta să audă cuvintele batjocoritoare ale tatălui său.

Kaeso examina amănuntele scenei, îşi trecu palma peste bărbie, râse uşor şi clătină din cap. Antoniu, care urmărea pe tatăl său cu toată atenţia, rămase abătut.

— Este aşezat într-un loc care nu corespunde scopului. Primăvara, după topirea zăpezilor, vâltoarea apei coborâte din munte este atât de puternică, încât va săpa temelia zidurilor şi le va prăbuşi. Va trebui să-l construieşti undeva pe un teren mai ridicat, îl sfătui Kaeso.

Imediat după aceea Marcellus le spuse că are puţină treabă şi-i lăsă singuri în cameră. Traversă peristilul zâmbind mulţumit,şi, când cobori în grădină, Antonia îl întrebă ce s-a întâmplat. Se uită la el mirată când îi spuse că soţul şi fiul ei discută împreună construirea unei piscine şi alegerea unui loc care să fie cel mai potrivit în scopul acesta.

— Să merg şi eu la ei? întrebă ea.

— De astă dată va fi mai bine să-i laşi în pace, răspunse Marcellus.

Era mijlocul lui iulie, în fiecare zi după apusul soarelui, Marcellus cobora până la holda cea mai apropiată şi se aşeza în faţa porţii unde lucrătorii îşi primeau simbria. La început, când treceau pe lângă el, oamenii se mulţumeau să-i facă semne şi s& zâmbească. După aceea unii dintre ei începură să se oprească şi să s ea de vorbă cu el. Scribul acesta, îşi ziceau ei, are ceva neobişnuit, dar cu toate acestea se simţeau cu toţi atraşi de el. Presimţeau că străinul acesta îi înţelege şi este de partea lor.

În primul rând se răspândise zvonul că se va construi o piscină pentru folosinţa lor. După ce se va termina recoltarea pepenilor, fiecare dintre ei va putea lucra la construirea acestei piscine dacă vor fi dispuşi să lucreze pentru interesul comun. Nimeni nu ştia deocamdată cât li se va plăti pentru această muncă, dar erau siguri că nu vor lucra de pomană. Presimţeau că realizarea acestui plan se datorează scribului. Cei mai îndrăzneţi încercară să-l întrebe, dar acestora le răspunse că el nu cunoaşte amănuntele, deoarece ideea a venit de la Kaeso, dar la momentul indicat vor fi informaţi în toate amănuntele.

Într-o după-amiază, după ce se adunaseră vreo douăzeci de oameni împrejurul lui, Marcellus începu să le vorbească despre un bărbat pe care l-a cunoscut la hotarele imperiului într-o ţară depărtată; omul acesta spunea lucruri foarte interesante celor care aveau de luptat în viaţă cu greutăţi şi "cu lipsuri; el era de părere că viaţa unui om nu urmăreşte să adune bunuri şi că multe nenorociri ar putea fi evitate dacă oamenii n-ar râvni la ceea ce nu este al lor. Dacă vrei să fii mulţumit va trebui ca mai întâi să faci pe alţii să se simtă mulţumiţi. Făcu o pauză şi, întâlnind ochii Metellei, rămase încântat vazând-o că ascultă cu atenţie şi că înţelege.

— Şi ce a făcut Isus acesta pentru ca ceilalţi oameni să se simtă mulţumiţi? întrebă moşneagul pe care-l cunoscuse în prima zi.

— De... omul acesta, le explică Marcellus, n-a fost un bărbat obişnuit, deoarece săvârşise multe vindecări ale celor suferinzi. Orbilor putea să le dea vedere; era de ajuns ca oamenii să pună mâna pe veşmintele lui pentru a se vindeca.

În după-amiaza aceea se făcuse întuneric înainte ca lucrătorii să se întoarcă acasă. Făcându-şi reproşuri din cauză că i-a ţinut de vorbă atât de târziu, Marcellus le spuse:

— Dacă vreţi să mai auziţi şi alte întâmplări din viaţa lui Isus, atunci va fi mai bine ca mâine seară, după ce veţi cina, să ne întâlnim în sat.

Astfel din ziua aceea Marcellus mergea în fiecare seară şi se aşeza pe colina acoperită de iarbă de la poala muntelui şi vorbea oamenilor din Arpino despre marile mulţimi de curioşi care urmaseră pe Isus; le povesti în toate amănuntele minunile săvârşite de el; cazul cu micul Iona şi piciorul său, despre măgăruşul pe care Iona îl dăruise prietenului său infirm. Le vorbi despre glasul lui Miriam şi despre războiul lui Tamar, pe care Isus îl reparase, şi pe urmă femeia aceasta săracă îi ţesuse o cămaşă.

Oamenii ascultau fără să se mişte, aproape fără să respire, şi întunericul se închega împrejurul lor. Toţi locuitorii din Arpino aşteptau aceste întâlniri de fiecare seară cu nerăbdare şi a doua zi în timpul lucrului discutau între ei faptele pe care le aflaseră. Venea până şi Ibiscus să asculte, într-o seară Antonia apăru ţinând de mână pe Antoniu şi se aşeză mai la o parte, ca să asculte povestea cu cei cinci mii de oameni care fuseseră hrăniţi din merindea pe care un băieţaş o adusese cu el într-un coşuleţ. Întâmplarea aceasta li se păru neobişnuită şi unii dintre oameni zâmbiră, iar alţii îşi ştergeau lacrimile. Urmă apoi furtuna aceea pe care Isus o liniştise datorită vorbelor sale blânde.

— Am auzit că povesteşti oamenilor întâmplări neobişnuite, zise Kaeso ziua următoare.

— Le-am vorbit despre un ma re învăţător şi despre faptele pe care le-a săvârşit pentru uşurarea suferinţelor poporului său din Palestina.

— Ce fel de fapte? întrebă Kaeso, iar după ce Marcellus îi vorbi despre câteva dintre minunile săvârşite de el întrebă: Acest Isus nu se ocupă decât de oamenii săraci?

— Nici vorbă de aşa ceva! declară Marcellus. El avea prieteni şi printre bogaţi şi era de multe ori poftit în casele lor. Probabil te va interesa să afli ce s-a întâmplat în casa unui vameş bogat cu numele Zaheu.

— A dăruit săracilor jumătate din averea lui, nu-i aşa? zise Kaeso după ce Marcellus termină cu povestirea acestei întâmplări. Nu-mi vine să cred că oamenii aceştia i-au fost recunoscători.

— Eu nu ştiu dacă i-au fost sau nu, răspunse Marcellus. Dar cred că singurul mijloc pentru a constata cum reacţionează poporul într-o astfel de împrejurare este să-ţi...

— Să-ţi împărţi averea cu ei, nu-i aşa? mumură Kaeso.

— Cred că n-ar strica să faci o mică încercare, şi aceasta n-ar costa prea mult, zise Marcellus. De pildă, să dai ordin lui Ibiscus ca începând de astăzi să plătească oamenilor patru sesterţi pentru ziua de lucru în loc să le dai-trei, până la sfârşitul sezonului pepenilor.

— Ca pe urmă să înceapă să se certe când simbria va fi din nou redusă la suma precedentă! ripostă Kaeso.

— E foarte probabil că aşa vor proceda. Poate propunerea aceasta nici nu merită să fie luată în consideraţie, căci ar contribui numai la instigarea lucrătorilor.

— Ibiscus îşi va închipui despre mine c-am înnebunit! zise Kaeso.

—Nu-şi va închipui dacă vei mări şi simbria lui. Ibiscus este un bărbat vrednic şi credincios. Dar nu este plătit aşa cum ar trebui.

— Ţi-a spus el vorbele acestea? întrebă Kaeso.

— Nu. Ibiscus nu se gândeşte să mi se adreseze mie pentru aşa ceva.

— El nu mi-a cerut niciodată să-i dau mai mult.

— Asta nu înseamnă câtuşi de puţin că primeşte atât cât ar merita.

— Probabil ai vrea şi tu o îmbunătăţire, zise Kaeso şi începu să râdă sarcastic.

— Ibiscus primeşte şase sesterţi pe zi. Dă-i zece şi eu voi fi mulţumit numai cu şaisprezece în loc de douăzeci cât mi-ai plătit până acum.

— Foarte bine, răspunse Kaeso. Constat că eşti un prost... dar dacă acesta este felul în care vezi tu situaţia...

— Cu o singură condiţie: ca Ibiscus să nu afle niciodată datorită cărui fapt i-a fost mărită simbria. Lasă-l în convingerea că îmbunătăţirea i-a venit de la tine şi vei vedea ce se întâmplă.

Kaeso se simţea mândru de piscina pe care o construise şi spunea că este foarte mulţumit de această idee care i-a trecut prin minte cu totul pe neaşteptate. Oamenii din sat nu puteau înţelege ce s-a întâmplat cu el, dar îşi închipuiau că probabil trecuse prin aceeaşi transformare prin care trecuseră ei înşişi.

Kaeso mărturisi lui Marcellus că probabil astăzi nu se înregistrează atâtea pagube în pepeni zdrobiţi şi că lucrătorii îi manipulau cu tnai multă atenţie, datorită celor câţiva sesterţi cu care contribuise la mărirea simbriei lor. Marcellus nu spuse că a doua zi dimineaţa, după ce se hotărâse mărirea simbriei, a ţinut lucrătorilor o cuvântare în care le-a spus că drept apreciere a gestului făcut de stăpânul lor va trebui să se străduiască să lucreze mai cu tragere de inimă şi să fie mai credincioşi decât au fost înainte de asta faţă de stăpânul lor.

Strugurii începuseră să se coacă şi lui Kaeso îi făcea plăcere să se plimbe printre aracii viei. Din când în când lucrătorii cei mai în vârstă îndrăzneau să întoarcă ochii după el şi să zâmbească sfioşi, într-o după-amiază, coborând poteca la vale, îi auzi cântând. Când ajunse în faţa porţii, cântecul oamenilor încetă, întrebă pe Ibiscus care este motivul.

— Oamenii şi-au închipuit că nu vă va face plăcere să-i auziţi cântând.

— Spune-le să cjinte! Spune-le să cânte! ţipă Kaeso nemulţumit. Ce-i determină să-şi închipuie că mie nu-mi face plăcere să-i aud cântând?

Ibiscus era proaspăt bărbierit şi părea foarte mândru. Ieri soţia lui Kaeso fusese la el acasă pentru a arăta nevestei lui un model de scoarţă şi o întrebase cu ce şi-a vopsit lâna şalului pe care-l purtase seara precedentă. Pe înserate, când Marcellus declară c-ar vrea să facă o plimbare până în vii, Antoniu îl întrebă dacă-l poate însoţi şi el. După ce ajunseră la poartă, Marcellus luă în mână două coşuri şi pe unul îl întinse lui Antoniu.

— Vrei să-mi faci o plăcere? întrebă el. Vino cu mine în vie şi să culegem câţiva struguri.

— De ce să culegem? întrebă Antoniu. Ce-şi vor închipui lucrătorii despre noi?

— Despre noi nu-şi vor închipui nimic rău, răspunse Marcellus, dar îşi vor închipui despre ei înşişi că sunt oameni vrednici şi lucrul pe care-l îndeplinesc îl vor aprecia mai mult decât până acum.

Puţin după aceea ajunseră în apropierea unei femei bătrâne care se opintea din greu să ridice coşul plin cu struguri şi să-l încarce într-o cotigă. Vizitiul sta proptit de roata cotigii şi se uita la ea cu braţele încrucişate pe piept, fără să se mişte.

— Dă-i o mână.de ajutor, Antoniu! zise Marcellus cu glasul liniştit.

Toţi cei din apropiere se opriră din lucru pentru a vedea ce se întâmplă. Elegantul fiu al lui Kaeso, despre care credeau că se uită la oamenii din Arpino ca la noroiul ce-l calcă sub tălpile picioarelor, ajuta unei lucrătoare să-şi ridice povara. Când Marcellus se depărta împreună cu Antoniu, pe urma lor se auzi un murmur de aprobare.

— Îţi mulţumesc, Antoniu, zise Marcellus cu glasul în şoaptă.

— Nu m-am supărat c-a trebuit să-i ajut, răspunse Antoniu, şi se aprinse la obraz văzând zâmbetele de aprobare ale lucrătorilor.

— Ai ajutat tuturor şi cred că şi ţie! răspunse Marcellus.

Pe la jumătatea lui august, când comenzile de fructe scăzură, aşa că aproape nu mai era nevoie de prezenţa unui scrib, Marcellus informă pe Kaeso că are intenţia să plece din nou la drum.

— Ce-ai zice să mai zăboveşti ca să ajuţi pe Antoniu la modelat? îi propuse Kaeso.

— L-am arătat aproape tot ce ştiu eu însumi, răspunse Marcellus.

— Acestea sunt copilării! declară Kaeso. Băiatul poate învăţa de la tine foarte multe lucruri. Afară de asta, am constatat că apropierea dintre voi a avut efecte binefăcătoare asupra lui. Antoniu a devenit cu totul altfel decât era înainte de asta. Ai reuşit să faci dintr-însul un om de caracter.

— Asta ţi-o datoreşte ţie, Kaeso, răspunse Marcellus amabil. Nu-ţi dai seama că băiatul acesta te admiră şi ascultă cu cea mai mare atenţie tot ce-i spui? Prin urmare, de aici înainte va fi datoria şi plăcerea ta să faci dintr-însul un bărbat demn.

— Vara viitoare te vei mai întoarce la Arpino? întrebă Kaeso pe un ton aproape rugător.

Marcellus îi mulţumi pentru vorbele acestea şi-i răspunse că deocamdată nu ştie în ce parte va fi vara viitoare. Stând pe scaun în faţa mesei, încercă să termine corespondenţa pe care o avea de făcut şi să facă ordine în sertarele cu hârtii. Kaeso se uită la el îngândurat.

— Când ai de gând să pleci? întrebă el.

— Mâine în zorii zilei. Vreau să ajung la Roma.

Kaeso ieşi împreună cu el în grădină, unde găsiră pe Antonia. De faţă cu ea pofti pe Marcellus să vină şi să mănânce împreună cu familia lui. Antonia se uită la el şi zâmbi în semn de încuviinţare.

— Ştii că ne părăseşte, adăugă Kaeso. Antoniu unde este? Aş vrea să-i spun şi lui, zise şi se îndreptă spre casă.

— Nu eşti mulţumit în casa noastră, Marcellus? întrebă Antonia după câteva clipe de tăcere. Nu ţi-am împlinit toate dorinţele?

— Ba da şi tocmai de aceea vreau să plec. Femeia dădu din cap şi zâmbi îngândurată.

— Marcellus, îţi mai aduci aminte despre întâmplarea pe care o cred cei din Cana când Isus a prefăcut apa în vin?

— Cred că ţi-a venit greu să crezi această întâmplare, zise el.

— Nu! murmură femeia. Întâmplarea aceasta nu-mi vine greu s-o cred. Ea nu reprezintă un mister cu nimic mai mare decât preschimbările pe care prezenţa ta le-a săvârşit aici în Arpino.

Pe înserate, conform obiceiului de până acum, oamenii se adunară pe vârful colinei şi aşteptară să sosească Marcellus ca să le spună o întâmplare pe care încă n-o auziseră. Când sosi. constată că Kaeso. Antonia şi Antoniu erau şi ei cu el. După ce se aşeză în iarbă, unde oamenii lăsaseră un loc liber anume pentru el, întârzie vreme îndelungată înainte de a începe să vorbească.

— Aţi fost cu toţii foarte amabili faţă de mine şi Îmi voi aduce aminte de voi oriunde mă voi duce de aici înainte.

Un murmur de părere de rău, întocmai ca un suspin, înfiora pe cei de faţă.

— V-am spus o mulţime de întâmplări din viaţa omului aceluia din Galileea, care era prietenul celor săraci şi nenorociţi, în seara aceasta vă voi spune încă o întâmplare, poate cea mai stranie dintre toate. Acesta va fi darul meu de despărţire pentru voi.

Fu o poveste tristă despre un bărbat pe care nimeni nu l-a înţeles şi de care până la urmă chiar şi prietenii săi înspăimântaţi s-au lepădat; o întâmplare tragică despre o judecată nedreaptă şi o osândire iară nici o vină. Le-o povesti cu glasul atât de impresionant, încât majoritatea ascultărilor erau cu ochii plini de lacrimi.

— Totuşi întâmplarea aceasta nu are nimic neobişnuit, continuă el cu glasul schimbat, deoarece înţelepţii n-au fost înţeleşi niciodată, ci au fost persecutaţi şi mulţi dintre ei osândiţi la moarte, cum s-a întâmplat cu Isus. Dar Isus a înviat din morţi!

— Ce? Nu se poate! exclamă un moşneag mic de statură şi cu glasul sugrumat de emoţie. Ceilalţi încercară să-l liniştească şi aşteptară ca Marcellus să continue.

Se tăcu tăcere adâncă şi întâmplarea aceasta neobişnuită continuă să se desfăşoare. Isus era şi astăzi viu în această lume şi va rămâne între oameni până când buna învoire între neamurile pământului şi în toate părţile se va putea statornici.

— Nu este nevoie să-l jeliţi, adăugă Marcellus. El nu are nevoie de mila noastră. Dacă vreţi să faceţi ceva în interesul lui, ajutaţi-vă unul pe altul, că nimeni nu ştie ziua şi ceasul când se va arăta vouă.

— Acum unde se găseşte? întrebă moşneagul cu glasul ascuţit.

— Nimeni nu ştie unde este, răspunse Marcellus. Ar putea să apară în orice parte şi în orice vreme. Va trebui să ne străduim ca de aici înainte să nu săvârşim fapte care pe el l-ar putea întrista dacă s-ar întâmpla să vină pe neaşteptate şi tocmai atunci când noi nici. nu ne-am gândit la el. Vreţi să vă aduceţi aminte de vorbele acestea?

Se lăsase înserarea şi iarba era umedă de rouă. Sosise vremea ca oamenii să se întoarcă la vetre. Marcellus scoase din sânul tunicii un sul de pergament care părea mult întrebuinţat şi-l desfăşură în lumina tulbure.

— Într-un rând, pe vârful unui munte, împrejurul lui s-a adunat un mare număr de galileeni, aşa că Isus le-a vorbit despre ceea ce el numea „viaţa fericită". Prietenul meu Justus şi-a adus aminte de vorbele lui şi mi le-a spus şi mie, iar eu mi le-am însemnat, aşa că vi le voi citi şi vouă şi după aceea ne vom despărţi.

Oamenii îşi plecară trupurile ca să poată auzi mai bine; numai Metella rămase nemişcată, cu braţele petrecute împrejurul genunchilor şi cu fruntea plecată. Pe deasupra lor se aşternu o linişte adâncă în clipa când Marcellus începu să citească:

„Fericiţi sunt cei săraci cu duhul, căci a acelora este împărăţia lui Dumnezeu; fericiţi sunt cei mâhniţi, căci aceia se

vor mângâia; fericiţi sunt cei care flămânzesc şi însetoşează de dreptate, căci aceia se vor sătura; fericiţi sunt cei umili şi asupriţi, căci aceia vor moşteni pământul; fericiţi sunt cei miloşi, căci acelora multe se vor ierta; fericiţi sunt cei curaţi cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu; fericiţi sunt iubitorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema; fericiţi veţi fi când vă vor prigoni pe voi pentru dreptate şi vă vor huli şi vor spune tot cuvântul rău împotriva voastră, mărturisind pentru mine. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci multă este răsplata voastră în ceruri."

Marcellus se trezi înainte de revărsatul zorilor şi părăsi viia fără să trezească pe nimeni, afară de Metella, care apăru dintre tufele din apropierea porţii unde-i aşteptase să-şi ia rămas bun de la el. Fata se pregăti să plece, când el o apucă de amândouă mâinile bătucite de muncă şi-i spuse cu glasul înduioşat:

— Metella, constat că eşti o prietenă credincioasă. Îmi voi aduce întotdeauna aminte de tine.

— r Te rog, Marcellus, îngână fata înecată de suspine, ai grijă să nu ţi se întâmple ceva. Apoi, desprinzându-şi mâinile dintre-ale lui, se depărta de el şi dispăru în întuneric.

Simţi o stranie senzaţie de mulţumire şi uşurare când apucă în lungul drumului ce cobora la vale pe sub coasta muntelui, şi în zare zvâcni prima fluturare de lumină care aprinse marginea cerului, dându-i o culoare trandafirie. Aseară, după ce se despărţise de familia lui Kaeso care încercase să-l facă să mai întârzie, se dusese la culcare tulburat. Aici în Arpino se simţise fericit. Presimţea că în satul acesta avusese de îndeplinit o misiune şi pentru îndeplinirea acesteia a fost trimis, în timpul din urmă, ceva îl determinase să înţeleagă că această misiune a fost terminată şi că de aici înainte va trebui să plece spre Roma. Toată noaptea stăruinţele lui Antoniu continuară să-i tremure în auz şi se întrebase: „Ce caut eu acum la Roma?"

În dimineaţa aceasta însă nu mai simţea nici un fel de nelinişte. Nu ştia ce-l determină să se îndrepte spre Roma, dar era convins că scopul îi va fi relevat înainte de a sosi la destinaţie. Nu înţelegea nici astăzi ce l-a determinat ca În momentul când valurile se închiseseră peste el în golful Capua să se îndrepte spre Arpino şi nici motivul pentru care, oprindu-se în mijlocul holdelor de pepeni ale lui Kaeso, primise să intre în

slujba lui. Îi făcea aceaşi impresie ca şi când o mână nevăzută i-ar fi condus paşii.

Spre amiază, drumul ce cobora de pe coasta munţilor făcu o cotitură şi, ieşind într-o vale, păru c-a devenit mai larg. Din toate părţile se vedeau cotigi încărcate ieşind în drumul mare şi apucând înainte în lungul văii rodnice. Era cald şi aerul încărcat dd praf. Cei care duceau caravanele de măgăruşi ţipau şi înjurau, cerând să li se facă loc. La fiecare pas circulaţia devenea tot mai deasă şi oamenii tot mai nerăbdători să ajungă la Roma.

Părea că oraşul imperial şi-a întins braţele ca de polip în toate părţile pentru a-şi atrage victimele, care se simţeau strâmtorate în atmosfera aceasta încălzită şi se ruşinau de înfăţişarea lor rurală, aşa că se înjurau pentru a se preface că sunt în oraş. Fâcându-şi loc prin această îmbulzeală, Marcellus se întrebă: oare la Roma se vor găsi şi oameni care să fie dispuşi să asculte învăţăturile omului din Galileea?

Pe la apusul soarelui ajunse în satul-Alatri, unde singurul han era plin de larmă. În curte oamenii se frământau pe loc întocmai ca un roi de furnici, iar în han nu era nici atâta loc ca să poţi sta în picioare, îşi făcu loc printre ei şi întrebă pe unul care era în apropiere ce s-a întâmplat. Omul îi răspunse că de la Roma a sosit vestea despre moartea prinţului Gaius.

În momentul acesta, hangiul se urcă pe un scaun şi strigă celor dimprejurul său că toţi care nu doresc să fie serviţi cu ceva sunt rugaţi să părăsească sala hanului. Unii dintre ei cei mai prost îmbrăcaţi ieşiră nemulţumiţi. La o masă din mijlocul sălii erau aşezaţi trei negustori de lână din Roma, care încercau să-şi spele praful înghiţit în timpul drumului cu câteva ulcele de vin. Împrejurul lor se îngrămădiseră oamenii, curioşi să afle şi alte amănunte referitoare la această întâmplare tragică. Marcellus se apropie de ei şi se strădui să asculte ce vor spune.

Seara trecută se dusese la un banchet în palatul lui Quintus şi al soţiei sale Celia, nepoata lui Seianus. Banchetul se dăduse în cinstea tânărului Caligula. fiul lui Germanicus, care tocmai atunci se întorsese din Gallia. În timpul banchetului, prinţul Gaius s-a îmbolnăvit subit şi peste un ceas a murit.

Cei trei negustori de lână începură să vorbească tot mai slobozi pe măsură ce goleau ulcelele, ca şi când ar fi participat şi ei la acest tragic banchet. Se vedea destul de limpede că sunt

informaţi despre intrigile curţii, ceea ce la Roma este foarte uşor dacă încerci să te împrieteneşti cu slujitorii.

Nu încape nici o îndoială, spunea unul dintre negustori, că prinţul a fost otrăvit, înainte de a merge la banchet fusese sănătos ca piatra. Boala fusese fulgerătoare şi fatală. Bănuielile n-au fost încă formulate. Tribunul Tullus, care în aceeaşi după-amiază se căsătorise cu fiica senatorului Gallio - sora tribunului Marcellus, care acum câteva săptămâni a căzut de pe bordul bărcii imperiale Augusta şi s-a înecat în mare - avusese un schimb de cuvinte violente cu prinţul, dar amândoi erau atât de ameţiţi încât nimeni nu dăduse nici o importanţă certei dintre ei.

În timpul banchetului, bătrânul Seianus fusese aşezat la masă în faţa prinţului, dar se ştia că el nu poate suferi pe Gaius. Toată lumea era de acord că dacă Seianus ar fi urmărit să asasineze pe prinţ s-ar fi oferit să facă un astfel de gest în timpul banchetului.

— Cum se poate ca Quintus să locuiască într-un palat şi să dea banchete de felul acestuia? întrebă hangiul, care voia să dovedească celor prezenţi că mai mult sau mai puţin cunoaşte şi el ceva din secretele patricienilor. Bătrânul Tuscus, tatăl său, nu este un om bogat. Cum de Quintus a reuşit să facă avere? El n- condus încă nici o expediţie.

Cei trei negustori se uitară unul la altul şi ridicară din umeri cu indiferenţă.

— Quintus şi prinţul au fost prieteni foarte buni, răspunse cel mai gras dintre negustori.

— Vrei să spui că prinţul şi soţia lui Quintus au fost prieteni foarte buni, interveni cel care avea podoabe de argint pe banda legată împrejurul frunţii şi începu să râdă.

— Aha... am înţeles! se dumeri hangiul. Va să zică aşa s-a întâmplat.

— Ia-o domol, deşteptule! interveni cel mai în vârstă dintre negustori. Quintus n-a fost la banchet, deoarece în ultimul moment a trebuit să plece la Capri.

— Prin urmare, cine a putut să-l otrăvească? stărui hangiul

— Aceasta este întrebarea ce preocupă pe toată lumea, răspunse cel gras şi ridică cupa goală. Umple-mi cupa aceasta şi nu pune întrebări prea multe, îşi plimbă ochii pe deasupra oamenilor dimprejurul lor şi, când văzu pe Marcellus, păru că

tresare, apoi adăugă: Mi se pare că toţi am început să vorbim mai mult decât ar trebui, murmură el.

Marcellus urmă pe hangiu şi ceru să-i pregătească o baie şi să-i dea o cameră în care să-şi petreacă noaptea. Un slujitor îl conduse într-o încăpere mică şi întunecoasă, aşa că începu să se dezbrace. Prin urmare, de aici înainte Diana nu va mai avea pricină să se teaniă de persecuţiile lui Gaius. Datorită gândului acestuia, respiră mult mai uşurat. Cine va stăpâni Roma de aici înainte? Probabil împăratul va numi pe zgârcitul de Seianus în calitate de regent.

Prin urmare, Gaius a fost-otrăvit. Nu este exclus să-l fi otrăvit Cei ia. Probabil Gaius şi-a bătut joc de ea, căci el nu era predestinat să fie credincios unei femei vreme mai îndelungată. Dar nici Celia n-ar fi îndrăznit să facă un astfel de gest. Era mult mai probabil că Quintus a plecat de acasă anume şi a dat această însărcinare unui slujitor, iar plecarea lui la Capri n-a fost altceva decât un fel de pretext. Pe slujitorul acesta Quintus îl va face să dispară fără nici o greutate. Marcellus se întrebă: oare Quintus a avut ocazia să se întâlnească la Capri cu Demetrius? în cazul când s-a întâlnit, Demetrius va şti ce trebuie sa facă pentru a se păzi.

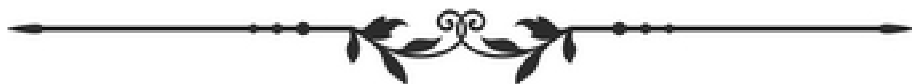
Lucia... s-a căsătorit şi ea. Foarte bine. Ea fusese îndrăgostită de Tullus. Foarte probabil că Lucia a spus lui Tullus despre încercările lui Gaius de a-i face curte pe vremea când era încă abia fetiţă, în cazul când i-a spus, şi Tullus a fost destul de beat pentru a comite o faptă îndrăzneaţă, dar nu se poate; un om ca TuVius nu poate să se îmbete atât de cumplit încât să poată săvârşi o astfel de faptă. El ar fi întrebuinţat pumnalul.

Marcellus îşi concentra toate gândurile asupra Celiei, mcercând să-şi aducă aminte de toate amănuntele ce le aflase despre ea; neliniştea şi privirile rătăcite ale acestei femei o făceau să pară mult mai în vârstă decât era în realitate; zâmbetul ei enigmatic părea un zâmbet de femeie în vârstă, deşi formele trupului ei zvelt dovedeau că este abia o adolescentă. Da... era foarte probabil că otrava a fost pusă de Celia! Era fire ascunsă şi răzbunătoare, ca şi bunicul ei, Seianus.

În sfârşit, abstracţie făcând de motivul care pricinuise indigestia prinţului, această primejdioasă reptilă era acum moartă. Fapta aceasta reprezenta un motiv de mulţumire pentru toată lumea. Probabil Roma va avea parte de un guvern mai

bun. Ar fi fost imposibil ca imperiul să aibă un stăpânitor mai ticălos decât fusese Gaius Drusus Agrippa.

CAPITOLUL XXIII

Când curierii trimişi călare la Capri aduseră ştirea despre moartea lui Gaius, împăratul, după cât spunea bătrâna Iulia, se simţea prea rău pentru a putea primi o ştire atât de tragică. Afirmaţia aceasta, după cum bine ştia şi împărăteasa, era neîntemeiată; fiul ei nu inspira lui Tiberiu decât profundă scârbă, aşa că ştirea despre moartea lui n-ar fi putut să-i facă nici un rău, doar cel mult să-l mai învioreze pentru câtva timp.

Dar admiţând că moartea tragică a prinţului regent reprezenta o calamitate ce nu poate fi adusă la cunoştinţa împăratului care era grav bolnav, toată lumea fu de acord că Iulia are dreptul să poruncească celor din anturajul curţii să nu pomenească împăratului nimic, deşi toţi ştiau că împărăteasa nu avusese până acum obiceiul să dovedească atâta solicitudine faţă de starea în care se găsea soţul ei.

Faţă de centurionul ostenit care adusese ştirea tragică se purtă cu mai puţină solicitudine, deoarece îi dădu imediat o scrisoare şi-i porunci să se întoarcă fără întârziere la Roma. Centurionul, nemulţumit că este expediat din insulă fără să i se acorde un răgaz de câteva ceasuri pentru odihnă şi o cupă de vin, nu se sfii să arate scrisoarea aceasta vechiului său prieten Nevius, căpetenia sclavilor palatului, care-l însoţi până la debarcader împreună cu cei care veniseră cu el. Scrisoarea era adresată lui Caligula.

— Pentru Cizmuliţă, murmură centurionul cu dispreţ.

— Pentru imbecilul acesta! se dumiri căpetenia sclavilor, care avusese ocazia să cunoască pe fiul lui Germanicus de pe vremea când avusese zece ani.

Bătrâna Iulia, căreia destinul îi rezervase mereu evenimente neaşteptate, era nerăbdătoare să vadă pe nepotul ei tocmai în situaţia aceasta critică. Această nerăbdare nu şi-o manifestase în seara zilei din ajun, când Quintus apăruse pe neaşteptate la Capri şi-i făcuse, cu tot tactul necesar, propunerea să invite

imediat pe tânărul ei nepot la ea. Iulia începuse să râdă, aproape mulţumită de vorbele pe care i le spusese.

— Este un fel de ghimpe în ochii lui Gaius, ei? întrebă ea. Eu cred c-ar fi mai bine să lăsăm pe Gaius să-şi suporte fără ajutorul nostru această nemulţumire vreme de o lună sau două de aici înainte.

— Prinţul şi-a închipuit că maiestatea-voastră va fi nerăbdătoare să vadă pe Cizmuliţă şi m-a însărcinat să vă spun că nu are intenţia să-l reţină la Roma dacă maiestatea-voastră...

— Noi mai putem aştepta, adăugă Iulia şi începu să râdă.

Dar astăzi situaţia se schimbase în întregime. Iui ia ţinea foarte mult să vadă pe tânărul Cizmuliţă. Ce noroc pentru el ca tocmai acum să fie la îndemână!

Suportându-şi durerea cu curaj, cum se cuvenea să procedeze o patriciană şi o împărătească, Iulia număra ceasurile; sta la fereastra din partea de miazănoapte a vilei şi aştepta; era gata să-şi piardă cumpătul când văzu un mare grup de senatori ale căror lectice se îndreptau spre vila Iovis şi se uita cu ochii îmbătrâniţi la barca neagră - barca ei proprie - cum se legăna pe apa golfului în faţa debarcaderului din Puteoli.

În momentul când sosi tânărul Caligula, nimeni, afară de ambiţioasa lui bunică, nu şi-ar fi putut închipui că l-ar preocupa altceva decât cel mult o regenţă trecătoare, probabil sub conducerea lui Seianus, exact cum un copil ţine capătul frâielor şi-şi închipuie că el este cel care mână caii. Probabil nici Iulia însăşi nu prevăzuse felul neaşteptat în care se vor desfăşura evenimentele.

La vârsta de şaisprezece ani, Caligula era un tânăr uscat şi şubred. Obrazul lui de culoare verde palid avea ceva de vulpe şi tresărea mereu, făcând strâmbături caraghioase, iar mâinile neliniştite se mişcau fără încetare şi se scărpina în toate părţile, exact ca o maimuţă. Cu toate acestea nu era prost, în fundul ochilor lui vii şi apropiaţi unul de altul, închipuirea lui inventa neostenită tot felul de apucături, menite să compenseze celelalte infirniităţi de care suferea.

Datorită infirmităţilor sale infantile, Germanicus stăruise să aibă copilul acesta în imediata lui apropiere, chiar atunci când se desfăşurau bătălii. Ofiţerii îl alintaseră şi-i făcuseră întotdeauna pe voie, până când deveni un temperament neruşinat şi crud. Farsele lui animalice fuseseră considerate ca

pline de haz. Cineva dintre ei îi comandase o pereche de cizmuliţe ca cele ale ofiţerilor de stat-major şi se spunea că băiatul cel bolnav al lui Germanicus a fost văzut de multe ori trecând câte o legiune în revistă şi dând ordine cu glasul piţigăiat. Porecla lui fantastică de Caligula {Cizmuliţă) a rămas nedespărţită de el, aşa că nimeni nu-şi mai aducea aminte că poartă numele de Gaius, ca şi unchiul său. Dar, deşi în timpul cât fusese copil tot ce făcea era primit drept caraghioslâc, la vârsta de şaisprezece ani nu i se mai putea trece atât de uşor cu vederea când sărea în pieptul câte unui centurion şi-l lovea în obraz, însuşi Germanicus începuse să-şi dea seama că fiul său a devenit o adevărată pacoste, aşa că luase hotărârea să-i schimbe mediul în care trăieşte.

Prin urmare fu trimis la Roma la unchiul său Gaius, despre care se credea că va fi în stare să facă ceva în interesul lui. Ce-ar fi reuşit prinţul să facă din nepotul său a rămas acum o enigmă, pe care nimeni nu mai avea posibilitatea s-o dezlege. Se spunea că ofiţerii de stat-major ai lui Germanicus, aflân,d despre moartea lui Gaius, declaraseră că nici n-ar fi putut găsi un moment mai indicat pentru a-l expedia la Roma.

Caligula sosi la Capri târziu în timpul după-amiezii şi bătrâna lulia îl luă imediat în primire şi, după ce-l dăscăli în toate chipurile, se prezentă cu el la vila lovis şi intră în dormitorul plin de umbre al împăratului, împrejurul patului erau îngrămădiţi vreo zece senatori, care aşteptau ca împăratul să ia cunoştinţă de prezenţa lor.

Când Tiberiu se trezi din toropeala ce-l cuprinsese, constată că alături de patul său a îngenuncheat un copil care plângea de da inima din el. lulia îi explică cu glasul chinuit de amărăciune că Gaius este mort şi că tânărul Caligula este deznădăjduit.

Bătrânul împărat încercă să-şi limpezească gândurile şi, întinzând mâna slăbită, îl mângâie pe creştetul capului.

— Fiul lui Germanicul? îngână el cu glasul stins.

Caligula dădu din cap şi mângâie mâna moşneagului fără să se oprească din plâns.

— Nu se găseşte nimic ce aş putea face pentru împărat? întrebă el cu glasul înecat de suspine.

— Ba da, nepoate, răspunse Tiberiu şi glasul lui părea aproape imperceptibil.

— Vrei să-i vorbeşti despre interesele imperiului? întrebă lulia profund emoţionată.

Senatorii, care auzeau conversaţia desfăşurată între ei, se strânseră mai aproape de pat.

— Da, despre interesele imperiului, zise Tiberiu făcând un mare efort.

— Aţi auzit? întrebă lulia cu glasul ţipător şi ridică trufaşă fruntea, uitându-se la senatorii din apropierea patului: Caligula va deveni împăratul nostru! Nu-i aşa, maiestate?

— Da! răspunse Tiberiu în şoaptă.

Era noaptea târziu, împăratul trăgea să moară, în câteva rânduri îşi ziseră că nu se va mai trezi. De astă dată însă nu mai încăpea nici o îndoială că ceasul era foarte aproape.

Medicii palatului făcuseră toate încercările posibile şi acum ţineau pe rând în mână pulsul moşneagului. Preoţii, care-şi pierduseră toată ziua aşteptând în atrium, fură admişi în camera împăratului pentru a îndeplini un ritual obişnuit. Senatorii, care după neaşteptatul eveniment întâmplat la apusul soarelui fuseseră invitaţi să se retragă, fură admişi din nou să, intre, căci acum nu exista nici o primejde ca bătrânul împărat să mai poată spune ceva. Se simţeau încă năuciţi de lovitura de măciucă ce o primiseră şi fiecare dintre ei se întreba cum vor îndrăzni să informeze Senatul că fiul zăpăcit al lui Germanicus va urma pe Tiberiu la tron. În orice caz, Senatul, dacă va avea curajul necesar, ar fi putut să anuleze hotărârea lui Tiberiu, dar era foarte puţin probabil că patres conscripti vor îndrăzni să jignească pe Germanicus şi armata. De aici înainte viitorul lor împărat, de bine de rău, va fi tânărul Cizmuliţă.

Diana Gallus nu,mai văzuse pe împărat de două săptămâni. Bătrâna lulia dădu ordine să nu fie admisă în dormitorul bătrânului Tiberiu, în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară apăruse în faţa intrării apartamentului imperial, dar i se răspunsese că împăratul se simte prea slăbit şi prea bolnav pentru a putea primi pe cineva.

Puţin după sosirea lui Demetrius în insula Capri i se dădu însărcinarea de a fi paznicul Dianei. Amănuntul straniu era faptul că acest ordin fusese dat de însuşi Tiberiu, care probabil presimţise că nu va putea să se mai îngrijească de ea multă vreme şi-şi zisese că îndrăzneţul sclav al lui Marcellus va putea s-o apere împotriva oricărei primejdii.

Pe măsură ce împăratul se simţea tot mai slăbit şi influenţa Iuliei în întreaga insulă creştea, Demetrius începuse să devină tot mai neliniştit din pricina Dianei, deşi se ferise să-i dea să înţeleagă ce gânduri îl frământau pe el. Începu să-şi facă planul unei posibilităţi de evadare în cazul când nesiguranţa va continua să.se accentueze.

După plecarea forţată a lui Marcellus din insulă, Diana începu să se simtă neliniştită, speriată şi abătută, în insulă-nu există nimeni în care ar fi putut să aibă încredere. Majoritatea zilei şi-o petrecea în pergola, citind şi lucrând fără nici o plăcere. Uneori aducea şi câte o cameristă cu care să poată sta de vorbă. Altă dată venea singură, urmată de Demetrius de la mică distanţă ca s-o poată auzi dacă-l va striga. Admiraţia ei faţă de sclavul acesta grec fusese întotdeauna adâncă şi sinceră. Acum însă începu să se gândească la el ca la un prieten apropiat în care poate să aibă încredere.

În ziua când la Capri fu adusă ştirea că Marcellus s-a înecat Demetrius înţelese numaidecât că ştirea aceasta nu este întemeiată şi explică Dianei motivele încrederii lui. Marcellus n-avea nici un motiv să se sinucidă. El şi-a dat seama că are o obligaţie nouă şi foarte serioasă, de la care nu se putea sustrage. Afirmatia că Marcellus s-ar fi înecat în momentul când Augusta se găsea în faţa farului din Capua şi la cel mult o milă depărtare de ţărm făcu pe Demetrius să râdă, deoarece era convins că stăpânul său profitase de ocazie pentru a evada. Diana acceptă şi ea acest argument, dar Demetrius fu obligat să-i repete vorbele acestea de încurajare de fiecare dată când o vedea chinuită de singurătate.

Pe măsură ce treceau zilele, conversaţia dintre ei devenea tot mai puţin ceremonioasă. Demetrius se aşeza ceva mai la o parte pe treptele pergolei şi răspundea la întrebările ce i le punea Diana despre felul lor de viaţă din Atena, despre casa Eupolis, despre Teodosia şi despre evadarea lui după incidentul cu Quintus, pe care Diana îl dispreţuia din tot sufletul.

— De ce nu vrei să te întorci la Teodosia după ce vei fi din nou Siber? îl întrebă ea într-o zi. Probabil ea te aşteaptă. Ai mai primit veşti despre ea?

Da, aflase, căci îi trimisese o scrisoare şi Teodosia îi răspunsese, dar de atunci trecuse multă vreme. Nimeni nu putea ştii ce s-a întâmplat de atunci încoace. Dacă ar fi liber,

fireşte - în cazul când Marcellus n-ar mai avea nevoie de prezenţa lui - s-ar întoarce în Atena.

Cu întrebările nerăbdătoare ale Dianei şi interminabilele poveşti despre dugheana lui Ben Iosif, cu poveştile despre Ştefan, despre consfătuirile misterioase ale galileenilor care vorbeau cu glasul în şoaptă despre teslarul care a înviat ca să trăiască în veci, după-amiezile treceau foarte repede.

Diana îl asculta cu. atenţie, stând plecată asupra broderiei sau împletind medalioanele de dantelă. Demetrius lucra şi el, căci din docuri adusese fuioare de cânepă pe care le împărţea în părţi egale şi din acestea răsucea sfori lungi şi subţiri împletite strâns. Sub duşumele, în partea dinspre mare, îşi ascunsese o mare rezervă de astfel de fuioare aşa că Diana făcea haz pe socoteala lui fără să înţeleagă ce urmăreşte.

— Te porţi exact ca o veveriţă, Demetrius, zise ea într-una din zile. Ce te determină să ascunzi lucrurile acestea dacă spui că n-au nici o valoare?

Într-una din zile se uită peste umărul lui şi văzu că sforile împletite şi subţiri le răsuceşte Împreună cu o bucată de lemn şi-l întrebă mirată.

— Constat c-ai început să faci o frânghie. La ce-ţi poate folosi? Şi urmărind frânghia până la celălalt capăt al pergolei constată că acolo este aşezat un colac destui de mare: Mi se pare că frânghia aceasta este ceva mai mult decât o simplă distracţie.

— Frânghia aceasta îmi dă de lucru şi timpul trece mai uşor, răspunse Demetrius. Tu ai broderia, eu am frânghia aceasta.

După ce-şi îndeplinea obligaţiile zilnice şi conducea pe Diana în apartamentul ei unde era în siguranţă, seara făcea lungi plimbări prin grădină. Santinelele se obişnuiseră cu aceste plimbări nocturne şi nu-i mai dădeau nici o atenţie. Trecea în lungul aleilor, unde se oprea de vorbă cu câte un legionar care n-avea pe nimeni prin apropiere, apoi cobora treptele scării lungi până la debarcader, unde sta de vorbă cu barcagiii, care începuseră şi ei să-l cunoască. Uneori pierdea câte un ceas sau două, ajutându-le la reparatul pânzelor sfâşiate, scărmăna capetele de odgoane şi astupa găurile de pe fundul bărcilor cu câlţi şi smoală topită. Uneori, când stăruia ca Diana să comande mai multă mâncare decât i-ar fi trebuit, cobora la debarcader şi ducea oamenilor câte ceva.

— Mi se pare că ţii foarte mult la barcagiii aceia, îi spunea Diana, iar Demetrius îi răspundea că oamenii aceştia n-au ocazie să se bucure de o mâncare mai bună şi că lui îi place felul lor de a se purta.

În fiecare seară când părăsea docurile, aducea cu el câte un caier de fuior, cât putea ascunde sub tunică. Pe nimeni nu-l interesa ce face. Toţi îl simpatizau şi-i dădeau voie să facă ce pofteşte. Uneori, când găsea câte o luntrită liberă, punea mâna pe vâsle şi se plimba vreme de un ceas împrejurul stâncilor care împresurau insula, spunându-le că simte nevoie să facă mişcare. Barcagiii nepăsători îşi ziceau că trebuie să fie puţin sărit, dar îl lăsau să facă ce vrea.

În fiecare dimineaţă, o barcă trecea golful şi se oprea la Puteoli, unde veneau negustorii de fructe şi măcelarii ca să aducă proviziile zilnice de care se simţea nevoie în insulă, într-o seară când sosi în docuri constată că este aşteptat cu nerăbdare, în timpul dimineţii sosise un mare transport de pepeni din Arpino, şi unul dintre pepenii aceştia - cui i-ar fi trecut aşa ceva prin minte - îi fusese trimis lui în mod special. I-l dăduseră imediat şi oamenii se adunară împrejurul lui ca să-l vadă când va deschide cutioara de lemn în care era pepenele.

— Cunoşti-pe cineva din Arpino? întrebă unul dintre barcagii.

— Fără îndoială în Arpino trebuie să aibă o drăguţă, răspunse cineva şi începură să râdă mulţumiţi.

Lui Demetrius nici prin gând nu i-ar fi putut trece că există cineva în Arpino sau în altă parte care ar putea să-i trimită un pepene, îl învârti încet în mâini şi-l examina. Pe o parte a pepenelui se vedea o zgârietură proaspătă, făcută cu vârful cuţitului.

— Te pomeneşti că acesta este numele celui care ţi l-a trimis? întrebă un barcagiu şi toţi se îngrămădiră împrejurul lui pentru a contribui cu puţin miros de usturoi la complicarea acestui mister.

— Probabil aici nu este vorba decât de o glumă, murmură un bătrân barcagiu. Unul dintre barcagiii aceia din Umbria a vrut să-şi bată joc de tine, zise el şi se depărta.

Demetrius începu să râdă şi declară că nu le rămâne dator, dar abia era în stare să-şi mai stăpânească emoţia. Pepenele acesta nu reprezenta gluma făcută de un barcagiu. Zgârietura

reprezenta imaginea primitivă şi stângace a unui peşte! Asta înseamnă că Marcellus este undeva la o grădinărie.

Dimineaţa următoare, când se aşezară ca să stea de vorbă în pergola, Demetrius întrebă pe Diana dacă a auzit vreodată vorbindu-se despre pepenii din Arpino şi fata îi răspunse că în Roma sunt foarte căutaţi şi se găsesc numai la negustorii mai mari.

— Aseară, când a sosit barca cu proviziile, vâslaşii mi-au dat un pepene care fusese special trimis pentru mine, zise el şi ridicându-se în picioare îi întinse pepenele. Diana se uită la el curioasă.

— Foarte ciudat! exclamă fata. Cunoşti pe cineva în satul acela? Ce înseamnă zgârietura aceasta? Pare că este un peşte. O fi având vreo semnificaţie?

— Când creştinii din Iudeea şi Galileea, răspunse Demetrius aşezându-se din nou pe treptele pergolei, voiau să-şi dea de ştire unul altuia unde se găsesc sau în ce parte au apucat, trăgeau contururile rudimentare ale unui peşte în colbul drumului, pe uri perete de stâncă de la o răscruce sau pe porţile de la intrare. Când se întâmpla ca doi străini să se întâlnească la o masă într-un han pentru a se recunoaşte dacă sunt creştini, trăgeau cu degetul pe tăblie contururile unui peşte.

— Şi de ce ale unui peşte? întrebă Diana.

— Numele grecesc al peştelui se compune din iniţialele următoarelor cuvinte: Isus Cristos Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul.

— Foarte interesant, admise Diana. Dar crezi că în Arpino ar putea să existe creştini?

Demetrius se uită în ochii ei şi zâmbi enigmatic.

— În orice caz, în Arpino trebuie să fie cel puţin un creştin şi cred că amândoi ştim cine este acesta.

— Marcellus! exclamă Diana şi i se tăie respiraţia.

În după-amiaza aceasta, toată insula era în fierbere datorită sosirii neaşteptate a lui Caligula. Demetrius îl văzuse din fugă, umblând cu paşi mărunţi alături de împărăteasă şi intrând în vila Iovis. Peste un ceas toată insula se cutremura de ştirea că tânărul acesta va primi foarte curând coroana imperială. În acelaşi timp se auzi că bătrânul Tiberiu a căzut într-o letargie adâncă, din care probabil nu se va mai trezi niciodată ca să poată afla ce se întâmplă.

Acum, când împăratul aproape nu mai exista şi nepotul împărătesei era ca şi pe tron, însemna că lulia îşi putea permite orice ticăloşie sugerată de josnicia caracterului ei. Ar fi fost în stare chiar să silească pe Diana să asculte de stăruinţele nepotului ei şi să-i acorde toate libertăţile.

Imediat ce se lăsă înserarea, temerile lui Demetrius fură confirmate, căcr Diana fu invitată la o masă intimă în vila ei şi de faţă cu strălucitul ei nepot. Deşi bătrânul Tiberiu îşi trăia ultimele clipe, Caligula trebuia să se distreze, fără să mai ţină socoteală de el.

Presimţind că această invitaţie este un fel de ordin, Diana fu obligată s-o primească şi astfel Demetrius o însoţi la vila Dionysos şi aşteptă vreme de doiiă ceasuri, plimbându-se pe mozaicul peristilului, ca să reapară. Când o văzu în lumina lunii înţelese numaidecât că s-a întâmplat ceva. Îi spuse indignată că în timpul mesei Caligula s-a purtat faţă de ea cu atâta neruşinare, încât însăşi lulia a fost obligată să-l admonesteze.

— Asta le pune capac la toate! declară Demetrius categoric. Nu se poate să mai întârzii aici în insulă! Voi încerca să te scap chiar în timpul acestei nopţi.

— Demetrius, va fi imposibil! protestă ea.

— Vom vedea! Cred că ne expunem primejdiei, dar face să încercăm!

Din câteva cuvinte îi spuse ce va avea de făcut:

— Crezi că nu-ţi va fi teamă? întrebă el şi încercă s-o privească în luminile ochilor.

— Da! admise fata. Sigur că-mi va fi teamă. Nu înţeleg cum voi putea reuşi! Dar în orice caz voi încerca! Prefer să mă înnec decât să-i mai văd pe imbecilul acesta vâscos că pune mâinile pe mine.

— În cazul acesta, la un ceas înainte de miezul nopţii te vei furişa din vila lovis şî te vei îndrepta singură spre pergola!

Lăsând pe Diana în faţa uşii apartamentului ei, Demetrius plecă să-şi facă,obişnuita plimbare nocturnă, îndreptându-se mai întâi spre pergola, unde scoase colacul de frânghie de sub duşumele şi, după ce legă un capăt de tulpina unui pin mai tânăr, îi dădu drumul peste marginea prăpastiei, de stâncă ce cobora aproape vertical în mare. Câteva clipe se opri şi se uită la apa care se vedea departe în adânc şi-şi simţi inima tremurând de spaimă gândindu-se la senzaţia Dianei în

momentul când va trebui să înfrunte această adâncime. Fără îndoială, va avea nevoie de mult curaj. El însuşi ar fi preferat să nu fie obligat să facă o astfel de încercare.

De aici se întoarse repede în camera sa, unde scoase desaga în care băgase hainele de care avea nevoie Diana; o tunică grosolană de pietrar, o cămaşă şi o căciulă de lână împletită, dintre acelea care poartă barcagiii, şi sandale grele.

La fiecare pas era oprit de santinelele curioase care voiau să se informeze despre evenimentul întâmplat în timpul zilei; dar, deşi era foarte grăbit, trbuia să stea cu ei de vorbă pentru a nu le atrage bănuielile. Când ajunse la chei se urcă în cea mai bună barcă liberă, prinse vâslele în belciuge şi, după ce făcu semn barcagiilor, începu să se depărteze încet sub bătaia luminii de lună. Imediat ce dispăru din vederea oamenilor începu să vâslească mai cu nădejde. Drumul până în partea de răsărit a "insulei fu lung şi greu. După ce ieşi în larg valurile deveniră mai puternice şi vântul îl încinse din toate părţile.

Demetrius îşi simţea inima zvâcnind speriată nu numai din cauza vâslitului acestuia în timp de noapte, dar şi de teamă că Diana ar putea să fie oprită de cineva în drum. În alte împrejurări ar fi fost aproape imposibil să ajungă până la pergola atât de târziu noaptea fără să fie oprită. Dar în noaptea aceasta aici la Capri nimic nu putea să fie obişnuit, împăratul trăgea să moară, aşa că atitudinea nimănui nu putea să mai fie suspectă. Oamenii alergau în toate părţile şi n-aveau vreme să se gândească la ce fac alţii. Probabil Diana nu va întâmpina nici o greutate ca să vină la ora hotărâtă; dar, chiar dacă ar fi reuşit să vină, mai rămânea totuşi marea primejdie la care se va expune în timpul cât va coborî cu ajutorul frânghiei.

După un drum greu care părea că nu se mai termină, la lumina lunii reuşi să identifice stânca pe marginea căreia se vedeau grinzile pergolei. Apropiindu-se cu luntrită de picioarele stâncii, ridică fruntea în sus. Luntrită juca pe valurile frământate de flux şi numai cu mare greutate reuşea s-o ţină în loc. Minutele treceau încete şi el cerceta colţul de stâncă, ridicat la cel puţin o sută cincizeci de picioare deasupra apei.

Cu totul pe neaşteptate inima îi zvâcni o dată furioasă. Pe marginea stâncii la o mică depărtare se vedea o pată cenuşie lunecând în jos. Diana părea foarte mică şi nesigură. Demetrius îşi zise c-ar fi bine să-şi dea drumul mult mai încet, mai ales c-o

prevenise chiar de la început, îşi va juli pielea de pe palme şi nu se va mai putea ţine. Când ajunse cam la jumătatea distanţei, constată că lunecă repede în jos, apoi coborârea se domoli din nou, căci probabil îşi înfăşurase frânghia împrejurul picioarelor.

Demetrius rămase înmărmurit când constată că, în loc să coboare, Diana începuse acum să urce în susul stâncii. Ridică privirea şi făcu ochii mari. Doi oameni trăgeau frânghia în sus. Demetrius lăsă vâslele din mână şi, făcându-şi palmele pâlnie în faţa gurii, strigă:

— Dă-ţi drumul!

Urmă o clipă de chinuitoare aşteptare şi trupul mai urcă puţin în sus pe peretele stâncii.

— Sări, Diana! strigă Demetrius din nou.

Luntrea rămasă liberă fu smulsă de un val şi repezită de-a latul spre stânci. În aceeaşi clipă văzu trupul Dianei cum cobora în jos, învârtindu-se peste cap de câteva ori, apoi dispăru şi fu dus spre larg de valurile care se retrăgeau, ca să pornească din nou la asalt. Demetrius se depărta de stânci şi începu să cerceteze apa. Îi văzu capul apărând pe coama unui val. Începuse să înoate. Demetrius trecu pe lângă ea şi, întinzând un braţ, o cuprinse peste mijloc. Era înspăimântată şi respira intermitent, înecată de suspine. Fata îi trecu braţele împrejurul gâtului şi o trecu peste parapetul bărcii. Căzu grămadă la picioarele lui udă şi sleită de puteri.

Demetrius puse imediat mâna pe vâsle şi, ţinându-se în umbra stâncilor, începu drumul greu împrejurul insulei, înaintau încet şi din când în când li se părea că luntrea nu s-a mişcat din loc. Nu schimbară nici o vorbă până-când ajunseră în apele liniştite ale golfului. Ostenit peste măsură, Demetrius îndreptă barca spre gura întunecată a unei peşteri, apoi, proptindu-se cu coatele în genunchi şi cu obrazul în palme, murmură:

— Eşti o fată curajosă, Diana!

— Nu cred să fiu prea curajoasă, răspunse Diana cu glasul stins. Dar mi-e grozav de frig.

— Ţi-am adus haine uscate; le găseşti în lada care este în partea dinainte; ridică-i capacul, şi-i întinse mâna ca să poata trece peste scândura pe care era aşezat el.

— Hainele acestea sunt menite pentru a mă travesti? întrebă ea peste câteva clipe.

— Nu pentru a te travesti, ci ca să-ţi ţină cald.

— Care este motivul că Atreus şi celălalt gardian n-au tras cu arcurile asupra mea? întrebă Diana.

— Pentru că te-ar fi putut lovi, răspunse Demetrius. Atreus primise ordinul să nu te lase să. părăseşti insula, dar nu să te rănească. Ai ştiut că eşti urmărită de el?

— N-am ştiut decât în momentul când aproape ajunsesem la pergola, l-am auzit venind pe urma mea şi, când au strigat, am recunoscut glasul lui Atreus. Momentul când am simţit că mă ridică în sus cu frânghia mi s-a părut înspăimântător, zise Diana şi se cutremură de un fior. Mi-a venit foarte greu să dau drumul frânghiei din mâini.

— Îmi închipui c-a fost greu! Te-ai mai încălzit? întrebă Demetrius şi întinse din nou mâinile după vâsle. Ai găsit căciula?

— Da, dar este respingătoare! încotro ne ducem acum, Demetrius?

— Ne vom îndrepta spre ţărm şi vom vâsli în lungul litoralului până când vom ajunge la un ghiol.

— Dar după aceea ce vom face... şi unde ne vom duce?

— În timpul zilei vom sta ascunşi, noaptea viitoare vom vâsli ca să putem ajunge cât mai departe, luntrea o vom lăsa, probabil, prin apropierea de Formia. Dar să nu ţi faci nici o grijă... Acum ai scăpat din infernul insulei aceleia. Restul nu are nici o importanţă pentru ceea ce urmărim noi.

Diana rămase vreme îndelungată fără să se mişte. Demetrius se opintea din greu la vâsle şi luntrea părea că aleargă, mânată de vântul ce începuse să bată din partea de miazăzi. Din când în când câte un val se lovea de parapet şi-i stropea, umplându-i de spumă.

— Demetrius! strigă Diana. De la Formia cât mai avem de mers ca să putem ajunge la Arpino?

— Cincizeci de mile spre miazănoapte-răsărit, strigă Demetrius.

— Ai fost vreodată pe acolo? Se pare că tu cunoşti.regiunea.

— N-am fost niciodată, dar am cercetat o hartă.

— Vom merge la Arpino?

— Vrei să mergem?

Diana nu-i răspunse. Vântul devenise mai puternic şi Demetrius îşi concentrase toată atenţia asupra vâslelor. Un val trecu peste peretele bărcii.

— În apropiere găseşti o găleată de piele cu care să scoţi apa, strigă Demetrius. Nu ţi-e frică?

— Nu... acum nu-mi mai este, răspunse fata liniştită.

— Indreaptă-ma spre şirul de lumini ce se vede în Puteoli.

— În cazul acesta, abate-te puţin spre dreapta. Demetrius, îmi face impresia că în timpul acestei nopţi suntem păziţi de cineva.

— Da, Diana.

— Crezi că este... adevărat?

— Cred!

— Îţi închipui că ne va păzi... chiar dacă va începe o furtună? Demetrius se propti cu toată puterea în vâsle şi o bucată de vreme bătu apa fără să zică nimic, iar după ce ieşi din leagănul valurilor îl auzi răspunzându-i ca şi când şi-ar fi scandat cuvintele după ritmul vâslelor care se mai domoliseră.

— S-a întâmplat şi altă dată ca el să aibă grijă de prietenii săi .. pe vreme de furtună!

Caligula era atât de nerăbdător să-şi ocupe tronul, încât înmormântarea împăratului Tiberiu - la care el nu luase parte din cauza unei uşoare indispoziţii - trecu aproape neobservată, datorită pregătirilor măreţe ale încoronării. Cât despre înmormântarea unchiului său Gaius, încă nu se întâmplase până acum ca un prinţ să aibă o înmormânatre atât de simplă şi cu cheltuială atât de puţină.

Dacă bătrânul Tiberiu ar fi fost o personalitate mai populară, probabil publicul ar fi cerut mai mult respect faţă de moartea lui, dar în ultimii doisprezece ani se auzise atât de puţin despre el, încât nimeni nu se mai interesa dacă mai este în viaţă sau a murit. Până şi în Senat, unde romanii cei elocvenţi îşi însuşiseră îndemânarea de a ţine discursuri în al căror conţinut nu credeau nici ei înşişi, cuvântările pentru elogierea împăratului fură de o chinuitoare banalitate.

Nu se ţinu seama nici de răspasul pentru doliul curţii, căci toată noaptea lucrătorii fură ocupaţi cu îndepărtarea cenotafelor şi draperiilor funerare de pe Via Sacra şi din Forum, pe unde împăratul îşi făcuse ultimul drum. Până şi patricienii mai în vârstă rămaseră constrenaţi de această lipsă de respect, nu pentru că i-ar fi interesat atât de mult Tiberiu, căci în interesul imperiului ar fi fost mult mai frumos din partea lui dacă ar fi murit mai devreme cu câţiva ani; dar pentru Roma era un semn

rău să încoroneze un tânăr care era atât de impudic, încât nu respecta nici cele mai elementare reguli ale bunei-cuviinţe. Dar pentru Caligula respectul faţă de tradiţii avea tot atât de puţină importanţă ca şi vorbele sfetnicilor săi. Ştirile despre vanitatea lui lipsită de cumpăt, despre crizele de furie şi totală lipsă de răspundere se răspândiseră în Roma cu iuţeala unui pârjol.

Serbările încoronării durară o săptămână întreagă şi fuseseră organizate cu o extravaganţă şi risipă fără precedent. Sute de mii de oameni primiră de mâncare şi de băut, iar spectacolele circurilor întrecură în brutalitate şi cruzime tot ce Roma îşi putuse imagina până acum. Cetăţenii respectabili ai oraşului rămaseră năuciţi şi n-aveau curajul să protesteze. Cât despre plebea care profita de această ocazie, puţin o interesa cine plăteşte atâta vreme câlpanis et circenses erau fa îndemâna ei, prin urmare Caligula era omul lor pe care şi-l doriseră, în realitate, împăratul Cizmuliţă dăduse poporului să înţeleagă că este hrănit şi distrat din generozitatea lui şi nu se sfia să afirme că sărăcia în care se zbate plebea se datoreşte numai patricienilor.

Bătrânul Seianus, speriat şi deznădăjduit, se prezentă în faţa Senatului şi ceru o acţiune imediată şi energică, dar nu se luă nici o măsură şi în aceeaşi noapte Seianus fu asasinat. Bătrâna şi ambiţioasa lulia, care venise la Roma în nădejdea că va fi sărbătorită în calitate de împărătească văduvă, fu escortată fără nici o formalitate până la barca imperială şi expediată la Capri.

Orgiile desfăşurate în palat continuau fără întrerupere zi şj noapte. Fusese uitat până şi cel mai elementar simţ de decenţă. La banchete veneau sute de oameni fără să fie poftiţi de cineva. Opere de artă de valoare nepreţuită fură răsturnate şi distruse. Convivi zgomotoşi lunecau pe treptele de marmură şi cădeau, venind peste cap. Încă nu se văzuse niciodată atâţia oameni ameţiţi de băutură ca în timpul acestor banchete.

Cortegii triumfale, organizate în grabă pentru celebrarea unor evenimente uitate, parcurgeau străzile fără nici o pregătire prealabilă şi în cariga de aur care mergea în fruntea lor era împăratul cu obrazul cadaveric şi strâmbat de dezmăţ; scotea cu mâinile amândouă sesterţi din sacul pe care-l ţinea în braţe Quintus, favoritul împăratului Cizmuliţă, şi-i arunca în mijlocul plebei, care urla împrejurul lor şi se bătea ca fiarele, tăvălindu-se în noroiul străzilor ca să poată aduna cât mai mult din

această risipă. Quiritus era cu obrazul umflat şi zgâriat de palmele cu degetele încărcate de inele ale nepotului ticălos al bătrânei lulia.

Patricienii nu se mişcu din vilele lor, ci stăteau muţi şi cutremurându-se de revoltă neputincioasă. Nu puteau face nimic. Nu protestaseră nici în momentul când Caligula dădu ordinul să fie retezate capetele busturilor din Forum care reprezentau pe cei mai iluştri bărbaţi ai imperiului şi instala în toate părţile numai busturile lui în mijlocul unei impunătoare ceremonii. Nu protestară nici când instala o boxă de fildeş aurit în palat pentru calul său Incitatus, pe care-i ridicase la rangul de consul roman.

Plebea râdea mulţumită când află că împăratul Cizmuliţă a proclamat pe Incitatus de origine divină, iar când află că proclamaţia lui a fost luată în bătaie de joc dădu un edict prin care obliga preoţii ca de aici înainte Incitatus să fie. adorat în temple. Preoţii se simţiseră jigniţi şi de ordinele date de el anterior, aşa că edictul de acum contribui şi el la nemulţumirea lor. Împăratul avea zilnic discuţii sălbatice cu Quintus şi-l întreba dacă s-a mai descoperit ceva în legătură cu mândra şi frumoasa fiică a lui Gallus, ca după aceea să-şi piardă din nou cumpătul când i se răspundea că nu s-a descoperit încă nimic, în faţa vilei - legatului Gallus, care lipsea din Roma, fusese postată o santinelă şi era supravegheată orice mişcare a Paulei, dacă s-ar fi putut spune că ea mai este în stare să facă vreo mişcare. Slujitorii vilei erau interogaţi, ameninţaţi şi torturaţi. La Capri, legionarul Atreus şi trei barcagii fuseseră osândiţi la moarte. Lui Quintus i se atrăsese atenţia că dacă înţelege ce înseamnă să fii favoritul împăratului ar fi mai bine să termine cât mai repede aceste cercetări, care durează mult.

Dar nereuşita lui Quintus de a descoperi locul unde se ascunde Diana nu putea fi atribuită propriei sale neglijente, în primul rând, dacă ar fi putut descoperi ascunzătoarea Dianei, fără îndoială ar fi prins şi pe Demetrius. Cu acesta avea câteva vechi socoteli de limpezit şi se mira cum de bătrâna împărăteasă nu i-a pomenit nimic despre prezenţa lui în insulă în momentul când a vizitat-o în interesul lui Gaius, care-i ceruse să-l scape de prezenţa nepotului ei.

Evident, Diana şi Demetrius putuseră să se înece. Barca cu care fugiseră a fost găsită în larg. Marea fusese neliniştită în

timpul nopţii aceleia, în lungul ţărmului de la Fonnia până la Capua, nimeni nu-i văzuse şi nici nu se putuse descoperi vreo urmă a fugarilor.

Împăratul Cizmuliţă tuna şi fulgera. Diana era singura fată din toată lumea care îndrăznise să-l dispreţuiască făţiş. Afară de asta, din cele ce aflase referitor la felul în care evadase din insula Capri înţelegea că trebuie să fie o fată curajoasă. Ar fi o plăcere nebănuită s-o poată umili, îşi zicea el. Quintus zâmbea nepăsător, dar sprâncenele i se încruntau, ca şi când ar fi încercat să-l prevină de primejdia.care-l aşteaptă.

— În primul rând, maiestatea-voastră va trebui să înlăture pe Demetrius, care a ajutat fata să evadeze, şi abia după aceea să se gândească la felul de pedeapsă ce va da fiicei lui Gallus.

— De ce? întrebă Caligula. Nu cumva este îndrăgostită de sclavul acesta? Mi se pare că spuneai că ea este îndrăgostită de tribunul care a răstignit pe evreul acela-şi a înnebunit din pricina remuşcărilor, închipuindu-şi că a răstignit un zeu

Ochii lui Quintus se aprinseră când constată că împăratul Cizmuliţă îşi mai aduce aminte de ceea ce-i spusese despre acest galileean şi despre mulţimile de oameni care-l urmau în toate părţile. Caligula fusese beat şi-şi închipuise că nu dă nici o atenţie vorbelor lor. Probabil întâmplarea aceasta îl impresionase şi pe el.

— Este adevărat, maiestate, răspunse Quintus. Acest Demetrius a fost sclavul lui Marcellus, fiul bătrânului Gallio. Şi, fără îndoială, sclavul a jurat că va apăra pe Diana.

— Dacă va putea s-o apere!

— În cazul când n-o va apăra şi Diana va fi prinsă, grecul nu va ezita să-şi primejduiască viaţa pentru a o răzbuna.

— Ei asta-i!-Ce crezi că va putea face? Tu, Quintus, eşti un caraghios care se teme şi de umbra sa! Crezi că sclavul acesta va fi în stare să se prezinte cu forţa în faţa noastră?

— Maiestate, grecul acesta este un om primejdios, îl preveni Quintus. Într-un rând nu i-a lipsit îndrăzneala pentru a ataca un tribun tară să fie înarmat!

— Şi a rămas în viaţă?

— Trăieşte fără să se ascundă. Şi a devenit unul dintre membrii gărzii imperiale din vila lovis!

— Tiberiu ştia despre crima pe care a săvârşit-o sclavul acesta?

— Fără îndoială. În orice caz împărăteasa ştia... deoarece am informat-o chiar eu.

Quintus începu să se frământe pe loc, şi uitându-se la el Caligula începu să râdă cu hohote. Tribunul zâmbi ruşinat şi se aprinse la obraz.

— Împăratul Tiberiu, stăpâne, n-a ţinut la mine niciodată.

— Probabil bătrânul l-a primit în garda lui pentru a-l recompensa, adăugă Caligula în bătaie de joc. În sfârşit, iată ocazia ce ţi se oferă pentru a scăpa de sălbaticul acesta. Găseşte-i ascunzătoare şi termină cu el! sfârşi Caligula şi făcu un gest semnificativ.

Quintus făcu o strâmbătură şi ridică din umeri.

— Maiestate, nu cred că mi-ar face plăcere să mă bat cu un sclav. Împăratul Cizmuliţă se cutremură de râs.

— Probabil nu-ţi va face plăcere... să te baţi mai ales cu acesta! Apoi cu totul pe neaşteptate se întunecă la obraz. Grăbeşte-te să descoperi unde se ascunde grecul acesta!. Dacă ţi-e teamă să te întâlneşti cu el faţă în faţă, cedează-ţi altuia locul care va fi mai curajos decât tine. Nu-mi face plăcere să ştiu despre el că este în libertate. Ia mai spune-mi ceva despre Marcellus acesta... care s-a aruncat în mare. El a devenit adept al evreului aceluia, nu-i aşa? Nu cumva şi fiica lui Gallus împărtăşeşte convingerile lui?

Quintus îi răspunse că el nu ştie, dar are toate motivele să creadă că sclavul grec este creştin de vreme că s-a asociat chiar la Ierusalim cu oameni care au fost adepţii lui.

— Dar cu toate acestea se bate şi se încaieră, nu-i aşa? întrebă Caligula. După câte am înţeles noi, cultul acesta nebunesc al lui Isus te opreşte să iei parte la încăierări.

— Asta, maiestate, se poate, admise Caligula. Dar când grecul acesta este furios nu-mi vine să cred c-ar cere permisiunea cuiva pentru a se încaieră. Este o fiară sălbatică.

Cizmuliţă îşi pipăi cheotorile de la gât ale tunicii.

— Ce zici despre garda palatului nostru, Quintus?

— Membrii gărzii sunt vigilenţi şi credincioşi maiestăţii-voastre.

— Crezi că ar fi posibil ca un asasin venit din afară să poata pătrunde în dormitorul nostru?

— Venind din afară ar putea pătrunde, maiestate. Dar dacă grecul ar lua hotărârea să ucidă pe împărat, el nu va încerca să

pătrundă în palat. Probabil ar sări în cariga imperială cu pumnalul în mână.

— Ca imediat după aceea să fie rupt în bucăţi de mulţimea revoltată, ripostă Caligula şi bărbia începu să-i tremdre spasmodic.

— Aşa este, maiestate, încuviinţă Quintus, care se simţi mulţumit de spaima ce cuprinsese pe împărat, dar s-ar putea ca el să fie rupt în bucăţi în momentul când va fi prea târziu pentru a mai folosi împăratului, în cazul când grecul acela a luat hotărârea să se răzbune, pe el nu-l va interesa că răzbunarea aceasta va trebui s-o plătească cu viaţa.

Cu mâna tremurândă, Caligula ridică o cupa şi Quintus se grăbi să i-o umple.

— De aici înainte va fi nevoie să fiu păzit mai bine de fiecare dată când voi apărea în faţa poporului. Vei avea grijă ca două rânduri de pretorieni să înainteze la pas cu cariga imperială pe ambele părţi. Asta rămâne în seama ta, Quintus.

— Ordinul maiestăţii-voastre va fi îndeplinit. Dar dacă-mi veţi da vore, maiestate, să vă ofer un sfat, eu cred că primejdia aceasta ar putea să fie înlăturată. Lăsaţi pe fiica lui Gallus, dacă va mai fi în viaţă, să-şi trăiască viaţa fără să fie supărată de cineva, împăratul şi aşa nu va putea trăi în linişte alături de ea; iar dacă o veţi băga la închisoare aţi putea provoca o revoltă a armatei, care ţine foarte mult la legatul Gallus.

Împăratul Cizmuliţă sorbi din cupă, sughiţă şi zâmbi cu dispreţ.

— Dacă vom avea nevoie de sfatul tău, Quintus, ţi-l vom cere. Când ia o hotărâre, împăratul Romei n-are nevoie să ceară fiecărui legionar din armata imperiului s-o aprobe. Apoi glasul îi deveni ţipător. Nu ne interesează nici protestele bătrânilor acelora graşi care sunt în Senat! Poporul este de partea noastră!

Quintus zâmbi umilit, dar nu răspunse nimic.

— Vorbeşte, prostule! ţipă.Cizmuliţă furios. Am spus că poporul este cu noi! Ce ai de zis în această privinţă?

— Este câtă vreme au pâine şi spectacole de circ gratuite, îndrăzni Quintus să răspundă.

— Îi vom hrăni atunci când vom crede de cuviinţă, zbieră Cizmuliţă cu glasul sugrumat.

Quintus nu zise nimic, dar, văzând c-a golit cupa grea de argint pe care o ţinea în mână, se grăbi să i-o umple din nou.

— Şi din ziua când vom înceta să-i mai hrănim ce se va întâmpla? întrebă Cizmuliţă cu înţeles. Vor începe dezordinile şi vom fi obligaţi să-i alungăm din nou în cotloanele lor?

— Poporul flămând, maiestate, poate deveni întotdeauna primejdios, declară Quintus cu sfială.

— Vor începe să jefuiască? Lasă-i să jefuiască! Negustorii din pieţe sunt bogaţi. De ce să ne facem gânduri din pricina lor? Dar nu vom tolera plebea şi nici adunările publice!

— Adunările plebei pot fi risipite cu uşurinţă dacă arestezi pe cei care sunt capii mişcării, maiestate zise Quintus. Imediat ce capii sunt arestaţi, nemulţumiţii dispar. Dar este mult mai greu să procedezi faţă de adunările celor care se întâlnesc pe ascuns.

Caligula lăsă cupa din mână şi rămase întunecat.

— Ce fel de oameni sunt cei care îndrăznesc să se întâlnească pe ascuns?

Quintus păru că se gândeşte şi încruntă din sprâncene, întrebându-se ce să-i răspundă.

— N-am îndrăznit să vorbesc până acum maiestăţi i-voastre despre această chestiune, deoarece împăratul are o mulţime de griji; dar în oraş se crede că se găsesc foarte mulţi care au adoptat cultul acestui galileean.

— Uhâm... cei care n-au voie să se încaiere. N-au decât să se întâlnească! Lăsaţi-i să uneltească! Ce crezi: câţi ar putea să fie?

— Nu cunoaşte nimeni numărul lor, maiestate. Dar am aflat că gruparea aceasta devine din ce în ce tot mai puternică. S-a dat ordin ca toate casele unde au fost observaţi oameni care se adună în timpul nopţii să fie supravegheate, în câteva dintre acestea, patrulele au intrat şi au făcut cercetări, dar n-au găsit nici dezordine, nici arme şi nici cei care vorbeau nu păreau revoltaţi. De fiecare dată după ce o casă a fost călcată s-a constatat că în casa aceea nu se mai ţin adunări în timpul nopţii. Asta înseamnă că probabil acum se întâlnesc în altă parte. Prinţul Gaius a început în această privinţă cercetări de luni de zile, dar n-a reuşit să descopere nimic.

— Este o chestiune lipsită de importanţă, murmură Caligula toropit de somn. Lăsaţi-i să-şi ţină adunările şi să vorbească. Dacă le face plăcere să creadă că evreul lor care a murit este de origine divină este treaba lor. Incitatus este şi el de origine divină, dar nu se sinchiseşte nimeni.

— Creştinii aceştia afirmă că galileeanul nu este mort, obiectă Quintus. După câte spun ei, de când a fost răstignit a fost văzut de mai multe ori. Ei îl consideră drept rege al lor.

— Rege! exclamă Cizmuliţă şi păru că se trezeşte din adâncul toropelii sale. De asta vom avea noi grijă. N-au decât să creadă tot ce vor despre evreul lor, dar nu vom îngădui astfel de prostii... Veţi aresta pe nebunii aceştia oriunde îi veţi găsi şi vom sugruma această mişcare înainte de a deveni primejdioasă.

— Mişcarea a devenit demult primejdioasă, declară Quintus. Întreaga Palestina este plină de creştini. Mişcarea lor este destul de puternică pentru a se- manifesta pe faţă chiar în Corint, în Atena şi alte oraşe din Grecia.

— Dar autorităţile ce fac? Dorm? întrebă Caligula.

— Nu, maiestate! Capii mişcării au fost arestaţi şi unii dintre ei au fost osândiţi la moarte; dar oamenii aceştia sunt fanatici şi nu le lipseşte curajul. Ei cred că dacă vor muri pentru credinţa lor vor trăi în altă viaţă.

— Acestea sunt prostii! ripostă Caligula cu dispreţ. Nu cred să se găsească mulţi care să creadă astfel de vorbe. Iar cei puţini care cred nu înseamnă nimic şi nici nu vor putea face nimic.

Vreme de câteva minute Quintus nu zise nimic şi rămase cu privirea îndreptată în altă parte.

— Cornelius Capito, maiestate, este foarte neliniştit din pricina lor. El crede că astăzi în Roma trebuie să fie cel puţin patru mii de creştini.

— Şi ce măsuri a luat împotriva acestei uneltiri? întrebă Caligula. Quintus clătină din cap.

— Este o mişcare stranie, maiestate. Adepţii nu au nici un- fel de arme în afară de credinţa că nu există moarte. Cornelius Capito nu este pregătit pentru a zdrobi o mişcare,ai căreivadepţi refuză să moară atunci când sunt ucişi.

— Quintus, constat că vorbeşti ca un.prost, murmură Caligula. Trirnite vorbă bătrânului acestuia caraghios ca mâine să se prezinte în faţa mea şi să-mi facă un raport. Şi vei avea grijă ca sclavul acela grec să fie arestat fără întârziere. Dacă va fi posibil, îl vei aduce viu în faţa mea.

Glasul împăratului Cizmuliţă păru c-a început să se stingă în momentul când adăugă:

— Cheamă căpetenia sclavilor, căci vreau să mă culc.

Dacă în timpul drumurilor ce le făcuse prin provinciile de la marginea imperiului s-ar fi găsit cineva să întrebe pe Marcellus Gallio despre Roma şi dacă se poate orienta cu uşurinţă prin cartierele ei, i-ar fi răspuns că de vreme ce s-a născut în oraşul acesta şi a trăit toată viaţa acolo este convins că-l cunoaşte destul de bine.

Acum însă începuse să-şi dea seama că este una să cunoşti Roma în calitate de tribun bogat, fiu al unui senator care se bucură de mare prestigiu, şi cu totul altceva s-o cunoşti din punctul de vedere al unui călător modest îmbrăcat, adăpostit într-un han al căruţaşilor din apropierea pieţelor de pe malul Tibrului, unde străzile ziua şi noaptea sunt pline de larmă şi de ţipetele oamenilor grosolani care trăiesc de pe o zi pe alta, muncind din greu.

Încă nu reuşise să-şi dea seama ce l-a determinat să se întoarcă la Roma. Era de zece zile în oraş şi cutreiera străzile mirat şi cutremurat de silă în mijlocul acestor oameni ale căror lăcomie şi murdărie îl făcea să se revolte şi care nu duceau o viaţă cu nimic mai uşoară decât guzganii din cotloanele cheiurilor. Cei din Arpino fuseseră şi ei murdari, săraci, zdrenţuiţi şi grosolani, dar primeau cu plăcere orice sfat menit să le îmbunătăţească felul de viaţă. Fără îndoială, nici aceşti dezmoşteniţi din suburbiile Romei nu puteau să fie mai răi decât ei. Marcellus încercă să aprofundeze această problemă. Probabil degradarea aceasta se datora aglomerării excesive, lipsei de intimitate, zgomotului asurzitdr care nu se domolea niciodată. Nu se poate să fii cuviincios dacă nu eşti inteligent; nu se poate să fii inteligent dacă nu ştii să te gândeşti şi cine ar fi fost în stare să se mai gândească în mijlocul acestei larme nebuneşti? Mai adaugă mirosul infect al cartierelor acestora supraaglomerate şi te vei întreba cine ar putea să mai cunoască noţiunea respectului de sine însuşi şi a respectului faţă de alţii. El însuşi începu să-şi dea seama de influenţa nefastă ce o exercita contactul acesta asupra lui. Nu-şi mai răsese barba de trei zile. Încerca să-şi găsească o scuză, în taverna lui Apuleius, confortul era o condiţie inexistentă. Aici nimeni nu-şi rădea barba, nimeni nu se spăla şi pe nimeni nu-l interesa cum arată.

În ziua înmormântării împăratului, Marcellus se găsea în mijlocul mulţimii prost mirositoare care asuda din greu în piaţa Forului Iulian pentru a fi de faţă la trecerea cortegiului funerar.

Rămase mirat când văzu pe tatăl său cât a îmbătrânit în timpul ultimelor săptămâni. Fără indoială, avusese multe griji. Pe obrajii tuturor acestor bătrâni respectabili se vedea o expresie de spaimă şi nu era deloc de mirare ţinând seama de marea încercare prin care trecea imperiul. Se simţea îndurerat de atitudinea tatălui său, care până acum suportase toate loviturile cu demnitate incomparabilă, iar acum se lăsase copleşit de deznădejde, îşi simţi inima sângerând de durere.

Vreme de două săptămâni continuă să cutreiere străzile în fiecare zi, oprindu-se din când în când; dar, de obicei, oamenii de fiecare dată îşi vedeau de drum când încerca să intre cu ei în vorbă. După felul în care vorbea şi se purta, îşi dădeau seama imediat că nu face parte din lumea lor şi deveneau bănuitori, în acelaşi timp era mereu obsedat de amintirea chipului trist al tatălui său şi de felul nesigur în care se ţinea pe picioare.

Într-o seară, simţindu-se peste măsură deprimat, trimise vorbă lui Marcipor, indicându-i locul unde se găseşte şi rugându-l să-i dea o întâlnire în locul şi la timpul pe care-l va crede el de cuviinţă, dar îi spuse c-ar fi preferabil să nu vină la hanul lui Apuleius. Peste două ceasuri primi răspunsul lui Marcipor, care-i spunea ca ziua următoare să apuce pe via Appia şi să meargă înainte până la vechiul cimitir evreiesc. Marcipor îi spunea că în timpul după-amiezei îl va aştepta acolo.

Marcellus îşi aduse aminte unde este locul acesta de întâlnire, de care se legau amintiri stranii. Acum două secole, când Antioh supusese Palestina, viaţa pentru evreii din această provincie devenise atât de grea, încât mii de oameni emigraseră şi astfel Roma fu obligată să adăpostească un număr mult mai mare decât i-ar fi trebuit.

Speriat de această migrare în masă imperiul promulgă legi restrictive care hotărniceau libertăţile acestor refugiaţi. Fuseseră adunaţi pe o porţiune de teren de dincolo de Tibru, anumite ocupaţii le fuseseră oprite, nu li se acordase nici cetăţenia romană şi, după ce animozităţile şi nemulţumirile împotriva lor se dădură pe faţă, începură şi persecuţiile.

Fiind oameni care păstrau cultul morţilor, se simţiră profund nedreptăţiţi când administraţia romană le acordă un loc de cimitir în partea de miazăzi a Romei, unde pământul afânat era aşternut în adâncime de cincizeci de urme pe o stâncă masivă

de piatră albă maleabilă, în timpul nopţii, instigatorii veneau aici şi profanau mormintele evreilor.

Datorită muncii neobosite, evreii reuşiră să sape un tunel oblic în stâncă. Astfel făcură un coridor subteran în formă de labirint şi în pereţii acestuia săpară cripte pentru morţii lor şi ganguri în care se puteau ascunde cei persecutaţi.

După ce mai trecu o bucată de vreme, persecuţiile acestea încetară. Numeroşi evrei bogaţi, care contribuiseră cu sume mari la construirea clădirilor statului şi la ridicarea monumentelor, obţinură titulu! de cetăţeni romani, aşa că povara ce apăsa pe umerii conaţionalilor mai puţin norocoşi decît ei fu uşurată. Cu timpul, vechile morminte subterane căzură în desuetudine. Pe vremea aceea numai puţini oameni se mai interesau de catacombe, afară de cei care se ocupau cu studiul antichităţii. Marcellus se întrebă cum de Marcipor, care acum era un om în vârstă, a ales ca loc de întâlnire tocmai cimitirul acesta. Până acolo avea drum lung de făcut.

Sosi ceva mai devreme decât ora hotărâtă, dar Marcipor sosise înaintea lui şi-l aştepta în mijlocul unui crâng de cireşi, care se întindea de la marginea drumului pe o distanţă de un sfert de milă până la intrarea în catacombe. Marcipor se aşezase pe pământ şi, când îl văzu, se ridică în picioare şi se apropie de el cu mâinile întinse şi obrazul tremurând de emoţie. Impresionat de atitudinea bătrânului servitor, Marcellus îi strânse mâinile cu efuziune. Acum nu mai era tribun, căci pentru amândoi timpul se întorsese înapoi. Băiatul care odinioară venea la Marcipor de fiecare dată când se cresta în degete sau i se strica o jucărie întinse braţele spre omul acesta bătrân şi-l strânse cu dragoste la piept.

— Ne-am închipuit că eşti mort, îngână Marcipor cu glasul sugrumat. Familia te-a jelit. Spune-mi - şi se depărta puţin de el ca să-l poată examina - ce te-a determinat să-i sperii în felul acesta? Aceasta nu este o purtare pentru un tânăr cu educaţia ta, fiule... Haide să ne aşezăm, căci eu sunt foarte ostenit d§ drumul pe care l-am făcut.

— Dragul meu Marcipor, am fost silit să procedez în felul acesta, căci mi-am închipuit că va fi mai puţin dureros pentru familia mea. Dacă au crezut despre mine că sunt mort, ei m-au jelit şi şi-au adus aminte de mine cu duioşie. Dacă m-aş fi întors acasă, hotărât să urmez un fel de viaţă cu totul altul decît cel la

care s-ar fi aşteptat,senatorul din partea fiului său, le-aş fi pricinuit o decepţie mult mai dureroasă.

Aşa cum se prezintă lucrurile, ei sunt trişti din pricina mea, căci mă cred mort, dar nu se simt umiliţi datorită purtării mele faţă de ei.

— Şi de ce-mi sptii vorbele acestea mie? întrebă Marcipor. Cuvintele tale reprezintă un mare secret a cărui povară o treci pe umerii slăbiţi ai unui bătrân slujitor, care trebuie să fie credincios Stăpânilor săi în orice împrejurare.

— Marcipor, am văzut pe tatăl meu cu ocazia înmormântării împăratujui. Obrazul lui frumos era răvăşit şi ochii tulburaţi de deznădejde. Umbla cu umerii bleojdiţi şi nu mai avea nimic din mândria lui de altădată. Am încercat să alung imaginea tatălui meu, dar ea mă obsedează. Tocmai de aceea te-am chemat aici să stăm de vorbă. Ce zici: să mă întorc acasă? Crezi c-aş putea contribui cu ceva ca să-l ajut?

Marcipor plecă ochii în pământ şi păru că se gândeşte ce să-i răspundă.

— Fireşte, îmi vei răspunde să renunţ la preocuparea mea de acum şi să mă întorc în casa părinţilor mei pentru a-mi ocupa locul pe care l-am avut înainte de asta. Nu pot să-ţi explic felul de obligaţii ce mă aşteaptă, deoarece ţie nu ţi s-a dat ocazia ca...

— Nu... fiule! îl întrerupse Marcipor. Nu se poate să renunţi la datoria pe care ţi-ai asumat-o, chiar dacă ai încerca. După ce începi să crezi cu toată convingerea că Isus este Fiul lui Dumnezeu celui viu, care va întemeia aici pe pământ o împărăţie a dreptăţii şi bunei înţelegeri, cine ar fi în stare să nu accepte această credinţă? în cazul când cineva renunţă la această credinţă, pentru diverse motive, înseamnă că el n-a avut niciodată această credinţă.

Marcellus se plecase spre el şi-l asculta mirat.

— Marcipor! exclamase el. Tu eşti creştin?

— Ultima dată când ai fost acasă, Demetrius a fost de părere c-ar trebui să-ţi spun despre credinţa mea şi despre faptul că m-am asociat cu ceilalţi creştini din Roma...

— Ceilalţi creştini? repetă Marcellus mirat.

— Da, fiule... şi toţi aceştia se găsesc acum în mare primejdie. Am bănuit că dacă vei afla despre gruparea creştină de aici din Roma vei încerca să te apropii de ea. Oamenii

aceştia, în majoritate de origine obscură, se adună în taină şi în grupuri mici, fără să atragă atenţia asupra lor. Un tribun însă nu poate proceda în felul acesta. Prin urmare, mi-am zis că va fi mult mai prudent să nu iei cunoştinţă de această grupare. Acum câteva zile noul împărat a publicat un edict care prevede pedeapsa cu moartea pentru toţi cei despre care va afla că sunt în legătură cu creştinii. Ce se va întâmpla cu mişcarea noastră creştină aici în Roma rămâne să vedem de acum înainte. Desigur, se spune că tânărul Caligula este un om crud şi încăpăţânat.

— Tânărul Caligula este nebun! zise Marcellus.

— Aşa se pare, continuă Marcipor, dar cred că este destul de lucid pentru a duce până la capăt planurile lui de măcel, în momentul când am primit scrisoarea ce mi-ai trimis-o, mi-am dat seama că ar fi inevitabil să nu te întâlneşti din întâmplare câţiva creştini şi să te asociezi cu ei. Dar va trebui să te gândeşti de două ori înainte de a te expune unei astfel de primejdii. Noi, care suntem oameni lipsiţi de importanţă, ne putem ascunde. Tu nu vei putea, în orice caz nu vei putea să stai ascuns vreme îndelungată, împăratul va fi foarte mulţumit să poată da celorlalţi o pildă osândindu-te pe tine.

— Cred că n-ai intenţia să mă sfătuieşti să fug din oraş! exclamă Marcellus.

— Nimeni care ta- cunoaşte atât de bine cum te cunosc eu, fiule, nu va putea să-ţi dea un astfel de sfat. Dar trebuie să ştii că viaţa ta este mai preţioasă. Atâta vreme cât această ameninţare se menţine, nu cred că vei putea face nimic deosebit în interesul oamenilor înspăimântaţi care stau ascunşi. Dacă vei părăsi oraşul până în ziua când împăratul va începe să se gândească la altă nebunie, vei putea să te întorci şi prezenţa ta va fi oamenilor de folos. Deocamdată nu există nici un motiv care ar merita să-ţi primejduieşti viaţa.

Marcellus întinse mâna şi o aşeză înduioşat pe genunchii bătrânului.

— Marcipor, zise el cu glasul blând, vorbeşti cum trebuie să vorbească un slujitor credincios al părintelui meu, care se gândeşte la bunăstarea fiului său. Pentru atitudinea aceasta, îţi sunt recunoscător. Dar acesta nu este sfatul pe care un creştin ar putea să-l dea altui creştin. Demetrius sau poate altcineva nu ţi-a vorbit nimic despre ultimul drum pe care Isus l-a făcut la

Ierusalim, când ucenicii săi au încercat să-l determine să nu plece deoarece ştiau că pentru el va fi primejdios să-şi petreacă săptămâna Paştilor în oraşul acela? îi spuneau că viaţa lui este preţioasă şi nu trebuie să se expună la primejdii, căci trebuie să se ferească în interesul poporului care a primit învăţăturile lui şi le urmează.

— Ce a răspuns la stăruinţele lor? întrebă Marcipor.

— Le-a răspuns că sfatul lor nu este bun; spunea că nimeni nu trebuie să vorbească prietenului său despre primejdiile la care se expune atunci când el încearcă să-şi facă datoria; le-a spus că uneori omul trebuie să-şi piardă viaţa pentru a şi-o putea mântui, iar cei care se străduiesc să şi-o mântuiască fără îndoială şi-o vor pierde, în orice caz Marcipor, intenţia ta este bună, dar cu toate acestea eu voi rămâne în Roma. Nu-ţi dai seama că mişcarea noastră ar putea să dispară în cazul când noi cei care credem într-însa vom încerca să ne ferim de primejdii?

Marcipor dădu încet din cap şi cu mare greutate se ridică în picioare.

— În cazul acesta vino cu mine, zise el. Ne vom duce la ei.

— Unde? întrebă Marcellus.

— În catacombe, răspunse Marcipor şi arătă spre copaci. Aici se întâlnesc vreo treizeci de oameni pentru a discuta planurile activităţii viitoare.

— Se poate ca în Roma să fie treizeci de creştini? exclamă Marcellus care părea mulţumit de ştirea aceasta.

— Fiule, în Roma sunt aproape patru mii de creştini! declară Marcipor. Aceşti treizeci sunt conducătorii lor.

Vreme îndelungată Marcellus nu fu în stare să scoată nici o vorbă şi se gândi la importanţa acestei informaţii neaşteptate, într-un târziu îşi regăsi din nou glasul.

— Marcipor, împărăţia lui se apropie cu paşi mult mai repezi decât mi-aş fi închipuit eu!

— Ai răbdare, fiule, căci mai avem drum lung şi foarte greu de făcut! murmură Marcipor şi apucă înaintea lui.

Treptele înguste şi nesigure ale tunelului erau. cufundate în întuneric. După ce ajunseră jos, o feştilă de lumină se văzu pâlpâind la intrarea unui coridor care cotea spre stânga. Marcipor intră pe coridor fără să ezite, ca şi când ar fi cunoscut drumul. Un bărbat înalt îmbrăcat în haine de lucrător se apropie

de ei cu un opaiţ în mână şi, ridicându-l deasupra capului, se uită cu atenţie la Marcellus.

— Cine este omul acesta, Marcipor? întrebă el.

— Tribunul Marcellus Gallio. Este unul de ai noştri, Laertius.

— Ce nevoie avem noi aici de un tribun? întrebă Laertius nemulţumit.

— Marcellus a facut multe sacrificii pentru a putea îmbrăţişa credinţa noastră, Laertius, adăugă Marcipor cu blândeţe. El este informat despre galileean mai bine decât noi toţi, afară de unul singur.

— Aşa să fie, se învoi Laertius cam fără voie, dacă tu dai chezăşie pentru el.

Îşi continuară drumul în lungul coridorului mai mult pe pipăite şi Marcellus se miră de întinderea lui. Marcîpor domoli pasul şi-l luă de braţ.

— Laertius consideră cauza noastră drept o organizaţie a oamenilor săraci, îi explică el cu bunăvoinţă. La mulţi creştini vei constata astfel de convingeri. Nu se poate să-i condamni, deoarece vreme îndelungată oamenii aceştia au trăit oprimaţi. Dar ar fi adevărată-nenorocire dacă împărăţia lui Isus ar deveni un rai exclusiv al săracilor.

— Probabil ar fi fost mai bine dacă nu i-ai fi spus cine sunt, zise Marcellus.

— Eu cred că va fi mult mai bine ca aici în Roma creştinii să ştie că un bărbat care dispune de oarecare mijloace le poate fi de mare folos şi că este un vrednic ascultător al învăţăturilor lui Isus. Prea mult se vorbeşte numai despre virtuţile sărăciei.

Cotiră pe dreapta şi intrară într-un coridor mai îngust decât primul şi foarte lung, pe pereţii căruia se vedeau plăcile de piatră cu numele evreilor demult morţi. O feştilă pâlpâia slab prin întuneric pentru a lumina în fundul coridorului o uşă grea de lemn. Din întuneric ieşi o nouă santinelă, care le aţinu calea. Marcipor îi spuse şi acestuia cine este omul care a.venit cu el. Santinela îi făcu semn cu torţa aprinsă spre grinda pragului de sus, pe care se vedea o mică inscripţie.

— Ştii ce este semnul acesta? întrebă el.

— Este simbolul secret al creştinilor, răspunse Marcellus.

— Ţi-a vorbit cineva despre simbolul acesta sau l-ai văzut şi în altă parte?

— L-am văzut în mâi multe locuri prin Galileea şi în Ierusalim.

— În cazul acesta dă-mi voie să te întreb, continuă santinela, de ce şi-au ales ca simbol imaginea unui peşte? Sau poate peştele are o semnificaţie sacră.

Marcellus îi explică respectuos şi santinela îl ascultă cu atenţie.

— Puteţi intra, zise santinela şi le făcu loc să treacă.

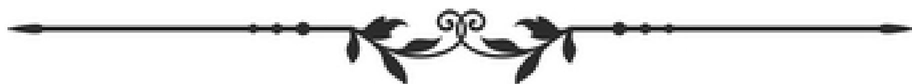
Era o încăpere mare de formă pătrată, în care ar fi fost loc pentru mai mulţi oameni decât cei care se vedeau aici, adunaţi în semicerc împrejurul unui bărbat de statură impunătoare şi cu barba neagră, care le spunea ceva cu glas adânc şi gutural.

Se apropiară încet prin lumina tulbure. Marcipor mergea în frunte şi nu se opri decât în momentul când glasul grav al celui care vorbea se putu auzi destul de limpede. Marcellus îl recunoscu imediat şi apucă pe Marcipor de mâneca hainei.

— Îl cunoşti? întrebă corintianul în şoaptă şi zâmbi mulţumit.

— Sigur că da! răspunse Marcellus emoţionat. Era Marele Pescar.

CAPITOLUL XXIV

Abia răsărise soarele, dar şi ziua de astăzi se anunţa călduroasă. Supraveghetorul oacheş sta sprijinit de stâlpul porţii şi căsca, urmărind lucrătorii ieşiţi în vie - vreo optzeci sau poate mai mulţi - care tăiau ciorchinii aurii cu cea mai mare grijă, deoarece strugurii aceştia erau destinaţi unor negustori de seamă din Roma.

Departe în josul drumului se vedea un nouraş de praf răscolit de picioarele unui măgăruş cenuşiu şi ostenit, înhămat între hulubele unei cotigi cu roţile înalte şi plină de fân. Un tânăr subţirel mergea înaintea cotigii şi întindea de căpăstrul măgăruşului, care, din când în când se oprea în loc, aşa că tânărul, care purta căciulă de lână împletită, se proptea cu nădejde în picioare şi începea să tragă de el pentru a-l determina să se mişte, şi din atitudinea lui se vedea limpede că nu se mai poate stăpâni.

Supraveghetorul Ibiscus se uita la ei şi zâmbea. Pesemne tânărul habar nu avea cum se îndeamnă un măgăruş la drum, căci altfel ar fi mers alături de el cu o tufă de scaiete destul de mare. Ibiscus cunoştea toţi măgăruşii, cotigile şi argaţii de fermă din împrejurimi care uneori treceau în lungul drumului din Arpino, dar pe aceştia nu-i mai văzuse. Nimerii n-ar fi în stare să ducă la târg o încărcătură de fân cu o astfel de cotigă şi era convins că tinerelul care întindea de căpăstrul măgăruşului nu poate fi un lucrător agricol. Era îmbrăcat într-o tunică lungă şi grosolană şi purta încălţăminte caracteristică lucrătorilor pietrari, care sunt obişnuiţi să-şi apere picioarele împotriva despicăturilor de piatră ce sar de sub daltă. Căciula de lână împletită şi ţuguiată părea să fie de pescar şi nu era potrivită pentru o astfel de vreme. Ibiscus se întrebă de ce nu şi-o fi scoţând-o pe căldura aceasta. Exact în faţa porţii măgăruşul se opri din nou şi tânărul începu să întindă atât de furios de cureaua căpăstrufui, încât acesta se rupse şi rămase cu un capăt în mână - fără să se întoarcă spre Ibiscus, care se apropia

de el - astfel că măgăruşul, simţindu-se liber, se apropie imediat de marginea drumului şi începu să pască iarba cu tânărul alergând după el şi străduindu-se să ridice căpăstrul care se tara prin colb. Ridică fruntea şi se uită la supraveghetor, apoi se apropie cu paşi mărunţi de cotigă, ştergându-şi mâinile delicate de pieptul tunicii de pietrar.

Ibiscus îşi trecu palma peste bărbie şi începu să-l examineze cu toată atenţia. Obrazul ! se lumină numaidecât de un zâmbet, căci îşi dădu seama cu cine are a face, şi punând mâna pe cureaua de la căpăstru o desfăcu din cătărămi şi se uită la ea.

— Mi-am închipuit că eşti un argat, fiica mea, zise el cu blândeţe. Aşază-te colo la umbră şi te odihneşte până când îţi voi repara căpăstrul. Ia şi câţiva struguri din coşul acela ca să te mai răcoreşti. Pari foarte ostenită.

Fata se uită la el la început cu indiferenţă, apoi buzele i se întredeschiseră şi zâmbi, într-un fel care făcu pe bătrânul supraveghetor să simtă o căldură împrejurul inimii. Ridică mâna şi-şi şterse sudoarea de pe frunte şi, scoţându-şi căciula, de sub ea îi scăpă o cascadă de păr negru lucitor, care-i coborî până pe umeri. Ibiscus începu să râdă cu înţeles, fata râse şi ea, dar cu glasul chinuit, ca şi când ar fi fost un hohot de suspine.

— Eşti foarte amabil, răspunse fata. Voi luă un strugure... Mi-e atât de cald... şi sunt însetată.

Măgăruşul lovise cu buceaua roţii zidul de piatră al porţii şi acum se străduia să se desprindă. Ibiscus trecu în partea din urmă a cotigii ca să smulgă o mână de fân cu care să-l liniştească până când va termina cu reparairea căpăstrului.

— Te rog, nu lua fân, ţipă fata înspăimântată... Nu se poate să-i dai fân, căci se îmbolnăveşte, şi se uită la el cu ochii speriaţi.

Ibiscus întoarse capul spre ea şi încruntă din sprâncene.

— Ia să-mi spui şi mie ce ascunzi în cotiga aceasta, zise el şi Începu să răscolească fânul.

— Te rog!... Este fratele meu! E bolnav! Nu-l deranja!

— Ei nu mai spune! ripostă Ibiscus. L-ai luat în cotigă şi l-ai acoperit cu fân! Nu-mi vine să cred! sfârşi el şi începu să descarce fânul în mijlocul drumului. Va să zică tu eşti fratele cel bolnav! exclamă el când dădu cu ochii de Demetrius.

Fata se apropie repede de supraveghetor şi-i puse mâna pe braţ în timpul cât Demetrius se ridică în picioare şi se uită la el încruntat.

— Suntem la mare strâmtoare, zise fata. Am venit în partea aceasta crezând că vom da de urma lui Marcellus Gallio, care ar fi putut să ne ajute.

— Marcellus a plecat mai acurri o săptămână, răspunse Ibiscus şi obrazul păru că i se mai luminează puţin. Sunteţi prieteni cu el?

În ioc de răspuns, atât Demetrius, cât şi fata dădură din cap. Ibiscus se uita bănuitor când la unul, când la altul.

— Tu, prietene, eşti sclav, zise el uitându-se la urechea lui Demetrius. Aha, am înţeles! se dumiri el. Sunteţi urmăriţi amândoi! Ieri au sosit nişte legionari din Capri care au cercetat vila stăpânului meu în căutarea fiicei lui Gallus şi a unui sclav grec, despre care bănuiau că sunt în drum spre Roma.

— Ai dreptate, interveni Demetrius. Tânăra fată este fiica legatului Gallus şi logodnica tribunului Marcellus Gallio, stăpânul meu. Pe mine mă cheamă Demetrius! zise el şi Ibiscus tresări.

— Pare că este acelaşi nume! murmură el. Ia spune... acum câteva săptămâni n-ai primit o veste de la Marcellus?

— Ba am primit... un mic pepene într-o cutioară.

— Fără nimic scris?

— Cu imaginea unui peşte... pe coajă.

Demetrius se uită cu atenţie în lungul drumului şi înainte, şi înapoi, şi coborî din cotigă. Departe în vie văzură că se urneşte o cotigă încărcată de coşuri cu struguri şi se apropie de intrarea curţii.

— Stai aici şi ocupă-te de măgăruşul acesta, dar fereşte-te să ieşi în calea argatului care se apropie. Cred că va fi mai bine ca deocamdată să vă opriţi aici. Apoi se întoarse spre Diana ca să-i spună: Cred că nu este nici p primejdie să mergi la vilă şi să întrebi de Antonia, soţia lui Kaeso. Ii vei spune cine eşti. Oamenii curţii nu trebuie să vă vadă împreună. Toţi oamenii din Arpino ştiu că sunteţi urmăriţi.

— Probabil le va fi teamă să mă adăpostească, zise Diana.

— De... cred că îţi vor spune dacă le este teamnă său nu, ripostă Ibiscus. Nu se poate să întârzii aici... de asta sunt sigur!

Macedoneanul cel înalt care păzea intrarea vilei se uita la ea încruntat şi ochii lui o cercetară repede şi bănuitori.

— Şi ce treabă ai cu soţia lui Kaeso? întrebă el. Poate ar fi mult mai bine să vorbeşti cu Appius Kaeso, tinere.

— Nu... eu vreau să vorbesc cu soţia lui, stărui Diana. Nu sunt cerşetor! adăugă ea ca să-l liniştească.

Macedoneanul plecă fruntea şi păru că se gândeşte la ceva, apoi zâmbi.

— Vino cu mine, zise el pe un ton de conspirator. O însoţi până în grădină, unde, văzând pe stăpâna-sa printre flori, făcu semn tânărului să-şi continue drumul singur şi el se întoarse la intrare.

Antonia, îmbrăcată într-o rochie uşoară tinerească şi în cap cu o pălărie mare de culoare roşie, supraveghea o sclavă care, cu cuţitul de altoi în mână, curăţa boschetele de trandafiri. Auzind paşi apropiindu-se, întoarse privirea şi examina pe străinul care se apropia.

— Poţi să pleci! porunci ea sclavei şi se întoarse spre vizitatorul neaşteptat. Pleacă imediat!

— Iartă-rtiă c-am îndrăznit să te supăr cu prezenţa mea, începu Diana, şi să mă ierţi şi pentru felul în care arăt. Am fost obligată să îmbrac hainele acestea bărbăteşti.

Antonia îşi arătă dinţii frumoşi.

— De... probabil ai fost obligată să procedezi în felul acesta, dar în orice caz nu arăţi a bărbat.

— M-am străduit din toate puterile să semăn, zise Diana. Ce mă trădează?

— Toată înfăţişarea pe care o ai, răspunse Antonia şi se îndreptă spre o bancă de pe marginea aleii. Haide, aşază-te lângă mine şi spune-mi ce s-a întâmplat. Eşti urmărită, nu-i aşa?

Diana începu să-i spună pe scurt, dar destul de limpede pentru a fi înţeleasă, situaţia în care se găseşte, presimţind că poate avea toată încrederea în femeia aceasta.

— N-aş vrea să te bag nici în primejdie, adăugă ea, dar dacă aş putea face o baie şi m-aş putea odihni o singură noapte... mi-aş putea continua drumul. Ochii Dianei erau plini de lacrimi.

— Cred că oricine care cunoaşte pe Marcellus va fi dispus să-şi asume anumite răspunderi, zise Antonia. Vino... să intrăm în casă.

O însoţi în atrium, unde întâlniră pe Kaeso, care tocmai ieşea din bibliotecă. Se opri şi clipi de câteva ori din ochi, uitându-se la ele.

— Appius, începu Antonia, aceasta este fiica legatului Gallus, pe care au căutat-o legionarii zilele trecute… Diana, acesta este soţul meu.

— Dacă vreţi, voi părăsi casa aceasta imediat, zise Diana cu glasul plângător.

— Ce ai făcut de te urmăresc să te aresteze? întrebă Kaeso şi se uită la ea cu atenţie.

— A fugit în insula Capri din cauză că-i era frică de băiatul acesta care a ajuns împărat, interveni Antonia. De aceea o urmăreşte ca s-o prindă şi a trimis în toate părţile legionari care s-o găsească.

— Uhâum! murmură Kaeso. Am înţeles! Ticălosul de Cizmuliţă!

— Linişteşte-te! îl preveni Antonia. Doar nu ai de gând să ne bagi pe toţi la închisoare. Ce facem acum… cu Diana? Trebuie să ştii, Appius, că ea este logodnica lui Marcellus!

Kaeso se însenină la obraz şi-i strânse mâna.

— Vei sta aici împreună cu noi! declară el. Legionarii spuneau că sunt în căutarea unui sclav grec care a fugit împreună cu tine.

— Sclavul este în vie împreună cu Ibiscus, îl lămuri Antonia. Nu va strica să te ocupi şi de el, Appius.

— Ce facem cu slujitorii? Ei ştiu ceva?

— Mai bine să nu păstrăm întâmplarea aceasta în secret îi propuse Antonia. Le vom spune adevărul. Când vor afla că Diana este logodnica lui Marcellus şi că grecul este sclavul ei, nu cred să se găsească cineva în Arpino care să fie în stare…

— De asta nu trebuie să fii atât de sigură! răspunse Kaeso. După cum ştii, s-a pus şi un preţ pe capul lor. Macedoneanul de la poartă cred că ar fi stare să profite pentru a câştiga o mie de sesterţi. Voi vorbi cu el şi cu toţi ceilalţi şi le voi spune că dacă voi afla c-au suflat vreo vorbă vor fi biciuţi… eventual li s-ar putea întâmpla ceva mult mai grav…

— Vei proceda aşa cum vei crede că va fi cel mai bine, dragul meu, răspunse Antonia cu blândeţe. Eu însă sunt de părere că, având încredere în ei, va fi mai bine decât să-i ameninţi. Cred că, dacă ar fi aici, Marcellus ar fi de aceeaşi părere.

— Marcellus a fost întotdeauna de părere ca oamenilor să li se acorde mai multă încredere decât merită, zise Kaeso. Apoi se

întoarse spre Diana şi zâmbi: Faci şi tu parte din gruparea creştinilor acestora?

— Nu, eu nu fac parte dintre ei. Pentru mine este o învăţătură prea grea pentru-a putea înţelege... În timpul cât a stat aici v-a vorbit mai pe larg despre această credinţă? întrebă ea întorcându-se spre Antonia.

— A răscolit tot satul cu susul în jos, răspunse Kaeso. Antonia îţi va spune ce s-a întâmplat, căci a devenit şi ea creştină!

— Marcellus s-a purtat foarte frumos faţă de noi toţi, murmură Antonia. Apoi se uită dintr-o parte la Appius şi adăugă: Până şi faţă de stăpânul din Arpino.

Tânărul,Antoniu era atât de ocupat cu modelatul, încât nu ieşi toată ziua din odaia lui, şi nu ştia că în casa lor se adăposteşte o fugară. În aceeaşi seară când intră în sala de mâncare şi imediat ce trecu pragul, se opri, întâlnind privirile limpezi ale unei fete adorabile, îmbrăcată într-un peplum de culoare trandafirie, care de fapt era al maică-si.

Antoniu fusese în trei rânduri împreună cu părinţii săi la Roma, unde avusese ocazia să vadă elegantele fete din familiile patricienilor în lecticile lor frumos împodobite şi de la distanţă, în lojele Circului, la festivităţile oficiale, dar până acum nu i se oferise ocazia să vadă din apropiere o fată din casta socială a Dianei. Se uită la ea atât de mulţumit şi atât de mirat, încât Kaeso, care întoarse capul spre el, începu să râdă uşor.

— Fiul meu, Antoniu, îi explică stăpâna casei înduioşată. Dragul meu, aceasta este Diana, fiica legatului Gallus.

— Ooo! exclamă Antoniu cu glasul sugrumat. Legionarii te caută în toate părţile! Apoi se aşeză pe scaunul din faţa ei şi continuă s-o examineze. Cum de-ai reuşit să ajungi până la noi?

— Diana şi-a închipuit că aici va găsi pe Marcellus, îi explică Antonia.

— Cunoşti pe Marcellus? întrebă Antoniu mulţumit.

— Este logodnica lui! declară bătrânul Kaeso, apoi, în timpul scurtei pauze ce urmă după cuvintele acestea, adăugă: Asta înseamnă că este un tânăr cu noroc.

— Sigur că da! exclamă Antoniu cu atâta entuziasm, încât părinţii lui începură să râdă.

Diana se uită la băiatul care o examina entuziasmat, dar refuză să zâmbească deoarece sentimentul lui de admiraţie i se părea sincer şi nu-şi putea permite să facă haz pe socoteala lui.

— Sunt foarte mulţumită să constat că toţi ţineţi atât de mult la Marcellus, declară ea cu glasul blând. Probabil timpul pe care l-a petrecut aici a fost plăcut şi pentru el. Tu eşti sculptorul, nu-i aşa? Maică-ta mi-a vorbit despre tine.

Când Antoniu.se frământă pe scaun şi-i răspunse că până acum n-a lucrat nimic ce ar merita atenţia cuiva, Diana îl întrerupse, spunându-i:

— Probabil vei fi de acord să-mi arăţi şi mie ce ai lucrat.

Glasul ei are rezonanţe adânci şi neobişnuite pentru o fată, îşi zise băiatul. Fetele, când au să-ţi spună câte ceva, vorbesc cu glasul ascuţit. Felul în care vorbeşte Diana îţi dă iluzia c-o cunoşti de vreme îndelungată. Dădu din cap cu sfială şi zâmbi resemnat, ca şi când arii vrut să-i dea să înţeleagă că nu trebuie să se aştepte la ceva deosebit.

— Marcellus este cel care l-a învăţat tot ce ştie astăzi, îi spuse Antonia cu glasul tremurând de recunoştinţă, ca şi când s-ar fi simţit obligată să mulţumească şi Dianei pentru această favoare.

— El ar fi trebuit să se facă sculptor în loc să devină ofiţer.

— Aşa este! încuviinţă Antoniu. Lui nu-i plac luptele!

— Dar nu din pricină că el n-ar şti să lupte, se grăbi Diana să-l informeze. La Roma Marcellus este cunoscut ca unul dintre cei mai desăvârşiţi luptători cu gladiul.

— Serios? se miră Kaeso. Nici nu mi-aş fi închipuit că pe el l-ar putea interesa sporturile primejdioase. N-a vorbit niciodată cu noi despre astfel de lucruri.

— Într-un rând l-am întrebat dacă a ucis vreodată pe cineva şi întrebarea aceasta l-a determinat să rămână extrem de abătut, zise Antoniu. Mi-a răspuns că nu doreşte să vorbească despre această chestiune.

În aceeaşi clipă strălucirea de pe obrazul Dianei se şterse şi micul Antoniu îşi dădu seama că a vorbit despre un subiect delicat. Se simţi şi mai sfios când auzi întrebarea tatălui său.

— Probabil ştii despre ce este vorba? întrebă Kaeso. Fără să ridice privirea, Diana dădu din cap şi oftă.

— Îţi plac caii? întrebă Kaeso, dându-şi seama că ar fi mai bine să schimbe subiectul conversaţiei.

— Da! răspunse Diana îngândurată. Apoi se uită la ei pe rând. Cred că va fi mai bine să nu abandonăm în felul acesta subiectul despre care am vorbit până acum. Ar însemna să nu ne purtăm

echitabil faţă de Marcellus, Acum doi ani i s-a dat ordinul să osândească pe cineva la moarte şi mai târziu s-a constatat că osânditul n-a fost vinovat de nici o crimă şi că se bucurase de mare stimă în faţa celor care L-au cunoscut. Din pricina acestei nedreptăţi a rămas profund abătut.

— Este uşor de înţeles! declară Antonia cu simpatie. N-am văzut încă un bărbat care să fie atât de blând şi de milostiv ca el, căci întotdeauna se străduia să facă altora numai bine.

Simţindu-se nerăbdător să alunge tristeţea Dianei, Appius Kaeso începu să vorbească despre simpatia cu care era privit Marcellus de către cei din Arpino. Imediat după aceea constată mulţumit că privirile Dianei s-au limpezit şi că-l ascultă cu toată atenţia, uitându-se la el cu ochii umezi când îi pomeni despre bunătatea lui Marcellus şi despre ideea construirii unei piscine, care fusese în întregime a lui.

— Este un tip cu totul neobişnuit, adăugă Kaeso râzând. Fără să-ţi dai seama, te determină să faci anumite lucruri la care nici nu te-ai gândit, ca după aceea să susţină sus şi tare că ideea a pornit de la tine, nu de la el. Evident, procedeul acesta urmărea să te determine să te simţi mulţumit, ca după aceea să doreşti din nou să faci ceva în interesul semenilor tăi din proprie iniţiativă.

Antoniu rămase mirat de vorbele tatălui său şi, când întâlni privirea maică-si, îi făcu semn cu ochiul, dar ea îl preveni să nu-l contrazică.

— În orice caz, Marcellus a fost o fire neobişnuită, continuă Kaeso. Se vedea fără nici o greutate că în viaţa lui s-a bucurat de toate avantajele şi c-a trăit bine, dar cu toate acestea ieşea în câmpul cu pepeni şi lucra alături de ceilalţi, ca şi când ar fi fost de o seamă cu ei. Din pricina asta oamenii ţineau foarte mult la el. În fiecare seară se adunau împrejurul lui, aşezându-se pe iarba verde, şi-l ascultau povestind întâmplări despre viaţa bărbatului aceluia pe care l-a chemat Isus - undeva în ţara evreilor - care a săvârşit tot felul de minuni. Dar cred că despre asta ţi-a vorbit şi ţie!

— Da, mi-a vorbit, admise Diana.

— Oamenii l-au osândit la moarte, adăugă Antonia.

— Dar Marcellus afirmă c-a înviat din morţi, deşi eu sunt convins că aici trebuie să fie o greşeală, declară Kaeso.

Antoniu, care nu luă parte la această conversaţie şi părea că n-aude nimic din ceea ce spun, sta nemişcat şi cu ochii rătăciţi, aşa că atrase atenţia maică-si. Kaeso şi Diana în mod instinctiv se întoarseră şi se uitară la el.

— La ce te gândeşti, băiete? întrebă Kaeso pe un ton de glumă, ca şi când s-ar fi străduit anume ca întrebarea lui să nu pară severă.

Prefăcându-se că n-a auzit întrebarea tatălui său, Antoniu se întoarse şi se uită la Diana.

— Ştii cine a răstignit pe galileeanul acela? întrebă el grav.

— Da! admise Diana.

— Îl cunosc şi eu?

Diana dădu din cap şi Antoniu lovi cu pumnul în tăblia mesei.

— În cazul acesta totul se limpezeşte de la sine! declară el cu convingere. Marcellus a ucis pe omul acesta, care şi-a petrecut viaţa făcând numai bine semenilor săi, şi consideră că singura posibilitate de a ispăşi această faptă este să-şi petreacă şi el viaţa în acelaşi fel, adăugă Antoniu cu glasul tremurând de emoţie. Nu se poate stăpâni, căci presimte că în felul acesta va putea să obţină iertarea lui Isus!

Appius şi Antonia se uitară la fiul lor cu interes, dar nu îndrăzniră să scoată nici o vorbă.

— Da, Antoniu, dar aceasta nu este totul, declară Diana. Marcellus este convins că bărbatul acesta este încă în lume şi va rămâne de veci; crede că de aici înainte se va întemeia o nouă împărăţie, condusă după principiul bunei învoiri dintre oameni; nu vor mai fi războaie, nici încăierări, nici jafuri...

— Diana, gândul acesta mi se pare nobil, interveni Kaeso. Cine nu doreşte pacea şi liniştea? Cine ar putea să nu fie mulţumit când va constata că ţara este condusă de oameni cinstiţi şi buni? Dorinţa aceasta nu este nouă. Dar adevărul este că orice stăpânire va veni va fi mai bună decât cea pe care o avem acum. Ar fi absurd să crezi în această posibilitate, şi Marcellus, care este un tânăr atât de inteligent, ar trebui să ştie atâta lucru. El îşi sacrifică viaţa de dragul unei himere!

— S-ar putea să nu fie himeră! protestă Antoniu. Dacă se va întâmpla ca de aici înainte să putem trăi într-o lume mai bună, aceasta va trebui să înceapă undeva... şi cândva, nu-i aşa? Probabil lumea aceasta a început chiar acum? Ce părere ai Diana?

— Eu nu ştiu... ce să-ţi răspund Antoniu, zise Diana şi, acoperindu-şi ochii cu palmele mâinilor, clătină din cap. Singurul lucru pe care-l ştiu este c-aş fi fost în stare să sacrific orice ca să nu se întâmple ceea ce s-a întâmplat.

După ce trecură trei săptămâni fără să intervină nimic deosebit, Diana se întrebă dacă nu cumva ar fi momentul pentru a se întoarce la Roma. Probabil tânărul împărat şi-a uitat de nemulţumirile lui şi a încetat s-o mai caute. Kaeso însă nu era atât de optimist.

— Cizmuliţă a fost până acum prea ocupat, declară el, din cauza funeraliilor lui Tiberiu şi a festivităţilor propriei sale încoronări, care au ţinut vreme de o săptămână, aşa că nu s-a putut gândi la altceva. De uitat însă nu te-a uitat. Prin urmare eu sunt de părere să mai zăboveşti.

Antonia îşi petrecuse un braţ împrejurul umerilor Dianei.

— Toţi v-aţi purtat foarte frumos cu mine, dar cred că mama este neliniştită din pricina mea. Este sigur că spionii împăratului s-au dus mai întâi la ea şi i-au cerut informaţii despre mine. Dar ea nu ştie altceva decalcă am fugit din insula Capri cu o barcă. Nu pot nici să-i scriu, de teamă că pretorienii vor da de urma mea aici la Arpino.

Uneori seara, Demetrius, care lucra în vie, şi sta în casa lui Ibiscus, venea să se intereseze de ea. Diana îl sfătuia să aibă răbdare, dar ştia că el este neliniştit şi aşteaptă nerăbdător să meargă la-Marcellus.

Într-o seară, în timpul cinei, Kaeso păru atât de preocupat încât Diana presimţi că trebuie să se fi întâmplat ceva. După ce intră din nou în atrium constată că Ibiscus o aşteaptă ca să-i dea un mesaj scris în greceşte. Mesajul fusese trimis în mare grabă. Demetrius plecase la Roma în căutarea stăpânului său.

„Prezenţa mea aici nu poate decât să agraveze primejdia ce te ameninţă. Kaeso este de acord cu felul meu de a proceda. Este un bărbat generos. Primeşte sfatul lui. Să nu încerci să dai de ştire mamei tale. Dacă-mi va fi posibil, voi încerca s-o informez."

Ibiscus se oprise pe scara peristilului deschis, aşa că Diana se apropie de el. Îl întrebă dacă Demetrius a plecat pe jos sau a luat cotiga şi măgăruşul cu care sosiseră la Arpino.

— Grecul a luat unul din gonacii cei buni ce-i aveam în grajd şi a îmbrăcat hainele stăpânului, răspunse Ibiscus.

Se întoarse între ceilalţi membri ai familiei şi-i găsi aşezaţi împrejurul havuzului, vorbind cu glasuri domolite despre ceea ce ar trebui să facă acum cu ea.

— Te-ai purtat foarte frumos faţă de Demetrius, se adresă ea lui Kaeso cu glasul blând. Sper că ştiţi cât de mult apreciez ceea ce aţi făcut pentru el, pentru mine şi pentru Marcellus.

Kaeso făcu o mişcare nepăsătoare cu mâna, dar privirile lui păreau tulburi.

— Aici grecul nu se simţea în siguranţă, răspunse el. Adevărul este că astăzi nimeni nu se mai poate simţi în siguranţă nicăieri, în timpul acestei după-amiezi s-au întors doi cărăuşi de ai noştri pe care i-am trimis la Roma. În oraş au început tulburările. Plebea derbedeilor ameţiţi de băutură a început să devasteze şi să atace cetăţeni onorabili pe stradă, împăratul afirmă că tulburările acestea sunt conduse de creştini, aşa că a ordonat să fie arestaţi şi biciuiţi.

Diana deveni palidă de spaimă.

— Ce o fi făcând Marcellus? zise ea. Sunt convinsă că el nu va încerca să se ferească de primejdii.

— Oamenii mei mi-au spus că autorităţile caută pe Demetrius mult mai înfrigurate decât până acum, adăugă Kaeso. Şi tot aşa te caută şi pe tine, Diana. Se pare că Demetrius este urmărit pentru o acuzaţie mai veche, pentru atacarea unui tribun. Au dat ordine să fie prins viu sau mort. Împăratul afirmă că te caută pentru a te feri de orice primejdii. S-a răspândit zvonul că grecul te-ar fi răpit şi Caligula vrea să te găsească pentru a te salva din mâinile lui.

— Bietul Demetrius! exclamă Diana.. Cum va putea scăpa dacă este urmărit de atâţia inşi?

— De... el ştie că viaţa lui nu mai valorează nimic dacă-l vor prinde, declară Kaeso abătut. Poţi să fii sigură că cei care vor face această încercare vor plăti scump răsplata pe care ar vrea s-o câştige.

— A plecat înarmat? întrebă Diana.

— N-are altceva decât un pumnal.

— Appius a postat paznici pe toate culmile de unde se vede drumul ce intră şi iese din Arpino, a intervenit Antonia. Imediat ce vor constata că se apropie legionari, au poruncă să se întoarcă la curte şi să dea de ştire.

— Rândul trecut când au fost aici au cercetat toată vila din tavan până în temelii, dar nici nu s-au gândit să întrebe lucrătorii dacă au văaut ceva, declara Kaeso. Le-a fost imposibil să-şi închipuie că fiica legatului Gallus ar putea să lucreze într-o vie alături de locuitorii din Arpino.

— În cazul acesta via ar fi locul cel mai potrivit ca să mă ascund! exclamă Diana.

Antonia şi Appius se uitară unul la altul.

— Appius n-a îndrăznit să-ţi facă această propunere, zise Antonia.

— Cred că mi-ar face plăcere să lucrez la vie, zise Diana.

— În cazul acesta te vei pregăti să pleci mâine dimineaţă, răspunse Kaeso mulţumit. Antonia îţi va găsi un costum de lucru. Aş fi preferat să se găsească o altă posibilitate de a te ascunde, Diana, dar nu există nici una şi aici în vilă nu este deloc prudent să mai întârzii. Nu este exclus ca, dacă te-ar găsi, să fii tratată cu toată consideraţia, dar să nu uiţi că eşti urmărită de împărat, şi ceea ce face Caligula nu poate să fie faptă bună.

Pe la ora două după miezul nopţii, bătrânul Lentius, care dormea ca un buştean, se trezi pe neaşteptate şi se ridică în coate ca să poată asculta ce s-a întâmplat. Bambo, care dormea întotdeauna în apropierea lui, asculta şi el şi începuse să mârâie.

De afară se auzeau paşi stinşi de sandale şi răbufneli de copite. Cineva aducea un cal, ţinându-l de căpăstru. Lentius desprinse felinarul din cui şi deschise uşa. Bambo se strecură pe lângă el şi, ieşind afară, începu să latre furios, dar imediat după aceea păru că s-a domolit şi începu să se gudure. Bătrânul grăjdar se luă după el şi ridică felinarul deasupra capului.

— Ssst... taci Bambo! se auzi glasul stins al cuiva din întuneric. Liriişteşte-l, Lentius, căci altfel va trezi toată casa cu lătratul lui.

— Demetrius! exclamă bătrânul, uitându-se la obrazul lui palid.

— Ia calul şi freacă-l cu un şomoiog de paie, căci a făcut drum lung. Dar să nu-l adăpi, căci este prea încălzit de alergătură, zise Demetrius şi, ridicând mâinile, îl smuci de urechi.

— Bagă-l în grajd, zise Lentius, apoi intrară împreună. Ai fost urmărit de cineva? zise el cu glasul stins după ce închise uşa. Ia

uită-te! Calul a fost rănit, căci este plin de sânge pe umăr şi pe piciorul dinainte în partea dreaptă.

— Acesta este sângele meu, răspunse Demetrius, despuindu-şi umărul. Am fost urmărit de trei pretorieni călări, care m-au întâlnit pe Via Appia, pe o distanţă de cinci leghe. Am reuşit să trec pe lângă ei şi să-i las în urmă; dar unul m-a ajuns şi m-a lovit cu paloşul în momentul când l-am trântit din şa. Adu-mi puţină apă, Lentius, şi o Bucată de pânză cu care să-mi leg rana.

. Bătrânul sclav examina rana adâncă şi şuieră printre dinţi.

— Eşti rănit grav, murmură el. Ai pierdut o mulţime de sânge. Tunica ţi-e udă de sângele care ţi s-a scurs până pe sandalele din picioare. Va fi mai bine să te întinzi puţin.

— Da, mă voi întinde, răspunse Demetrius cu glasul slăbit şi se întinse pe aşternut, iar Lentius se apropie de el cu o găleată de apă şi în mână cu un burete. Bambo amuşina curios, apoi se întoarse în loc şi începu să lingă sângele de pe piciorul dinainte al calului. Ascultă, Lentius, tribunul Marcellus a mai fost pe acasă în timpul din urmă?

Lentius îşi îndreptă trupul şi se uită la el mirat.

— Tribunul? Tu n-ai auzit? El a murit de acum trei luni, poate chiar mai mult. S-a înecat în mare... bietul stăpân!

— Lentius, ştiu c-ai ţinut la tânărul stăpân şi tot aşa şi el la tine. Îţi voi încredinţa acum un secret. Dar să nu pomeneşti nimănui despre ceea ce-ţi voi spune! M-ai înţeles? Tribunul trăieşte... şi se găseşte aici în Roma.

— Nu se poate! exclamă bătrânul. Dar de ce nu vine acasă?

— Va veni într-o zi bună! Ascultă, Lentius... n-ai putea să trezeşti pe bătrânul Marcipor fără să te simtă cei din casă?

— Ar fi mult mai uşor să trezesc pe Decimus. El doarme la parter...

— De Decimus nu am nevoie. Fereşte-te din cale; mă voi duce singur după el. Demetrius se strădui să se ridice, dar nu reuşi. Sunt mai slăbit decât mi-am închipuit, gemu el. Încearcă să trezeşti pe Marcipor. Arunca ceva în camera lui şi, când se va apropia de fereastră, spune-i că ai nevoie de el. Dar să nu-i pomeneşti de numele meu. Spune-i s-aducă şi câteva fâşii de pânză. Rana văd că sângerează mereu. Dă calului o găleată cu apă. Dă-te la o parte, Bambo!

Puţin după aceea, Marcipor apăru gâfâind din greu şi urmat de Lentius.

— Eşti rănit grav, fiule! murmură el. Va trebui să trimitein după medicul casei.

— Nu, Marcipor! ripostă Demetrius. Prefer să-mi încerc norocul cu această lovitură de paloş decât să-mi pun capul în primejdie... Lentius, dacă ai loc liber în grajd, aşază calul şi dă-i o ţesală şi un aşternut de paie. Ia şi câinele de aici, căci de mine se va ocupa Marcfpor.

Lentius ieşi cu părere de rău, ducând calul de căpăstru şi urmat de Bambo. Marcipor trase zăvorul şi îngenunche lângă Demetrius, apoi începu să-i lege rana.

— Te găseşti în mare primejdie! zise bătrânul cu glasul tremurat.

— Deocamdată nu este nici o primejdie! Spune Marcipor, ce ştiri ai mai aflat? Ai văzut pe Marcellus?

— Este în catacombe.

— Asta este o ascunzătoare sinistră.

— Nu este atât de rea cum ai putea să-ţi închipui. Creştinii s-au adunat acolo şi au provizii care ie vor ajunge lunj de zile. Sunt mai mult de o sută de inşi adunaţi acolo dintre cei care au fost identificaţi şi sunt urmăriţi de pretorieni.

— Vor fi prinşi ca nişte cârtiţe în vizuină după ce patrulele vor află unde se ascund.

— Nu cred că va atât de uşor, răspunse Marcipor. În ascunzătoarea aceasta străveche sunt coridoare subterane care merg până la depărtare de câteva leghe. Cred că legionarii nu vor fi dispuşi să coboare în întunericul acestor coridoare mergând câte unul. Ei ştiu despre cei care au intrat în aceste catacombe ca să prindă evreii persecutaţi că niciodată nu au mai nimerit drumul ca să poată ieşi din nou la lumină... Cum te simţi, Demetrius? Nu te-am -legat prea strâns?

Nu primi nici un răspuns. Marcipor îşi lipi urechea de pieptul despuiat al lui Demetrius, ascultă, îl scutură uşor, îl strigă înspăimântat, îl stropi cu apă pe obraz, dar Demetrius nu se mai mişcă. O clipă rămase deznădăjduit, neştiind ce să facă, apoi ieşi şi se îndreptă spre casă, întrebându-se pe cine ar putea să cheme în ajutor. Când trecu într-un suflet prin atrium, văzu pe bătrânul Gallio coborând treptele spre bibliotecă; senatorul era îmbrăcat numai în halatul său de noapte.

— Ce s-a întâmplat, Marcipor? întrebă el.

— A sosit Demetrius, stăpâne... este grav rănit... trage să moară... În grajdul lui Lentius.

— Ai trimis după un medic? întrebă Gallio şi apucă grăbit înaintea lui.

— Nu, stăpâne... mi-a spus să n-aduc medic. El este fugar.

— Spune unui sclav să încalece şi să plece imediat după bătrânul Sarpedon. Ia pe cineva care să-ţi ajute să-i aduceţi în casă. Nu trebuie să moară în grajd cum ar muri un câine.

Lentius ridicase felinarul deasupra capului ca să-i lumineze drumul spre grajd.

— Demetrius! strigă senatorul. Demetrius!

Pleoapele ochilor căzuţi în adâncul capului se deschiseră încet şi Demetrius respiră cu greutate, oftând îndurerat.

— La ordin... stăpâne, murmură el stins şi buzele i se mişcară rigide.

— Fiţi cu băgare de seamă! porunci senatorul celor care se îngrămădiseră în faţa uşii şi se uitau la ei speriaţi. Ridicaţi-l încet şi duceţi-l în casă. Îl veţi duce, Marcipor, în camera lui Marcellus. Dezbrăcaţi-l de hainele acestea pline de praf şi însângerate şi înfăşuraţi-l în pături călduroase. I în ergastulum se simţi o frământare neaşteptată printre sclavi când constatară că unul mai tânăr a încălecat şi pleacă în galop ca să aducă pe Sarpedon. Vreo şase rândaşi şi grădinari ridicară salteaua de paie şi plecară cu ea încet spre casă.

— Ar fi trebuit, Marcipor, să mă chemi numaidecât, îi spuse Gallio cu glasul sever în timpul cât făcură drumul până la vilă. Credeam că între voi mă bucur de altfel de reputaţie şi nu vă veţi închipui despre mine că voi rămâne indiferent când unul dintre slujitorii mei credincioşi este pe moarte.

— N-a fost uşor să iau o hotărâre, îngână Marcipor. Demetrius a fost urmărit şi n-ar fi venit aici dacă n-ar fi trebui să se intereseze de stăpânul său.

— Te referi la mine? întrebă Gallio şi se opri în loc.

— Nu, stăpâne, mă refer la tribunul Marcellus.

— Cum se poate... el n-a aflat încă?

— El crede că Marcellus mai trăieşte, răspunse Marcipor cu glasul stins, şi ştie că este în Roma.

Trecură pe lângă grupul de sclavi îngrămădiţi ÎH curte şi începură să urce scările peristilului.

— I-ai spus adevărul? întrebă Gllio abătut.

— Adevărul este cel pe care-l ştie şi el, admise Marcipor şi întinse braţul ca să sprijine pe Gallio, al cărui obraz începu să tremure de spaimă.

— De ce nu mi-aţi spus şi mie? întreba el chinuit.

— Stăpâne, Marcellus este creştin: or, oamenii aceştia sunt supravegheaţi de aproape. Nu voia să vină acasă şi astfel să-şi bage familia în primejdie.

— Spune-mi unde este acum? întrebă Gallio urcând scara şi genunchii îi tremurau ca ai unui moşneag slă,bit înainte de vreme.

— În catacombe, stăpâne, răspunse Marcipor în şoaptă.

— Cum se poate! Fiul meu în subteranele acelea împreună cu tâlharii şi criminalii urmăriţi de autorităţi? :

— Acolo nu sunt nici tâlhari, nici criminali, stăpâne, ci numai oameni paşnici şi cumsecade, care s-au ascuns ca să scape de cruzimea unui imbecil sângeros care-şi zice împărat!

— Linişteşte-te, Marcipor, porunci Gallio când trecu prin faţa uşii de la camera Luciei, care se întorsese pentru câteva zile acasă, deoarece soţul ei, Tullus, fusese însărcinat cu o misiune specială. Cum am putea să trimitem vorbă lui Marcellus?

— Ar fi primejdios, stăpâne, dacă Marcellus ar fi urmărit până aici.

— Nu te mai gândi la asta! Trimite după el!

Sclavii aşezaseră pe Demetrius în pat şi acum începuseră să iasă din cameră.

— Să nu suflaţi nici o vorbă despre ceea ce s-a întâmplat! le porunci Marcipor şi închise uşa pe urma lor tocmai în momentul când apăru şi Tertia şi se uită la el înspăimântată.

— Ce s-a întâmplat, Marcipor? întrebă ea şi, uitându-se prin uşa întredeschisă, se repezi în cameră şi îngenunche în faţa patului. O, ce ţi-au făcut ticăloşii aceia, Demetrius! gemu ea înecată de suspine.

Marcipor îi-puse mâna pe umăr.

— Vino, zise el cu glasul blând. Va treSui să ne dai o mână de ajutor. Du-te şi găseşte-mi câteva învelitori şi să le încălzeşti înainte de a le aduce.

După ce fata părăsi camera, Marcipor se strădui să scoată tunica de pe Demetrius, apoi se întoarse spre senator.

— Nu se poate să trimit pe cineva, stăpâne, după Marcellus; va trebui să merg eu, deoarece altul nu poate intra în catacombe, zise el.

— Şi cum se face că tu poţi să intri? întrebă Gallio cu glasul sever. Sper că tu nu faci parte dintre ei?

Marcipor dădu din cap şi începu să desfacă nojiţele sandalelor lui Demetrius.

— În cazul acesta dă ordin să fie înşeuaţi doi cai şi pleacă imediat! porunci Gallio. Fă-mi loc... Îi voi scoate eu sandalele, zise el şi, suflecându-şi mânecile halatului, începu să desfacă repede curelele rigide ale sandalelor lui Demetrius.

Puţin după aceea apăru Tertia cu învelitorile şi pe urma ei intră Lucia, în mână cu o cupă de vin fiert. Gallio luă o lingură şi turnă câteva picături printre buzele întredeschise ale rănitului. Demetrius le înghiţi în mod instinctiv, dar când senatorul îl ridică pe pernă şi-i duse cupa la gură nu mai făcu nici o mişcare. Tertia începuse din nou să plângă. Lucia o înghionti uşor şi-i făcu semn spre uşă. După ce rămaseră singuri, Gallio se întoarse spre ea.

— Fratele tău este în viaţă! zise el.

Lucia făcu ochii mari şi se uită la el, îşi ridică amândouă mâinile la obraz şi căscă gura, dar nu putu articula nici un cuvânt, întinse mâna şi apucase tatăl ei de braţ.

— Marcipor a plecat după el, continuă Gallio şi se căznea să picure vinul fierbinte din lingură printre buzele întredeschise ale lui Demetrius. Sper că va sosi acasă tocmai la timp.

— Marcellus este în viaţă! murmură Lucia neîncrezătoare. Unde este?

Gallio se încruntă la obraz. — În catacombe! răspunse el.

— O, nu se poate, tată! exclamă Lucia. Nu trebuie să stea acolo! Oamenii aceia vor fi ucişi până la unul! Tată, gemu ea îndurerată, aceasta este însărcinarea pe care a primit-o Tullus. I s-a dat ordin să evacueze catacombele.

Gallio îşi duse mâna la frunte, ca şi când ar fi încercat să se ferească de lovitura aceasta dureroasă. Tertia a deschis uşa ca să intre Sarpedon, care se apropie de pat fără să zică nimic şi deschise pleoapele lui Demetrius. Apoi îşi apăsă palma pe carotida rănitului, clătină din cap şi-i pipăi inima.

— Aduceţi apă caldă; va trebui să facem comprese fierbinţi, porunci el. S-ar putea să nu folosească la nimic, dar trebuie să încercăm.

Nu fu nevoie de nici o explicaţie pentru a justifica prezenţa Dianei în calitate de lucrătoare în vii. Toţi cei din Arpino erau informaţi despre ceea ce j se întâmplase şi de trei săptămâni încoace nu mai vorbiseră despre altceva decât despre ea. Cei din vilă nu încercaseră să păstreze prezenţa ei în secret; la rândul lor, ţăranii din sat se simţeau încântaţi că li se acordă această încredere şi-şi ziceau că şi ei sunt obligaţi s-o apere.

Kaeso se simţea mândru de ei. Nu era lucru de nimic ca cei din Arpino să desconsidere premiul oferit pentru orice informaţie menită să ducă la descoperirea Dianei. Oamenii însă aveau câteva motive temeinice care justificau credinţa lor.

În primul rând, recompensa făgăduită de împărat era ceva îndoielnic, chiar atunci când ar fi câştigat-o cu cinste. Când s-a mai întâmplat ca funcţionarii imperiului să se ţină de vorbă? Oamenii aceştia erau convinşi că, din ce vei avea mai puţin de lucru cu funcţionarii imperiului, vei putea trăi cu atât mai liniştit. Toţi erau înşelători şi vicleni, începând de la împărat în jos pe scara funcţionarilor mai de seamă până la beţivul acela, care o dată pe an vine din Alatri ca să adune birurile. Cei din Arpino nu aveau nici o încredere în guvernul imperiului şi erau convinşi că este format din nebuni şi din netrebnici. Chiar dacă s-ar fi găsit un ticălos care să trădeze pe logodnica lui Marcellus, putea fi dinainte sigur că cel care va încasa răsplata făgăduită va fi altcineva, dar nu el. Aceasta fu părerea celor mai tineri, care într-o seară se adunaseră în bătătura satului şi discutaseră între ei ce s-ar putea face cu o mie de sesterţi făgăduiţi ca răsplată. Dar părerea Antoniei era că cei din Arpino au un motiv mult mai temeinic să păstreze secretul. Oamenii aceştia îşi aduceau aminte cu plăcere de tânărul Marcellus pentru multele îmbunătăţiri ce i le datorau. Chiar acum oamenii începuseră să vorbească despre el ca despre un erou legendar. Nu cunoscuseră încă pe nimeni care s-ar fi putut asemăna cu el. Cei din Arpino fiind susceptibili faţă de superstiţii, toţi credeau că se găseşte sub protecţia zeului său galileean, care, deşi propovăduia pacea şi buna învoire între oameni, se ştia despre el că pătrunde în casele oamenilor fără să bată la uşă; nimănui nu i-ar fi făcut plăcere ca pe o noapte întunecoasă să se pomenească că-l trezeşte din somn ca să-l întrebe pentru ce a vândut lui Caligula pe mireasa lui Marcellus.

În zorii zilei, când Diana trebuia să-şi înceapă lucrul în vie, Ibiscus opri câţiva bărbaţi mai bătrâni şi femei ca să le spună că va sosi şi ea la lucru şi care este motivul că este obligată să lucreze împreună cu ei. Oamenii aceştia trebuiau să dea de ştire tuturor că faţă de fiica legatului Gallus vor trebui să se poarte exact cum se poartă de obicei unul faţă de altul. Nu trebuie să-i facă nici un fel de concesii, nici să-i pună întrebări şi nici să se uite la ea; tot aşa nu trebuiau nici s-o ferească de muncă. Dacă se va întâmpla ca să intre legionarii în vie, vor trebui să-şi continue lucrul şi să nu se îngrămădească în apropierea Dianei, căci în cazul acesta cel mult ar atrage atenţia asupra ei.

Când apăru Metella, Ibiscus o opri la poartă şi-i spuse că va trebui să aştepte până când va sosi şi Diana. De aici o va conduce în partea cea mai depărtată a viei şi-i va arăta ce trebuie să facă.

— În realitate nu este obligată să lucreze, o preveni Ibiscus, dar va trebui să ştie cum să lucreze în cazul când ar veni cineva să vadă cine este în vie...

— Nu înţeleg ce te-a determinat să mă alegi tocmai pe mine în scopul acesta, protestă Metella. Nu cumva voi fi obligată să-i-car şi coşul ca să nu-şi murdărească mâinile delicate şi albe?

— r Ea nu-ţi va pricinui nici un fel de bătaie de cap, răspunse Ibiscus. Eu mi-am închipuit că-ţi va face plăcere dacă vei avea posibilitatea să cunoşti o fată din casta ei socială. Am constatat că Marcellus ţi-a fost simpatic.

— Să fac cunoştinţă cu ea, ei? zise Metella şi făcu o strâmbătură. Aş vrea s-o văd şi eu ce plăcere va fi pentru ea când va face cunoştinţă cu o fată de seama mea.

— Nu fi atât de înţepată, zise Ibiscus. Iat-o că vine. Veţi pleca-împreună. Să nu te sfieşti deloc. Vei vorbi cu ea ca şi când ai vorbi cu oricare altă lucrătoare pe care o cunoşti de mai demult..

— Cu una cum aş fi eu, de pildă? întrebă fata cu amărăciune.

— Am sosit, Ibiscus, zise Diana. Te rog să-mi spui în ce parte va trebui să apuc.

— Metella te va însoţi şi-ţi va spune, răspunse Ibiscus şi-i făcu semn spre fata din apropiere care se uita la ei încruntată. Fata se plecă şi-i întinse un coş, apoi plecară împreună şi văzu pe Diana că se străduieşte să ţină pasul cu ea.

— Sper, Metella, că nu-ţi voi pricinui prea multă bătaie de cap. Probabil dacă-mi vei arăta cum trebuie să procedez...

— Nu va fi nevoie să-ţi arate nimeni, răspunse Metella nepăsătoare, uitându-se drept înainte când trecură printre două rânduri de lucrători care se uitară la ele curioşi. Va fi de ajuns să te prefaci că lucrezi.

— O... eu aş vrea să lucrez cu adevărat, protestă Diana cu glasul scăzut, care contribuia ca tot ce spune să pară secret.

— Lucrând, îţi vei strica mâinile, răspunse Metella într-un târziu pe un ton de nemulţumire.

— Ei, haide, Metella, încercă Diana s-o îmbuneze. Dacă vei încerca să-mi dai să înţeleg că între noi este oarecare deosebire, mă voi strădui să nu-ţi mai spun nimic.

Obrazul Metellei se lumină de un zâmbet fugar, dar imediat după aceea se întunecă din nou şi-şi continuă drumul.

— Tu ai luat dinainte hotărârea ca eu să nu-ţi fiu simpatică, dar cred că nu procedezi just, zise Diana. Nu trebuie să uiţi că una faţă de alta va trebui să ne purtăm cum se poartă fetele între ele.

— Dar noi nu suntem numai două fete, protestă Metella. Tu eşti cineva şi eu sunt nimeni.

— În parte vorbele acestea sunt întemeiate, încuviinţă Diana. Eu sunt cineva şi tot aşa mi-am închipuit că eşti şi tu cineva. În orice caz nu arăţi ca şi când ai fi nimeni şi trebuie să fii convinsă de acest lucru.

Metella se uită repede la ea cu coada ochiului, ridică din umeri şi zâmbi.

— Vorbele acestea mi se par pline de haz, răspunse ea cu glasul sfios.

— Mie nu mi se pare deloc c-ar putea fi de haz, adăugă Diana sfioasă. Mă simt înspăimântată şi aş vrea să mă întorc la mama.

Metella încetini pasul şi se uită la ea cu un fel de simpatie.

— În vie nu te vor căuta, zise ea. Dar s-ar putea să te găsească în vilă, dacă vor sosi în timpul nopţii.

— La asta m-am gândit şi eu, dar n-am unde dormi în altă parte.

— Aşa este! încuviinţă Metella cu glasul stins. Apoi lăsă coşul din mână şi-i dădu o pereche de foarfeci scurte şi grele. Tot ce ai de făcut este să tai ciorchinii foarte aproape de vrej şi să fii cu băgare de seamă ca să nu striveşti boabele.

O bucată de vreme lucrară alături fără să mai zică nimic, într-un târziu Diana se întoarse spre ea şi o întrebă:

— Spune, Metella, în casa ta nu se găseşte vreo odaie liberă?

— Îmi pare foarte rău, spuse Metella, dar casa noastră este foarte mică şi nu are mai mult de două odăi. Una este pentru părintele meu şi pentru mama. Cred că nu ai de gând să-ţi împărţi aşternutul cu mine?

— De ce nu? întrebă Diana. Vrei să mă primeşti?

— Aş fi foarte mulţumită, răspunse Metella entuziasmată.

— Fireşte, îţi voi plăti pentru această bunăvoinţă.

— Te rog, răspunse Metella, nu încerca să-mi tulburi această plăcere.

Diana întinse mâna şi i-o puse pe umăr, apoi se uită în ochii ei.

— Mi-ai spus adineauri că tu eşti nimeni. Nu ţi-e ruşine de vorbele acestea?

Metella râse sfioasă şi, ridicând mâna oacheşă, îşi şterse ochii.

— Cât eşti de caraghioasă, Diana, zise ea cu glasul în şoaptă.

Marcipor călărea repede, căci motivul pentru care plecase era extrem de urgent. Noaptea era rece şi caii odihniţi, mai ales calul de călărie al senatorului. Marcipor, care nu mai încălecare de ani întregi, îşi zise că poate ar fi fost mai bine să fi luat calul lui Marcellus, căci pe acesta l-ar fi putut stăpâni mai cu uşurinţă.

Trecu fluviul peste impunătorul pod de piatră clădit de Iuliu pentru uşurarea circulaţiei pe Via Appia, apoi coti spre stânga şi apucă în hmgul unei poteci care se îndrepta spre miazăzi, îşi zise c-ar fi prea riscant să se apropie de catacombe întrebuinţând intrarea obişnuită. Dacă intrarea din crângul de cireşi ar fi supravegheată chiar din depărtare, ar fi imposibil ca cineva care soseşte cu doi cai să nu fie oprit.

Până acum nu întrebuinţase niciodată intrarea secretă când era singur şi nu era sigur nici c-o va putea descoperi, ea fiind foarte bine ascunsă în fundul unei cariere de piatră demult părăsite. Totuşi spera că va recunoaşte cariera imediat ce va ajunge în apropierea ei, deoarece era în vecinătatea unei gherete de pe marginea potecii. După ce ajunse, priponi caii şi începu să coboare în adâncul carierei, pipăindu-şi drumul în lungul peretelui de stâncă slab luminat de lună. Ajunse la o şuviţă subţire de apă, despre care îşi aducea aminte c-a mai

trecut-o. Dincolo de apă era o deschizătură în stâncă, îşi făcu loc prin această deschizătură îngustă şi înainta cu băgare de seamă, până când fu oprit de glasul răstit al unui paznic. Marcipor îşi spuse numele şi paznicul, pe care-l recunoscu, îi spuse să se apropie.

— Am venit să iau pe Marcellus Gallio, zise el. Sclavul său, care face parte dintre noi, este pe moarte. Pentru un bărbat ca mine, Trasus, drumul pe care l-am facut până aici a fost foarte greu. Vrei să te duci să găseşti pe Marcellus şi să-i repeţi vorbele pe care ţi le-am spus?...

— Dacă vei sta de pază în locul meu, pot pleca.

I se păru c-aşteaptă de vreme îndelungată în mijlocul întunericului, fără să audă alt zgomot împrejurul său decât bătăile propriei sale inimi, încercă să audă târşitul pricinuit de tălpile sandalelor pe aşternutul de stâncă, într-un târziu văzu departe în fundul tunelului care cobora în jos o flacără slabă de lumină. După ce se mai apropiară constată că Trasus este urmat de doi bărbaţi. Primul, era Marcellus... al doilea Marele Pescar!

Schimbară câteva cuvinte în şoaptă şi, tară să piardă vremea, se înţeleseră ca Marcellus şi Petru să plece, iar el îşi va petrece noaptea în catacombe.

— Ai spus tatălui meu că eu sunt aici? întrebă Marcellus.

— Da, dar a fost atât de mulţumit când a aflat că mai eşti în viaţă, încât nu s-a mai supărat aflând că te-ai însoţit cu creştinii. Fii sigur că el nu te va trăda. Plecaţi acum, deoarece Demetrius nu mai are prea mult de trăit.

Lentius intră în grajd, ducând de căpestre caii asudaţi de-a lungul drumului. Lucia, care aştepta în porticul vilei, coborî treptele într-un suflet şi se repezi în braţele fratelui său, plângând încetişor şi încleştându-şi mâinile tremurânde pe braţele lui.

— Demetrius mai trăieşte? întrebă Marcellus grăbit.

— Mai respiră Încă, răspunse ea, dar Sarpedon ne-a spus că se stinge repede, aşa că nu poate să trăiască mai mult de un ceas.

Marcellus se întoarse în loc şi făcu semn celui care venise cu el.

— Lucia, acesta este Simion Petru. A venit acum de curând din Galileea. Pe Demetrius îl cunoaşte şi el.

Străinul, de statură uriaşă şi cu barbă, se închină în faţa ei.

— Sunt sluga ta, soră! murmură străinul cu glasul adânc.

— Bine ai venit, zise Lucia şi se uită la el cu ochii plini de lacrimi. Veniţi cu mine... să nu mai pierdem timpul!

Gallio, obosit şi îmbătrânit înainte de vreme, îi aştepta în capul scării şi-şi îmbrăţişa fiul fără să zică nimic. Cornelia, profund impresionată de cele întâmplate, căzu la pieptul lui Marcellus, plângând şi murmurând cuvinte de alintare. Petru se oprise pe scară şi senatorul se întoarse spre el întrebător. Lucia îl prezentă:

— Un prieten de-al lui Marcellus. Cum ai spus că te cheamă?

— Petru, răspunse străinul.

Senatorul se înclină cu indiferenţă, ca şi când ar fi vrut să dea străinului să înţeleagă că în această casă nu se găseşte loc pentru oameni cu înfăţişarea lui. Dar Petru, care-şi pierduse răbdarea, se apropie de senatorul Gallio şi-i spuse pe un ton caracteristic celor care sunt obişnuiţi să poruncească altora.

— Condu-mă la Demetrius! zise el.

Auzindu-i glasul, Cornelia se desprinse din braţele lui Marcellus şi se uită cu gura căscată la acest străin care venise la ei. Gallio ridică privirea şi păru c-a devenit mai mic alături de statura neobişnuită a omului acestuia şi fără să zică nimic apucă înainte spre camera în care era Demetrius, îl urmară toţi şi se înşirară împrejurul patului, iar Marcellus îi puse mâna pe frunte. La un semn al lui Gallio, care părea impresionat de prezenţa musafirului său misterios, Sarpedon se ridică de pe scaunul din apropierea patului şi le făcu loc. Cu o linişte care-i făcu pe toţi să se uite la el miraţi, Petru apucă mâinile fără putere ale lui Demetrius în palmele lui uriaşe şi le scutură.

— Demetrius! strigă el cu glasul sonor, ca şi când ar fi strigat după cineva care a ajuns foarte departe. Demetrius nu-i răspunse, dar pleoapele ochilor părură că-i tremură uşor. Petru îl strigă din nou, de astă dată cu glasul atât de puternic, încât ar fi putut să-i audă cineva chiar de pe cealaltă parte a drumului: Demetrius! întoarce-te!

Cei dimprejurul patului nu îndrăzneau nici să mai respire. Stăteau ca împietriţi. Apoi cu totul pe neaşteptate Petru îşi îndreptă trupul şi, întorcându-se spre ei, ridică braţele şi cu palmele întinse ale mâinilor le făcu semn să iasă din cameră.

— Plecaţi! porunci el. Lăsaţi-ne singuri!

Se supuseră fără să zică nimic şi ieşiră pe coridor. Marcellus mai întârzie o clipă ca să întrebe dacă va trebui să iasă şi el. Petru dădu din cap şi începu să-şi scoată levita de pe el în momentul când Marcellus închise uşa camerei. Se opriră grămadă în capul scării, unde aşteptară câteva minute în tăcere, în nădejdea că vor auzi din nou strigătul uriaşului care pusese stăpânire pe casa lor. Marcellus se aşteptase să-i audă protestând, dar nici unul dintre ei nu zise nimic, împrejurul lor era tăcere adâncă şi din camera în care zăcea Demetrius nu se auzea nici un zgomot.

Puţin după aceea senatorul începu să coboare treptele scării încet şi cu băgare de seamă, umblând cu paşii caracteristici ai unui om îmbătrânit. Sarpedon îl urmă nemulţumit şi se aşeză pe o bancă. Cornelia apucă pe Marcellus de braţ şi intră în apartamentul ei, urmată de Lucia. Pe coridor nu mai rămăsese decât Tertia, care se apropie pe vârful picioarelor de uşa camerei în care era Demetrius. Se chirci în apropiere şi ascultă, dar nu auzea nimic decât propriile ei suspine.

La o jumătate de ceas după aceea, Marcellus ieşi din apartamentul maică-sii şi, apropiindu-se de Tertia, o întrebă ceva în şoaptă. Fata clătină din cap. Coborî în bibliotecă şi găsi pe părintele său aşezat în faţa mesei, aşteptând. Senatorul îi făcu semn spre un scaun. Imediat după aceea îşi drese glasul şi zâmbi sarcastic.

— Nu cumva prietenul tău, uriaşul cu înfăţişare de vagabond, îşi închipuie că va putea săvârşi o minune?

— Petru dispune de puteri neobişnuite, răspunse Marcellus, presimţind că de astă dată se găseşte în stare de inferioritate în faţa tatălui său.

— Felul lui de a proceda mi se pare cu totul neobişnuit! Vrea să se ocupe el însuşi de rănit, dă pe medic la o parte şi pe noi ne scoate din cameră, îţi închipui că va întrebuinţa un procedeu supranatural în timpul cât noi stăm aici şi aşteptăm?

— Nu m-aş mira câtuşi de puţin, răspunse Marcellus. Sunt de acord că Petru nu este din fire politicos, dar este cu desăvârşire cinstit şi sincer. Probabil va fi mai bine să nu ne facem o părere definitivă despre el înainte de a vedea ce se întâmplă.

— Nu se poate întâmpla nimic altceva decât că Demetrius va muri, declară Gallio. De murit ar fi murit în orice caz şi aş fi protestat împotriva prostiilor străinului acestuia dacă aş fi fost

convins că Demetrius se va putea vindeca, procedând la luarea măsurilor indicate într-o astfel de împrejurare. Câtă vreme va trebui să mai aşteptăm ca evreul acesta să-şi termine descântecele... sau ceea ce face acolo în cameră?

— Eu nu ştiu, tată, admise Marcellus. Apoi după o lungă tăcere îl întrebă şi el: Ai aflat ceva despre împrejurările în care a fost rănit Demetrius?

Gallio clătină din cap.

— Probabil ai aflat şi tu că Demetrius a ajutat Dianei să evadeze din insula Capri. Se mai spune că este urmărit de autorităţi pentru că la Atena ar fi atacat şi bătut pe un tribun roman.

Marcellus sări în picioare şi se plecă spre tatăl său.

— Va să zică a evadat! N-am auzit nimic până acum. Unde este?

— Se pare că nimeni nu ştie unde se ascunde. Acasă nu este. Împăratul pretinde că se interesează de siguranţa ei şi a trimis în toate părţile patrule ca s-o caute.

— Dar de ce se interesează tocmai el de locul unde se găseşte? întrebă Marcellus indignat; apoi, văzând că senatorul nu-i răspunde adăugă: Probabil Demetrius ştie unde este Diana şi din pricina ei s-a expus acestei primejdii.

Gallio făcu un semn de deznădejde.

— Fiule, dacă Demetrius ştie unde este, secretul acesta îl va duce cu el în mormânt.

Cu sufletul chinuit de spaimă şi deznădejde, Marcellus urcă scara ca să se întoarcă în apartamentul mamei sale, pe care o găsi adormită. Lucia se cuibărise pe o canapea. Se aşeză lângă ea şi o apucă de mână. Lumina tulbure a zorilor începuse să-şi facă loc pe sub draperiile ferestrelor.

— Străinul acela este tot cu Demetrius? întrebă ea în şoaptă. Marcellus dădu din cap abătut, se apropie de uşă şi, după ce o deschise, se uită în lungul coridorului. Tertia nu mai era acolo unde o lăsase, închise uşa şi se aşeză din nou pe canapea alături de soră-sa.

Tertia tresări când auzi că se deschide uşa. Obrazul bărbos al galileeanului apăru şi se uită afară.

— Du-te încet... ca să nu faci zgomot şi prepară-i o ciorbă fierbinte, zise Petru cu glasul în şoaptă.

— Va să zică va trăi? întrebă Tertia emoţionată.

Petru nu-i răspunse, ci închise uşa uşor. Înţelegând că nu e încă momentul să informeze pe ceilalţi, Tertia apucă spre scara de serviciu. Când se întoarse, bătu cu latul palmei în tăblia uşii. Petru i-o deschise exact atât cât fu nevoie ca să se poată strecura înăuntru. Demetrius arăta foarte palid şi stă proptit între perne, dar părea că nu-şi dă seama ce s-a întâmplat cu el. Se uită la ea cu ochi stinşi.

— Să nu vorbeşti încă cu el, îi spuse Petru cu blândeţe. A venit de foarte departe şi este încă speriat, apoi întinse mâna după levită şi se îmbrăcă, îi, vei da să bea din ciorba aceasta atât cât va vrea să primească. Rămâi lângă el. Să nu chemi pe stăpânul casei decât atunci când îţi va spune el. Să nu dai voie nimănui să intre până când va mai prinde putere. Acum eu voi pleca.

— Cum se poate să pleci fără să vorbeşti cu nici unul dintre membrii familiei? protestă Tertia. Fără îndoială vor dori să-ţi mulţumească pentru ceea ce ai facut.

— Nu sunt în stare să răspund la întrebările ce mi le vor pune, răspunse Petru cu glasul stins şi Tertia îşi dădu seama că uriaşul este ostenit peste măsură. Nu vreau nici să vorbesc. Mă simt sleit de puteri. În pragul uşii se opri şi se mai uită o dată la Demetrius.

— Curaj! zise el cu glasul aproape stins, dar poruncitor. Adu-ţi aminte de fagăduiala pe care am făcut-o în numele tău... pe care va trebui s-o respecţi! Va trebui să te întorci între oamenii din ţara ta... pentru a mărturisi pentru Cristosul nostru care te-a mântuit!

Fruntea palidă a lui Demetrius se încruntă uşor, dar nu răspunse nimic.

După ce uşa se închise, Tertia umplu lingura şi I-o ridică la gură. Primi ciorba şi o înghiţi în linişte, apoi se uită la Tertia ca şi când ar fi încercat să-şi aducă aminte cine este. Îi mai dădu câteva linguri şi zâmbi uitându-se în ochii lui tulburi.

— Ai reuşit să mă recunoşti? întrebă ea în şoaptă.

— Tertia, începu el cu glasul slăbit, apoi adăugă: Cheamă pe Marcellus.

Puse cupa cu ciorbă pe masă şi plecă în căutarea tribunului. Toţi ceilalţi se îngrămădiră împrejurul ei, punându-i întrebări stăruitoare, dar ea le răspunse că singur Marcellus poate intra la

el. Marcellus sosi repede şi imediat ce intră în cameră apucă pe Demetrius de mâini.

— Petru te-a adus înapoi! exclamă el cu glasul sfios. Demetrius îşi umezi buzele.

— Am făcut drum foarte lung! murmură el.

— Îţi mai aduci aminte de ceva?

— Foarte tulbure.

— Ai văzut pe cineva?

— N-am văzut nimic limpede... dar am auzit multe glasuri.

— Ai dorit şi tu să te întorci? Demetrius oftă şi clătină din cap.

— Unde este Petru? întrebă Marcellus.

— A plecat! răspunse Demetrius.

Din răspunsurile acestea laconice, Tertia înţelese c-ar vrea să vorbească între patru ochi cu Marcellus, aşa că ieşi din cameră cu paşi uşori. Obrazul lui Demetrius se lumină în mod vizibil.

— Diana este la Arpino în vila lui Kaeso şi se găseşte în siguranţă, dar va fi mai bine să mergi la ea. Împăratul ar vrea s-o prindă. Este în mare primejdie să fie descoperită.

— Te simţi destul de bine, Demetrius, întrebă Marcellus neliniştit, ca eu să pot pleca imediat?

— Da, stăpâne. Va trebui să plec şi eu. Petru a făcut o făgăduială. Sunt obligat să mă întorc în Grecia.

— Pentru împărăţia care va să vină! declară Marcellus respectuos. Ţi s-a încredinţat o mare răspundere... care va fi plină de primejdii, îţi voi pregăti imediat certificatul de mânu mittere.

— Îmi pare rău că te părăsesc, stăpâne, oftă Demetrius.

— Îmi pare şi mie rău, zise Marcellus. Dar dacă ai fost mântuit în schimbul unei făgăduieli, pe aceasta va trebui cu orice preţ s-o respecţi!

Tertia întredeschise uşa şi se uită sfioasă înăuntru ca să-i dea de ştire c-au vorbit de ajuns. Marcellus îi făcu semn să intre. Fata puse mâna pe cupa în care era ciorba şi se apropie de pat. Demetrius se întinse lacom după ea.

— Faci foarte bine! încuviinţă Marcellus. Asta înseamnă că puterile îţi revin repede.

Presimţind că ceilalţi membri ai familiei vor fi nerăbdători să afle ce s-a întâmplat, se îndreptă spre apartamentul maică-si, unde-i găsise pe toţi împreună. Le spuse imediat că Demetrius se simte bine şi c-a început să mănânce.

— Imposibil! exclamă Gallio şi se îndreptă spre uşă. Marcellus îi tăie drumul.

— Mai zăboveşte, tată, îl sfătui el. Încă nu se simte destul de bine, şi ca să vorbească trebuie să facă un mare efort.

— Bine, dar vreau să vorbesc cu galileeanul acela! protestă Gallio. Ceea ce s-a întâmplat acum în casa aceasta nu este un lucru lipsit de însemnătate. Demetrius trăgea să moară! Tot aşa spunea şi Sarpedon!

— Petru a plecat. Tertia mi-a spus că era foarte ostenit şi n-a dorit să vorbească cu nimeni.

— În ce fel crezi c-a putut să săvârşească această faptă? întrebă Cornelia.

— El este un creştin! răspunse Marcellus. Unii dintre oamenii aceştia care au trăit în apropierea lui Isus au fost hărăziţi cu putere neobişnuită. Trebuie să ştii, mamă, că pentru mine însănătoşirea lui Demetrius nu reprezintă o surpriză. Este şi el creştin. Mi-a spus că Petru i-a dat o însărcinare, pe care va trebui s-o îndeplinească. Va fi obligat să se întoarcă în Grecia ca să propovăduiască în mijlocul poporului său...

— Ca să propovăduiască? întrebă Lucia curioasă.

— Cuvântul adevărului în vederea întemeierii unei noi împărăţii, răspunse Marcellus.

— Nu crezi că se va expune primejdiei dacă va începe să vorbească despre o nouă împărăţie? întrebă ea.

— Fără îndoială se va expune, încuviinţă Marcellus. Dar pe Demetrius nu-l va opri gândul acesta.

— Probabil va fi mulţumit că se poate întoarce în Grecia, zise Lucia. Mi se pare că mi-ai spus că el s-a îndrăgostit de o fată din Atena? Cum o cheamă... Teodosia?

Senatorul le spuse că va coborî în bibliotecă să prânzească şi pofti şi pe Marcellus să vină cu el. Cornelia declară că ea se va culca din nou.

Lucia se întoarse în apartamentul ei, dar peste câteva minute bătu ia uşa lui Demetrius. Tertia îi deschise uşa şi părăsi camera.

— Suntem atât de mulţumiţi că te simţi din nou bine, încept) Lucia. Marcellus ne-a spus că te vei întoarce în Grecia. Şi-i puse inelul în palmă: L-am păstrat pentru tine. Acum va trebui să-l primeşti înapoi.

Demetrius se uită la inel şi-l ţinu între palmele mâinilor. Lucia se uită la el şi-i zâmbi cu sfială.

— Probabil îl vei dărui Teodosiei, zise ea. Demetrius zâmbi, dar se reculese imediat.

— Probabil ea îşi va da seama că este un inel prea costisitor, răspunse el. Cred că n-ar fi nici frumos din partea mea să-i cer să împărtăşească primejdiile prin care voi trece eu.

Sarpedon intră în cameră şi se opri la picioarele patului fără să zică nimic şi se uită mirat la pacientul său. Se vedea limpede că. şi Demetrius a rămas mirat de prezenţa lui.

— Este medicul casei, îi spuse Lucia, îţi aduci aminte că în timpul nopţii a mai fost o dată aici?

— Nu, eu nu-mi aduc aminte, răspunse Demetrius.

— Ce a făcut... uriaşul acela din Galileea? întrebă Sarpedon şi trecu de cealaltă parte a patului.

— S-a rugat! răspunse Demetrius.

— Căruţ zeu s-au adresat rugăciunile lui? întrebă Sarpedon.

— Nu există decât unul singur! răspunse Demetrius.

— Un zeu al evreilor?

— Nu... acesta nu este un zeu al evreilor. El este Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul tuturor oamenilor din toate părţile pământului. Toţi se pot închina lui în numele lui Isus, care a venit pe lume ca să întemeieze o împărăţie a dreptăţii dintre oameni.

— Aaa... asta este erezia aceea creştină! exclamă Sarpedon. Prietenul tău din Palestina ştie că ar putea să fie arestat din cauză că se preface că vindecă bolile oamenilor cu ajutorul acestor mijloace?

— Se preface! exclamă Lucia. Cred că n-a fost prefăcătorie când a vindecat pe Demetrius!

— Va trebui reclamat autorităţilor! declară Sarpedon şi se apropie cu paşi rigizi de ieşire.

— Eu mi-am închipuit că un medic trebuie să se bucure întotdeauna când constată că unul dintre bolnavii săi a reuşit să se vindece. Indiferent de felul în care s-a vindecat, ripostă Lucia.

Sarpedon nu-i răspunse, ci închise uşa pe urma sa, apoi intră în bibliotecă unde senatorul şi Marcellus începuseră să prânzească şi, renunţând la obişnuita sa suavitate, începu să protesteze.

— Ei, haide, Sarpedon, ia loc, răspunse senatorul cu amabilitate, şi prânzeşte împreună cu noi. Înţeleg motivul

nemulţumirii tale. Dar aceasta de acum a fost o întâmplare neobişnuită. Ai făcut tot ce ţi-a Stat în putere. Fără îndoială, trebuie să fii mulţumit că grecul s-a făcut bine, deşi tratamentul la care a fost supus este - hai să zicem -neobişnuit.

Sarpedon refuză fructele oferite de Decimus şi rămase în picioare cutremurând u-se de nemulţumire.

— Cred că n-ar fi deloc plăcut, răspunse el cu glasul rece, dacă s-ar afla că senatorul a chemat în casa sa pe unul dintre creştinii aceia care uneltesc, pentru a îngriji de un bolnav care a fost adăpostit de el.

Marcellus sări în picioare şi se apropie de el.

— Ai uitat de jurământul lui Hipocrat! ţipă el. Mi-am închipuit că singurul amănunt ce te-ar putea interesa în calitate de medic este vindecarea bolilor. Profesiunea aceasta a ajuns atât de degenerată, încât din răutate şi pizmă nu poate să mai suporte un bolnav care s-a vindecat cu altceva decât cu medicamentele fără efect pe care le întrebuinţaţi voi?

Sarpedon se retrase spre uşă.

— Tribune Marcellus, vei avea ocazia să regreţi vorbele pe care le-ai pronunţat acum! ţipă el şi ieşi din cameră.

Vreme de câteva minute, după ce se aşezară din nou pe scaune, nici senatorul şi nici Marcellus nu scoaseră o vorbă.

— Eu credeam că vom reuşi să-l îmbunăm, zise Gallio. L-ai jignit în mândria lui. Ar putea să ne pricinuiască o mulţime de neajunsuri dacă ne va denunţa că adăpostim pe Demetrius...

— Este adevărat... va trebui să expediem pe Demetrius!

— Crezi că este destul de refăcut pentru a putea pleca astăzi?

— Va trebui să fie! Eu voi pleca la Arpino şi mă va însoţi şi el.

— Acestea sunt copilării, răspunse senatorul. El nu este astăzi în stare să încalece! îl vom trimite cu o carigă până la Pe scara. Nu-mi vine să cred că se vor gândi să-l caute într-un port de pe Adriatica, zise Gallio şi, ridicându-se în picioare, începu să se plimbe prin cameră. Voi pleca şi eu cu el, adăugă Gallio. Prezenţa mea în carigă va contribui, probabil, ca să nu fie cercetat de aproape. Afară de asta, aş putea să-i fiu şi de folos, în cazul când nu vom găsi un vas gata de plecare, voi închiria unul care să-l ducă până la Brindisi. Acolo îi va fi mult mai uşor să găsească o corabie care va pleca spre Corint.

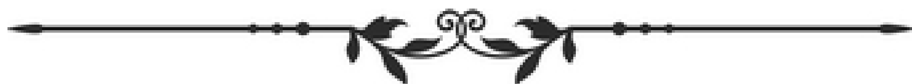
— Este o faptă extrem de generoasă din partea ta, declară Marcellus. Dacă toţi oamenii şi-ar trata sclavii în felul acesta...

— Ai dreptate, răspunse senatorul şi încercă să zâmbească. Până acum eu n-am avut obiceiul să scot propria mea carigă şi să-mi conduc sclavii când s-a întâmplat ca ei să plece din serviciul meu. Dar cu Demetrius este altceva. Şi-a recâştigat viaţa datorită unei făgăduieli, care va trebui respectată. Altfel n-ar mai avea dreptul să trăiască.

— Cred că tu "ai deveni un bun creştin, declară Marcellus, dar în aceeaşi clipă constată, după încruntătura tatălui său, că vorbele pe care le-a pronunţat nu sunt la locul lor.

— Oamenii cinstiţi, fiule, şi-au ţinut întotdeauna cuvântul cu mult înainte de propovăduirea credinţei creştine... Haide să ne pregătim de plecare. Ziua este favorabilă şi cei din Roma nu se vor gândi ca astăzi să urmărească un fugar. Locuitorii şi autorităţile nu se interesează de altceva decât de Ludi Romani. Spune-i lui Lentius să scoată carigă!

CAPITOLUL XXV

Făcând un ocol prin cartierele mărginaşe ale oraşului şi ferindu-se de arterele de circulaţie mai aglomerate până când ajunseră la o depărtare de douăsprezece leghe spre răsărit, carigă senatorului, urmată de la o mică distanţă de rândaşii care-l însoţeau, reuşi să iasă din oraş fără să fie oprită de cineva. Din când în când la răscrucea drumurilor trebuiau să se oprească pentru a lăsa să treacă cotigile încărcate cu produse rurale care se îndreptau spre Roma, dar nimeni nu-i întrebase încotro merg.

Convingerea senatorului că vor putea face drumul acesta fără nici o piedică se dovedi întemeiată. Dacă cineva avea motive să dispară din Roma fără să atragă atenţia asupra sa, aceasta era ziua cea mai indicată: Ludi Romani, cea mai veche şi mai populară dintre toate festivităţile populare, trebuia să înceapă peste trei zile. În aşteptarea acestor festivităţi anuale, închinate lui Iupiter, tot oraşul era în fierbere.

Populaţia începuse să iasă pe străzi şi în toate părţile treceau cortegii de rapsozi şi saltimbanci, a căror menire era să înveselească lumea. Locuitorii îşi împodobiseră casele cu drapele şi frunze de laur. Curioşii începuseră să sosească din depărtatele regiuni ale metropolei. Zgomotul şi aglomeraţia creşteau cu fiecare ceas; toate drumurile ce duceau la Roma erau pline de curioşi, de oameni care se întorceau acasă, de rapsozi, vrăjitori, dansatori, acrobaţi, scamatori, de pungaşi şi de menajeriile ursarilor şi ale celor cu maimuţe.

Toţi fuseseră cuprinşi de o veselie contagioasă. Oamenii lăsaseră lucrul şi disciplina fusese abandonată. Se dusese vestea că anul acesta Ludi Romani vor fi de o veselie fără precedent. Noul împărat nu era zgârcit. Morocănosul Tiberiu, căruia festivităţile nu-i făceau plăcere, era mort şi îngropat. Seianus, bătrânul acela care învârtea fiecare sesterţ de şapte ori în palmă înainte de a-l cheltui, fusese asasinat ca şi Gaius, aşa că au scăpat de ei. Anul acesta festivităţile Ludi Romani meritau

să fie văzute, împăratul Cizmuliţă va purta de grijă ca poporul să se distreze. Până şi creştinii vor putea-răsufla tihniţi vreme de zece zile, căci nimeni nu se va mai ocupa de ei, deoarece în timpul serbărilor reprezentanţii autorităţilor vor fi ameţiţi de băutură şi-i vor uita.

La răscrucea drumului din Avezzano, carigă senatorului se opri la umbră şi Marcellus descăleca, deoarece aici trebuiau să se despartă şi el să apuce spre Arpino. Îşi luă rămas bun, şi Demetrius, care se simţea încă destul de slăbit, păru emoţionat de această despărţire. Marcellus însă se strădui din toate puterile să-şi stăpânească tremurul glasului.

— Drum bun, Demetrius! zise el. Şi-ţi urez să reuşeşti în toate întreprinderile tale! Probabil va trece vreme lungă înainte de a ne mă întâlni.

— Probabil nu va trece atât de mult, răspunse Demetrius şi se strădui să zâmbească.

— De... fie că va trece mult, fie că va trece puţin, de întâlnit tot ne vom întâlni, dragul meu prieten! Cred că de asta eşti convins, nu-i aşa?

— Pe de-a-ntregul convins!

După ce încalecă din nou pe Istar, plecă în galop şi, când coti spre miazăzi în drumul spre Arpino, întoarse capul şi le făcu semn. Aici drumul era mai slobod şi putea înainta cu uşurinţă. După ce drumul începu să urce, Istar domoli goana şi Marcellus o lăsă să alerge în trap uşor.

Acum când ştia că Demetrius a plecat fără a fi pândit de nici o primejdie, se simţea mai uşurat. Plecase să se întâlnească cu Diana, aşa că ce se va întâmpla de aici înainte nu-l mai interesa, în Alatri se opri la un han şi dădu lui Istar o traistă plină de ovăz, iar în timpul popasului un slujitor o ţesălă şi o adapă. După ce ieşi din oraş, Marcellus o duse de căpăstru o bucată de drum, apoi încalecă din nou şi plecă în goana. În lumina soarelui după-amiezei, piscurile Apeninilpr luceau sub gluga lor de zăpadă.

Se întunecase bine când ajunse la Arpino, unde paznicul de la intrarea vilei îl recunoscu imediat.

— Să nu trezeşti pe nimeni, îi porunci el. Voi băga calul în grajd şi-mi voi găsi undeva un colţişor ca să pot dormi.

N-avu încredere nici în grăjdarii lui Kaeso, aşa că îi aduse el însuşi găleata de apă şi-i supraveghe aşternutul, vorbind tot timpul cu ea cum ar fi vorbit cu un prieten, aşa că slujitorii

începură să zâmbească. După ce află că odaia lui este liberă, se duse la culcare, simţindu-se epuizat de evenimentele întâmplate în ultimele douăzeci şi patru de ceasuri.

Appius Kaeso îşi dădu seama că precauţia de a face pe Diana să lucreze în vii este o măsură inutilă, deoarece în zilele care precedă şi cât vor dura festivităţile împăratul nu va avea timp ca să se mai gândească la ea.

Noaptea trecută o aduseseră înapoi la vilă, şi, aceasta fiind prima dimineaţă când Diana se simţea în mai multă siguranţă, Antonia stăruise să doarmă până când se va simţi odihnită.

Puţin după revărsatul zorilor, Kaeso se duse la grajduri şi astfel află despre sosirea lui Marcellus, aşa că intră în camera lui şi-I găsi treaz. Stătură împreună de vorbă vreme de o jumătate de ceas şi se informară unul pe altul despre tot ce s-a întâmplat din ziua despărţirii lor. Marcellus constată că prietenul său Kaeso a pierdut mult din impetuozitatea lui de până acum, dar cu toate acestea îl puteai recunoaşte după felul în care se grăbea să-ţi dea un sfat.

— De ce nu te căsătoreşti cu Diana imediat? întrebă Kaeso. De vreme ce toată lumea te crede mort, împăratul îşi închipuie că are dreptul să se intereseze de bunăstarea ei. După ce va deveni soţia ta, Cizmuliţă nu va putea invoca nici un pretext pentru a justifica interesul tău faţă de ea.

Aşezat pe marginea patului, numai pe jumătate îmbrăcat, Marcellus se gândi vreme atât de îndelungata, încât Kaeso se crezu îndreptăţit să-l întrebe:

— Cred că voi doi sunteţi îndrăgostiţi unul de altul, nu-i aşa?

— Da, Kaeso, dar nenorocirea este, răspunse el abătut, că Diana nu pare hotărâtă să se căsătorească cu mine.

— Nu pare hotărâtă? ripostă Kaeso mirat. Sigur că este hotărâtă, mai încape vorbă? Altfel ce motive ar avea să afirme că este logodită cu tine?

— A spus ea vorbele acestea? întrebă Marcellus şi se ridică în picioare.

— Sigur că le-a spus! Nu-i adevărat?

— Ultima dată când am văzut-o, Kaeso, mi-a răspuns că o căsătorie între noi ar fi greşită de vreme ce eu sunt creştin.

— Acestea sunt mofturi. Diana este tot atât de convinsă creştină ca şi tine! în cazul când a fi creştin înseamnă să te porţi cu dragoste şi prietenie faţă de cei care sunt mai prejos decât

tine, atunci din punct de vedere creştinesc Diana ar merita o răsplată. Ar fi trebuit s-o vezi lucrând! Vreme de o săptămână şi mai bine cât a lucrat la vie a stat într-o odăiţă împreună cu Metella, cu care s-a împrietenit foarte mult; cât despre Metella, cred pa fata aceasta a devenit cu totul altfel decât era înainte de asta. Nici nu o mai recunoşti!

— Sunt foarte mulţumit! declară Marcellus, îmi pare bine că Diana a facut această experienţă, în aceeaşi clipă, privirile ochilor i se tulburară. Dar cu toate acestea este o mare deosebire între dorinţa Dianei de a mărturisi credinţa creştină şi datoria pe care o am eu de a mă asocia cu o grupare a celor pe care guvernul imperiului îi consideră proscrişi... şi de a-mi petrece tot timpul Între oameni a căror viaţă se găseşte în continuă primejdie. Acesta este punctul ele vedere cu care Diana nu este de acord.

— De... eu cred că din pricina asta nu s-ar putea s-o condamni! se răsti Kaeso.

— Cred că tot aşa nici pe mine nu mă poate condamna nimeni, adăugă Marcellus. Eu nu sunt liber ca să-mi pot alege drumul.

Se întâlniră în atriumul vilei. Antonia, care începuse să-i spună ceva, se opri în mijlocul frazei şi plecă repede invocând un pretext oarecare. Diana începuse să coboare încet treptete scării de marmură. Se ridică în picioare şi twecu în lungul atriumului ca s-o întâmpine, în primul moment când îl văzu, fata păru că ezită, apoi un zâmbet de extaz îi lumină obrazul şi se repezi în braţele lui.

— Iubita mea! murmură Marcellus strângându-o la piept. Rămaseră vreme îndelungată îmbrăţişaţi. Diana îi oferise buzele şi acum începuse să plângă liniştită la pieptul lui.

— Ai venit după mine, îngână ea în şoaptă.

— Aş vrea să te ştiu lânga mine pentru toată viaţa, iubita mea! Fata dădu încet din cap fără să deschidă ochii.

— A fost dinainte hotărât să se întâmple în felul acesta! zise ea.

— Diana! exclamă el şi-şi lipi obrazul de al ei. Vorbeşti serios? Vrei să devii a mea pentru totdeauna? Indiferent de ceea ce se va întâmpla?

Ridică amândouă braţele şi i le petrecu împrejurul gâtului, apoi îi oferi cu patimă buzele.

— Chiar astăzi? întrebă Marcellus emoţionat.

Se retrase puţin ca să se uite la el mirată şi cu ochii plini de lacrimi. Apoi se desprinse din îmbrăţişarea lui şi-l apucă de mână.

— Şi de ce nu? murmură ea fericită. Haide! Să le spunem şi lor! zise ea cu glasul înduioşat. S-au purtat atât de frumos faţă de mine, Marcellus. Sunt sigură că le va face plăcere!

Antonia era în grădină împreună cu Appius. Obrajii lor străluceau de mulţumire când îi văzură că se apropie în lungul aleii, ţinându-se de mână, şi se ridicară în picioare ca să-i întâmpine. Antonia sărută pe Marcellus într-un fel care păru ceva mai mult decât o simplă formalitate socială, iar Diana sărută pe Kaeso, care rămase încântat. Apoi se apropie de Antonia şi o îmbrăţişa.

— Appius, zise Diana, în calitate de proprietar funciar ai dreptul să ne căsătoreşti, nu-i aşa?

— Este exact ceea ce voi face! răspunse Kaeso cu mândrie şi se bătu cu pumnul în piept.

— Chiar astăzi? întrebă Marcellus.

— Sigur că da! răspunse Kaeso.

— Haideţi să ne aşezăm pe bancă, propuse Antonia şi să vorbim despre felul în care vom proceda. Vom tace o nuntă discretă, pe care o vom sărbători în atrium numai cu membrii familiei; dar Antoniu unde este?

— Încă nu s-a trezit, răspunse Marcellus. Am întrebat şi eu de el.

— Sau, dacă vreţi, vom pofti pe toată lumea. Locuitorii din Arpino vă iubesc pe amândoi. Cred că ar fi admirabil dacă...

— Să facem nunta în aer liber, stărui Diana.

— Acolo unde Marcellus avea obiceiul să le vorbească în fiecare seară, propuse Appius.

— Pe la asfinţitul soarelui, adăugă Antonia.

— În cazul când hotărârea voastră este definitivă, voi trimite vorbă lui Ibiscus ca oamenii să fie liberi pentru ziua de astăzi, în felul acesta Vor avea ocazia să se spele şi să se îmbrace mai cu îngrijire, zise Appius.

— Este, un gest prevenitor, încuviinţă Marcellus.

— Iată şi leneşul de Antoniu, exclamă maică-sa înduioşată. Antoniu se apropie cu fruntea plecată, probabil gândindu-se la

ceva. Când ridică privirea şi-i văzu, se apropie de ei în fugă. Marcellus îl cuprinse în braţe.

— De ce n-aţi trimis pe cineva după mine? întrebă el. Spune, Marcellus, cât timp vei putea sta la noi?

— Îi vom reţine, dragul meu, cât mai mult, răspunse maică-sa. Astă-seară Diana şi Marcellus se vor căsători.

Mirat de ştirea aceasta neaşteptată, Antoniu întinse mâna spre Marcellus, apoi se întoarse spre Diana, dar nu prea ştiu cum ar trebui s-o felicite.

— Mireasa trebuie sărutată! îi spuse tatăl său.

Antoniu se simţi sfios, dar Diana se apropie de el şi-l sărută cu toată candoarea.

Spunându-le că va fi obligat să trimită un slujitor în vie, Kaeso se îndreptă spre poartă. Antonia le spuse că, dacă astă-seară vor vrea să se ospăteze, ea va trebui să înceapă imediat pregătirile necesare. Antoniu se gândi că probabil va găsi să facă şi el ceva şi-şi aduse aminte c-ar trebui să prânzească. Marcellus şi Diana se aşezară împreună pe bancă şi se ţinură de mână.

— Acum spune-mi cum a reuşit Demetrius să te găsească? întrebă Diana.

Întâmplarea aceasta fu lungă şi emoţionantă, aşa că fata îşi simţi ochii plini de lacrimi. Bietul Demetrius, care era atât de curajos şi de credincios faţă de stăpânii săi! Şi ce vindecare misterioasă! Probabil va fi mulţumit că este liber şi se poate întoarce în ţara lui! Se va întâlni cu Teodosia!

— Nu va putea să-i ofere ceva deosebit, zise Marcellus. Viaţa unui creştin nu valorează prea mult. Afară de asta, Demetrius nu este omul care să se ferească de primejdii. Dar cu toate acestea, Teodosia nu-l va iubi cu nimic mai puţin decât înainte de asta. Dacă se va întoarce la ea, fata aceasta îl va primi şi în bine, şi în rău.

— Cred că vorbele acestea le-ai spus şi pentru mine, murmură Diana. Bine, Marcellus, eu sunt dispusă să te primesc şi în felul acesta.

O strânse aproape de el şi o sărută.

— Kaeso este de părere, declară Marcellus după o lungă tăcere, şi eu sunt de acord cu el, că astăzi nu este nici o primejdie să te iau cu mine şi să te duc la maică-ta. Împotriva ta nu există nici o acuzare. De asemenea nici Caligula nu va

pretinde că te caută pentru a te feri de primejdiile la care eşti expusă de vreme ce vei fi căsătorită cu mine.

— Bine, dar. care este situaţia ta, dragul meu? întrebă Diana speriată. Când te vei întoarce acasă după ce toată lumea a fost informată că te-ai înecat, apariţia ta neaşteptată va da mult de vorbit. Crezi că împăratul n-ar putea să afle că tu eşti creştin?

;— Este probabil că va afla... dar va trebui să ne asumăm acest risc. Caligula este un nebun. Şi s-ar putea să-i treacă ceva cu totul neaşteptat prin minte, aşa că-şi va uita de creştini. Faptul că tatăl meu este senator va determina pe caraghiosul acesta să se gândească bine ce face înainte de a ordona arestarea mea. În orice caz nu se poate ca tu să stai ascunsă la infinit. Prin urmare, va fi mai bine să plecăm... şi vom vedea ce se va întâmpla de aici înainte.

— Când vom pleca?

— Nu vom putea pleca în mod brusc din casa familiei Kaeso, căci astfel ar însemna să-i jignim. Să mai zăbovim până poimâine. Festivităţile pentru Ludi Romani vor începe exact în ziua aceea, aşa că vom putea ajunge la Roma fără să ne împiedice nimeni.

— Putem ajunge fără să ne ferim de patrule?

— Da, draga mea. În cazul când ne-am travesti şi am fi arestaţi pe drum, ne-am găsi într:o situaţie primejdioasă.

Diana se cuibări în braţele lui.

— Dacă tu eşti cu mine, nu mă mai tem de nimic, murmură ea.

Toată după-amiaza locuitorii din Arpino greblară iarba din bătătura satului. Ibiscusj supraveghe construirea unui chioşc, pe care fetele îl împodobiră cu frunze de ferigă şi cu flori. Bucătarii vilei alergau în toate părţile şi scoteau din cuptoare turtele dospite cu miere şi fripturile. Aerul era saturat de mirosul mirodeniilor şi al fripturilor de miel şi de raţe pe care le trăseseră în frigărivChelarul vilei îşi zise că probabil Kaeso a înnebunit când văzu ce fel de vin se va împărţi celor din Arpino.

Zvonul de glasuri din bătătura satului păru că se mai domoleşte în momentul când cortegiul nupţial apăru în poarta vilei. Apoi începură uralele şi aclamaţiile. Pentru Diana! Pentru Marcellus! Şi în acelaşi timp şi pentru familia lui Appius Kaeso!

Se opriră unul lângă altul în chioşcul improvizat de lucrători şi după ce se făcu linişte, Kaeso, care părea mai demn ca

niciodată, ie împreună mâinile şi le ceru să declare că doresc să devină soţ şi soţie. Apoi cu glasul le spuse că unirea lor a fost celebrată în conformitate cu prevederile legii matrimoniale.

Tinerii căsătoriţi se întoarseră spre oamenii din Arpino. Aclamaţiile începură din nou. Membrii familiei Kaeso îi felicitară şi-i îmbrăţişară cu dragoste, în primul moment, lucrătorii nu ştiură cum ar trebui să procedeze. Un moşneag, cu capul tremnurând, se apropie de ei şi le strânse mâinile. Veni şi Ibiscus, mândru cum se cuvenea să fie un supraveghetor, unmat de soţia sa, care se înfăşurase într-un şal mâi frumos decât al celorlalte femei. Imediat după aceea se apropiară şi alte femei urmate de soţii lor, care îşi făcură loc printre ceilalţi, şi se scărpinară după câte o ureche. Pe cei mai mulţi dintre ei Marcellus îi cunoştea după nume. Diana îmbrăţişa pe Metella, care începuse să plângă. De Marcellus vru să scape cu o simplă înclinare respectuoasă, dar el o cuprinse în braţe şi o sărută, fapt care fu cel mai de seamă incident în timpul acestei nunţi. Oamenii începură să aclame pe Metella, care de ruşine nu ştia unde să se ascundă şi în ce parte să se mai uite. Imediat după aceea Appius Kaeso făcu semn lui Ibiscus c-ar vrea să spună câteva cuvinte Ibiscus scoase un chiot uriaş şi numaidecât se făcu linişte. Apoi le dădu de ştire că stăpânul ar vrea să ie spună ceva. Kaeso îi pofti pe toţi la ospăţ. Sclavii începură să apară din curtea vilei, aducând tăvile grele încărcate cu bucate.

— Ei, ce ziceţi... ne întoarcem la vilă? întrebă Kaeso.

— Te rog, stărui Diana, va fi mult mai bine să rămânem aici şi să cinăm împreună cu oamenii.

— Eşti o fată tară pereche, murmură Marcellus.

— Bine, dar avem şi îngheţată! protestă Kaeso. Diana îşi petrecu înduioşată braţul pe sub al lui Appius.

— Îngheţata poate să mai aştepte, murmură ea.

Kaeso plecă fruntea şi zârnbi, apoi se uită în ochii ei şi dădu din cap în semn de încuviinţare.

— Nu vreţi să vă uitaţi la Antoniu? întrebă stăpâna casei şi începu să râdă mulţumită.

Tânărul Antoniu, încins cu un şorţ, se postase în faţa unei mese şi tăia friptură de miel pentru nuntaşii din Arpino.

Sarpedon se ţinu de vorbă. Jignit îa demnitatea lui de profesionist şi fiind convins că nu va avea nimic de pierdut dacă

va denunţa pe cei din familia Gallio, luă hotărârea să ducă până la capăt ameninţarea adresată tribunului Marcellus.

Dar dorinţa de a se răzbuna împotriva familiei Gallio, a cărei bunăvoinţă îi fusese trecută ca moştenire de la părintele său, avusese şi alte motive. Dacă incidentul acesta nenorocit s-ar fi întâmplat acum câteva săptămâni, probabil Sarpedon ar fi trecut cu vederea jignirea ce i se adusese, dar acum multe se schimbaseră. Azi nu mai avea nici un motiv să aştepte favoarea patricienilor conservatori. AdevăruJ era că în timpul domniei acestei dinastii era mult mai bine să rupi orice legături cu oamenii aceştia pentru a nu te duce la fund odată cu ei. Tânărul Caligula n-avea nici un fel de simpatie faţă de oamenii politici mai în vârstă, care erau partizani ai economiilor şi care dezaprobau risipa făcută de el în vistieria imperiului. Toată lumea spunea că împăratul Cizmuliţă va încerca să îngenuncheze opoziţia lor la prima ocazie ce se va oferi.

Sarpedon cunoştea pe Quintus, deşi nu-l mai văzuse din ziua ascensiunii pe neaşteptate între curtenii lui Caligula. Din fericire pentru el însuşi, bătrânul Tuscus murise primăvara trecută, şi Sarpedon, care-l îngrijise în timpul bolii de care suferise bătrânul poet şi bărbat de stat, nu mai avusese ocazia să vadă pe nimeni dintre membrii familiei lui. Nu ştia nici dacă familia acestuia va continua să-l păstreze în calitate de medic al casei după moartea bătrânului. Fără îndoială, nu putea decât să-i folosească dacă va dovedi lui Quintus de partea cui este el în lupta încinsă între împăratul Cizmuliţă şi membrii Senatului.

Oricât ar fi fost de revoltat şi de nerăbdător, Sarpedon totuşi nu îndrăzni să dea buzna peste augusta persoană a lui Quintus, mai ales cu trădarea familiei Gallio, în conformitate cu obiceiul curţii, ceru o audienţă şi aşteptă nerăbdător vreme de trei zile pentru a fi admis în faţa înaltului şi puternicului Quintus. Dar în timpul acestei aşteptări avu ocazia să-şi completeze amănuntele răzbunării sale, deoarece sclavul său aflase de la Decimus că senatorul şi Marcellus au plecat cu grecul într-o direcţie necunoscută.

După ce-şi făcuse drum printre cei care se îmbulzeau în faţa palatului, Sarpedon, asudat şi ostenit, fu lăsat să aştepte în atriumul de marmură, împodobit cu aur şi fildeş, printre ceilalţi potentaţi sosiţi din provincie pentru a cere favoruri. Deşi era încă devreme, majoritatea demnitarilor arătau ameţiţi de

băutură; unii dintre ei făceau strâmbături caraghioase, iar alţii se plecau peste balustrada scărilor şi începeau să verse.

Într-un târziu, Sarpedon fu introdus în camera lui Quintus, care luase hotărârea să termine repede cu el, dar asta înainte de a-i spune că i-a adus o ştire despre sclavul Demetrius, care era în slujba familiei Gallio. Gând îi spuse vorbele acestea, Quintus tresări şi începu să-l asculte cu atenţie. La vila senatorului fusese adus un evreu creştin care recitase descântece pe deasupra grecului care fusese uşor rănit. Tribunul Marcellus nu numai că nu era mort, dar el adusese pe vrăjitorul acesta în casa senatorului; or, din vorbele şi toată atitudinea lui se poate vedea limpede că el este în legături strânse cu revoluţionarii creştini. Senatorul şi Marcellus au scos din casă în taină pe acest sclav grec şi au plecat eu el, probabil pentru a-l ascunde undeva, ceea ce dovedeşte că uneltesc împreună.

Quintus îl asculta cu interes, dar cu toate acestea Sarpedon se pomeni copleşit de invective şi de reproşuri din pricină că i-a trebuit atâta vreme pentru a se decide să-i denunţe.

— Ascultă, Sarpedon, zbieră Quintus la el, toată viaţa n-ai fost altceva decât un caraghios. Dacă s-ar fi întâmplat să nu fii fiul tatăl tău, care a fost un medic înţelept, nimeni nu te-ar chema nici cel puţin să dai o curăţenie unui câine când este bolnav de pântecăriţă!

Văzând ce părere are favoritul împăratului despre el, Sarpedon se ridică de pe scaun şi se înclină, apoi se retrase de-a-ndărătelea spre uşă şi ieşi în atriumul care duhnea din pricina aerului stătut, în vremea de astăzi, nimeni nu ştia cum ar trebui să se poarte pentru ca să câştige încrederea lui Caligula. Un fapt însă era mai presus de îndoială: imperiul era în declin, dar înainte de prăbuşirea împăratului Cizmuliţă el va avea grijă ca pe toţi cei care mai credeau în simţul omeniei să-i îngenuncheze şi să-i umilească.

Quintus nu informă imediat pe împăratul Cizmuliţă despre ceea ce aflase de la Sarpedon, zicându-şi că va fi mult mai bine ca în primul rând să pună mâna pe prăda sa proprie. Dacă Marcellus este în viaţă era sigur că el ştie unde se găseşte Diana.

Fu trimis un număr redus de pretorieni din garda palatului pentru a supraveghea vila senatorului Gallio şi a face raport

despre orice mişcare ce vor constata. Ziua următoare primi ştirea că senatorul s-a întors singur din drumul pe care-l făcuse. Dar în palatul imperial era atâta învălmăşeală, încât Quintus îşi zise că va fi preferabil să mai aştepte înainte de a da o lovitură decisivă. Favoriţii curţii sosiseră în număr atât de mare, încât nu te puteai ocupa de nimic altceva decât de cererile lor. Acuzaţia împotriva senatorului mai putea întârzia, dar cu toate acestea dădu ordin gărzii să continue cu supravegherea vilei. Dacă se va arăta tribunul Marcellus, îl vor aresta imediat.

Ii veni să râdă gândindu-se la Tullus, care va avea oarecare bătaie de cap în această împrejurare; dar pe Quintus îl interesa prea puţin ce va face Tullus, deoarece nici el, nici Marcellus nu puteau să-i fie de vreun folos. El fusese cel care sugerase împăratului ideea de a însărcina pe Tullus cu curăţirea catacombelor. Ce va zice oare când se va pomeni faţă în faţă cu prietenul său din copilărie, astăzi cumnatul său, şi va fi obligat să-l aresteze? în orice caz, asta va fi treaba lui.

Târziu, în noaptea a treia de Ludi Romani, primi ştirea că Diana a sosit la vila maică-sii, însoţită de Marcellus.

Împăratul Cizmuliţă băuse toată ziua, aşa că acum începuse să zbiere şi să pălmuiască slujitorii însărcinaţi să-l ducă la culcare. De astă dată însă zgomotul infernal al străzilor şi urletele dezmăţului din palat erau atât de asurzitoare încât împăratul Cizmuliţă nu putea închide ochii şi se zvârcolea în aşternut, chinuit de atroce dureri de cap.

Până şi Quintus îşi primi partea lui de invective şi înjurături, căci împăratul îl făcu răspunzător pentru urletele celor care treceau în cortegii pe stradă şi pentru condiţiile respingătoare în care erau sălile de festivităţi ale palatului. Afară de asta, spunea împăratul, felul în care s-au desfăşurat astăzi festivităţile din Forum Iulianum a fost adevărată ruşine.

— Ia spune, Quintus, cine poartă vina? Până acum nu s-a întâmplat încă să se audă citindu-se o odă atât de banală şi atât de lungă dedicată lui Iupiter şi nici nu s-au mai auzit coruri care să cânte atât de prost.

— Aveţi dreptate, maiestate, dar suntem obligaţi să respectăm vechiul ritual, răspunse Quintus cu glasul mieros.

Imediat după aceea îi păru rău că a încercat să se dezvinovăţească. Acum nu era momentul să răspundă lui Cizmuliţă cu „aveţi dreptate... dar", indiferent de temeinicia

răspunsului pe care i l-ar fi dat. Maiestatea-sa se înfurie şi începu să zbiere că împrejurul său are o adunătură de tâmpiţi. Prin urmare, este tocmai timpul să încredinţeze demnităţile curţii unor oameni care-i vor asculta poruncile. Quintus, cu tot ce a făcut până acum, s-a dovedit un demnitar incapabil.

Astfel Quintus îşi zise că acesta este momentul cel mai indicat pentru a recâştiga favoarea împăratului, aşa că pofti pe toţi ceilalţi să iasă din dormitor.

— Fiica lui Gallus a fost găsită, îl anunţa el.

— Ei, comedie! exclamă Cizmuliţă. Va să zică, până la urmă târâtoarele tale totuşi au reuşit să-i descopere ascunzătoarea. Unde este acum această fermecătoare sirenă de gheaţă?

— Este în casa ei părintească. A sosit acum un ceas, maiestate.

— A adus-o grecul tău favorit?

— Nu, maiestate... grecul a fost ascuns de senatorul Gallio. Diana a fost adusă acasă de tribunul Marcellus, despre care se spunea că s-a înecat.

— Ooo, va să zică a apărut şi el? Adoratorul! Şi ce a facut până acum din ziua când a dispărut şi s-a crezut despre el că s-a înecat în mare.

— A stat ascuns. Se spune despre el că este creştin, maiestate!

— Ce face? zbieră Cizmuliţă. Creştin! Cum se poate ca un tribun să se însoţească cu astfel de netrebnici? Nu cumva prostul acesta îşi închipuie c-ar putea să se pună în fruntea unei revoluţii? Dă ordin să fie arestat pentru trădare! Să-l aduci în faţa mea! Chiar acum!

— Este foarte târziu maiestate, şi mâine veţi avea mult de lucru.

— Sunt mort de oboseală, Quintus, din pricina acestor festivităţi plictisitoare. Ce torturi ne mai impune lupiter pentru ziua de mâine?

— Maiestatea-voastră va trebui să participe la jocurile sportive care se vor desfăşura înainte de amiază. Va urma apoi recepţia Gărzii Pretorienilor în Senat şi după aceea banchetul dat în cinstea lor şi a soţiilor lor.

— Fără îndoială cu discursuri! gemu Cizmuliţă.

— Aceasta este tradiţia, maiestate. După banchet va urma o procesiune la templul lui Iupiter, unde senatorii vă vor prezenta omagiile lor.

— Nici o plăcere va să zică! Nu te-ai gândit, Quintus, că banchetul acesta în onoarea caraghioşilor de pretorieni ar putea fi înveselit cu ceva pentru a mai îmblânzi banalitatea discursurilor?

— La masă, maiestatea-voastră va avea parte de o plăcută vecinătate... Am poftit pe fiica lui Irod Antipa, tetrarhul Galilei! şi al Perei i.

— Pe dezmăţata aceea... de Salomeea! ţipă Cizmuliţă. Sunt sătul de ea până peste cap.

— Mi-am închipuit că maiestatea-voastră aţi constatat că este o fată atrăgătoare şi spirituală, răspunse Quintus şi zâmbi cu înţeles. Am văzut că se străduieşte în toate chipurile pentru a face plăcere maiestăţii-voastre.

Cizmuliţă făcu o strâmbătură, apoi cu totul pe neaşteptate obrazul i se lumină.

— Pofteşte pe fiica lui Gallus. O vei aşeza în dreapta mea, iar pe Salomeea în stânga. Vom cere Salomeii să ne debiteze din nou anecdotele ei, zise împăratul şi începu să râdă, ducându-şi mâinile la frunte.

— Legatul Gallus nu va considera acest procedeu drept o gravă jignire adresată fiicei sale?

— În felul acesta îi vom da şi o lecţie, murmură Cizmuliţă, pentru că îşi risipeşte fermecătoarele surâsuri de dragul unui tribun care unelteşte să înfiinţeze un alt guvern pentru imperiul nostru. Trimite imediat după el şi să fie reţinut în închisoarea palatului!

Quintus încercă să facă un gest de protestare.

— Va fi arestat, fireşte, în conformitate cu dispoziţiile privitoare la tribuni, se grăbi Cizmuliţă să adauge, îi veţi acorda toate înlesnirile prevăzute, în acelaşi timp vei pofti pe Diana la acest banchet. Te vei duce mâine dimineaţă tu însuţi şi o vei pofti. În cazul când va ezita să vină, îi vei spune că împăratul ar putea să procedeze mult mai îngăduitor faţă de prietenul ei creştin în cazul când va onora banchetul cu prezenţa ei.

— Eu mi-am închipuit că maiestatea-voastră ţine la Diana şi doreşte să-i câştige favoarea. Prin urmare ar fi imposibil ca, amenihţând-o, să puteţi reuşi în scopul pe care-l urmăriţi! Eu

sunt de părere că dacă i-aţi acorda mai multă atenţie ar fi mai uşor ca ea să uite pe tribunul Marcellus.

— Dimpotrivă! zbieră Cizmuliţă. Fata aceasta, care umblă cu nasul în vânt, nu are nevoie de adulaţii, ci de câteva lovituri de bici. Cât despre adoratorul ei, adăugă împăratul şi Se uită enigmatic la Quintus, cu el avem alte planuri.

— Stăpâne, să nu uitaţi că el este fiul senatorului Gallio! protestă Quintus.

— Cu atât mai rău pentru el! ripostă Cizmuliţă. Cu această ocazie vom da şi bătrânului o lecţie... astfel că Senatul va putea să-şi dea seama de-fealitate!

Quintus plecă el însuşi, însoţit de un detaşament de pretorieni călări, îmbrăcaţi în uniforme elegante, pentru a preda Dianei invitaţia la banchetul împăratului. Fu anunţată în apartamentul ei şi coborî imediat în atrium. Era palidă şi cu ochii umflaţi de plâns, dar atitudinea ei părea foarte mândră. Paula, care se simţea năucită şi înspăimântată, veni împreună cu ea.

Quintus se înclină cu tot respectul în faţa lor şi întinse Dianei pomposul sul de pergament; dar văzând că Diana nu poate desprinde destul de repede numeroasele peceţi cu care era închis şi presimţind că ar putea economisi un timp preţios, deoarece înainte de amiază avea o mulţime de obligaţii, Quintus le spuse ce conţine documentul. Diana tresări speriată.

— N-ai vrea să informezi pe maiestatea-sa, începu Paula încercând să-şi stăpânească tremurul glasului, că fiica legatului Gallus este prea adânc întristată pentru a putea fi o plăcută tovărăşie la banchetul împăratului?

— Invitaţia împăratului, începu Quintus şi se înclină rigid în faţa ei, nu este adresată soţiei legatului Gallus, ci fiicei sale. De vreme ce este aici de faţă va răspunde singură ce hotărăşte.

— Mama a spus adevărul, declară Diana cu glasul stins. Te rog spune împăratului să mă ierte. Eu sunt bolnavă.

— Probabil va fi nevoie să-ţi spun că tribunul Marcellus, care acum se găseşte în închisoarea palatului, va fi judecat mâine pentru trădare. S-ar putea ca atitudinea împăratului să fie mai binevoitoare în cazul când fiica legatului Gallus va fi dispusă să onoreze banchetul cu graţioasa ei prezenţă.

— Bine, răspunse Diana cu glasul abia perceptibil. Voi veni.

— Dacă soţui meu ar fi acasă, adăugă Paula renunţând la orice prudenţă, cred c-ar fi o vărsare de sânge înainte de a ne impune această crudă umilinţă.

— Eşti surescitată, declară Quintus. Ingăduie-mi să-ţi spun că nu-ţi poate folosi la nimic făcând astfel de declaraţii. Eu nu. voi informa pe maiestatea-sa, dar te sfătuiesc să fii mai prudentă.

Apoi înclinându-se adânc se -întoarse în loc şi ieşi în peristil, urmat de suita sa-.

Marcellus rămase mirat de felul în care fu tratat de pretorienii care-l arestaseră şi de slujbaşii închisorii palatului. Probabil purtarea lor se datora calităţii sale de tribun. Fiind trezit din somn în puterea nopţii în vila lui Gallus, coborâse în atrium, unde era aşteptat de un centurion care adusese douăzeci de pretorieni.

Dându-şi seama c-ar fi zadarnic să se împotrivească unor oameni care veniseră într-un număr atât de mare, le ceru voie să se întoarcă în apartamentul său pentru a-şi lua lucrurile de care va avea nevoie şi cererea îi fu aprobată cu toată curtenirea. Despărţirea fu dureroasă. Diana se încleşta cu amândouă mâinile de el şi începu să plângă deznădăjduită.

— Fii curajoasă, draga mea, o imploră el. Probabil arestarea aceasta a fost ordonată numai cu intenţia de a mă umili. S-ar putea ca împăratul să-mi facă reproşuri severe ca după aceea-să rnă pună în libertate... după ce mă va preveni ce mi se poate întâmpla de aici înainte. Să nu pierdem nădejdea.

Apoi se desprinse din braţele ei şi urmă pe centurion, îi oferiră un cal şi-l împresurară din toate părţile; nimeni dintre cei care circulau pe străzi cu ocazia acestor festivităţi n-ar fi putut să bănuiască despre el că este arestat.

După ce ajunseră la palat fu condus în închisoare, închisoarea era subterană, dar celula pe care i-o dădură era luminată şi ventilată, iar mobila părea destul de bună. Centurionul îi spuse că este liber să anunţe pe prietenii săi unde se găseşte acum; mesajele trimise de el vor fi expediate imediat şi va putea primi orice vizitator.

Marcellus se aşeză numaidecât la masă şi scrise o scrisoare:

Marcipor: sunt în închisoarea palatului, arestat pentru învinuirea de trădare. Informează pe membrii familiei. Vei putea să mă vizitezi în închisoare, dar cred că va fi mai bine ca

senatorul să nu fie expus unei astfel de umilinţe. Sunt bine tratat. Când vei veni, să-mi aduci cămaşa.

Marcellus

Puţin după revărsatul zorilor, Marcipor sosi. Părea grav şi ostenit ca orice om în vârstă. Santinelele se retraseră imediat ce-l introduseră în celulă, dându-le în felul acesta să înţeleagă că n-au intenţia să asculte despre ce vor vorbi. Mâinile reci ca gheaţa ale lui Marcipor începuseră să tremure. Privirile ochilor îi erau tulburate.

— Fiule, aş prefera să mor decât să te văd umilit în felul acesta datorită persecuţiilor, zise bătrânul Marcipor cu glasul tremurând.

— Marcipor, s-a întâmplat uneori ca oamenii să fie obligaţi să-şi sacrifice viaţa în interesul unei cauze mari. Mă simt profund întristat, dar nu din pricina mea, ci a celor care mă iubesc.

— Îngăduie-mi să trimit vorbă lui Petru, îl rugă Marcipor. El dispune de puteri extraordinare şi ar putea să te scoată chiar din această închisoare.

Marcellus clătină din cap.

— Nu, Marcipor. Viaţa lui Petru are prea mare valoare pentru a ne putea permite s-o expunem primejdiei.

— Dar Cristos? El n-ar putea veni în ajutorul tău... şi al lui Petru? întrebă moşneagul cu ochii plini de lacrimi.

— Nu trebuie să ispitim bunătatea lui Cristos, Marcipor.

— Ţi-am adus cămaşa, stăpâne, zise Marcipor şi, desfăcându-şi tunica, scoase veşmântul fără cusături.

Marcellus întinse amândouă mâinile.

— Nu te întrista, Marcipor, zise el cu glasul blând şi puse mâna pe umărul şubred al moşneagului. Să vii mâine din nou, căci s-ar putea să-ţi dau veşti mai bune decât cele de acum.

În timpul banchetului, stând aşezată la masa înaltă alături de împărat care era beat, Diana se simţi profund îndurerată de tragica mirare ce o vedea oglindindu-se în privirile senatorului Gallio. Venise singur la acest banchet, pentru că fusese obligat să vină. Îl aşezaseră la o masă mai depărtată, dar atât el, cât şi Diana se vedeau unul pe altul şi se putu constata cu uşurinţă că el a rămas convins despre ea c-a părăsit pe fiul său în momentul acestei îngrozitoare primejdii. Ar fi vrut să se repeadă la el şi să-i explice motivul pentru care a venit la acest banchet, dar îi era

imposibil. Situaţia, chiar în felul în care se prezenta acum, îi era destul de delicată.

Caligula se ocupa mai mult de Salomeea. Încercase s-o convingă, dar fară să reuşească, să repete câteva dintre anecdotele ei îndrăzneţe, dar, presimţind că împăratul ar vrea s-o întrebuinţeze drept unealtă pentru scopurile lui nemărturisite, încercase să pară cât mai demnă. Cizmuliţă, care n-o vă,zuse încă niciodată în această atitudine, nu ştia cum ar trebui să procedeze faţă de ea. Planul pe care şi-l făcuse pentru a se distra în timpul acestui banchet nu mai corespundea realităţii, în dreapta sa cu Diana, care sta indiferentă şi demnă, şi cu Salomeea ia stânga, dar fără s-o poată determina să colaboreze cu el pentru umilirea Dianei, împăratul - care sosise la banchet într-o înaintată stare de beţie - îşi zise că va trebui să recurgă la altă stratagemă.

Se întoarse spre Salomeea şi-i spuse pe un ton anume pentru a putea fi auzit şi de Diana:

— Am arestat pe unul dintre creştinii aceia care urmăresc să răstoarne guvernul impetiultii. Cazul acesta prezintă un interes special, fiind vorba despre un tribun. Ce zici, dulce Salomeea, ţi-ar face plăcere să vezi un tribun creştin retrăgându-şi vorbele şi renegându-şi credinţa în prezenţa Gărzii Pretorieniior şi a Senatului?

Salomeea întoarse capul peste umăr şi-i zâmbi enigmatică.

— Cred că situaţia aceasta va fi dificilă, afară de cazul când împăratul are intenţia să meargă până la capăt. Creştinii aceştia, maiestate, nu-şi reneagă niciodată credinţa, într-un rând, tatăl meu a încercat să determine pe un creştin în pretoriu să-şi renege credinţa, dar în loc să şi-o renege a ţinut o cuvântare care a contribuit la compromiterea reputaţiei întregii noastre familii şi mai ales a reputaţiei mele! Dacă ai fi auzit vorbele pe care le-a spus despre mine, ai fi rămas îngrozit! Purtarea lui a fost neîngăduită, aşa c-am fost obligaţi să-i pedepsim.

Ochii răi şi saşii ai lui Caligula scăpărară.

— L-aţi biciuit? întrebă el... convins că Diana a auzit întrebarea.

— I-am tăiat capul! răspunse Salomeea.

— Va să zică l-ai pedepsit, zise Caligula. Dar ce faceţi cu cei care spun vorbe neîntemeiate pe socoteala voastră chiar acolo

în Galileea? întrebă el înghiontând-o cu cotul şi începu să râdă. Imediat după aceea se întoarse spre Diana pentru a vedea ce impresie a făcut asupra ei această conversaţie. Constată că este palidă ca o moartă.

Quintus, care-şi asumase rolul de pretor, anunţă că va vorbi Cornelius Capito, care ţinu cel mai execrabil discurs din toate cele de până acum, deoarece în mod inexorabil trebuia să elogieze pe Caligula; or, bătrânul Capito era un bărbat corect. Urmă un cor care cânta o odă. Un prinţ egiptean ţinu o cuvântare şi în timpul acesta Caligula era gata să adoarmă. Făcu semn lui Quintus, iar acesta se adresă unui ajutor al său.

— Acum vom avea ocazia, se adresă Cizmuliţă Salonic!i, să ne convingem până unde merge devotamentul unui tribun creştin faţă de credinţa sa. Am trimis după el să-l aducă.

— Nu uita ce ţi-am spus, maiestate. Oamenii aceştia nu se tem de nimic.

— Vrei să faci prinsoare?

— Pe orice vei vrea, maiestate, răspunse ea cu indiferenţă. Caligula îşi desprinse o brăţară de smaralde şi o puse pe masă. Salomeea scoase un medalion pe care-l avea prins pe lanţul de aur dimprejurul gâtului şi-l deschise.

— Huâhm! murmură Caligula. Ce-ai acolo... o şuviţă de păr, ei?

— O şuviţă de păr din capul singurului om cinstit pe care l-am văzut în toată viaţa mea, răspunse Salomeea. A fost şi cel mai curajos dintre toţi.

Caligula se ridică în picioare cu greutate şi toată adunarea.aceasta de demnitari ai imperiului se ridică şi se înclină în faţa lui. Le făcu semn cu mâna să se aşeze din nou. Se simţi impresionat de multiplele lor dovezi de fidelitate faţă de tron. Se pare că atât Garda Pretorieniior, cât şi Senatul apreciază valoarea credinţei unanime faţă de împărat şi faţă de imperiu. Cei de faţă îl ovaţionară, dar manifestaţia aceasta păru timidă.

— În timpul din urmă a ajuns la cunoştinţa împăratului că o grupare secretă, formată din creştini, a început să uneltească şi să vorbească despre un împărat - un demagog evreu cu numele Isus -care a fost osândit pentru trădare şi tulburarea liniştii publice la Ierusalim, unde a fost răstignit. Ucenicii săi, un grup de pescari, ignoranţi şi superstiţioşi, au răspândit zvonul că

împăratul lor a înviat şi va întemeia o nouă împărăţie. Nebunia aceasta nici n-ar merita să vorbim despre ea, adăugă Caligula, dacă s-ar limita numai la oameni naivi şi la fanatici care-şi închipuie că ar avea ceva de câştigat dintr-o schimbare de domnie. Dar de astă dată am aflat că un tribun al nostru, Marcellus Gallio...

Privirile invitaţilor se întoarseră încet spre senatorul Gallio. Dar el nici nu clipi; sta cenuşiu la faţă şi se uita la Caligula; gura îi era - încleştată şi ochii îi scăpărau.

— Nu ne vine să credem, continuă Cizmuliţâ, că raportul ce ni s-a facut ar putea să fie întemeiat. Tribunul Marcellus Gallio, în conformitate cu legea, are dreptul să se prezinte în faţa voastră şi sa se apere!

Diana se simţi mândră de soţul ei; enorm de mândră când îl văzu că intră cu fruntea sus, înconjurat din trei părţi de gardienii palatului care pătrunseră în sală şi se apropiară de masa înaltă la care era aşezat împăratul. Pretorienii erau toţi impunători şi cu înfăţişare atletică, între douăzeci şi treizeci de ani, cu maxilare puternice, laţi în umeri şi cu obrajii arşi de soare; totuşi, îşi zise Diana, Marcellus este cel mai impunător dintre ei; şi dacă Isus, al cărui eroism a inspirat atât de puternic pe adoratul ei soţ, ar fi avut-cândva nevoie de unul care să lupte pentru el, nu putea să aleagă un bărbat mai desăvârşit decât pe Marcellus al ei.

Îi fusese atât de frică şi se temuse atât de mult că el nu va înţelege motivul prezenţei ei în această sală alături de netrebnicul acesta beat, cu obrazul ca de cocă şi cu ochii mici şi cruzi. Dar nu, Marcellus înţelesese. Ochii li se întâlniră şi ai lui se aprinseră de un zâmbet de adoraţie. Buzele lui făcură o mişcare ca şi când ar fi vrut să-i trimită un sărut.

Marcellus făcu un pas şi se opri în faţa împăratului. Toată lumea se uita încremenită şi fără să facă nici o mişcare. Tăcerea din sală părea chinuitoare, în faţa palatului începuse să se adune procesiunea celor care trebuiau să însoţească membrii Corpurilor Legiuitoare la templul lui Jupiter. Fanfarele cântau şi mulţimea adunată în lungul străzi bilaterale începuse să chiuie şi să aclame, dar în sala aceasta în care se ţinea banchetul nu se auzea nimic.

— Tribune Marcellus Gallio, începu Caligula încercând să pară demn, eşti acuzat că te-ai asociat cu partidul revoluţionarilor

care se numesc creştini. Se spune că aceşti urzitori ai revoluţiei, în mare parte sclavi şi tâlhari, au proclamat întemeierea împărăţiei lui Isus, evreul acela din Palestina care a fost osândit pentru trădare, blasfemie şi tulburarea ordinii publice. Ce ai de răspuns?

Diana încercă să descifreze trăsăturile obrazului nepăsător al soţului ei, dar nu putu descoperi nici o urmă de spaimă. Judecând după atitudinea lui de acum, părea că s-a prezentat la împărat pentru a i se conferi o distincţie. Cât era de elegant în uniforma lui de tribun! Ce putea să fie Veşmântul acela de culoare cafenie pe care-l ţinea păturit pe braţ? Diana simţi că ceva îi taie respiraţia când constată că este cămaşa galileeanului. O lacrimă fierbinte îi fugi în lungul obrazului. O... Hristoase... Îndură-te! Marcellus a adus cu el cămaşa Ta! Coboară mila Ta spre Marcellus, care Te adoră atât de mult! A renunţat la atâtea mulţumiri de dragul învăţăturii Tale! Acum este în faţa judecăţii şi încearcă să ispăşească într-un fel atât de cumplit ceea ce a greşit faţă de Tine! Rogu-Te, Hristoase, ajută lui Marcellus al meu!

— Este adevărat, maiestatea-voastră, răspunse Marcellus cu glasul sonor care putea fi auzit până în fundul sălii, că eu sunt creştin, dar nu eu sunt trădător. Nu am uneltit împotriva Imperiului Roman. Acest Isus, pe care eu l-am răstignit pe cruce, este un rege adevărat, dar împărăţia lui nu face parte din lumea aceasta. El nu are nevoie de un tron pământesc, împărăţia lui urmăreşte să se întemeieze în sufletul şi în inimile oamenilor, care încearcă să trăiască în pace, cu dreptate şi bună învoire între semenii lor.

— Spui că tu ai osândit pe acest evreu la moarte? întrebă Caligula. În cazul acesta ce te determină să-ţi primejduieşti viaţa în calitate de reprezentant al lui?

— Asta este o problemă de echitate, maiestatea-voastră. Isus n-a săvârşit nici o crimă. Procuratorul care l-a judecat a stăruit pe lângă acuzatorii lui să-l elibereze. Omul acesta nu făcuse altceva decât cutreierase regiunile rurale şi îndemnase oamenii să fie buni unii faţă de alţii, să fie cinstiţi şi iubitori de adevăr, miloşi şi îngăduitori. A vindecat pe cei bolnavi, a dat vedere celor orbi, iar pe cei trişti i-a îmbărbătat. Oamenii aceştia l-au urmat - mii de inşi - din loc în loc şi zi de zi ascultând cuvintele lui şi străduindu-se să ajungă cât mai aproape de el pentru a-şi

găsi mângâierea în durerile lor. Au evitat sinagogile, ale căror preoţi nu se interesau de ei decât pentru banii şi animalele de jertfa pe care le aduceau; n-au vândut şi n-au mai cumpărat decât de la cei care vindeau şi cumpărau cu cântăreală dreaptă.

Aici Marcellus se opri.

— Continuă! porunci împăratul. Constat că eşti un bun apărător al cauzei tale! Şi zâmbi dispreţuitor. Aproape m-ai convins şi pe mine ca să devin adept a! acestei învăţături.

— Maiestate, continuă Marcellus cu glasul cutremurat de păreri de rău, eu am primit ordinul pentru ducerea la sfârşit a osândei de moarte împotriva lui. Judecata s-a pronunţat într-o limbă pe care eu n-o cunoşteam pe vremea aceea şi n-am fost în stare să-mi dau seama de enormitatea crimei pe care am săvârşit-o decât în momentul când nimic nu mai putea fi îndreptat.

— Crimă? Ce fel de crimă? întrebă Caligula în bătaie de joc. Nu cumva pentru tine era o crimă să te supui ordinelor primite de la conducătorii imperiului?

— Imperiul, maiestate, este format din oameni slabi, care uneori pot săvârşi greşeli. Şi aceasta a fost cea mai mare greşeală ce s-a săvârşit vreodată de către conducătorul unui imperiu!

— Aşa! Va să zică conducătorii imperiului săvârşesc greşeli! rânji Caligula. Probabil vei fi destul de îndrăzneţ ca să afirmi că şi împăratul ar putea săvârşi greşeli!

— : Maiestate, eu sunt cel care stă în faţa judecăţii, nu împăratul, răspunse Marcellus.

Caligula păru că nu s-a aşteptat la răspunsul acesta şi se aprinse la obraz ca o flacără. Din partea unde era, Salomeea se auzi un chicotit gutural, care-l făcu să devină şi mai întărâtat.

— Ce este veşmântul acela de culoare cafenie pe care-l ţii pe braţ? întrebă el şi întinse arătătorul.

— Este cămaşa lui, maiestate, răspunse Marcellus şi o desfăcu ca să o poată vedea. Cu aceasta a fost îmbrăcat în ziua când a făcut drumul spre răstignire.

— Şi ai avut neruşinarea s-o iei cu tine şi s-o aduci aici în pretoriu, ei? Predă-o comandantului Gărzii!

Marcellus se supuse. Centurionul întinse fără voie mâna după ea, dar când s-o primească, veşmântul îi scăpă din mână.

Centurionul ridică fruntea cu mândrie ca Marcellus s-o ridice, dar el nu se mişcă.

— Dă centurionului cămaşa! porunci Caligula.

Marcellus se plecă şi, ridicând-o, o oferi centurionului, care se feri la o parte şi făcu semn pretorianului de lângă el s-o primească.

Soldatul întinse mâna şi, când o luă, o scăpă şi el pe mozaicul sălii. Cei din sala banchetului păreau că nu îndrăznesc nici să mai respire.

— Adu-o încoace! strigă Caligula cu trufie şi întinse mâna cu degetele răşchirate spre el.

Marcellus se plecă din nou şi, după ce o ridică se apropie de el. În momentul acesta, Salomeea ridică privirea pe neaşteptate şi, întâlnind ochii împăratului, se încruntă ca să-l prevină să n-o primească.

— Dă-o fiicei legatului Gallus, porunci Caligula. O va păstra ca pe o amintire de la tine.

Urmă o clipă emoţionantă. Marcellus se ridică pe vârful picioarelor şi o dădu Dianei, care se întinsese peste masă ca s-o primească. Se uitară îndelung unul la altul şi-şi zâmbiră, ca şi când ar fi fost numai ei singuri în sală. Marcellus se întoarse din nou alături de comandantul Gărzii şi privirile tuturor erau acum spre Diana, care strângea cămaşa la piept şi părea extaziată.

Împăratul Cizmuliţă nu era omul care să se lase impresionat cu uşurinţă, dar îşi dădu seama că situaţia aceasta începe să ia o întorsătură primejdioasă. Se aşteptase la un fel de dramă cu care să impresioneze pe senatori. Bătrânii aceştia trebuiau să se împace cu gândul că împăratul le cere credinţă şi supunere necondiţionată, indiferent dacă este vorba despre un plebeu de pe stradă sau despre un membru din casa patricienilor. Obrazul începuse acum să-i tresară furios. Se întoarse şi se uită la Marcellus.

— Se pare,că atribui o mare însemnătate acestui veşmânt vechi!

— Da, maiestate, răspunse Marcellus cu glasu-i liniştit.

— Vei fi oare destul de caraghios pentru a-ţi putea închipui că este vrăjit?

— În cămaşa aceasta rezidă o forţă neobişnuită, maiestate, pentru toţi cei care cred c-a fost purtată de Isus, Fiul lui Dumnezeu!

În largul sălii se simţi un fel de freamăt, ca o respiraţie intermitentă şi grăbită a celor care stătuseră până acum înmărmuriţi; sunete guturale şi nearticulate ale celor care ar vrea să spună ceva; ţăcănitul metalic al paloşelor care se loveau de armele vecinilor când cei prezenţi se întorceau să se uite la cei din apropierea lor.

— Aceasta este blasfemie! ţipă Caligula. Cum ai îndrăzneala să stai aici în faţa noastră într-o zi ca aceasta când se desfăşoară serbările în cinstea marelui Jupiter şi să afirmi cu toată liniştea că evreul tău răstignit este de origine divină?

— Vorbele mele nu reprezintă lipsă de respect faţă de Jupiter, maiestate. Numeroasele generaţii ale neamului nostru şi-au recitat rugăciunile în templul lui Jupiter, dar împăratul meu nu l-a pizmuit din pricina cinstei ce i s-a facut. El este binevoitor faţă de toţi oamenii care încearcă să se adăpostească sub aripa ocrotitoare a cuiva. Isus n-a venit în lume pentru a spulbera nădejdile oamenilor, ci pentru a determina pe toţi iubitorii de adevăr să asculte învăţătura sa şi să-l urmeze.

Diana era mândră, atât de mândră de Marcellus, în realitate, cel care se găsea în faţa judecăţii nu era Marcellus! Toţi cei care erau în această uriaşă sală de judecată, afară de Marcellus, se găseau aici pentru a fi judecaţi. Caligula tuna şi fulgera, dar acuzaţia lui nu se întemeia pe nimic. Ce împărat ar fi fost Marcellus, îşi zise ea. Era gata să se ridice în picioare şi să strige: „Senatori! Proclamaţi pe Marcellus împărat. El se va strădui să facă imperiul nostru din nou mare şi puternic!"

Ecoul fanfarelor din piaţă păru că începe să crească în intensitate. Strigătele deveniseră ascuţite şi nerăbdătoare. Sosise timpul ca procesiunea să pornească la drum.

— Tribune Marcellus Gallio, începu Caligula cu glasul sever, nu este intenţia noastră să te condamnăm la moarte de faţă cu părintele tău, care este bărbat în vârstă, şi de faţă cu aceşti onorabili bărbaţi ce se găsesc alături de el şi slujesc interesele imperiului în Senat. Prin urmare, gândeşte-te bine înainte de a răspunde la ultima întrebare ce ţi-o voi pune. Vrei să renegi şi să renunţi pentru totdeauna la greşita alegere pe care ai făcut-o asociindu-te cu acest evreu din Galileea, care spune despre el însuşi că este rege?

În sală se făcu din nou tăcere adâncă. Salomeea zâmbi dispreţuitoare şi, întinzându-se după brăţara de smaralde a împăratului, şi-o puse pe mână.

— Maiestate, răspunse Marcellus, dacă imperiul doreşte ca între oameni să domnească pacea, dreptatea şi buna învoire, regele meu va fi de partea imperiului şi a împăratului. Dar dacă imperiul şi împăratul au de gând să continue îngenuncherea şi măcelărirea oamenilor, ceea ce a pricinuit atâta jale şi groază în toată lumea - şi glasul îi deveni mai puternic - dacă toată omenirea nu va putea să aştepte de la imperiu altceva decât lanţurile sclaviei şi foamea, regele meu îşi va continua drumul pentru stârpirea acestor rele. Asta nu se va întâmpla mâine! Maiestatea-voastră nu va avea norocul să vadă întemeierea împărăţiei Lui, dar aceasta va veni!

— Acesta este ultimul tău cuvânt? întrebă Caligula.

— Da, maiestate! răspunse Marcellus. Caligula îşi îndreptă trupul.

— Tribune Marcellus Gallio, începu el, porunca noastră este să fii dus imediat în câmpul de exerciţii al arcaşilor palatului şi să fii executat pentru înaltă trădare.

Dar în timpul cât pronunţă această osândă sala se înfiora de senzaţia unei întorsături neaşteptate. Diana se ridicase de pe scaunul de la masa împăratului şi acum cobora mândră treptele estradei ca să-şi ta locul alături de Marcellus, care-i petrecu braţul împrejurul mijlocului.

— Nu, draga mea! să nu faci aceasta, o imploră el ca şi când n-ar fi fost nimeni în apropiere. Ascultă vorbele mele, iubito! Nu trebuie să faci gestul acesta! Sunt gata să mor, dar nu văd nici un motiv ca tu să-ţi pierzi viaţa! Să ne luăm rămas bun unul de la altul şi după aceea mă vei părăsi!

Diana se uită în ochii lui şi zâmbi, apoi se întoarse spre împărat. Când începu să vorbească, glasul ei păru neobişnuit de adânc pentru o fată de vârsta ei, dar destul de limpede pentru a putea fi auzit de toţi martorii muţi ai acestei drame.

— Maiestate sunt şi eu creştină! declară ea cu glas liniştit. Marcellus este soţul meu. Pot să-l însoţesc?

Se auzi un murmur surd de proteste care fremăta în largul sălii. Caligula începu să-şi frământe mâinile care-i tremurau şi clătină din cap.

— Fiica lui Gallus este curajoasă, răspunse el cu superioritate. Dar ea nu este acuzată de nimic. În acelaşi timp noi nici nu dorim s-o pedepsim, îşi iubeşte soţul... dar iubirea aceasta nu-i va mai putea folosi după ce va muri.

— Îi va folosi, maiestate, dacă voi pleca împreună cu el, stărui Diana, deoarece în felul acesta nu ne vom despărţi niciodată. Vom fi întotdeauna împreună... Într-o împărăţie unde stăpâneşte dragostea şi buna înţelegere.

— Într-o împărăţie, ei? zise Caligula şi începu să râdă sinistru. Va să zică şi tu crezi în prostia aceasta cu împărăţia, în sfârşit, şi făcu un gest nepăsător cu mâna, ar fi mai bine să te dai la o parte. Tu n-ai fost judecată şi nu s a adus nici o acuzaţie împotriva ta.

— Dacă maiestatea-voastră este de acord, vă voi oferi dovada că sunt vinovată, răspunse Diana, aşa că voi putea fi şi eu osândită. Nu doresc să mai trăiesc între hotarele unui imperiu care se îndreaptă vertiginos spre prăbuşire, lăsându-se condus de un om pe care nu-l interesează bunăstarea supuşilor săi.

Cei din sală tresăriră, iar Caligula rămase cu gura căscată auzind cuvintele ei.

— Cred că vorbesc în numele tuturor celor care se găsesc în această sală, continuă Diana categorică. Bărbaţii aceştia înţelepţi ştiu cu toţii că imperiul se îndreaptă spre pieire... dar cunosc şi pricina pentru care se apropie sfârşitul, întrucât mă priveşte pe mine, eu am alt rege şi doresc să plec împreună cu soţul meu în împărăţia lui.

Obrazul lui Cizmuliţă se făcu livid.

— Pe toţi zeii... vei pleca cu el! zbieră împăratul. Plecaţi... amândoi... În împărăţia voastră!

Făcu semn comandantului pretorienilor. Acesta dădu un ordin. Apoi se auzi glas de goarnă. Tobele răpăiră prelung. Soldaţii voinici se rânduiră de plecare. Ordinul fusese dat. Marcellus şi Diana, ţinându-se de mână, îşi luară locul în careul pretorienilor, care înaintau încet spre ieşirea impunătoare a palatului. Bătrânul Gallio îşi făcu loc printre cei care se îmbulzeau să iasă, dar mâinile prietenilor lui se întinseră după el şi-l opriră.

Procesiunea pretorienilor cu cei doi condamnaţi dispăru sub bolta de marmură a palatului. Cei din sală tresăriră auzind glasul bezmetic al lui Cizmuliţă, care era beat.

Printre hohotele râsului său isteric se auzeau cuvintele batjocoritoare ale lui Cizmuliţă:

— Au plecat spre o împărăţie mai bună! Ha-ha-ha! Se duc împreună să întâlnească pe noul lor împărat!

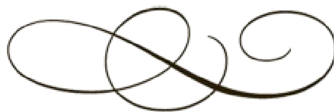
Dar nimeni afară de Cizmuliţă nu fu dispus să râdă. Pe obrajii celor din sală nu tremura nici un zâmbet. Toţi rămăseseră tăcuţi şi întunecaţi. Când băgă de seamă că nimeni nu împărtăşeşte veselia lui, Cizmuliţă se ridică în picioare şi se apropie împleticindu-se de treptele estradei, unde Quintus îl apucă de braţ. Afară fanfarele cântau imnul lui Jupiter.

Marcellus şi Diana mergeau la pas cu escorta, ţinându-se de mână. Amândoi i erau palizi, dar amândoi zâmbeau. Cu paşi repezi procesiunea apucă în lungiţi coridorului, iar de aici coborî treptele de marmură şi ieşi în piaţa din faţa palatului. Mulţimea adunată, neştiind ce s-a întâmplat, dar închipuindu-şi că acesta este primul grup al patricienilor care se îndreptau spre templul lui luptter, îi primi cu aclamaţii.

Bătrânul Marcipor apăru în faţa grupului de curioşi şi pe obrazul lui slăbit lacrimile fugeau una după alta. Marcellus spuse Dianei ceva în şoaptă. Ea zâmbi şi dădu din cap.

Făcându-şi loc printre scuturile a doi pretorieni, aşeză cămaşa în braţele bătrânului sclav, care se întinse s-o primească.

— Dă-o Marelui Pescar!

SFÂRŞIT